13
26 D
47

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

35 13.4.B.12
e
29

Digitized by Google

TRACTATVS
DE IVRE,
ET OFFICIO BARONVM
ERGA VASALLOS BVRGENSES;

SEV MAVIS AVREA COMMENTARIA,
ſuper Pragmaticis in tit. de Baronibus.

EDITA PER CLARISSIMVM I. C.

IO: FRANCISCVM CAPIBLANCVM
CIVITATIS MVRI:

Et in hac tertia editione multis Additionibus aucta.

OPVS APPRIME NECESSARIVM AD VNIVERSALE Reipublicæ tutamen, ac utiliſſimum omnibus, tam in ſcholis, quam in cauſarum foro verſantibus, & maximè in Regno Neapolitano.

CVM SVMMARIIS, ET INDICE LOCVPLETISSIMO, ac Deciſionibus Sacri Regij Conſilij, & aliorum Senatuum, in omnibus ferè quæſtionibus illuſtratum.

ACCEDVNT ETIAM POSTREMO MVLTA SINGVLARIA ad leges notabiliores trium librorum Codicis, utilia, & curioſa.

CVM PRIVILEGIIS, ET SVPERIORVM PERMISSV.

STELLAE

SVB LVMINE

QVISQ. TVTVS REMEAT

CLARO HOC

IESV BIBL. SEC. COLL. ROM. SOC. IHS

NEAPOLI, Ex Typographia Hæredum Tarquinij Longi. M. DC. XXII

EXPENSIS IO: FRANCISCI PEREGRINI BIBLIOPOLAE NEAPOL.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO DOMINO

FVLVIO CONSTANTIO

SVPREMI ITALIAE CONSILII

REGENTI, ET A LATERE,

In Neapolitano Regno Decano, ac Corleti Marchioni digniſſimo.

ANNIS elapſis, Illuſtriſſime Domine, labores tractatus mei, inſigniti titulo, ſpeculi Baronum, quem ad publicam vtilitatem confeceram, tibi dicaui, & dicebã, quod ſpeculum, ſi lucis non eſſet compos, inſpici in eo non poterat, Ideò ad te iuxta tui nominis ethimologiam, Ampliſſime Fului, tanquam ad fulgorem ingentem, fulgentem, ac cõſtantem, hoc meum ſpeculum dirigere curaueram, vt tuis illuſtratum radijs, hoc in mundo clareſceret, & tibi, vti fulgenti fulgori omnium Baronum, ac etiam optimo legumlatori, iure deberi conſiderabam. Conferebat ſiquidem, non tua dumtaxàt, verùm, & tuæ Prolis clariſſimæ celſitas, antiquiſſimæ familiæ Conſtantię, quæ ſic prçclarè fulget in totius orbis partibus. Oriunda enim fuit ex Germania, ſtirps iſta, vbi tanquam Fax prçfulſit, & deinceps, radios Venetias, & in hoc Regnũ ſe eſtendit, vnde tot Illuſtriſſimi viri extitere, prout inter cæteros, corruſcãt geſta Antonij de Conſtantio, quando cum Federico Imperatore Neapolim petijt, cum magna gloria *(vt teſtantur Hiſtoriæ)* & Comitatus Nicaſtri titulo fuit decoratus: Sic etiam lucẽt Heroa Aloyſij Conſtantij, qui Magni Siniſcalchi, & Locumtenentis, Realis patrimonij, munere duplici fuit decoratus: Monumenta excelſa, Conſiliarij tui Patris, quis dignè narrare poterit? Scientiam eminentem, & prudentiam, Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Io. Baptiſtæ Cõſtantij, Archiepiſcopi Coſentini, tui Fratris, quis ſufficienter explicare

Digitized by Google

valuerit? vigilantiam, ſanctitatem, pietatem, cæteraſq. innumeras virtutes quibus erat imbutus, qui cum viginti annis, præfuiſſet illi Eccleſiæ, tãta charitate, & puritate cuſtodiuit gregem ſuum, quod inter cathalogum Sanctorum, numerari poſſet. At quia alio opus eſſet eloquio, quam mea inculta oratione, ſi nomina, Heroes, ſingularium perſonarum recenſere vellem huius familiæ, dùm Chronicarum libri edi poſſent, ſolùm concludam, quod maximum teſtimonium dãt in præſenti, Pater & filius, Fuluius & Flaminius, primus, luminare maius dici poteſt, ex adminiſtratione tàm ſublimiſſimi regiminis, qui tantam prudentiam, humanitatem, ac bonitatem; imperando, regendo, & iuſtitiam adminiſtrando referat, quod vt Fluuius ingens, vniuerſum orbem ambit, ac vt Sol illuſtrat, fouet, & gubernat, & tantus eſt fulgor, quòd à nulla nube licet denſa, & opaca, potuit eius lux obtenebrari; imò radij eius in refleſſione per nubes, adeò fuerũt fortificati, quod maiori ſplendore, maioriſq. luminis impetum effulſerunt D. Flaminius verò filius, vti flamma luminare minus dici poteſt: aſſumptus enim fuit in iuuenili ætate, ad tribunal Magnæ Curiæ, ciuilium cauſarum, vbi tot annis, vt flamma in eo tribunali, emicuit: cauſarum tenebras lucidando, cunctis omnibus, iuſtitiam miniſtrando; & nunc Iudex criminalis creatus flamma ſui zeli, proterua facinora comburit, terram huius Regni purgat à tribulis, & ſpinis. Non ergo mea fefellit opinio, meas lucubrationes, tantis luminibus dicare: nam poſtquam Deo fauente, tractatus iſte prodijt, in omnes Europæ partes exiuit, & ſummoperè à Prudentibus fuit acceptus, vt teſtantur ſcriptores Itali, Hiſpani, ac Germani; ſed cum tribus annis in Prouincia Calabriæ citra, munere Regij Auditoratus functus fuerim, In quo tribunali varia, & diuerſa pertinentiã ad hanc materiam, fuerint diſcuſſa, & deciſa (cum plura ſint negotia, quam vocabula rerum) nòn peperci labori, controuerſias eas, legibus diffiniire, ac conſeruare, vt in vnum ad aceruum potuiſſem cumulare, cumq. ſtimulaſſent me amici, & ſuperiores, vt pro bono publico, rurſus typis libiũ darem, cum ex millibus, qui in lucem prodierint, vix vnus in Bibliotecis non reperiatur; Denuò ſimul omnia congeſſi, tibiq. iterum dicare volui, eò magis, quòd iure vindicare potes, vti fructus collecti, tui cauſa, dùm in eo Auditorio me propoſueris. Accipe magnanime Vir, pignora meæ ſeruitutis, & obſeruantiæ, & tua humanitate foue, & bene vale. Neapoli Kalendis Ianuarij 1621.

Deditiſſimus, & perpetuus ſeruus

Io. Franciſcus Capiblancus.

IN DOMINI AVCTORIS ET OPERIS LAVDEM.

DOCTORIS CONSALVI GAGLIARDI MVRANI.

Epigramma.

Robora, qui ſpectant operis, cognomen, & ipſum,
Annoſum dicent, te CAPIBLANCE virum,
Tu tamen excellas, quamuis virtutibus amplis,
Vndecima hæc tibi nunc vix trieteris adeſt.
Et qui rarus erit, nec fortè ex millibus vnus
Aetate es iuuenis, ſed grauitate ſenex,
Hocq; quem nunc mira pangis breuitate libellum,
Nec maiorem alij, nec pepigere parem.
Plenus eras primò, nunc ſcribis plura ſecundò,
Vt ſit quiſque potens addere tota minus,
Non hinc vaſallus metuat malè facta Baronis,
Ille ſed expectet cuncta decenter agi,
Omnia tu doces breuibus peragenda viciſſim,
Quò vaſallus habet pergere, quòue Baro,
Eja igitur Patriæ lumen, ſpeculumq; tuorum,
Nec data per ſuperos grata talenta tegas.
Perge, & fœcundus reliquos depromere fœtus
Ingenij properes, nec noua ſcripta neges
Vtere ſorte tua, curſus nec deſere cœptos,
Ne vacua in te ſit gratia grata Dei,
Viue diù fœlix ſupereſq; & Neſtoris annos,
Pro tam communis commoditate boni.

EIVSDEM DE LAVDE OPERIS.

Diſticon ad Lectorem.

Plumbea ſunt equidem, ſcripta hæc, non plumea Lector,
Pondus, non pennas, ſi legis, inuenies.

D. IO. FRANCISCO CAPIBLANCO V. I. EMINENTISSIMO.

D. PETRVS ANGELVS RONCA V. I. P. ET CANON. LAQVEDONENSIS.

SAEpius è tenera quò auido ſua paſcua manant
Radice, vt pecori dulcius hoc ſapiunt.
Sic vicibus ternis veniens ad lumina partus
Carior accipitur, plus alit, ac redolet.
Primò Diues opum; pretioſis deſuper auctis
Ditior; ex frugi, fit modò frugalior.
Macte animo, virtute grauis, mature potenſq;
Tu viue, vt proſis moribus, ingenio.

IO:FRANCISCI PEREGRINI BIBLIOPOLAE NEAPOLITANI EPIGRAMMA.

AD PRAESTANTISSIMVM VIRVM I.C. FACVNDISSIMVM IO: FRANCISC. CAPIBL.

IAM tua per latios volitare volumina fines
Auctu præclari nominis incipiunt;
Hinc vel ad extremos tua fama vagabitur Indos,
Nec te, nec libros interijſſe finet.
Donec erunt leges, donec Romana vigebunt
Iura, tuum pariter iure vigebit Opus.

A V.

AVCTOR
AD LECTOREM.

DIces, Lector, cum primum hic noſter liber in manus tuas venerit. me noctuas Athenas mittere. quod poſt tam innumera Iuriſprudentum volumina, hac commentariola in lucem protulerim. Sed ſi inſtituti mei cauſam, rationemq; cognoueris, ea non improbabis. Scis, candide amice, non nobis ſolum, ſed & alijs, poſteritati, & patriæ nos eſſe natos, & officium eſſe omnium, qui hac fruuntur mortali aura, prout poſſunt debere alijs prodeſſe. Exemplo tot Iuriſconſultorum interpretum, qui quantum lucis, & vtilitatis Reipublicæ peperint in tam obſcura, & difficili iuris mole, omnibus innoteſcit, & ſi omnia eorum ſcripta adiumento non fuerint (Quod à prudentibus non acceptatur, cum nil tam inutile ſit, vt aliquid vtilitatis exinde percipi non poſſit.) Laudantur, quod ſegnitiem, & otium ſugerint, ac ſaltem ſibi ipſis ſcientiam aliquam compararint; Non me latet maximam eſſe iuris diſciplinæ copiam, atq; immenſam vbertatem, vt nil noui mundo tribui poſſit, tamen ſi conſpexeris ſpatioſiſſimum iuris campum; ac innumeros meſſores, meq; poſt terga eorum aliquas ſpicas colligentem, manipulumq; alligantem, non facillimum opus perfeciſſe credas, ex tot, & diuerſis ſegetibus faſciculum ad aceruum conduxiſſe: Dico non me manus intuliſſe addendo antiquis tractatibus; vel legum interpretationibus à tot tantiſq; commentatis. Sed vidi has leges Regias noſtri Regni de Baronibus, & eorum officio editas, ac quotidie in praxi, & foro concertatas, & à multis eorum terminos ignoratos ob difficultatem; altitudinemq; materiæ. Vidi inquam has Regni ordinationes deſtitutas, cognoſcens hanc iuris partem ſingulis diebus, ne dicam horis pertractari à nullo adhuc declaratam, meipſum recepi ad eius interpretationem quamuis imparem humeris pro meis viribus per anni circulum labori non parcens. Conſideraui quantum fructus attulerint, & alij, qui licet multi interpretati ſint Regni Capitula, Conſtitutiones, Ritus, & Pragmaticas, ex quorum Commentarijs tot errores fuerunt emendati, & addiſcendi facilitata eſt via, quæ in ſingulis partibus cũ ſudore erat perquirenda. Nec me terrent canini latratus inuidæ ætatis, quia quod propria nequeunt aliena mordent, nam ſcio, quod qui ſcribit, multos ſumit differentes iudices, quibuſdã for-

forſan ordo,eiuſq; diſtributio non arridebit, alijs diſplicebit ſtylus inquam impolitus, alij eloquentiam Latinæ linguæ improbabunt. Iſtis tam ſtultis cenſoribus reſpondeo; quod ſi ſapiunt ſcribant,& ipſos vti canes latrantes contemptos negligamus. Quis enim ignorat in humanis nil ex omni parte perfectum? ſolum hoc Deitati tribuitur, à qua quod boni in hoc opere adeſt inſufflatum dico, eiq; laudem eſſe tribuendam, cum omne donum deſurſum ſit, deſcendens à Patre luminum. Si quid verò imperfectũ, humanæ fragilitati condonetur. In his commentarijs multos feudorum terminos collectos,ac explicatos habebis,omnia ordinata,nil poſitum extra Prouinciam,vt alij qui vagantur à longè,vt cartas impleant, nil inutile, & friuolum, ſed omnia quaſi digeſta,& praxi accommodata. Alia multa adijci potuiſſent,quæ ad officium Baronũ videbantur pertinere, ſed non eò mea tendit intentio, vt huc ea omnia conferam per grandi enim volumine fuiſſet opus, ſelegi ea tantum, quæ ad textum cuiuslibet Sanctionis maiori vſui, vt vtilitati accommodata cognoui, facile erit modò inuentis addere. Vale, & hoc noſtrum erga tè ſtudium æqui, boniq; conſulas, vt aliquod maius Deo fauente, typis aliquando demus, ſub benigno influxu ſtellæ ſanctiſſimæ Virginis, eiuſque Conceptionis,cui à teneris me dedicaui, & erit in ore meo, vt Exodi quarto, & docebit quid loquar; Propter quod loquar de teſtimonijs tuis in conſpectu Principum,& non confundebar, dicebat Pſalmiſta.

Iulius Capiblancus V.I.D. Fratri ſuo Patrueli Doctori Io Franciſco dilectiſſimo. S. P. D.

TVas has lucubrationes accepi,amatiſſime frater ex corde, à te mihi vt in re ſic graui inuigilarem traditas,nec mirum,ſapientis enim eſt, non proprium,ſed aliorum conſilium etiam exquirere,vt Prouerb.3. Ne ſis ſapiens apud te ipſum,ſed nõ ipſe ſic viribus præditum eſſe reor,quin rem ſic exactè perperi eam accuratiùs intueri potuiſſem,Id vero mihi in animo ſedet quod cum ſciam tuam doctrinam imminentem eſſe,quod digna eſſet increpatio ſi ſubito non te expediendo opus explices, tolle manus,frater dilectè,nam ſemper nocuunt differre paratis. Proferas eas itaq; læta hilariq; fronte vigilias inſudationes,magnoſq; labores, cunctis omnibus profuturos pręſtantiſſimi ſiquidem viri,qui magna cum laude,ſupremis verſantur in foris, ſumma, ac immemorabili te laude proſequentur: Dominantes quo nam pacto gubernacula in ſuos ex Deo prodita diſponere fas clarè labebunt, ſubditi à grauaminibus multis ante hac grauiter oppreſſi patenter exonerabunrur,veluti à ſarcina tibi gratias referentes exultabunt, Et non quidem paucis hæc tua manebunt in annis,ſed in eruditiſſimorum ſtudijs, diuturna,ac firma tua manebunt in euum commendata memoria,Gaudebunt exultantes læti in Terris tui fratres Iuriſconſulti Bartholomæus,& Cæſar de Capiblanco, ac in Cœlis Genitor tuus,ac Auus eorum ætate Doctores celeberrimi, & Patrus tuus Pater meus V.I. laurea inſignitus. Quorum in luſtra quamplurima,numquam ad ſummũ laudata virtus permanebit.Eorum etenim grauis commendata memoria opus tuum per ſe lucidum ab impiorum linguis,eorum fulgore è cælis in eos ſagictas in ſubditorũ ſubſidium emanando protectionem agnoſcent, Inuigiles ergo frater ad quamprimum te in ijs expediendum,& ne timeas latratus inuidorum, ſed dico,inuidus, aut taceat noſtri detractor honoris,aut aliud melius,ſi ſciat edat opus. Vale & is te incolumẽ reddat qui eſt benedictus in ſecula.Muri Chalend. Ianuarij anno. 1621.

Tho-

Digitized by Google

Thomas Capiblancus Beneuentanus Doctori Io. Franciſco Capiblanco S. P. D.

INventores artium, & diſciplinarum, tantum, apud poſteros meruerunt gratiam tantumq; conſecuti ſunt honorem, vt Deos eos illi exiſtimauerint, & qui præclara inuentis addiderunt, non minori laude dignos eſſe putarunt. Quid enim prodeſſet primis inuentoribus, ac Ducibus, eorum dogmata obſcura, niſi fuiſſent commentatores dilucidantes, quapropter vtraq; laude dignus es, Doctiſſime, ac Nobiliſſime CAPIBLANCE, qui non ſolum Commentaria feciſti ſuper Pragmaticis, De Baronibus: Sed poſtea quampluribus Additionibus ea illuſtraſti, quæ tamquam fulgidiſſima ſpecula, per Vniuerſum Orbem relucent, vt Celeberrimi Scriptores vndiq; teſtantur, tuam doctrinam extollentes; Quapropter non parum tibi debet tua Patria, vnde ortum habes, ſed Ciuitas Beneuentana, vnde tui maiores originem traxerunt, ex ſtirpe antiquiſſimo, ac nobiliſſimo noſtræ Familiæ de CAPIBLANCO; Nec mirum, nam Domus noſtra, & præſentium, & præteritorum, ſemper fuit illuſtrata egregijs Viris, qui doctrina, dignitate, militia, tamquam ſidera per loca fulgerunt. Domus verò, tanquam bona arbor producit frondes bonorum morum, flores boni odoris, fructus dignos prudentiæ, & ſapientiæ, & omnium virtutum. Vnde verè in te verificatur in te, de capite albo, nam quæ in capite nigra, & obſcura repræſentantur, lumine tui intellectus, omnia dealbas, ac clara reddis. In capite pluſquã in alijs corporis partibus, Animi dotes eluceſcunt, in capite, vti in ſacro, ſedet anima, ac omnes Principes facultates reſident, ibi domicilium Iudicij, & cogitationum, ex quibus opifici Deo redditur ſimillimum, & ideo Plato ipſum diuiniſſimum appellauit, Cognomen ergo tuum eſt ethimologia, vel deſignatio tuarum virtutum. Quapropter gaudeo, duplici ratione quia vti attinens huic generoſo capiti noſtræ familiæ, particeps ſum tuæ gloriæ, quæ per vniuerſum Orbem roboat, & præcipuè in Prouincia Calabriæ Citrà, vbi Auditoris munus ſic biennio geſſiſti, animi tui dotes demonſtrando, regendo, & iuſtitiam miniſtrando, quod ad ſupplicationem Prouinciæ iterum refirmatus cum laude fuiſti à Prorege virtutum ſingulari amatore Comite de Lemos. Sed ne amplius indiminutè loquar de ſuis laudibus, aut mihi poſſit obijci non licere de re propria laudes expetere. Candide Lector diligenter lege, ac perlege opus, & exindè cognoſces ſi benè diudicaui, vel malè. Vale, & Deus Optimus Maximus te incolumem reddat. Beneuenti anno Virginis Partu 1621.

TRA-

Digitized by Google

INDEX

RERVM NOTABILIVM.

QVAE IN HOC OPERE continentur.

A

ABolitio criminum eſt triplex, publica, priuata, & legalis, & de earum differentia, & cognitione tractatur Prag. 6.nu.172

Abſentes qui non interfuerunt parlamento facto ab Vniuerſitate, an poſſint petere audiri prag.11.n.129

Abſolutus à delicto, an teneatur mentionem facere de illa inquiſitione, quando pro delicto petit indultum, vel gratiam ſupplicabit, prag.6.n.129

Abuſus debet cõſtare, quod dolo ſit commiſſus, prag.6.n.192

Accedentes ad habitandum Brunduſij, quãdo ſint de eorum debitis ſecuri; pragm.8.n.284.p.1

Actus debent eſſe vniformes, & non difformes ad conſuetudinem fundandam, prag.1.nu.196

Actus ſi ſint difformiter obſeruati, an ſint attendendi ij, qui à maiori parte populi fuerint obſeruati, ibid.n.197

Actus poſſeſſionis dubij, & promiſcui, an interpretandi ſint, vt pro ſuo, cenſeantur facti, vel iure familiaritatis, ſeu facultatis, prag.1.n.209

Acta pupilli, licet nulla, non poterit aduerſarius impugnare, ſi pupillus, & eius tutor ratificet in ſui vtilitatem, limitatur prag.1.n.258

Acta facta ab officiali, qui non iurauit ante ingreſſum, ſeruata forma iuris, ſunt nulla prag. 4.n.3

Acta facta in Curia Eccleſiaſtica an probent contra laicos prag.8.p.3.nu.12

Actio pio loco non quæritur per alterius ſtipulationem, neq; fauore dotis, pragm.4.nu.94

Actuarij debent ſtare Syndicatui limitatur, quando non eſt ſolitum ibi ſindicari, prag.5.n.184

Actuarij poſſunt continuare officium in eodem loco, dato prius ſindicatu, ſed non alij officiales, prag.5.n.129

Actuarij an veniant appellatione officialiũ ibid.n.88.

Actus, aut fiunt iure familiaritatis, vel facultatis, vel pro ſuo, prag.1. & prag.14 nu.13. diſtingue

Acta

Digitized by Google

Acta gratis ſunt facienda pauperibus prag. 19. nu. 15

Accuſatio, cui competit, datur etiam, & ius remittendi, pragmat. 6. numer. 54

Accuſare an poſſit quilibet, vbi pœna venit applicanda fiſco, pragmat. 6. num. 62.

Accuſator, & creditor, an teneatur ſubminiſtrare victum carcerato pauperi, diſcutitur prag. 19. n. 16

Actuarius, an poſſit eſſe quis in propria patria prag. 3

Accuſatione porrecta contra officialem, an ſtatim poſſit ſuſpendi is ab officio, declaratur prag. 5. n. 63

Accingendus quando habeatur pro accincto, declaratur pragm. octaua parte 3. num. 26

Adiutorium debitum Prælatis feudatarijs, differt à charitatiuo ſubſidio pragma. 1. nu 49

Adiutorium quibus caſibus Prælatis debeatur, ibid. deducitur nu. 50

Adiutorij taxa Prælatis debita, quanta ſit ibid. nu. 51

Adiutorium exigitur, attenta ratione focul ariorum, in quinq; carolenis pro ſingulis focis, ibid. n. 53

Adiutorium Baronibus de iure debebatur ex varijs cauſis; ſed per conſtitut. Regni ſunt taxati, & vltra non licet, ibidem nu. 54

Adiutorij præſtandi cauſa, quæ fuerit, diſcutitur, cum diuerſæ rationes afferantur, num. 55

Adiutorium, an debeatur, ſi feudum Baronis ſit francum, pragmat. prima numer. 60.

Adiutorium an debeatur Baroni iuriſdictionis ciuilis, vel criminalis, ibidem num. 62

Adiutorium an debeatur feudatarijs non habentibus feudum in Baroniam ibidem num. 67

Adiutorium an debeatur vſufructuario, vel proprietario, vel creditori, ſeu vxori tenenti feudum in pignus, & an locatori, vel affictuatori, elucidantur omnia ex num. 68. ibid.

Adiutorium debetur à vaſallis, quando perſona domini eſt capta ab hoſtibus, ſecus à latronibus n. 70

Adiutorium an debeatur pro faciendo filio, vel patre milite, diſtinguitur ibidem nu. 75

Adiutorium deberi pro Doctoratu filij Baronis, dixit Anna, ſed interpretatur hoc pragm. 1. n. 78

Adiutorium, quare pro vna terra emenda debeatur, & ſi plures terras Baro emerit, hoc ei denegatur, ibidem num. 79.

Adiutorium an debeatur filio, hæredi Baronis ſi emerit vnam terram, ſi pater aliã emerit in vita ibid. n. 82

Adiutorium an debeatur pro pluribus filiabus maritandis, vel ſororibus, dum Cõſt. loquatur in numero ſingulari, pro filia, vel ſorore ibi nu. 84

Adiutorium an debeatur, ſi plures filiæ, vel neptes, eodem anno nubant ibidem num. 86.

Adiutorium non deberi ex dote legata in teſtamento, multi tenuerunt, quod diſcutitur nu. 87

Adiutoriũ præſtare non tenentur noui vaſſalli, pro filia, vel ſorore Baronis nubenda nu. 89

Adiutorium an debeatur à vaſallis, ſi frater voluerit dotare ſororem inopem, vel vterinam ibid. n. 93

Adiutorium pro monacatione filiæ, vel ſororis, an debeatur, & quantum erit taxandum, notatur nu. 99

Adiutorium pro dotatione ſororis naturalis an debeatur nu. 103

Adiutorium an debeatur filiæ, patre mortuo, pro ſe ipſa maritanda ibidem num. 104.

Adiutorium an debeatur pro redimendo Barone à carcere ibi nu. 79

Adiutorium minus ſolito, taxatur ex iuſtis cauſis ibi nu. 105

Adiutorium an debeatur, ſi ſoror, vel filia maritetur ſine dote, quia dotetur à marito, ob pulchritudinem, vel nobilitatem, ibi nu. 110

Adul-

Adulti habent variationem fori, uti pupilli, prag 8.p.1.n.314.

Apodiſſa recognita etiam priuata, habet executionem paratam, pragm.16.num. 86.

Adhoa ſi erit remiſſa Baroni à Rege, an vaſallis debeat remitti ſolutio adiutorij, prag.1.n.61.

Adhoa dicitur ſeruitium, quod præſtare debent Barones Regi, & quanta ſit taxa, pro quolibet feudo, vide prag.1.n.58.cū ſequ.

Adulatores quantæ ruinæ ſint cauſæ, maximè apud Superiores, notatur in rubrica nu.100.

Adminiſtratio iuſtitiæ, probibita eſt Baronibus, prag. 3.

Adminiſtratio iuſtitiæ non poteſt per Barones ſuis officialibus arctari, & minui, prag. 6.

Adminiſtrantium officialium defectus, an nocere poſſint Baroni, ut ab eo auocari poſſint cauſæ, prag.3.

Adducta in augmentum, non debent operari diminutiouem prag.1. nu.141.

Affabilitas magna virtus in Regnantibus rub.n.90.

Affictatores introituum fiſci, an habeāt prærogatiuam exigendi executiuè, uti fiſcus declaratur prag.16.n.82

Affictatores feudorum cum vaſallis, an conſequantur omnes prærogatiuas, & emolumenta, declaratur, prag.8.p.1.

Alexander Rouitus, fiſci patronus Prouinciæ Calabriæ Citra, laudatur pragm.6. num.145.

Alfonſus Rex, cæpit primò communicare Baronibus merum imperium, de quo ſola Mag.Cur.cognoſcebat prag.8.par.1 nu.65.

Allodialis conceſſio, in dubio præſumitur, & non feudalis, pragm.8.num.33. parte prima.

Alchimiam faciens, an committat delictum & qua pœna puniatur, pragm 8. par.1: num.99.

Altum dominium, quod retinet Princeps, in terris infeudatis quid ſit, & quando poſſit exercere, notatur pragmat.8. par. prima num. 174.

Altum dominium per quamcumq; generalē conceſſionem non videtur expropriatum ibid.n.173.

Alienari an poſſint terræ, quæ ſunt de demanio Regis, & an in præiudicium vaſallorum prag.8.p.3.

Allodialia in dubio præſumuntur omnia prag.11. n.48.

Ambaſciator miſſus à Ciuitate, ſi fuerit captus ab hoſtibus, vel latronibus, an Vniuerſitas teneatur eum redimere, diſcutitur, prag.1.n.57.

Animalium appellatione non veniunt piſces, & volatilia; Vnde impoſita gabella ſuper animalibus, non deberetur de prædictis prag.1.n.130

Annus eſt longa mora, & iuſta meta, rebus peragendis, & ideo multa in iure præſcribuntur anno, prag.5.nu.4.cum ſequ.

Annus in officijs, an à die datæ, vel ingreſſus incipiat, & quando à perfectione actus, ortum habeat, notatur ibidem nu. 19.

Annus ex quibus diebus conſtet, & an dies actus computetur ibi nu.23.

Annus ſi erit biſeſtus, qualitèr erit computandus ibid.n.25

Annus qualiter antiquitùs computabatur diuerſæ opiniones afferuntur, ibid. num. 27.

Annus alius naturalis, cerimonialis, emergens, naturalis ibid.n.28.

Annus ex nouiſſima Pragmatica quando incipiat, adnotatur n.29.

Annus aliquando in iure accipitur pro biennio, triennio, & decennio, & dantur exēpla ibi n.32.

Annus cæptus quando habeatur pro completo, notatur ibi nu.54.

Annus qui eſt ordinatus ad præſtandum iuramentum fidelitatis, an currat à die aſſenſus, vel à die venditionis, adnotatur, prag.8.p.1.n.20.

Animalia excadentialia, an ſint fiſci, vel Baronum, & qualiter præconizationes fieri debeant per conuicinia prag.8. p.1. nu.251.

Animalia, an ciues poſſint tenere intra habitatum, vel poſſint ſupponi in bannis, vt terra ſit ſine immunditijs, diſtinguitur prag.8.p.1. n.399

Animalia an poſſint retineri pro diffida, prag.10.n. 112

Animalia exterorum capta à ciuibus ad ſo cidam, an teneantur ſoluere partem fidæ Baroni *prag.11.n.102.*

Animalia tranſeuntia de vna contrada in aliam, an paſcua ſumentia poſſint detineri, pro diffidatis ibi n 111

Angarij vaſalli non poſſunt à terra recedere, vel clericari prag.10.n.49.

Angariæ quo tempore ortum habuerunt, pragmat.16. num.10. & pragmat. 10. num 58.

Angarias, Rex indicere non poteſt, ibid n 8 & n.63.prag.10.

Angariæ quid differant à ſeruitijs, prag. 10.n.59.

Angaria quid ſit, & quid perangaria, ibid. nu. 55.

Animus habitandi, vel diſcedendi in aliquo loco, vbi quis habitat, qualiter arguatur prag.7.n.44.

Animus puerorum, ab initio eſt litteris aſſuendus, rub. n.76.

Animalia non ſolita, & apta ad ſeruitia nõ poſſunt à Barone cogi, prag.16.(& infra verbo ſeruitia.)

Animalia Baronis, *pro numero, & capacitate territorij ſunt immittenda in demanialibus Vniuerſitatum, pragm.12.nu. 33.*

Animus Baronis eſt conſiderandus, cui multa et licent ob bonum zelum, & multa licita de iure denegantur ſi mitueatur, procacitas, & malignitas, pragmat. 12. num.15.

Ab Epiſcopis feudatarij, appellari debet ad Regios ſuperiores, pragmat.prima, num.41.

Appellatione pendente, an officialis condemnatus de crimine poſſit adminiſtrare, prag.5.n.81.

Appellari debet ab officialibus Vniuerſitatis, ad Regios Superiores, & non ad Barones, *adnotatur prag.5.n.180.*

Appellatione pendente, licet Baronibus componere, prag.6.n.35.

Appellatio an ſuſpendat, vel tollat iudicatum, ibid.n.183.

Approbatus quando poſſit reprobari prag.8 n.45.p.1.

Appellationum cauſæ in generali conceſſione non veniunt, conceſſa terra Baroni, prag.8.p.1. n.148

Appellationum ius, an præſcribi poſſit per Barones, *ibid.nu.149*

Appellans reus mortis, debet remitti ad ſupplicium, ad locum delicti, ſed quid ſi ſententiam primam ſuperior reformauit, vide ibi nu.162

Appellari an poſſit à Curia Baiulorum ad Capitaneum, ſi Baro non habeat ſecundas cauſas, ibi n.179.

Appellari an poſſit ad Baronem *delegantē, ſi is non habeat ius appellationum, ibid. nu. 180*

Appellationis Iudex non poteſt cognoſcere de ſuſpitionibus primi Iudicis ibidem n. 184.

Appellare debet ad ſecundum Iudicem Baronis, qui paſſus eſt ſe cognoſci à primo, & non conuolare ad Regios, omiſſo medio, Pragmat.8.num.186.parte prima.

Appellari debet ad Regios ſuperiores, & non ad Officiales Baronum, à cauſis agitatis in Nundinis, ibidem num. 187.

Appellari an poſſit ad Baronem, de cauſis nundinarum ſi eas conceſſerit Baro ibid. nu.189.

Appellatur ad Reg. Cam. à ſignificatorijs Vniuerſitatum, & non ad Baronem *ibi. nu. 190.*

Appellatur ad Regios Superiores, & non ad Barones *à grauaminibus Catapanorũ ibid.n.191. & idem à ſententijs Syndicatorum.*

Appellationis remedium, quid differat à querela prag.3.n.159

Appellationis Iudex, quando poſſit totam cauſam ad ſe auocare, ſi fuerit appellatum ab incidenti, pragmat. tertia nu. 173.

Ap-

Appellationis Iudex, debet conſtitui infra Prouinciam, & non vltra dietam, ibidem nu.

Appellari non licet ommiſſo medio, niſi in certis caſibus, prag.3.nu.159.

Appellationis Iudex, dicitur incompetens, quando ſe immiſcet in primis ibi num. 175.

Appellationem quando Princeps tollere poſſit, vt appellatione remota procedatur ibid. nu.140.

Appellationis Iudex eſt incompetens ſuper prima inſtantia, ſi non adeatur per viã appellationis prag.3. n.175.

Appellationis Iudex an poſſit remittere cauſam cum norma, diſcutitur ibi nu. 174. (*Reliqua vide infra verbo Iudex*)

Aqua vſus qualiter diuidi poſſit, inter Baronem, & vaſallos prag.12.n.31. & latius prag.8 par.2.n.32.

Aqua quæ naſcuntur in fundis priuatis, illorum ſunt, & non Baronum, prag.8.p. 2.nu.28.

Aqua, & flumina in generali conceſſione, facta feudatario, an veniant prag.8.p.2 nu.82.

Aquarum vſus, ſemper conceſſus dicitur tacitè Ciuibus, licet aquæ ſint de demanio Baronum ibid nu.

Aquæ quæ erant publica, de iure ſunt omnes appatronata, vt ibi.

Arbitri iuris an poſſint punire falſum deponentes prag.8.nu.

Archiepiſcopus ſortitur forum ſuffraganei, delinquendo in illius diœceſi, prag. 12. nu.5.

Arma depingere in loco, dominium denotat prag.1.n.65

Arma alicuius Magiſtratus imponi non poſſũt in locis publicis, ſed Principis prius ibid. nu.66

Armandiæ, dicuntur vſus armorum, quæ ſoli Principi competunt pragm.8. par.2. nu. 11.

Arma deſtinata Caſtro Baronis, & alia, vti bombardæ, & ſimilia ſubintelliguntur conceſſa, ibid.nu.7.

Arma poſſunt prohiberi ne aſportentur infra habitatum, etiam Commiſſionatis à Principe, prag.14.n.58

Arma ex cauſa etiam Militibus, prohiberi poſſunt per Barones: ibid.nu.57

Armorum portatio omnibus prohiberi poteſt de nocte, ibid. n.50

Arbores ſcindens fructiferas, quã pœna puniri poſſit prag.8.par.1.n.379. latè explicatur.

Arbores ſilueſtras ſcindens, pœna damni tantum puniri poſſe dicunt, ibid.n.380.

Argumentum de emphyteuſi ad feudum, valet prag.8.2.par.n.26.

Argumentum de vaſallo, ad libertum valet prag.10. nu.56.

Argumentum de pacto, ad legem valet, & quod poteſt fieri per legem, & etiam per pactum, prag.9.n.48.

Argumentum de cauſa pia, ad dotem valet ibid.n.42.

Argumentum de perſona, ad perſonam non valet prag. 6. n.80

Argumentum à maioritate rationis, eſt fortiſſimum prag.9.n.38.

Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale valet, prag.1.nu.95

Aſſiſiam imponere victualibus an competat Baroni, vel Vniuerſitati, prag. 1.n.147. & 151.

Aſſenſus poteſt præcedere, & ſubſequi, ſed debet fieri mentio, quando contractus eſt factus, aliàs aſſenſus corruit ibidem nu. 305

Aſſenſus expeditus ſub modo, veluti vt pecunia conuertatur in cauſam ſupplicantis, an faciat obligatum creditorem, vt ea conditio ſeruetur, vel ſit onus ſupplicantis, benè declaratur pragm. prima nu. 306

Aſſenſus cum ſolita clauſula, Dummodo decem ex ditioribus obligentur, an faciat decretum illud conditionale, ibidem nu. 308.

Aſſenſus in ſecundo contractu expeditus, an conualidet primum, ſine aſſenſu, ibidem nu. 309.

Aſſenſus infra biennium debet regiſtrari in forma Cancellaria, alienato feudo, aliàs conceditur reuocatio, pragm. 8. part. 1. nu. 27.

Aſſenſus expeditus per verbum, fiat, non perficit contractum, ibi n.28.

Aſſenſus eſt neceſſarius, in venditione officiorum omnium, quę vendi ſolent ibidem nu. 46.

Aſſenſus alicuius, ſi de iure, vel ex ordinatione teſtatoris, requiratur an, & quando, ſi ille noluerit conſentire, actus legitimè explicari poſſit prag. 9. n. 18.

Aſſenſus Regius ſcripturam requirit, & an teſtibus poſſit probari, pragmat. 11. nu. 45.

Aſſenſus Regius petitus in venditione, alicuius rei feudalis, an quaternet illam rem, vt ſemper requiratur, & non ſufficiat aſſenſus Baronis, prag. 11. n. 90.

Aſſenſus Regius, vel Pontificius quanto temporis effluxu, præſumatur, ibidem nu. 93.

Auditor ſecundarum cauſarum an poſſit removeri à loco primarum, pragm. 3. in fine.

Auditores Prouinciales ex conſuetudine ſunt biennales, & ſine noxa, antea non poſſunt amoueri, prag. 5. n. 144

Audientijs ſunt communicata quaſi omnes prærogatiuæ Mag. Curiæ, ibid. nu. 147.

Audientia Regia Hidrunti, & Barenſis, habent auctoritatem inſufflandi ſpiritũ inſtantia perempta, pragm. 8. part. 1. nu. 264.

Auctori fuit confirmatum officium in Auditoratu Prouinciæ Calabriæ, pragm. 5. nu. 139.

Auctores laudati, an ex eorum perſona priuilegiata, poſſint trahere totam cauſã prag. 8. p. 1. n. 223, cum ſeq. vbi explicatur tota hæc materia.

Auctoritas directi dominij, ſemper in quacumq; generali conceſſione præſumitur Principi reſeruata, pragm. 8. part. 1. nu. 132.

Augmenta facta in feudo, an accedant feudo, illo deuoluto, prag. 8. p. 2. nu. 17.

Auctor laudatus an habeat fori remiſſionẽ prag. 8. p. 2. n. 196

Auaritia cauſa omnium malorum prag. 3. nu. 34.

Aurum omnibus imperat, & virtus poſt nummos prag. 6. n. 12.

B

B*Aiulationis ius, an cenſeatur conceſſum in inueſtitura terræ, pragm. 8. p. 1. nu. 352.*

Baiulatio non habet certa corpora à iure deſignata, præter cognitionem damnorũ, ibid. nu. 353

Baiuli an poſſint tenere carceres ibi n. 356

Baiuli an habeant mixtum imperium nu. 357.

Baiuli an poſſint arma portare, & quas prærogatiuas habeant n. 360. ibid.

Baiuli an habeant iuriſdictionem priuatiuam, vel cumulatiuam, ad officialem loci prag. 8. p. 1. n. 361.

Baiuli poſſunt cognoſcere de quibuſcumque cauſis ciuilibus nu. 362.

Baiuli an poſſint cognoſcere de damno, dolo dato nu. 336.

Baiulus an poſſit ipſe adminiſtrare iuriſdictionem, vel teneatur demandare, num. 371.

Baiuli an poſſint capere delinquentes, repertos in flagrãti crimine, & habilitationes facere, ibid. nu. 374.

Baiulus an poſſit cognoſcere de exceſſibus, & delictis ſuę familię factis, intuitu officij, quod ſic n. 375.

Baiulis eſt interdictum, vt non poſſint ſe concordare cum partibus, ante damnum, vel perſonas fidare nu. 385.

Baiulis non creditur de damno, niſi habeat animalia in manu, vel adſint alij teſtes, nu. 386

Baiulis ex officio, competit ius denunciandi damna & incuſandi n. 393.

Baiuli an poſſint exigere pœnas in terris apertis nu. 395.

Baiuli Iudices, poſſunt eſſe tres, ibid. n. 380.

Baiuli an poſſint exigere pœnam, ſi Dominus loci, contemptus fuerit, vt ille damnum dederit ibi nu. 390

Baiulorum Iudices an poſſint puniri à Barone, vel à ſola M. C. prag. 5. n. 68.

Bannum, vt ciues reuelent frumenta recollecta, an poſſit fieri per inferiores Iudices, prag. 1. nu. 324

Bannum valet, vt victualia vendi debeant ſolum in foro, & non priuatim, & ſic vt nullus emat vltra victum, tem-

po-

pore penuria ibi num.225.

Banni ignorantia, quando excuſationem preſtet, & an liget exteros, pulchrè notatur ibid.n.327. & 329

Bannum ne extrahatur frumentum, an poſſit extendi ad farinam ibi n.328

Bannum, ut reuelanti delictum fiat gratia quando ſubſtineatur ex parte concedentis, & reuelantis prag.6. n.139

Banna alterantia iuris diſpoſitionẽ, quãdo poſſint ſubſtineri prag.8.p.1.n.260.cum ſeq.& prag.14.latius.

Banna facta ad inſtantiã Vniuerſitatis pro damnis, an poſſint ab ea reuocari in detrimentum baiulationis prag.1.p.1.nu. 298.

Banna firmata aſſenſu regio, ad partis inſtantiam, an poſſint reuocari ibid.n.400

Banna Proregis, expirant finito officio, niſi eſſent facta cum Collaterali, prag.8.p.2 nu.176

Bannum Baronis, ne quis colligat frumenta ipſo inaudito, in terris reddititijs valet, prag.11.nu.73.

Bannum ne quis alloquatur cum carcerato ante defenſiones valet prag.14.n.52

Bannum ne quis incedat per habitatum de nocte, ut valeat qua requiruntur prag. 14. nu.47.

Banna, aut ſunt ſecundum ius, vel præter ius, vel contra ius ibid.n.46

Banna ob aeris ſalubritatem, ne fætida exerceantur, qualiter ſubſtineantur, ibi nu.46.

Banna in fraudem iuris non valent, ut poſſit procedi ad exactionem pœnæ in delictis, in quibus de iure ex officio procedi non poteſt, ibi num.65

Banna ſub nomine Baronis ſunt perpetua, ſecus ſub nomine Officialis ibid.n.68.

Banna ut ligent, qualiter ſunt publicanda, notatur ibid.nu.69.Cauall.late ult.par. com. opin.

Bannis iniuſtis, reſiſti poteſt & ab eis appellari, ibi nu. 79.

Bannum ne ſtabilia ciues vendant alienigenis, an ſubſtineatur prag.1. n.280

Bannum ne quis accedat regia Tribunalia, an poſſit fieri per Barones ſine licentia Proregis num.157 pragm.3. & pragm. 8.par.1. num.120

Bannum generale, quando liget clericos, & an detur remiſſio fori pragm.8. p.3.nu. 158.

Bannitus in uno territorio, non dicitur bãnitus in alio, pragm.8.p.2.n.123.

Bannitus in contumaciam, non perdit honorem, & bona, gratia illi conceſſa prag.6 nu.177.

Barattaria crimen quando committatur, & qualiter puniatur, latè prag.4.n.25. cum ſeq.

Barattaria committitur, etiam pro facienda iuſtitia, ibid.n.24.

Barattaria probatur per teſtes ſingulares, ibid.nu.27

Baronis ethimologia, & deriuatio apud Gramaticos, Græcos, Hebreos, & Feudiſtas ponitur in rub. nu.5.

Barones debent eſſe milites fortes, validi, & diuites, regulariter ibi nu.6.

Baro ſi natura, vel caſu, fiat inhabilis ad ſeruitium militare, an feudo poſſit priuari, vel detur locus alijs fratribus quæſtio nuper deciſa ponitur n.7.ibi.

Baro dici non poteſt quis, ex eo quod poſſidet feudum cum vaſallis, ſi non habeat illud in Baroniam ibi nu. 13.

Baro tacitè dicitur, ſi Princeps ei conſtituerit facultatem infeudandi aliquem, ibi nu. 14.

Baro in Francia quis non dicitur, niſi habeat decem feudatarios Dux, decem Comites ibi nu.15.

Baronum appellatione, non venit feudatarius.

Baronia non poteſt vendi, nec diuidi ſine aſſenſu immediato Regis tantũ ibi n.26.

Baronum appellatione an veniant Comites, Duces, Principeſq; ibi n.32.

Barones quibus in iure æquiparentur, an Præſidibus Prouinciarum, vel Curialibus rubr.n.55.

Barones dicuntur Officiales perpetui, Conſiliarij Regis nu.56

Barones offendentes, excipiuntur ab indultu, cum dicantur officiales nu.56

Barones vigiles, circa commoda ſubiectorum, faciunt ſe certo modo parer Deo, nu. 84. Ibid.

Ba-

Baro non ſeruās leges, & Pragmaticas huius tractatus, an & quando mortaliter peccet, & ad reſtitutionem teneatur ibi. nu. 108.

Baro criminalis, vel ciuilis, erit requirendus, pro licentia danda ciuibus; in parlamentis prag. 1. nu. 63

Baro ciuilis, dicitur verus Dominus, & nō criminalis n. 64. ibi.

Baronibus non licet, aliquod nouum onus, vaſallis indicere, prag. 1. n. 112

Baro an propria auctoritate poſſit adiutoria exigere, & ſibi ius dicere, ſi controuerſia ſit cum vaſallis; ibid. n. 14. & infra.

Barones quando poſſint cogere vaſallos ad ſibi vendēdum victualia, vel alia, prag. 1. n. 142.

Baro an poſſit prohibere vaſallis ne fructus feudi vendant, alijs quàm ſibi, ibid. nu. 144. cum ſeq. vbi ampliationes, & limitat. ponuntur.

Baro nullum ius habet in bonis vaſallorū, liberis, quæ vllam ſeruitutem ei debent, ibi nu. 154.

Baro, an & quando præferatur volentibus vendere victualia, & alia, & an poſſit emanare banna, vt non liceat vendere, eo irrequiſito, nu. 155. cum ſeq.

Baro quando poſſit cogere vaſallos, ad affectandos ſuos introitus, benè explicatur, ibi nu. 160

Barones non poſſunt prohibere, ne vaſalli vendant ſua victualia, quouſq; non fuerint expedita illa Baronis n. 163.

Barones non poſſunt prohibere aliquod exercitium artis, vel negotiationis, vel induſtriæ, prag. 1. n. 164. nec poteſt concedere alicui, & prohibere alijs n. 165

Barones tenentur vendere victualia vaſallis, tempore penuriæ, ſic & è contra, ibi nu. 172.

Baro non accommodans victualia ſubditis tempore neceſſitatis, & penuriæ, necare dicitur, & tenetur in anima iudicio, nu. 184.

Barones, an & quando præſcribere poſſint ſeruitutes contra vaſallos, latè explicatur ibi nu. 186

Barones an poſſint conſuetudine, & præſcriptione, ſibi quærere aliqua iura, contra vaſallos minori tempore, centum annorū ſingulariter tractatur ibi ex nu. 222

Baro non poteſt prohibere habitationem exteris, venientibus ad ſuam terram, niſi de licētia Principis, & ex cauſa, prag. 1. nu. 334.

Baro an poſſit prohibere mercatoribus ne veniant ad mercandum in ſua terra, nu. 335

Baro an poſſit cogere ad ſibi locandum, ruſtica, vel urbana, diſtingue n. 346

Baro non poteſt cogere ſubditos ad eum, & ſuos hoſpitandos, in tranſitu per eorum terras nu. 348.

Barones non poſſunt cogere ad ſibi mutuandum in neceſſitatibus, ibi n. 352

Barones ementes victualia ſubditorum, tēpore meſſis, vt carius illis vendāt, reprehendendi ſunt, ibi n. 362. & quod non liceat, alij aſſerunt.

Barones, an validè contrahant cum vaſallis, vel detur metus reuerentialis n. 363

Barones non poſſunt locare Actuarias cum prouentibus ciuilibus prag. 4. n. 57

Barones tenentur facere partem gratiæ de prouentibus ciuilibus ibi nu. 58

Baro non poteſt officiali locare Actuariam vt onus ſit illius inuenire Actuarium, ſub pœna ibid. n. 59.

Baro non poterit acceptare renunciationem officij à ſuo officiali, renuente Vniuerſit. prag. 5. n. 24

Baro non poteſt punire ſuos officiales in officio delinquentes quia ſolum M. Cur. competit, ſed poteſt inquirere, & ſuſpendere, prag. 5. n. 62.

Barones aliqui habent prærogatiuam cognoſcendi, de delictis officialium ſuorum ibi nu. 63

Baro an poſſit carcerare officialē delinquentem extra officium, benè diſcutitur, ibi nu. 67

Baro an poſſit prouidere officium pendente inquiſitione officialis, prag. 5. n. 93

Baro ſi fiat contumax à ſuperiore priuatur iuriſdictione, & facultate eligendi officiales n. 108. ibi

Baro dicitur perpetuus Iudex, vaſallorum nu. 349. ibid.

Baronis debet eſſe cura, vt ſui officiales pareant ſyndicatui, nec debet eos defendere & protegere, ne terreantur querelantes prag.5 n.159

Baro an poſſit creare officialem, ſibi coniunctum in ſua terra, prag.5.n.168

Baronibus imputantur culpæ, & latrocinia ſuorum officialium, quia debent reſiſtere, & vigilare, ne ſubditi opprimãtur prag.6.nu 9.

Baro qualiter ſe gerere debeat in compoſitionibus, docetur prag 6.n.30.

Baro quando poſſit poſt ſententiam componere, declaratur ibi n.32.

Baro poſt ſententiam, an poſſit admictere reum ad nouam defenſionem, ſine licentia Principis, ibi n.36.

Baro an poſſit facere gratiam reo, cum conditione, vt procuret remiſſionem intra tempus ibi n.48.

Baro an poſſit guidare ſuos, non exiſtente partis remiſſione prag.6. n.49.

Baroni an liceat indultare vnum ex delinquentibus reuelantibus delictum; ſine partis remiſſione ibi n.130

Barones non poſſunt guidare exiliatos, poſt ſententiam acceptatam, & an ex cauſa ibi nu.170

Barones qui habent facultatem indulgendi poſt ſententiam, an poſſint reſtituere reos ad famam, & honores ibi n.171

Baro an poſſit minuere iuriſdictionem officialibus, & eam concedere cũ conditionibus, ne inſerant torturam, vel abſoluãt, ſeu condemnent, ipſo incõſulto, negatiuè reſpondetur.prag.6 n.186.

Baro poterit prohibere officialibus, compoſitiones, & alia quæ ſibi ex particulari priuilegio debentur, & non ſubintelliguntur communicata officialibus, prag.6 nu.189

Baro an poſſit componere illos, qui fregerunt fines exilij à ſuperiore impoſiti ſuo vaſallo, declaratur ibid.n.193.

Barones an poſſint confinare reos ad locos ſibi non ſubiectos, prag.7.n.17

Barones aliqui, habent facultatem indulgẽdi ſuis vaſallis, etiam ſententia executa, ſed an licentia ſaltim Proregis requiratur, ſi illi eſſent in fortijs regijs, vti in triremibus ibidem nu.23

Barones dicuntur Reges in ſuis terris, in inueſtitis prag.8.p.1.n.68

Barones habent iuriſdictionem non in adminiſtrationem, ſed in dominium, ideo tenentur demandare, vt adminiſtretur per ſuos officiales, ibi n.69

Barones non tenentur reſidere in ſuis terris, vti Prælati ibi n 70

Baronibus quando per generales conceſſiones, videantur conceſſæ prærogatiuæ M: C.ibid.nu.78

Barones an poſſint prohibere ne vaſalli prorogent iuriſdictionem ipſius, ſine licentia Proregis, negatiuè ibid.n.120

Barones dicuntur habere vtiles actiones, & vtile dominium quia directum ſemper eſt pœnes Regem n.134

Baro ſibi vſurpans ius appellationum qualiter puniri poſſit, prag 8.p 1 nu.151

Barones poſſunt locare eorum terras cum iuriſdictione, ſine aſſenſu ibid n.155

Baro non poteſt delegare reuiſionem decretorum ſuorum officialium ibid n.182.

Barones an poſſint cognoſcere de ſuſpitionibus ſuorum officialium ibi n.183

Barone ſuſpecto, an etiam facultas delegandi, videatur ei adempta ibid.n.185

Baronem offendens an incidat in crimen maieſtatis prag.3.n.44

Baro ſi habeat facultatem eligendi officiales Vniuerſitatis, an dicatur illos creare, vel nominans, vtiliter explicatur, ibid. nu.192.

Barones an poſſint cognoſcere de crimine vſurarum, cum detur publicatio bonorũ, Regi excepta, ibi n.208

Barones non poſſunt tenere Procuratores, & Aduocatum fiſcalem, ſed Curiæ coadiutorem n.223

Baro non habet fiſcum, ibid.

Baro non habet ius inſiſtendi, cauſa introducta apud ſuperiorem, quod eſt ſingulare ibi n.240.

Barones non poſſunt diſpenſare ſuper iure naturali, nec gentium, nec ciuili, ibi nu. 257.

Barones non poſſunt reſcribere, vt ſummariè procedatur, ſi cauſa ordinariè debet tractari prag.8.p.1.nu.258

baro

Baro non poteſt mandare decernendo, vt ſic fiat, vel non fiat in actibus iuſtitiæ, ibi. nu. 159.

Barones habent de iure demanialia feudi, in quibus habent fundatam intentionem prag. 8. *p.* 2. *n.* 22.

Baro habet vſum aquarum, etiam ſi illæ ex priuilegio eſſent Vniuerſitatis, ibidem nu. 31.

Barones an poſſint viſitari, declaratur, prag. 3. *n.* 47.

Baro an poſſit prohibere vſum aquarum ſubditis, variè deciſum pragm. 8. *par.* 2. *num.* 40.

Barones nullum onus indicere poſſunt vaſallis, niſi de iure debita, ibi n 50.

Barones habent titulum oneroſum, dum feu da emunt, vnde priuilegia à ſuperioribus illis ſunt ſeruanda n. 72

Baro an teneatur ſuis expenſis, petere remiſſionem cauſæ, vel expenſis vaſalli, prag. 8. *p.* 2. *n.* 89

Baro habens priuilegium cognoſcendi de delictis extra territorium, poterit auocare cauſas vaſallorum ab omnibus nu. 218. *ibid.*

Baro originis, & delicti, ſi habeant æquale priuilegium cognoſcendi de delictis extra territorium, quis præferatur, prag. 8 *p.* 2. *nu.* 219.

Baro an habeat iuriſdictionem in habitantes in ſua terra, licet non conſtituerint domicilium, ibid. n. 224

Baro an poſſit recipere extraneum, in ciuem ibid. n. 250.

Baro, quantò maiora priuilegia tenet, eò magis ſubditi onerantur n. 252

Baro criminalis, an poſſit punire ciuilem, bene elucidatur, prag. 8. *p.* 2. *n.* 261.

Baro vti miles Regis, ſortitur forum illius, nu. 263.

Baronibus non licet collectare vaſallos, prag. 10. *nu.* 1. *cum ſeq.*

Barones non habent ius ſe ingerendi in electione officialium Vniuerſitatis, ibidem nu. 71.

Barones an habeant ius oppugnandi contra electionem factam ab Vniuerſitate de ſuis officialibus. ibid. n. 74

Baro ſi habeat ius eligendi, an poſſit oppugnare, vt electio iterum fiat, pragm. 10. *nu.* 80.

Barones non poſſunt conducere gabellas Vniuerſitatum, ſub pœna ibi. n. 101

Barones habent poteſtatẽ priuandi, ex cauſa Miniſtros Vniuerſitatis ibi n. 106

Barones prohibentur facere nouas defenſas ſine ciuium conſenſu, & aſſenſu Regio, & ſingulariter de ratione agitur, Prag. 11. *nu.* 10.

Barones an habeant ius fidandi in fundis priuatorum, poſt ſegetes, Pragmat. 11. *num.* 40.

Baro an poſſit propria auctoritate occupare demanialia feudi, quæ reperiuntur poſſideri per ſubditos, ibid. n. 43.

Baroni ſubinfeudanti, quale dominium ei remaneat, & trãsferat, ſi Baro habeat ſolum vtilem. Prag. 11. *n.* 64.

Baro an poſſit infeudare ruſtica, vel vrbana ſine aſſenſu, ibid. n. 80.

Baro tenetur concedere, quæ ſunt ſolita ſubditis dari, ibid n. 84.

Barones dicuntur primi ciues, & vti poſſunt commoditatibus ciuium, moderatè tamen, & declaratur, Prag. 12. *n.* 1.

Barones, an dicantur ciues Neapolitani, ibid. n. 2.

Barones ſortiuntur forum Præſidis illius Prouinciæ, ſi delinquant, vel conueniantur, Prag. 12. *n.* 3.

Barones an gaudeant priuilegijs particulariter conceſſis ciuibus, negatiue Prag. 12 *nu.* 9.

Barones vti ciues, tenentur ad collectas pro bonatenentijs, ibidem nu. 10. *& pro gabellis.*

Barones tenentur contribuere Vniuerſitati, pro ijs quæ participant, ibi. n. 12

Barones pro fructibus feudi, ſunt immunes à iure exituræ, ſi habeat Vniuerſitas, ſed an ementes a Barone ſint etiam immunes; pulchra eſt quæſtio, Prag. 12. *num.* 18.

Baro dicitur pater, & protector ſubditorum ibid. nu. 21.

Baro an poſſit petere, vt audiatur in rationibus ponendis à Syndicis, vel petere, vt reuideantur, ibid. n. 22.

Barones vti protectores ſubditorum, eorum no-

nomine comparent, in parlamentis generalibus, & tot voces habent, quot terras tenent ibi n. 27

Baro in demanialibus Vniuerſitatis quot animalia tenere poſſit, uti ciuis, ibi n. 28 *declaratur.*

Barones an poſſint vendere, vel cedere vſũ quem habent in bonis Vniuerſitatis ibi nu. 33

Baro criminalis an dicatur etiam ipſe ciuis ibi nu. 38

Barones an poſſint prohibere, ne vaſſalli coquant panem, niſi in ſuis furnis, & ſic in molendinis, & battinderijs, pragma. 14. *num.* 4

Baro in fraudem aliorum non poſſunt remittere, vel minuere ius fornagij, vel molituræ, & ſimilium ibi nu. 8

Baro quando habeat præſumptionem iuris prohibendi in furnis, & cœteris prag. 14 *num.* 15

Barones an poſſint prohibere venationes, & piſcationes, exteris ibi n. 42.

Barones poſſunt prohibere omnem vſum, & ſeruitutem alienigenis ibi n. 43

Barones an poſſint ſtatuta condere inter ſubditos, declaratur ibid. nu 45

Baro ciuilis non poteſt imponere pœnam vltra aguſtale prag. 14. *n.* 59

Baro an poſſit cogere ſubditos ad exercitium Aerariatus, & ſimilium prag. 16. *nu.* 15

Baro poteſt cogere vaſallos, vt potius colant territoria feudi, quam exterorum, prag. 16. *nu.* 26

Baro ſi habeat propria animalia, an poſſit vti alijs ibi n. 35

Baro ſi habeat plures terras, debet repartire ſeruitia ibi n. 41

Baro non poteſt vti animalibus deſtinatis ad certum vſum ibi n. 44.

Barones intra Regnum tenentur præſtare ſeruitium, & non vltra ibi n. 48

Barones an poſſint in eorum terris tenere Barricellum prag. 19. *n.* 49

Barones an teneantur eorum ſumptu perſequi ſuos contumaces, ibi n. 47

Baro tenetur dare prouiſionem officialibus, ſi eſt ſolitum ibi, n. 36

Baro intra menſem tenetur curare, vt ſignificentur ſui Aerarij, prag. 16. *n.* 102

Barones an poſſint delegare iuriſdictionem alicui, ſignificandi ſuos Aerarios ibidem num. 81

Barones in liquidis, poſſunt ſibi ius dicere ibi nu. 80

Barones an dicantur ſubrogati in locum Principis, & teneant eius priuilegia, ibi nu. 78. *declaratur.*

Barone ſuſpecto, an dici poſſint ſuſpecti eius officiales, ibi n. 77

Baro an poſſit, cogere animalia pro ſeruitijs & guſtu eius, ibid. n. 59

Barones an poſſint exequi realiter, & perſonaliter, ſignificatorias contra Aerarios negatiuè prag. 16. *in fin.*

Barones tenentur ſumptus facere in pertinentibus ad iuſtitiam prag. 19

Barones an habeant poteſtatem ordinandi, vt fiant excubiæ pro cuſtodia ciuium, vel pertineat ad officiales Vniuerſitatis, prag. 19. *n.* 103

Baroni de facto agenti, quando poſſit reſiſti prag. 14. *n.* 69

Barones ſunt in culpa, de extorſionibus ſuorum affictatorum, & officialium, nam qui poteſt prohibere, & non prohibet, reus eſt, prag. 8. *p.* 2. *n.* 80

Barones an poſſint condenmare ad beneplacitum, prag. 7

Barones an poſſint cogere poſſeſſores bonorũ allodialium ad oſtendendum titulum, prag. 11. *n.* 36

Barones, quod ius habent in bonis Vniuerſitatis, ibid. n. 20. *cum ſeq.*

Barones non debent ſe immiſcere circa matrimonia contrahenda, ad tollendum præſumptum metum prag. 9

Barones in quibus caſibus poſſint cogere vaſallos, ad ſibi fideiubendum pragmat. 10 *num.* 40

Baro habet præſumptionem contra ſe in nouis ſeruitijs iniungendis, & in poſſeſſorio debet decerni contra eum, vt late prag. 1 *n.* 190. *cum ſeq.*

Barones an poſſint viſitari per Regẽ prag. 3 *num.* 60

Barones non poſſunt cognoſcere de exceſſibus officialium, etiam ſi ſint ſubditi, prag. 5. *nu.* 60

Ba-

Digitized by Google

Barone ſuſpecto, an cauſa ab eo auocari poſſit prag. 3

Barones malè tractantes ſubditos qualiter feudo priuentur, late prag. 3

Barones an poſſint auocare cauſas à ſuis officialibus, latè explicatur contra aliorũ opinionem prag. 3.

Baro tenetur officialem annalem conſtituere, & non delegare cauſas vni, & alteri ibid.

Baro tenetur deputare Iudicem ſecundarum cauſarum ordinarium, ibidem nu. 180

Baro non poteſt creare Locumtenentem in terra, vltra quindecim dies, niſi ex cauſa prag. 3.

Baro poteſt in paruis terris officialem conſtituere ciuem, ibid.

Barones an exigere poſſint ius portelli à carceratis, prag. 19

Barones non poſſunt facere pandectam actorum ad libitum, ſed ſeruare conſuetudinem, vel ſolitum conuicinij, ibid.

Barones an poſſint exigere ius ſigilli pro gratijs, ibid.

Barones tenentur dare congruam familiam pro ſeruitijs curiæ, ibid. n. 50

Baro verberans, vel iniurians, an & quãdo delinquat prag. 3

Baro an habeat legitimam perſonam comparendi pro ſubditis ibi nu. 100

Baro an poſſit in feudalibus ſine aſſenſu ſeruitutem imponere, late explicatur prag. 8. par. 3

Barones an poſſint concedere priuilegia ſubditis, in præiudicium iuriſdictionis, prag. 8. p. 3. nu. 300.

Barones non poſſunt reuocare priuilegia conceſſa, ibi n. 274

Baro poteſt contrauenire conceſſis, ex importunitate, ibid. n. 270

Baroni debetur vna Camera à Rege, ſic & Comiti, de qua materia, late ibi nu. 286. & infra, verbo, Camera.

Baro promictens tenere cameram reſeruatam, aliquam de ſuis terris recepto pretio, an hoſpitando teneatur ad intereſſe prag. 8. p. 3. num. 292. & reliqua vide ad hanc materiam, infra verbo, Camera.

Barones habentes iuriſdictionem ciuilem non poſſunt prohibere vaſallis ne adeant ſuperiores ommiſſo medio, pragm. 3. nu. 165.

Baro an poſſit ſuperſedere expeditionem inquiſitionis alicuius delicti, & an elapſo biennio acta pereant prag. 6. n. 50

Barone ſuſpecto, an etiam & officiales eius prag 3. n. 166

Baro ſuſpectus in cognoſcendo, an etiam in delegando ibi n. 167.

Baro prohibens acceſſum ad ſuperiorem, qualiter puniatur, ibi n. 161

Baroni habenti ſecundas cauſas, an poſſit auocari cauſa, ibi n. 157

Baro eligens officialem inſufficientem, peccat, & tenetur ad reſtitutionem, prag. 3 nu. 137

Baro non poteſt petere remunerationem de fauoribus factis Vniuerſitati, quia eſt obligatus, vt bene prag. 3. n. 9

Baroni quando poſſit licitè donari ibi.

Barones non poſſunt interuenire in capiendis informationibus, & torturis prag. 3. nu. 124

Barones tenentur erogare omnes expenſas pertinentes ad iuſtitiam prag. 19

Beneficiato mortuo qualiter fructus ſunt reſtituendi, & repartiendi, pragm. 5. n. 51

Beneficia an dentur ad pinguius probandũ in conſeruatorijs Capitulorum Regni, prag. 8. p. 3. n. 158

Beneplacitum an morte expiret, late explicatur prag. 7. ex n. 30

Beneplacitum non extinguitur morte, ſi fuit pecunia obtentum ibi nu. 31

Beneplacitum reſeruatum in contractibus, an ſubſtineatur, ibi n. 32

Beneplacitum collatum in perſonam alicuius an ſubſiſtat n. 33

Beſtia Apocalipſis, quæ peccata populi comedebat, deſignat Superiores, prag. 6. n. 29

Blaſfemia ſi erit Hæreticalis, cognitio ſpectabit ad Eccleſiaſticum, pragm. 8. p. 3. nu. 96

Blaſfemiæ Hæreticales, quæ ſint ibid. n. 97

Blaſfemia delictum, an poſſit componi ex cauſa, prag. 6. & an pœna minorari.

Blaſfemans ex iracundia, vel iuſto dolore, an poſſit componi, ibi.

Bo-

Digitized by Google

Bonus, & caſtus Princeps, aliquando à Miniſtris venditur.

Bonum conſiſtit in ordine, Prag.1.n.1

Bona acquiſita à virgine ſtuprata ſunt fiſci, ſicus bona meretricis prag.8. par.1. nu.147

Bona naufragorum, proſcriptorum, infantium, expoſitorum, cuius ſint prag.8.p.1. nu.148

Bona incerta, an ſint Eccleſiæ, vel fiſci, ibi. nu 152

Bona inuenta, an poſſit inuentor bona conſcientia retinere ibi.n.253

Bona capta ſuper latrones, an ſint capientiũ ibi n. 255

Bona capta in bello cuius ſint, ibidem num 256

Bona aſſignata Capellæ an poſſint ab Epiſcopo vendicari ibi.n.133

Bona clericorum an ſint immunia à collectis pro bonis emptis, vel donatis ibidem nu.164

Bona vaſallorum ſunt exempta ab omni ſeruitute, & libera debent ſeruari à Barone prag.11. n.28

Bona redditítia feudo non dicuntur feudalia, ſed allodialia, prag.11.n.67

Bona burgerſatica acquiſita per Baronem non adiacent feudo ibi. n.64

Bona feudalia an poſſint concedi ad annuũ cenſum, in pecunia diſtingue ibidem num. 83

Bona quando dicuntur effecta de menſa per reincidentiam, explicatur ibidem num.94

Bona Vniuerſitatis, ſunt alia auctoritate, alia honore, alia commoditate, & de differentijs prag. 11.n.8

Bonorum appellatione an veniant iura, prag.1.n.126

Bona demanialia feudi, & demanialia Curiæ differentia prag.11. n.72

Bona vaſallorum, alia publica, alia communia, alia priuatorum, & qualiter differant latè explicatur ibid.

Brachium ſeculare quando concedendum ſit Eccleſiaſtico, & è contra latè tractatur prag.8 p.3.n.4 cum ſeq.

Bulla Gregorij XIV. circa immunitatem Eccleſiarum de confugientibus ad eas, an ſit in Regno recepta, declaratur prag. 8.p.3.nu.105

C

Cameræ reſeruatæ materia latè explicatur prag.8.p 3.n.178

Camera reſeruata vnde ortum habuerit elucidatur, ibi.

Camera ſemel per Baronem electa in vna terra an poſſit mutari, vel reuocari ibid. n.180

Cameræ reſeruatæ in caſu neceſſitatis tenentur hoſpitari ibi.

Candelarum diſtributio in die Purificationis, ad quẽ pertineat prag.8. p.3. n.21

Cap. cum perſonæ de priuil. in ſexto declaratur, & deciſiones Capyc. pugnantes, conciliantur prag 1.n.234

Cap. Regni, vulgaris fama, & cap. adhoc volentes, declarantur prag.4.n.27

Capitaneo militiæ condemnato ex delicto, an in conſequentiam dicatur perdere cohortem prag 5. n.175

Cap Regni, prohibens compoſitionem in criminibus oſculi, & raptus, an lædat Barones, declaratur prag.6.n.94

Capit. gratiæ, conceſſum Baronibus ne ſuperiores ſe intromittant in cauſis eorum declaratur, prag.8.p.2.n.71

Capitula pacis inter Papam Honorium, & Regem noſtrum, ſuper ſtatu huius Regni refertur prag.8.p.3.n.2

Capitula inter Vniuerſitates, & Barones in ingreſſu, an & quãdo ſubſiſtant, prag. 14.n.26.& prag.8 p.3

Capitanei Campaneæ, deſtinati in qualibet prouincia, vnde ortum habeant, ponitur prag.19.n.51

Capi an debeat quis in flagranti crimine, vel ſufficiat fuiſſe viſum in loco prohibito, diſputatur prag.7.n.37

Captus in habitu laicali, ſi paulò antea habitum clericalem geſtauerat, an gaudeat prag.8.p.3.n.70

Captiui non poſſunt redimi ſine licentia Principis prag.1.n 339

Capud infundit motũ membris, & operationes in ſenſibus; ſic ſuperior in ſubditos, rub.n.68

Carcerati poſſunt frangere carceres, & rũpere habilitationem, & confugere ad ſuperiores, ſed limitatur hoc prag. 3. n. 164

Carcererij plus debito exigentes, qualiter puniantur, prag. 19. nu. 41

Carcerati inopes ſunt alendi à fiſco, ibidem nu. 35.

Carcerati cuius expenſis tranſmitti debeãt ad ſuperiores, ibi n. 30

Carceratos cuſtodire, ad Barones, & non ad Vniuerſitates ſpectat ibi nu. 29

Carcerum conſtructio, an ad Barones, vel Vniuerſitates ſpectet, diſcutitur ibi. n. 28

Carcer poſt ſententiam excomputatur reo in tempus exilij, ibi n. 10

Carcer excomputatur in pœnam, in leuibus delictis ibi. n. 6 & prag. 6. n. 104

Carcer modicæ coerctionis ſeruatur ibi. n. 5.

Carcer, eſt quadruplex, & diſtinguitur ibi. num. 4

Carceres debent eſſe commodi, & non ſubterranei, vel tenebroſi, ibi n. 2.

Carcer ad cuſtodiam, & non ad pœnam fuit inuentus, Prag. 19. n. 1

Carceratio affectata non prodeſt Pragm. 8 *p. 2. nu.* 87

Carcerum effractores non remittuntur, Prag. 8. p. 1. n. 225

Carcerari, & detineri non poteſt ſpoliatus, à fortuna ſi defecerit, prag. 2. nu. 124

Carcerari non poſſunt Barones, Prorege *inconſulto rub. n. 20.*

Carcerati pro debito non poſſunt excarcerari, neq; in licentia creditoris, ſine iuſſu officialis prag. 7.

Carceres facere preuentus dicunt rapaci Barones, prag. 19. n. 2

Carcerare licet patri filium, & Domino ſeruum, & non alijs, quia cõmitterent priuatum carcerem ibi nu. 5

Carceratus an dicatur propriè, quãdo quis eſt habilitatus ibid.

Carolent decem pro quolibet fumante origo ponitur prag 10. n. 13

Cartellas Hoſpitij facere, pertinet ad Syndicum, & totum regimen prag. 19 n. 69

Carceres nobilium differre debent ab alijs, prag. 19

Caſus ommiſſus remanet in iuris diſpoſitione, & ab eo recipit reſtrictionem, & ampliationem, Pragm. 6. nu. 76

Caſalia, & Suburbia propè Neapolim gaudent prærogatiuis Neapolitanorũ, prag. 8. p. 1. nu. 58

Caſus alti dominij, numquam præſumũtur conceſſi Baronibus, ibid. n. 89

Caſus qui pertineant ad iuriſdictionem criminalem, & qui ad ciuilem referuntur prag. 8. p. 2. n. 154

Caſus ſola M. Curiæ excepti, qui ſint, & an ſint communicati Regijs Audientijs, & aliquibus Baronibus, prag. 8. p. 1. n. 81

Caſtigatio criminum, eſt baſis iuſtitiæ quæ mores ciuium emendat, Deum placat offenſos vindicat, & alios ſaluos facit, prag 6. n. 1

Caſus fortuitus, dicitur factum Principis, prag. 8 p. 3. n. 291

Caſtrum omne præſumitur in feudum datum, prag. 8 p. 1. n. 34

Catapanorum electio, an ad Barones, vel Vniuerſitates ſpectet, anceps quæſtio, prag. 10 n 103

Catapani ſi eligantur ad Vniuerſitate non per hoc habent iuriſdictionem mandandi, vel pœnam indicendi, & alia iuriſdictionalia exercere ſine licentia officialis prag. 1. n. 152

Catapani ſi grauabunt, appellatio an ad officiales Baronis, vel ſuperioris fieri debeat ibi n. 149

Catapani non poſſunt ſe intromittere in ponderibus, & menſuris falſis, & fraudibus, prag 8. p. 1. n. 297

Cauallarij officium, & ethimologia ponitur prag 11. n. 17

Cauſa impulſiua, non diſponit, ſed finalis, prag. 1. n. 59

Cauſa publica vtilitatis dicitur, non ſolum ea, quæ reſpicit Regnum, vel Prouinciã, ſed etiam vnam terram, ibi. n. 170

Cauſa iuſta an præſumatur in Principe *reſcribente contra ius, vel vbi tertio præiudicatur, prag. 1. n. 171*

Cauſa non ſemper dicitur criminalis, quando pœna venit fiſco applicanda prag. 4. nu. 106

Cauſa priuationis officij, an dicatur ciuilis, vel criminalis, ibi n. 107

Cauſa ex qua venit imponenda pœna pecunia-

Digitized by Google

niaria, an per procuratorem tractari poſſit ibi n.108
Cauſæ iuſtæ componendi, quæ ſint pragm. 6 nu.22
Cauſa rupti exilij, an poſſit cognoſci, & componi per Baronem, ſi fuerit illa ſententia lata per ſuperiorem ibi n.194
Cauſa cœpta in foro priuilegiato, ibi debet terminari, etiam ceſſante priuilegio prag. 8.p.1.n.318
Cauſæ continentia diuidi non debet in indiuiduis, & remiſſio non debetur, prag.8. p.2.n.197
Cauſa indiuidua, an detur in criminibus; ibi n.198
Cauſa indiuidua in ciuilibus quæ dicatur, ibi n. 199
Cauſa criminalis vltra relegationem an dicatur, ſi titulus talis ſit, ſed qualitates minuant illam pœnam, pragm.8.p.2 nu.255
Caupones, Nuntij, Notarij, & ſimiles tenētur præſtare ſuum officium petenti, prag. 1.nu.291
Cautio de non offendendo, an ex officio peti poſſit prag.6. nu.46
Cenſum non ſoluens tempore ſuo, quando cadat à iure ſuo, vti emphyteota, Prag.11 nu. 61
Cenſualis contractus, vel emphyteoticarius præſumatur, ibid.n.68
Cenſus requirit ſcripturā, ſed non annuus redditus ibid.
Ceſſio bonorum an valeat contra dotem, & Neapolitanos, prag.8.p.1.nu.273
Ceſſio fraudulenta præſumitur, quando eſt facta potenti prag.8.n.198
Centenaria præſcriptio requiritur vbi ius reſiſtit, vel actus ſunt diſcontinui, & qualiter probetur, Prag.1.n.213
Cena, an debeantur Baroni in eius aduentu prag.1.n.351
Ciues potentiores, in hoſpitijs debent plus onerari, prag.19.n.54
Ciues, ſufficit eſſe vocatos ad parlamenta, licet non veniant, prag.11.n.130
Ciues allecti, an gaudeant vti veri ciues, Pragm.11.num.109
Ciues poſſunt claudere locum, pro commoditate ciuium Prag.11.n.34
Ciuitates Populeſæ, eligunt ſibi certum numerum, cui dant auctoritatem ſe congregandi in negotijs, Prag.10.n.76
Ciuitas Neapolitana regitur per plateas, ibid.n. 77
Ciuis an dicatur quis effectus, ex longa habitatione, Prag.8.p.2.n.251
Ciuium appellatione, non veniunt Incolæ, ibi nu.247
Ciuilitas, nouem modis quæritur, ibi.n. 244
Ciuis quilibet an poſſit comparere pro ſua Vniuerſitate pragm.11.n.249
Ciuilitas qualiter probetur, ibi n. 139
Ciuitas Coſentina habet priuilegium, vt Regia Audientia habeat iuriſdictionem in primis cauſis, prag. 8.p.1.n.378
Ciuitas quæ dicatur, & quæ Terra, Prag. 5.nu. 190
Ciuis quilibet poteſt contradicere receptioni officialis, opponendo Prag.5.n.162
Ciues cogi poterunt emere victualia empta per Vniuerſitatem pro eorum commodo pretio empto, licet cariori prag.1.n.323
Ciuitas Muri laudatur, ibi n.170
Ciuium appellatione veniunt clerici, prag. 8.p.3.n.177
Ciuis vnus poteſt petere demanium, ſoluendo ipſe pretium, Prag.8.p.3.n.266
Ciues, licet alibi degant, poſſunt euocari ad munera ſubeunda, in ſua patria pragm. 10.nu.
Ciuitates demaniales, ſi ſe vendant cum conditionibus, in tantum erunt vaſallæ, in quantum ſeruentur conditiones, Prag. 8.p.3.nu.
Ciuis aſſumptum ſtatim ſortitur ibi forum & an retineat ciuilitatem naturalem prag.12.nu.4.
Citatio vna, non ſufficit in præiudicialibus ad priuandum quem aliquo iure, niſi trina monitione præcedente prag. 3.n. 61.
Clauſula alienis ſemper ſaluis, ſubintelligitur in qualibet conceſſione, prag.16.n.14
Clauſula ſolita de ſtilo apponi, non operatur ibi.nu. 11
Clauſulæ poſitæ in diſpoſitione conceſſionis, plus operantur, quā in executiuis ibi n.9
Clauſulæ ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis non operantur in præiudicium tertij, ibi n.4

Clauſula abdicatiua conceſſa Baroni, operatur contra fiſcum, non contra alios Barones, Prag. 8. p. 2. n. 136

Clauſula, prout plenius tui anteceſſores, quãta ſit efficacia, prag. 8. p. 1. nu. 300. & n. 150

Clauſula non obſtante, ſoli Principi conuenit ibi n. 263

Clauſula non obſtante, deſignat Principem velle vti abſoluta poteſtate, Pragm. 6. num. 56

Clauſula generalis non ſemper refertur ad omnia, ſed ad praecedentia, Pragmat. 4. nu. 102

Clauſula generalis, reſtringitur ad ea, quæ ſunt ſimilia expreſſis, & non ad diſſimilia, vel maiora prag. 1. n. 135

Clauſulæ renunciatoriæ nil operãtur data magna læſione, prag. 16. nu. 20

Clauſula cum piſcationibus, furnis, & ſimilibus, nil operantur, ibid.

Clauſula cum inuentionibus, operatur, vt theſauri ſint infeudati, prag. 8. n. 217

Clauſula dans vices, & voces non extenditur ad inſolita prag. 1. n. 36

Clauſula motu proprio, non operatur in ſui præiudicium, vel alterius detrimentum, prag. 3. n. 29

Clauſula ſi, & in quantum quid operetur, prag. 11. n. 156

Clericus poſtquam quis efficitur perdit feudum, vel officium prag. 1. n. 46

Clerici non debent promoueri ad officia ſecularia, prag. 5. n. 119

Clerici pro temporalibus quando iudicio ſeculari ſubijciantur prag. 8. p. 3. n 76

Clericus pro depoſito, apud ſecularem Iudicem conueniri an poſſit, ibi n. 52

Clerici requiſita recenſentur, vt poſſit gaudere priuilegio fori, ibi n. 68

Clerici beneficiati gaudent foro, licet habitũ clericalem non deferant ibi n. 36

Clericus beneficiatus quæ teneatur probare vt gaudeat ibi n. 37

Clericum ſcienter inquirens incidit in excommunicationem ibi n. 77

Clericus implicatiuè cum alijs reis, an poſſit nominari à Iudice laico in inquiſitione ibi n. 77

Clericatus exceptio, ad impediendam fori iudicationem an poſſit opponi per coniunctos, prag. 8. p. 3. nu. 88

Clericatus exceptio, an poſſit teſtibus probari ibi n. 45

Clerici an in crimine Maieſtatis poſſint per ſeculares Iudices cognoſci, negatiuè num. 90

Clerici aſſaſſini per Iudicem ſecularem poteſt puniri, ſed qualitas criminis, an plenè, vel ſemiplenè antea probari debeat, ibid.

Clerici degradati, & condemnati ad mortem per Iudicem eccleſiaſticum, an teneatur Iudex ſecularis eam ſententiam exequi ibid. prag. 8. p. 3

Clericus ſi dimiſerat habitum, & poſtea eũ ſumat poſt delictum, an gaudeat, prag. 8 par. 3. n. 48

Clericus portans arma an poſſit detineri, & arma ei tolli ibi n. 97

Clericus quando poſſit capi, vt præſentetur Iudici ſuo, declaratur ibi n. 100

Clericus de fuga ſuſpectus, an poſſit detineri per ſecularem n. 101

Clericus poteſt detineri ſi eſt accinctus ad delictum, ibi n. 103

Clericus itinerando, poteſt arma portare, nu. 104

Clerici coniugati quando gaudeant in ciuili, vel criminali, ponitur ibi n. 50

Clericus pro bonis Curiæ ſubiectis, coram ſeculari poteſt conueniri ibi nu. 75

Clericus, an & quando pro bonis feudalibus Iudicio ſeculari ſubijciatur ibi n. 77

Clerici quando pro negotijs ſecularibus ſubijciatur Iudici ſeculari, ibi.

Clericus tutor, vel procurator alterius, poteſt citari coram ſeculari ibi n. 82

Clericus in materia l. diffamari C. de ingen. coram quo Iudice conueniri poſſit, ibid. nu. 83

Clericus tenetur pro debitis à patre contractis n. 166

Clerici tenentur contribuere Vniuerſitati pro ijs quæ participant ibi n. 167

Clerici quando teneantur pro bonis allibratis in collectis ibi n. 54.

Clerici dicuntur ciues, & an poſſint ſe immiſcere negotijs vniuerſalibus, & oppugnare prag. 11. n. 126.

Cle-

Clerici an gaudeant immunitate Eccleſiæ, prag.8.p.3 n.110
Clericus nominatus in auctorem, an poſſit trahere totam cauſam ad Iudicem eccleſiaſticum, ibi n.100
Clericus poteſt reconueniri apud Iudicem ſecularem n.193
Clericus deponens falſum coram Iudice ſeculari, eſt remittendus ad ſuum ordinarium ibid.n.96
Clericus, & laicus, ſi ſimul delinquant, quilibet ad ſuum, eſt remittendus ibid.nu.184
Clericus non poteſt facere immunem fratrẽ ſuum in communione ſtantem, n.69. declaratur.
Citatio nulla nullam producit præuentionẽ prag.8 p.2.n.202
Citatus via ritus quando poſſit petere remiſſionem, notatur prag.8.p.1.n.200
Circuitus inutilis eſt euitandus, prag.8.p.1. nu.178
Coadiutorem Curiæ poſſunt Barones tenere, & non fiſcalem, qui eſt audiendus, prag.8.p.1.nu.237
Coadiutor Curię, an poſſit dicere de nullitate ibi n.242
Cognitio nobilitatis ad Principem ſpectat, prag.8.p.2.n.63
Cogi quibus remedijs poſſunt vocati ad munera, ſi ſe ſubtrahant, prag.10.n.126
Collecta qualiter imponi, & exigi debeat, ibid.n.10
Collectæ in Regno, quo tempore cæperunt ibi nu.4
Collecta pro bonis emphyteoticis Eccleſiæ an debeatur, prag.8.p.3.n.130
Coloni Eccleſiarum coram quo Iudice ſunt conueniendi n.68.prag.8. p.3
Coloni Eccleſiarũ, an ſint immunes pro parte eorum à collectis, ibi n.68
Collectari an quis poſſit in loco originis, & domicilij prag.8.p.2.n.245
Collecta an poſſit imponi per Principem ſuper piſcatione, quæ eſt de iure gentium, ibid.n.39
Colonus pro anno incohato non poteſt per ſucceſſorem expelli, prag.5.n.114
Colonus in quo ſtatu debeat relinquere fundum, an vti recepit cũ nouaijs ibi n.50
Collecta quid ſit, quid tributum, gabella, prag.10.n.28
Collecta non poteſt imponi non ſubdito, cũ perſona pro rebus obligatur, ibi num.44. quia eſt munus mixtum n.51.& differt à gabella.
Cometæ quæ deſignant prag.3.n.109
Comitis de Lemmos vigilantia, & prudentia in eligendis officialibus, notatur prag.5.nu.130
Componendi poteſtas reducta eſt hodie ad iniquitatem, prag.5. nu.11. & quid ſit extorſio ibi.
Compoſitio non dicitur, ſed extorſio, quando metu, vel difficultate conſequendi iuſtitiam quis componitur ibi n.14
Compoſitio ex cauſis iuſtificatur, cum aliàs commutatio hæc fieri non poſſet, ibid.vbi referuntur ſubſtantialia latè.
Componi an poſſint blaſfemiæ Sanctorum ex cauſa ibi n.79
Commiſſarius poteſt peti, vt veniat ad aſſiſtendum in parlamentis, quando ſunt lites cum Barone prag.10.n.72
Componi non poteſt crimen lenocinij, ibi n.92.nec ſodomiæ, vt ibi.
Componi an poſſint crimina falſi, vel oſculi violenti, raptus per Barones, dum cap. Regni, hæc prohibeat, affirmatiuè notatur n.94.vbi cætera ad hanc materiam.
Communio inter Vniuerſitates ſine aſſenſu Regio iniri non poſſunt, prag.11.nu.118
Communio aliud eſt, aliud ſeruitus acquiſita paſcendi, vel lignandi, & ſimilium ibi n.120
Communio quando diſſoluatur, ſi alter ex terris ſit aucta numero, ibi n.119
Conceſſio potius in allodium, quam in feudũ præſumitur, prag.8.n.20
Communis error, quando faciat ius prag.4 nu.44
Conceſſionum interpretatio, recipitur ex ſolito prædeceſſorum prag.16.nu.13
Concedere vſum in re, vel vſum ad rem, valdè differt prag.12.n.41
Concilium qualiter debeat cõuocari, & quæ ſint neceſſaria, prag.11.n.130
Conceſſio interpretatur, ſemper alienis ſaluis, prag.8.p.2.n.4
Conceſſio quando perſonalis, vel realis inter-

 ter-

terpretetur, & ex quibus arguatur, rub. nu. 28

Congregatio nulla, etiam latronum poteſt conſiſtere ſine directore, rub. n. 84

Concilium aſſiſtit Principi; per viam miniſterij, & non limitationis pragm. 1. nu. 16

Conceſſio facta Eccleſiæ præſumitur in allodium, quoad bona non quoad iuriſdictionem prag. 1. n. 43

Conceſſio rei in feudum bis facta, etiam ſine aſſenſu tenet, prag 8. p. 3. n. 235

Confratres an gaudeant foro eccleſiaſtico, prag. 8. p. 3. n. 54

Conditio ſi non ſeruetur contractus reſoluitur ex tunc, & fructus debentur, modus vero reſoluit ex nunc, prag. 1. n. 276

Conducere introitus Baronales, an vaſalli cogi poſſint, benè explicatur, pragm. 1. nu. 162

Cōdemnationes corporales non poſſunt fieri niſi ad locos Principi ſubiectos, pragm. 7 nu. 10

Condemnati ad mortem naturalem, aliquā do quando Princeps indiget remigibus, transmutatio fit ad mortem ciuilem ibi num. 6

Condemnationes ad beneplacitum, non poſſunt fieri, ibi n. 28

Condemnatus à Principe ad beneplacitum non fit infamis, cauſa non expreſſa ibid. nu. 27

Condemnatus ad tempus in triremibus an perdat ea quæ ſunt iuris ciuilis, ſingulariter declaratur prag. 7. n. 10.

Confirmatio Baronis, capitulorum Vniuerſitatis, & gratiarum, ipſis non perpenſis, eſt nulla ibi n. 248

Confirmatio in forma communi, nullum ius tribuit, ſecus ſpecialis ibi n. 249 & pragm. 11. n. 174

Conſiderati Baronis an poſſint eſſe de regimine, exiſtentibus litibus, prag. 10. nu. 129

Coniunctus an probibeatur eligere coniunctum, in regimine Vniuerſitatis, diſcutitur ibid. n. 132

Congregari an poſſit Vniuerſitas contra Baronem ſine eius licentia pragm. 10. n. 67

Conſultorem ordinarium, an teneatur Barodare cum ſalario reſidentem in terra, pragm. 8. nu. 370. par. 1

Conſuetudo conuicinij, eſt obſeruanda in dubio prag. 19. n. 43

Conſenſus ciuium an præiudicet ſucceſſoribus prag. 11. n. 127

Conſenſus habentium communionem etiam requiritur, pro facienda defenſa Baronis ibid. n. 117

Confugientes ad Eccleſias, quando non gaudeant, plenè tractatur, pragm. 8. par. 3 nu. 194

Conſt. Regni Humanitate, declaratur, prag. 19. nu. 18

Conſuetudo, vt prædeceſſores nominēt alios de regimine, an ſuſtineatur pragm. 10 nu. 72

Conſilium Vniuerſitatis an obliget ſucceſſores de perſona ibi nu. 29

Conſt. Regni probibens ne officiales contrahāt, declaratur prag. 9. n. 49

Conſt. Regni Honorem, prohibens ne officiales contrahant matrimonia ſine licentia declaratur ibi n. 47

Conſenſus, auctoritas, conſilium, conſcientia iuſſus qualiter differant ibi n. 36

Conſeruatorium cap. Regni, an detur pro ſpolio tantum, vel pro vi turbatiua, prag. 8. par. 3 n. 156

Conſeruatorium cap. Regni non datur, ſi notoria ſit iniuſtitia petentis, ibi n. 155

Conſuetudo concedendi interpretatur conceſſionem, prag. 8 p. 1. n. 90

Conſeruatoria cap. Regni poſſunt expediri pro clericis, contra clericos, ibi n. 184. & ibi reliqua.

Confraternitatum cognitio, circa præcedentias quis cognoſcet, ibi n. 124

Conuenini nō poteſt quis in foro originis, ſi non reperiatur, ſecus in foro domicilij. prag. 8. p. 2. n. 242

Conſors litis, quando gaudeat priuilegio alterius, ibi n. 203

Conſenſus accuſantis tantum, non ſufficit ad prorogandam iuriſdictionem, ſed etiā accuſati requiritur prag. 8 p. 1. nu. 117

Confeſſio facta ſub ſpe immunitatis, an reuocari poſſit prag. 6. n. 144

Condemnatio cum poteſtate redimendi, an poſſit fieri, declaratur prag. 6. nu. 104.

Con-

Digitized by Google

Conſuetudo poteſt facere, vt id quod ſonat in iniuriam, non reputetur tale ibi. n. 59

Conſenſus ſanioris, & non maioris partis attenditur, prag. 8. *p.* 3. *n.* 48

Cōſenſus omniū requiritur in ijs quæ ſpectāt ad ſingulos, vt ſingulos, ſecus ſi vniuerſos prag. 11. *n.* 3

Conſenſus puellæ plus attenditur, quam cōſilium maiorum prag. 9

Conſuetudo quid ſit, & qualiter inducatur & quanto tempore præſcribatur, & qualiter differat à præſcriptione latiſſimè, prag. 1. *n.* 188

Conſuetudo vt ſubſiſtat debet eſſe præſcripta, & non inducta ibid. n. 189

Conſiliarij dicuntur membra Principis, prag. 3. *n.* 7

Conſuetudines feudales, an pro lege ſint ſeruandæ rubr. n. 9

Conſuetudo eſt fauorabilis, & extenditur, præſcriptio eſt odioſa prag. 3. *n.* 189

Conſtitutiones multæ, potius ad terrorem, quam ad valorem promulgantur, prag. 4. *nu.* 16

Correlatiuorum regula ceſſat, vbi dari poteſt diuerſa ratio prag. 4. *n.* 85

Corpora delinquentium, cur dicantur de alta iuriſdictione, & ſine aſſenſu Principis tolli non poſſunt prag 8. *p.* 1. *n.* 72

Contractus ad ſocidam, vel alla gabella *cuius ſit qualitatis, punitur pragmat.* 11 *num.* 103

Copula, &, diuerſam habet naturam, notatur in rub. nu.

Copula, &, aliquando diſtinguit, coniungit, corrigit, interpretatar, & ſigillatim dantur exempla notabilia ibid.

Contrahentes contra edicta legum an perdant pretium, diſcutitur prag. 1. *nu.* 263

Contractus ſi eſt nullus, an promiſſores qui promiſerunt ratihabitionem teneantur, ibi nu. 279

Contractus cenſualis an ſubſiſtat, ſi omnes correi non ſupponant, quilibet bona ſua particularia, ibi n. 269

Contrahi non poteſt cū infidelibus, ſub pœna capitis, & excommunicationis, prag. 1. *n.* 338

Contractus in dubio an cenſualis, vel emphyteoticarius præſumatur, pragm. 11 *nu.* 66

Contrahere bona fide, & palam an poſſint officiales, prag. 4. *n.* 38

Contractus innominatus quando pœnitētia diſſolui poſſit, prag. 6. *nu.* 160. *& quando guidaticum ſit contractus innominatus ponitur.*

Culpa Baroni eſt tribuenda, ſi eius Miniſtri malè tractent vaſallos, rub. nu. 80

Cuſtodia Ciuitatis pertinet ad regimen ipſius, non ad Baronem, prag. 19. *n.* 59

Cuſtos carcerum, tenetur denunciare infirmitates carceratorum, ſub pœna, ibidem num. 13

Cuſtodia Caſtri, & fortalitiorum, pertinet ad Barones, prag. 10. *n.* 104

Cuſtodia nocturna pertinet ad Vniuerſitates ibid. n. 88

Currus, & Auriga, nominantur Barones per ſacram ſcripturam rub. nu. 80

Cuſtodes ſunt ſuperiores, & non debēt deuorare oues rub. n 85

Curiales R. Audientiarum, an habeant electionem fori prag. 8 *p.* 1. *n.* 334

Cui plus datur, plus ab eo exigitur, pragm. 16. *nu.* 5

D

Damnum ſi patiatur ciuis, ex cauſa Vniuerſitatis, & eius lites, an repetere poſſit ab ea, ſingulariter notatur prag. 1. *n.* 72

Damnum paſſo quando credatur, pragm. 8 *p.* 1. *n.* 390

Damnum cum violentia, ſapit criminalitatem ibi n. 365

Damnum propriè, quid dicatur ibi n. 363

Damna clandeſtina, non ſoluuntur per Vniuerſitates, iuxta conſt. Regni ſi damna ſed ſoluunt ſalaria Capitaneis Cāpaneæ prag 8. *n.* 108

Damnum ſi erit remiſſum à parte, an Baiuli poſſint petere pœnam, prag. 8. *p.* 1. *n.* 367. *ibi cætera.*

Datio officij eſt contractus innominatus, do vt facias, & ex non adimplemento datur pœnitentia prag. 5. *n.* 99

Damnificans non poteſt conueniri, niſi reperiatur in eo loco, prag. 8. *p.* 2. *n.* 141

Debitor poterit aſſumere iudicium fideiuſſoris, & opponere exceptiones ex ſua perſona prag. 1. *n.* 291

Debitores Vniuerſitatis non poſſunt eligi ad munera, nec eligere, limitatur pluribus modis prag.n.115
Debitores nobiles, pro debitis non detinētur in Hiſpania, prag.19.nu.23
Debitores pauperes, an ſint alendi à creditoribus prag.19.n.
Debitores an poſſint guidari prag.6.n.155
Debitum Vniuerſitatis dicitur ſolutio fiſcalium licet ſoluatur per focularia pragm. 10.n.34
Debitores decocti an gaudeant immunitate eccleſiæ prag.8.p.3.n.108
Decuriones tenentur prouidere imminenti penuriæ.prag.1.n.321
Declarans, nil de nouo facit, prag.6.n.57
Decipi nemo debet ſub auctoritate officij, prag.6. n.154
Decocti debitores, non poſſunt guidari, nec indultari ibi n.156
Decreta remiſſionis cauſa, aliàs obtenta à Barone, an ſufficiāt in ſimilibus, pro qua ſi poſſeſſione ſeruanda, Prag.8.p.2.n.77
Dec. Franch.470. non eſſe inobſeruantia refertur, Prag.8.p.2.n.131
Decimarum cognitio, quando ad eccleſiaſticum, & quando ad ſecularem ſpectet, diſtinguitur Prag.8.p.3.n.167
Decuriones ardua negotia ſine parlamento explicare non poſſunt Prag.10.n.95
Decuriones pro rebus Vniuerſitatis non poſſunt ordinationes facere ſine authoritate officialis, Prag.14.n.63
Decretum Iudicis, tollit præſumptionem fraudis, & læſionis Prag.1.n.
Dec. Affl.128. improbatur Prag.1. n.118
Deciſiones ſunt ſequendæ, & non conſilia, quæ ſolent eſſe ad placitum Prag.3.n.32
Defenſiones ſunt de iure naturali, & Princeps non poteſt tollere Prag.1.n.23
Defenſionibus reuſmet non poteſt renunciare, ſed terminus datus eſt finiendus, Prag.3.n.114
Defenſam habens, dicitur habere plenum dominium, quod non ſubiacet ſeruituti, vt debeatur vſus Baroni, Prag.11.nu. 177
Defenſam an quis poſſit in ſuo facere in præiudicium conciuium habentium vſū paſcui, ibi n. 32
Defenſæ non poſſunt fieri ſine aſſenſu Regio, & conſenſu ciuium omnium, prag. 11 latè in fine tractatur hæc defenſarum materia.
Defenſa venationum, vel piſcationum fieri non poſſunt per Barones, ibi.n.115
Defenſa conceſſa Baroni pro venatione, nō cenſetur conceſſa pro fructibus ibi n.116
Defendere aggreſſum, quis non cogitur, ſed vaſallus tenetur iuuare Domino, & è contrà, Prag.3.n.79
Delegatus an poſſit mulctare, diſputatur Prag.14. n.64
Delicti Iudex quando potentior ſit omnibus, declaratur Prag.8.p.2.n.216
Delicta Officialium ſola M.C. cognoſcit, & Reg. Audientiæ, etiam finito officio, prag. 8.p.1.nu.229. & latius Prag.5. tractatur.
Delinquens extra officium, an poſſit puniri à Barone, Prag.8.p.1. n.228
Delicta quāto tempore præſcribātur, prag. 6.nu.41
Delicta paria, mutua compenſatione tolluntur ibi n. 64
Delicta ſodomiæ, & blaſfemiæ componi nō poſſunt, ſed an poſſint ex cauſa minorari ibi nu.75
Delictum feudatarij an noceat filijs, Prag. 3.nu. 74
Delicta Baronum, an pleniorem probationē requirant, rub.n.18
Delinquens in officio, ad aliud aſſumi non poteſt, prag.6.nu.70
Delicti initium attenditur ad iuriſdictionē conſequendam, licet reus mutet ſtatum, Prag.5.n.5. & prag.8. p.3.n.80
Delictum ſi ſui natura ſit ſuprà relegationem, & ex actis pœna erit minoranda, an ſit locus torturæ prag.8. p.2.n.60
Delictum ſi fiat aliquid, quod de iure non erat delictum, & data fuerit iuriſdictio ſeparata, an priuatiuè ad Barones ſit, Prag.8.p.1.n.126
Delinquēs ex ſex cauſis debet puniri, quia ſex perſonas offendit Prag.6.n.5
Delictum committens, ex quo in pœnam pecuniariam incidit, an in conſcientia teneatur eam ſoluere, prag.4.nu.76.
Delinquentes in eccleſia, vel propè, an gaudeant

deant immunitate prag.8.p.3.n.107
Demanialia feudi non poſſunt concedi per Barones, nec demanialia Vniuerſitatis per ſubditos Baroni poſſunt cõcedi,prag.1.n.240
Demanium non poteſt peti,quando venditur iuriſdictio ciuilis,vel criminalis alicuius terra, Prag.9.p.2.n.150
Demanium,an & quando debeatur,quando vaſalli venduntur, & infra quantũ tempus peti debeat, Pragm.8. p.3.num.151
Demanij tempus,ſi erit lapſum an reſtitutio Vniuerſitati debeatur ibi n.153
Demanio non eſt locus,ſi vaſalli recipiant nouum Dominum,ſine proteſtatione ibi n.153
Demanialia Regis de conſuetudine alienantur,ſed quid ſi promiſerit alicui Vniuerſitati non eam vendere ibi.n.148.
Demanialia reſeruata in ſignum Corona non poſſunt alienari ibi n.150
Demanium vt obtineri poſſit qua ſint probanda,ibi.
Deus ligatur pacto,& etiam maligni ſpiritus Prag.8.p.1.n.170
Deſtinatione natura rerum dignoſcitur, Prag.8 *p.2.nu.2*
Detineri quis non poteſt vltrà horas viginti indebitè,pragm.8.p.3.n.102
Depoſita non poſſunt fieri pœnes ipſos Iudices,Prag.1.n.355
Deportati an amittant qua ſunt iuris ciuilis prag.7.n.8
Deportatio,& in metallum damnatio,etiã ad tempus dari poteſt ibi n: 13
Deus,de re maiori maiorem curam habet prag.3.n.30
Deus eſt vindicator oppreſſorum, ibidem nu.20
Diſpoſita in teſtamento veteri, non dicuntur iuris diuini,prag.6.n.133
Diſponentis mens,videtur ſe confirmare cum iure prag.8.p.1.n.62
Dictio præſertim,facit caſum minùs dubitabilem,pra.1.n.150
Dictio,&,cuius ſit natura, diſcutitur rubr. nu.57. latiſſimè.
Dictio,&,quando ponitur inter perſonas, in quas ordo charitatis cadit, non copulat, ſed ordinem ſucceſſiuum deſignat, ibidem.
Dictio,De,cauſam eſſentialem verbi denotat rub.n.53
Dictio,&,aliquando alternatiuè, expoſitiuè ponuntur rub. n.61
Dies an incipiat à media nocte,vel ab Aurora prag.5.n.31
Dieta eſt viginti milliarium,& ſi excedat vnum,erunt dua dieta, pro mercede ſoluenda prag.16.n.45
Dies vna datur itineranti pro quiete, in hebdomada prag.14. n.73
Differentia magna eſt,habere iuriſdictionẽ in dominium, vel in officium Pragm.6. nu.188
Differentia notatur,quando ius reſiſtit,vel non aſſiſtit prag.1.n.232
Dignitas maior nõ abſorbet minorem rub. num.30
Dignior alio quis dicitur quoad illud, de quo contenditur, prag.10.n.134
Dignitas maior reddit hominem magis obligatum Deo,*& hominibus pragm.12. nu.19*
Dignum eligens prætermiſſo digniore, peccat prag.10.n.82
Dignum eligens,prætermiſſo digniore,an faciat electionem nullam ibi.
Dignum non eligens tenetur ad reſtitutionem,ex illius mala adminiſtratione, ibidem.
Diſtinctio inter crimen baractaria,concuſſionis,vel extorſionis,prag.4.n.31
D.*Flaminius Conſtantius laudatur, rubr. num.77*
D.*Lucretia de Tuſo Vrſina laudatur prag.1.nu.96.*
Dos filia debetur ex neceſſitate, pragm.1. nu.88.
Dos monialium poteſt eſſe minor legitima, prag.1.n.100
Donari prohibitum eſt Baroni,ſed non Regi prag.1.n.357
Donari an poſſit officiali in remuneratiõe prag.4.n.41
Dominium non quæritur donatario,niſi tradita poſſeſſione,nec reiuendicatio competit prag.4.n.96
Dominium an tranſeat recto iure, facta

De-

inueſtitura per Principem, pragm.8.p.1 nu.22
Dominium directum, quod remanet pœnes Rege, in quo conſiſtat prag.8.p.1.n.137
Dominus vtilis præfertur directo prag.8. p.1.nu.168
Dominus directus non poteſt ſe intromittere in iuriſdictione conceſſa, niſi per viā grauaminis ibi n.173
Domus, & fortalitia ſituata pro Domino, ſunt infeudati prag.8.p.2.nu.6
Dominus partis ſuperioris poteſt ad libitū diuertere curſum aquæ ibi n.29
Domicilium quis non contrahit, etiam ſi lōgo tempore habitauerit in aliqua terra, ſi non habuit animum ſtandi, Prag.8 p.2.nu.238.
Domicilium ſtatim quis contrahit declarando ibi velle incolatum degere ibi nu.226.
Domicilium an acquirat quis contrahendo matrimonium, & emendo domum ibid. nu.228
Domicilium, an faciat perdere forum originis, bene explicatur ibi n.233
Dolus de futuro remitti non poteſt prag.3. nu 177.
Domicilium eſt triplex, naturale, originis, & commune, ibi.n.234
Domicilio poteſt renunciari, & non poteſt ille amplius ibi conueniri, ibi.nu.245
Domicilium originis, eſt immutabile, & nō poteſt renunciari, ibi n.246
Doctores an poſſint excuſari ab hoſpitando Prag.19.nu.68
Domos prætorias tenetur dare Baro, & nō Vniuerſitas ibi n.32
Dotes fuerūt à principio aſſignatæ per Principes cuiq; Vniuerſitati quæ alienari nō poſſunt, pulchrè prag.11.n.11
Dominum initio fuit Reipublicæ, & poſtea tranſlatum in Reges, ibi n.10
Dos incerta arbitrio alicuius, an poſſit relinqui, prag.9.n.50
Domus Commiſſarij cauſæ, an ſit locus tutus, pro ſequeſtratione puellæ, pragm.9. num.8
Dominus, & vaſallus, dicuntur correlatiui rub.n.38
Dominantes laudantur ex liberalitate..., rubr.num.87
Donare volens officiali, an poſſit petere diſpenſationem à Prorege, negatiuè, prag.4 nu.42
Donatio facta pio loco, vel pro dote, an quæ ratur abſenti, diſputatur ibi. n.95
Donatio omnium bonorum ſuſtinetur, ſi donans habeat iura pragm.3.n.24
Donatio facta à Conſtantino Eccleſiæ, an tranſtulerit verum dominium pragm.8 p.1.nu.144
Donatio inter virum, & vxorem inter Magnates, valet ibi.n.170
Donari Regi licet Vniuerſitatibus prag.10 nu.19. & nu.47
Donari an liceat Baroni, pro facienda terra Camera, prag.8.p.3.n.278.& prag.3.n.10. latius
Donatio remuneratoria dicitur, quando merita ſunt condigna, vltra dimidium rei donatæ ibi n.276
Donata Clericis in fraudem collectarum, poſſunt confiſcari ibi nu.57. & quando præſumatur fraus.
Dolum excludit articulus iuris dubij ibid. nu.55
Diſpoſitio ſufficit quod dirigatur ad vnum ex correlatiuis, rub.n.37
Diſpoſitio cauſa demonſtrationis, & non diſpoſitionis, poſita cenſetur pragm.4. nu.54
Diſpoſitio Bullæ Greg. Papæ refertur, de immunit prag.8.p.3.n.201
Dilatione menſis data, qualiter computabitur in diebus 30. vel 31. vel 28. ſi erit biſeſtus prag.5.n.26
Dilationem dare debitoribus, ſolius Principis eſt, & non Baronum, pragm.8.par.1. nu.274
Dilatio conceſſa à Principe, an extendatur ad debita iurata, & priuilegiata ibidem nu.275
Dilatio, & guidatica pro debitis non poſſūt excedere quinquennium ibi n.277
Dilatio ob concurrentiam creditorum, an poſſit dari in Curijs Baronum, ibi n.178
Dilatio data debitori, ex concurrentia, an proſit fideiuſſori ibi n.281
Donatiua ſtrenæ an ſint licita dari Baronibus prag.1.n.340

Donatio cauſa mortis reſoluitur inter viuos, ex pacto de non reuocando, pragm. 1. nu. 135

E

ECcleſiaſtici habent fori electionem ſiue agant ſiue conueniantur, & quid pro patrimonialibus, Prag. 8. p. 1. n. 304.

Eccleſiaſticis an detur variatio pro delicto, in illos commiſſo ibi nu. 305

Eccleſia habent multa feuda in Regno quę tenent à Rege ibid. nu. 39

Eccleſiaſtici ſortiuntur forum Principis pro feudis quæ tenent in ciuilibus, ibidem num. 40

Eccleſiaſticam iuriſdictionem vti propriam Princeps tenetur tueri, Pragm. 8. par. 3 num. 1

Eccleſiaſtici coguntur vendere victualia, penuria extante, ibi n. 175

Eccleſiaſticus, an teneatur exhibere acta Iudici ſeculari quando petit brachium, ibi n. 8. cum ſeq.

Eccleſia an poſſit donare Principi ſæculari, prag. 8. p. 3. n. 9

Eccleſiaſtici licet ſint exempti à Iuriſdictione Principis, manent tamen ſub eius protectione, ibid.

Electione pœna facta per reum de exilio, vel pœna pecuniaria, non eſt locus variationi, prag. 6. n. 112

Electio officialium Vniuerſitatis, an ſit indiuidua, ita quod ſi vna nominatio ex ijs nulla ſit totam reddat talem, Pragm. 10 num. 81

Electio officialium Vniuerſitatis ſi pertineat ad Baronem, & erit in longinquis, an Vniuerſitati ſpectare poſſit ibi n. 82

Eligens, vel nominans, tribuit ius electo ibi nu. 84

Electio Graſſeriorum, Cuſtodum Vniuerſitatis, & ſimilium, ſpectat ad Barones, vel Vniuerſitates ibi n. 102

Electio Medicorum, & artium, & aliorũ pertinentium ad ciues ſpectat ad Vniuerſitatem ibi n. 105

Eligens minus dignum, an faciat electionẽ nullam, vel iniuſtam, pragm. 10. n. 135.

Electio differt à nominatione ibid. nu. 83

Electio Syndici, & Electorum an poſſit pertinere ad prædeceſſores ibi.

Electio officialium Vniuerſitatis, qualiter ſit facienda, ponitur ibi. n. 73

Ementis officium pœna, & error notatur, Prag. 4. n. 11. & an liceat in conſcientia ibi n. 68

Emptor emens à franchis, an ſit immunis à gabellis, Prag. 12. n. 19

Epirotæ ſingulis annis enumerantur, Prag. 10. nu. 23

Epiſcopus reputatur ciuis illius Diœceſis, & vtitur eius commoditatibus, prout & omnes religioſi, Prag. 12 n. 8

Epiſcopus non poteſt conſtituere in feudis regijs officialem Eccleſiaſticum, Pragm. 1. num. 45

Epiſcopus an habeat territorium, diuerſæ ſunt ſententiæ prag. 9. p. 1. n. 57

Epiſcopus an ſine imploratione brachij ſecularis, poſſit exequi in bonis, vel perſona laici, in caſibus ad eum pertinentibus, Prag. 8. p. 3. n. 11. cum ſeq. vbi diſtinguitur plenè.

Epiſcopi Baronibus comparantur, ibidem num. 56

Epiſcopus eſt executor omnium piarum diſpoſitionum ibi nu. 106

Epiſcopus an teneatur ſtare proceſſui facto à laico quando cauſa ei remittitur, declaratur ibi n. 144

Epiſcopus an ratione iuramenti, poſſit trahere totam cauſam ibi n. 180

Epiſcopi contra laicos habent coertiones canonicas, & an poſſint laicos carcerare ibi n 213

Epiſcopi poſſunt ad beneplacitum condemnare reos prag 7. nu. 20

Epiſcopus in Cathedrali tenetur in die Purificationis dare Populo candelas, prag. 8 p. 3. n. 34

Equi Nobilium non tenentur ad ſoluendam gabellam, quæ ſoluitur de animalibus, Prag. 16. n. 19

Aerarij non tenentur adminiſtrare, niſi fructus feudi, & non mercantias, prag. 16. n. 61. & 93

Aerarij in iure, nominantur Quæſtores, ibi nu. 87

Aerarij officium, durat anno, & vltra non tenetur ibi nu. 88

Aerarij dicuntur legitimi Procuratores

Digitized by Google

Baronum,ibid.num.89.
Aerarij non tenentur de aſſiſtu facto a Barone,ſi ille decoquat ibi n.90
Aerarij an teneantur ſeruire extra territorium ibid.n.94.
Aerarij electio ad quem pertineat ad Baronem,vel Vniuerſitatem n.95
Aerarij an ſine licentia officialis,poſſint exequi,& carcerare debitores Curię,ibidem nu.96
Aerarij tenentur facere quinternum lucidum,vti alij Adminiſtratores, ibidem num.99
Aerarij bona, an ſint obligata pro adminiſtratione,prout in tutore ibi n. 100
Aerarij an ex mora non ſoluendi,teneātur ad intereſſe ibi n. 101
Aerarijs tenentur Barones dare prouiſionem ibi.n.21
Aerarij debent ſignificari, ſtatim finito officio,infra menſem ibid.
Aerarij non tenentur ſoluere quicquam pro ſignificatorijs, & rationibus, ibidem.
Aerarius ſi quis fuerit vno anno,an habeat vacationem in ſequenti à muneribus publicis Prag 10.n.80
Aerariorū ſignificatoriæ, an poſſint exequi realiter,& perſonaliter,vti illę Vniuerſitatum prag. 16.n.84
Aerarius non poteſt eligi qui eſt Baroni inimicus,& odioſus, prag.3.n.86
Error communis quando faciat ius,prag.4. num.76
Exceptio loci non tuti,eſt legitima pragm.9 num. 52
Exequi an poſſit contra ciues pro debito Vniuerſitatis.ſingulariter tractatur,prag. 10.n.26.& quid pro functionibus fiſcalibus ibi n. 35
Exceptio ſpolij, non obſtat vbi in promptu apparet de vitio poſſeſſionis, paagm. 11. nu. 44
Excadentialia feudi, an poſſint concedi ad annuum cenſū, ibi n. 86. & an in pecunia,negatiuè n. 95
Exequi qualiter debeat bannum, & pœna incurſa,ponitur practica, pragmat. 14. num.71.
Expenſæ Miniſtrorum Iuſtitiæ pertinens ad Barones,& omnia ſimilia Prag. 19. num. 34
Expenſæ ſoluendæ ſunt fiſco, quando Baro petit remiſſionem cauſæ,Pragm.8.par.2. num 88
Expenſæ pro iueundo Domini aduentu an ſint licitæ prag.8. p. 3.n. 244
Extractus ab Eccleſia ſi ſit contentus, & non conqueratur,non per hoc immunitas violatur prag.8.p.3.n.211
Extrahere an liceat Iudici ſeculari ab Eccleſia reum in caſibus exceptis, ibidem nu.204
Excommunicare ſine praecedente citatione, ex ſola informatione,an Epiſcopus poſſit ibi nu. 35
Excommunicationis vinculum, quando incurrunt detrahentes iuriſdictioni Eccleſiaſticæ,notatur ibi n.22.
Exempti poſſunt capi, quando delinquunt, cum proteſtatione remictendi prag. 8. p. 2. nu.173
Exempti à foro ſui ordinarij non ſunt exēpti à foro reuerentiali ibi n. 169
Exemptio non iuuat alicui,non deſeruienti in actu,illi miniſterio ibi n. 166
Exemptio conceſſa ratione rerum, vel cauſæ,an priuatiuè cenſeatur cōceſſa ad ordinarium prag.8.p. 1.n.130
Eximens carceratum etiā ciuilem ponitur vltra relegationem prag.7.n.14
Executio ſententiæ debet fieri per Iudicem, qui eam tulit,prag.6.n.195
Extentio non poteſt fieri in correctorijs, prag.5.n.145
Exterus Regni non poteſt eſſe officialis, & an Hiſpani ibi n.121
Extenſio differt à comprahenſione prag. 4. nu 84
Extenſio etiam in correctorijs fit,in correlatiuis ibi n. 81
Extrahi bona extra Regnum non licet, ſine licentia,ſub pœna prag. 1.n.340
Extimatio quanti plurimi, creſcit vſq; ad triennium quo victualia conſeruari ſolent ibi n.266.
Extenſio de minori ad maius,non valet rubric n.23
Exempla mala ſuperioris ſunt magni excidij ibi nu.67

Ex-

Digitized by Google

Extrahi non debent carcerati à proprio domicilio, neque ad aliam terram ipſius Baronis, niſi ex magna cauſa, pragm. 3 num. 179
Extrahi an poſſint carcerati finita prima inſtantia, diſtinguitur ibi.
Exfractus quando poſſit dari amicis, & cõſanguineis inquirendi, pragmatica 5. num. 80
Excadētialia animalia an ſint fiſci, vel Baronis pragmat. octaua par. prima, num. 151

F

Factum proprium, quando eſt nullum quis poteſt reuocare pragm. 8. parte 3 num. 296
Facultas nominandi reſeruata, debet infra annum fieri prag. 5. n. 8
Facultas nominandi, an extinguatur morte, ſi non fuerit facta inuita prag. 8. p. 1 num. 40
Facultas nominandi, an poſſit variari ibid. num. 41
Familiaritas quando pariat contemptum pragmat. quinta, num. 3. & rubrica num. 92
Falſitas non nociua pati, poteſt trãſigi prag. 6. nu. 65
Falſæ monetæ crimen. quando propriè dicatur commiſſi, & quando impropriè, ita quod ſeruanda ſit pragm. rigoroſè, prag. 8. p. 1. nu. 100
Falſos teſtes, vel apocam coram ſuperiore producens, ab eo puniendus erit, & an detur remiſſio Baroni ibi n. 223
Famuli officialium, an ad eum ſint remittendi ſi delinquant, latè pragm. 8. par. 2 num. 189
Familia Epiſcopi ſecularis an gaudeat, pragmat. 8. p. 3. n. 190 quid de famulis clericorum ibi.
Fœminæ de iure non poſſunt feuda tenere, ſecus in Regno rub. nu. 42.
Fœminarum regimen improbatur ibidem num. 43
Fœmina licet feuda dederit in dotem, & maritus fiat Dominus, tamen adhuc dominium ſtat ſub capite vxoris, rubrica num. 44
Fœminæ an poſſint eſſe Vicariæ, & adminiſtrare aliena feuda, rubr. num. 45.
Ferrariæ inuentæ an ſint fiſci, vel Baroniū prag. 8. n. 217
Feudo deuoluto an priuilegium extinguatur ibi. p. 3. n. 208
Feudalia bona, aut ſunt demanialia feudi, vel demanialia Curiæ, pragm. 11. num. 98.
Feudalia conceſſa cum aſſenſu Regio à Barone, an iterum ſine aſſenſu poſſit postea Baro dare prag. 11. n. 88
Feuda inhabitata, an poſſint ſine aſſenſu reſtaurari, ibi n. 81
Feuda non habent certas partes, & pertinentias diſcretas, pragm. 8. par. ſecunda num. 8
Feudum non debet grauari multis ſumptibus ibi. p. 1. n. 372
Feudo dishabitato conceſſo, an videatur conceſſa iuriſdictio ibi n. 53
Feudum antiquū, an poſſit ſubrogari in nouum, & de feudali in burgenſaticum, ibi num. 14
Feudum poteſt dari in naturam francam, exceptis ſubſtantialibus, ibidem num. 10.
Feudum an poſſit conſtitui ſuper gabellis, & functionibus ibi nu. 6
Feudi reuocatio ob aſſenſum non impetratū non ſolum venditori, ſed emptori conceditur prag. 4. nu. 87
Feuda non poſſunt vendi alienigenis prag. 1. nu. 333. & num. 48
Feudum in dubio præſumitur conceſſum in allodium, ibi nu. 42
Feudorum conſuetudines non erant cognitæ tempore Romanorum, rubric. num. 10.
Feuda non poterant vendi, ſed gratiosè cōcedi, ſed non hodie ibi n. 11
Feudum non poteſt diſmembrari, ſine aſſenſu immediato Regis, pragm. 8. par. 3 num. 239
Feuda, & dignitates pecunia obtentæ, non conferunt veram dignitatem, rubrica num. 12
Feudatarij non gaudent priuilegijs conceſſis Baronibus ibi n. 17
Feuda titulata non poſſunt vendi cum aſſenſu Proregis ibi n. 25

Digitized by Google

Feudatarius is propriè dici poteſt qui poſſidet feudum, aſcendens ſaltim ad annuã perceptionem unciarum viginti ibidem num. 40

Feudatarius non poſſidens integrum feudũ, non vocatur ad parlamenta, ſed quid ſeruetur, notatur ibi nu. 41

Feuda conceſſa Eccleſiæ, præſumuntur in allodium data prag. 1 *n* 36

Feudum deteriorans in bonis, vel vaſallis, poteſt priuari prag. 3

Feuda emptitia, vel remuneratoria non ammittuntur ex omni culpa ſtatuta in ll. feudorum prag. 3. *n.* 89

Feuda omnia præſumuntur in Regno hæreditaria pragm. 8. *part.* 3. *& prag.* 3. *num.* 71

Feudi quæ ſint ſubſtantialia, quæ naturalia, explicatur ibid. in princ.

Feuda Baronum, an poſſint præſcribi per vaſallos ibid. p. 3

Feudalia bona an poſſint de facto capi ſi ſuerint occupata prag. 11. *n.* 38

Feudales cauſæ ad S. C. pertinent ex prag. noua prag. 8. *p.* 3 *n.* 238

Feudalis res qualiter præſumatur, ibidem num. 20

Feudatarius non tenetur ſe exponere periculo pro Domino prag 19. *n.* 14

Feudatarij culpa, an noceat ſucceſſoribus, diſtingue prag. 3. *n.* 74

Fides regia loco ſacramenti eſt, prag. 8. *p.* 3 *num.* 239

Fida, & diffida ſunt Baronum, & vnde ortum habeant prag. 11. *n.* 193

Fidare cogitur Baro, ſi eſt ſolitus ibi. n. 196 *vbi cætera ad hanc materiam.*

Fideiuſſor non tenetur, ſi contractus reſcindatur ex priuilegio particulari prag. 1. *num.* 292

Fideiuſſor euictionis non tenetur, niſi principali excuſſo prag. 1. *n.* 297

Fideiuſſor cenſus, an teneatur ſi non ſubmittat etiam ſua bona, declaratur ibid. num. 299

Fideiubere an teneatur pater pro munere filij prag. 10. *n.* 68

Filia contrahens ſine conſenſu patris matrimonium, grauiter peccat pragmat. nona numero 25.

Filia ſi nupſerit inæquali, an exhæredari poſſit ibi nu. 32

Filius tenetur fideiubere pro patre prag. 10 *num.* 67

Filiusfamilias, licet negotietur de ſuo, ſi viuit cum patre, vnicum ſocum faciunt, prag. 10. *n.* 37

Fidati de Dohana quando gaudeant prag. 8. *p.* 2. *n.* 167

Fiſcus auctor trahit ad Reg. Cam. totam cauſam prag. 8 *p.* 3. *n.* 101

Fiſcus ſemper intelligitur adhærere appellationi ibi p. 1. *n.* 241

Fiſcus appellare poteſt ab incidentibus cauſarum. ſed non à diffinitiuis decretis ibi num. 239

Fiſcus poteſt dicere de nullitate, & habere recurſum à notorio grauamine ibidem num. 238

Fiſcus quid ſit prag. 8. *p.* 1. *n.* 212

Fiſcalia an habeant Barones ibi n. 212

Fiſcalem non poſſunt tenere Barones, ſed Curiæ Coadiutorem ibid.

Flumina ſunt fiſci, ſi erunt nauigabilia, alia ſunt Baronum pragmat. 8. *parte* 2. *num.* 25

Flumina nauigabilia ſũt de regalibus ibi. num. 26

Flumina, & mare licet ſint de iure gentium communia ſunt hodie appatronata, ibi, & pragm. 14. *n.* 15

Flumina ſunt Baronum, ſed non piſcationes ibid.

Flumina ſunt Baronum, ſed vaſalli debent habere vſum, prag. 8. *p.* 2. *n.* 27. *niſi ſint defenſæ.*

Foculare dicitur vna familia ſimul habitans prag. 10. *n.* 36

Focularia ſi diminuantur, an debeat diminui ſolutio fiſcalium R. Cur. explicatur, ibi nu. 25

Focularia an debeant renumerari allegata fraude ibi prag. 1. *n.* 106

Foculariorum occupatores quã pœna puniãtur prag. 1. *n.* 106

Fur non a capiente, ſed ad locum delicti eſt remittendus, ſi Baro habeat clauſulam abdicatiuam prag. 8. *p.* 2. *nu.* 135

Fo.

Digitized by Google

Foculare non conſtituunt milites, vel patres onuſti, & exempti à muneribus, prag.10.n.80 ſic pauperes, viduæ, & ſimiles perſonæ.

Forma eſſentialis non poteſt mutari, vel adimpleri per æquipollentia, prag.1.nu. 253.cum ſeq.

Forenſes tenentur contribuere pro ijs quæ participant, pragmat. octaua parte 3. num.178

Forus originis ammittitur quo ad honores, non quoad iuriſdictionem, ex mutatione domicilij ibi. p.2.n.249

Forus delicti, vel originis, vel habitationis, ſit potentior? diſcutitur ibibem num. 206

Forum ſortitur quis, in loco contractus, & non poteſt declinare ob qualecunque priuilegium, dummodo ibi reperiatur ibi nu.150

Forma accidentalis ab eſſentiali qualiter cognoſcatur, & qualiter differat, vtiliter expenditur pragm. prima num.255 cum ſequent.

Foriudicatum occidere quādo ſit peccatum prag.6.n.28

Foriudicatus Baro, non poteſt facere gratiam, contra nouiſſimorum opinionem ibi nu.33

Foriudicati an poſſint à ſuo Barone guidari ibi nu. 157

Foriudicare an poſſint Curiæ Baronales, prag.8.p.2.nu.115

Foraſciti qui propriè dicantur ibidem num. 113

Foriudicatus ab vno Iudice, an poſſit morti tradi ab alio, latè declaratur prag 8.p.2 nu.116. & 123

Forum an ſortiatur quis, vbi reperitur cum bonis, ſi eſt debitor alicui ibibem num. 158.

Forus ſi poteſt renunciari, poteſt & prorogari prag.8. p.1. n.110

Forum qui ſortitur in prima inſtantia, ſortitur, & in ſecunda, ibidem nu.193

Foriudicatos conſanguineos receptans quādo puniatur prag.3. n.80

Fortuna pingitur cęca, & proindè malè diſtributrix dicitur, pragmat. prima numero 38.

Fortuna, & pecunia, promouēt potius homines, quam ſcientia ibi n.39.

Forenſes an ligentur ſtatutis loci, vbi degunt prag. 1.n.112

Forenſes non poſſunt exercere munera ciuium prag.6.n 60

Fortalitia non poſſunt facere Vniuerſitates, ſed ſolum mœnia, pragm. 8. parte 2. num.8

Fortalitium intra Ciuitatem, priuatus facere non poteſt ibid. n.7

Fortalitia ſunt Baronum, quorum eſt ea cuſtodire, & reſarcire, ibidem num. 12.

Fraudes donationum enumerantur ibidem p.3.n. 171

Fraudis præſumptio eſt reaſſumptio habitus poſt longum tempus ibi.

Fraus nemini debet patrocinari prag. 11. num.78

Fraus qualiter arguatur, ſi quis in via fuerit repertus, extrahendo vctualia prag. 1.nu.343

Fructuum liquidatio, tam in releuij ſolutione, quam in alijs fit, coaceruatis tribus annis proximis pretij æſtimationi, ibi nu.52

Fructus ſuos an faciat vſufructuarius mortuo proprietario, vel pro rata anni lucretur prag.5. n.97

Fructus qualiter diuidantur ſoluto matrimonio inter hæredes. ibidem. num. 33

Fructus qualiter diuidantur inter feudatarij hæredes, & Dominum, ibidem. num.36

Fructus ciuiles qualiter ſint diuidendi attenta conſideratione anni, & ſi ſunt maturati, & non exacti, an faciat fructus ſuos ibi nu.38

Fructus ſuos facit fideicommiſſarius, etiam maturatos tempore hæredis, quod eſt notabile ibi nu.39

Fructus vendito fundo, an cenſeantur etiā dati ibi nu. 47

Fructus qui naturales, qui induſtriales, declaratur ibi nu. 48

Fructus immaturos percipiens non facit ſuos nu. 110.ibi.

Digitized by Google

Fructus rei, eſt conſtituere officialem, vel habere ius præſentandi n. 111
Fructus non dicitur, quod quæritur propter laborem ibi n. 117
Fructus ciuiles qui dietim cedunt, ſi conſuetudo eſt exigendi per tertias, an hæc attendatur ibi n. 40
Fructus an debeant reſtitui, reſciſſo contractu ex nunc, vel prout ex tunc prag. 1. nu. 271
Fructus an ſemper debeant reſtitui, annullato contractu ibi nu. 273
Fructus feudi an poſſint vendi, & obligari prag. 8. p. 3. n. 195
Fructus iuriſdictionis dicuntur prouentus prag. 6. n. 60
Fructus feudi non ſubiacent collectis, prag. 12. n. 15. ſed quid illis venditis, an immunitas tranſeat;
Fundatore loci pij viuo, Epiſcopus non debet ſe intromictere in viſita, prag. 8. p. 3 nu. 122
Furta facta à latronibus, an poſſit ordinari à ſuperiore, vt reſarciantur ab eorum cõſanguineis, prag. 19. nu. 55
Furti tenetur, & pœna vltra relegationem furans animalia ex colũbarijs, & piſcherijs, prag. 14. n. 39
Fur vt à capiente poſſit puniri oportet quod de recenti delictum fuerit factum prag. 8. p. 2. n. 137
Furta minima an poſſint corrigi per Barones prag. 8. p. 1. n. 373
Fur, & Prædo manutenẽdi ſunt regulariter in poſſeſſione, niſi conſtet de vitio euidenter prag. 11. n. 48
Fuſtigatio ſolum vilibus perſonis inferri debet prag. 6. n. 40
Fur eſt qui de alieno largitur, & eſpẽditur l. ſi pignore ff. de furt. prag. 10. in fin.
Fundator alicuius loci, non poteſt cogi ad rationes reddendas pragmat. 8. parte 3. num. 61.

G

GAbella mari impoſita tranſeuntibus, dominium arguit, pragmat. 8. par. 2 nu. 36
Gabellas, & uectigalia ſine aſſenſu, non poteſt Vniuerſitas ſuis ciuibus indicere ibi nu. 49
Gabelloti fiſci, vel Vniuerſitatum, an habeant priuilegium exequendi realiter, & perſonaliter prag. 16. n. 38
Gloſ. l. fin. verbo fratribus C. de muner. libr. 10. confutatur, Pragmat. 8. *part. 3. num.* 187
Gloſ. leg. ſi locus §. cum via ff. communia præd. reprehenditur, pragm. ſecunda num. 183
Gloſ. leg. relegati ff de pœnis declaratur ad impugnationem prag. 1. num. 122
Geminatio verborum magnos producit effectus prag. 5. n. 1
Genus comprehendit ſpecies, ſed non è contra rub. nu. 33
Generi per ſpecies, quando derogetur prag. 1. num. 128
Genitiuus demonſtrat qualitatem præcedẽtem perfectam prag. 4. n. 104
Gratia an poſſit fieri ſub conditione, dummodo infra tempus procuretur remiſſio, prag. 6. n. 47
Gratias delictorum poſſunt facere Barones, dummodo habeant conditiones notatur, prag. 6. n. 124
Gratia quando ob ſubreptionem infirmari poſſit ibi nu. 127. cum ſequ. diſtinguitur benè.
Gratia promiſſa reuelanti delictum, an debeatur, ſi ille detegerit crimen, ſed non adducit probationem ibi n. 146
Gratia fieri non poteſt, niſi præcedat partis remiſſio, & qui debeant remictere, declaratur ibidem n. 70
Gratiæ conceſſæ ex debito, vel de congruo non merentur remunerationem, ex obligatione prag. 8. p. 3. n. 277
Gratia facta mediante contractu eſt firmior ibi n. 270
Gratia an dicatur perfecta ſtatim quod eſt ſignata, Pragmat. 8. par. prima, num. 26
Gratia per verbum indulgeo, non reſtituit famam, & bonores, ſecus per verbum reſtituo prag. 6. n. 178
Guidatica non debent dari, niſi promictentibus facere ſeruitia Curiæ, vel ex cauſa prag. 6. n. 158

Gui-

Guidatica non ſolent expediri, niſi cum clauſula ne accedant ad loca partis offenſa ibid.n.159
Guidaticum eſt contractus facio,vt facias, qui per alterius contrauentionem diſſoluitur ibi n.159
Guidatus tranſiens ſolum,per loca prohibita,an fiat indignus, ibi n.161
Guidatici cauſa non ſtrictè,ſed benignè interpretanda ibi n.163
Guidari non poſſunt,qui non poſſunt componi ibi n.164
Guidati delinquentes ſub guidatico, an & quando priuētur guidatico,diſtingue,vt Prag.6.n.165
Guidati non poſſunt carcerari pro debitis, ibi n.166
Guidatus ſi erit occiſus quia foriudicatus, ſub excuſatione ignorantiæ guidatici,an occidens ſit in pœna ibi nu.168

H

Habitus clericalis intermiſſio, an noceat prag.8.p.3.n.54
Habitus ſi reaſſumatur poſt delictum an iuuet ibi n.41
Habilitationis materia eſt arbitraria prag mat.19.n.28
Habilitare ad meliores carceres tenetur Iudex infirmum ibi n.12
Habilitari an quis poſſit ſtante ſtatuto,vel mandato,vt in carceribus detineatur diſtinguitur ibi.
Habitans in nouo domicilio,an habeat vſū in demanialibus,vti ciues pragmat.10. nu.107
Habitus carcerati,qualis eſſe debeat ad faciendum Iudicem competentem prag. 8. p.3.nu.44
Habitans in loco præſumitur in dubio ciuis ibid.p.2.n.231
Habitantes,& habitatores differunt ibidē nu.225
Heremitæ an ſint perſonæ eccleſiaſticæ, ibid p.2.n. 117
Herbæ ſunt Domini territorij regulariter prag. 11.n.30
Hæres an ex ſua perſona poſſit forum declinare prag.8. p. 2.n.148
Hæres conuenitur in foro defuncti,ſi ibi reperiatur,vel lis ſit conteſtata; vel maior pars hæreditatis ſit in eo loco ibidem num.146
Hæres conuenitur in loco defuncti, licet ibi non habeat domicilium ibi n. 144
Hæreditate adita,non dicitur ea ampliùs hæreditas, ſed patrimonium pragm. 1. num.83
Hæreſis cognitio ſpectat ad eccleſiaſticum, prag.8.p.1.n.95
Hiſpani non reputantur exteri in Regno, quoad officia obtinenda, & exercenda prag.5.n.123
Hypotecaria actio,an detur pro conſecutione pœnarum prag.8.p.1.n.231
Hypotecaria actio,an ſit diuidua, vel indiuidua,adducuntur deciſ.S.C.pugnantes ibi p.2.n.200
Hoſpitia deſtinare,Principis eſt, & non aliorum prag.19.n.62
Hoſpitaliorum, & Rectorum confraternitatum electio ſpectat ad Vniuerſitates, prag.10.n.158
Hoſpitalia an & quando dicantur religioſa,diſcutitur prag.8.p. 3.nu.59
Hoſpitalia, & Montes Pietatis quando ſub ſint Iudici ſeculari ibi n.119
Hoſpitalarij rationes, & exceſſus coram quo Iudice ſint videnda,ibi n.118
Hoſpitandi priuilegio, Baroni conceſſo, extenditur ad tranſitum pragmat.1.num. 350
Hoſpitari qui non teneantur, declaratur prag.19.n.64
Hoſpitari non debent Doctores,ſed contribuere,prout etiam Sindici,& Electi,ibi. nu. 68
Honor non quæritur ex rebus,ſed ex dignitate rub. n.61
Honor Regis offenditur, dum vaſalli malè tractantur prag.3.n.60
Hominum ſtatus eſt triplex, ſupremus, medius,& infimus,ibi. n.26
Hoſpitia repartiri,& cartellas diſtribuere eſt Vniuerſitatis,& non Baronis prag. 19.

Digitized by Google

I

IGnorantiam Baroni allegans, an & quando excuſetur prag.14.n.4
Illuſtres coram Principe ſunt conueniendi prag.8.p.2.n.265
Illuſtres perſonæ præſumuntur maioris iudicij quam alij prag.3.n.64
Immunitate conceſſa à Principe, vel lege extenditur ad munera ordinaria, vel ordinaria, declaratur prag.10.n.17
Immunitas patris tranſit ad filios etiam patre mortuo ſi viuant in communi ibi. num.38
Immunitas ceſſat in neceſſitatibus magnis Vniuerſitatis prag.1.n.318
Immunitatem à muneribus perſonalibus, vel realibus, an Baro poſſit concedere diſcutitur prag.8.p.1.n.265
Immunitatis cognitio ſoli Principi competit ibid. n.266
Immunitas ſi erit à Principe conceſſa intelligitur circa ſpectantia ad ſuum, non quo ad munera Vniuerſitatis ibi n.267
Immunitatis priuilegium non extenditur, vt is ſit francus ab oneribus Vniuerſitatis pro ijs quæ participat ibi n. 268
Immunitatis priuilegium ſtrictè interpretari debet ibi n.269
Immunitas, an poſſit concedi per Vniuerſitatem exteris venientibus ad habitandum ibi n.273
Immunitatem etiam à lege tributam 12. liberorum à Principe eſt tribuenda, & nõ ab inferioribus Guttier.cap.21.p.1.tracta tutel.n.3
Immunitatem eccleſiaſticam violans, vel detrahens, an & quando incidat in excommunicationem prag. 8.p.3.n.124
Immunitas patris an proſit alijs fratribus in communione exiſtentibus, ibi declaratur ſingulariter n.283
Infeudatio huius Regni quale dominium tranſtulit in Regem prag.8.p.1.n.146
Imperatoris electio ad ſeptem viros Electores pertinet prag.10. n.78
Impoſitiones nouas, Rex non poteſt indicere ſine conſenſu Regni prag.10.n.23
Incola an gaudeat vti ciuis, declaratur prag.11.n.108
Infirmitas officialis, an ſit iuſta cauſa remouendi eum ab officio, & an ſalarium ei debeatur prag.5.n.118
Infirmi, & ſenes, quando excuſentur à muneribus perſonalibus prag.10. n.122
Infames an poſſint ab Vniuerſitate reſpui, ſi erunt creati officiales, ſingulariter tractatur prag.5.n.169
Infamis non poteſt dici, niſi ſequuta ſententia criminis condemnatoria ibi nu.170
Infamia facti, non facit inhabilem quempiam ad officium, vti infamia iuris, & eorum differentia, declaratur ibidem nu. 171
Infamis non dicitur qui eſt condemnatus ex delicto pœna extraordinaria, ibidem nu.172
Infamia non videtur in dubio contracta, nu. 173
Indultatus à Principe non poteſt torqueri, ſecus in gratiatis à Baronibus, qui contra alios poſſunt torqueri, vt faciant inditium prag 6.n.145
Indultus materia, qualiter procedat, & fieri poſſit, notatur ibi n. 145
Indultatus, an cenſeatur reſtitutus ad priſtinum n.175
Indictum quid ſit, & quid ſuperindictum, prag.10.n.8
Iniuria filio illata, an poſſit à patre remitti prag.6.n.68
Indulgere an poſſit Princeps vaſſallis Baronum ibi n.126
Indulgere non poteſt Baro poſt ſententiam, niſi expreſsè hoc ſit ei tributum, ibidem nu.170
Inquiſitio non facit quem reum, ſed ſententia prag.4.n.51
Initium quaſi poſſeſſionis, qualiter probetur ac continuatio prag.8.n.226
Inſtantia cœpta coram eccleſiaſtico, an continuetur in hæredem laicum prag.8.p.3 nu.98
Inſtantia perempta, pereunt acta probatoria criminalia prag.6. n.40
Inſtantia cœpta cum defuncto, an tranſeat in clericum, vel poſſit forum declinari ibi num.99
Initium delicti, eſt ſpectandum ad cognoſcẽdum ad quem iuriſdictio ſpectet, prag.8 p.2.n.168

Iu-

Digitized by Google

Indiuiduum quot modis contingere poteſt, ratione rei, cauſæ, vel perſonæ.

Incolatus ex quibus coniecturis præſumatur conſtitutus prag.8.p.2.nu.127

Inquiſitionis remedium dicitur ordinariũ in Regno in delictis ſuprà relegationem ibid.n.122

Inueſtitura feudi eſt reſpicienda pluſquam natura prag.8.p.1.n.2

Inueſtitura loco pacti conſideratur, & poteſt admittere ea quæ ſunt extranea naturæ feudali ibi n.3

Inueſtitura prima eſt inſpicienda, & vocatus ex ea, non poteſt per ſequentes præiudicari ibi n.13

Inueſtitura requirebat multas ſollemnitates, quæ receſſerunt ab aula ibi n.16

Intereſſe dependens ex cauſa criminali non poteſt ceſſione bonorum ſolui prag.6.nu.122

Intereſſe voluntatis, excedit intereſſe facultatis prag.4.n.100

Introitus iuriſdictionis ſunt magnæ extimationis, & qualiter appretientur prag.4.nu.61

Inſtrumentum nullum, probat voluntatem contrahentium, & poteſt actus nullus teſtibus probari prag.1.n.365

Inſtrumenta confecta inter Baronem, & vaſſallos, non valent ſi fiant à Notarijs vaſſallis, quod limitatur pluribus modis ibi nu.364

Inſtrumentum, an poſſit reſcindi per creditorem, ſi venditor non procurauerit aſſenſum in tempore promiſſo prag.1.nu.304

Inſtrumento reſciſſo, non currunt tertia conuenta, ſed intereſſe debetur, ſed ad quantam ſummam liquidetur, declaratur ibi n.303

Inſtrumentum liquidatum ampliùs non poteſt præſentari, ſed naſcitur noua actio ibi n.302

Intereſſe qualiter diuerſimodè taxari ſoleat, notatur prag 1.n.301

Intereſſe ſemper eſt excomputandum, etiam in contractibus reprobatis ibi n.273

Interdictum vti poſſidetis, non datur in ſummario poſſeſſorio, vbi ius reſiſtit ibi. nu.230

Interpretatio in dubio ſumitur ex præfatione, an lex ſit localis, vel generalis, rubric. nu 2

Iniuſtum fit iuſtum ex temporis antiquitate prag.10.nu.8

Irrigatio aquæ in Hortis, an poſſit à Barone probiberi prag.14.n.29

Infeudationis origo, ponitur in rub.n.9

Inconuenienti vno poſito, plura ſequuntur, prag.4.n.8

Initium malum, triſtem exitum deſignat, ibid.n.11

Inquiſitus non poteſt ad nouos honores promoueri, ſed veteres non perdit lite pendente prag.5.n.82

Irinarchæ de iure nominantur viri, qui curam habent componendi paces ciuium, prag.6.n.45

Inuenta, quando tuta conſcientia poſſint retineri, refertur prag.8.p.1.n.154

Intuendum eſt ad id, quod principaliter, & non ad quod in conſequentiam venit, prag.8.p.3.n.188

Inſula intra mare Baroni conceſſa, intra quantum iuriſdictio extendatur prag.8 p.1.n.293

Inſularum aſſignatio relegatis, non competit Baronibus, ſed Principi pragm.8. par.1 num 130

Iniuſtitia tripliciter infertur, denegando, ommittendo, & iniuſtum faciendo prag.3.nu.138

Inſtantia cauſæ, an poſſit breuiari per ſuperiores, dum remittunt cauſam ad Barones prag.3.n.150

Inueſtitura pro hæredibus quibuſcunq; eſt magnæ importantiæ, & concedit facultatem teſtandi prag.3.n.22

Iudex cauſæ præparantis an poſſit eſſe præparatæ prag.8 p.3.n.179

Iudex ſecularis poteſt cognoſcere de donatione facta à laico clerico ſimulatè, & in fraudem ibi n.176

Iudex ſecularis an ſit competens ſuper interdicto adipiſcendæ, vel retinendæ, & recuperandæ, diſtinguitur ibi.n.86

Iudex quando ſe ipſum competentem declarare poſſit, ibi.n.72

Iudex ſecularis non poteſt inhibere eccleſiaſtico ibi nu.85

In-

Iudex ſecularis, an poſſit cognoſcere ſuper cauſis mercantiæ clericorum ibi n. 78
Iudex ſecularis poteſt cognoſcere de clerico aſſaſſino, & quæ requirantur, ibi.n.41
Iudex ſecularis, an teneatur exequi ſententiam Iudicis eccleſiaſtici, ſi allegetur nulla, vel iniuſta ibi n.7
Iudex criminalis, an poſſit ciuilem punire, declaratur prag.8.p.2. nu.260
Iudex originis, ſi præueniat an ſit potior Iudice delicti, benè declaratur ibidem nu.211
Iudex delicti, eſt potior omnibus, ſed quid ſi reus non eſt in ſuis fortijs, ibi n.207
Iudex loci contractus, an poſſit citare contrahentem extra ſuum territorium, ibi. nu.154
Iudex capiens furem poteſt punire, ſed ſi non habet informationem, an poſſit cogere Iudicem delicti, vt remittat, benè declaratur prag.8.p.2. n.138
Iudices delicti, quando teneantur remittere cauſas ad Iudicem capientem, declaratur ibi ex nu.120
Iudex ciuilis quando extraordinariè poſſit punire quemquam, notatur ibid.par.1.n. 377
Iudex ciuilis, ratione contemptus ſuæ iuriſdictionis quando poſſit punire, ibidem nu.376
Iudices Baiulorum, poſſunt eſſe plures in vna bancha ibi. n.354
Iudex, pro finium terminatione habet latè officium, & poteſt adiudicare plus vni, quàm alij ibi. p.2.n.20
Iudex prorogatus, dicitur ordinarius ib id. p.1.n.102
Iudex quis erit competens, fracti exilij, ille qui condemnauit, ſi fuit appellationis, vel Iudex ordinarius, & an dicatur nouum delictum, prag.7.n.45
Iudex diſſimulans, vel non dans condignã pœnam, eadem pœna tenetur, pragma.6. num.7
Iudex poterit in ſententia condemnatoria decernere, ne reus inde ſit infamis prag. 5.nu.176
Iudex iniuſtitiam faciens, cauſa debet priuari etiam in damnum Baronis prag.3. nu.136
Iudex ſecundarum cauſarum, an debeat eſſe annalis ibi n.143
Iudices inferiores, an poſſint alterare leges in caſibus neceſſitatis, vel requirendus ſit Princeps prag.1.n.250
Iulius Cæſar Imbrianus Auditor in Calabria Vltrà, laudatur prag.6.n.101
Iuramentum fidelitatis, & aſſecurationis debet præſtari infra annum, aliàs datur ius reuocandi prag.8.p.1.n.18
Iuramentum poteſt præſtari per procuratorem, licet ſit perſonale ibid.nu.21.cum ſeq.& nu.343
Iuriſdictio ſi dependeat ab Vniuerſitate, appellatio ad ſuperiores, non ad Baronem erit facienda prag.10.n.85
Iuriſdictione non poteſt Princeps ſe expropriare in totum, prag.1.n.44
Iuriſdictio quando priuatiuè, vel cumulatiuè, conceſſa dicatur, benè explicatur, ibi n.361
Iuriſdictio an per mortem concedentis expiret, re non integra, prag.5.n.112
Iuriſdictio particularis, an poſſit per Baronem reſeruari in præiudicium officialis ordinarij.prag.6.n.187
Iuriſdictio tripliciter conferri poteſt, in allodium, in feudum, vel in officium, prag. 8.p.1.nu.32
Iuriſdictio in dubio ſemper præſumitur à concedente reſeruata, licet fiat plenariè ibi nu.35
Iuriſdictioni Eccleſiaſticæ detrahens, eſt ex communicatus prag.8. p.3.n.33
Iuriſdictio ciuilis, an ſtatim cenſeatur conceſſa, facta inueſtitura de vaſallis prag. 8.p.1.n.147
Iuriſdictio non cenſetur conceſſa, ſi illa ſubiaceat alteri, ibi.n.50
Iuriſdictio poteſt dari in parte, in territorio alterius Baronis n.54
Iuriſdictio cohæret territorio, ſicut nebula ſuper paludem ibi n.55
Iuriſdictio quando datur ſuper vaſallis nõ habentibus territorium eſt plenior, nam poſſunt auocari vaſalli à quocunq; loco, ibi nu.56
Iuriſdictio an poſſit per reos prorogari in Barones de caſibus reſeruatis M.C.plenè excutitur prag.8. p.1.n.102

Iu-

Digitized by Google

Iuriſdictio non poteſt prorogari, quando priuatiuè alicui eſt conceſſa ibi n.109

Iuriſdictio ſemper præſumitur priuatiuè, quando datur contemplatione perſonæ, ibi nu.111

Iuriſdictio ordinarij difficulter excludi poteſt n.112.ibi.

Iuriſdictio priuatiua differt ab abdicatiua, ibid.n.113

Iuriſdictio prorogati,quæ poteſt elidi ex priuilegio,vel ſimili,quouſq; non opponatur procedit ibi n.124

Iuriſdictio conceſſa ordini, vel collegio, an priuatiuè conceſſa videatur ibidem num.127

Iuriſdictio ad certum genus perſonarum, data, priuatiuè præſumitur ibi nu. 129

Iuriſdictio quanto tempore præſcribatur, prag.8.p.3.n.130

Iuriſdictio Baronum per viam legis generalis,minui poteſt ibi.p.1.n. 175

Iuriſdictio Nundinarum conceſſa à Rege mediante conſenſu Baronis,à quo videtur accepta, benè explicatur ibi n.188

Iuriſdictio ad mare cenſetur tributa propè territorium ibi n.287

Iuriſdictio ponderum, an priuatiuè data videatur ad Barones ibi nu.298

Iuriſdictionem voluntariam,an clericus declinare poſſit, declaratur prag.8. par.3. nu.32

Iuriſdictionalia eccleſiaſtica,an poſſint præſcriptione quæri, declaratur ibi n. 33

Iuriſdictio debet defendi, alias vileſcit ibi. num.36

Iuramento perhorreſcentiæ non præſtito,variatio non ſubſtinetur, pragm.8. par.1. num.342

Iuramentum perhorreſcentiæ non tenentur præſtare Curiales, Neapolitani, & alij, qui habent fori electionem ibi n. 344

Iuramentum prædictum,an debeat præſtari,quando variatur cauſa à Tribunali maiori, ad inferius ibi n. 345

Iuſtitia eſt de iure diuino, & iure naturæ, ex Adam quando peccauit,& ex Lucifero prag.3.n. 98

Iuſtitia exigitur etiam in cetu latronum vt ſubſtineri poſſint ibid. n.102

Ius paſcendi berbas,& ſpicas,an præſumatur Vniuerſitatis, vel Baronis prag. 11 nu.22.quid in fundis priuatis.

Ius fidæ præſumitur de demanio Baronum & alia multa in quibus habent fundatã intentionem,ibid.nu.23

Ius laudemij qualem contractum deſignet, ibid.nu.66.

Ius prohibendi præſumitur habere Baro,vel Vniuerſitas,ſi ſola habeat ipſa molendina,vel furnos,Prag.14.nu.22

Ius portelli carcerum ad quem pertineat, Prag.19.nu.39

Ius portelli, non debetur à carceratis in multis caſibus ibid.n.40

Ius ſigilli an licitum ſit exigi à vaſallis pro ſcripturis ibi n.46

Ius exituræ,eſt de regalibus,& extra Regnum, nulli licet extrahere ſub pœna prag 1.n.342

Ius hoſpitandi eſt de regalibus, & non ſubintelligitur conceſſum Baronibus prag.1 nu.349

Ius audiendi lamentationes, & appellationes eſt de regalibus,prag.8.p.1.nu.147

Ius retractus an habeat locum in locatione ad modicum tempus,ibid. n.159

Ius dubium excuſat poſſeſſorem, à fructuũ condemnatione prag.1.n.267

Ius tranſitus,non videtur exceptus,conceſſa camera pragm.8.p.3.n.285

Ius exigendi paſſus à tranſeuntibus eſt de regalibus,ratione protectionis viarum ibid.p.2.n.43

Ius piſcandi,& aucupandi, præſcriptione quæri poteſt,etiam à priuatis,in certo loco ibi.n.25

Ius piſcandi,priuatiuè ad vaſallos non videtur conceſſum Baroni,ex conceſſione aquarum ibi n.37

Iuſtitia ſummariè leuato velo,etiam feriatis diebus,exerceri poteſt pro abundantia ſeruanda, prag.1.n.326

Iuſtinianus Imperator,edidit legem,vt Iudices ſine ſuffragio eligerentur pragm.4 nu. 10

Iuſtitiam Deus poſuit in manibus potentũ, vt reſiſti poſſit temeritati facinoroſorum ibidem.

Ius collectæ.pedagij,pontis,& ſimilium, eſt fiſci,& non Baronum prag.8.p.1.n.150

Ius prohibendi, ex quibus coniecturis præſumatur prag.14.nu.20
Ius prohibendi non poteſt concedi per Principem, in præiudicium habentium molendina, & cætera ibi nu.10
Ius paſcendi an ſit Baronum, vel Vniuerſitatis prag.11.n.197
Ius paſcendi an competat in fundis priuatis Baroni ibi n.198

L

Latronum cauſa cognoſci poſſunt per capientes, & qualiter hoc intelligatur, declaratur prag.8.p.2.n.107
Latronum cauſa quando remitti debeant Baronibus, etia ſi alij eos cœperint, latè declaratur ibi.
Latro infra decem dies poteſt poſt contumaciam foriudicari ibi n.121
Latrones vocantur etiam Piratæ maris ibi nu.127
Latrones non poſſunt componi ex pluribus prag.6.n.89
Latrones capiens, habet prærogatiuam eos puniendi per Pragmaticam, ſed an habeant authoritatem petendi à quocumq; Iudice remiſſionem eorum inquiſitionũ, latè explicatur, & deſeruit hæc quæſtio multis caſibus prag.8. p.2.nu.107.cum ſequ.
Labor quando recipiat diuiſionem, prag.16 nu.52. & 55
Lapides prætioſi inuenti in fundis priuatis, an ſint Domini, vel Baronis, aut fiſci prag.8.p.1.n.252.& ſeq.
Laici pro cauſa Hæreſis, poſſunt à Iudice eccleſiaſtico detineri prag.8.p.3.n.212.
Laicus, & clericus ſi inſolidum in inſtrumento fuerint obligati, an poſſint in vno foro conueniri ibi nu.188
Laici an poſſint trahi ad forum eccleſiaſticum pro actione reali, ibid.n.134
Laici an poſſint conueniri actione perſonali, in foro eccleſiaſtico pro bonis eccleſiæ, ibi nu.70
Laicus an per viam expromiſſionis poſſit cauere de præſentando clericum ibidem num.86
Laici prorogantes iuriſdictionem regiam qualiter puniantur ibi n.54
Laicus obligatus pænis actæ ſecularia, ſi fiat clericus, an poſſit incuſari in ea Curia ibi nu. 31
Laici fideiubentes in eccleſiaſtico foro, an poſſint cogi ad pœnam in caſu commiſſi, ibid.n.25
Laici non poſſunt regulariter carcerari per Prælatos ibi nu.91
Laudemium an ſemper debeatur pro venditione rerum feudalium, prag.11.nu.66 diſtinguitur.
Legem non ſeruans quando mortaliter peccat, diſtinguitur rub.nu.109
Lex in tantum valet, in quantum eſt iuſta, & vtilis, & rationabilis, pragm.1. num.15
Lex an per non vſum poſſit tolli, prag. 4.n. 6.& prag.8.p.3.n.312
Lex poſterior dans nouam pœnam, an tollat primam, vel ſint cumulatiuæ, ibidem nu.30.
Lex localis, non trahitur extra locum prag. 6.n.96.& in rub.
Legatus ab Vniuerſitate ſi capiatur à latronibus, vel Hoſtibus, an eũ teneatur redimere prag.1.nu.71.Carrot. tract. locat. latè.
Legatum de mille, ſi nupſerit, & quingentis ſi monaca fiat, an dicatur exorbitans, dũ præponitur carnale ſpirituali, prag.1.n. 96.& n. 100
Legatum pro matrimonio, an debeatur contractis ſponſalibus tantum ibi n.98
Legatario an debeantur vſuræ rei legatæ, quæ erant maturatæ prag.5.n.53
Legatum alimentorum, debetur in principio anni, ſed ſi legatarius moriatur in medio anni, an faciat ſuos hæres legatarij, ibid.n.41
Legatũ inuitatorium ad nuptias, valet, ſed non pænale prag.9.n.80
Legatum pœnale in matrimonijs obſeruandis, quando ſubſtineatur, latè ibid.
Legatum impeditiuum matrimonij non valet in virgine, ſecus in vidua ibid.
Legatum pœnale, ne cuiquam moleſtia inferatur, intelligi an debeat de moleſtia facti, vel iuris prag.3. n.43
L. bene à Zenone C.de quadr.præſcr. limitatur prag.1.n.127
L.proculus ff. de vſufruct. ſingulariter expen-

ſpenditur ibid. nu. 134

L.*cum de in rem verſo, declaratur ibidem num.*239

L.*fin.C.de vend.rebus ciu.expenditur ibidem nu.*261

L.*fin.ff de exerc.act.eſt ſingularis,quod creditor non debet eſſe ſolicitus de iuribus debitoris in quam cauſam conuertat pecuniam,ibi.nu.* 311

L.*prima C.non licere habitator.loc.s ſua ad extran.transferre eſt notabilis quod ciues non debent territoria conuicinis alienare prag* 1.*n* 332

L.1.*C.de tractis lib.*10.*explicatur ibidem num.*344

L.*pen. ff.de re milit. quod deſtinatio habetur pro facto, expenditur pragm.* 8.*p.*3 *num.*59

L.1.*C. vbi de ratioc.conueniri poſſit,non procedit in rationibus priuatis, ſed publicis ibid.p.*2.*n.* 156

L*ex per non vſum non tollitur ibidem p.*3 *nu.* 202

L.*Epiſcopale C.de epiſc.& cler. nouiter expenditur ibid.num* 15

L.1. *C.vbi fideicommiſſum peti debeat limitatur ibid.p.*2.*n.*147

L.*Roma ff.ad municipales, qualiter ſit intelligenda ibid.n.* 65

L.*boue* § *hoc ſermone ff.de verbor.ſig. interpretatur prag.*8.*p.*1.*n.*349

L.*maiorem ff.de pact. vbi de concurrentia creditorum agitur, declaratur ibidem num.*279

L.*nullum C.de teſt.procedit cumulatiuè nō priuatiuè ad Barones ibi n.*220

L.1. *C.ne liceat tertio prouocare non habet locum in inſtantijs Curiarum Baronalium ibid. n.*196

L.*quoties C.de reiuend. an procedat in feudis prag.*8. *p.*1.*n.* 24

L.*quoties prædicta procedit in emptionis contractu,& non in cæteris ibi n.*25

L.*Titium,& Mauium ff.de admin.tut.ſingularis, & nouus intellectus traditur, prag.*6.*nu.*190

L.*boate ff.de pœnis interpretatur ibidem num.*107

L.*lex vectigalis ff.de pignor.quando reſoluto iure datoris reſoluatur ius acceptoris, declaratur prag.*5. *nu.*107

L.*ſi præſidium C.de prædijs minorum limitatur prag.*4.*n.*90

L.*pen.C.de ſolut.exornatur prag.*1. *n* 73

L*ex requirens quid per expreſſum non ſufficiet eam adimpleri per tacitum prag.*8 *p.*1.*nu.*100

L*ex generaliter loquens recipit reſtrictionem à iure communi prag.* 19.*n.* 24

L.*tranſigere C.de tranſact. non habet locū in Regno prag.*6.*n.*48

L.*cogi C de pet. hæred. declaratur prag.*11 *num.* 27

L.*fin.C.de modo mulct.:non eſt in obſeruātia prag.*14.*n.*61

L. *interpoſitas C.de tranſ. interpretatur prag.*9.*nu.* 22

L*egem non poteſt imponere inferior ſuperiori prag.* 14. *n.*54

L*egata ad vnum vſum, an poſſint conuerti in alium prag.*11. *n.* 36

L*egatum ne filij contrahant matrimonium cum aliqua familia,an valeat pragm.*9. *num.*27

L*egatum,vt puella fiat monaca valet ibid. nu.* 38

L*egati non poſſunt mitti ad Regem,ſine licentia Proregis prag.*10. *n.* 93

L*eno propriè quis dicatur prag.*6. *n.* 93

L*enocinij cauſa,non remittitur Baronibus prag* 8.*p.*2.*n.*133

L*egitimati an conſequantur honores familiæ ibi.p.*1.*n.*286

L*egitimare non poſſunt Barones, nec Proreges,ſed patres ſic ibi n.*285

L*æſa maieſtatis crimen habet plura capita, ſed ſemper in potiori ſtatutū interpretatur ibi.n.*94

L*icentiatus an ſit nobilis prag.*19. *n.*21

L*icentia pro parlamento eſt danda ab officialis,alias puniri poſſunt illi de regimine pragm.*10. *n.*60

L*icentiam tenentur petere à Iudice ciuili, & non à criminali, ibid.*

L*icentiam an teneantur petere ciues pro cōgregando parlamento contra Baronem pro litibus ibid.*

L*icentia ſuperioris requiritur,vt quis finito exilio,vel relegatione poſſit exire, prag.*7.*n.*18

Li-

Liber reintegrationis, an probet pragm. 11. *num.* 210

Libri Aerariorum, vel inuentaria Baronũ an probent prag. 14. *n.* 24

Libellus contra Baronem qualiter ſit concipiendus prag. 3. *n.* 94

Libera praſumuntur omnia, de iure naturæ prag. 11. *n.* 28

Liberum eſt in ſuo facere, quod quis velit prag. 14. *in princ.*

Lite pendente inter Baronem, & vaſallos, quis obtinere poſſit, accuratè explicatur pragm. 1. *nu.* 141

Literæ aſſecurationis, loco inueſtituræ habentur prag 8. *p.* 1. *n.* 17

Literis teſtimonialibus Epiſcopi, non creditur ibi. p. 3. *n.* 80

Litigioſa res tranſlata in clericum, an poſſit exequi contra ipſum, recta via, explicatur ibid. nu. 103

Locutio indefinita æquipollet vniuerſali, prag. 1. *n.* 91

Locus deſignatus pro alimentis, an præſumatur loco demonſtrationis, vel diſpoſitionis poſitus, vtiliter explicatur ibi nu. 139. *& ſeq.*

Locus ſolutioni adiectus, quando diſpoſitiuè cenſeatur prag. 4. *n.* 53

Locumtenens an poſſit eſſe in propria patria prag. 5. *nu.* 14

Locumtenens non poteſt conſtitui, niſi pro modico tempore ibid. n. 16

Locumtenentem an poſſit ſibi conſtituere officiali in caſu abſentiæ, ibid.

Loca partis offenſæ prohibita per guidatica, an intelligantur de omnibus, vbi ſtant conſanguinei, vel de proximioribus in gradu pragm. 6. *n.* 162

Locus originis, vel domicilij, an poſſit reo interdici a Iudice delicti, & è contra prag. 7. *num.* 18

Locus vbi reſidet Princeps, & eius Vicarius, exilitatis cenſetur interdictus, & an vbi reſidet Prouincia, explicatur ibi. num. 20

Loco alienato, omnia quę loco adiacent, data cenſentur prag 8. *p.* 1. *n.* 49

Locata terra per Baronem alicui, an vaſalli teneantur praſtare illi obſequia, & adiutoria, declaratur ibi. n. 156. *& prag ma.* 12. *n.* 40

M

Magna Curia eſt Iudex competens ſine interuentu parium rub. n. 19

Magnificentia Principis, circa quæ verſetur ponitur prag. 1. *n.* 80

Magna Curia, habet multos caſus, ſibi cõpetentes, priuatiuè, ad Barones niſi illi ſpecialiter ſint priuilegiati ibi. nu. 82

M. Cur. & R. Audientia ſunt Iudices ordinarij, & quouſq; non fuerint præſentatæ priuilegia Baronum, dicuntur competentes ſed limitatur ex nouiſſima prag. ibi. num. 84

Magiſtri Iurati officium eſt, denunciare maleſactores, & non poteſt eligi ab Vniuerſitate, ſed à Barone prag. 10. *n.* 87

Malitijs vaſallorum non eſt indulgendũ, prag. 16 *n* 28

Malum regimen, & inordinata adminiſtratio Ciuitates depauperant prag. 10. *n.* 78

Malefici non ſunt patiendi viuere ſuper terram prag 6. *n* 76

Maior pars non ſufficit, in ijs quæ pertinẽt ſingulis, vt ſingulis pragm. 11. *n.* 2

Maſcaræ ſeu perſonatus, poſſunt per banna prohiberi prag. 14. *nu.* 27

Mali Magiſtratus ex Deo ſunt rub. n. 106

Mandata ſuperiorum, ne quis contrahat matrimonium illo conſulto an ſubſiſtat de iure prag. 9. *n.* 10

Mandatum generale, non comprehendit caſus ſpecificos prag. 1. *n.* 106

Mala fides præſumitur quando quis iure reſiſtente, emit & vendit ibi. n. 364

Maritus illuſtrat ſua nobilitate vxorem, ſed non è contra, fallit in titulis; nam maritus decoratur titulo Comitatus vxoris & cęterum, rub. nu. 45

Maritus titulatus, ex feudo vxoris, etiã eo mortuo remanet illo inſignitus improprie ibi n. 46

Maritus percipiens fructus vxore traducta, an ſi illa ſtatim moriatur lucretur illos, vel pro rata anni prag. 5. *nu.* 34

Maſculinum quando concipiat fœmininũ rubr. num. 51

Mater ſi maritet filiam, an poſſit petere adiutorium à ſuis vaſallis prag. 1. *n.* 94

Mater an poſſit allegari ſuſpecta, ne filia cohabitet cum illa prag. 9. *n.* 10

Ma-

Digitized by Google

Maritatio puellæ ſpectat ad proximiores, prag. 9 *num.*6
*Matrimonium clandeſtinum non valet, & quando dicatur clandeſtinum, ibidem num.*19
*Maranta impugnatur in multis, prag.*8.*p.* 3.*num.*183
Matrimonium an poſſit contrahi per procuratorem ibi nu. 24
*Matrimonium fuit primum ſacramentum institutum ibi nu.*1
*Matrimonium metu factum, an poſſit dirimi, copula ſequuta ibi num.*8
Matrimonium per vim inferens, excommunicatur ibid.
Matrimonium habet magna, & præcipuas ſingularitates, & fauores, qui explicantur ibid.
*Matricula quid deſignet pragm.*8.*par.*2 *num.*163
Matriculas plures habens, qua poſſit gaudere ibi nu. 164
*Menſis quot dies habeat, & quid ſi eſt biſſextus prag.*5. *nu.*30
*Menſis datus ad colligendum ſarcinulas, an ipſo iure cenſeatur datus pra.*6.*n.*48
*Mercatura non conuenit nobilibus prag.*1. *num. fin.*
*Mercari, & induſtriari differunt, prag.*12 *num.*16. *nec officialibus prag.*4.*num.*39 *latè.*
*Merum imperium an tranſeat in generali conceſſione prag.*8.*p.*1.*n.*61
*Merum imperium quando cepit communicari traditur ibid.nu.*64
*Merum imperium aliud ordinarium, aliud abſolutum, & dantur exempla ibi n.*71
Meſius nemo dimiſſi debet à facie Principis *rub.nu.*94
*Milites, & Doctores ob delicta militia exui poſſunt cingulo militiæ prag.*10. *num.*26
*Milites Hieroſolymitani an feuda tenere poſſint prag.*1.*n.*47
*Militaria priuilegia ceſſant hodie, ibidem num.*76
Milites Hieroſolymitani ſunt verè milites, & gaudent priuilegijs iuris ibidem nu. 77.
*Milites quando gaudeant fori priuilegio ſi non ſtant ſub vexillo, ſed in patria, latè declaratur prag.*8.*p.*1.*num.*180
*Milites non debent hoſpitari, nec ſua familia, ibi p.*3. *nu.*172
Milites vti filij debent educari à nobis, dũ pugnant, & defendunt nos ibi n. 171
*Miles ſi quis fiat poſt delictum, à quo erit puniendus, latè explicatur prag.*8.*par.*2 *num.*184
Milites an poſſint pro debitis poſt militiam carcerari, deciſiones pugnantes adducuntur ibi num. 182
*Milites nouæ militiæ, & alij in ciuilibus, an habeant fori priuilegium extra vexillum ibi nu.*181
Milites veterani, habent penſiones, ſed non gaudent foro militari ibi nu. 180
Milites ſtipendiati, qui dicantur, ibidem num. 178
*Mixtum ſub ſimplicibus non comprehenditur prag.*6.*n.*115
Monitio *vnica non ſufficit in præiudicialibus, ſed tres requiruntur pragm.* 3.*n.*74
*Monaci, & Religioſi pro nobis orantes, & pugnantes, debent à nobis ali, vti & milites prag.*8.*p.*3. *nu.*280
Monitorijs *per Epiſcopum conceſſis, ſi extãt reuelationes, an vt denunciatus exeat à peccato,* Prælatus *poſſit cognoſcere de cauſa ibi nu.* 182
Monitio *Epiſcopi, non eſt neceſſaria, vt clericus perdat fori exceptionem, ſi habitum non geſtat, ſed ipſo iure ammittit eam, ibid.nu.*66
*Monialis vi, & metu, profeſſionem emiſſẽs, an ceſſante cauſa metus, poſſit eam reuocare prag.*9.*nu.*17
Mora *an poſſit purgari, ſi quis non adimpleuit in tempore, offerendo, intra tantundem temporis ſatisfacere pragm.* 5. *nu.* 98.
*Mora non poteſt purgari in contractibus reſolutiuis prag.*4.*nu.*79
*Monaci per ingreſſum Religionis exeunt à patria poteſtate, ſed non perdunt ſuitatem prag.*1.*nu.*102
Monialis dote ei non conſtituta, ſuccedit patri in toto paragio, & non in dote ſoluta monaſterio dari ibi nu. 101
Monacus *ſi efficiatur Epiſcopus non exuitur à regula, vel habitu rub. nu.* 70

Digitized by Google

Moratoriā ex gratia vt valeat, quæ requirantur, ponitur prag.8.p.1.n.283

Moratoria à ſolo Principe *datur, ſed concurrentia ſolum per ſuperiores etiam, ibid.*

Meliorationes quando excedũt rei valorē quid agendum pr.11.n.231

Metus purgatur ex ratibabitione actus, prag.9.n.10. dummodo ceſſet cauſa metus.

Metus quis dicatur legitimus ad impediendum, vel dirimendum matrimonium, ibi nu.56

Metus qualis eſſe debeat nobili, & qualis ignobili, arbitrio Iudicis relinquitur ibi. num.58

Metus reuerentialis an detur in matre, vel fratre, & qualiter probetur, & quando reſcindat actum ibi n. 59

Metus dicitur indirectè illatus, per cruciatus filiorum ibi nu.61

Metus *an noceat tertio, qui non eſt particeps illius, ſingulariter declaratur prag. 10.nu.69*

Mercata non poſſunt fieri in terris ſine aſſenſu, ſed nundinæ ſic & de differentijs earum prag.8.p.2.n.33

Mercator an poſſit conueniri in omni loco, pulchrè tractatur ibid.n.159

Miſerabiles perſonæ quæ ſint quæ habent priuilegium variandi numerantur, ibid. p.1.num. 333

Moleſtia generalis vaſallorum eſt neceſſaria, vt Baro feudo priuetur prag.3.n.93

Molendina, cuilibet eſſet licitum ędificare ſed non in aquis quia ſunt Baronum, prag.8 p.2.n.33

Mulcta, quid differat à pœna, pragm. 14. num 60

Mulctam non poteſt imponere niſi ordinarius, & non delegatus ibi n. 61

Mulieres poſſunt eſſe balia pupillorum feudatariorum rub.n. 48

Mulieres poſſunt tenere feuda ſed non officia rub.nu. 50

Mulieres ob honeſtatem mitius caſtigantur prag.6. num.24

Mulier cognita, differens conqueri, & accuſare, præſumitur ex voluntate, & non vi cognita prag.8.p.1.num.331

Mulier nupta an perdat priuilegium ſui fori, diſputatur ibid.p. 2.nu.192

Mulieres illuſtres non indigent mundualdis prag.3.n. 100

Murmuratio populi, interrumpit præſcriptionem Baronis, contra ipſam Vniuerſitatem prag.1.nu.215. & Prag.12

Mutatio ſemper parat diſcordias ibi n.177

Munera pretio redimi non poſſunt per Barones prag.4 nu.65

Munera poſſunt continuari in ſeparatis, & qui fuit Syndicus *poterit in ſequẽti creari* Aerarius *prag.5.n.138*

Muri, & foſſata ſunt Vniuerſitatis, & non Baronum prag 8.p.2.nu.10

Munus patrimoniale quid proprie ſit notatur prag. 10. nu.15

Munus patrimoniale ordinarium, & quid extraordinarium, & differentię ponũtur ibi nu.16.cum ſeq.

Mutari non poteſt forma rei conceſſa prag. 11.nu. 76

Murorum reparatio ad quem pertineat, prag.19.nu.60

Munerum, & angariarum, diuerſa eſt natura prag.16. n.28

Munera ſunt iniungenda ſecundum qualitatem vaſallorum, & nobilibus ſordida non ſunt indicenda ibi num.39

Munera Aerariatus, & ſimilium Baro vltra annum compellere non poteſt ibid. num.88

Munera ſubuertunt Principes, *ac Deos placant prag.4.nu. 98*

Mulier Neapolitana *an ſequatur forum viri, prag 8.p.2.n.199*

Multa tenent facta, quæ impedirentur facienda, limitatur ibi. p.3.nu.61

N

Natus in aliquo loco quando acquirat ibi domicilium, ardua quæſtio prag. 8.p.2.nu.238

Natura *ſemper properat nouas edere formas ibid. nu.24*

Naturalia, *& ſubſtantialia feudi, quæ ſint ibid p.1.nu.5*

Naturalia poſſunt alterari, & tolli, ſed ſubſtantialia non ibid.n.6

Naturale *deſiderium eſt quærere dignitates, & lucra prag.4.nu.90*

INDEX.

Natalium reſtitutio ſoli Principi competit ſupra verbo legitimare.
Neapoli in nulla iuriſdictio extranea ſine licentia Proregis exerceri poteſt prag. 3 nu. 189
Neceſſitas, & publica vtilitas æquiparantur prag. 1. n. 181
Neceſſitatis extrema tempore, omnia cõmunia ibid. n. 183
Neceſſitatis, & vtilitatis publicæ cauſa multa alienari permittuntur, de iure prohibita ibi n. 249
Neapolitani orti, & oriundi ab hoſpitijs excuſantur prag. 17. n. 7
Neapolitani non poſſunt prorogare iuriſdictionem in alium prag. 8. p. 1. n. 128
Neapolitani an gaudeant immunitate, pro bonis quæ poſſident extra diſtrictum, ibid. p. 2. n. 230
Nepos ita conſequitur originem aui, ſi eo viuo naſcatur ibi n. 237
Negligentia officialis qualiter puniatur, prag. 3. n. 157
Officialis vt conſtituatur in negligentia pluries interpellari debet, ibi.
Negligentiã Prælati non poteſt ſupplere Iudex ſecularis prag. 8. p. 3. n. 23
Nemora, & montes ſunt de demanio Baronum, & in ijs habent fundatam intentionem prag. 11. nu. 18
Nobiles an poſſint condemnari ad inſeruiẽdum in Regijs triremibus nobiliter, diſcutitur prag. 7. n. 40
Nobilis acceptans exilium, & iurans in caſu inobſeruantia triremes, an poſſit vti exceptione nobilitatis in caſu inobſeruãtiæ, declaratur ibid. n. 38
Nobilitatis priuilegium an poſſit renunciari, controuertitur ibi n. 39
Nobilitatis exceptio nõ poteſt opponi in ſecunda inſtantia prag 7. nu. 41
Nobili non poſſunt indici munera ſordida, prag. 10 n. 62
Nobiles actiones regulariter faciunt ſequẽdo natales prag. 3. n. 119
Nobiles præferuntur diuitibus in concurrentia officiorum prag. 10 n. 114
Nobiles non mittuntur ad triremes, nec laqueo ſuſpenduntur, nec fuſtigantur prag. 7. num 4
Nobiles mitius carcerari debent, quam ignobiles, & non debent detineri cum plebeis ibi. n. 17
Nobilis ſatis dicitur carceratus ſi Palatiũ ei aſſignetur, ſed recipit limitat. ibid.
Nobilis perdit priuilegia nobilitatis ob certa crimina, vti furti, robbariæ ibi n. 25
Noctis cuſtodia eſt Vniuerſitatis, aliquando Baronis prag. 8. p. 3. nu. 107
Noctis iter per habitatum prohiberi poteſt ſub pœna, ſupra verbo Bannum.
Nominationem habens, & prærogatiuam proponendi officialem in aliquo loco, an perdat ſi ſit contumax, vel exul, ibi p. 1 num. 42
Nomina debitorum Aerarij facta inexigibilia cuius periculo cedant pragm. 16. num. 91
Nominare, & eligere differunt prag. 10. nu. 83. & quis tribuat ius, nominans, vel eligens, vel confirmans.
Nouitates ſemper parturiunt inconuenientia ibid. nu. 7
Nouus intellectus ad prag 5. tit. vbi de delict. prag. 8. p. 2. n. 117
Nouitij an gaudeant foro eccleſiaſtico, & immunitate ibi p. 3. n. 116
Numerus ſingularis quandoq; extenditur ad pluralem p. 1. n. 85
Numeratio focularìorum Reg. Cur. quoties fiat, & an ad inſtantiam alicuius fieri iterum poſſit, prag. 1. n. 108
Numerationem focularìorum fraudans punitur ſupra relegationem, ibid.
Nullitas conceſſa fauore minorum Eccleſiæ, ſi illa non opponatur, per ipſos, actus an poſſit dici nullus, & impugnari prag. 1. num. 256
Nullitas euidens impedit liquidationem inſtrumenti ibi n 298
Nullo declarato contra Ju, res eſt reſtituẽda cum fructibus, & pretium cum vſuris ibi n. 200. prag 4. n. 88
Nullus ſi declaratur contractus, ex calliditate alterius, cum eo durius agi poteſt circa vſuras, & adducitur ſingularis quæſtio prag 4 n 89
Nuntij Regis non poſſunt citare in terra Baronis ſine licentia illius pragm. 8 p. 1 num. 163

Nuntij Regis citantes in terra Baronis ſine eius licentia, an nulliter citent, declaratur ibid. nu. 164
Nuntij, vel commiſſionati ſuperiorum, ſi deliquerint in terra Baronis, an poſſint ab eo puniri, diſcutitur ibi nu. 228
Nuntijs circa ſuorum officium an credatur plene ibi n. 389. & nu. 185 p. 2
Nundinarum conceſſio ad ſolum Principem ſpectat prag. 8. p. 2. n. 52
Nundinæ non poſſunt concedi, niſi citatis vicinis, illas habentibus pro eorum intereſſe ibi nu. 54
Nuntij, & Birroarij extorquentes vltra debitũ qualiter puniantur prag. 4. n. 28

O

Obligari an poſſit eccleſiaſticus pœnes acta Iudicis ſecularis pragm. 8. p. 3 num. 19
Obligatio pœnes acta Iudicis ſecularis, an poſſit incuſari ſi laicus obligatus fuit clericus ibid. nu. 17
Obligatio pœnes acta Curiæ Baiulorum, an poſſit exequi realiter, & perſonaliter, diſcutitur ibi. p. 1. n. 355
Obligatio pœnes acta differt ab inſtrumẽto executiuo in multis, notabiliter declaratur pro diſtinctione iuriſdictionis ciuilis & criminalis ibid. n. 118
Obligatio pœnes acta poteſt accuſari per procuraturem ibi n. 359 ſed non inſtrumentum via ritus.
Oblati quando potiantur priuilegio fori eccleſiaſtici, & immunitatum prag. 8. p. 3. num. 114
Obligatio naſcitur ex longa præſtatione fauore piæ cauſæ prag. 1. nu. 237
Occupare de facto licet bona quibus ius reſiſtit alienari, ſine licentia Principis, & Baronis, latè diſcutitur prag. 8. p. 2. n. 23
Occidere foriudicatos, adulteros fures, cur per legem ciuilem ſtatui potuit contra legem Decalogi (non occidas) bene declaratur prag. 6. n. 145
Occidens Baunitum, vt gaudere poſſit an oporteat, vt ſit in paritate criminis, ibi. num. 137
Occidens Bannitum non peccat, niſi faciat ex odio, vel premio ibi.
Occidere foriudicatum conſanguineum non licet ſub pœna prag. 3. n. 16
Officium cuiquam non debet eſſe damnoſũ prag. 10. n. 32
Officia non ſunt conferenda deſiderantibus ibi n. 111
Officia Ciuitatis potius ciuibus, quam exteris ſunt concedenda ibi n. 117
Officiales perpetui ſortiuntur forum M. C. prag. 12. n. 6.
Officio finito idem honor debetur officiali qui fuit inſignitus magna prærogatiua, rub. nu. 47
Officij verbum eſt generale, extenditur ad maiora, & infima ibid.
Officium Baronis eſt triplex, imperandi, regendi, & iuſtitiã adminiſtrãdi ibi. n. 63
Officialis debet vti conſilio ſibi deſtinato, alias priuari poteſt prag. 1. nu. 37. ſic & Prorex.
Officium publicum habens, vti Notarij, nũtij, & cæteri, ſuum officium non poſſunt denegare, ſub pœna ibi n. 243
Officialis debet ante poſſeſſionem conſequendam iurare quod officium non emerit, prag. 4 n. 2
Officiales Baronum diuerſimodè iuramẽta præſtant ab officialibus Regijs ibi n. 4
Officiales maiores non poſſunt petere à Baronibus officia pro alijs ſub pęna ibi n. 14
Officialis ſi habet tenue ſalarium an poſſit recipere munera prag. 4. n. 41
Officij ſtipendia talia eſſe debent, vt ille viuat cum familia, & aliquid lucretur pro laboribus ibi n. 22
Officialis vltra pandectam accipiens, an dicatur extorquere ibi n. 29
Officialis pro ſponte datis an teneatur in conſcientia ibi n. 32
Officialis ex præſumptionibus condemnari non poteſt, quia plena probatio contra eũ requiritur ibi n. 36
Officialis quæ exculenta poſſit recipere, & an mutua petere nu. 37
Officialis per viã legati, & donationis, an poſſit à conſanguineis recipere pr. 4. n. 43
Officialis non poteſt contrahere matrimonium in officio, nec vinculum compatratus ibi nu. 40
Officialis extorquens longe grauius delinquit quam latro ibi n. 48

Of-

Officia Baiulationum, Actuariæ, Portulaniæ, & cæterum cur licitè vendantur, diſcutitur ibi n. 15

*Officia quæ habent aliquam prærogatiuam ſine adminiſtratione vendi poſſunt ibid. num.*64

Officiales cur debeant eſſe annales prag. 5. *num.*2

Officialis non poteſt fieri ad beneplacitum ibi num. 9

Officialis ſine licentia relinquens officium quam pœnam incurrat ibi nu. 10

Officium an poſſit renunciari explicatur, & an poſſit quis cogi ibi nu. 11

*Officialis an tranſmictat hodie totum ſalarium ſi moriatur infra annum ibi n.*42.

*Officialis durante officio non poteſt conueniri niſi pro exceſſibus grauioribus, quæ re cenſentur ibi n.*55

Officialis tunc accuſari poteſt quando pro eo delicto venit officio priuādus ibi n. 57

Officiales maiores non poſſunt inquiri ſine Proregis licentia n. 59

*Officialis finito officio, an à Barone poſſit puniri de delicto commiſſo in officio ibidem num.*61

Officialium delicta ſola M.C. cognoſcit ſi ſint facta intuitu officij ibi n. 66

Officialem offendens intuitu officij, an à ſola M.C. poſſit puniri ibi nu. 71

*Offenſio ex cauſa officij quæ dicatur ibidem num.*72

Offenſio ſi non erit grauis, an poſſit M. C. cognoſcere, benè declaratur n. 73

*Officialis Regius delinquens in terra Baronis extra cauſam officij, an ab eo poſſit puniri n.*75.*ibid.*

Officialis non poteſt remoueri à Barone, ſed à M.C. etiam ſi extra delictum ab officio eſſet remouendus, ob infirmitatem, & ſimilia ibid. nu. 76

*Officiali an ſtatim accuſato poſſit interdici adminiſtratio prag.*5.*nu.*77

*Officij ſuſpenſio quando fieri debeat, & an à tali decreto poſſit appellari ibi.n.*78

Officialis abſens poteſt condemnari contra regulam, in odium ſui ibi n. 83

*Officio ſemel priuatus ad aliud admicti non debet ibi n.*85

Officialis impeditus exercere per tempus, an ad illud tantundem ſit reintegrandus, negatiuè ibi.

*Officialis ſubrogatus an minus anno poſſit eſſe, diſtingue ibi n.*94.

*Officialis ſi tempore ſtatuto non venerit ad officium, an poſſit alijs concedi nu.*96

Officium conceſſum non tribuit ius, niſi capta poſſeſſione ibi n. 100

Officialis primo creatus an præferatur ſecundo qui cœpit poſſeſſionem ibi n. 101

Officij poſſeſſio à quibus datur, & per quos actus cepta dicatur nu. 102

*Officialis refirmatio fieri non poteſt vno reluctante ante ingreſſum ſecus poſtea, prag.*5.*n.*104

*Officialis ſine licentia ſi abſuerit an poſſit priuari ibi n.*105

*Officialis an locata terra per Baronem poſſit à ſucceſſore remoueri negatiuè n.*109

*Officialis an poſſit remoueri ſi prouiſio fuerit facta in fraudem ante tempus, ibid. num.*115

*Officialis ſi non potuerit habere officium, culpa Baronis, an poſſit petere lucrum, vel intereſſe, vel prouiſionem ſolitam dari pro officio illo, ibid. n.*116

Officium non poteſt continuari, ſed ſi ad maius officium aſcendat poteſt quis in eodem loco exercere ibi n. 134

*Officialis debet vacare anno, vt poſſit redore ad idem, ſecus in officialibus Vniuerſitatis procedit, nam debent vacare quinquennio ibi n.*136. *cumſeq.*

Officialis non debet recedere ſi non venerit ſucceſſor, & acceperit poſſeſſionem num. 140.

*Officialium appellatione, an veniant Actuarij, Iudices Baiulorum, & alij officiales vt debeant eſſe annales ibi.n.*141

Officia ſine iuriſdictione non habent temporis ſtabilitatem, & ad nutum reuocari poſſunt prag. 5. *n.*152

Officiales perpetui viſitantur, & non ſindicantur, & ponitur materia viſitationis, nu. 155

Officiales perpetui an poſſint inquiri & ſuſpendi ob prætenſum crimen ſine iuſſu Regis ibi n. 157

Digitized by Google

Officiales perpetui, an pro debitis poſſint carcerari ibid.n. 157
*Officialium creatio ſpectat ad Barones, acceptatio ad ſubditos ibi n.*161
Officialis ſi non præſentauerit literas liberatoriales alterius officij poterit reſpui, num. 163
Officialis ſi non erit creatus iuxta capitula inita inter Baronem,& Vniuerſitatem, vt ſit Doctor*, & non de aliquo loco prohibito poterit refutari ibi n.* 164
*Officiali orto,vel oriundo, an poſſit denegari poſſeſſio officij nu.*165
*Officialis non poteſt eſſe quis in propria patria,ſolum ſi erit in loco vbi reſides Princeps, & eius Vicarius ibid.nu.*167
Officiali poteſt denegari poſſeſſio ſi non præſtat cautionem de ſtando ſindicatui nu. 178*. cum ſeq.*
*Officialis tenetur ſtare ſindicatui,non in omnibus terris,ſed in loco maiori vbi reſedit nu.*181
*Officiales ſi non ſunt ſoliti ſindicari in aliquo loco,an ſolitum iſtud refragetur iure negatiuè n.*188
*Officiales demaniales non poſſunt componere ſine licentia Proregis prag.6.n.*31
Officij ampliatio faciliter debet concedi hæredibus quam extraneis ſi officium eſt tranſmiſſibile, & vendibile, pragm. 8*. p.*1*.nu.*43
Officiales an poſſit Princeps ad libitum reuocare,negatiuè ibi n. 44
*Officiales Baronum an in caſibus enormiſſimis vti cauſis latronum poſſint torquere ex proceſſu informatiuo,diſtingue ibi nu.*79
Officiales non poſſunt ſcribere acta,& fungi officio Actuarij*, alias acta nulla, ibidem num.*369
*Offendens an poſſit trahi ad forum offenſi, declaratur prag.*8*. p.*28*.n.*248
Officium Proregis *an componetur Præfecti* Prętorio,Proconſulis*,vel Legato de latere Prag.*1*. nu.* 33
Officialem inſufficientem Baro eligens peccat Prag.3*.n.*190
Officiales qui conſtitui debent,& quales,benè elucidatur, ibid.
*Officium vendens ſimoniam dicitur committere, & de malis venalitatis officiorum Pragm.*4*.nu.*80
Officium an dicatur venditum,ſi prouiſio nō detur, diſtingue ibid.
Officialis quando puniri poſſit de barattaria,vel concuſſione,ſeu extorſione, & de differentijs iſtorum ibi.
*Officiali an Vniuerſitas,vel Baro teneatur dare domum prag.*19*.diſcutitur.*
*Officialis an ob grauem morbum poſſit officio priuari, & an ſalarium ei debeatur pro rata,vel pro toto anno prag.*5*.nu.*60
Officium Magni Admirati *quid differat ab officio* Portulani *prag.*8*. p.*1*. n.*290
*Officialis iniuſtitia quando noceat Baroni, quoad auocationem cauſarum pragm.*3 *num.*144
*Officiales ſenes refutari poſſunt ibid. n.*134
Officiales proterui, & tyranni ſunt inſtrumenta diuinæ iuſtitiæ ibid.n. 113
*Officialis ſi ad ſonum campanæ habeat gentem ſufficientem conuocatam, non poteſt alios ciues moleſtare prag.*19*.nu.*80
*Officialis an poſſit exercere iuriſdictionē in pluribus terris prag.*2*. n.*220
Officiales illiterati eſſe poſſunt,ibi.
*Ommiſſum habetur pro ommiſſo in ſtatutis prag.*6*.nu.*81
*Opinio communis non eſt amplectenda quādo validiores rationes eam vincunt, prag.*9*.n.*43
Onera Vniuerſitatis per collectas,vel gabellas exolui, & exigi debent pragm. 10*. num.*12
*Opinio qua adducit abſurdum non eſt actēdenda prag.*8*. p.*2*.n.*96
Operæ artificiales poſſunt per aliū præſtari Baroni, ſed non officiales, prag. 8*.n.*171
*Operæ obſequiales quæ ſint ibi n.*172
Ordines ſuſcepti per relegatum an ei proſint, & ſi fregerit fines quis eum puniet prag 8*. p.*5*.n.*64
*Ordines ſuſcepti poſt habilitationem, an proſint reo,ibi n.*63*.diſcutitur ſi ſit præuenta cauſa,& perſona,vel cauſa tantū latè ibid.*
Origo propria, vel paterna ſit fortior prag. 8*.p.*2*.nu.*241
Origo aui an proſit nepotibus ad forum; diſtinguitur ibid.

Origo

Digitized by Google

Origo filij cum domicilio, eximit illum ab origine paterna, ibi nu. 236
Origo Baronum, & auctoritas recenſetur, rubr. num. 47
Ordines minores an poſſint conferri coniugatis prag. 8. p. 3. n. 51

P

PActa reſolutiua ipſo iure contractum reſoluunt, & dominij retranſlationem important, quod declaratur prag. 8. p. 3 nu. 272. & prag. 4. nu. 78
Pactum vbique conueniendi, non operatur vt quis poſſit conueniri in omni foro ſed vbi quis reperitur ibid. p. 2. n. 160
Palatium ædificatum an cedat feudo, ibid. num. 18
Pactum factum, ne reus accedat ad loca partis offenſæ an valeat, diſtingue prag. 6. nu. 73
Pax inter nobiles, an habeatur loco remiſſionis, etiam ſi non ſit facta pœnes acta, ibid. nu. 69
Pater quis dicitur, non ſolum generatione, ſed cura, & doctrina, prag. 1. nu. 7
Paragium debetur ſorori de paternis, non de acquiſitis per fratrem, de bonis antiquis ibi nu. 92
Pactum quod non transferatur dominium rei uenditæ, facit tranſire contractum in locationem ibi n. 135
Par in parem non habet imperium, prag 8 p. 2. nu. 188
Pater an poſſit cogi ad dandam dotem filię, quæ nupſit ſine conſenſu ſuo prag. 9. n. 30
Parentum diſſenſus an ſit iuſta cauſa impediendi matrimonium, ſtante inequalitate coniugum ibi n. 13
Pacta contra libertatem matrimonij quando valeant, vel nulla ſint ibi n. 34
Pactum de morando in domicilio vxoris, ſub pœna quando teneat ibi nu. 51
Pactum pœnale ne vir accedat ad amaſiã valet ibi nu. 54
Parlamentum quando ſine officialis licẽtia valeat prag. 10. n. 91. cum ſeq.
Pauper idoneus, & bonorum morum, diuiti æquiparatur, & nobili ibi nu. 125
Pandecta exorbitans poteſt per ſuperiorem limitari prag. 19. n. 45
Pandecta in dubio qualiter exigi debeat, declaratur ibi num. 44
Palea eſt in fructu, & debetur pars Baroni prag. 14. nu. 11
Paſcendi ius non extenditur ad glandes, ſed ad herbas tantum pragm. 11. n. 122
Paſcui qualitas, & quantitas, eſt arbitrio Iudicis æſtimanda inter Baronẽ, & vaſſallos prag. 11. n. 29
Paſcua an poſſint diuidi, inter Baronem, & Vniuerſitatem ibid. n. 30
Pauper effectus à fortuna, & caſu ſine ſui culpa, pro debito carcerari non poteſt, Prag. 1. nu. 230
Pauperibus acta gratis confici debent, pra. 19. nu. 22
Pacis effectus magni, notantur prag. 3. nu. 200. & ſeq.
Patrimonialia differunt à fiſcalibus, prag. 11. num. 99
Parte non opponente multa tranſeunt, ſed non quod fit, ſed quod fieri debet eſt attendendum prag. 5. nu 150
Pater an poſſit remittere iniuriam filio factam, prag. 3. n. 15. vbi ampliatur, & limitatur.
Parlamenta an poſſint congregari per ciues ſine licentia Baronis, & an actus ſit nullus, vel punibilis Prag. 10. n. 70. latè.
Pecunia abſcondita licet antiqua non dicitur theſaurus, nec eſt fiſci, ſed illorum quorum veriſimiliter eſſe poſſit Prag. 8 par. 2. nu. 59
Pecunia data ob turpem cauſam non repetitur, ſed an licitè retineatur pragm. 4 num. 83
Pecuniam appetere naturale deſiderium eſt ibid. nu 47
Pecunia Ioſeph fuit traditus, Chriſtus venditus ibi nu. 46
Pecunia verbum æſtimat omnia, & comprehendit quæcumq; ibi n. 18
Pecunia an in dubio cenſeatur expenſa in cauſam ſupplicatam prag. 1. nu. 307
Pecunia ſi peruenit ad vnum ex inſolidum obligatis, ille prius erit excutiendus, ibi. num. 294
Pecunia data Vniuerſitati an præſumitur conuerſa in eius vtilitatem, & quis teneatur probare ibi n. 262
Pecunia in antiquis præſumitur verſa

in

Digitized by Google

*in vtilitatem ibidem num.*260

*Peierandi occaſio eſt amputanda pragm.*4. *num.*7

*Pæna fraudantis ſocularia eſt ſupra relegationem prag.*1.*n.*107

*Pæna legis Iuliæ de ambitu receſſit ab aula prag.*4.*n.*66

*Pæna declaratoria requiritur quando quis incidit in legem ipſo iure prag.*4. *n.*72

*Pæna non quæritur fiſci, niſi poſt ſententiã, & ampliatur ad multa corrolaria ibid. num.*73

*Pæna, & prouentus ſunt in fructu iuriſdictionis, & an debeantur fructuario, vel proprietario, ſi moriatur vſufructuarius ante ſententiam ibi n.*75

*Pæna conuenta in caſu commiſſi, applicanda pio loco, an quæratur nemine ſtipulante pro eo, diſputatur ibi n.*93.

Pæna non exigitur niſi quatenus cum intereſſe concurrat, de æquitate, limita ibid. num. 97

*Pænæ cõuentionales, an licitè exigi poſſint, diſcutitur, ibid.nu.*98

*Pæna appoſita dationi quantitatis, videtur in fraudem vſurarum ibi num.*99

*Pæna vſurpationis iuriſdictionis eſt arbitraria prag.*8.*p.*3.*n.*211

*Pæna in compromiſſo poſita quando exigi poſſit, recenſetur ibi n.*101

*Pæna appoſita per Notarios, in fine contractus non ſunt in conſideratione ibidem num.*102

*Pænarum ius an quæratur fiſco per citationem, vel litis conteſtationem, vel ſententiam prag.*5.*nu.*45

Pæna exiliaris an portet ſecum infamiam, diſtingue ibi nu. 17

*Pænis, & præmijs Reſpublica continetur, prag.*6. *nu.*2

*Pœnæ fiſco debitæ quando ſine partis remiſſione remitti poſſint ibid.nu.*71

*Pænæ in ſententijs poſſunt imponi alternatiuè, & cumulatiuè ibi n.*111

*Pæna corporalis in pecuniariã, an & quãdo poſſit per Iudicem commutari, ibidem num.*106

*Pæna extraordinaria ſi quis condemnetur, an poſſit etiam ad intereſſe damnari ibi. num.*105

*Pæna in delictis antiquis, eſt minoranda, ibid.num.*103

Pænam ordinariam poſſe dari in delictis grauiſſimis, etiam ex indubitatis indicijs diſputatur ibi nu. 1. 2. *ſed per nouiſſimã prag. affirmatiuè.*

Pænæ commutatio ex cauſis intrinſecis non poteſt fieri ſine Proregis *licentia prag.*6 *num.* 97

*Pæna falſæ monetæ, & aſſaſſinij an poſſit dari pro attentatione, diſputatur ibidem num.*87

*Pæna in delictis ſodomiæ, & blaſfemiæ ſi ex cauſa veniet minoranda, an poſſit eſſe pecuniaria, & applicari Baroni, diſputatur ibi nu.*78

Pænæ ſiue legales, ſiue ſtatutariæ ſine licentia minui poſſunt ex iuſtis cauſis ibidem num. 77

*Pænã, præſumitur ex iuſta cauſa eſſe à Iudice minoratam ibi nu.*10

*Pęna corporalis minima maior eſt omni pecuniaria prag.*6. *n.*17

*Pæna minuitur in non ſolitis delinquere, & alijs multis quæ enumerantur ibi.n.*23.

Pęnas alterare an liceat ex cauſa ſine Principis licentia ibi n. 27

*Pæna condemnatoria facta cum facultate redimendi, an poſſit pro parte acceptari in pecunia, & in exilio prag.*6.*nu.*113

Pæna non valentis ſoluere in ære qualis erit in corpore, ſignatur ibi n. 127

Pæna fuſtigationis, ſolum vilibus imponitur ibi nu. 121

*Peccatum an committat occidens adulterũ, in flagranti, vel foriudicatum ibi n.*138

*Pæna commutatur ob inhabilitatem rei qui non eſt aptus ad triremes quia ſenex, vel morboſus prag.*7.*n.*5

*Pænæ vltra relegationem an ſint capitales, benè diſtinguitur prag.*7. *nu.*9

Pænam in dubio quis euitat, in caſu dubio, ibi nu. 22

*Pænæ non poſſunt in ſententijs reſeruari, ibid.nu.*29

*Pænis omnibus an Baro ſubintret locum fiſci prag.*8. *p.*1.*nu.*211. *latè explicatur.*

Pæna nouiter à ſtatuto impoſita quæ non erat de iure, an fiſco, vel Baroni debeatur ibi. num. 213.

Digitized by Google

Pœna Bannorum Principis fiſco,& non Baronibus debetur ibi prag.8. p.1.n.215

Pœna mandati ſpreti, inobedientiæ, & iuriſdictionis offenſæ non pertinet ad Baronem ibi n. 216

Pœna impoſita pecuniaria per ſuperiorem Iudicem appellationis, an fiſco, vel Baroni debeatur ibi nu.221

Pœna rupti guidatici, & contemptus literarum ſuperiori, non remittitur Baroni ibi nu. 222

Pœna dupli, & tripli quæ de iure imponitur an ſint in vſu, & an parti applicetur ibi nu. 230

Pœna nulla imponi poteſt, vt applicetur ſolum parti, ſed debet eſſe ſaltim mixta, ibi nu.232

Pœnæ quæ auferuntur ab indigno, an applicentur parti, vel Fiſco, aút Baroni ibid. nu. 246

Pœna cõſueta, & ſolita dari debet, licet maior ſit de iure ibi n. 367

Pœnam vltra auguſtale non poſſunt imponere Baiuli ibi n.383

Pœna arbitraria quouſq; non ſit arbitrata proceditur vti ſupra relegationem prag. 8. p.2.num.257

Pœnam non poſſunt exigere Baiuli, niſi ſoluto prius damno parti ibi p.1.n.396

Pœna aucupantis in loco recluſo eſt pęna vltra relegationem ibid. p.2.n.42

Pœna ſi ex informatione appareat eſſe omnino temperandam infra relegationem, licet titulus obſtet poterit dari habilitatio ibi n.258

Pœna indignationis Regiæ, quæ ſit pragm. 9 num.63

Pœna Principi reſeruata quouſq. extendi poterit ibi nu.62

Pœna non committitur, quando principalis diſpoſitio eſt nulla ibi n. 41

Pęna ſemper videtur adiecta in fraudem, in diſpoſitione prohibita ibi n. 40

Pęna mandati ſpreti quanta ſit pragm.16. num.34

Pęnalia mandata ſub magna pæna pecuniaria ſapiunt confiſcationem, & an ſubſtineatur prag.14.nu.78

Pęna contumaciæ qualiter temperanda, & exigenda ibid.n.76

Pęnæ non poſſunt exigi ex incuſatione pęnarum, & prouentuum ibi. n.74

Pęnæ comminatæ prouiſionibus non exiguntur ibi nu. 73

Pœnam pecuniariam, vltra ius commune, an poſſit Iudex inferior ponere in bannis ibi nu. 56

Pęnam corporalem indicere Baro non poteſt vltra iuris regulam ibi nu.55

Pęna banni qualiter moderanda, & tolli poſſit per ſuperiorem, ibi n.49

Pertinentia ad expenſas iuſtitiæ ſpectant ad Barones prag. 19. n.44

Perſonæ miſerabiles non conſtituunt foculare, & excuſantur ab hoſpitijs, ibidem num.67

Perſonæ priuatæ non habent ius fidandi in ſuis prag.10.nu.113

Pęna carceris, non eſt in vſu, ſolum in Iudicio Eccleſiaſtico prag. 19

Pœna banni qualiter exigenda ſit, ponitur practica, prag.14

Pęna frangentium exilium qualis ſit, latè declaratur prag.7

Pęna remigationis ad tempus, an æquiparetur morti ciuili noua quæſtio ibi.

Pęna remigationis in cuius locum ſucceſſit, ibid.

Pęna vſurpationis iuriſdictionis arbitraria eſt prag.8.p.3 in ſi.

Pœnam pecuniariam ſi quis ſoluere non poterit ad quam fuit condemnatus, an noua ſententia ferri poſſit prag.6. n.60

Pęna ſi eſt minoranda, an debeat eſſe pecuniaria, negatiuè contra Gramat. ibi.

Pęna quando eſt arbitraria non poteſt excedere relegationem ibi n.67

Pęna extraordinaria ex defectu plenæ probationis poteſt dari, vel tortura ibi.

Pęna priuationis officij dicitur criminalis, prag.4.n. 107

Pęna banni ne quis ommiſſo medio adeat Regia Tribunalia, non poteſt imponi per Barones ſine licentia Proregis, nouiter explicatur prag.3. & ſupra verbo Barones.

Pœna impoſita facienti an extendatur ad mandantem prag. 1 .in fine.

Petere non debet quis id quod contrarium non eſſet ipſe poſtulaturus l. pen. C. de ſolut.

Digitized by Google

ſolut.pragm.1.num.73.

Pendente inquiſitione poteſt Iudex mandare inquirendo,vt ſe abſentet à loco prag. 5.num. 79

Perſona eccleſiaſtica an de iure diuino, vel poſitiuo ſint exemptæ à iuriſdictione laicali ardua eſt quæſtio,prag.8.p.3.n.49

Pedagium,vectigal,datium, gabella, collecta,quid differant prag.10. n.52

Permictuntur multa, ſed non dicuntur approbari per ſuperiores,& dantur exempla prag.6.n.137

Petens, vel procurans officium an incidat in pœnam l.Iuliæ ambitus, diſtingue prag.4.nu.66

Pœnæ conuentionales an iurè exigi poſſunt à contraueniente,& quid ſi non concurrit intereſſe ibi.ex nu.97

Pœnas an poſſit Vniuerſitas imponere pro conſeruatione ſuorum ordinationum, & an requiratur Baronis aſſenſus, benè elucidatur prag.10.n.100. cum ſeq.

Piſcationis ius non poteſt prohiberi per Barones,licet ſint eis conceſſa flumina prag. 14.nu.41

Pia cauſa ſubſtituta in caſu contrauentionis alicuius pacti valet ſi principale pactū ſubſtituit,& non alias prag.9.nu.39

Piratæ maris an veniāt appellatione latronum prag. 6.n.90

Poſſeſſio officij valdè refert, nam quæ opponuntur poſtea plenario iudicio ſunt diſcutienda,ſed antea ſummariè, pragm.5 num. 103

Poſſeſſionem non tribuunt mille actus difformes prag.1.n.198

Pontifex an teneatur ſequi Concilium Cardinalium ibid.n.12

Poſſeſſio longa quæ dici poſſit in poſſeſſorio ſummario, ibid n.236

Poſſeſſio longa Baronis non ſufficit ad obtinendùm in poſſeſſorio contra vaſallos iure reſiſtente,& quanta requiratur, latiſſime punctus iſte intricatus reſoluitur ibi ex nu.235

Poſſeſſio immemorabilis requiritur in Barone ad obtinendum in plenario poſſeſſorio aduerſus vaſallos ibi.n.237

Poſſeſſor bonæ fidei quos fructus faciat ſuos, & quando bene explicatur prag. 5.n.46

Poſſeſſio priuilegij,& modus attenditur pluſquam tenor conceſſionis pragm.8. par.1 num.195

Poſſeſſionem bannitam intrans cum animalibus tenetur ad pęnam licet damnum non dederint ibid.nu.396

Poſſidere quis poteſt ex pluribus titulis, prag.11.n.153

Populi murmuratio interrumpit præſcriptionem Baronis prag.10.n.9

Poſſeſſio non transfertur ex titulo nullo, pragm. 11.n.49

Poſſeſſionis coloratio qualiter ſufficiat ad obtinendum in poſſeſſorio, latè declaratur ibid.

Poſſeſſio per vnicum actum acquiritur in incorporalibus prag.14. nu. 32

Portulani officium declaratur in quibus cōſiſtat prag.8.p.1.nu 288

Portulania maris, & terrę non venit ſub generali inueſtitura ibi n. 294

Portulania terræ concernit,vt viæ publicæ non impediantur,& cuſtodiātur,ne quid in publico fiat ibi n.295

Ponderum, & menſurarum iuriſdictio excepta eſt Baroni, niſi in ſpecie concedatur ibi n. 296

Pons non poteſt fieri ſupra viam pragm. 8 p.2.nu 46

Poteſtatis ordinariæ,vel abſolutæ diffinitio, & differentia an ſubſiſtat prag.1.n.120

Poteſtas abſoluta non data cauſa tirannidis dicitur ibi n. 121

Portellj ſolutio à carceratis exeuntibus an Baro poſſit illum imponere pragm.19.& quibus caſibus poſſit peti,& denegari poſſeſſio etiam armata manu poteſt defendi prag.11.nu.247

Plenitudo poteſtatis conceſſa Proregi,non erit ſic plenè tributa ei, vt eam poſſit exercere,vti Princeps prag.1. nu.31

Prælatio procedit facta venditione , & non antea ibi n. 156

Prælationis ius non poteſt cedi, quia perſonale beneficium eſt ibid.n.157

Prædeceſſorum facta an præiudicent ſucceſſoribus,declaratur prag. 11. n.205.

Prælatio an detur in re vendita, vt valet, aut vti ab alio offertur n.144.prag.1

Prærogatiua conceſſa magno Principi an tran-

Digitized by Google

tranſeant in ſingularem ſucceſſorem facta venditione, & dato aſſenſu, declaratur prag.5.num.64

Pretorium an poſſit de prouentibus Iudex *indicere reuelanti delictum, prag.6.nu. 143.*

Pradicatoris munus in Cathedrali eſt Epiſcopi, & ad eum pertinent ſumptus niſi Vniuerſitas habeat electionem ibidem num.132

Preces ſuperiorum metui aquiparantur, prag.9.nu.51

Pralatio competit Vniuerſitati ſi fiſcus voluerit vendere aliqua iura prag.8. p.1. nu.154

Praſcriptio immemorabilis quando noceat Eccleſia *ibid.p.3.num.20*

Praſcriptio centenaria qualiter probetur, latè prag. 1.nu.224. & prag.11.n.136

Praſcriptio in actibus negatiuis quando incipiat, & quanta requiratur pragm. 14 num.34

Praſcribi non poſſunt qua ſunt mera facultatis vaſallorum ibi n.12

Praſcriptio non extenditur de caſu ad caſũ ſed ſtrictè interpretanda eſt, Pragm.11 num.123

Praſcriptio quanta requiratur in promiſſione facta in perpetuum prag.8. par. 3. num.304

Praſcribi quanto tempore poſſunt demanialia in damnum fiſci ibi nu. 221

Praſcriptio contra abſentes intelligitur ſi ille ſit extra Regnum *ibi nu.233*

Praſcribi an poſſint reſeruata Principi, *diſtinguitur ibi nu. 220*

Praſcriptio immemorabilis non iuuat ſi appareat inualiditas, & nullitas tituli ibi nu.43.& prag.1.n. 143.latius prag.11 nu.146.cum ſeq.

Praſcriptio contra conſt.Regni, an procedat cum in probemio eorum annullentur futura praſcriptiones prag.1.n.218

Praſcribitur diuersè conſuetudo aliquando decem, viginti, triginta, & centum anno rum ſpatio, vt declaratur ibi.nu.212

Praſcriptio differt à conſuetudine in multis nec praſcriptio requirit conſenſum popu li ibi num.187

Praſcriptio incipit data quaſi poſſeſſione, & ex vnico actu quaritur ibidem nu 204

Praſcriptio eſt impium refugium, & raro ex ea ſola obtinetur, ibid.nu.219

Praſes Prouinciæ *non poteſt votare in Tribunali rub. n.31*

Praſtationes longo tempore facta pio loco etiam ſine cauſa obligant, Prag. 1.num. 359.

Praſumptio ſemper eſt pro Iudice prag. 6. num.99

Pracepta Dei *alia naturalia, alia cerimonialia, alia iudicialia, prima ſunt immutabilia, & non reliqua prag.6.nu.134*

Praſides Prouinciarum *non poſſunt indultare, ſed promittunt impetrare à* Prorege, *qui non ſolet fallere fidem, ibi n.150.*

Praſides Prouinciarum *poſſunt guidare, prag.6.nu.151*

Praſumptiones dua faciunt vnam perfectam probationem prag.11.n.171

Praſcriptio an poſſit probari per ſcripturas ibid. nu. 244

Pretium quamuis de iuris rigore ammittat contrahens, lege repugnante de aquitate tamen non perditur niſi eſſet datum minori, & Vniuerſitati, & non eſſet verſũ in vtilitatem prag.1. n.269

Pretium in contanti eſt offerendum, & non in promiſſione, & adducitur deciſio S. C. ibid.n.247

Pretium habet ſuas partes, ſupremum medium, & infimum, cum non conſiſtat in indiuiſibili, ibid.n.246

Prauentio fit iuriſdictionis ſi accuſator eligit forum, & reus conſentiat, & nõ alias prag. 8.p.2.n.208

Prauentio non inducitur per inquiſitionem ibi nu 209

Prauentio iuriſdictionis an inducatur per ſolam citationem ibid.n.212

Prauentio realis an ſemper fortior ſit verbali, noua diſtinctio contra communem aſſertur ibi n.214

Prauentio verbalis praferetur reali in multis, ibid.n.217. ſingulariter.

Prauentio aduerſus inſtrumentum, contra clericum an coram ſeculari, vel eccleſiaſtico ſit facienda prag.8.p.3.n. 161

Princeps an poſſit indicere onus Vniuerſitati ꝓ pſecutione bannitorũ pr.19.n.50

Priu-

*Principis officium eſt perſequi latrones, & rebelles, & non Vniuerſitatum ibi n.*45
Principi competebat ius exigendi ſeruitia prag. 16. *nu.* 30
*Princeps an poſſit iure cogere, vt eligantur tot milites ex terris pro tuitione ibidem num.*23
Princeps non poteſt cogere vaſallos ad ſibi inſeruiendum extra Regnum, ibi nu. 22
*Princeps non poteſt diſponere contra libertatem ibi nu.*7
Princeps præſumitur circumuentus dum diſponit contra ius, vel in præiudicium alterius ibi nu. 3
Principis conceſſio ſtrictè interpretari debet in damnum alterius, & verba impropriari debent ibi n. 2.
Principis iuriſdictio ſumma eſt, ſed voluntas minor, ne alteri præiudicet prag. 16. *num.*1.
*Princeps an poſſit prohibere venationes, diſcutitur prag.*14.*nu.* 36
*Princeps præfertur omnibus in locatione paſcuorum pro Dohana menæ pecudum prag.*11. *n.*16
*Princeps poteſt mandando moderare ſuperflua, & abuſus priuatorum ibi nu.*15
Princeps poteſt prouidere contra patrem auarum malè tractantem familiam, ibi. num. 14
*Princeps poteſt prouidere, ne quis malè vtatur ſua ſubſtantia ibi nu.*13
Principis intereſt habere ſubiectos locupletes ibi nu. 12
*Princeps qualiter dicatur Dominus perſonarum prag.*10. *num.*48
Princeps habet bona duplicis generis, patrimonialia, & demanialia pragm. 8. *p.*3. *num.*256
*Princeps an poſſit iure vendere terras demaniales, diſtinguitur ibi nu.*255
*Princeps poteſt præiudicare in acquirendis non in quæſitis ibi num.*165
Princeps an poſſit cognoſcere de poſſeſſorio contra clericum ibi diſtingue n. 162
Princeps per viam protectionis cognoſcit inter eccleſiaſticos ad ſcandala vitanda ibi nu. 148
*Princeps in re dubia debet referre Pontifici turbationem Prælati ibi num.*39
*Princeps qualiter ſoleat conferre ſuam iuriſdictionem ibi nu.*37
Princeps ſecularis tenetur defendere eccleſiaſticam poteſtatem ab inimicis, ibidem num. 3
*Princeps non poteſt ſtatuere, vt credatur principali prag.*8.*p.*1.*n.*387
Princeps qua ratione poſſit concedere priuilegium fori, etiam aduerſus eccleſiaſticos ponitur ibi n. 302
*Princeps per viam legis generalis poteſt præiudicare infeudatis ibid.n.*214
*Princeps an dicatur præiudicare Baronibus mittendo Commiſſarios ad capiendas informationes de delictis vaſallorum ibi num.*176
*Princeps in terris Baronum non poteſt exercere in vaſallos actus gratiæ, ſed iuſtitiæ, cum declaratione ibi nu.*169
*Princeps an poſſit auocare aliquam cauſam à Barone ibi n.*166
*Princeps non poteſt eximere ſine cauſa vaſallum à iuriſdictione Baronis, ibidem num.*165
*Princeps non poteſt turbare Barones in prima inſtantia, & intromittere ſe in cauſis ibi nu.*160
Princeps poterit alienare aliquam partem ſtatus, ſed non deteriorare grauiter pra. 8.*p.*1.*nu.* 141
*Princeps non poteſt facere ſibi parem, nec poteſt à ſe abdicare dominium in præiudicium Coronæ, ibi n.*138
Princeps habet fundatam intentionem in omni Caſtro, & poteſt cogere ad exhibendum titulum, ibid.n. 136
*Princeps non poteſt ſe expropriare directo dominio ibi. nu.*133. *niſi donaret Eccleſiæ nu.* 37
Princeps an per conceſſionem transferat dominium, diſtinguitur ibi. nu. 23
*Princeps ex aliqua ſuſpitione poterit aliquem confinare ſine proceſſu, pragm.*7. *num.* 26
*Princeps an poſſit legitimare ſpurium in præiudicium filiorum legitimorum, declaratur prag.*6. *nu.*179
*Princeps an poſſit reſcribere contra ius diuinum, & in quibus caſibus, explicatur prag.*6. *nu.* 132

Prin-

Princeps an poſſit concordare, ſeu gratiare ſine partis remiſſioné, explicatur ibidem num. 131

*Princeps poteſt declarare caſus in quibus non dicitur pars offenſa, & remiſſio non requiritur ibi n.*58

*Princeps in dubio non præſumitur vti poteſtate abſoluta, & diſpenſare ſupra ius niſi euidenter appareat prag.*6.*n.*55

Principi *ſoli competit cogere partes ad pacem, & non Baronibus ibi n.*44

*Princeps poteſt cogere ad mutuandum, & ante diem poterit debita exigere ex cauſa pr.*1.*nu.*353

Princeps *ex cauſa poterit diſpenſare ſuper iure naturali, gentium, & diuinum ibi nu.*167

Princeps ex cauſa poteſt in modico lædere differendo ſolutionem ibi nu. 125

*Princeps ex cauſa an poſſit, vti facultatibus ſubiectorum ibi n.*126

*Princeps non poteſt diſpenſare ſuper ijs quę ſunt iuris ciuilis poſt translatum dominium prag.*1.*nu.*119

Princeps *non poteſt diſponere ſuper* Prælatis, *niſi circa concernentia ad feuda quæ tenent ab eo ibi nu.*38

Principis *aſſertioni in tertij præiudicium, vel commodum an credatur ibi n.*22

Princeps *dicitur habere iura in ſcrinio pectoris, quod interpretatur ibi n.*19

Princeps an neceſſario debeat vti concilio in legibus condendis, & arduis explicãdis ibi n. 11

*Principatus introductus ad ſubleuandos ſubditos ibi nu.*9.*& rub n.*82.

Princeps *dicitur anima populi, nam vt anima viuificat corpus, ita* Princeps *debet viuificare benefaciendo ſubditis ibidem nu.*8

Princeps *vocatur* Deus *in terris, & pater omnium ibi nu* 6

Princeps per vigilantiam erga ſubditos facit ſe parem Deo *ibi n.* 4

Principis *requiſita ponuntur, rubric. num.* 105

Principis *appellatione veniunt omnes ſubordinati ad regendum rub. n.*79

Principis intentio ſemper præſumitur iuri conſona, alienis ſaluis pr. 16.*n.*1

Princeps in Regno *non poteſt indicere angarias ibid.*

Princeps poteſt decorare terram priuilegio Ciuitatis, *licet non habeat Epiſcopum pr.* 5.*num.* 191

Princeps *an poſſit ad nutum reuocare officialem ibi n.* 124

Princeps *an poſſit vendere officia, & diſpẽſare in hoc, & quæ requirantur prag.*4 *nu.*60.

Cætera vide infra verbo Rex .

*Portarum cuſtodes Ciuitatis an Baro, vel Vniuerſitas eligere teneatur pr.*19 *n.*61

Priuilegij inſignia præſumuntur perſonalia & non tranſeunt in alium pr. 5.*n* 65

*Priuilegia componendi, & gratiandi conceſſa Baronibus, cũr non competant ſuis officialibus pr.*6.*n.*191

Priuilegio abutens facit ſe indignum, ibidem.

Priuilegia Regum *prædeceſſorum quæ non ſint obſeruanda, ponitur prag.*8 *p.*1.*nu.* 30.

*Priuilegium indulgendi poſt ſententiã eſt de regalibus ibi n.*67

Priuilegio *conceſſo de caſibus pertinentibus etiam M.C.non extenditur ad eos caſus quos cognoſcit vti Magna Cur. ibidem num.*87

*Priuilegia excepta, & ſingularia præſumũtur conceſſa ratione perſonæ, & non trãſeunt ad ſucceſſores ibi n.*91

*Priuilegium perſonale ex quibus coniecturis arguatur ibi n.*92

Priuilegia *momenti non largè, ſed ſtrictè interpretari debent ibi n.*93

*Priuilegia pecunia obtenta ſunt irreuocabilia ibi n.*172

Priuilegia indultandi, reſtitutionis famæ, & ſimilium ſunt de exceptis prag. 8.*p.*1 *nu.* 206

Priuilegio *l.vn.C. quando* Imperator *non videtur derogatum per quamcumque pleniſſimam inueſtituram pragm.*8.*p.*1 *nu.*299

Priuilegio inducto miſerationis cauſa non poteſt renunciari ibi n. 301

Priuilegium à Principe *conceſſum quando poſſit reuocari ſi fuerit eccleſiæ conceſſum ibi n.* 303

Priuilegium fori ſuperueniens, an mutet forum litis cepta in ciuilibus, & criminalibus ibi n. 317

Priuilegium motu proprio conceſſum, an trahat illuc cauſas ceptas ibid. num. 320

Priuilegium variationis, an proſit litis conſortibus ibi nu 335

Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum, licet alter habeat potentius priuilegium n. 350

Priuilegio non poterit vti ceſſionarius priuilegiatus ibi n. 351

Priuilegia conceſſa Baronibus, cenſentur data, etiam contemplatione vaſallorum, & poſſunt illis vti illis inuitis in pertinentibus ad iuriſdictionem prag. 8. *p.* 2. *num.* 73

Priuilegium notorium non indiget probatione, & exhibitione ibi n. 78

Priuilegia conceſſa per Barones in poſſeſſione feudi capienda ſunt firmiter obſeruãda ibi p. 3. *n.* 158

Priuilegium conceſſum non ſubdito valet, ibi nu. 160

Priuilegium an extinguatur mutata perſona ibi nu 164

Priuilegia conceſſa à Barone vltra iuris diſpoſitionem quando dicantur nulla ibid. num. 165

Priuilegium, vt officialis eligendus ſit Doctor, Actuarius non niſi Notarius, & officiales non ſint de certo loco an valeant ibi n 100. *cum multis ſeq.*

Priuilegium per indirectum fundari non poteſt n. 298

Priuilegium in damnum concedentis inuita Baronis valet, licet ſit in damnum feudi ibi n. 303

Priuilegium, vt ſtante partis remiſſione infra triduum, procedi non poſſit, quando ſuſtineatur ibi n. 200

Priuilegium ammittitur per non vſum decennij, vel contrarium vſum, limita vt ibi n. 201. *cum ſeq.*

Priuilegium in perpetuum conceſſum non tollitur per non vſum longi temporis pr. 8. *p.* 3. *nu.* 312

Priuilegium perſonale, vel ad tempus qualiter finiatur ibi n. 314

Priuilegio abutens ſit indignus n. 206.

Priuilegiũ, loco conceſſo finitur eo deſtructo & quid ſi reędificetur n. 316

Priuilegia an ingratitudine reuocari poſſint num. 205

Priuilegium non operatur data contraria poſſeſſione prag. 7

Priuilegia, & capitulationes inter Baronẽ, & vaſallos quando valeant, & aſſenſus requiratur ibi prag. 8 *p.* 3. *nu.* 186. *cum ſequ.*

Priuilegium an operetur contra concedentẽ ibi num. 5

Priuilegium Baroni conceſſum ne cauſa à ſuo Tribunali auocentur, non habet effectum data iniuſtitia ibi.

Priuilegiatus ratione alicuius artis, vel exercitij, gaudet ſi actu exerceat, & niſi in fraudem acceperit prag. 8. *p.* 2. *n.* 162 *cum ſeq.*

Priuilegia conceſſa à Baronibus, an ſucceſſores teneantur obſeruare, diſtingue ibi p. 3. *n.* 192

Priuilegium ne cauſa auocentur à Barone prag. 3. *n.* 176

Priuilegia præſumuntur in dubio ritè, & ſollemniter expedita prag. 11. *n.* 160

Priuilegia quam ſollemnitatem requirebãt antiquitus, & quam hodie ibid nu. 101 *cum ſeq.*

Probatio contra officiales debet eſſe Sinod*alis, nec teſtes ſuffitiunt, ſi ille ſit bonę famę prag.* 4. *nu.* 35

Probatio plenior requiritur contra Baronẽ quam contra priuatum rub. nu. 18

Procurator conſtitutus ad exigendum à colonis, & alijs, non extendi poteſt ad exigenda debita à nobilibus pragm. 1. *num.* 138

Procuratorum eſt conſulere per regulas generales prag. 5. *n.* 97

Prohemium eſt pars operis, & deſignat cauſam finalem, & eſſentialem diſpoſitionis rub nu. 3.

Prohibitio facta a Barone priuatis, non acquirit ius contra publicum, pragm. 14. *num.* 34

Probatio quando à iure requiritur plena requiritur, & non ſufficit præſumpta, pr. 11. *nu.* 55

Prohibitio ad tempus in matrimonijs valet prag 9.nu.44
Prouiſiones ſeu mandata iuſtificata non poſſunt fieri per ſuperiores in vaſallos Baronum *ne impediatur eorum iuriſdictio,vt euitentur circuitus prag.8.p.2 num.80*
Prouentus ſunt fructus iuriſdictio ibid.p.1 nu.203
Prorogari quando poſſit iuriſdictionis alterius latè ibid.n.131
Prorogata non dicitur iuriſdictio ex inquiſitione,niſi lite conteſtata, ibidem num.116
Prorogata non dicitur iuriſdictio ex ſolo conſenſu inquiſiti,ibi n.115
Prohibitus accedere ad terram,an poſſit accedere ad ſuburbia prag.7. nu.48
Prohibitum ex vna via non debet admitti ex alia prag.6.n.116
Prouentus non ponuntur in introitu feudali,& de ratione ibid. num. 19. cum ſequent.
Prouentus ſunt deſtinati in erogatione miniſterij iuſtitiæ,& ideo non ponuntur in fructu ibi nu.18
Prouincia dicitur Metropolis *quæ debet habere ad minus ſub ſe decem terras pr. 5 num.146*
Prodigus non dicitur quis niſi facta declaratoria per ſententiam prag.4. n.77
Prohibitio ne bona ſtabilia vendantur in alienigenas valet prag. 1 nu.331
Proreges ſine conſilio ſibi deſtinato leges facere non poſſunt ibid.n.24
Proreges quibus de iure æquiparantur Præſidibus,vel Præfectis pretorio ibi nu.25
Proreges non poſſunt derogare legibus, ſed ampliare,& minuere ex cauſa prag. 1. num.30
Proreges non poſſunt reſtituere ad famam, & honores reos prag.6 n.182
Proregibus quæ ſint excepta non obſtante generali conceſſione prag.1.nu.33
Proreges an habeant abſolutam poteſtatē, vti Princeps ibi n.32
Prouincia tota poteſt deſtrui ob culpam prouincialium prag.19
Proreges non poſſunt ſuſpendere magiſtratus perpetuos ibi n. 34
Prorex an poſſit informationem capere ſine licentia Principis contra magiſtratus perpetuos prag.1.n.35
Prorex ex ſuſpitione poteſt mandare, vt exteri exfractent à Regno *prag. prima num. 336*
Publicatio bonorum an ſit Baronum, declaratur prag.8.p.1. n.210
Publica ſtante ſub protectione Baronum prag.11.n.24
Punitus à Iudice eccleſiaſtico an poſſit puniri à ſæculari,& è contra prag.8 p.3. nu.214
Puella poterit ſequeſtrari ſi adeſt ſuſpitio in eius maritagio,vel diſcordent conſanguinei prag.9.nu.5
Puella ſi eſt maior contra ſuā voluntatem non poteſt cogi ad ſtandum in aliquo loco ibi n.21
Puella non poteſt ſequeſtrari ſi habet patrē ibi nu.12
Pupillus quis dicatur, & quando gaudeat variatione fori prag.8.p.2

Q

QValitas perſonarum facit leges variare prag.1.n.268
Qualitas teſtium omni exceptione maiorum eſt articulanda,& probanda per fiſcum, quando lex requirit teſtes eſſe idoneos pragm.4.n.34
Qualitates officialis qui præponuntur officio grauis ponuntur prag.5.n.158
Qualitas tribuens iuriſdictionem ante omnia eſt probanda, vt iuriſdictio poſſit exerceri prag.8.p.2.n.118. & latius eadem prag.p.3.n.136
Qualis ſuperior tales ſubditi rubrica num. 66.
Quarta an debeatur de paleis, vti de fructibus prag.11. nu.70
Quaſi poſſeſſione data incipit præſcriptio ibi n.38
Quaſi poſſeſſio non datur quando quis clàm & fraudulenter eam inuadit prag.8. p. 3.num.96
Quaſi poſſeſſio non inducitur ex actibus in re facultatis, vel familiaritatis geſtis, prag.1.n.208
Quaſi poſſeſſio quando detur ex actibus negatiuis ibi nu.206

Qualitas noua inducta à ſtatuto videtur pro forma adiecta ibi nu. 148

*Querela remedium quid differat ab appellatione, & quando competat, latè explicatur prag.3.n.*159

Quicquid eſt intra fines feudi qualiter præſumatur de feudo interpretatur pr. 11.*nu.*41

*Qui poteſt prohibere, & non prohibet, ſuccurrere, & non ſuccurrit in culpa eſt, pr.*12.*nu.*26

Qui non habet in ære, qualiter debeat luere in corpus prag. 6. *n.*119

Qui paucos caſtigat, multos emendat pra. 6.*nu* 4

*Qui principatum gerit oportet omnes præcedere in peritia gubernandi, rubrica num.*73

*Quotidiana, & vtilia altiùs ſunt exordienda prag.*8.*p.*1. *nu.*31

Quota olei debita Baroni de tappetis, an debeatur etiam de Nucleis, *deciſio* S.C. *affertur prag.*14.*nu.*10

Quod non valet per pactum, neq; per legē fieri poteſt prag 9.*n.*40

R

R*ationum reuiſionem, an & quando pars poſſit petere pragm.* 16. *num.* 104.

Rationales *dare ſindicis de iure erat Baronum prag.*12.*n.*23

Rationales *electi per Baronem ad ſignificandos* Aerarios *ſuos an habeant iuriſdictionem prag.*16

Rationes *an iterum reuidere poſſit Baro ſuorum Adminiſtratorum, ibid.*

Rationibus *ponendis per Syndicos non poteſt* Baro *petere, vt ſui officiales aſſiſtant pragm.* 12

Rationes *an Epiſcopus petere poſſit ab adminiſtratoribus locorum piorum, latè prag.*8 *p.*3.*nu.*60

Recognitio *apocæ priuatæ, vel Banchi ſola* M.C. *ſpectat ſi ibi fuerit præſentata, & non datur remiſſio, ſed limitatur pr.* 8.*p* 1.*nu.*83

Reconuentio *an poſſit dari coram* Iudice *prorogato ibi nu.*104

*Retacta committens, ad inſtar latronis poteſt puniri, & foriudicari, & diſpoſita in illis extenduntur ad illos prag.*8.*p.*2 *num.* 128.

Receptatores *latronum, & foriudicatorum ſuperiorum, non remittuntur Baronibus ibi nu.*130

Reconueniri *poteſt clericus coram ſæculari Iudice prag.*8 *p.*3.

*Receptans bannitum coniunctum non punitur prag.*3. *n.*17

Redditus *feudalis etiam vnius obuli ſine aſſenſu regio non poteſt per Baronem remitti prag.*11. *nu.*96

Redditus *non facit rem feudalem, ſed fidelitatem, & ſeruitij præſtationem, ibidem num* 57

Redditus *præſtatio an deſignet rem eſſe feudalem, cenſualem, vel emphyteoſim pra.* 11.*nu* 80

Redditus *ſeparatio habet ſeparatam naturam à cenſu, vel canone ibi.*

Redditiua *feudo non dicuntur feudalia, ſed habent naturam burgenſaticam, ibid.*

Redditio *rationum qualiter ſit practicanda in præſentando libros, & diſcuti data & accepta prag.*16.*nu.*83

Reſirmatio *officialis, ſine cauſa fieri non poteſt, & ſingulorum conſenſus requiritur, &* Principis *aſſenſus, benè prag.*5. *nu.*125.*cum ſeq.*

Reſirmari *an poſſit* Syndicus *Vniuerſitatis ibi n.* 127

Regimina *ſunt diſtincta, vnum pertinet ad* Regem, *& ſuos feudatarios, aliud ad Vniuerſitates, & non ſunt turbanda, pr.*10. *num.* 73

Regere *qui neſcit ſua, nec aliena, rubrica num.*71

Regnum *non propter Regem, ſed Rex propter* Regnum *rub. n.*82

Regis *noſtri liberalitas extollitur, ibidem num.*87

Regis *Federici mors tempeſtiua tribuitur, quia ſuo ſenſu abundabat, & conſilia prudentum deſpiciebat prag.* 1. *n.*17

Regnicola *quis dicatur, declaratur prag.*5 *num.* 122

Regalijs *conceſſis quæ propriè veniant, & quæ dicantur excepta, declaratur pr.*8. *p.*1.*num.*86

Re-

Regius Aſſenſus præſumptus an ſufficiat in Regno prag.11.n.137.& quanto tĕpore præſumatur.

Regalia patrimonialia an Rex poſſit alienare, variæ opiniones referuntur, ibidem nu.140

Regnum Neapolitanum fuit Eccleſiæ, & quale dominium ſit tranſlatum in Regĕ ex infeudatione ei facta, ibidem num. 145.

Regalia ex neceſſitate Rex alienare poteſt ibi nu. 152

Regalia non præſumuntur conceſſa ex quauis longiſſima inueſtitura ibi n. 197

Regnum hoc in quot Prouincias diuidatur prag.8.p.2.n.67

Reges dicuntur quaſi Sacerdotes, quia vnguntur oleo ſacro ibi p.3. n.150

Regia Audientia an poſſint expedire conſeruatoria cap.Regni ibi n.152

Regijs Audientijs ſunt communicata omnes prærogatiuæ,& caſus M.C.excepti, ſed non reſeruati in ſignum alti dominij ibi p.1.nu.86

Regia ſtirps Domus Auſtriæ ſunt ferè centum anni quæ regnauit ibidem num. 29.

Regimen malum, & inordinata adminiſtratio, Vniuerſitates depauperat prag. 10.nu.110

Regula quod fur,& prædo ſint manutenendi in poſſeſſione qualiter procedat, declaratur ibi n. 48

Regius aſſenſus non requiritur, ſed præſumitur, data longiſſima præſcriptione,& ſeruitio prag.8.p.3.n.234

Regius aſſenſus non præſumitur ex præſcriptione centenaria pragm. prima nu. 217

Regius aſſenſus an ſit conditionalis,vel modalis multum differt ibid. notatur, & quæ ſit differentia inter modum,& conditionem nu. 196

Regius aſſenſus qualiter debeat regiſtrari,& quæ ſollemnitas requiratur prag. 11.

Relatiuum,quis, refertur ad qualitatem præcedentem prag.4.n.103

Relatiuum,alius,eſt repetitiuum ſimilium & non diuerſum, ſed limitatur prag. prima num.131

Releuium quantum ſit, & quæ cauſæ excuſent à pœna non ſoluentis infra annum, ibi num.58

Relegati frangentes fines qualiter puniantur prag.7.in fine.

Remitti an poſſint foriudicati Baronibus, variæ opiniones prag.6.num 34

Remiſſio partis non requiritur in ſimplici inſultu, vel delatione armorum, & ſimilium,nouiter explicatur pragmat.6. num.52

Remiſſio partis non requiritur, vbi non adeſt intereſſe, nec iniuria,ibidem num. 60.

Remiſſio an facienda ſit à filijs fœminis,exiſtentibus maſculis ibi nu.66

Remiſſio offenſi an præcludat viam quærelandi coniunctis ibi n. 68

Remiſſiones debent fieri ſpontè, & cogentes pœna capitali puniri debent, ibidem num.72

Remiſſiones debent fieri per ſpeciale mandatum.& in præſentia Iudicis,ibid.

Remittens iniuriā non comprehendit damna,& intereſſe,ibi n.125

Remiſſio cauſæ non fit à ſuperiore de liquidatione inſtrumenti, ſed ſi daretur terminus in cauſa poteſt peti remiſſio prag. 8.p.1.nu.84

Remiſſio cauſæ an denegari poſſit, ſi inſtrumentum fuerit præſentatum, non viatitus, ſed pragmatica cenſualis, ibidem num.101

Remiſſio cauſæ an poſſit fieri non dato termino ſuper remiſſione prag.8.p.2. num.75

Remiſſio cauſæ non debet fieri per ſuperiores,niſi reo carcerato,etiam ſi priuilegiū eſſet in contrarium ibi n.85

Remiſſio cauſæ in ciuilibus, an poſſit fieri poſt ſententiam,latè diſputatur ibidem num.95

Remitti an debeat cauſa Baroni,ſi nō adeſt delictum ibi n.99.diſcutitur.

Remitti debet cauſa primo Iudici, etiam ſi ſententia reformetur, ibidem num. 101.

Remitti non debet cauſa Baroni ſolito grauare, & iuſtitiam denegare, vel abuti num.102

Remiſſio denegari poteſt Baroni, ſi inquiſitus ſit odioſus, vel familiaris ſuus ibi n. 104. & prag. 3. n. 155
Remiſſio poteſt denegari ſi reus eſt perſona impotens in ea terra, & accuſator potēs prag. 8. p. 2. n. 106
Remiſſio denegari poteſt ſuſpecto, vel conſcio de delicto ibi nu. 105
Remiſſio non datur ſi Iudices non ſubſunt ſub eodem imperio ibi n. 120
Remiſſio non datur de delictis patratis intus Ciuitatem Neapolis, & quid in ſuburbijs ibi n. 132
Remiſſio non datur in cauſa damni dati ibi num. 142
Remiſſiones non dantur in contractu, & Barones non habent ius auocandi, ibidem num. 145
Remiſſio an dari debeat ad locum, vbi quis adminiſtrauit, diſtingue vt prag. 8. p. 2. num. 155
Remiſſio non datur ratione rei ſita ibidem num. 157
Remiſſa cauſa ad Epiſcopum de clerico, an acta informationis probent, vel ſint repetenda prag. 8. p. 3. n. 27
Remiſſio clerici qualiter ſit tractanda ibid. num. 79
Remedia cap. Regni Conſeruatoria, qualiter practicanda ſint, ponitur ibidem num. 140
Remiſſiones cauſarum Baronibus cuius expenſis fieri debeant prag 19. n. 38
Remiſſio cauſæ qualiter cum comminatione debeat fieri Baronibus, latè explicatur, & ſi hoc ſit grauare iuriſdictionē prag. 8. p. 2. nu. 145
Remiſſio an poſſit peti de latrone capto, diſtingue prag. 8. p. 2. n. 200
Remigatio cuius pœna locum obtinet prag. 7. num. 3
Remigatio ad tempus qualiter à perpetua differat notabiliter explicatur ibidem num. 7
Remiſſio querelæ an poſſit reuocari in cauſa ſequuta ingratitudinis prag. 8. part. 3 num. 210
Renunciatione officij facta non dicitur quis priuatus eo, niſi ſit acceptata renunciatio à ſuperiore prag. 5. nu. 13
Renuncians foro ſuo, an poſſit citari, vt alibi compareat prag. 8. p. 2. nu. 152
Reparatio Caſtri, vel fortalitij ſpectat ad Barones, & non ad Vniuerſitates prag. 19. num. 39
Res ſolita concedi per duas vices dato curſu 30. annorum, ſine aſſenſu Regio poteſt dari licet ſit feudalis prag. 11. n. 89
Res non dicitur feudalis, quia reddit feudo, ſed redditus tantum ibi nu. 57
Res ſi aſſeratur eſſe eam eccleſiaſticam, & altera pars neget, quis cognoſcet prag. 8. p. 3. num. 133
Reſcripta Pontificis non poſſunt in Regno exequi ſub pœna ſine Regio exequatur ibi nu. 18
Reſtitutio in integrum poteſt ſtatuto tolli, ibi nu. 263
Reſtitutio ex cauſa pacis eſt latè interpretanda prag. 6. n. 160
Reſtitutio foriudicati ad quæ extendatur, an ad bona, & honores ibi nu. 178
Reſtitutio in integrum an reſtituatur aduerſus tertium poſſeſſorem prag. 1. n. 312
Reſtituto minore ad rem, reſtituitur maior ad recuperandum pretium ibi n. 270
Reſtitutio conceditur aduerſus longam, & longiſſimam præſcriptionem, ſed non aduerſus immemorabilem ibi n. 221
Reſoluto contractu non ſolum fructus ſunt reſtituendi ſed intereſſe, & expenſa, ibid. num. 278
Reſpublica pœna, & premio continetur pr. 6. num. 4
Reſiſtere quando liceat indebitè exequēti prag 14. nu. 50
Reſeruata in ſignum ſupremi dominij alienari non poſſunt prag. 8. n. 39
Res inuentę an ſint inuentoris, vel fiſci nouiter explicatur ibi.
Res inuenta ſuper latronibus cuius ſunt ibidem.
Res omnes præſumuntur liberæ ab origine & non feudales prag. 11. n. 50
Reſoluto iure datoris quando reſoluatur ius acceptoris prag. 8. p. 3. n. 196
Reuocare factum propriū quando eſt nullū an quis poſſit ibi n. 187
Reuariatione facta à Tribunali maiori ad Baronē an ſine alia prouiſione Curia Barona-

nalis poſſit procedere, diſtinguè, vt prag. 8.p.1.num.346
Reus ſi non valeat ſoluere pœnam in ſententia contentam, an iterum iudicari poſſit prag.6.nu.118
Reus ante ſententiam poterit lucra, & hæreditates renunciare prag.4.n.74
Reus non poteſt renunciare defenſionibus & quæ ſit practica prag.3.n.141
Reuocatio feudi alienati competit venditori, & emptori prag.4. vbi vtiliter explicatur.
Rex tirannis dicitur ſi ſua tantum commoda intuetur, & non publica rubricæ num.83
Regis noſtri liberalitas extollitur, ibidem num.87
Rex tenetur prouidere Regnum, vt abundet prag.1.n.185
Rex prohibuit in gratijs conceſſis, vt Proreges, non vendant officia prag.4.n.50
Rex Carolus fecit ſuſpendere Iudicem, qui pro homicidio minuerat pœnam manus prag.6.n.8
Rex Robertus conceſſit quatuor literas arbitrales Baronibus prag.8.p.1.n 66
Rex tenetur ad collectas pro burgenſaticis prag.12.n.11
Rex non poteſt noua onera Regno imponere prag.10.num.20. Cætera vide verbo Princeps.
Rex ſtipendia Regni debet erogare in pertinentibus ad iuſtitiam prag.19.
Rex ſuo ſumptu tenetur perſequi rebelles, & latrones, ſed an poſſit etiam Vniuerſitatibus onus imponere, diſcutitur ibid. num.50
Rex poterit petere tot homines ex terris pro militia ibid.
Rex dicitur Dominus perſonarum, & qualiter prag.14.nu.28
Rex non poteſt exigere adiutoria à Regno, niſi in caſibus à Papa Honorio taxatis, prag.10.nu.6
Rex intitulatur Dominus, etiam de Regnis occupatis, vt dicatur animo ſemper inſiſtere pro recuperatione prag.8.nu.43
Rex eſt immunis, & exemptus ab imperio ex antiquiſſima præſcriptione ibi.par.3. in fine.
Rex in terris Baronum, an poſſit conſtituere Regias Audientias pragm.3. in fine.
Rex Ferdinandus Primus, tenebat librum omnium virorum, quem ſæpius legebat pro ijs remunerandis ibid.nu.126
Rex noſter fugat Dæmones, Rex Franciæ ſanat multos morbos ibi.
Rex tenetur deputare Vicarium in Regno ne ſubditi fatigentur quærere ipſum extra Regnum ibid.
Rex quando poſſit tollere appellationem, prag.3.num.140.& an tollere defenſiones ibid.
Sacrilegium poteſt eſſe ſpirituale, & temporale prag.8.p.3.n.216
Salarium, quis teneatur ſoluere Rationali, Baro, vel Aerarius pragm.16.num. 103.
Salarium, quando in principio, vel fine ſit ſoluendum ibi nu.69
Salarium inter ciues ſoluere tenetur Baro, ſi ſubditus extra ſeruitium impediatur culpa Baronis ibi n.64
Salarium integrum an ſit ſoluendum pro ſalma ſi homo non acceſſerit ad ducendum animal ibi n.62
Salarium eſt ſoluendum per manus Aerarij, & non Baronis, ex pluribus rationibus ibi nu.56
Salarium duarum dietarum erit ſoluendum vltra viginti milliaria pragm.16 num.53
Salarium debent ſoluere Barones, prout inter ciues extra materiam itineris ibid. num.46
Salarium non eſt conſiderandum attenta ratione milliarium, ſi conducatur mola, vel aliquod magnum onus, ibidem num.39
Salarium pro ſeruitijs quantum Baro præſtare debeat, latè explicatur ibi nu.34. & infra verbo ſeruitia.
Salarium tenentur Barones dare iuxta onus adminiſtrationis ibi n.20
Salarium an debeatur officiali pro tempore quo abſuit ſine licentia, pragm.5.nu. 92.
Salarium an debeatur officiali infirmo ibi num.91

Digitized by Google

Salarium an debeatur officiali pro eo tempore qui ſtetit ſuſpenſus ibi nu.9
Salarium officiali an debeatur ei iure actionis, & quid ſi non fuit promiſſum prag. 4.*nu.*20
*Salina ſunt fiſci, & non Baronum, quid ſi fuerint inuenta in fundis priuatis pr.*8. *p.*2.*n.*56
*Saluum conductum pro debitis, vel delictis an poſſint facere Barones ſuis ſubditis pragm.*6. *& vide ſupra verbo Gnidaticum.*
Salamonis ſculptura in qua figurandam curauit, faciem Bouis, Leonis, & Cherubim, quid denotet rubr.
*Saluum conductum non ſeruans, punitur leſe maieſtatis prag.*6. *n.*169
*Scientia Principis an detur in praſcriptione quadraginta annorum pragm.*8. *p.*3. *num.*222
*Scripturas praſentare fatuum eſt ſi ille demonſtret titulum nullum, quia neq; praſcriptio ſuſtineri poteris ſuper titulo nullo, & erroneo prag.*1.*n.*227
*Scripturam habens pœnes ſe quando praſumatur ſcire, & approbare eam prag.*11. *num.*151
*Sententia condemnans plures ad quantitatem, an intelligatur pro virili rubrica num.*19
*Sententia non poteſt ferri contra abſentem ſecus contra officialem nam in eorum odium delinquendo poſſunt condemnari prag.*5.*nu.*84
*Sententia in criminalibus non fertur abſolutoria, ſed nouis ſuperuenientibus inditijs prag.*6.*n.*39
*Sententia eſt indiuidua, & miſturam non recipit ibi n.*114
*Sententia afficit reum quocumq; loco accedat prag.*7.*nu.*19
*Sententia tres Baronales pro vna inſtantia reputantur, & non habet locum in illis titulus C. ne liceat tertio prouocare prag.*8.*p.*1.*n.*194
*Sententia declaratoria requiritur quando quis incidit in legem qua ipſo iure, pœnā infert ibid.p.*2.*n.*129
Sententiam mortis naturalis, vel ciuilis, an Iudex ſecularis poſſit exequi non recognitis actis, diſtingue ibi p. 3.*n.*9
*Senes decrepiti an de neceſſitate habilitandi ſint prag.*19 *n.*24
*Sequeſtratio puellarum non ſolet fieri hodie in monaſterijs ob difficultatem exercende iurisdictionis prag.*9. *n.*9
*Sententia non poteſt adduci ad exemplum ſine actis, quia minima cauſa variat ius prag.*3.*n.*163
*Seruitus feudo poteſt imponi, in vita feudatarij, & non dicitur alienatio prag.*8.*p.*3 *nu.*198
Seruitus qua propriè dicatur ibid.
*Seruitij praſtatio, & tituli allegatio ſufficit ad obtinendū in poſſeſſorio ibid.n.*232
Seruientes alicui Eccleſia an gaudeant fori exceptione ibi n. 115
Seruitium ſine mandato Epiſcopi geſtum à clerico an ſufficiat ad obtinendum fori exemptionem ibi nu. 30
Seruitium clerici quale eſſe debeat, & oportet probari fuiſſe praſtitum per tempus, & non per dies ibi nu. 31
*Seruitium feudi an ſit de ſubſtantia prag.*8 *p.*1.*num.*8
*Seruitia extra territorium ſunt ſoluenda per Barones, prout inter ciues prater miniſterium itinerandi prag.*10. *nu.*57
Seruire vaſallus non debet Baroni quando vacat ſuis neceſſarijs prag. 16. *nu.* 25
*Seruitia ſunt iniungenda ſecundum qualitatem perſonarum, alias reſiſti poterit, ibi nu.*42
Seruitia inſolita vaſalli non tenentur praſtare ibi nu. 43
Seruitia intra territorium ſolui debet prout inter ciues ibi nu. 47
*Seruitiū non recipit diuiſionem, pro dieta ſed totū eſt ſoluendū, etiam ſi parum laborauerit ibi nu.*51
*Seruitia ſunt indicenda per diem antea ibi num.*54
Seruitia extra materiam pertinentem ad feudum, an poſſint iniungi per Barones, ibi nu. 58
*Seruitutem non poteſt imponere Baro vtēdi equis nobilium quos retinent pro vſu eorum prag.*16.*nu.*60
*Seruitium non poteſt iniungi illi qui operas ſuas alteri locauit ibi n.*67

Seruitia Baroni debita an poſſint alijs demandari, & cedi ibi nu.71
Seruitium militare quod ſoluere tenentur Barones pro feudis quæ habent, quantū ſit prag.1.n.59
Significatoriæ Baronum non habent executionem paratam, prag.16.nu.83
Significatoria ex introitu ſuperante exitū habent executionem paratam prag. 16. num.83
Sigillum an ſit neceſſariū in priuilegijs, pr. 11.nu. 165
Sindici electio qualis fieri debeat, notatur prag.10.nn. 12
Simulatio non reſcindit contractum ſi vterque non participauerit, ſed vnus tantum ibi nu. 70
Sindicus an poſſit carcerari pro debito Vniuerſitatis fiſcali, vel priuato, ſingulariter explicatur ibi num. 31
Sindicus, & Electi an ſint immunes à muneribus, diſputatur prag.8 p.1.nu.171
Sindicatores an poſſint punire falſos teſtes ponitur ibi nn. 224
Sindicatum an poſſit Prorex diſpenſare, diſcutitur prag 5 nu.186
Sindicatus eſt de iure diuino, ibid.
Sindicatus tempus an poſſit augeri ſi vltra annum officialis exercuerit elucidatur prag.5.n. 127
Sindicandi officiales cura debet eſſe Baronū iuriſdictio vero eſt Vniuerſitatum, ibidem.
Sigilli ſolutionem an petere poſſint Barones pro expeditione prag.19
Sindicari qualiter debeant Auditores, & Iudices M.C. & Gubernatores Prouinciarum ibid.
Sindicari an debeant officiales ante reformationem, vel in fine ibidem.
Singulares prærogatiuæ, ſub generali conceſſione non veniunt prag.8.p.1. nu.63
Simoniam committit vendens officia prag. 4 num.13
Socius quolibet anno debet notificare conſocio ſi quid infortunij ſucceſſerit in negotio, alias non audietur prag.5
Solutio gratuita multoties obligationem parit ex longo tempore prag.10.n.5
Solutionis fiſcalium ortus, & tranſmutatio ponitur ibidem num.11.
Soliti cogi poſſunt ad ſeruitia, ſed non ſemper prag.16.nu.40
Solito delinquere augenda eſt pœna prag. 6.nn.26
Solita præſumuntur ſemper conceſſa, licet non ſint expreſſa prag.8.p.1.n.64
Soluere promittens loco deſtinato ſi non ſatisfecerit poterit vbiq; conueniri vbi reperitur ibi p.2.n.161
Solutio indiminutè facta, multa parat incommoda ibi p.3.n.301
Solutio fiſcalium qualiter per focularia eſt facienda & ſi ea deficiant, an onus accreſcat alijs prag.10.n.80
Solitum inducitur ex bino actu pragm. 11. num.91
Sortilegia pro ſanandis morbis qualiter puniantur prag.8.p.3.n.94. & cuius fori ſint.
Spiritualia tranſeunt cum Vniuerſitate bonorum prag.4.nn.56
Spolium non dicitur fieri, ſi poſſeſſor iure reſiſtente poſſideat prag.1.n. 231
Spicas colligere poſt terga metentium an prohiberi poſſit per Baronem prag.8.p.1 nn.364
Sportulæ litis qualiter ſunt Iudicibus ſoluenda, & quæ taxa attendatur prag.19 num.42
Statutum eſt interpretandum in ſenſu proprio, & non abuſiuo prag.6. nu.85
Statutū partim fauorabile reſpectu vnius partis, & odioſum reſpectu alterius, an dicatur fauorabile, vel odioſum, ibidem num.63
Statuta in tantum valent quatenus ſunt vtilia, & rationabilia prag. 16
Statuta an poſſint condere Barones in ſuis terris pragmat. 14.
Statutum generale verbis geminatis, & pugnantibus extenditur ad omnes caſus & ſpeciales prag.3.n.31.latè.
Subrogationis natura qualiter aſſumat potentiam ſubrogati prag.5.n.95
Subſtitutio facta de filijs, & nepotibus interpretatur ordine ſucceſſiuo, rubrica num.60
Subditi Magni Admirantis an debeant remitti ſi offendant aures alterius Iudicis

latè

latè diſputatur prag.8. p.1.n.291
Subfeudatarius non poteſt de facto priuari, ſed cauſa cognita prag.11.nu.51
Subditi debent præferri exteris in locatione, & alijs ſimilibus prag.12.n.32. vide verbo vaſalli.
Superiorum vita, & regimen, latè explicatur rub.n.96
Suſpenſio officialis debet peti ante litis conteſtationem prag.5.nu.8. & quando peti poſſit ibid.
Suſpitiones officialis an poſſit Baro cognoſcere prag.8.p.1.
Superſeſſoria facta à Barone informationis alicuius delicti poſt litem conteſtatam, an elapſo biennio inſtantia pereat prag. 6.num.50
Succeſſoribus an prædeceſſores ciues præiudicare poſſint, declaratur prag.11.n.96
Succeſſores Barones an teneantur ſeruare priuilegia facta à prædeceſſoribus prag. 8.p.3.nu.392
Suſpitio quouſq; non proponatur, licitè Iudex procedit, licet ſit notoria.
Suſpecto Barone in cognoſcendo, an etiam in delegando prag.3.n.165.cum ſeq.

T

Tabellionum creatio eſt de regalibus, prag.8.nu.76
Tamberlani reſponſum curioſum refertur rub.nu.106
Tempus immemorabile præſumit Regium aſſenſum, & omnes ſollemnitates, ſecus ſi apparet nullitas prag.1.nu.217
Tempus indefinitè poſitum, pro anno interpretatur prag.5.n.5
Tempus conuentum incipit à perfectione actus, & non à promiſſione, ibidem nu. 20.
Tempus data attenditur in gratioſis, ibid. num.21
Tempus compromiſſi non currit à die decreti, ſed acceptationis arbitrorum ibidem num.22
Tempus currit de momento ad momentum, & non patitur ſubrogationem, ibidem num.88
Tempus publicationis legis in Metropoli attenditur, & non ſcientia, vide prag.6. nu.173.
Tempus carceris poſt ſententiam excomputatur in exilium prag.7.nu.36
Tempus ad colligendum ſarcinulas an ipſo iure currat prag.6.
Tertiæ conuentæ in inſtrumento cenſuali non debentur reſciſſo inſtrumento, ſed debetur poſtea intereſſe, quod ſolet taxari ad eandem rationem prag.1.nu.300
Tertiarij an gaudeant foro Eccleſiaſtico, pr. 8.p.3.nu.55
Tertius pro ſuo intereſſe ſecundariò poteſt petere audiri in lite pragm.8.p.1.num. 236.
Terminus non requiritur in cauſa vbi diſputatio eſt in mero iure prag.8.par.2. num.76
Territorium induſtria coloni, & labore melioratum non poteſt ex quacumq; cauſa ei auferri prag.11.nu.97
Territorium ſolitum concedi ad ſeminandũ pro quota fructuum, ſi fuerit plantatum, an eadem quota debeatur prag.11. num.75
Territoria data ad coloniam vendi poſſunt Domino irrequiſito ibi nu.69
Territoria deſtinata pro paſcuis non poſſunt reduci ad culturam ibi nu.35
Terragia quæ dicantur, ponitur ibidem nu.71
Terragia an teneantur vaſalli portare, vſque ad domum Baronis, ibid.nu.74
Terra alienata, au camera conceſſa vaſallis extinguatur prag.8 p.3.n.293
Territorium licet cenſeatur Baroni conceſſum, non tamen habet ſuudatum intentionem id eſſe totum ſeudale, prag.8.p.2 num.21
Territorij fines arguuntur per montes, flumina, valles ibi n.19
Terra conceſſa veniunt omnia feudo ſolita adjici, & non alia ibid. num.5. & an ſuburbia, & Caſalia ibi ex nu.3. cum ſequ.
Terra de demanio quando poſſunt per Regem vendi, latè explicatur pragmat. 8. par.3
Territoria conceſſa per Barones ad colendum, ſi non colantur per quinquennium auferri poſſunt prag.11
Teſtes laici an poſſint cogi per Prælatos ad de-

Digitized by Google

deponendum in ſua Curia pragm.8.p.3. num.16.

Teſtes qui patitur plures defectus reijcitur in totum ibi p.1. n.388

Teſtis dicitur falſum committere tacendo veritatem prag.6.n.142

Teſtes in pertinentibus ad Vniuerſitatem eſſe non poſſunt ciues ſi commodum reſpiciat ſingulos prag.11.nu.6

Teſtes an poſſint eſſe vaſalli contra Baronem, & fidem faciant prag. 3

Teſtium dicta formaliter ſcribi debent, pro, & contra fiſcum ibi n.142

Titulati habent quamplures prærogatiuas in iudicio, quæ recenſentur rub. n.21

Tituli dignitatum, aut conceduntur perſonæ, vel loco, & qualiter differant, ac qualiter arguantur rub.n.27

Titulus criminis non facit quem reum, ſed multa operatur prag.8.p.2 n.256

Titulum quis cogi an poſſit præſentare pra. 1.nu.42

Tituli exhibitio valde confert ad poſſeſſorium, vbi ius reſiſtit, & notabiliter declaratur prag. 1.n.233

Titulus quando reducitur ad non titulum, fructus ſemper erunt reſtituendi ibidem nu.265

Titulum tenetur quis præſentare in iuriſdictionalibus prag.8.p.2.n.79. & pra. 11 nu.50.cum ſeq.

Titulum habens in adminiſtrationem præfertur habenti in honorem tantum, ibid. nu.195

Titulus (ne quis in ſua cauſa iudicet interpetratur prag.8.p.3. nu.74

Tiranni ſunt inſtrumenta diuinæ iuſtitiæ, ibid.

Tirannidem exercent omnes ſuperiores opprimentes ſubditos ibid.

Tonſura ommiſſio in clericos an ſit magna ſollemnitatis prag.8 p.3.nu.29

Torquere ex proceſſu informatiuo, an liceat Regijs Audientijs, & in quibus caſibus, vtiliter explicatur prag.8.p.1.nu.76.cū ſeq.

Torqueri an poſſint ex proceſſu informatiuo appellatione remota rei magni criminis ibi n.80

Tortura an habeat locum in crimine baratariæ diſtingue prag.4.n.26

Tranſactus, vel compoſitus de delicto, an ſit infamis, & poſſit prohiberi ad honores prag.6.n.184.

Tranſactio an poſſit annullari ex ſuperuenientibus probationibus ibi nu.38

Tranſactio quid à compoſitione differat, ibi num.36

Tranſactio facta cum parte facit inditium ſed non quæ tractatur cum Iudice ibid. num.15

Tranſitus tantum per loca prohibita non dicitur rumpere exilium, vel guidaticum, prag.7.nu.44

Tribunalia maiora an poſſint dare aliquā dilationem debitoribus prag.8.p.1.num. 276.

Turrim, & fortalitium quando poſſit priuatus in ſuo facere ibi p.2.n.13

Tutela, & cura illuſtrium perſonarum, an expiret tempeſtiue, vel vltra ius duret prag.3.n.106

V

VAcatio quanta eſſe debeat de honoribus ad honores in officialibus Vniuerſitatis prag.10 nu.119.

Vacatio eſt inducta fauore publico, & non particulari ibid.

Vacatio ad diuerſa non procedit, ibidem num.121

Vocem actiuam, nec paſſiuam habēt debitores Vniuerſitatis prag.10.nu.131

Vagabundus an poſſit omni loco puniri pr. 8.p.2.nu.222

Vagabundus quis propriè dicatur ibidem num.223

Variatio an impediat cauſam inter coniunctos compromiſſi, noua quæſtio prag.8.p. 1.num.312

Variatione facta apud ſuperiorem ſi eſſet cauſa priuilegij an cauſa debeat remitti ibi nu.316

Variatio debet fieri apud competentes Iudices, & non alias ibi nu.336

Variari an poſſit à primo Iudice ad ſecundum, noua quæſtio ibi n.337

Variatio de ſupremo Tribunali, ad inferius eſt ſuſpecta ibid.n.339

Variatio ſtatim ligat manus Iudicis ibid. num.340

Varia-

Variari an poſſit in ſecunda inſtantia, diuerſæ ſunt opiniones ibi n. 348
Validitatis ordinum, & collationis beneficij cognitio pertinet ad eccleſiaſticum, prag.8.p.3.nu.73
Vaſalli poterint uti priuilegijs conceſſis Baroni, etiam eo inuito rub nu 39
Vaſalli potius exemplo ſuperioris trahūtur quam legibus ibi n 69
Vaſalli, & Barones ſunt correlatiui prag.1 nu.173
Vaſalli an teneantur alere Dominum pauperem prag 1 nu. 175
Vaſalli non tenentur habere fidem de pretio quando vendunt Baroni ibi nu. 181
Vaſalli an præferantur Barone volente locare demanialia feudi ibi n.347
Vaſalli an poſſint prorogare iuriſdictionem ſui Baronis, nouiter explicatur prag.8. p.1.num. 119
Vaſalli feudatarij non poſſunt prorogare iuriſdictionem, ſecus Burgenſes, ibidem num.122
Vaſalli de conſenſu, an poſſint litigare coram ſuperiore, in præiudicium Baronis, ibid.n.161
Vaſalli contumacia coram ſuperiore erit ibi purganda, & non remittitur prag.8. p.1.nu.218
Vaſalli Burgenſes an poſſint aliò ſe transferre prag 10.nu.61
Vaſalli angarij non poſſunt recedere à terra Baronis ibi n.60
Vaſalli ſine regio aſſenſu non poſſunt ſe obligare ad ſeruitia Baronibus pragmat.10 num.64
Vaſalli quando teneantur fideiubere pro Barone ibi num.65
Vaſallus feudi, & vaſallus burgenſis differunt ibi nu. 66
Vaſalli poſſunt præſcribere ius fidandi, contra Barones prag.11.n.39
Vaſalli an poſſint cogi ſerui e menſatim, prag.16.nu.57
Vaſallus non tenetur obedire iniuſtis ordinationibus Domini ibi n.50
Vaſalli exempti à iuriſdictione Baronis ratione alicuius priuilegij non ſunt exempti à iure reuerentiali, prag.8.p.1.
Vaſallis de iure erat licitum occidere Dominum tyrannum pragm.3. num.40
Vaſalli litigantes cum Barone poſſunt obtinere ſaluam guardiam circam eorum perſonas cognoſcendas ibi.num.77
Vaſalli non poſſunt extrahi à proprio domicilio prag.3.n.177
Vaſalli iuriſdictionem volūtariam poſſunt prorogare ibi n.176
Vaſalli debent tractari vti filij pragm.3. num.59
Vaſalli an poſſint actionem famoſam inſtituere contra Baronem ibi n.96
Vaſalli an poſſint eſſe teſtes, aduerſus Barones ibi nu. 97
Vaſallorum grauamina Iudex eſt competens S.Conſil.prag.3 nu. 99. & quando Regia Camera *poſſit pro ſuo intereſſe auocare ad ſe cauſam, ibidem declaratur.*
Vaſalli an in præiudicium Baronis poſſint foro renunciare, prag.8.p.1.nu.83
Vaſalli debent Baronibus operas obſequiales, & artificiales, ibi nu. 170
Vaſallis an poſſit prohiberi ne foras accedant ad molendina, prag.14.nu.17
Vaſalli an pro vſu ſuo poſſint tenere centimula, furnos, & ſimilia ibi n.18
Vaſallis an Baro poſſit interdicere ne exerceant aliquas artes, vel mercantias, ibi num.19
Vaſallis potius Baro tenetur concedere feudalia, quam exteris ibi n.19
Vaſalli an inuiti teneantur recipere Dominum, prag.8.p 3. latiſſimè, ſupra verbo Demanium.
Vaſalli poſſunt petere, vt eis conſtituatur Aſſeſſor ordinarius, & ſic Iudex ſecundarum cauſarum prag 3 n.183
Vaſalli poſſunt ſe opponere Iudici ſecundarum cauſarum conſtituto, extra prouinciam, vel vltram dietam, prag. 3.num. 184.
Vaſalli tenētur defendere Baronem, in periculo conſtitutum, ſic & è contra ibid. num.90
Vaſalli odioſi, quando poſſint petere à ſuperiore, vt eximantur ab eius cognitione, ibi nu.77.cum ſeq.
Vaſallorum malitijs non eſt indulgendum, prag.16.nu.28

Va-

Digitized by Google

Vaſalli contrahentes cum Barone, an poſſint allegare metum renerentialem pr. 1. in fine.

Vaſallis an poſſit per Baronem interdici aliqua negotiatio, vel mercatura ibidem nu. 319

Vaſalli tenentur præſtare operas artificiales, & obſequiales Baroni, etiam ſi ſint exempti à foro prag. 8. p. 2. nu. 102

Vaſalli an teneantur portare terragia, uſq; ad domum Baronis, vel conſignare in area prag. 14 n. 11

Vaſalli occidentes Baronem an teneantur crimine læſæ maieſtatis prag. 3. nu. 220

Vaſalli an poſſint dici habitantes in terra Baronis, & ipſe habeat fundatam intentionem in eos, prag. 8 p. 2. n. 222

Vaſalli tanto maius onerantur, quanto maiora priuilegia habebit Baro, ibi nu. 252

Reliqua, vide in verbo, Barones, & verbo Iudex.

Vendere & emere quando quis cogi poſſit notatur prag. 1. n. 115

Venditio poteſt prohiberi pro publica vtilitate ibi n. 159

Vendere quando quis cogitur aliquo caſu, an teneatur etiam habere fidem de pretio ibid. n. 178

Venalia tenens cogitur vendere cuiquam alias actione iniuriarum tenetur ibid. num. 242

Venditionis appellatione non veniunt alij contractus ibi n. 345

Venditionis appellatione in larga interpretatione, veniunt etiam contractus innominati prag. 4. n. 17

Vendere officium dicitur Baro ſi renitet dare ſolitam prouiſionem ibi n. 19

Venditio officiorum per ſuperiores, iuſtificari poſſet tribus concurrentibus, vt perſona ſit digna, pretium moderatum, & neceſſitas vendendi ibi nu. 63

Vendens, & emens ſunt correlatiui, & diſpoſitum in vno extenditur ad aliud ibi num. 81

Vendita terra, an officialis creatus poſſit expelli elucidatur prag. 5. nu. 106

Vendere quis cogitur pro amplianda Eccleſia prag. 1. n. 108

Vendi, & mercari extra Regnum, vel cum infidelibus eſt prohibitum ſub pœna ibi in fine prag.

Venatio an poſſit prohiberi per Barones vtiliter explicatur prag. 14. nu. 35

Venatio an poſſit prohiberi per Barones in defenſis proprijs, & feudis priuatis ibid. num. 38

Venatio ex publica vtilitate ad tempus prohiberi poteſt, & cauſa notantur, ibidem nu. 40

Venationes cum retibus, vel ſclopis an poſſit prohiberi, ibi.

Venatio in locis priuatis recluſis eſt prohibita ſub pœna triremium, ibid.

Veneti, & Iannenſes præſcriptione quæſierunt iuriſdictionem maris, & exēptionē ab imperio prag. 8. p. 1. n. 142

Verba ſtatuti licet in parte narratiua ſint ſtricta, ſi in corpore ſe amplient, attenditur pars largior rub. nu. 35

Veritas debet eſſe in ore ſuperiorum ibid. num 95

Verba debent interpretari in potiori ſignificatu prag. 1. n. 81

Verba ſequentia ampliant, vel minuunt præcedentem diſpoſitionem, & proponuntur adhoc multa notabilia ibi n. 135

Verbum, an mens diſponentis ſit attendenda, vtiliter explicatur ibi n. 177

Verba in dubio potius demonſtrationis cauſa, quam diſpoſitionis cenſentur poſita, ibi nu. 140

Verba debent impropriari, vt euitetur correctio ibi n. 146

Verba enunciatiua Principis quando diſponant recenſetur prag. 5. n. 192

Verbum quicumq; eſt vniuerſale, & extēditur ad caſus maiores expreſſis ibi pr. 1 num. 337

Verbum indulgeo, vel reſtitui qualiter differant prag. 6. n. 176

Verba debent impropriari, vt ſoluetur diſpoſitio, ne alteri præiudicent prag. 8. p. 1. num. 114

Verba taxatiua non operantur abdicationem expreſſam in damnum ordinariæ iuriſdictionis ibid.

Veſtes clericales qualiter eſſe debeant, & quis ſit Iudex competens ibi p. 3. nu. 33

Verba ciuiliter intelligi debent ibi n. 31

Vica-

Digitized by Google

Vicarius ſi quis conſtituatur in negotijs, dicitur habere maiorem auctoritatem, quam procurator rub.nu.49

Vicarius, & Locumtenens creatur Prorex & eſt ad inſtar Legati à latere prag.1. num.29

Vicarius Epiſcopi dicitur ordinarius Iudex ſed non circumſcribitur anno eius officiũ prag.5.nu.153

Vicarius Epiſcopi non tenetur ſtare ſindicatui ibi nu.154

Victualium appellatione non venit veſtitus, nec parata animalium cauſa pra.1. num.129

Vidua diues, miſerabilis dicitur cum viro ſit orbata, & habet priuilegium variationis prag.8.p.1.n 310

Vidua impudica, cur non gaudeat priuilegio fori, ſed meretrix ſic declaratur ibi nu.311

Viduæ pauperes non debent deſcribi in focularibus prag.10.n.40

Viæ publicæ ſtant ſub regia protectione, & ideo imponitur ius paſſus in certis locis, prag.8 p.2.n.44

Viduæ non excuſantur à contributione pr. 19.nu.66

Vim inferre clerico turbanti, an liceat impunè prag. 8 p.3.n 46

Vidua retinet dignitatem maritalem, & intitulatur titulo mariti ibi p.2. n.194

Via alia publica, vicinalis, & priuata ibid. num.45

Viæ debent mundari, & ſterni, ſed cuius expenſis, & cuius ſit iuriſdictio, ibid. p.1. num.47

Viæ ſunt terrarum, vbi ſitæ ſunt, ſed iuriſdictio eſt Baronum, ſecuritas, & protectio eſt Principis ibi nu.48

Violentia dicitur mulieri illata ex ſuaſionibus, & blanditijs, ſed contraria opinio defenditur prag 8.p.1.nu.332

Virgines etiam viuo patre habent fori electionem ibi n.328

Virgo ſtuprata an habeat fori electionem, diſtingue ibi n. 329

Virgini aſſerenti ſe violenter fuiſſe ſtupratam, non creditur ibi nu.330

Viſitantur officiales perpetui ſingulis 15. annis, & viſitationis modus recenſetur pragm.5.num.156

Vouens religionem, an dicatur religioſus, vt gaudeat foro prag 8 p.3.nu.25

Vniuerſitas pro vtilitate publica poteſt cogere ciues ad emenda victualia pretio caro prag.1 n.248

Vniuerſitas quando teneatur, ſi pecuniam accepit ſine aſſenſu, & illa verſa fuerit in vtilitatem ibi n.252

Vniuerſitas non tenetur pro contractu, niſi congregata ſpeciale dederit mandatum, ibi nu.259

Vniuerſitas ſi nulliter contrahat, an fideiuſſores teneantur, diſtingue, vt ibidem nu. 290

Vniuerſitates tẽpore penuriæ, an poſſint pretium viliùs taxare inter ciues ibidem num.314

Vniuerſitas habet prælationem in venditione facienda per ciues de victualibus ibid.nu. 320

Vniuerſitas an præferatur, ſi Baro voluerit terram locare, declaratur prag.8.p. 1.nu.158

Vniuerſitates non poſſunt concedere immunitatem ſine aſſenſu Regio ibi n.270

Vniuerſitas an ex cauſa poſſit alicui Ciui immunitatem concedere à collectis, ibid. num 272

Vniuerſitas an teneatur contribuere pro fortalitio faciendo per Baronẽ, ſi reſpiciat vtilitatem vaſallorum prag 8.p. 2 num 9

Vniuerſitatibus Princeps tenetur dotẽ dare in bonis, vnde viuat prag 11.n.202

Vniuerſitas an præſcribere poſſit aliqua iura contra Barones prag 8.p.3 n.128

Vniuerſitates nõ habent regulariter iuriſdictionem ibi n.129

Vniuerſitates quæ dicuntur Republicæ habent iuriſdictionem, & regalia, ibidem num.130

Vniuerſitas præſcribit iura per ſuos Ciues ibi nu 241

Vniuerſitas non punitur ex delicto ciuium, niſi congregato conſilio concluderent ciues ibi nu. 242

Vniuerſitas an ſine aſſenſu poſſit donare Baroni, in nouo eius aduentu ibi num. 245

Vniuerſitas in remunerationem donare poteſt ibi n. 275

Vniuerſitas non poteſt obligari ſine aſſenſu ibi nu. 308

Vniuerſitas ſi ſit debitrix, an contra Ciues poſſit exequi, benè elucidatur prag. 10. num. 27

Vniuerſitas ſi defecerit, an poſſint cogi ciues ad ſe obligandum creditoribus ibid. num. 28

Vniuerſitas an poſſit diuidi per quarteria ſine aſſenſu ibi nu 79

Vniuerſitas poteſt cogi ſubminiſtrare expenſas pro lite mota per vnum ciuem in beneficium Communitatis pragmat. 11. num. 252

Vniuerſitas etiam ſi habeat iuriſdictionem eligendi officiales, tamen ſemper confirmatio eſt petenda a Barone, pragm. 10. num. 90

Vniuerſitas an poſſit pœnas indicere ciuibus pro contrauentionibus ibidem num. 100

Vniuerſitas an poſſit paſcua, glandes vendere non conſentientibus omnibus ciuibus prag. 11. n. 4

Vniuerſitas non poteſt ſibi præiudicare, nec remittere ea quæ ſunt deſtinata pro eorum viuere ibi n. 8

Vniuerſitas debet habere introitus, pro communitate ibi n. 19

Vniuerſitas de ſuis territorijs poteſt facere defenſam, ſine aſſenſu, ibidem num. 125.

Vniuerſitas oppreſſa ære alieno poterit ſtatuere, ne ciues aliò accedant ad molendum prag. 14. n. 23

Vniuerſitas ſi ipſa eligat Aerarium, Baroni. tenetur pro eo in ſubſidium prag. 16. num. 97

Vniuerſitas ſi habet emolumenta prouentuum ex priuilegio, tenetur ad expenſas iuſtitiæ prag. 19. nu 33

Vniuerſitas ad ſonum campanæ, an teneatur tota occurrere, vel ſuffiiat ſi bona pars ciuium obediat ibi nu. 56

Vniuerſitas poteſt ſtatuere, vt victualia non vendantur priuatim, ſed in communi foro prag. 1

Vniuerſitas an teneatur dare familiam Baroni pro capiendis delinquentibus prag. 19

Vniuerſitas ex cauſis poteſt denegare poſſeſſionem officij Capitaneis, & quæ ſint iuſtæ cauſæ prag. 5.

Vniuerſitas non poteſt paſcua vendere, vel locare in præiudicium ciuium pragmat. 11.

Vniuerſitas an teneatur conſtruere, & cuſtodire carceres prag. 19

Votum religionis an eximat vouentem à iuriſdictione pragmat. 8. par. 3. num. 57

Vocem actiuam, vel paſſiuam qui ſint, qui non habeant in parlamentis pra. 10 num. 131

Vrbs Roma, vel Conſtantinopolis, ſeu Venetiæ, dicuntur communes patriæ prag. 8. par. ſecunda num. 66. ſic & Neapolis.

Vſuram committens punitur, ſed non dans, & ratio differentiæ notatur pragm. 4. num 86

Vſuram committēte, ſi non habeat in bonis non poſſe puniri affertur pragm 6. num. 83

Vſus debitus Baroni in demanialibus Vniuerſitatis, an etiam debeatur affictatoribus terrarum prag. 8. p. 1. nu. 157. negatiuè.

Vſus aquæ pro victu ſubditorum non poteſt per Barones prohiberi ibid. part. 2. num. 20

Vſum habent ciues, inſitum in bonis demanialibus feudi prag. 11. n. 15. ſic & è cōtra n. 100

Vſus debitus Baroni, & vaſallis quid ſit, & qualiter interpretetur, ibidem num. 104

Vſus diuerſimodè in iure ſupponitur pr. 12 num. 35

Vſusfructus non poteſt cedi, nec vendi, ſed commoditas ibi n. 37

Vxores Clericorum coniugatorum an gaudeant fori exceptione pragm. 8. par. 3. num. 53

Vxor viuente viro gaudet eius foro, & dignitate ibi p. 2. n. 194

Vxor an gaudeat foro militari ſui mariti, quod non contra communem ibidem nu. 179

Vxori relicta uſufructuaria omnium bonorum, filijs hæredibus alimenta debentur, ſecus hæredibus extraneis inſtitutis limitatur hęc concluſio, ſingulariter pragmat. prima num. 136.

Z

Zelus Baronum ſemper eſt intuendus, in omnibus eius prætenſionibus, pr. 12. num. 25

FINIS TABVLÆ.

TRACTATVS
DE IVRE, ET OFFICIO BARONVM, &c.
IO. FRANCISCI CAPIBLANCI I. C. CELEBERRIMI.

RVBRICAE.

SVMMARIVM.

1 *Prohemium, eſt pars ſubſtantialis, cuiuſuis diſpoſitionis, & operis.*

2 *Interpretatio ſumitur in dubio ex prohemio, & præfatione, ſi lex ſit localis, an generalis, & ſic in alijs diſpoſitionibus.*

3 *Solita norma antiquorum non eſt reſpuenda, ſed ſequenda.*

4 *Rubrica deſignat nigrum, & cauſam finalem totius tractatus.*

5 *Baronis æthimologia, & deriuatio, quanta ſit apud Grammaticos, Græcos, & Hebræos, & qualis apud Feudiſtas.*

6 *Barones, & feudatarij debent eſſe milites fortes, validi, ac diuites de iure.*

7 *Barones, ſi natura, vel caſu fiant inhabiles ad ſeruitium militare, an feudo priuari poſſint, & detur locus alijs in ſucceſſione ipſius feudi.*

8 *Seruitium militare, an poſſit per ſubſtitutum Regi præſtari à feudatarijs.*

9 *Infeudationis origo, ortum habuit à filijs ſecundogenitis Imperatorum, & Regum.*

10 *Feudorum conſuetudines non erant tempore Romanorum, & an pro lege ſeruanda.*

11 *Feuda, & dignitates ſunt venales hodie, licet de iure gratiosè, & ob merita concedi debebant.*

12 *Feuda, & dignitates pecunia obtenta nō conferunt veram dignitatem, nec propriè feudi conceſſio dici poterit.*

13 *Baro verè dici nō poteſt, qui poſſidet feudum quaternatum, ſi illud expreſsè non habeat in Baroniam.*

14 *Baro tacitè conſtitutus intelligetur, ſi Rex concedat illi facultatem infeudandi aliquem de ſuis feudis quaternatis.*

15 *Baro in Francia, quis nō dicitur, niſi habeat decem feudatarios, Dux decem Comites.*

Digitized by Google

16 *Baronum appellatione, non veniunt feudatarij regulariter.*
17 *Feudatarij non gaudent priuilegijs conceſſis Baronibus.*
18 *Probatio plenior requiritur ad conuincendum Baronem de delicto, quàm priuatam perſonam.*
19 *Magna Curia eſt Iudex competens cõtra Barones hodie ſine interuentu Parium.*
20 *Carcerari non poſſunt Barones, alijq. officiales maiores, Prorege inconſulto.*
21 *Titulati habent quamplures prærogatiuas in iudicio, & extra, quæ recenſentur.*
22 *Titulus Comitis, Marchionis, Ducis, vel Principis, quid ſignificet, notatur.*
23 *Extenſio non poteſt fieri de minori ad maius, nec ad diuerſa, vel ſeparata.*
24 *Baro ſtat, vt genus, cùm dicatur ſcala dignitatum.*
25 *Feuda titulata non poſſunt vendi ſine aſſenſu Regis, & Proregi denegatum fuit, poſſe aſſentiri ex noua Pragmatica.*
26 *Baronia an poſſit diuidi, vel vendi, cum aſſenſu Proregis, vel ſit titularis.*
27 *Tituli dignitatum, aut concedũtur perſonæ, vel loco, & qualiter differant.*
28 *Conceſſio quando in dubio perſonalis, vel realis reputetur, & ex quibus verbis arguatur.*
29 *Monacus ſi efficiatur Epiſcopus, non exuitur à regula, vel habitu.*
30 *Dignitas maior non abſorbet minorem.*
31 *Præſes prouinciæ, non poteſt votare in cauſis.*
32 *Baronum appellatione veniunt Comites, Marchiones, & alij titulati in rubrica noſtra.*
33 *Genus comprehendit ſpecies, ſed non è contra.*
34 *Feudatarij an comprehendantur ſub titulo noſtro de Baronibus.*
35 *Verba ſtatuti, licet in parte narratiua ſint ſtricta, ſi in diſpoſitionis corpore ſe ampliant, extenduntur.*
36 *Princeps, licet legibus ſit ſolutus, tamen ſi non vi coarctatiua, directiua ſaltem tenetur ad earum obſeruantiam.*
37 *Diſpoſitio ſufficit quod dirigatur ad vnũ ex correlatiuis.*
38 *Dominus, & Vaſallus dicuntur correlatiui.*
39 *Vaſalli poterunt vti priuilegio Baronibus conceſſo, ſi concernat eorum vtile, etiam illis renuentibus, quia ſunt correlatiui.*
40 *Feudatarius is dicitur propriè, qui poſſidet feudum aſcendens ſaltem ad annuam perceptionem vnciarũ viginti.*
41 *Feudatarij, non poſſidentes feudum integrum, non vocantur ad parlamenta, nec habent vocem in parlamentis, ſed datur cautela introducta per Regiam Cameram.*
42 *Fœminæ de iure non poſſunt tenere feuda, ſecus in Regno; nam feuda, & titulos habent.*
43 *Fœminarum regimen improbatur.*
44 *Fœmina licet dederit in dotem feuda, adhùc domina erit; ſecundum opinionem aliquorũ, quod ipſa habeat exercitium, maritus ſolum fructus feudi.*
45 *Maritus cur illuſtretur ex vxore contra iuris regulam, & recipiens feudũ titulatum, decoratur illo.*
46 *Maritus factus titulatus ex feudo vxoris in dotem habito, an ſoluto matrimonio remaneat inſignitus eo titulo, licet feudum tranſeat ad alios*
47 *Officio finito, idem honor debetur Officiali qui fuit inſignitus aliqua magna prærogatiua.*
48 *Mulieres poſſunt eſſe Baliæ pupillorum feudatariorum, & Vicariæ.*
49 *Vicarius eſt maioris poteſtatis, quàm procurator; & Baro poteſt ſibi facere Vicarium.*
50 *Mulieres non poſſunt habere officia, licet poſſint tenere feuda regalia.*
51 *Maſculinum quando concipiat fœmininum.*
52 *Epiſcopi, & clerici feuda tenentes, ligantur legibus huius tituli.*
53 *Dictio (de) cauſam eſſentialem verbi denotat.*
54 *Origo, & Baronum auctoritas recenſentur.*
55 *Barones, quibus in iure æquiparentur.*

Præ-

Præſidibus Prouinciarum, vel Curialibus.

56 *Barones dicuntur Officiales perpetui, & Conſiliarij Regis, & eos offendentes excipiuntur ab indultu.*

57 *Dictio (&) diuerſas habet qualitates aliquando coniungit, & concurſum requirit.*

58 *Dictio (&) multoties diuidit, & ſegregat.*

59 *Sententia, ſi condemnat plures in cauſa ciuili, intelligitur pro rata, ſed quid ſi obligatio fuerit inſolidum.*

60 *Subſtitutio facta de filijs, & nepotibus, interpretatur ordine ſucceſſiuo, vt primò filij, & poſteà nepotes admittantur.*

61 *Dictio (&) aliquando alternatiuè, & tã diù expoſitiuè pro, vel, ponitur.*

62 *Relatiuum is, eſt demonſtratiuum præcedentis ſubiecti, & qualitatis.*

63 *Officij verbum, eſt generale, & extenditur ad magna, & infima, & ponitur diffinitio, & officiũ Baronum eſt triplex, Imperandi, Regẽdi, & Iuſtitiam miniſtrandi.*

64 *Moralis philoſophiæ duæ ſunt partes, vna ethica, quæ deſignat qualiter quis ſe regere habeat; altera polytica per quam quis multitudinem gubernare debeat.*

65 *Vaſalli potiùs exemplo ſuperioris ſui trahuntur, quàm legibus, & edictis.*

66 *Qualis Superior, tales inhabitãtes cum eo.*

67 *Exempla mala Superioris, vnquam ſatis reprehendi poſſunt, quantæ ruinæ ſint ſubiectis, & ponuntur multa.*

68 *Capud infundit motum, & operationes ad ſenſus; & ſic Superiores ad ſubditos infundent bonum, & malum.*

69 *Curſum, & Aurigam, vocat Superiorem ſacra ſcriptura.*

70 *Iuſtitia malè exerceri poterit per Superiorem iniuſtum, & iniquum.*

71 *Regere qui non valet ſua, nec aliena.*

72 *Superiores fuerunt introducti ad ſubleuamen ſubditorum, & non ad comodum dominantium.*

73 *Qui Principatum gerit oportet omnes præcellere peritia gubernandi, vigiliæ & ſide.*

74 *Princeps ſine litteris eſt ſicuti organum ſine voce.*

75 *Animus filiorum à pueritia eſt in litteris aſſueſcendus.*

76 *D. Flaminius Conſtantius laudatur.*

77 *Princeps vti bonus Paſtor inuigilare debet.*

78 *Principis appellatione veniunt omnes ſubordinati ad regendum.*

79 *Culpa Baroni eſt tribuenda ſi malè vaſalli à Miniſtris tractentur.*

80 *Barones debent eſſe vigiles circa comoda ſubiectorũ, & in hoc fiũt ſe pares Deo.*

81 *Principatus ad publicam vtilitatem inuentus, ac creatus eſt, & non ad comodum electorum.*

82 *Regnum non propter Regem, ſed Rex propter Regnum.*

83 *Rex tyrannus dicitur qui ſua comoda tantum intuetur, & non publica.*

84 *Congregatio nulla, nullus cœtus ſine directore.*

85 *Cuſtodes non debent deuorare oues.*

86 *Dominantes laudantur ex liberalitate.*

87 *Regis noſtri liberalitas extollitur, vt cognoſcitur ex largitate priuilegiorũ.*

88 *Hiſtoriæ notabiles referũtur quãti excidij mala fuerit in Principis auaritia.*

89 *Affabilitas in Regnantibus maximam lætitiam parit.*

90 *Supplicantium facilitas ad tractandũ cum Principe nunquam laudari poterit.*

91 *Familiaritas nimia quando pariat cõtemptum diſtingue.*

92 *Laudes Traiani Imperatoris referũtur, & exemplum Principis regnantis.*

93 *Meſtus non debet diſcedere quis à facie Principis.*

94 *Veſpeſiani virtus indefeſſi in audiendo querelas populorum, refertur vſq. in fine mortis.*

95 *Veritas debet eſſe in ore Superiorum.*

96 *Superiores debent defendere, & premiare virtuoſos, & idoneos, vt cæteri attrahantur.*

97 *Superior debet auertere faciem à tabernaculo impiorum.*

Digitized by Google

98 *Premia nõ æqualiter ſunt diſtribuenda, quia iniuſtè,ſed attendi debẽt merita.*
99 *Adulatores qualiter fugiendi.*
100 *Superiores nil debent ſine conſilio explicare, & referuntur exempla hiſtoriarum.*
101 *Bonus, & cautus* Princeps *aliquando venditur.*
102 Princeps *non debet eſſe facilis ad credendum.*
103 Principis *animus debet recreari,& nõ eſſe nimis mollis in ſenſualibus.*
104 Principis *requiſita breuiter enunciantur.*
105 *Mali magiſtratus ſunt ſigna iræ Dei.*
106 *Tamborlani reſponſum curioſum refertur.*
107 *Baro non ſeruans præcepta huius tractatus,quando peccet,& ad reſtitutionem teneatur.*
108 *Legem non ſeruans, quando peccet, diſtinguitur.*
109 *Legem reſpicientem publicam vtilitatem non ſeruans,quod ſemper peccet.*

Prohemium.

SCripturus aliqua , ad Pragmaticas huius tituli, quia moris eſt, ac operepretium exiſtimatur , ſcrutari de operis ſubiecto , vt ad propoſitæ materiæ lectionem,libentius, & cum maiori facilitate perſonæ perducantur,vt inquit Caius l.1.ff.de origin.
1 iur.& ibi glo.& Bal. dicunt principium eſſe ordinem , & ſubſtantialem partem totius operis ; Hinc prohemium deſignat cauſam finalem cuiuſcunq. diſpoſitionis legis,& hominis,glo.l.fi.ff de hæred.inſtit. nam quæ in præfationibus
2 dicuntur,ita diſponunt, vt quod ſequitur ab illis recipiat interpretationem, Vital.in tract.clauſ.ar.2.latè Gutt.lib.j. obſer. 89. vbi quid ſi lex ſit localis, vel generalis, ex prohemio argui poteſt, ꝙ nota .Quapropter, cùm Iuriſconſultorũ communi ſententia ità receptum ſit, &
3 à communi conſuetudinis ſenſu, non ſit aberrandum, l.quod labeo ff.de ſuppell.legat. Conſentaneum eſt,vt nos etiã aliqua præmittamus , pro explicatione ſequentium , noſtram Rubricam declarando,ex qua elicietur mẽs totius ope-
4 ris,l.proponebatur ff.de caſtr.pecul.Artium enim,ſicuti, & arborum, altitudo ſine radicibus eſſe non poteſt, iuxta Ciceronis dictum: Perpendam ergò,ſingula verba noſtræ Rubricæ (*de Baronibus, & eorum officio*) ſuper quibus , fundamenta totius tractatus ſupponemus. Et primò, ſe offert inueſtigare, cognitionẽ huius verbi, *Baronis* : & ſcias, q̃d apud
5 Grãmaticos , hoc nomen pro ſtolido,& incpto deſignatur, vt Cicero lib. familiarium Epiſt.161.vbi inquit,Ille Baro putabat te quæſiturum;In iure feudorum, hoc nomen non reperitur , ſed magni Valuaſores,vel Capitanei,aut Proceres nominari ſolent,cap.1.de hijs qui feud. dar.poſſ.& Frecc.de ſubfeu.tit.2. lib.1. ſed prætermiſſis multis æthymologijs, & deriuationibus,hæ duæ ſequẽtes ma-
6 gis receptę ſunt,& Græcè,hoc verbum, deſignat hominem fortem , indè Baro; interpretatur , vir, magni corporis , & fortitudinis,Alber.in Dictionar.Affl.tit. qui feu.dar.poſſ. Conuenit hoc nomen ab effectu , quia feudatarij ſunt milites Principis,& debẽt eſſe ſupra alios milites fortiores, cap.ſi quis miles tit.Cõſt. Lotharij; ac potentes, vndè Seſſ.deciſ. Arag.1.nu.41.dicit,Barones in Hyſpania vocari etiam Ricos , ideſt diuites , quia oportet abbundare diuitijs,vt potentes milites Regis dici queant . Et
7 propterea in iure feudorum habetur,ꝙ mutus,aut aliter imperfectus,feuda tenere non poſſint,toto titul. An mutus, aut impefectus, & tit.de vaſall. decrep. ætat.Glo.Pariſ.§ 8.glo.j.q.2.& nouiſſimè refert quæſtionem D. Tappia in Conſtit.Regni officia,ſub tit.de official. nu.17.de quæſtione diſputata in Collaterali Conſilio in cauſa vertente , inter Hieronymam Caracciolam, & Ioſeph. Caracciolum fratrem,quæ Hieronyma
8 prætendendo fratrem inhabilem,dicebat

bat

Digitized by Google

bat, ipſam eſſe declarandam hæredem patris,& fuit controuerſum,ſi ille feuda tenere poterat, vel habebat facultatem ſeruiendi per ſubſtitutum,& adducũtur allegationes pro, & contra,loco præcitato;Alij dixerunt eſſe potius attendẽdam deſignationem Hæbraicam, vbi Baro interpretatur filius, quæ æthymologia conuenire videtur ex eo, quia prima origo infeudationis, orta fuit ex fi-
9 lijs Imperatorum,& Regum; nam quia ſolùm primus filius creari Rex poterat, cap. licet de voto, cum Regnum rectè non capiat duos, Andr.in cap.Imperialem §.præterea de prohib. feu.alien.propterea Rex pater,ſecundogenitos infeudabat de aliquibus Ciuitatibus,vel Terris,cum ſuis introitibus,& ſimplici iuriſdictione tantum, & non cum prærogatiuis, quibus decorãtur Barones hodiè; & ſic quia filij dũtaxat Principis infeudabantur, & ab iſtis initium cępit origo,& conſuetudo feudorum; nam Ro-
10 manorum tempore,ante tranſlationem Imperij non erant orta feuda; indè dixerunt multi, conſuetudines feudorum non eſſe pro lege allegandas, vt refert Clar.§.feudum q.3.And.in prælud.q.4 licet hodie legem ſortiãtur in feudi materia,& non extra,vt DD.præcitati: Et ſic ob originem, Baro filius nuncupari ſolebat: Prior tamen deriuatio eſt magis approbata; nam hodie feuda,non ſolum filijs ſecundogenitis Regum cõceduntur,ſed quibuſlibet dãtur ob merita,& ob pretium; cum ſint venalia, & qui maiores habet facultates, is maiora
11 obtinere poterit feuda, & dignitates, ſiuè nobilis ſit,ſiuè ignobilis,Aluar.c.j. quis dic. Dux,Capy.in inueſt.verſ.Nobile,Iaſ.in prælud.feu.quamquam DD. dicant,quod feuda,& dignitates pecunia obtenta,non conferant veram nobi-
12 litatem;cum ob ſeruitia,vel ex gratia perſonis benè meritis tantum concedi deberent, Ann.ſingu.166.de Pont.in tract.de Pot.Prore.tit. de elect.official. §.8.nu.20. & quod non ſit proprium feudum, quod pecunia obtinetur, dicit Bal.in prohęm.feud. & ibi Aluar.& alij tamen quidquid ſit parum de hoc curatur,& ſat eſt cuilibet habere talia priuilegia; In Regno DD.concludunt, eos dici Barones, qui præheminentiam iuriſdictionis ſuper Vaſallos habẽt in Terra ſibi infeudata,Caſſan.in Cathal.gloriæ mundi par. 8. Petra de pot.princip. fol.97.Sed intende, ſi expreſsè ea Terra ſit in Baroniã cõceſſa in inueſtitura;
13 nam ſola feudi quaternati conceſſio nõ tribuit dignitatem Baronalem,ſi præcipuè data non ſit;nam cum ſit dignitas, & capud dignitatum, ſpecificè eſt tribuenda à Principe, cuius eſt eas conferre,cum ab eo fluant,& refluant, l.j.§.eſt vrbem ff. de offic. Præfid. alias ſi ſine qualitate Baroniæ, Terra, vel Caſtrum concederetur,ille feudatarius, & non Baro dicetur,And.in Conſt.Regni poſt mortem,& c.1.§. fi. de Capit. qui Cur. vendid.Capyc.in d.inueſt. verſ. feudatarij,de Pont.conſ.57.n.35. Ann.conſ. 44.nu.60. Altero modo quis creari po-
14 teſt Baro,ſi Rex permittat,quod feudatarius aliquam ex Terris ſibi infeudatis ipſe alteri ſubinfeudare poſſit, tunc ob ſubfeuda,quæ ab eo tenentur,ille dicetur effectus tacitè Baro: Quæ concluſiones nõ probantur lege feudi, ſed ità in Regno conſtitutum reperitur ex obſeruantia, quam noſtri Reges comprobarunt,Andr.cap.1.de conſuetud.rect. feud.Affl.in Conſt.Regni ſi aliquis Barò,& in Francia aliud obſeruatur,vt nõ
15 dicatur quis Baro, niſi habeat decem ſubfeudatarios; ſicq. Dux decem Comites, & gradatim,vt refert Frec.lib.1. tit.2.d.tract.de ſubfeud.Vndè labuntur aſſerentes, ſufficere debere Terram cum Vaſallis,vt nominari debeat Baro; nam non omne feudum quaternatum, dici poteſt Baronia, And.& Afflict. in Conſt.Regni Iuſtitiarij nomen,& Conſtitu.ſi dubitatio. Extra dictos caſus, quis nõ dicitur Baro,ità vt in benigna, vel pęnali appellatione Baronis propriè comprǽhendatur, licet maxima poſſideat feuda,propter quod Affl.in Conſt. Regni Comites,dicit,quod cùm tex.dicat Baronibus eſſe dandum adiutorium

16 in caſibus taxatis in Conſt. Quàmplurimùm, illud non eſſe trahẽdum ad feudatarios, Gram. conſil. ciuil. 68. quam opinionem ſi ſequi debeamus, dicam infrà Pragm. 1. ſimiliter Gram. dec. 104 decidit, feudatarios non gaudere priuilegio Conſtit. Regni Proſequentes, quæ ad probationem criminum contrà Ba-
17 rones ſtatuit; vt teſtes non ſint minus, quam octo burgenſes, vel quatuor milites, vel duo pares, & ſic Capyc. in inueſt. verſ. Prærogatiuæ, quamquam hæc prærogatiua receſſerit ab aula, &
18 remittatur diſpoſitioni iuris, & arbitrio Iudicis probatio delicti, etiam cõtrà titulatos, Frecc. de ſubfeud. tit. de differ. feud. quater. num. 9. & miror, quod Afflict. & Capyc. de hoc non meminerint, itidem procedere dicunt, in materia Conſt. Regni vt vniuerſis, quæ requirebat interuentum Baronum, in decidendis cauſis contrà Baronem inquiſitum, & quod ea Conſtitutio non extendebatur ad feudatarios; cùm diſpoſitiones feudales ſtrictè interpretandæ ſint, & propriè, & non extenſiuè, vel comprehenſiuè, Iſern. d. cap. Imperialem 3. col. de prohib. feud. alien. & in prælud. q. 5.
19 licet hodie aliter etiam ſeruetur, cùm Mag. Curia ſit Iudex competens Baronum, Frecc. tit. quis dicatur Marchio in fin. Non tamen poſſunt carcerari, niſi conſulto Prorege, quod obſeruatur etiam cum Officialibus maioribus, vti Præſidibus Prouinciarum, & Auditoribus; nã
20 prius referri debet Proregi, antequam M. Curia procedat ad carcerationem, de Ponte in ſuo tract. de pot. Pror. titul. de Aſſenſibus §. 7. Qua prærogatiua neſcio ſi gaudere poſſint feudatarij; & eſt conſiderationis; nam infinitæ ſunt prærogatiuæ, quibus gaudent titulati, quas recenſuit Marc. Anton. Surg. de Neap. illuſtr. c. 23. qui dicit nullum, pre-
21 ter ipſum ſcripſiſſe, ſed nouiſſimè Maſtril. poſt hęc ſcripta in tract. de Magiſt. lib. 4. c. 13. latiùs ea recenſet, ad quem recurras ſi vis recognoſcere fauores, & beneficia, quibus decorantur, tàm in iudicijs, quàm extrà, Barones, & alij titulati. Et ex prædictis habes perfectam cognitionem nominis, & creationis Baronũ, ad explicationem noſtræ Rubricę de Baronibus.

Conſecutiuè videndum eſt, qui comprahendantur appellatione Baronum, ità vt ſubijciãtur diſpoſitionibus huius noſtri tituli, & ſic an Comites, Marchiones, Duces, & Principes, qui ijs titulis regalibus ſunt inſigniti de quibus DD. cap. 1. quis dicatur Dux, & ſingula;
22 refert Frec. tract. de ſubfeu. & Maſtrill. nouiſſimè in d. tract. de Magiſtrat. lib. 4. c. 3. cum multis ſeqq. explicat cognitionem, vim, & poteſtatem dictorũ titulorum, & ad quæſt. propoſitã videtur dicẽdum, prædictos nõ compræhendi arguẽdo à diuerſitate nominum, quæ debent habere ſeparatos effectus, l. ſi idẽ C. de codicil. l. à Titio ff. de furt. & extẽ-
23 ſio non fit de minori ad Maius, l. cùm quęritur ff. de ſtat. homin. l. Papinianus ff. de minor. vndè cùm Comites, Marchiones, & alij ſint maiores gradu, quã Barones, non videtur poſſe dari extenſionem, vt dicti titulati compręhendantur ſub noſtro titulo de Baronibus, & ità firmat Gemin. cap. fundamenta §. fi. de elect. in ſextò; Attamen Comites, aliosq; titularios compræhendi nos dicimus; nam iſtud verbum Baro, ſtat vt
24 genus ſub quo includuntur omnes ſpecies, l. ſi. §. fi. ff. de tritic. vino, & oleo leg. & Baronia eſt ſcala, & capud dignitatũ regalium. Hinc valdè fuit altercatum ſi requiratur aſsẽſus Regis in alienatione Baroniæ, prout in alijs feudis titulatis requiritur, ex Prag. nouem capitum ſub titul. de feudis, vel ſufficiat aſſenſus
25 Proregis, prout in cæteris feudis alienandis, & Frecc. in d. tract. de ſubfeud. lib. 3. tit. de diff. feud. regal. num. 6. dicit quod iura loquentia in regalibus dignitatibus habent locum in Baronia, & ſic Maſtrill. de Magiſtr. lib. 4. c. 2. num. 45.
26 cum ſeq. de qua quæſtione nouiſſimè videndus eſt de Ponte Regens in tract. de pot. Proreg. fol. 285. latè; & redeundo ad noſtrum, quia poſito genere veniunt ſpecies, videtur quod titulati veniant

tiant ſub genere tituli noſtri de Baronibus, ſiuè iſtæ regales dignitates titulorum ſint conceſſæ perſonis, ſiuè locis cùm hi tituli hoc duplici modo à Rege conferantur, Frec.d.tit.quis dicatur
27 Comes nu.47. & valdè differunt inter ſe, Regens de Ponte conſil.1.num.17. M.Ant.Surg.de Neap.Illuſt.c.23. nam ſi perſonæ tribuitur titulus, cum ea finitur, & non tranſit ad hæredes, ſecus ſi loco;nam ibi videtur affixus, Præſ.de Curt. in ſuo diuerſorio feudor. fol. 11.
28 Sed in dubio quando conceſſio dicatur perſonalis, vel realis, & ex quibus verbis dignoſcatur, latiſſimè Barboſa omninò videndus in l. quia tale ff. ſoluto matrim. ſed cùm non pertineat ad noſtrum, quando dubium occurreret, videndi ſunt præcitati DD. & nouiſſimè Maſtril.d.lib.4.c.10. cum duob. ſeqq. qui omnia cumulat: Dico igitur,quod non alterant tituli adiecti; nam non per hoc deſinunt eſſe Barones, titulati per dignitatem aſſecutã, ad inſtar Monaci, qui ſi efficiatur Abbas, vel Epiſcopus,
29 non per hoc exuitur à regula Monacatus,Boer.deciſ.158.l.ius Senatorum C. de dignit.lib.10.vbi Senator electus in Imperatorem,ad huc Senator eſt;& Notarius factus Præſul non deerit eſſe talem,l.præclarum C.de Primic.lib.12.&
30 Franch.deciſ.445.benè,quod dignitas maior ſuperueniẽs non abſorbet minorem;& in facto dùm aſſiderem Auditor in Prouincia Calabrię,& durante abſẽtia Præſidis mihi fuiſſet conceſſa illius iuriſdictio, non fuit dubitatum potuiſſe me decernere vti Auditorem,licèt Pręſides non valeant votare in cauſis: &
31 ſic quia dignitas Baronalis ſtat vt genus,vt Capyc.in d.inueſt.verſ.feudatarij,Comes dicetur Baro,ac deinceps cęteri; inde videmus communi ſermone,
32 Duces,& Principes vocari Barones de ſuis Terris; nec refragatur doctrina Gemin.in contrarium allegata; nam ſaluatur, quod ſit verum, vt appellatione Baronum non veniant titulati circa prærogatiuas ſpecialiter, titularijs conceſſas, ſed non circa ſpectantia ad commune officium feudatariorum; & videatur quod ibi queſtio ſtatuti dirigebatur Comiti,cuius appellatione non venit Baro, nam poſita ſpecie, non
33 venit genus l.fi.§.cui dulcia ff. de vino leg. & poſita maiori dignitate,non venit minor,Gloſ.notab. clem.1. de præb. exindè cõcludimus ſub rubrica noſtra, & ſuis legibus compræhendi omnes Titulatos.

Poſſet etiam dubitari, nùm ſub Rubrica noſtra contineãtur feudatarij ha-
34 bentes feuda quaternata, ſed non in Baroniam, & ſecundum ea, quæ ſupra diximus,quæſtio videtur reſoluta; nam probauimus,feudatarios non venire ſub benigna, nec pęnali appellatione Baronum,cùm de perſona,ad perſonam non valeat argumentari,l.ſi vnus §.ante omnia ff. de pact. Verumtamen ſub Rubrica noſtra comprehendi etiam feudatarios nos aſſerimus, ex pluribus rationibus;& non refragatur,quod ſuppoſuimus ſupra, quod appellatione Baronum, hi non ſubintelligantur,nam non impugnamus talem concluſionem; At quia noſtræ Pragmaticæ ſitæ in hoc titulo largè loquuntur, ac diſponunt, & omni iure extendi debent etiam ad feudatarios, propterea iſta ratione illos comprænhendi dicimus; nam ſtatuta,
35 & leges licet in præfationibus,ac parte narratiua non ſint apta comprehendere caſus maiores,vel minores expreſſis,ſi tamen in parte diſpoſitiua ſe dilatent,& amplient,attẽditur pars largior quæ ſi habuerit vim ſe extẽdẽdi etiam ad alios caſus ſeparatos, & diſtinctos à præfatione,rectè fiet extentio,inſignis, & aurea reputata eſt doctrina Ioa.Andr. quam extollit Dominic.cap.quoniam de immun.eccl.lib.6. & ita Capyc. reſpondet in ſimili de prohib.feud. alien. colum.8. Reg. de Pont. conſ.2.& idem Capyc. in inueſt. verb.feudorum clauſulæ. Qua de re licet ex vi noſtræ Rubricæ de Baronibus propriè non compræhendantur feudatarij,quia tamen Pragmaticæ,& diſpoſitiones iſtius tituli diſponunt contra omnes vaſallos habentes

beates; cùm veniant ad releuandum vaſallos,& ſuccurrendum eorum graua minibus,diuino,naturali,ac ciulli iure pugnantibus: Proinde affirmamus eos complecti,nam & Reges legibus nutritiuis peccati, & ſapientibus onus inde-
36 bitum ligantur,& ſi non vi coarctatiua quia legibus ſunt ſoluti, tamen vi directiua compelluntur,quæ Principes dirigit ad iuſtum, l.digna vox C.de legib. l.ex imperfecto C.de teſtam. Accedat quod dictæ Pragmaticæ dùm reſpiciūt fauorem vaſallorum, ipſi eis vti poterint; nam non tantum ideo ſunt vaſalli quia ſtant ſub dominio Baronis, quam quia ſunt feudatarij, & ſufficit diſpoſi-
37 tionem dirigi ad vnum ex correlatiuis l. fin.C.de indicta vidul. l.fin. C.de cupreſſ.li. 10.&Dominus,& vaſallus dicun
38 tur correlatiui, vt latè Affl.deciſ.266. qui notat omnes caſus parilitatis,& correlationis inter eos, & ſic vno poſito, & alter intelligetur,Franch.dec.541. notabiliter,vbi decidit, quod conceſſo priuilegio Baroni contra viduas, & eccle-
39 ſiaſticas perſonas,licet illud priuilegiū datum ſit contemplatione Baronis, tamen poterint vaſalli illo vti,& remiſſionem petere à Tribunalibus vbi tales perſonæ variauerint, etiam ſi Baro noli,quod eſt notabile, & hoc ratione correlationis, vnus vtitur beneficio alterius eo contradicente.

Item includuntur ſub titulo noſtro nō ſolum veri feudatarij, ſed etiam improprij feudatarij; pro rei cuius ſcientia,nè terminos ignorent Tyrones, attendant quod feudatarius dicitur qui poſſidet
40 feudum quaternatum aſcēdens ſaltem ad annuam perceptionem vntiarum viginti, Andr.c.1.§.ſi mulier de Capit. qui curiam vendid.& notatur in Regni Conſt.Tenore, Frec.lib.2.tit.3.quæ taxatio potius à conſueta Regni ſignificatione,quàm à feudi natura proficiſcitur,vt in ſimili dicit tex. l.quod in rerū §.ſi quis ff.de leg.1.cùm non poſſit certa ratio aſſignari, niſi quòd ita placitū ſit,integrum feudum taxari. Sed ſi non poſſideretur feudum aſcendens ad tantam perceptionem, ſed minùs, vt vidi in multis partibus, tunc ille non verè feudatarius denominabitur, ità vt veniat appellatione eorum, nec fruetur eorum honoribus, in voce danda in
41 parlamentis. & cæteris; nàm cui non conuenit diffinitio, nec diffinitum, l.4. §. toties ff. de damn. infect. nàm aliud eſt feudum,aliud pars feudi,indè Regia Camera nè fraudaretur adhoa, & ſeruitio,ad tollendam hanc diſputationem ſolet aggregare ſimul duos poſſidentes indiminutum feudum,qui repræſentant vnum corpus feudi perfectum,& gregatim inſolidum exigit,citat,& ſimul comparent,& vocem dant,Capyc.in inueſt. d.verbo feudatarij, vbi reliqua ad hæc notantur; iſti ergò improprij feudatarij ex rationibus in præcedenti quęſtione poſitis,ſimiliter continentur ſub titulo noſtro.

Poſtremò dubitari etiam poſſet,nùm ſub iſto titulo compræhendantur fœminæ, poſſidentes feuda, & Baronias,& alias dignitates, & de iure feudorum fœminæ ſunt incapaces feudorum,c.1.§. hæ autem,de his qui feuda
42 dar.poſſ.Iaſ.in prælud.feud.Clar.§.feudum q.23.quia de perſona ſeruire non poſſunt, ac pro Rege pugnare, quòd proprium eſt feudatariorum; eò maximè cùm de iure,interdictum eis ſit,poſſe obtinere officia,& dignitates, l.fęminæ ff. de reg. iur. vndè cum feudatarij habeant iuriſdictionem, ac merum imperium, ipſæ ſunt inhabiles ad talia, Caſc.dec.26.nu.9. tantò magis quod
43 iſte ſexus, ineptus eſt ad regendum, Luc.de Penn.l pęn.C.de profeſſ.lib.10. dicens, quod ſi populos regant vuluæ, non erit gens quæ non proclamet,cùm eorum conſilia ſint fragilia,vota lubrica, & patiantur multos defectus, quos recenſet Viui.deciſ.246. Hinc Eſai.3. inquit, Deum ad populorum pęnam dare quandoq. effęminatos dominatores.

Verumtamen in Regno aliter eſt receptum,cùm fœminæ ſint habilitatæ, & factę capaces feudorum,& dignitatum, tàm

tàm inueſtitura,quàm ſucceſſione,vt in
Conſtitu.Regni vt de ſucceſſionibus;&
tàm in ruſticis,quàm regalibus, Frãch.
dec.7.& tàm in antiquo, quàm in feu-
dò nouo,quod eſt difficilius,Frecc.lib.2
q.12.Franch.dec.73.num.15. Et an
44 quando maritantur, & dant in dotem
feuda,remaneant adhuc Dominæ?ſunt
videnda quæ notat nouiſſimè Guttier.
c.18.de tutel.p.1. & D.Rouit.tit. de
Titul.inſcrib. tamen re vera, dominiũ
tranſit in maritum ſine noua inueſtitu-
ra,vnà cum titulo, & ipſe habet vocem
ad parlamenta,& potitur omnibus præ-
45 rogatiuis,quibus inſignita eſt vxor, li-
cèt de iure,vxor corruſchet radijs ma-
riti,ſed non è contrà, l.fœminæ ff. de
Senat.Auiles in prohęmio Præt.nu.11.
vndè vxor non nobilitat virum ignobi-
lem,l.fi.C.de nupt.l.mulieri C.de dign.
lib.12. Attamen contrarium conſuetu-
dine receptum eſt, Ioa.Garſ.tract.de
nobilit.§.1.glo.j.Guttier.de tutel.c.18.
p.1.Tiraq.de nobil.c.18. & nouiſſimè
de Ponte in dict. ſuo tract.tit.de diuerſ.
prouiſ.§.1.nu.21.quod maritus ex vxo-
re recipit feudum, & dignitatem titu-
larem, & illuſtratur eius prærogatiuis
viuente vxore, licèt ea mortua finian-
tur,vt ibi de Ponte; quamquam non
47 deſint DD.dicentes, quod licet ceſſet
ſoluto matrimonio dominium feudorũ,
remaneat tamen honore,& titulo inſi-
gnitus adhuc maritus,vt vidimus decre
tum cũ D.Tiberio Carrafa, qui adhuc
Princeps Biſiniani nominatur ex cauſa
ſuæ vxoris,licet defunctæ, & credo fun
dari hoc aſſumptum ex illa concluſio-
ne,quod etiam dignitate finita debetur
idem honor,l.fin.C.de priuil.eor.qui in
ſacr.palat.lib.10. & quod retineat eun-
dem titulum ponderant tex.l.his quidẽ
§. ſciturus C. qui milit. poſſunt lib.12.
quem allegat D. Rouit. loco præcitato
tit.de titulor.abuſu n.51.de patre refu-
tante titulum filio,quod vti poterit illò
in ſcribendo, & ſubſcribendo eodem
titulo refutato, ob honorem priſtinum;
& redeundo ad digreſſa, fęminæ feuda-
tariæ veniunt ſub rubrica noſtra, vel
eius mariti conſtante matrimonio: Et
non eſt prætermittendum, quod adeò
mulieres ſunt habilitatę ad populos re-
48 gendos;nam poſſunt eſſe Baliæ, etiam
de aliorum feudis, ac poſſunt eſſe vica-
riæ, & procuratrices; nam vicarius eſt
eadem perſona, cum conſtituente, &
pluſquam procurator,de Pont.conſ.36
n.54.& notat Maſtrill. qui hunc locum
49 allegat d.lib.4.tit.13.num.207.& poſ
ſunt mandare iuriſdictionem, facere
gratias,componere delicta, vti ipſimet
Barones conſtituentes, dummodo in
ſpecie ea concedantur, vt ait Maſtr.d.
lib.4.c.17.num.107.& notat hæc Ca-
rauit.Rit.1.nu.33. Minad Conſt.Regni
In aliquibus;nam conſuetudine, fœmi-
næ poſſunt habere dignitates, Felyn.
cap.dilecta de maior. & obed. Sed non
inferas ex ijs,quod intelligãtur habili-
50 tatę ad officia;nam non valet argumẽ-
tum de vno ad aliud, vt benè Anna
alleg.135.& latè Maſtr.d.tract.de Ma-
giſtr.lib.2.c.4.per tot. & an poſſint ſer-
uire per ſubſtitutum, retinendo aucto-
ritatem officij,vide ibi in fin.& de Pon-
te d.tit.de diuerſ.prouiſ.in rubr. de po-
teſtat. ſubſtituen. in omnem caſum ta-
men quod mulieres ſunt habilitatæ,in-
51 cluduntur vti maſculi ſub ſtatutis, ex
regula, quod maſculinum concipit fœ-
mininum,vbi eadem ratio vrget Gabr.
Rom.tit.de verb.ſignif.concl.6. Tiraq.
de retract.§.1.glo.9.ex nu.177.Eò ma-
gis,nam cum ipſę gaudeant fauoribus,
& priuilegijs feudorum, ſubijci debent
eorum legibus,& culpis; nam qui vti-
tur priuilegio, cogitur indiuidualiter
obſeruare,cum ſuis qualitatibus, dam-
nis,& fauoribus,Gram.conſil.ciuil.102.
Marant.diſp.8. & dicam infra Prag. 1.
p.2.de Prælatis tenentibus feuda à ma-
52 nu Regia,quod licet ſint exempti à iu-
riſdictione Principis, tamen ratione
rei feudalis ſubijciuntur feudalibus ſer-
uitijs,Couar.pract.quæſ.c.4.Et exindè,
in conſequentiam infertur,Eccleſias,&
Prælatos,& alios Eccleſiaſticos cõpræ-
hendi ſub noſtra rubrica,ſi feuda laica-
lia teneant,Affl.Conſt.Regn.Comites.

Hæcq.

Digitized by Google

Hæcquè ad cognitionem nominis, & ſubſtantiæ huius verbi noſtræ rubricæ de Baronibus ſufficiant; & extrà prouinciam egrederer, ſi de eorum origine, & dignitate verba facerem; nam ſi aduertas, illa prima dictio (*De Baronibus, & eorum officio*) demonſtrat cau-
53 ſam eſſentialem Baronum, tractari circa eorum officium, & nõ circa reliqua; nam verbum adiunctum poſt dictionem (De) denotat rei eſſentiam, Surd. deciſ. 126. nu. 15. Satis putans quæ de prædictis ſcripſerint Luc. de Pen. in l. 1. C. de
54 petit. bon. ſubl. lib. 10. Boer. in conſuet. Bitur. tit. de iuriſd. Caſſan. in Cathal. 8. par. conſid. 15. Frec. d. tract. de ſubfe. tit. de origine Baron. aliqua adduxit &t M. Anton. Surg. de Neap. Illuſt. fol. 397.
55 Et quibus æquiparantur in iure, an Præſidibus Prouinciarum, vel Curialibus, vide Rebuff. l. 2. C. de Primic. lib. 12 Nota tamen quod dicuntur Officiales Regij, perpetui magiſtratus, & ordina-
56 rij, ità quod offendens eos, dicitur offendere Regium miniſtrum, & nõ poſſe gaudere indultu, vt latè Maſtr. d. li. 4. c. 15. qui allegat hãc noſtram auctoritatẽ.

Sequitur Rubrica (*& eorum officio*) declaranda; & quærendum erit de dictione (&) hic poſita, ſi demonſtret in hoc titulo coniunctiuè, eſſe tractandum de Baronibus. & ſimul de eorum officio, vel diſiunctiuè, aut implicatiuè; & ſcias,
57 quod hæc dictio, multos feſellit prudentes, ob diuerſas naturas, & proprietates quas habet, & non inutile erit, concluſiuè aliqua adnotare: vndè aduertas, nam aliquando hæc dictio (&) copulat, & cõcurſum copulatiuum requirit tàm in affirmatiuis, quàm negatiuis diſpoſitionibus, ad text. l. ſi hæredi plures ff. de cond. & demonſtr. & benè Maſcard. tract. de prob. concl. 325. vbi diſcutitur de gratia facta copulatiuè, cum aliquibus qualitatibus, ſi valeat, non verificatis omnibus, & Theſſau. dec. 189. Euer. loco Topico 50. Plot. de inlitem iur. §. 6 nu. 33. Aliquando operatur diuerſum effectum à præcedenti, ſi ponatur inter
58 diuerſa, vel contraria, vt ff. de iuris, & facti ignor. nam ſeparat hic vnum ab alio, Crem. ſing. 147. Item diuidit multoties per portiones, iuxta tex. l. reos §. cùm in tabulis ff. de duob. reis, l. 2. C. ſi plures vna ſententia, vbi ſi plures obli-
59 gentur, vel condemnentur copulatiuè, tamen quilibet pro parte intelligetur, & Franch. nouiſſimè dec. 680. hãc quæſtionem diffiniuit, ſi ſentẽtia nouet obligationem, condemnando plures, cum dictione (&) ſi intelligatur pro virili, dũ obligatio fuerit inſolidum promiſſa, de quo etiã Rom. conſ. 99. Inſuper aliquãdo ampliat diſpoſitionem, ad tex. l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. & adducit ad hoc exempla Plot. loco præcitato;
60 Item non coniungit hæc dictio, quando ponitur inter perſonas, inter quas cadit ordo charitatis, & affectionis, veluti ſi ſubſtituantur aliquo caſu, filij, & nepotes, prius cẽſentur de iure vocati filij, & in ſubſidium nepotes, ſm̃ ordinẽ ſucceſſiuum, DD. l. Gallus §. quidam de liber. & poſth. Viui. dec. 214. ad tex.
61 c. 1. de eo qui ſibi, & hæredibus, Oſaſc. plenè dec. 81. & nouiſſimè Frãch. dec. 633. articulum ad partes diſputat; Sed circumſcriptis alijs, circa ſubiectum talis conſunctionis, in caſu noſtræ Rubricæ ponitur expoſitiuè, ſeu diſiunctiuè, videlicet *De Baronibus, ſeu eorum officio*, quod arguitur expluribus; nam nigrum declarat rubrum, DD. l. 1. ff. de certum petat. Cumq; in omnibus ſanctionibus huius tituli non tractatur, niſi de officio Baronum, & non de dignitate, vel origine eorum, vel poteſtate, & cæteris; & propterea ad euitandum ſuperfluitatem, eſt dicendum hanc dictionem (&) pro, vel, reſolui, ad Gloſ. inſignẽ in terminis in rubr. C. de reb. cred. & iur. iuran. In illo enim titulo penitus nõ tractatur de rebus creditis; ſed tantum de iure iurando, vndè gloſ. ibi exponit illam dictionem rubricæ (&) pro, vel, ad euitandum abſurdum; vndè idem eſt dicendum in rubrica noſtra, quod dictio (&) pro, vel, ponatur, cùm in diſpoſitionibus tituli tractetur ſolum de officio pertinente ad Barones, & non de

alijs

alijs. Vltimò, reſtant declaranda verba illa Rubricæ noſtræ (*eorum officio*) & dico quod illud relatiuum (*eorum*)
62 eſt demonſtratiuum præcedentis ſermonis, Dec.conſil.292, Iaſo.& Rip. l.filiusfamilias §. diui ff.de leg. 1. & benè Surd.dec.121,diſputat, ſi ſit demonſtratiuum perſonale, vel reale, ad omnia præcedentia,ad quos te remitto.

Officium quomodo hic capiatur,
63 ſcias quod hoc verbum,adeò eſt genericum,vt extendatur ad maiora,& infima,publica, & priuata; Poniturq. pro dignitate,vt in titulo ff. de officio eius cui manda. eſt iuriſd. Ponitur pro miniſterio vili, vndè Coquus dicitur habere officium, gloſ. verb officium in l. legatis ſeruis §. 1. ff.de leg.3. plenè Franch. deciſ.353. Non huc pertinet intentio noſtræ rubricæ,ſed verè conuenit cum diffinitione ipſius officij, vt interpretetur pro norma,& meta, iuxta diffinitionem,quam ponit Luc.de Pen. C. de diuerſis officijs lib.xj. in rubrica, qui dicit,officium eſſe debitũ exequendi,quod vnicuique ex inſtitutis,aut moribus agendum ſit;Inſtituto,& moribus Baronum,nil aliud conuenit, niſi habere illas tres qualitates, quas Doctores dicunt illis deberi, rectè, ſcilicet imperandi,regendi,& iuſtitiam miniſtrandi, Caſac.in prohem. deciſ. Caſſan.in Cathal.glor.mund.d.8.par.de quibus omnibus partibus,ſi animaduertatur, paſſim in ſequentibus,verba faciemus in repetitione Pragmaticarum.

Verumtamen antequam veniamus ad explicationem ſequentium ſanctionum,vbi de officio gubernandi multitudinem,erimus tractaturi; Præmitto qđ partium ſubiectiuarum moralis philoſophiæ: Prima eſt illa per quam quis
64 ſe regit: & alia,per quam multitudinẽ, vnam Ethicam, & aliam Politicam nominant,Luc.de Penn. l.j. C. de metropol.Berith.lib.12.Ioa.Montaig.tract. de parlam.§.hoc reaſſumpto.At quia prima valdè ſe confert ad ſecundam, immò neceſſariam eſſe dicimus; proindè antequam ad politicam deſcẽdam admonendos duxi Barones,vt ſtudeant ſe ipſos benè regere,vt normam viuendi poſſint ſubiectis præſtare; Qui enim aliena malèfacta vult corrigere, debet ſe ipſum antea caſtigare, l.iuſtas C. de iur.fiſ.lib.12, cap.porrò 9.q.6. nam in-
65 quit ille ſapiens,magnam profectò neceſſitatem parẽdi imponit Superior populo ſuo,cùm non tantum verbis præcipit,ſed exemplo præſit, quæ quidem neceſſitas non vi, nec ferro ſubditos impulit,ſed pudore,timoreq. iniecto, ne ipſi faciant ea, quæ vident ſuum Principem odiſſe,& Eccleſiaſt. nũtiat; qua-
66 lis enim Rector populi,tales & miniſtri eius,& habitantes in terra; hinc eſt, qđ ſi Princeps hæreſi maculetur,reijci debet, nè ſubditi maculentur etiam eius exemplo,Napod,in Conſuet.rubr. Caſtald. tract. de Imperatore q.81. Et ſi conſiderabimus benè viſionem Apocalypſ.12.de Dracone, qui cum ſua cauda trahebat tertiam partem ſtellarum
67 cæli,nonnè denotat Luciferum,qui ſuo prauo exemplo, cauſa fuit excidij tertiæ partis Angelorum:quod appropriatur ad omnes Superiores, qui eorum peſſimo exemplo trahũt multos ad mala,quia populus Superiorum veſtigia, & mores inſequitur,non aliter quam vmbra corpus;vndè Claudianus ſic cecinit;

Nec tàm flectere ſenſus, humanos edicta valent,quàm vita Regentis,
Mobile cum ſemper mutatur Principe vulgus.

Non tantum mali eſt, Superiores peccare(quamquam magnum ſit de per ſe malum) quantum illud, quod permulti
68 eorum imitatores exiſtant;non enim vitia ſolùm accipiunt, ſed ea transfundunt in ſubiectos,vt Cicero 3.de legib. nam à Superiore veluti à capite ſẽſus, & motus ſubditis, veluti cæteris mẽbris per neruos, operationes impartiuntur. & Ezech.46.ac Heliſeus 4.Reg.c.2.vocant Heliam, Superiorem currum Iſrael, & Aurigã eius, eò quod Superior
69 debet, vt currus, onera populi vehere, & vt Auriga, viam alijs demonſtrare, &

vnde mores boni, numquam ſatis lau-
dati in perſonis regentibus populos
quorum exemplo,multitudo refrenatur
& regitur. Quomodo enim poterũt in-
crepare malefactores, adulteros, & fu-
70 res,ſi ipſi furantur,vel adulterantur,vt
inquit tex.l.ſi vxor §.Iudex ff.ad legem
Cornel.de adult. Qualiter poterint iu-
ſtitiam miniſtrare,cuius opus eſt ſanctũ,
& ſacrum,vt l.leges ſacratiſſimæ C. de
legib. ſi ipſi erint in diſpoſitione inpu-
ra,& contraria; & ideo Salamon Prou.
25.dicit: Aufer impietatem de vultu
71 Superioris,& firmabitur iuſtitia Tronus
eius;& Deuteronom.1.dicit: Sic vitam
Superioris dirigere debet,vt norma ſit,
& exemplum virtutum ſubditis; nam
mores Superioris certa animi inductio-
ne magis iniuſto officio ſubiectos reti-
nẽt,quàm vel pęnæ,vel pręmia magna;
cũ exemplis homines,pluſquam alijs ad
res præclaras excitentur, & tot morti-
bus digni ſunt, quot perditionis exem-
pla ad ſubditos tranſmittunt, cap. qui-
cunque,& cap.præcipuè q.3. Luc.de
Penn.l.exemplo C.de decur.lib.10. &
Paulus ad Thimot. qui ſibi, & domui
ſuæ præeſſe neſcit, neque alienis ido-
neus erit;& poſtremò,ſi intueamur ori-
72 ginem,& cauſam,quarè Superiores fue
rint introducti,cõſtat fuiſſe introductos
pro regendis,& gubernãdis hominibus
& ideò dicunt DD.quod in tantum va
lent leges,& ſtatuta,& ſeruari debeant
inquãtum erint iuſta,vtilia,& proſigua;
Vaſq.con trou.illuſt.c.1.& ſeq. quomo-
73 do autem ſe regere debeat Superior
circa ſe ipſum,& quę ſint ab eo fugien
da, & multa alia cumulat Luc.l. ſi va-
cantia C.de bon.vac.lib.12

Quo verò ad Politicam, circa regẽ-
dam multitudinem,aliqua præcipua ſi-
militer notanda duxi, roborata autho-
ritate legum, ſacrorum Canonum, &
Hiſtoriarum,intuendo ad noſtrum ſco-
pum,circa officium iuſtè imperandi,re-
gendi,ac iuſtitiam miniſtrandi, vt ſupra
dixi. Non deſunt,qui ſub vulgari, & la-
tino idiomate ſcripſerunt de regimine
Principum,vt eſt videre apud Io.Bapti
ſtam Pignam, Auguſtin.Sueſſ.Laurent.
Grima.Caſſan.in Cathal.par.1.conſ.2.
cum ſeqq.Illi in morum lauthitia,in iu-
dicio bellandi, ac in modo duellandi;
Nos quomodo ſubditos in pace,& Iuſti-
tia, regere debeant, notanda aliqua
adducemus. Et præcipua, & maior
pars officij Superioris eſt, ipſum officiũ
retributionis iuſtitiæ,ſuum cuiq. tribu-
endo,quæ iuſtitia à cælo proſpexit,iux-
ta dictum Pſalm. quam Deus dedit in
manibus potentum, vt malorum refre-
naretur audacia, & greſſibus bonorum
tutæ eſſent ſemitæ, cap. in apibus q.7.
Quæ iuſtitiæ virtus, & vtilitas cuius ſit
neceſſitatis, & comoditatis experimur,
vt nõ aqua,non igne,nõ hoc,quo ſpira-
mus aere,magis quàm ipſa egeamus,nã
ſicuti elementa illa ad naturalem, ſic
iſta ad ciuilem,ſummè nobis oportuna
ſunt,ſine qua iuſtitia, regna, & natio-
nes latrocinia eſſe dicuntur, vt inquit
Io.And.in prohęm.Decret.Ex ea enim
vnicuiq. ius ſuum tribuitur, & vnum-
quodq. delictum certa, ac præſcripta
pęna afficitur,l.2.ff.de orig. iur. Quid
multitudini gratius, quàm opem ferre
oppreſſis,& afflictos releuare? Etenim
vt iuſta ſit, habere debet ſuos comites
clementiam,& ſapientiam; clementia
enim debet temperare iuris rigorem
ſapientia conſiderare habet facta,tem-
pus,locum,perſonas,& alia quæ ſunt in
ſta. cauſæ miſerendi, vel rigidè proce-
dendi, de quibus verba faciemus infrà
Pragm. 6. Et ad hunc ſcopum tende-
bant illæ ſculpturæ,quas miſterioſè Sa-
lamon inter tres angulos baſium ſub-
ſtentantium mare, figurandas curauit.
Erat enim in ipſis baſibus ex vna parte
aſpectus Cherubin; ex alia Leonis; &
ex altera Bouis; Mare ab illis ſuſtine-
batur (hæc erat figura) figuratum Ma-
re,Mundus eſt,iuxtà dictum Prophetę,
hoc mare magnum eſt; Aquæ eius ſunt
Populi multi,iuxtà aliud: Aquæ multæ,
populos multos deſignant; Baſes ſubſti
nentes mare,ſunt Superiores, vti Baro-
nes,Comites,& alij Magnates, regen-
tes populos; In iſtis baſibus fuerunt
ſcul-

ſculptæ illæ tres imagines, Cherubin pro ſapientia enim ponitur: Bos, pro clementia,& manſuetudine; Leo, pro iuſtitia pingitur; ſi vna ex ijs careat Superior, non dicetur vtique iuſtus, & ſubſtentabilis (exempla) In ſapientia, Salamon iudicauit contemptionem matrum de filio diuidendo, capit. afferte de præſumption. In clementia, iudicauit Dominus adulteram mulierem; Mulier, nemo eſt, qui te accuſat, nec ego te condemnabo, In iuſtitia, iudicauit de tributo: Reddite, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo; Vndè iuxta qualitatem facti, iuſtitia exerceri debet, quandoque in rigore, aliquando in clementia, vt dicam infra Pragmatica ſexta; qualiter cum ſapientiæ condimento cauſæ erint iudicandæ. Nam ſi nimis mollis erit Superior, dicetur iniuſtus; ſi rigidus erit Tyrannus, vna igitur aliam informare debet, cum ſapientiæ condimento, vt benè etiam Lucas de Penn. l. 1. C. de deſert. lib. 12, & nouiſſimè Maſtrill. dicto tract. de Magiſtr. lib. 3. cap. 1. num. 50. allegando hunc locum, hac auctoritate, & exemplo vtitur; Princeps enim inſipiens, perdet populum ſuum; & verè nullus eſt, cui ſapientia magis conuenit, quàm Principibus, quorum doctrinæ tot, tantisq; prodeſſe poterint, vt 3. Regum: Sapientis enim eſt, cognoſcere locum puniendi, & miſerendi; Iuſtitiá namq; ideo iuſtitia denominatur, quia iuſtè, & æqualiter omnibus exhiberi debet; ſicque iudicetur magnus, vti paruus. Vndè ijs tribus virtutibus ſtudere debet, qui profiteri intendet ſe Principem eſſe iuſtum, & ſi ſua Baſis altera figurarum carebit, manca ea dicetur. Fuit primo loco ſculpta figura Cherubin, quæ ſapientiam deſignat (vt dixi) & hæc eſt Dux reliquarum. Aduertant Patres Illuſtriſſimi, qui habent filios, poſtea ſucceſſores feudatarios, & Dominos vaſallorum, vt à teneris annis, ſtudijs, laboribusque eos aſſueſcant; nam cum careant poſtea admonitore Principes, mala Aulici ſugerent; Sed boni Comites docent quid ſit honeſtum, quid expetendum, quid fugiendum, quid ſit noxium; Ideo Veget. tract. de re

74 milit. ait: Nullus eſt, quem oporteat, vel plura, vel meliora ſcire, quàm Superiores, quorum doctrina ſubditis tantis prodeſſe debent; vt enim in nauigatione, Nauclerum cui Clauus commiſſus eſt, oportet cæteros antecellere peritia gubernandi, vigilia, & fide; ſic eum, qui Principatum gerit, reliquos oportet dote ſapientiæ, quæ omnia moderatur, præcellere; Hinc Alphonſus Aragonum Rex prudentiſſimus, cum audiſſet ex Aulicis ſuis, quemdam dixiſſe, non decere filium eius, litteris inſudare, exclamaſſe fertur, eam vocem Belluæ fuiſſe, & non hominis, quia ſine rationis iudicio prolata fuerat; quid

75 erunt Principes ſine literis, inquit? niſi organa ſine voce, quibus ſi alij non inſufflent ſpiritum, ſonitum dare non poterint? Cognoſcere res geſtas, Memoriæ veteris ordinem tenere, exemplorum antiquitatis notitia abundare, ſcireuè quibus artibus, qua diſciplina, quibus moribus imperare quis debeat, & publicè, priuatimq. præeſſe, quomodo ſine literarum ſapientia ſatisfacere poterint? Iterum ergò

76 admonendos Illuſtriſſimos Patres dico, vt dum animus filiorum ſuorum eſt tener, & facilis ad quamlibet impreſſionem recipiendam, optimis Præceptoribus tradant eos erudiendos, & non otijs, ludis, cæteriſque, quibus molles Patres, infortunatos liberos, irretiri non curant. Laudetur noſter Illuſtriſſimus Regens Conſtantius, qui cùm ſtudijs ab infantia tradiderit ſuum

77 filium D. Flaminium Conſtantium, adeo is virtutibus pollet, vt licet Iunior, in Iudicē Magnæ Curiæ fuerit aſſumptus, cum magna expectatione videndi eum in dies ad maiora. Non vltra me extendam circa hoc officium iuſti-

tiæ,cum inferius ſuis locis multa proponenda ſint alia.

Poſtremò, præmittamus etiam obiter aliqua ſpectãria ad alias duas partes Baronum officij,imperandi,& regendi, ſuper quibus permulta poſſent adduci, ſed vtilibus pertinentibus ad noſtrum inſtitutum ero contentus. Et primò, valdè neceſſarium, & pertinens ad Principes eſt, quod vri boni Paſto-
78 res inuigilent ſuper gregem ſuum, vt Ariſtot.1.lib.Aeconom. nota tamen quod appellatione Principis in mate-
79 regendi, veniunt omnes ſubordinati ad regendum, Vaſq. in præfation.controuerſ.illuſtr.num.167. nam larga eſt ſignificatio. Maximè expedit, Præſidem eſſe vigilem, & expergiſci prius Dominum, quam ſeruum decet,vt ſingulariter Andr. in cap. Imperialem. §.præterea num. 80. de prohib. feud. alien. dicens, quod culpa tribuenda eſt Baronibus, ſi ſubditi opprimantur,
80 vel malè gubernentur à ſuis Miniſtris; nam ipſi peruigiles eſſe debent, quæ doctrina ſatis commendatur; ſicq; peculiare Dominorum eſſe debet, commoda ſubiectorum inueſtigare, eorumq; vitijs, ac delictis occurrere,
81 bonus texr. in cap. 1. de offic. Ordin. Ita vt per hanc vigilantiam gubernandi,faciunt ſe ſimiles Deo, dicit text. in §. itaque Deo authent. vt Iudices ſine quoque ſuffr. Bellug.de Regimin.Princip.rubr.8.& Principatus Romanorum ex nihilo tantum laudatur, quantum ex magna vigilantia benè adminiſtrandi,qui propriorum commodorum obliuiſcebantur, vt legimus de Anaxagora qui dum reperijſſet ſuas poſſeſſiones deſertas: reſpondit,non eſſet ſaluus populus,niſi iſtæ perijſſent, vt Auguſt.de Ciuit. Dei lib.2.cap.18. Adde quod vigilantia ſpectat ad aliam figuram Baſis,faciei Bouis, qui eſt animal neceſſarium,& vtile, ac manſuetum, ſic Superior inuigilare debet, vt præſit,cum
82 omni manſuetudine,nam omnes Principatus, Regna, Potentatus, ob publicam ipſorum ciuium vtilitatem, non in regentium commoda inuentos, creatos,acceptos,& admiſſos fuiſſe communi Philoſophorum, Legumlatorum, & Sanctorum ſententia textatum eſt, & Cicer.lib.1.offic. ait,vt enim eſt tutela ſic Reipublicæ adminiſtratio ad vtilitatem eorum,quibus commiſſi ſunt, non ad eorum,quibus commiſſa eſt, gerenda;quod confirmat Ariſto. lib.5.Ethic. Boer.de author. Magni Concil.nu.131. Luc.de Pen.l.militaribus C. de Decur. lib.10. Diuus Thomas in opuſc.21. ad
83 Duciſſam Brabantiæ, ibi Regnum non propter Regem,ſed Reges propter Regnum, & Rex à Tyranno eò differt, quod ille ad bonum publicum tendit,
84 & commune commodum, alter ad proprium;Reges ergò, & leges ad vaſallorum vtilitatem introducti,vt Ducatum alijs præſtent, Sot. de iuſt.& iur. q. 5. art. 1. Quis enim abſque directore viarum diſcrimina ſecurus poterit vagari? & quis ſine Præceptore diſciplinam poterit adiſcere? ſic nulla Prouin-
85 cia,nullus exercitus,communitas,congregario abſque Duce,Capite,Rectore eſſe potuiſſet,quo mediante indocti inſtituantur,ſimplices dirigantur;boni cuſtodiantur;puſillanimes foueãtur;ſuperbi reprimantur;excedentes corrigãtur; mali puniantur, & cuncti à quacunque oppreſſione defendantur. Hæc creandi Magiſtratus,Superiores, & Potentatus; fuit origo,& cauſa,Ariſt.lib.4.& 6.Pol. non ſic hodie Principes; quærunt enim multi,quæ ſua ſunt,non quæ ſubditorũ (pace tamen bonorum) attẽdunt enim ditari, & augere quotidie ſuos introitus,& qui in hoc vigilant ſignum peſſi-
86 mũ præbent mali regiminis, & depauperationis vaſallorum;Adducũt DD.ſimilitudinẽ lienis, ſeu milzæ,quæ ſi creſcit, cetera mẽbra corporis ſecurum eſt decreſcere;& proindè experiẽtia docet ꝙ tales auari Domini non attẽdunt niſi ad excoriationem ſuorũ vaſallorũ, vſq; ad ſãguinem, ꝙ ſatis eſt iniquũ auditu; ipſis.n.tributa eſt cura pauperũ, nè opprimãtur,& vt quilibet ſuo ſit contẽtus cap.fi.de regu.lib.6.& modo,ꝙ ipſi cuſtodes

ſtodes deuorēt oues, datas ad cuſtodiendum, & ꝙ nullam curā de eis habeant, quantam mereantur pęnam, in alio ſęculo videbimus: Hinc Ezech. 22. Principes facti ſunt hodie quaſi lupi rapaces, qui effundunt, & deuorant ſanguinem miſerarum ouium, quas ad cuſtodiam Dominus eis tribuit, ſed rationem recipiet, Luc. de Pen. l. fi. C. de ſuperind.
87 & proindè fugiant auaritiam Superiores vti cauſam, & radicem tantorum malorum, & mali regiminis, cap. quia radix de pęniten. diſt. 2. laudantur ij potiùs ex liberalitate, & charitate, quæ reddunt populos ſibi deuotos, nam pœnæ, & premia impellunt ſubditos ad amandum Superiores; ita quod ſe exponant tot, tantiſq; periculis, Franciſ. Marc. deciſ. 81. par. 1. Hinc Reges noſtri laudántur ex liberalitate, pluſquam alij, & videmus ex tot largis in-
88 feudationibus, quæ primæuo iure, & ſub alijs dominijs, tam ſtrictè procedunt, vt in principio dixi, & refert Caſſan. in dicto Cathalog. glor. mund. par. 2. & Plato dixit: Principis auaritiam, potiſſimam eſſe cauſam, Impe-
89 rij ſubuertendi; ideo Tiberius Cæſar ſcripſit Præſidi ſuadenti noua tributa, Apollinem ediſſe oraculo, Lacedęmoniorum gentes, auaritia eorum perituras; & ſi quis Priſcorum excutiat annales, & veterum monumenta reuoluat, pleraſq; ſeditiones ex modicis exactionibus Principum, ortas fuiſſe reperiet, & multorum populorum animos, à ſuis ſuperioribus ab alienatos. Hinc Syracuſanus cum pecuniam à ſubditis exigeret pro iuſto bello, & murmurantes cerneret, Imperialia ornamenta vendidit, Aureaq; pocula, veſteſq; vxoris, cæteraq; conſumpſit, dicens; Prædonem potiùs, quàm Principem nominandum Superiorem, moleſtum ſubditis pro emungendis pecunijs: & Cyrus inculpatus à Cræſo amico, cur vaſallis non indiceret collectas, vectigaliaq; vt Theſauros in neceſſitatibus Regni recondderet? Reſpondiſſe traditur, dicens: Quot pecunias quæſituras crederet, ſi ſuum conſilium fuiſſet aſſecutus, qui magnum numerum illi præſcripſit, & tunc Cyrus amicos ſuos Imperij adire iuſſit, nuncians ſubditis ſibi neceſſitatem aliquam præſtò eſſe, vt pecunias accommodare eſſent contenti, qui ſpontè vltra numerum à Cræſo taxatum, duplicatum theſaurum in breui recondidit, tumq; vocauit Cræſum, dicens: vide ſi theſauros tuo cōſilio quæſiuiſſem, inuidiæ, nunc, & odio cunctis ſubiectis eſſem, ſed dùm amicos ſubiectos, ego diuites reddiderim hos mihi theſauros & cuſtodes ſimul ſemper habui, & bonorum meorum longè fideles, quàm ſtipendiarios: In regnantibus etiam florere debet affabilitas, & quod
90 copiam ſui libenter faciant, omnibus audientiam præſtando, eorumq; querelis ſuccurrendo, nam non omnia decet per ſuos miniſtros facere expediri, cùm à communiter accidentibus videamus, quòd iſti potiùs quærunt, quæ ſua ſunt, quam quę aliena. Exempla dant Imperatores, Reges, & alij ſubli-miores, qui certis diebus hebdomadæ, omnes audiunt, & ſui copiam præſtant,
91 quam publicam lætitiam nominat tex. C. de public. lætit. lib. 12. & exinde ſcribitur, quòd propter affabilitatem Alexander Magnus fuit ſummopere à populis dilectus, ita quòd vniuerſum pęnè orbem meruit poſſidere, Lucas l. militiæ C. qui milit. non poſſunt libr. 11. Adde quod cum Alphonſus Aragonum Rex à ſuis monitus, vt caueret, nè nimia lænitas contemptum pareret,
92 magis reſpondit cauendum, nè ſeueritas, & ſuperbia, conciliet inuidiam, & exitij mihi periculum; & Senatum Romanum hac præcipua virtute floruiſſe extollitur, qui cum Chartaginenſium Legati in Vrbem veniſſent ad ſuos captiuos redimendos, protinus, nulla accepta pecunia, ſed maxima humanitate iuuenes pęnè tres mille reddidit, ita vt Legati obſtupefacti dixiſſe habetur, ò benignitatem, ò affabilitatem regiminis Romani, ò etiam noſtra

ſupra vota fœlicem legationem, cùm tantam benignitatem manu contrectauerimus. Hinc de Saluatoris noſtri laude canitur ab Apoſtolo: Apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris noſtri, non ex operibus iuſtitiæ, quam fecimus, ſed ſecundum magnam miſericordiam ſuam; & ipſe proprio ore dicebat. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde; & proinde faciles debent eſſe aditus ad Principes, & hinc Plinius in laudem Trayani dicebat.
93 Nulla in adeundo difficultas, nulla in reſpondendo mora, ſtatim omnes expediuntur legatorum turbæ, fores non obſident; nam nil tantum odium concitat, quam aſperitas, & Superioris moroſitas. Neminem triſtem diſcedere à facie Principis, licet & paupercula quædam, Philippo Regi Macedonū, fertur,
94 ſupplicationem dediſſe, dum in ſubſellio ſtabat, qui reſpondit, tunc ocium ſibi nō eſſe, & pauperculam replicaſſe. Noli imperare, ſi cum mora, non vis omnibus audientiam præſtare: quæ reſponſio fecit Regem ſubſiſtere, & ait: Viſa eſt mihi vox iſta, vti de cœlo tonans, quod ſic Principem deceat; & Veſpaſianus, cum graui morbo vexaretur, non ceſſabat legationes audire, & ad-
95 monentibus amicis, vt ſibi parceret. Reſpondit, Imperatores oportere ſtantes mori, & vigilantes ſtrenuosq., ſicq; vitæ eſſe perneceſſarium, audiendo ſubiectorum neceſſitates, & ſupplicationes; Multumq. confert Superioribus
96 veritatem in ore ſuo habere: vt Prouerb. 16. Non decet Principem labiorum ſuorum eſſe mendacem; & Bened. capit. Raynutiis de teſtamen. num. 43. ſatis inuehit contra iſtos Magnates, qui aberrant à veritate, & hodie vnum promittunt, & aſſerunt, & de mane aliud ſentiunt, & nil eſt, quod lumine clarius fulgeat, quàm ſimplex veritas, & non duplicata locutio, l. epiſtola inter claras C. de Summ. Trinit. Quid enim laudis, aut gloriæ nobilis habere poterit, qui mendax, aut infidelis ſit? quid turpius, quàm fidem fallere? Benedict. præcitato loco num. 18. verſic. teſtamentum. Magnamq. gloriam ſibi parant, ſi Bonos, Virtuoſos, & Re-
97 ctos defendant, & præmient, exaltando idoneos, & merentes, & non inpudicos, & malos: cum ijs conuerſando, & tractando, nè boni, & ſapientes, ſtent retro, & mali ſedeant in Conſilio, vt 10. Numer. Recedite à tabernaculo impiorum, nè inuoluamini in peccatis eorum, quod vitium
98 ſatis imperat hodie malis Superioribus, vt videmus. Remuneratio verò, & præmia, non æqualiter inter ſubditos ſunt diſtribuenda, vt inſipidè multi dicunt, aſſerentes Superiorem debere eſſe iuſtum, & non debere inclinare magis vni, quàm alteri; nam hoc verum, circa merita iuſtitiæ, & punitionis delictorum, non circa reliqua, Deus namq. ſpeculum, ac norma noſtræ vitæ, præmia iuſta, & merita confert; ſed Saluator noſter in Montem Tabor, aſſumpſit non omnes diſcipulos,
99 ſed aliquos dilectos, Petrum, ſcilicet Ioannem, & Iacobum; vt Auguſtin. in regula non æquale omnibus, quia non æquè; ſed vnicuique, prout meruit; & adde Vaſq. in præfat. num. 81. exemplo Solis, qui faciem palatij ſuis radijs illuminat, non tamen æqualiter omnibus feneſtris lucem impartitur, ſed minoribus, & arctioribus minorem, maioribus verò maiorem, iuxtà eorum capacitatem; ſic & Superior gratiam ſuam, & præmia ſecundum gradus, & conditiones perſonarum diſtribuere debet; Fu-
100 giant etiam adulatores, & amici ſint veritatis, & amore proſequantur, qui dibaphum cogitant, vt aduertit Petra de Poteſtat. Princip. cap. 2. num. 5. latius Vaſq. in præfation. ex num. 4. Sed proh dolor? hodie iſti amantur, iſti beneficantur, & ſectatores veri, habentur odio, veritas enim odium parit, iuxta illud Apoſtol. Ego inimicus factus ſum vobis, verum dicens, & multa ad hoc cumulat Lucas de Penna l. quoties C. de naufrag. lib. 12. com-

compoſuit nouiſſimè librum meritiſſimus Conſiliar. Tappia in Adulatores, (& hæc intelliguntur, non de omnibus, ſed de malis Superioribus, atque Principibus.) Neceſſarium etiā eis reputatur,quod cum conſilio ſapientum negotia expediant; nam Regentes cum cō-
101 ſilio ſtatuunt,l.humanum C. de legib. non enim debent ſuo ſenſu abundare, ſed vota capere meliora.Fely.cap.quāto de iudic. in ſextò, & dicam infra de hoc,Prima Pragm.ſeq. Adde quod valdè intereſt Superiorem habere apud ſe Viros ſapientes,& iuſtos; & memorabilis eſt illa Darij ſententia in Hiſtoria Alexandri,dicens: Meliorem eſſe Rempublicam, in qua Princeps malus ſit, dummodò apud eum ſint conſultores ſapientes, & boni, quia, vnus malus à
102 multis corrigitur,ſed multi mali conſultores vincunt vnum,quia vt Diocletianus dicebat: Bonus, & cautus Imperator,venditur tamen à callidis conſultoribus,Vaſq.controu. Illuſt. in præf. num.4.Lucas d.l. quoties C. de naufr. lib.10. Sic ;etiam non debent vulgo, vel cuiuſque vanæ voci, de facili credere,vt Iuriſconſ.l.ſi dictam ff.de euict. & 2.q.6.cap.certa ratione; in quod vi-
103 tium ſæpè incidunt mali Superiores, qui accomodant aures primo, & Deus duas aures conſtituit, vt vna pro actore; altera pro reo ſeruaretur; non facilè enim debent credere;ſed exquiſitè omnia diſcuti,& in deliberatione pronunciari,Lucas l.vxor C.de minor.debētq. pro iuſto conſilio habere homines conſcientiatos, & doctos, de quibus experientiam habent, Petra cap.1. quia calumniantur Superiores,ſed ſemper culpa tribuenda eſt eorum Miniſtris, qui aberrant à veritate, iniquè conſulendo 86.diſt. cap.tanta,& dicam infra tertia Pragm. vbi de electione officialium loquar.

Neq; debent nimiùm guſtibus,& venationibus attendere,muſicis, & ludis, & ſimilibus; cùm nimia voluptas,ſit virtutum extinctiua 22.q.6. cap.quicunq; & l. venatoribus C. de excuſ. muner. lib.11.ſic dicitur,Eſaù ideò malus,quia venator,glo.cap.j.de cler.venat. recre-
104 andus tamen eſt animus Principis,nā dilatatus,& lętatus fit promptior ad labores,& onera,ſed exceſſus ſunt reprehendendi, Perez l.1.tit.22.lib.2.ordin. Poſtremò,quia non eſt meum,hic comprehendere omnes qualitates Superiorum, quæ requirerent pergrande volumen;recordor finaliter illud dictum Philoſ.quod Superior non debet eſſe
105 omnibus blandus,ſed paucis familiaris,omnibus æquus, ad iracundiam tardus,ad clementiam pronus, in aduerſis firmus,in proſperis cautus, nō laſciuus, nulli nocere,omnibus prodeſſe,quæ pauca vtinam ſeruarentur,& licet alij,multa ſcripſerint,ſufficiant hæc dicta auctoritatibus firmata,'& non proprio marte excerpta. Adde, quod ſi Superior ita ſuum officium impartiatur, vt fuit dictum: felix Ciuitas, Terra, & Regnum, quæ à tali regentur ; nam Superiores boni à Deo dantur ad ſolatium populorum,Andr.cap.1.num.3.de capit.qui curiam vend. & è contra ſignum diui-
106 næ iuſtitiæ ad vindictam ſubditorum erit malum Imperium; nam inſtrumenta ſunt diuinæ iuſtitiæ, vt Attila Rex Gothorū flagellum Dei,ſuper Italiam, Rex Aſſiriorum ſuper populum Iſraeliticum, vt Iſay.Vè Aſſur, virga furoris mei,baculus eſt in manu eius, indignatio mea ad gentem fallacem,vt contra populum,auferat ſpolia,diuidat prædā, & ponat illum in conculcationem.Hinc Tamburlanus ſæuiſſimus Scytarum Rex, vt Ottomāni tradūt ab amico,qui Chriſti fidem tenebat interrogatus,cur tantum ſæuitiæ, & cur ſe inexorabilem redderet? toruo aſpectu reſpōdiſſe fer-
107 tur. Putas nè,hominem in hoc me eſſe? Ira Dei ſum in terris,ad pernitiem ſubiectorum. Hæcquè ad declarationem rubricæ noſtræ, & ſequentium explicationem, ſat erunt, nè rubrica ſit longior tractatu, licet multa alia ſuperaddi poſſent. Adde vnum pro complemento, quod Baro grauans in tot caſibus infra paſſim notandis, & ſibi vſur-

pans id quod ſibi à vaſallis non debetur, de iure, peccabit ſemper mortaliter, & tenebitur ad reſtitutionem,
108 emendæ, ſi quid contra iuſtitiam exegerit, & ſi non extorſerit, tenebitur ad peccatum, & ad intereſſe, quod contingerit vaſallis ex occaſione iniuſtæ prætentionis, vel litis, & eſſet pro tali aſſumpto diſcutiendum, an, & quando le-
109 gem non ſeruans peccet mortaliter, ſed concluſiuè loquendo, licet multæ ſint diſtinctiones à DD. traditæ c.1. & cap. quæ in Eccleſiarum de conſtitu. Ang. & Syluest. verb. lex, Nauarr. in Manua. cap. 23. Couar. regul. peccatum par. 2. relect. §. 2. Boer. dec. 1. nu. 7. Viui. dec. 106. Omnes tamen in hoc conueniunt, quod quando lex ciuilis, vel canonica præcipit aliquod, quod reſpicit commune ſubditorum bonum, Dominus contraueniendo, ſemper peccat. Cumq. omnes ſequẽtes ſanctiones, promulgatæ ſint pro bono regimine vaſallorum, & publica vtilitate, & ſubditorũ releuamine, & ſint fundatę ſuper bono pacis, & regiminis, iure naturali, & præceptis diuinis, ideo obligant ſemper, & ad ſemper; vndè Barones, ſi intendunt dirigere greſſus ſuos ad viam æternæ pacis, ſpeculentur eorum conſcientias in hoc ſpeculo, & legẽdo videant, ſi legẽ offendant, ac vaſallos, & ſe emendent, dum ſumus in via; nam Potentes potenter tormenta patientur, Simanc. lib. 3. cap. 2. de Republica latè.

SVMMARIVM.

1 *Ordo eſt finis rerum, & omne bonum conſiſtit in ordine, & diſtinctione.*

2 *Geminatio multum operatur.*

3 *Principis officium eſt, comoda ſubiectorum inueſtigare, & calamitatibus ſuccurrere.*

4 *Princeps per vigilãtiam erga ſubditos, & prouidentiam ſe facit parem Deo.*

5 *Omnis Chriſti actio, noſtra fuit inſtructio.*

6 *Princeps vocatur Pater ſubditorum.*

7 *Pater quis dicitur non ſolum ex generatione, ſed cura, & doctrina.*

8 *Princeps dicitur anima populi, nam vt anima viuificat corpus, ita ſe gerere debet Princeps erga ſubiectos.*

9 *Principatus ortum habuit pro ſubleuandis ſubditis.*

10 *Magnificentia Principis circa quæ verſetur, declaratur.*

11 *Princeps an debeat neceſſariò vti conſilio in legibus condendis, vel arduis explicandis.*

12 *Pontifex an teneatur ſequi conſilium Cardinalium.*

13 *Conſiliarij ſunt membra Principis.*

14 *Baculum rectum tenent ſolum Principes non habentes Superiorem, alij curuatum, ad demonſtrãdam poteſtatem abſolutam.*

15 *Lex in tantum valet, in quantum eſt vtilis, & rationabilis.*

16 *Concilium aſſiſtit Principi per viam miniſterij, & non per modum limitationis.*

17 *Regi Federico tribuitur, fuiſſe mortuum ſine heredibus, quia ſuo ſenſu abundabat, & conſilium ſuorum ſapientum non curabat.*

18 *Errare non dicitur Princeps dum concilium ſuorum ſequitur.*

19 *Princeps qualiter dicatur, quod habeat omnia iura in ſcrinio pectoris.*

20 *Clauſula ex certa ſcientia ſoli Principi competit.*

21 *Aſſertioni Principis an credi debeat.*

22 *Principis aſſertioni in tertij præiudiciũ, vel in ſui comodum de iure non creditur.*

23 *Deſenſiones ſunt de iure naturali, ideo Princeps tollere non poterit.*

24 *Proreges ſine concilio ſibi deſtinato leges facere non poterunt.*

25 *Proreges quibus in iure æquiparari debeant, an Præſidibus, vel Præfectis Prætorio.*

26 *Regnum Neapolitanum dicitur de iure vna prouincia.*

27 *Princeps poteſt vnire, & diſmembrare prouincias, & feuda, & ipſi ſoli competit.*

28 *Præfecti prætorio poteſtas poteſt dari à Prin-*

Principe etiam officiali non adminiſtrāti Regnum,ut de iure requiritur.

29 *Vicarius,& Locumtenens poſſunt omnia quæ Principalis,& vocantur Legati a latere.*

30 *Proreges an poſſint derogare legibus,vel ampliare,& minuere ex cauſa.*

31 *Plenitudo poteſtatis conceſſa Proregibus non erit ſic plena in eis, prout exerceri poterit à Principe.*

32 *Proreges habent auctoritatem procedendi contra delinquētes ex abrupto,motu proprio ex cauſa.*

33 *Proregibus multa ſunt excepta,quæ non cenſentur eis communicata.*

34 *Proreges non poſſunt ſuſpendere,nec punire Magiſtratus perpetuos a Rege creatos.*

35 *Prorex an poſſit informationem capere contra Officiales perpetuos,& Principi referre.*

36 *Clauſula,dans vices, & voces non extēditur ad inſolita.*

37 *Officiales omnes uti debent conſilio eis deſtinato,alias priuari poterint.*

38 *Princeps non poteſt diſponere ſuper Prælatis,niſi teneant feuda ab eo.*

39 *Eccleſiæ,& Prælati tenent multa feuda in Regno ut refertur.*

40 *Eccleſiaſtici ſortiuntur forum Principis pro cauſis feudalibus ciuilibus,& non pro criminibus.*

41 *Appellari debet ab Epiſcopis ad laicos Superiores in caſibus ſupradictis.*

42 *Feudum a Principe conceſſum an præſumatur datum in allodium, vel feudi naturam.*

43 *Conceſſio facta Eccleſiæ, licet præſumatur in allodium, non tamen quoad iuriſdictionem.*

44 *Iuriſdictione non poteſt Princeps ſe expropriare in totum, ab eo abdicando eam.*

45 *Epiſcopus nō poterit conſtituere Officialem eccleſiaſt.cum in feudis à Principe conceſſis.*

46 *Clericus ſtatim quod quis efficitur, perdit feudum vel officium.*

47 *Milites Hieroſolymitani an feuda tenere poſſint.*

48 *Feuda non poſſunt emere perſonæ Principi nō ſubiectæ, ſine Principis aſſēſu.*

49 *Adiutorium debitum Prælatis feudatarijs,differt à charitatiuo ſubſidio.*

50 *Adiutorium in quibus caſibus debeatur Prælatis narratur.*

51 *Adiutorij taxa Prælatis debita quanta ſit.*

52 *Fructuum æſtimatio tam in ſolutione releuij,quam in alijs fit, prout tribus annis præcedentibus pretium ſtetit.*

53 *Adiutoriū exigitur per ſocularia à terris ad rationem quinque carolenorū.*

54 *Adiutoriū Baronibus debebatur ex varijs cauſis,quæ hodie ſunt taxatæ, & non licet ultra.*

55 *Adiutorij præſtandi cauſa finalis quæ ſit, diſcutitur.*

56 *Adhuc vocatur,ſeruitiū militare quod debent feudatarij Regi.*

57 *Seruitium militare quantum ſit taxatū pro feudo quaternato,vel de tabula, & an poſſit augeri.*

58 *Releuium quantum eſſe debeat, & quæ cauſæ excuſent à defectu ſolutionis.*

59 *Cauſa finalis,& non impulſiua diſponit.*

60 *Adiutorium an debeant vaſalli Baroni ſi is poſſideat feudum francum.*

61 *Conſtit. Regni quamplurimum,an ſit fauorabilis,vel odioſa.*

62 *Adiutorium an debeatur Baroni iuriſdictionis ciuilis,vel criminalis.*

63 *Baro criminalis eſt dignior ciuili, & ipſe præſtat licentiam pro parlamentis.*

64 *Baro ciuilis dicitur verè Dominus, & ipſe præſtat Regi fidelitatem.*

65 *Arma depingere in loco dominiū arguit.*

66 *Arma alicuius Magiſtratus imponi non poſſunt in locis publicis, ſed illa Principis prius,& poſtea alterius.*

67 *Adiutorium an debeatur feudatarijs nō habentibus feudum in Baroniam diſcutitur.*

68 *Adiutorium an debeatur vſufructuario vel proprietario,& an creditori tenēti in pignus, vel vxori retinenti pro dote,an locatori,vel efficttatori terræ.*

69 *Adiutorium pro quibus cauſis debetur refertur.*

70 *Adiutorium debetur à vaſallis quando perſo-*

perſona Domini eſt capta ab hoſtibus.

71 *Legatus ab Vniuerſitate ſi erit captus à latronibus, vel hoſtibus, an ea teneatur redimere, diſcutitur.*

72 *Damnum ſi patiatur ciuis ex cauſa Vniuerſitatis, vel ob inimicitias, & lites illius, cum alijs, an repetere poſſit ab Vniuerſitate ſingulariter notatur.*

73 *Petere non debet quis id quod contrariũ non eſſet poſtulaturus, & exornatur, l. pen. C. de ſolut.*

74 *Carceratus ſi erit debitor Baro, & ſoluere non poſſit, an adiutorium petere poſſit.*

75 *Adiutorium an debeatur pro faciendo filio, vel fratre milite.*

76 *Militaria priuilegia an ceſſerit hodie, diſcutitur.*

77 *Milites Hieroſolymitani gaudent priuilegijs militum, & pro ijs debetur adiutorium patri, cum limitatione.*

78 *Adiutorium pro Doctoratu filij deberi dicit Anna.*

79 *Adiutorium debetur Baroni pro vna terra emenda, ſed non pro multis, & quare.*

80 *Baro ſi emat iuriſdictionem ciuilem, vel criminalem, vel aliquod caſale, an ei debeatur adiutorium.*

81 *Verba debent interpretari de potiori ſignificatu.*

82 *Adiutorium præſtitũ patri ementi vnã terram, an debeatur filio ementi alteram diſcutitur.*

83 *Hæreditate adita non dicitur amplius hæreditas, ſed accipientis patrimoniũ.*

84 *Adiutorium an debeatur pro pluribus ſororibus, vel filiabus maritandis.*

85 *Numerus ſingularis an extendatur ad pluralem, adnotatur.*

86 *Adiutorium an debeatur pro pluribus Nepotibus, & quid ſi maritentur eodem anno.*

87 *Adiutorium an debeatur, ſi dos fuerit conſtituta filiæ ex teſtamento diſputatur, & contra Andream concluditur.*

88 *Dos filiæ debetur ex neceſſitate.*

89 *Adiutorium non tenentur præſtare noui vaſalli, declaratur.*

90 *D. Lucretia de Tuſo Orſina laudatur.*

91 *Locutio indefinita æquipollet vniuerſali.*

92 *Paragium debetur ſorori de paternis, nõ de acquiſitis per fratrem de ipſis bonis antiquis.*

93 *Adiutorium an debeatur fratri dotanti ſororem inopem, vel vterinam, ſeu cõſanguineam.*

94 *Mater ſi maritet filiam, an poſſit à ſuis vaſallis petere ſubuentionem.*

95 *Argumentum de matrimonio carnali, ad ſpirituale, an procedat.*

96 *Legatum factum de mille ſi nupſerit, & de quingentis ſi filia monaca fiet; an dicatur exorbitans præferendo carnale ſpirituali, diſcutitur, & iterum num. 100.*

97 *Deſtinatione facta de filia monacanda, an ſufficiat pro adiutorio petendo.*

98 *Legatũ pro matrimonio an debeatur cõtractis ſponſalibus, vel ſequuta copula.*

99 *Adiutorium pro monacatione minui debet.*

100 *Dos monialium poteſt eſſe minus legitima.*

101 *Monialis dote non conſtituta, ſuccedit patri in toto paragio, & in dote ſoluta dari monaſterio.*

102 *Monaci per ingreſſum Religionis exeunt à patria poteſtate, ſed non ammittunt ſuitatem.*

103 *Adiutorium pro monacatione, vel dotatione ſpuriarum eſt medietas ſubuentionis.*

104 *Adiutorium an debeatur pro ſe ipſa maritanda.*

105 *Adiutorium ex cauſa eſt minus medietate ordinario.*

106 *Focularia an poſſint renumerari fraude allegata per Baronem in numeratione.*

107 *Pœna fraudantis focularia eſt vltra relegationem.*

108 *Numeratio foculariorum facienda per Reg. Cam. qualiter, & quando fiat recenſetur.*

109 *Focularia alicuius terræ ſi deficiant, an Regia Curia teneatur Vniuerſitati facere excomputum, & accreſcere onus alijs.*

110 *Ad-*

Digitized by Google

110 *Adiutorium an debeatur patri,vel fratri,ſi filia maritetur ſine dote, vti nupta ob pulchritudinem.*

111 *Seruitium an teneātur præſtare intra Regnum,vel extra.*

112 *Baronibus, nec* Principi *licet noua onera indicere.*

113 *Collectas an Baro preſcribere poſſit cōtra vaſallos, & quantum tempus requiratur.*

114 *Baro an propria auctoritate poſſit exigere adiutorium,ſi controuertatur.*

115 *Vendere, vel emere nemo regulariter cogitur, ſed limitatur multis modis.*

116 *Argumentum à maiori eſt fortiſſimum.*

117 *Emptionis contractus eſt de iure gentium,ſuper quo iure Princeps non poteſt diſpenſare.*

118 *Deciſio Aff.128.improbatur.*

119 Princeps *non poteſt diſpenſare ſuper ijs quæ ſunt iuris naturalis, vel ciuilis poſt translatum dominium.*

120 *Poteſtatis ordinariæ, vel abſolutæ diſtinctio refellitur, & noua opinio affertur.*

121 *Poteſtas abſoluta non data cauſa legitima dicitur vis,atque tyrannides.*

122 *Gloſ.l.relegati ff. de pœnis, declaratur dum dicit, voluntatem* Principis *ſufficere pro lege.*

123 *Pretium in contanti ſoluere tenetur etiam Princeps, etiam ſi vtatur abſoluta poteſtate.*

124 *Pater non poteſt petere,vt filius habeat fidem de pretio rei venditæ de iure.*

125 Princeps *ex cauſa poteſt in modico lædere differēdo ſolutionem debitorum.*

126 *Principe in neceſſitate conſtituto poterit vti redditibus ſubiectorum, & cogere ad mutuandum.*

127 *L.bene à Zenone C.de quadr.præſc. limitatur.*

128 *Generi per ſpecies quando derogetur.*

129 *Victualium appellatione, non venit veſtitus, nec parata animalium cauſa,vti ordea, & cætera.*

130 *Animalium appellatione non veniunt piſces,& volatilia.*

131 *Relatiuum,alius,alia eſt repetitiuum ſimilium, & non diuerſorum, & limitata nu.*138.

132 *Clauſula generalis reſtringitur ad ea quæ ſunt ſimilia expreſſis, & non ad diſſimilia,vel maiora.*

133 *Verba ſequentia ampliant,vel minuūt præcedentem diſpoſitionem.*

134 *L.Proculus ff.de vſufr. ſingularis reputatur, & ea declaratur.*

135 *Pactum quod non transferatur dominium rei vēditę, facit cenſeri contractum eſſe locationis.*

136 *Vxore relicta vſufructuaria filijs extātibus alimēta tantum debentur, ſecus ſi extranei eſſent inſtituti, limitatur ſingulariter.*

137 *Verba,vel mens erit attendenda, & quid præualere debeat adnotatur.*

138 Procurator *conſtitutus ad exigendum à Colonis, & alijs, an extendatur ad* Nobiles, *vt iure poſſint ab eo conueniri.*

139 *Locus deſignatus pro alimentis, an cenſeatur poſitus demonſtrationis cauſa.*

140 *Verba in dubio potius demonſtrationis cauſa, quam diſpoſitionis poſita cenſentur.*

141 *Adducta in augmentum non debent pati diminutionem.*

142 *Barones nō poſſunt cogere vaſallos ad ſibi vendendum.*

143 *Colonus iure cogi poterit à Domino ne alijs partem colonicam fructuum vendat,quam ſibi.*

144 *Baro an poſſit cogere vaſallos ne fructus feudi vendant alijs quam ei.*

145 *Socius tenetur potius ſocio, quam alteri vendere, & ſic emphyteota potius Domino directo quam alij coniunctus coniunctio.*

146 *Verba debent impropriari,vt euitetur correctio.*

147 *Aſſiſiam imponere victualibus,an competat Baroni,vel Vniuerſitati,infra nu.*151. *declaratur.*

148 *Qualitas noua adducta à ſtatuto videtur inducta pro forma.*

149 *Catapanorum electio an pertineat ad Barones, & ab eorum grauaminibus* ad

ad quos appellatur.

150 Dictio, præſertim, facit caſum minus dubitabilem, & non excludit diſpoſitionem antea factam.

151 Catapanorum creatio, pertinet ad Vniuerſitates de conſuetudine potius quã de iure, & an conſuetudo ſit probanda.

152 Catapani, & ſi eligantur ab Vniuerſitate, tamen non poterint pœnas exigere, mandata facere, & quicquam iuriſdictionis exercere, ſine licentia ordinarij.

153 Baronis prohibitio ne victualia vendantur alij, quàm ſibi, quando valere poſſit, diſtinguitur.

154 Baro nullum ius habet in territorijs liberis, ſecus in feudalibus, in quibus dicitur habere ius hypotecæ.

155 Baro licet præferatur volentibus vendere, nõ tamen ex hoc poterit emanare banna ne venditiones fiant, niſi ipſo requiſito.

156 Prælatio procedit facta venditione, & non antea regulariter.

157 Prælationis ius in caſibus de iure cuiquam competentibus non poteſt cedi, quia perſonale beneficium eſt.

158 Bonorum, vel rerum appellatio, largã habet ſignificationem, & extenſionem.

159 Venditio poteſt probiberi ſi intercedat publica vtilitas.

160 Baro non poteſt cogere vaſallos ad aſſictandos ſuos introitus.

161 Soliti, vel habites cogi poſſunt ad onera & munera ſubeunda.

162 Conducere iterum introitus Baronales, an quis poſſit cogi declaratur nobiliter.

163 Barones, neq; ad modicum tempus poterint prohibere, ne ſubditi vẽdant victualia, quia voluerint ipſi prius diſtrahere ea.

164 Barones non poſſunt prohibere exercitium aliquarum negotiationum, vel induſtriarum.

165 Baro non poterit concedere, vt aliqui tantum exerceant aliquas artes, & cæteri non.

166 Officiales Baronis non poterunt explere ea, quæ Baronibus prohibita ſunt, nam prohibitus, vt actum non gerat, neque per interpoſitam perſonam poterit.

167 Princeps ex cauſa poterit diſponere ſuper iure naturali, & gentium, ac diuinum.

168 Poteſtas abſoluta ſi exerceatur cum cauſa, iuſta erit, alias tyrannides, & vis dicetur.

169 Vendere, & emere quando compelli quis poſſit caſus enumerantur remiſſiuè.

170 Cauſa publicæ vtilitatis dicetur non ſolum ea quæ reſpicit totam prouinciam, ſed etiam quæ concernit publicũ vnius terræ.

171 Cauſa iuſta an præſumatur in Principe reſcribente contra ius naturale, vel vbi tertio nocet.

172 Barones tenentur vendere victualia vaſallis indigentibus, & penuria data, ſic & è contra.

173 Vaſalli, & Barones ad imparia non debent iudicari.

174 Carcerari an poſſit debitor à creditore ſi caſu, & fortuna defecerit facultatibus.

175 Vaſalli an teneantur alere Dominum pauperem, declaratur.

176 Ciuitas Muri laudatur de fidelitate erga ſuos Dominos.

177 Mutatio ſemper parit diſcordias.

178 Vendere qui coguntur in caſibus de iure exceptis, an teneãtur habere fidem de pretio.

179 Via publica ſi diruatur vicinus tenetur iter præſtare tranſeuntibus, & qualiter diſcutitur.

180 Neceſſitas, & publica vtilitas æquiparantur.

181 Vaſalli non teneutur habere fidem de pretio, quando vendunt Baroni, niſi ſoluant in contanti.

182 Gloſ. l. ſi locus §. cum via ff. commun. præd. confutatur, quæ dicit non eſſe ſoluendum pretium quando publica neceſſitas vrget.

183 Neceſſitatis extremæ tempore, omnia.

ula ſunt communia.

184 *Baro non accomodans victualia ſubditis tempore extremæ neceſſitatis peccat grauiter, cùm teneatur ſubuenire illis.*

185 *Rex tenetur prouidere Regnum ne pereat extrema neceſſitate vrgente, ſic Barones in ſuis terris.*

186 *Barones quomodo conſuetudine, vel præſcriptione iura querere poſſunt cōtra vaſallos.*

187 *Præſcriptio à conſuetudine qualiter differat latè explicatur.*

188 *Conſuetudo nō requirit titulum, vel bonam fidem, ſed conſenſum taticum, vel expreſſum populi, ſecus in præſcriptione.*

189 *Præſcriptio eſt odioſa, & ſtrictè interpretatur, & non extenditur.*

190 *Conſuetudo an requirat, vt pro ea ſit bis ſaltim iudicatum, vt legitima ſit latè diſcutitur, & confutatur opinio affirmatiua.*

191 *Conſuetudo non eſt perfecta niſi ſit præſcripta, fallit ſi fuerit pro ea iudicatū tunc nulla alia requiritur præſcriptionis probatio.*

192 *Solitum per quot actus inducatur, declaratur.*

193 *Conſuetudo non dicetur probata ex actibus ēt reiteratis, ſi non conſtet eos deueniſſe ad ſcientiam totius populi.*

194 *Conſuetudo an poſſit induci ſine aſſenſu Superioris, declaratur.*

195 *Conſuetudinis requiſita ſunt quatuor, quæ ſigillatim declarantur.*

196 *Actus debent eſſe vniformes, & frequētes ad conſuetudinem inducendam.*

197 *Actus ſi ſint difformiter obſeruati, antunc ſit attendendum id quod à maiori parte fuerit approbatum, vel conſuetudo corruat.*

198 *Poſſeſſionem, vel quaſi nō tribuunt mille actus difformes inter diuerſos geſti.*

199 *Difformitas actuum an noceat poſt præſcriptam, & inductam conſuetudinem.*

200 *Conſuetudo interpretatiua iuris dubij non requirit tantam ſolemnitatem, vel præſcriptionem.*

201 *Conſuetudo non requirit præſcriptionē temporis, quando populus expreſsè ſtatuerit quid pro conſuetudine ſeruandum.*

202 *Conſuetudo contra ius, vel bonos mores dicitur abuſus, & non erit obſeruanda.*

203 *Conſuetudo licet praua excuſat à pœna.*

204 *Præſcriptio incipit data quaſi poſſeſſione, & ex vnico actu incipit in incorporalibus.*

205 *Prædeceſſorum facta an præiudicent ſucceſſoribus, declaratur, & latius pragm. 11. in fi.*

206 *Quaſi poſſeſſio an inducatur per actus negatiuos data patientia aduerſarij.*

207 *Præſcriptio non requirit conſenſum populi, vti conſuetudo.*

208 *Quaſi poſſeſſio, nec præſcriptio inducitur ex actibus factis iure facultatis, vel familiaritatis.*

209 *Actus poſſeſſionis promiſcui, vel dubij, an interpretentur pro ſuo, vel iure facultatis geſti.*

210 *Initio antico poſſeſſionis probato, de præterito in præſens infertur.*

211 *Cōſuetudinis tempus, quale requiritur ad eam præſcribendam, declaratur.*

212 *Præſcribitur conſuetudo aliquādo ſpatio decem, viginti, triginta, quadraginta annorum, ſecundum qualitatem cauſæ.*

213 *Centenaria præſcriptio requiritur vbi ius reſiſtit, vel actus ſint diſcontinui.*

214 *Seruitia indebita de iure Baronibus ſemper præſumuntur ab eis extorta.*

215 *Murmuratio populi continuò interrumpit præſcriptionem Domini.*

216 *Barones non poſſunt præſcribere contra vaſallos indebita, niſi ſpatio immemorabili, tàm conſuetudine, quàm præſcriptione.*

217 *Tempus immemorabile præſumit titulum, Regium aſſenſum.*

218 *Præſcriptio contra diſpoſitionem Conſtitutionis Regni non opitulatur, cum in Probem. Conſtit. ſint annullata omnes præſcriptiones futuræ contra eas, ſed hoc limitatur.*

219 *Præſcriptio eſt impium refugium, & rarò ex ea ſola obtinetur in Regijs Tribunalibus.*

220 *Centenaria præſcriptio præſumit ſcientiam Superiorum, bonam fidem, & omnia neceſſaria.*

221 *Reſtitutio in integrum conceditur aduerſus preſcriptionem longam, ſed non aduerſus centenariam.*

222 *Barones poſſunt quærere iura contra vaſallos minori tempore centum annorum, ſi ea non ſint contra ius, & eis reſiſtat.*

223 *Præſcriptio immemorabilis ſi deficiat in ſuis requiſitis non opitulatur, & in dubio contra eam eſt decernendum.*

224 *Probanda, & articulanda qualiter ſit centenaria præſcriptio, latè explicatur.*

225 *Teſtes de fama, cũ illis de auditu qualiter coniungi poſſint, declaratur.*

226 *Præſcriptio immemorabilis corruit, ſi titulus ſit nullus, vel erroneus.*

227 *Scripturæ non debent præſentari, ſi poteſt titulus oppugnari, & habet intentionem ex præſcriptione.*

228 *Aſſenſus expeditio an præſumatur facta poſt conceſſionem, lapſo tempore centum annorum, benè explicatur.*

229 *Lite pendente inter Baronem, & vaſallos quis debeat obtinere in poſſeſſorio ſummario accuratè explicatur.*

230 *Interdictum vti poſſidetis nõ datur in ſummario poſſeſſorio vbi ius reſiſtit.*

231 *Spolium, nec turbatio datur, quando poſſeſſor poſſidet iure reſiſtente.*

232 *Differentia notatur, quando ius reſiſtit, vel non aſſiſtit.*

233 *Tituli exhibitio operatur, vt licet ius reſiſtat poſſeſſioni capi debeat informatio de poſſeſſorio, ſed ſi non præſentetur, decerni debet ſemper in ſummario, vt Baro abſtineat.*

234 *Cap. cum perſonæ de priuil. in ſextò declaratur, & ſic deciſ. Capyc. inter ſe pugnantes.*

235 *Poſſeſſio longa Baronis, an ſufficiat ad obtinendum in poſſeſſorio, diſtinguitur.*

236 *Poſſeſſio longa quæ dici poſſet in poſſeſſorio ſummario, & quæ in plenario mirificè declaratur.*

237 *Poſſeſſio immemorabilis requiritur ad obtinendum in plenario poſſeſſorio, dicunt; ſed hoc latè diſcutitur.*

238 *Seruitia difformia, & ſimilia non dant legitimam cauſam poſſidendi.*

239 *L. cum de in rem verſo ff. de vſur. declaratur.*

240 *Demanialia feudi non poſſunt iure concedi, & poſſideri per vaſallos, & ſeruatur cõtra eos in poſſeſſorio eadem diſtinctio facta contra Barones ſupra.*

241 *Lite pendente ſuper ijs in, quibus ius non reſiſtit quis obtinere debeat in poſſeſſorio.*

242 *Venalia publicè tenens tenetur vendere cuipiam emere volenti, alias iniuriarum actione tenetur.*

243 *Officium publicum tenentes, vti Notarij, Nuntij, & cæteri, requiſiti tenentur id exercere.*

244 *Prælatio an detur in venditione, prout res valet, aut prout ab alio offertur.*

245 *Aſſiſia ab Officialibus data, pretium non debet alterari.*

246 *Pretium habet ſuas partes, ſupremum, medium, & infimum, cum non conſiſtat in indiuiſibili.*

247 *Pretium ſemper in contanti eſt offerendum, & affertur deciſio Sacri Conſilij.*

248 *Vniuerſitates pro neceſſitate ciuium poterũt cogere particulares victualia ſuperflua habentes ad vendendum, vel ea non extrahenda.*

249 *Neceſſitatis, & vtilitatis publicæ cauſa, qualiter leges alterari poterint, refertur.*

250 *Iudices inferiores an poſſint alterare leges in caſibus neceſſitatis diſputatur.*

251 *Iudices in caſibus à iure expreſſis dicuntur Principes in ſuis terris, ſi non ſunt eis excepti.*

252 *Vniuerſitates an ſine aſſenſu Regio poſſint pecunias recipere mutuo, vel ad annuum cenſum.*

253 *Forma eſſentialis eſt, aut accidentalis, & qualiter cognoſcantur, & differant.*

uan-

Digitized by Google

254 *Forma dat eſſe rei,& ſpecificè eſt ſeruanda, alias actus corruit, & neminem excuſat.*
255 *Forma accidentalis non facit diſpoſitionis inobſeruantiam nullam, niſi opponatur nu.*258.
256 *Nullitas introducta fauore Vniuerſitatis,minorum,vel Eccleſiæ,non poteſt allegari niſi ipſi velint,& non à tertio impugnari poterit contractus.*
257 *Nullitas nil refragatur, ſi contractus erit vtilis minori, & ſimilibus perſonis.*
258 *Acta ſi erint vtilia pupillo,licet nulla aduerſarius non poterit impugnare ſed limitatur.*
259 *Vniuerſitas non tenetur pro contractu niſi congregata ſpeciale mandatum Sindico,vel alteri faciat.*
260 *Pecuniam an verſam eſſe in vtilitatem Vniuerſitatis probare debeant accipientes,vel creditores dantes, explicatur.*
261 *L.fi.C.de vend.reb.ciuit.lib.*10.*declaratur.*
262 *Pecuniam in dubio in antiquis,præſumitur eſſe verſam in vtilitatem Vniuerſitatis.*
263 *Contrahentes in caſibus vbi ius reſiſtit an perdant pretium, diſcutitur.*
264 *Mala fides præſumitur quando quis contra edicta mercatur.*
265 *Titulus quando reducitur ad non titulum, ex eo fructus erint reſtituendi.*
266 *Aeſtimatio quanti plurimi,an creſcat vſque ad triennium tantum infra quem præſumuntur fructus durare.*
267 *Ius dubiũ excuſat à fructibus,& expenſis.*
268 *Qualitas perſonarum facit leges penſitare.*
269 *Pretium de æquitate non perditur etiã in contractibus in quibus ius reſiſtit, niſi eſſet datũ pupillis,& vniuerſitatibus,& eſſet ammiſſum,& non verſum in vtilitatem eorum.*
270 *Reſtitutio in integrum reſtituit minorem,& etiam maiorem ad priſtinum.*
271 *Fructus ſemper ſunt reſtituendi annullato contractu.*
272 *Fructus reſtitui debent facta liquidatione etiam intereſſe pecuniæ datæ ab altero contrahente.*
273 *Intereſſe capitalis ſemper excomputãdum eſt,licet contractus ſit nullus ex æquitate.*
274 *Fructus eſtenuãt ſortem in contractibus reprobatis ſi ſuperant intereſſe pecuniæ.*
275 *Fructus annullato contractu, an debeantur ex nũc,vel vt ex tunc, ſingulariter explicatur.*
276 *Conditio non ſeruata facit contractum reſolui ex tunc,modus vero ſi non ſeruetur,reſcindit conuentionem ex nũc, ſicq. fructuum condemnatio fieri debet.*
277 *Fructus à quo tempore debeant reſtitui annullata donatione inofficioſa, vel data reſtitutione in integrum.*
278 *Reſoluto contractu non ſolum fructus ſunt reſtituẽdi,ſed omnes expenſæ ad id erogatæ.*
279 *Contractus ſi eſt nullus an obligati pro ſecuritate contractus teneantur.*
280 *Vniuerſitas,nec fideiuſſores obligantur ſine aſſenſu Regio ex nouella pragmatica.*
281 *Debitor poterit aſſumere iudicium fideiuſſorum,& ex ſua perſona apponere omnes exceptiones.*
282 *Fideiuſſores non tenentur ſi contractus reſcindatur non ex priuilegio particulari,ſed de iure communi.*
283 *Attendendum eſt ſemper quod principaliter fit, & non in conſequentiam.*
284 *Pecunia ſi ad vnum ex obligatis peruenerit,ille prius erit excutiendus.*
285 *Inſtrumento liquidato contra particulares,ſolet decerni,vt prius id exequatur contra vniuerſitatem obligatam.*
286 *Contractus cenſualis an ſubſiſtat cum particularibus reis debendi, ſi omnes non ſupponant particulariter bona annuo cenſui.*
287 *Fideiuſſor euictionis non tenetur niſi principali excuſſo.*

288 *Nullitatis exceptia apparens impedit inſtrumenti liquidationem.*

289 *Fideiuſſores cenſus an teneãtur etiam non ſubmiſſis eorum cenſui latè diſcutitur.*

290 *Tertiæ conuentæ in contractu cenſuali non debentur annullato contractu, ſed peti poterit taxari intereſſe.*

291 *Intereſſe qualiter taxari ſoleat diuerſimodè adnotatur.*

292 *Inſtrumento liquidato, quouſque capitale non exigatur, an tertiæ debeantur ad rationem conuentam in cõtractu, vel taxandum erit denuo à Iudice ſingulariter affertur.*

293 *Inſtrumento reſciſſo intereſſe poſtea non habebit executionem paratam.*

294 *Inſtrumentum an poſſit reſcindi per creditorem ſi non expedierit aſſẽſum infra tempus promiſſum.*

295 *Aſſenſus põt præcedere, & ſubſequi, ſed qualiter ſit impetrandus animaduertitur.*

296 *Aſſenſus expeditus ſub modo, dummodo pecunia conuertatur in cauſam ſupplicatam, an arctet creditorẽ, vt curã habeat de hoc, vel onus ſit ſupplicantis notatur.*

397 *Pecunia an in dubio præſumatur erogata in cauſam ſupplicatam, & quid ſi fuerit expẽſa in aliam, an erit damnum creditoris.*

298 *Aſſenſus cum ſolita clauſula expeditus dummodo decem ex ditioribus obligentur extinguere cenſum, an faciat contractum conditionatum, & reſolutiuum, declaratur.*

299 *Aſſenſus ſecundus validus, an validet primum nulliter obtentum, magna eſt quæſtio.*

300 *Subrogatus recipit locum ſubrogãtis ſi dependeat ab illo immediate, alias nõ ſortitur eius cauſam.*

301 *L. ſi. ff. de exerc. act. ſingulariter expeditur quod creditor non debet eſſe ſollicitus de iuribus contrahentis.*

302 *Reſtitutio in integrum, an detur contra tertium poſſeſſorem.*

303 *Solutum naturaliter non repetitur.*

304 *Vniuerſitas tempore penuriæ, an poſſit pretium vilius taxare inter ciues.*

305 *Vniuerſitas habet prælationem in venditione facienda per ciues de victualibus.*

306 *Decuriones ſi præuident futuram penuriam tenentur prouidere Vniuerſitatem de victualibus.*

307 *Negotium ſufficit vtiliter cœptum, licet vtilem non ſortiatur euentum.*

308 *Ciues cogi poterint emere victualia empta per Vniuerſitatem pro eorum comodo, ſi poſtea non deſeruiant illo pretio quo emerunt licet viliori, currenti.*

309 *Bannum vt ciues reuelent frumenta collecta valet.*

310 *Bannum de iure valet, vt victualia vendantur in communi foro, & non priuatim, & nullus emat vltra victum tempore penuriæ.*

311 *Iuſtitia ſummariè, leuato velo, feriatis diebus exerceri debet pro abundantia conſeruanda.*

312 *Banni ignorantia quando excuſet cõtrauenientem, & quæ ſunt neceſſaria ad eius emanationem, vt liget omnes, adnotatur.*

313 *Bannum ne extrahatur frumentum, an extendatur ad farinam, notatur.*

314 *Banna an ligẽt forenſes, qui habent victualia in ea ciuitate, vel terra.*

315 *Probibitio ne bona ſtabilia vendantur niſi inter ciues, an valeat.*

316 *L. 1. C. non licere habitatoribus loca ſua ad extraneos transferre lib. 10. adnotatur.*

317 *Feuda non poſſunt vendi, ſine aſſenſu* Regis *alienigenis.*

318 *Baro poteſt impetrare probibitionem à* Principe*, vt exteri exfractent ab eius terris, ex cauſa.*

319 *Baro an ante ingreſſum poſſit probibere ne mercatores accedant ad mercandum in eorum terris.*

320 Prorex *ex aliqua ſuſpitione poterit probibere, vt exteri exfractent à* R*egno.*

321 *Verbum quicumque eſt adeo vniuer-*

ſale

ſale, quod comprehendit caſus maiores expreſſis.

322 Contrahi non poteſt cum infidelibus ſub pœna capitis, & excommunicationis.

323 Captiui non poſſunt redimi ſine licentia Principis.

324 Extrahi bona extra Regnum non licet ſub pœnis.

325 Tractæ ſine deliberatione dari in Regno non poſſunt.

326 Ius exituræ eſt de regalibus, & non licet extra Regnum, etiam ad fideles extrahi.

327 Fraus in extrahendo qualiter probetur.

328 L. 1. C. de tractis lib. 10. explicatur.

329 Venditionis appellatione regulariter non veniunt alij contractus.

330 Barones non poſſunt cogere, ad ſibi locandum ruſtica, vel vrbana, ſed cum diſtinctione.

331 Vaſalli an præferantur, Barone volente locare demanialia feudi.

332 Barones an poſſint cogere ſubditos, ad hoſpitandum ſuos foraſterios.

333 Ius hoſpitandi eſt de regalibus, & non ſubintelligitur, niſi in ſpecie concedatur.

334 Hoſpitandi priuilegio conceſſo Baroni interpretatur ad tranſitum tantum.

335 Cœnæ an debeantur Baroni in eius aduentu à vaſallis.

336 Barones non poſſunt cogere ad mutuandum ſibi.

337 Princeps poteſt cogere ad mutuandum & poterit ante diem exigere, differre ſolutiones, & illis vti.

338 Vſuræ ſunt licitæ in mutuo coacto.

339 Depoſita non poſſunt fieri penes Iudices.

340 Strenæ donatiuum ſolitum dari Baroni, an poſſit ex debito peti.

341 Donari prohibitum eſt per Pragmaticam.

342 Obligatio non naſcitur ex longa præſtatione ſi ius reſiſtat.

343 Præſtationes vniformes arguunt titulum.

344 Præſtationes longæ factæ pio loco obligant.

345 Iuriſdictio an præſumatur priuatiuè, vel cumulatiuè conceſſa ad ordinarium.

346 Barones dicuntur furari dum à vaſallis victualia emunt, vt carius illis poſtea vendant.

347 Barones cum vaſallis, an rectè contrahant, diſcutitur.

348 Inſtrumenta valida non poſſunt fieri à Notarijs vaſallis pro Baronibus, quod limitatur pluribus modis.

349 Inſtrumentum nullum probat voluntatem contrahentium, & poteſt teſtibus probari ſi deficiat ſolemnitas.

359 Mercatura non conuenit Nobilibus.

DE BARONIBVS ET EORVM OFFICIO,

PRAMATICA PRIMA.

Ferdinandus Dei Gratia Rex &c.

OFficij noſtri debitum, remedijs inuigilat ſubditorum, quia dum eorum excutimus onera, dùm ſcandala remouemus, nos in eorum quiete quieſcimus, & fouemur in pace; & cum ipſorum ſubditorum commodis, ſollicitudinis ſtudio intendimus, in eorum proprietate pios proſperamus. Attendentes igitur, quod etiam prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus, dùm Prælati Eccleſiarum, Comites, & Barones in neceſſitatibus ſuis pro ſuæ voluntatis arbitrio, ab hominibus ſuis adiutorium exigebant, & extorquebant. Hactenus prouiſum extitit, tàm diræ ſubiectorum oppreſſioni Dominos non niſi in certis prętaxatis caſibus tantum, ab hominibus eorum adiutorium petere, & exindè ſtatutum eſt, q; ſi, in caſu non ſucceſſo, vel vltrà moderatum adiutorium ſecundum quod Regni Conſtitutio ſuper hoc edita diſponit, aliquis prædictorum, vaſallos ſuos afflixerit, poſt emendationem damni faciendam perſonis, quibus illatum eſt, tenetur Regiæ Curiæ ad duplum ipſius, quod indebitè extortum fuerit, vel ſuper exactum illicitè: attamen nobis illati belli neceſſitas tulit, vt non modò nonnulli ex prædictis Comitibus, & Baronibus adiutorijs, tallibus, collectis, & diuerſis oneribus ſuos afflixerint vaſallos, & hoc pro ſuæ voluntatis arbitrio contrahere, de illisq; vendere, & quæ voluerint vendenda differre, vel ſi vendiderint per ipſorum emptores de ſuis Terris aſportare, ſuos vaſallos diuerſis inhibitionibus prohibuerunt, eosq; coegerunt, taxatis quibus voluerint pretijs, ad ea ſibi vendendum, & illa ſibi pro ſuo libito voluntatis dimittendum, de quibus ipſi poſtmodum negotiati fuerunt, & quæ à ſuis vaſallis vili quidem pretio extorſerant, eorum vaſallis poſtmodum illis indigentibus pretij, quibus voluerint vendiderunt. Et ſi qui eorum inhibitionibus ipſis contrauenerint eos diuerſis pecuniarijs, ac etiam quandoq; corporalibus pœnis affecerint, quibus niſi debitis prouideatur remedijs, dum ijdem homines ſui laboris fructum eripi, ſic ſibi cernerent, agrorum culturam relinquere: à Maſſarijs, cæteriſq; ruris operibus, non niſi quatenus ſibi ad neceſſitatem victus opus eſſet, intendere cogerent, creſcereq; indè ipſorum inopia, & ad Reipublicæ onera ſoluenda impotentes redderentur, & rectio Regni huius, ad quam nos intendimus, impediretur. Vt igitur, quod belli calamitas introduxit, pacis lænitas ſopiat, & quia pax non poteſt ſine iuſtitia ſubſiſtere, quia pax, & iuſtitia ſic complexæ ſunt, vt vna ſine altera plena haberi non poſ-

ſit

ſit; volentes proptereà, ſuper his, quibus noſtræ Reipublicæ ſtatus indebitè læditur, iuſtitiæ remedio prouidere; vt vnuſquiſq; ſuo iure contentus, ab alterius iniuria ſe abſtineat, tenore præſentium, noſtra ex certa ſcientia, & cum noſtri Conſilij matura deliberatione, Regni Conſtitutionibus, & Capitulis, ſuper prædictis hactenus editis, in ſuo robore, & efficacia duraturis; prouidemus, ſtatuimus, & ordinamus, quod vnicuiq; libera ſit facultas ſua quæq; victualia, animalia, & alia, quibus iure licet, prout iure, & legibus permittitur ſibi vendere, & de illis contrahere, cum quibus, & prout voluerit vendenda, & alienanda, conducere, atque deferre, nec ab eorum Dominis directè, vel indirectè (vt alias) quouis modo prohibeantur, vel in his impedimentum quomodolibet inferatur, nec ſibi vendendum, vel alienandum præſertim taxatis precijs cogantur, curentq; & faciant Prælati, Comites, & Barones ipſi, quod nec per ſuos Officiales, homines, & alios per ſe, vel ipſorum authoritate huiuſmodi prohibitiones fiant, vel impedimenta præſtentur: ſi quis autem contrafecerit, vice qualibet pęnam incurrat ducatorum mille ab eo irremiſſibiliter exigendam. Et nè eis fraus fieri contingat, eorundem tenore præſentium mandamus, vobis noſtris Commiſſarijs, atque Theſaurarijs, Secretis, & noſtris Portulanis quarumlibet Prouinciarum Regni huius; quatenus feruenter, & diligenter inquiratis, ſi qui fuerint, qui huiuſmodi Statuto, aut Ordinationi contrafaciant; aut contrarium fieri ſinant, aut permittant, quàm primum adinueneritis, nobis, & noſtræ Curiæ procuretis, vt ſicut res exegerit, pro huiuſmodi obſeruatione valeamus debitè prouidere; & ſi caſus fortè acciderit, quod victualium pecunia, pro neceſſitate Ciuitatis, Terræ, vel loci prouidendum videatur, nè indè victualia extrahantur, id noſtrę Maieſtati nuncietur, indè pro huiuſmodi neceſſitate debita prouiſio ſubſequatur, nè inde hoc prætextu in fraudem huius noſtræ ordinationis quidquam excogitari contingat. Et vt præmiſſa veniant in notitiam ſingulorum, neque quiſquam ignorantiam allegare valeat, &c. Dat. &c.

COMM. PRAGM. PRIMÆ.

Prima hęc pragmatica plures continet partes, & proindè diuiſione indiget, vt ordinem habeat, ſine quo ait Iuriſ-
1 conſul. quod inanem noſtrum actum efficimus, l. quæcumq; gerimus ff. de action. & oblig. & diuiſio conſtituit ordinem, l. 1. de orig. iur. vbi enim non eſt ordo, ibi confuſio, & ait Apoſt. cap. 14. ad Corinth. Omnia Deus ordine facienda pręcepit; cum ordo ſit finis rerum, Bart. l. 2. §. prius ff. de vulg. & pupill. Felyn. cap. cum] delicta de reſcript. vbi multa reperies corollaria: Tantò magis, quod ſub hac pragmatica declarabimus tres alias ſanctiones huius tituli, de hac eadem diſpoſitione loquentes, videlicet ſequentem, ac XIII. & XV. Nè pluries idem repetamus, quod ſatis abſurdum in homine
2 reputatur, non dico in lege, cum repetere, & geminare idem, ſemper præſumitur cum cauſa, ſaltem excitationis, Bart. & omnes l. Baliſta ff. ad trebell. l. amplicrem §. 1. C. de appell.

Et ſic diuido eam in quatuor partes; In prima proponitur vigilantia, ac cura Principis erga ſubditorum regimen, atq; narratur matura prouiſio, quã hic cum Concilio ſtatuit, circa vaſallorum oppreſſiones. In ſecunda parte præcipitur quod Prelati, & Barones, vltra taxatum modum, adiutoria à ſuis vaſallis non exigant. Tertio loco ordinatur, quod vnicuique libera ſit facultas ſua victualia alienare, & deferre ad libitum ac quod Barones nõ poſſint prohibere, vt alienata non extrahantur, neq; cogere ad ſibi vendendum ſub pœna. Poſtremo diſponitur, quod ſi pro vniuerſitatum neceſſitate opus erit victualibus, & prouidendum videatur, nè à Terris extrahantur, quod Suæ Maieſtati nuncietur, nè aliquam fraudem ſub hoc colore excogitari contingat.

Quò ad primam partem, notatur, qđ peculiare Principis eſſe debet, inuigila-
3 re, nè ſubditi aliquo modo grauentur, vel opprimantur; immò proprium eius eſſe debet commoda ipſorum inueſtigare, adduco tibi text. ſingulariſſimum in c. 1. de offic. legat in ſextò, qui formalia verba text. noſtri recitat, ſicq; incipit (*officij noſtri*) & credo ex eo fuiſſe verba huius tex. excerpta; notatur etiam in l. nam ſalutem ff. de off. Præf. vigi. ibi: ſalutem Reipublicæ tueri, nulli magis cõuenit, quàm Cæſari, & in §. 1. de pac. tuen. Imperialem decet ſolertiam, curã gerere; commodaq. ſubditorum inueſtigare, vt Imperij vtilitas incorrupta perſiſtat, & ſingulorũ ſtatus illęſus conſer-
4 uetur: per vigilantiam enim, & curam quam habet Princeps erga ſubiectos, facit ſe ſimilem Deo, dicit text. §. itaq; Deo, auth. vt Iudices ſine quoq. ſuffr. Bellug. de Regim. Princ. rub. 8. ſollicitus ergò, & diligens debet eſſe Princeps, non ſolum ad ſuccidenda grauamina, ſed ad commoda ſubiectorum inueſtiganda c. 1. de prohi. feu. alien. Imperialis beneuolentię proprium eſſe videmus commoda ſubiectorum inueſtigare, & eorum calamitatibus diligenti cura
5 mederi. Exemplum fuit nobis Dominus Saluator noſter, Rex Regum, qui pro ſalute humani generis carnem in Virginali vtero aſſumpſit, & pro illius redemptione fuit paſſus, & vltimò corpus ſuũ in cibum, & ſanguinem in poculum tribuit, vt noſtris calamitatibus ſuccurreretur, dicit tex. l. vos reddentes C. de Sum. Trinit. & omnis Chriſti actio, noſtra fuit inſtructio, cap. ſignificaſti de elect. & Ioan. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: Ideo Rex dicitur veluti Deus, in terris, quia eius eſt, noſtris calamitatibus, & erroribus ſuccurrere l. ff. C. qui milit. lib. 12. Bellug. ibid. rubr. 45. & proindè ſub Regali brachio, decet nos incolumes, & defenſos conſeruari, vt in cap. Regni incip. (*ſalubrem*) conſtat, vbi Princeps prouidet etiam cõtra Eccleſiaſticos, nè ſui ſubditi turbentur, & moleſtentur; cùm ipſius ſit officium
6 ab omnibus eos protegere. Hinc etiam Princeps vocatur pater, ex eo, quod vti pater curam ſubiectorum, vti filiorum habere debet, vt in d. auth. de inſtrum. in princ. Luc. de Pen. l. quæcunq; C. de omn. agr. deſer. & in cap. Regni 139. Pater namq; quis dicitur, nõ ſolum ex generatione, ſed ex ſuperioritate, doctrina, cura, ac prouidentia; Luc. l. 1. C. de Decur. lib. 10. & propterea vaſalli dicũ-
7 tur filij, & vti tales ſunt amandi, Mart. Laud. in tract. de Conſil. Princ. q. 14. & Plutar ait: Regis fundamẽtum, beneuolentiam, & amorem eſſe, ac tutiſſimum præſidium, vt Regna ipſa labefactari, & ſolui non poſſint, & Seneca, rectius oſtẽdit, dicens: Principem eſſe Reipublicæ animam, quæ corpus illius informat, q̃ ergò conſolationem ſentire poterit ani-
8 ma, ſi corpus affligatur. Plato etiam inquit, Princeps eſt vinculum, per quod Reipublicæ cohæret ſpiritus vitalis, quẽ tot millia hominum trahunt, nihil ipſa per ſe futura, niſi onus, & præda, ſi mẽs illa Imperij ſubtrahatur; nam vt in rubr. diximus, ad hoc Principatus erectus eſt vt ab oppreſſionibus ſubditos liberaret, & Simanc. li. 3. c. 9. tract. de Republ. Ad
9 regnandum promotus es, vt in Imperio

tuo ab omniũ inſidijs ſecuros, ac tutos
cuſtodires ſubiectos.Hæcq; eſt illa ma-
gnificentia,quæ in Principe requiritur;
nam circa iſta verſatur,vt ſubditi versẽ-
tur in pace,&quęcumq.Principes agãt
ad eam referant,commoda ipſorum ſu-
10 biectorum inueſtigando, eorũq; graua-
minibus ſuccurrendo,ob quam virtutẽ
dicit Petrarc.de remed.fortun. dialog.
13.p.1. Quod Princeps,neq; fato, neq;
Dęmonij peſſimi ſubijci poterit falla-
cijs,cùm Deus promiſerit ab ijs,ob hãc
vigilantiam liberare;immo dixit,cum
facere longęuum ſuper terram,& mul-
tis gratijs abundantem, Afflict. in
Conſt.Regni pacis cultum,& in Conſt.
intentionis 1.notab. Et ex indè pragm.
noſtra demonſtrat,quod Princeps inui-
gilauit hic, vt onera ſubditorum tolle-
rentur, quæ à Baronibus inferri audie-
bat,qui varia adiutoria,& collectas ex-
torquebant,& ſic prouidendo dicit(qđ
cum deliberatione Conſilij ſtatuit) ex
quibus verbis conſtat,quod dixi in fine
Rubricæ,quod Princeps debet omnia
cum conſilio Sapientum promulgare,&
non in ſuo ſenſu abundare,Iſern.c.j.hic
finitur lex nu.6.ſed per hoc videtur,qđ.
11 Princeps neceſſariò vti debeat conſilio
in legibus condendis,& arduis explicã-
dis,& ſic probat etiam tex.auth.habita
diligenti inquiſitione Procerum Conſi
lij C.ne fil.pro patr.& in c.1.de prohib.
feu.alien.l.humanum C.de legib. cum
innumeris,quæ demonſtrant,omnia cũ
cum conſilio fuiſſe condita; nam quod
plurimorum conſilio fit,maiori fortitu-
dine roboratur;& tantò magis hæc opi
nio ſuadetur, cum rarò iſti Principes
ſint legum eruditi, Iſern.in prælud.feu.
12 & quod neq; Princeps Apoſtolicus poſ-
ſit ardua explicare ſine Cardinalium
Conſilio,dixerunt Archid.cap.ſunt qui
dam 15.q.1.Affl.dec.289.n.15. Petra
de poteſt.princip.c.3.nu.26.quia Con-
13 ſiliarij ſunt membra Principis, l. quiſ-
quis C.ad leg.Iul.Maieſt.Boer.dec.17.
quæ opinio communiter eſt confutata,
ſed concluſio ſtat: iſtos Princeps poſſe
etiam ſine Conſilio omnia explicare;
14 nam ideo tenent baculum rectum, &
non curuatũ,ad demonſtrandum pote-
ſtatem abſolutam, & in nihilo curuatã,
Felin.in rubr.de conſtit.diſputat,Vaſq.
contr.illuſt.c.23.& c.2.nu.20. Cęual.
com opi.645. quod omnia poſſunt dũ-
15 modo rectè agantur, in vtilitatem; lex
nõ requirit aliud,niſi ꝙ ſint iuſtè diſpo-
ſita,& rationabilia, cap.erit autem lex
diſt.4.Princeps enim tenet conſilium
quod ei aſſiſtit,non per modum limita-
tionis,ſed per viã miniſterij,tex.eſt ſin-
gular.in cap.fundamenta §.docet de
15 elect.in ſextò; Adde quæ poſt hæc no-
tat Præſ.de Curt.in ſuo tract.feu.fol.13
nu.8.vbi idem firmat, benè verum, vi-
detur quaſi neceſſarium,cum ita ſit ob
ſeruatum à prudentibus, ſemper conſi-
lium exquirere;nam vbi multa conſilia,
ibi ſalus, cap.conſtitutus de elect.exin-
dè dicunt; Regem Federicum non ha-
buiſſe hæredes,quia ſine cõſilio ſtatue-
17 bat,& verba Dei non præteribunt, qđ
ſemen condentium leges iniquas, ſine
aliorum conſilio non durabit ſuper ter
ram; Iſai.Veh qui cõdunt leges eorum
ſenſu; ita refert Andr.in Conſt.Regni
Quanto,& Affl.dec.265.nu.81.Nam
18 errare cum conſilio non eſt iniquitas,
Innoc.in cap.quantò,extra de iudic. &
ſine eo Principes excedunt,Marc.Ant.
Surg.de Neap.Illuſt.c.17. nu.5. nam
tex.l.omnium C. de teſtam. vbi proba-
tur,Principem habere iura in ſcrinio pe
ctoris,interpretatur ſic; vt præſumãtur
iure integerrimi,non quod habeant in-
fuſa iura in ſuo capite, vt benè decla-
19 rat Valaſc.in ſua conſult.51.num.6.&
Capell.Tholoſ.q.472. & ad inſtitutum
redeundo:Conſiliũ eſt de congruo,pro-
pterea tex.dicit ex certa ſciẽtia, ac cõ-
20 ſilij deliberatione;nam clauſula (ex cer
ta ſcientia)ſoli Principi, & nõ Conſilio
congruit,Gram.dec.105. Gab.Roman.
concl.1.tit.de clauſ.Verumtamen ſcias
quod aſſertioni Principis tam in legi-
bus,quam in alijs diſpoſitionibus, dum
aſſerit cum cõſilio aliquid promulgare
21 eſt credendum, text. eſt in clem.literis
de prob.And.in c.1.col.pen. qui ſucceſ-
ſores

ſores, & communem refert Affliƈt.in Conſt.Regni ea quæ ad decus,Maſcar. de prob.concl.1228.nu.119.& idem ſi teſtetur plenam ſcientiam habere,& ex certa ſcientia diſponere, Menoch. conſ.100.nu.23.lib.1. limitatur tamen hæc concluſio,niſi tractaretur de tertij
22 præiudicio, vel comodo ipſius Principis,atteſtantis quem rebellem; propter quam aſſertionem feuda ſibi aperiétur; nam aliundè probatio eſſet facienda, Affl.c.j.§.ſimiliter nu.26.de Capit.qui Cur.vend.& c.ſi.tit.qui ſucceſſ. Gram. dec.105.Regens Tap.cap.2.de Conſt. Princ.Crau.de antiq. tempor. c.3.cum ſeq.Capy.de prohib.feud.alien.fol.4.ſi enim ſtaretur dicto Principis ſuper deliƈto commiſſo,auferetur defenſio parti,quæ de iure naturali eſt, & per Prin-
23 cipem tolli non poteſt, clem.paſtoralis de re iud. quod procedere dicũt etiam ſi crimen eſſet notorium, Maſtrill. poſt hæc editus lib.3.cap.4.nu.56. cum ſequentib.

Inferiores tamen à Principe, licet
24 eius Vicarij ſint,debent vti conſilio ſibi deſtinato, ſin ſecus eius ordinationes erunt nullæ, Petra de poteſt.princ.c.4. Vaſq.controu.illuſt.c.1.Luc.de Penn.l. omnes C.de Decu.Bellug.rub.10.nu.7 cum ſeq.Et heſitatum fuit,an Proreges poſſint leges promulgare, ac ardua explicare ſine conſilio ſibi deſtinato, & concluſio pendere viderur ex ea ſuppoſitione, quibus in iure æquiparentur; nam Capy.de prohib.feu.alien.col.145.
25 dicit: Proreges comparari Præſidibus prouinciarum, quia Præfeƈti prætorio dici non poterunt, cum nõ habeant ſub ſe plura Regna,vt de iure habebãt Præfeƈti prætorio,qui tres in iure reperiuntur, Præfeƈti prætorio Africæ,Illirici,& Orientis,vt C.de offic.pref.præt.Orien. Ilir.& Afr.quæ erant Regna,& licet no-
26 minetur Regnum hoc Neapolitanum, verè Regnum dici non poteſt, niſi vna Prouincia,Andr.Conſt.Regni conſuetudinem,Affl.dec.109.& ſic in vna Prouincia verè ſtare non compatitur Præfeƈtus prætorio,ſed Præſes;& licet hoc Regnum videatur habere plures Prouincias, hoc aƈtum fuit ratione maio-
27 ris comoditatis, comodius eas regendi;nam Princeps poteſt vnire,& diuidere Prouincias ad libitum l.1. C.de Metropol.Berit.lib.10.Affli.Conſtit.Regni occupatis, Capyc.dec.161. Attamen licet ratione minoris gubernij, Præſuli, vel Præſidi comparentur de iure, Caſſ. in Cathal.glor.mund.p.7.conſid.10. & Frec.de ſubfeu.tit.quis dic.Dux,ratione tamen poteſtatis,quam confert Rex in eos, auƈtoritatem Præfeƈti prætorio
28 conſequuntur,dũ Locumtenentes Generales creantur,ac Vicarij conſtituuntur,& maximum imperium eis confertur,iux.tex.l.vnicę ff.de offic.Pręf.pręt, Surgen.de Neap.Illuſtr. c.22. num.11. Immò maiorem poteſtatẽ Præfeƈti prætorio,etiam concedunt,vt dicit ibi Caſſan.& Surgen. & Garſ.traƈt.de Nobil., glo.3. in princ. Vndé poſſunt omnia quæ Rex, cuius vices gerunt, Bellug. rubr.25. Franch. dec.165. & omnibus illius prærogatiuis potitur,Milan.dec.8 nu.72.& dicuntur habere mandatum cum libera, omnia faciẽdi,vt ibi Milan. & Bellug. & cenſentur vti Legati a la-
29 tere, & ſic in commiſſionibus eorum aſſeritur,cap.legatos,& ibi glo.de offic. Leg.in ſextò,Ann.conſ.14.nu.19.& ſic ex prærogatiuis, quæ illis conferuntur, leges ſtatuere poſſunt, vt in dies videmus,Carau.in pragm. de filijsfam. c.2. Verum quod ſanƈtiones ſub nomine Vicarij Regis promulgantur, ipſę cum
30 conſilio ſunt faciendæ ,vt dixi, & non alias,& poſſunt addere, & detrahere legibus ex cauſa, ſed non in totum reuocare, quia licet eorum poteſtas magna ſit,limitata tamen eſt ad leges, vt fuit declaratum etiam per Suam Maieſtatem,Felyn.cap.quod ſuper de maio. & obed.Surgen.loco ſupra citato, l.humanum C.de legib.Luc.l.omnes C.de Decur.lib.10.Dec.l.j.ff.de off. præfeƈt.
31 prætor. & procedit etiam ſi eſſet facta conceſſio cum plenitudine poteſtatis, ea enim non erit reƈta, ſic in Vicarijs prout in Principe; nam ſine maxima cauſa

cauſa probata,eam exercere non poterint,Innoc.cap.cum ad monaſterium de ſtatu monac.Capyc.notab.10.de prohib.feud.alien. & in Regno multi tumultus orti fuere,quando aliquis voluit vti hac pôtate,vt Marc.Ant.Surg. c.18.de Neap.Illuſtr.& licet Prorex habeat poteſtatem procedendi ex abrupto,& leuato velo,& motu proprio, poſ-
32 ſit ſententias criminales exequi,vt Petra de poteſt.princ.fol.92. Maſtril.dict. tract.de Magiſtr.lib.3.c.4.nu.296. tamen exercere debet,cum cauſa,& conſilio, Anton.de Ball.in tract.crim. q.8. Menoch.de arbitr.q.71.nu.14. Inde et
33 data larga pôtate Proregi,caſus multi cenſentur excepti, & non communicati,vt in aſſenſibus prohibitis in alienatione certorum feudorum,ex pragm.4. de feudis;Non poteſt etiam ſuſpendere Officiales perpetuos à Rege creatos,ſine eius licentia,& mandato,l.2.C.de
34 off.præf.prætor. Auguſt.ibi: non amouendi,vel puniendi habeat poteſtarem, & per literas Regias pluries fuit declararum,vt refert Maſtrill.lib.5.c.6.num. 134.& ita anno præterito fuit Proregi Duci Oſſunæ,ſcriptum,vt ipſe,& ſui ſucceſſores perpetuò obſeruent; ſed an
35 poſſit Prorex informationem ſaltem capere,& Principi referre; vide ibi Maſtrill.& de Ponte in tract.de pot.prorc. fol.119.& multos caſus Proregibus exceptos,notat Paris de reintegr. feud.q. 269. cum ſeq.Mut.Surg.in add.ad fratrem fol.369.& clauſula quæ dat vices & voces non extenditur ad inſolita, Boſſ tit.de princip.nu.88.Andr.de pro-
36 hib.feud.alien. nu.13. Et regrediendo ad principalem quæſtionem,dico,quod inferiores à Principe, debent vti conſilio deſtinato,vt ſupra probauimus;nam Officiales qui habent officium in adminiſtrationem, & non in dominium non
37 poſſunt reſpuere conſilium ſuorum ſapientum,alias poterint priuari, vt narratur de Roboam filio Salomonis, qui Regno fuit priuatus, ex eo quod conſilium ſuorum à latere,non curabat, Petra de poteſt.princ. fol.169. num.269.

Capyc.de prohib.feud.alien. coll. 140. Regens de Ponte in dicto ſuo tract.c.fi. idem ſequitur.

In ſecunda parte, Pragmatica noſtra ſtatuit,quod Prælati & Barones pro qui buſq; neceſſitatibus, adiutoria nô quærãt à vaſallis,nec collectis,vel alijs oneribus ipſos affligant,niſi in caſibus prætaxatis ſub pœna: Indè concluſiuè in hac parte tractabimus materiam,& cognitionem de adiutorijs præſtandis à vaſallis Baronibus, & dum noſter textus loquitur primò hic, de Prælatis, eſt declarandum quomodo hic Princeps diſponat ſuper eis, in quos nullam habet iuriſdictionem,auth.caſſa C. de ſacroſ. eccl.cap.cum eccleſia de conſtit.cum vulg.Intellige,hic diſponi ſuper Præla-
38 tis tenentibus feuda à Rege; nam Eccleſiæ,& eccleſiaſticæ perſonæ, poſſunt tenere feuda à manu Regia, vt videmus in Regno,de Eccleſia Sanctiſſimæ Annunciatæ fideliſſimæ Ciuitatis Neapolis, quæ plura poſſidet quaternata feuda de Monaſterio Caſſinêſi, & alijs, ſicq; de Epiſcopis Montis Caſini, Ar-
39 menti,Tribiſatiarum,Cauæ,quæ refert Frec.tit.de orig.Baron.q.3.nu.24. adnotans ibi:omnes Epiſcopos,& compluires Archiepiſcopos feuda tenentes in Regno,qui iurant fidelitatem,præſtãtq; ſeruitium,& eſt tex.c.1.in fin.de capit. Corrad.& ratione feudi,&pro dicti feudi cauſis,Regiæ iuriſdictioni ſubijciuntur cap.verum de foro compet.ibiq; forum ſortiuntur,quidquid alij ſenſerint, vt Guid.Pap.dec.129.nam contra eum eſt communis,vt Dec.ibi,& Clar.§.feu-
40 dum q.70. Et conſequenter pro cauſis appellationum ſpectantibus ad dictum feudum tantum adiri debent Regij Superiores, deſtinati ad appellationes re-
41 cipiendas,& non Superiores Pontificię poteſtatis,Felin.cap.ſolitæ de maior. & obed.Couar.pract.quæſt.cap.4. Franc. Marc.dec.205.p.2. & adeſt Ritus Magnæ Curiæ 52. ſed ſuppoſitio omnium prædictorum, videtur pendere ex illa quæſtione,nùm feudũ conceſſum Eccleſijs,& eccleſiaſticis perſonis pręſumatur

da-

darum in naturam feudalem, vel in al-
42 lodiū;ſi enim Terra ſimpliciter à Prin-
cipe erit data,in dubio conceſſio præſu
metur facta ratione piæ cauſæ,in natu-
ram liberam,& non feudalem,gloſ. c.j.
in fi. de delict. puer. Iſer.& Affl.in Cōſt.
Regni Iuſtitiarij nomen,Frecc. auct. 29
Capyc.in inueſt.verſ.feudales appella-
tiones,Regens de Ponte conſ.30.nu.6.
& ſic videtur quod Prælati,alijuè Admi
niſtratores feudorum, non ſubijciantur
Regiæ poteſtati,nec quò ad leges, nec
quò ad culpas,vel ſeruitia præſtanda,
vel appellationes deferendas; Alij ta-
men dixerunt veram eſſe opinionem,
43 quod Terra, & eius pertinentia præſu-
mantur donata,& conceſſa in naturam
allodialem, quod tamem iuriſdictio, &
altum dominium, non præſumatur ex-
propriatum;nam iuriſdictio ſemper præ
ſumitur excepta in quacumque gene-
raliſſima conceſſione,nec Princeps po-
44 terit à ſe expropriare in præiudicium
Coronæ,& ſi ſequi velimus Vaſq.contr.
illuſt.c.5.nu.24.is firmat,nec liberè poſ
ſe donari bona attinentia ad feudum,
vndè receptior videtur opinio,quod iu
riſdictio ſemper dicatur excepta,Capy.
in inueſt.verſ.feudum dant,verb.Impe-
rator,Frec.tit.de differ. feud. quar. nu.
34.& dicam infra 8.pragm.Carau.Ri-
tu 52.& ita nouiſſimè Maſtril.poſt hæc
ſcripta editus lib.3.c.8.nu.24.qui ſimi-
liter firmat, quod etiam ſi in allodium
concederetur Terra,iuriſdictio, Princi-
pis ſuprema,remanet,& ad eum,& ſuos
ſubordinatos Officiales erit recurren-
dum,& inueſtitus reputabitur verè feu-
datarius,& D.de Ponte de poteſt.pror.
tit.de elect.Official.§.1 .nu.48.Capyc.
in inueſt. verb. feudales appellationes;
& proindè Eccleſia, vel Epiſcopus non
45 poterint ponere Officialem Eccleſia-
ſticum,Ann.ſing.460.& benè de omni
bus,de Ponte dec.4.Aduerte tamen,
quod feuda tenere poſſunt Eccleſiæ,
de expreſſa licentia, & ſcientia Regis,
cum de iure ſit prohibitum ipſas poſſe
tenere feuda,immò ſi vt laicus quis te-
neret,& efficeretur clericus,ſtatim am-
mittit feudum,ad tex.c.1.§. qui cleri-
46 cus tit.ſi de feud. defun. & in Conſtit.
Regni errores, l. Officiales C.de epiſc.
& cleric.cum auth ſeq.Couarru.pract.
quæſt.c.33.etiam ſi habitum Hieroſoly
47 mitanum acciperet, Franch.dec.479.
Caball caſu 64. latè, prout nec officia
ſecularia habere poterit, latè Maſtrill.
lib.2.c.6.per tot.Indè licet larga pote-
ſtas data fuerit Proregibus, aſſentiendi
in venditionibus feudorum, fuit eis in-
terdictum, vt non poſſint aſſentiri ſine
licentia Regis, quando venderentur,
vel emptionem intenderent facere
perſonæ non illi ſubiectæ,vti eccleſiaſti-
48 cæ,pragm.4.tit.de feud.c.j.& benè ibi
D.Rouir. Ann.in Conſt. Regn.diuæ me
moriæ nu 32.& Regens de Ponte in
ſuo tract.fol.347.latius.

Et ſic progrediendo vltrà, ſancitur
hic,nè Prælati quærant adiutoria, niſi
in caſibus taxatis; poſſet dubitari, qui
ſint iſti caſus, erant forſan illi, ob quos
Epiſcopi cogere poſſunt Diœceſes ad
49 charitatiuum ſubſidium ſibi præſtandū
de quo Felyn.& alij cap.cum ex officio
de præſcript.& Boer.dec.133.cum tri-
bus ſeqq.& Menoch.de arbitr.iud.caſu
178.latius, dic, quod ſatis differunt,
aliud enim eſt ſubſidium charitatiuum,
aliud eſt adiutorium,quod à vaſallis,&
non à clericis exigitur: Caſus noſtri
adiutorij,ſunt taxati per Conſtitut.Re-
gni,quamplurimum in fi.vltra quos nō
licet Prælatis quidquam petere,licet de
iure forſan ineſſent alij caſus, propter
quos poſſent exigere aliquid ratione
50 adiutorij: debetur enim, quando Præ-
latus per Papam eſſet conſecrandus,
iuxta gloſ. cap. quod ſicut de elect. vbi
notatur materia conſecrationis.Secun-
dò debetur, quando eſſet vocatus ad
conſilium. Tertiò,ſi pro ſeruitio Regis
erit vocatus ad exercitum. Quartò ſi
contingerit hoſpitari Regem in ſuis
Terris, vltrà non licet,vt Andr.Affl.&
alij d.Conſt. taxa verò huius adiutorij,
ſecundum Affl.dec.136.in cauſa con-
ſecrationis Epiſcopi Licienſis erat de-
ciſum,vaſallos eſſe obligatos dare æſti-
matio-

Digitized by Google

mationem valoris quartæ partis annui
51 redditus illius feudi,ſeu terræ,iuxta ſolitum Regiæ Cameræ, quæ arbitratur redditus,non illius anni,quo forſan pretia ſunt aucta,vel diminuta,ſed coaceruat tres,vel quatuor annos præcedẽtes, & poſtea diſtribuit fructus, vt etiam reſpondit Frecc.de ſubfeu.3.auct.nu.3.in materia releuij ſoluẽdi,defuncto feudatario;& quod ſic ſit facienda fructuum
52 æſtimatio; Adde Arr.Pinell,de reſcin. vend.3.par.lib.2.c.4.nu.3. Affl tit.per quos fiat inu.§.ſed res n.40.licet Ayell. de iure adohæ ſubſtineat opinionem contrariam, debere attendi valorem illius anni, de qua quæſtione non curo cum per Gram.dec.88.ſit deciſum,aliter faciendam eſſe taxam, & ita obſeruatur exigi adiutorium,numero foculariorum,ad rationem quinq; carolenorũ pro ſingulis, & ita meminit Vrſill. ad
53 præcitatam deciſ.Affl.vndè non eſt curandum de Affl. cum nouiſſimè Gram. opinio attendatur; hæcq; quòad adiutoria Prælatorum, vide Menoch. caſu 139.circa reliqua.

Barones autem, ex varijs caſibus iuſtis, & coloratis antiquitus adiutoria extorquebant,vt Iacob.de Sancto Georg.in tract.feu.verſ. & promiſerũt; hodie caſus ſunt taxati per dictam Conſt.Regni quãplurimum,vltra quos, ſe ampliare Barones nõ poterunt, Affl. dec.263.nu.64.& DD.ibi,ſed antequã
54 veniamus ad enumerationem,& declarationem dictorum caſuum, videamus cauſam,quare adiutoria Baronibus,vaſalli dare teneantur? Dixerant multi, quod cauſa ſit ea; nam ſicuti Baro vaſallus præſtat Regi ſeruitium militare, vel adoham, ac ſubſtinet alia onera releuij in morte, multaſq; collectas ſubue
55 niendo Principi in neceſſitatibus,vt dicam infra,ſic & vaſalli Baronum debẽt reſpõdere, illos adiuuando, vt Andr. c.1.quis dicatur Dux; & proinde aſſerunt,quod per Capit. Regni Comites, erat conſtitutum,quod adiutorij taxa debita Baronibus, eſſe deberet medietas ſeruitij, quod Baro quilibet præſtabat Regi quotannis; nam & ſeruitium quod Barones præſtant, adiutorium ẽt nominatur, Lucas l illud C. de annon. & tribut.lib.10. Capyc verſ feudorum
56 adiutoria, licet impropriè, cum adoha ſit proprium ſuum nomen;quid verò,& quantum ſit iſtud ſeruitium,quod quilibet Baro debeat pro quolibet feudo quaternato, vel de tabula, vide Andr. c.1.§.ſimiliter de Capit.qui Cur.vend. & c.1.de capit.Corrad. Frec.5.auctor. D.tñ Tappia de Conſt.Princ.c.4.rubr. diſtinguit inter feudum quaternatum,
57 & ſimplex, recurre pro inueſtigatione ad eos; Adde nouiſſimè de Curte in ſuo tract.feud.fol.38.per totum articulum,D.Rouit.titu.de offic.Procur Cæſ. pragm.19. Ann.c.1.de vaſall. decrep. ætat. num.148. & an poſſit augeri per Principem; quoduè ſit aliud onus releuij, quod debent Barones, vide Frecc. auct.3.vltra Andr.d.c.j.de capit, Corr. Ayell. de iure adohæ,& D. de Franch. dec.121.vbi multa,& dec.306. & vide Capyc.de prohib feu.alien.§.præterea, qui ponit 24 caſus excuſantes hęredes,
58 ſi non ſoluerint releuium;nam erat pœna de iure amiſſionis feudi, hodie duplicati releuij,vt Franch.ibi, D.Rouit. pragm.2.titul.de offic.procur.Cæſ. qui termini per præcitatos benè declarantur, & ſufficit loca deſignaſſe Tyronibus. Et ad principalem quæſtionem redeundo, ob iſta onera, quæ habẽt Barones,dicunt vices pares debere reddere, etiam vaſallos ſuis Baronibus, quas
59 rationes non eſſe finales ſcias; nam diſpoſitionem inducerent, l.1.§.ſexum ff.de poſtul.dico,quod ſequeretur,quod ſi feudum eſſet francum ſine ſeruitio,& onere, vel eſſet poſtea remiſſa adoha Baroni, quod vaſalli non tenerentur
60 neq;ipſi ad adiutoria, vti ceſſante cauſa,quæ argumẽti ſpecies eſt ſolidiſſima, vt Tiraq.in hac regula. Eò magis cum ſtrictè eſſet facienda interpretatio in
61 dicta Conſtit,cum ſit exorbitans,ſecundum DD.ibi l.commodiſſimè ff de lib. & poſth.vnde falluntur,qui ex dictis rationibus mouentur; nam adiutoria debentur

tur, ſi Rex hoſpitetur in terra Baronis, vel erit ſubmonitus à Rege, pro ſuo ſeruitio: vltra iſtos taxatos caſus, vaſalli non tenentur Dominis ſubuenire, qui ſub colore tex cap. 1. §. in oſtenditijs de capit. Corrad. & ex c. 1. hic finitur lex, qui dicunt, vaſallos debere adiuuare Dominos, extorquebant ſub varijs cauſis munera, & pecunias in dies: Verum licet dicti caſus ſint certi; quia nil in iure eſt tam clarum, quod non recipiat dubitationem, l. 1. C. de vet. iur. enucl. habent tamen multas quæſtiones, & multæ lites pro ipſorum interpretatione ortæ ſunt, non tranſcribam de charta in papyrum, quod norant DD. dicta Conſtitut. & Andr. præcitatis antea locis, ad quos recurras, ſed aliqua declarabo, & deciſiones de recenti non adhuc notatas in medium afferam ad vtilitatem legentium, & explicationem huius pragmaticæ noſtræ.

Ad primum, quando eſt capta per-
70 ſona Domini ab inimicis, exiſtentis in ſeruitio Regis, pro illius redemptione præſtanda eſt ſubuentio à vaſallis; licetq; dubitationem afferant tex. l. inter omnes §. non omnia ff. mand. Bart. l. 2. ff. ad leg. Rhodiam de iactu, per quas doctrinas D. de Franch. deciſ. 147. deciſum relinquit, quod ſi Ambaſiator
71 erit captus à latronibus, vel pyratis, Vniuerſitas tenebitur, & non captus, quæ concluſio procedit non ſolum iſto caſu, quod iſte dicitur miſſus ab Vniuerſitate, ſed ſi propter lites inter Vniuerſitates, vel ex cauſa inimicitiæ vniuerſalis, aliquis ciuis pateretur damnum, tunc non poſſet illi dici, tibi imputetur, ſed ab vniuerſali eſt damnum
72 reſarciendum, vt Maſtrill. deciſ. 164. Surd. deciſ. final. num 24. quod ſæpe contingit; ſicquè nunc videbatur dicendum, quod Rex teneatur redimere, vel ipſe Baro teneatur; nam ſi ditatus eſſet in bello, non communicaret
73 vaſallis, & nemo debet petere id, cuius contrarium non eſſet poſtulaturus, l. penul. C. de ſolut. quæ inſignis reputatur, & exornat eam Theſaur. dec. 4 o.

Attamen quidquid ſit, placuit Principi eſſe ſuccurrendum ei, qui pro ſeruitio ipſius Regni captus fuerit; ſed ſi non eſſet ſub eius ſeruitio, non deberetur ſubuentio, ſi fortè à latronibus, vel pyratis eſſet captus: nam Conſtitutio eſt exorbitans, & ſtrictè ad literam eſt ſeruanda, Capyc. in inueſtitu. fol. 27. & proindè non eſt amplianda, etiam ex idemptitate rationis, vt multi dicebant
74 de Domino carcerato pro debitis, exiſtente in maxima neceſſitate; nam ſiuè ex debito, ſiuè ex delicto, quod ſuffragium non meretur, l. ſed ex parte §. q̃quam ff. quod cum eo; idem procedit ſi neceſſitas proueniat ex caſu, vt egregiè notat Menoch. de arbitrar. iudic. caſu 182. Conſtitutio prædicta non debet ampliari in damnum tertij; nam ſubuentio non fuit inducta ob miſerationem depauperationis, & Baronum adiuuamen tantum, vt dicebat Afflict. dicta Conſtitution. communiter reprobatus, ſed fauore Regis, ac Baronis, Frecc. 2. auctor. num. 9. & in principali controuerſia videndus eſt Boer. deciſ. 118. benè.

Secundus caſus, vbi debetur adiu-
75 torium pro faciendo filio, vel fratre milite, & hoc fauore militiæ Regis, ac Baronis expendentis; nam pro habendis inſignibus militaribus, multa erant eroganda, Iaſo. & Rip. l. centurio ff. de vulg. & ſuper iſto caſu multæ quæſtiones fieri poſſent, ſed ex nouis DD. notaui hanc ſubuentionem receſſiſſe ab aula in iſto caſu, cùm milites non fiant hodie cum illa iuris ſolemnitate, iuxta gloſ. l. pen. ff. ex quib. cauſ. nec cum tot expenſis, vndè ceſſante cauſa, ceſſat iuris dipſoſitio, l. quamuis §. adige-
76 re ff. de iur. patron. Hinc dicunt DD. quod priuilegia militaria hodie ceſſant, Theſaur. deciſ. 101. vltra DD. dicta lege Centurio; ſolum enim habent locum, donec ſunt in expeditione, Viui. deciſ. 491. vbi de priuilegio vltimarum voluntatum, Maſtrill. latè dec. 173 Sed ſi ob dictas rationes adiutorium non debetur, do inſtantiam ipſum de-

beri in creatione militum Melitẽſium, qui cum omnibus iuris ſolemnitatibus
77 creantur, ac cum magno diſpendio, vt eſt notorium, & ſic reſpondet Sforza in tract.de ſuſtitut.par.5.tertio præmiſſo, dicens hos gaudere priuilegijs iuris, ſiuè ſint in expeditione, ſiuè non; & ita reſpondet Bart. l.2. C.de his qui non impletis ſtipendijs lib.10.in fine, dum dicit: hodie tamen priuilegia militaria competunt militibus Templi, qui milites Templi ſunt prædicti Melitenſes; nam milites Templarij antiquitus nominabantur, vt in Sylua variar. lection.2.par.cap.4.& Sforza loco prę ſignato, Gamma deciſ.365.de Ponte conſ. 14. num.1. Vndè in creatione iſtorum, opinarer adiutorium poſſe peti à vaſallis, & ſi non plenam ſubuentionem, minorem ſaltem, vt in adiutorio, quod debetur pro monachatione, quod minus taxatur, quia minus expenditur, vt dicam in ſequenti: & coadiuuatur hæc opinio ex Anna poſtea viſo ſingul. 14. qui hoc procedere dicit etiam pro
78 Doctoratu filij, & eſt caſus minus dubitabilis, cum Doctoratus fiat cum ſatis minori ſumptu, quàm requiritur pro recipiendo habitu Hieroſolymitano; ſed neſcio ſi poſſet obtineri dictum Annæ.

Tertiò, adiutorium debetur pro
79 emenda Terra, vna vice tantum, non aſſignatur vera ratio ad hoc, cur vaſalli teneantur; cum nulla ſubſit neceſſitas Domini, qui ſi vult fieri honoratior ex ſtatu, non hoc debet obeſſe vaſallis; Alij dixerunt, quod ex eo ſtatutum fuit, quod cum Dominus ſit maior ex ſtatu, ſubditi releuantur ab oneribus ſubeundis, vt in portandis victualibus, & cæteris, quæ repartiuntur per Terras, vt dicam infra pragm. 14. argumen.l.2.C.de priuileg.domus Auguſtæ lib.10.quæ ratio non eſt concludens; nam fortius deberetur adiutorium ſi emeret quamplures Terras, authent. multo magis C. de ſacroſanct. eccl. ſed eſt permiſſum ſolum pro vna Terra. Ita tamen placitum eſt, l.non omnium ff.de leg. Aduerte, quod ſubuentio debetur pro terra, ſecus ſi Baro vel-
80 olet emere vnam iuriſdictionem ciuilem, vel criminalem ſuper terra, tunc non eſſemus in terminis, cum verba ſint capienda in potiori ſignificatu, l.3.§.1.ff. quod quiſque iur. verum ſi emeretur quid perfectum, licet ſit vnum oppidum, vel villa, ſeu Motta, ſubuentio deberetur, cum verificetur ſtatutum de terra, Antib.de muner.§.2.n.8.ibi: quot modis Terra ſumatur, Frecc.auctor.2.
81 nu.25. Quid ſi adiutorium fuerit præſtitum patri ementi vnam Terram, an poſſit, & peti à filio, alteram emente, Affl. d.Conſt.dicit hanc quæſtionẽ non eſſe ab aliquo tactam, ipſe tamen diſtin
82 guit: quod ſi feudum filij eſt hæreditarium, quod petere non poſſit, ſecus ſi ex pacto, & prouidentia; ſequitur Frec. de differ. feud.hæred. & ex pacto q.3. ſed ſui oblitus, aliud firmauit in 2. auctor. nu.32.quod ſemper deberetur, cum adi
83 ta hæreditate, non dicatur amplius hæreditas, ſed patrimonium l.1. §.veteres ff.de acquiren.hæred.& ita ſeruatum à prudentibus audiui, & deciſum in Conſilio vidi pluries, & præcipuè pro Vincentio Loffredo, contra Vniuerſitatem Montis Sani.& pro Duce Grauinæ cõtra Vniuerſitatem Spinazzolæ.

Quartò, debetur adiutorium pro filia, ſorore, vel amita maritanda, ſuper hoc Affl.fecit 24. quæſt.ad quem recurras, & adde Menoch. ad hunc caſum de arbit.iud.caſ.181. Nos aliquas dubitabiles deciſas adnotabimus; & valdè fuit hęſitatum, cum Conſtit.prædicta loquatur per numerum ſingularem, videlicet pro filia, ſorore, vel amita maritanda, an
84 debeatur pro pluribus filiabus, vel ſororibus, & amitis: multi Iuriſperiti reſponderunt, quod non, tum quia dicta Cõſt. eſt exorbitans, tum quia numerus ſingularis non extenditur ad pluralem, l. in vſu ff.de verb.ſign. & maximè in odioſis, l.cõmodiſſimè ff.de lib.& poſth. Cõtrariũ tamen eſt receptum, adiutoriũq; deberi pro pluribus filiabus, ſororibus, vel amitis; nam cauſa demonſtrationis, & non diſpoſitionis, text.demonſtrauit

perſo-

perſonas per numerum ſingularem, argum.l.itaq; ff.pro ſoc.& eadem ratio; imò maior verſatur in pluribus,quam in vna,ratione maioris indigentiæ ex dotatione plurium,vnde eadem debet eſſe iuris diſpoſitio, l. illud ff. ad leg. Aquil. l. à Titio ff. de furt. D.Franch. deciſ. 306. latè. Non obſtat, quod Conſtitut. loquatur per numerum ſingularem; nam quandoq; extenditur ad pluralem,Crauetr.conſ.161.Tiraquell. de reuocand. donation. fol. 276. num. 226.latè. Et quod ſubuentio debea-
86 tur pro pluribus neptibus, ſi ius dotandi pertineat ad Auum, non exiſtente filio, vel viuente, ſed inope, ita eſt deciſum contra multorum opiniones vt D. de Franch.deciſ. 215. Et quid ſi vno anno maritarentur plures; an pro omnibus debeatur ſubuentio, D. de Franch.deciſ.306. quæ omnia ſunt notabilia, & neceſſaria ad tot diſputationes, quibus adde Boer. deciſ. 131.
87 Quid ſi dos filiæ fuerit à patre legata, an vaſalli teneantur ad adiutorium, Iſern. in Conſtitut. Regni Comitibus, quem ſequitur Capyc. in inueſtitur. verſ.feudorum adiutoria, tenent,quod non ſint obligati, cum hæres integra legata, & onera hæreditatis ſoluere debeat, & iure non reperiatur cautum; quod ſubditi teneantur ſubuenire hæredi, quia defunctus fecerit legata, licet magna. Et in maritagio Dominæ D. Beatricis Vrſinæ ſororis mei Illuſtr. Domini, Vniuerſitas Solofrana, ex ijs auctoritatibus, prætendebat non eſſe obligatam ad adiutorium, eò quod pater prælegauerat ei certam dotem, quæ opinio licet tanti Viri legum ſcrutatoris, non eſt recepta, & dum talis cauſa fuiſſet Neapoli collegiata, vbi ſunt grauiſſimi cauſarum Patroni, & extra Ciuitatem, quaſi nullus ſit, qui licet iuris peritus,in feudi articulo ſciat quid loquatur; fuit confirmatum,adiutorium deberi; nam dos debetur officio
88 Iudicis filiæ; ex neceſſitate, l.qui liberos ff.de ritu nupt. & ſic ſiue iure teſtamenti, ſiue ex contractu promittatur, in hoc non eſt imponenda differentia; Nec ratio vera diuerſitatis aſſignari poteſt; nam pater legando dotem filiæ, ſuam obligationem declarat, & excutit,& non de nouo concedit, & ita alias deciſum in Conſilio, dixit Frecc. de ſubfeu.auct.2.num.16.Ayell.de iure adohæ nu.40.adde Ann ſingul.11. Et in eodem maritagio dictæ D. Beatricis
89 fuit etiam dubitatum, an Terra Sorbi teneretur ad adiutorium, cùm fuerit empta poſt mortem ſui patris à Balia, & matre dicti vnigeniti D.Flaminij, D. Lucretia de Tufo, numquam ſatis laudata, cuius laudes ſi hic expendere vellem,alio eloquio, quam mea inculta oratione opus eſſet, & totus tractatus
90 de hoc eſſet neceſſarius; & nè indiminutè loquar de caſtitate, decore, regimine,& ſingulis virtutibus animi,&corporis,melius erit tacere;Et ad inſtitutū redeundo;an dicta noua Terra teneretur, videbatur ex generalitate Conſtit. Regni dictantis, adiutorium deberi,dū nubunt filiæ,ſororeſuè, multi conſuluerant,quod exigi debebat; nam lex generaliter intelligi debet, l. de pretio de publ. l.1.§.& generaliter ff.de leg.præſtand. & indefinita locutio, æquipollet vniuerſali, l.inter veteres verſ.maximè
91 C. de fideicom. tamen hæc opinio non fuit habita pro vera,vt dixi; nam paragium debetur ſorori ex bonis paternis, atque adiutorium debetur ratione excluſionis,quam facit maſculus,& proindè donato feudo, vel aliundè obuento fratri, illi vaſalli non tenentur ad adiutorium, Afflict. dicta Conſtitut. 5. dubitat. plenè Loffred cap. 1. §.vt autem verſ. his, de pace tenenda, & D. de Franch. deciſ. 73. ſicq; cum Terra Sorbi empta fuerit à fratre, poſt mortem patris; paragium debetur ſorori
92 ſuper bonis paternis,non de acquiſitis per fratrem:nam onus noui feudi non eſt ſubuenire, cum filia non ſit excluſa ab eo, vt fratri proſit, & ſic ea Terra
93 non fuit moleſtata. Quid autem ſi frater maritet ſororem inopem, vel vterinam; quas dotare tenetur in ſub-

ſidium, Theſſ. deciſ. 192. & Gramm.
deciſ. 376. Boer. deciſ. 131. vel mater
ſi maritaret filiam de iure non obſtrin-
gitur dotare, an poſſint cogere vaſallos
94 ad ſubuentionem; vide Boer dec. 129.
Molfeſ tit. de iure dotium q. 4. Num
autem adiutorium debeatur pro filia
monacanda, prout debetur pro mari-
tanda, argumento ſumpto de matri-
monio carnali ad ſpirituale illud pro-
95 cedit, Bart. l. 2. de his quæ pœnæ nomi-
ne, vbi firmat cõcluſionem, quod ſi erit
factum legatum de mille mulieri, ſi ma
ritetur, & de quingentis, ſi monaca
fiat, legatum de mille debetur etiam ſi
monaca fiat, cum non debeat eſſe pe-
ioris conditionis matrimonium ſpiritu-
96 ale carnali, de qua quæſtione Maſtrill.
deciſ. 153. & conſequenter pro abſolu-
to habetur, adiutorium deberi pro mo-
nachatione, Boer. deciſ. 126. dic facta
profeſſione, non vt alij putabant ſuffi-
ceré deſtinationem, argum. l. pen ff. de
milit. teſtam. nam expectari debet actus
97 perfectus l. 3. §. hæc verba ff. quod
quiſque iur ſic D. de Franch. deciſ. 42
& ante cum Anna, quem ipſe non cita-
uit ſingul. 13. ex l. quod pupillæ ff. quan
do dies leg. Bal. conſ. 228. lib. 3. & latè
Menoch. tract. de præſumpt. pręſu. 84.
Honded. conſ. 73. lib. 2. nam & ſimili-
98 ter expectari debet tempus matrimonij
cõſumati, nubilis ætatis, & nõ cõtractus
capitulationis, ſed carnalis copulæ per
prædictam legem, & nouiſſimè eſt vi-
dendus Surd. dec. 383. quando debea-
tur legatum factum mulieri, ſi intraue-
rit monaſterium: Sed quæritur quan-
tum eſſe debeat iſtud adiutorium pro
monachatione; cum pro dotatione mo-
99 nialium parua dos conſtituatur, vt de-
ciſum eſt in Regno, quod eſt menti te-
nendum, quod monialis licet habuerit
minus legitima conqueri non poſſit, nec
tabulas teſtamenti impugnare, vel ad
100 ſupplementum agere, ſi habuerit do-
tem ſolitam conſtitui monialibus illius
monaſterij; cum non attendantur hoc
caſu facultates dotantium, D. de Fran-
chis deciſ. 44. & ante cum Vrſill. deciſ.
136. & communiter impugnata eſt Bar
toli doctrina ſupra allegata in l. 2 ff. de
his quæ pœnæ nomine de legato facto
de mille ſi nupſerit, & de quingentis ſi
monaca fiat; nam attenderur diſpoſitio
teſtatoris, vt Valq controu. Illuſt. c. 33.
benè Capyc. deciſ. 104. Adde Gabriel.
Roman. tit de legat. 2. concluſ. Dico in
dote conſtituta; nam dote non aſſigna-
101 ta, monialis ſuccederet ab inteſtato,
Afflict. dec. 348 licet Molfe. ſuper Cõ-
ſuetudin. Neapol. titul. de ſucceſſ. ab in-
teſt. q. 22. teneat quod mortuo patre
ab inteſtato, paragium debeatur filiæ,
etiam ſi vellet ingredi monaſterium,
vel illi donare, ſed idem Molfeſ. titul. 3.
q 8 diſtinguit; ſed ſi fuerit ingreſſa, &
non habuiſſet in vita patris, adhuc de-
beretur, alias ſi fuiſſet præterita, teſta-
mentum eſſet nullum, iuxta diſtinctio-
nem Molfeſ. par. 4. q 18. quia licet exe-
ant monaci à patria poteſtate per in-
greſſum religionis, ſuitas tamen non
tollitur, Guttier. §. ſui inſtit. de hæred.
102 qualitat. Et ex ijs fuit concluſum
à Sapientibus, adiutorium deberi, mi-
nus tamen ordinario, nam vt dixi, ſo-
litum eſt exigi quinque carolenos pro
foculari, vt Affl. dec. 136. & Gram. dec.
88. Et pro monacatione conſtitutum
eſt deberi medietatem, quæ eſt 25. gra
103 norum pro foculari; idemq; procedit
in dotatione filiarum ſpuriarum, qui-
bus debentur alimenta; ſic minor dos,
Vrſill deciſ. 265. num. 56. Boer. deciſ.
127. Iacob. de feud. verſ. qui quidem
inueſtiti, vbi diſtinguitur benè de filia
ſpuria, naturali, vel inceſtuoſa, Anna
ſingul. 12. Menoch. caſu 179. Et quid
in ſorore vterina, vel conſanguinea,
Afflict. deciſ. 265. num. 54. Franch. de-
ciſion. 73. & ibi Addent. & an filia pro
pro ſe ipſa maritanda poſſit ſubuen-
tionem petere, Boer. deciſion. 130. &
in facto fuit determinatum non de-
beri.

Et aliquando minus medietate fit
taxa, veluti ſi Baro habeat quamplures
Terras, à quibus oĩbus ſi exigeret adiu-
toriũ, faceret quaſi totã dotẽ monialis,

vel

Digitized by Google

vel ſpuriæ,ſine erogatione ſui,tunc Regia Camera minus ſolet arbitrari,Frec. auct.2.nu.23.Sed quis numerabit focu
105 laria Terrarum Baronum,tali caſu qñ adiutoria exigi debēt? dic quod attendetur taxa numerationis Regiæ, pro qua præſtantur functiones fiſcales, & alia munera repartiuntur; verum ſi Baro allegaret fraudem,& vellet eam detegere ſuis ſũptibus audiretur,repeten
106 dis poſtea à fraudatoribus,vltra pœnã corporalem,quæ talibus debetur,etiam vltra relegationem, vt vidimus annis
107 elapſis in numeratione præcedenti facta,& ita Frec.d.2.auct.nu.28. Adde de Curte in ſuo tract.feud. fol.1. nu.4. & fol.25.nu.26. qualiter hæc numeratio inter regalia computetur; ac quan
108 do, & qualiter fieri debeat, ſunt videnda quæ doctè, & curioſè adducit Regens de Ponte in ſuo tract.de poteſt. proreg.fo.157.& dicam infra prag.16. nu.18. Et è contra,audientur vaſalli ſi focularia eſſent diminuta incurſu hoſtium, & ſimilium, vt Marc.Ant.Surg. fol.483.de Neap.Illuſtr. ibi: ſi Regia
109 Curia in vna Terra deficiat, an onus accreſcat alijs;quid ſi filia,vel ſoror dotetur à marito ob pulchritudinem, vel nobilitatem,iuxta terminos l. ſi volũtate C.de dot.promiſ.& Affl.dec.61.
110 an audiutorium debeant vaſalli, vide Vrſill.dec.136.Reliqua apud DD.facilè reperies: Vltimus caſus,vbi adiutoria debentur, eſt quando Baro erit ſubmonitus pro ſeruitio Regis in rebellione Regni, vel ſi hoſpitetur in ſuis Terris, vide Frec.loc.cit.Ayell.in tract.adohæ, Iacob.verſ.promiſerunt;ibi quando Barones teneantur ſeruire intra Regnum,
111 vel extra,& ſi eorum voluntate acceſſerint ad ſeruitium, an poſſint onerare vaſallos ad ſubuentionem, videte Capyc.de prohib.feu.alien. cap.Imperialẽ §.fi. vbi benè.

Vltra ergo prætaxatos caſus, dicit text.noſtræ pragmaticæ,non licere Baronibus talliare vaſallos,nec aliqua onera,vel collectas eis imponere;nam onerum impoſitio eſt de Regalibus, quæ ſoli Principi competunt, Andr.& alij quæ ſint regalia verſ.collectę,imò neq;
112 Principem hodie ex cauſa vrgẽti imponere poſſe collectas, & gabellas Regno, dicunt Andr.d.cap.Imperialem §. illud,& §.formet de prohib. feud,alien. Iacob.tit.de homagijs,& nos latius explicabimus infra pragm. 10. limitatur verò dicta concluſio,niſi Baro ex conſuetudine,vel præſcriptione vltra caſus dictos, quæſijſſet aliquod ius exigendi
113 aliquam collectam,gabellam, vel ſeruitutem,nõ durioris oneris; nam ſtante antiquiſſima præſcriptione centum annorum,poſſunt Barones eam tueri; Alij dixerunt hæc vti regalia eſſe impræſcriptibilia, Bellug.rubr.22. & dicam infra prag.8.in fi.ſed dum caſus accidiſſet in facto, cum Principe Venuſij de certa collecta, quam Princeps ſolitus erat exigere, nota deciſ.de Franch.56. qui latius punctum exorditur, & firmauit pro Principę,dicẽs, quod tales collectæ dummodo non ſint immoderatæ quæri poterint conſuetudine,ac pręſcriptione etiam annorum 40.quod eſt ſingulare; nec dicuntur omninò contrariæ iuri, vt ętiam dixit Clar. quem non allegauit in §.feudũ q.29. Et quod non dicantur de regalibus, cum non ſint publicæ,vide ibi Franch. & Luc.de Pen.l.ſi diuina C.de exact.trib.lib. 10. Capyc.in inueſt.verb.gabellarum, Iacob.d.tit.de homagijs, & nos inferius latius loquemur; & propterea iniquum eſt primis principijs nõ reſiſtere,alias ſemper ſera
114 medicina;vt dicam infra prag.10. Et an Baro in caſibus debitis poſſit ſibi ius dicere,vide Menoch.caſu 181.dicam infra prag.16.

In tertia parte huius pragmaticæ, prouidetur his formalibus verbis: quæ neceſſaria putaui hic annectere,pro ſequentibus dubitationibus, dicit (quod vnicuique libera ſit facultas ſua quæq. victualia, animalia, & alia, quibus iure licet ſibi vendere, & contrahere,cum quibus voluerint, & alienata conducere,atq; deferre,nec ab eorum Dominis directè, vel indirectè prohibeantur.)

Et pro fundamento huius partis, eſt ſciendum, quod concluſio ſolida eſt: Ne-
115 minem cogi poſſe ad vendendum, vel emendum, l. inuitum C. de iur. delib. l. nec emere C. de contrah. empt. quam regulam exornant Socc. & Duen. in verb. vendere, Tiraq. de retract. in præfation. omnes enim contractus debent eſſe liberi, l. ſicut C. de act. & oblig. l. 1. §. ſi conuenerit ff. depoſ. tantò magis iſte contractus venditionis, cum ſit de iure gentium, quo iure adhuc vigebat norma primæ libertatis, gloſ. & tex. l. j. §. eſt autem ff. de contrah. empt. DD. l. ex hoc iure ff. de iuſt. & iur. quod eſt notãdum, & præſciendum ad ſequentem propoſitionem, quæ eſt, quod arguẽdo à maioritate rationis, dicimus quod cogere ad emendũ, vel vendendum vllo modo poſſunt Barones, & ſic probo poſitam
116 cõcluſionem per locũ à maiori, quod eſt ſui natura deſtructiuum, gloſ. cap. ſi Paulus 30. q. 8. fundãdo, quod nec Princeps, qui eſt ſupra legem, l. Princeps ff. de leg. poteſt cogere quẽpiam ad emẽdum, vel vẽdendum; nam ſuper his quę ſunt iuris gentium, vt eſt cõtractus em-
117 ptionis, vel iuris naturalis, Princeps diſponere nõ valet, ſolum enim ſuper his, quæ ſunt iuris poſitiui diſpenſandi habet facultatem, vt latè Petra de poteſt. princ. q. 28. ac nouiſſimè Maſtrill. de Magiſtr. lib. 3. c. 4. qui multa adducit, atque licet contractus ſint iuris ciuilis, poſt tamen quæſitum dominium, quod eſt de iure gentium, Princeps diſponere non poterit, glo. inſignis l. fi. C. ſi contra ius, vel vtil. publ. Angel. l. Lucius ff. de euict. Crauett. latè de antiq. temp. ar. 1. nu. 51. & ita Affl. dec. 128. concludens, Principem potuiſſe reuocare legitimationem cuidam factam, cum ea iure ciuili introducta fuerit, quod Princeps tollere poterit, vt eſt ſtipulatio, vſucapio, & cætera, quæ afferunt DD. d. l. ex hoc iure ff. de iuſt. & iur. Regens de Ponte conſ. 4. nu. 13. quamquam (ne Id prætereamus) illa deciſio Afflicti repu-
118 tetur iniqua, & communiter eſt reprobata, non propter auctoritatem, quam nos citauimus, ſed quia priuilegium ſortitum erat ſuum effectum, & reuocari non poterat, Pinell. de reſcin. vend. c. 2. nu. 10. Tappia l. fi. cap. vltimo n. 31. de conſtit. princip. Et ſi ſequamur ſubtilem Pinel. dicit in 2. cap. rub. de reſci.
119 vend. quod Princeps nec ea, quæ ſunt Naturalis, vel Gentium, vel ciuilis iuris, nec de poteſtate ordinaria, nec abſoluta, poſt quæſitum dominium tollere poteſt, & exindè cogere non poſſe ad vendendum etiam de abſoluta poteſtate, & licet DD. aſſerant, quod nil eſt, quod pertineat ad iuris diſpoſitionem, quod Princeps terrore huius abſolutæ poteſtatis, facere non valeat, vt Capyc. dec. 166. Theſſ. dec. 91. Gabr. Rom. concl. 1. tit. de iure quęſito, Couar. var. reſol. c. 6
120 lib. 3. & alij, qui de hac poteſtate tractarunt; attamen exterminandam hanc Doctorum opinionem, dixit ipſe, qui habet multos ſequaces, vt referam, dicentes, quod iure dari non poterit abſoluta poteſtas, ſed ordinaria; quæ alteratur, ampliando, & minuendo, ex cauſa, etiam Ius Diuinum, Naturale, Gẽtium, & Ciuile; ſicq; cauſæ dant locũ diſpen-
121 ſandi, & non abſoluta poteſtas, quæ vis, & tyrannis dicetur, qua vtendo Princeps grauiter erraret, Iſer. quæ ſint regalia verſ. bona, dicit eam eſſe potius plenam peccandi poteſtatem, Alciat. l. cenſuræ ff. de verb. ſign. Crauet. de antiqu. temp. 2. art. Vaſq. contr. illuſtr. c. 5. & 16. Theſſ. dec. 91. D. Tappia de cõſt. princip. c. 1. rub. nu. 77. nec benè intelligitur l. relegati, & eius glo. ff. de pęnis,
122 quæ à contrarijs adducitur (ibi) quod ſufficiat pro ratione voluntas; nam intelligitur circa illud quod loquitur de remiſſione fiſcalis pœnæ, quæ erat ſua, & non indiſtinctè in omnibus, vt inaduertenter locuti ſunt multi, quos improbat Gayl obſeru. 58. lib. 2. Pinell. loc. præcitato nu. 12. Alciat. reg. 3. & quamquam talis opinio verior ſit, tamen hæc diſtinctio ordinariæ, & abſolutę poteſtatis procedit ſecũdum cõem opinionem, & ea vtũtur Reges noſtri, vt in indiuiduo dicit Peregr. de fideic. ar. 42. n. 123. Petra

de

de poteſt.princip.nouiſſimè c.1.in fi. licet afferat,non poſſe vti ſine cauſa Sef. tract.de inhib.c.4.§.3.& exindè dicũt, quod ſatis fallitur Ang.d.l.item verberatum ff. de rei vendic. qui ait pretium
123 non eſſe obligatum perſoluere Principem, quando ex poteſtate abſoluta bona capit;nam ſiue ſequamur primam vel ſecundam opinionem, Princeps ſuper quocumque iure diſponat, Ciuili, vel naturali, ſiue vtatur ordinaria, vel (vt dicunt) abſoluta poteſtate, ſemper pretium ſoluere tenebitur, tex. ſing. l. venditor §.conſtat ff.commu.præd. ibi: non aliter hoc faciat, niſi prius ſolitum ſalarium Domino præſtet, l. ſi quando C.de inoff.teſtam.verſ.nec credendum Romanum Principem, qui iura tuetur, Regens de Ponte conſ.4. nam nec à fi-
124 lio bona auferri poſſunt pretio non ſoluto,Oldrad.conſ.87.& 91.Crauet.cõſ. 276.& licet magna ſit cauſa,& vtilitas publica,quę pręferuntur priuatis,l.vnica §.ne autem C.de caduc.toll.non tamen cum totali damno tertij; nam in modicis poterit Princeps præiudicare, vt in dilatione quinquennali, non in
125 auferendo ius tertio,Theſſ.dec.91.& licet Princeps eſſet in maxima neceſſitate,differre poterit ſolutionem, & non tollere actionem,Vaſq.contr.illuſtr. benè c.5.nu.16.&c.6.nu.5. Adde Pereg. de iure fiſci fol.27.nu.65. & in neceſſitate Rege conſtituto,ob bella, & expẽ-
126 ſas,quas pręſtare habet,poterit ſuſpẽdere ſolutionem introituum creditoribus, & ordinare, vt ſibi conſignentur, cum promiſſione reſtituendi, Andr.rub. quæ ſint regalia nu.13. Iaſ.l.ex hoc iure nu.54. ff.de iuſt.& iur. & nouiſſimè Regens de Ponte in tract. de poteſtate proregis fol.232.nu.22.& fol.147. nu. 37. quod quando introitus Regni non ſuppetunt, ſtante neceſſitate Rex potuit ſuſpendere ſolutionem annuorum introituũ, prout ordinauit Dux Oſſunæ hoc anno contra Genuenſes aſſignatarios functionum fiſcalium, vt ipſis differatur ſolutio. Et licet id eſſe contra naturalem æquitatem arguant multi ex l.benè à Zenone C.de quadr.pręſcr.
127 vbi quando fiſcus vendit rem alienã emptor ſit ſecurus poſt quadriennium illa tamen lex non adaptatur ad noſtrũ caſum; ſed ſi benè ponderetur, habet tot interpretationes, & limitationes, q̃ faciunt eam legem ſatis æquam, vt Afflict.in prælud.Conſt.14.quæſt. Iacobi. de S.Georg. verſ.ſed an Princeps, qui ponit ſeptem limit.alias adducit Grammat dec.65.D.Tappia 1.cap.rubr. de conſti.princip.Petra de poteſt.princip. c.24.nu.67.Peregrin.d.tit.de iure fiſc. Et ſic redeundo ad propoſitum vndè digreſſi fuimus, ſi Principem de poteſtate ordinaria,nec abſoluta poſſe cogere ad vendendum,vel emendũ demonſtrauimus,quanto minus valeant Barones? reſpondeat Eucrar.in ſuo loco Topico 65. qui regulam à maioritate rationis exornat latiſſimè: propterea iuſtè prouidetur hic,vt cuiq; licita, & libera ſit facultas ſua victualia, & animalia, & alia ad libitum vendendi, & transferendi.

Sed ex prædictis verbis pragmaticę oriri poteſt dubitandi ratio,cum videatur ſe adſtringere ꝑ enumerationes ſpecierum, dicendo quod libera ſit facultas ſua quæq; animalia, & victualia vẽdendi; vndè ad reliqua videtur licitum eſſe Baronibus prohibitiones facere, vulgata l cum prętor ff.de iudic.in vno enim prohibitum, in reliquis videtur permiſſum, l.maritus C. de procur. ge-
128 neri enim per ſpecies derogatur, l.generi ff.de regul.iur.l.ita ff de condit. & demonſt.victualium enim appellatio nõ eſt vniuerſalis:continet ſolum namq;ea quæ pro cibo, & potu hominum ordinata ſunt,in tantum,quod neq; veſtitus
129 continetur, l. verbo victus ff.de verb. ſignif.vbi Cępoll.quod neq; ſubaudiũtur victualia animalium cauſa parata, vt ordeum,fęnum, & cætera; vt Ripa par.4. tit. ad conſeruand. vbertatem nu. 18. ſtrictaq; eſt ſignificatio animalium,ita vt eorum appellatione non ve
130 niunt omnia: Anſeres enim, & volatilia, piſceſuè, non compræhenduntur

eorum

çorum verbo, vt pro ſingulari tradidit Barth. de Capua ſing.5.quod dato priuilegio exigendi Gabellam de victualibus in ponte, quod exigi non poſſit de prædictis,arg.l.1.ff de iuſt.& iur. Et ſic videtur quod pragmatica ſtrictè debeat interpretari,& licet ſequantur verba(& alia quæ iure licet vendere) illud tamen relatiuum(alius)licet ſit repetitiuum ſimilium, non tamen extenditur ad vniuerſalia,& maiora expreſſis, glo. l.ſi fugitiui C.de ſeru.fugit.& ibi notāt
131 omnes DD.Et pro regula habetur,qđ clauſula quantumcunque generalis reſtringitur ad ſimilia expreſſa, & non ad diuerſa,vel ſeparata,Bart.l.quæſitum §.pen.ff.de fund.inſtruct & pro regula tradit Fely.cap.ſedes de reſcript. Reg. de Ponte conſ.4.nu.38. Hinc clauſula
132 generalis omnium caſuum fortuitorū, & ſimilium,intelligitur de ſimilibus expreſſis,nō de maioribus.Et per prędicta in facto defendi teſtem examinatū,qui dixerat ſe nihil amplius ſcire, & in alio articulo interrogatus depoſuit; nam nō intelligebatur falſus, ſed quod nil amplius ſciebat, vltra quod dixerat in illo primo articulo, vt Fely.d.cap.

Pro reſolutione notes primò, quod diſpoſitio, licet in principio ſit ſtricta ex verbis ſequētibus, tamen recipit ampliationem,vel limitationem,prout in caſu noſtro,& ad hanc demonſtrationē probandam adduco tex.l.proculus ff.de
133 vſufr.quem pro ſingulari expendunt quod ſi teſtator leget vſumfructum domus,cū prohibitione altius non tollendi eam, quod per dicta vltima verba plena proprietas,& nō ſimplex vſusfructus legatus cenſeatur,cum altius tollere,vel ſeruitutem imponere, veri dominij ſit,l.niſi ff de vſufr. ſicq; pro ſingu-
134 lari dictam legem allegat Afflict.in prælud.feu.nu.18 & Marſil ſing.661. & licet Pinell. more ſuo aliter intelligat,de bon.matern. tamen hunc communem ſenſum ſequuntur omnes, vt Crem.ſing.28.Bar.Bald.Alber & Flor. ibi: ex quo notant,quod verba ſequentia, licet implicita, ampliant diſpoſitionem;ſicque minuunt, vt Affl.dec 338. & Surd.nouiſſimè dec.157.de vendente rem cum ſuis ſubſtantialibus, quod
135 per pactum additum,nè transferatur dominium, dicetur locatio facta, D de Franch.dec.506.l.cum manuſata in fi. ff.de contrah.emp. ſic in l.vbi ita ff. de don.cauſ.mort.quam exornat Boer.deciſ.353.Duen.reg.217. quod ſi donetur cauſa mortis, cum pacto, nè poſſit reuocari, ea tranſibit in donationem inter viuos,& Bald.conſ.109.lib.3.notat alium caſum ſingularem, quod ſi mulier erit relicta à marito vſufructuaria,hęrede extraneo inſtituto, regulari-
136 ter legatum vſusfructus ei debetur,ſecus ſi filij eſſent hæredes relicti: nam reſtringitur ad alimenta,Gabriel.Rom. concl.1.tit.de vſufr.Franch.deciſ.155. Borgn.tract.de vſufr.mul.rel.nu.80.ſed ſi vxor erit relicta vſufructuaria, & domina, prout erat in vita ipſius mariti, tunc per hæc verba (prout ſteterat in domo)alimenta tantum cenſentur relicta, cum hęc,& non alia à marito prætendere poterat eo viuente,& ſic in facto obtinui, & multa alia ſingularia corollaria adduci poſſent, quod verba ampliant,& minuant diſpoſitionem,& impropriari faciant eam, videte in occurrenti per Vaſq. contr.illuſtr.c.51.n.75.
137 cum ſeq.& latè Fely. cap.quoniam frequenter, vt lite non conteſta. vbi notabiliter, & ſatis inſignè Pinell. de reſcinden.vend. fol.39. Tiraquell.de retract. conſang. §.30. gloſ.1.quando ſint attendenda verba,vel mens,&quid præualeat,aut quod de iure, vel natura eſt diſpoſitionis,quæ omnia ſemper occurrunt in facto.Et conſequenter,vt vndè digreſſi ſumus, noſtra redeat locutio,dicimus,quia vltra victualia,& animalia diuerſæ qualitatis,& ſpeciei,ſupponuntur verba (& alia, quæ licet iure vendere) per talia verba,diſpoſitio cenſetur vniuerſalis ad omnia,& non limitata ad victualia,& animalia tantum; nam quamquam verbum(alia)ſit repetitium ſimilium, regulariter, vt dixi, ſtat aliquando ampliatiuè, & augmētatiuè,

tatiuè, denotans caſus maiores expreſ
ſis,Felyn.d.cap.ſedes de reſcript. vbi ſi
conſtituo procuratorem ad conuenien-
dum meos villicos,& alios poterit pro-
138 curator non ſolum villicos, ſed nobi-
les conuenire;Accedat quod ad euitan
dam correctionem,& abſurdum, verbũ
(alia) ſtat longe,& ampliatiuè,glo l.om
nes verb. alias C. de quadr. præſcript.
Reg.de Pont. conſ.2.nu.148. ſic Lucæ
22.& alij duo nequam ducebantur cũ
ipſo,Bertaz.de clauſ.lib.4. gloſ.18. Et
proindè dicimus, quod verba enume-
rationis animalium, & victualium po-
tius cauſa demonſtrationis,quam diſpo
ſitionis fuerũt poſita,& multi decipiun
tur,quod verba Legislatoris,vel teſtato
ris poſita;credunt diſpoſitiuè ſemper,&
139 eſt controuerſia, ſi teſtator mandet,
vt alimenta tot aureorum præſtentur ex
introitibus talis fundi,ſi ex eo non per-
cipiantur tot fructus, dicebant non de-
beri: niſi ad eam ſummam, quia locus
adiectus,cauſa diſpoſitionis videtur po
ſitus,DD.l.Lucius ff de alim.Attamen
Franch. dec.721. dicit quod ſemper in
dubio cauſa demonſtrationis verba in-
140 telligũtur poſita,niſi aliud ex verbis
claris diſponentis argui poterit, & di-
ſtinguit notabiliter Surd. tract. alimen.
tit.5.q.26.latè Borgn.in reper.deciſ.in
cap.verba; nam cum pragmaticæ iſtæ
veniant ad releuandum vaſallos, hoc
modo inducerent diminutionem, quod
141 non eſt præſumendum, l.non omnis ff.
ſi cert.pet.Et proinde firma remanet po
ſita cõcluſio,quod arbitrarium ſit cui-
quam ſua bona vendere, & transferre,
non obſtantibus bannis Baronum; vt
millies etiam fuit iudicatum, & inter
Vniuerſitatem Lauri,& Marchionem
Actuario Cioffo,& facit l.libertas ff.de
iur.patr. Progreditur vltra pragmatica
noſtra, quod non ſolum Barones non
poſſunt prohibere,quempiam vendere
142 ad ſui arbitrium, ſed neque vaſallos
cõpellere,ad ſibi vendẽdum,pręſertim
taxatis pretijs: iſta ſunt formalia verba
text. Quæ prouiſio videtur iuris com-
munis correctoria in damnum Baronũ,
quod videtur probari; ſi enim Colonus
poteſt cogi à Domino,nè partem ſuorũ
fructuum vendat alij, quam ſibi, Alex.
& alij l.1. C.de dolo, Marſ. ſingul.510.
Tiraq.de retract.§.1.gloſ.18.nu.2.Co
uarru.variar.reſol.c.14. lib.3.nu.6. qui
dicit hanc communem opinionem.
Quanto fortius deberet tenere Baronis
143 prohibitio Domini territoriorum, ex
quibus percipiuntur fructus. Et quod
Baronum prohibitio valida ſit, tenet
Luc.de Pen.vir magnæ authoritatis, in
l.1.per illum text. C. de metall.lib.10.
Aluar. & Afflict. c.1.§.poſt natale de
144 pac.tenen. aſſerentes Barones habe-
re ius hypothecæ, & prælationis in ven
ditione fructuum qui colliguntur ex te-
nimentis feudorum, ac proindè prohi-
bere poſſe, nè alijs, quam ſibi victualia
vendantur; quæ concluſio de iure pro-
cedere videtur, non ſolum in venditio-
nibus,ſed in alijs contractibus correſpe
ctiuis,vti ſocietatis,& communitatis, ꝙ
145 potius ſocio tenetur quis vẽdere,quã
extraneo,pretio iuſto,& communi,licet
ab altero plus offeratur, Carroc. in
tract.locati tit.de emp. DD.l.ad officiũ
C.commun.diuid. idem eſt ſancitum in
emphyteota,quod volens vendere,po-
tius Domino; quàm alteri vendere de-
beat,l.fi.C.de iur.emph. Et coniunctus
præfertur in emptione bonorum coniũ-
cti,l.j.de priuil.cred.l.ſi in emptione ff.
de minorib.multa notat Rip.d.l.1.ff.de
priuil.cred. Ex his igitur,videtur,proui-
ſionem factam per noſtram pragmati-
146 cam,eſſe iuris correctoriam;ſed ad eã
euitandam, quam iura abhorrent, ita
quod ſenſus, & verba impropriari de-
bent,vt ſtatutum reducatur ad ius com
mune, l.2.C.de noxal. Crauett.conſ.3.
nu.12.videbatur dicendum, quod ratio
noſtræ pragmaticæ ad ſic diſponendum
maneat ſub illis verbis(pręſertim taxa-
tis pretijs à Barone)& ea ſit cauſa fina-
lis;nam auctoritas taxandi pretia,& ſi-
bi vendendi, eſſet duplex priuilegium,
ac ſpecialitas nimis dura,quod quis ſibi
ius diceret,taxandi pretium, & cogen-
di ad vendendum; Aſſiſia enim in vi-
ctua-

Digitized by Google

ctualibus non competit Baronibus, ſed
147 ad Principem,vel ad Communitatem
pertinet,l.1. C.de Epiſcop.audien. vbi
DD.c.1.d.§.poſt natale de pac. tenen.
Pincl.de reſcin.vend.vltim.art.D.de
Franch.dec.9.quod potius de conſuetu
dine,quam de iure pertinet ad Vniuer-
ſitates,Ann.ſing.60.Vndè qualitas no-
148 ua addita à ſtatuto,videtur inducere
formam, & rationē nouæ diſpoſitionis,
Bal l.ſi quis non dicam rapere C. de
epiſ.& cler.latè Felin.cap.edoceri verſ.
geſta de reſcr.Maran.conſ.91.& ex in-
de dictum fuit in electione Graſſeriorū,
ſeu Catapanorum, Baroni non compe-
149 tere ius eligendi,& creandi, & quod
neq; appellatio ad eum pertineat de
grauaminibus, cum non dependeant à
ſua iuriſdictione,ſed à communitate,
D.de Franch. deciſ.511. quamquam
Anna videatur contradicere ſing.60.&
ſic dicendum videtur,quod cauſa talis
prohibitionis conſiſtat in dictis verbis
(taxatis ab eo pretijs) qua pretij taxa-
tione ceſſante,punctus videtur remane
re in iuris cōmunis diſpoſitione,l ſi ex-
traneus ff.de cōd.ob cauſ. vt ſubditi vo
lentes vendere, cogi poſſint, vt potius
Baroni,quam alteri teneantur victualia
alienare iuxta pretium commune,vel à
Principe taxatum ; ſed neq; dictam re-
ſponſionem ſatisfacere,probatur ; nam
pragmatica generaliter loquitur,ac ſpe
cificè prohibet, vt vaſſalli non poſſint
adſtringi ad ſibi vēdendum. Nec obſtāt
150 illa verba ponderata (præſertim taxa-
tis pretijs) nam hæc dictio,nō excludit
prohibitionē,cū natura huius dictionis,
non ſit excludere pro ſionem ſtatutam,
ſed facit caſū minus dubitabilem,dicē-
do,quod tanto magis prohibitio nō va-
let,ſi pretiū taxetur, gloſ notabilis, l.il-
lud verſ.præſertim ff. ad ad leg. Aquil.
Frāch.dec.517. Accedat,quod de iure
Baroni regulariter cōpetit ius imponen
151 di aſſiſiam,quia is habet iuriſdictionē,
& Vniuerſitatibus prohibitū eſt exerce
re aliquam iuriſdictionē, & ita probat
text. l.fin. ff.ad leg.Iul.de annon.& ſic
Ann.d.ſing.60. D. Tappia Regens fol.
431.ſuper iure Regni, licet D.de Ponte
in d.ſuo tract.fol.50.nu.22.& fo.52.di-
cat ſic de iure,licet de conſuetudine
aliud ſeruari ſoleat, quæ conſuetudo,re
in dubium deducta, eſſet per vniuerſi-
tatem probanda, & ea attenta adhuc
Banna, & ordinationes, exactiones, &
contrauentiones, per officialem Baro-
152 nis erunt facienda,de Pont.conſ.105
par.2.Et ſi Vniuerſitas abutitur,poterit
priuari, vt benè ibi notatur, & ſic cor-
ruunt argumenta ſupra adducta : quid
dicendum ? Ego firmo concluſionem
cum pragmatica, quod prohibitio Ba-
ronis ad ſibi vendendum potius, quam
alijs,non valeat, cum ſit priuatiua liber
tatis, quam incolumem iura ſeruare
intendunt; allegata verò pro prima opi
nione ſic conciliantur, limitando con-
cluſionem iam poſitam,quod ea non
153 procedat, ſi prohibitio fiat a Barone,
nè vendantur fructus collecti de ſuo
feudo, ac ſuis terris datis ad coloniam,
terragium,cenſum, & ſimilia; in his .n.
habet ius hypothecæ,& prælationis,pro
ceduntq; allegata pro prima opinione;
ſecus verò in alijs territorijs liberis, &
154 allodialibus, in quibus Barones, nec
Princeps habent vllum ius, niſi iuriſdi-
ctionis,& protectionis,iuxta notabilem
doctr.Luc.de Pen.l.quicunque C.de
omni agro deſerto lib.12. Et ſic in alijs
rebus, bonis, & animalibus, prohibitio
eſt nulla, vt eſt deciſum in Conſilio, li-
cet in volentibus vendere præferatur
Baro, vt iudicatum fuit inter Vniuerſi-
tatem Lauri,& Marchionem, Actuario
Cioffo; ſoluendo pretium, prout alij ci-
155 ues.Verum pro iſta prælatione,non po
terunt emanare banna, vt nemo ven-
dat, niſi requiſierit Baronem,& fuit ſic
prouiſū in dicta cauſa. Et ex indè iniu-
ſtæ ſunt ordinationes, nè vendantur
piſces,& fructus, antequam requiratur
Baro loci; nam commercia debent eſſe
libera,& non impediri ob prælationem
Baronum:nam prelatio dicta compete-
156 ret, venditione facta, vt ſimiliter fuit
deciſum pro dicta Vniuerſitate Lauri,
vide Couarr. var.reſ.c.14.num.6.lib.3.

Fran-

Franch.in deciſ. 390.In fructibus verò collectis ex ſuo feudo, prohibitio procedit,Frecc.de ſubfeu.auct.38.ſublimitatur verò,dummodo ipſe Baro,fructus pro ſe velit emere, ſecus ſi emptiones
157 velit facere pro alijs amicis;nam hoc non poterit,cum perſonale priuilegium ſit prælationis,& perſonam egredi non debeat, l.quia perſonale ff. ſolut.matri. Gui.Pap.dec 411.multa adducit Oſaſ. dec. 156. quando ius prælationis poſſit cedi, vel vendi D.de Franch.dec.226. quod nota,cũ hoc deſeruiat quamplurimis cauſis, vbi Barones præferuntur pro ſe, & non vt alijs cedant, vel vendant,And.§.ex eadem in fi.de leg.Corrad. Adde de Curte fol.9.num.49.Maſtrill.nouiſſimè lib.3.c.10. nu.333. Et ſic fędere diſtinctionis, & concordiæ, conciliantur ſupradicta,vt firma remaneat concluſio tex.noſtri, quod Barones cogere non poſſunt ad ſibi vendendum, ſed quod libera ſit facultas alienandi,& extrahendi.

Quam conclnſionem amplio ex ſequenti pragmatica, quæ clarius declarat hãc primam, prohibens Barones nè impendiant liberam venditionem, vel
158 extractionem bonorum quorumlibet, ac rerum: bonorum verò, & rerum appellatio latiſſima eſt l. bonorum,l.res ff. de verbor.ſignif.Hinc fuit iudicatum quod Marchio Lauri abſtineret, dum ſub figura vtilitatis publicæ, prohibebat, nè ciues extraherent lignamina de territorio,Actuario Cioffo. Verum ſi publica intercederet vtilitas in bene
159 ficium Vniuerſitatis,prohibitio poſſet ſubſtineri, Surd.conſ.210. lib.2. Bald. cõſ.483.lib.j.Luc.l.j.C.de ruſtic.lib.10. Ampliatur in dicta Secũda pragm. pęna;nam in hac prima eſt duc.mille,& in ſequenti, contrauentionis pœna,eſt decem mille; Amplia ex diſpoſitis infra pragm. 13. quod Berones neque coge-
160 re poſſint vaſallos ad affictãdum ſuos introitus Baronales,& ita prouiſum erat in Conſt.Regni Magiſtri Camerarij, & Cap.Regni Terrerijs, niſi vaſalli non affictarent, ad æmulationem,vt illa bona Domini perderentur, vt ſolet fieri, quando inter Vniuerſitatem, & Baro-
161 nem ſunt lites, eo caſu, per Superiores ſoliti, vel habiles poſſent cogi non ad affictandum, ſed exigendum introitus expẽſis Domini, iuſto ſalario mediante,ad inſtar Quæſtoris,Frecc.de ſubfeud.auct.51.Clar.q.7.§.feudum, ſoliti enim ſtante neceſſitate,poſſunt cogi ad munera,l.moris §.damnare ff. de pœn. Adde tex.l.ſemper §.quibuſdam ff.de iur.immun.quibus locis probatur,quod habiles poſſunt cogi ad munera, & M. Ant.Surg.de Neap.illuſtr.fol.432.&ad id quod dixi,quod Barones nõ poſſunt cogere vaſallos ad affictandũ,& emendum ſuos introitus feudales,neque ſolitos reconducere,compellere iure poterit,l.licitatio §.1.ff.de publ.limita,quod tribus concurrentibus cogere Baro poterit ad affictandum. Primò,ſi ille an-
162 tea conduxerit. Secundò, ſi ſuperlucratus eſſet. Tertiò,ſi pro futuro,conductorem non reperit.His ſtantibus cogi ille poterit,Caſtr.l.cotem ferro §.qui maximos ff. de public. Boer. dec. 249. Peregr.de iur.fiſ.tit.de conduct.nu.6.ꝙ eſt notatione dignum,& in facto defendi in conſcientia quendam Baronem qui coegerat ad relocandum,quia hæc tria concurrebant, de Ponte §.8. tit.de regal.impoſ.in d.ſuo tract.nu.14. Ampliatur etiam, quod nec venditio, vel
163 bonorum extractio prohiberi poteſt ad tempus, vt faciunt multi Barones, qui pęnalibus edictis prohibent ſubditis, nè vendant frumenta, vel vina, nec macellẽt ſua,vel alia animalia, niſi ſint vendita illa Baronis, ſicq; vno, eodemq; tempore cogunt ad non vendẽdum,& emendum,quod magnam ſapit tyrannidem, Affl.conſtit. Magiſtris, & Cap.Regni 49. Petra de poteſt. princ. c.5.nu.121.cum ſeq.& c.6.n.28. ideq; procedit, quod Barones prohibere non poſſunt, nè exerceant vaſalli aliquas
164 mercantias, & negotiationes victualium,lanæ,olei,& ſimilium, quia forſan ipſi Barones tenent implicatas ſuas pecunias in prędictis negotijs;nam iniquũ

hoc

hoc reputatur, Iacob. de S. Georg. fol. 4. Ann. ſing. 14. ſolet hoc tantum fieri pro publica vtilitate, vel Principis neceſſi-
165 tate; & conſequenter, neq; concedere poſſunt Barones, vt aliqui tantum ſint macellatores, vel exerceāt aliquam artem, Petra c. 5. num. 121. Ann. ſing. 54. Bal. l. j. C. de commer. Surge. fol. 433. & multa notat Maſtr. lib. 4. tit. 18. ex n. 37 qui citat hunc noſtrum locum: Adde, & amplia, quod neq; Baro per ſuos officiales poterit prædicta explere; nam regula eſt, quod qui per ſe actum gerere non poteſt, neq; per interpoſitam perſo
166 nam ei conceditur, latè Menoch. caſ. 459 de arb iud. Oſaſc. dec. 109.

At quia, non eſt regula, quæ non patiatur exceptiones, propterea poſitam concluſionem limito; & licet dixerim ſupra, iſtos contractus emptionis, & venditionis adeò eſſe firmos, & liberos, vt nec Princeps ſuper ijs diſponere poſſit, de poteſtate ordinaria, nec abſoluta: Verum ex cauſa, poteſt Princeps non
167 ſolum per viam generalis legis, ſed particularis ordinationis diſponere cōtra prędicta. Hucq; pertinet, quod diximus ſupra, Principem non habere poteſtatem abſolutam, ſed ordinariam, quā extendere poterit ad omnia, relaxando ex cauſa non ſolum ius poſitiuum, ſed gentium, ac naturale, vel diuinū, ſecundum ea quæ infra proponemus: ſine .n.
168 cauſa non diceretur poteſtatem abſolutam exercere, ſed tyrannidem; ſed data cauſa, ordinaria poteſtas exerceri poterit, vltra iuris regulas, Reg. de Ponte conſ. 4. nu. 13. ſicq; licet quis ad vendendum cogi nō poſſit, ex cauſa tamen publicæ vtilitatis, vel neceſſitatis cogi poterit, l. tem ſi verberatum ff de rei vendic. & enumerat 23. caſus notabiles
169 vbi Princeps ex cauſa poteſt cogere ad emendum, vel vendendum, Petra de poteſt. princ. q. 4. nu. 39. & fol. 194. latius, vbi declarat, quando dicatur cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis, ita vt poſſit prę iudicare; Adde, quod fauor publicus
170 non totius orbis, vel prouinciæ concurrere debet, ſed ſufficit ſit fauor publicus illius loci, Alex. conſ. 101. vol. 1. Petra de poteſt. princ. fol. 199. num. 17. iuſta cauſa in dubio non præſumitur, Alciat. de præſump. 3. regul. præſ. 8. dico quando reſcribit contra ius gentium, naturale, vel diuinum, ſecus contra ius poſitiuū, Gayl pract. obſer. 58 & obſ. 56 Crau. de antiq. tēp. ar. 2. latè hoc exorditur, q̄ dicatur cauſa iuſta, & quomodo pręſumatur, Regens de Pont. conſ. 4 nu. 14. Cęual. com. opin. opi. 529. & Petra de poteſt. princ. fol. 199. cum art. ſeq. ſicq; ad propoſitum, concluſio noſtra, licet firma, limitatur in multis. Et ex dicta pragmat. infra 15. quam hic promiſimus excutere, ne pluries idem repeteremus, excipio limitationem, dum dicit Barones cogere poſſe ad ſibi vendendum pro neceſſitate ſui victus, & familiæ; quæ diſpoſitio habet iuris correſpō-
171 dentiam; nam & ſimiliter Barones cogi poſſunt ad vendendum victualia vaſallis indigentibus, Bart. l. 1. ff. de offic. præfect vrb. Maran. in ſua prax. in artic. inquiſitio nu. 181. nam Domini tenentur redditus feudi diſtribuere in neceſſitatibus ſuorum ſubditorum, vt Paris de reinteg. feud. q. 162. nam ad imparia
172 non debent iudicari Dominus, & vaſalli, ſed alter alteri debet vices ſuas reddere, vt Affl. latè dec. 268. & ſic vti vaſalli tenentur vendere in neceſſitate Barone conſtituto, ſic & è contra: Dico id ꝙ eis ſupereſt; nam quis non tenetur ſe diſcooperire, vt alium veſtiat, Affl. in prælud. Conſtit. q. 3. imò in caſu neceſſi
173 tatis, & paupertatis Domini effecti pauperis, non ſui culpa, quia aliter nullum priuilegium poſſet ſperarę, Caraui. Rit. 19. nu. 25. (ſed fortuna quæ non inducit culpam, adeo quod debitor depauperatus, ictu fortunæ non poterit carcerari) ſingulariter notat Gram. dec. 86. hoc caſu vaſalli tenentur alere
174 Dominum, nam ſi vaſalli dicuntur filij, tenentur vtiq; alere patrem, Luc. l. quicūq; C. de omn agr. deſer. Affl. dec. 165. & Vrſill. cum alijs adductis; ſed aduertas, quod alij intelligunt hanc opinionem ꝓcedere in vaſallo feudatario

teneN-

tenente feudum à Domino, & non in alijs vaſallis, ſic declarat Clarus S.feudum q.27. Aluaro.cap.licet ſi de feud. fuerit controuer. Mea patria Ciuitatis Muri dum annis retrò eſſet ſuſpenſus à iuriſdictione Dux Grauinæ,qui eo tempore erat Dominus illius Ciuitatis, & omnia erant ei, & ſuæ vxori ſequeſtrata,Duciſſa Donna Beatrix Ferrella ſpe-
176 culum illuſtriſſimarum fœminarum gloriabatur de fidelitate dictæ Ciuitatis,quod per multum temporis ſpatium de omnibus neceſſarijs eis prouidebat, & verè fidelis fuit ſemper cum ſuis Baronibus, ita vt ex antiquiſſima memoria non recordetur quiſpiam aliquid controuerſiç,cum Dominis ſuis habuiſſe: Confirmet hoc Deus,vt tale vinculum charitatis nõ diſſoluatur mutatio-
177 ne familiæ Dominorum,cum tale periculum immineat, & mutatio ſemper parit diſcordias,Cæph,conſ,583.vol.4. Et ad propoſitum redeundo, vaſalli nõ tenentur Dominum alere, ſed eidem vendere pretio mediante victualia, & nõn alias; ſed valdè fuit dubitatum, an ſicut Baro poterit cogere vaſallos ad ſibi vendendum pro neceſſitate ſui victus,poſſit etiam cogere ad habendam fidem de pretio, quod in promptu non
178 habet? Quæſtio hæc deſeruit omnibus limitationibus regulæ l. nec emere C.de iure deliber. vbi nemo cogitur emere, vel vendere, quam limitant Doctores ibi,& Duen. reg. vendere. & dicendnm videtur, quod cum ius reſpiciat neceſſitatem, ea iuris neceſſitas quæ cogit ad vendendum, debeat cogere ad habendam fidem de pretio, alias eſſet necare, l. necare ff. de liber. agnoſcend. Adducunt ad hanc opinionem gloſ. fin. l.ſi locus S. cum via ff. quemadmodum ſeruit. amitta. vbi ſi via publica erit diruta,vi fluminis,vel
179 alio impetu, quod vicinus ratione publicæ vtilitatis, viam præſtare debet etiam non ſoluto pretio, Anna ſingul. 582. & quod Barones, & eius Baiuli tali caſu non poterint pœnam exigere, ex authoritate dictæ gloſ. quæ ſatis ſolet commendari, quod attendatur plus publica vtilitas, quam priuatum damnum, & publica vtilitas, & neceſſitas æquiparantur, ita vt valeat argu-
180 mentum, Bald. in rubr. C.qui bonis cedere poſſ. Contraria tamen opinio eſt verior, & communis, quod nunquam compelli quis poſſit ad rem ſuam vendendam,pretio non ſoluto, hinc eſt quod fuit deciſum, quod Beccarij, &
181 alij, non teneantur dare carnes Baronibus cum taleis, ſed in numerato teneantur ſoluere,vt inter Principem Hoſtiliani, & Vniuerſitatem Theani fuit iudicatum; quamquam enim ſtatutum arctet quem ad vendendum, tamen pretium in numerato eſt ſoluendum, gloſ. l.ſeruitutis,& ibi Bald. C.ex quib.cauſ.ſerui pro premio libe. Affl.in c.1. S.ſimiliter de Capit. qui cur.vend. num. 19. ex tex. venditor S. ſi conſtat
182 ff.commun. præd. ibi (non aliter hoc faciat niſi prius ſalarium ſolutum Domino præſtat, gloſ.l.1. verbo neceſſitatem C.de commun.ſeru.manum. & ſic nouiſſimè diſcutit Valaſc.conſul.22. cũ alij DD.ſicco pede pertranſeât,qui impugnat dictum glo.in d.S.cum via, vti communiter reprobatum:Verumtamen ſtante extrema neceſſitate, poſſet ſuſtineri prima opinio,alias publica vtilitas non debet nocere tertio, cui Princeps de poteſtate ordinaria,& abſoluta præiudicare non poteſt, vt Doctiſſimus Pinell.cap.2.rubr.de reſcinden.vend.niſi ex maxima vrgentia, vt Gayl obſeru. 56.num.18.lib.2. quem vide, & Vaſq. controuerſ. illuſtr. cap.6. num.8. tunc
183 enim omnia ſunt communia, etiam inter priuatos,& non ratione poteſtatis hoc euenit, l.1. ff. ad leg. Rhod. de iactu; Adde, quod exindè ſi maxima eſſet neceſſitas, tenentur vaſalli fidem habere de pretio, ſic & è contra Baro vaſallis in neceſſitate magna poſitis,licet non habeant pretium de contanti tenetur eos accomodare de frumentis. vel pecunia, Petra de poteſt. Princip.fol.192.Gayl dicta obſeru. 56. num.18. lib.2. Vaſq. controuerſ.illuſtr.

dicto cap.6. num. 8. & proindè dum
184 annis retrò fuiſſet egeſtas, & penuria magna in Regno, & Barones quidam haberent horrea plena, vaſalli autem in vijs fame perirent, & bona ſua offerrent: Dixi, quod in conſcientia non fuerunt tuti eorum Domini; nam ſine eorum intereſſe, & incommodo, poterant illorum morti ſuccurrere, & habita fide, & obligatione, quam offerebant illi de ſuis bonis, tenebãtur omni iure eis ſubuenire, & etiam ſi ea ammiſiſſent, quia obligatus eſt Diues ſuccurrere; Non pauiſti, ergo occidiſti, ait Auguſtin. & Imper. l. fin. C.de annon. lib. 10. ſtatuit quotidie indigentibus 125. modios, & Traianus quinque millibus puerorum, & decem millibus fœminarum alimenta decreuit in certa penuria, & Socrates lib.2.cap.3.refert de Conſtantino, qui in Ciuitate ſuccurrebat in dies octuaginta millibus pauperibus; ſicque idem iuris eſt de toto, quo ad totum, quod de parte, quo ad partem, l. quæ de tota ff. de rei vendic. ſicut Impera-
185 tor, ſic Baro in ſuis Terris tenetur prouidere indigentibus, argumen. l.1. C. vt nemin. lic: in empt. ſpet. lib. 10. vbi Domus Regia frumentum dare tenetur; cumq; Baronibus Terræ ſint tributæ, & ipſis data ſit cura earum qui ſunt ſubrogati ad omnia in locum Principis, tenentur redditus feudorum diſtribuere in neceſſitatibus, Paris de reintegr.feud.quæſt.262.nam ad imparia non debent iudicari Dominus, & vaſalli, vt dixit Affl.deciſ. 288.Capyc. in inueſt.verb.Parilitas: limitatur etiam concluſio ex eademmet 15.pragm.quę diſponit, quod Barones non poſſint cogere vaſallos ad vendendum, niſi habeant hoc ius prohibendi ex titulo, vel ex legitima præſcriptione, vel conſuetudine, tunc ſalua eſſe ſua iura Baronibus per ſupradicta verba dicit; nam ſicuti vaſallos in libertate retinere quærit, ita iura quæ Barones ex priuilegio, vel conſuetudine obtinent, conſeruare intendit, quæ limitatio, ac clauſula pertinet ad omnes ſequentes pragmaticas, & in multis repilogantur præfata verba formalia, vndè pro præſenti, & ſequentibus declarabo concluſiuè, & breuiter terminos iſtius limitationis, quæ multum pertinet ad totum opus. Nõ inſiſtam quomodo titulo quæri poſſit hoc ius prohibendi, & an pręiudicari poſſit vaſallis in libertate per Principem; nam hoc declarabimus infra 10. Pragm. vbi eſt ſedes ſua.

Sed hic videbimus quomodo præ-
186 ſcriptione, vel conſuetudine Barones iura quærere poſſint contra vaſallos, ac Vniuerſitates. Et quid differat præſcriptio à conſuetudine, & quomodò probetur, quæ omnia ſunt ſatis, ſuperq; vtilia, & neceſſaria, & maxime ad ſcopum totius tractatus noſtri.

Et præſcriptio à conſuetudine val-
187 dè differt, cum enim habeant diuerſa nomina, oportet, vt habeant ſeparatos effectus, l.ſi idē C. de codicill. & aliquas differentias notauit Balb. de præſcription. par. 1. artic. 10. Crauet. de antiqu. tempor. tamen nos ad materiam noſtram nouiſſimè alia adiungendo, declarandoq; dicimus, quod differunt Primò ex definitione, nam præſcriptio eſt vſurpatio iuris alieni, conſuetudo eſt quædam forma introducta ex conſenſu populi; ita Bald. conſil.401.lib.5. Napodan.in prohęm. conſuetudin. & proindè conſuetudo requirit animum, & ſcientiam totius,
188 vel maioris partis populi, cum ex ea acquiratur ius in publico, præſcriptio verò requirit animum præſcribentis, non autem aduerſarij, & ex præſcriptione acquirit ius in priuato, & ex conſuetudine regulariter quæritur ius in publico, Grammat. conſil. ciuil. 147. & 98. Viuius nouiſſimè deciſion. 515. vltim. libr. Secundò differunt; nam in conſuetudine non requiritur titulus, & bona fides, vt in pręſcriptione cum ſufficiat legis auctoritas conſuedinem approbationis ob conſenſum ciuium, Rip. cap. 3. extra de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis; item

prę-

præſcriptio eſt odioſa, & non extenditur, vnde ſtrictiſſimè interpretatur, Gabriel. concl. 2. tit. de præſcrip. Balb. 2. p. tertiæ partis, latè Fely. cap. auditis de præſcrip.

Tertia differentia notabilis eſt; nam alio modo inducitur conſuetudo, diuerſoq; modo probatur, quàm præſcriptio; vt enim conſuetudo inducta dicatur, dicunt aliqui, quod opus erit, vt pro ea
190 bis ſit iudicatum in cõtradictorio iudicio, ex glo. §. ex non ſcripto inſtit. de iur. natur. Alex. conſ. 132. lib. 1. qui dixit eſſe neceſſarium, quod duo actus iudiciarij interueniant, per binos enim actus dicitur quid conſuetum, D. de Franch. dec. 91. nu. 16. ſed ne decipiaris, nam hoc dictum licet ſequantur multi, id tamen non eſt verum, quod ſit de eſſentia; nam & ſi non ſit iudicatum ex alijs actibus, poteſt induci, & hæc eſt communis opinio, Viui. commun. opin. incip. Conſuetudo, Maſcard. concl. 417. Crauet. in d. tract. de antiq. temp. par. j. nu. 32. & hanc magis communem dicit Cœuall. com. contra com. opin. 358. ſi verò eſſet iudicatum bis, illa bina ſententia faceret plenam probationem ſine alio documento, nec aliqua requireretur præſcriptio, vt requiritur ſem-
191 per, quando non apparet eſſe iudicatum, Franch. dec. 238. & dec. 722. n. 4. licet aliqui teneant contrarium, vt refert Molfeſ. ad conſuetud. Neap. par. 1. nu. 43. ſed non eſt diſcedendum ab opinione Franch. quod non ſit hoc de eſſentia, ſed binæ ſententiæ inducerent notorium, vti ſcientiam præſcriptam totius populi, quia fortiores ſunt actus iudiciales, quã extraiudiciales, ſed vnus
192 actus extraiudicialis, ſine alijs non ſufficeret; nam & ſi ſolitum inducatur per duas vices, Viui. com. opin. 257. Capyc. dec. 163. tamen ad inducendam conſuetudinem multi actus requiruntur, & ex vno, & duobus, non fit de iure vera illatio vniuerſalis ſcientię, Garſia
193 in tract. expenſ. cap. 9. nu. 46. nam requiritur frequentia actuum, ad inducendã notorietatem, quod Iudicis arbitrio relinquitur; In præſcriptione verò fundanda, vnus vel duo actus ſufficerẽt ad initiandam, Abbas cap. fin. num. 17. de conſuetud. Tiraquell. de primogen. quæſt. 38. Andr. cap. Imperialem §. pręterea num. 3. de prohibit. feud. alien. vt dicam inferius; Adde quod falluntur dicentes, conſuetudinem induci non poſſe niſi auctoritate Principis, adeo vt Ciuitates habentes ſuperiores induce-
194 re non poſſint, vt Marant. conſil. 71. Santerna in tract. aſſecur. fol. 13. Viui. deciſ. 325. num. 28. Borgn. de tutor. num. 43. Nam hoc verum eſt, ſecundum diſtinctionem, quam fecit Duen. regul. 141. incipien. Conſuetudo, quod aut inducitur contra Principem, & requiritur eius ſcientia, & aſſenſus, idem ſi induceretur vti lex; nam à ſolo Principe inducitur, idem ſi induceretur contra ius; nam requiritur aſſenſus, vel præſcriptio longiſſima, Crauett. de antiqu. tempor. fol. 134. num. 13. Capy. in inueſtitu. verſ. iure Longobardo, vbi latè, nam etiam vna familia quoad ſe, poteſt inducere conſuetudinem quoad ordinem ſuccedendi, & alia; vndè quoad ſui pręiudicium, & regimen, Ciuitates inducere poterint conſuetudinem, modo quod ſit præſcripta, vt dicetur.

Hæc verè ſunt neceſſaria ad conſue-
195 tudinem, vſus populi, ac frequentia actuum; ſecundo, tacitus populi conſenſus; tertiò, conſuetudinis rationabilitas; quartò, legitima pręſcriptio; Hęcq; ſunt probanda, & articulanda, quidquid alij dicant, vt nouiſſimè Maſcard. concluſ. 424. qui hanc communem traditionem refert, Marant. conſil. 113. Gayl obſeruat. 31. lib. 2. practicarum obſeruation. vſuſq; populi, ac frequentia actuum eſt probanda, qui ſint vni-
196 formes, & ad minus, tres actus ſunt deducendi notorij per conteſtes, & non ſingulares, Crauett. conſil. 96. nam ex actuum frequentia, vſu, & moribus, conſuetudo colligitur, dummodo in notitiam populi deueniãt, alias duo actus non ſufficerent, ſed tot requiruntur, vt

tacitus populi conſenſus colligi, peſſi-
Iaſ.l. de quibus n.45.ff.de legib. dicitur
enim conſuetudo, quaſi cōmunis aſſue-
tudo, Guid.Pap.dec.631.nu.11.& ideo,
quotieſcũq; ex coniecturis talis populi
conſenſus haberi poteſt, actuum frequē-
tiam non eſſe curandam, quod commu
niter ſequitur, vt Gayl loc.præcit.ſi ve-
rò actus ſint non vniformes, ſed diffor-
mes, an tunc ſit obſeruãdum, quod ma-
ior pars approbauerit, & ſit inducta cō-
197 ſuetudo; Dic quod quãdo actus ſunt
difformes, non inducitur conſuetudo,
neq; præſcriptio etiam centenaria ope-
rabitur, maximè in cauſis vbi ius refra-
gatur, prout in ſeruitijs prætenſis à Ba-
ronibus contra vaſallos, & alijs à iure
nō debitis, Couar.reg. poſſeſſor p.4.§.2
Auend.de exeq.mand.par.2.c.4.nu.17
Garſ.tract.expenſ.c.9.nu.26 & mille
198 actus poſſeſſiui facti inter diuerſos nō
præſtant de iure veram ſcientiam illis
ad quos pertinet, prout ad Primates Ci
uitatis, & illos de Regimine, D.Roui.tit.
de iuriſd.non turb. prag.2. nu.21. cum
ſeq.& quid ſi actus difformes fierēt poſt
conſuetudinem præſcriptam, benè ex-
cutit Garſ.loc.præcit.nu.49. Tiraq. de
199 primog.q.90. Tertiò, diuturnitas tē-
poris requiritur decem annorum, quod
ita ſit obſeruatum per tex.l.diuturna ff.
de legib. nam quoties de conſuetudine
fit mentio, de præſcripta intelligitur, gl.
cap.fin.de conſuet.non dico de conſue-
tudine interpretatiua iuris dubij, ſeu
200 obſeruãtia, iſta enim præſcriptionem
non requirit, vt pulchrè Reg.de Ponte
conſ.41.Crauet.conſ.101.Maran.conſ.
71. Nec requiritur præſcriptio, quando
populus expreſsè ſtatuit, vt quid pro
conſuetudine ſeruandum ſit, vt Napod.
201 in prohęm.conſuetud.nu.14. cũ ſeq.
Montanar.ſuper pragm.2.nu.23.tit.de
adminiſtr.Vniuerſ. Quartò, requiritur
quod conſuetudo ſit rationi conſenta-
nea, l.quod non ratione ff.de legib.dico
quod non ſit contra iura, vel bonos mo
res, vt Gayl obſeru.31.lib.2. conſuetu-
202 do enim tali modo introducta nō eſt
obſeruanda, ſed extirpanda, Viui.bené
deciſ.66.D.Roui.tit.de official.inſtitue.
Reg.de Pon.d.tract.tit.1.§.3.num.50.
excuſat enim mala conſuetudo populi,
vel ſolitũ à pęna, Vrſill.dec.91. Maran.
conſ.113.ſed non quod actus aduerſan
203 tes iuris diſpoſitioni ſtare debeant:
Præſcriptio verò non prædicto modo
inducitur, ſed probata poſſeſſione, vel
quaſi in iuribus, ſeu ſeruitutibus indu-
204 cendis, tunc ex vnico actu cum ſcien
tia, & patientia aduerſarij datur quaſi
poſſeſſio, & ex indè præſcriptio, Vrſill.
deciſ.67.& dec. 388. Idemq; procedit
contra Vniuerſitates, quod dummodo
actus veniant in notitiam maioris par-
tis Ciuium data patientia quæritur ad-
uerſario quaſi poſſeſſio, & incipit præ-
205 ſcriptio, quæ continuatur etiam cōtra
ſucceſſores Ciues, licet ignaros dictæ
poſſeſſionis, & præſcriptionis, Crau.cōſ.
15.Guid.Pap. dec.279.Vrſil.d.dec.67.
nam prædeceſſores pręiudicant ſucceſ-
ſoribus, Garſ.d.tract.expenſ.c.9.nu.49
dũmodo tales actus fiant iure ſuo. Nam
circa iſta poſſeſſoria, vel quaſi, eſt notã-
da diſtinctio ꝙ actus aut fiunt iure ſuo,
vti ſi Baro ꝓhibeat nè quis accedat ad
aliud molendinum, vel furnos, niſi ſuos,
vel nè vendantur ſua victualia, niſi ven
206 ditis ſuis, & cęteris, tũc per iſtos actus
negatiuos, & prohibitiuos, data patien-
tia vaſallorum quæritur poſſeſſio, ſecus
ſi cōtradixerint vaſalli, vt latè Petra de
pot.Princ.fol.40.n.12.& tunc ſi illi cō-
ſenſerint, incipiet quaſi poſſeſſio, & præ
ſcriptio, Franch.déc.166.n.8. Menoch.
de arb.iud.caſ.160.& data quaſi poſſeſ
ſione, & probato poſtea temporis efflu-
207 xu, non eſt neceſſe probare ſic fuiſſe
continuatũ, prout requiritur in cōſuetu
dine, dũmodo præſcriptio ſit immemo-
rabilis, quia ea attēta non erit cũrandũ
de alijs requiſitis, prout requiruntur in
conſuetudine præſcripta tempore ordi-
nario, vt D.Roui.pragm.14.huius tituli
nu.2. qui ſic dicit iudicatum iũctis au-
lis, ad quod aduerte Aduocate, quando
habes eligere viam præſcriptionis, vel
conſuetudinis; nã diuerſimodè erit pro-
banda, & articulanda conſuetudo, vel
præ-

præſcriptio. Aut actus fiunt iure facul-
208 tatis, & tunc mille non inducunt
poſſeſſionem, vel quaſi, vndè ſi infinitè
vaſalli ſoliti ſint accedere ad furnos, vel
molendina Baronis, ſi iure facultatis hoc
egerint, non præſtabitur poſſeſſio, vel
quaſi ipſi Domino: idem procedit ſi iu-
re familiaritatis aliquid paſſi fuerint
vti venari, vel piſcari in ſuis defenſis,
tunc tales permiſſiones non præſtabunt
poſſeſſionem, vel præſcriptionem, Card.
conſ.38. niſi eſſet facta poſteà prohibi-
tio, & actus ſubſequerentur, vt declarat
ſubtiliter Rip. cap. cum eccleſia de cau-
ſa poſſeſſ. & propriet. Gabr. Rom. tit. de
præſcrip. concl. 10. Bertaz. conſ. 420. &
ſi actus eſſent promiſcui, quod poſſent
209 præſumi iure familiaritatis, vel facul-
tatis, ac etiam pro ſuo, in dubio nō præ-
ſumuntur geſti iure ſuo, l. ſemper in ob-
ſcuris ff. de regul. iur. niſi actus haberet
fortem præſumptionem, vt ibi Rip. nu.
68. Cæuall. com. opin. opin. 781. in fi. Et
tunc ad probandam præſcriptionem
debet deduci, & probari initium poſſeſ-
210 ſionis, & allegando poſſeſſionem de
præſenti, præſumitur cōtinuata pręſcri-
ptio, l. Celſus ff. de vſucap. Vaſq. contr.
Illuſtr. c. 58. ibi, quot modis præſumatur
continuata poſſeſſio in incorporalibus,
& quid in corporalibus; vide ibi diffe-
rentias, Franc. Balb. in tract. præſcr. vbi
benè quos articulos nota, quomodo Ba-
rones conſuetudine, vel pręſcriptione
quærant iura, & quæ habeant probare:
Quarta differētia conſuetudinis, & præ-
ſcriptionis eſt, ex tempore: Conſuetudo
namq; præſcribitur ſpatio 10. ann. vt
211 dixi. Præſcriptio verò requirit tem-
pus decem annorum, aliquādo viginti,
triginta, vel quadraginta, C. de præſcr.
longi, vel longiſſimi temp. ſed hanc Do-
ctorum differentiam, non video gene-
ralem, ſed ſcias, quod licet vnum de re-
quiſitis eſſentialibus ſit diuturnitas tē-
poris decem annorum, in præſcribenda
conſuetudine, vt dixi, quod eſt verum
ſiuè cōſuetudo ſit cōtra ius, ſiuè præter
ius, vt Iaſ. in l. de quibus de legib. nu. 33.
Duen. reg. 138. quod tempus decennij
à tempore primi actus initium accipit;
tamen vt aduertit D. de Franch. deciſ.
283. nu. 15. conſuetudo regulariter re-
212 quirit ſpatium decem annorum de iu-
re ciuili, ſecus de iure canonico: Item
aliquando requirit ſpatium triginta, &
quadraginta, ac centum annorum, vti,
ſi tractetur de conſuetudine, contra ea,
quæ ſunt Principi reſeruata, vt Iaſ. loco
præcitato nu. 15. Duen. reg. 138. cum
trib. ſeqq. vel ſi tractetur de conſuetu-
dine ſuper actibus habentibus cauſam
diſcontinuam; nam ſpatium requirit
immemorabile, Crauett. conſ. 96. Adde
213 Menoch. caſ. 83. de arbitr. iud. Vndè
non poteſt dari certa differentia inter
præſcriptionem, & conſuetudinem, cum
ambo varientur ſecundum cauſas, Na-
podan. benè in d. prohęm. conſuetu. nu.
32. cum ſeq. Molfeſ. par. 1. c. 5. Capyc.
dec. 163. & notat Viui. dec. 66. De con-
ſuetudine inducta contra id, de quo po-
pulus ſtatuere non pōt, vel ſi eſſet con-
tra eccleſiam, tunc requiritur ſpatium
triginta annorum, Gram. dec. 54. n. 34.
latè Crauett. de antiq. temp. par. 4 Ma-
ſcard. concluſ. 424. nu. 24. ad quos te
remitto ſuper hoc articulo.

Sed figamus quæſo aliquantulum
hic pedes, dum Pragmatica dicit, quod
conſeruare intendit iura quæ Barones
conſuetudine, vel præſcriptione quęſie-
runt; Quantum erit ſufficiens iſtud tem-
pus, erit forſan decem annorum, vel tri-
ginta, ſeu quadraginta, vt diximus ſu-
pra: Conſtituas primò hanc concluſio-
nem, quod ſeruitia non debita à iure,
ſemper præſumuntur per vim, à Domi-
214 nis extorta; ſic regulam ponit Ma-
ſcard. in tract. de probatio. concl. 1307.
Gram. vot. 12. nu. 17. Iacob. de feud. tit.
de homag. concl. 10. & Boer. dec. 131.
nam auctoritas Superioris, certa animi
inductione terret vaſallos, ad expreſsè
non contradicendum, tamen quia per-
ſonalia, vel regalia ſeruitia, & ſubiectio-
nes non poſſunt pręſumi liberè conceſ-
ſæ Dominis contra ius naturale liberta
tis, recto iure eſt approbatum, præſumi
extorta, & præſcriptio, & conſuetudo,

licet appareat longa, quia murmuratio
215 tacita populi impedit poſſeſſionem, vel quaſi, ac exindè præſcriptionem, vt ſingulariter dixit Andr. c. 1. quæ ſint regal. colu. 4. verb. planſtrorum, Luc. de Pen. l. 1. C. vt ruſtican. ad vllum obſequium, & Capy. in inueſt. verſ. collectarum. Et proindè conſtitutum eſt, quod ſiuè conſuetudine, aut præſcriptione iura, & ſeruitutes præſumant quærere Barones, quod minori tempore centum annorum tueri nō poſſunt; nam conſuetudo requiritur, quod ſit iſto tempore præſcripta, Petra de poteſt. princip. c. 6.
216 nu. 5. Vndè non eſt differētia inter cōſuetudinem, & præſcriptionem, quo ad tempus, circa iſtam materiā ita reſpondit Bellug. rubr. 22. §. & quia num. 14. Gram. conſil. ciuil. 147. benè; iſtud enim tempus abſtergit preſumptionem extorſionis, & metus, ac ex taciturnitate tan-
217 ti temporis, præſumitur omnis debita ſolemnitas iuris, & facti, & proindè eſt, quod tale tempus conſtituit titulum, l. hoc iure §. ductus aquę ff. de aqua quotid. præſumit Regium aſſenſum, vt Affl. dec. 254. nu. 4. Ac licet per Conſtitutionem Regn. quia frequenter, ſit cōſtitutum, quod conſenſus vaſſallorum, ac Vniuerſitatis non ſufficiat ad obligandum eos ad ſeruitia, & onera, quamquā ſolemni ſtipulatione adſtringantur, niſi interuenerit Regius aſſenſus, tamen centenaria ſufficiet, quia præſumit aſſenſum, licetq; contra Regni Conſtitu-
218 nes præſcribi non poſſit, cum in prohæmio Conſtitutionum annulletur omnes conſuetudines, & præſcriptiones futuræ, contra eas tamen ſpatium immemorabile ſufficit, vt in his terminis reſpondit Frec. 3. auctor. q. 28. Viui. deciſ. 36. Iſta enim præſcriptio non eſt impium refugium, vt alię longi, vel longiſſimi temporis, ex quibus dixit Vrſill. deciſ. 229. & Regens de Ponte conſ. 48.
219 quod nunquam per eas obtinere potuerint in conſilio, cum ſint odioſæ, tamen ſecus in immemorabili, quæ vim Regalis tituli obtinet, vt latè Gabr. Roman. concl. 1. tit. de præſcript. quæ trāſfert verum dominium, Pinell. auth. niſi tricēnale C. de bon. mate. licetq; Vaſq. contr. Illuſtr. dicat, quod præſcriptio ſuſtinetur exiſtentibus quatuor elementis vt rerum natura, dico, in poſſeſſione, traditione, bona fide, & titulo: intelligitur de alijs præſcriptionibus, quam centenaria, quæ præſumit ſcientiam Supe-
220 rioris, ac bonam fidem, Iſern. c. 1. §. prætereà de prohib. feud alien. per Federic. & aduerſus eam non conceditur reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ, vel læſionis, Maſcar. concl. 1377 Franc. Balb. de præſcript. fol. 50. benè,
221 quem videas: Adde Præſ. de Curte fol. 69. in tract. feud. Verum tamen Barones minori tempore poſſent præſcribere, ſi ius non reſiſtat, præſumendo in contrarium; nam ſi ſint ſecundum ius, vel pręter ius, Barones poſſent quę-
222 rere ſpatio quadraginta annorum, vt in cauſa Principis Venuſij dixit D. de Franch. dec. 56. ſed ſi eſſemus in alijs ſubiectionibus, immemorabile tempus requireretur. Quomodo autem probetur centenaria hæc, difficilis eſt proba-
223 tio, ita vt contra eam eſſe decernendum dicat deciſ. Peruſ. Ioſeph 106. Peregrin. tit. de præſcript. nu. 23. d. tract. de iur. fiſ. Ideo aduertant Aduocati in articulando, & probando quod ſint cōcludentes probationes, vel per ſcripturas, hæc enim probatio eſt ſufficiēs, l. vetuſtiſſimi C. de iure dominij, ſed difficilior eſt, quando per teſtes eſt facienda, glo. c. 1. verb. memoria de pręſcript. in ſexto notat requiſita; Adde quæ nouiſſimè adducit Præſes de Curte fol. 78.
224 quod teſtes debeant deponere, quod toto tempore eorum memoriæ, vſq; in præſens, ita ſit obſeruatum, & quod ita audierint à ſuis maioribus, qui maiores ita etiam dixerunt ſe audiuiſſe à ſuis prædeceſſoribus, & quod ita ſit communis fama, & opinio, & nūquam contrarium audierunt, quæ fama publica debet probari in ſpecie, & non per vltimū articulum, qui ſolet fieri, quod de prædictis eſt fama publica, ita D. de Frāch. dec. 56. nu. 20. quod teſtes debent eſſe

ſaltem quinquaginta annorum, vt ibi Gabr.concl.1.de præſcrip.& quomodo teſtes de fama coniungantur cum illis de
225 auditu, ac viſu, vltra Franch.vide Crauett.de antiq. temp. 4.par. vlt.art. Balb.de præſcr.fol.50.Capyc.dec.193 & vide Ann.in Conſt. Regni diuæ memoriæ nu.189.qui dicit in conſilio fuiſſe iudicatum quod coniungantur,& ſingular.516.in addit. & quod teſtes de auditu oporteat nominare duos,ſaltem à quibus audiuerunt, ita obſeruatum eſſe,etiam non interrogati, vide Viui.dec.77.alia notat ibi Balb.benè.

Notes tamen vnum ſingulare, quod licet tot,& tãta operetur iſta immemo-
226 rabilis præſcriptio,q̃ præſumat verum titulum,Regium aſſenſum, ac omnia ſolemnia, loco munitiſſimi priuilegij; Tamen ſi actor vellet probare per ſcripturas titulum ſuæ poſſeſſionis centenarium,ipſum priuilegium præſentãdo, non cautè ageret;nam ſi titulus ex aliquo defectu ſolemnitatis, vel nullitatis oppugnetur, tunc data nullitate tituli nulli, vel erronei, nulla poterit probari
227 legitima præſcriptio, Pinell. d. auth. niſi C.de bon.matern.Tiraq.de retract. conuen.§.1.glo.2. (licetq; multi dixerint,longiſſimum, vel immemorabile tempus ſufficere,& ſi titulus ſit nullus) tamen quod ſuper iniuſto, erroneo, vel nullo titulo, nulla cauſetur præſcriptio, firmant Frecc.aucto.8.Duen.reg.255. Vrſill.benè dec.374. & per plura Crauett.de antiq.tẽp.4.par.n.60. Pereg. de iur.fiſc.d.tit.de præſcr.nu.25.confutans Vaſq.opinionem qui c.80.nu.11. defendit contrarium; Et ſic aduertas quando habes intentionem ex præſcriptione,vt eam probes per teſtes,& non labaris in præſentando ſcripturas:quod nota,vide quæ notat nouiſſimè de Curte fol.13.nu.41.& fol.78.nu.11.benè, ſed de Curte ibi fol.13.nu.42. non ne-
228 gat,quod ſi poſt primam conceſſionẽ ſit elapſum tempus immemorabile, quod præſumatur expeditio aſſenſus,ex poſt,& ſic innuere videtur D.Rouit.tit. de priuil.Vniuerſita.pragm.1.num.20.

Nam licet in conceſſione non appareat inſertus tenor Regij aſſenſus, verum quia poteſt præcedere, & ſubſequi, vt dixi pragm.1. intra tempus centenariũ poteſt dari præſumptio, quod is fuerit expeditus,& æquior videtur hæc ſententia,quam communem dicit Vaſq.contr. illuſtr.c.81.nu.11. in poſſeſſorio autem etiam ius refragatur Baronibus, & ſu-
229 per hoc multi multa ſcripſerunt:concluſiuè tamen notabo diſtinctiones: q̃ aut tractatur de ſummariſſimo poſſeſſorio,de oneribus,ac ſeruitijs prætenſis à Barone contra vaſallos, in quibus ius reſiſtit,& ſemper præſumit ea per vim extorta, & tunc prouideri ſolet per Superiores,quod Baro abſtineat; nam interdictum vti poſſidetis, non datur ei cui ius reſiſtit,& contra eum qui habet fundatam intentionem de iure communi, Menoc.tract.de retin.poſſ.remed.3. nu.590.& benè Reg. de Pont. dec.40. qui in ſpecie tractando de iſto ſumma-
230 riſſimo poſſeſſorio dicit,quod quãdo ius reſiſtit qualitati poſſeſſorij, quia res non poteſt poſſideri ſine titulo ſolemni ſi non prætenditur aliud,quam ſimplex poſſeſſio, ſemper contra eam eſt decernendum, imò de facto detentor poteſt expelli,vel turbari,cum vrgeat præſumptio iuris pro turbante,& nouiſſimè D. Rouit.prag.1.de iuriſd.non turb.nu.31
231 cum ſeq.& non obſtabit exceptio ſpolij,Capyc.dec.77. Couarr.pract.quæſt. c.23.de Pont.dec.18. num.12. & licet Ann.ſing.556. videatur contrarium aſſerere, quod in ſummario poſſeſſorio ſit manutenendus Baro,potius quàm
232 in plenario,poſſet ſaluari,ſi ius non abſiſtat, ſecus verò ſi ius expreſsè reſiſtat, cum magna ſit differentia in hoc, vt Seſ. tract.de inhib.in princ.& dicam in ſequ. Poſſet etiam limitari ſupradicta concluſio,niſi allegans poſſeſſorium in promptu exhiberet titulum, tunc.n. alio modo prouideri ſolet, vt capiatur
233 informatio de poſſeſſorio; & licet ius reſiſtat,ſtante diſcuſſione tituli,& bona fronte coloratæ poſſeſſionis non poſſet decerni,vt in primo caſu diximus,quod

Baro

Baro ſe abſtineat: Ann. alleg. 84. & ſic intelligitur tex. cap. cum perſonæ de priuil. in ſextò; nam exhibitio tituli dat
234 exceptionem, ac excuſationem reſiſtentiæ iuris; ſed aduerte, quod non ſufficeret ſola tituli allegatio, ſine præſentatione, licet Capyc. deciſ. 189. aſſerat ſufficere titulū allegare; nam reprehenditur communiter, vt docet Seſe c. 5. S. 10. nu. 33. in d. tract. de inhib. & poſſet ſaluari, eam deciſionem poſſe locum habere, vbi ius non reſiſteret, ſed non aſſiſteret, vt ſupra diximus in præcedenti caſu, tunc enim allegatio tituli ſat eſſet, licet titulus non exhiberetur, & conciliatur: ideo Capyc. dec. 77. quæ videtur pugnare cum alia ſupra allegata, ſed ſic poſſunt concordari, vt dicit idem Seſe loco præcitato: Sublimita tamen hanc poſitā concluſionē niſi cōſtaret de poſſeſſione longa ipſius Baronis, ante hāc controuerſiam, vt Capyc. dec. 6. Nam
235 ſi orta controuerſia, peteret Baro cōſeruatorium, etiam ſi ius reſiſtat, poſſet obtinere, vt Menoch. tract. retin. poſſeſſ. remed. 3. nu. 593. & Seſe ibi num. 46. & tempus dicetur longum, ſi eſſet vltra decem annos, tunc colorato titulo ipſum allegando, poſſeſſor eſſet manutenendus, Oſaſc. dec. 116. nu. 7. Peregr. de fideicom. ar. 52. nu. 142. Sed ſi de
236 poſſeſſione Baronis non conſtaret, ſed modo controuerteretur, in ſummariſſimo ſeruanda erit regula ſupra poſita, vt Baro ſe abſtineat, Reg. de Pon. conſ. 97. & in plenario iudicio poſſet prætendi dari terminum ſuper poſſeſſorio; & arbitrarium erit Iudici, quantum tēpus ſufficiat eſſe elapſum, & quæ coloratio tituli detur, vt iure poſſit decerni pro poſſeſſore.

In plenario poſſeſſorio aliqui opinati ſunt, quod probata decennali poſſeſſione cum allegatione tituli, Baro ſit manutenendus, iuxta terminos l. cum de in rem verſo ff. de vſur. & ſic reſpondet Iacob. de S. Georg. d. tit. de homag. nu. 19. & 37. Rom. conſ. 22. Theſſ. dec. 206 Plot. de in lit. iuran. S. 5. Alij hoc negagunt, nam ſeruitia indebita, quia præſumuntur per vim à Dominis extorta, vel metu reuerentiali præſtita, quod tēpus decem annorum non ſufficiet pro
237 poſſeſſorio obtinendo, & maximè ſi tales ſeruitutes ſint diſcontinuæ, vt benè Gram. conſil. ciuil. 90. & 147. aſſerēs quod ſola exceptio, & probatio præſcriptionis immemorabilis poſſet impedire quia vaſalli lite pendente non debeant ipſi manuteneri, & ſic Pererg. tract. de iur. fiſ. tit. de præſcrip. nu. 24. vel data poſſeſſione longiſſima, non ſit onerādus Baro de præſtando cautionem de ſoluendo quidquid fuerit iudicatum in caſu ſuccumbentiæ, vt refert deciſum Gram. vot. 12. Petra in tract. de poteſt. princip. fol. 42. nam cum vaſalli habeāt ius commune pro ſe, omni via debet eis conſuli, donec cauſa cognita non fuerit diſcuſſum priuilegium allegatum, & ſic habemus verum ſenſum dicti capituli cum perſonæ de priuileg. in ſextò, & conciliantur pugnantes deciſ. Capy, ſupra allegatæ, vt benè etiam diſtinguit Vaſq. cont. illuſtr. cap. 85. cum ſeq. qui ait, quod cum ſuſpecta ſit ſemper exactio, & præſtatio ſeruitiorum, Barones ſi non allegent cauſam probabilem nunquam ſola poſſeſſio debet eis ſuffragari; nam potius erit præſumendum qđ ratione violentiæ, vel metus, vel familiaritatis, vaſalli conſenſerint, quàm ratione debiti, & ita notat Reg. de Ponte conſ. 97. Et conſiderandæ ſunt obliga-
238 tiones, & ſeruitia, ſi fuerint vniformia vel difformia, vt Garſ. aduertit loco ſupra citato, cum enim talia ſeruitia præſtari ius commune reſiſtat, & ius Regni refragetur, fortis eſt præſumptio, & violenta, qđ poſſeſſio non ſit iuſta, & ideo non adaptantur termini præallegatæ l. cum de in rem verſo ff de vſur. quæ pro-
239 cedit in ſimplici diſcuſſione interdicti retinendæ, vbi ius de diametro non reſiſteret, Maſcard. de proba. concluſ. 1377. Idemq; iuris eſſet ſeruandum, ſi Vniuerſitas, vel vaſalli prætenderent poſſeſſionis conſeruatorium rei demanialis feudi; nam quia ius reſiſtit eam poſſe alienari ſine aſſenſu, & bene placito

cito Baronis, eadem diſtinctio eſſet fa-
240 cienda circa poſſeſſoriũ contra vaſal-
los, prout fuit dictũ ſupra aduerſus Ba-
rones, vt Luc. de Pen. l. quicunq; C. de
omn. agr. deſer. lib. 12.

Si verò prætenſiones eſſent præter
ius, vel non aſſiſteret ius ſuper prætẽſis,
241 tunc eſſemus in meris terminis retinẽ
dæ poſſeſſionis, in qua an debeat quis
obtinere, multa ſunt conſideranda, de
quibus vltra Menoch. in tract. retinen-
dæ, Maſcar. infinita adducit concl. 1099
& poſt eum Theſſ. dec. 206. & ſic reſo-
luta mihi videtur practica ſuper iſta
materia poſſeſſorij.

Limitatur tertiò principalis conclu-
ſio, quod Barones cogere poſſunt ad ſi-
242 bi vendendum ab eo, qui tenet vena-
lia; nam ſi priuati cogere poſſunt tales
perſonas ad vendendum, alias iniuriarũ
actione agere poterunt, fortius hoc cõ-
petit Baronibus, Iſern. tit. de pac. tenen.
nu. 18. ſicq; Caupones, Stabularij, Ma-
43 cellatores, Nuncij, Notarij, qui publi-
cum officium exercent requiſiti dene-
gare non debent, Affl. Conſt. Regni om
nes noſtri, Capell. Thol. q. 446. Couarr.
variar. reſol. c. 14. lib. 3. Ibiq; diſcutitur
de meretrice, ſi inuita deneget facere
copiam ſui. Quæ omnia procedũt, dum
tamen ſoluatur pretium in numerato;
nam Baro non poteſt facere conditio-
nem vaſalli deteriorem, ita vt ſi vaſallus
ab alio maius pretium inueniret, non
tenebitur vendere Baroni, l. 1. C. de
communi ſeruo, vbi glo. inſignis, & ita
dicit infra pragm. 15. ibi (dummodo ſol
244 uant pretium, quod ab alijs etiam ex-
teris reperiatur) licet Tiraq. de retract.
§. 1. glo. 18. teneat ſufficere oblationem
iuſti pretij, quamquam alter ſuppoſue-
rit exceſſiuum, Rip. benè l. j. ff. de priuil.
cred. Vndè concordes debent eſſe de
pretio, alias prælatio non cõpetit, Frec.
auct. 38. niſi in ipſis venalibus fuiſſet aſ
ſiſa publica, & certa impoſita, tũc licet
245 maius pretium inueniatur, nõ erit al-
terandum, DD. l. j. C. de Epiſc. Audien.
at vbi pretium non eſt determinatum,
tunc æſtimatio non erit vniformis, cum
pretium tripliciter conſideretur (quod
eſt clauis materiæ) ſupremum, medium,
& infimum, Valaſc. conſult. 44. Ant. de
246 Burg. cap. cum cauſam de emp. vna
enim res, pretio ſupremo poteſt valere
decem, pretio infimo, octo, & medio, no-
uem; nam pretium non poteſt conſiſte-
re in indiuiſibili; Et quod pretium in-
numerato ſit ſoluendum, ita fuit deci-
ſum pro Vniuerſitate Theani, contra
Principem Hoſtiliani, qui cogebat dare
247 carnes, & alia venalia cum taleis, vt
ſupra etiam dixi l. venditor §. conſtat ff.
commun. præd.

Vltimò limitatur concluſio poſita,
quod libera debeat eſſe facultas vẽden
di, & extrahendi, & quod à Barone ea
arctari non poſſit: nam fallit ſi pro ne-
ceſſitate Vniuerſitatis prouidendum
videatur de victualibus, vt infra pragm.
15. tunc particulares Ciues cogi pote-
248 runt ad vẽdendum quod eis ſupereſt,
nam vt ſupra dixi, neceſſitas, & publica
vtilitas faciunt alterare leges, DD. l. fi-
deiuſſor §. neceſſario ff. qui ſatiſd. cog.
nam licet contractus ſint liberi; tamen
(vt dixi) ex cauſa poſſunt reſtringi, &
249 exempla publicæ vtilitatis refert Pe-
tra fol. 195. de poteſt. Princ. qui ſignat
23. caſus. Exemplaq; neceſſitatis ſimi-
liter quomodo alterant regulas, latè
proſequitur Tiraq. de retract. conſang.
§. 16. glo. j. & pro neceſſitate, Cott. ver-
bo filius, notat quod Papa diſpenſare
poteſt, quod filius Regis licet profeſſus
in monaſterio, ducat vxorem, & de ne-
ceſſitate multa notat Marſ. §. aggredior
à nu. 61. ad 74. & quod Vniuerſitas poſ
ſit facere prohibitionem extractionis
victualium pro publica vtilitate, benè
Mar. Ant. Surg. de Neap. Illuſt. c. 14. nu.
22. latè Petra fol. 192. & fol. 21.

Sed dubium reſtat ad prædicta om-
250 nia ſi ex cauſa publicæ vtilitatis, vel
neceſſitatis poſſint hęc fieri per Iudices
inferiores, vel ſit adeundus Princeps,
DD. l. 1. §. cura carnis ff. de offic. præfe.
& l. Nauarchorum C. vt nauic. lib. 10.
firmant ſine licentia Principis prædicta
exequi non poſſe, cum ſolius Principis

ſit

ſit diſpenſare vltra regulas iuris, & ita Valaſc.conſul.22.Couar.autem variat, reſol.lib.3.c.14.diſtinguit,quod aut diſpenſatur ex publica neceſſitate, & Iudices inferiores hoc facere poſſunt, aut pro publica vtilitate, & tunc videtur q̃ ſit adeundus Princeps; nam neceſſitas, & vtilitas publica,licet quoad q̃d æquiparētur,tamen in multis differunt,Affl. titul.de Mag.Came. Alij,& verius diſtinguunt,vt Franciſ.Marc.dec.236.& dec.521.par.2.quod ſi tractatur de alterando regulas iuris in caſibus à iure
251 non diſpoſitis, vel ſoli Principi reſeruatis, tunc is erit adeundus, veluti q̃d demoliantur ſuburbia,vel domus alicuius pro publica vtilitate,pro dilatandis foſſis,ne hoſtes eo ſe recipiant,vt Gayl obſeru.56.lib.2.tunc recurri debet ad Principem, aut tractatur de caſibus in limitationibus à iure particulariter ſignatis,quos recenſent Socc.in regula vendere,& alij,& tunc ſiue cauſa ſit neceſſaria, ſiue tractetur de publica vtilitate,Barones, ſeu eorum Iudices poterunt id ſtatuere,Petra de poteſt. princ. c.11.& c.13.D.de Franch.dec.223.pro amplianda eccleſia,vide D.Tappiã ſuper Conſt.fol.51.ſuper pragm.3. tit.de Monial.ibi,quid pro faciendo atrio; nã in caſibus ſcriptis Officiales dicuntur Principes in Terris,& in terminis Petra c.6.nu.74.de poteſt.princ.

Sed ex hac quarta, & vltima parte
252 noſtræ pragm.quam aggredimur,maior ad præcedētia dicta proponitur difficultas,dum dicit ibi (quod ſi prouidēdum erit de victualibus pro neceſſitate Ciuitatis,& proinde pecunia ſit capienda,quod Suæ Maieſtati nuncietur,ne hoc prætextu in fraudem quidquam excogitari contingat)vndè videtur,q̃d ſine Aſſenſu Regio, ſupradictæ prohibitiones fieri non poſſint,ſed reſpondetur quod pragm.noſtra dictat,ſi pro neceſſitate Ciuitatis prouidendum erit de pecunia pro victualibus emendis,quod ſit nuntiandum Suæ Maieſtati, & ſic p capienda pecunia, neceſſarius videtur aſſenſus,& non q̃d requiratur,vt Ciues nōpoſſint cogi ad vēdendũ, ſtante neceſſitate, ſed hæc reſponſio tollitur ex pragm. 15. infra, quæ etiam requirit explicationem, ad hoc, vt Ciues cogi poſſint ad vendendum,vel nè victualia extrahantur, vndè omnino his caſibus Princeps erit adeundus. Et per hæc nō contradicitur quæſtioni præcedenti,vbi firmauimus Iudices inferiores poſſe dare licentiam ex publica vtilitate;nam dixi hoc fallere in caſibus exceptis Principi; nam exceptiones firmãt regulam: ſi enim fuiſſet regulare in omnibus caſibus habere aſſenſum,non fuiſſet neceſſarium in ijs pragmaticis addere formã quam conſtat eſſe accidentalem,& non eſſentialem,addita enim fuit (vt dicunt verba noſtri tex.) vt euitentur fraudes
253 hæc cauſa poſita indicat formam accidentalem,Fely.ſingulariter cap. cum dilecta de reſcrip. vbi narrantur ſigna, & coniecturæ, quæ faciunt cognoſcere quando id quod ponitur ſit de forma.

Sed non prætermittam hic quæſtionem,quæ fuit in facto anno præcedenti in terminis huius partis pragmaticæ, ſi Ciuitas mutuo,vel ad annuum cenſum capiat pecuniam pro euidenti neceſſitate,ac vtilitate ciuium ad emenda victualia ãnis retro penurioſis ſine Regio aſſenſu,an creditores nulliter contraxerint,ita vt contractus omnino de iure defendi non poſſit. Secundò,an data nullitate,Ciuitas teneatur ad reſtitutionem pretij recepti,ac vſurarum ſolutionem, vel creditores perdiderint pretiũ, ac vſuras.Quæ queſtiones,cum ſint vtiles,& quotidianæ,pertinētes ad tex.noſtrum,deſeruiētesq; quamplurimis cauſis,ideo notandas hic duxi.

Et ad primum articulum,an contractus ſint ipſo iure nulli,non ſeruata forma huius Regiæ ſanctionis in procurãdo Regium aſſenſum; videtur quod ſic,
254 nam formam inducit hic pragmatica addendo qualitates aſſenſus,& forma dat eſſe rei,l.certa forma C.de iur. fiſc. lib. 10. taliter vt plus attendatur legis forma, quam ratio, Valaſc. conſul.52. ita vt ſpecificè ſit ſeruanda,alias actus

corru-

corruit, nec adimpleri per æquipollentia ſufficiet, Fely.latè d.c.cum dilecta verſ. geſta cum forma, de reſcrip. nec excuſat ruſticos, alioſuè ignorantes, vt abundè Tiraq.de retract.§.4.glo.3.nu. 15.& §.36.glo.2.Viui.infinita corollaria notat deciſ.334.cum trib.ſeqq.Sed huic obiecto videtur poſſe reſponderi aſſerendo contractum non poſſe dici nullum,duplici ratione: Prima,nam forma alia eſſentialis, alia accidentalis; eſſentialis facit actum ipſo iure nullum ſi non obſeruetur; accidentalis nouiter
155 poſita à ſtatuto, non facit actum ipſo iure nullum,glo.eſt inſignis reputata l.vniuerſali C.de prec.Imp. offer.& extollit eam Reg.de Pon.conſ.5.nu.50.& eſt notabilis differentia, quæ conducit ad multa, vt audietis. Hic forma fuit poſita ex cauſa accidentali, ne aliqua fraus excogitari contingat, vt dicunt verba pragmaticæ; vndè præter miſſio iſtius formæ non facit actum ipſo iure nullum. Secunda ratione, etiam ſuadetur contractum ſuſtineri; nam iſta
156 ſolemnitas fuit inducta in beneficium Vniuerſitatum ad euitandas fraudes, & læſiones; vnde ſi actus fiat in vtilitatem,ac euidentem neceſſitatem erit validus, licet ſolẽnitas deſit, ſcimus enim Vniuerſitates pupillis comparari,l.Reſpublica C.ex quib.cauſ.maiores,& pro firmo habemus, qnod licet minor contraheret ſine tutoris auctoritate, vel alienaret prædium ſibi expediens, ſine
157 iuris ſolemnitatibus,contractus tenet ſicq; ſi ſine ſolemnibus quis vti tutor compareat;nam ſi erunt acta vtilia pupillo valent, ex tex. l.non eo minus C. de procur.quem exornat ad omnia prædicta Pinell.de bon.matern.l.1.p.2.nu. 51.Surd.dec.194.Borg.de tuto.nu.25 Vrſill.dec.262.Franch.deciſ.206.Reg. de Pon.conſ.1.nu.84.idem in bonis Ec
158 cleſiaſticis fuit conſtitutum, vt D.de Franch.dec.28.de re eccleſiaſtica alienata ſine ſolemnibus,quod ſubſiſtat,cũ tendat in vtilitatem Eccleſiæ,& Capy. de prohib.feu.alien. per Feder.col.145 & Affl.Conſt.diuæ memoriæ 3.col. firmat, quod licet aſſenſus ſit de forma alienationis feudi,alias contractus nullus, ſi tamen directus Dominus ſibi expediens ducat,contractus ſuſtinebitur. Et conſecutiuè videtur aſſerendum in caſu noſtro, quod contrahentes cum Vniuerſitate dando pecunias in neceſſitate,rectè contrahant pro emendis victualibus, vel ſimilibus, licet aſſenſus Regius deſit:His rationibus reſponderi poteſt ſuſtinendo primam opinionem, & dicitur, quod licet accidẽtalis forma non faciat ipſo iure actum nullum,prout eſſẽtialis,tamen per viam oppoſitionis partis actus annullatur, licet non ſit ipſo iure nullus,glo.d.l.vniuerſa,quã extollit Reg.de Pon.d.conſ.5. nu.154. & conſ.81. Fely.ſing. cap.quoniam vt lite non conteſt.Cæuall.commun.opin. opin.675.ſic diſtinguit,& latè de Pon. in ſuo tract.fol.209. ſicq; reſoluitur ſecunda ratio præcedentis opinionis,l.nõ eo minus;nam vera eſt opinio,quod donec Vniuerſitas,minor,& Eccleſia non conquerantur,& opponãt de actus nullitate contractus ſubſiſtat; nam tertius, ſeu contrarius non poterit ipſe dicere de nullitate, Affl.dec.366.nu.7. vt nouiſſimè Surd.dec.180.latè tamen ſi creditor ageret ad pretium, vel vſuras, & Vniuerſitas ſe opponat ſuper nullitate contractus,tũc non poteſt dubitari,quin per oppoſitionem non veniat declarandus nullus,Borgn.de tuto.num.170.Pinell.loc. præcit. & ſic reſoluitur prima quæſtio; nam etiam de iure communi, vt Vniuerſitas obligetur vendendo ſua Regius requiritur aſſenſus, veluti ſi capiat pecuniam ad annuum cẽſum bona ſubmittendo,Capyc.dec.93.& regulariter ſemper quod contrahit,ad hoc,vt obligetur pro oneroſo contractu,requi-
159 ritur vt Sindicus habeat ſpeciale mandatum per publicum conſilium, alias Vniuerſitas nõ iure obligatur,ſed contrahentes, & vlla poſſent recuperare ſi probent pecuniam verſam in Vniuerſitatis vtilitatem,& non alias, l.Ciuitas ff.ſi cert.peta. quæ lex attenditur non ſolum ad mutuum, ſed ad omnes con-

contractus,Pinell.de reſcin.ven.l.j.p,3.
c.1.in fi.ſi verò Ciuitas more ſolito cō-
260 gregata det poteſtatem capiendi pe-
cuniam, & obligandi Vniuerſitatem,
tunc Vniuerſitas obligatur, nec requi-
ritur quod creditor probet pecuniam
verſam in vtilitatem,cum præſumatur,
dum honoratiores Ciues populi cōſen-
tiant,Maſcar.concl.582.& concl.1167
nu.18.Montanar.prag.2.de adminiſtr.
Vniuerſ.Viui.dec.436.nam bonorum
261 fieret alienatio, niſi tunc requiritur
etiam aſſenſus ex l.fi. C.de vend.rebus
Ciuitatis, Montanar. ibi, qui tex. licet
loquatur de bonis Reipublicæ, fuit ex-
tenſus ad omnes Vniuerſitates; nam
priuilegia conceſſa Reipublicæ, exten-
duntur ad omnes Vniuerſitates, & Vil-
las, gloſ.l.Reſpublica C. ex quib. cauſ.
maio.Capyc.dec.93.nu.2. Hoc caſu ſi
deficiat aſſenſus,deberet probari pecu-
niam verſam in vtilitatem,vt agi poſſit
nec ſufficeret mandatum vniuerſale,
Valaſc.conſult.83.glo.d.l.fi. Quomodo
verò probetur ex præſumptionibus pe-
cuniam in vtilitatem conuerſam, vide
Maſcar.concl.1165.cum ſeq. & in an-
262 tiquis, in dubio pecuniam præſume-
tur in vtilitatem conuerſam,Crauet.de
antiq.temp.fol.123.nu.20. Ad ſecun-
dum dubium, an creditores ſic nulliter
contrahentes perdant pretium, ac vſu-
ras,ſeu tertias,perceptaſq; teneātur re-
ſtituere, videtur quod creditores amit-
263 tant pretium,ac fructus perceptos re
ſtituere teneantur per iura clariſſima;
nam creditor contrahendo non ſeruās
legum,vel ſtatuti ſolemnitates contra
edicta mercari dicitur, & eſſe in mala
fide,glo.in l.verbo mala fide C. de fide
inſtrum. & iur. haſt.fiſc.lib.10. cap.qui
contra de reg.iur.in ſextò,& contra le-
264 gem contrahentem amittere pretiū,
dicit tex.l.quēadmodum C. de ſacroſ.
eccl. vbi ſi quis emerit ſine ſolemnita-
tibus rem eccleſiaſticam amittit pre-
tium,& rem cum fructibus perceptis re
ſtituere tenetur,& ſic glo. & Iſern.cap.
Imperialem de prohib. feud.alien.verſ.
bona fides in emptore feudi ſine aſſen-
ſu,Maſcar.de prob.concl.1003.& ita
refert deciſum Gram.deciſ.79.Franch.
dec.163. quod quando titulus reduci-
tur ad non titulum pretium perdatur,&
265 fructus ſint reſtituendi,Affl.dec.178.
Surd. dec.171. ac teneri ad pretium
fructuum perceptorum,cum æſtimatio-
ne quantiplurimi intra triennium tan-
tum,Surd.dec.179.&81.latiſſimè, licet
Vaſq.diſcedat ab iſta diſtinctione c.38
contr.illuſtr.qui Auctores ſunt videndi
266 in occurrēti,& adde Plot.de in litem
iur.nu.7.§.benè.Alij contrariū fuerunt
opinati, & intelligūt prędicta procede-
re poſſe,quando conſtaret contrahentē
eſſe in mala fide expreſſa; nam titulus
nullus ratione iuris, vel facti ēt iniuſti,
267 malam fidem non producit, immo ad
præſcribendum eſt ſufficiens,Caſtr.l.1.
ff.de vſucap.Fely.cap.de quarta nu.34
de præſcr.Couar.reg.poſſeſſor §.7.ſecū
dæ partis relectionis,glo.l.j. C.vbi cau.
ſtat.quod bona fides præſumatur etiam
ex iniuſtis,& temerarijs cauſis,Alcia.de
præſump.3. reg. nam errores iuris, vel
facti non excuſant contractus nullita-
268 tem,ſed non per hoc inducūt malam
fidem, Gramm.dec.77.latè Garſ.tract.
expenſ.cap.23.Vndè præcedens opinio
poſſet verificari data calliditate credi-
toris,vel ſcientia expreſſa in emente rē
minoris,Eccleſiæ,vel Reipublicæ, ac in
perſona literarum nō ignara, vt Gram.
d.dec.77.gloſ.Pariſ.§.22.nu.52. nam
qualitates perſonarū faciunt leges pen
ſitare,l.1.C.ſi quis Imperat.ſic Afflict.
dec.13.Vaſq.cont.illuſt.c.81. Alij di-
ſtinxerunt in hoc,quod aut tractatur de
contractu vbi ius reſiſtit, & mala fides
ſemper pręſumitur,& ſic pretium amit-
titur,& fructus reſtitui debent, iux.tex.
l. ſed ſi lege §. ſcite ff. de peti. hæred.
tex. inſignis C. ſi quis ignorans rem
minorum,l.ſi contra, Valaſ. conſul.83.
an error ſit facti,vel iuris reſiſtentis,vel
non aſſiſtentis.

Cæterum in puncto iuris, & eius ri-
gore,præualet opinio,quod data nulli-
tate contractus pretium amittatur, &
fructus reſtitui debent, ſiue titulus ſit
nul-

nullus ex errore, vel ꝙ ius reſiſtat, vel
non aſſiſtat, Felyn. cap. in cauſa de re-
iud. & nouiſſimè Olaſc. dec. 460. Pinel.
c. 4. lib. 2. C. de reſcind. vend. qui coa-
ceruāt infinitas alias auctoritates, quod
pretium perdatur, & fructus ſint reſti-
tuendi. Hæcq; de iuris rigore, de ęqui-
tate tamen receptum ſemper fuit, & no
uiſſimè in Tribunalibus, quod pretium
non perdatur, quam æquitatem ſcrip-
ptam præferre debemus rigori, DD. l.
placuit C. de iud. ita Card. clemen. 1.
q. 25. de reb. eccl. Imola l. cum vir ff. ſol.
matrim. Odd. conſ. 41. lib. 1. nam natura
comparatum eſt, neminem locupletari
cum aliena iactura, & ſic Ann. in repet.
Conſt. Regn. diuæ memoriæ nu 191. de
Pon. in ſuo tract. de pot. proreg. fol. 269
nam nulla maior reuocatio, ꝗ per reſti-
tutionem in integrum, & tunc maior ēt
270 reponitur ad priſtinum, l. quod ſi mi-
nor §. reſtitutio ff. de minorib. Quę oīa
procedunt dum tractatur cum maiori-
bus; cum eccleſijs verò, minoribus, vel
Vniuerſitatibus, vt in puncto noſtro, at-
tendenda eſt diſpoſitio l. Ciuitas ff. ſi
cert. pet, & auth. hoc ius porrectum C.
de ſacroſ. eccl. quod ita demum pretiū
reſtitui debeat, ſi probetur verſum in
vtilitatem ipſorum, alias tunc perdere-
tur, quem punctum ad intelligentiā præ
allegatarum legum ſubtiliter, & vtiliter
tractat Pinell. videndus l. 2. p. 3. nu. 24.
C. de reſcind. vend. eſt tex. l. 1. C. de re-
puta. quod minor petens ſe reſtitui de-
bet pretium ſoluere ſi de eo locuple-
tior factus eſſet, quem tex. mihi allega-
bat quidam magnus Iuriſperitus, adde
Surd. dec. 45. tex. inſignis l. pen. §. 1. ff.
de reb. cor. Sed difficultas quædam oc-
currit, quis debeat probare, creditor, vel
debitor, pecuniam non eſſe verſam in
vtilitatem, hic vertices legum pugnant
vt explicat Pinell. ad quē te remitto, an
haberet iuſtam cām credendi quis, vel
non, ꝙ pecunia tranſierit in vtilitatem
prædictorum, gl. eſt notab. l. prædiorum
271 C. de præd. minor. fructus verò in om
nem cauſam erunt reſtituendi, verū fiet
ēt liquidatio intereſſe ptij, ex benigna
& ęqua l. curabit C. de act. emp. vt pro-
portionabiliter taxentur, ſm Couar. c. 4.
lib. 3. var. reſol. & Oſaſ. deciſ. prędicta in
fi. latè Odd. Sfo. q. 47. ar. 8. & q. 45. ar. j.
per tot. benè, Gama dec. 311. Theſ. dec.
29. & ita pluries fuit deciſum in S. C. ꝙ
272 annullato contractu fructus reſtituā-
tur, & taxetur intereſſe pretij ad ſeptem
pro centenario, & pro concurrenti quā
titate fiat compenſatio, plus, vel minus
arbitrio Iudicis, vt benè Cęuall. comm.
opin. opi. 762. nu. 47. & Sfor. in tract. de
reſt. in integ. q 45. ar. 2. n. 24. & hoc poſ
ſidente contrahēte, ſed ſi ille alienaſſet
tertius cum titulo, & bona fide non te-
nebitur ipſe, ſed auctor, vt Theſſau. dec.
29 & ſic deciſū in cauſa inter Ioſephū
Mellutium, & Iulium Cæſarem Roſſillū
ex cauſa reuocationis alienationis feu-
di, Actuario Longo. Adde quod in cō-
273 tractibus reprobatis à iure, fructus p-
cepti extenuant ſortem, l j. cum ſeq. C.
de pign. act. l. j. C. de pact. pign. vnde re-
ſtitutio pretij debet extenuari iuxta
quātitatem perceptorum fructuum, ſed
aduerte, & ſigna, quod ēt in iſtis contra
274 ctibus à lege reprobatis, vti pignora-
titijs, vſuratijs, cęteriſq; ſimilibus pro ra
ta pretij exburſati, habenda eſt ratio, vt
fiat compenſatio cū fructibus, vt ſupra,
cum in omni caſu non liceat alterū lo-
cupletari cū aliena iactura, Socc. reg. 3.
Theſſ dec. 78. Verum antequā ad aliud
tranſgrediamur, eſt adnotandum circa
fructus, an cōtractus ſit ipſo iure nullus
à principio, vel per oppoſitionē, & hoc
conducit ſcire ad ſupradictā diſtinctio-
nem de forma eſſētiali, quæ facit ipſo iu
re nullum actum, & de forma acciden-
275 tali per oppoſitionem; nam primo ca-
ſu, fructus ſunt reſtituendi ex tunc; Se-
cundo caſu data oppoſitione ex nunc,
Tiraq. de reuoc. don. l. ſi vnquam verſ.
reuertatur nu. 186. niſi ineſſet magna
calliditas malæ fidei, ſicq; in redhibito-
ria, vel reuocatoria, reſoluente contra-
ctum ex primęua cauſa, ſecus ſi ex acci
dentali, vt aduertit in ſimili Reg. de
Pon. conſ. 28. ſicq; ſi cōtractus reſolua-
tur, quia modus adiectus eſt donationi,

vel contractui,non attendetur cauſa ex
276 nunc,ſed à principio fructus reſtituẽ-
tur.Idem in conditione,quæ nihil ponit
in eſſe,tunc fructus à principio debētur
ſicque in pactis reſolutiuis appoſitis,
Vaſq, c.38.contr.illuſt.benè,quando ꝑ
actionem reſciſſoriam debeātur fructus
à die reſciſſionis,vel à die contractus,&
Reg.de Pon.d.conſ.18.ſicq; data reuo
277 catione donationis inofficioſæ,vel ex
l.ſi vnquam C.de reuoc. don. Franch.
dec.46.& Boer. dec.98. & quando re-
ſcinditur ex remedio reſtitutionis in in-
tegrum,Franch.dec.248.&ſi reſcinda-
tur venditio propter læſionem ex l.2.C.
de reſcind.vend.vide Franch. dec.119
num.2.& an ſint non ſolum reſtituendi
fructus,ſed creditor teneatur ad ſolu-
tionem gabellarum,& expenſarum pro
proxenetis,& Notarijs,aſſenſu, & ſimi-
278 libus,vide tex.notab. l.debet ff. de
ędil. edic. quem exornat Tiraq.latè de
retrac.conſang.§.19.glo.4.& de retra.
conuen.§.6.gl.2.benè, quæ omnia no-
tat Pinell. de reſcin.vend.d.l.2.c.3.nu.
35. Addo alias q̃ſtiones ſuper hac ma-
teria,quas non omittam, cum in facto
quotidie occurrant;qa ſi creditor con-
traxerit ſine aſſenſu Regio, ſed ipſe obli
gare ſibi fecit pro cenſu alios particu-
lares ciues,quo caſu illi efficaciter obli
gati tenentur,iux.tex.l.ciuitas ff.ſi cer.
peta.vbi DD.omnes concordant, & eſt
notab.tex.l.& is C. de præd.min.nam
279 creditor ſic ſibi cauendò reſpexit, &
cõtemplatione vtriuſq;videtur cõtraxiſ
ſe,Vniuerſitatis,& particularium, vndè
ipſi non ſunt excluſi, licet Vniuerſitas
nõ iure obligetur, D.Roui.tit.de admi.
Vniu.prag.5.nu.12.(quamquam hodie
hoc nõ procedat per nouiſſimam prag-
maticam,per quam ſtatutum eſt,vt ſine
aſſenſu Vniuerſitates nõ poſſint obliga-
ri,nec ẽt ciues adiecti,talibus contracti
280 bus eos teneri ſancitur) ſed pro cele-
bratis antea,contingit dubitari,ſi Vni-
uerſitas,dum eſſent citati illi particula-
res aſſumpſerit onus cauſæ,& cõpareat
dicẽdo de nullitate contractus ex defe-
ctu aſſenſus acceptās, ipſam re vera ac-
cepiſſe pecuniam, & particulares fuiſſe
adiectos vti fideiuſſores,quorũ cãm ipſa
ſuſcipiẽdo defendere intendit;nã prin
cipalis põt iudiciũ in ſe ſuſcipere, & ex
ſua ꝑſona exceptiones opponere;& pri-
281 uilegia allegare,l.idẽq; §.generaliter
ff.mand. Marſ.de fideiuſ.nu.275. & qñ
exceptio principalis põt releuare fide-
iuſſores,ea eſt admittẽda & ſuperſeden
dũ contra fideiuſſores;nã qñ contractus
reſcinditur ex iure cõi,fideiuſſores non
282 tenẽtur,Oſaſch.dec.67. Franch.dec.
247. Nec videtur negotiũ facere, qđ
ciues ſint in ſolidum obligati vti princi
pales;nã cũ re vera contractus cũ Vni-
uerſitate ſit geſtus,attenditur ꝙ princi-
283 paliter ſit, l.ſi quis nec cãm ff.ſi cert.
peta. Tiraq de retrac.§.30.nu.4. vnde
licet ꝑ renũciationes principaliter ſint
obligati,tñ cũ conſtet nil ad eos perue
284 niſſe,prius excutiẽdus eſt principalis
gl.l.ſed ſi Iulianum verſ.itẽ ff.ad Sena.
Conſ.Mac.Marſ.ſing.2. tit.de fideiu.&
inde videmus in praxi,ꝙ qñ ſit liquida-
tio inſtrumẽti contra ciues,decerni ſo-
let cum conditione,vt exequatur prius
285 cõtra Vniuerſitatẽ,& credo hãc pra-
xim ortã ex dicta iuris cauſa,tanto ma-
gis,ꝙ iſti dicuntur potius fideiuſſores de
euictione,q̃ alias;nam dũ cõtractus cẽ-
ſualis ſit cùm Vniuerſitate,& eius bona
ſubmittũtur annuo cenſui,& non bona
illorũ ciuiũ,contractus cẽſualis cũ parti
286 cularibus non ſubſiſtit,vt dixit Surd.
cõſ.318. quẽ refert Maſtr.dec.131.nã
ſolẽnitas eſsẽtialis eſt,vt fiat ſubiugatio
ſup bonis,vt ex oĩbus Cõſt.Põtif.patet,
Sixti,Nicolai,Martini, Caliſti, de quo
Foller.de cenſ. verſ.huiuſmodi cẽſualia
ſuper rebus, ideo dicẽdum eſt,iſtos eſſe
adiectos,nõ vt principales ſubiugantes
287 ſed in defectũ euictionis,quo caſu sẽ-
per eſt prius agendũ cõtra principales,
Affl.dec.24.& dec.318.Gam.dec.371
& dũ principalis aſſumit iudiciũ, excep
tio cõpetẽs principali iuuat fideiuſſores
l.tam mandatori C. de non num.pecu.
Marſ.de fideiuſſ.nu.267. Affl.dec.206.
Ergo ſi nullitas aſſenſus ſit euidens ex
facie inſtrumenti,& nullitatis exceptio
im-

impediat inſtrumẽti liqdationẽ,Milan. decif.Sicil.7.num.21.Franch.dec.235. videtur particulares ciues citatos ſuper incuſatione inſtrumenti poſſe defendi,& in M.C.V.vidi obtentum,licet pendeat appellatio in S. C. à quo fuit reuocata ſententia M.C. nam licet antiqua ſit controuerſia, quod fideiuſſores accepti in contractu cenſuali,etiam obligati principaliter,non teneantur, ſi particulariter non ſubmittant bona ſua annuo cenſui, ſeruata forma Bullæ, vt tenent Surd.d.conſ.318.nu.12.Fachin. contr.iur.lib.10.c.64. cum alijs ab eis
289 adductis, aſſerẽtibus non poſſe plures reos debendi conſtitui in cenſu,niſi adhibitis ſolemnitatibus cenſuarijs;nam quot ſunt res, tot sũt obligationes.l.eãdem §.fi.& ibi Bar. ff. de duob reis, & cenſus ſuper obligatione perſonali cõſtitui non poſſe dicunt; Attamen contraria opinio fuit recepta,vt Intrigl ſuper Bulla q. 60. & doctiſſimè reſoluit omnia argumenta contraria Fęlic. de cenſib.lib.4.nu.3. quãquam Addentes ad Intrigl.nõ negent, ſaltẽ de iure verã eſſe primã opinionem,ꝙ iſti fideiuſſores ſunt potius ſecuritatis, vndè de iure eſſent prius excutiẽdi principales,vt Affl. dec.215. ſed recepta fuit ſecunda opinio,& nouiſſimè D.Roui.prag.5.de admin.Vniuerſ.n.1.idẽ innuere videtur.

Sed dum Vniuerſitas confitetur pecuniam recepiſſe,videtur contra eam exequendum,l j.C.de confeſſ & non habet dubium,ſed vtilitas quæ inſurgit eſt,ꝙ annullato contractu tertię cõuen-
290 tę non poſſent peti actione pacti,ſed arbitrio Iudicis eſſet taxandum intereſſe,quod requireret probationem extrinſecam,lucri,vel damni emergentis,Gabriel.concl.10.tit.de ſolut.Affl.dec.20 & quãquam S.C.ſoleat taxare hoc intereſſe,tamen quandoq;ad quinque, vel ſex,& ſeptem,plus, & minus, prout caſus expoſtulat Ann.conſ.15. vnde
291 videbantur releuari Vniuerſitates, q̃ ante pragmaticam ſoluebant cenſum vſque ad decem pro centenario, & ſic annullato contractu,officio Iudicis arbitrandũ eſſet intereſſe,vt benè cõſiderat Gam.dec.110.de Pon conſ.76. & hoc intellige quãdo contractus reſcinditur ex cauſa nullitatis; ſed ſi reſcinderetur ex pacto mediante ſententia,vel liqui-
292 datione inſtrumenti ob pacta reſolutiua non ſolutionis factæ,& ſimilium, tunc multi DD. opinantur, actionem primęuam nõ eſſe nouatam ob cauſam iudicatam;nam licet ex ſentẽtia naſcatur noua actio nõ tamen prima tollitur niſi facta ſolutione, l. grege §.cum creditor ff.de pign.act. Hinc liquidato inſtrumento quouſq; non fiat integra ſolutio ſortis,debentur tertiæ ad rationem inſtrumenti conuentam, DD.l.1. C.de iudic. Mareſch.variar. reſol.c.63. D.Roui.prag.1.de cenſib.nu.39 & in facti contingentia ſic fuit deciſum in Reg.Audien Calabriæ quam cauſam defẽdit eruditiſſimus cauſarũ patronus Scipio Saliturus.Verũ ꝙ reſciſſo inſtru-
293 mẽto, licet tertiæ debeãtur ad rõnem cõuentã,non tamen exequutiuè agi poterit pro illis decurſis poſt liquidationem,Carau.Rit.167. D.Rouit.loco cit.

Quid ſi particulares ciues obligati, promiſiſſent expeditionem aſſenſus in-
294 fra trimeſtre,vt ſolet fieri, an tempore tranſacto,poſſit peti reſciſſio cõtractus, & pretij reſtitutio,ſic dicit Franch dec. 341. Surd.deciſ.183.ac intereſſe, de Pon.cõſ.5.& licet aſſenſus debeat prę-
295 cedere alienationem, Gram.dec.40. tamen poteſt ſubſequi,Affl dec.286.de Pon.conſ.81.ſed aduertendum,ꝙ aſſenſus,vt ſuſtineatur, debet fieri mentio in ſupplicatione de venditione iam facta non de facienda,alias corrueret,Frãch.
296 dec.105.Quęritur vltra,quid ſi fuerit expeditus aſſenſus,ſed cum conditione dummodo conuertatur in talem cauſã ſupplicatã, an creditor teneatur curare dum ſoluit pecuniã,vt in cauſam decretam implicetur, vel ſufficiat eã ſoluere Deputatis, vt in eam cãm conuertant, tex.eſt ſing.l.fi.ff.de exerc.act. ꝙ creditor mutuando in refectionem nauis, nõ eſt obligatus curã habere, vt nauis accomodetur;vnde videtur ſatis ſibi con-

ſultum, ꝙ creditor Vniuerſitati pecuniã
aſſignet in cãm aſſenſus, & in terminis
Surd. dec. 55. Oſaſ. dec. 171. & in dubio
297 prę'ſumetur expẽſa in cãm ſupplicatã,
Maſcar. cõcl. 1165. Add. ad Capy. dec.
194. Surd. 136. deciſ. tractat, ꝙ ſi in aliã
cãm pecunia ſit conuerſa, qđ non erit
dãno creditoris, Menoc. caſ. 432. & qđ
aſſenſus expeditus ſub modo obliget
venditorem ad obſeruandũ, & non em-
ptorẽ, benè Surd. dec. 156. ita vt ſi non
ſeruetur, non per hoc aſſenſus inualida-
tur, ſed ad intereſſe tenetur, non adim-
plens venditor, & ſupplicans, Bar. l. ſicut
§. illud ff. quib. mod. pign. ſecus ſi aſsẽſus
eſſet ſub cõditione, quia reſolueret con
tractũ in totũ, vt ſingulariter ibi Surd.
298 & facit pro modo, qui ſolet continuo
apponi in aſſenſibus, vt decẽ ex ditiori
bus ſe obligent extinguere; nã hoc re-
ſpicit ſupplicantes, nõ alios contrahen-
tes, Zappul. prag. 5. de admin. vniu. n. 13
ſecus ſi fieret cũ conditione reſolutiua,
Surd. dec. 268. Alia quęſtio mihi in fa-
cto pluries accidit diſcutiẽda, vbi Vni-
uerſitas ſine aſſenſu pecuniã cępit, an-
nuo cẽſui ſubmittendo ſua bona, ſi dein
de tractu tpis alius obtulit meliorẽ cõ-
ditionẽ Vniuerſitati, cenſum minorãdo
ei, minus q̃ conuenerant cũ primo em-
ptore, & ſic pro iſto cõtractu faciẽdo in
extinctionem primi crediti fuit procura
tus, & obtentus aſſenſus, cũ eſſet in vti-
litatem euidẽtem, Vniuerſitas ceſſit ius
luẽdi, & contractũ fecit, vt pecunia da-
retur, & ſoluatur illi primo creditori me
299. diãte parlamẽto; Deindè Vniuerſitas
ex defectu primi aſſenſus ex capite nul
litatis, & reſtitutionis in integrũ petijt
liberari à cẽſu p̃ſtando, allegando nulli-
tatẽ primi cõtractus; & ꝙ poſſint ẽt cõ-
tra tertiũ poſſeſſorẽ talia remedia dari,
DD. l. Aemilius ff de minor. Borgn. de
tut. n. 153. Nec videtur obſtare ꝙ ſecũ-
dus emptor ſolẽmniter retraxerit à pri-
mo; nam cũ ſucceſſerit in illius locũ ſtã-
te nullitate primi contractus, ẽt ſecun-
dus inficitur, vt ſingulariter notauit Ti-
raq. de retr. cõſan. in fi n. 40. vbi ſi vici-
nus retrahat ab emptore, q̃ emptor mi-
nus ſolẽniter emit à minore, ſi minor il-
le poſtea vẽdicauerit à tertio, non pote-
rit ille ſe tueri, qđ retraxerit licito iure,
Franch. dec. 206. in fin. de Pon. in d. ſuę
tract. fo. 354. ti. de aſſen. §. 9. n. 13. Acce-
dat ꝙ aſſenſus ſecundo cõceſſus ad cõ-
firmandũ contractũ primũ, non extẽdi-
tur, ſed validat contractũ ſi primus ſub-
ſiſtat, Surd. dec. 189. n. 21. In contrariũ
reſpondi, nã dũ nouiter Vniuerſitas cõ-
traxerit ſubmittẽdo bona ſua pro habẽ
da pecunia, conuertenda in ſolutionem
creditoris, ſuadẽte vtilitate minoratio-
nis cenſus, accedente aſſenſu, cęteriſuè
ſolẽnitatibus, contractus iſte ſtat de per
ſe, & non ſubrogatur iſte ſecũdus in lo-
300 cum primi, ita vt ab eo creditore ha-
beat cãm, ſed cõtrahit cũ Vniuerſitate,
extinguẽdo primũ de ordine Ciuitatis,
quę ſoluẽdo nõ habet repetitionẽ, l. re-
petitio ff. de cõd. indeb. & ſic nõ ſumus
in terminis Tiraq. ꝙ iſte ſubrogetur in
locũ illius, vndè data validitate contra-
ctus, ſi agi poſſit de lęſione, vel nullitate
primi contractus pro pretio, vel vſuris
cũ primo, Ciuitas poſſet experiri, non. n.
tenebatur perquirere iſte emptor ſecũ-
301 dus, & eſſe ſollicitus de iuribus Vni-
uerſitatis, ſed ſufficit ꝙ in cãm legitimã
ſolutionis ęris alieni pecunia fuerit de-
ſtinata, & ipſe in vtilitatẽ cõtrahat Vni
uerſitatis, vt ſupra dixi ex l. fi. ff. de exer.
Surd. dec. 55. vndè cũ ſecundo, nec de
nullitate dici poterit, neq; de lęſione, ſi-
ne qua nõ põt dari reſtitutio in integrũ,
& maximè contra tertiũ bonęfidei, l. in
cauſæ §. Põponius in l. ſeq. ff. de minor.
302 & in terminis ꝙ minor ipſe teneatur
recuperare à primo creditore, & bonæ
fidei poſſeſſore, Sforz. de reſt. in integr.
p. J. q. 47. ar. 3. nu. 18. & tex. d. l. j. C. de
repu Nec refert ꝙ aſſenſus nõ cõfirmat
contractũ nullũ; nam eſſet verũ, ſi ſuc-
ceſſor à primo emptore cãm haberet,
ſed donec ab ipſomet primo debitore,
oritur venditio, diuerſa eſt ratio; Vltimo
fuit allegatũ ꝙ maior non habet auocã-
tionẽ, & reſtitutionẽ aduerſus ſolutionẽ
303 factã de debito naturali, & nõ ciuili,
ſed ſolũ minor, tex. & gl. l. 2. C. ſi aduer.
ſolut.

ſolut.l.Iulianus ff.de cond.indeb.Sforz.
q.52.p.2.de reſt.in integr ſed hoc caſu,
q̃a capienda eſt occaſio,vt vtriq;conſu-
latur,rectius eſt vt Vniuerſitas reſtitua-
tur,nè emptor ſine ſui culpa perdere
habeat ſuam pecuniam, quod iura ab-
horrent: Expeditis partibus tex. noſtræ
pragmatico,iuxta diuiſionem in princi-
pio præmiſſam, quæro de aliquibus du-
bitabilibus ad eam,& ad id quod dixi-
mus de Vniuerſitatibus, quod neceſſi-
tatis tempore poſſunt victualia prohi-
304 bere,ſcias quod pretium etiam vilius
poſſunt taxare, vt Gomeſ.tit. de empt.
Nũ verò in extractione nè victualia de-
ſint Vniuerſitati, peti poſſint, vt prohi-
beatur ipſorum extractio, & ciues ijs
vẽditis poſſint comparere prælationem
305 petendo pro eodem pretio, vide Co-
uarr.variar.reſol.c.14.nu.3.lib.3.& q̃d
Vniuerſitas hoc facere poſſit, nõ ſolum
exiſtente neceſſitate, ſed pro publica
vtilitate, vt Ciuitas ſit abundans, Affl.
in prohem.Conſt.3.q.Guid.Pap. deciſ.
373. nam Vniuerſitates debent facere
306 prouiſiones reſpiciendo ad id quod
euenire poteſt,exemplo Ioſeph,qui prę-
uidendo futuram ęgeſtatem copiam
frumenti comparauit Geneſ. c.14. Et
proinde Decuriones Magazena facere
debent, alias de negligentia inculpari
poterunt,ſi quoquo modo penuria prę-
uideri poterit,Franc.Marc.dec.40.2.p.
licetq; poſtea non ſucceſſerit, ſi iuſta
fuerit cauſa timendi,ſufficiat negotium
307 vtiliter cęptum, licet vtilem non ſor-
tiatur effectum,ex ſingul.tex.l.ſed an
vltro §.1.ff.de nego.geſt.Capy.dec.58
nu.5. & tũc cogi poterint Ciues,vt ipſi
308 reemant pretio empto, licet maiori
currente æſtimatione,Franc.Marc.dec.
290.2.par. Sicq; pro publica vtilitate
poſſunt proclamari banna, vt ciues re-
uelent frumenta quæ collegerunt, vt
poſſit videri ſi ea ſufficiant, & in domi-
309 bus ſuſpectis manu militari horrea
perſcrutari poterint, Franc.Marc.dec.
230.& 40. Et pro publica vtilitate põt
mandari ciuibus,& Vaſallis vt non pri-
uatè,ſed in communi foro victualia vẽ-
310 dant,Lucas l.1.C.ne ruſtic.lib.12.ac
mandari ne vltra victũ eman:,vt Franc.
Marc. dicta deciſ.130. par.2. Petra de
poteſt.princ.fol.65.nu.17.vide pragma
ticas ſitas ſub tit. de annon. & D.de
Pon.tit.de abundan. vbi multa notabi-
lia quæ poſſunt fieri contra regulas iu-
ris pro annona conſeruanda, vel tem-
pore penuriæ. Et quod pro ſimilibus
cauſis Iudex ſummariè omni tempore
311 iudicium ferre poſſit, etiam feriatis
diebus, Ioa.de Plat.l.1.C.de piſtor. lib.
10.& infinitos caſus coaceruat Amend.
ad deciſ. Franch.91 ad quos omnes re-
curras in occurrenti,Maſtrill lib.4.c.18
nu.74.cum ſeq. Quæ banna quomodo
præconizari debeant, & an ignorantia
allegari poſſit videnda ſunt quæ ad ex-
cuſationẽ adducit Oſaſc.notab.dec.71
312 Et an banna fraudare directè, vel in-
directè liceat, & ſi loquantur in mate-
ria,an extendantur ad materiatum,& ſi
313 de grano,an comprehendatur farina,
& panis,vide R.p.de peſt. tit.de conſer.
vbert.Clar.q.82.n.83.nouiſſimè Surd.
dec.139.Boer.dec.177. Maſtril. deciſ.
139. An verò banna facta pro publica
314 vtilitate,ligẽt forenſes qui in ciuitate
habent victualia repoſita Marſil.l.fi. de
iuriſd.dicit quod non; Adde Ann.ſing.
17.& Montan. pragm.2. nu.72.cum
ſeq.de admin.Vniuerſ. Alij quod bona
ibi reperta ligantur, licet perſonæ non
ſubijciantur: Crauet. verò conſ.71. &
Theſſau dec.152. diſputant an victua-
lia ſint ibi recollecta, & banna proce-
dunt,dummodo nõ ſint directa ad per-
ſonas non ſubditas;nam forenſes non
poſſent ligari ad onus Ciuitatis, de qua
quæſtione nouiſſimè vide Molfeſ. ſuper
conſuet.Neap p.2. tit.de perſonis q.1.
315 Sed quid in bonis ſtabilibus, an ex
cauſa publicæ vtilitatis poſſit mandari,
ne ea poſſint alienari, niſi inter ciues,
multi dixerunt hoc eſſe contra liberta-
tem, Crauet.autem conſ.271. ſuſtinet
hoc non eſſe grauamen,ſed vtile cum
ſit in fauorem Ciuium, nè alienigenæ
occupent eorum bona.Bertazol.conſil.
crimin 285.& 485.firmat quod banna

valeant, ſi reſpiciant commoditatem vaſallorum, ſecus ſi commodum Baronis, Ann.ſing.493.&Clar.q.82.Tiraq. de retract.§.1.glo.9.nu.163.Viui.dec. 477 diſputat an valeat tale legatum vel pactum, adduco tex. quem alij non allegarunt l.1.C.non licere habitato-
316 ribus loca ſua ad extraneos transferre lib.11. per quem tex. dicunt in Regno eſſe conſtitutum exteros Regni nõ poſſe emere feuda ſine licentia ſpecifica Regis,Marc.Anton.Surg.fol.433.&
317 corrueret aſſenſus ſi nõ exprimeretur quod venditio ſit alienigenis, Frec.lib. 2.q.3.& vide Conſt. Regn.cum hæreditarium, vbi Barones non poſſunt maritare filias cum cęteris non ſubditis,ſine aſſenſu: Hinc quæritur an poſſit fieri prohibitio nè exteri habitẽt in Terris
318 Baronis; & quod Prorex ex cauſa cognita poſſit, eſt videndus Reg. de Pon. in tract.de pot.proreg.tit.de exteris habitan.in Terr.Baron.& an ante
319 ingreſſum poſſit Baro prohibere mercatores, & alios nè veniant ibi ad mercandum, Ann.ſing.54.& Addo Franc. Marc.dec.356. & quod ex cauſa ſuſpitionis,vel penuriæ Prorex poſſit eijcere
320 à Regno omnes exteros,de Pon.in tit.de abundan.§.2.nu.3.& tit.de tract. & extract.Maſtr.lib.2.c.9.D.Roui in pragm. tit. de extractiõn. Item quæro cum pragm.dicãt quod poſſit contrahi
321 ac bona vendi ad libitum cum quibuſcumq; perſonis,quæ relatio eſt vniuerſalis apta comprehendere perſonas, & cætera maiora expreſſis,glo clem.1. verſ.quibuſcumque de iudic.an poſſint ad infideles extrahi, ac cum ijs cõtra-
322 hi?Dic ꝙ lex quantumcũq;generalis nõ trahitur ad caſus prohibitos à iure, Marſil.latè videndus in ſua prax. §.ſequens nu.10.Et de iure prohibitum eſt cũ ijs mercari,vt C.quæ res vẽdi,& C. quę res aſportari, & cõmercium cũ talibus haberi non põt ſine licẽtia ſub pęna capitis,Boer.dec.173. ac adeſt pœna excommunicationis omnibus deferentibus victualia, lignamina, & quæcumque alia, Capy.dec.150. immo ẽt pro redimendis captiuis licentia Pontificis,& Regis eſt neceſſaria; vt tamen ijs
323 contrahi,ac pecunia extrahi poſſit,vt ibi Capyc. Nec quidem licet cum eis commorari,neq; per noctem,ſub pœna triremium, pragm. 1. titul.de commer. Regens de Pon.multa adducit conſ.93 Boer.dec.179. Item aduerte ꝙ nõ ſolum ad infideles,ſed extra Regnum, victualia,animalia,aurum, & argentum deferri,& extrahi poterint ſine licentia
324 in damnum publicæ vtilitatis. Inde tractæ dari non debent,nec poſſunt nõ præuia deliberatione Regni, an expediat,Marc.Ant.Surg.latè c.24.nu.6.& Additio fratris, ibi quantũ ſoluatur pro
325 tumulo in exituris, & multa alia notantur ad materiam. Adde,quod non ſolum exituræ ſunt prohibitæ cum infidelibus, ſed etiam ad fideles extra Regnum ſine licentia Proregis, cum ius exituræ ſit de Regalibus,& ad Prin-
326 cipem ſpectet nè bona à Regno extrahantur,& Regnum penuriam patiatur,Affl cap.1.§.poſt natale de pac.ten. & multa notat Muſcat.tit.de extract.in prax.crim. An ſufficiant teſtes, vel requiratur apprehenſio rerum,& de pro-
327 batione fraudum, multa de Pon. tit. de tract. & extract. & propterea ſunt deputati Portulani in locis maritimis ad hanc cuſtodiam,cap.Regni quorundam cum ſeq. Capyc. in inueſt. verb.portubus: Multoties verò Regnum eſt adeò frugiferum, & abundat victualibus, vt expediat ſuperflua vendi,vt Ciues locupletentur,& tunc ex permiſſione Regia
328 ad ſupplicationem dantur tractæ, l.2. C.de nauicul.lib.10. l.1.C.de tract.lib. 12.Loffre.conſ.14.nouiſſimè de Curte in ſuo tract fol.17.nu.53.vbi etiã diſcutitur ſi ſuper tractis feudum dari poſſit.

Vlterius quæritur, cum pragmatica noſtra prohibeat Barones nè cogant vaſallos ad emendum, vel vendendum dubitatur, an poſſint illos cogere ad alios contractus,cum venditionis, vel
329 emptionis appellatione alij contractus non contineantur,l.liberos §.quod tamen Caſſius de leg.3. Ita quod ſtatutum

tutum

tutum loquens de venditione ad alios contractus non extenditur, Specul. tit. de empt. § nunc videndum, vbi gabella impoſita ad venditiones non extẽditur ad alios contractus permutationis, ſocietatis, & aliorum, dic verum hoc procedere in ſtricta ſignificatione, ſed vbi exiſteret naturalis æquitas, vel fauor, prohibitio facta de venditione extenditur ad omnes contractus, gloſ. verbo vendi, l. quemadmodum C. de agricol. Adde Arr. Pinell. l. 2. p. 2. c. 1. nu. 10. in tract. de reſcin vend. Hic ſuadetur publica, & naturalis ratio liberè contrahendi, vndè licet noſtra pragmatica loquatur de venditione, ea extenditur ad omnes contractus, & ex indè aſſerimus Baronem non ſolum cogere non poſſe ad vendendum, ſed neque ad ſibi locã-
330 dum ruſtica, vel vrbana, præfertur verò volentibus locare, Tiraq. de retract. in præfa. nu. 15. ita iudicatum fuit in Sac. Conſilio inter Marchionem Lauri & Vniuerſitatem, Actuario Cioffo. Sed Rendelia in tract. de iur. prothom. §. in primis verſ. ſub eodem ſeruitio num. 62 allegando hunc locum, ſimiliter comcludit, & declarando dicit procedere ſi Baro habeat aliq; ius in rebus, quas Ciues, vel Vniuerſitas vellet locare; nam ratione conſortij præfertur volen-
331 tibus locare, prout è contra ſi Baro vellet locare præferuntur Ciues, Frãch. dec. 301. & dicam infra prag. 16. ſed ſi ſimpliciter vaſallus voluerit locare ſua, ſuper quibus Baro nullũ ius habet, erit conſiderandum, & decretũ Sacri Conſilij videndum, vndè ortum habuerit. Neq; Barones poterint cogere ad comodandum, vel hoſpitandum, vt ſolent Barones grauare, mittendo foraſterios
332 venientes pro negotijs ad ipſum, ad hoſpitandum modo apud vnum, modo apud alterum ex ſubditis; nam hoc prohibitum eſt de iure, Crauet. conſ. 78. & ita deciſum pro Vniuerſitate Theani, cum Principe Hoſtiliani, niſi adeſſet legitima præſcriptio, vt audio eſſe in Ciuitatibus Lauelli, & Mineruini: & nota quod ius hoſpitandi eſt de regalibus, & niſi in ſpecie concedatur, non ſubintel-
333 ligitur, & non vidi in aliqua inueſtitura, cuiquam Baroni hoc conceſſum, neque Principi Biſiniani, cuius authoritas, & priuilegia inſignia fuerunt, vt pluries vidi, ſic tex. l. 2. C. de Metha. lib. 12. Bal. l. obſeruare ff. de off. Procon. & q non ſubintelligatur in quauis pleniſſima conceſſione, Lopez 4. par. tit. 25 lib. 6. Sed data hac prærogatiua Baroni in ſpecie, vt minus lædat vaſallos, hoc priuilegium interpretatur de iure, vt liceat Baroni cum ſua familia poſſe ho-
334 ſpitari apud ſubditos in tranſitu, & p modica mora, Ioa. Andr. ad Spec. tit. de feud. §. quoniam col pen. verb. (& nota quod vaſalli) Ioſeph Seſe nouiſſimè in tract. de inhib. c. 4. §. 7. nu. 10. vbi etiam notat, quod neque ius cenãdi ex quauis pleniſſima conceſſione debetur Ba-
335 roni in eorum aduentu, niſi antiquiſſima eſſet conſuetudo, l. fi. C. de profeſſoribus lib. 10. & Seſe loco præcitato. Similiter neque ad mutuandum pecunias, vel victualia, Barones cogere poſ-
336 ſunt; ſolum enim Principi hoc competit in neceſſitatibus, prout & differre ſolutiones particularium, & de introitibus vti, & ante diem exigere, D. de Pon. in ſuo tract. de pot. prorog. fol. 234 nu. 21. quod priuilegium extenditur de
337 iure competere Vniuerſitatibus in ſuos Ciues, neceſſitate vrgente vt cogere poſſint illos ad mutuandum, Surg. de Neap. illuſtr. fol. 424. Auenda. de exeq. mand. lib. 2. c. 14. quod non procedit, ſi prædicti haberent modum vn-
338 de pecuniã excutere poſſint, Franch. dec. 201. n. 10. & aduerte, quod pro tali mutuo coacto debentur vſuræ licito iure, Vaſq. contr. illuſt. c. 6. Oſaſ. dec. 95 Gayl obſeru. 2. idemq; procedit in depoſitis, nõ enim poſſunt cogere ad deponendũ penes ipſos, vel ſuos officiales, vt vidi obſeruari à quodam Barone quẽ modeſtiæ cauſa taceo, qui præcipiebat non poſſe fieri depoſita niſi penes ſuum Aerarium ad effectum vtendi pro ſuis negotijs, & in liberatione poſtea ſubditi defatigabantur, & de iure depoſita de-

bent

bent eſſe libera, & neque poſſunt fieri apud ipſos Iudices, Tiraqu.de retract.
339 conuent.§ 4.gloſ.7. Eſt verum, quod poſſent fieri penes Aerarios, vt Carani. ritu 169. nu.4. Tamen procedit ad electionem partis, ſed non coactè, vt conſiderat Azzeuedo l.13.tit.9.lib.3. Seſſe de inhibit.cap.4.§.1.nu.5.

Et quod duriùs eſt, quod ſi vaſalli gratificandi cauſa aliquando prædicta facerent, Barones hoc ex debito poſteà prætendunt, allegando ſolitum, & conſuetum, ac poſſeſſionem. Sed vt ſupra dixi, ille actus facti familiaritatis iure, etiam per mille annos nullam præſtant poſſeſſionem, vel quaſi, l.qui iure familiaritatis ff. de acquir.poſſeſſ. Sicq; fuit reſponſum, & iudicatum de donatiuo ſtrenæ, quam ſic nominat gloſ. l.laudabile C. de aduoc.diuerſ.iudic. de cuius etymologia loquitur Marc. Ant. Surg. cap.5.nu.17. nouiſſimè D.Rouit.tit.de porter.quod quidam Baro prętendebat ſibi deberi ex conſueta obligatione,
340 quod iure gratitudinis ei conceſſum erat, pro quo ius reſiſtit, cum donari ab Vniuerſitate Baroni ſit prohibitum, vt in pragmatica finali de adminiſtr.Vni-
341 uerſ.Franch.deciſ.172. nec præſtatio longa officit, ad præſumendam obligationem, vel titulum quando ius reſiſtit, Vaſqu.controu.illuſtr. c.83. cum ſequ. Franc.Balb.tract.præſcript.par.2.tertię
342 part.art.10. & non poteſt allegari efficax cauſa ad colorandam poſſeſſionem, Alex.conſ.124.vol.4. Marſil.ſing. 192. & benè Franc. Balb. d.tract. de præſcript.2.par.3. part.10.arr.& latius Vaſqu cap.83. in terminis, verùm in hoc etiam eſt aduertendum, vt notaui
343 apud Franch.deciſ.56.nu 7. namq; multa dona, præſtationesq; vniformes, quas Vniuerſitates fecerunt Baronibus in ordinariam præſtationem fuerunt in tempus transfuſæ, vndè Vniuerſitates abſtineant, Ripa cap.3.de cauſ.poſ-
344 ſeſſ. Franch.deciſ.172. in fin. Attamen præſtationes vniformes ſi fiant pio loco inducunt obligationes in futurum, Ozaſch.deciſ.99.nu.21.fauore piæ cauſæ, Garſia tract.expenſ.cap.9.nu.26.

Vltimo quæritur, cum obſeruantia iſtius Pragmaticæ ſit commiſſa Portulanis, & Secretis, an iſta iuriſdictio videatur conceſſa priuatiuè ad alios ſuperiores Regis? dic quod iuriſdictio nuſquam præſumetur abdicata ab ordinarijs, licetq; alijs ſit conceſſa præſumeretur cumulariuè l.1. C.de offic.Præfect.Grammat.deciſ.30. D.de Franch. deciſ.417. Immò ex verbis Pragmaticæ, potiùs ratio capiendæ informationis, quàm cauſæ cognitio videtur iis tributa (ibi noſtræ Curiæ intimare procuretis) de quo articulo plenius loquemur infra pragmatica octaua.

Poſtremò non omittam notare, & increpare id quod peſſimi exempli eſſe dicit noſtra Pragmatica, quod abſtineant Barones ab emendo victualia à vaſallis, pro mercando, ac vendendo tanto carius ipſis, & dico cum Foller. in pragm.cenſ. verſ. Nicolaus nu.214.
345 quod ſatis furantur Barones, dùm reponunt frumenta empta à vaſallis, vt carius vendant, vide Menoch.de arbitr.iudic.caſu 383. cum ſeq. vbi de pęna, & Prouerb. 11.væ illis, qui annonam coaceruant, & lex Dardanarios vocat iſtos, ac rectè per Regia banna annis elapſis erat prouiſum, nè Barones, & maſſarij mercarentur de victualibus. Et abſtinere debent Barones inquãtum poſſunt contrahere cum ſubditis, nam licet de iure inter ſe contrahere poſſint l. Cæſar de publican. vbi Princeps effi-
346 caciter etiam obligatur, vt Vaſqu. cap.3. ſicq; & alij inferiores etiam, Gomeſ.de contract.tit.1.in princ. quãquam alij contrarium putarunt, vt Petra de poteſtat.Princip.fol.91.num.10.dicens aliud cum Cæſare, aliud cum dependẽtibus inferioribus, l.1. C. de contract. iudic.tamen prima opinio eſt verior, ſolùm inſtrumenta confici non poſſunt per Notarios vaſallos, cap. Regni Ladiſlaus, quod excutit Afflict.in conſtit. Regni in locis demanij, quicquid dixerit Frece.de præſent.inſtrument.par.2.
347 quod pręallegatum capitulum Regni non

non ſit in obſeruantia; nam ſe decepit, vt Franch. videtur innuere dec.118.dū approbando regulam dicti capituli, limitat non procedere ſi per Actuarium vaſallum Baro ſe obligaſſet pęnes acta, conſtituendo differentiam inter inſtrumentum,& obligationem iudicialem;& Ann.ſing.144 limitat,non procedere dictum capitulum in teſtamētis,vel codicillis confectis à Barone per Notariū
348 vaſallum,& alia notat Molf. ad conſuetud.Neap.par.2. q.10. tit.de inſtrumentis, vbi diſputat, ſi illud capitulum procedat fauore vaſallorum,vel Baronis,ita quod ille in cuius beneficium fuit ordinatum poſſit approbare inſtrumenta; ſed in facto in Regia Audientia dum occurriſſet ſimilis cauſa, & ſuper ea fundabatur inſtrumentum confectū inter vaſallum,& Baronem,& eſſet præſentatum inſtrumentum ex parte Baronis, vaſallus ſecurus de nullitate inſtrumenti,nullam adduxit aliam defenſionem,Baronis autem Aduocatus,Doctor Berardinus Ruffus nobilis genere, & virtute patronus pauperū illius Tribunalis, coadiuuando inſtrumentum præſentatum examinari fecit teſtes,qui
349 interuenerūt in illo contractu,& cauſa introducta,dicebat qđ ſi inſtrumentum erat nullum,tamen ex eo probatur voluntas contrahentium ex l.fi. ff.de reb.cor. qui ſub tutela, Maſcard.concl. 357.tract. de prob. & pulchrè Gama dec.264. vndè licet contractus deficeret ratione ſolēnitatis,ratione tamē voluntatis fuit perfectus, qua probata ex teſtibus coadiuuantibus condēnari debebat vaſallus ad petita,vt Peregr.dec. 33.& dec.80.vbi idem concludit in teſtamento nullo ex defectu ſolemnitatis q̃ coadiuuari poterit voluntas teſtatoris per teſtes oportunos, quibus examinatis, voluntas illa teſtatoris probata pro teſtamento erat ſeruanda, Couar.cap. relatum nu.9.de teſtamentis,& ſic fuit deciſum pro Barone;Inde in alia cauſa vbi obligatio pęnes acta nō fuerat ſubſcripta per partem,& teſtes ad formam nouellæ pragmaticæ,& allegabatur euidens nullitas, pars præſentiens difficultatem, eam produxit ordinariè probādo conuentionem per teſtes,vnde condemnauimus reum conuētum,& adducebam deciſ.Surd.43.& ſic circumſcripta via executiua,cauſa pro actore fuit iudicata; & redeundo ad digreſſa, obligationes inter Dominum, & vaſallum de iure ſunt efficaces, Card. Tuſc. concl.78.ſub verbo Notarius, verùm remanet quædam mala præſumptio reuerentialis metus,ſi Baro eius qualitatis ſit; nam & ſi Vaſalli ſe demonſtrent liberè vendere,& contrahere,verumtamen ſemper ſubiectionis metus adeſt in damnum eorum, Marſil. ſingular.645.
350 Tantò magis deberent cauere iſti illuſtres Domini, cum Nobilibus mercatura non conueniat,l.3. C.de commercijs,Tiraq.de nobil.c.7. Surg.de Neap. illuſt.fol.429. nouiſſimè poſt hanc primam noſtram impreſſionem meritiſſimus D.Roui.tit.de mercat.official.prohibita nu 7. qui aſſerit eos non poſſe mercari, ſeu non licere mercare voluerit dicere credo.

PRAGMATICA SECVNDA.

Recolimus prout vniuſcuiuſq; veſtrum notitię perueniſſe certò ſcimus, ſuperioribus diebus,quibuſdam noſtris Pragmaticæ ſanctionis literis ordinaſſe,licitum eſſe cuilibet noſtrorum ſubditorum habere,& abſque aliquo impedimento,ſeu obſtaculo,quæcunq; victualia,& res, & bona eorum vendere,mercariq; ad eorum arbitrium,& voluntatem,non obſtantibus quibuſcumq; inhibitionibus,& prohibitionibus per quoſcūq; homines forte factis,& in poſterum faciēdis, nec debere per quempiam no-

noſtrorum fidelium contra tenorem dictarum noſtrarum literarum, vllo tempore aliquid attentari, prout in eiſdem literis (ad quas nos refe. rimus) continetur. Quò circa volentes nos, quod huiuſmodi litterarum tenor pro communi commodo, & vtilitate noſtrorum fidelium, & noſtræ Curię, ad vnguem, & inuiolabiliter obſeruetur. Tenore præſentium vobis omnibus ſupra nominatis, & veſtrum cuilibet, noſtra ex certa ſcientia expreſse dicimus, præcipimus, & mandamus, quatenus dictis noſtris ordinationibus, & mandatis obtemperando nullatenus vos, ſeu aliquis veſtrum emptionem, ſeu venditionem quorumcumq; victualium per quoſuis homines factam, ſeu de cætero faciendam, impediatis, aut impedire aliquo pacto permittatis, quinimò ſi fortè ꝓhibitio, & vetatio aliqua per quos in terris, & locis noſtris de non extrahendis victualibus facta fuit, eam ſtatim ad receptionem præſentium ceſſare, & annihilare debeatis, nullum deinceps ſuper emptione, & venditione prædictis obſtaculum, ſeu impedimentum inferendo, ſeu inferri permittendo, cum ſit pro communi commodo noſtrorum fidelium, & melioratione iuriū tractarum noſtræ Curiæ fieri omnino volumus, & iubemus, nec contrarium faciatis, aut fieri permittatis, pro quanto gratia noſtra vobis chara eſt, & pęnam ducatorum aureorum decem mille per quemlibet noſtro Fiſco applicandorum cupitis euitare: Præſentes autem literas noſtro paruo ſigillo munitas poſt earum opportunas inſpectiones, ſingulis vicibus reſtitui volumus præſentanti. Datum in Caſtello.

Hæc pragmatica fuit declarata in præcedenti, vbi eadem materia fuit excuſſa, ideo non indiget alijs commentarijs, ſed vide poſita ibi ex num. 115. cum multis ſeqq.

SVMMARIVM.

1 *Principis peculiare officium eſt, ſubiectos protegere, & ab omni oppreſſione liberare.*

2 *Pax Reipublicę, armis, & legibus conſeruatur.*

3 *Princeps licet Terram conceſſerit cū regalibus, & omnimoda poteſtate, non cenſetur vnquam directum dominiū à ſe abdicaſſe, audiendi querelas, & grauamina ſubiectorum.*

4 *Princeps etiamſi voluerit, non poterit ſe expropriare directo dominio, & authoritate audiendi appellationes.*

5 *Priuilegium non operatur contra concedentem, & in generali conceſſione non venit incluſa perſona concedens.*

6 *Barones dicuntur familiares, domeſtici ac membra Principis.*

7 *Barones, & alij Superiores diuino, naturali, ac poſitiuo iure ſunt obligati ſubiectos defendere, & grauaminibus eorum ſuccurrere.*

8 *Barones an licito iure, in conſcientia poſſint petere mercedem pro fauoribus miniſtratis ad beneficium ſuorum vaſallorum.*

9 *Donari an liceat Baroni in recompēſam diſcutitur.*

10 *Seruitia praſtita, ratione officij iniuncti non dant actionem remunerationis petenda.*

11 *Datum perſona, quæ gratis tenetur explere negotium, turpiter accipitur.*

12 *Principatus, & alij ſuperiores fuerunt introducti pro ſubleuandis populis, nō pro comodis Magiſtratum.*

13 *Ini-*

13 *Iniuria atrocior reputatur quando inſertur à ſuis, potius quam ab extraneis.*
14 *Pater poteſt remittere iniuriam factã filio, ſed non ſi fuerit illata illi à ſuis.*
15 *Statutum dictans occidi foriudicatum ſub pœna, non comprehendit ſuos, & ſi occiderint erunt in pœnam.*
16 *Receptans bannitum coniunctum, an ſit in pœna.*
17 *Lex in tantum valet, quatenus vtilis ſit ſubiectis, alias non obligat.*
18 *Superioritas fuit introducta propter puniendam hominum iniquitatem, & principium Principatus refertur.*
19 *Verborum generalitas & geminatio, extendit diſpoſitionem ad omnes caſus, & perſonas, licet de iure exceptas.*
20 *Verbum (quicumque) eſt generale, & vniuerſale, & extenditur ad omnes caſus maiores, & minores.*
21 *Inueſtitura conceſſa pro ſe, & hæredibus quibuſcumq; eſt potentiæ, vt feudum poſſit legari, & fideicommitti.*
22 *Bonorum appellatione, non veniunt iura & actiones, limitatur tamen.*
23 *Donatio omnium bonorum ſuſtinetur, de iure ſi donans habeat iura, & nomina debitorum, vel actiones, niſi donata eſſent omnia quomodocumque.*
24 *Pragmatica de cenſibus, quæ dat paratã executionem pro cẽſibus contra quoſcunq; detemptores rei ſubiugatæ, an comprehendat inquilinos, & colonos detinentes.*
25 *Status hominum eſt triplex, ſupremus, medius, & infimus.*
26 *Gradus cõditio in tres partes diuiditur.*
27 *Verba non præſumuntur fruſtratoriè poſita; ſed aliquid debent operari.*
28 *Clauſula motu proprio, vel de certa ſcientia appoſita in reſcripto non operantur in tertij præiudicium, niſi eſſent geminatæ, quia tunc abſolutam poteſtatem deſignant.*
29 *Milites nouæ militiæ an impunè poſſint portare archibuſium caricum intus habitatum, diſputatur.*
30 *Statutum ſecundum generale, an extendatur etiam ad priuilegiatos, vel oportet, vt ſpecialis mentio ſit facienda, vt comprehendi poſſint de iure.*
31 *Sententias, & deciſiones potius attendere, & ſequi debemus; quam conſilia Doctorum, quæ vt plurimum ſunt ad placitum.*
32 *Priuilegium primum an derogari poſſit ſub generalitate, non facta mentione primi.*
33 *Cupiditas quãta mala pariat, refertur.*
34 *Auari ſemper egent.*
35 *Moleſtia Baronum punibilis in vaſallos qualis eſſe debeat, refertur.*
36 *Moleſtia iudicialis non dicitur verè moleſtia, vndè legatum penale, nè cuiquã inferatur moleſtia, non extenditur ad iudicialem.*
37 *Calumnia iudicialis, moleſtia dicitur.*
38 *Oppreſſio propriè pauperum dicitur, qui à potentibus anguſtiantur.*
39 *Opprimentes debiles à Deo mirabiliter caſtigantur, quia particularis vindicator eorum eſt, vt refertur.*
40 *Vaſallis licitum erat impunè occidere Baronem Tyrannum.*
41 *Iuſtitia, & vindicatio non eſt danda in manu partis.*
42 *Reſiſtere licet Superiori iniquè exequẽti, ſed non eum offendere.*
43 *Baronem ſuum offendens an committat crimen læſæ maieſtatis, diſcutitur.*
44 *Officiales immediatos Regis offendentes intuitu officij, crimen læſæ Maieſtatis committunt.*
45 *Barones dicuntur miniſtri Regis, & eos offendentes grauius puniuntur, & ſunt excepti ab indultu.*
46 *Barones antiquitus viſitabantur, cur autem abierit in deſuetudinem, refertur.*
47 *Tyrãnides exerceri dicuntur non ſolum per Infideles, ſed per omnes Superiores opprimentes iniuſtè ſubiectos.*
48 *Viſitatio eſt quædam inquiſitio, quæ in Regno non fuit recepta, ſolum in officialibus perpetuis.*
49 *Baro malè tractans vaſallos, an feudo poſſit priuari, latè diſputatur.*
50 *Priuari debet beneficio, qui eo abutitur.*

51 *Principes fuerũt depoſiti ob Tyrannidẽ, referuntur Hiſtoria.*
52 *Feudum deteriorans poteſt eo priuari.*
53 *Principis honor offenditur, dum Barones malè tractãt ſubditos, ratione directi dominij quod habet in illos.*
54 *Baro, & vaſallus ſunt correlatiui, & ad imparia non debent iudicari in omnibus.*
55 *Vaſallus naturaliter tenetur honorare, & obſeruare ſuum Dominum.*
56 *Baro de iure eſt obligatus diligere, defendere, & adiuuare vaſallos.*
57 *Iniuriarum actione tenetur qui non præſtat debitum honorem ſuo Superiori.*
58 *Baro tenetur tractare vaſallos vti filios alias nomen Domini non meretur.*
59 *Baro poteſt cogi vendere feudum, ſi erit nimis moleſtus vaſallis.*
60 *Monitio an ſit neceſſaria, vt Baro abſtineat à moleſtando vaſallos, antequã priuetur.*
61 *Monitio vbi requiritur in præiudicialibus, ter erit neceſſaria, & non vna.*
62 *Declarari pro confeſſo in contumaciam quis non poteſt, niſi ter fuerit citatus ſic & in multis, refertur.*
63 *Monitio non eſt neceſſaria in actu affirmatiuo prohibito, cum ſtatim quis in legem incidat illum committendo.*
64 *Deciſiones, & iura temporibus mutantur.*
65 *Remuneratorium feudum emptitium reputatur, & non ammittitur culpis feudorum.*
66 *Remuneratoria donatio quæ propriè dicatur, nouiter, & ſubtiliter declaratur.*
67 *Seruitia, & officia præſtita ergà coniunctos, vel ſuperiores, non præſtãt actionem.*
68 *Officiales, militeſuè, qui rectè gerunt officium eis tributum, nõ conſequuntur actionem ad remunerationem, quia ſuum munus explent.*
69 *Donatio facta vxori ob ſeruitia præſtita in infirmitate mariti an vti remuneratoria valeat, diſcutitur.*
70 *Opinio communis non eſt attendenda vbi validiores rationes eam vincunt.*
71 *Verba enunciatiua Principis aſſerentis donare ob benemerita, an faciant feudum remuneratorium, declaratur.*
72 *Feudum venditum, vel datum in remunerationem, an perdatur culpis iuris feudorum.*
73 *Feudum ex pacto, & prouidentia, an amitti poſſit ex culpa feudatarij in præiudicium vocatorũ ex inueſtitura & quid in feudo hæreditario, diſcutitur.*
74 *Culpa feudatarij nocet ſucceſſoribus qñ offenditur perſona Domini, ſecus ſi delinquat in alios.*
75 *Culpa feudatarij, ob quam feudo debet priuari, an det locum alijs ſucceſſoribus ab inteſtato, vel ſit cauſa confiſcandi.*
76 *Moleſtia Baronis generalis in vaſallos eſt cauſa priuationis feudi, non particularis.*
77 *Vaſalli particulares effecti odioſi Baroni ob lites, & ſimilia, poſſunt peti ſe eximi à poteſtate illius.*
78 *Princeps an in præiudicium Baronis poſſit gratiare, vel eximere vaſallum à iuriſdictione vtilis Domini.*
79 *Pater poteſt cogi emancipare filium ſi ille probauerit illius ſæuitiam.*
80 *Vxor poteſt petere diuortium ob nimiã mariti ſæuitiam.*
81 *Saluaguardia pro vaſallis qualiter ſoleat expediri per Superiores cauſa cognita, refertur.*
82 *Baro non poterit cogere ad officium Aerariatus ſuſcipiendum vaſallum ei odioſum.*
83 *Moleſtia generalis vaſallorum quæ dicatur, & qualiter probari debeat.*
84 *Baro non poteſt carcerare, nec iniuria quempiam afficere ſub pœna.*
85 *Baro an mediocriter poſſit verberare vaſallum impunè, ſi is humilis erit ſine pœna, diſcutitur.*
86 *Carceratio modica cũ cauſa non eſt prohibita Baroni.*
87 *Baro habet legitimam perſonam comparendi pro vaſallo, etiam ſine mãdato pro illius defenſione.*
88 *Eps poteſt comparere pro ſuo clerico, & Abbas pro Monaco.*

89 *Vni-*

88 Epiſcopus poteſt comparere pro ſuo clerico, & Abbas pro monaco.

89 Vniuerſitas an habeat legitimam perſonam pro ſuo ciue offenſo.

90 Ciuilis Baro dicitur verè Dominus qui poteſt pro ſuis ſubditis capita dare contra criminalem, ſed non è contra.

91 Baro tenetur defendere vaſallum oppreſſum etiam contra ſuum fratrem.

92 Vaſallus feudatarius, & vaſallus burgenſis valdè inter ſe differunt.

93 Defendere aggreſſum, & offenſum regulariter quis non tenetur.

94 Libellus qualiter contra Baronem recipi debeat à vaſallis.

95 Vaſalli an poſſint actionem famoſam inſtituere contra Dominum.

96 Vaſalli an poſſint eſſe teſtes cõtra ſuum Dominum.

97 Suſpendi quando poſſit Baro à iuriſdictione, pendẽte inquiſitione contra eũ.

98 S.C. eſt Iudex competens in grauaminibus vaſallorum.

99 R.C. quando poteſt fiſcus habere intereſſe, licet ſecundarium trahit cognitionẽ cauſæ ad ſuum Tribunal.

100 Pax, & iuſtitia conſeruant publicum.

101 Iuſtitia eſt mater pacis, & ſine ea nec cœtus latronum ſubſtineri poteſt.

102 Iuſtitia eſt de iure diuino, & fuit in initio in cælis exercitata cum Lucifero & in terra cum Adam.

103 Iuſtitia cur fuit data in manibus Potentum explicatur, & de origine.

104 Principatus qualiter inuentus, & datus, per bellè diſcutitur.

105 Deus de re maiori maiorẽ curã habet.

106 Superioribus Deus cõſtituit plures Angelos, vt rectius lumen habeant in regendis populis.

107 Superiores dicuntur Dei coadiutores & Deus infundit in eos maiorem gratiam, & ſcientiam.

108 Cometæ dant ſignum de morte Magnatum.

109 Tutelæ, & curæ perſonarũ Illuſtriũ, citius finiuntur, quã aliorũ, & de cauſa.

110 Mulieres illuſtres non indigent mundualdis.

111 Gratiæ Spiritus Sancti non cooperãtur cum ſuperiore iniquo.

112 Magiſtratus mali ex Deo ſunt, vt inſtrumenta diuinæ iuſtitiæ.

113 Mortuus nunquam fuiſſet homo, ſi non peccaſſet, ſed ab hoc ſeculo ad aliud fuiſſet commutatus.

114 Iuſtitia non dicitur iuſta, ſi ſtat in mero rigore. ſed hoc declaratur.

115 Iuſtitia pingitur cum Statera rigoris, & miſericordiæ, & dantur exempla.

116 Clementiæ caſus, recenſentur.

117 Delictorũ reiteratio, & ſolitum Prouinciæ erit iuſta cauſa rigorem exercẽdi.

118 Exẽplis iuſtitiæ refrenãtur gentes pluſquam premijs, & multa notantur.

119 Iuſtitiæ diffinitiones quamplurimę ponuntur.

120 Deriuatio differt à diffinitione.

121 Eligens magiſtratũ inhabilem, infinita mala agit, & ea ſibi coaceruat in animæ iudicio.

122 Barones non poſſunt ipſi exercere iuriſdictionẽ, ſed tenentur eã demãdare

123 Barones non poſſunt interuenire in capiendis informationibus, & torturis infligendis.

124 Barones nõ poſſunt prohibere quempiã excarcerari ſine ſua licentia, cum id ad Officiales ſuos pertineat tantum.

125 Officiales ſapientes eligi debent, alias imperitos aſſumens erit in culpa.

126 Rex Ferdinandus curabat teneri librũ Officialium benemeritorum.

127 Comes de Lemos laudatur de vigilantia in eligendo rectos magiſtratus.

128 Auctor fuit adſcriptus ad officiũ Prouinciæ Calabriæ cum violentia.

129 Cogi an poſſit quis ad acceptandum Magiſtratum.

130 Sapiens infidelis deterior eſt inſipiente

131 Sal ſcientiæ, vel conſcientiæ ſit magis neceſſarium, diſcutitur.

132 Electio Officialium, de quibus experientia habetur, ſecura eſt.

133 Senes eligi poſſunt in Officiales ex cap. Regni.

134 Nobilium electio ſecurior eſt, quam Ignobilium.

135 Vnus qui præeſt ſolet eſſe ruina milliũ

136 Baro eligens perſonã inſufficientẽ pec-

cat, & tenetur ad reſtitutionem.

137 *Iniuſtitia tripliciter fieri poteſt, & benè declaratur.*

138 *Princeps an poſſit mandare quempiam puniri non datis defenſionibus.*

139 *Appellationem, an & quando Princeps tollere poſſit.*

140 *Renũciare non pōt Reus defenſionibus, & q̃d obſeruandũ tali caſu, notatur.*

141 *Teſtiũ dicta formaliter ſunt ſcribenda & quæ dicunt pro, & contra fiſcum.*

142 *Baro denegans iuſtitiam, an feudo priuetur, diſcutitur.*

143 *Iniuſtia officialis nocet Baroni, q̃a cauſa poterit priuari per Superiores.*

144 *Remediũ querelæ quod datur ſubditis pro iniuſtitia quale ſit, deducitur.*

145 Priuilegium *Baronibus conceſſũ, nè cauſæ poſſint ab eo auocari non valet.*

146 *Dolus de futuro remitti non poteſt.*

147 *Princeps facta inueſtitura, non debet ſe intromittere in cōceſſis, niſi per viã grauaminis; nam ius alti dominij nũquam cenſetur eradicatum.*

148 *Appellari debet ab iniuſtitia, ſi cã erit in actis deducta, alias querelæ remediũ proponi debet apud ſuperiores.*

149 *Inſtãtia cauſæ an poſſit per Superiores abbreuiari mãdãdo Baroni, vt cã expediat infra tempus arbitrandum.*

150 *Tẽpus ſolitũ concedi pro celeri expeditione cãrum quantum ſoleat taxari.*

151 *Remiſſiones cãrum Baronibus nõ eſſe concedendas ſine cominatione tẽporis, & clauſula, vt certiorentur ipſi ſuperiores de expeditione, ſm̃ pragmaticã.*

152 *Remiſſione cauſæ Baroni cōceſſa, vigilis eſſe debet ꝑ habenda copia cauſę, & recipiẽdo carcerato, alias poſſet priuari*

153 *Baro an grauetur ex remiſſione cum clauſulis ſupradictis, notatur, & quod non ſeruatur Regia Pragm. aſſertur.*

154 Remitti *non debet cauſa Baroni, ſi conſtat vaſallum illi eſſe odioſum.*

155 Remitti *an debet cauſa Baroni, ſi nil conſtat contra inquiſitum, explicatur.*

156 *Cauſa an poſſit auocari à primo Iudice per ſuperiorẽ, ſi Baro bẽt ſecũdas cãs.*

157 *Negligentia Officialis quando ſit punibilis, & qua erit pœna.*

158 *Appellatio, vel q̃rela, an poſſit iure dari apud ſuperiores, ommiſſo medio Iudicis ſecundarum cauſarum, diſcutitur.*

159 *Bãna pęnalia nè vaſalli ommiſſo medio adeãt ſuperiores, an ſint valida & pęna cominata poſſit exigi, notatur.*

160 *Prohibens adiri Principem læſæ Maieſtatis crimine puniri dicunt, & an Proregi liceat ex cauſa.*

161 *Vaſalli non poſſunt prorogare iuriſdictionem in præiudicium ſui Baronis.*

162 *Sententia nõ eſt conſiderationis, ſine viſione proceſſus, vt ad exemplum poſſit adduci. quod eſt notabile, quia minima cauſa facit mutare deciſiones.*

163 *Carceratus põt frangere carceres, rũpere habilitationẽ impunè, adeundo ſuperiorem propter iniuſtitiam, ſed limitatur hoc.*

164 *Barones habẽtes ciuilem iuriſdictionẽ tantũ nõ poſsũt prohibere vaſallos, vt non adeant ſuperiores ommiſſo medio.*

165 *Suſpecto Barone, an dicantur ſuſpecti eius Officiales, latè diſcutitur.*

166 *Suſpectus in cognoſcendo, an erit ſuſpectus in delegando, notantur multa.*

167 *Practica varia recenſetur, qua ſuperiores vtuntur Barone ſuſpecto.*

168 *Baro ſi erit inimicus, priuatur facultate cognoſcendi, & delegandi.*

169 *Baro ſi erit incompetens ratione cauſæ redundantis in ſui vtilitatem erunt incompetentes ſui officiales.*

170 *Superior an poſſit mandare, vt tortura non inferatur ipſo inconſulto, vel grauetur Baro.*

171 *Confeſſio facta in tortura, erit nulla, ſi adeſt inhibitio ſuperioris.*

172 *Iudex appellationis an poſſit retinere totam cauſam pro grauamine ab interlocutoria, multa afferuntur.*

173 *Appellationis Iudex an poſſit remittere cãm cũ norma, diſcutiĩ vtraq; opinio.*

174 *Appellationis Iudex erit incõpetens ſe immiſcendo in primis, nõ data appellatione.*

175 *Iuriſdictio contentioſa incompetens, an poſſit prorogari.*

176 *Cauſæ ciuiles, & criminales nõ pñt extrahi à ꝓprio domicilio reorũ ꝑ Barones, &*

Digitized by Google

& multa rationes,& iura adducũtur.

177 Reus licet conſentiat,& cãm renunciet ſñ Baro poterit eo inuito vti ſuis priuilegÿs, & petere remiſſionem ad ſui domicilium.

178 Prorex an poſſit de facto retinere cauſam alicuius ſubditi Baronis citra præiuditium.

179 Carcerati poſſunt extrahi ex cauſa, ſi carceres erint debiles,ſi cauſa delegaretur foras,

180 Carcerati poterint extrahi ad aliquã Terrã de Baronia ſi ſic erit ſolitum.

181 Carcerati,an,& quãdo poſſint extrahi ad Iudicem appellationis, diſtingue.

182 Carcerati cuius expenſis ſint mittẽdi ad Iudices appellationum.

183 Baro tenetur conſtituere Iudicẽ appellationis intra prouinciam & quod nõ ſit vltra dietam, & ſi habet comoditatem conuicinÿ infra ſex miliaria.

184 Preſes non põt ſe intromittere in cauſis alterius extrahendo, ẽt ſi ipſe teneat ambas.

185 Rex tenetur Vicariũ, & Officiales deputare intra Regnum, & non poterit cauſas ad ſe auocare.

186 Baro an poſſit cãs ab ordinarÿs auocare, latè diſputatur, & diuerſæ opiniones referuntur.

187 L.iudiciũ ſoluitur ff.de iud.declaratur.

188 Opinio D. Rouiti diſcutitur.

189 Officialis non põt amoueri infra annũ ab officio,etiam ipſo conſentiente.

190 Princeps antè tẽpus determinatum nõ poteſt remouere officialem,ſine cauſa.

191 Officiales plures habere ſuper vna adminiſtratione, ſapit grauamen.

192 Officialis non põt amoueri infra annũ ẽt Terra alienata,vel ſi moriatur cõcedens,& ita deciſum refertur.

193 Ratio cuiuſcumq; diſpoſitionis reſtringit ſimilia ad limites illius.

194 Abſurda quæ poſſent dari,ſi Baroni liceret auocare cauſas ab ordinarÿs,referuntur.

195 Baro non tenetur cauſas delegare in eadem Terra,nec eſt obligatus eligere delegatum Doctorem.

196 Argumentum à communiter accidentibus,validiſſimum eſt.

197 Auctoritas Baronum timẽda eſt,dum de facto procedunt.

198 Lex quamuis dura ſeruanda eſt.

199 Epiſcopus Baroni comparatur in iure.

200 Epiſcopus an poſſit ad libitum auocare cauſas ab ordinario Vicario.

201 Vicarius Epi ad nutum poteſt reuocari, niſi habeat tempus conſtitutum.

202 Opinio communis non eſt attendenda ſi altera ſit æquior.

203 Sententia eſt ſtricti iuris, & non patitur extenſionem.

204 Decreta facta domi, vti non diſcuſſa non ſunt magnæ exiſtimationis.

205 Decretum S.C.in ſupradicta controuerſia formaliter adducitur.

206 Cauſa an requiratur in Principe, vt ſit motiua, vel probata in reſcriptis, vbi poteſt tertio præiudicari.

207 Baro non eſt competens de factis ſuorũ Officialium.

208 Officialis remoueri non põt per Barones ẽt ob cauſam ciuilem,vti infirmitatis & ſimilium.ſed per ſuperiores.

209 Decreta Ordinarÿ non põt Baro ordinare,vt reuideãtur,ſed appellare debent qui grauantur.

210 Vota illorũ qui non habent iuriſdictionẽ,& nõ sũt Aſſeſſores poſsũt reuideri.

211 Aſſeſſor vnus, & vnus Iudex coſtitui debent, & non plures in vna Terra.

212 Baro an teneatur coſtituere Officialem Iuriſperitum.

213 Aſſeſſorẽ Doctorẽ an teneatur Baro dare,vel Iuriſperitũ, vti Licentiatum.

214 Officialis quando poſſit decernere ſine voto ſui Aſſeſſoris,& quãdo teneatur requirere,notatur.

215 Aſſeſſorẽ Baro tenetur coſtituere officiali imperito,& prouiſionem conſtituere.

216 Baro tenetur Iudicẽ ordinariũ ſecundarum cãrum conſtituere, & non delegare cauſas modò vni,modò alteri.

217 Locũtenens per dies põt conſtitui,& nõ per multum tempus,niſi ex cauſa.

218 Locumtenens quare poterit eſſe ciuis in ſua patria.

219 Actuarÿ non poſſunt eſſe de patria.

220 Officiales in caſu abſentiæ,vel alterius

impedimenti, an poſſint ſibi cõſtituere Locumtenentes, vel Baroni competat.
221 *Officiales non poſſunt delegare.*
222 *Subſtitui non poteſt in officijs.*
223 *Locumtenens aduena conſtitui debet ſi abſentia Ordinarij erit longa.*
224 *Prorex an poſſit ſibi ſubſtituere in caſu abſentiæ.*
225 *Subſtituens an teneatur pro ſubſtituto ſibi in officio.*
226 *Officiales Patriota poſſunt eſſe in Villis & paruis Terris.*
227 *Baro an poſſit conſtituere vnũ Officialem in pluribus Terris.*
228 *Officialis non poteſt fungi etiam munere Actuarij, quia acta erunt nulla, limitatur in officio tenui.*
229 *Baro non tenetur conſtituere Aſſeſſorẽ aſſiſtentem in Terris paruis.*
230 *Officialis cõſtitutus in pluribus Terris, vbi tenetur reſidere, diſcutitur.*
231 *Baro nõ poteſt tenere plures Officiales in vna Baronia, ipſa non conſentiente.*
232 *Extrahi an poſſint carcerati ad vnã Terram de Baronia, declaratur.*
233 *Locus iudicij comodus eligi debet.*
234 *Iudex appellationis an poſſit cõſtitui, vt reſideat in loco primarum cauſarum.*
235 *Rex an in Terris Baronum poſſit ponere reſidentiam Reg. Audientiarum.*
236 *Iuriſdictionem aliquam quis exercere non poterit in dominio alterius Baronis niſi de ſui licentia.*
237 *Barones ſine licentia Proregis non poſſunt exercere iuriſdictionẽ contentioſam Neap.*
238 *Licentia vt quis poſſit exercere iuriſdictionẽ in Terra, non põt dari per Officialem loci, ſed per Dominum.*
239 *Facultas exercẽdi iuriſdictionẽ in alieno Territorio an præſcribi poſſit.*
240 *Citatus in alieno Territorio an teneatur comparere, latè excutitur.*
241 *Iudex ſemper poteſt iuriſdictionem ſuam ordinariam exercere, quouſque non elidatur.*
242 *Iudex licet notoriè ſit ſuſpectus poterit iure procedere, quouſque non fuerit ſuſpitio propoſita.*
243 *Iudex incapax iuriſdictionis non poterit exercere ſuam ordinariam iuriſdictionem in perſonam exemptam.*

PRAGMATICA TERTIA.

Carolus Quintus in Anno.

QVin etiam, nuper ingreſſis nobis eiuſdem citerioris Siciliæ Regni fines, crebra multorum populorum, clamoſaq; ad aures noſtras querela peruenit, à varijs vtilium Dominorũ oppreſſionibus ſe releuari quærentium, durumq; viſum, vt populos quos ab exterorum impetu armis tutamur, à noſtris opprimi audiremus, Statuimus igitur hac in perpetuum valitura Pragmatica ſanctione, & prouidemus, vt Barones cuiuſcumq; ſtatus, gradus, aut conditionis exiſtant, & alij vtiles Dñi, ſuis contenti vaſallos ſine moleſtia, & oppreſſione, pace, & iuſtitia nr̃a gaudere permittantur.

COMM. PRAG. III.

IN tres partes diuido hanc Pragm. Primò notatur, quod clamoſa populorum querela peruenit ad Principem Carolũ Quintum, de varijs vtilium Dominorum oppreſſionibus, quod ſatis fuit durum, vt populi, qui tanto ſudore ab impetu inimicorũ tutantur, opprimi à ſuis poſtea audiantur. Secundò præcipitur, vt Barones cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis exiſtant, ſuo ſint contenti, & ab oppreſſione, & moleſtia vaſallorum abſtineant; & finaliter dicit, quod ipſi Barones permittant, vaſallos pace, & iuſtitia gaudere.

Ad primam partem notauimus ſupra præcedenti pragmatica, quantum peculiare Principis officiũ eſſe debeat, ſubie-
1 ctos protegere, & ab omni oppreſſione liberare, vbi multa dixi, & hic probatur quod

quod armis, & legibus vtitur Princeps, ad nil aliud, niſi ad pacem ſubditorum conſeruandam,cum Reipublicæ pax,ex ſtirpe iſtorum duorum,armorum,ac legum conſeruetur,dicit tex.in auth.de
2 armis,& C.de Iuſtiniano Cod.iſtis enim propugnaculis Prouinciæ tutantur, ac purgantur,l.congruit ff.de offic.Præſid. & in ſumma,armis, aut legibus oppreſſiones vaſallorum , Princeps vlciſcitur, allegantur ſępius cap.Regni ſalubrem, & cap.Regni ad Regale faſtigium, per quæ iura conſtat,quam diligẽs ſit cura Principis,qui prouidet,occurrẽdo:Principis.n.eſt protectos & incolumes ſeruare ſubiectos ab omni gente,cum offendatur ſua auctoritas,& iuriſdictio ex oppreſſione ipſorum,& proinde pro ſua iuriſdictione,& ſubditorum pace ſtatuere licet contra quoſcunq; D.Tap.c.4.rub. de conſt.Princ.nu.17.Capyc.in inueſt. verſ.ad inſtantiam Eccleſiaſticorũ: Ac conſequenter licet Terram infeudãdo
3 conceſſerit in naturam frãcam, ac cum Regia,& omnimoda poteſtate, non per hoc abdicata erit ab eo poteſtas directi dominij,Bal.rub.quid ſit inueſt. Capy. verſ.feudorum alienationes 7.ampl. ꝙ directum dominium reſpicit principaliter audientiam querelarum,& appellationum ſubditorum ab oppreſſionibus Officialium,Affl.in conſt. Capitaneorũ Princeps.n.dicitur verus Dominus , & protector populorum,& ex inde mãdat prouidet,ſtatuit,& ſuccurrit q̃relis omnium,quamquam Terras,vel Ciuitates cũ omnibus regalijs conceſſerit,Bellug. rub.38.§.conqueruntur,& etiam volẽs
4 Princeps nõ poterit ſe expropriare iſto alto dominio,Capy.in inueſt. verſ.feudum dãt declar.1. quia eſſet deformare Principatum , cap. intellecto de iure iur.nam libera poterit concedere feuda ab omni ſeruitio,ſed nõ à ſuperioritate prouidendi querelis ſubiectorum,ac puniendi feudatarios,eos opprimẽtes;nam
5 priuilegium nũquam intelligitur excludere Principem concedẽtem, prout eſt in alijs inferioribus,vbi priuilegiũ operatur excluſo ipſo concedente,iux.glo.

ordinariam cap.paſtoralis,& cũ ab Eccleſiarum de off.ordin. & probantur ex pragmatica noſtra,dũ ſuccurrit oppreſſionibus,quæ ab vtilibus Dominis inferri audiebantur,quę obijciendo; dicit q̃ durum fuit auditu , vt populi, quos ab exterorũ impetu tuemur , poſtea à ſuis,
6 opprimãtur;ſui, vocãtur Barones,ac ẽt familiares,domeſtici,& protectores appellantur , vt in rubr. C. de domeſt. & protector.lib.12.vbi Lucas,dicuntur ẽt mẽbra corporis regalis,ad tex.in l.quiſquis C.ad leg.Iul.Maieſt.& 7.q.1.§.verò,Boer.dec.17.nu.4.vnde vti membra tanti ſublimioris corporis deberẽt eſſe, & pſectiora,intuendo,ac conſiderando quid ea operari teneãtur , & taliter sũt obligati ſuccurrere damnis,& periculis vaſallorum,ꝙ ſi non fecerint, tenentur in animæ iudicio ad reſtitutionẽ, Vaſq. contr.illuſt.c.43. nu.11. Adde ꝙ omni iure ſunt ad hoc obligati,Diuino,natu-
7 rali,ac poſitiuo,Aſſumptum primũ probatur ex ijs,quæ D.Paul.dicit:Qui ſuorum curam,& defenſionem nõ præſtat, infideli deterior eſt,Naturali iure tenẽtur,cum ſub hac lege,& conuentione primitùs magiſtratus datus,& acceptus fuit,vt talem curam gererẽt,taleq; miniſterium populis præſtarẽt, vt dixi , & Cagnol.l.culpa caret ff.de reg.iur. vbi multa alia tradit, qualiter Magiſtratus teneãtur adiuuare,defendere,auxiliũq; præſtare vaſallis vſq. ad mortẽ ſub præcepto,& latius Vaſq.contr.illuſtr.c.41. nu.20.in terminis; ex quibus reſpondi,
8 certis Baronibus,qui in recõpenſam alicualis fauoris,& auxilij præſtiti pro vaſallis prætendebãt licito iure poſſe accipere,& ſibi deberi; & in facto quidam dum ſua Terra hoſpitio eſſet oppreſſa apud Proregem,ita ſe exhibuit,vt obtineret exonerationem hoſpitij, ex qua gratia,quantitatem pecuniæ ſibi legitimè deberi pugnabat,dicens, quod & ſi Vniuerſitatibus donare non liceat,maximè ſuis Baronibus,Prag.5.§.fi.de ad-
9 miniſtr.Vniuerſ. tamen qñ hoc faciunt in remunerationem,valere donationem DD.oẽs affirmãt,vt Montanar. loc.cit.

Gram.dec.45. Ann.ſing.209. quia remuneratio emptioni,& venditioni comparatur,l.Aquilius ff. de donat. Replicaui,procedere allegata,quando perſona quæ ſeruitia præſtitit, non eſſet ad talia obligata, ſed ſi ratione officij, & debiti teneretur ſe talem exhibere,ea ſeruitia non merētur remunerationem cum ille ſuum officium impleat,inde talia non præſtant ortum actionis,vt ſa-
10 lariū iure peti poſſit,ſed potius accipiendo,turpiter ille accipere dicitur,ad ad tex.inſignem l.ſi.ff de cond.ob turpem cauſam,ſic Tiraqu. de reuoc.don. verſ.donatione largitus nu.21.& 106. & Pinell. de bon. matern. l. 1.par. 3. num.6. Franch.dec.428. & proinde
11 tuta conſcientia remunerationes in recompenſam talium auxiliorum recipi non poſſunt per Barones, ſed certa munuſcula dari, & accipi poſſunt pro recognitione,vt Tiraq.loco cita.nu.25 Nam poteſtas vaſallorum eis tributa fuit,vt diligentius ipſi protegerentur in pace,ac vt ſuum cuiq; ius tribueretur, & delinquentes præſcriptis pœnis afficerentur, vt ſingulorū ſtatus illæſus cō-
12 ſeruaretur §.1.de pac.ten.Non autem poteſtas fuit diſtributa ad opptimendos ſubditos,& ſanguinem emungendum à vaſallis,Boer.dec.55.in fi.& cap.ſalubritatem de conſecr. diſt.3. vbi Papa increpat Epiſcopos, dicens, ipſos fuiſſe conſtitutos, vt ſuſciperent partem ſuæ ſollicitudinis, & non quod veniant ad ſollicitandos ſubditos,ne verificetur illud dictum Ezech. 22. Principes facti quaſi Lupi rapaces: Et ex indè ait tex. noſter,quod durū fuit audiri,vt populi, qui ab impetu inimicorum tutantur, à noſtris poſtea opprimātur,& longè durior reputatur oppreſſio,quæ fit a ſuis,q̄ quę ab extraneis,vt Marſ.l.in l.diuus ff. ad leg.Pomp.de parric.vbi dicit, quod
13 licet pater poſſit remittere iniuriam illatam filio, iux. l.ſed ſi vnius §.fi.ff.de iniur. l. in perſonam ff. de pact. Viuius com.opin.opi.216.par.2. non tamen
14 pater poterit remittere iniuriam factā filio à cōiuncto,eo quod ſatis atrox reputatur, & ante eum poſuit pro ſingulari Rom.ſing.92.Arnc.dial 48. Adde ad hunc punctum Franch dec.715. & adeo eſt exoſa legi offenſio ſuorum, vt ſtatutum licet generale ſit,iubens occi-
15 di foriudicatum,non comprehendat,& arctet ſuos, imò quod ſi occiderint, ij puniri poterunt,vt Marſil.d l.Diuus,& ſing.129.D.de Franch.dec.276.& cōſequenter,receptatio foriudicati à con-
16 ſanguineis facta,non punitur,cum natura non ferat, quod is offendat, qui defendere teneatur;& ſi cōſideremus primam originem ſecularium poteſtatum; clarius hoc demōſtrat,quod introductæ fuerunt ad protectionem populorum,
17 ad dirimendas lites, ad punienda crimina:Hinc leges in tantum valent,in quantum ſunt vtiles populo, alias non ligant,cap.erit autem lex 4.diſt. Et leges,& Superiores non fuiſſent neceſſarij,ſi homines ratione gubernati,& recti fuiſſent;nā per legem nō fuit iuſſum benefacere,ſed prohibitum malefacere vt 23.q.5.c.ad fin. & ſic declaratur illud,quod qui ſpiritu Dei aguntur, non manent ſub lege,Fely.c.1.de Sum,Tri. & fid.cathol.& ſi non fuiſſent peccata, nō oportuiſſet habere Superiores, cap. de Conſtantinopolitana 22.diſt.Orta
18 enim fuit Superioritas à Cayn vſurpatore, cuius tempore omnia erant communia,& erat illa primęua naturalis libertas,non diſtinguens meum à tuo, & is cępit vſurpare prius communia,ſimiliter,& alij fecerunt,& ætas illa aurea recepit finem,& introducta fuerunt dominia ex hominum iniquitatibus, cap. dilectiſſimi 22.quęſt.1.At quia ex indè oriebantur magnæ concertationes, & diſtinctiones,mei, & tui, introduxerunt homines, ſtatuta,& conſtitutiones facere. Et quia parum fuiſſet,eas habere,ſi non fuiſſent homines præcipui, qui ordinationes ſeruari facerent,& errantes coercerent,creauerunt Reges,& poſtea alias Poteſtates,l.2.§.poſt originem iuris ff.de orig.iur. Vndè conſiderent Superiores, quantum deficiant in ſalutari ſuo,opprimendo, non releuando vaſal-

los

los, quos Deus conceſſit à primordio eis,vt ſubiectos in pace gubernarent.

Propterea hic Princeps,ſecunda parte ſtatuit,quod Barones cuiuſcunque ſtatus,gradus, aut conditionis exiſtant, ſuo ſint contenti; & ponderando huius textus generalitatem,verborumq; eiuſdem prægnantiam,& geminationem notatur,quod hęc ordinatio extenditur non ſolum ad Barones,ſed ad quoſcũq;
19 in dignitate,& prærogatiua, licet maxima poſitos,vti ad Comites,Marchiones,Duces,ac Principes, & ad inferiores quoſcunq; ac ſuperioritatem, & iuriſdictionem habentes. Perpendatur illud verbum (cuiuſcunq;) nam eſt diſtributiuum adeò vniuerſale, ac generale,
20 vt ſit aptum comprehendere caſus maiores expreſſis, ac infimos, & abuſiuos, Capyc. dec.88. & Crauet. conſ. 294. Boer.dec.36.nu.12.& eſt nobis in exẽplum, illa nodoſa quæſtio Feudiſtarum quod ſi inueſtitura cuiquam erit facta, ſcilicet ſibi, & hæredibus quibuſcumq; quod per illud diſtributiuum, ſeu dictionem (quibuſcumque) feudum poterit tranſire,ac relinqui etiam extraneis, Bald. cap. Imperialem de prohib.feud. alien. Alex.l.etiam ff.ſolut.matrim.Vrſill.dec.186.nu.5.Reg.de Pont.conſ.2. nu.170.Immò quod poſſit fideicommitti,ac legari,quod eſt maius, cum fideicommiſſarij,ac legatarij impropriè hęredes, ac ſucceſſores dicantur;ſed quia virtus illius dictionis eſt, etiã ad impropria extendi,ideò legatum feudi ſubſtineri dicunt Rip. l.ex facto §. ſi quis ff. ad Trebel.Curt in tract.feudorum 3.p. quæſt.vlt. (licet, & verius aliter diſtinguant Iacobi. de S.Georg. in tract. de feudis verſ.quibuſcunq;& Vrſil.d.dec. 286.latè Reg.de Ponte conſ.15 nu.15 Anna conſil. 53. num. 15. cum ſeq. & ideo appellatione omnium, licet verbũ
21 (omne) ſit vniuerſale, Gram.dec.4. 9 extendit,& ampliat, Pinell.1.par. rubr. de bon.matern.nu.31.Bertaz.de clauſ. 4. clauſ. non tamen comprehenduntur
22 iura,& actiones,vti tertia ſpecies ſeparata à mobilibus,& immobilibus,vt ibi Pinell.indè ſaluant donationem omniũ bonorum valere, dum iura, & actiones
23 non comprehenduntur,quia ſalua manent donanti,licet refutata eſſent omnia bona,Iaſo.& alij in l. ſtipulatio hoc modo concepta ff. de verb. oblig. quod ſecus procedit, ſi donatio fieret de bonis quibuſcumque; nam verbum illud genericum extenditur etiam ad iura, & actiones,DD l.mouẽtium ff.de verb. ſignif.Surd.dec.233. Reg.de Pon cõſ. 151.multa cumulat Marſil.l.ſi vnius §. cogniturum ff.de quæſt. Et ſic patet,q̃ larga,& vniuerſalis,ac indefinita ſit poteſtas huius diſtributiui ad caſus maiores, & infimos,ac abuſiuos, vt latè Tiraquell in tract.retract.§.1.glo.7.Reg. de Pon.conſ.63.nu.53.qui limitat ſingulariter prędicta;& modò in facto cõtrouertitur, ſi pragmatica de cenſibus,
24 quæ dat exequutionem realem,& perſonalem contra poſſeſſores,& quoſcũq; detemptores rerum obligatarum,comprehendat inquilinos & colonos, merè detemptores, & improprios poſſeſſores propter illud verbum (quoſcumque) quem punctum latè attingit Franc.Milan. deciſ. Sicil.3. ad quem te remitto. Adde Reg.de Pon.conſ.63.nu 61. vbi multa,Intrigl.ſuper Bulla cenſu.q.37

Eamdemq; generalitatem demonſtrant etiam alia ſequentia verba noſtri
25 textus,ibi (ſtatus, gradus, & conditionis) ſtatus hominum eſt triplex, ſupremus,medius,& infimus, gloſ.& Luc.de Penn.C.de appar.præfe.Vrb.lib.12. li-
26 cet alij,aliam diſtinctionem tradiderint l.3.ff.de ſtat.hom. Gradus etiam,& cõditio hominum,in tres partes diuiditur in plebeios,nobiles,& in dignitate poſitos,Luc.de Pen.in l.1.C.de deſert. lib. 12.Et conſequenter ex ijs verbis geminatis,arguitur vniuerſalitas,& generalitas ſtatuti; nam verba non præſumũ-
27 tur fruſtratoriè poſita, Caſtr. l.qui in poteſtate §.1. ff. de teſtam. ſed ſemper debent aliquid operari, l.ſi quando ff. de leg.3.Socc.regul.incip.verba,& geminatio verborum per infinita alia in iure operatur,l.bal.ſta, vbi omnes ff.ad Tre-

Trebell. & multos effectus geminationis cumulauit Marſil. l. 1. §. quæſtioni ff. de quæſt. & verba prægnantia ſatis generalem faciunt diſpoſitionem, Petra de poteſt. Princ. vlt. art. vbi dicit, quod
28 clauſulę ex certa ſcientia, vel de plenitudine poteſtatis poſitæ in reſcripto nil operantur in tertij præiudicium, tamen ſi erint cumulatæ, dicendo de plenitudine poteſtatis, motu proprio, ex certa ſcientia, propter has geminationes enixa voluntas Principis arguitur, etiam contra tertium de poteſtate abſoluta: & ſimiliter nō omittam annotare, quod in maxima cauſa obtinui in Reg. Audientia contra certum delinquentem qui captus fuit cum ſclopeto caricc, & ſe defendebat, quod portare poterat,
29 quia erat miles nouæ militiæ, quibus per prag. 2. de militib. c. 4. erat conceſſum poſſe portare omnia arma, præter pugiones & archibuſios paruos; Reſpondi ego, quod ex generalitate verborum noui bandi prohibentis omnibus cuiuſcunq; ſtatus, gradus, & conditionis, facultatem portandi archibuſium caricū intus habitatum, quod propter hāc generalitatem, & verborum geminationē, ſecundum ſtatutum, extenditur ad om-
30 nes etiam priuilegiatos, de quibus eſſet facienda expreſſa mentio, ſecundum Alex. conſ. 4 vol. 6. & conſ. 215. Decia. conſ. 171. Socc. cōſ. 120. aſſerētes generalem, vel vniuerſalē prohibitionem cū verbis prægantibus factam, comprehēdere etiam priuilegiatos, ex rationibus ſupradictis; ex quibus cauſa appellata de indebita captura; fuit remiſſa (quāquam vt verum fatear) cōtrarium ego fuiſſem iudicaturus, cum conſilia ſint
31 ad placitum, ſed vota, & ſententiæ debeant inhęrere veritati, Theſaur. in præfa. deciſ. nu. 60. Foller. de cenſib. fol. 82. Dico, quod primum priuilegiū conceſſum militibus de omnibus armis, vt dixi, non poteſt tolli per ſequens quantūcunq; generale niſi facta expreſſione dicti primi, vel facta derogatione ſaltē generaliter, vti non obſtātibus quibuſcunq; priuilegiatis, ita Franch. dec. 162 nu. 14. Princeps enim non præſumitur
32 per quamcunq; generalitatem, vel vniuerſalitatem verborum, velle præiudicare illis, quibus ſpecialiter prouidit, tex. inſignis l item apud Labeonem §. ait ff. de iniur. benè Petra de poteſt. princ. penult. art. cum præcedenti, ad quem recurras, Ripa ſubtiliter cap. ſicut de reſcrip. nu. 48. Oſaſ. dec. 169. D. Tappia vlt. art. l. fi. ff. de conſt. Princ. n. 45. & laxis fimbrijs ad partes hoc diſcutit Marſil. in pract. crim. §. quæritur ex num. 16 qui dicit hāc quæſtionem eſſe lucro plenam, & à paucis benè diſtinctam, vt vere ipſe excutit ibi, & ſic pragmatica noſtra ſatis eſt vniuerſalis.

Et ſequendo inſtitutum tex. noſtri (Barones cuiuſcunque gradus, ſuo ſint contēti; ſic verba tex. l. 4. C. fin. regund. ibi, quilibet ſuo ſit contentus, & rem nō expetat iuris alieni; & verè auaritia eſt cauſa tanti mali regiminis, vt dixi in
33 rubrica, ea eſt cauſa, & radix omnium malorum, cap. quia radix de pœnit. diſt. 2. nam mens alligata cupiditatis vitio ſemper à vero deuiat, vt 90. diſt. in cap. benè quidem, eſt mater omnium litium & iurgiorū, cap. de his 27. diſt. ſed proh miſeri? (inquit ille Sapiens) non videris, quod cupiditas eſt ferociſſima peſtis quæ homines ſemper egenos facit, cum eò magis quo fuerit locupletata men-
34 dicat? omnia poſſidemus quęcunque non cupimus; & numquam ſatis dixiſſem de infinitis malis huius vitij, ſat eſt dixiſſe eſſe radicem omnium malorum & cumulat multa Marc. Ant. Surg. c. 7 nu. 20. & Additio fratris, ibi; vndè Barones vt rectè regant, obſeruent hoc vnū vt ſuo ſint contenti; ſequitur ex textu
35 (& vaſallos ſine moleſtia, & oppreſſione tractēt) moleſtia fit facto, & verbo, facto vti angariādo iniurijs realibus afficiēdo vaſallos, collectādo, adulterādo, & ſimilibus, vt infra dicam verbo contumelijs iniuriando, & dicitur moleſtia propriè quæ fit extra iudiciū, vndè lege pęnali
36 facta ne alicui inferatur moleſtia, intelligetur de moleſtia facti, non iuris, per viam iudicij, l. 1. C. de his quę pęnæ nomine

mine,l.amplius ff.rem rat.hab.vbi DD.
Borgni.de vſufr.nu 56. Adde Pereg.de
fideico ar.31.nu.5. qui benè diſtinguit
hoc;verum quando eſſet calumnioſa iu
37 dicialis moleſtia,extenderetur etiam ſi
in iudicio fieret,Capy.dec.69.nu 9.qui
ait in generali ſermone venire quamli-
bet moleſtiam et iudicialem,Tiraqu.la-
tius de retract.§.35.gloſ.4 num.39.vel
melius,ꝙ attenditur mẽs,vel verba Te-
ſtatoris,vel ſtatuti,an ſint vniuerſalia,
ac prægnantia, vt Marſil. l.vnius §.co-
gniturum nu.42.ff.de quæſt.Abb.conſ.
44.Surd.dec.194.

Oppreſſio propriè dicitur pauperum
& miſerabilium perſonarum, quæ præ-
38 ualere,& ſe defendere non poſſunt ad-
uerſus potentiam Superioris,vt 11.q.3
cap.pauperum,& tales opprimens,iudi-
cium ſanguinis ſibi parat,dicit tex.cap.
omnis oppreſſio de pęni.diſt.1.quorum
oblationes à Deo refutantur, eò quia
proprium Dominorum eſt,ſubleuare,&
miſeros non opprimere, cap.gloria 22.
q.2. vbi dicitur,quod ſacrilegium com
39 mittitur ex oppreſſione miſerabilium
quorum Redemptor noſter præcipuam
cauſam ſibi reſeruauit, ac protectorem
eorum ſe fecit, & qui iis iniuſtitiam fa-
cient,iniuſtitiam conſequentur §. omni
bus auth.de ſanctiſſ.Epiſ.& experientia
docet,ꝙ iſti emunctores ſanguinis pau-
perum miſeram vitam finiunt,& eorum
quæſita labuntur ad inſtar floris,qui de
mane egreditur,& ſubito conteritur,vt
Pſal.vidi impium exaltatum,tranſiui,&
ecce non erat, nec inuentus eſt locus
eius.

Et in foro fori ſcias,quod de iure li-
citum erat vaſallis grauatis, moleſtia,&
40 oppreſſione,Dominum impunè occide
re,& de hoc eſſe communem,receptãq;
ſententiam,refert Viui.com.opin.opin.
316.par.1. Grammat.conſil.ciuil.162.
prout aduerſus Regem Tyrãnum licet
Regnicolis ſe rebellare,Capyc.dec.19.
nu.32.Camp.cap.Regni 131. quæ cõ-
cluſio licet de iure ſuſtineri poſſet,huic
tamen per Concilium Conſtantienſe
fuit derogatum,ex eo,quod non eſt dã-
41 dum iudicium, & iuſtitia in manibus
partium,vt refert Capy. de proh.feud.
alien.col.39.idem Capy.dec.69.nu.32
Luc.de Pen.l.j.C.vt armorum vſus.re-
ſiſti tamen poterit, ſed non licet offen-
42 dere Superiorem iniuſtè exequentem,
dicit Paris de ſyndic.verb.reſiſtere;Ad-
de,vt in tantum ſit verum,vt Baronem
ſuum offendẽtes,multi tenuerint incur-
rere in læſæ Maieſtatis crimen,Petra de
pot.princ.fol.34.nu.12.Surg.de Neap.
illuſt.cap.fi.nu.10.ſed hæc opinio ſubſti
netur in Dominis non recognoſcẽtibus
43 Superiores, & Imperialia habentibus,
vt in Magnis Ducibus,ſed in aliis Baro
nibus,nõ fuit recepta talis opinio, Gui.
Pap.dec.344.& Viui dec.278. ſolum
44 quando officiales maiores Regem im-
mediatè repreſentantes ex cauſa officij
eſſent offenſi,vt Viui.ibi, Maſtril. tract.
de indultu q.26 nu.18.& Decia. tract.
crim.lib.7.c.8.nu.7.verũ quod grauius
puniũtur,& excepti ſunt iſti delinquen
tes ab indultu,tanquam offendẽtes Mi-
45 niſtros Regis, Principi tamen remanet
vindicta Baronum, ad quę pertinet ca-
ſtigatio ſcelerum, & oppreſſionum vti-
lium Dominorum; & proindè Cæſarea
Maieſtas, Vniuerſitate conquerẽte,ſo-
let deſtinare duos Conſiliarios,vel pro-
46 bos viros ad audiendum eorum graua-
mina,Anna ſing.155. Et prius ſolitum
erat facere viſitari Barones, inquirẽdo
quomodo tractarent ſubditos,quod iu-
re eſſe obſeruandum,dixit Affl. Conſt.
Regni Capitaneorum nu.6. aſſerẽs ne-
ſcire quomodo in deſuetudinẽ hoc abie-
rit,cum fuiſſet firmamentum boni regi-
minis;nam ſi non virtutis amore,ſaltim
pœnæ timore,multa minora eſſent gra-
uamina in Regno,& Tyrannides;Nam
Tyrannides exercentur, non ſolum per
47 Tyrannos,ſeu Infideles,ſed per omnes
opprimentes, Bart.in tract. tyran.verſ.
exercitio tamen fiunt Tyranni,Boſſ.tit.
de Principe nu.55. Adde Vaſq.contr.
illuſt.47.Frec.autem tract. de ſubfeud.
auct.35.defendendo Barones, dicit,qđ
48 non erat licita viſitatio,cum eſſet quæ-
dã generalis inquiſitio,& turbatio poſ-
ſeſſio-

ſeſſionis feudi, de Pont. in ſuo tract. tit. de elect. §. 1. num. 62. ſed ſufficiat, quod ſubditis conquerentibus eis miniſtretur iuſtitia, vt nouiſſimè Maſtril. lib. 4. c. 13. in fi d. tract. de Magiſtr.

Et ſic pęna contra Barones indebitè
49 moleſtantes, & opprimentes ſubditos, ſecundum vnam opinionem erat priuationis feudi, vltra pœnam delicti, iuxta ſui naturam, ſi moleſtando delinqueret in perſonas eorum, ita probatur ex tex. cap. Domino ſi de feu. defun. fuer. controu. & c. 1. qualiter Dominus propter. feu. priu. cum debeant pares vices reddere vaſallis, dicit ibi glo. ſic Iacobi. de S. Geor. tit. de Royd. col. 13. Capy. dec. 69. nu. 29. Gram. conſil. ciuil. 162. n. 15 nam qui abutitur dominio facit ſe indi-
50 gnum, & intereſt Reipublicæ, ne quis re ſua malè vtatur, Caſtr. l. in re manda ta C. mand. & ex officio tenetur Superior, cum ſciuerit oppreſſiones vaſallo-
51 rum vindicare, ex lege illicitas §. nè po tentiores ff. de off. Præſid. Gui. Pap. dec. 62. & refert Vaſq. quamplures Poteſtates priuatos c. 8. nu. 20. Adde Petram de pot. princ. fol. 39. nu. 119. qui refert exempla quamplurimorum priuatorum ex abuſu dominij.

Et arguẽdo à fortiori, hoc probatur
52 ſi n. deteriorans feudum poterit feudo ptiuari, iuxta diſt. Clar. §. feudum q. 56. fortius erit ſi fiat in perſonis, quę longè nobiliores ſunt rebus l. iuſtiſſimè ff. de ędil. edict. eò maximè quod ſolita inueſtiturarum clauſula eſt, non deteriorando vaſallos, & feudũ, vndè abutens, moleſtando, angariando, collectando, adulterando, iniuriando, & extorquendo à miſeris vaſallis, qui vt eorũ feſtis, & guſtibus vacent, ipſos excoriant, ita vt videamus, quod etiã & victualia vſq; ad anſeres, & gallinas, ad modum militum hoſpitantium procurant, iuxta glo. l. cęnaticorum C. de erog. mil. annon. Boer. dec. 304. Iſto modo, maxima dicitur de
53 terioratio, & ſatis grauatur honor Regis, cum malè tractantur ſubditi, & ad pauperiem deducuntur, cuius valdè intereſt habere locupletes §. cogitatio auth. vt Iudices ſine quoq. ſuffr. Frecc. auct. 8. & ex his videtur iuſta cauſa priuationis feudi; Adde quod ita cõcludit Gram. conſil. crimil. 10. lex. n. feudorum
54 ad imparia non iudicat Dominũ a vaſallo, nam ſicuti vaſalli nil cõtra Dominum felonię, ac mali excogitare debẽt, ſic & Dominus tenetur non moleſtare ſuos vaſallos c. j. de forma fidel. & ſicuti vaſallus tenetur honorare Baronem,
55 cum à natura hoc ſit inſitũ, vt ſubditi reuereantur ſuperiores, quod obſeruatũ videmus a Brutis, quæ Leoni, & Vrſo, reuerentiam, & timorem præſtant, vt Crauet, conſ. 6. nu. 20. & refert Luc. de Pen. obſequialia, quæ debent vaſalli Baroni, l. 2. C. in quib. cauſ. Colon. quilibet
56 inferi r. n. debet debitam reuerentiam & locum Superiori ſuo, alias iniuriarũ puniri poſſet, Vaſq. in pręfa. nu. 25. in fi. Carau. rit. 39. idem Vaſq. in præfat. nu. 125. quia Principatus eſt de iure natu-
57 ræ, cui obedire tenemur, ſic è contra Barones debẽt reddere vices ſuas, amã-
58 do vaſallos vti filios, eorum commoda procurando, l. nam ſalutem ff. de offic. Præf. Vigi, & nõ detrahere eis, alias nomen Dominorum non merentur habere, Bal. conſ. 439. Crau. cõſ. 238. & Affl. latiſſimè dec. 265. vbi conatur oſtendere omnes caſus, qualiter alter alteri pares vices debeat reddere, & Capy. in inueſt. verſ. parilitas ſeruanda, & nil excogitare vnus contra alium debet, licet maior pęna ſit in vaſallo, ita vt Maieſtatis crimine reus haberetur, cũ Baro repræſentet Regem, Vrſill. d. dec. 265. qđ non placet Viui. dec. 178. vbi videre poteris, an, & quando offendens Baronem læſæ Maieſtatis pœna teneatur, & dixi ſupra de veritate.

Alij, aliam opinionem tenuerunt, qđ non ſit iuſta cauſa priuationis feudi,
59 Domini ſæuitia, & moleſtia, ſed quod cogi ex his poterit Dominus vendere feudum, argum. tex. §. ſi. inſti. de his qui ſunt ſui iuris, ibi, quod ſi intolerabilis videatur ſæuitia Domini, cogatur ipsũ ſeruum vendere; nam ſufficit vaſallis eximi à dominio crudelis Domini, & tunc

tunc Baro non ammittet pretium feudi quæ æquior videtur opinio, ſicq; dixit Boer.dec.3c4.n.8.Bal.l.2. ff.de his qui ſunt ſui,vel alien.iur. Franc.Marc.dec. 374.par.2.Adde Crau.conſ.6.nu.109 & ita de Pon.in ſuo tract.fo.90.de pot. Proreg.poſt hæc edito.

Tertia fuit opinio, quam inſequūtur
60 multi, quod feudo poſſit priuari Baro, ſi præceſſerit trina monitio à ſuperiore facta,vt abſtineret à moleſtia,& oppreſſione vaſallorum; nam ſi ille maneret in pertinacia,tunc argueretur verus dolus,& inobedientia, quæ nullam habebunt excuſationis cauſam non priuādi eum feudo, Ann.ſing.55. & pro vera cautela tradidit Iacobi.de S.Geor. f.7. verſ.quæritur,Capyc.in inueſt. fol.67. hancq; opinionem ſectatur nouiſſimè Gayl obſeru.17. lib. 1. dicens in praxi
61 ita obſeruandum,& quod trina,& non vnica monitio ſufficiat,hoc credo,quod ex eo fit, nā videmus quod in omnibus præiudicialibus,lex non fuit contenta vnica interpellatione,iuxta ſingularem doctrinam Gomeſ.var.reſol.c.1.de delictis,qui hanc regulam exornat,& obſeruatum videmus in praxi; ſemper .n. quis admittitur, niſi expreſsè per alia duo decreta fuerit reiectus,quod eſt notabile,Viui.dec.235. Trinaq; monitio requiritur, vt accuſator pro deſiſtente repelli poſſit,Carau.rit.120.Sicq;vt Baro poſſit feudo priuari,ſi non præſtiterit
62 ſeruitium,trina interpellatio requiritur c.j.de milite vaſallo qui contumax eſt, Affl.Conſt.ſi vaſallus,& in noſtro puncto Crauet.conſ.222.Boſſ.tit.de principe num.56.In ijs enim quæ ſunt magni præiudicij,& inretractabilia, videtur ꝙ vnica monitio non ſufficiat, vt ex prædictis conſtat.

Verùm Gram.dec.104.ſequēdo primam opinionem ſubſtinet, quod omninò feudo priuari debeat Baro,licet aliqua monitio non præceſſiſſet,ac reſpōdet argumento prædicto, quod in præiudicialibus vnica interpellatio non ſufficiat,quod id procedat in dolo præſūpto,vti in denegatione iuſtitiæ,& ſic in ommittendo,ſecus in committendo; nā ſi de mala tractatione vaſallorum conſtet, non eſt expectanda alia monitio,
63 cum legem Baro offenderit.Item tunc monitiones ſunt neceſſariæ, vbi à iure imponitur pena pro culpa negatiua, tunc enim ad hoc, vt quis in eam incidat,citationes ſunt neceſſariæ, veluti ſi Baro non fecerit iuſtitiam, vel non cōſtituerit officiales, & in ſimilibus, tunc enim in mora debet conſtitui,vt pena plecti poſſit,ſecus vbi pœna ponitur ꝓ facto affirmatiuo,vt puta ſi quis commiſerit tale crimen puniatur,tunc non eſt expectanda alia monitio,ſed pena legis punietur, quando in eam inciderit quis Gram.ibi,& Alex. l. ita ſtipulatus ff.de quæſt.nu.17.ſic etiam diſtinguit, quod eſt menti tenendum,Adde Menoch.de arb.iud.caſ 49.nu.41.

Et redeundo vnde digreſſi ſumus, Gram.firmat deciſum in Conſilio,illum Baronem fuiſſe pro ſuis exceſſibus relegatum,ac feudo priuatum, ſtante probatione moleſtiæ vaſallorum,quem ſequitur Vrſill.dec.265.nu.25.& notant tex.pro ſingulari l.1.C.ſi quacūq; pręditus poteſtate,quæ deciſio cum in Regno faciat ius,non videtur eſſe recalcitrandum; verumtamen neſcio, an iſtis temporibus poſſit obtineri, cum tēpora
64 faciāt variare opiniones,& deciſiones, l.2.§.ſed quia C.de vet.iur.enucl. nam videmus,quod nouiſſimè multæ deciſiones renouantur,& reuocantur,Viui.vlt. tom.dec.401. Theſſ.in prohęm. deciſ. Iſern.in prohęm.Dico,quod hodie ſunt maiores reclamationes vaſallorum,pluſquam alijs temporibus, & tot, tantaq; capita grauaminum proponuntur, & tamen non vidi quemquam priuatum, ſed ſolum reiecta grauamina, ac punitos Barones de ſuis exceſſibus,& ſeruata fuit ſecunda opinio,quod fuit iuſſum vt venderetur feudum (potius voluntariè,quam neceſſariò per ſententiam,vt vidi in cauſa cuiuſdā Baronis Genuenſis) Viui.dec.447.vlt.par. vbi benè ſic concludit,& Maſtr.nuper in d.tract.de Magiſt.lib.3.c.10.nu.70.cum ſeq.

Sed

Sed ſtante opinione Gram. pro vera aliqui limitant dictam regulam nõ procedere in feudo remuneratorio, id .n. 65 non ammittitur ex culpis feudi, cum non habeat propriam naturam meræ, & gratuitę beneuolẽtiæ, iuxta feudi definitionem, & tranſcendit terminos donationis, cum ſit facta ex remuneratione, quæ emptioni comparatur d.l. Aquilius ff. de don. ſic Ann. ſing. 209. Gram. dec. 65. Marſil. ſing. 333. Oſaſ. dec. 139 num. 78. Viui. com. opin. verb. donatio, Tiraq. l. ſi vnquam d. verb donatione largitus num. 13. quæ opinio communis 66 eſt. Tamen tu eam ſublimita, intelligẽdo ſecũdum verum ſenſum, qui ſemper ab adoleſcentia mihi placuit de conceſſione feudi remuneratoriè facta, vbi p̃cedunt talia merita, ex quibus dari potuiſſet actio, vel Iudicis officium, alias ſi ea merita non precesſiſſent, aſſerimus talem conceſſionem non excedere terminos ſimplicis donationis, probat tex. l. donari, ibi (nullo iure cogente) ff. de reg. iur. quod ſic declarant glo. Cagn. & Dec. ibi, namq; donatio eſt, quæ non fit aliquibus præcedentibus meritis, & officijs, quæ tñ non obligant ad actionẽ vti de ſeruitijs præſtitis erga parentes, coniunctos, & amicos: Conceſſio remuneratoria erit, ſi quis tanto tempore geſſerit negotia amici, ex quibus poterit petere ſalarium, vel ſi ſuis expenſis quis inſudauerit in bello, ac ſimilibus caſibus, quæ præſtant obligationem, & 67 actionem, in his ceſſat ingratitudo, ac pęnæ feudales, & in his etiam nõ requiritur inſinuationis ſolẽnitas, nec decretum in ipſarum cõceſſione, licet res ſint Vniuerſitatis, vel Eccleſiæ, Bar. l. ambitioſa ff. de decr. ab ord. fac. ſed in alijs meritis, quæ vel ex obligatione naturæ vti ſeruitia, quæ præſtãt filij parentibus 68 vxores maritis, vel ex debito officij, vti officiales qui benè adminiſtrant, milites ſalariati qui fideliter pugnant, hæcq; ſeruitia remunerata, non verè remuneratoriam naturam obtinent, cum actionem hæc non præſtare potuiſſent, prout dicimus de donatione facta coniugi ex 69 ſeruitijs, quod licet probentur magna ſeruitia, obſequia, vigilię in infirmitatibus, non per hoc donatio erit remuneratoria, cum ea obſequia non producãt actionem; Adde Franch. dec. 428. in terminis. Et ne aliorum labores mihi videar appropriare, ſunt videnda quæ in hac queſtione ſcripſit doctiſſimè Pinel. de bon. mater. l. 1. p. 3. nu. 60. qui viuis rationibus contra communem aliorum opinionem defendit prædictam conclu 70 ſionem. Nec curandum eſt de communi; nam vbi validiores rationes eam vincunt, communis non eſt attendenda, D. de Franch. dec. 30. & in terminis de Pon. in ſuo tract. fol. 70. qui allegat hũc locum.

Et inferendo ad caſum noſtrum, ſi Princeps feudũ conceſſerit, ac donauerit alicui, ob ſua merita remuneranda, quia pro defenſione in bello multa pericula ſubijt, ac digna Heroum opera egerit, hic laudãdus erit, quod fideliter ſuum munus expleuerit, de quo Princeps debet tenere memoriam, iux. text. l. fi. C. de præpoſ. agen. lib. 10. & l. j. C. de priuil. eor. qui in ſacr. bell. lib. 12. Nõ 71 tamen reperitur cautum, quod Princeps prædictum ſit obligatus remunerare, vnde ſi Princeps donet feudum fortaſſe, non poterit dici remuneratorium, ita vt ob ingratu inem, & infidelitatem, vel ob alias culpas feudo priuari non debeat, quæ opinio vltra Pinell. roborata eſt auctoritate Glo. Pariſ. in terminis §. 30. nu. 99. & D. Tap. hanc dicit eſſe opinionem veriorem l. fi. ff de Conſt. Princip. 7. art. & Reg. de Pon. nouiſſimè viſus, ita refert iudicatum in Conſilio, de quo gauiſus ſum conſ. 59. nu. 15. & hunc locum citat idem Reg. de Pont. in ſuo nouiſſimo tract. Sed his 72 circũſcriptis, & ſi ſequi velimus primęuam opinionem contra Pinell. dico fortius, quod etiam in feudo vendito, culpæ feudorum locum habent, ita ex multis rationibus firmant Roland. conſ. 10. lib. 3. & Tap ibi, licet Crauett. conſ. 6. contrarium opinetur, ex eo, quod feudũ emptitium ſit improprium feudũ, vndè

pęnalia

pęnalia ad impropria non extēduntur; Adde Præſid.de Curt fol.33.nu.53.& fol.83 in ſuo tract.feud.tamen ſupradicta opinio conſuetudine ſeruatur; & ita intellige limitationem poſitam, ſicque latè Petra fol.81.num.160.de poteſtate princip.

Limitatur etiam concluſio principalis in feudo ex pacto,& prouidentia, in
73 quo culpa viuentis non nocet ſucceſſoribus, quibus prouiſum eſt in inueſtitura,in quo articulo variè Doctores ſcripſerūt;Realis tamen diſtinctio terminorum eſt, quod aut viuēs delinquit contra tertium, vti in caſu noſtræ quæſtionis,quādo moleſtat, & malè tractat vaſallos, vel delinquit contra Principem, ſeu Dominum concedentem.Primo caſu,delictum feudatarij non nocet filijs, vel agnatis, cū delictum debeat tenere ſuos auctores,l.ſancimus C.de pęnis,& non obeſſe ſucceſſoribus,quos Princeps vocat,& à cuius pſona ſucceſſores feudum habent, & non ex perſona delinquentis,Affl. & omnes Feudiſtæ in c.1. §.præterea,& §.penul.quæ fuit prima cauſa benef.amit.quod ſecus eſt in feudo hæreditario,Vrſill.deciſ.385.Gram. dec.77.(licet ſe inuoluat,confundendo antiquum feudum cum illo,quod eſt ex pacto,& prouidentia,& carpit eū Vrſil. dec.282.nu.20.)

Secundo verò caſu,quando offenditur perſona Domini? hic punctus ha-
74 bet plus difficultatis;nam ſiue paternū, ſiue ex prouidentia ſit feudum, iniuria ſic vindicatur per legem feudi, vt culpa viuentis offendat ſucceſſores c.1. an ille qui interficit fratrem Domini ſui,& c.1.quæ ſit prima cauſa §.fi.Alij quamplurimi diſtinguunt,ſolum poſſe priuari delinquentē,eiuſq;filios,& deſcendētes vt eorum memoria non ſit feudo,ſed ꝗ admittantur alij agnati proximiores, Iſern.d.§.fi.& §.præterea nu.9. quæ be-
75 nignior videtur opinio,vide de Pon.in ſuo tract.fol.413.nu.20.cum ſeq.Attamen prima communis eſt, & procedit, dummodo offenſio ſit magna, vt latè Gayl de pac publ.c.13. quæ diſputatio cum ad noſtrum tractatum non pertineat,te remitto ad ſupra citatos,& latè Farin.q.25.nu.62.cum ſeq.

Limita etiam poſitam concluſionem
76 dummodo moleſtia, & oppreſſio vaſallorum ſit quaſi generica,& vniuerſalis, ſecus ſi eſſet particularis, quo ad aliquos ſubditos,tunc non procederet priuatio feudi,ſed illi particulares,probata
77 hac moleſtia,& oppreſſione,ſeu odioſitate poſſent petere ſe eximi à iuriſdictione Baroniæ, vna cū familia,ex textu ſingulari in l.1.C.ſi quacunq.præd. poteſt.Capyc.in inueſt fol.66 Iacobin. in tract.de Royd.Gram d.deciſ.104. & nouiſſimè Gayl obſer.17.lib.1.& Vaſq.
78 c.8.nu.18.nam licet Rex non poſſit eximere aliquem ſubditum à iuriſdictione Baronis, poſtquam Terram infeudādò conceſſerit,vt Luc.l.in ſacris C.de proxim.ſacr.ſcrin.col penul Guid.Pap.deciſ. 56. ex cauſa tamen licita poterit, Crauet.conſ.6.nu.100.& eſt tex.l fi.ff. ſi à parentib.quis fuerit manum.vbi pa-
79 trem cogere poteſt filius ad ſe emancipandum,ob ſuam nimiam ſęuitiam,imò ipſo iure eximitur à patria poteſtate, glo.c.1.de infan.expoſ.quæ vt ſingularis,& in maxima cauſa mihi deſeruit,&
80 vxor licitè poteſt diuertere à marito,& ſeparationem thori,& dotem repetere, ſi maritus erit nimis ſęuus,vel eam malè tractet,vt D.de Franch.dec.244. latè Theſſaur.deciſ.130.ibi, quæ dicatur ſæuitia;Item licet aliquando non adeſſet nimia vexatio, ſed ineſſet magna odioſitas,vt ſolet eſſe contra aliquos corporales factionis litium, quando Barò litigat cum Vniuerſitate, tunc etiam illi vaſalli timore,nè opprimantur, poterunt hoc narrare Principi,ſeu eius Vi-
81 cario; ſolet enim eo caſu expediri ſaluaguardia,cauſa cognita, ex l.fi. C.de erog milit.anno.Marc.Anton.Surgen. c.25.in fi. ne Baro in cauſis ipſorum procedat in criminalibus, niſi ipſo Superiore conſulto,tranſmiſſa copia actorum,Guid.Pap.dec.62.& Gram. d.deciſion.

ciſion & l. illicitas §. ne potentiores ff. de offic. Præſid. Adde Lanar. conſ. 5. qđ ſeruatur etiam in Curia Romana inter Epiſcopum, & Clerum, Caſſiad. dec. 6. titul. de priuileg. Et ob præſumptum
82 odium, Baro non poterit cogere ad officium Aerariatus, ait D. de Franch. dec. 301. nu. 8. & ita nouiſſimè D. de Pon. tit. de elect. Official. §. 1. num. 8. & Seſe de inhibition. fol. 256. cap. 4. §. 4. nu. 20. qui ampliiat, idem etiam in ciuilibus debere obtineri, licet Maſtr. tract. de Magiſtr. lib. 5. c. 6. nu. 214. dicat, qđ cauſa cognita cum temperamento iſtæ ſalueguardiæ ſint dandæ per Proregem.

Sed quæ erit iſta generalis moleſtia,
83 vel oppreſſio, dic quod ſunt ſeruitia per vim extorta, onerum impoſitio, indebita collectatio, iniuriæ reales, vel perſonales, quæ omnia, vel aliqua ipſarum demonſtrant voracitatem ipſius Baronis in omnes ſubditos, Boer. dec. 304. Frec. auct. 8. Gram. in conſil. ciuil. 162. nouiſſimè Viui. vltim. lib. deciſ. 447. vbi multa de iſta generali moleſtia; Indebita carceratio ſine cauſa dicetur etiam
84 generalis moleſtia; nam non licet Domino quemquam iniuriare realiter, vel perſonaliter, licetq; aliqui dixerint Domino licere emandare, & moderatè caſtigare ſubditos ad inſtar Magiſtri, Mariti, & Domini in ſeruum, & proximi in proximum, vt C. de emēdation. ſeruor. & titul. de emendation. propinquor. vt benè Menoch. de arbitr. caſ. 364. Gayl obſer. 106. par. 2. ita vt poterit medio-
85 cribus verberibus cædere, Clar. quæſt. crimin. 16. ea tamen opinio non eſt vera, cum nullo modo liceat Baroni realiter, nec perſonaliter vaſallo iniuriam inferre, etiam ad correptionē, ita Vaſq: c. 8. nu. 16. Affl. conſt. ſi vaſallus, Boer.
86 dec. 55. modica tamen carceratio permittitur ad correptionem; Adde Menoch. de arb. iud. caſ. 380. & modica verberatio humili perſonæ ad correptionem, neq; debere eſſe in conſideratione dixit Affl. in Conſtit. Regni vt dignitatum in fi. Carrer. §. circa nu. 72. vt C. de ſportul. l. 2. ac ibi DD. Nam Baro
87 tenetur potius defenderè vaſallum, q̃ inferre ei iniurias, Capyc. dec. 69. & nō ſolùm per viam iuſtitiæ tenetur vindicare iniuriam vaſallo illatam, vt in ſua Curia ſibi miniſtretur iuſtitia, ſed ſi in alio foro cauſa erit tractanda, Baro habebit legitimam perſonam comparendi ſine mādato pro ſubdito offenſo, cum
88 interſit ſuæ iuriſdictionis ſubditos non inquietari, Bartolus qui hoc extendit ad Abbatem pro Monacho, & ad Epiſcopum pro clerico in l. 1. §. idem ait, ff. de iniur. Frecc. auctorit. 27. & omnino videas Gayl obſeru. 125. diſtingnentem, quando Dominus ſine mandato pro cauſis vaſallorum poſſit comparere; nam omnes qui defendere, & protegere tenētur, habent actionem gene-
89 ralem de iure agēdi, & defendēdi, prout Vniuerſitas, quæ pro ſuis Ciuibus agere, & de iniuria, & generali violentia accuſationem porrigere poteſt, & capita contra Dominum temporalem, & ſpiritualem dare, Guid. Pap. deciſ. 464. & Baro ciuilis, qui propriè Domi-
90 nus Terræ dicitur, ſimiliter poteſt capita dare contra criminalem, pro releuamine ſubditorum, Ann. ſingul. 61. quæ ego intelligo, ſi moleſtia tangat pluralitatem, ſecus pro cauſa particulari, ac non ſolum per viam iuſtitiæ, ſed de facto ſit aggreſſus Baro, tenetur va-
91 ſallus defendere Dominum, cum ad imparia non debeant iudicari, vt toties diximus, ita Boer. deciſ. 83. quod facere debent etiam contra fratrem, & patrem, Clar. §. feudum quæſt. 27. nam regula ſtat in contrarium, quod nemo cogitur alium defendere, & exponere ſe periculo, Dec. & alij l. culpa caret ff. de regul. iur. Viui. commun. opinion. opinion. 69. part. 1. quamquam hoc dictum, alij intelligant procedere in vaſallo feudatario, vt ipſum defendere teneatur Dominus
92 & è contra, & non in vaſallis ciuibus; nam vaſallus feudatarius, & vaſallus ratio-

93 ratione feudi,& ſic ciuis,valdè differũt;
quod nota,eſt tex.ſingularis de Pace
Conſtant. l. in cauſis §. vaſalli de
quo non meminit Capyc.dec.162. nu.
14.licet ſic diſtinguat. Tamen primam
opinionem procedere etiam cum vaſal
lis ciuibus ab omnibus interpretatur
indiſtinctè,vide Vaſq.cont.illuſt.c.41.&
c.43.

Et ſic ampliata, & limitata eſt con-
94 cluſio, quomodo feudo priuetur Baro
ſi moleſtet, & opprimat vaſallos; libel-
lus verò contra Dominum qualiter ſit
concipiendus, vide Iacobin. de ho-
mag.nu.27.Aduertas tamen,qđ actio-
95 nem famoſam inſtituere, non debent
quando ciuili actione vaſalli id cõſequi
poſſent, ad inſtar mariti cõtra vxorem
vt ff.rer.amot.Capyc.dec.118. num.7.
Franch.dec.161.nu.9. & vaſalli an poſ-
96 ſint teſtificari contra Dominum, vide
Affl.dec.304.Ann ſing.82.& quot te-
ſtes requirantur contra Baronẽ,& qua
les eſſe debeant,vide Conſt.Regni pro-
ſequentes,Capyc.in inueſt.verſ.prærо-
gatiuæ,quamquam ea Regni Conſtitu.
non ſeruetur,vt dixi in rubr.num. . . .
& pendente cauſa deducta in iudicio,ſi
quid ſubſtantiale apparuerit contra Ba
ronem,an poterit peti,vt ſuſpendatur à
97 iuriſdictione,ac vt diſcedat à Terra,
quando teſtes ibi ſunt examinandi, vi-
de Gram.conſil.ciuil.162. Adde eun-
dem Gram.conſil. crimin.10. nè ſuper
iſtis articulis ſim nimis prolixus: In
98 cauſis autem grauaminum inter Baro-
nes,& vaſallos ex Regia pragmatica,
Sacrum Conſilium eſt Iudex compe-
tens,licet ad inuoluendum negotium
ſoleant Barones inſtare,ſi cauſa perti-
nens ad feuda ſit,in qua poſſet Regia
99 Camera habere intereſſe ſi feudum
deuolueretur, vt ea cauſa remitteretur
ad Regiam Cameram,quæ ſemper tra-
hit ad ſe cognitionem,vbi vertitur inte
reſſe fiſci, vt dicit Ann.in repet. conſt.
Regni Diuæ memoriç nu.12.quo caſu
Sacrum Conſilium, an Regia Camera
cognoſcet de hoc incidenti, vide Mol-
feſ.ſuper Conſuetud.Neap. tom.1. fol.
360. & coniungendo nouiſſima primis
notent Barones verba noſtræ pragma-
ticæ,vt abſtineãt à moleſtia, & oppreſ-
ſione vaſallorum,pro foro fori,& poli.

Tertiò, & vltimò. pragmatica dicit
(quod permittant Barones pace,& iuſti
100 tia vaſallos gaudere) quæ verba ſunt
magni ponderis, ideo vt aliquantulum
cognoſcatur eorũ robur, & vtilitas,di-
co,quod coniunctim pragm. aſſerit pa-
cẽ,& iuſtitia, cum vna ſine altera ſtare
nequeat,vt dicit tex. ſupra prag.1. ibi,
quia nec pax poteſt eſſe ſine iuſtitia, &
Iſai.32.Opus iuſtitiæ eſt pax,Sap.12.In
diſponenda pace,lex eſt iuſtitia,& Pſal.
Iuſtitia,& pax oſculatæ ſunt,& idem
101 Pax multa,diligentibus legem tuam:
ita vt opus iuſtitiæ inducat pacem,& ſi-
ne iuſtitia non ſolum Ciuitates,ſed nec
exiguus hominum cætus conſeruari po
terit,Frec.tit.de off. Magiſt.Iuſt.Nec la
tronum conuẽtus,ſine ea ſtare poſſunt,
Bellug.rub xj.§.poſtquam in prin. (nec
regitur Regnum,Ciuitas, vel Terra, ſi-
ne aliquo,qui eam regat) Vaſq.in præ-
fatio.nu.133. ſolum animalia non ha-
bent Reges,qui etiam aſſerit,pacem eſ-
ſe filiam iuſtitiæ,& data matre, filia ve-
nit,vti correlatiua,l.fi.C.de cupreſſ.lib.
10.Vndè ſi Superiores curabũt ſeruari
præcepta iuſtitiæ, quæ ſunt,honeſtè vi-
uere,alterum non lędere, & ius ſuum
cuique tribuere §. iuris præcepta de
iuſt.& iur. ſuper quibus conſiſtit omnis
Mundi iuſtitia,vt inquit Zaſ. de origin.
iur. pax erit ſuper vniuerſam Terram;
102 Iuſtitia namq; de cœlo proſpexit, vt
Pſalmiſta ait, & patet de Lucifero
de cœlo expulſo; de Adam de Paradi-
ſo eiecto, de Cayn profugo facto ſuper
terram: Ex quibus conſtat, quod pri-
mus miniſter iuſtitiæ à principio Mun-
di fuit ipſe Deus, & proindè punitio-
nem ſcelerum, & iuſtitiam de iure Di-
uino eſſe dicunt §.j.auth.de inſtru.Cu-
ius iuſtitię adminiſtrationem,poſtquam
populus fuit auctus, & perturbata fuit
103 primęua naturalis libertas, & cogni-
tum, & ſeparatum meum à tuo, dedit
Deus in manibus Potentum, vt malo-

rum refrenaretur audacia, & bonorum greſſibus tutæ eſſent ſemitæ, cap. in apibus 7.q.1.vbi notatur,quod apum exemplum, Principum poteſtatem neceſſariam deſignauit, Caſſan. Cathal. glor.muud.8.par.conſid.1.& iſti dicuntur debitores iuſtitiæ 33. q. 5. cap.Regum: Et primò creauit Deus Moyſen & tradidit ei legem, ac tranſgreſſoribus pœnam impoſuit, vt Exod. ſi frater tuus, & vxor tua deprauare voluerint veritatem,ſit manus tua ſuper eos, & effundas ſanguinem ipſorum, alias ipſi Superiores redarguentur,vt Ioa.16 arguet ipſos de iudicio, & iuſtitia, & Deutheronom. cap. 13. Regens iuſti-
104 tiam ne declines in dexteram, vel ſiniſtram, ſi longæuus eſſe velis ſuper terram, & væ illis ſi rectum iudicium, & iuſtitiam non conſeruauerint: poſt verò Moyſen, Ietro videns ipſum defexum in iudicando Populos, à mane, ad veſperas, dixit, vltra vires eſt tibi hoc negotium, oremus Dominum, quid ſit agendum? & Deus iuſſit; Prouide de omni plebe viros potentes,qui præcepta legis obſeruent, & in quibus ſit veritas, & eos conſtitue, vt iudicent populos. Et ſic cœptum fuit poſtea conſtitui Superiores, iuſtitiam miniſtrantes, & in his repoſita fuit iuſtitia,& pax populorum. Et proindè debitores dicuntur iuſtitiæ vt 33. quæſt.5. cap.Regum. Iſta fuit prima ſpecies Principatus Deifica,quæ à Deo emanauit. Poſtea ſucceſſit alia,quæ populi conſenſu habuit principium, quæ legitima dominatio dicitur, vide Vaſq. contr.illuſt.c.47. Et talibus Deus ma-
105 iorem dat habilitatem;nam de re maiori,maiorem curam habet, Vaſq.cont. illuſt.41.in fi. & plures Angelos Cuſtodes ad ipſum regendum cōſtituit,Foll. in pragm.cenſuali fol. xj. Ac infundit maiorem gratiam, & ſcientiam diſcernendi,regendi,& imperandi;Hinc de Saule legitur,qui aſſumptus in Regem, meruit influentiam prophetiæ, 1.Reg. cap. 1. Salomon creatus cum fuit Rex obtinuit ſapientiam à Deo, vt 3. Reg.
106 & Cayphas licet iniquus, prophetauit mortem Domini Noſtri,legimus qd Rex Franciæ nonnullos morbos ſanat, Caſſan.in cathalog. glor.mund. 5.par. Quæ omnia Deus conſtituit, ad deno-
107 tandum,quod Vicarij ſunt diuinæ poteſtatis, & proximiores Deo, dicuntur enim Dei coadiutores,Paul.ad Corint. Per me Reges regnant; & Prouerb. 8. Poteſtas enim à Deo dependet, Vaſq. præf.nu.106.ac vt Bellug.rub.xj.§.poſtquam, ipſos facit ſubiectos melioribus cæli influxibus,à quibus dominantur,& in eorum morte, vel periculis, teſte experientia,nos videmus in cœlo ſigna
108 apparere, quæ Cometas nominamus & ſæpè ſæpius mortem Magnatum, vel ſimilia accidētia demonſtrant.Guido Pap.deciſ.114 & Iſern.in Conſt.tit. de iure Balij, dicit Nobiles iſtos Superiores eſſe à Deo maioris iudicij dotatos capacitate; Hinc in dicta Conſtitu.
109 prouidebatur in 15.anno finiri tutelas & curas eorum, cum præſumatur magis tempeſtiuè cis ſubuenire diſcretionem,& aliorū tuitione non indigere (licet nouiſſimè per pragmatic.ſit ordinatum, quod curator adminiſtret vſq; ad 18.annū,prout in priuatis, ad maiorem cautelam; Adde ad hūc articulum Frāch,nouiſſimè dec.650.Mulieres nō
110 indigent Mundualdis, cum nobilitas præſumat pro eis conſilio non indigere vt ibi: Ecce quomodo iſti Potētatus,ac maioratus, ſint à Deo priuilegiati, vt præſint bono regimini populorum:Et ſi aliquando gratiæ Dei non cooperātur, prouenit ex eo,ꝙ omne agēs agit inpatiēs bene diſpoſitū, vt Philoſop. ait:debent enim Superiores ſe expurgare ab
111 iniquitatibus;vt gratiæ Dei operētur in ipſis,Luc.de Pen.l.j.C.de deſert.Ecclеſ.22.Auferimpietatem de vultu Superioris, & firmabitur iuſtitia eius; & aliquando ex Dei permiſſione veniunt dominari Superiores Tyranni, vt populus caſtigetur, Oſeę cap.8. Dabo legem in furore meo; Tyranni enim ſunt inſtrumēta diuinæ Iuſtitiæ, vt Rex Aſſiriorum ſuper populum Iſraeliticum

Rex

112 Rex Gothorũ flagellũ Italiæ:Dionyſius ruina Siciliæ,vt Capy.dec.130.nu. 35. Quanta legimus de Pharaone, vt Foller.1.ar.nu.26.in prag.cenſus: Propter peccata veniunt aduerſa, propter peccatum Adæ,Mundus,& eius ſucceſſores fuerunt puniti,alias homo non eſſet mortalis,ſed ſemper inueniis,neq; ſu

113 biectus tot anguſtijs,Affl.1.Conſt.Regni nu.12.Adde Vaſq.c.21.n.10.qualiter mali magiſtratus à Deo depẽdeant vbi latè nu.21.

Hæcq; neceſſaria putaui ad noſtram Pragmaticam,noſtrumq; inſtitutum,ad ſciendum debitum iuſtitiæ,quod tenent Barones:Quam iuſtitiam,ſcias non conſiſtere in mero iuris rigore, vt inſipidè

114 putarunt aliqui, ponendo iuſtitiam pro ſeueritate, vt DD.l.placuit C.de iudic.Ideo cum pragmatica noſtra dicat(pace,& iuſtitia)ad demonſtrandum quod iuſtitia debeat eſſe cõiuncta cum clementia; nam pax pro miſericordia, & clementia ponitur, Affl.Conſt. pacis cultum,& iuſtitia denominatur,quia ita eſſe debet,& æqua. Hinc fingitur Dea iuſtitiæ cum ſtatera, quæ non debet pendere nec in rigore,nec in pietate,Eccleſiaſt.Qui iudicat,ſtateram in manu portet,vtroq; penſo, iuſtitiam, &

115 miſericordiam. Summum enim ius, ſumma iniuſtitia; nam ſi nimis rigidus fuerit Superior, dicetur Tyrannus, Boſſ.tit. de Principe num. 34. ſi autem nimis mollis, dicetur iniuſtus, cap. diſciplina 45. diſt. vnaquè debet informare aliam,cum ſapientiæ condimento Caſſan.in cathal.glor.mund. 5.par. & dixi in rubr.quod iuſtitia, & clementia vti debent Superiores ſecundum accidentia facti qualitatesq;perſonarum

116 in atrocioribus enim non eſt tẽperanda iuſtitia, & in ſolitis delinquere non debet Superior eſſe miſericors 23.q.5. c.j.S.ſint,maleficos non patiaris viuere ſuper terram. Numquid ſic caſtigabitur delinquens ex dolo,ſicut ex culpa,in l.reſpiciendum S.delinquunt ff.de pœn. Cum doloſo agatur iuſtitia,cum culpoſo æquitas,& multæ ſunt cauſæ,quæ rigorem iuris temperant,& augent,vt benè Luc.de Pen.l.ſi apparitor C. de cohorct lib.11.DD.l.quid ergo S.pœna grauior ff.de infam.Tiraq.in tract.de pœn.mollien.& dicam infra prag 6. Et ſic ſecundum accidentia, æquitas, vel

117 rigor iuſtitiæ ſunt exercenda,Bellug. rubr.11.S.compendioſa,ita vt conditio locorum,etiam ſit conſideranda;nam licet homines ijdem ſint,attamen æquitas plus ſuggerit in vna Terra, quam in alia. Aequitas in loco, vbi verſatur copia facinoroſorum faciet homines magis procliues ad ſcelera, quos rigor refrenaret.In alio loco rigor eſſet Tyrannis,vbi cum magna cauſa delinquitur, & tunc ibi mitiùs eſt agendum, Foller, de cenſ. verſ.iuris moderandi rigorem. Ego poſſem ponere exemplum ſub eodem dominio mei Ill.Domini inter gẽtes Solofranas(pace bonorum) peſſimæ digeſtionis,procliues ad mala,& gentes Muranæ Ciuitatis; nam cum prima rigor eſt perneceſſarius, ad conſtringen-

118 dum aliorum iniquitates; cum illatũ ſupplicium vni, multos ſaluos faciat S. homicida auth.de mand.Princ.l.1.C.ad leg.Iul.repet. cum alia æquitate conſeruantur illi,Foller.abundè(vbi me remitto) pro iſta materia in loco prẹcitato.

Quid verò ſit iuſtitia, neceſſariò eſſet videndum, cum loqui de aliqua re ſine definitione, ſit tanquam ambulare de nocte ſine lumine,DD.l.omnis definitio de reg iur.Dic quod multẹ fuerũt

119 traditæ diffinitiones,vt Bellug.rub.xj. S poſtquam,&Addentes ad eum ponũt duodecim differentes diffinitiones,aſſerentes tamen communem,& veridicam eſſe,quam Iuriſconſ.poſuit in l.iuſtitia ff.de iuſt.& iu. Alijs placuit ex oppoſitis, eam diffinire, vel cognoſcere (vel

120 melius dixiſſent eam deriuare,cum aliud ſit diffinire, quod demonſtrat eſſentiam rei,aliud deriuare,Rip.in rubr. C.de eden.)ſic eam diffinit Bellug ibi, & ante eum Luc.l.ſi vacantia de bonis vacan.lib.xj.Ego non tempus cõteram circa iſtas diffinitiones; ſed aliqua eius oppoſita,quẹ non haberent particularẽ

ſedem,in ſequẽtibus pragmaticis, ſumpta hac occaſione iniuſtitiæ, ſuper qua fundatus eſt noſter ſcopus in medium afferam, ad explicationem noſtræ materiæ,& noſtri tractatus, & vtilitatem Baronum,& ſubditorum.

Et primò dico,quod nulla maior in-
121 iuſtitia reputatur, quàm iuſtitiæ adminiſtrationem Terrarum commictere hominibus inſufficientibus cap. vẽ vobis 11.quæſt.3.nàm ſalus,& regimen ſubditorum,eſt integritas,& prudentia pręſidentium, cap.miramur 61. diſt. & qui magiſtratum dat ipſe gerere videtur,l.quidam ff.de re iud. cum omnia noſtra facimus, quibus noſtram impartimur auctoritatem C.de emen. Iuſtin. Cod.§.pen.& vulgatum eſt axioma,qđ mala electio eſt in culpa,l.etiam, l.cum mandato ff.dę minor. nam tractatur de electione regendi populos, opus ſatis ſublime,& delicatum,Bellug.rub.35.in fi. Vndè quia Barones tenentur demã-
122 dare iuriſdictionem,cum ipſi exercere non poſſint, D.de Franch. dec.511. Frec.de ſubfeu.fo.209.ita vt nec reſcripta expedire debeant, dicendo facias ſic,vel non facias,ſed iuſtitiam tantum poſſunt excitare, Petra de pot.princip. c.j.nu.55.& fo.45.ſolus princeps poteſt mandando decernere, Barba.conſ.23. Adde quod hoc ſancitur ex Conſt.Regni.Ea quæ ad ſpeciale,vbi omnes no-
123 tant, & nouiſſimè meritiſſimus Conſiliarius Tappia,quod Barones abſtinere debent à miniſtratione iuſtitiæ, cum ſubditi terreantur coràm ipſis reſpondere, & tractare, ac eorum iura defendere; Ideò prohibita eſt etiam eis præſentia, in informationibus capiendis, examinandis teſtibus, & torturis infligendis,cum de facili præſentia eorum animos ſubuertere poſſet, & dum pro Vniuerſitate Lauri, fuiſſet de hoc ſupplicatum contra Baronem,fuit prouiſũ, quod abſtineret,Actuario Cioffo. Et ex eadem ratione, fuit eidem prohibitum dum mandauerat,nè ſine ſua licentia
124 carcerati excarcerarentur, quod abſtineret, ſed officialis ſufficiat bullecta, & licentia carcerandi,& excarcerandi. Nam in exercitio iuſtitiæ, omninò ipſi ſe intromittere non debẽt,ſufficiet Officiales conſtituiſſe: Conari ſolum debẽt eligere ad regimen homines ſapientes, qui ſciant diſcernere iuſtum ab iniquo, & ad illicita non inclinare ſoleant,l.nõ idcircò C. de reſcin.vend.Adde quod
125 ſic præcipiũt cap.Regni 121.& c.273 & ideo magiſtratus nominantur,quia magiſtri, & ſcientes eſſe debent, l. cui præcipua ff.de verb. ſignif. & exemplũ eſſe debet Ferdinandus Primus,qui curam habebat conſcribendi quinternum bonæ adminiſtrationis,quem ſępius re-
126 legebat, & officia ijs conferebat, vt Campa.cap.Regni 35. Quæ vtinam ſeruarentur etiam hodie,nam digni,ad digna vocarentur,& nõ ordine perturbato, l.1.C.de diuerſ. offic. lib.12. & ſic
127 obſeruabat Comes de Lemos Prorex nemini ſecundus,qui ſollicitam curam, & inquiſitionem faciebat de hominibus litteratis, & conſcientiatis, & ipſis non prætendentibus, & inuitis cogebat pro publica vtilitate ad officia, prout egit mecum,qui certa die fui ab ipſo euocatus,& coegit me ad acceptandum mu-
128 nus Auditoratus Prouinciæ Calabrię, & ſex menſibus elaboraui pro effugiendo tanto laboris munere;nam & ſi tale officiũ magnis colatur honoribus, multis tamen malis, & incommodis, atque periculis agitatur, vt benè Cicero in orat. pro Sextio, & indè magiſtratus onus, & non beneficium nuncupatur l. munerum verb.iudicandi ff. de muner. &hono.Menoch.de arbit.q.41.Verum-
129 tamen quia perſonæ cogi poſſunt ad ſubeundos Magiſtratus, & vocatus, vt Aaron ſine miniſterio nõ debet reſpuere l.ſi ad magiſtratum C.de Decur.lib. 10.l.ſi quemquam C.de epiſ.& cler.& multa notabilia adducit Maſtr.pohhęc editus lib.j.c.3. in tract. de Magiſtr.& eod.lib.c.30. ponit,quando poſſit quis excuſari ab officio conferẽdo,vbi multa adducit notabilia. Nec ſat eſt,homines eligere literatos,& doctos,ſi non habeant etiam ſalem conſcientiæ; nam

magis

130 magis nocere poterit ſapiens infidelis quam inſipiens, auth. de his qui ingrediunt ad appell. §. illud, Bellug. loco præ citato in fi. Inſipida eſt namq; ſcientia ſine conſcientia, ideo debet habere officialis ſalem ſapientiæ, & conſcientiæ, Lucas l. magiſtros C. de profeſſorib. & medic. diabolica dicitur ſciētia ſine cōſciētia, Frec. de orig. Baro. n. 53. in tract. de ſubfeu. & ſic D. Rouit. doctiſſimè in com. prag. tit. de ſale n. 7. q dicit magnā
131 fuiſſe controuerſiam, quid ſit magis damnoſum, habere ſal ſcientiæ, & non conſcientiæ, vel habere ſalem conſcientiæ, & non ſcieutiæ; & multi tenuerunt melius eſſe habere ſalem conſcientiæ, quia in dubijs caſibus poterit homo bonæ conſcientiæ adhibere ſibi conſultorē; At tamen validiſſimis rationibus cōtrarium firmat, quod vtilius erit publico, magiſtratum habere ſal ſcientiæ; nā impoſſibile eſt, quod is qui capit veritatem facti, & iuris, ſit tàm diabolicus, qđ doloſè, & appenſatè contra propriam conſcientiam contrariam ſententiam proferat contra ſtimulum, vt benè ibi;
132 Debētq; eligi experti, & practici, Bar. l. 1. ff. de decre. ab ord. fac. Experientia eſt enim omnium rerum magiſtra §. penult. Inſtit. de ſatiſd. Adde quod non per hoc excludimus, vt de ijs qui experientiam non habent, non ſit facienda electio, vndè dicunt q aſſumptio Iuuenum non eſt laudabilis. Nam dico, quod non ætas, ſed ſcientia, & mores attendi debent, nam ſi ętas immatura nō præſtat experientiam, ſcientiam tamen benè explicat, quæ ei proponuntur; imò ætas nimis grauis apta non reputatur, & ex cap. Regni 35. vbi cauetur, quod
133 ſenes nō eligantur od officia, nec inhabiles, & infirmi, nam & ſi experientia polleant, tamen virtus non ſuffulta viribus, parum prodeſt in inuigilando, laborando, ſolùm in ſupremis Tribunalibus vbi plures ſunt in iudicando, & laborando, hoc non procedit, vt aduertit ſuper dicto Regni cap. D. Tapia cōfert multum ſi ijs adiunctis eligatur homo nobilis, non enim ſolent, vt à communiter accidentibus maculare ſuam famam, & valorem, & ſunt generoſi; vili
134 tamen genere procreati, ſolent eſſe inprudentes, & timidi, ſequendo ſuos natales, & multoties ita ſūt in ſuis operibus mendici, propter quod cum magno dedecore officium exercent, & eorum auctoritas vileſcit, & iuſtitia paruipenditur, l. ſi cohartalis, & ibi Ioa. de Pla. lib. 10. Affl. Conſt. Magiſtri Camerarij: Conari etiam debēt Barones eligere homines, de quibus conſcientiam & experiētiam habent, & licet alij multas qualitates adduxerint pro perſonis Officialium, ego tamen ſemper notaui qualitates ex textu, quē ab inſigni Doctore didici §. nam hoc inſtit. de iuſt. & iur. qui ad hoc ponderatur, vbi Imperator quando inſtitutiones faciendas iuſſit, elegit Theophilum, & Dorotheum viros illuſtres, eo quia ſolertiam, legum ſcientiam, & fidem, ex multis rerum argumentis cognouerat: hæc ſunt formalia verba text. ad quem aduertere debent alij Superiores in electionibus ſuo-
135 rum officialium, ne vnus qui præſit ruina ſit multorum, vt 11. q. 4. cap. ita hæc non ſolum in damnum eſſe ſolent, ſed etiam detrimentum inferunt principaliter, ipſis eligentibus. Quātæ lites & contentiones inſurrexerunr inter Barones, & ſubditos, culpa officialium? Quantum ſunt reprehenſi Barones de denegata iuſtitia, & tyrannide, culpa officialium? Et certè valdè in hoc animaduertere debent, nam & ſi in hoc ſoro rationem non dant, in alio dantes cauſam damnum reſarcient, l. quemadmodum §. Magiſtratus ff. ad leg. Aquil. nam ad damna, & intereſſe tenētur ſu-
136 biectis ex mala electione, vltra peccatum mortale, ſi contulerint officium indigno, Couar. regul. peccatum §. 7. n. 2. par. 2. Baiar. ad quęſt. Clar. 97. Guttier. quæſt. can. xj. lib. 2. & pro concluſione iterum dico, quod ruminari, & trutinari debent electiones officialium, antequā fiant, & non prece, vel pretio concedi, alias iniuſtitia magna erit.

Item oppoſitum iuſtitiæ, eſt ipſa iniuſtitia,

Digitized by Google

ſtitia,quę ſit denegando, vel ipſam ne-
137 gligẽdo, vel contra ipſam iuſtitiã de-
cernendo; quos tres terminos diuerſos
adnotabis ex varijs effectibus. Et pri-
mò denegatur iuſtitia, cum Barones,
vel eius Officiales homines carcerant
de facto, qui licet rei ſint criminis, at-
tamen debent per legitimos iuris tra-
mites,cum ijs tractare,& ipſos facere
expediri, & caſtigari, & non vinculis
mancipari, & in carceres detrudi. Ita
vt vix ſciant titulum inquiſitionum, cũ
eius copiam attingere non valeant, qđ
ex eo fit,vt defatigati ſquallore carce-
ris,& expẽſarum,timore nè moriantur,
reduci poſſint ad votũ Baronis,ad com
poſitiones intolerabiles,vt dicit Pragm.
noſtra finalis.Et audio quendam Baro-
nem,etiam prohibere Aduocatis ſubdi-
torum cauſas criminales defendere, &
138 innocentiæ cauſas demonſtrare,vt ip
ſe,cooperta veritate, ad ſui votum ad-
ducat reum,proh dolor? nec in Inferno
denegantur defenſiones, Bart.in tract.
inter Dęmonem,& Virginem, nec Rex
poterit cauſam diffinire,defenſiones rei
non admittendo,Capy.in inueſt.f.267.
neq;in crimine lęſæ Maieſtatis,D.Rou.
tit.de bon.prod.nu.14.latiſſimè Pinell.
1.par.rub.de reſc.vend.c.2.nu.21.Ah
139 poſſit reſcribere appellatione remota
Gram.dec.36.n.35.Camp.fol.28.Affl.
dec.391 vbi excutitur,in quibus cauſis
M.C.torquere poſſit ex proceſſu infor-
matiuo; Vaſq.contr.illuſt.c.3. ſi iure
Princeps poſſit tollere defẽſiones, & ex
qua cauſa,& Addentes ad citatam de-
ciſ.Affl.abundè. Nec in Terris quorũ-
uis Infidelium defenſiones negantur,
Baiar.ad Clar.q.50.Et iuſtitię Miniſtri
oppugnant,quorum proprium eſt ex of
ficio defenſiones inquirere, l. & ſi non
defendantur ff.de pęn.l.4. §.hoc autem
ff.de dam.infe.Marſil.§.opportunè nu.
14.Neq; reus ipſe poterit renunciare
140 defenſionibus,& ſi renũciauit, Iudex
neq;poterit ſtatim procedere ad expe-
ditionem cauſæ, ſed termini probatorij
lapſum expectare debet,Vrſil.dec.391
ac tertius pro reo appellare poteſt, l.nõ
tantum ff.de appell. niſi eſſemus in cõ-
uictis, vel atrociſſimis, Marſil. de rapt.
virg.num.138.benè. Et ſemper obſtiti
Actuarijs, qui aſſequuntur quandam
diabolicam practicam ſcribẽdi teſtium
141 dicta,quæ faciunt pro fiſco, & ad of-
fenſam, & non quæ demonſtrant defen
ſionem rei,& hoc expreſſè eſt prohibi-
tum,vt tit.de Actuar.pragm.6. nam
teſtium dicta ſcribi debent,vt proferun
tur,non aliquo mutato,vel addito,ne
defraudentur rei, vel accuſatores ſuis
defẽſionibus,alias neſcio quomodo po-
terint ſalutem prætendere ex offenſio-
ne,& reſtitutione,quas iſti facere debe-
rent, Clar.q.23. & q. 44. in pract. cri-
mina.notat benè Petra ad deciſ.Gram-
mat.42.

Et circa hunc primum caſum quan-
do iuſtitia denegatur à Barone,videtur
dicẽdum, quod hæc ſit iuſta cauſa pri-
142 uationis feudi, Bal.c.1. qualiter Do-
minus proprietate feudi priuetur, qui
enim abutitur iuriſdictione ſibi commiſ
ſa,facit ſe indignum: Item ſicuti vaſal-
lus tenetur obedire,& præſtare quæ de-
bet,ſic & Dominus debitor iuſtitiæ,eam
reddere debet,alias feudo poſſet priua-
ri,glo.c.j.§.item qui tit.quæ fuit prima
cauſa benef.amitt. Iacobin.verſ.dictiq;
vaſalli,Curt.7.p.in fin.bonus tex.auth.
ſtatuimus C.de Epiſ.& Cler.§.feudum
q.68.Gram.dec.30.

Quæ opinio non eſt vſquequaq;tuta
poſſent tamen procedere cum vaſallo
feudatario, non quod hac de cauſa Ba-
rones feudo poſſint priuari, ſed iuriſdi-
ctione tantum illius cauſæ,quæ à Supe
riore poterit auocari, Franc.Marc.dec.
375.par.2.Capyc.in inueſt.verſ.parili-
tas nu.10.Bellug.rubr.12. §.reſtat, licet
143 non ipſe,ſed officialis eius errauit,Pe-
tra fol.56.n.80.Non enim ſemper pro-
cedit, quod denegans ſuum officium
illo priuetur; Benè verum eſt,vltra auo
cationem cauſæ Baro tenebitur ad to-
tale intereſſe,ac indignationem Princi-
pis meretur,vt Bellug. & Bal. & Caſtr.
d.auth.ſtatuimus,licet habere locum
dicãt,quando iuſtitia denegaretur cle-

ricis

ricis, ſed pro reparatione huius iuſtitiæ ſtatutum eſt, quod partes poſſint adire
144 Superiores per remedium querelæ, q ſolent expedire prouiſiones, quod mini ſtretur iuſtitiæ complementum, iuxta genus, ac merita cauſæ. Et factis tribus monitionibus expeditur Commiſſarius qui proceſſum recipiat, & carceratum ſi cauſa erit criminalis expenſis Iudicis, vel Baronis, contra quem exequi ſoler pro pœna, & Officialis carcerari pro inobedientia ſolet, & cauſa auocatur vt Capy. & Fran. Marc. loc. præc. Petra c.7 nu.72. qui dicit eſſe neceſſarias monitiones; Verum licet Regij Superiores ter ſoleant monere, antequam deſtinēt Commiſſarium, tamen S.C. obſeruare ſolet, expedita obſeruatoria ſine alia comminatione, ſi non fuerit obeditum, deſtinare commiſſarium, Gram. vot. 28,
145 liceτq; Baro priuilegium habeat nè cauſę aliquo modo ab eo auocentur, ob quomodocumq; denegatam iuſtitiam
146 illud non erit ſeruandum; nam dolus de futuro remitti non poteſt, l. ſi vnus § illud ff. de pact. vt latiſſimè excutit Gramatic. d. vot. 28. vbi multa, cum daretur materia delinquendi, l conuenire ff. de pact. dotal. Nec poterit Princeps hac
147 prærogatiua priuari in non audiendo & prouidendo querelis ſubditorum, vt abundè ſcripſit Gram. ibi, & Viui. dec. 208 quamquam enim Princeps in prima inſtantia non debeat ſe intromittere poſt factam inueſtiturā, Bal. l. 1. q. 43. ff. de rer. diuiſ. ſuperioritate tamen recipiendi lamentationes expropriari non poterit in præiudicium Coronæ, & dānum vaſallorum, Capyc. in inueſt. f. 128 & dixi ſupra pragm. 1. ſed ad hoc, vt per viam querelæ in iſto caſu Superior poſſit adiri, oportet quod iudicium non
148 ſit cęptum, alias deberet appellari, & ceſſaret extraordinarium remedium ſtante ordinario, l. in cauſæ ff. de minor. Fely. cap. ex literis nu. 8. de Conſt. & nouiſſimè Gayl pract. obſer. 28. lib. j. In cauſis vero introductis, vel quæ erunt in limine expeditionis, multi dixerunt quod etiam per viam querelæ poterit adiri Superior vt reſcribat inferiori, qd cauſam diffiniat, dummodo prius pars conſtituerit Iudicem in mora per tres interpellationes; Adde Conſt. Regni incip. Iuſtitiarij nomen verſ. defectus,
149 tunc Superior ſolet tempus ſtatuere, intra quod cauſam expediat, alias auocetur, quod tempus eſt arbitrarium, ſecundum terminos in quibus cauſa reperitur, & licet ſit duorum mēſium iuxta Conſt. Regni Nomen, & normam, & Conſt. hac lege, quod idem obſeruabatur de iure cōmuni, vt Gayl ibi, & Frāc. Mar. dec. 375 tamen arbitrariū eſt Superiori, inſtantiam breuiare tàm in prin
150 cipio, quàm in fine; quando enim eſt in limine expeditionis, ſolent dari octo dies, ſic Frec. auct. 11. qui hunc punctū benè diſtinguit. Nec obſtat illud capitulum Regni Quorundam, quod comminatur, vt infra ſex menſes, cauſa terminetur ſub pœna auocationis; nam id receſſit ab aula, vt ibi Niger, cum eſſet impoſſibile intra tale tempus inſtantias finiri. Vndè arbitrarium eſt ſuperioribus, præfigere tempus inſtantiæ, maximè quando cauſæ ab eis remittuntur inferioribus, vt Viui dec. 208. per prag. 14. de off. Magiſt. Iuſtit. vbi ordinatur,
151 quod remiſſiones cauſarum non fiant ſine comminatione, & temporis determinatione ad ipſas expediendas, & ſi præſtituto tempore nō venerit fides de expeditione, q citentur partes ad procedendum in Tribunali remiſſæ cauſæ, ſicq; vt iuſtitia fiat, ſolent etiam apponere, quod certiorent Superiores ipſos de iuſtitia expedita, Viui. d. deciſ. & extat prag. 1. tit. de remiſſ. cauſ. Ann. ſing. 271. Idemq; nè cauſa protrahatur, fa-
152 cto decreto remiſſionis cauſſæ ſit cōminatio Baroni, quod intra tantum tēpus procuret carceratum, ac recipiat copiam proceſſus, alias cauſa remaneat, vt Viui. d. deciſ. Quæ omnia fuerunt ſtatuta ob ſolitam denegationem Iuſtitiæ Curiarum Baronalium; Et quod pęnæ auocationis cauſarum ex cauſa poſſint fieri à Superioribus, cum eorum ſit iuſtitiam excitare, & curare, vt ſubiecti nō

pro-

protrahantur,Couar.pract.quæſt.c.12.
Petra c.7.nu.80.de poteſt.princ. Adde
153 quod de iure cõi regulariter videtur
prohibitum,cũ ſimpliciter cauſa debeat
remitti, etiam quod vaſallus veniret ab
ſoluendus, vt ſeruari dicit D.Tap. in
S.C.in Cõſt.Regni ſtatuimus in fi.tamẽ
quando conſtaret de odio,& malignita
te Baronis in illum ſubditum,tunc poſ-
ſet fieri comminatio,vt ſupra, Ann.ſin-
gul.269.& ſic ſeruatur per omnia Tri-
bunalia, quod ſupradictæ comminatio-
nes non fiãt,niſi vaſallis conquerẽtibus
de iniuſtitia,dilatione, vel malignitate,
& ſimilibus, aliàs cauſæ ſimpliciter re-
mittuntur, non obſtãtibus pragmaticis
aliter dictantibus,quæ ſic fuerunt inter
pretatę;quãdo conſtaret de aliquo Ba-
ronis liuore, vt meminit ibi D.Tap. &
tantus põt eſſe liuor, quod poterit iure
decerni,vt cauſa remaneat,Maſtr.lib.4.
c.16.nu.223. & dicam infra pragm.8.
& nouiſſimè D.Conſil.Roui. tit. vbi de
154 delicto nu.40.notat pro coronide,qđ
etiam vbi delictum non conſtaret, cãm
155 eſſe remittendam Baroni,cum norma
vt ille honoretur, ſi expreſſa iniuſtitia
inquiſito non fuerit facta. Et qualiter
iſtis caſibus verba decreti ſint concipi-
enda,notat ibi ſingulariter; ſed ſi Baro
habeat ſecũdas cauſas,non poterit cau
156 ſa auocari,quia primus Iudex graua-
uit,vt D.Tap.ibi,& antea Ann.& Viui.
dec. 208 & dicam infra prag.8,vbi ex-
plicabimus remiſſionis materiam.

Secũdo caſu,iniuſtitia fit ex cauſa ne-
gligentiæ, & datur idem querelæ reme
dium, quod in præcedenti quęſt. quæ
differunt in hoc: ibi præſumitur verus
dolus,hic culpa,Bellug.rubr.38.§.con-
queruntur;& ſimiliter querela datur,ſi
cauſa non fuerit conteſtata,alias per ap
pellationis viam eſt procedendum,
vt ibi Bellug. vbi notatur quanto pin-
guius ſit remediũ querelæ,quam appel
lationis, DD l.nemo C.de iuriſdiction.
157 Verumtamen vt quis conſtituatur in
meris terminis negligentiæ,aduerte qđ
ter ſaltem requiri debet,ꝙ valdè extol-
lit Bellug. & antè cum Par. de ſyndic.
verb.negligentiæ,& nouiſſimè Oſaſ.de-
ciſ.12.nu.6.Maſcar.concl.1588.quæ tri
na monitio ſemper requiritur,cũ ſimus
in præiudicialibus, iuxta ea quæ ſupra-
diximus hic n.54.Quę Iudicis negligẽ-
tia nõ ſolum per Superiores poterit re-
parari,cãm aduocando ad ſe,ſed ſcias,
quod ſi ea ſit erga criminales cãs circa
perſonas, tunc ex magna negligentia
Iudex poterit officio priuari, l. ſi quos
C.de off.Pręf.Pręt.Orien.ſic Gayl loco
præc.Nouel.in ſuis regul.verb.negligẽ-
tia;nam vera negligentia dolo æquipa-
ratur,Viui.dec.322.ſi vero negligentia
erit in cauſis ciuilibus, hæc remittetur
ſyndicatui vbi tenebitur ad intereſſe,&
expẽſas,vt notãt DD.l.2.C.de pœna Iu
dicis,ſic diſtinguit Iaco.de S.Georg.in
tract.feud.in princ.verſ.quæritur nu.12.

Sed difficultas erit in his duobus ca-
158 ſibus,ſi Baro habeat ſecũdas cauſas,
an poſſint adiri Superiores omiſſo me-
dio, ſi primus Iudex denegauerit, vel
neglexerit facere iuſtitiam? videtur ꝙ
ſic, alias nil noui tribueret hoc reme-
diũ querelæ, & videmus,quod qui per-
horreſcunt aduerſarium, & timent iuſti
tiam non conſecuturos, habent reme-
dium recurrendi ad Superiores omiſſis
medijs l.1.C.quan.Impe.A maiori hoc
concedetur,dum iuſtitia omnino dene-
gatur, auth. multo magis C.de ſacroſ.
eccl.Accedat, quod licet de iure com-
muni,non liceat per ſaltum Iudices adi
re,l.Imperatores ff.de appell.tamen in
Regno videtur expeditum,quod omiſ-
ſo medio,poſſint adiri maiora Tribuna-
lia, ita in Conſt.cum noua, vbi Afflict.
4.nota.& Maran.in artic.appell.n.377
de quibus meminit Coua.cap.4.pract.
quæſt.verſ.ſexta concluſio.

Contrarium tamen eſt de obſeruan-
tia,& veritate,quod ommiſſo medio de
iure non liceat etiam in caſibus dene-
gatæ, vel retardatæ iuſtitiæ, tenent ex
antiquis Franc.Mar.dec.375.p.2.Frec.
auct xj.ex nouiſſimis Ann. ſingul.269.
Gayl obſer.28.lib 1. Nec obſtat dicta
Conſt.nam aliter per Rit.52. eſt proui-
ſum,quod omiſſo medio,non liceat, nõ
quod

quod eſſet delictum, Principem adire
qui eſt pater iuſtitiæ, ſed quia defrauda
rentur Barones eorum priuilegijs. Nec
his refragatur l. 1. C. quan. Imp. vbi par
ticulariter eſt prouiſum perſonis miſe-
rabilibus, & eſt ius ſingulare, quod non
eſt trahendum ad regulam, l. ius ſingu-
lare ff. de legib. Et proinde licet Baro-
159 nibus edicti pęnalia proclamare, ne
quiſquam vaſallorum, audeat Tribuna-
lia Regia adire, omiſſo Iudice primarũ,
vel ſecundarum cauſarum, quæ pęnalia
Banna ſunt licita ſtantibus priuilegijs,
D. Tap. tit. vbi de delict. & Cõſt. Regni
ſtatuimus nu. 33. D. Roui. rub. de iuriſd.
non turb. alias Baro læſę Maieſtatis cri
160 mine puniretur, ſi prohiberet aditum
ad Superiores, Vrſill. dec. 255. & 265.
Frecc. xj. auct. Adde Marc. Anto. Surg.
c. 25. nu. 21. quando Prorex poteſt pro-
hibere acceſſum ad Regem, vt benè de
Pont. in ſuo tract. de pot. pror. fol. 79. ad
tex. l. fi. C. de legat. lib. 10. Imò Baro po
terit à quocunq; Tribunali auocare
cauſas, & perſonas, cum non liceat va-
161 ſallis iuriſdictionem ſuam prorogare,
neq; foro renunciare, Capy. dec. 9. Vr-
ſill. dec. 155. alias pęna banni poterit à
Barone exigi, cui licuit pro ſua iuriſdi-
ctione conſeruanda pęnam imponere,
l. j. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper.
Foller. in pract. crim. verſ. audiantur ex-
cuſatores, licet Addentes ad pract. Tar-
tagl. c. 2. referant, quod dum hoc diſcu-
teretur in Conſilio, de pęna hac com-
miſſa per ſubditum, quod is fuerit abſo-
ſolutus, licet M. C. omiſſo medio adijſſet
quia fuiſſet iniquum, quempiam puniri
eo qnod ad Principem recurriſſet; Ve-
rum ego non diſcedo à præcedenti opi-
nione, quod pœna poſſit exigi iuxta ſty
lum Regni, & ita vidi iudicatum in Cõ-
ſilio in cauſa Vniuerſitatis Solofrę cum
Ill. Domino, penès Actuar. de Caro: fru
ſtratorium enim eſſet priuilegium, ſi nõ
poſſet defendi, Luc. de Pen. l. j. C. vt ne-
mo ad ſuum patrocinium, & in cauſa
poſita per Tartag. potuit eſſe, quod ali-
qua iuſta cauſa excuſauerit vaſallum
à pæna, & dolo, non quod ea ſententia
ſimpliciter intelligenda ſit, & ex indè
notandum eſt quod dicit D. de Franch.
dec. 517. quod ſunt videndi proceſſus,
162 & non ſententiæ, nam facta faciũt va
riare iura: Et hanc quæſtionem firmat
Corneus conſ. 261. vol. 4. Adde nouiſ-
ſimè Surd. dec. 147. Foll. in d. prax. cri-
minal. ibi, audiantur excuſatores n. 162
D. Tap. ſuper iur. Regni fol. 255. quod
ommiſſo medio non liceat, niſi in certis
caſibus ibi notatis, & per Maran. in art.
appell. nu. 379. Verum ſi tractaretur de
cauſa criminali, & vaſallus citatus du-
bius de odio, & iniuſtitia Baronis, & ſuo
rum Officialium ſe pręſentaret coram
legitimo Superiore non incideret in pæ
nam, cognita cauſæ veritate, & ſuſpi-
tione, Ann. ſing. 565. Immò ſi eſſet ha-
bilitatus cum cautione de nõ diſceden
163 do, neq; cautio infringeretur; nam
licet etiam rumpere carceres pro iuſto
timore iniuſtitiæ, Maſcard. concl. 265.
Clar. q. 21. n. 26. latè Ann c. 1. de vaſſ.
decrep. æt. nu. 58. nam non dicitur fuge
re, qui vadit ad ſuperiores, l. quis ſit fu-
gitiuus ff. de ędil. edic. In eccleſiaſtico
foro autem licet omiſſo medio Pontifi-
cem adire, vt Maran. loc. cit. Et in ſum-
ma concludimus, quod prohibitio pę-
nalis Baronis pro conſeruãda ſua iuriſ-
dictione valet; pœna autem non exigi-
tur niſi quando malitioſè, & calumnio-
ſè vaſallus fugeret iuriſdictionem ſui
Baronis, ſed data aliqua cauſa probabi-
li, quia ceſſat dolus, ceſſare debet, & pę
na, & ſic conciliandi ſunt, qui tenẽt pœ
nam non exigi, vt Amendo. ad Franch.
dec. 511. & conferũt notata per Cabal.
caſ. 42. qui ait vaſallum non debere eſ-
ſe impunem, licet habeat recurſum ad
Principem ſi carceres fregerit: Inſuper
nota, quod talia banna poſſunt emitti p
164 Barones habentes merum imperium,
ſed denegatur alijs habentibus ſimpli-
cem iuriſdictionem, vt benè comprobat
Maſtrill. tract. de Magiſtr. lib. 4. cap. 16.
nu. 67. Bouadil. lib. 2. polit. c. 16. nu. 81.
Verum intellige dummodo talia ban-
na fiant de licentia Principis, non quod
liceat Baronibus de per ſe, vt dicam

prag.

pragm. 8. Sed quid ſi Baroni erit va-
165 ſallus odioſus, vel inimicus, & ſic ei legitimè valdè ſuſpectus, an eius officiales deriuantes ab eo dicantur ſuſpecti ita vt excuſent illum adeuntem Superiorẽ omiſſis medijs, Innoc. Abb. & alij in cap. inſinuante de offic. deleg. firmãt quod ſuſpecto Epiſcopo, ſuſpecti erint eius Vicarij; nam vbi caput eſt ſuſpectũ omnes qui caput ſequi præſumũtur reddũtur inhabiles, ita vt ſuſpecto capite Collegij, totum Collegium ſit ſuſpectũ, DD. c. 1. de iudicijs, & eſt tex. l. 1. C. ſi quacunq. præd. pot. Crauet. notabiliter conſ. 6. nu. 31. vndè data incompetẽtia Iudicis licito iure videtur poſſe Superiorem adire probata inimicitia, ſeu ſuſpitione, ſed aduerte, ꝙ ſuſpitio pſonas priuat exercitio iuriſdictionũ, ſed cãm nõ tollit, Caſtren. l. prętor ff. de iuriſd. omn. iud. Et pindè poterit adiri Superior, vt
166 mandet Baroni cognita ſuſpitione, qđ data præuia liſta ſuſpectorum, alios Iudices comparenti aſſignet, cauſam delegando, & ſic quantumcunq; ſit inimicus Baro, vel ſui Iudices, non priuabuntur poteſtate delegandi iuriſdictionem; ita vt à Barone non dependeãt Iudices Frec. tit. de differ. feud. quatern. & de tabul. in fi. Carau. Rit. 265. Neq; Superior legitimè poterit Iudicem certum aſſignare, vt Baro ei cauſam deleget, cum id eſſet minuere iuriſdictionem, ſed Baro debet ad ſui arbitrium iuriſdictionem demandare pſonæ non ſuſpectæ; Frec. auct. 35. beʼ4. Adde Abb. & DD. cap. ſi quis de vr. comp. an Baro ſuſpectus priuetur etiam poteſtate delegandi: In practica autem in Regijs Tribunalibus, diuerſimodè ſolet prouideri; nam aliquando Reg. Cur. dat adiunctum officiali Baronis, Capyc. deciſ. 124. in fi. aliqñ decernit, vt Baro eligat
167 Iudicem in Ciuitate, vt D. Tap. ſuper Conſt. Regni ſtatuimus in fi. iuxtà ergo facti qualitatem, & odium præſcriptum cauſa ſolet arbitrari, vt refert idẽ Tap. ſuper Rit. 265. & tanta poteſt eſſe cauſa, vt Baro ſit omnino priuandus, ſi erit inimicitia grauis inter ipſum, & vaſallũ; nam & ſi vera ſit opinio, quod ſuſpectus in cognoſcendo, non erit ſuſpectus in delegando, quod obſernari videmus, et quod Præſidente Sac. Conſ. allegato ſuſpecto, cauſa probata, ille remouetur à votando, ſed non prohibetur in delegãdo, vt D. Roui. prag. xj. tit. de ſuſpit. ſed ibidem ipſe limitat, niſi cauſa ſuſpitionis oriretur ex inimicitia, quod ſequitur Maſtr. lib. 4. c. 17. nu. 85. in tract de
168 Magiſt. cum alijs ab illis coaceruatis; & ſimiliter reſpondet, quando tractaretur de cauſa pertinente ad comodum ipſius Baronis, tunc incompetens erit ipſe, & omnes ſui Iudices, vnde poteſt vaſallus recta via Superiorem adire, qa
169 incompetentia iuriſdictionis ſigillat perſonam Baronis in cognoſcendo, & delegando, Cancer. var. reſol. lib. 3. c. 13 Maſtr. dec. 150. Reg. Tap. ſuper iure Regni tit. de off Procur. Cęſ. nu. 3. verũtamen in actis inretractabilibus de cõſuetudine, potius quã de iure reſcripto Superioris, licet omiſſo medio obediri
170 debet, veluti ſi mandet ne Officiales procedant ad torturam ipſo inconſulto nam tunc tenentur illi parere, & non diſputare, ſi iuſtè, vel iniuſtè proceſſerit ille, & cautius erit, prius comparere petendo reuocationem, & remiſſionem cauſæ, quam ſe ſupponere periculo inobedientiæ, & etiam ſi Reus confiteretur in tortura, ſtante inhibitione confeſſio eſſet nulla, & non poſſet ex ea dari iu-
171 ſta condemnatio, ſolum faceret inditium, Capyc. dec. 145. Bellug. rubr. 38. §. conqueruntur, Camp. cap. Regni ſubditorum in fin. qui ait, quod Superiores non grauant iuriſdictionem Baronum iis caſibus ſic reſcribendo.

Tertiò caſu, iniuſtitia fit contra ius, & conſtitutiones procedendo, vel decernendo, ac iniquè diffiniendo, & in iſtis ſimilibus caſibus datur ordinaria appellatio, & non recurſus querelæ, ſed gradatim erit appellandum ad mediatum Iudicem, l. Imperatores ff. de appell. qui
172 Iudex viſis actis per inhibitionem introductis, ſiue in interlocutorijs, ſiue in diffinitiuis debet remittere cauſam, vel

vel eius executionem, ſi primus Iudex benè prouiderit,&ad hoc vt honoretur executio ei eſt tribuenda, cap.vt debitus honor de appell.Canoniſt.c.1.eod. tit. ſi verò grauauerit primus Iudex,ini què diffiniendo, poterit totam cauſam retinere,licet appellatum ſit ab interlocutoria,licetq; Iudex ſit delegatus,Surdus dec.175. cũ appellatio totam cãm deuoluat, cap.quorum de appell. in 6. DD.d.l.eius qui,Bellug.rubr.38.§. cõqueruntur,& non tenetur honorare Iudicem,vt mittat exequutioni ſententiã Caraui.rit.267.Adde Maran.conſ.63. in fi.nam ratione illati grauaminis,pręſumptio mala eſt in futurum,Vant.in tract.nullit.articulo nullit.ex defect.iuriſd.nu.66. licet S. C. ſemper remittat cauſas M. C. cum norma procedendi, licet grauauerit,Franch.dec.88.in fin.
173 Et aduerte qđ talis remiſſio cum norma ſolę M.C.conceditur, & alijs Superioribus,Inferiores autem debent cauſã remittere ſimpliciter Iudici à quo, vel ſi adeſt grauamẽ debet cognoſcere de tota cauſa, vt aduertit nouiſſimè Meritiſſimus Conſil.Roui.tit.de offic. S. C. prag.18. nu.4. quamquam multi DD. contrarium aſſerant. Et an, & quando Iudex confirmans teneatur remittere cauſam Iudici à quo,vt ipſam exequatur, vel poſſit ſententiam mittere ipſe exequutioni, ita quod actio oriatur ex confirmante,& non ex confirmato, sũt videnda quæ ad partes diſcutit Gutt. lib.1.q.97.pract.quæſt. Notabis etiam poſtremò, quod iudices appellationis
174 ſine legitima cauſa, non poſſunt retinere appellationes, quia eſſet per indirectum ſe inueſtire de primis cauſis, & iniuſtè agunt aliqui Barones,qui concedunt auctoritatẽ ſuis Auditoribus auocandi ad libitum cauſas à primis officialibus;nam non licet in præiudicium primi Iudicis,& ei fit iniuria, & damnum, vltra quod Officialis ſecundus in tantũ habet iuriſdictionem, quatenus ſubditi grauantur, & appellationes interponũt alias dicitur incompetens,ſi vellet ſe intromittere,Couar.pract.quęſt.cap.9. nu.2.Auenda.de exeq.mand.Regum c.6.Boer.dec.257.licet D.Roui.aſſerat
175 quod prorogari poſſit iuriſdictio Iudicis appellationis conſenſu partium prag.2.tit.de iuriſd. non turb. ex nu.2. cum ſeq. vbi tamen diſtinguitur de iuriſdictione contentioſa, vel voluntaria.

Sed videamus aliqua exempla denegatæ iuſtitię,ac aliqua eius oppoſita,vt
176 præmiſimus: & dico,qđ maxima iniuſtitia reputatur, quando Barones extrahunt miſeros carceratos à proprio domicilio,ſeu patria,quod fit ſæpius,vt fortaſſe defatigati, ex tot incommoditatibus, quas extra proprios lares patiuntur,& auxilijs defenſionum deſtituti, cum eis difficilius ſuccurri poterit, poſſunt Barones ad ſui votum reducere eos ad intolerabiles compoſitiones, vt dicit tex.in cap. nonnulli, & cap. final. de hęret.& probatur infra pragm.final. Hæc eſt maxima iniquitas, & de iure ciuili eſt prouiſum, quod carcerati non extrahantur, DD.auth. qua in prouincia C.vbi de delict.Oſaſ.dec.138.in fi. Dec.conſ.286.nu.3. quod cõfirmatum eſt nouiſſimè,& per pragm.2.tit.vbi de delicto,quod rei non extrahãtur à pro-
177 prio domicilio in prima inſtantia, ne vexentur grauioribus expenſis,ac vt facilius defendi poſſint,& maiori commoditate viuant.Quæ iuris diſpoſitio procedit etiam in cauſis ciuilibus:nam vaſalli ſemper poterint petere remiſſionẽ à Regijs, vel alijs Tribunalibus ad ſui domicilium vigore dictæ legis, etiam ſi Barones non compareant, ſed permittant foris vexari,D.de Frãch.dec.529. Adde tex.& DD.l.omnes C. de Epiſ.& cler.& Franc.Marc.dec.360. cum ſeq. par.2. videnda ſunt etiam aurea verba tex.in auth.vt omnes obed.Iud. §. hæc conſiderantes, quod vaſalli non debẽt extrahi à domicilio, nec in præiudiciũ vaſallorum poterint Barones conſentire,vt M.C. vel alia Tribunalia cognoſcant de cauſa ſubditi, ita vt ad illius petitionẽ cauſa non debeat remitti ad proprium domicilium;nam cum hoc priuilegium ſit inductum in fauorem ſubditorum, cui non poteſt Baro præiudi-

I care

pare, niſi ambo conſentiant, cauſa non poterit ibi terminari, Affl. deciſ. 155. & Petra de pot. princip. fol. 71. nu. 50. c. 15 allegant Bal. l. 3. ff. de off. Præſ. Et quod teneantur ad reſtitutionem damnorum ex tali moleſtia, Surd. conſ. 210. vol. 2. & licet de facto Barones extra territoriū cauſas committant vaſallorum, hoc iure fieri non poterit parte contradicente, vt Petra ibi, ex aliqua tamen vrgen-
178 ti cauſa, Prorex ſolet aliquando decernere, quod citra priuilegiorum præiudicium cauſa remaneat apud ſuum Tribunal, Marc. Anton. Surg. de Neap. illuſt. c. 15. nu. 1. licet Præſ. de Curt. cōtrariū ſentiat de iure f. 28. in ſuo tract. feud. quod Proregi non liceat, & adde Couar. pract. quæſt. cap. 9. & nouiſſimè Franch. dec. 541. quod vaſalli non ſolū poterint petere remiſſionem ad domū propriam ex diſpoſitione iuris, ſed vti poterint priuilegijs ſpecialiter conceſſis Baroni, vltra ius, etiam ipſo renuente; nam Rex videtur concedere, gratia vtriuſq; inde dū quidam Baro haberet priuilegiū contra viduas, & eccleſias, & renueret ipſe petere remiſſionem cauſę vigore ſui priuilegij, dixi ſufficere, ꝙ vaſallus peteret, cum dicto priuilegio is vti poſſit ex pdictis; limita tamen ſi of-
179 ficialis erit ſuſpectus, & Baro delegaret in conuicinio cauſam, vt D. Rouit. tit. vbi de delict. nu. 9. limitatur etiam dicta concluſio, ex cauſa, veluti ſi erit aliqua vrgens ſuſpitio, nè carceratus ibi venenetur, vel ſi carceres erunt debiles & perſona carcerata erit potens, vel ex alijs ſimilibus, tunc Baro in alteram ex ſuis Terris, poterit carceratum reducere, nam ex cauſis regulas legis tranſgredimur. Eſtq; ſing. tex. l. ſi quis §. qd tamen ff. de iniuſto, & rupto teſt. ſic Bellug rubr. 26. §. fi. Frec. auct. 30. D. de Franch. dec. 526. ſed in hoc verſabitur Superioris arbitrium, conſiderare, an coloratæ ſint cauſæ, vel ſit iuſtus zelus Domini; limita tamen ſi vna eſſet Ba-
180 ronia, & Baro haberet ius præſcriptū reducendi carceratos ad vnam ex Terris Baroniæ, vt vidi in multis locis, Franch. dec. 166. nu. 5. Et vaſallus ſi ſe grauatū ſenſerit, poterit implorare officium Superioris pro reparatione huius grauaminis, Ann. ſing. 558. Iſer. & Bal. cap. Imperialem §. præterea de prohib. feud. alien.

Finita tamen prima inſtantia, poterunt carcerati extrahi ad ſecundum Iudicem, ſi forſan erit in alia Terra Baronis; nam ſi non eſſet in eius iuriſdictione, neſcio quomodo exercere iuriſdictio
181 nem poſſet, ac carceres habere, niſi Baro illius loci conſentiret, vt dicam in ſequenti articulo, & quod extrahi poſſint in ſecunda inſtantia ad Iudicem ad quem, firmat Baiar. ad quæſt. Clar. 54. nu. 10. D. Roui. tit. vbi de delict. prag. 2 nu. 11. Et dum ego procuraſſem ad inſtantiam mei Ill. Domini, vt cauſa vnius latronis condemnati per duas ſentētias expediretur in M. C. ſtante tranſmiſſione actorum, vbi reus appellauerat, non potui obtinere, vt in cauſa procederetur, quamuis eſſet clariſſima, quod omnino remitti debebat, niſi reo tranſmiſſo; dicebantq; quod valdè intereſt perſonas videre, & earum confeſſiones audire; Guid. Pap. dec. 231. Sed idem fuit prouiſum per Reg. Pragm. quæ hoc mādat, & adducit D. Tap. fol. 332. ſub tit. de cuſtod. reor. in tract. Iuris Regni, ſed intellige ſupradicta, ſi appellatio fieret à diffinitiua; ſed ſi tractaretur punctus remiſſionis, vel alterius incidentis, tunc carceratus non eſt per Superiorem extrahendus, vt dictat Reg. Pragm. tit. de off. Mag. Iuſti. prag. 46. cuius tamen expenſis debeant mitti ad Superiores, dic
182 quod expenſis carcerati appellātis, ſi reus habet ſubſtantiam, Bal. l. generaliter §. his de præſentibus C. de iudic. alias Baro tenebitur expendere pro iuſtitiæ complemento, Boer. deciſ. 103. & dicam infra pragm. fi. de quo Cabal. latè caſu 201.

Verumtamen quoad Iudicem ſecundarum cauſarum pertinet, ſcias ipſum conſtitui non poſſe in longinquis, ſed Baro tenetur conſtituere infra Prouin-
183 ciam, vt dictat dicta prag. 2. vbi de

deli-

delicto,vt ſi reus voluerit appellare,poſ ſit cauſa terminari apud Præſidem ſuæ prouinciæ,nec enim poterit Præſes alterius prouinciæ ſe intromittere in alterius iuriſdictione,ita notabiliter Abbas cap.nouit de offic. deleg. quod procederet, etiam ſi Præſes haberet iuriſdi-
184 ctionem in duabus prouincijs, quod dictum exclamat pro mirabili Fely.c.ſi. penul.colu.de iudic. Ac etiam Baro nõ ſolum intra prouinciam conſtituere debet,ſed quod nõ excedat dietam,ex his quæ notat Capy.de prohib.feud.alien. col.6.Imò quando habet commoditatẽ ſuarum Terrarum, vel in conuicinio, fuit decretum,quod conſtituere habeat Iudicem ſecundarum cauſarum infra ſex miliaria,Ann. ſing.560.diuerſimodè tamen fuit iudicatum iuxta commoditatẽ, veluti infra 8.miliaria infra dietam, vt inter Vniuerſitatem Theani,& Principem Hoſtiliani.Quod ius etiam procedit in Aſſeſſore eligẽdo,alias grauarentur vaſalli,& adire poterũt Superiores; Sic Rex tenetur deputare Vica-
185 rium in Regno, cum non teneantur ſubditi eum perquirere extra Regnum, nec extra limites cogũtur cum fiſco litigare,neq; Rex poterit cauſas ad ſe auocare,vide Mar.Ant.Surg.c.25. nu. 25.fol.309.Maſtr.lib.4.c.16.nu.76

Similiter defatigari ſolent vaſalli à
186 Baronibus,qui vt macerentur,euocãt proceſſus à manibus officialium,nè in cauſa procedatur ad actus debitos, vel quando videt Officialem tractantem cauſam æquè,& non rigidè, vt ipſi cupiunt,cauſas ſuperſedent,& petunt proceſſum ſub colore,quod velint conſulere,qui nunquam regreditur quod iniuſtiſſimum eſt,ab ordinarijs enim iudicibus cauſæ auocari non poſſunt iuxta
187 veram intelligentiam l. iudicium ſoluitur ff.de iudic. quę procedit in delegato,nõ iñ ordinario, l.nemo vbi Caſtr. C.de iuriſd.omn iud.Frec.auct.9. licet obſcurè loquatur,Ioa.de Amic.conſ.62 ſolius Principis eſt cauſas auocare, Petra fol.38.nu.68.c.6. nam poſtquam eſt tranſlata in ordinarium poteſtas iuriſdictionis, vetari, vel coarctari non poterit,Couar.pract.quæſt.c.9.hinc deciſum eſt per Boer. dec.149. Viui.deciſ. 256.& D.de Franch.dec.409.quod officiales non poſſunt remoueri durante criculo anni,& etiam ſi Officiales cõſenſerint,reluctante tamen Vniuerſitate diſcedere non poterint;Iuriſdictio nãq; poſtquam in eos eſt tráſlata,non poteſt minui,neq; arctari, quam cõcluſionem dum in facto eſſet cõtrouerſa inter Ducem Adriæ,& Vniuerſitatem dictæ Ciuitatis,fui rogatus, vt allegarem pro ipſa Vniuerſitate, & ex parte Ducis prætẽdebatur licere ſibi auocare cauſas ab ordinario,ex nouiſſima opinione D.Rouiti,qui ſub titul.de ſuſp.ex nu 10.aliter videtur diſtinguere,& cum punctus iſte ſit omni animaduerſione dignus, & ſit vnus de grauioribus grauaminibus vaſallorum,congruenter putaui ipſum excutere, & volui inſerere dictas allegationes,quas conſcripſi, quæ ſunt infraſcriptæ.

Alias requiſitus pro Vniuerſitate Ciuitatis Adriæ comprobauimus allegationes per illius Magnif. cauſæ Patronum conſcriptas,&nonnullas auctoritates etiam adduximus ad fundãdum aſſumptum,quod Dux dictæ Ciuitatis, & omnes Barones iure non poſſint auocare à ſuis ordinarijs officialibus cãs cęptas, vel incipiendas,iuxta ea quæ iam diu concluſi in tract.de Baron. prag.3. nu.138. Nouiſſimè fui rogatus,vt meã ſententiam interponerem, dum ex parte Ducis fiat fundamentum magnum ſuper opinione D. Roui. qui nuper ſub
188 ſuis doctiſſimis cõmẽtarijs editis in tit.de ſuſpit.prag 2.ex nu.10.diſputãdo hãc quæſtionem videtur firmare, quod Barones non poſſint auocare maiorem partem cauſarũ inceptarum,vel inchoandarum, ſed aliquas,dummodo cauſa ſit probabilis,eamq; ſufficiat eſſe motiuam,dicit, & ſi ea in iudicium non deduceretur.

Et licet apud me vrgeat auctoritas tanti Eruditiſſimi Viri mei obſeruandiſſimi Domini,tamen quid ſentiam dico,

& non mirum; nam & Iuriſconſultus filius non ſtetit cum ſententia Celſi ſui Patris, vt tex. l. 3. §. ſi quis ff. de condit. cauſa data, & tria fundamenta ſupponam pro defendenda mea opinione, qđ Barones nõ poſſint auocare cauſas nullas ab ordinarijs, non exiſtente cauſa deducta, & probata.

Primò dico, quod diſtinctio illa, quod Baro non valeat omnes, vel maiorem partem cauſarum auocare, ſed aliquam partem poſſit delegare, non videtur habere probabilem rationem diuerſitatis, cur non liceat maiorem partem, ſed ſolum partem quotatiuam auocare, ſi .n. eadem ratio prohibitionis viget in toto quam in parte (immò maior) & communis eſt concluſio iuris, quod quando ſubeſt eadem ratio in toto, quàm in parte, idem ius eſt ſtatuendũ, vulg. l. quæ de tota ff. de reiuend. l. in toto ff. de regul. iur. Euerar. loco topico 80.

Et quod adſit eadem ratio in parte, quam in toto, probatur aſſumptũ ex pluribus; Primò adducimus deciſionẽ S.C. ex Franch. dec. 409. vbi concluditur, ꝙ

189 Baro non poterit amouere officialem ab officio infra annum, & ſi ille conſentiret: & ratio deciſionis fuit duplex, vna fauore iuris publici, quia intereſt vaſallorum, nõ mutare plures Iudices in tẽpore, ſm̃ Andr. in Conſt. Regn. occupatis; altera ratio, nè fiat iniuria officiali, dum ante tempus à lege determinatũ

190 amoueatur, ꝙ neq; Principi licet, vt benè Molin. de primog. c. 25. Reg. de Pon. in ſuo tract. de pot. Pror. tit. de elect. off. in prin. Ex quibus & rationibus, fuit deciſum, ꝙ Barones non poſſunt limitare, & minuere iuriſdictionẽ ordinarij, tam ante, quam poſt conceſſum officiũ, cum publicè interſit, vt iuriſdictio libera ſit apud officialẽ in beneficium populorũ vt dixi prag. 6. nu 94. & ita deciſum nouiſſimè dicunt Add. ad Frãch. dec. 511.

Ex eodem fonte deriuauit altera deciſio, Barones eſſe obligatos conſtituere officiales annales, & non delegare cãs

191 modò vni, modo alteri, q̃a hoc faperet magnum intereſſe vaſallorũ, quorũ intereſt vnum, & non multos Iudices habere, l. 1. §. nouiſſimè ff. de orig. iur. Bal. c. 1. §. quis tit. quo tpe miles, Tiraq. de primog. q. 4. n. 30. & ita deciſum refert Frec. auct. 13. tract. de ſubfeu. Viui. dec. 536.

Hinc adeo radicata eſt iuriſdictio officiali cõſtituto, ꝙ eius officiũ per annũ

192 nõ expirat morte cõcedẽtis, vel Terrã alienando, quia quæſitum fuit ius publico, capta poſſeſſione officij, & intereſt non fieri mutationem pro tempore ſtatuto, vt diximus prag. 5. nu. 60 & ſequitur noſtrã concluſionem nouiſſimè Maſtrill. lib. 4. c. 17 nu. 34 de Magiſt. & refert deciſum Viſcon. ad Frãch. dec. 216.

Ex quibus ſuppoſitis, patet, qđ ratio principalis, propter q̃ Barones non poſſunt totalem iuriſdictionem auocare à ſuis officialibus, vel minuere, aut modificare conſiſtit maximè ſub intereſſe publico, nè ſubditi grauẽtur in mutatione Iudicum infra annum ſi ergo hæc eadẽ ratio ineſt in auocatione plurium cauſarum, & delegatione ipſarũ pluribus Iudicibus facienda, & magna detur iactura, grauamenq; vaſallorum in particulari prout in tota iuriſdictione auocanda, ergo idem ius, quod fuit ſtatutum in toto, debet verſari in parte; nã ratio cu-

193 iusq; diſpoſitionis reſtringit ſimilia ad limites illius rationis, l. cum pater §. dulciſſimis ff. de leg. 1. ſemper enim qđ eadẽ ratio eſt in parte quotatiua quàm in tota, idem ius eſſe obſeruandum, cõmuniter omnes DD. concludunt, vt in cap. paſtoralis §. item cũ totum de off. deleg. nam quando vna ratio reſpicit plura determinabilia, pariter omnia ex ea terminari debẽt, l. iam hoc iure ff. de vulg. & pup. Et quod vigeat non ſolum eadẽ ratio prohibitionis ſed maior, probatur ex ſequentibus euidentiſſimè ex abſurdo, inconuenientibus, & ex maiori intereſſe publico, & priuato; quæ naſci poterint magis ex auocatione partis, quam totius iuriſdictionis, & ſic.

194 Secundario ſi ꝙ ſi Baronibus concederetur talis facultas auocandi partẽ cãrum, poſſẽt ad libitum cãs grauiores auo-

auocare,& delegare,& ſi ex mille cau-
ſis criminalibus , & ciuilibus , in anno
auocaret Baro centum,vel quinquagin
ta,certè non poſſet dici grauare, & eſ-
ſet minima pars totius ; & eligendo ad
ſui libitum illas,quas ſibi libuerit, dum
non habet à iure reſtrictam facultatem
ad tales,vel quales,eligēdo cauſas ma-
ioris ponderis, quis erit Cenſor, conti-
nuo, & eum ſindicabit,ſi illam, vel aliā
iure potuerit auocare ; hac opinione
attenta conſiderēt Ill.Patres,quale gra
uamen quæſo erit maius,vaſallos in an
no eſſe ſubiectos, vt Baro poſſit eligere
centū,vel quinquaginta(iuxta fori qua
litatem) cauſas delegare diuerſis Iudi-
cibus , vel pati vt liceat Baroni mutare
infra annum vnum officialem:certè mi-
nus detrimenti erit , pati, licere Baroni
auocare vnum Iudicem,& alium conſti-
tuere,quam permittere tot cauſarum
auocationes, & ſi habitum fuit pro ve-
ro,eſſe magnum vaſallorum intereſſe
mutari infra annum vnum officialem,
vt ſupra fuit demonſtratum, cur feren-
dum erit id,quod durius,vaſallos habe-
re tot diuerſos Iudices delegatos in an
no,cum tot intereſſe, grauaminibus, vt
inferius dicemus; ergò cum non ſolum
par ratio prohibitionis conſiſtat in par-
te quotatiua,ſed maior fortius, idem
ius quod fuit ſtatutum in prohibendo
vnum,debet extendi ad aliud,vt mani-
feſtè liquet auth.multo magis C. de ſa-
croſ.eccl.

Conſiderent vltra,ſi dictę centum
cauſæ,plus,vel minus, delegarentur po
ſtea ꝑ Baronem ſingulis Iudicibus ex-
teris,perpendatur quantū ſit iſtud onus
extrà proprios lares ſequi Iudices,quę-
rere Aduocatos,& Procuratores, teſtes
adducere, in dies curſitare , inſudare
cum diſpendijs , & incommoditatibus,
quas quiſque conſiderare poteſt, ex ijs
quæ communiter videmus contingere,
& conſiderauit ſolemniter tex.in §.hęc
conſiderantes auth.vt omnes obediant
dum ſanciuit , neminem à proprio do-
micilio extrahi , & adſunt pragmaticæ
titul.vbi de delict. hoc confirmantes;&
data hac opinione pro vera,daretur in
conſequentiam facultas extrahendi, &
per indirectum fraudarentur leges, tan
ta vigilantia ſtatutæ;nam Baro non fa-
ceret iniuſtitiam delegando cauſas ex-
195 teris,dum ei non liceat,ſubditos Iudi
ces eligere in ea Terra,l.3.C.de diuer.
offic.lib.10.nec grauaret cauſas primas
extrahendo,ſi liceret foras delegare,
vt dixit ipſe D.Roui. tit. vbi de delict.
prag.2.nu.10. Perpendat igitur bonus
vir hæc grauamina in ſtatera,ſi grauēt
ſatis, vltra quam onus auocandi infra
annum officialem vnum, & ſi illud mi-
nus fuit prohibitum, cur ferendum erit
onus hoc tam durioris ponderis?

Vlterius,ſi iſti ſinguli Delegati eli-
gerentur per Baronem perſonæ idiotę,
& illis darentur tot Conſultores Iuriſ-
periti de alijs Terris conuicinis, quale
grauamen poſſet excogitari maius,va-
gari pro vna cauſa,modo apud vnum
in vna Terra , modo apud Conſulto-
rem in alia ; Nec poſſet dici,quod Ba-
ro grauaret, cum non ſit obligatus eli-
gere Iudicem Iuriſperitum , l.certum
C. de Iudic. ſed dare Conſultorem,
vt dixi pragm.3. num.140. Iſtis occa-
ſionibus grauaminum, cur non erit oc-
currendum,vt præcludatur omne ante-
cedens,ne cuiquam damnum,& iniuſti-
tia fieri poſſit , vt conſiderat tex.l.me-
minerint C.vnde vi, adeo quod etiam
ſi lex promulgata eſſet & exindè abſur
dum,vel intereſſe ſubiectorum daretur
nè ſit nutritiua grauaminis abrogari
debet,cap.erit autem lex 20.diſt.Vaſq.
contr.illuſt.c.30.ſi ergo talis lex non
eſt conſtituta,ſed potius contrarium eſt
deciſum per ſimilia, vt fuit ſupra com-
probatum,cur opinio hæc erit admittē-
da ? Ideo enim Barones anhelant ha-
bere hāc prærogatiuam, quia eſſet vna
de maioribus , pro obtinenda quaſi to-
tali ſubiectione ſubditorum ; nam
ipſi delegati,quia non præſtant cautio-
nem reddendi rationem de eorum
ſententijs , nec parent ſyndicatui ,
poſt cauſam finitam , vt Alexand. l.
cum ff. de iuriſdict. omn. iudic. fine

timore iudicant, complacent, grauant,
& extorquent,cum non habeant ſtimu-
lum rationum reddẽdarum vti ordina-
rij, & ad votum Baronis eliguntur per-
196 ſonæ, quas ſciunt ſibi complacituras,
vt videmus à communiter accidẽtibus
fieri,quæ argumenti ſpecies ſolidiſſima
eſt l.3.§.ſi nummi ff.ſi cert.pet.

Nec dicas, quod adducere ſupradi-
cta inconuenientia,non ſit quæſtionem
ſoluere; tanto magis,quod non eſt præ-
ſumendum,quod Barones committant
dicta grauamina ; immò iuris præ-
ſumptio ſtat pro eis,l.obſeruare ff. de
off. Proconſ. Nam reſpondemus,quod
197 timenda eſt auctoritas Baronum;nam
quia iuriſdictionem habent in manu,&
de facto procedunt , occurrendum eſt
ante tempus,Andr.c.1.num.13.quibus
modis feud.amitt.& c.1.nu.4. ex quib.
cauſ.feud.amitt.Iacob.de Franch.in fi.
repet.nu.16. nec ſtat iuris præſumptio
pro eis : ſciunt cuncti, quàm generalis
ſit moleſtia hodie Baronum, quorum
inter mille,vnus iuſtus reperitur,& tan-
to magis, quod non poſſent dici graua-
mina,data opinione hac pro recepta;
nam lex quamuis dura ſeruanda eſſet,l.
198 proſpexit ff.qui,& à quib. Et propte-
rea cognito rigore huius opinionis, &
eius quod euenire pōt detrimenti, plus
in auocatione partis,quam totius eſt aſ
ſerẽdum,idem ius eſſe obſeruandum in
toto,quam in parte.

Accedat, quod pro noſtra opinione
quod Baroni non liceat vllam cauſam
auocare ab ordinarijs, ſtant auctores
grauiſſimi, quos refert idem D.Rouit.
nu.18.allegando Auend.Doctorem in-
ſignem,Schadrer.conſ.16.Frec.& alios;
Adducit etiam illos qui ſibi ipſis non
conſtant,& modò vnum,modo aliud aſ
ſerunt ex nu.11.cum ſeq.citat etiam
alios DD. qui aſſerunt licere ad libitũ
auocare, & oẽs quos enumerat nu.10.
volui videre in fonte, ſed mouentur ij
ex auctoritate l.iudicium ſoluitur ff. de
iudic.cuius verba ſunt (Iudicium ſolui-
tur vetante eo,qui iudicare iuſſerat) &
ſecundum hanc diſpoſitionem, illi qui
ſequuntur hanc partem affirmatiuam
benè dicunt,& non cõtradicunt noſtræ
opinioni,& ego confirmo,quod idem
per Canoniſt. concluditur in Epiſcopo
qui Baroni in iure æquiparatur, vt Bal.
l.ſiue pars C.de dilat.Peregr.de iure
fiſc.lib. 1. nu.105. Illius enim Vicarius
199 dicitur habere ordinariam iuriſdictio
nem,gloſ.c.3.de offic. Ordin. in ſextò:
Attamen Epiſcopus habet facultatem
ad libitum auocandi cauſas ab ipſo Vi-
cario;Domin.c.1.de offic.Vicar.Sbroz.
tract.de offic.Vic.lib.3.q.39.& mouen
tur diſpoſitione illius text.l.iudicium,
nam ſicuti Epiſcopus poteſt ad nutum
200 reuocare Vicarium,vt Innoc. cap.vt
noſtrum de appell.Iacob.in tract. feud.
verb.Vicarius, ſic & fortius poterit cau
ſas ab eo auocare; nam cui conceditur
plus,licet,& minus;ſed ſi Vicarius con-
201 ſtitueretur ad tempus ordinatũ,prout
in Vicario electo ſede vacante à Capi-
tulo vſq; ad aduentum noui Epiſcopi,
is interim non poterit à Capitulo re-
uocari;nec ab illo poterint cauſæ auo-
cari, quia ius quæſitum eſt officiali ad
tempus, vndè illius iuriſdictio nec tolli,
nec minui poterit,vt benè Quaran. ſu-
per Bull. verb. Capitulum nu.3.& 13.
Et proindè ratio DD. vtriuſq; cenſuræ
qui tenẽt opinionem affirmatiuam, ſtat
ſub regula illa tex.quod vetante eo qui
conſtituit officialem,iudicium ſoluatur;
Cumq;contrarium ſit receptum in Re-
gno, quod officialis non poſſit auocari
durante anno,& interea eius iuriſdictio
minui non poteſt, vt ſupra demonſtra-
uimus ; ergo DD.illi non contradicunt
huic opinioni, ſed conciliantur , vt non
procedat eorum opinio,ſi tempus deter
minatum eſſet officiali, & ſic diſtinguit
Maſtrill.in tract.de Magiſt.lib.4.cap.17
nu.16. qui ita intelligit auctoritatem
quam nos adduximus in pragm.hac.

Cæterum ex dinumeratione Docto-
rum vtriuſque opinionis, poſſet dici ca-
ſum eſſe dubium, cum non appareat de
communi,& iſto caſu reſoluti iuris eſt,ꝙ
in ſimilibus ea opinio attendi debet,
202 quæ æquior extat, immò ſi vna eſſet

com-

munis,& altera æquior,attendenda eſt opinio magis æqua,Cæuall.in præf. cõmun.opin.& D.de Franch.dec.30.quã tũ aũt opinio hæc negatiua ſit æquior, tollens inconuenientia,æqua, occurrendo grauaminibus,vtilis reſpiciens publicum,iam fuit plenè ſupra demonſtratũ; & propterea omni via erit ſequenda,& amplectenda, vt Barones non valeant auocare cauſas ab ordinarijs.

Nec refert quod D. Rouit. dicit ibi nu.21. quod in contingẽtia facti Conſiliarius Quiros decreuit,non licere Baroni Poſtilioni auocare cauſas ab Officiale dictæ Terræ,ex quo cum eo habebat liuorem,vndè infert à contrario sẽſu ceſſante liuore,illud decretum tacitè ſubintelligendum, licerè auocare; nam
203 iſtud eſt vim facere intentioni illius decreti,nam ſententia eſt ſtricti iuris,& non patitur extentionem, maximè vbi contrariatur iuri, l.1. C.ſi plures vna ſent.Frãch.dec.228.Item nec illud de-
204 cretum poteſt pro lege adduci,tum quia æquiuocum,tum quia non conſtat fuiſſe factum in bãcha,ſed forſan domi, de quibus nõ habetur magna æxtimatio,Franch.dec.511. ſed ex parte Vni-
205 uerſitatis fuit pręſentata deciſio Sacri Conſ. facto verbo iunctis Aulis pro Ciuitate Grauinæ, vbi fuit obtentum decretum tenoris ſequentis: Quod Capitaneus Grauinę ſuam ordinariam iuriſdictionem exerceat,& quando caſus acciderit in quo Ill. Dux voluerit aliquam cauſam delegare, S. C. reſeruat prouiſionem faciẽdam ſuper auocatione;& ſic habemus legem, non licere auocare, niſi Superiore conſulto, cuius pertinet examinare an liceat,& ſi cauſa iuſta ſit,& propterea non eſſet amplius diſputandum de hoc,cum ea deciſio ſecerit legem,Affl.dec.190. Gama deciſ. 228.

Tertiò principaliter aduertatur, qđ D.Roui.nu.22.tenẽdo opinionem (pro nunc,vt ipſe aſſerit)quod Baro re integra poſſit auocare particulares cauſas ſubiungit,& licere hoc ex ꝓbabili cauſa;&cum hac qualitate iſta opinio eſſet ineſpugnabilis;nam quælibet iuſta cauſa efficax eſt, vt Officialis priuetur facultate cognoſcendi eas cauſas, quas prætenderet Baro auocare,ad inſtar ſuſpitionum,quibus propoſitis, & probatis,Barones cauſas illas delegãt poſtea Caraui.rit.265. Sed id quod non arridet,eſt,quod poſtremò ſubdit: Quæ cauſa probabilis ſufficit,quod ſit motiua, & non quod ſit probanda, & in iudiciũ deducenda,In hoc ſtat grauamen,& alteratio,ſolum enim in Principe dum diſponit in caſibus dependentibus ex ſua
206 voluntate,ſine tertij præiudicio,ſolus animi ſui motus habetur pro ratione & cauſa probabili,glo.l.relegati ff.de pœnis,Pariſ.conſ.5.nu.135.Iaſo.conſi. 233.ſed ſi ea diſpoſitio poſſet afferre detrimentum,tunc cauſa motiua non præſumetur probabilis, neq; in Principe,& maximè ſi enunciaret aliquod ad ſui beneficium,vti quenquam rebellem vel feuda ſibi deuoluta,vt DD.communiter in clem.1.de prob.Crauet.de antiq.temp.par.1.ar.j.cum ſeq.& Reg.de Pont.conſ.4.

Sed in inferioribus à Principe,nõ vidi contradictorem,quod quando cauſa requiritur, vt aliquid licere eis poſſit, cauſa prius erit deducenda,& probanda,Fely.& alij c.j.de reſcrip.Alex.cõſ. 112.lib.7.Petra de pot.princ. fol.299. nu.18.& eſt communis opinio. Et propterea nõ ſufficere cãm motiuam in Barone prætẽdente auocare cauſas à ſuis ordinarijs aſſero,ſemper enim in fraudẽ poſſet enunciare ex cauſis dignè ſuam mentem mouentibus,auocamus, & delegamus, (& quis erit ſcrutator eorum iuſtę mentis?) occurrendum eſt igitur fraudibus l.in fundo ff. de reiuind. ideo cauſam omnino eſſe proponendam à partibus,& probandam, ad inſtar ſuſpitionum,eſt dicendum.

Quam cauſæ cognitionem poſſemus etiam attentare, eſſe examinãdam per Regios Superiores,nam quando tracta-
207 tur de auocanda cauſa ab ordinario, tunc Baro non cognoſcit cauſam ſubditorum,ſed cauſam officialis,de quorum

cau-

cauſis cognitio non ſpectat ad Barones
ſed ad Superiores, & exindè dixit Ca-
raui.rit.265. quod de cauſis ſuſpitionū
officialis Regij Superiores erunt adeū-
di,& non Barones,& potius de facto, q̄
de iure ſe ingerunt hodie in cognitio-
ne ſuſpitionum. item Franch.dec.409.
num.2.dixit,quod remouere officialem
208 ob infirmitatem, vel ſimilem cauſam
iuſtam, ſpectat ad Regios Superiores
hoc examinare, & non ad Barones, &
ita dictat Cap.Regn.35.& propterea
idem iudicandum eſt in auocatione
iuriſdictionis quotatiuæ,dum Baro non
habeat de iure facultatem cognoſcen-
di de caſibus pertinentibus ad officia-
les,& confert deciſio ſupradicta S.C. p̄
Ciuitate prædicta Grauinæ,dum reſer-
uat S.C.examinare caſum, quando Ill.
Dux voluerit cauſam aliquam auocare
à ſuo officiali. Et tanto magis quando
ſunt lites introductæ apud Superiores,
inter Dominum & vaſallos;nam ſtanti-
bus iuſtis præſumptionibus odij,& liuo
ris ac æmulationis in vaſallos, cognitio
omninò examinari deberet per ipſoſ-
met Iudices grauaminum.

Quibus ſic fundatis,credo quod Ba-
rones iure non poſſint auocare cauſas
ab ordinarijs, & alijs delegare ſine le-
gitima cauſa deducta,& probata: Cau-
ſa ſtat ſub ſupremo Conſ. Collat voluí
hæc motiua adducere pro mei ingenij
facultate,cuncta diligentius,& accura-
tius rimentur ipſi Ampliſſimi Senato-
res.

Vlterius procedendo nota, quod in-
iuſta eſt illa prouiſio,quã Barones con-
tinuò expediri vidi, reſcribendo ad in-
209 ſtantiam partis, & ex officio, vt ſen-
tentiæ,& decreta ordinarij officialis re-
uiderentur per alium Iuriſperitum, cū
in cauſis talibus non detur de iure re-
uiſio,ſed gradatim erit appellandū ab
officialibus,nam reuiſio decretorum po
teſt dari, quando decretum, ſeu votum
210 fieret à perſona non habente iuriſdi-
ctionem,prout continuò obſeruatur in
votis ſapientum,tranſmiſſis ad officialē
id enim poterit reuideri per alium Iu-
riſperitum,quia Aſſeſſor ille non poteſt
dici, ſi iuriſdictio ei à Barone tributa
non eſt, Theſſaur. dec. 25. & ita in ter-
minis Reg.Tap.in Conſt.Regn. ea quæ
ad decus nu.47.ſic etiam Baro,vnum
Aſſeſſorem,& non plures tenere poteſt,
211 & vnum Iudicem ſecundarum cauſa-
rum,& non plures, Frecc. auctorit.3.
in tract. de ſubfeud. Baro enim dicitur
grauare plures officiales conſtituen-
do ſuper vno negotio,& ſic prohibetur
facere plures Aerarios ſuper vna admi
niſtratione,nam à pluribus plurima gra
uamina recipiuntur, Tiraq.de primog.
q.4.num.30. Inſuper vidi multoties du
212 bitatum, an Baroni ſufficiat mittere
officialem nō Iuriſperitum ſine Aſſeſſo
re,vel teneatur illi aſſignare Aſſeſſorem
& ſi in commiſſione non expreſſerit, vt
officialis procedat cum voto Doctoris
an ille decernere poſſit ſine nullitate;&
qđ illiterati conſtitui poſſint Iudices,eſt
tex.l.certi C.de iudic. & ſi eius iuriſdi-
ctio non ſit arctata, quod poſſint decre
tare ſine voto,dixit Menoch.de arbitr.
iud.q.23.nu.9.ſi verò officij commiſſio
213 ſit limitata,vt is procedat cum conſi
lio Aſſeſſoris, tunc ſi ſpecificè Aſſeſſor
erit aſſignatus,eius votum erit requirē-
dum vbi eſt neceſſarium; Non enim ſē-
per eſt de eſſentia votum, Maſtrill.de
Magiſtr.lib.4.c.17. nu. 110. ſed ſecus ſi
officialis Aſſeſſorem non habet,nam ad
ſui libitum votum alterius petere vale-
bit:Sed an oporteat, vt ſit Doctor, vel
ſufficiat illum eſſe Peritum vti Licen-
ciatum, ſcias quod de iure non cogi-
tur eligere Doctorem in Aſſeſſorem
214 ſed ſufficit habere conſilium ab ho-
mine in iure verſato, vt Menoch. de
arb. iud.caſ.253.nu.6. Salyc. l.1. C.de
pæna Iudic.qui malè iudicauit,vndè ſi-
ue à Barone, ſiue ab Officiali eligatur
Aſſeſſor peritus,licet non Doctor, Vni-
uerſitas non poterit legitimè conqueri,
& ita dictat cap. Regn. 173. verum ſi
commiſſio erit limitata, vt officialis om
nino cum voto debeat prouidere, tunc
Officialis ſine conſilio decreta explica-
re,& decernere non poterit, Carauita
rit.39

tit. 39.num.7. vel vbi partes petierint, Crau.conſ.140. Paris de ſynd verb. Aſſeſſor,& an acta ſint nulla, ſunt vidẽda verba ſuæ commiſſionis,& poteſtatis, ſi irritant in caſu contrarij, alias eſſet appellandum,de Pon.conſ.67.nu.15. Felyn.cap.ex parte de conſt. Inſuper aduertas ſuper hac materia quod ſi Aſſeſſor eligatur à Barone,ille habebit iuriſdictionem iudicandi, & ab eis decretis erit appellandum, & non datur reuiſio, Boſſ.tit de ſent.nu.21. ſed ſi eligeretur ab officiali, tunc quia is non poterit iuriſdictionem illi tribuere, decreta poterint reuideri,Gramma.conſil.ciuil. 118. Theſſ.dec.28. eſt in hoc alia differẽtia,
215 nam quando Baro eligit,ipſe tenetur prouiſionem Aſſeſſori præſtare, iuxta officij qualitatem, Menoch.caſ.254. ſi verò officialis ipſe ſibi eligat,ſuo ſumptu ſalarium præſtabit,niſi in contrariũ ſit conſuetudo, quia actus ex ſolito interpretantur, Surd.dec.129.nouiſſimè tamen per Reg.prag.15.ſub tit. de official.prouiſum eſt,vt officiales ſine Aſſeſſore non decernant ſub pœna irritationis actorum,& alia arbitraria.Item Ba-
216 ro Iudicem ſecundarum cauſarum eligere debet,& non modo vni, & modo alteri cauſarum appellationem delegare,vel mittere ad conſulẽdum, Viui. dec.356. quod ex eo fit, vt cauſas ipſi delegent perſonis, quas cognoſcunt ſibi complaciturus,quod eſt iniquũ apud ſe retinere cauſas,eas delegando, Frec. de ſubſe. auct.13.& Viui.ibi:ita pronunciatum per Conſilium inter Vniuerſitatem Biccari,cum Marcello Caracciolo, Actuario Figliola. Nec ſuffragari debet illa fraus,quod vt officiales ad nutum poſſint reuocari illos creant Locumtenentes per interim,dicendo, donec ordinarius alter veniat,quod fit in fraudẽ
217 quia officium Locumtenentis ad nutum reuocari poteſt, Iacobi, d.verſ.Vicarios,& ipſi Locumtenentes, ne reuocentur pendent ab ore Superioris,& iuxta ſui arbitrium cauſas tractãt, nec habent prouiſionem,vti ordinarij:Cui gravamini, ac fraudi, in S.C. pluries fuit obuiatum,& deciſum, quod tempus Locumtenentium nõ excedat exercitium quindecim,vel viginti dierum, quibus elapſis Baro tenetur conſtituere ordinarium,nè fraus fiat legi,l.non dubium C.de legib.& ita deciſum per S.C. inter VniuerſitatemVallis Vitulani,& Baronem, Actuario Figliola; ita Franch. dec.98.in fi.& ideo per leges fertur,qđ
218 Locumtenens poſſit eſſe etiam de patria contra regulam l.eadem de offic. Aſſeſſ. vbi quis non poteſt exercere officium in ſua patria, quod fuit extẽſum
219 etiam ad Actuarios,qui impropriè dicũtur officiales,D de Franch.d.dec.98. tamen Locumtenens ratione modicæ exercitationis, ob aliquam cauſam abſentiæ poteſt eſſe, Affl.conſt.Magiſt.Camerar. Paris de ſynd. verb.ſubſtitutus, & Franch. d.deciſ. Adde quod iſti Locumtenentes regulariter conſtituuntur
220 à Baronibus,ſed multoties etiam officiales ipſi in eorum abſentia in caſu impedimẽti hos faciunt,& poſſe eos creare,Maran.in art.iudic. deleg.vel ordin. nu.6. licet per Cap.Regn.incip.Quia deVicarijs,& alijs Regni prouiſionibus videatur prohibitum, nè per ſubſtitutũ exerceatur iuriſdictio ; nec officiales cauſas poterunt alijs delegare ex cauſa
221 ſuæ ſuſpitionis,& ſimilium,vt erat de iure communi,l.cum Prætor ff.de iudic. nam ſolum Baronibus hoc competit,D. Tap.d.cap.Regn.vbi etiam tangit quæſtionem præcedentem,& concludit eſſe ſeruandam illius loci conſuetudinem, cum diuerſimodè in Terris practicetur, ego dico quod de iure officiales poſſũt in caſu modicæ abſentiæ Locumtenentes creare, ſi Baro non fecerit particu-
222 larem prouiſionem de Locumtenente in caſu abſentiæ officialis, nam dicta iura Regni prohibent, per ſubſtitutum iuriſdictiones exerceri; ſed non negant ad tempus licere, ex aliqua iuſta cauſa Capy.dec.152.Guid.Pap.dec.234.Paris de ſyndic. verb.ſubſtitutus, & benè Gutt.de quo nemo meminit lib 1.pract. quæſt. 39. qui tamen Locumtenentes poſſunt eſſe Ciues, quia difficile eſt pro-

mo-

modico tempore reperiri aduenas, &
obſeruatur indiſtinctè: Et in Ciuitate
Coſentiæ adeſt conſuetudo, quod ſem-
per quod vacat officium Gubernatoris
vel Iudicis illius Ciuitatis, creari debeat
per interim Magiſter Iurarus, qui repe-
ritur pro tẽpore, & ira nouiſſimè D.Ro-
uit.prag.5.tit.de ſyndic. qui idem ſequi
tur, ſed ceſſante priuilegio, vel conſue-
tudine, ſi abſentia ordinarij eſſet longa
223 conſtitui debet à Barone Locũtenens
aduena; officialis tamen non poteſt ſibi
ſubſtituere niſi per aliquot dies, latè Re
gens Tapia ſuper Conſt.Regni officia-
quæ, verb.Vicarios, D.Roui.benè tit.de
offic.S.C.prag.24.& an, & quando per
224 ſubſtitutum officia poſſint exerceri, &
an Prorex poſſit ſibi ſubſtituere in caſu
abſentiæ, nouiſſimè Maſtril. de Magiſt.
lib.j.c.29.per tot. artic. omnia coacer-
uat, quę officia poſſint pati ſubſtitutum,
& data ſubſtitutione pro vera, an ſubſti
tutus habeat eandem iuriſdictionem-
& auctoritatem, vel minorem: & an ſub-
225 ſtituens, & eligens ſubſtitutum, vel
Locumtenentem teneatur pro eo de-
malè geſtis, ibi Gutt. & D.Rouit. locis
præcitatis hoc diſputant.

Limitatur tamen ſolũ in paruis Ter-
ris, vel Villis, in quibus regula reſtringi
226 tur, vt etiam Patriotæ poſſint eſſe-
officiales, cum difficile ſit extraneos ac
cedere ad tam paruas Villas, ita Affl.
conſt.Iuſtitiarijs, plenius Theſſ.dec.268
exigua enim non ſunt in conſideratio-
ne, nec ſubiacẽt regulis, Tiraq.tract.de
reb.exig. Hinc eſt, quod Baroni licet qñ
habet duas Terras vicinas, & paruas, te
nere vnum officialem, qui in vtraque-
227 per interuallum aſſideat, D.de Frãch.
dec.166. quod ſeruatum videmus; Ad-
de quod indè fit quod propter modicã
iuriſdictionem videmus in Patrijs pro-
prijs officium exercere Iudices Baiulo-
rum, Ponderum, Portulaniæ & ſimilium
228 Indè multoties ipſimet officiales fun-
guntur vice Iudicis, & Actuarij, quod
eſt prohibitum, vndè ſi acta regulariter
conficerentur ab officiali eſſent nulla-,
Viui.dec.48. & dicam infra pragm. 8.
Maſtr.lib.1.c.23.nu.80. Indè eſt quod
229 nec Baro tenetur dare ordinarium-
Conſultorem aſſiſtentem in paruis Ter
ris, & paruo officio, quia ſumptus exce-
derent emolumenta, vndè ſat erit in-
conuicinio Iuriſperitum eligere, & ſic
vidi iudicatum ꝑ Reg.Cam. inter Mat-
theum Paganum Baiulum Ciuitatis Co
ſentiæ, & Caſalium, quæ prętendebant,
vt ille eſſet obligatus tenere ordinariũ
Conſultorem, & fuit deciſum, ſufficere
cauſas cum voto decerni, ſed ſi expen-
ſis Vniuerſitatis ordinarius peteretur,
eſſet dandus: Item tales officiales in-
paruis Terris, poſſunt eſſe officiales vl-
tra annum, Maſtr.lib.1.c.21.nu.23.cum
ſeq. Garſ.tract.expenſ.c.21.nu.5.

Verum quando officialis habet plu-
230 res Terras debet reſidentiam facere
in loco ſolito, vbi maiores ius ſoliti ſunt
reddere, alias Baro grauaret murando
l.pen.ff.de iuſt.& iur. vbi Bar. & alij no
tant; nam honor vnicuiq; eſt ſeruandus
alias iniuria fit, prærogatiua aliqua pri-
uando quẽquam, l.obſeruare §. magni
ff.de off.Proconſ. quæ ſingularis reputa
tur; ſed quando ſunt plures Terrę, tamẽ
ſub vna Baronia compræhenſæ, in qui-
bus reſidere ſolet vnus officialis in loco,
& capite Baroniæ reſidere debet, nec
231 poterit Baro in præiudicium conſti-
tuere plures officiales, vel quod alibi re
ſideat, vt eſt videre in cauſa inter Mar-
chionem Vallis, Baronem Fluminis fri-
gidi, & Vniuerſitatem Longobardi, quę
prætendebat ſibi conſtitui Iudicem ſe-
paratum, & non extrahi carceratos ad
232 dictam Terram Fluminis frigidi, & nõ
potuit obtinere, de quibus de Pónt.de-
ciſ.4.benè, & conferũt dicta ꝑ Franch.
dec.166. Verumtamen illa Vniuerſitas
mouebatur (vt mihi dicebant) ad petẽ-
dum ſeparatum officialem, quia hyber-
no tempore ſine maximo periculo non
poteſt dari tranſitus de vna Terra ad
aliam, & multi periere, & maximè mu-
lieres, quæ æquitas potuiſſet mouere-
Collat. Conſil. vbi adhuc cauſa diſcu-
233 titur, vt locus comodus aſſignaretur,
& mutatio poteſt peti ob abſurda, & in

con:

conuenientia quæ videntur ſequi, ad tex. l. locus ff. de iudic. vbi Barboſ. nouiſſimè, & Franch. d. dec. 166. An autem
234 ſecundarum cauſarũ Auditores poſſint conſtitui, & teneri in Terris primarum cauſarum; valdè fuit dubitatum, & dicebant aliqui quod non, quia cum timore procederent primi Iudices, & ab omnibus cauſis de facili appellaretur, nam vbi Leo pedes figit, cętera animalia fugiunt, ſic Capyc. dec. 27. nu. 33. & cauſa quare iuſtitiæ adminiſtratio fuit interdicta Baronibus, eſt nè cum timore vaſalli coram eo litigarent, Frecc. auct. 13. & proindè Rex in Terra Baronis nō
235 poterit tenere Regias Audientias, & alia Tribunalia maiora, l. fi. C. de locat. præd. lib. 12. Capy. de prohib. feu. alien. col. 6. Frec. auct. 28. nam libẽter omnes cauſę aduocarẽtur ad ipſas, vt videmus etiam in Terris Regijs quotidiè cōqueri ordinarios Iudices, & benè de Pont. in ſuo tract. de pot. proreg. fol. 89. nu. 54 quod non poteſt Princeps in Terris infeudatis ponere Tribunal Prouinciale, vel ſimile, Luc. l. prædia nu. 54. C. de locat. præd. ciu. Lanar. conſ. 54. ſecus ſi Baro non haberet merum imperium; ſed ſimplicem, vel mixtam iuriſdictionẽ tantum, quia tunc Rex haberet facultatem, Capyc. dec. 27. nu. 24. Cancer. var. reſol. lib. 2. tit. 2. nu. 290. qui ita dicit fuiſſe iudicatum, & de Pont. loc. cit. limitatur tamen vbi eſſet antiqua conſuetudo in contrarium, vel Barones non contradicerent, vt de Pont. tit. de offic. §. 1. nu. 57. verum hæ rationes non ſtringunt, cur Iudex non poſſit commorari in loco ſuæ iuriſdictionis; nam Tribunal maius, potius tollit inconuenientia, quàm adducit, tantò enim minus grauantur ſubditi, cum ſciunt Iudices propè eſſe, qui grauamina repellant, vt dicit tex. l. 1. ff. de appell. immò Iudex ſecundarum cauſarum, neceſſitatur quaſi reſidere, vel accedere pro cauſis termi-
236 nandis ad Terram iuriſdictionis; nam in alia Terra diuerſi dominij non poterit ius dicere ſine licẽtia illius Baronis, Alex. & Marſil. l. fi. ff. de iuriſd. omn. iud. hinc emittunt banna Barones, vt nemo exerceat iuriſdictionem ſine licentia ipſius, etiam in exteros, benè Maran. in artic. citationis nu. 41. Nec Rex poterit exercere iuriſdictionem contentioſam, niſi extra Regnum, Affl. conſt. Capitaneorum, ac Barones Regni videmus, ꝙ Neapoli nullam iuriſdictionem cōtentioſam exercere poſſunt ſine licentia
237 Proregis, Frecc. auct. 30. vide nouiſſimè D. Tap. poſt hæc ęditum in Conſtit. Regni incip. de quęſtionib. lib. 3. de iure Regni, vbi notat, quod in Ciuitate ſine licẽtia Proregis in cauſis ciuilibus, neq; criminalibus Iudices à Baronibus conſtitui poſſunt. & Couarru. var. reſol. lib. 3. c. 2. nu. 8. cum ſeq. & oritur ex ratione antea dicta, ſecundum DD. l. fi. ff. de iuriſd. omn. iud, Marant. latè in ſua prax. in d. artic. citationis nu. 41. & in artic. ſentent. num. 5. & ad prædicta q̃d iuriſdictio non poſſit exerceri per officiales loci, ſine illius Baronis licentia facit, quia etiam in Ciuitatibus demanialibus, Proregis, vel Præſidis illius Prouincię conceſſio erit petenda, & tũc ſolet fieri decretum, quod liceat illi exercere officium forſan Aſſeſſoratus, vel Iudicatus, dummodo executiones cauſarum capitalium exequantur per ipſum Regium Tribunal, & aduertit D. Tap. allegata Conſt. Regni de quæſtionibus, & Affl. ibi; Ac notandum
238 eſt, quod talem licentiam non poterint impartiri officiales locorum, ſed impetranda erit à Baronibus Terrarum, gloſ. clem. vnica de for. comp. D. Rouit. pragm. 1. de iuriſd. non turb. nu. 13. vbi ſubnectit aliam pulchram quæſtionem, ſi Baro aliquis fuerit ſolitus exercere actus contentioſæ iuriſdictionis in Terra alterius, ſi ea facultas præſcribi
239 poſſit, & quantum tempus requiratur & ſi Baro loci in poſſeſſorio habendo iuris aſſiſtentiam, & alter reſiſtentiam habeat, ibi te remitto: Quid autem, ſi citata erit perſona, ſine licentia Iudicis loci, vbi perſona fuit citata, an ille homo teneatur comparere apud Iudicem citantem, & petere remiſſionem cauſæ,

vel

240 vel citatio erit nulla,D.Rouit.loc.ſupradicto,videtur innuere, qđ actus non ſit nullus,& ille teneatur comparere,& ſua iura proponere circa fori declinatoriam. Tu diſtingue,quod aut citatus non eſt ſubditus citantis,& non conſtat de iuriſdictione in ipſum citatū,& tunc nō tenetur cōparere,& citatio erit nulla, quia cum ille nō ſit ſuus ordinarius, vel delegatus cum poteſtate,parere illi non tenetur,vt l.3.ff.de iud.& ideo nec iuſtè poterit cōtumax reputari l.contumacia §.fin.ff.de re iud.Myſing.cent.6. obſeru.7. Menoc.tract.recuper.remed. 15.nu.16.Aut eſt dubium facti, vel iuris, vt puta, quia citatus deliquit, vel contraxit in loco citantis, ex quibus ille prætendit habere iuriſdictionem, tūc citatus tenetur comparere, ad tex. l.2. ff.ſi quis in ius voc.l.ſi quis aliena ff. de iudic.Felin.cap.cum ordinem de reſcr. Carau.Rit.230.nu.3. nam actus non petendi licentiam à Iudice loci, eſt cōtemptus, ſed non per hoc citatio annul
241 latur,ſi Iudex habeat iuriſdictionem in citatum, & licet ille habeat exceptionem elidibilem illius iuriſdictionis,& ſit notorium Iudici,citatum habere priuilegium, tamen quia Iudex ille habet fundatam iuriſdictionem, Reus tenetur
242 probare ſuam exceptionem,vt Felyn. loc.cit. Hinc Iudex notoriè ſuſpectus, quouſque ſuſpitio non proponatur,legitimè procedit, Ioan.Andr.communiter receptus cap.accedens,vt lite non conteſtata,glo.clem.2.verb.competit vt lite pendente in cauſa, & informationes interim valent,vt gloſ.d.clem. Felin. d. cap.cum ordine nu.8.Alex.l.2.ff.ſi quis in ius vocatus nu.14.Hyppol.l.de vnoquoque num.221.ff.de re iud. Quod limita niſi ordinarius,ſeu Iudex ille eſſet
243 omninò incapax iuriſdictionis,in citatum,& illi ſit hoc notorium:tunc non teneretur citatus comparere, nec acta valerent, Couarr.pract.quæſt.c.25,nu. 4.Dec.conſ.360.nouiſſimè Barboſ. l.ſi quis aliena ff.de iudic.

Et redeundo ad principalem quæſtionem vndè digreſſi fuimus, concludimus, quod Iudex ſecundarum cauſarum poterit reſidere in foro primarum; verum ſi alio loco iuriſdictionem ſui Baronis voluerit exercere, licentia Baronis illius loci erit requirenda.

SVMMARIVM.

1 *Iuſtinianus Imperator ex conſilio Theodoræ ſuæ coniugis ſtatuit legem,vt Iudices ſine quoquo ſuffragio eligerētur.*

2 *Officiales non poſſunt acceptari de iure niſi prius iurauerint officium non emiſſe.*

3 *Acta facta ab officiali, qui non iurauit in ingreſſu officij, ſeruata forma iuris an valeant.*

4 *Officiales Baronum diuerſimodè iurant ab officialibus Regijs,& ratio differētiæ ponitur.*

5 *Officiales Baronum tenentur iurare ſeruare leges, & ſtatuta, & loci conſuetudines,ac præſtare cautionem de parendo ſindicatui.*

6 *Lex an per non vſum tolli poſſit.*

7 *Peierandi occaſio eſt amputanda.*

8 *Inconuenienti vno dato plura ſequūtur.*

9 *Expenditur tex.ſingularis vbi probatur quod etiam de iure ciuili ff. probibita erat venditio munerum,l.ſcire §.ſi ff. de tuto.*

10 *Emens officium,paratior eſt ad vendendum in minuto,& carius.*

11 *Initium malum, triſtem exitū deſignat ſi timor Dei deficiat.*

12 *Cauſæ ob quas officia vendi non debent, & mala quæ pariunt venalitates, notantur.*

13 *Simoniam committit qui vēdit officium cū ſit opus diuinū, eius adminiſtratio.*

14 *Officiales maiores probibentur petere officia à Baronibus ſub pœna.*

15 *Officia,Barones cōſanguineis officialium maiorū concedere nō debent ſub pęna.*

16 *Cōſtitutiones multæ potius ad terrorem quam vt obſeruentur, promulgantur.*

17 *Venditionis appellatione in larga ſignificatione venit omnis contractus, etiā innominati, do vt des, & cæteri.*

18 *Pecuniæ verbum æſtimat omnia, &*

com-

comprehendit omnia.

19 *Vendere dicitur officium Baro, dum ſolitam prouiſionem non concedit officialibus.*

20 *Salarium officialibus an debeatur iure actionis, vel ex lege.*

21 *Officialis ſi habeat tenue ſalarium, an poſſit munera recipere, vltra ſtatutum diſcutitur.*

22 *Officium tale eſſe debeat vt officialis viuat cum familia, & lucretur aliquid pro laboribus, & futuris contingentibus.*

23 *Prouiſio debetur officiali etiam ſi non ſit conſtituta, dummodo ſolita ſit dari.*

24 *Barattaria cõmittitur etiam pro facienda iuſtitia, accipiendo pecuniam.*

25 *Barattariæ crimen, quam pœnam adducat.*

26 *Tortura an poſſit irrogari officiali inquiſito de barattaria.*

27 *Capit. Regni, vulgaris fama, & Cap. ad hoc volentes, declarantur.*

28 *Nuntij, & Birroarij extorquentes vltra debitum, qualiter puniantur.*

29 *Officialis tranſcendens pandectam, an dicatur extorquere, & barattariam committere.*

30 *Lex poſterior dans nouam pœnam, an dicatur abrogare aliam inductam per aliud ſtatutum.*

31 *Diſtinctio fit, quando quis committit crimen barattariæ, vel concuſſionis, & extorſionis.*

32 *Officialis an teneatur pro acceptis à ſpõtè dantibus.*

33 *Barattaria probatur per teſtes ſingulares.*

34 *Qualitas teſtium omni exceptione maiorum, eſt articulanda, & probanda, hoc caſu.*

35 *Probatio contra officialem debet eſſe Sinodalis, nec numerus teſtium nocet ſi ille ſit bonæ famæ.*

36 *Officialis ex præſumptionibus condẽnari non debet, ſed abſolui.*

37 *Officialis an poſſit recipere exculenta, & an poſſit mutuo pecunias petere.*

38 *Contrahere palam, & bona fide, an poſſint officiales impunè.*

39 *Mercari an poſſint officiales cum ſubiectis.*

40 *Officialis non poteſt contrahere matrimonium in officio, nec compatratus vinculum.*

41 *Donari an poſſit officiali in remunerationem, diſtinguitur.*

42 *Diſpenſari an poſſit per Proregem, vt officialis recipere valeat donationem.*

43 *Officialis an poſſit acceptare legata, & donationes à conſanguineis.*

44 *Munera excæcant animos hominum.*

45 *Munera ius ſtatuunt, & deſtituunt.*

46 *Pecunia Ioſeph fuit traditus, Chriſtus venditus.*

47 *Pecuniam appetere, naturale deſiderium eſt.*

48 *Officialis extorquens longè grauius peccat quam latro publicus.*

49 *Venalitatis officiorum, mala referuntur.*

50 *Rex prohibuit, ne Proreges vendant officia ad ſupplicationem Ciuitatis.*

51 *Salarium competens officiali præſtari debet.*

52 *Prouiſio ſi erit conſtituta officiali ſuper prouentibus, ſi non fiant, an Baro teneatur de alijs redditibus.*

53 *Locus ſolutioni adiectus quando cauſa demonſtrationis, vel ſolutionis videatur adiectus, diſcutitur.*

54 *Diſpoſitio in dubio, an cauſa demõſtrationis, vel diſpoſitionis poſita cenſeatur.*

55 *Officia Baiulationum, Actuariæ, Portulaniæ, & cæterum, cur licitè vendantur, diſcutitur.*

56 *Spiritualia etiam tranſeunt cũ vniuerſitate bonorum, vti ius patronatus.*

57 *Barones non poſſunt locare Actuarias cum prouentibus ciuilibus.*

58 *Barones tenentur facere gratiam de aliqua parte prouentuum ciuilium.*

59 *Baro non poteſt locare officiali Actuariam.*

60 *Princeps an poſſit vendere officia, & diſpenſare ſuper hoc iure, diſcutitur.*

61 *Introitus cum iuriſdictione ſunt maioris æſtimationis, quam ſine tali prærogatiua.*

62 *Pontifex non committit ſimoniam ven-*

dendo beneficia, & officia.
63 *Venditio officiorum, tribus concurrentibus poſſet procedere, vt perſona ſit digna, pretium moderatum, & adſit neceſſitas vendendi.*
64 *Officia quæ habent aliquam prærogatiuam ſine adminiſtratione, vendi poſſunt.*
65 *Munera pretio non poſſunt redimi per Barones ſub pœna.*
66 *Petens, vel procurans officium an incidat in pœnam legis Iuliæ de ambitu.*
67 *Pœna l. Iuliæ receſſus ab aula.*
68 *Emere officia an liceat in conſcientia, & quando.*
69 *Acta facta ab officiali creato per pecuniam, an valeant, dum pragmatica refragetur.*
70 *Error facti, & error communis quando faciant ius, declaratur.*
71 *Inquiſitio non facit quem Reum, ſed ſententia.*
72 *Pœna declaratoria, & non condẽnatoria requiritur quando quis incidit in legem, pœnam ipſo iure imponentem pro delicto.*
73 *Pœna non quæritur fiſco niſi poſt ſententiam, & non antea.*
74 *Reus ante ſententiam poterit lucra, & hæreditates renunciare, nec fraus allegari poterit per fiſcum.*
75 *Pœna, & prouentus ſunt fructus iuriſdictionis, ſed an debeantur hæredibus fructuarij ſi moriatur pendente inquiſitione.*
76 *Delictum agens, & in pœnam pecuniariam incidens, an in conſcientia eam ſoluere teneatur.*
77 *Prodigus non dicitur quis niſi facta declaratione per ſententiam.*
78 *Pacta reſolutiua ipſo iure in caſu inobſeruantiæ, reſoluunt contractum, & reducũt ipſum ad ſua principia abſtractiua, ſed declaratoria requiritur.*
79 *Mora an poſſit purgari in contractibus reſolutiuis, quod non, concluditur.*
80 *Vendens officium, plus errat, quam emens.*
81 *Vendens, & emens ſunt correlatiui, quorũ vna debet eſſe ratio, & vna pœna.*
82 *Extẽſio etiam in correctorijs iure fit, in correlatiuis.*
83 *Pecunia data ob turpem cauſam non repetitur, ſed an licitè is retineat.*
84 *Extenſio differt à comprehenſione.*
85 *Correlationis regula ceſſat vbi diuerſa poteſt dari ratio in vno, pluſquam in alio.*
86 *Vſuram faciens punitur, ſed non dans vſuram, & ponitur ratio differentiæ.*
87 *Feudi reuocatio ob aſſenſum non impetratum, an detur ſolum vẽditori, vel emptori, diuerſæ fuerunt ſententiæ.*
88 *Nullo declarato contractu res eſt reſtituenda venditori cum fructibus perceptis.*
89 *Nullus ſi declaratur contractus, & adſit caliditas illius, non debet cũ eo procedi cum æquitate, & notatur ſingularis caſus.*
90 *L. ſi prædium C. de præd. min. limitatur.*
90 *Naturale deſiderium eſt quærere dignitatem, & appetere lucra.*
91 *Quis errat plus eligens minus dignum, vel electus, qui inparem ſe muneri iniuncto videt.*
92 *Alteri quæritur actio quando ex lege ius tribuitur ei.*
93 *Pœna conuenta in caſu alicuius pacti nõ ſeruati, an quæratur loco vbi fuit applicata, ſine ſtipulatione pro eo recepta.*
94 *Actio pio loco, vel pro dote, an quæratur nemine pro ijs ſtipulante in pœnalibus.*
95 *Donatio facta pio loco, vel pro dote, an quæratur nemine ſtipulante, quod ſic.*
96 *Dominium non quæritur donatario, etiã ſi donatarius conſtitutum appoſuerit niſi habita poſſeſſione, & ideo vendicatio non competit.*
97 *Pœna non exigitur niſi quatenus cum intereſſe concurrit de æquitate, limita vt nu. 100.*
98 *Pœnæ cõuentionales an licitè poſſint exigi, & debeantur, diſcutitur.*
99 *Pœna appoſita dationi quantitatis, videtur in fraudem vſurarum conuenta.*
100 *Intereſſe voluntatis, excedit intereſſe facultatis, & ſic limitatur regula*

quod

quod pœna non debetur, niſi quatenus eum intereſſe concurrit.

101 *Pœna in compromiſſo appoſita contra eum, qui non ſeruauerit, quando peti poterit.*

102 *Pœna appoſita per Notarios in contractibus non ſunt in conſideratione.*

103 *Clauſula generalis non ſemper refertur ad omnia, ſed ad proximè relata.*

104 *Relatiuum, quis, refertur ad qualitatem, & quantitatem præcedentem.*

105 *Genitiuus demonſtrat qualitatem præcedentem, in ſui perfectione.*

106 *Cauſa an dicatur criminalis, quando pœna venit applicanda fiſco.*

107 *Cauſa priuationis officij an ſit ciuilis, vel criminalis, diſcutitur.*

108 *Cauſa unde venit imponenda pœna pecuniaria, an poſſit per procuratorem tractari, & ſic an cauſa vſuraria prauitatis.*

PRAGMATICA QVARTA.

Carolus Quintus in Anno 1563.

ET inter alia audiuimus, quod quamplures Barones, & alij vtiles Domini officia Gubernatorum, & Capitaneorum pro iuſtitia miniſtranda deputandorum vendunt, quod non ſolum à iure exorbitat, ſed magna ex eo populorum cauſatur oppreſſio. Mandamus igitur nè vlterius talia officia vendant, aut interueniente pecunia concedant, & ſi cōtra fecerint, Gubernatores, ſeu Capitanei taliter electi, nullam habeant iuriſdictionem, ſed taliter concedens officia pœnam vnciarum centum incurrat, & qui dedit, pecuniam amittat, cuius pecuniæ dimidia pars Hoſpitali Incurabilium, & alia dimidia Regiæ Curiæ applicetur.

COMM. PRAGM. IV.

CHriſtianiſſimus Imperator Iuſtinianus, dixit à ſua coniuge Theodora religioſiſſima ſe conſultum, vt ſtatueret
1 Iudices ſine quoquo ſuffragio fieri debere, & ſic fuit lex conſtituta, vt in §. 1. auth. vt Iudices ſine quoq. ſuffr. ac pro illius obſeruationis tenore ſanciuit, vt officiales non admitterentur ab Vniuerſitatibus ad poſſeſſionem officij, niſi iuraſſent prius officium non emiſſe, nec ob munus aliquod id conſecutos fuiſſe, vt ibi §. 2. fuit hoc etiam confirmatum in Regno, vt in Cap. Regni 37. & 216. & per Pragm. final. ſub tit. de officialib. quibus locis ſimiliter ſtatuitur, nè offi-
2 ciales acceptarentur, niſi antea tale ſacramentum præſtiterint, ſub pœna vſurpatæ iuriſdictionis. Adeo vt Doctores dicant, officiales adminiſtrantes non præuio hoc ſacramento nulliter iuriſdictionem exercere, omniaq; acta eſſe
3 inualida; hæc enim qualitas à lege, & multis ſtatutis inducta, intelligitur pro forma, quę omninò ſeruāda eſt, vt actus nō corruat, Bal. l. 2. C. de prob. & ſic in terminis dicit Affl. in conſt. Regn. inter cętera, Niger præcitato cap. Regni 37. nu. 17. in noua additione, & idem Affl. hoc comprobat in Conſt. Baiuli, la ſeconda; quæ omnia de iure vera ſunt, & ſeruari deberent ex pluribus, & multis rationibus, ſed adhuc nō vidi, nec audi-
4 ui talia ſacramēta præſtari. Dico in patētibus Baronū, nam in Regijs inſeritur tenor capit. Regni antea citati, & præſtatur iuramentum, ſeruata forma commiſſionis, apud vnum ex Regentibus, & ſic quotidie obſeruatur, ſed officiales Baronum dum poſſeſſionem eorum officij recipiunt, non præſtant tale ſacramentum, vt dixi, quia in patētibus hoc non præcipitur, nec ab Vniuerſitatibus procuratur. Solùm namq; iurant offi-

Digitized by Google

5 ciales leges, conſtitutiones, conſuetu-
dines,& capitula Vniuerſitatis ſeruare,
cum cautione ſacramentali de parēdo
ſyndicatui,quæ cura recipiendi tale ſa-
cramentum,& cautionem petendi, de-
bet eſſe illorū de Regimine,quibus præ
ſentantur literæ commiſſionales, alias
ipſi quibus incumbit tenentur ad inte-
reſſe,ſi officiales ſyndicatui non pareāt;
nàm eorū negligentia nō debet obeſſe
alijs ciuibus,Pragm.final.tit.de official.
Paris de ſynd.verb.fideiuſſor num.8.&
ante iuramentum, officialis non poterit
exercere,nec legitima dicetur poſſeſſio
capta,Gui.Pap.dec.501. Paris de ſynd.
verb.iuramentum:Vndè crēdo hanc ſo-
lemnitatem receſſiſſe ab aula,namq; ac
6 cidentalis forma poteſt per deſuetudi-
nem tolli,Iaſ.l.vniuerſa C.de prec.Imp.
offer.Fely.cap.cum dilecta verſ.geſta
cōtra formam de reſcrip.& ratio poteſt
eſſe,quia pragm.prędicta fin.ac cap.Re
gni mandant,quod Barones teneantur
in commiſſione huic iuramenti tenorē
inſerere,Barones hoc non faciunt;vndè
nec Vniuerſitates tale ſacramētum pe-
tunt,nec recipiunt,vel melius, quod de
hoc non curatur,nè daretur materia pe
7 ierandi, quod non eſt permittendum,
l.conuenire ff.de pact.dot.ſing.tex.l.2.
C. de ind. vid. toll.dico,quod qui emit
officium,& non timuit incurrere in pœ
nas temporales,neq; timebit ſpirituales
cum homines proterui,dum reducuntur
8 ad vnum inconueniens, faciliter tranſ-
ſportantur ad aliud,arg.l.ſi.C.de non
numer.pec.& ibi Salyc. ſic nè lex eſſet
nutritiua peccati abuſu eam video ſu-
blatam:ſcias etiam,& antè Iuſtinianum
fuiſſe de iure prohibitam officiorū ven-
ditionem,licet DD.hoc tribuant ſolùm
Iuſtiniano,adduco tex. inſignē, de quo
non meminerunt alij in l. ſcire oportet
§.fin.ff de tutor. datis ab his,cuius tex;
hæc ſunt verba: (obſeruet Magiſtratus
non creare eos, qui volunt ſe ingerere,
vt creentur,vel qui pecuniam dant;hos
enim pœnæ eſſe obnoxios, promulgatū
eſt) Et ſic de iure Digeſtorum etiam
hoc fuit exoſum,& pęnale. Ratio huius
prohibitionis eſt duplex, quę colligitur
ex verbis pragm.noſtræ. Prima,quod q
dant pecuniam, vt habeant officium
malum animum habere præſumuntur,
ſic Bar. Luc. & alij l. 2. C. de murileg.
lib.12.per eum tex. Nam eo ipſo,quod
10 quis emit paratior eſt ad vendendum,
& cariùs,cap.quibuſdā 1.q.1.Maſcard.
de prob.concl.1137.difficillimum eſt.n.
temperare,quod non vendant cariùs in
minuto id ꝙ emerunt in globo, Bened.
in cap.Raynutius verſ.duas filias n. 55.
de teſtam.qui aſſerit teſte experientia,
infinita mala perueniſſe ex officiorum
venalitate, quæ etiam ſi vendantur vi-
ris,bonis moribus,ac ſapientia imbutis,
quia ambitus eos occupauit, & vicit,
emendo,impoſſibile videtur, quod bo-
no peragantur exitu,quæ malo ſunt in-
choata principio,cap.principalis 1.q.j.
ſic Boer. dec.149. Hæc eſt prima ratio
11 publicæ vtilitatis; ſecunda ratio huius
prohibitionis cauſa eſt,quia adminiſtra
tio,& exercitium iuſtitiæ, cum ſint fru-
ctus diuini,vendi non debent, cap.gra-
ue 35.q.9. nam qui iuſtitiam vendit,
13 Chriſtum vendere cenſetur, dicit text.
cap.exiſtimant 11.q.3.Luc.de Pen.l.ne
minem C.de ſuſcept.l.11.hinc dicitur,
13 quod vendens officium committit etiā
crimen ſymoniæ, cum hæc poteſtas à
Deo ſit,& gratis hominibus cōcedi de-
beat, vt Aaron ad Hæbreos; Iuſtitiæ
opus ſacrum dicitur,Bal.l.leges ſacratiſ
ſimæ C.de legib.adducunt DD. tex.in
cap.ex multis 1.q 3.cap.conſuluit de
ſymon. ex quibus locis conſtat,commit
tere crimen ſymonię vendentes officia
quod tamen diſtinctionem recipit, iux-
tà ea quæ tradit abundè Ioa.Carrafa
in tract.de ſymon.nu.117

Quæ concluſio fuit ampliata per no-
uiſſima Regni iura,vt non ſolum officia
15 non emantur,& vendantur,pecunia in-
teruueniente,ſed quod neq;prece Supe-
riorum Magiſtratuū obtineātur,cū ele-
ctio officialiū facienda ſit,non ſolū gra-
tis,ſed liberè de his perſonis,de quibus
ipſi Barones conſcientiam habent;vndè
prouidere non debent ad aliorum arbi-

trium

trium,& maximè illorum, quibus certo modo denegari non poteſt,cum Magiſtratus hodie iſti,dicātur Dij Terreſtes, & pro obſeruantia impoſita eſt pœna Baroni concedenti ad inſtantiam officialium,vt ſit priuatus poteſtate prouidendi annorū quinque,& Electi inhabilitentur ſpatio duorum annorū,ad exercēda officia,prout prag j.tit de official. nè offic.à Baronib.pctant.& confirmatum eſt per 6.prag. D.Ioa.de Zunica,q̃
15 Barones neq; ſpontè concedere poſſint officia cōſanguineis ipſorum maiorum Magiſtratuum,vide D. Tap.fol.382.ſuper iur.Regn. vbi ampliat hoc dictum
16 procedere etiam ſi Baro ſit Eccleſiaſticus;ſed vtinam tot iura ſummis vigilijs excogitata ſeruarentur,& nō eſſent ludibrio tātæ cartæ denigratę,vt dicit gl. l.fi.§.vbi autem C.de bon quę liber. & credo q̃ potius ad terrorem , quàm ad obſeruantiā,videantur promulgata , vt obſeruatur in multis diſpoſitionibus, Gram.dec.36.Maſcard. concl.162. vt quotidie experimur.

Vendere quis officia dicitur,non ſolum pecnnia numerata interueniente
17 vt proprium eſt venditionis §. pretium inſtit.de empt.& vend.ſed vt adnotaui prag.j.nu 211.quod vēditionis,vel emptionis appellatione veniant oēs contractus, etiam innominati , do , vt des, do,vt facias,& facio,vt des, iuxta legē naturalis ff.de præſcr.verb.nam in concernentibus publicam vtilitatem , venditio largam habet ſignificationem,gl. l.quemadmodum verſ.vendi C.de agr. & cenſ.lib.10. vltra quod pecuniæ verbum in textu poſitum latiſſimū eſt,comprehendens omnia l.pecunia ff.de verb.
18 ſignif. quia pecunia æxtimat omnia, l. propriè in fi.ff.de verb.ſignif. l.ſi ita ff. de fideiuſſ. Accedat ius commune, qđ declarat, vt Iudices ſine quoquo ſuffragio eligi debeāt,in d.auth.vndè quodlibet ſuffragium,vel munus ſapit pecuniā,vt dicit Hoſtien.in ſumm.de ſimon. §.qualiter,ſub hoc verſu;Munus,lingua caro,timor,atque fauor; impediunt ſpi-
19 ritualia dari: Et proindè dixi, ſatis dici vēditum officium, dū Baro ſolitā prouiſionem præſtari ſibi retincat, cum onus Baronis ſit prouiſionē,aſſignare ſuo officiali,vt dicā infra prag.fin.Foller.in cēſuali pract.verſ.Nicolaus nu 223. Quæ prouiſio debetur iure actionis, Carrot. tract locati tit.de Aſſeſſ.vndè ipſam remittens, emere dicitur ; Salarium enim
20 ſtatutum eſt,deberi officialibus,nè detur materia furandi,Paris de ſynd.verbo officium,Viui.dec.113 alias licitum eſſet officiali recipere aliqua munera,ſi
21 non habeat ſolitum ſalarium,nè officiū ſit ſibi damnoſum, vt præcitati Doctores,& Maſcar.concl.incip.Barattaria, quas doctrinas allegatas etiam audiui à ſublimiori officiali, (quem honeſtatis cauſa taceo) qui ad excuſationem ſuę rapacitatis dicebat,quod ſalarium aſſignatum à Curia non ſufficiebat, vndè ei erat licitum aliquid à litigantibus recipere: Quæ doctrinæ poſſent ſubſtineri quando officialis non poſſet viuere de gagijs,vel ſalario officij, ſed non habent locum, vt pinguius ſe dilatent ſub velamine, quod careant debita prouiſione;nam ijs imputetur, qui contenti fuerint ijs emolumentis,dicit tex.l.4.ff. ad l.Iul.repet. nam pactum eorum non petendi prouiſionem, non debet obeſſe ſubditis.Non tamen eſt prętereundum, quod competens ſalarium officialibus eſt ſtatuendum, vt honeſtè viuant cum familia, & poſteritati, ac ſenectuti conſulant de ſuis laboribus tex. inſignis l. hanc §. ſex centi C. de admin. diuerſ.
22 offic.ibi,nè poſt decurſum officium, & labores glorioſos,egeſtati exeant,ſi verò prouiſio non eſſet ſtatuta,quia actionis iure debetur,ſolitam prętare debet Baro, & ſi non fuerit vniformis p̃ſtatio,
23 attendetur magis conſueta dari, Viui. com.opin.opi.257.par.2.& Capy.dec. 163. latius Afflict.conſt.Iuſtitiarios Regionum. Ampliatur tertiò quod ſi prohibita eſt datio pecunię pro conſequēdo officio iuxta poſitam concluſionem text. noſtri,tanto magis obſeruanda eſt & illicita dicetur , ſi pro obtinenda iuſtitia, recipiatur, & officialis pecuniam

taliter recipiens, in crimen Barattariæ
24 incidit; Barattaria enim committitur
non ſolum munus accipiendo, vt quid
fiat, vel committatur contra iuſtitiã, ſed
& ſi accipiatur pro facienda iuſtitia; cũ
contentus quis debeat eſſe ſuis ſtipen-
dijs, & ſportulis, l. eadem §. lege Iulia ff.
ad leg. Iul. repet. Affl. conſt. Regni cor-
ruptelæ, latius Gram. conſil. crim. 35. Be
nè verum pœna erit maior, ſi quid iniu
ſtũ ob pecuniam officialis cõmiſerit vſq;
25 ad mortem, & ibi Gram. ſi in cauſis cri
minalibus perſonas offendat, Boer. dec.
153. latè, ſed ſi ſimus in ciuilibus cauſis
pœna erit publicationis, ac deportatio-
nis, iuxtà auth. ſed nouo iure C. de pœ-
na Iudicis qui malè iudicauit, & proin-
dè in caſu nõ perfectæ probationis tor-
tura poterit officiali irrogari, Affl. dicta
Conſt. corruptelæ, Boſſ. titul. de officiali
corrupto; ſed videtur has pœnas fuiſſe
abrogatas, ex cap. Regni vulgaris famæ
& cap. ad hoc volentes, quæ in ciuilibus
dant pœnam pecuniariam, quando ba-
26 rattatur iuſtitia, pro aliquid conſequẽ-
do, vel ommittendo, quod eſt proprium
barattariæ ex effectu, vt Boſſ. ibi, ſi verò
extorquetetur pecunia pro actis, ſeu
ſportulis pœna erit dupli, & concuſſio-
nis, D. Rouit. tit. de Actuar. vbi qualiter
27 puniantur pro ſportulis extortis, & qua
liter teneantur Byrruarij, & Nuntij, Ma
ſtrill. lib. 6. c. 8. parte verò offerente vl-
tra debitum, condemnatio erit in ſim-
plo, cum officialis, nec à ſpontè dãtibus
quidquam recipere debeat etiam pro
28 iuſta ſententia ferẽda; Adde, nam quod
gratis fieri debet, pecuniam recipiendo
turpiter, & iniuſtè accipitur, tex. ſingul.
l. fi. ff. de cond. ob turp. cauſ. Capy. dec.
180. nu. 17. Graff. in ſuis dec. tit. de eo q
datur officiali, vbi latè, quando officia-
29 les contra conſcientiam accipiunt, &
quæ ſit pœna corrumpentis, vide Me-
noch. de arbit. iud. caſ. 342. Franch. dec.
98. per l. 2. ff. de cond. ob turp. cauſ. Co-
uarru. regul. peccatum §. 3. par. 2. latè
Viui. d. dec. 113. benè Doctores l. vena-
les C. quan. prouoc. non eſt neceſſ. Cõ-
cuſſio verò dicitur, quando vltra debi-
tum metu iuriſdictionis extorquetur, vt
declarat Affl. conſt. Regni Magiſter Iu-
ſtitiarius, & ſic per iſta Regni capitula
alia pœnarum forma videtur inducta.
30 & lex poſterior quando prouidet, nulla
facta mẽtione aliarum pœnarum, alias
videtur abrogare, l. 1. vbi DD. & l. ſan-
ctio legũ ff. de pœn. Huic difficultati re-
ſpondet Paris de ſynd. verb. probatio, q
cap. regni loquãtur quoad ciuilem cor-
rectionem, non quoad criminalem, ſed
veritas obſeruantia eſt, nè decipiaris, vt
Gramm. conſ. 35. diſtinguit, quod aut
ſumus in veris terminis barattariæ, vt
31 quid iniuſtum fiat, vel iuſtum non
fiat, mediante pecunia, & tunc iuxta fa-
cti qualitatem, & atrocitatem reſpiciẽ-
do, num offenſio ſit in perſona, vel in
rebus, & pœna poterit eſſe tunc vſq; ad
mortem, vel deportationem, vt d. auth.
ſed nouo iure; ſi verò ſimus in terminis
extorſionis, ſeu concuſſionis pecuniæ
exactæ, vltra ſportulas, vi, vel metu, pœ-
na erit, de qua in l. 4. ff. de repetund. vel
erit arbitraria, Affl. d. conſt in datis ve-
32 rò ſpontè, ſimplum erit pro condemna
tione; ſicq; cõmuniter obſeruatur: Dam
na verò litis, & intereſſe, in omnibus ca
ſibus prædictis ſunt ſoluenda, Boſſ. tit.
præcitato, Baiard. ad Clar. q. 13. Barat-
taria verò per nouiſſimam pragmaticã
cum difficilis ſit probationis, per tres te
ſtes ſingulares dicetur legitimè proba-
ta, Viui. d. dec. 113. ſed per aliam prag-
mat. 4. ſub tit. de muner. quia aperta
erat faciliter via contra officiales repe-
33 riendi tres teſtes, fuit auctus numerus,
vt minus quinq; non ſufficiant ad pro-
bationẽ, & iſti teſtes ſint probatæ vitæ,
q̃ qualitas, quando à ſtatuto requiritur
ea eſt per fiſcum, vel partem querelan-
34 tem probanda, Marſil. rubr. de probat.
Affl. d. conſt. Regni corruptelæ, Garſia
tract. expenſ. c. 9. & quod teſtes ſynoda
les requirantur contra officialem, & nõ
ſat fiat probatio ordinaria, prout quan-
do agitur aduerſus priuatos, de Ponte
conſ. 146. nu. 15. Immò ſi officialis non
laborat mala fama, teſtium non eſt fa-
35 cienda magna exiſtimatio, vt idem,
de

de Pont. dec.16. & in ſuo tract. de pot. Proreg fol.402.Maſcard.de prob.cōcl. 164. nam quia officium parat ſibi diuerſas inimicitias,& ęmulationes,vt eſt notorium, ideo nè ſit locus calumnijs, exactiſſimę debent eſſe probationes, & teſtes omni exceptione maiores, vt Ioſeph Seſe in tract.de inhib.c.j.§.3.f.39 nu.30.& dec.214.p.2. Menoc.de arb. iud.caſ.116.nu.24. Gram.conſil.crim. 35. & quod officiales non poſſint con-
36 demnari niſi verè,& non pręſumptiuè, clariſſimis probationibus conuincātur, de Pont.in tract.prædicto fol.127.Et ſi vis plenius cognoſcere, quid ſit concuſſio,quid extorſio,quid barattaria,& de cognitione in genere horum criminū, vide Farinac. q.111. cum ſeq. nouiſſimè D.Roui.tit.de militib.prag.3.n.35. & D.de Pont.in ſuo tract.de pot.Pror. Cum ſatis extra prouinciam aggrederer,ſi ſingulos articulos prædictos excu tere vellem.Amplia etiam poſtremò po ſitam concluſionem, quod prohibitum etiam eſt officialibus recipere exculen-
37 ta,vel poculenta, ac etiam ſuis vxoribus,& familię,pragm.2.tit.de minorib. nec mutuum petere poſſunt,l.principalibus ff.ſi cert.pet.nec contrahere in officio,ratione præſumpti metus C. de contract.Iud.limitatur niſi palam,& bo
38 na fide contraherent,vel cum perſona non timida,vt Caſ.dec.144.in fi.Reg. de Pont.latè conſ.49 qui declarat Cōſtitutionem de prohibito curialium cōmercio,& Iſer.in c.1.de feud.guard.vbi Affl.ponit nouem limitationes,& Boer. dec.317.nu.13.dicit,quod prohibiti sūt contractus cum litigantibus,& nō cum alijs, Affl.conſt.communiter limitat in officialibus perpetuis; Adde Peregr.de iur.fiſ.fol.117.nu.5.latè. Neq; poſſunt mercari,cum per pragm.ſub tit.de mer
39 catorib.ſit eis prohibitum, neq; poſsūt emere bona fiſcalia,vt pragm.fin.eiuſd. tit.limita tamen vt Molfeſ.conſ.16. D. de Pon.tract.de pot.Prore.tit.de elect. official.§.7.D.Roui.tit.de empt.& vēd. de iure exculenta poterunt recipi,dummodo nō ſint magna,l.ſolent §.fi. ff.de offic.Proconſ. Marſil.ſing.190. ſed per Pragm.etiam minima ſunt prohibita, vt occurreretur fraudibus, Viu. d.dec. 113. Adde quod hoc non eſt in obſeruantia;nam minima,& exculenta licitè accipiuntur, vt nouiſſimè D.Tap. in Conſt.Reg.incip.apud Iuſtitiar.tit. Nè officiales munera,dummodo ſint paruę conſiderationis; nam inhumanus eſſet actus d.l.ſolent ff.de off.Proconſ.maximè ſi is erit amicus,& qualitas donantis,& donatarij non patiatur ſuſpitionē Surg.de Neap.Illuſt.c.17.nu.23.excepto tū ſi illi haberent lites,nam nihil à litigantibus accipi poteſt,de Pont.de pot.Proreg.tit.de elect.official.§.6.nu. 14.qui benè hoc eſt arbitratus.Hinc ad euitandam omnem occaſionem prohi-
40 bitum eſt officialibus, etiam contrahere matrimonia officio durāte, vt dicam infra prag.9. Idemq; ſtatutum eſt in contrahendo etiam ſpiritualem compa tratū, prag.6.titul.de offic.nam omnes paſſiones munerū, & cognationis abeſſe debent à mente officialis,vt rectè va leat iudicium proferre. Nec donari po-
41 teſt officialibus, niſi in remunerationē, dummodo de meritis conſtet Tiraq. de reuoc.don.fol.144.cum confeſſio meritorum inter perſonas prohibitas non probet, l.ſi fortè ff.de caſtren. pecul. & an poſſit donari pro ſeruitijs acceptis antè officij adminiſtrationem,de Pont. conſ.146.par.2. & an Prorex poſſit diſpenſare, vt poſſit eis donari, D. Rouit. tit.de official.pragm.11.& ibi de Pont.
42 Hinc fuit dubitatum,an licitum ſit per viam legati officiali quidquam cōſequi cū legatum ſit donatio quædam, quia tamen non ſubeſt eadem identitatis ratio in viuente,quam in moriēte,fuit iudicatum legatum valere,D.de Franch. dec.443. Conſanguinei tamen vſq; ad
43 ſextum gradum poſſunt donare ſine præſumptione fraudis. Dummodo non interpoſitè,Alberic.l.j.C.ad leg.Iul.repetun.Maſcard.concl.163. In ſumma prohibita ſunt omnia munera,& ſuffragia, quæ obligant ſaltem ad naturalem antidoram, ex qua naſcūtur animi paſſiones

ſiones, in cauſis occurrendis, non ſolum in pręſentibus, vt Oſaſ. in prohemi. deciſ.

44 Experientiaq; docet, ex gratitudine munerum, inſigi paſſiones in animo gratificandi; & animi paſſiones faciunt videre iniuſtum iuſtum, & falſum verũ; & ob munera, & pecunias hominum intellectus fuiſſe obcuratos, & infinita mala patrata legimus Geneſ. 13. quod pecunia Ioſeph à fratribus fuit vẽditus; Pecunia Chriſtus traditus; tot bella, tot

45 languores, quotidianæ ſeditiones oriuntur, & de his tractatus edi poſſet. Mortales igitur naturaliter pecuniam appetunt, & propter eam ſe i laqueanr, Crauet. conſ. 7. nu. 3. vndè auaritia iudi

46 cante, neceſſarium eſt leges perire, nec omittam vltimò quod dicit Luc. de Penn. l. 1. C. de diuerſ. offic. lib. 12 & l. Iudices C. de dignit. quod officialis fu-

47 rans longè grauius errat, quam latro, cum ipſe legis auctoritate, & iuſtitiæ

48 colore graſſetur, quod non eſt in latronibus, qui eorum periculo, & incommodo in ſyluis occultis rapiunt; ſed proh dolor è heu miſera temporis conditio, virtus poſt nummos; Non attenditur aliud, niſi quantitas munerum, & non puritas manuum, aurum imperat, aurũ iudicat.

Et redeundo ad materiam, vidiſtis qualiter iura inuigilarunt, vt officiales eſſent incorrupti, & iuſtitia purè, & ſyncerè miniſtraretur, ſed ſi principium officij erit peſſimum, & oriatur ex venalitate, quid erit ſperandum, cum pretium quod ſoluerint continuus ſtimulus erit,

49 vt recuperetur; vndè de induſtria lites protelant, grauant, extorquent, munera non refutant, dicentes, vt audiui, officiũ meis pecunijs habui, illo viuam, & labores deindè pręmium optant; Indè Pontifex cap. Principatus 1. q. 1. dicit, Pontificatus, quem aut ſeditio extorſit, vel ambitus occupauit, etiam ſi moribus non offenderit, ipſius tamen initium pernitioſum eſt exemplo, & difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio; & D. Tho. q. 7. diſp. 5. ait, antiqua Roma, quæ vniuerſo dominabatur Orbi, integrè dum ſe geſſit, officia ſecundum merita diſtribuendo, in ſancta quiete permanſit, ſed poſtquam ea venalia fecit, interijt: Hinc Fideliſſima Ciuitas Neap. ſupplicauit Catholicam Maieſtatem, vt ſui Miniſtri abſtinerent à venditione officiorum, cum alias Regnum non poterit habere ſecuritatẽ rectæ adminiſtrationis, & ſic

50 fuit prouiſum, & hæc eſt ſua mens, quæ ſi obſeruatur, Deus ſcit, nam veritas per plateas, & vicos conſtat, vt dixit D. de Pont. in ſuo tract. tit. de elect. offic. §. 1. Molfeſ. ſuper Conſuet. Neap. par. 1. c. 6. ſed proh dolor, ille dignus, quia exuberans dat pretium, nulla de actu probatio, nulla ſollicitudo de moribus, nulla de vita diſcuſſio, ità D. Greg. in epiſt. 110 lib. 7. Verumtamen non eſt prætermittendum etiam, quod tenue ſalarium quod præſtatur officialibus, magna cauſa eſt corruptionis iuſtitiæ, cum vix ex eo viuere poſſint, & Principem deberẽt conſulere illi, ad quos pertinet l. 1. C de

51 præben. ſalar. Indè ſupra dixi, Barones teneri dare prouiſionem ſuis officialibus, licet multi DD. dicant, quod ſi nõ ſit ſolita, & emolumenta officij ſuppetant, quod officialis non poterit conqueri, Puteus dec. 93. Rot. Genuen. dec. 115 Maſtril. lib. 1. c. 21. nu. 100. Item in facto fuit in Reg. Audientia diſcuſſa cauſa cuiuſdam Baronis, conuenti à ſuo officiali, ad dandam prouiſionem ei con-

52 ſtitutã de officio adminiſtrato, & Baro replicabat eam fuiſſe conſtitutam ſuper prouentibus, & quod ea ſumma nõ erat facta tempore ſui officij, & pretendebat non ſoluere, niſi quatenus fuiſſent in prouentu; nam ſic ſe obligauerat in cõmiſſione illi conceſſa, & de iure ex prouentibus debetur, Caraui. Rit. 9. & ideo prouentus non ponuntur in corpore feudali, quia ſunt deſtinati pro miniſterio iuſtitiæ, neq; computãtur in introitu, vt dixi ſupra, vndè ex his prætende-

53 bat abſolui; Officialis autem ſe defendebat, quod prouentus erãt poſiti cauſa demonſtrationis ſolutionis faciendæ, & non diſpoſitionis, vndè etiam ſi non

eſſent

eſſent facti, ei debebatur prouiſio,l.fir-
mio ff. quando dies legati; & Surd. in
tract.de alim.tit.4.quæſt.26.diſputan-
do hunc articulũ dicit,quòd attenden-
da erunt verba, ſi ſolutio deſtinata in-
cipiat à prouẽtibus,illi erunt poſiti cau
ſa diſpoſitionis,ſed ſi aſſignaretur prius
prouiſio, & poſteà deſignetur modus
ſolutionis, prout erat in caſu noſtro,tũc
locus appoſitus cenſetur cauſa demon
ſtrationis, vt in dubio præſumi debet
54 Doctores l.inter ſtipulantem §.ſacram
ff.de verb.oblig. Franch. deciſ.721. &
ſic condemnauimus ſupradictum Ba-
ronem.

55 Sed quæro,cur alia officia miniſtra-
tionis iuſtitiæ vendãtur, vti Baiulatio-
nes,Actuariç,Portulaniæ,& alia officia,
vt D.de Franch.deciſ.407.& ſimiliter
à Regia Curia tot,& tanta officia ven-
duntur,vt Frecc.lib.1 ſubfeud.Doctor.
dicunt, quòd in prædictis caſibus, non
venditur bancum iuſtitiæ, ſed ius exi-
gendi emolumenta, ac fructus iuriſdi-
ctionis, cum quibus in conſequentiam
tranſit iuriſdictio,Vaſq.controu.illuſtr.
cap.41.cum ſeq. Afflict.in Conſtit.Re-
gni Magiſtri Camerarij,& Conſtit.ea,
quæ ad decus,dicunt,quòd principali-
tèr ipſa iuriſdictio non venditur,niſi in
56 conſequentiam, prout quando vendi-
tur locus,ſeu territorium,vbi adeſt Ec-
cleſia, vel ius patronatus. Hæc non
ſunt vendibilia §.ſacræ,§.ſanctç,inſt.de
rer.diuiſ. Attamen cum vniuerſitate
feudi,vel territorij ea poſſunt vendi, l.
in modicis ff. de contrahen.empt. cap.
ex literis de iure patronat. verum non
per hæc eſt facienda regula, quòd om-
ne quod licet,honeſtum ſit,l.ſemper ff.
de reg. iuris, nam ad tollendam occa-
ſionem, nè vaſalli opprimantur, & vt
57 Baro exerceat ſuam munificentiam,
quam præſtare tenetur, ex recepta cõ-
ſuetudine Tribunalium, fuit prouiſum
pro Vniuerſitate Piſticij,cum Barone,
Actuario de Felice, vt Baro non locet
Actuariæ introitus vna cum prouenti-
bus ciuilibus, de quibus Baro tenetur
58 relaxare partem ſubditis ſupplicanti-
bus,vt ſeruat Mag.Cur. quotidiè,pro-
ut in ſimili fuit ſancitum ex pragm.no-
uiſſima Comitis de Lemos ſub tit.de
59 Baronib.promulgata 23.Ianuarij 1613.
quòd non poſſit Officiali concedi offi-
cium,vna cum Actuaria ab eo affictan-
da cum officialis pro habendo officio,
de facili eam ſuperabundanti pretio
cõduceret, prouẽtus verò cum Actua-
ria non poſſe concedi, nouiſſimè refert
ità iudicatum contra Baronem Altæ
Amendol.ad deciſ.Franch.526.nu.18.
Quæ ratio poſſet ſubſiſtere quòad Ba-
rones, ſed quoad Principem ea non
procedit, cum Princeps vendat etiam
quæ ad meram iuriſdictionem, & iuſti-
tiam pertinent; Et de iure videtur, qđ
60 Principi non liceat quidquam accipe-
re,pro iuſtitię adminiſtratione,vel con-
cedenda iuriſdictione,Bellug. rubr.45.
§. aduerte. Nec præcedens ratio au-
res omninò demulcere videtur, quod
iuriſdictio tranſeat cum vniuerſitate,
vti acceſſoria, cum ipſa iuriſdictio ſit
dicenda principalis, & dignior. Ita vt
61 quando venditur,ſit maior ipſius æſti-
matio, pretiumque ex ea recipit incre-
mentum, nam non ſit ſolùm æſtimatio
introituum, & emolumẽtorum empto-
rum, vndè Afflict. in fine Conſtit. Re-
gni Ea, quæ ad decus, adducit aliã ra-
tionẽ, quod hoc Principi liceat ex an-
tiquiſſima conſuetudine, & poſſeſſione
vendendi iuriſdictiones: ideò dicunt,
merum Imperium profanatum, cum
plus offerenti vendatur,vt dicam infra
8.Pragmat. ſed ratio iſtius rationis eſt,
quòd hæc prohibitio vendendi iuriſdi-
ctiones, fuit inducta de iure poſitiuo,
ſuper quo iure Princeps poteſt diſpo-
nere, ipſum relaxãdo, Doct.l.Vniuerſa
C.de precib.Imperatori, & dixi abun-
dè 1. pragmat. 3. par. & ità reſpondet
Franc. Marc. deciſ.149. 1.par. Bald.l.
Barbarius ff.de offic.Prætor.Hinc com-
62 muniter fertur,quòd neque in Curia
Pontificis permictentis vendi aliqua
beneficia; committatur ſymonia, cùm
ipſe ſit ſupra ius poſitiuum, & habeat
poteſtatem habenas relaxandi. Ioan.

Carraſ.in tract.de ſymon.nu.104.licet aſſerat,non eſſe honeſtum,nè denigraretur eorum opinio apud alienigenas, ac infideles,vt Boſſ.tit.de ambitu,Viui. benè deciſ.126. Tamen,quia antiquiſſima memoria licitum hoc eſt Principibus, non eſt elaborandum ſuper hoc, cum conſuetudo vincat legem, vt in his terminis reſpondit Bald.cap.1.§.ex eadem, de lege Cortadi, vbi Aluar.& alij hoc notarunt ; Ex quibus dicunt, officia vendi poſſe à Principe, vt notat Maſtrill. poſt hæc editus libr.1.tit.2 ò, nu.13.quia Rex iuri poſitiuo poteſt derogare, ſed li:èt nō denegetur talis fa-
63 cultas, tria tamen concurrere debere dicunt, quod perſona ſit digna, pretiū modetatum,& adſit neceſſitas vendendi, Bald. l.Barbarius ff. de offic. Præt. Marta voto 40.Vaſq.cap.42.

Sed an alia officia, quæ non habent exercitium iuſtitiæ,ſed aliquam prerogatiuam, & honorem poſſint ab inferioribus à Principe vendi,vel includantur ſub probibitione noſtræ Pragmaticæ, Bald. d.l.Barbarius 2.repetit.nu.6.
64 dicit, quod ſi eſt dignitas ſine iuriſdictionis adminiſtratione,vel imperio, q pecunia concedi poterit,vt ſunt tot officia, quæ emuntur,Capitaneatus, Alferatus, aliaq; multa quæ habent prærogatiuas,& lucra, & quandam notionem ; non verò iuriſdictionis adminiſtrationem,iuxta l.1.§.ſi quis, ff.de publican.l.creditor § inter creditorem ff. de action.empt.vnde rectè vendi poſſe dicunt, vt Bart.l.ex hoc iure ff. de donat.comprobans,licitam eſſe venditionem, ſed recipere poteſt dubitationem iſta quæſtio,ex eo quod aſſerūt Niger, & Bartholom. de Capua in cap.Regni 35.incip.Item quod prædicti officiales, quod nō ſolùm pro obtinendis officijs,
65 cum iuriſdictione, pecunia dari non poſſit, ſed nec pretio redimi poſſint officia, quamquam iuriſdictionis exercitium non habeant, videlicet, ne quis creetur tutor,ſyndicus,exactor,vel alia onera ſimilia ferat, pro ijs redimendis dicunt pecuniā omninò eſſe illicitam, & ſi pro quolibet munere videtur prohibita : Huic tamen argumento reſpondemus,quod Niger,& Capua,ibi benè loquantur circa onera perſonalia, vel realia, quæ publica ſunt, quod redimi non debeant,cum maximum damnum hoc publicę vtilitati afferret, & non ſunt redimenda, iuxta text.l.æſtimatione honoris, ff.de muner.& honor. nam aliàs ſubuerterentur onera, & honores à lege indicti, & ſi pretio poſſent redimi, maxima ineſſet inæqualitas,cum ſolum pauperes onera ferrent, qui ea redimere non valerent, quod iura abhorrent, vt Franc.Marc. deciſ.149. 1. par. Vndè pro redimēdis oneribus non licet pecuniam dare,ſed pro obtinendis officijs ſine iuriſdictionis adminiſtratione licitum erit, ſecundum præallegata, & ita conſuetudo legitima legū interpres demonſtrat, quod iſta officia (non dico munera) venduntur publicè, & palam, vt in tot, tantiſq; videmus, Salyc.l.vnica C.ad l.Iul.ambi. num.3. plenè de Pont.deciſ 37. Molfeſ. par.1. cap.6. ſuper Conſuet.Neapol.
66 An autem procurantes officia,& ea petentes in hāc pœnam,vel legis Iuliæ ambitus incidant, quæ expreſsè prohibet officiorum procurationem,toto tit. ff. & C. ad l.Iul.ambitus ? videtur hoc præſciendum propter memoralia, quæ ſolēt porrigi Illuſtriſſimo Proregi,alijſq; ſuperioribus, pro officijs obtinendis, & per Pragmat.1.& 3.ſub tit. de officialib. & ſic hoc ſopitum, cum in ijs prouideatur, quòd nemo audeat officia petere, nec etiam Protegem ſupplicare, nec per interpoſitas perſonas tractare,ſub pęna inhabilitationis.Tamen quidquid ſit, hoc diſpoſitum non ſeruatur, cum videamus ſupplicari Principis Vicario pro officijs,& de iure pęna legis Iuliæ ambitus non habet locū, dum ſupplicatur Principi,vel eius Magiſtratui,cum quibus lex præſumit, qđ ij non moueantur ptece, vel gratia ad conferenda officia, ſic Salyc.l.1.C.ad leg.Iul.ambitus latè. In alijs verò inferioribus poſſet ambitus pęna procedere,

re,licet Marc. Ant. Surg.vlt.cap.nu.3.
67 dicat,pœnam huius legis receſſiſſe ab aula: quia nemo vnquam fuit punitus, Adde Menoch.de arbit.iud.caſu 401. In foro autem poli dicunt Caietan. in ſua ſumm.verbo officium,& Geminian. cap. pro humani de homicid. in 6. eſſe licitam procurationem, ac emptionem officiorum,quando idoneus is erit, ac peteret id, vt prodeſſet, & non vt
68 præeſſet, iuxta cap.qui Epiſcopatũ 8. quæſt.1.Alij dicunt hoc omninò eſſe prohibitũ,nam tolleretur occaſio quærendarum virtutum, ſi pretio officia concederentur,& pauperes licèt idonei nunquam poſſent aſpirare ad officia. Immò,ſi ſolum ambitus eſt peccatum mortale;cum ſit vnus ex filijs ſuperbiæ, quãto fortiùs,ſi cum eo implicetur pecunia peccabitur? Et quomodo quis ſe idoneum poſſit cognoſcere,cum paucis hoc ſit conceſſum noſcere ſeipſum? Ang.in ſumma verb.ambitus,quæ opinio eſt tutior in conſcientia, licèt prima etiam ſubſtineatur,quod ſi pecunia detur cum bona mente,vt profit quis, & non vt præſit, quod non peccetur, Nauarr. in ſuo manuali, tu vide Doct. quos citat D.Rouit.nouiſſimè ſub tit.de official.pragmat.1.nam opiniones ſunt diuerſę in hac quęſtione,an in conſciẽtia liceat,ſine peccato pecuniam dare; ſi aliter officium conſequi quis non valebit.

Vlteriùs, quia Pragmatica noſtra pœnam ſtatuit ementibus, quod nullã habeant iuriſdictionẽ in officio, ſi pretio ipſum cõſecuti fuerint. Quæro quid ſi poſt multum exercitium iuriſdictionis fuerit officialis accuſatus apud ſuperiores, quod officium emerit,& fue-
69 rit priuatus officio,crimine liquidato. Num acta facta ab eo ſint nulla vti cõſtructa ab incompetenti, & inhabili Iudice,cui lex impedierit capacitatem iuriſdictionis,vt dictat hæc Pragmatica? Reſolutiuè dico, ꝙ delicta non præſumuntur l.meritò ff.pro ſocio,vndè ſubditi fuerũt in iuſta iuris pręſumptione, credendo officiũ licitè obtentũ, & non per pecuniam, vndè iſta cõmunis opi-
70 nio, & error in facto non nocent litigantibus, Bart.Bald.Salyc.d.l.Barbarius ff de offic. Prætor. & in terminis Boer.deciſ.150.benè; regula enim eſt, quam notes,quod communis error nocet, quando ignoratur titulus ſubſtantialis,veluti,quia officialis ille non erat conſtitutus Capitaneus,nec habebat literas cõmiſſionales,iſte titulus ſubſtantialis non coadiuuatur ex communi errore,ſecus ſi error ſit circa intrinſeca, & accidentalia, tunc excuſat, doctiſſimè Maſcard.de probat.concl.188. nu. 16. Reg.de Ponte conſ.1.nu.38.officiũ fuiſſe emptum,eſt quid facti intrinſeci, & ſecreti, quòd non præſumitur, niſi probetur,l.in bello §.factæ ff. de captiuis,eſt quid delicti,quòd non præſumitur,d.l. meritò. Et licet fuiſſet Iudici oppoſitum, iſq; accuſatus fuerit, nec
71 iſtud nocet; Inquiſitio enim non facit quem reum,ſed ſententia, cum multa inproperentur, quæ poſteà delentur, ſingularis text. l.furti, ff.de his qui notantur infamia, ibi (pendente iudicio non dum inter reos habetur,) nõ enim qui accuſatur, ſed qui conuincitur reus eſt,cap.nonnè 8.quæſt.4.D.de Franch. deciſ.8. immò licet quis ipſo iure inci-
72 dat in legem, eiuſque pœnam mereatur, adhuc ſentẽtia declaratoria requiritur,non dico condemnatoria, cum iàm condemnatus ſit ipſo iure,per legẽ offenſam,ſed declaratoria requiritur,& maximè vt noceat alijs, vti de excommunicatione, latè Tiraq. de reuocand. donat.verſ.ipſo iure. Adde Capyc.deciſ.112.& 121. notabiliter. In tantum quòd licet reus obligetur ex quaſi maleficio, ex quo in pœnam delinquendo incidit, attamen niſi ſequuta ſententia
73 non quæritur actio fiſco, nec naſcitur hypoteca, niſi à die contractæ obligationis per condemnationem,l. auffertur §.fiſcus ff.de iure fiſc.Bart.l.vnic. C.de pœnis fiſcal.lib.10.Peregr.tract.de priuileg.fiſci lib.5.tit.de public. bonorum nu. 182. Hinc eſt,quod ante condemnationem lucra,& hæreditates,quæ obuene-

uene-

uenerunt reo, poterit is renunciare, li-
74 cet obueniat damnum fiſco,& fieret in fraudem,quia fiſco non eſt nata actio, niſi ſequuta ſententia l. cum quidam ff.de iur.fiſc.vbi omnes,& l.in fraudem eodem tit.Boſſ.tit.de publ.bon. nu.29. Menoch.conſ.91. Et conſecutiuè nota quod pœnæ,& condemnationes bonorum,ſunt fructus iuriſdictionis, Bal.l.fi. ff.ſolut.matr.Roman.conſ.70.Molina de primog.lib.1.cap.25. ſed valdè fuit
75 dubitatum,ſi mortuo vſufructuario,vel marito Barone, qui cęperunt informationes,contrauentionum,& carcerauerunt reos, ſi emolumenta tunc non finita cauſa per ſententiam, debeantur proprietario, vel vxori, & ſic an attendatur tēpus delicti,vel ſententiæ, quæſtio hæc antiqua fuit,& controuerſa, nam ſunt cōmunes opiniones pro vtraque parte,ſed nouiſſimè conciliat Maſtrill.deciſ.12.qui omnes coaceruat, & poſt eum Caball.caſu 267.vbi vide; In foro autem conſcientiæ ſi quis offende-
76 rit legem,& in pœnam pecuniariam inciderit, quod neq; ſit obligatus ſoluere, niſi inquiſito,& condemnato, & quod liceat omni modo ſe defēdere,vt euadat à pęna incurſa,glo.& DD.cap. fraternitatis,verbo cum augmento 12. quæſt.2.Cæuall.comm.opin.687. latè Gabr. Roman. tit.de probationib.concluſ.8.Reg.de Ponte ſic conſuluit conſil.42.& 67. de prodigo indigente curatore, nam antèquam declaretur pro tali, licet patentes actus prodigalitatis exerceat, tamen cum ipſo rectè cōtrahitur, donec per ſententiam ei nō fue-
77 rit interdictum, Doctor.l.is qui bonis ff de verb. obl. & ſic fuit iudicatum in cauſa Principis Biſiniani, pro D.Hoſtilio Vrſino. Sic etiam licèt quis ipſo iure feudo priuetur, declaratoria tamen ſententia requiritur culpa commiſſa, Reg.de Ponte conſ.67.cap.1. de feudo ſine culpa non amittendo. Adde,quod hoc procedit etiam in contractibus reſolutiuis, quibus ſi ex pacto adiecto in
78 caſu contrauentionis,appoſita ſit pœna reſolutionis contractus, per verba directa, quæ ipſo iure reſoluunt, & retrahunt negotium ad prima principia abſtractiua, contractus ipſo iure reſoluitur,vt declarat Couarr. var. reſolut. lib.3. cap.7. Anna conſ.39. & 81. ſed Iudicis declaratio requiratur,vel ſi res nō eſt integra, ſeù poſſeſſio pœnes tertium reperiatur, de Pont.conſ.5. num. 32. Affl. dec. 95. nec datur morę pur-
79 gatio in reſolutiuis, idē Affl.dec. 173. Viui.deciſ.531.latè.

Finaliter dicit Pragmatica per hæc verba. (Et ſi contrafecerint Capitanei taliter electi, nullam habeant iuriſdictionem, ſed taliter concedens officia pęnam vnciarum centum incurrat, & qui dedit pecuniam amittat, cuius pecuniæ, dimidia pars Hoſpitali Incurabilium,& alia dimidia Regiæ Curiæ applicetur.) Ex quibus notandum duxi, quod hic magis errat vendens, quàm
80 emens, eo quia plus punitur vendens, quàm emens, quod patet hic ex pœnæ impoſitione, quæ commenſuratur delicto,l.ſancimus C.de pœnis,vendens.n. plectitur pœna vnciarum centū,emens amittit officium, & pecuniam, quam dederat, vndè mitius punitur. Et hoc videtur contra regulam, quia emptor, & venditor ſunt correlatiui, l.1.C. de
81 cupreſ. lib. 10. ideò par pœna debet imponi vendenti, quam ementi, alias excederetur materia correlationis, in tantum,vt inflicta pœna vni, intelligetur,& alteri,Doctor.d.l.1.Bart.l.nemo, C.de ſacroſanct.Eccleſ.l.ſi conuenerit ff.de pact.Adeo vt ſi ſimus incorrectorijs,quæ ſtrictiſſimè interpretari debēt, l.pręcipimus C. de appell. tū correctio
82 diſpoſita ſuper vno correlatiuo,extendetur ad alterum,Bart.l.fin.C.de indicta viduitate, vndè pœna diuerſimodè hic impoſita, videtur euertere dictam cōmunem regulam,quam firmant pręcitati Doctores,quòd pęna æqualis eſſe debeat,Abbas in prohem.verſ.Gregorius. Immò poteſt dici,hic nullam eſſe impoſitam pœnam ementi, nàm ſi perdit officium,& pecuniā,hoc fit,quia
83 ius reſiſtit, & pecunia data ob turpem

cauſam

cauſam repeti non poteſt l.3.ff.de condict. ob turpem cauſam, vbi datum Iudici pro iuſta ſententia turpiter dicitur datum, & non repetitur, l.mercalem C.eodem tit. vbi datum meretrici, non repetitur, quia denegatur actio ad agẽdum ob turpem cauſam, l.iuris gentiũ, §.ob maleficium ff.de pactis, non dico quod rectè retineat accipiens, nam accipiens contra legem refragantem, etiã ipſe perdit, ſed fiſco applicatur, ex l.Lucius de iure fiſc. Viui.deciſ.481. & latè Couar.in regul.peccatum, 2.relect.par. 2.vbi excutitur, quando turpiter datũ repeti, vel non repeti poſſit. Ex quibus conſtat ſatis maiorem pœnam eſſe vendentis, quàm ementis: Vera tamen eſt hæc ratio, ſed notes materiam correlatiuorum, quod licet ſit poſita regula, quod vna ſit natura; vnaq; ſit cõpræhænſio, nõ extenſio tamen fiet in ipſis; nàm ſatis differt compræhenſio ab ex-
84 tenſione, iuxta gloſ.notabilem cap.1. verſic. ità de temporib.ordinatio. in 6. l.his ſolis C.de reuoc.donat.ibi (tacitè cautũ putamus) Frecc.2.lib. 1.authorit.queſt.1.quod aſſenſus porrigitur ad ea, quæ de iure compræhenduntur, & non ad ea, quæ extenduntur, & ſic licet vna ſit eſſentia, & compræhenſio correlatiuorum, vt Gabr.Roman. concl.3. de legib.abbundè tamen aliquando, & maximè in pœnalibus, vbi non eſt eadẽ
85 ratio punitionis, non procedit regula correlationis, quod diſpoſitum in vno neceſſario ſit tribuendum alteri, gloſ. verb.euacuatorum, l.properandum §.1. C.de iudic.vbi pęna ibi impoſita actori, non trahitur ad reum, licet actor, & reus ſint correlatiui, cum non inſit eadem iuris ratio, ſic Bart.l.multum ff.de verbor. obligat. vbi prohibitus in alterius territorio emere, poterit tamen vẽdere, quia ratio banni eſt diuerſa in emente, quàm in vendente; vndè non ſtatur correlationi, Doctor.d.l.1.de cupreſſis. Et in terminis quaſi noſtris, nõ eſt dubium, quod dans, & recipiens sũt correlatiui, gloſ.magiſtra C.ne fideiuſſores dotium verſic. idem ſicuti; Ta-
86 men ſi quis dederit ad vſuras, vſurarum pęna punietur is qui dedit, is verò qui recipit, non erit in ea pœna, quia non ineſt eadem ratio, nam dans errat, recipiens non ex voluntate ſoluit vſuram, cum nemo præſumatur iactare ſuum, l. cum de indebito ff. de probat. nec donare l. procula de donationib. ſed hoc facit ex neceſſitate, vndè is nõ punitur, ſed dans ad vſuras, Guid.Pap. deciſ.581.Viui dec.373.& ſic vbi non adeſt eadẽ ratio, ſed maior, vel minor, ceſſat regula correlationis, ſic etiam Frecc.de ſubfeud. 1.auctor. 2.lib. 1.q. nu.23.Ann.in repet. Cõſtit.conſt.diu. mem. nu.255. vbi excutitur, an Conſtitutio diuæ memoriæ, quæ permittit
87 impunè reuocationem feudi ſine aſſẽſu factam alienanti, extendatur etiam ad ementẽ, ità vt etiam emens infringere alienationem poſſit? Reſpondeo quod non, ex multis, ad quæ me remitto, licet contra eos hodiè pluries ſit iudicatum reuocationem cõpetere tam venditori, quàm emptori, Franch.dec. 540. de Ponte tit.de aſſenſ.§.1. nu.31. Ioan.Thom.de Marinis in tract.de gener.& qualit.feud. tit. de feudo ex pacto §.conſtitutio nu.13.& hoc non habet dubium in Regno, & nota. Adde qđ in facto reuocauit Marchio Chuſani venditionem Terræ Sorbi, factam à D.Flaminio Vrſino ex defectu aſſenſus non expediti infra biennium in forma Cancellariæ, vt Afflict.& Vrſill.deciſio. 197. de Ponte conſil.3 .num.30. & conſ.5.& in diſcuſſione illius cauſæ, vbi ego pro D.Flaminio interueni, qui illius cauſam tunc tuebar. Dubitabatur, nam Marchio prætendebat alienationem nullam, & pretium cum vſuris ſibi debere reſtitui, quod ex cauſa venditionis ſoluerat, offerendo ille fructus feudi, (qui longè minores erant pretio
88 vſurarum,) iuxta text.l.ſi prædium C. de prædijs minor.& dixi ſupra Pragm. prima. Dicebam, verum eſſe, quod annullato contractu pretium eſt cum intereſſe reſtituendum, & res cum fructibus, ſed in caſu noſtro non venditor,

ſed emptor venit ad reuocationem con tractus contra regulam,& naturam,cũ hoc ius venditori daretur, & licet ſic ſit extenſum,vt etiam emptori competat,magis tamen ſtrictè cum eo agi debet, & ſat erit pretium ei reſtitui,& qđ fecerit fructus ſuos,nam aliud cum vē-
89 ditore reſcindente, aliud cum emptore, vt annuit Franch. deciſ.495.nu.5. Couar.variar.reſolut.cap.9.nu.2. nam vbi verſatur calliditas contrahentis, & reuocantis,licet iure hoc faciet, tamen circa reſtitutionem vſurarũ mitius agitur,& ſic limitatur tex.d.l.ſi prædium,
90 & fuerunt adductæ multæ ſententiæ Sacri Conſilij,quòd multoties ſic iudicauerat, & conferunt notata per Surd. deciſ. 46.& ità de Ponte in ſuo tract. fol.269. ſub tit.de aſſenſ. patet igitur, quantum erret hic potiùs vendens officia, quàm emens, cum diuerſa,& maior imponatur pęna,emens enim tenetur omni vla quærere ſibi dignitatem,
90 honorem,& lucra,quòd naturale mortalium deſiderium eſt, Crauett.conſ.7. Spec.tit. de crimine in modum exceptio.proponen. Ad Baronē verò ſpectat
91 ius eligendi officiales, iuſtos, rectos, & non per pecuniam creare, Errat enim eligens plus quàm electus; cum mala electio ſit in culpa,l.ſi.ff.pro ſoc.Quam pœnam vnciarum centum impoſitam vendenti officia, ac pecuniam empti officij, dictat Pragmatica, dimidiam applicari Hoſpitali incurabilium.Quæritur, an ius Adminiſtratoribus Hoſpitalis acquiratur petendi hanc pecuniam,& detegendi hanc officiorum ve-
92 nalitatē; Dico quod ius quæritur tertio, quando à lege indicitur pœna, & pro ea competit condictio legis, l.1.ff. de iure fiſci,& pro ſuo intereſſe licitum erit actionem proponere; nam etiam in ſtipulationibus hoc procedit, vbi quæritur actio per alterum,quia ſua intereſt, Iaſ.l.ſtipulatio iſta §.alteri, ff.de verb. ſignific. Sed quid erit in pactis, vel ſtipulationibus, in quibus communiter ſolet adijci pœna applicanda ſacro Hoſpitali, vel pio loco data cōtrauentione per aliquem, an dictum Hoſpitale,vel locus pius poſſit agere data,
93 ſeu commiſſa pœna, multi dixerunt, quod ſic,nam licet ex ſtipulatione facta per alterũ, actio non quæratur vulgato §. alteri de inutilibus ſtipulat. inſtitut. tamen prò dote valet ſtipulatio facta alteri, Boer.in deciſ.284.nu.28. Nouell.in tract.de dote 6.par.priuileg. 22.& dos,& pia cauſa parificãtur,Eue-
94 rar loco topic.60. vndè videtur, quod actio q̃ratur,Tiraq. autē de priuil. piæ cauſæ priuil. 114. recitãdo plures opiniones relinquit cogitandũ,an vera ſit hæc limitatio, Gabriel.autem dicit cōmunem opinionem contra piam cauſã, quod actio non quæratur ex ſtipulatione contrahentium, 1.concluſ. tit.de verb. obligat. vndè ſi in contractibus, Notarius nō ſtipuletur pro fiſco,vel pio loco.ius non quæretur,Bart.l.1.ff. de iure fiſci nu 10.& ibi additio,Boer. deciſ.254.in fin.Adde Peregrin.de fideicommiſſ.art.51.qui contrarium tenet, & latè ad materiam, ſicq; ſi perſona publica non ſtipuletur pro pio loco, in caſu contrauentionis,ius ad pœnam fiſco,nec pio loco competet,Vrſill.dec.3 Viui. deciſ.59. benè Peregrin. de iure fiſci fol.116.num.2.latè,an fiſcus poſſit accuſare vbi pœna venit ſibi applicanda; In donationibus verò aliter proce-
95 ditur, nam etiam nemine ſtipulãte pro loco pio, actio quæritur, ſi ei quomodocunq; donatur,ex l.Paulus, ff.de except.non competit verò ſuper re donata, directa vendicatio, etiam appoſito conſtituto,D.de Franch.deciſ.74.latè
96 Tiraquell. de conſtituto 30.limit. Couarr. variar.reſolut. 1.lib.cap.14. Aduertas etiam,quod iſtas pęnas conuentionales exigi non poſſe multi opinantur,nam pœna in tantum exigitur,in quantum cum intereſſe concurrit,Gra-
97 mat. conſil.ciuil.66. & ſi licitum eſſet in foro fori,in foro tñ poli omninò exigi non poſſe, Doctor.dicunt cap. dilecti de arbitris, Gloſ.cap. fraternitatis, verbo cum augmento 12.quæſt.2. ſed receptior,& communior opinio eſt,pę-

nas

nas conuentionales exigi poſſe, & in
98 foro fori,& in foro poli, Stracc.in tra-
ctatu de mercatur. tit. de contract.nu.
21. Adde Menoch.de arbitr.Iud. caſu
260. Theſſaur. deciſ.98. nam maxima
æquitas ſuggerit,quod pœna arceatur,
non obſeruans placita, Vaſq. contr. il-
luſtr. cap.28. benè, ſicq; firmat Gabr.
Roman.concl.34.tit. de malefic. quic-
quid alij dicant, quorum opinio poſſet
ſubſtineri in pœna legali, iuxta ea,quę
dicit Afflict.quæſt.3. & non in pœna
conuentionali,Vrſill.dec.135.vide cau-
thelam infra Pragmatica 9.& Couarr.
ſupracit.loco cap.14.Alij diſtinguunt,
99 aut pœnæ ſunt appoſitæ dationi quan-
titatis,veluti ſi centum nō ſolueris,da-
bis viginti nomine pęnæ,& tunc in frau
dem vſurarum talis pœna cenſetur po-
ſita, Theſſ.deciſ.98. aut ponitur facto,
& ſic ceſſat ſuſpitio vſuræ, ſed pactum
apponitur, vt is metu pœnæ arceatur,
ab aliquid faciendo, vel non faciendo,
& tunc pœna poteſt exigi,moderanda
arbitrio Iudicis; nam licet pœna de
æquitate non exigatur, niſi quatenus
cum intereſſe concurrat,vt Afflict. de-
ciſ.135. tamen intereſſe voluntatis, &
alicuius facti poteſt excedere omne in-
100 tereſſe facultatis l.fin. ff. de vſur. Et
propterea arbitriū Iudicis poterit hoc
conſiderare, ſi tale pactum ſit conſide-
rationis, vel nullius facultatis,vt benè
Guttierez tract.de iuram.confirm.cap.
26. qui ponit duo exempla,pro quibus
in vno obtinuit,in alio ſuccumbit, in
primo aderat pactum de non paſcendo
defenſam cum certo genere animaliū
ſub pœna, & ille contrauenit, & actor
egit ad pœnam, & cum reus probaſſet
vllum damnum eueniſſe fuit abſolutus,
In alio diſcipulus conuenerat cum ma-
giſtro de non expellendo, & docendo
ſub pœna, expulit,& verè parum ille
profecerat,& per binas iudicaturas fuit
ad pœnam condemnatus,& ſic iuxta
qualitatem negotij cauſa temperatur,
101 prout in ſimilibus, de pœnis in com-
promiſſo appoſitis contra reuocantem,
nam ſecundum qualitatem contraue-
nientis ex cauſa minùs vrgenti,vel va-
lida,pęna exigetur,& quod ſtante iura-
mento tanto fortiùs pœnæ exigi pote-
rint,ibidem Guttier.latè Anchar.conſ.
146.Azeued.l.4.num.57.tit.21.pœnæ
autem ſtipulatæ de ſtylo Notariorum
102 in contractibus, tùm quia non ſunt
ſolitæ exigi,tùm quia ſunt de ſtylo non
ſit de eis caſus,D.Rouit.in pragmat.de
titul.abuſ.nu.141.& Guttier.loc.cit.

Sed an pœnæ vnciarum centum, ac
pecuniæ ammiſſæ Hoſpitali debeatur
pars dimidia, cum Pragmatica videa-
tur ſimpliciter loqui, dùm dicit (& ta-
liter concedens,pęnam vnciarum cen-
tum incurrat, & qui dedit pecuniam
ammittat, cuius pecuniæ dimidia pars
Hoſpitali Incurabilium, & alia dimidia
Regiæ Curiæ applicetur.) Videtur qđ
vltima generalis clauſula referatur ad
omnia, l.doli clauſula ff. de verb oblig.
l. talis ſcriptura de legat. 1. Dic con-
103 trarium, nam relatio fit ibi ad pecu-
niam ammiſſam, & non ad primam pę-
nam vnciarum centum ſupra poſitam,
ideoq; cum ſint ſeparata, & expreſſa
nomina ſub lege,dum expreſſé ad vnū
fit relatio, ad id porrigitur, & non ad
aliud,nam ſi lex aliàs voluiſſet dixiſſet,
l.vnica §. ſin autem C.de cad. toll. l.ſi
vnus §.final.de pact. Tanto magis hoc
ſuadetur, ex relatiuo ibi poſito (cuius
pecunię;) relatiuum enim quis,refertur
104 ad præcedentem qualitatem, Doct.
omnes leg.Stichus, qui meus erit ff. de
legat. 1. hoc enim relatiuū refert qua-
litatem, quantitatem,& quidditatem
præcedentem, non autem ſubſtantiam
totalē,ſed taxatiuè interpretatur,Bart.
l.à filio §.teſtator ff.de alim.legat.Item
genitiuus demonſtrat præcedentem
105 qualitatem perfectam, & alio non ex-
tenditur, l.1. ff. de oper. noui nunciat.
vbi Doctores.

Poſtremò, an pœna priuationis offi-
cij ementi dicatur ciuilis, vel crimina-
lis? Hoc enim conducit,nam ſi ciuilis
poterit per procuratorem cauſa tracta-
ri,iuxta notata l.penult.§.ad crimen
ff.de public. iudic. nam quo ad pęnam

L 2 ven-

venditoris, fiſco applicandam, non eſt
dubium eſſe criminalem, ſemper enim
106 quando pœna applicatur fiſco ex de-
licto, cauſa criminalis eſt, Bart. l. Agra-
ria. ff. de termin. moto. vide quæ notat
Peregr. de iure fiſci tit. de pœnis, & mul-
ctis. Sed circa priuationẽ officij, Grat.
conſ. 71. 2. lib. cum innumeris coacer-
uatis, firmant cauſam eſſe ciuilem, D. de
Franch. deciſ. 457. communis tamen
eſt in contrarium, Clarus quæſt. 1. Ma-
107 rant. in ſuo Spec. ibi iudicium ciuile,
vel criminale nu 32. reſpicit enim vin-
dictam publicam, vndè criminalis eſt,
Baiard. ad Clar. q. 73. diſtinguit Carau.
108 in pragm. de filiofam. §. 3. nu. 4. ſed li-
cet cauſa ſit criminalis, quia reſpicit pœ-
nam pecuniariam, poterit per procura-
torem tractari, iuxta gloſ. in Conſtitut.
vſurariorum, verſ. deferendi, cui acce-
dit Affl. ibi conſtantiſſimè firmans pro
109 accuſato pro crimine vſurariæ praui-
tatis poſſe procuratorem comparere,
quæ practica de iure ſuſtineri poſſet,
niſi citatio arctaret reum, quod perſo-
naliter compareat, vt benè Viui. deciſ.
252. Arnon. ſingul. 41. vide notata ſe-
quenti pragm nu. . & Surd. dec. 89.
nu. 19. Vltimò aduerte, quòd nouiſſimè
adeſt alia Pragmatica Comitis de Le-
mos de anno 1613. vbi accumulatur
alia pœna Baroni, & ementi officia.

S V M M A R I V M.

1 *Geminatio verborum magnos effectus producit.*

2 *Officiales debere eſſe annales, de iure ciuili, & Regni, conſtitutum fuit.*

3 *Familiaritas cum officiali, parit contemptum.*

4 *Anni tempus, eſt longa mora, & iuſta meta omnibus rebus peragendis.*

5 *Tempus indefinitè poſitum, anno circũſcribitur.*

6 *Anno multa præſcribuntur de iure, & aliqui caſus referuntur.*

7 *Socius ſingulis annis debet denunciare damna conſocio, & reddere computa adminiſtrationis ſuæ, alias poſtea non debet audiri.*

8 *Facultas nominandi anno durat.*

9 *Officij qualitas adeò eſt annalis, quod plus neq. minus eſſe poterit, inde ad beneplacitum conſtitui non poteſt.*

10 *Officialis ſine licentia relinquens officium, quam pœnam incurrat.*

11 *Officiũ an inuitus quis explere teneatur, & an poſſit renũciare diſcutitur.*

12 *Rex an poſſit reſignare Regnũ notatur.*

13 *Renũciatione officij facta, an quis cenſeatur priuatus facultate adminiſtrãdi, vel ſit expectãda acceptatio ſuperioris.*

14 *Baro non poterit acceptare renunciationem officij, reluctãte Vniuerſitate.*

15 *Locumtenentes non poſſunt conſtitui in officijs ſolum ex cauſa abſentiæ ordinarij, & ſimilium.*

16 *Locumtenentis officiũ non debet excedere quindecim dies, niſi ex cauſa.*

17 *Anni principium in officijs, an habeat tempus præſtitutum deſcribitur.*

18 *Officiales Vniuerſitatum tempore ſolito debent eligi.*

19 *Annus an incipiat à die data, vel à tẽpore ingreſſus officialis, diſcutitur.*

20 *Tẽpus quodlibet conuentũ incipit à perfectione actus, & non à promiſſione.*

21 *Tempus datæ attenditur in gratioſis.*

22 *Tempus conuentum, vel aſſignatum à Iudice in compromiſſo, an currat à die decreti, vel à die quo arbitri acceptabunt illud, benè elucidatur.*

23 *Annus ex quibus diebus conſtet, & an dies actus includatur.*

24 *Dies termini an cõputetur in termino.*

25 *Annus ſi erit biſextus, an dies intercidat, vel attendatur annus naturalis.*

26 *Dilatione menſis data, qualiter menſis computabitur, ſi habeat dies triginta, vel triginta vnũ, vel 28. declaratur.*

27 *Annus an ſemper habuerit hanc metã antiquitas.*

28 *Annus alius naturalis, vſualis, cerimonialis, emergens, & qualiter currat.*

29 *Annus qualiter initium habeat in Regno, nouiſſima ordinatio ponitur.*

30 *Menſis quot dies habeat regulariter, & dies quot horas.*

31 *Dies an incipiat à media nocte, vel ab Aurora,*

Aurora, & quid de hora.

32 *Annus aliquando ſupponitur in iure, pro triennio, quinquennio, & decennio, dato pro recollectione fructuum.*

33 *Fructuum diuiſio qualiter fiat ſoluto matrimonio inter hæredes declaratur.*

34 *Maritus ſi percipiat fructus vineæ, & ſimilium poſt dies deſponſationis, & moriatur, qualiter faciat ſuos illos fructus.*

35 *Fructus ſuos an ſtatim faciet fructuarius, emptor, vel lucretur pro rata anni.*

36 *Fructus qualiter diuidi debeant inter feudatarij hæredes, eo defuncto feudo finito.*

37 *Fructus qualiter ſint repartiendi inter vſufructuarium, & proprietarium, nouiter declaratur.*

38 *Fructus ciuiles qualiter ſint diuidendi attenta conſideratione anni, & ſi non ſunt exacti, an quis faciat ſuos vti maturatos ſuo tempore.*

39 *Fructus facit ſuos fideicommiſſarius, etiam maturatos tẽpore hæredis, quod eſt mirabile.*

40 *Fructus ciuiles qui dietim cedunt, ſi ſolent ſolui tertiatim ex pacto, vel cõſuetudine, qualiter numeratio ſit facienda.*

41 *Legatum alimentorum quod conſignari debet in principio anni, an reuerti debeat pro rata ad ſoluentem, ſi infra annum moriatur legatarius.*

42 *Officialis quare totum ſalarium tranſmittat eo mortuo, ſingulariter expenditur.*

43 *Singul. Anna 22. conciliatur cũ deciſ. Franch. pugnante.*

44 *Diſpoſitio principalis attenditur, & nõ quod in conſequentiam venit.*

45 *Pœna, & contrauentiones an acquirãtur fiſco poſt inquiſitionem, vel litis conteſtationem, vel per ſententiam, declaratur.*

46 *Prouentus ſunt in fructu Baronum, & quare non computantur in corpore feudi.*

47 *Fructus an venditi cẽſeantur vendito fundo ſi ſunt de proximo colligendi.*

48 *Fructus qui naturales, & qui induſtriales dicantur; notatur.*

49 *Poſſeſſor bonæ fidei quos fructus faciat ſuos recenſetur.*

50 *Colonus in quo ſtatu debeat relinquere fundũ, prout habuit cum nouali js, & meliorationibus, vel prout reperitur tempore reſtitutionis, & qualiter fructus ſint diuidendi cum Domino.*

51 *Beneficiato mortuo qualiter fructus ſint diuidendi cum ſucceſſore.*

52 *Fideicommiſſarius tenetur ſoluere vſuras etiam maturatas tempore hæredis, quod durum videtur.*

53 *Legatario an debeantur vſuræ etiam rei legatæ.*

54 *Annus cœptus quando habeatur pro cõpleto.*

55 *Officialis durante anno non poteſt conueniri, niſi pro grauibus delictis, quæ recenſentur.*

56 *Officialis ſemper accuſari poterit officio durante, ſi ob id veniat priuandus.*

57 *Officialium exceſſus ſola Magn. Cur. cognoſcit.*

58 *Actuarij an veniant appellatione officialium.*

59 *Officiales maiores non poſſunt citari, nec inquiri ſine Proregis licentia.*

60 *Baiuli, Magiſtri Iurati, Syndici, & Electi, an per ſolam M. Cur. cognoſci debeant.*

61 *Officialis finito officio an à Barone poſſit puniri de delicto commiſſo in officio.*

62 *Baro licet non poteſt punire officialem poterit eum inquirere, & ſuſpendere.*

63 *Barones multi habent priuilegium cognoſcendi de delictis ſuorum officialium..*

64 *Prerogatiua conceſſa magno Principi, an tranſeant in ſingularem ſucceſſorem facta venditione cum illius priuilegijs benè elucidatur.*

65 *Priuilegia inſignia præſumuntur perſonalia, & non tranſeunt in alium, ex plenaria conceſſione.*

66 *Officialium delicta cognoſcit Magna Curia, ſi ſint facta intuitu officij, & non alias.*

67 *Baro an poſſit carcerare officialem de-*

linquentem extra officium, & illo priuare ſine licentia ſuperioris, late explicatur.

68 *Baiulorum Iudices an poſſint puniri à Barone, vel à M.C. cum delinquunt intuitu officij.*

69 *Seruientes officialibus delinquentes intuitu officij per M. C. ſunt recognoſcendi.*

70 *Regiæ Audientiæ an cognoſcere poſſint de delictis officialium, prout Magna Curia.*

71 *Officiales offendentes intuitu officij per M.C. poterũt inquiri, & puniri, quia Ritus, actiuè, & paſſiuè fuit interpretatus.*

72 *Offenſio quando dicatur ex cauſa officij.*

73 *Offenſio ſi non erit grauis facta officiali, an perſona poſſit trahi ad M.C. ex omni minima offenſa.*

74 *M.C. an cognoſcat de offenſa facta Arbitris, Caſtellanis, & ſimilibus.*

75 *Officialis Regius delinquens in terra Baronis, extra cauſam officij, an poſſit puniri ab eo.*

76 *Officialis etiam ſi ex culpa, vel infirmitate erit amouendus, per M. C. erit hoc cognoſcendum, & non per Baronem.*

77 *Officiali accuſato, an poſſit interdici adminiſtratio officij.*

78 *Officij ſuſpenſio quando poſſit fieri, & an à tali decreto poſſit appellari.*

79 *Pendente inquiſitione poteſt mandari inquirendo, ſi perſona potens erit, ut ſe abſentet a loco, arbitrio Iudicis.*

80 *Suſpenſio debet peti ante litis conteſtationem, alias denegari poteſt.*

81 *Appellatione pendente an officialis poſſit adminiſtrare.*

82 *Inquiſitus non poteſt ad nouos honores promoueri.*

83 *Officialis poterit condemnari ex delicto in contumaciam, etiam ad mortẽ, quod eſt notabile.*

84 *Sententia poteſt ferri contra abſentem contumacem, ſi pœna erit pecuniaria, vel priuationis officij.*

85 *Officio aliquo ſemel priuatus ad aliud admitti non debet.*

86 *Infamis non poterit habere officia, ſed limitatur hæc regula.*

87 *Officialis an ſit reintegrandus ad tempus quo fuerit ſuſpenſus ſi veniat abſolutus ab impetitis.*

88 *Tempus currit de momento ad momentum, & non patitur ſubrogationem.*

89 *Cautela pro Barone quando Officialis non erit rectus, vt poſſit illum remouere.*

90 *Salarium an debeatur officiali pro tempore quo fuit ſuſpenſus.*

91 *Salarium an debeatur officiali dum ſteterit infirmus.*

92 *Salarium an debeatur officiali ſi abfuerit aliquo tempore ab officio.*

93 *Baro an poſſit prouidere de officio aliũ, pendente inquiſitione ordinarij.*

94 *Officialis ad tempus, an poſſit ſubrogari, ſi ordinarius ſit impeditus, cum diſtinctione reſoluitur.*

95 *Subrogatio propriè, quæ ſit, & eius natura.*

96 *Officialis an poſſit officio priuari ſi tẽpore ſtatuto non acceſſerit.*

97 *Procuratorum eſt, conſulere per regulas generales.*

98 *Mora an, & quando poſſit purgari quando quis non adimpleuit in tempore, & an detur tempus, pro tempore.*

99 *Datio officij eſt contractus innominatus, do vt facias, & ex non adimplemento datur reuocatio.*

100 *Officium conceſſum nõ tribuit ius, niſi capta poſſeſſione.*

101 *Officialis primo creatus, an præferatur ſecundo qui cępit poſſeſſionem.*

102 *Officij poſſeſſio quando dicatur capta, & per quos actus.*

103 *Poſſeſſio officij valde confert, nam appoſitiones poſtea, plenario iudicio erũt terminandæ, ſed antea impediunt immiſſionem.*

104 *Officialis reſirmatio non poteſt fieri vno reluctante, ante, quam ſit reſirmatus, ſed poſtea non audientur.*

105 *Officialis ſi ſe abſentauerit ſine licentia, an poſſit priuari.*

106 *Ven-*

106 *Vendita Terra, an ſucceſſor teneatur ſtare officiali creato à venditore.*

107 *L. lex vectigali ff. de pignor. notatur quando reſoluto iure datoris reſoluatur ius acceptoris.*

108 *Barone contumace, poterit iuriſdictio ſequeſtrari, & etiam pro debitò poterit capi.*

109 *Officialis non poteſt remoueri locata Terra.*

110 *Fructus non poſsũt percipi immature, & capiens non facit ſuos, ſi doloſè accipiat.*

111 *Fructus rei eſt conſtituere officialem, & habere ius præſentandi.*

112 *Iuriſdictio non expirat re nõ integra, & officialis non poteſt remoueri infra annum, etiam ſi moriatur concedens.*

113 *Succeſſor tenetur ſtare colono quando ſcit rem eſſe locatam.*

114 *Colonus pro anno incboato non poteſt à ſucceſſore nouo expelli.*

115 *Officialis põt remoueri ſi prouiſio fuerit facta ante tempus in fraudem.*

116 *Officialis ſi fuerit officio fraudatus, an poſſit conſequi quantum potuerit lucrari, vel ſolum ſalarium ei debeatur.*

117 *Fructus non dicitur verè quod acquiritur propter laborem, ſic & intereſſe.*

118 *Infirmitas officialis an ſit iuſta cauſa priuationis officij, & an debeatur ei ſalarium.*

119 *Clerici non debent promoueri ad officia ſecularia.*

120 *Clericus, an ſtatim perdat feudum, vel officium.*

121 *Exterus Regni, vel foro priuilegiatus, an poſſit eſſe officialis, diſcutitur.*

122 *Regnicola quis propriè dici poterit.*

123 *Hiſpani non reputantur exteri in Regno.*

124 *Princeps, an poſſit ad nutum officialẽ ab eo conſtitutum reuocare.*

125 *Refirmatio officialis reſpicit ſingulos, vt ſingulos, & omnium conſenſus requiritur.*

126 *Refirmari an poſſit quis non dato ſyndicatu.*

127 *Syndicatus an poſſit augeri ſi officialis ſteterit vltra annum, benè elucidatur.*

128 *Refirmatio officij ſine cauſa fieri non poterit obſtante Pragmatica.*

129 *Authori fuit confirmatum officium Auditoratus Prouinciæ Calabriæ.*

130 *Comitis de Lemos vigilantia in eligendis officialibus narratur.*

131 *Refirmatione ſemel facta, alia fieri nõ poterit.*

132 *Refirmatio cum Principis aſſenſu fieri poterit & num. 144.*

133 *Continuare officium in eadem Terra, etiam in diuerſis non licet.*

134 *Officium maius in eodem loco, an liceat exercere.*

135 *Actuarij poſſunt continuare officium dato prius ſyndicatu.*

136 *Officialis debet vacare anno, vt poſſit redire ad idem officium.*

137 *Officiales Vniuerſitatum debent vacare quinquennio ad eadem.*

138 *Munera poſſunt continuari, & qui fuit Syndicus poterit in ſequenti creari Ærarius, cum ſimus in diuerſis.*

139 *Frater ſi fuit in vno officio, an ſequẽti anno poſſit alter ibidem eligi.*

140 *Officialis non poterit diſcedere ſi non venerit ſucceſſor, & acceperit poſſeſſionem.*

141 *Officialium appellatione qui veniant, vt debeant eſſe annales, an Actuarij, & alij Aſſeſſores, Baiuli, & ſimiles.*

142 *Habentes iuriſdictionem in dominiũ an poſſint exercere iuriſdictionem, vel ſit eis prohibita, prout Baronibus.*

143 *Iudices ſecundarum cauſarum, an debeant eſſe annales, vel biennales.*

144 *Auditores Prouinciales, ex conſuetudine ſunt biennales, & ſine nota non poſſunt antea amoueri.*

145 *Extenſio non poteſt fieri in correctorijs.*

146 *Prouincia dicitur Metropolis, quæ debet habere ad minus ſub ſe decem Terras.*

147 *Audientijs cõmunicantur omnes prerogatiuæ Magnæ Curiæ Vicariæ.*

148 *Argumentum de perſona ad perſonam non valet.*

A A 3

149 Baro

149 *Baro dicitur perpetuus Iudex vaſallorum.*
150 *Parte non opponente multa tranſeunt, & non quod ſit, ſed quod fieri debet eſt attendendum.*
151 *Regimina ſunt duo, vnum pertinet ad Principem, & ſuos, aliud ad Vniuerſitatem.*
152 *Officia ſine iuriſdictione non habent temporis ſtabilitatem, & ad nutum reuocari poſſunt.*
153 *Vicarij Epiſcoporum ſunt ordinarij, ſed non habent temporis ſtabilitatē.*
154 *Vicarij Epiſcoporũ, an teneantur ſtare ſyndicatui.*
155 *Officiales perpetui viſitantur, & non ſyndicantur.*
156 *Viſitatio officialiũ fit in ſingulis quindecim annis regulariter.*
157 *Officiales perpetui an poſſint ob delictũ ſuſpendi, vel à* Prorege *priuari.*
157 *Officiales perpetui poſſunt durante officio conueniri pro debitis, & alijs cauſis, & an carcerari.*
158 *Qualitates quas debeat habere officialis, qui præponitur officio perpetuo.*
159 *Baronis debet eſſe cura, vt ſui officiales pareant ſyndicatui.*
160 *Syndicandi iuriſdictio eſt Vniuerſitatis, & non Baronis.*
161 *Officialium creatio ſpectat ad Barones acceptatio ad ſubditos, & Regimen.*
162 *Ciuis quilibet poteſt contradicere receptioni officialium, opponendo.*
163 *Officialis poteſt reſpui, ſi non habet liberatoriam alterius officij.*
164 *Officialis ſi non erit electus ſecundum Capitula facta inter Baronē, & Vniuerſitatem poteſt refutari, ſi non ſit Doctor, vel de conuicinio.*
165 *Officialis ſi eſt ortus, vel oriundus, an poſſit ei denegari poſſeſſio.*
166 *Prorex, & Præſes non poteſt eſſe in ea Prouincia vbi tenet feuda.*
167 *Officialis poteſt eſſe in propria patria Neapolis, & Romæ.*
168 *Baro an poſſit creare officialem in ſua Terra, ſibi coniunctum, latè explicatur.*
169 *Infames quando poſſunt reſpui, & non admitti ad officia, latè tractatur.*
170 *Infamis non poteſt dici niſi ſequuta ſententia ſui criminis.*
171 *Infamia facti non facit inhabilem ad officia.*
172 *Infamis non poteſt dici qui condemnatur ex delicto, pœna extraordinaria.*
173 *Infamia in dubio non videtur contracta.*
174 *Pœna temporali exiliati finita, ceſſat infamia.*
175 *Capitaneus militiæ condemnatus, an perdat cohortem vti infamis.*
176 *Iudex poterit decernere, ne reus ſit infamis.*
177 *Rei gratiati, vel compoſiti remanent infames, & an tranſacti.*
178 *Officiales qui poſſunt legitimè refutari, enunciantur.*
179 *Officialis ſi non præſtat cautionem, an poſſit ei denegari poſſeſſio.*
180 *Appellatur ab officialibus Vniuerſitatis ad Superiores, & nõ ad Barones.*
181 *Officialis tenetur ſtare ſyndicatui in ea terra, vbi maiori parte adminiſtrauerit, & non in alijs ſubiectis.*
182 *Officiales qui ſunt de iure ſyndicandi.*
183 *Officialis ſi non eſt ſolitus ſyndicari in eo loco, an poſſit cogi.*
184 *Actuarij non ſoliti ſyndicari, an poſſint vti hac exceptione.*
185 *Barones non debent ſe intromittere in ſyndicatu officialium.*
186 *Syndicatus an ſit de iure diuino, diſcutitur.*
187 *Syndicatum an poſſit Prorex diſpenſare.*
188 *Officialis vileſceret, ſi continuo poſſet ſyndicari.*
189 *Officialis cũ auctoritate debet officium adminiſtrare, ne vileſcat auctoritas.*
190 *Ciuitas quæ dicatur, & quæ Terra.*
191 *Princeps etiam poteſt decorare Terrã priuilegio Ciuitatis, licèt non habeat Epiſcopum.*
192 *Verba enunciatiua Principis, quando diſponant recenſetur.*

Digitized by Google

PRAGMATICA QVINTA.

Carolus Quintus in Anno 1536.

VOlumus etiam, vt Barones prouideant, quod eorum Officiales ſint annales, & finito officio debeant ſtare, & parere ſyndicatui faciendo per Syndicum eiuſdem Ciuitatis, & Terræ, in quibus officia exercuerint, iuxta formam Regiæ Pragmaticæ.

COMM. PRAGM. V.

ISta Pragmatica ſtatuit id, qđ iure ciuili erat conſtitutũ, vt officiales eſſent annales, vndè excitatur hic modo eius obſeruantia, licètq; repetere idem, abſurdum reputetur, vt dixi prima Pragmatica in principio, procedit id in homine, non in lege, quæ ſi pluriès idem repetat, demonſtrat ſaltem intentionẽ
1 inuiolabilem ſeruandi ſancitum, & excitat obſeruantiam, Alex.& alij l.Baliſta ff.ad trebell.de iure in l.1.C.vt omnes Iudices,& l.neminem C.de ſuſcep. lib.10.cautum erat, nè officiales conſtituantur, niſi per annum,& vlteriùs ambientes puniantur l.C.ad leg.Iul. de ambitu, D. de Franch. deciſ. 364. ac idem confirmatum erat in Regno per Conſtit.Occupatis,& per Capit Regni Electionem, & cap.ſcire volumus, omnibus in vnum conſonantibus, vt tẽpus
2 officialiũ anno præſcribatur, & ex Hiſtorijs ita antiquiſſimo iure etiam fuiſſe ſtatutum cõperimus, vt notat Marc. Ant.Surg. fol.152.nu.16. de Neap. illuſt.ſed perquirendo rationẽ, vidi Iſer. d.Conſtitut.Occupatis, dicentem, hoc fuiſſe ordinatum, vt ſubditis ſatisfiat, ſi quid damni,& iniuriæ fuerit ijs illatum ab officiali, nam ſi vltra tempus eſſet, daretur in longum emendatio; Lucas de Penn.l.1.lib.10. C.de domeſt. dicit
3 hoc fieri, nè nimia familiaritas poſteà cauſetur cum ſubditis, quæ multa parit inconuenientia, vt ibi. Qũæ rationes non ſunt (iudicio meo) cauſæ efficientes,& finales ſic diſponendi, ſed rectiùs puto dicendũ, annum eſſe tempus omnibus rebus agendis aptum,& ſufficiẽs, & Legiſlatores appellationem competentis temporis; de anno interpretari ſolent, tex.eſt ſingularis l.fortiſſimi C. de erogat.mili.anno.lib.12. ita vt Bal.
4 l.vſuræ per gloſ.ibi C.de vſur.dicit, qđ tempus abſolutè poſitum, intelligitur de anno, & id non dubiè oſtendit prouerbialis hyperbole; nam cum moram longã ſignificare volumus, anno id exprimimus. Terentius En, noſtin mores
5 mulierũ? dum poliuntur, dum comuntur, annus eſt,& ſacræ literę annum pro tempore ponunt, vt eſt notum Hier.23. annus viſitationis, & in iure, multa anno ſunt circumſcripta, vt de tempore ad renouandam inueſtituram, quod eſt
6 annale, vt latè Afflict.in Conſtit.Vt de ſucceſſionibus q. 17. ſic facultas reuocandi alienationem feudi factam à vaſallo, cap.1. §.porro qualiter olim feuda aliena. annus etiã conceditur ad adeundam hæreditatem, & ad deliberandum, l.cum antiquioribus C. de iure delib. annus etiam datur ad faciendam profeſſionem in Monaſterio, authent. ingreſſi C.de ſacroſanct.Eccleſ. Ratio-
7 nem reddere tenetur ſocius omni anno, ſi quid damni ſucceſſerit, aliàs poſteà audiri non debet, quod eſt ſingulare, ſecundum Cappell.Tholoſ. deciſ 447. & diſtinguit hoc Maſcard.concluſ.272 Mater tenetur infra annum petere tutorem filio, aliàs priuatur hæreditate, l. omnem C. ad Tertull. & longum eſſet recitare iura, quæ multas diſpoſitiones anni circulo præfixerunt, quorum vera ratio aſſignari non poteſt, niſi quòd annus ſit tempus congruum, & iuſta mora; ſicq; eſt dicendum in caſu noſtro; ita Surd.deciſ.216. de contractu facto cum facultate nominandi, qui intra an-

8 num fieri debeat: Alias etiam rationes adducit D. Tapp. in allegata Conſtit. Regni Occupatis,& nouiſſimè Maſtrill. lib.1.cap.23.per totum, quas conſultò ommitto,cum non ſint vtiles.

Et hæc qualitas annalis, adeò commenſurata eſt officialibus, vt neq; minoris temporis ſpatio eſſe poſſunt,indè Baro non valebit officialem conſtituere ad beneplacitum,cum nec infra,nec
9 vltra annum, iure ipſum conſtituere valeat,Boer.dec.149. Franc.Marc.deciſ.19. 2.par. Et licèt conſentiant Baro,& officialis,vt diſcedat,Vniuerſitate renuente recedere non poterit, nam publicum munus ſuſcepit,quòd per annum explere cogitur,D.de Franch.deciſ.409. Et infra annum ſi officialis of-
10 ficiũ dereliquerit, grauiter poterit puniri,Paris de ſyndic.verb.licentia, Carau.Ritu 7. debent enim reſidere,Viu. deciſ.356. Sed eſt perquirendum,an ſit perpetuò verum,quod poſt acceptũ officiũ,illud non poſſit renunciari text. in l.fin.C.de deſenſ.Ciu.dicit non lice-
11 re, niſi cum aſſenſu Principis, & ſic Doct.l.penult. ff.de offic.Præſid. prout ſeruatur etiam in beneficialibus cap. mouet de renunc.vbi omnes,Menoch. tract. recuper. rem.1. num.277.Flam. Pariſ. tract.de reſignat.par.1.lib.7.Nec Imperator, & Pontifex poterunt abdi-
12 care à ſe Imperiũ, niſi in manibus eorum à quo habuerunt, Caſtal.in tract. de Imper.quæſt.103.Nec ſola reſignatio eximit officialem, niſi fuerit acceptata Gomeſ.tract. de reſign.quæſt.29. Reg.de Ponte dec.28.indè ſemper poteſt adminiſtrare etiam facta renunciatione quouſq; ſuperior acceptauerit, Tiraq.de retract.§.26.gloſ.2.Abb.cap.
13 de multa de probat. quod non procedit in officijs ſine adminiſtratione, nàm facta renunciatione, ius eſt quæſitum ſuperiori,& officium dicitur vacare, Anna allegat.92. D. de Ponte d.deciſ. ſicq; in officialibus etiam Baronum,
14 reſignatio facta in eorum manibus nõ ſufficit, niſi Princeps aſſentiat,renuente Vniuerſitate, nam ſi omnes conſentirent,non puto aliam licentiam eſſe
15 requirendam, niſi Baronis concedentis. Nec eſt admittenda per indirectũ illa fraus, quam nouiſſimè audio excitatam,quod Barones creant Locumtenentes ad officiũ, eo quòd illos ad nutũ reuocare poſſunt, nam Locumtenẽs non poteſt conſtitui niſi per modicum
16 tempus abſentiæ,vel impedimenti ordinarij Iudicis,vt Viui.ibi,& in Conſilio fuit iudicatum, quòd non excedat tempus dierum quindecim,vt eſt deciſum cum Vniuerſitate Soloſræ, ſub die 22. Nouembris 1578. Franch.d.deciſ. 409.& ibi Amendol.limitat,ſi ordinarius iuſtè ſit impeditus,nam tunc fraus legi fieri non dicitur l. non dubium C. de legib. & dixi ſupra pragm. 3. Quod anni principium in officio, videtur vt eſſe debeat à prima Septembris, ſic.n.
17 dictat Capitulum Regni electionem ſub nu.171. Iſern. verò, & Afflict.dict. Conſtit. Occupatis, dixerunt debere initiari à Kalendis Ianuarij, prout ſic fuit conſtitutum nouiſſimè in Regno, per pragm. Comitis de Lemos tit.de Commiſſar. quòd annus computetur ſolum à Kalendis Ianuarij, quæ iura ſcias potiùs cauſa demonſtrationis,quã diſpoſitionis ſic dictare, eò quod annus ab iſtis temporibus exorditur (vt dicam) non quod ſit ſemper neceſſarium ingredi ad officium illis temporibus, & ſic videmus obſeruantiam,verã legum interpretem, l.quod ſi nolit §.9 aſſidua ff. de ædil.edic.§.fin.inſtitut.de ſatiſdat. nam officiales temporis ſtabilitatem poſſe habere, erit impoſſibile, cum ob mortem,& alia impedimenta, officia vacent diuerſis temporibus. In
18 officialibus verò creandis ab Vniuerſitate datur certum tempus anni, quo ipſi creari ſolent, ſecundum Regionis conſuetudinem,qui prſtituta die eligi ſolent, quòd tempus non eſt mutandũ, D.de Franch. deciſ.419.num.3. Et ſic
19 annus in officialibus incipit à die ingreſſus, ſeu poſſeſſionis captæ, Bart.l.ſi cui legetur ff.de legat.1.Franch.deciſ. 393.Bertazz.fol.209.de clauſul. quòd

etiam

etiam ſi literæ commiſſionales anteà
eſſent expeditæ,& conſtitutus fuiſſet fi-
nis officij intra annũ à die datæ,adhuc
ſubintelligi debet,ſi tempore datę fue-
rit officialis ingreſſus ad officium, text.
ſingularis l.tali ff. de iure dot. vbi pro-
miſſa dote intra annum,ibi quæritur, ſi
annus incipiat à die illa promiſſionis,
vel à die ſequuti matrimonij,& decidit
qđ tempus incipit à perfectione actus,
20 & latè Tiraq. de retract. §.1. gloſ.10.
num.108.Bertazzol.vbi ſupra,Couarr.
variar.reſolut.lib.3.cap.11.licet in gra-
tioſis attendatur tempus datæ, Afflict.
deciſ.253. Franch. deciſ.326. vel niſi
21 expreſsè ſic fuiſſet inter partes actum,
vt Franch.deciſ.260. de compromiſſo
facto coram Arbitris intra certos dies,
quod regulariter non currit tempus,
niſi acceptato cõpromiſſo ab Arbitris,
ſed ſi expreſsè fuiſſet cautum,vt currat
22 ab hodiè,tempus erit continuũ,vt ante
eum dixit benè Surd.deciſ.203.nu.13.
Tiraquell.de retract.d.§.1.gloſ.2.num.
41.an tempus currat ab actu,vel à per-
fectione actus, ibi, an annus incipiat à
venditione,vel traditione,& benè ibi-
dem §.36 gloſ.2.nu.4. Et durat ſpatio
23 tercentum ſexaginta quinq; dierum,
ex quibus conſtat annus iuxta tex.l.ita
vulneratus §. æſtimationem ff. ad leg.
Aquil.gloſſ.l.3.§.minorem ff.de minor.
licet multi ſuper addant diem in omni-
bus actibus,non quod annus ſit ex ma-
iori diſtantia controuerſus, ſed propter
24 illam quæſtionem, quòd dies termini
non computetur, quem punctum latè
attingit Tiraq.§.1.gloſ.10.num.61.de
retractu conſang. Caruall.comm.opin.
401. quæ ſpeculatio non credo, quod
ſubſiſtat, vt ibi. Solet etiam addi alia
dies,quãdo annus eſt biſſextilis, ſingu-
25 lis quatuor annis,& ſic omnibus qua-
tuor annis, vltra ipſum numerum die-
rum, ſuper adduntur viginti quatuor
horæ, & fit in menſe Februarij, vnde
verſus. Biſſextum, ſexto Martij tenuere
Kalendæ,poſtremo die celebrantur fe-
ſta Matthiæ,gloſ.cap.quæſiuit de verb.
ſignific.l.cum biſſextus ff.eod.tit.Viui.
dec.72.& tempus regulatur ſecundum
naturalem curſum, prout etiam D.de
Franch.dec.471. vbi diſcutitur de men
ſe,qui regulariter eſt triginta dierum
an ſi ille menſis ſit biſſextus,vel ſit tri-
ginta,& vnius diei,vel ſit viginti octo,
vt in menſe Februarij,quomodò ſit cõ-
26 putatio facienda in materia liquida-
tionis inſtrumenti, vbi datur menſis ad
incuſandam vltimam contumaciam ad
hoc nè circumducatur citatio,quando
accuſari debeat,& vide Tiraq.§.1.glo.
10.nu.119. Quis autem fuerit auctor
iſtius anni biſſexti, quare menſis alter
habet dies triginta,& alius triginta, &
27 vnum, & qualiter annus antiquitus
cõputabatur, diuerſimodè alij ſingulis
quatuor menſibus annũ componebant,
alij ſingulis decẽ menſibus.Et aliquãdo
annus pro hebdomada ponebatur,vide
quę refert Cępoll.l.cum biſſextus ff.de
verb.ſignif Tiraq.de retract.d.§.1.glo.
10 Couarr.variar.reſolut.lib.1.cap.12.
& lib.4.cap.18.quibus locis multæ pro-
ponuntur quæſtiones, ad anni materiã
pertinẽtes, quas breuitati conſulentes,
prætermiſimus,loca deſignaſſe conten-
ti; Quotuplex vero ſit annus, hoc latè
28 declarat Luc. de Penn. l.ſiuè C. de
exacto.tribut.alius enim eſt vſualis,ce-
remonialis, naturalis, & emergens, &
de emergenti loquitur D. de Franch.
deciſ. 306. & quomodò tempus com-
putetur de momento ad momentum,
& eo tempore finiat, quò cęperit, vide
gloſ. & Doct. l.3. §.minorem ff.de mi-
norib. Tiraq.de retract.d.§.1. gloſ.11.
nu. 6. Et in Regno annus vſualis an
29 incipiat à Ianuario, dicto Ianua anni,
vel ab Apreli, vel à Septembri, notat
ibi Lucas; Notarij à Natiuitate Domi-
ni nominabant annum, alij primo Ia-
nuarij, in Regno nunc debet à primo
Ianuarij computari per nou. Pragmat.
Bertazz.de clauſ.latè clauſ.1.gloſ.2.at-
tendenda eſt loci conſuetudo, Doct.l.
diuortio §. quod in anno ff. ſolut. ma-
30 trim.menſis quot dies habeat 30. vel
31.& qualiter facienda ſit computatio
Menoc.de arbitr.caſu 50. & dies quot
horas

horas debeat habere in computatione, & quotuplex ſit naturalis, ciuilis, conuentionalis,artificialis,vide Bertazzol. de clauſ.gloſ.4. clauſ. 1. & an incipiat
31 à media nocte,vel ab aurora,Doct.cap. cõſuluit de offic.deleg.Polidor.in tract. de nocte cap.3. latiſſimè; & hora qualiter conſideranda vide Couar.variar. reſol.lib.4.cap.20.nu.14.

Poſtremò cum materia huius Pragmaticæ ſit multum tenuis,antequàm ſilentium ponam huic anni cognitioni, non te pigeat,colligere aliqua vtilia, quæ non inuenies alibi,ſic diſtincta, & remiſſiuè loquar. Et dico, quòd multotiès,apud Doctores reperies, annum non ſolum pro circulo ſolari, dierum tercentum ſexaginta quinque poni,vt
32 dixi.Sed annum pro biennio,triennio, ac decennio, capi pro vno anno, quòd contingit in fructuum diuiſione; namq; multi ſunt fructus rerum, qui non omni anno, ſed biennio, vel triennio percipiuntur,vt dicunt de oliuis, ſicque de ſyluis cæduis, quas videmus omni decennio excidi,& ex eis fructus percipi, & ponunt Docto. iſtud decennium pro anno,ad tex.d.l.diuortio §.quod in anno ff.ſolut.matrim.& pro ſingulari hoc tradit Borgn.de vſufr.mul.relict. num. 245. Roland.conſ.87. 1.lib. & ante eos Tiraq. de quo non meminerunt in tract.conuentional.§.5. gloſ.5.in fine, Quæ conſideratio conducit ad fructuũ diuiſionem,ſed non ad omnes,vt multi ſe inuoluendo dicunt,attribuendo vnũ alteri,& nimis longè guſtant iuris differentias, circa diuiſionem fructuum intra annum faciendam,& proindè hic adnotabo vtiliter plures diſtinctiones, & differentias; & prædicta præcedens traditio procedit quoad hanc primam diuiſionem fructuum,quæ ſit inter ma-
33 ritum,& vxoris hæredes,nam hoc caſu,fructus rei dotalis diuidentur pro rata temporis anni, cõputandi à die onerum matrimonij,cum onus matrimonij ſit cauſa fructuum,& non dominium, l.pro oneribus C.de iure dot. Et ita,ſi maritus poſt deſponſationem, altera die capiet fructus vineæ, oliuarum,vel ſyluæ,& nõ poſt multos dies matrimo-
34 nium ſoluatur,fructus perceptos faciet ſuos,pro rata dierum matrimonij, licèt fuerit Dominus,& ſic attenditur diſtributio anni,Caſtrenſ.& Alex.d.l.diuortio ff.ſolut.matrim.ſubtiliter repetitionem conſcripſit Doctor quidam in hac lege, vide Crauett. conſ.268. num.5. Gamma. deciſ.350. Non ſic procedit in emptore,licèt reuocabili, nam facit
35 fructus ſuos ratione dominij, quos reſtituere non habet pro rata temporis, ſed ſtatim facit ſuos, Tiraq.præcit.loco nu. 9. Et ſic in fructuario, nam ſi fructus percipiet, & ſtatim moriatur,poſtquam ſunt recollecti, faciet ſuos, nec rata temporis anni erit diſtinguenda,l.defuncta ff.de vſufr.Barboſ.d.l.diuortio nu.24. Aliudq; erit in fideicommiſſo,& diuerſum in beneficiato,vt videbitis,& ſic tempus anni diuerſimodè diſtribuitur,vndè annotando diſtinctiones,& differentias; prima diſtinctio eſt mariti,& hæredũ vxoris,quomodo pro rata anni diuident fructus,vltra tradita à Doctor. d.l.diuortio cum ſuis §.§. vide quæ vtiliter examinat in hoc puncto Ioan. Campeg. in tract. de dote quæſt. 14. debet enim fieri conſideratio iſtorum fructuum dotalium; nam augent dotem, licèt inprudentes parũ aduertant; Secunda fructuum diuiſio, & diuerſa à præcedente, eſt inter fru-
36 ctus diuidendos inter heredem feudatarij, finito feudo,nam decedente ante Kalendas Martij feudatario, fructus omnes ad Dominũ pertinẽt, poſt Martij Kalendas ante Auguſtum pertinent ad hæredes morientis ex text. cap. 1. §.his conſequenter tit. hic finitur lex, vbi omnes feudiſtæ laborant ſuper intellectu, cum exorbitans ſit diſpoſitio; quæ tamen hodiè per Conſiliũ eſt confirmata, ſiuè feudum aperiatur Domino, ſiuè agnato, D.de Franch.dec.19. & Adde aliam nouiſſimam dec. Frãch. 572. Tertia diuiſio fructuum eſt inter hæredes vſufructuarij,& proprietariũ,
37 quæ etiam eſt diuerſa à prima; attenditur

ditur enim hic diſpoſitio l. defuncta ff. de vſufruct. quod ſi fructus ſint ſeparati à ſolo pertineant ad vſufructuarium, ſi vero non ſint collecti, licet de proximo ſint recolligendi nil pertinebit ad hęredes fructuarij, ſed proprietarij omnes erunt, licet compluriml DD. teneāt non ſufficere eſſe ſeparatos à ſolo, ſed quod oporteat in horreis eſſe reconditos, ex gloſ. l. ſi vſufructuarius meſſem ff. quib. mod. vſusfruct. ammitt. quę opinio non eſt tuta, immò communiter cōfutata; cum ſufficiat eſſe ſeparatos, Doctor. omnes l. qui ſcit §. 1 ff. de vſufr. Tiraq. de retract. conuent. §. 5. gloſ. 5. in princ. D. de Franch. deciſ. 254. Borgn. deciſ. 44. num. 23. ſi fructus ſint quaſi maturi, ſi omnes ſint reſtituendi: ſed difficultas erit, ſi fructus ſint ciuiles,
38 quorum ceſſerit, & venerit dies penſionum, vel cenſuum, ſi non erunt exacti, cuius erunt, vel ſi exegerit fructuarius ante tempus anni finiti ex conuentione locationis, D. de Franch. de: 168. diſtinguit inter fructus naturales, & ciuiles, inclinando, quod poſtquam venerit dies, vſufructuarius faciet ſuos fructus, licet non ſint exacti ad inſtar fructuum ſeparatorum à ſolo, qui non tamen ſint redacti ad aceruos, & licèt ibi nil decidat, ita per plura firmat in deciſ. 254. Adde Peregrin. tract. de iure fiſci tit de vendit. fiſc. num. 34. qualiter diuiſio ſit facienda in fructibus ciuilibus, vel conuentionalibus, & latiùs idē declarauit hanc materiam in tract. de fideicommiſſ. artic. 49 in 3. quæſt. ſeq. ad quos locos recurras, & Barboſ. d. l. diuortio §. non ſolum nu. 18. ff. ſolut. ma-
39 trim. Non ſic procedit in fideicōmiſſo, quod nota, & tene menti; nam mortuo hærede, vel adueniente die fideicōmiſſi, in fideicommiſſarium tranſeunt fructus, tàm naturales, quàm ciuiles, etiam maturati, quorum dies ceſſerit, & venerit, & augent hæreditatē, quod eſt mirabile, ex text. l. poſtulante §. ſed in huiuſmodi ff. ad trebell. Peregrin. de fideicommiſſ. artic. 49. D. de Franch. deciſ. 13.

Redeundo ad caſum noſtrum, in fructibus verò, qui dietim colliguntur, li-
40 cet per tertias ſolutio differatur, in his fiet diuiſio per dies, & ratam anni, vt D. de Franch. deciſ. 79. notabiliter; Niſi verò debitum de ſui natura cederet à principio anni, tunc enim licet ſolutio eſſet dilatata per tertias, ſi tamen moriatur vſufructuarius, totum annale debitum tranſmittet ad hæredes, licet tertiæ non ſint maturatæ, vt in ſolutione alimentorum, & aliorum annuorum
41 legatorum, vel ſtipulationum, quæ debentur in principio anni, tunc enim ſi moreretur ſequenti die initi anni, totū annale debitum tranſmittetur ad hęredes l. à vobis, & l in ſingulos ff. de annuis legatis; ceſſit enim dies in anni principio; aliquando enim annus cęptus pro cōpleto habetur, vt latè Surd. deciſ. 178. nec obſtat, quod alimenta morte finiantur, ſufficit enim, quod pro ijs ceſſerit dies, ſic eſt deciſum in Conſilio, D. de Franch. deciſ. 155. Adde Ann. ſingul. 27. & ibi addens, vbi videtur quod aliud ſentiat. Et proindè dicendum, quod ſalarium officialis, quia
42 debetur in principio anni, iuxta notata per l. diem functo ff. de offic. Aſſeſſor. Paris verb. ſalarium de ſyndic. Capyc. deciſ. 125. Duena regul. 63. Viui. commun. opin. 87. quòd licet de conſuetudine id ſoluatur tertiatim, vt Afflict. Conſtit. cum circa 12. notab. Carauit. Ritu 9. & videtur confirmatū per Pragmaticam Regiæ dignitati, de ſyndicat. officio, quæ præcipit, vt vltima tertia detineatur, quouſq; fuerit ſyndicatus officialis, tamen cum iure prouiſio debeatur in principio anni, non per hoc, quod ſolutio fiat per tertias, totum ſalarium nō debebitur officiali defuncto, licet dubitantem me teneat ſing. Ann. 22. quod non allegat D. de Franch. ibi
43 Quod pecunia pro alimentis ſi debeatur tertiatim moriente legatario cedat ea tertia, non alia, lucro hæredum. Si verò fundus, & alia loca erūt affictata, & pecunia ſoluenda in principio anni, vel tertiatim aduerte, quod illi non di-

centur fructus ciuiles, ſed conuentionales, in quibus attenditur cauſa primordialis, quæ eſt ex fructibus naturalibus, qui percipiuntur ſemel in anno, vndè conuentio ſoluendi in pecunia non mutat naturã rei; attenditur enim quod principaliter ineſt, non quod in-
44 cõſequentiam venit, l. ſi quis nec cauſam ff. ſi cert. pet. quam notabilem regulam exornat Tiraq. §. 30. glo. 1. nu. 4. Couar. variar. reſol. cap. 15. lib. 1. Tiraq. loc. præcit. nu. 8. Bart. l. Valerius §. Triphonio ff. de iure fiſci; ſed quid erit de fructibus iuriſdictionum vti prouentuũ, nam fructus dicuntur Bart. l. final. ff. ſolut. matrim. Azo in ſumma C. de pœnis, ſi ſit factum delictum, vel commiſſa pœna, an attendatur initium, vel ſententia, quãdo dicetur fructus maturus, alij dicunt quod ſit ius quæſitũ per ini-
45 tium delicti, alij per conteſtationem, & alij per ſententiam, vide Cagnol. l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Alex. d l. diuortio §. ſi fundum ff. ſolut. matr. Tiraquel. §. 5. gl. ſ. 5. de retractu conuent. Paris de ſyndic. verbo prouentus, Capyc. deciſ. 28. nu. 15. vbi latiùs hoc excutitur; ſed tu nota, quod iſti non dicuntur verè fructus, cum in his atten-
46 datur induſtria, & labor officialis, & proindè non cõnumerantur in corpore feudali, Franch. dec. 165. Frecc. 3. auctor. in fin. & infra pragm. 6. vel quia diſtribui debent in miniſterium iuſtitię.
47 Quarta diuiſio fructuũ eſt inter emptorem, & venditorem facta venditione. Qui fructus ſint emptoris, in hoc variæ admodum fuerunt ſententiæ an fructus pẽdẽtes, vel de proximo recolligẽdi ſint pars ſoli, & quid de naturalibus, quiduè de induſtrialibus, vel ciuilibus, vide quæ longo apparatu diſcutit Theſſ. deciſ. 55. cum ſeq. & nouiſſimè D. de Franch. deciſ. 79. & ſi vis ſubtiliter noſcere materiam fructuum natu-
48 ralium, qui verè dicantur, & qui induſtriales, vel ciuiles, Adde Menoch. caſu 21. & an fętus ſint in fructu Ann. conſ. 29. vide Pinell. de reſcindend. vendit. l. 2. 3. par. cap. 4. nu. 52. Boer. dec. 234. quę traditio ſatis eſt neceſſaria ad multa, & præcipuè circa bonę fidei, vel malæ fidei poſſeſſorem, iuxta notata l. ex diuerſo ff. de rei vendicat. Adde quod
49 materiam benè tractat Peregr. de fideicom. fol. 459. nu. 109. quando bonæ fidei poſſeſſor faciat ſuos fructus, & dicatur factus locupletior. Quinta diuiſio eſt fructuum inter emptorem, & vẽditorem retrahentem ex neceſſitate legis, vel conuentionis, & ſuper hac nil dicendum reliquit Tiraq. de retractu, & Cagnol. d. l. 2. Theſſ. dec. 56. Couar. uariar. reſolut. 1. lib. cap. 15. latè, & Maſtrill deciſ. 148. an pro rata fructuum. Sexta diuiſio eſt inter Dominũ, & Colonum, & eſt difficilior alijs in quo ſtatu
50 debeat relinquere Colonus fundum, & quomodò percipere debeat fructus pro rata anni, & quomodò intelligatur annus in fructibus, qui vltra annũ percipiuntur, vti in territorijs, quæ fiunt vulgò maieſe, latiſſimè hoc excutit Vbal. in tract. de duob. fratrib. 11. par. vbi multa vtiliſſima affert, Adde Surd. deciſ. 201. num. 7. Peregr. loco ſupracit. nu. 98. Septima fructuum diuiſio eſt inter hæredes Beneficiati, vel Prælati, & nouum Beneficiatum, de qua vide Couar. variar. reſolu. cap. 15. Boer. conſ. 23. Arnon. cauthel. 45. Gigant. in
51 tract. penſio. quæſt. 53. Boer. conſil. 23. Theſſaur. dec. 143. Borgn. dec. 44. nu. 2. cum ſeq. vbi quid ſeruetur referunt. Octaua diuiſio eſt inter fideicommiſſarium, & hæredẽ, l. Hærennius la prima, ff. de vſuris, qui fideicommiſſarius facit fructus ſuos etiam maturatos, vt dixi prout è contra. Adde Surd. deciſ. 25. an fructus ſint reſtituendi fideicommiſſario purificata conditione; quod nota nam fideicommiſſarius ſoluere tenetur omnes vſuras debitas ex contractu de-
52 functi etiam maturatas ſatis ante, & debitas ab hærede, de quo omnes contrarium affirmarent vſuras deberi per hæredes hæredis non per fideicommiſſariũ, ſed contrariũ eſt, vt D. de Franch. deciſ. 49. & nouiſſimè Peregr. in tract. de fideicommiſſ. artic. 49. vbi latè de

iſta

iſta diuiſione. Nona diuiſio eſt inter hæredem, & legatarium, de qua D. de Franch.dec.254. ibi,an vſuræ accedāt
53 legatario,vel pertineant ad hæredem, quem punctum latius attingit Surd.deciſ.88. Ex quibus diuiſionibus, & locis tibi adnotatis, nè vltra hic inmorer contra meum inſtitutum,videre, & diſcernere poteris; quomodò fructus pro rata,vel pro toto anno diuidi debeant, ſed quando annus ceptus habeatur pro completo,vide Viui.deciſ.72.& 280.&
54 commun.opin.175. 2.par. in antiquis. Adde quæ notabiliter adducit Surd. dec.178.quæ omnia nota.

Et redeundo vndè digreſſi ſumus,cū neſcio quomodo incogitantes huc longiùs diuerterimus; Pragmatica noſtra ſanciuit,quòd officiales debeant eſſe annales, demonſtrauimus iam quomodo omninò qualitas officiorum ſit annalis, ita vt nec augeri, nec minui per Barones poſſit, vidimus etiam ſignificationem anni,& eius tempus: Modò regula prædicta ex multis limitatur, quòd ex cauſa officiales poſſint exercere minus anno ex delicto, culpa,vel caſu; Et etiam ex cauſa plus anno,Ex delicto officialis infra annum remoueri
55 poterit,& licet durante officio regulariter officialis moleſtari nō poſſit, l.nec Magiſtratus ff.de iniur.cum remitti debeat ſyndicatui l.pars literarū,vbi omnes ff.de iudic.hoc nō procedit in grauibus delictis,& exceſſibus,nam durante officio conueniri poterit, ſingularis text. leg.3. C.de offic.Præfect.Prætor. orient. vbi ob furta,barattariam, & ſimilia grauia delicta remoueri poterit, & non expectari ſyndicatus, l.iubemus C.ad leg.Iul.repetund. Bartholom. de Capua ſing.6.Paris de ſyndicat.verbo adulterium, vbi ob adulterium,vel ſtuprum commiſſum in ſubditam carceratam,priuatur ſtatim officio,vltra corporalem pęnam,Capyc.deci.121.benè de Ponte deciſ.25.& cumulat infinitos
56 caſus Maſtrill.lib.6.cap.5.quando officio durante poſſit inquiri officialis;nam dicitur priuari quis dum eſt in habitu, nam eo finito non datur priuatio, l.decem ff. de verb. oblig. & eluſoria eſſet pœna ſi ſyndicatus eſſet expectandus, Franc.Marc.dec.207.Paris vbi ſupra in verb. durante, & ſic pro omni caſu quo officialis venit de iure officio priuandus,vel propter delictum,vel negligentiā,vel inobedientiā poterit durante officio conueniri,& remoueri,Gram. dec.40.nu.11.ſic D.Tap.Conſtit.Regni Magiſter Iuſtit. tit.de offic.Mag.Iuſtit. & Farin.quæſt.19.nu.42.latè.

57 Non dico eſſe conueniendū, vel remouendū à Barone,cum de exceſſibus officialium ſola M.C.V. cognoſcat, vt in Ritu 50.qui eſt in viridi obſeruatia D.de Frāch. dec.407.& 274. ibiq; excutitur an Actuarij includantur ſub eo
58 Ritu,vti officiales, vel ſi Actuarij ſint offenſi,procedat Ritus,D.Tapp.in dict. Conſt.Regni Magiſter,dicit variè fuiſſe deciſum, verū in officialibus maioribus vti Prouincialibus,licet Magn.Cur.cognoſcat, non tamen ſine licentia Pro-
59 regis procedere poterit,nec citare, vt teſtatur Mar.Ant.Surg.fol.163. Dom. Tapp.loco ſupracit.nu.10.An verò, cū officij nomen ſit generale comprehendantur Baiuli,Magiſtri Iurati, Syndici,
60 & Electi, quod non extat Pragm. Comitis de Oliuares. An autem Auditores, pendet in facto,& non credo eſſe dubitandum, ꝙ contineantur,cum habeant iuriſdictionis adminiſtrationem magnam;quæ prouiſio procedit nō ſolum ſi conueniretur officialis durante officio,ſed etiā eo finito,de delictis non
61 poterit puniri, nec à Barone originis, nec loci delicti. Non obſtat ꝙ quidam dicebat, ꝙ finito officio ſit exemptus à ſubiectione M.C.cum non ſit officialis, vndè ſortitur forū ſuum; nam dico qđ licet ſit finitū officiū attenditur initiū, quo quis deliquit,& ſub quo foro tunc erat ab eo punietur,licèt poſteà à dicto foro ſit exemptus,vel priuatus,vt in ſimili notabiliter decidit D. de Franch. deciſ. 417. & in terminis ita reſpondit Iſern.& Affl.Conſt. Regni Mag.Iuſtit. & ita fuit decretū in quadam cauſa,me

M 2 patro-

patrocinante. Aduerte tamen quod
Maſtrill. deciſio. 168. num. 25. aſſerit
quod licet de delictis officialium, Baro
non poſſit cognoſcere, intelligit illud
circa punitionem, ſed quod poterit
62 informationem capere de exceſſibus,
pro quibus officio veniret priuandus,
nam de alijs moleſtari non poſſet, cum
ſyndicatui remitti debeat, vt Dom.
Tapp. loc. cit. Et an Baro etiam poſſit
officialē ſuſpendere, conſtito de tali de-
licto, Farin. q. 27. nu 5. & Cancer. var.
reſol. cap. 12. nu. 237. admittunt, vt in-
formatio poſſit capi, ſed circa ſuſpen-
ſionē an poſſit fieri per Baronem, ego
dubito, cum ſuſpenſio ſit actus iuriſdi-
ctionis, & punitionis, quod non pertinet ad
Baronē, vndè meliùs erit cogitandum.
Verum tamen ſunt aliqui Barones qui-
bus conceſſa eſt authoritas Mag. Cur.
63 cognoſcendi etiam de delictis officia-
lium, vti Principes Biſiniani, Sulmonis,
& alij, vt meminit Carauit. d. Ritu 49.
nu. 15. & nouiſſimè fuit deciſum fuiſſe
remiſſos Capitaneos ad Barones ha-
bentes inueſtituras cum prærogatiuis
Magn. Cur. vt refert Dom. Tappia
in dict. Conſtitut. Regni Magiſter Iu-
ſticiarius tit. de offic. Mag. Iuſtit. num.
15. licèt Franch. dec. 458. dubitaſſet.
Verū cum ſtatus Biſiniani ſit quaſi to-
tus venditus & de eo mille ſint inueſti-
ti, venditio fuit facta per Curiam cum
64 omnibus priuilegijs, & prærogatiuis,
vti Princeps tenebat, quæ priuilegia sūt
talia, quod poteſt dici quaſi, Regem ſe
expropriaſſe omni iuriſdictione, & ſolū
altum dominiū ſibi reſeruaſſe. Prætēn-
dunt ergo illi Barones vti talibus præ-
rogatiuis, & dum pluriès tàm iſte caſus
officialiū, quàm ſimiles occurriſſent in
Regia Audientia de Baronibus peten-
tibus remiſſiones cauſarum, ſemper ob-
ſeruauimus denegare eis prærogatiuas
ſingulares, & non remittere, ſed retine-
re, ex eo quòd illa priuilegia præſu-
muntur conceſſa ratione illius magni
Principis, vndè perſonalia priuilegia in
65 noua conceſſione venditionis factę nō
præſumuntur data perſonæ non æquè
ſimili, & neque per clauſulam poſitam,
prout plenius ſui anteceſſores tenue-
runt, videntur conceſſa excepta, de qui-
bus erat facienda expreſſa mentio, vt
aduertit Franch. dec. 275. & 458. Bar-
boſa l. quia perſonale ff. ſolut. matrim.
& ſic poſt eos nouiſſimè Reg. de Ponte
in tract. de poteſt. Prorég. fol. 94. & di-
cam infra pragmat. 8. Item Baro, tunc
non poterit cognoſcere de delictis offi-
66 cialium, ſed Magna Curia, ſi delictum
officialium ſit factum intuitu officij, ſe-
cus ſi delinquerent extra materiam of-
ficij, tunc Baro poſſet informationem
capere, & punire, vt D. Tapp. ibi nu. 20.
& D. Rouit nouiſſimè rubr. de official.
& Capyc. deciſ. 27 ex verbis Ritus ex-
preſſis, dùm dicit (ſi delinquat in offi-
cio, & non aliter) & ita Franch. deciſ.
274 & 406. in fine. Sed data hac opi-
nione, Baro ſi delictum eſſet tale, vt of-
67 ficialis veniat officio priuandus, an
poſſit illum ſuſpendere ab officio, vel
carcerare, vt criminis qualitas requirit:
inquiſitus enim de graui delicto, de
quo conſtat ſufficienter, exercere iuriſ-
dictionem non poterit, vt dicam in ſe-
quenti, ceſſante ergo prærogatiua Ri-
tus, negotiū reducitur ad ius commu-
ne, quo iure videtur, vt Baro de officia-
libus cognoſcere poterit, ergò iure
procedere poterit, (ſed dubito an hæc
qualitas ſit recognoſcenda per Supe-
riorem Regium, vel per ipſum Baronē,
quòd potius ego admitterem, vt de li-
centia Magnæ Curiæ, vel Regiæ Au-
dientiæ, facta relatione licentiam
procedendi impetraret, ex Capit. Re-
gni 35. vt in ſimili reſpondit Seſe tra-
ctatu de inhibitionibus fol. 675. nu. 31.
Barboſ. l. ſi quis ex aliena ff. de iud.)
tanto magis, quòd tales cauſæ extra
officium, cum non pertineant ad Syn-
dicatores, qui iuriſdictionem habent
iudicandi de cauſis officij tantum, &
non vltra, Paris de ſyndicatu fol. 26.
nu. 19. verbo an ſi poteſtas, Seſe in fin.
tract. de inhibitio. in conſ. ſyndicatus;
vndè iure cognitio cauſarum crimi-
nalium officialium extra intuitum

offi.ij

officij ad Barones pertinet, dùm forum ſortiantur ibi ratione delicti, quod forũ potentius eſt omnibus alijs, vt dicam infra pragm. 8. Si tamen delicta non eſſent grauia, vt officio ex his non venirent priuandi, tunc durante officio non poſſent moleſtari, l. nec Magiſtratus, vbi gloſſ. ff. de iniur. Barboſ. d. l. ſi quis nu. 140. cum ſeq. Inſuper aduertas q(uo)d (vt ſupradixi) licèt appellatio officialis largo modo compræhendat quẽquam habentem aliquam prærogatiuam, & miniſterium, gloſ. l. officio C. de negot. geſt. & in terminis huius Ritus Seſe in tractatu prædicto nu. 69. tamen in his caſibus ſtricta fuit facta interpretatio, vt extendatur ad habentes iuriſdictionem, prout per Comitem de Oliuares fuit prouiſum per Pragm. vt iſta præheminentia Magnæ Curiæ non extẽdatur ad Baiulos, Magiſtros Iuratos,
68 & alios ſimiles. Sed dubium facit ea Pragmatica, dum loquitur de Baiulis an extendatur ad Iudices ipſorum Baiulorum, qui re vera exercent iuriſdictionem in actu in omnibus cauſis ciuilibus, prout dicam infra pragm. 8. Iſti enim ſi Barattariam, vel ſimile delictum committerent, eos eſſe conue-
69 niendos in Magna Curia eſſet dicendum, nam ſi Actuarios, & ſeruientes officialibus compræhendi fuit nouiſſimè reſolutum, vt D. Rouit. rub. tit. de official. fortiùs, & Iudices iſti habentes iuriſdictionem comprænhendi debent, nam ſi Actuarij vti ſeruientes officiali iuriſdictionis, gaudent, tantò magis, & iſti, arguendo de minori ad maius, authent. multo magis C. de ſacroſ. Eccl. Nec titubantem me tenet ibi D. Rouit. meus obſeruandiſſimus nu. 11. dum dicit Baiulos eſſe cognoſcendos à Barone, nã regulariter ipſi Baiuli non exercent iuriſdictionem vt Iudices eorum, & ſi intueatur ad verba dictæ Pragmaticæ ſemper referuant implicitè perſonas habentes exercitium iuriſdictionis, & D. Tapp. in Conſtit. Regni locorum ſub tit. de offic. Baiuli nu. 20. dicit, quòd dum fuiſſet appellatum ab exceſſibus Baiuli ad Magnam Curiam, & Baro petijſſet remiſſionẽ cauſæ, fuit dubitatum, & non refert quid fuerit deciſum; Et antequàm vlterius transgrediamur nota etiam ad intellectum prædictorũ, quòd licèt Magna Curia cognoſcat de delictis officialium, & Regiorũ, vt Carauit. vbi ſupra, & Franch. dec. 274. tamen hæc authoritas fuit communicata
70 Regijs Audientijs, vt D. Tapp. ſuper d. Conſtit. Regni Magiſter Iuſtitiarius, & extenditur talis authoritas non ſolũ contra officiales, ſed etiam contra offendentes officiales, & ſic actiuè, & paſſiuè interpretatus fuit Ritus Frãch. deciſ. 274. dummodo offenſio ſit facta
71 intuitu officij, ſecus ſi odio particulari, Franch. deciſ. 326. licet idem Franch. dubitauerit deciſ. 407. ſi actiuè, & paſſiuè dictus Ritus debuiſſet interpretari, ſed in deciſ. 105. punctum decidit cũ Carau. dummodò ex cauſa officij offendatur, & quando offenſio dicatur facta ob officium, eſt videndus Farin. q. 19.
72 ex nu. 41. cum ſeq. Et an quælibet offenſio verbalis, vel perſonalis, etiam ſit ſub hac cognitione remittenda ad Magnam Curiam, quod non Gabal. caſu crim. 46. D. Rouit. ſub tit. de abo-
73 litio. in rubr. nu. 26. vbi diſputando, ſi offendens officiales gaudere poſſit indultu, concludit cum Pragmatica quod non, niſi offenſio non eſſet grauis, quia tunc non exciperetur ab indultu, quia de minimis delictis non præſumitur Principem feciſſe exiſtimationem, Tiraquell. tract. de rebus exiguis.
74 Sed an comprehendantur Caſtellani, & Arbitri iuris, D. Tapp. ibi refert in vtramq; opinionem iudicatum. Et an Baro criminalis poſſit punire officialẽ ciuilem, dico quod non, ſed procedit Ritus, niſi delinqueret extra cauſam officij, nam tunc etiam Regius officia-
75 lis delinquens in Terra Baronis, ab officiali illius loci, poſſet recognoſci, vt dixi Pragm. 8. Verum quoad officialẽ Regium delinquentem in Terra Baronis, intellige quod dixi, videlicèt, vt cõtra eum poſſit capi informatio, & carcerari,

cerari; ſi caſus grauis eſſet; nam licèt inferiores Magiſtratus non poſſint punire maiores, tamen propter delictum hi efficiuntur priuati, vndè cum actis ad ſuperiorem poterint tranſmitti, tex. eſt in §.audient, authent. de defenſorib. Ciuitatum, Farinac. quæſt. 27. nu. 5. & licèt D.Tapp. loco præcit. dicat, quòd Iudex inferior poſſit punire regium delinquentem in ſua Terra, ſi non delinquat ex cauſa officij, ex l.fin.C. de agentibus in rebus lib. 12. Caball. caſu crimin. 53. attamen poſſet ſaluari hoc dictũ, reo conſentiente, ſed illo renuente, cauſa ad ſuum Præpoſitum erit remittenda. de Ponte deciſ. 37. & dicam latiùs infra pragm. 8. Poſtremò nota etiam vnũ ſingulare ad prædicta, quod
76 non ſolum ex delicto officialis debet recognoſci à Magna Curia, ſed etiam ſi ex culpa, vel ſi caſu infirmitatis, & ſimilium is poſſet remoueri: tamen hãc cognitionẽ non poterit Baro ipſe exercere, illum amouendo, ſed ſuperiori caſus erit referendus, ex Capitulo Regni notabili 35. quod inſignè dixit eſſe Franch. deciſ. 409. quamquam de facto Barones ipſi priuant, & ad nutum expellunt officiales: ſed an propoſita accuſatione in Magna Curia officialis
77 ſit priuandus? dic quod accuſatio, & titulus criminis, non facit quem reum, l. fin. C. de accuſat. ibi, non ſtatim reus exiſtimetur, ſed ſententia ſequuta, & l.3. C. de ſuſpect. tutor. Veruntamen ſi ex capta informatione apparuerit quid commiſſi criminis ſubſtantiale, poterit inſtari, vt ſuſpendatur ab officio iuxta Theoricam Bar. l.1. ff de glande legenda; Quæ ſuſpenſio non priuat ipſum iuriſdictione, ſed officij admini-
78 ſtratione; alia eſt ſuſpenſio, alia eſt priuatio, Bar. l. quod ſi fortè §. ſunt quidã, ff. de ſolut. Bald. authent. habita C. nè fil. pro patre, D. de Franch. deciſ. 8. & ſuſpenſio ſatis dicetur neceſſaria, ſi in loco iuriſdictionis eſſet capienda infor-
79 matio, adhoc nè teſtes territi auctoritate officialis, ſe ſubtrahant à teſtimonio ferendo, quę practica paſſim ſeruatur, mandando etiam, vt inquirendus ſe abſentet per tot miliaria, cap. tàm literis, §.1. de teſtib. cap. conſtitutus de exceſſibus prælat. latè Grammat. conſ. ciuil. 162. nu. 22. Tholoſ. deciſ. 370. & Grammat. conſ. crim. 10. Anna ſingul. 320. quæ tamen ſuſpenſio peti debet ante termini dationem in cauſa, nam poſteà dilatione pendente, Iudicis officium conquieſceret, Franch. d. deciſ. 8,
80 & nouiſſimè quando officialis inquiſitus, vel accuſatus poſſit priuari, vel ſuſpendi officio, ſunt videnda quæ dicit D. Rouit. tit. de officialib. pragm. fin. nu. 12. qui diſtinguit tres caſus, aut eſt ſolum inquiſitus, & non impediri poteſt eius adminiſtratio, aut citatus, & receptus inter reos per litis cõteſtationem, & tunc ſuſpenditur adminiſtratio, aut eſt condemnatus, & tunc priuatur adminiſtratione, & inſignijs officij, de quo etiam de Ponte conſil. 135. vol. 2. ſed
81 an pendente appellatione dicatur priuatus, D. Rouit. non dixit, ſed lata ſententia ait, dici priuatum, ſed eſt præſupponendum, lata ſententia, quæ fecerit tranſitum in rem iudicatam, dum per appellationem ſententia ſuſpẽdatur, & alij dicunt, quòd extinguitur, vndè non poteſt inferri ad pœnam, benè Gutier. pract. quæſt. cap. 39. lib. 1. Immò ſi non fuit ſuſpenſus ab officio, poterit exercere illud, Anna ſing. 370. prout in Notario condemnato, qui pendente appellatione exercere valebit, Caball. caſu
82 121. Nouos tamen honores habere non poteſt, vt C. de reis poſtu. libr. 10. Auend. de exeq. mand. cap. 19. lib. 1. Couarr. variar. reſol. cap. 16. lib. 1. num. 11. An verò ſi fuerit de facto ſuſpenſus ob inquiſitionem contra eum captam, ſit audiendus, vt detur appellatio, & an interim alius ſubrogari poſſit, ſunt videnda notata per D. de Ponte deci. 25. Georg. alleg. 42. Cancer. variar. reſol. lib. 3. cap. 12. ex nu. 140.

Et nota vnum ſingulare, quòd licèt contra abſentem non poſſit ferri ſentẽtia, l. abſentem ff. de pœn. cum vulgar. ita vt nec in grauiſſimis criminibus feratur

Digitized by Google

ratur ſententia vera,ſed ficta foriudicationis, Affict.Conſtit.foriudicatorum,
83 tamen contra officialem in officio delinquentem accuſatum, vel inquiſitum poteſt transmitti citatio,& in contumaciam, conſtito de delicto, poterit ferri ſententia priuationis officij præuia citatione ad omnes, & ſingulos actus, ita probat tex & gloſ.ſingul. l.ſi apparitor C.de coharct. lib. 12. qui fuit inductus odio officialium delinquentium ſub velamine iuriſdictionis, l.3.& ibi Bart. C. de aſſeſſor. Boer. deciſ. 9. & ita ſeruari per Conſilium refert D.de Franch. deciſ. 447. Et licèt prius ego intellexiſſē hunc punctum procedere quò ad priuationem officij, quæ pœna licet ſit criminalis, Baiard. ad Clar.quæſt.73. tamen eſt minor relegatione; & quando caſus eſt infra relegationē poteſt procedi ad ſententiam, & maximè circa priuationem officij, vel pecuniariam
84 pœnam, vt Bart.d.l.abſentem, Guid. Pap deciſ.429.& communem hanc eſſe ſententiam dixit Oſaſch.deciſio.105: nu.8.tamen ibi D.de Franch.dixit poſſe procedi non ſolum ad priuationem officij,ſed etiam ad ſententiam mortis, quod eſt contra regulam. Et priuatus ſemel ob delictum officio, licet ciuiliter fuerit actum, ad aliud admitti non
85 poterit, l.ſi quid C.de ſuſceptor.lib.11. Capyc. deciſ. 121. Franc. Marc. deciſ. 114. Adde Clar. d. quæſt.73. etiam ſi delinquet non cauſa officij,ſed propter infamiam incurſam, Franc.Marc. dec. 390. & 646. Sed intellige prædicta ſi fuerit expreſsè officio priuatus, vel cōdemnatus aliqua perpetua pœna, nam
86 ſi temporaliter, finito tempore poterit exercere l. 2. ff. de decur. Cabal. caſu 121. Gaill.de pace publ.lib.2. cap.10. Menoch.caſu 330.& dicam infra,D.de Ponte in d.ſuo tract. tit. de elect. offic. §.5.nu.2.cum ſeq.C.de his qui in exilium lib.10. niſi infamia eſſet irrogata ex condemnatione, iuxta notata infra in hac Pragmatica Sed ſi officialis erit condemnatus aliqua pœna pecuniaria, vel compoſitus,ſeù tranſactus,an amittat officium ex condemnatione dicam infra.
87 Sed dubium vtile,& ſubtile eſt,quid ſi officialis ſe defendat ſuper inquiſitione contra ipſum formata, ita vt fuerit abſolutus, ſed interim ſe defendendo lapſus fuerit annus. Num ſit reintegrandus in officio ad tantundem temporis,quanto ſtetit impeditus,ac ſuſpēſus ab adminiſtratione, cum non facto ſuo,ſed tertij fuerit impeditus? videtur quod ſit reintegrandus, argumento l. contra maiores C.de inoff. teſtam. l.1, ff.de eo per quem factum erit. l.Cęſar ff. de publicanis, in contrarium vrget doctrina Bart.l.ſi vno §.1. in fin. ff. locat.& in l.ſi prius ff.de oper. nou. nunciat. 10. quæſt. vbi quòd ſi ad tempus determinatum officialis eſt conſtitutus, ſi facto ſuo, vel tertij, ſeù fortuitò erit impeditus, non tenebitur concedens dare ſubrogationem temporis,reſtituēdo eum ad tempus impeditum, cum ſubrogatio temporis non debeatur;non obſtat, quod non ſtetit per eum adminiſtrare,nam hoc procedit quando tractaretur contra impedientes,& non cū alijs, Iaſ.d.l ſi prius; poſſet enim agere contra tertiū ad intereſſe,aliàs ſuæ fortunæ imputetur, & nouiſſimè incidenter vidi deciſionē de Franch. 417. vbi ſimiliter dubitabatur in Conſilio circa electos in Regimine Vniuerſitatis, ſi donec diſputaretur ſuper oppoſitis,cōtra electionem,annus ſit finitus, quòd licet obtinuerint in iudicio, nō per hoc redire poterant ad tantundem ſubrogandum tēpus, cum tempus officij ha-
88 beat metam determinatam,quę currit de momento ad momentū, & amplius non regreditur, nec ſubrogatur; benè Bar.l.& ideò excitatur ff de verb.obligat.Adde eundem Franch. deciſ.451. Rota Genuen. deciſ. 27. Addentes ad Capyc. deciſ.125. nu.5.& hoc eſt pro cauthela Baronibus, quando habent officiales proteruos, ipſos facere accuſari de eorum exceſſibus,nam tunc antequàm tempus defenſionum labatur
89 trāſcurret annus, qui non erit reintegran-

gran-

grandus, licet venerint abſoluti. Sed
an eis debeatur ſalarium prouiſionis;
dic ſi venerit officialis abſolutus,ei de-
betur, l.ex cauſa ff. de re milit. Franc.
Marc.deciſ.676. par.2.& ita iudicatū
referunt Addent.ad Capyc.deciſ.125.
D.Tapp.in Conſtit.Regni Conſtit.ſub
tit. de ſalario, qui diſtinguit plures ca-
90 ſus, ſi officialis eſt ſuſpenſus, & poſteà
reintegratus; De quo articulo ſunt vi-
denda, quæ notat Anna tit. de vaſallo
decrep.ætat.nu.222.qui notat deciſio-
nem Sac. Conſ. ſi debeatur ſalarium
ex ſuſpenſione facta,Maſtrill.lib.1.cap.
21. tract.de Magiſtr.ſi autem erit om-
ninò priuatus,& tunc aut dolo,aut cul-
pa, vel caſu, vt Felyn. cap.de quarta
91 num.23.de præſcript. ſed quid ſi ſte-
rit infirmus,dic quod ſalariū debetur,
Paris de ſyndic. verbo ſalarium, dum-
modò permanſerit in loco officij, ſecus
ſi ſine licētia diſceſſerit Carau. Ritu 7.
nu.2.D.Tapp.Cap.Regni 35. tit.de
officialib.conſt. Quid ſi ſe abſentauerit
propter contumaciam coram ſuperiore
cōtractam,tunc quia ſuæ culpæ tribui-
92 tur,licèt veniat abſolutus, ſalario pro
tempore poterit priuari. maximè cum
officiali contumaci audientia denega-
ri poſſit ob iuriſdictionis incapacitatē,
Anna ſingul. 52. ſed pendente iudicio
93 contra officialem de crimine, an Baro
poſſit prouidere de illo vti vacante,
vide Addent.ad Capyc.dec.121.nu.21.
Ann.ſing.170.de Pont.dec.25.

Sed dubitatur remoto, vel priuato
officiali propter delictum, vel aliquam
cauſam, vti infirmitatis, intra annū, an
debeat conſtitui nouus officialis per an-
94 num,vel alius creari, & ſubrogari vſq;
ad tempus prædeceſſoris,videtur quod
ſit creandus officialis annalis, cum lex
noſtra generaliter loquatur, quod ſint
annales, vndè generaliter intelligi de-
bet, l.1. §.generaliter ff.de legat. præ-
ſtand. l.de pretio ff.de publician. Verum
dico,quod poterit ſubrogari alter ad fi-
niendum tēpus prędeceſſoris,hoc enim
non fit in fraudem, ſed fit ſubrogatio,
quæ vnitur cum tempore prædeceſſo-
ris; ſubrogatio enim attrahit prærogati-
uam temporis,& qualitatis ſubrogati,
l.ſi eum §.qui iniuriarum ff.ſi quis cau-
tionibus, vbi omnes,Gabriel. Roman.
concluſ.2. de regul.iur. vbi latè mate-
95 ria ſubrogationis excutitur. Et quod
amoto officiali, alius ſubrogari poſſit,
adducò text. inſignem l.3. C. de offic.
Præfect.Prætor. Orientis,cuius verba
vti notabilia hic inſerere putaui. Dicit
enim, (ſi quos Iudices,vel propter ad-
uerſam valetudinem,& negligentiam,
aut furtum, vel ſimile, aliquod vitium
ſublimitas tua inutiles eſſe reperirit,
his ab adminiſtratione remotis, alios
ſubroget.) Et ſic diſponit,quod alij poſ-
ſunt ſubrogari,& locum,& vicem præ-
deceſſoris habere, Iaſ. d. §.qui iniuria-
rum, & ſic vna lex declaratur per aliā,
l.non eſt nouum ff.de legibus,& ita of-
ficialis poterit cōſtitui minus anno.Sed
ego ſanè intelligo procedere,quod da-
ta ſuſpēſione per illud interim ſit alius
ſubrogandus,vt de Ponte d. deciſ. 25.
ſed ſi fuerit amotus, & priuatus officia-
lis,ita quod non eſt ſpes redeundi, pro
mortuo habetur, & proptereà non eſt
tractandum de ſubrogando,ſed de alio
prouidendo, & prouiſio debet eſſe per-
fecta de anno; ſubrogatio enim propriè
ſtat,quādo ſubrogans habet eſſe, Surd.
conſ.42. 1.vol.aliàs impropriè dicetur
ſubrogari in alicuius locum quis, præ-
deceſſore illo mortuo, ſed intelligitur
quando interim aliàs dicetur nouiter
creatus, cumq; officiales pro interim
conſtitui non poſſunt, niſi pro modico
tempore,vt dixi ſupra Pragmat.3.ergo
amoto officiali per ſententiam,vel mor-
tem nouus debet creari, ſed non alius
pro illo tempore,quo prædeceſſor ſtare
debebat. Et an tunc debeatur ſalariū
vtriq; officiali reintegrato, de Ponte
in ſuo tract.tit.de militibus.

96 An culpa etiam officialis poterit per-
dere officium, ſi præſtituto tempore in
commiſſione ipſe ob negligentiam,vel
aliam cauſam venire non curauerit?
Et videretur dicendum,quod mora poſ-
ſit purgari, l. ſi inſulam ff. de verbor.
oblig.

oblig. vbi Bartol. quod ſi habito pretio promiſerit ſeruire tibi per annum quis vel conſtruere aliquid per tempus determinatum, quòd ſi ex cauſa, vel culpa defecerit, teneris refundere tantumdẽ temporis, cum ius tuum non ſit factum deteriùs, l. Cæſar ff. de public. vbi impeditus non punitur. Contrarium tamen puto veriùs, ſubtilius inueſtigãdo. Vidi enim doctrinam in terminis, quam ſemper mihi placuit habere ad determinationem, vt notat D. de Franch. de-
97 ciſ. 363 dicens, eſſe officium procuratorum loqui per regulas generales, dico, quod oppoſita procedunt quando tempus eſt indeterminatum, & non habet certũ principium, & finem, tunc ſẽper mora purgari poteſt, non data inſtantia, ſed ſi tempus eſt aſſignatum certum, tunc mora nocet, & admittere
98 purgationem quis non tenetur, vltra ea quæ obſcurè dicit Bart. l. & ideò ff. de verbor. oblig. Reg. de Ponte conſ. 15. nu. 40. ſic Bald. l. liberti nu. 21. C. de oper. liber. dicens, quod ſi tempus eſt limitatum, & præſtitutum, quo ad principium, & finem, illud aſſignatum dicitur pro forma, & dari non poterit tempus pro tempore, iuxta ea quæ in præcedenti quæſtione dixi, vndè culpa ſibi
99 imputetur, & ſi erit caſus, ſuæ fortunæ tribuat, l. ſi pecuniam ff. de conditio ob cauſam, vndè ſi Poteſtas non venerit in termino reſpui poterit, dixit Bald. nam quis in tantũ dicitur officialis in quantum ſeruauerit conditiones mandatæ iuriſdictionis, Bald. l. diligenter ff. mandat. Et intereſt capere poſſeſſionem quamprimũ, maximè ſi pluribus ſit conceſſum officium, nam officium collatum
100 non habet effectum niſi interueniat acceptatio, & poſſeſſionis acceptio, ita vt ſecundus capta poſſeſſione præferatur primo electo in dignitate, vide Marc. Anton. Surg. fol. 308. nouiſſimè Rouit. qui de præallegat. non meminit, & vltra eum vide Boer. dec. 150 nu. 7. argum. l. 1. C. de Conſul lib. 10. pract. Ioan. Franc. de Leo. tit. 6. Frecc. tit. quis dicatur Dux nu. 56. Boer. loco præcit. quomodo poſſeſſio dicatur capta, & per quos actus. Adde Franch. deciſio. 393.
101 num. 3. & qui prior obtinuerit officij poſſeſſionem ſit manutenendus, licet alter priùs ſit in tempore electus, vide Addent. ad Capyc. dec. 125. nu. 10. qui ita deciſũ in S. C. referunt; cum non dicatur quis electus, nec gaudeat auctoritate iuriſdictionis, niſi ſuſcepta officij adminiſtratione Luc. l. Iudices C. de dignit. lib. 12. nec ante præſentationem commiſſionis, & acceptationẽ à Communitate factã vti poterit aliqua prærogatiua, vt Franch. d. dec. 393. niſi accepto Sacramento de benè adminiſtrando, Anna alleg. 143. Guid. Pap. deciſ. 286. Duen. reg. 234. & quando di-
102 catur quaſi poſſeſſio officij capta, vide Boer. dec. 150. nu. 6. Addent. ad Capyc. deciſ. 151. Et adeò importat poſſeſſio officij capta, vt poſt ſuſceptã adminiſtrationem, ſi quid contra officia-
103 lem poſſet apponi ad impediendum officium; id in plenario iudicio coram ſuperiore ſit diſcutiendum, & interim ille non ſuſpendi poterit, Couar. variar. reſolut. cap. 16. nu. 11. lib. 1 Anna conſ. 89. ſed ante captam poſſeſſionem quęlibet exceptio impedit, nè ille exerceat quouſq; diffiniatur l qui ſtatus ff. de re milit. l. 1. §. penul. ff. de muner. & honor. nouiſſimè Franch. deciſ. 609. vbi notat,
104 quod officialis vno reluctante reſirmari non poterit in continuatione officij, & procedit ante captam poſſeſſionem, ſecus poſteà Ann. alleg. 5. l. pen. ff. de decur. ibi quia initio contradicere debuit. Debet tamen Baro habere aliquod temperamentum, quod licet moram conſtituerit dies prætaxata, l. magnam C. de contrahend. ſtipulat. æquitas tamen ſuggerit, vt non ſtatim commiſſa mora procedatur ad actum inobſeruationis, ſed expectetur aliquod temporis ſpatiũ, iuxta gloſ. l. Aemilius verbo reſtitui ff. de minor. quæ procedit tàm in die aſſignata à lege, quàm ab homine, Gabr. Rom. concl. 9. de ſolut. nu. 28. & hanc cõmunem opinionẽ firmat Dec. conſ. 318. vnde conſulo Barones,

rones, vt per aliquot dies vltra tempus in cõmiſſione adiectum expectare debeant Theſſ.deciſ.77.& 212.Maſcard. tract. de probat. concl.1071. num.14. Aduertendo, prædicta procedere ante captam poſſeſſionem, ſed poſt ſuſceptũ officium, ſi officialis ſe abſentauerit, ad
105 hoc, vt alius poſſit ſubrogari, & prouideri in ſui moram, interpellatio requiritur Marſil. l. vnius §. cogniturum ff.de quæſt. etiam ſi determinatè fuerit conceſſa licentia, ita gloſſ cap. quoniã §.porrò vt lite non conteſt.Gabr.citata concluſ. & ſi officialis ſine licentia abfuerit, cum omnino reſidere teneatur, Carau. Ritu 7. poterit priuari officio, maximè ſi diũ fuerit abſens, vt in ſimili Franch.deciſ.455.Rouit.pragmat.2. tit. de officialib. ſi verò erit infirmus, Baro tenetur expectare donec reconualuerit, & Locumtenẽtem creare, niſi infirmitas eſſet nimis longa, vt dicam; Et circa priuationem dixi ſupra, quod ſuperior debeat adiri, ex Cap.Regni 35 licet de facto parum ſeruetur, ſed ſi in commiſſione erit pactum nè officialis ſe abſentare habeat ſine licentia ſub pęna priuationis ipſo facto, ratione cõuentionis non dubitarem Baroni licere ex verbis reſolutiuis. Caſu etiam quis poterit officiũ ammittere, licet habeat
106 actionẽ ad intereſſe, vt dicam ſi Terra veluti vendatur à Barone, qui promiſit officium, nouus emptor ex regula l. emptorẽ C. locati non tenebitur ſtare facto venditoris. Adde Borgn.deciſ. 25.par.2.vel ſi officium fuerit conceſſum, & cõcedens moriatur, vel feudum alienauerit, nam facta venditione, & reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris, l.lex vectigali ff.dè pignor.quẽ tex. exornat Bald. quamplurimis exẽplis in cap.1.§.rurſus de controuerſ.inueſtit.Cagnol.l.2. C.de pact.inter emptor.& vendit. & ita Franch.dec.165.
107 nu.6. Adde quod idẽ videtur ſi Baro delinqueret, & fieret cõtumax, propter ꝙ ſolet ei iuriſdictio ſuſpendi, vt Ann. ſingul. 52. tunc enim Prorex prouidet officia de Ponte in d.ſuo tract.cap.2.& ſimiliter ſequeſtratur pro debito Anna ſingul. 180. & vide Rouit. tit. de ord, iud.pragm.3. Iſto caſu videtur etiam reſolutum officium à Barone alicui cõceſſum ex regula prædicta reſolutionis datoris, & acceptoris, ſed in facto defendebam officialẽ, quia ſuſpenſio Baronis non reſoluit conceſſam gratiam tempore habili, cuius qualitas eſt annalis, vt dicit in ſimili Gayll. obſeru. 317. par.1. quia non finitur ius datoris, text. eſt l.cõmodis ff.de re iudic. Boer. conſ.
108 21. quod ſuſpenſio nõ priuat beneficiatum vti voce eligendi, & fructuum perceptione Bart. l. more maiorum nu. 15. & ibi Soccin. nu.61. ff.de iuriſdict. omn.iudic.& dum caſus accidiſſet in Sacro Conſilio in locatore, & conductore cuiuſdam Terræ, fuit concluſum
109 pro officiali, quia dominium per locationem non erat extinctum, & ſic refert deciſum in Collaterali Viſcont.ad Franch.loc.cit. & ſequitur Maſtrill.lib. 4. cap.17. qui allegat hanc noſtram auctoritatẽ, ergo à contrario ſenſu facta venditione, per quam dominium transfertur, emptor non tenebitur ſtare officiali, D.de Franch.dec.116.& conferũt pro hac opinione dicta p.Ozaſch. dec.82. nam ſi fructus iuriſdictionis eſt conſtituere officialem, fructus non poſ-
110 ſunt percipi ante tempus, & inmaturè l. & hæc diſtinctio ff.locati; ſed maius dubium erit ſi officialis reperietur in poſſeſſione facta vẽditione, an nouus emptor poſſit eum expellere, vel teneatur ſtare vſq; ad finem, videtur ſecundum prædicta, quod reſoluto dominio datoris, ceſſet ius acceptoris, & confirmatur ex Afflict. deciſ.101. vbi officiũ Actuariæ cuidam conceſſum per Archiepiſcopum rectè fuit reuocatum per ſucceſſorẽ, cum ſtare non teneatur priuilegio reſoluto, ſicq; Capyc. dec. 171.
111 abundè; Item creare officiales, & habere ius præſẽtandi dicitur fructus rei, Fely.cap.cum olim de maiorit.& obedient.de Ponte conſ.31.& facta venditione emptor lucratur omnes fructus vt dixi ſupra in dominio fructuum

quar-

quarta diſtinctione in hac Pragmatica.

Sed contrariũ videtur dicendũ,nam multa tenent facta, quæ impediuntur facienda, l. patre furioſo ff. de his qui ſunt ſui,vel alien.iur.ſicuti enim morte
112 re non integra iuriſdictio conceſſa nõn extinguitur etiam ſi Princeps ſucceſſor non habeat cauſam à prædeceſſore, l.& quia ff.de iuriſdict.omn.iudic. Aretin. §.rectè inſtit.mandat. quæ doctrina ſępius allegatur,ſecus re integra Borgn. deciſ.44. nu.6. item eſt dicendum in caſu noſtro, & firmat Gabriel. Rom.concl.1. de præbend.vbi quando gratia expiret abundè tractatur. Et ſic cum officialis tempore habili ſit crea-
113 tus ad officiũ, cuius qualitas eſt annalis,per annum non poterit reuocari; non obſtat allegata deciſio Afflict. ibi namq; tractatur de officio in perpetuũ conceſſo. Nec refragatur,quod ſit fructus rei officialem conſtituere,nam Felyn.negat,hoc ius propriè eſſe fructũ, ſed dico, quod iſte fructus ſatis dicetur perceptus data cõmiſſione, & poſito in poſſeſſione officiali, vt de Pont.d.conſ. 31. eo magis cum ius emptoris in nihilo efficiatur deterius, vndè credo iuſti-
114 tiam eſſe pro officiali. Eo magis ſucceſſor tenetur ſtare colono quãdo ſcit, ac videtur facta venditio in eo,quo res eſt; & ſufficiet præſumpta ſcientia, Borgn.deciſ.16.nu.14.par.2.latè Surd. deciſ.164.cum ſeq.In caſu noſtro ſcire debebat emptor in Terra adeſſe officialem,ſecus ſi prouiſio eſſet facta pluribus annis,Surd.ibi Borg.deciſ.44.nu. 9.Adde Bertazz.de clauſ.fol 80.Peregrin.de iur.fiſc.tit.de vend.fiſc. nu.32. & in terminis quod pro anno inchoato ſucceſſor teneatur ſtare colono, Surd. deci.52.nu.12.& Bald.l.emptorẽ nu 7. C.locar. verſ.ſed pone colonus, quod eſt menti tenendum,& Ozaſch.dec.82 in fin.vbi emptor prò fructibus pendẽtibus coactus fuit ſtare colono partiario,Borg.ibi nu.16.cum ſeq.pro ſequẽ-
115 ribus verò annis non teneretur, ſed pro anno inchoato tantum,Franch.deciſ.393.& idem erit dicendum ſi Baro moriatur,nam eius morte conceſſiones expirant,l.4.vbi gloſ. & Doctor. ff.locat. cap. ſi gratiosè de reſcript. in 6. Couar.pract.quæſt.cap.4.Franch.dec. 165.nu.7.Molin.de primogen.cap.25. nu.8.cum ſeq. Maſtrill.qui allegat hũc locum lib.4.ſi officialis iam fuiſſet in poſſeſſione,nam tunc eius morte iuriſdictio iam collata non extinguitur, & maximè ſi feudum eſſet hæreditarium, tunc non ſolum ſi officialis eſſet in poſſeſſione,ſed etiam ſi haberet literas patentes ſucceſſor hæres tenetur habere ratum factum defuncti, iuxta terminos l. cum à matre C. de rei vend. ſecus ſi ex pacto,& prouidentia,vt dicam infra
116 pragm.8.par.2.nu. . . Verum ſi fuerit impeditus,cõſequi poterit ſalarium, quod pro intereſſe ſolet Sacrum Conſilium taxare, & non admittere probationem,quantum potuerit lucrari, cum illud lucrum ſit ex induſtria, & labore, quod non eſt in conſideratione fructus Frecc.auct.3. in fin. & ita implicitè innuit D.de Franch.deciſ.216.in fin.Anna cap.1. de vaſ.decrep.ætat. nu.225.
117 Caſu etiam poterit officialis remoueri ab adminiſtratione ſi officialis infirmetur, & morbus ſit talis qui inhabilitet perſonam per multum tempus, iudicio Medicorum,quibus eſt credendum,iux.not.l.1.ff.de ventr. inſpiciend. tunc dimitti à Barone poterit l.2.C.de offic.eius qui vicem,& alius ſubrogari,
118 iuxta l. 3. ſupracit. de offic. Præfecti Prætor.Franc.Marc.dec.917. Maſcard. concl.593. debetur tamen ſalarium cũ fortuito caſu hoc ei acciderit,Maſcard. ibi,ex l.1.§.diuus de var.& extraordin. cognit.Capyc.dec.125.Viui.commun. opin.87.ſecus ſi culpa ſua Bar.l.Mæuia ff.de ann.lega. quæ omnia ſunt notabilia,vide D. Tapp poſthæc ſcripta editũ ſuper cap. Regni 35.ſub tit de official. conſt. nu.8. qualis tamen debeat eſſe infirmitas, & ſi ſalarium debeatur ea durante,vide Carau. Ritu 7.& idem Tappia notat ſuper 6.pragmat. ſub tit. de officialib. fol. 107. & in Capit. Regni

gni

gni Quia de Vicarijs.

Remoueri etiã poterint officiales, ſi conſtiterit ipſos nõ eſſe Principi ſubie-
119 ctos, quia ſit Clericus l. repetita C. de Epiſc & cler. D. Reg. Tapp. Conſt. Regni Clerici tit. de Epiſc. & cler. num. 3. Couarr. cap. 33. num. 6. pract. queſt. qui dicit valdè abſurdum eſſe admitti Clericos ad officia ſecularia, tum quia diuinis vacare debent, tum quia delinquendo non poſſunt à Principe caſtigari. nec conſuetudo in contrarium valet, Surd. conſ. 39. Caball lib. 1. reſolut. crim. caſu 64. & procedit etiam ſi poſt
120 officium efficeretur Clericus, nam ipſo iure dicitur vacare officium, prout ſtatutum fuit in feudis l. omnes C. de Epiſc. l. prætor ff. de vacat. mun. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 13. nu. 96. text. in cap. 1. §. qui Clericus ſi de feud. defunct. & procedit etiam ſi primos ordines ſuſceperint, Maſtrill. poſteà viſus lib. 2. cap. 6. vel etiam ſi non ſit Clericus, ſi ſit exterus Regni, vel aliquo foro
121 priuilegiatus, nam poterit ab officio caſſari, Cap. Regni Vt nihil, Franch. deciſ. 469. Exterus enim Regni de facili poterit ad Patriam ſuam redire, & ampliùs de officio non poterit ſyndicari, dum eius perſona cogi non poterit ad redeundum; quis autem dicatur de Regno, vide Reg. Tapp. ſub tit. de official. fol. 111. qui refert fuiſſe declaratũ eum poſſe nominari talem, qui vxorem duxit, & habitauit ſaltem quinquennio
122 in Regno, & domum habuerit, & D. Rouit. nouiſſimè alia adducit in tit de officialib. Regnicol. ibi etiam diſcutit quæſtionem, ſi filius Hiſpani in Regno natus, poſſit dici Regnicola, & an poſſit
123 vti priuilegio Hiſpanorum. Vnum tamen aduertè, quod Hiſpani non reputantur exteri in officijs Regni, ita quod habeat locum ſupradicta concluſio, Addentes ad Capyc. dec. 178. Poſtremo poterit quæri, an Princeps poterit ad nutum officiales annales reuocare, cum Magiſtratus ſint de iure ciuili, ſuper quo Princeps poterit ad libi-
124 tum diſponere, & mutare, vt Bald. l. reſcripta C. de precib. Imperatori offerend. & quod ſic tenet Andr. Conſtit. Regni Ea quæ ad decus; ſed receptior eſt opinio, quod Princeps nõ poſſit ſine cauſa vrgenti officialem infra tempus ordinatum remouere, nam decet beneficium Principis eſſe manſurum, dicit text. cap. decet de regul. iur. in 6. & diceretur officialis de facto eſſe ipſum ſpoliatum, Anna alleg. 104. nouiſſimè de Ponte in ſuo tract. tit. de elect. offic. nu. 5. Capyc. dec. 121.

Plus autem anno officialis in officio poterit eſſe ſi refirmetur, dummodo refirmatio fiat iuridicè, id eſt accedente cõſenſu omnium Ciuium; cum accep-
125 tatio, & refirmatio officialis pertineat ad ſingulos, vt ſingulos cap. Regni electionem, vbi Campag. Afflict. Conſtit. Regni Occupatis, D. de Franch. dec. 2. ac dummodò prius ſit ſyndicatus, vt Afflict. ibi, & Niger, quod non placet Carau. Ritu 295. nu. 6. qui firmat in
126 fine ſyndicatum eſſe præſtandum, qđ probatur etiam ex pragm. Regię dignitati, quæ opinio ſeruatur, licet magna ſit auctoritas Afflict. in Regno, tamen conſuetudo, & obſeruantia vincit omnia, & ita poſthæc nouiſſimè D. Rouit. tit de ſyndicatu offic. nu. 29. vbi etiam diſputat quæſtionẽ, ſi ille officialis confirmatus in fine debeat habere tempus
127 duplicatum ad eum ſyndicandum, & firmat debere duplicari contra opionem Carau. ſed in praxi opinionem Carau. videmus receptam vti æquiorẽ, cum vnicũ dicatur tempus officij, vnitum cum prorogatione. Hinc videmus quotidiè, quod licèt Auditores Prouinciarum, & Iudices Magnæ Curiæ ſint biennales, licet poſteà exercuerint officium per triennium, & vltra, non per hoc vidi tempus ſyndicatus eis augeri vltra, & propterea idem obſeruandum erit in officialibus Baronum, ſi exercuerint officium vltra annum: ſed nouiſſimè ex pragm. 5. & ſeq. in tit. de
128 offic. Iudicum, prohibita eſt omninò refirmatio officialium, etiam ſupplicantibus Ciuitatibus, & Prouincijs, cum

annales

annales omninò officiales eſſe velit, quod extenditur etiam in officialibus Vniuerſitatum, Anna allegat. 15. multi reſpõderunt, dictas pragmaticas intelligi in Terris demanij, ſed dicta opinio mihi non arridet, cum non inſit iuſta rationis differentia, Viui. deciſ. 129. firmat pragmaticæ diſpoſitionem, quod nullo modo poſſint refirmari, niſi tamen dicit, hoc fiat ex publica vtilitate, quia ille officialis eſt multum vtilis, & neceſſarius pro aliqua occurrenti cauſa, & ſimilibus; nam cauſæ faciunt alterare leges, hanc opinionẽ nouiſſimè firmat Io. Franc. de Leonard. cap. 5. nu. 68. in ſua praxi. Adde nouiſſimè Franch. vlt. par. deciſ. 609. quod refirmatio, dummodo fiat ab omnibus Ciuibus conſilio congregato, valet, quo tempore vno reluctante refirmatio fieri non poterit, ſed ſi oppugnatio nulla tunc eſſet, ſed poſteà oriretur, ea non obſtaret, niſi acceptatio non eſſet facta congregato conſilio, ſed per illos de regimine ſolũ, nam tunc etiam capta poſſeſſione poſſet legitimè opponi, Franch. ibi, & An-
129 na ſing. 479. Et mihi fuit prorogatũ officium Auditoratus Calabriæ citrà, durãte officio, per numquam ſatis laudatum Proregem Comitem de Lemos, exemplum omnium virtutum, & præcipuè circa curam electionis officialium, vt eſſent digni doctrina, & moribus vi-
130 gilabat, & exactiſſimam diligentiam, & inquiſitionẽ illius recipiebat; Et ſic Ciuitas Coſentina, quamquam priuilegium Principis haberet, vt officiales nõ potuiſſent prorogari; benemerita de meis actionibus, iterum me recepit, ex cauſa aſſerendo mearum virtutum, & in illarum remunerationem, citra prçiudicium ſui priuilegij. Nota tamen qđ facta ſemel prorogatione amplius nõ licet confirmare D. Rouit. pragm. 5.
131 nu. 11. de officio Iudicum. Princeps tamen poterit ad libitum confirmare, maxime accedente aliqua cauſa, nam
132 cum ſit hoc iuris poſitiui, ſuper eo diſpenſare põt, Viui. dec. 129. Muta ſuper Conſuet. Panorm. cõment. 68. nu. 10. Ioan. de Plat. l. 2. cum ſeq. C. de diuerſ. offic. Neque ſub colore poterit officialis refirmari in Locumtenentem, vel Commiſſarium ad cauſas, & in tantum prohibita eſt officiorum continuatio, vel vltra annum exercitatio, vt nec ad diuerſa quis admittatur ſi ſit de con-
133 nexis, vel dependentibus; ſi quis enim vno anno fuerit Capitaneus in vna Terra, in ſequenti non poterit aſſidere pro Aſſeſſore, vel ſecundarum cauſarum Iudice, prout pro Solofra fuit iudicatum D. de Franch. deciſ. 479 ſed ſi adipiſceretur quis in ea Terra officium maius admittitur, vt vidi iudi-
134 catum in contradictorio iudicio in Regio Collaterali Conſilio, nam fuit Aſſeſſor in Ciuitate Coſentiæ Doctor Ottauius Terrago, & poſt ſex menſes fuit creatus Auditor illius Ciuitatis, & Prouinciæ, & dum fuiſſet inſtatum non licere de iure redire ad adminiſtrandum in eadem Ciuitate per ſupradicta, quæ confirmat D. Rouit. in hac eademmet pragmatica num. 2. & Anna ſingul. 479. tamen fuit iudicatum licere maiora exercere primis, & ita Maſtrill.
135 deciſ. 288. nu. 11. Actuarij verò poſſunt cõtinuare officium, dato prius ſyndicatu, & non prohibita eſt talibus cõtinuatio, quia non dicuntur habere iuriſdictionem, licèt (vt ſupra dixi) appellatione officialium veniant, & diſpoſita cum eis extendantur ad ipſos Actuarios in multis, ſic D. Rouit. pragmat. 5. de officio Iudic. ſicque limitatur ſingul. Annæ 369. debent tamen officiales vacare tanto tempore quanto exercuerunt pragmat. 6. tit. de offic.
136 Iudic. & in hoc differunt ab officialibus Vniuerſitatum, qui quinquennio debent vacare ab eiſdem, triennio à diuerſis l. 1. C. de munerib. non continuan. lib. 10. D. de Franch. deciſ. 264.
137 officialis verò iuriſdictionis ſi vacet per vnum annum poſt officium adminiſtratum poterit ſequenti exercere. Et ego intra triennium bis exercui officiũ Solofræ primo tempore mei Doctoratus, ſecùs ſi officia eſſent omnino

diuerſa, & ſeperata, veluti ſi quis vno
138 anno fuerit Syndicus, non poterit excuſari ſi in ſequēti anno creetur Aerarius cum ſint officia ſatis diuerſa, & nō dependentia, vel connexa ab Vniuerſitate, Franch. deciſ. 210. in fine. Quid autem ſi vno anno fuerit vnus frater in officio, an ſequenti annò poſſit eſſe alter; ſecundum gloſ. l. 1. C. de munerib. continuatio munerum non prohibetur
139 in fratribus; ſed dubium eſt ratione præſumptionis ſyndicatus; nam auctoritas alterius fratris impediret, eo magis quod pragmatica requirit interuentum prædeceſſoris, quod eſſe obſeruandum dicit Rouit. ſuper pragm. de ſyndic. & pragm. 5. de adminiſtr. Vniuerſit. num. 28.

Vltra annum etiam poterit officialis exercere, expectando ſucceſſoris aduētum, quem omnino expectare debet; Adde quod etiam expectare debet, vt
140 capiat poſſeſſionem, alias officium relinquere non debet, Add. ad Capyc. deciſ. 151. Franch. deciſ. 393. nu. 3. alias eſſet in pœna, l. meminiſſe ff. de officio Proconſul. D. de Franch. deciſ. 393. & ei debetur ſalarium pro tempore quo adminiſtrauit etiam vltra annum, licet in facti contingentia multi tenuerint contrarium, ſic Paris verbo ſalarium 6. artic. Arnon. problem. 20. Capyc. deciſio. 125.

Item reſtat videndum, dùm pragm. noſtra prouidet, quod officiales ſint annales, & officij verbum ſit generale, pertinēs ad maiora, & infima, ita vt cocus dicatur officialis, vt dixi in rubrica quæritur de quibus officialibus intelligi oporteat, caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris, l. ſi extraneus ff. de condit. ob cauſam, & verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam,
141 l. ſi vno ff. locati, dico quod licet officiales dicantur omnes habentes officiū etiam ſine iuriſdictione, Alexan. l. 1. ff. de iuriſd. omn. Iudic. propriè tamen in potiori ſignificatu officialis dicitur, qui iuriſdictionem ordinariam habet in Terra, vel Ciuitate, Iſern. cap. 1. quæ ſint Regalia, verſ. ad iuſtitiam adminiſtrandam, Carau. Ritu 49. vbi diſcutitur an Actuarij propriè dicantur officiales, quod potiantur beneficio ipſius Ritus, & concluditur quod non, D. de Franch. deciſ. 407. ſicque nec continentur delegati officiales, qui in multis differunt ab ordinarijs, Marant. ibi iudicium ordinarium, vel delegatum.

Et ſic pragmatica noſtra eſt intelligenda de officialibus ordinarijs, non de alijs, vt Franch. d. deci. iſti enim debent eſſe annales, Niger cap. Regni 203. ordinarij dicuntur Gubernatores, Aſſeſſores, Iudices Baiulorum Actuarij, vt Anna ſing. 369. ſicq; Iudices portulanorum ponderum, vt eſt iudicatum inter Vniuerſitatē Orioli, & Marchionem Actuario de Iubeno; ipſi verò affictatores, licet habeant iuriſdictionem, poſſunt tenere officium vltra annum, dummodò demandent exercitium, vt eſt deciſum in dicta cauſa, Lucas d. l. neminem C. de ſuſcept. lib. 10. aduerte
142 tamen, quod in multis locis tàm affictatores, quam vtiles Domini aliquarum iuriſdictionum exercent illi officiū perpetuò, vt vidi Coſentiæ, vbi extat Secretus Matthæus Paganus qui obtinuit à Regia Curia illud officium Baiulationis Ciuitatis, & Caſaliū, & dùm fuiſſet oppoſitum in Regia Camera, vt deſiſteret, & officialem crearet, ſe defendit, & obtinuit, & non potui penetrare rationem poſteà vidi D. Regentē Tappiam ſub tit. de offic. Procur. Cęſar. ſub Capit. Regni 64. qui ſimiliter dicit Portulanos ſecretos, & ſimiles non poſſe illos exercere, niſi vbi aliter eſſet cōſuetudo, vt ipſe aſſerit eſſe in Ciuitate Barcli, & hac exceptione credo fuiſſe munitum illum in Ciuitate Coſentiæ; & conferunt quæ adducit de Ponte
143 nouiſſimè, par. 2. conſ. 53. annales debent eſſe etiam Auditores ſecundarum cauſarum; nec video iure receptam illorum opinionem tenentium debere eſſe biennales, nam nulla lege hoc cauetur, ſolum conſtitutum eſt per Regias Pragmaticas quartam, & ſextā, tit.

tit.de offic. Iudic. in Auditoribus Prouinciarum,quod poſſint eſſe biennales, immò Dominus Prorex expedit literas patētales,pro vno anno tantum, etiam Auditoribus Prouincialibus,cum clauſula,& ad noſtrum beneplacitū ſi bene tè geſſeris, & intelligitur tacitè refir-
144 matus per biennium, non quod ex commiſſione conſtituatur, ſic teſtatur Viuius deciſ.129.& hodiè pro regula eſt conſtitutum ſemper eſſe biennales, & ſine nota non reuocarentur ante finitum tale tempus, vt dicit D.Tappia tit.de offic.Magiſtri Iuſtit.pragm.1.nu. 10. & cum ſit ita conſuetum, ſic ſeruandum eſt; ſic propriè dicit text.l.neminem C.de ſuſcept.quod ſolitum poteſt producere,vt ſint biennales,ſed nō vltra valet conſuetudo dicit ibi Gloſ. Vnde ſi eſt attendenda pragmatica, cum ius commune nil diſponat vltra annum, argui non poteſt de Auditoribus Prouinciarū ad Auditores ſecundarum cauſarū Baronum,cum ſub maiori non veniat propriè minor,gloſ.cle-
145 mentina 1.de præbendis, nec eſt facienda extenſio contra ius commune, l.2.C.de noxalib.l.commodiſſimè ff.de liberis; eò magis quod non militat eadem ratio, nam Prouincia, ſeu Metropolis,vti de iure dicitur Luc.C.de Metropolis,Bellug.rubr.1.§.iam ſupra,ha-
146 bet enim Prouincia ſub ſe multas Terras, ad minus decem, Affliƈt.Conſtit. Occupatis 6. notab. ſic Archiepiſcopus in ſua Metropoli; vnde maius tempus requiritur in purgando eam,& in audiendo eorum grauamina, & ſuccurrendo eorum morbis, vt Præſidibus Prouinciarum congruit, l. congruit ff. de offic. Præſid. & propterea Prorex communicat auctoritatē, & præheminentiam procedendi contra facinoroſos, etiam ex proceſſu informatiuo, cū
147 clauſula ad modum belli,vt per ordinaria, & extraordinaria remedia Prouincia purgetur, Carauit.Ritu 47. qui refert prærogatiuas Magn. Cur. quaſi omnes cōmunicatas Regijs Audiētijs, & ſic videmus eas procedere in multis caſibus exceptis ſolæ M.C. refert Viuius deciſ.1. 2.vol. Impoſſibile tamen eſſet, vel imperfeƈtum opus diceretur, ſi per annū p̄fati Auditores vellent ad omnes Terras ſibi ſubieƈtas animaduertere,& proindè iuſtè eſt ſancitum,vt poſſint eſſe biennales,vt in d.pragm. Non ſic arguendum erit in Auditoribus Baronum,argumentū enim de perſona ad
148 perſonam non valet, l.ſi vnus §. ante omnia ff. de paƈt. & ex diuerſis non ſit illatio,l.Papinianus ff.de min. Auditor Baronis non poteſt conſtitui vltra dietam dixi 3.pragm.vnde nō habere poteſt tot Terras quin anno non poſſit cognoſcere, & coercere ſubieƈtorum crimina, Accedat quod Terræ infeudatæ
149 habent ſuum perpetuū Iudicem qui eſt Baro,Frecc.auth.10.ipſe enim debet eſſe peruigil ſuper ſubditos pluſquam officialis,vt ſingulariter Iſer.cap.Imperialem §.firmiter nu.40. de proh. feud. alien. Et ſic annales eſſe debere credo Iudices ſecundarū cauſarum,cum pragmatica noſtra ſi alias voluiſſet dixiſſet,l.vnic.§.quin autē C. de caduc.tollen.tamen de faƈto potiùs,quàm de iure contrarium ſeruant,cum etiam vltra triennium,immò perpetuò conſtituantur; ſed multa tranſeunt parte non op-
150 ponente,& non id quod fit,ſed ꝙ fieri debet eſt attendendum l. obſeruare ff.de offic.Pręſid.l.verum ff.de furt. Tamen in Conſilio inter Vniuerſitatem Theani,& Principē Hoſtiliani fuit prouiſum poſſe eſſe biennales Auditores ſecundarū cauſarum,licet fuerit appellatū,ſed non vidi verbum faƈtum. Ampliatur diƈta concluſio quod etiam officiales Vniuerſitatis debent eſſe annales,& in multis æquiparantur hi cū officialibus iuriſdiƈtionum,licetq; vt Bar. in traƈt. de regimin.Vniuerſ.diſtinƈta ſint regimina, cùm vnum pertineat ad Principem,& eius depēdentes, & aliud ad Vniuerſitates circa eorum regimen, & vnum nil cōmune habeat cum alio, nec alter in alterius iuriſdiƈtione ſit turbandus,vt dicam infra prag.10.Tamen quò ad modū, & normam in mul-

tis parificantur, prout in hoc, quod debeant eſſe annales, l. 1. C. de muneribus, & honoribus, & dicam infra.

152 Alia verò officia ſine iuriſdictione, vel cum aliquali, vti Caſtellani, Cuſtodes carcerum, vel Ciuitatum, non habent temporis ſtabilitatem, & ad nutũ poſſunt reuocari, de Ponte in ſuo tract. tit. de elect. & idem de officialibus Admirantis, Magni Cancellarij, vt teſtatur D. de Franch. dec. 165. in fin. Procuratores fiſcales de iure erant annales, l. ſancimus C. de aduoc. diuerſ. Iudic. licet de conſuetudine hodiè fiant etiam perpetui, Carau. Ritu 17. in his, & alijs attenditur conſuetudo, vt Boer. deciſ. 149. nam ſunt infinita officia, quę non habent certam temporis determinationem Adde Gamma. deci. 353. de Pont. in ſuo tract. tit. de elect. offic. §. 5. nu. 26

153 Officiales verò Epiſcopi, vti Vicarij, licet ſint ordinarij Iudices, necq; habeãt tempus præfixum, & ſic ad nutum Epiſcopi reuocari poſſint, Iacob. de feud. verſ. Vicarius fol. 14. tenentur tamen ſtare ſyndicatui, licet multi contrariũ dixerint, Couar. pract. quæſt. cap. 4. Adde quod Sacra Congregatio cum Ciuitate Tarenti indicauit, vt nõ tenean-

154 tur ſtare ſyndicatui, ſic Quaranta in ſuo Bullar. verbo Capitulũ; ſunt, & alij officiales perpetui, vt Regij Conſil. Regen. Præſidẽtes, & alij multi, qui à Rege in vita habent officium, hi appellatione officialium propriè non veniunt; Boer. in tract. Magni Conſilij nu. 144. nec ſubiacent diſpoſitionibus officialium, & indè non ſyndicantur, ſed eos viſitari curat Rex, Frecc. auct. 35. ſin-

155 gulis quindecim annis, licet priùs omni triennio viſitarentur, Marc. Ant. Surg. fol. 161. de qua viſitationis materia, vide quæ nouiſſimè adducit Maſtrill. lib. 6. cap. 2. cum ſequent. in tract.

156 de Magiſtrat. quoſque Viſitator ſolet officijs priuare, vt vidimus; ſi male ſe geſſerint, ſed ob delictum poſſunt à Prorege etiam ſuſpendi, & priuari, Capyc. deciſ. 111. nu. 20. Marc. Ant. Surg. fol. 166. ſed conſulto Rege condemnari debent, vt dicam latè pragmat. 8.

157 Conueniri tamen poterunt durante officio, nè actiones priuatorum tollantur, Doctor. l. pars litterarum ff. de iud. Duenas regula officiales, & an poſſint contra eos inſtrumenta liquidari, de Ponte in tractatu ſuo fol. 337. Requiſita tamen, quæ ſunt de eſſentia antequam quis ad aliquod prædictorum officium aſſumatur, quæ oportet Principi conſtare, refert Afflict. Conſtitut. Regni Vt vniuerſis, niſi Princeps motu proprio, & ex certa ſcientia quẽquam eligeret, licet inhabilem, tamen præſumeretur habilitatus, & idoneus per dictas clauſulas, Maſcard. de pro-

158 bation. concluſ. incipiente Electus. Finaliter officialis plus anno poterit exercere, ſi erit Capitaneus in aliqua Villa, & Terra, in qua propter exiguitatem emolumentorum officij, poterit quis exercere pluribus annis, quia exigua non ſunt in conſideratione Surd. conſil. 261. num. 10. lib. 2. Maſtrill. lib. 1. cap. 23. num. 79. & dixi ſupra pragmat. 3.

Porrò notamus etiam ex text. noſtræ pragmaticæ, ibi (& quod finito officio debeant ſtare, & parere ſyndicacatui officiales, hoc faciendum per Syndicum eiuſdem Ciuitatis, & Terræ.) Et ſic cura imponitur Baroni, vt ſui officiales ſyndicentur, nam vti pa-

159 tri, & protectori ſuorum Ciuium, vt dixi pragmatica 3. remanet onus curandi, vt damna illata à ſuis officialibus reſarciantur oppreſſis; Iuriſdictio verò ſyndicandi dirigitur Syn-

160 dico, & non Baroni; Syndicus enim, & Electi eligunt Syndicatores officiali, & ſic eſt notandum id quod paulò ante dixi, quòd multa pertinent ad Vniuerſitatem, quæ non attinent

161 ad Baronem; Baro enim dat iuriſdictionem adminiſtrandi, & Syndicus, & Electi habent iuriſdictionẽ ſyndicandi, ſicq; electio officialis pertinet ad Baronem, vt Iſer. quæ ſint regalia, verſ. ad iuſtitiam adminiſtrandam, & pragmat.

noſtra

noſtra hic ibi (Barones prouideant) ac-
161 ceptatio vero, & poſſeſſionis conceſ-
ſio Ciuium eſt,ac Vniuerſitatis, nam ſi
acceptaretur à Particularibus,& nõ ab
Vniuerſis,iuriſdictionẽ nullitèr exerce-
ret,vt dixi in p̄cedenti. Hinc literæ cõ-
miſſionales præſentantur Vniuerſitati,
& eius officialibus adminiſtrãtibus,qui
poſſunt ex iuſta cauſa denegare poſſeſ
ſionem; nam acceptatio eſt Ciuium,
Franc. Marc. benè deciſ.162.& quili-
162 bet Ciuis habet ius oppugnandi, l.ſi
reus delatus §.fin. & ibi gloſ. ff.de mu-
lier. Auend.cap.19.lib.1.de exeq.man-
dat. & proindè poſſunt reijcere eum ſi
nõ habet literas liberatoriales alterius
163 officij, quia ad aliud non poteſt aſſu-
mi, Batt.l.reſcripto §.debitores ff.de
mun. Adde text. l. neminem C. de ſu-
ſcept.lib.10. vel ſi officialis ſit exterus
extra Regnum,vel Clericus, vel miles
vt D.de Franch.dec.479.vel quod non
ſit creatus ſecundum Capitula inita
164 inter Baronem,& Vniuerſitatẽ, quia
non ſit Doctor, vel ſit de aliqua Terra
prohibita per Capitulationem, iuxta
ea quę dixi 3.pragm.in fin.vel ſit odio-
ſus, D.Rouit.pragm.5. nu.3. tit.de of-
fic.Iud.Adde Conſt. Regni incip. Cle-
rici,vbi D.Tapp. quod Clericis inter-
dicta eſt adminiſtratio, ſiuè in digni-
tate,ſiuè non; ſic & Milites,vel non ſu-
biecti, officiales eſſe non poſſunt, ſed
quarè Hiſpani in Regno admittuntur,
cum homines non Regnicolæ prohi-
beantur iuxta diſpoſitionem Cap. Re-
gni Vt nihil, & pragm.ſub tit. de Eccl.
perſ. dic quod hoc exceptum eſt cum
iſtis,vt Addent.ad Capyc.dec.178. Itẽ
contradici poterit ſi officialis ſit de
patria ortus, vel oriundus,vel ſi maio-
165 rem partem ſuorum bonorum ibi ha-
beat,vel vxorem duxerit, l.fin. C. de
crim.ſacr.vbi Salyc.& eſt Conſt.Regni
Iuſtitiarijs per Prouinciam,quam exor-
nant multi adducti per D. Tapp. ſuper
alleg.Conſtit.Add.ad Capyc.deciſ.168
Franc.Marc.dec.633. & ratio eſt,quia
amicitia, & conſanguinitas ſolet men-
tem præuaricare, & iuſtum iudicium
peruertere. Sed an ortus, vel oriun-
dus poſſit refutari,videtur quod ſic, ex
tex.l.3.ff.de offic.aſſeſſ.l.3.C.de diuerſ.
offic.lib.10. Franch.deciſ.98. ita quod
166 neq; Præſes, neq; Prorex quis poteſt
eſſe in Prouincia vbi tenet feuda, Ma-
ſtrill. lib.2. cap.7.num.3. qui multa ad
hanc concluſionem notat, limitatur in
patria Ciuitatis Neapolis, & Romæ,
167 nam Ciues poſsũt eſſe officiales,quia
præſentia Principis abſtergit omnes ſu-
ſpitiones, Franch. deciſ. 479. in princ.
D.Tapp.in Conſtit. Regni ſub tit.de
creat. offic. & limitatur vbi aliter eſſet
conſuetudo,vt latè ibi Maſtrill.Huic ſi-
milis quæſtio accidit; officialis quidam
conſtitutus fuerat à Barone, ei valdè
ſanguine coniunctus, Vniuerſitas relu-
168 ctauerat recipere,quia ei reddebatur
ſuſpectus; dum eſſet cõſanguineus Do-
mini, eo magis, exiſtentibus litibus in-
ter Baronem,& Vniuerſitatem,quo ca-
ſu non ſine timoris ſuſpitione, vaſalli
ante officialis faciẽ lites ciuiles, & cri-
minales inſtaurarent, & ſi vt ſupra ra-
tione ciuilitatis, incolatus, redditur in-
habilis,& ſuſpectus officialis, quia ſtat
præſumptio affectus in Ciues, eadem
iuris ratio procedere debet, & prçuari-
cationis ſuſpitio, ſi officialis non Ciui-
bus, ſed Barõni erit coniunctus, & ſic
prouiſiones obtinui à Magna Curia,&
in Sacra Congregatione Epiſcoporum
in Vrbe fuit deciſum pro Vniuerſitate
Ciuitatis meæ, vt Epiſcopus abſtineret
à collatione Vicariatus in perſonam
ſuorum Nepotum,vt eſt videre in pro-
ceſſu ſub die 2.menſis Februarij 1611.
Item ſi Baronibus non licet exercere
iuriſdictionem ob timorem quem poſ-
ſunt concipere vaſalli, ex Baronis præ-
ſentia, idem præſumptus metus erit, ſi
officialis erit coniunctus Baroni,vel ni-
mis familiaris in domo illius,qui ſolent
monere Baronem in cauſis contra va-
ſallos, & vaſalli licèt grauati nè diſpli-
ceant Baroni, ſolent grauamina illius
officialis ſufferre contra voluntatem,&
dum doctrinam deſiderarem in hoc,
vidi Iacob. Rebuff. l.fin.nu.1. C.de de-

cur.lib.10.qui ſingulariter hoc probat,
& tantò fortiùs, talis concluſio poſſet
ſubſtineri,ſi eſſent lites inter Baronem,
& vaſallos, vbi omnis liuor poſſet præ-
ſumi. Item denegari poterit officij poſ-
ſeſſio, ſi creatus officialis erit inhabi-
lis, vti ſenex, morbo impeditus, vt ex
Cap. Regni 35.& diximus ſupra prag-
mat.3. Item ſi erit infamia notatus, vel
condemnatus ob aliquod delictum
etiam leue, vti iniuriarum, l.1. ff.de in-
fam.Gayll.obſeru.102.cum ſeq.par.2.
Gamma deciſ. 139. nam impediri po-
teſt exercitium dignitatis, cap.infami-
bus de reg.iur.in 6.Et vt pleniùs hunc
punctum intelligas, cum quotidianus
ſit,& malè explicatus ſcias, quòd con-
169 demnatus de aliquo delicto etiam
exiliari pœna, notari poteſt infamia,&
non ſolum non poteſt aſſumi ad hono-
res,& officia,ſed ſi receptus eſt poterit
inſtari,vt remoueatur l.Iudices C.de
dignit.lib.10. Azeued. lib.3. tit.9.l.7.
nu.13. l.eadem ff. ad leg.Iul. repetund.
d.cap.infamibus ſupracit. Aduerte igi-
tur quod duæ ſunt ſpecies infamium,
alia iuris alia facti,infamis iuris ſunt il-
li qui incidunt in aliquem ex caſibus
expreſſis in l. 1. ff. de his qui notantur
infamia;& prædicti, aut contrahunt
ſtatim infamiam, ſi declâratum fuerit
eorum delictum, vti in miſſo à militia
propter ignominiam, quia erat malus
miles,l.2.§.ignomin.vbi gloſ.ff.eodem,
ſic in Scurris & Hiſtrionibus,in quibus
lex ipſo iure infamiam irrogat, nulla
expectata ſententia, Alij ſunt infamia
170 iuris notati,ſed non intelliguntur ta-
les, niſi ſententia lata ſuper aliquo de-
licto, vel caſu expreſſo in d.l.1.vt Do-
ctor.ibi. Alia eſt infamia facti, quę non
prouenit ex caſibus poſitis in d.l.1. ſed
ex alijs cauſis, ex quibus diminuitur
fama; & honor, veluti ſi quis eijciatur
de Republica, propter ſuam inſolentiā,
vt l.2. C.de dignit. vel ſi quis carcerē-
tur ob malos mores, Dyn. d.cap.infa-
mibus, hæc quidē infamia non eſt tan-
171 tæ efficaciæ vti prima,& ideò non re-
pellit iſtos à teſtimonio,nec ab officijs,

Iaſ.l.in actio. ff.dé in litem iurando nu.
44. Sed notatus infamia iuris lata ſen-
tentia perdit ſuam famam. Verùm in-
tellige ſi fuerit condemnatus ex eo de-
licto pœna ordinaria, ſed ſi pœna fuiſ-
ſet minorata ex aliqua iuſta cauſa, ve-
luti quia non erat dolus in delicto, ſed
172 culpa, vel extiterit aliqua cauſa
temperans naturam delicti, tunc in-
famiam non contrahit condemnatus,
vt benè Gamma deciſio. 139. nouiſſi-
mè Fontanell. de pactis nuptial. clau-
ſul. 4. gloſ. 10. num. 56. Et in du-
bio minorata pœna, ſemper ſtat prę-
ſumptio iuſtæ cauſæ, & quòd in delicto
173 non ſit dolus, & proindè quod infa-
mia non ſit contracta, vt notabiliter
Ioſeph Seſe in tract.de inhibit.in Con-
ſilio poſito in fine de ſyndicatu ex nu.
21. idemq; obſerues, ſi quis fuerit cō-
demnatus ad pœnam exilij temporalē,
nam finita pœna, purgata eſt infamia
174 Gabal. caſu criminal. 121. niſi deli-
ctum eſſet famoſum,vt idem Gabal.ca-
ſu 172.ſed dubium eſt ad prædicta, ſi
Iudex non declarauit pœnam minuiſ-
ſe, ſed ſimpliciter condemnaſſet ad pę-
nam, an ex delicto condemnationis in
dubio infamia videatur contracta, vel
remiſſa? vltra præcitatos Doctores D.
Rouit.pragmat.3.tit.de militib.nu.44.
diſtinguit, aut ſententia declarat reum
commiſiſſe delictum, & pœna infamiæ
ille erit notatus, aut Iudex ſimpliciter
condemnet reum ad pęnam pro inqui-
ſitione, & tunc ſi non declaratur deli-
ctum fuiſſe ab illo commiſſum; non erit
ille infamis ex pręfata condemnatione;
175 Vndè ſubſtinuit ibi, quòd cōdemna-
to officiali cuiuſdam militiæ, inquiſito
pro Barattaria, non fuit poſteà priua-
tus officio,ob condemnationem exilia-
rem, quia non contraxiſſe dici poterat
infamiam ex ea ęqua condemnatione,
quæ non declarauit reum delinquen-
tem,licet eum condemnaſſet vti inqui-
ſitum;& propterea in ſententijs ſolet
fieri ad tollendas has altercationes,
quæ in effectu dubiæ ſunt, ad cogno-
ſcendum an ſententia declarauerit de-
lictum

lictum, vel non ; & propterea in con-
demnatione Iudex poterit decernere
176 hoc,quòd reus non intelligatur infa-
mia notatus, vt Baiard. ad Clar.quæſt.
72. ſed quid erit de ſe componentibus
pro delictis,an remaneant infames ? ex
prædictis videtur, quod dùm pena minora-
tur,infamia non videtur contracta, At-
tamen ſiue gratiati, ſiue compoſiti in-
177 famia videntur notati, niſi per Prin-
cipem fuerit infamia remiſſa, cuius ſo-
lius eſt, & non Baronum, famam reſti-
tuere, vt dixi: Iudicibus verò poteſt li-
cere ex cauſa tollere infamiam in ſen-
tentia condemnatoria, vt ſupra, & ad
178 quæſtionem principalem eſt vidẽdus
D.Rouit.in rubr.de abolitionibus nu.4.
ſi verò fuerint tranſacti cum proteſta-
tione ad redimendam vexationem,tũc
nõ puto infames poſſe dici l. non dam-
natos,vbi Caſtr.C.de infam.Carau.Ri-
tu 276. qui diſtinguit inter compoſi-
tionem,& tranſactionem,& dicam ſeq.
pragm.Sunt, & multæ aliæ oppoſitio-
nes,quæ poſſunt fieri à Ciuibus aduer-
ſus officialem aſſumendum, quæ ſpar-
ſim habentur per Doctores, & nouiſſi-
mè cumulat Barboſ. l.cum prætor ff.de
iudic. veluti ſi eſſet ille ſurdus, ſenex,
graui morbo laborans,baſtardus,etiam
ſi eſſet legitimatus dicit Miſinger. ob-
ſeruat.31.licet non puto poſſe hoc ſub-
ſtineri, Couarru. pract. quæſt. cap.19.
nu.6.ſic ſi erit inquiſitus,C.de reis po-
ſtulatis lib. 10. Quid ſi non præſtiterit
cautionem de parendo ſyndicatui,quia
non poteſt,vel non vult præſtare in lo-
co adminiſtrationis ? dùm in facto ac-
cidiſſet, dixi cautionem omninò eſſe
præſtandam,cum ita communi conſue-
tudine obſeruetur, Paris de ſynd.verb.
fideiuſſor,& eam præſtare tenetur in
loco adminiſtrationis, arg.dec.Afflict.
137. & Ozaſch. deciſ. 70. quod in
loco iudicij,& non in Patria, alioué lo-
co cautio eſt aſſignanda ; Verum ſi ibi
non inueniret, & præſtaretur in Regio
Tribunali in ſubſidium deberet admit-
ti, l.de die §.iubetur ff. qui ſatiſd. cog.
& ita intelligerem pragm.41. de offic.
179 proc.Cæſ.alias poſſeſſio denegari po-
terit,& ex pragm.5.ſub tit.de offic.Iu-
dic. ſancitur, ne officiales aſſumantur
niſi præſtent idoneam fideiuſſoriã cau-
tionem de parendo ſyndicatui, & pro-
indè diſtincta ſunt regimina, vt dixi,
multa enim pertinent ad iuriſdictionẽ
Baronalem,& aliqua ad Vniuerſitatẽ,
prout ſic de iuriſdictione ſyndicandi,&
ab ea appellatur ad Regios Superio-
res,& non ad officiales Baronis, nam
iuriſdictio debet refluere ad eum à quo
180 fluit l.1.§ cum Vrbem ff.de offic.Præ-
fect.Vrb.prout dicimus ſimiliter de ap-
pellationibus, quæ fiunt à cauſis Nun-
dinarum, nam cum ſint à Rege conſti-
tutæ,ad eius Tribunalia debet appella-
ri, licet exercerentur per officiales Ba-
ronis, Minad.conſil.14. idemq; proce-
dit in cauſis Rationalium, Montan. ſu-
per 1. pragm.de adminiſtr.Vniuerſit. Et
ſimiliter de appellatione facta à Cata-
panis electis ab Vniuerſitate, D. de
Franch.deciſ.511.& denegatam fuiſſe
remiſſionem Baroni dicit D.Tapp. in
Conſtit. Regni Magiſtros Camerarios
tit.de offic.Procur.Cæſaris, ſyndicandi
autem poteſtas Præſides, & Auditores
Prouinciarum,cuius ſit,vide Marc.An-
ton.Surg.fol.159.qui hoc docet,cum
ab alijs hoc non viderim ſcriptum ; &
quid de Regente, & Iudicibus Ma-
gnæ Curiæ, vide ibidem, & adde
pragm. 3. de offic. Inſtit. de tempore
ſyndicandi, quando tamen aſſignari
debeat.

Et dicit pragmat. noſtra quod Baro
procuret, quod officiales ſtent, & pa-
reant ſyndicatui, per quæ verba nota-
tur, quod ſtare debeant officiales ſyn-
dicatui in loco adminiſtratę iuriſdictio-
nis, l.1. C.vbi de ratiocinijs, l.1. C.vt
omnes Iudices. Hinc licet quis admi-
niſtrauerit iuſtitiam totius Prouinciæ,
vel plurium Terrarum, in loco vbi ad-
181 miniſtrauit maiori parte temporis te-
netur ſtare ſyndicatui, & non in omni-
bus locis,vt ſeruatur continuò in ſyndi-
catis Auditorum, qui in loco Tribuna-
lis,vbi regerunt iuſtitiam ſyndicantur.

Adde

Digitized by Google

Adde quod appellatione hic de officialibus ſyndicandis, continentur non
182 ſolum Capitanei, ſed Aſſeſſores, Auditores ſecundarum cauſarum, Iudices Baiulorum, Locumtenentes, etiam modici temporis, ſic extat pragm. 5. de ſyndic. offic. Anna ſingul. 48. & Add. licet aliqui ex prædictis de conſuetudine non ſyndicantur vti de Baiulo Coſentiæ vidi iudicatum in Regia Camera, quod dum Vniuerſitas petijſſet non
183 potuit obtinere, ſed deciſum contrarium, ſtante quod non erat ſolitū ſyndicari contra Regiam pragmaticam, quæ expreſsè cauit, vt ij tenerentur ſtare ſyndicatui, & D. Tapp. Conſt. Regni locorum tit. de offic. Baiuli dubitat, ſed ita D. de Ponte conſ. 53. vol. 2.
184 quia lex per contrarium vſum poteſt tolli, & ſic fuit prouiſum pro Actuarijs, Regij Tribunalis Coſentiæ à S.E. quod ſi non eſt ſolitum ſyndicari, non moleſtentur, nam ſatis ſyndicantur quotidiè dum ſupraſtant officiales, quibus recurritur pro omni eorum exceſſu, etiam officio pendente, & idem videmus ſeruari in Vicarijs Epiſcoporum, qui nō ſyndicantur, vt Sacra Congregatio ſtatuit, & Quaranta in ſuo Bullario verbo capitulū, vbi latè; & poteſtas hæc pertinet ad Vniuerſitates, & non ad ſucceſſores officiales, vt dictabat cap. Regni 132. nam hoc in deſuetudinem, & contrarium vſum abijt, vt nouiſſimè Addent. ad d. cap. ſed per hanc pragmaticam Vniuerſitati fuit attributa auctoritas ſyndicandi, & eligendi Syndicatores, & Conſultores & conſtat ex pragmatica Regiæ dignitati de ſyndic. offic. Nec debent patrocinari, vel eos protegere Barones, nè terreantur querulantes, videndo auctoritatem ſuperioris interpoſitam in ſyndicatu ſui officialis, ſed procurent quod officiales pareant ſyndicatui, & quod liberè ſyn-
185 dicētur, nam ſatis metus dicetur illatus vaſallis, ſi Baro tacitè, vel expreſsè ſe interponat, Maſcard. concl. metus, & ita pluries eſt decretum per Sacrum Conſil. quod abſtineant, vt inter Vniuerſitatem Theani, & Principem Hoſtiliani, alias poterit peti à Principe, qd accedat Commiſſarius ad iterum ſyndicandū, vt de Ponte deciſ. 16. Maſtrill. lib. 6. cap. 11. num. 12. & laudandi ſunt mei Illuſtriſs. Domini, qui ſuos ſemper protegunt; in materia tamen ſyndicatus non ſe immiſcent, nam alias in foro poli non video cur ipſi non teneantur ad emendam, quam conſequi potuiſsēt vaſalli ab officiali, de eo quod extorſerat, vel iniquè iudicaſſet: Syndicatum enim deberi de iure diuino dicunt, quē non impedire debent nec Barones, nec Reges, fuit enim primò iuſſum Samueli 1. Regum, vt rationem publicè redderet, vndè ſumpta eſt practica ſyndicandi; qui reſpondit populo, loquimini, nùm bouem, vel animalia cuiuſpiam tulerim, ſi quempiam ſim calumniatus, aut aliquem oppreſſerim, ſi de manu alicuius munus acceperim, contendant mecum hodiè, vt reſtituam eis, ſed contrarium eſt tenendum, ſyndica-
186 tum non eſſe de iure diuino, nō enim omnia præcepta moralia poſita in lege Moyſis, dicuntur præcepta Dominica, ſed illa Decalogi, Tiraq. de retract. in prohæm. num. 8. latè, hinc videmus
187 Principem diſpenſare ſuper tempore ſyndicatus, & illud abbreuiare, vti à lege poſitiua introductū, & mihi fuit di-
188 ſpenſatus ſyndicatus trium annorum adminiſtrationis Auditoratus in tribus diebus; & ſi eſſet de iure diuino conſuetudo non ſyndicandi, quam valere ſupradiximus non poſſet ſubſtineri, vndè ſaluanda eſt ea opinio, ſyndicatum eſſe de præceptis iudiciarijs de iure diuino introductis, quæ non obligant infallibiliter, vt Princeps non poſſit diſpēſare, vt dicam infra pragm. 6. notanda tamen eſt auctoritas ſupradicta, dum etiam ſanciuit, quod dari debeat officio finito ſyndicatus, nam ſi officio duran-
189 te, poſſet officialis conueniri, vileſceret auctoritas eius, ſi de vnoquoq; eſſet cauillandus, & propterea etiam nota, quòd officialis debet ſtare cum auctoritate, & Baro potiùs debet eum expel-

pel-

pellere,quam permittere, vt cum indignitate, & vilitate permaneat; Lucas de Penna l fin.C.de munerib.lib.10.Et proindè malè faciunt Barones, qui cũ vidẽt ſuos officiales errare,palàm ipſos reprehendunt,& aliquando conuitiantur,propter quòd vileſcit eorum auctoritas,& à ſubditis cõtemnuntur,& paruipenduntur.

Vltimo notatur ibi in tex. (faciendo per Syndicũ Ciuitatis,& Terræ,(quod
190 aliud eſt Ciuitas, aliud Terra, Ciuitas olim erat quæ habebat defenſorem cũ poteſtate ipsũ eligendi,qui habebat cognitionẽ cauſarũ ciuiliũ, vt in auth. de defenſoribus Ciuit.§.& Iudices,§.& Iudicent,hodiè Ciuitates hæ dicuntur, quæ habent Epiſcopos cap.1.& ſeq.81.
191 diſtinct.verum Princeps etiam poteſt decorare Terram hoc titulo, dicendo eam velle eſſe Ciuitatem, Bart.C.de Metroppol. Berith.; Capyc. in inueſt.
192 fol. . . . . & an ſola verba enunciatiua Principis aſſerentis,& nominantis eam Ciuitatẽ ſufficiant, vt cenſeatur decorata tali decore, vide Rebuff. l.1. C.de Metrop. Berit. Felyn.in prohem.decr. Anna conſ.44.num.82.Cancer.variar. reſol.lib.3.cap.3.& habui in facto Calabriæ, Bart.in eſtrauagan. qui ſint rebell.verb.Lombardiæ nu.6.Terra in iure variè capitur,& diuerſis modis ſumitur,ponitur pro campo,pro poſſeſſione cap. quid per nouale de verb.ſignif. capitur Terra pro Ciuitate, Regno,vel Prouincia,cap.1.de pace tenen.& tunc dicitur à Terreo terres, Capyc.præcit. loco,quod Terra eſt quæ muris eſt circumdata, Paris de reintegr.feudor.tit. de verb ſignific Quidquid dicant prædicti,Terra in Regno ſtat vt genus,cõpræhendens Ciuitates, ac etiam multa oppida,& caſalia,ſiue muris ſint cincta, ſiuè non,ſicq; reſpõdit Frecc.2.auctor. nu.25.ſuper quæſtione adiutorij debiti à vaſallis quando Baro emit Terram,vt dictant verba Conſtitut. Regni quamplurimùm, vide de hac ſignificatione quæ nouiſſimè refert Bertazz. in tract. clauſ.de Pont.conſ.56.vol.2.

SVMMARIVM.

1 *Punitio criminum eſt Baſis iuſtitiæ, quæ mores Ciuium emendat,Deum placat,& offenſos vindicat.*

2 *Pœnis, & præmijs Reſpublica continetur.*

3 *Veniæ facilitas eſt magnum incentiuũ delinquendi.*

4 *Qui paucos caſtigat multos emendat.*

5 *Delictorum coerctio publica pietas nominatur,& parcere eſt occidere.*

6 *Sex perſonæ offenduntur in delictis Deus,offenſus,publicum,Iudex, ipſe offendens,& proximi, qui exempla mala recipiunt.*

7 *Iudex diſſimulans,vel non dans condignam pœnam, ipſe eadem pœna tenetur.*

8 *Rex Carolus fecit ſuſpendere Iudicem qui pro homicidio impoſuerat pœnam manus.*

9 *Barones debent eſſe vigiles in officiales alias culpa illis imputatur.*

10 *Pœna præſumitur ex cauſa in dubio eſſe eam minoratam à Iudice.*

11 *Componendi poteſtas, redacta eſt ad magnam iniquitatem.*

12 *Aurum vbi placet iuſtitia tacet auaritia iudicante omnia pereunt.*

13 *Compoſitio quid ſit, & quid extorſio ſi fiat metu.*

14 *Compoſitio non poteſt nominari,ſed extorſio,quando delictum non conſtat.*

15 *Tranſactio facta cum parte facit graue inditium, ſed quæ fit cum Iudice non.*

16 *Compoſitio iuſtificatur ex cauſis,ſi tales ſint, quæ præſtant iuſtitiam commutationi pœnæ.*

17 *Pœna quæuis corporalis maior eſt omni pecuniaria.*

18 *Prouentus ſunt fructus iuriſdictionis, ſed ſunt deſtinati pro miniſterio iuſtitiæ.*

19 *Prouentus quare non ponuntur in introitu feudorum.*

20 *Attenditur deſtinatio,& non quod in conſequentiam venit.*

21 *Prouentus deberent poni in corpore feudi,*

feudi cum Barones mutauerint deſtinationem eorum.

22 *Cauſæ componendi enumerantur vtiliter.*

23 *Pœna minuitur in non ſolito delinquere, vel in delictis leuibus, & alijs quã plurimis.*

24 *Mulieres ob honeſtatẽ ſexus mitius caſtigantur.*

25 *Delicta quæ dicantur in iure grauia, in quibus non eſt miſerendum.*

26 *Solito delinquere augenda eſt pœna vltra delictum de quo vltimo imputatur.*

27 *Pœnas alterare an liceat ſine Principis iuſſu diſputatur.*

28 *Foriudicatos occidere an ſit peccatum.*

29 *Beſtia Apocalipſis deſignat ſuperiores, qui intra eos peccata ſubditorum ponunt.*

30 *Baro qualiter ſe gerere debeat in compoſitionibus docetur.*

31 *Officiales Demaniales non poſſunt componere ſine licentia Principis.*

32 *Baro quando poſſit componere poſt ſententiam declaratur.*

33 *Foriudicato reo, an Baro poſſit illi gratiam facere.*

34 *Remitti an poſſint Baronibus foriudicati.*

35 *Appellatione pendente an Baroni liceat componere.*

36 *Baroni, & eius officialibus an liceat admittere reum ad defenſionem poſt latam ſententiam, ſub prætextu nouæ defenſionis.*

37 *Tranſactio quid differat à compoſitione.*

38 *Tranſactio an poſſit annullari, ex ſuperuenientibus probationibus.*

39 *Sententiæ criminales non fiunt abſolutoriæ, ſed nouis ſuperuenientibus inditijs.*

40 *Inſtantia perempta prima, vel ſecunda perit delictum, & ſuſcitari non poteſt etiam ſi noua ſuperueniant inditia.*

41 *Delicta quanto tempore præſcribantur.*

42 *Prouentus ſibi vſurpans qualiter puniatur, & ſic Iudex, vel Aerarius.*

43 *Princeps an de poteſtate abſoluta poſſit parte non concordata gratiam facere de delictis diſcutitur.*

44 *Principi ſoli competit cogere partes ad pacem, & non Baronibus.*

45 *Irinarchę de iure nominantur viri, qui curam habent componendi paces, & obſeruatur in multis locis.*

46 *Cautio de non offendendo, an ex officio poſſit exigi adnotatur.*

47 *Gratia an poſſit fieri ſub conditione, dummodo pars procuret remiſſionem infra aliquod tempus.*

48 *Baro an poſſit indulgere reo ſub conditione, vt procuret remiſſionem.*

49 *Baro an poſſit guidare non exiſtente partis concordia.*

50 *Superſeſſoria facta à Barone reo poſt litem conteſtatam, an elapſo biennio inſtantia dicatur perempta.*

51 *Inſtantia an poſſit prorogari partis cõſenſu.*

52 *Remiſſio partis non requiritur in ſimplici inſultu, delationis armorum, & ſimilium.*

53 *Baroni an liceat gratiare, vel componere in caſibus antea narratis.*

54 *Accuſatio cui competit, & etiam ius remittendi.*

55 *Princeps non præſumitur vti poteſtate abſoluta, & diſpenſare ſupra ius, niſi euidenter conſtet.*

56 *Clauſulæ ex certa ſcientia, non obſtante de plenitudine poteſtatis, ſunt argumenta vſus abſolutæ poteſtatis.*

57 *Declarans nil de nouo facit.*

58 *Princeps poteſt declarare caſus, in quibus pars non poteſt dici offenſa.*

59 *Conſuetudo poteſt inducere, vt id quod eſt iniuria, non reputetur.*

60 *Remiſſio partis non requiritur vbi non adeſt intereſſe, nec iniuria.*

61 *Declaratur illa concluſio, quod cui competit ius accuſandi competat, & remittendi.*

62 *Accuſare an poſſit quilibet vbi pœna venit applicanda fiſco.*

63 *Statutum partim fauorabilę reſpectu vnius partis, & odioſũ reſpectu alterius an dicatur fauorabile, vel odioſũ.*

64 De-

64 *Delicta paria, mutua compenſatione tolluntur.*

65 *Falſitas non nociua parti, an poſſit trāſigi ſine partis remiſſione.*

66 *Remiſſionem an facere debeant hæredes, vel filiæ excluſæ per dotationem.*

67 *Remiſſio offenſi, an præcludat viam querelandi alijs.*

68 *Remiſſio patris inuito filio, an proſit.*

69 *Pax facta inter nobiles, an habeatur loco remiſſionis, etiam ſi non ſit facta pœnes acta.*

70 *Gratia, vel compoſitio facta non factis remiſſionibus ab omnibus quorum intereſt qualiter poſſint annullari.*

71 *Pœnæ fiſco, & Baroni debitæ, an poſſint remitti parte non concordata.*

72 *Remiſſiones debent fieri in præſentia Iudicum, & non alias, & cogentes ad remittendum pœna mortis puniuntur.*

73 *Pactum factum in remiſſione, ne reus accedat ad locum offenſi, an & quādo valeat.*

74 *Remiſſiones an poſſint fieri per procuratorem.*

75 *Delicta ſodomiæ, & blaſphemiæ componi non poſſunt, ſed an poſſint per ſentētiam pœna minorari.*

76 *Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris, & ab eo recipit reſtrictionem, & ampliationem.*

77 *Pœnæ, ſiue legales, ſiue ſtatutariæ poſſunt ex cauſa minui, ſine licentia Principis.*

78 *Pœna ſi erit minoranda in delictis blaſphemiæ, vel ſodomiæ, an pœna pecuniaria ſit applicanda Baroni.*

79 *Componi an poſſint blaſphemiæ Sanctorum, cum pragmatica prohibeat fieri in blaſphemijs Dei, & B. Virginis.*

80 *Argumentum de perſona ad perſonam, non valet.*

81 *Ommiſſum habetur pro ommiſſo in ſtatutis.*

82 *Fugiens à triremibus, ad quas erat cōdemnatus in perpetuum quod non debeat mori, traditur.*

83 *Vſuram committens ſi nō habeat bona, an poſſit alia pœna puniri, quod non.*

84 *Attentatam ſodomiam, vel falſitatem, an licitè Barones poſſint componere.*

85 *Statutum eſt interpretandum in ſenſu proprio, & non abuſiuo.*

86 *Læſæ maieſtatis crimen propriè cōmittitur quando directè Maieſtas offenditur, ſecus ſi indirectè.*

87 *Pœna falſæ monetæ, vel aſſaſſinij, non datur ſi non eſt deuentum ad actum proximum.*

88 *Lex tranſigere C. de tranſ. prohibens fieri tranſactiones in multis caſibus, non habet locum hodie.*

89 *Latrones non poſſunt componi, ex pluribus.*

90 *Piratæ maris an dicantur latrones.*

91 *Crimina falſitatis, oſculi, raptus an cōponi poſſint per Barones.*

92 *Componi an poſſit crimen lenocinij.*

93 *Leno propriè quis dicatur.*

94 *Cap. Regni prohibens compoſitiones in criminibus oſculi, & raptus, non lędere Barones latè explicatur.*

95 *Princeps per viam legis generalis, an poſſit præiudicare Baronibus.*

96 *Lex localis non trahitur extra locum.*

97 *Pœnæ permutatio poteſt fieri ſine partis remiſſione in ſententijs ex cauſa, ſed non ex gratia.*

98 *Pœnæ cōmutationē ex cauſis intrinſecis, non poſſunt Iudices facere ſine licentia Proregis.*

99 *Præſumptio eſt ſemper pro Iudice.*

100 *Pœnam eſſe minorandam in inditijs indubitatis, an ſit perpetuò obſeruandum late, & nouiter explicatur.*

101 *Iulius Cęſar Imbrianus plures edidit libros, & laudatur eius integritas.*

102 *Pœna ordinaria poteſt dari in delictis grauioribus ex indubitatis inditijs.*

103 *Pœna omnino an ſit minoranda in delictis antiquis.*

104 *Carcer cedat in pœnam, quando decerni ſoleat.*

105 *Pœna extraordinaria quando datur, an poſſit fieri condēnatio ad intereſſe.*

106 *Pœna corporalis in pecuniariam, an & quando poſſit commutari parte non concordata.*

107 *L. hodie ff. de pœnis explicatur.*

108 Opi-

Digitized by Google

108 *Opinio quod quando pœna minorari debeat, oporteat eſſe pecuniariam confutatur.*

109 *Diſtinctio notabilis, quando pœna eſt minoranda, qualiter ſit arbitranda.*

110 *Condemnari an poſſit quis cum poteſtate redimendi eam pœnam.*

111 *Pœnę in ſententijs poſſunt imponi alternatiuè, & cumulatiuè.*

112 *Electione pœnæ facta per reum de pœna non datur variatio.*

113 *Pœna condemnationis cum facultate redimendi pro tanto, an poſſit pro parte acceptari pecunia, & exilium declaratur.*

114 *Sententia eſt indiuidua, & mixturam non recipit.*

115 *Mixtum ſub ſimplicibus non comprębenditur.*

116 *Probibitum ex vna via, non debet per aliam admitti.*

117 *Pragmatica ne fiant condemnationes cum facultate redimendi, declaratur.*

118 *Reus ſi non valuerit ſoluere pœnam pecuniariæ condemnationis, an ſentētia poſſit reuocari in aliam.*

119 *Qui non habet in ere, an debeat luere in corpus, in ciuilibus.*

120 *Pœna quæ erit non valentis ſoluere in ere, vt luere debeat in corpus.*

121 *Pœna fuſtigationis datur ſolum vilibus.*

122 *Intereſſe dependens ex cauſa criminali ſi quis non poſſit ſoluere, an luere debeat in corpus, vel poſſit cedere bonis.*

123 *Iudex non debet excarcerare reum condemnatum in pecunia niſi ſatiſdet Aerario, vel Perceptori prouentuum aliàs ipſe tenebitur.*

124 *Gratias delictorū poſſunt hodie facere Barones cum eiſdem ſollemnitatibus dictis in compoſitionibus.*

125 *Remittere iniuriam, non comprębendit damna, & è contra.*

126 *Supplicatio gratiæ non debet eſſe obreptitia, vel ſubreptitia, quia eſſet nulla.*

127 *Gratia non valet ſi reus non expreſſerit quod eſt carceratus, & alias fuit pro homicidio condemnatus, vel inquiſitus.*

128 *Gratia non fit caduca propter omnem ſubreptionem, ſed ex illis quæ à iure ſunt expreſſa.*

129 *Abſolutus à delicto, non dicitur inquiſitus, vt teneatur facere mentionē in ſupplicationibus gratiarum.*

130 *Baroni an liceat indultare aliquem ex reis qui detegerit crimen commiſſum.*

131 *Principi an liceat indultare parte non concordata, late diſputatur.*

132 *Princeps an poſſit reſcribere contra ius diuinum, & in quibus caſibus benè explicatur.*

133 *Diſpoſita in teſtamento veteri, non dicuntur iuris diuini.*

134 *Præcepta Dei alia naturalia, alia cerimonialia, vel iudiciaria, prima sūt immutabilia, alia alterari, & minui poſſunt, & traduntur exempla.*

135 *Occidere impunè forindicatos adulteros transfugas, fures nocturnos, & alios cur lege ciuili permitti potuerit.*

136 *Iuramenta quomodo Princeps potuerit relaxare, & annullare in certis caſibus qui referuntur.*

137 *Permittunt multa Principes, quæ tamen non approbant, vti permiſſio meretricum, Iudæorum.*

138 *Peccatum an committat occidens forjudicatum adulterum, vel furem.*

139 *Bannum gratiæ reuelanti delictum valet ſi pars conſentiat.*

140 *Indultatus an poſſit torqueri in ſocios ſingulariter explicatur, & limitatur deciſio Sacri Conſilij Franch. 459. & num. 145.*

141 *Alexander Rouitus fiſci patronus Prouinciæ Calabriæ citra laudatur.*

142 *Teſtis dicitur committere falſum etiā, tacendo veritatem.*

143 *Præmium an poſſit Iudex bannire reuelanti delictum, & ſoluere de prouentibus.*

144 *Confeſſio extorta ſub ſpe impunitatis, an reuocari poſſit.*

145 *Indultatus à Principe non poteſt torqueri, vti gratiati à Baronibus.*

146 Gra.

Digitized by Google

146 *Gratia promiſſa patefacienti delictum an debeatur illi,qui non adduxit probationes ſufficientes, ſed inditia ad delictum.*

147 *Occidens bannitum, vt poſſit ipſe gaudere indultu,an neceſſè ſit,vt ſit in pari gradu criminis, & non vltra.*

148 *Indultus materia adnotatur.*

149 *Cognitio indultus Principi competit, & Barones non poſſunt ſe intromittere.*

150 *Præſides Prouinciarum non poſſunt indultare ſed promittunt impetrare à S.E. facto ſeruitio,indultum.*

151 *Præſides Prouinciarum poſſunt guidare.*

152 *Barones an poſſint guidare ſuos vaſallos contumaces de delictis.*

153 *Quod permittitur Baronibus habentibus feudum in dominium, non conceditur officialibus habentibus in officium.*

154 *Decipi nemo debet ſub authoritate officij.*

155 *Debitores latitantes,an ex cauſa poſſint guidari.*

156 *Decocti non poſſunt guidari, nec aſſecurari,nec indultari.*

157 *Foriudicati non poſſunt à Baronibus guidari.*

158 *Guidatica conceduntur pro faciendis ſeruitijs fiſco, & cum clauſula ne accedatur ad loca partis offenſæ.*

159 *Guidaticum dicitur contractus innominatus inter reum, & Superiorem.*

160 *Contractus innominatus diſſoluitur vna ex partibus non obſeruante.*

161 *Guidatus per tranſitum tranſiens per loca prohibita, non dicitur contrauenire.*

162 *Loca partis offenſæ an dicantur prohibita omnia vbi reſident conſanguinei offenſi declaratur.*

163 *Guidatici materia non eſt ſtrictè, ſed benignè interpretanda.*

164 *Guidari non poſſunt inquiſiti de ſodomia.*

165 *Guidati delinquendo ſub guidatico quando priuari poſſint gratia.*

166 *Guidati non poſſunt carcerari pro debitis, & alijs executorijs.*

167 *Superior an teneatur ſeruare guidaticum factum ab inferiore,*

168 *Guidatus ſi occidatur, quia erat foriudicatus, & ignorabatur ſaluuſconductus,an occidens poſſit puniri.*

169 *Saluumconductum non obſeruans punitur pœna leſæ Maieſtatis.*

170 *Barones non poſſunt guidare exiliatos poſt ſententiam.*

171 *Barones an poſſint reſtituere condemnatos ad famam, & honorem.*

172 *Abolitio criminum triplex eſt,publica legalis, & priuata.*

173 *Tempus publicationis in Metropoli,an attendatur,vel ſcientia, vt lex incipiat ligare.*

174 *Proditorium homicidium quod dicatur.*

175 *Indultatus an conſequatur honorem priſtinum, & famam.*

176 *Verbum indulgeo, vel reſtituo, quid differant.*

177 *Banniti ex contumacia non perdunt famam, & honores poſt conceſſam gratiam.*

178 *Reſtitutio foriudicati, ad quæ extendatur, an ad bona alienata, & alia ſimilia latè explicatur.*

179 *Princeps an poſſit legitimare ſpurium in præiudicium filiorum legitimorum declaratur.*

180 *Reſtitutio facta per viam iuſtitiæ eſt maioris efficaciæ quam illa quę fit ex gratia.*

181 *Reſtitutio ex cauſa pacis eſt pleniſſimè interpretanda.*

182 *Proreges non poſſunt reſtituere ad famam regulariter.*

183 *Appellatio an ſuſpendat, vel tollat iudicatum.*

184 *Tranſactus, vel compoſitus an dicatur infamis declaratur.*

185 *Priuilegia componendi,gratiandi conceſſa Baronibus,cur non competat ſuis officialibus,elucidatur.*

186 *Baro an poſſit minuere iuriſdictionē ſuis officialibus, prohibendo ne torturam inferant,vel abſoluant,ipſis inconſultis nouiter declaratur.*

187 *Iuriſdictio particularis an poſſit per Baronem reſeruari.*
188 *Differentia iuriſdictionis habita in dominium, ab alia obtenta in officiū.*
189 *Barones quæ teneantur conferre ſuis officialibus, & quæ poterint retinere, elucidatur.*
190 *L. Titium, & Meuium, ff. de admin. tut. vti ſingularis declaratur.*
191 *Priuilegio abutens debet illo priuari.*
192 *Abuſus debet conſtare quod dolo ſit commiſſus.*
193 *Baro an poſſit tranſigere illos, qui fregerint fines exilij, benè hoc dubium explicatur.*
194 *Cauſa per Superiorem appellatum terminata, in qua fuit datum exilium reo, an ſi ille non obſeruauerit, Baro poſſit illum punire, vti de nouo delicto, vel Iudex appellationis hoc exequi debeat.*
195 *Executio ſententiæ debet fieri per Iudicem, qui ſententiam tulit.*

PRAGMATICA SEXTA.

Carolus Quintus in Anno 1536.

MAndamus etiam, vt Barones, & eorum Officiales debeant maleſactores, & delinquentes debitis pœnis punire, aut puniendos mandare, & hi qui poteſtatem virtute ſuorum priuilegiorum habent componendi, permutandi, aut remittendi pœnas, ea poteſtate taliter vtantur, nè nos ex eorum abuſu, pro iuſtitia taliter prouidere cogamur.

COMM. PRAGM. VI.

IN tres partes diuido hanc Pragmaticam, in prima notatur, vt delinquentes debitis pœnis puniantur, in ſecunda quod Barones qui habent poteſtatem componēdi, permutandi, aut redimendi, legitimè vtantur, in tertia, pragmatica noſtra minatur abutentibus poteſtate ſibi tributa.

1 Ad primam partem dico, quod ſatis neceſsè eſt, vt delinquentes debitis pęnis feriantur, nam criminum punitio eſt Baſis iuſtitiæ, Hæc mores Ciuium emēdat, hæc offenſos vindicat, hæcq; Deū placat, quorum nequitia ad iram ipſum prouocauit. Et Solon ex ſeptem ſapiē-
2 tibus vnus, putauit Rempublicam duobus contineri, præmio, & pœna, vt virtuoſi, & merentes de eorum ſudoribus, & virtutibus præmientur, & mali perdantur, cum ex eorum perditione, publica eueniat letitia; Et certè nulla meliori via, pax, & iuſtitia fundari poſſunt, quam ſi commiſſa ſcelera, licèt lęuia, coerceantur, vt à grauioribus malis homines prohibeantur 23. quæſt. 4.
3 cap. qui peccat, Nam ſceleſtorū graſſatur iniquitas, ob delicta impunita, magiſq; ſuperbi efficiuntur, quos aliorum pœna humiliaret, & ſapientes faceret, 18. quæſt. 2. cap. diffinimus, pęna enim vnius, metus eſt multorum l. 1. C. ad l. Iul. repetund. & qui paucos caſtigat, multos emendat, nam illatum ſup-
4 plicium vni, reliquos ſaluos facit, §. homicida, auth. de mandat. Principum, & nil tanti humanæ ſocietatis intereſſe poterit, quanti vt delicta caſtigentur, l. ita vulneratus ff. ad leg. Aquil. & Iuriſconſult. l. 1. ff. de obſeq. præſta. §. 1. delictorum coerctionem, publicam pie-
5 tatem appellat, nam per indulgentiam criminis datur licentia iteratò flagitia committendi cap. nullus de pęnit. diſtinct. 1. & nullus maius incentiuum delinquendi quàm facilitas pęnæ, vel veniæ 23. quæſt. 4. cap. eſt iuſtitia, nam proteruis miſereri, iiſq; parcere, eſt occidere, diſt. 1. de pœnit. Et nota quod ſex rationibus, & cauſis delinquentem puniendum aſſerimus, ex eo quia ſex perſonę offenduntur, primò perſona offenſa,

6 ſenſa,ſolatium eſt enim offenſi, iuſtitia
offendentis, Quintilian. decla. de ac-
cuſato.bonus text.l final.C.ad Turpil-
lian.ibi,niſi placata offenſi parte,omne
Principis officium conquieſcat, ſecun-
dò offenditur Deus, nam quod vni ex
minimis meis feciſtis,mihi feciſtis,Euã-
geliſta, & contemnitur Deus ex offen-
ſione proximi, quem cum charitate
eſſe diligendum præcepit, vndè ex iu-
ſtitia poſteà placatur, Gregor. cap.44.
lib.6.in regiſtro. Tertiò offenditur pu-
blica vtilitas, Bald. l.nemo C. de Epi-
ſcopal.audient.& ex punitione lætatur,
cum ſit emendatio aliorũ, l.1.vbi Do-
ctor. C. de public. lætit. lib.12. Quartò
iuſtitia eſt neceſſaria propter ipſum of-
fendentem,nam qui punitur, ei præſta-
tur,nè gehennæ tradatur, 11.quæſt.1.
cap. fraternitas, nam pœna eſt delin-
quentis medicina,vndè magis diligen-
di ſunt,qui corrigunt,quàm qui parcũt,
cap.vindicta 23.quæſt.4. Quintò iuſti-
tia fieri debet ad exemplum aliorum,
iuxta illud poetæ,oderunt peccare ma-
li, formidine Pœnæ. Vltima cauſa re-
ſpicit Iudicem,nam ſatis offenditur, cũ
delicta patrantur, & proindè impunita
ipſa relinquere non debet,alias ipſe te-
7 netur ad eandem pœnam, quæ reo in-
fligi debebat,ſingularis tex.l.nulli §. fi.
C. de vi public. Barthol. de Cap. ſing.
14.Roman.ſing.74.Iudex enim nõ de-
bet eſſe clementior lege,& ideò Andr.
tit. quæ ſint regalia ver.bona commit-
tentium,refert quod Rex Carolus fecit
8 ſuſpẽdere Iudicem, qui pro homicidio
impoſuerat pęnam manus, Valer.Max.
lib.6.cap.3 hiſtor. narrat, Regẽ quen-
dam excoriari feciſſe officialem,qui de-
licta diſſimulabat,& debitas pęnas reis
non inferebat, & vide Clar.quæſt.85.
in fin. Et officiales verè hodiè tenen-
tur pluſquam Barones, cum ipſi officiũ
iuriſdictionis habeant,& exerceant, &
ipſi tenentur de omiſſis, & commiſſis,
D.de Franch.deciſ.511. Barones verò
9 tenentur de omiſſione, cum peruigiles
eſſe debeant in officiales, aduertendo
quomodo regant, Andr.cap.Imperialẽ
§.præterea nu.40. Et ſic ex prædictis,
& alijs Barones,& eorum officiales ad-
uertant,vt pœnas condignas dent cri-
minum auctoribus, cum hoc tanti in-
terſit publicæ, & priuatæ vtilitatis: In
dubio tamen nota, quod præſumitur
10 pro officiali,quod ex cauſa minorauer-
rit, vel commutauerit pœnam, Gayll.
de pace public.2.lib.obſeru 9.Roman.
ſingul.78.& quando pœnam pecunia-
riam deſcendentem ex crimine poſſit
remittere,vel minuere, ſicq; & multas,
vide Doctor.l. illicitas §.fin. ff.de offic.
Præſid.Boer.dec.349.

In ſecunda parte noſtra pragm. di-
cit, (& hi qui poteſtatem virtute ſuorũ
priuilegiorũ habent componendi, per-
mutandi, aut remittendi pœnas,ea po-
teſtate taliter vtantur.) Et ſic notamus
iſtos tres terminos, quos declarare eſt
pernecesſè ad intellectum pragmaticę,
ac cum pertineat hoc ſcire Baronibus,
cũ in hac materia quodiè ſe illaqueãt,
vndè hæc poteſtas certè reducta eſt ad
magnam iniquitatem, vt Aug. & Ber-
11 nard.de conſideratio. lib.1. Proh dolor
Heu miſera temporis conditio,hæc po-
teſtas,hæc facilitas pœnę,tantam con-
fidentiam præſtat ad patranda delicta,
vt tot,tantaq; mala quotidiè indè eue-
niant, cum Barones largam anſam, &
habenas relaxarint, ita vt in omni cri-
mine vbi adeſt bonum marſupium pe-
cuniæ componũt, & in Regnãtibus ho-
diè raro manus ſtricta reperitur ad iu-
12 ſtitiam, ſed larga, & aperta ad pecu-
niam, vbi aurum placet, iuſtitia tacet,
& vitium imperat. Nec ſcientia hodiè
iuuat, cum Aduocatus quantauis ſciẽ-
tia præfulgens niſi in compoſitionibus
ſit idoneus ignarus reputatur,Iudex li-
cet magnus, & in iure peritus, nil agit,
ſolum per has compoſitiones putatur
honorificentia dignus, verum pro ali-
quali ſcientia Baronum,nè errent,nota
præſcriptos terminos tex. noſtri, com-
ponendi, permutandi,vel remittendi,
de quibus ſigillatim videamus.

Compoſitio ſecundum Grilland. de
relaxat.carcer.3.par. omiſſis aliorum

multorum diffinitionibus eſt conuentio rei cum Præſide facta ex cauſa lite pendente de dubio criminis ſtatu, de ſoluendo fiſco certam pecuniam ad redimendam litis vexationem parte legitimè concordata. Quę definitio ſumpta eſt ex l ab accuſatione, & l. deſtitit cũ
13 ſeq. ff. ad Turpill. quæ verba definitionis, omnia ſunt cum myſterio; ſuper quibus faciam aliquas cõſiderationes, hanc materiam declarando. Et primo dicit, quod eſt conuentio quædam, nam ſi non eſſet ex concordia compoſitio, ſed ex violentia, vel metu carceris, vel tormentorum, diceretur extorſio, & in ſyndicatu Iudex reddere teneretur l. 3. ff. ad leg. Iul. repetund. l. 1. C. ſi per vim, vel alio modo, & propriè in compatitione reus ſpontè debet offerre pecuniam, ſi enim decreto Iudicis eſſet facta taxatio, adhuc extorſio dicetur. Immò ſolent ad maiorem cau-
14 telam habilitare reum, & ponere in libertate, antequam offerat compoſitionem, licèt hoc non ſit de eſſentia, ſi ex proceſſu appareat quid ſubſtantiale criminis, alias ſi parum conſtaret de delicto ita vt non eſſent indicia ad torturam, ſaltim dicetur extorſio, & compulſio facta metu carceris, Paris de ſyndic. verb. compoſitio verſ. an ſi eſt facta, Carrer. §. circa lo. 6. nu. 234. Dicit cũ Præſide facta, nam tractatio compoſi-
15 tionis veniæ cum Præſide non inducit confeſſionem delicti, nec inditium, quod ſecus eſt in illa, quæ fit cum parte, nam graue facit inditium, ſic diſtinguit Boſſ. tit de remed. ex clement nu. 29. Gabriel. Roman. tit. de malef. concluſ. 4. Nouell. in tract. ad defenſam nu. 108, ſequitur (ex cauſa,) Aduerte quod in cauſis ſtat tota iuſtitia compoſitionum. Enim verò negari nõ poteſt, quod compoſitio non ſit actus miſericordiæ, ita vt Eccleſia ad hoc debet eſſe pronior nè intingatur sãguine, ſed fulgeat miſericordia 17. quæſt. 4. cap. ſi quis Diaconus cum ſequenti, ſed id qđ
16 repræhenditur eſt, nè inconſideratè fiant, & ob ingluuiem pecuniæ iuſtitia non exerceatur, & ſic ſcias, quod de iure pœnæ corporales in pecuniarias cõmutari non poſſunt, perſona enim delinquit, & non burſa, Doctor. l. ſancimus C. de pœnis, & Iudex non poteſt eſſe clementior lege §. quoniam auth. de iudic. & plus eſt, quælibet minima cor-
17 poralis pœna, quam quæuis magna pecuniaria, Bart. l. 1. § fin. ff. de pœn. Et quamuis Baronibus in Regno ſit communicatum per literas arbitrales, quod poſſint componere, tranſigere, & remittere, quòd ſolius Principis erat, vt in Cap. Regni, Exercere volentes, tamen in dicta litera, & Priuilegio, dicitur eſſe facienda hæc cum cauſa, vndè ita intelligi debet conceſſio referens pro vt eſt relatum, l. aſſe toto ff de hæredib. inſtituen. & fines conceſſionis egredi non debemus, Bald. l. diligenter ff. de mandat. & ſine cauſa componens, peccat grauiter, Petra fol. 53. num. 53. Roland. conſ. 18 nu. 81. nam licet prouen-
18 tus ſint fructus iuriſdictionis, ita vt veniant appellatione fructuum, Anna ſingul. 421, Addentes ad Capyc. dec. 185. tamen iuxta iuris normam percipi debent, allegatur l. 1. C. de vſur. fiſcal. vbi li. et prouentus, & pœna ſint in fructu, non tamen debet nimis emungi, exigẽdo etiam pœnam pœnæ, liceţq; multi teneant inpropriè dici fructus, nam fructus dicitur quod renaſcitur ſingulis annis, & proindè videmus quod non
19 ponuntur in corpore feudali, Frecc. auct. 3. in fine, prout dixit etiam de ſubuẽtionibus, & donatiuis D. de Franch. deciſ. 172. vt dixi pragm. 5. ita quod in releuio non ponuntur in introitu, nec de illis ſoluitur quidquam, prout debetur de omni minimo reditu feudali, & ratio eſt quod ius deſtinauit illos impendi debere in pertinentibus ad iuſtitiam, vti pro ſalario officialium, & aliorum miniſtrorum, pro accomodandis domibus Prætorijs, alendis carceratis pauperibus, & ſimilibus, & propterea, licet ad manus Baronis veniant, & dicantur fructus iuriſdictionis, tamen at-
20 tẽditur primæua deſtinatio, & id quod prin-

principaliter fieri debet, vt ff. ſi certum pet. l. ſi quis Tiraquell. de retract. §. 30. gloſ. 1. licet Princeps deberet hodiè incorporare in corpore introituum, cum Barones mutauerint cauſam deſtinationis talium fructuum, & de ijs faciũt maiorem introitum, quam de alijs redditibus, vel ſanctiùs ordinaretur, ſi ad
21 manus Baronum non peruenirent, ſed deputaretur perſona pro illis, & fiſco computus quotannis daretur, ceſſarent tot tyrannides, remota cauſa tantorum malorum. Et conſequenter cauſa debet attendi in his compoſitionibus latè Seſſe de inhibit. cap. 1. §. 5. nu. 15. cum ſeq. veluti ſi quis per inprudentiam deliquerit, & non doloſè, tunc ceſſante
22 dolo, facilis debet eſſe ad compoſitionem Baro, l. 1. ff. de abigeis; Et ſic ſi nõ appenſatè, ſed in rixa, l. reſpiciendum §. delinquunt ff. de pœn. ſi nõ ſit homo ſolitus delicta patrare, nam nimis durũ eſt, quod pro vno delicto ordinariè puniatur, nõ enim qui peccauerit, ſed qui perſeuerauerit dicetur reus, niſi eſſet
23 delictum atrociſſimum, vt 45. diſtinct. capite plerumq; Item ratione leuioris criminis, Afflict. in Conſtit. ſi quis aliquem, vbi per eam Conſtitutionẽ imponitur pęna manus vulneranti, tamen dicit ibi Afflict. quod exiſtente aliqua cauſa, cum delictum non ſit de atrocioribus, Iudex debet eum admittere ad compoſitionem; propter multitudinem filiorum, & paupertatem patri debet condonari, capit. 1. de his qui filios occide. l. qui in Prouincijs §. 1. ff. de ritu nupr. propter incertitudinẽ delinquentium pęna temperatur, Gayll. obſeruat. 109. 2. par. propter ætatem minorem ſecundum caſus contingentiam pœna temperatur, quod latè excutit D. de Franch. deciſ. 120. ratione ſexus, & ho-
24 neſtatis; Mulieres enim, licet vt maſculi debeant puniri, Doctor. l. ſi quis ff. de iuriſdict omn. Iud. Illæ tamen non damnantur ad triremes, nec deportantur, nè pudore, & verecundia indè notentur, l. quiſquis §. ad filias C. ad leg. Iuliam Maieſt. Gayll. obſeru. 36. 1. par, Item nobilitas artis inſignis, & excellentis peritia, probatio meritorum, prouocatio aduerſarij, delicti diuturnitas; dormientis delictum, furor, ignorantia, ebrietas, ira, probitas vitæ ante actæ, caſus, officium, & alia multa ſunt iuſtæ cauſæ miſerendi, & componendi, Doct. l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his qui notatur infamia, multa ponit Carrer. §. 7. nu. 171. cum ſeq. omnia congerunt Tiraquell. in tract. de pœn. molliend. benè Clar. quæſt. 60. Blanc. in pract. crim. §. iuris permiſſione cum ſeq. Nouell. in tract. ad defenſam, Afflict. prolixè cap. 1. §. ſi quis hominem de pace tenenda; In delictis verò atrocioribus, doloſis, mali exempli, & ſcandali,
25 quæ numerat Clar. quæſt. 1. nu. 9. vt in raptoribus Virginum, ſacrilegijs, latrocinijs, inceſtuoſis, falſis, & ſimilibus delictis, quæ ibi adducuntur, ac in ſolitis delinquere, & quietem publicam perturbare, in his culpa magna eſt pœnam temperare, & porrò licet pœna iuris nõ eſſet capitalis in reo pro crimine, quo detinetur, ſi ille tamen erit ſolitus ſę-
26 piùs delinquere, poterit pœna alterari vſque ad capitalem, licet delictum ſui natura non illud ſit tale, quod eſt mirabile dictum Gram. voto 17. Marſ. ſing. 378. Carr. §. circa lo final. num. 107. Adde Bald. & cæteros l. quid ergo, §. pęna grauior ff. de his qui notantur infam. & idẽ Marſ. ſign. 244. ſed aduertit ille, hoc licere maioribus Magiſtratibus, & non alijs; ſed Vaſq. controu. illuſtr. 35. nu. 24. & controu. 14. diſcedit
27 ab hac opinione, dicens quod donec ex cauſa à iure indicta licet pœnam alterare, is qui erit legitimus Iudex puniendi, is etiã alterare poterit, ſed Clar. quæſt. 84. nu. 11. in practica dicit ſeruatam opinionem Marſil. & aliam fuiſſe receptam quoad modum procedendi in carcerando, & torquendo actiùs, ſed quidquid ſit de iure, optimè defenditur Vaſq. & in Capit. Regni Ad peruerſorum, vno de literis arbitrarijs expreſsè ſancitur per Regem Robertum, nè compoſitiones fiant cum hominibus

malæ vitæ,& famæ,cum quibus ſperari
non poteſt ſalus. Præcepit enim Deus,
maleficos non patiaris viuere ſuper ter-
ram, 23.quæſt.5.§.hinc etiam Nu.35.
non recipies pretium à reo, quia pre-
28 tium ſanguinis eſt,& Deuteronom.13.
Non parcat ei oculus tuus, ſed interfi-
cies eum,Pſalmiſta,non miſerearis om-
nibus qui operantur iniquitatem. Hinc
reſpondi, Conſtit. Regni Foriudicato-
rum,& alias pragm.permittentes occi-
di foriudicatos,non inducere peccatũ,
vt putabat Arnon. ſoliloq. 9. & malè
nam Princeps diſpoſuit hoc,permittẽte
iure diuino, & fuit inductum ad publi-
cam vtilitatem,vndè non peccatur, &
nè authoritas deſit, ſic Afflict.Conſtit.
Pœnam eorum, docet Diuus Thomas
quem allegat Baiard. ad Clar.§.homi-
cidium nu.21.vnde ad propoſitum,
talibus non eſt tribuenda miſericordia,
ac iſta delicta vendi non debent,vt di-
cit text.§.qua propter,authent.vt Iudi-
ces ſine quoquo ſuffrag. nam alias Ba-
29 rones aſſimilarentur beſtijs, Apocalip-
ſis, Nam quis negabit, quod peccata
quæ illi reiterant ſupra dorſum Supe-
rioris non fabricentur? nam non vin-
dicans,dat audaciam iterandi flagitia,
& maiora committendi; ac occaſio tri-
buitur aiijs delinquendi,qui non vindi-
cata talia enormia intuentur, vt expe-
rientia quotidiana docet; cauſam ita-
que attendant Barones, & poſteà per-
ſonarum conditionem, in faciendis cõ-
poſitionibus intueantur; & ſi caſus ſit
iuſtus componendi,nõ ſit nimis æquus,
nec rigidus extorquendo, ſi pęna enim
30 pecuniaria eſſet minima, dicetur con-
tẽptibilis, vndè iuxta facultates perſo-
næ onerari debent prouentu, Lucas l.1.
C. de deſertoribus, nec nimis debent
eſſe crudeles in quo crebriùs peccatur,
cum Barones vſq; ad ſanguinẽ emun-
gant, de quo continuò exclamant mi-
ſeri populi, & ferè per omnes Terras
clamor iſte reſonat, quod impijſſimum
eſt,Baro enim eſt loco paſtoris,& debet
cuſtodire,& nõ excoriare oues, Ezech.
22. Principes facti ſunt quaſi lupi ra-
paces, qui effundunt, & deuorant ſan-
guinem ouium, quæ ad cuſtodiam ei
datæ fuerunt,Lucas de Penna l fin. C.
de ſuperindict. lib. 12. Apud officiales
verò Regios non adeſt tanta libertas,
nam ſine aſſenſu Regis,vel eius Vicarij
cõponere non poſſunt, Carau.Rit.272.
& Afflict.dec.287.ponit deciſionem,
31 an Magna Curia poſſit componere
ſine licentia Proregis, & quomodo de-
beant fieri audito fiſco,& in plena ban-
ca refert ibi Vrſill.& Reg.pragmat.ſed
quia hæc auctoritas Regalis tributa
eſt Baronibus,vt poſſint componere,
permutare, & relaxare crimina, certè
deberent vti maxima circumſpictione
nè mereantur,gratijs abutendo,ijs pri-
uari,vt hic in fine dicam.ſequitur diffi-
nitio (lite pendente) aduerte quod vſ-
que ad ſententiam licitæ ſunt compo-
ſitiones, & pęnarum relaxationes,nam
vſq; ad ſententiam durant priuilegia
iſta indulgendi,poſt enim ſententiam
32 Baro, & Iudex functi ſunt officio ſuæ
iuriſdictionis, l.Iudex poſtquam ff.de
re iudic. & ſolius Principis eſt cõmea-
tum, remeatumq; dare, vt vtar verbis
text.l.relegati ff de pœnis in fin.& licet
D.Rouit.pragm. 5.tit.de abolit.num.9.
dicat ſine dubio Barones habentes me-
rum imperium poſſe gratiare foriudi-
catos, non video quomodo poſſet ſub-
ſtineri, ſi cum mero imperio non ſit cõ-
ceſſa expreſſa facultas, & priuilegium
indulgendi poſt ſententiam,cum ſit de
reſeruatis Principi, & paucis commu-
nicatum ſit, nam ſoli Principi Biſiniani
vidi hoc tributũ,Baiard.ad Clar.quęſt.
19. num.20.nam facta foriudicationis
33 ſententia,priuatus eſt Baro omni iuriſ-
dictione,prout in ſententia condemna-
tionis facta in carceratos, & non eſt
differentia in ſententia foriudicationis
facta in abſentem, quam in præſentem
34 Anna ſingul.56.vbi neq; remiſſio Ba-
roni datur, facta foriudicatione,& Ma-
ſtrill.dec.147. D.Tapp.tit.vbi de deli-
cto nu.49 & ita Franch.deciſ.370. nu.
10. quod non licet Baronibus poſt ſen-
tentiam gratiare, niſi Baro haberet ſe-

cundas

cundas cauſas, tunc appellatione pendente poterit, & his priuilegijs potiri,
35 vt lõgo apparatu decidit D.de Franch. deciſ. 370. quidquid anteà dixerit Anna cap.1.de vaſall.decrep.ætat. nu. 139. qui negat Baronibus licere poſt ſententiam licet pendeat appellatio, vel niſi Baro habeat priuilegium indulgendi poſt ſententiam, quod paucis eſt communicatum, Carau. Ritu 272. nu. 10. habent enim in Regno Princeps Biſiniani,& Dux Martinę hanc exceptam prærogatiuam, de quo latiùs dicam infra pragmat.8. Adde,quod poſt ſententiam etiam ſi appareat eam eſſe iniuſtam, quia innotuit de facti verita-
36 te,& rei innocentia, non licet reum admittere ad nouas defenſiones,vt reuocari poſſit ſententia lata ſine Regia diſpenſatione, ex text.l.diui ff.de pœn. Peregr.tract.de iure fiſci tit.de ſentent. licèt Marſil. l. 1. §. ſi quis ff. de quæſt. num.78. adducat aliquas limitationes. Proregi autem licet minuere, componere, & pœnam tranſmutare poſt ſententiam,exiſtente partis remiſſione, & non aliàs, & habita priùs relatione à Magna Curia de qualitate delicti, l. acta §. 1. ff. de re iudic. Surgens de Neap.illuſtr.fol.349. vſque ad finem. cap.18. Dicitq; (de dubio criminis ſtatu) per iſta verba, videtur quod hæc diffinitio potiùs tranſactioni,quam cõ-
37 poſitioni congruat, & tranſactio à cõpoſitione in multis differt; compoſitio enim non debet fieri niſi crimen ſit liquidò probatum,vel confeſſatum,vt in Ritu 276. compoſitio infamat,cum reſultet ex liquido crimine,tranſactio verò fit ſuper dubio criminis ſtatu, & famam non denigrat, Bald.l.quid ergo, § pœna grauior, ff. de his qui not. infam.Luc.l.1. C.de deſerto.Carau.Ritu 271.& in tantum ſunt diuerſæ,vt prohibita tranſactione,non ſit prohibita compoſitio,ſecus è contra, Carau. Ritu præcit. nu.8. delicta per tranſactionem
38 reuiuiſcunt ex nouis indicijs obuẽtis, compoſitio cum fiet ſuper liquido crimine,ampliùs non controuertitur, Sa-
lyc.l.fallaciter C.de abolitio. licet iſta opinio ſit confutata,cum ſiuè per tranſactionem,ſiuè per compoſitionem delicta ampliùs non reuiuiſcant,Grilla.in fin. de relaxatione carcerat. Paris in tract. ſyndic.verbo compoſitio verſ.an facta, Farin.quæſt.5. Adde Gabr.concluſ.23. tit.de malefic. quod tranſactio certo modo fatetur delictum, immò ſi
39 reus abſoluatur nouis ſuperuenientibus inditijs, vt communiter ſententiæ criminales ferri debent, cum ſimpliciter abſoluere non debeat Iudex inditiatum,Carau.Ritu 248.nu.18.Franch. dec. 276. tamen inſtantia illa perempta per bienniũ, licet probationes perfectæ ſuperuenirent, tamen non poterit
40 legitimè reus moleſtari, vt refert Franch.latè deciſ.653.licet Theſſaur.deciſ. 81. dicat inditia recipi poſſe ad 10.annos, lite verò non conteſtata actio criminalis pręſcribitur ſpatio longo l.querelam C.de falſ.Theſſaur.deciſ.208.&
41 ſic videtur,quod iſta diffinitio nõ procedat. Dic quod prædicta ſunt vera, ſed iſta nomina propter alias conformitates multotiès confunduntur vt l. ab accuſatione ff.ad Turpillia.Nec impedimento eſt,quod compoſitio fiat ſuper liquido,cum omnia crimina hodiè, quaſi per viam tranſactionis, & redimendi vexationes fiant,nè infamentur rei,vt Paris dicto verbo cõpoſitio verſ. final.Carau.Ritu 271.& admittunt eas Iudices,& ſic omnes cõpoſitiones tranſactiones dicuntur,vel poſſet dici,quòd licèt crimina ſint manifeſta, quia pęna non poteſt eſſe certa, cum ex proceſſu informatiuo non poſſit oriri certa pęna niſi audito reo in defenſionibus, vndè ſemper poteſt dici dubius criminis ſtatus: Item ſequitur, (de ſoluendo fiſco certam pecuniam,) nam pœnæ fiſco applicantur,& ſic Baroni,qui in eius locum ſuccedit in Terra ſibi infeudata,
42 vt dicam infra pragm. 8. & eas vſurpans ſibi Iudex, vel Aerarius grauiter poſſet puniri, l.1.2.& 3. ff. ad leg. Iul. repetund.dicit etiam (fiſco) ad differẽtiam pœnæ,& intereſſe, quæ applicantur

tur parti, nam facta remiſſione à parte nihil hoc nocebit fiſco, nec è contra, Couarru. variar. reſolut. cap. 10. Clar. quæſt. 58. & proindè vltima ſequitur diffinitionis particula (parte concordata) quæ vltima pars reputatur Baſis, & forma principalior compoſitionũ, tranſactionum, & gratiarum, quæ niſi parte concordata fieri non poterunt, nec ab officiali, nec Barone, nec Principe, cum Princeps iuri tertij præiudicare nõ poſſit; l. 3. §. ſi quis ff. nè quid in loc. publ. licèt in hoc multi contrarium teneant, vt Theſſaur. deciſ. 21. qui refert, quod valeat remiſſio pœnæ, ſed non intereſſe partis, vide Peregrin. de iure fiſci tit. de
43 pœnis nu. 16. & quod Princeps neq; de poteſtate abſoluta poſſit parte non remittente facere gratiam, vel delicta tranſigere Gramat. voto 35. Petra de poteſt. Princip. cap. 24. Baiard. ad Clar. quæſt. 59. num. 43. & nunquam dicunt Doctores fuiſſe auditum, Regem noſtrũ non præcedente partis concordia cuipiam indulxiſſe, vt latè Ioſeph Seſe tractatu de inhibit. cap. 1. §. 5. nu. 23. cum ſequ. Reg. de Pont. tract. de poteſt. Proreg. tit. de prouiſionibus §. 4. num. 12. tanto magis, quod fiſco audito gratiæ exequuntur, & Conſilium Collaterale non approbat reſcripta ſine partis remiſſione, cum iuri publico, & priuato præiudicetur Theſſaur. deciſ. 21. Farin. tit. de inquiſitione quæſt. 6. Boſſ. rubr. de remedijs, ex clementia Principis. Et quod debeat præcedere, & nõ ſubſequi partis concordia, de Ponte loco cit. & conſ. 69. & ita dictat Ritus, & pragmaticæ ſuper hoc, & idem procedit in cõmutatione pœnæ corporalis in pecuniariam Peguer. dec. crim. cap. 6. & habetur Capit. Regni Ad peruerſorum, Menoch. de arbitrar. Iudic. caſu 447.
44 An autem Princeps poſſit cogere partes ad pacem? Dic quod non eſt dubiũ hoc licere ſoli Principi, indè reſtiti ego Præſidi Prouinciæ, qui vti volebat hac facultate pro bono publico, & certiorauimus Proregem, vt facultatem nobis tribueret cogẽdi certos nobiles ad pacem, & cautionem præſtandam ad inuicem nomine Regio, & ſic pluriès obſeruauimus in occurrentibus caſibus, vel obuiandum ſcandalis imminentibus, certiorare Principem, & ita refert de iure Regens de Ponte in ſuo tract. tit. 1. cap. 1. nu. 4. & prius deſtinabantur homines, qui curam haberẽt ſedandi inimicitias, quod vidi ſeruatum in multis locis, & de iure appellantur Irenarchæ vt l. 1. C. de Irenarch. lib. 10. quorum
45 officium vti pium, valdè Doct. ibi commendant, ſed hoc non poterint facere Barones auctoritate iudiciaria cogere ad pacem, ſed re deducta in iudicio, ex officio poterint iubere præſtari cautiones ad inuicem de non offendendo, ſi
46 ſcandala imminent in perſonis, & familijs nobilibus, Franch. dec. 359. Viui. dec. 435. ſic & mandare nè exeant de domo ſub pœna, nè veniant ad arma, l. æquiſſimum ff. de vſufr. multa conceduntur pro bono pacis, & hoc antequã fiant delicta Iudici licebit, vt benè Felyn. cap. 1. de tregua, & pace; nam qui delictum aliquod commiſerint ex debito carcerare eos tenentur, & poſteà in exitu liberationis ex officio cogere ad cautiones, vt Franch. ibi, & latè de Ponte loc. cit. nu. 13. cum ſeq. aliàs non licet inferioribus, niſi ſuadere partes, ſed non cogere Maſtrill. nouiſſimè in tract. de Magiſtr. lib. 3. cap. 4 nu. 283. Marſil. conſ. 98. num. 4. Auiles cap. 6. Pretorum nu. 25. in fine, & ſic Alex. l. i. §. & poſt operis ff. de noui oper. nunciat.
47 Sic etiam quæritur, an Princeps ſub conditione poſſit gratiare reum, ſcilicet cum cõditione, dummodò procuret remiſſionem infra aliquod tempus, de Ponte in ſuo tract. §. 4. num. 8. tit. 1. diſputat, & refert ſolitum eſſe fieri tales gratias, & in indultis videmus ſic fuiſſe ordinatum, & ita Franch. deciſ. 109. verum intereà ſolet poni clauſula, nè partes accedant ad loca offenſorum, Farinac. loc. cit. nu. 25. ſed an hoc lice-
48 re poſſit Baronibus, ſub iſta conditione, vaſallo gratiam concedere? videtur q; ſic, nam dum habent poteſtatem indulgendi,

Digitized by Google

gendi, poterint ea vti ſicut Princeps; ſed aduertè quia hoc Principi licet, quia gratia interim ſtat in ſuſpenſo,vndè habetur loco guidatici, ſed eum ſolus Princeps poſſit guidare parte exiſtente,ideò Baroni nõ licet,niſi ex maxima cauſa, vt dicam infra, & innuit idem de Ponte loco citato nu. 53. ſed partis remiſſione ſtãte,Baro poſſet gui-
49 date vaſallum qui non vult comparere in iudicio,vel ſi ſe præſentauerit, poterit ſuperſeſſorium reſcriptum concedere ad omnem ordinem, cum cautione de ſe præſentando, & in hoc articulo aduerte quod hæ ſuperſeſſoriæ ſi fiant poſt litem cõteſtatam, & labatur bien-
50 nium, inſtantia periret, & Baro ſi vellet cauſam proſequi,ei obſtabit peremptionis inſtantiæ exceptio,quæ perimit acta probatoria,vt ſollemniter Franch. dec.613. & cautio etiam data expirat, vt benè probat text ſingul. l.pœn. §.fin autem gloſ. liberari C.de fideiuſſ. Foller.pract. crim.ibi fiat conteſtatio num. 13. Carau.d.Ritu 248.nu.18.Muſcat. de fideiuſſ.par.1. quæſt.5. quod elapſo biennio cautio toties quoties expirat, niſi reſcriptum eſſet conditionatum,qđ interim nulla currat inſtantia,nam cõ-
51 ſenſu partium inſtantiam poſſe ſuperſederi,nè tempus currat dicunt aliqui, vt Alex. l.properandum C.de iudic.& ibi Iaſ.ſed communis eſt in contrarium quod talis inſtantia vti introducta fauore publico non poſſit breuiari partis conſenſu, ſic gloſſ.l.2 §.ſed ſi Iudex ff. de iudic. Marant.in ſua praxi ibi (omnia fiant durante inſtantia) nu.13 Immò quod lapſus iſtius tẽporis,loco gratiæ ſit,dixerunt multi ex l.falsò C.de diuerſ.reſcriptis.

In aliquibus tamen caſibus non eſſe neceſſariam partis remiſſionem nouiſſimi excitarunt ex text.pragm.11.tit.de abolit. & ibi Rouit. ſimpliciter hoc ſequitur,& in pragm.8. tit.de compoſ.in tex.dictæ pragm. vbi publicatur indultus generalis,quod pro fœlici matrimonio noſtri Regis ordinatum fuit,vt omnibus fierent indultus, exiſtente partis remiſſione, declarando, ſubiungit (remiſſionem non requiri in caſibus prouocationis, vel ſimplicis inſultus, ſeù
52 diffidæ cum euaginatione,vel delatione armorum prohibitorum, ſi tamen vulnera, aut percuſſiones ſequutæ non fuerint) & ita anteà dixit Clar.quæſt. 59. num.4.non eſſe neceſſariam partis remiſſionem in prædictis caſibus,quia nullum poteſt conſiderari intereſſe partis, nec iniuria rei, quod ſequutus fuit Farinac.quæſt.6.num.21. & nouiſſimè Maſtrill.tract.de indultu quæſt.24. Ioſeph Seſe tract. de inhibit. cap.1. §.5. Omnes in vnum conſentientes,non requiri remiſſionẽ in caſibus prænarratis. Sed dubium eſt, an hoc pro regula ita ſit obſeruãdum, vt Barones in cauſis prænarratis poſſint ſine partis con-
53 cordia gratiare,componere, ac tranſigere delinquentes, vel dicta pragmatica ſit intelligenda, eam procedere in ſolo Principe tantum,in abolitione generali, vel particulari per eum facienda,nam & præfati Doctores ſupracitati, ſimiliter in interpretatione indultus fecerunt hanc declarationem,vt partis remiſſio non ſit neceſſaria, vt quis frui poſſit indultu per Principem facto, ſi erit inquiſitus in aliquo ex caſibus dictis; vndè ius hoc ſpeciale non videtur trahendum ad regulam l.ius ſingulare ff. de legib Ideò dicendum erit, quod ſoli Principi hoc competat; nam videtur noua diſpoſitio aduerſaria iuri cõmuni ex eo quòd de iure,cui competit
54 accuſatio,debetur ius remittendi,Bar. conſ.175. Addit. ad deciſ.Capp. Tholoſ.127 in fine, Clar.quæſt.59.nu 21. & iſta diſpoſitio pro hoc iucundo facto Principis,videtur poſſe ex hoc ſubſiſtere, vt licuiſſet ei diſpenſare, quòd prohibetur inferioribus; nam facultas diſpenſandi ſuper iure naturali, vel poſitiuo,vt dixi pragmat.1.eſt illis interdicta; Attamen contrarium ſentio,quod dicta pragmatica non aliquo modo diſpenſat,ſed declarat,vt ibi conſtat,dum dicit (Declarantes non eſſe neceſſariam remiſſionem) dixit enim priùs ſuã

men-

mentem non eſſe, vt delicta condonentur, niſi partium remiſſione præcedente, & ſic conſtat de intentione Principis, nolentis præiudicare iuri tertij, vn-
55 dè non eſt dicendum voluiſſe vti poteſtate ordinaria, vel abſoluta, nam vltra quod non poteſt, vt communiter Doct. & in terminis Farinac. refert quæſt. 6. num. 18. Crau. conſ. 5. neq; præſumitur voluiſſe, tùm quia ſic enunciauit, tum quia non adſunt verba ſonantia diſpẽſationem, nec vſum abſolutę poteſtatis, vti aſſolet fieri, dicendo non obſtante iuris diſpoſitione, de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia, ex quibus
56 clauſulis ſolet capi argumentum quãdo Princeps velit vti ſua poteſtate; Grammat. conſ. 34. & voto 35. & Farinac. d. quæſt. 6. nu. 18. vndè dicendum eſt eam pragm. eſſe declarationem vniuerſalem, ex qua omnibus ius eſt tributum dicendi; iſtos caſus non indigere partis concordia, qui enim declarat nil noui diſponit l. hæredes §. 1 ff. de teſtament. Gabr. tit. de reg. iur. concl. . . . . .
57 Nec dicas illam pragmaticam fuiſſe latam pro illa vice, & cauſa indultus; nam cum non ſit noui iuris inductiua, ſed declaratiua ea ſemper manebit, & D. Reuir. vir inſignis nouiſſimè, locis præcitatis, ſic ſimpliciter eam intellexit, hodiè non eſſe neceſſariam in dictis caſibus remiſſionem. Et ego dum eſſem Auditor in Regia Prouincia Calabriæ citra, & capta fuiſſet informatio per ipſum Tribunal contra Nobilem Scipionem Migliareſium, ad querelam Doctoris Martini Burgneda tunc Iudicis Ciuitatis Coſentiæ, de diffida extra negotium officij, dum ipſa Regia Audientia rigidè procederet, ille habuit recurſum ad Proregẽ, & obtinuit gratiam in forma Cancellarię, & dum pars inſtaret in Collaterali pro reuocatione viſis actis, fuit confirmata, ex ratione prædicta, & præſentauit dictam gratiã, quam nos confirmauimus, & obſeruauimus, vndè ea lex, pro generali obſeruatur; Princeps enim poteſt declarare
58 caſus, in quibus non poteſt dici pars offenſa, nam ſi videmus ſtari dicto Duellistarum, & Peritorum in arte, fortiùs q Principi placuit legis habet vigorem declarandi nullam adeſſe iniuriam inſultato, ſine appenſamento, & ſic, & in reliquis; nam & ſi cõſuetudo poteſt in-
59 ducere, vt id quod ſonat in iniuriam, iniuria nõ dicatur, vt Doct. l. item apud labeonem §. ait Prætor, & §. ſed quod adijcitur ff. de iniur. fortiùs potuit fieri per legem; Princeps. n. poteſt facere de delicto non delictum, de Ponte tit. de prouiſ. §. 3. nu. 36. cum par ſit potentia Doct. l. de quibus ff. de legib. vndè hac ſuppoſitione ſtante, cum Barones habeant priuilegium indulgendi, & componendi, vel permutandi parte concordata, cumq; partis remiſſio de iure non requiratur in prædictis, ergo fatendum eſt licito iure, poſſe vti eorum priuilegio; Nec refert regula illa, quod cui cõpetijt ius accuſandi, & etiam remitten-
60 di ius ei debetur, nam procedit vbi pars remanet intereſſata, vel affecta; cumque iſtis caſibus ſit declaratum, vtrumq; ceſſare, vt dicit ibi Seſe nu. 22 propterea nulla eſt requirenda partis remiſſio, nam de iure, & per Ritũ Magnæ Curiæ 215. admittitur ad accuſandum, & proſequendum qui ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequitur, ſed cum declaratum ſit, nullam poſſe conſiderari partis intereſſe, nec offenſam, ergò ceſſat ius proſequendi.

Sed hoc attento, ſuboritur alia difficultas, quod in dictis caſibus, vel non competat partibus ius accuſandi, dùm non competit ius remittendi, vt dicit Plazza Epirom. delict lib. 2. cap. 39. nu. 17. Farinac. quæſt. 13. nu. 1. vel ſi non requiritur partis remiſſio, poſſit Baro appellatione remota gratiare, & componere, non obſtante querela partis;
61 Reſpondeò quod multi habent ius accuſandi pro publico intereſſe, vt delicta puniantur, vndè ſemper quod pœna venit applicanda fiſco, etiam ſi ſua non interſit, poterit de iure communi quilibet accuſare, ſecundum communẽ opinionem, etiam in priuatis delictis.

Clar.

Clar.queſt.17.nu.2.Farinac.quæſt.12.
62 num.9.vndè ſic in iſtis caſibus poterit
admitti accuſans adiuuando partes fi-
ſci;verum quia accuſator non habet de
iure intereſſe,eius inſtantia nõ attendi-
tur, niſi quatenùs fiſcus voluerit cauſã
proſequi, ſed quando libuerit gratiare,
& cauſam finire ceſsãt et partes inſtiga-
toris,& non datur locus appellationi,vt
benè Carau.Ritu 272.nu.1. qui diſpu-
tat ſi requiratur remiſſio denunciantis,
vel accuſantis,cuius non intereſt,& cõ-
cludit componi poſſe,nulla habita illius
exiſtimatione, & ſic poſſet dici, Baro-
nes poſſe gratiare, & componere, quæ
vti noua ſunt notanda,& rectiùs intuē-
da; ſed an in ſimilibus,vbi pars non
videtur offenſa,poſſit fieri extenſio, vt
partis remiſſio non requiratur? Vide-
tur quod cauſa indulgendi ſit fauota-
bilis,& ſic extendenda,vt D.Rouit. di-
cit pragm.5.tit.de abolit nu.8. & licèt
63 reſpectù partis alterę videatur odioſa,
tamen vnum negotium poteſt eſſe par-
tim fauorabile,partim odioſum diuerſo
reſpectu, & tũc attēditur cauſa fauora-
bilis l.ſi de interpretatione ff. de pęnis,
Doct.l.1.C.de in ius voc.hinc Maſtrill.
loco cit.dicit non fuiſſe extenſam hanc
pragmaticam ad alapam datam, & ra-
tio eſt,quia offenſa erat perſona,& pra-
gmatica ſic declarauit, ergò ſi non eſ-
ſet ſequuta percuſſio,ſed alter alteri in-
iuriam dixiſſet,paria delicta mutua cõ-
64 penſatione deberent tolli l. viro atq;
vxore ff. ſolut.matrim.& videtur poſſe
cõponi,& ita in Regia Audientia in ſi-
milibus,partibus non inſtantibus,& ſic
tiſſantibus,ſine remiſſione concordaui-
mus,ex iuribus prędictis,vbi autē adeſ-
ſet offenſio ceſſant ſupradicta,vt eſt vi-
dere nouiſſimè apud D.Rouit. in tit.de
falſ.pragm.2.vbi diſputat,ſi falſitas nõ
65 ſit nociua, an liceat ſine partis remiſ-
ſione indulgere; Et habemus Ritum
272. quem exornat Carau.ibi,quomo-
do remiſſiones fieri debeant,& nouiſſi-
mè Baiard.ad Clar.quæſt.58. & an re-
miſſiones fieri debeant à proximioribus
66 in gradu, quomodo à pupillis,& quid
ſi filiæ ſint excluſæ à ſucceſſione,quia
dotatæ, de quo articulo benè Molfeſ.
67 conſ.11.quid ſtante remiſſione princi-
palis offenſi, vel ſit exterus, & ignotus
occiſus? Adde ſi pater pro filio inuito
poſſit remiſſionem facere, Franch.in
68 deciſ.715. & multas alias quæſtiones
ad materiã ſolemnitatis harum remiſ-
ſionum non puto tranſcribendas, cum
pleniſſimè fuerit ſuper his ſcriptum ab
infraſcriptis Doctoribus, Parid.ſ.verbo
compoſitio, Boſſ.tit.de pace, Tartagl.
in pract.crim.tit.de compoſit. Fatinac.
quæſt.13.cum ſeq.latè,& Maſtrill.de
indultu cap.24.vltra Carau.Ritu 274.
& pleniùs Foller.ſuper pragm.de com-
poſit.Adde nouiſſimè dec.Franch.611.
quod remiſſiones ſunt habendę à pro-
ximioribus in gradu, licet alij ſint hæ-
redes relicti, in qua quæſtione Regens
de ponte in ſuo tract.tit.de prouiſ.§.4.
nu.17.eſt contrariæ opinionis cum de-
ciſione S.C.allegata,licet conetur,eam
diſtinguendo ſaluare, ad quem te re-
mitto,nè trãſcribere videar eius dicta.
69 Et quid ſi ſit facta pax extraiudicia-
lis inter nobiles,an ea ſufficiat,& teſti-
bus poſſit probari,& ſufficiat ad facul-
tatem gratiandi,ſine ſollemnitate pra-
gmaticæ, quæ requirit, vt fiat pœnes
acta,vide ibi de Ponte, & latiùs Seſe
70 nouiſſimè deciſ.101. Et quid ſi fuerit
facta gratia,vel compoſitio,non prçce-
dente remiſſione quorum intereſt,an
reus iterum poſſit citari,quod ſic,& pe-
cunia debet ei reſtitui,Molfeſ.conſil.10.
& ita iudicatũ vidi,non ſunt multi dies
in Magna Curia, & confirmatũ in Sa-
cro Conſilio,& poſteà in Collaterali,&
fuit denuò citatus,& bannitus per Ma-
gnam Curiam ille compoſitus ad que-
relam vxoris occiſi, quæ non interue-
nerat cum hæredibus qui fecerant re-
miſſionē: multas alias quæſtiones per-
tinentes ad hanc materiam notat D.
Rouit. tit.de abolit. pragm.5. & 11. &
in tit.de compoſ. pragm.8. Paſcal.in
tract.de patria poteſt.par.2.art.1. om-
nia coaceruauit, licet extra Prouinciã
71 ſui tractatus; Mulctæ verò,& pœnę fi-
ſco,

ſco, vel Baroni debitæ poſſunt remitti etiam parte non concordata, poſtquam eis ſunt incorporare, licet multi contrarium teneant, vt refert Petra fol. 64. benè Peregrin.lib.5.tit.8. Aduertè tamen, quod nouiſſimè adeſt pragmatica, de qua non faciunt mentionem prędicti, quod remiſſiones debeāt fieri per principales, nō Actuarijs, vel Notarijs,
72 ſed in præſentia officialiū Terræ, aliàs eſſent nullæ pragm.7. tit.de compoſit. ad tollendas præſumptiones metus, & violentiæ, quas ſolent pati coniuncti, vel principales in his faciendis; Adde quod adeò verum eſt, vt remiſſiones liberè fieri debeant, quod ſi erunt factæ etiam ſollemniter in iudicio, ſed cum qualitate, & conditione, ſeu modo reſolutiuè adiecto in caſu inobſeruantię,
73 vti de pacto quod ſolet adijci, nè reus accedat ad locum offenſi, alias remiſſio non dicatur facta, & ſimilia, cum ſint conditionalia, & actus debeat iſte eſſe purus, & perfectus, talia pacta improbantur. Rouit.pragm.8. tit.de compoſ. benè, nouiſſimè Maſtrill. deciſ.38. & in ſuo tract.de indultu cap.24. Cogentes verò ſcias quòd pœna mortis puniuntur pragm.1.tit. de capientibus homi-
74 nes; Remiſſiones verò quando remittens eſſet in longinquis partibus poſsūt fieri per procuratorē cum ſpeciali mandato publico, Baiard.quæſt.59. nu.46. Vnum nota, quod ſi pars renuat facere remiſſionem, quia exceſſiuum intereſſe prætendit, poteſt Iudex arbitrari, & cogere partem, vt Theſſaur.deciſ.21. nu. 3. in fin. ad concordiam prætenſi intereſſe.

Quæ dicta ſufficerent ad cognitionem terminorum, & ad effectum nè Barones errent: At quia per nouas pragmaticas ſunt excepti aliqui caſus, in quibus prohibetur Barones componere, propterea pro complemento, hic inſero, ſcias quod per pragm.fin. tit.de ſodomia eſt prohibitum, nè in crimine ſodomiæ, & blaſphemiæ Dei, Beatæq; Virginis, poſſint pœnæ commutari, aut relaxari, quodq; generaliter ſeruatur, ſed vidi multoties dubitatum, an in iſtis criminibus, cum ſit prohibita com-
75 poſitio, ac pœnæ relaxatio, ex cauſa pœna poſſit per Iudicem minorari, vel ſtatutum prohibeat omninò fieri minorationem, veluti ſi quis dormiendo coierit contra naturam, vel blaſphemauerit ex dolore alicuius infortunij, vel ſit ebrius, quæ omnia minuunt pœnam, Afflict. Conſtit. Blaſphemantes. Loth enim ab inceſtu ebrietas excuſauit, cap. inebriauerunt Loth, 15.quęſt.1.l.omne delictum, §.per vinum ff.de re militari, ſicq; dormiens, vt latè Gaill. obſeruat. 110. 2.par. An ſit permiſſa pœnæ cōmutatio: multi dixerunt quod non, nam lex in iſtis delictis pœnam ad vindictam ſtatuit, quæ licèt dura, ſeruanda erit, l.proſpexit ff.qui & à quibus, Affl. Conſtitut. Aſperitatem: Contrarium reſpōdi, quòd caſus ommiſſus remanet
76 in diſpoſitione iuris, l.ſi extraneus ff. de condit. ob cauſam, & recipit reſtrictionem, & interpretationem à iure communi, licèt ſit exorbitans, l.cōmodiſſimè ff. de liber. & poſthum. de iure in quocunq; crimine, licet magno, licitæ ſunt ex cauſa pœnæ minorationes, l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his qui not.infam. l.reſpiciendum §.delinquent ff.de pœn.non enim rectè intelligitur illa vulgaris propoſitio ſufficere delictū factum, perbellè declarat Plot.
77 de in litem iurando §.6.num.18. Menoch.de arbitr.Iud.caſu 325.cum ſeq. multi enim opinantur pœnam ſtatuti minui non poſſe, nec commutari ſine Regis aſſenſu, ex l.ſeruos C.de via publica, quæ intelligitur non poſſe ſine cauſa extrinſeca apparente ex actis, ſecus intrinſeca, illa enim eſt exercenda per Principem, Clar.quæſt.85. nu.10. benè, & ſic ad quæſtionem redeundo, reſpondi licere pœnas minorare, non
78 tamen pœnam pecuniariam eſſe applicandam Baroni conſulerem, nè eſſet diſputandum de cauſa, & cauſis, & an in fraudem legis factum fuerit, ſed pio loco eſſe applicandam, vt teſtatur Baiard. ad Clar. quæſt. 59. fieri in multis

locis,

locis,& Viui.dec.275.poſteà viſus corroborat dictam opinionem, dicens ex cauſis fuiſſe quemdam inquiſitum de blaſphemia condemnatum ad exilium biennale cum poteſtate redimendi, applicanda Baroni,vt ibi nu.18.& pœna blaſphemiæ eſt triremium,vt tit.de blaſphemia 3.pragm.ſimiliter fuit dubitatum cum pragmat. prohibeat, vt dixi compoſitionem in cauſa blaſphemiæ
79 Dei,& Beatæ Virginis,ſed nil dicat de Sanctis. an in blaſphemijs Sanctorum poſſint fieri compoſitiones; Iudices ob timorem omnes ſeruant ſimpliciter in omnibus blaſphemijs non componere. Ego non cauſa inuitandi ad delinquẽdum, ſed pro veritate dicerem qđ ſic;
80 nam maius non compræhendit minus, ita diſpoſitio facta in caſu maiori non extẽdatur ad minus,gloſ.clementina 1. de præbendis,& ratione perſonarum delictum dicitur grauiùs, ex perſona enim leges penſitant dicit tex.l.1.C.ſi quis imperatori maledixerit;plus namque errat blaſphemans Deum,ac Beatam Virginẽ, quàm Sanctos,vndè prouiſio hæc ad Sanctos non extenditur, argum.l.aur.facta ff.de pęnis; accedat, quòd ſumus in pœnalibus,& ſtatutis, quæ ſtrictam habent ſignificationem, cap.odia de regulis iuris in 6.l.3.§.hęc verba de negot.geſt.& in vno prohibitum in alijs cenſetur permiſſum l. cum Prætor. ff.de iudicijs, & ſtatutum ſi vo-
81 luiſſet,dixiſſet, l.vnic. §.fin autẽ C.de cad.toll.ſicq; dicit D.de Franch.deciſ. 140. de reo condemnato ad triremes ad vitam,quòd ſi fugerit non erit morti tradendus,vt in deportatis, cum lex
82 potuiſſet dicere; & nõ dixerit;ſicq; dixit Viui.dec.504.filius familias ſi commiſerit vſuram, & non habeat bona, iuxta Conſtit. Vſurariorum, dantem pęnam publicationis bonorum, ſi filius non habeat,alia pęna non erit irroganda, cum lex non dixerit, nec ius com-
83 mune aliquam pœnam imponat; ex quibus putarem compoſitionem non eſſe omninò prohibitam, confert id qđ dicit Afflict. Conſtit.blaſphemantes de quæſtione, quod pragm. loquens de blaſphemante Sanctos, nõ extendi deberet ad blaſphemantem vnum Sanctum; verum ex cauſis applicarem prouentum pio loco,vel in elemoſinis, vt dixi ſupra; nõ audeo tamen hęc firmare, cogita. Nam de iure communi videtur prorſus interdicta compoſitio,ex his quæ nouiſſimè,ac cœteris copioſius coaceruauit inſignis ille vir Ioannes Hieronymus Epiſcopus Laquedonen. ex vetuſta, & Nobili in Ciuitate Rauellenſi Campanilium familia in ſuo Diuerſ.Iuris Canon.rub 11.cap.26. nu. 75.& 78. Adde, quòd ſimiliter ſi eſſemus in delicto attentato,vel vbi non veniret pœna ordinaria imponenda, ex cauſis dubitari ſolet, ſi tunc liceat componere,& Gram.deciſ.43.dicit qđ in falſi crimine, vbi pęna extraordinaria eſſet irrogãda liceret, & pro attentata ſodomia dixit Rouit. ſuper pragm. a. tit.de ſodomia, licet contrarium teneat Maſtrill.de indult.cap.31.nu.15. Peguer. deciſ.39.nam ſtatutum maximè pœnale eſt ſtrictiſſimè interpretandum in caſu proprio, & ſignificatu po-
85 tiori,non in abuſiuo,l.3.§.hæc verba ff. de neg. geſt. Tiraq. de retract. conuent.§.35.gloſſ.1.Gramm.dec.92. idẽ de iure communi, & indultis generalibus, fuit exceptum crimen lęſæ Maieſtatis, & fuit interpretatũ intelligi debere quando verè, & propriè lederetur de directo Maieſtas, tũc enim cõmittitur verè crimen lęſæ Maieſtatis, vt Bald. l.1. C.de priuat. carcer. ſecus ſi quiſpiam maledixerit, vel attentauerit moliri, vt D.Rouit. pragm.5. de abolit. nu.22.ſicq; in falſa moneta,in attenta-
86 to aſſaſſinio quando non eſt deuentũ ad actum perfectum,iuxta diſtinctionẽ Gram.voto 11.& Capyc.deciſ.126. & Afflict. in Conſtit. Aſperitatem, & in attentata ſodomia,quæ omnia ſunt notanda, quod vbi non eſt eadẽ ratio punitionis non procedit lex pœnalis,licet Maſtrill.in attentata ſodomia contrarium ſentiat,in tract. de indultu quæſt. 38. num.8. ſed poteſt conciliari,nam

actus ille fuit conſumatus, licet non perfectionem totalem habuerit, vt ibi; alia delicta, quæ à Baronibus componi non poſſunt. Multos audiui qui attendunt diſpoſitionem l. tranſigere C. de tranſact. quæ multos caſus ponit cum
88 quibus tranſigere non licet, ſed aduerte, quod ea lex loquitur quando tranſactio licita ſit inter partes, & non cum fiſco. Ita Paris verbo compoſitio, verſ. 3. Campag. Cap. Regni 222. Verum neque inter partes hodiè habet locum dicta lex de generali conſuetudine, cũ facere pacem, & tranſigere liceat in omnibus criminibus, Clar. quęſt. 58. nu. 15. Adde Rouit. pragm. 1. tit. de compoſit. vbi idem firmat. Et proinde illa lex non procedit nec cum parte, nec cum fiſco, & multi in ea errant; Prohibetur tamen compoſitio, vel pęnæ per-
89 mutatio cum latronibus publicis; nam ob pacis violationem, delictum iſtud eſt de regalibus, & exceptis, Bellug. in Specul. Princip. rubr. 38. §. conqueruntur, Baiard. quæſt. 59. Ioan. Grand. de Bello exulum fol. 199. quod eò fortius procedit ſtante foriudicatione, per quã ſententiam Barones priuati ſunt poteſtate, vt dixi, Adde Anna ſingul. 56. quod neq; poſſint componi tractantes, & auxilium præſtantes cum prædictis bannitis per Regia Tribunalia, Franch. deciſ. 470. ſed Ioan. Grand. loc. cit. dicit hoc procedere tantum in receptatore latronum, non cum alijs. Qui autẽ dicantur publici latrones, vide Bart. l. capitaliũ §. latrones ff. de pœnis, Franc.
90 Marc. dec. 2. par. 2. Et an Piratæ Maris dicantur latrones, vide D. de Franch. dec. 142. vbi hoc excutit, & an habeat locum in eis pragmatica, quæ dat iuriſdictionem capienti priuatiuè ad Barones originis, vel domicilij; Prohibita eſt enim cognitio, non ſolum compoſitio in crimine lęſæ Maieſtatis, hæreſis, & falſæ monetæ, de quibus dicam infra pragm. 8. Excepti etiam ſunt caſus, de quibus priuati ſunt Barones, vt dicam etiam ibi D. de Franch. dec. 275. Alij
91 etiam dixerunt in raptus crimine, & in falſi, ac oſculi, non licere Baronibus componere per Capit. Regni incip. Vt ſine, licèt de conſuetudine videmus, quod Barones componunt ſuper ijs omnibus, ſic Farinac. quæſt. 5. nu. 13. non tamen nego quin ſint maxima crimina. Ita ve in generali indultu non veniant, vt Baiard. quæſt. 59. Maſtrill. tract. de indultu quæſt. 38. Attamen quando non reperiuntur expreſsè prohibiti, Barones nõ dicuntur priuati poteſtate generaliter conceſſa indulgendi, componendi, &
92 tranſigendi. Adde quod exceptum eſt etiam crimen lænocinij, quod componi in Regno non poteſt ex pragm. 1. tit. de lænoc. & ita aduertit Viuius deciſ. 454. D. Rouit. in allegata pragm. Foller. in praxi crim. verbo quod fuit læno; Et quis propriè læno dicatur, vide
93 Franch. deciſ. 58. & in caſu oſculi violenti, & raptus, quod neq; liceat com-
94 poſitiones facere, vide Cap. Regni 262 & ibi Campan. nu. 20. Verùm ſi conſideretur illud Capitulũ, non eſt niſi edictum tranſmiſſum Magnæ Curiæ, vt conſtat ex prohæmio, & illius verba nõ ſunt vniuerſalia, ſed directa illi Tribunali, nam licet Princeps per viam legis generalis poſt factam inueſtituram poſ-
95 ſit minuere, & modificare iuriſdictionem Baronum pro bono publico, vt dicam infra pragm. 8. tamen cum verè non poſſit illud edictum dici lex non promulgata, vt aſſolet fieri cum conſilio, & cum ſint in præiudicium tertij, ſtrictè interpretatio fieri debet, & ſi par cularitet non ſit facta mentio, vel lex generaliter non ſit promulgata, obſeruanda in toto Regno, vt ſolet fieri, non puto eſſe faciendam extenſionem, Peregr. in tract. de iure fiſci lib. 3. nu. 31. & 75. Foller. in praxi crimin. verbo audiãtur excuſatores nu. 89. Multæ enim prouiſiones factę fuerunt pro bono pu-
96 blico Ciuitatis Neapolis, vbi ſolẽt plures commicti certa delicta, & vti locales non trahi debent extra, benè Gutier. lib. 1. obſeru. 89. cumq; talia delicta de iure non ſit prohibitum componi, & edictum fuerit locale, non puto li-

gaſſe

gaſſe Barones, videmus illam pragm. de lænonibus, quam Rex voluit eſſe vniuerſalem, qualiter declarat non obſtantibus priuilegijs Baronum primarũ cauſarum. Hæcq; quoad compoſitionem.

Videamus modo de alio termino (permutationis) poſito à pragmatica, & licet ſub hoc verbo videatur includi compoſitio, quæ eſt permutatio pœnæ corporalis in pecuniariam, attamen differunt; nam permutatio poteſt fieri in diuerſis generibus pœnarum, compoſitio tamen propriè ſolum in pecunia regulariter ſtat. Aequiparantur verò in omnibus ſolemnitatibus cum compoſitione; nam ſine remiſſione, & ſine cauſa fieri nõ debent. Dico quando Baro vellet ex gratia permutare vnam pœnam in aliam, ſecus ſi permutatio fieret à Iudice ex cauſa, & quali-
97 tate minuente pęnam, ex quibus pęna neceſſariò erit commutanda, tunc non requiretur alia licentia Superioris, vel partis, cum ſufficiat legis ſcriptæ poteſtas, quæ in cauſis hoc permittit iuxta perſonas, cauſas, locum, & tempus, quæ ſunt iuſtæ cauſæ commutandi pœnas, vt recenſet latiſſimè Lucas de Penna l. ſi apparitor C. de cohar&c.lib.12. Nam tàm legales pœnæ, quàm ſtaturariæ, dummodò cauſæ ſint cohærentes delictis, commutari poſſunt, ſecùs ſi ex cau-
98 ſa intrinſeca, Iudex vellet ſe mouere extra acta ad hoc faciendum, nam non poſſet ſine Principis aſſenſu; ſicq; interpretatur l. ſeruos C. de vi publica, quod nota, vt in actis facias apparere defenſionis, iuſtas cauſas arbitrandi nè tu officialis ipſe in pœnam incidas, vt admonet Clar. quæſt. 85. nu. 10. Campan. Capit. Regni 252. Indè eſt, quod multi dicunt cauſas eſſe inferendas in ſententia, quæ opinio non ſeruatur, ſufficit enim quod ex actis conſtent, vel
99 quod Iudex dicat in ſententia ex cauſis legitimis, & pro Iudice in dubio pręſumitur, Gayll. obſeruat. 9. 2. par. de pace publ. Capyc. deciſ. 126. quod Iudex ex cauſa non plenę probationis, ex inditijs indubitatis poterit commutare pęnam, D. de Franch. deciſ. 372. & de-
100 ciſ. 538. qui dicit eſſe minorandam pœnam ſi inditia ſint indubitata, quando etiam pęna ordinaria ſit inferenda contra multorum opiniones, qui ex inditijs quantumcunq; indubitatis, non inferunt ordinariam pęnam delicti, cõſidera in hac quęſtione, nam & ſi verè ſit deciſio Sacri Conſilij, & æquior videatur opinio, quod ex indubitatis inditijs nõ poſſit dari pœna ordinaria, ego intelligo, & obſeruauit hoc, cũ diſtinctione, & dum caſus enormis accidiſſet in Regia Audientia Calabrię, vbi Amaſius occiderat proditoriè virum, cum voluntate Vxoris, & eſſent inditia vrgẽtiſſima de homicidio, meus Colle-
101 ga Commiſſarius cauſæ Iulius Cęſar Imbrianus à Capua, vir eruditiſſimus qui plures compoſuit libros, ac vir integræ vitę, qui ſimul mecũ ab illo nunquam ſatis laudato Prorege Comite de Lemos fuimus electi in ea Prouincia, cum quo habuimus toto progreſſu officij, magnam fraternitatem, & ſimul diſceſſimus poſteà ab adminiſtratione cum maximo dolore totius Prouinciæ, vt eſt notorium, & ſimul poſt non multos menſes Regium Collaterale Conſilium nos præpoſuit iudicatui Magnæ Curiæ, & per Proregẽ euocati fuimus, dum reſideremus in noſtris Patrijs, requiendo à præteritis laboribus, ſed defecit in via talis conſultatio, cumque omne decurſum ſit, fuimus contenti diuina ordinatione, vt aliàs vocauit nos, tanquam Aaron ad Habreos, ſic ſi expedierit aget nobiſcum, cum per legitimos tramites, & non per vias indirectas aſcendere ad aliquem gradum ſẽper in mentem venit. Et redeundo ad quæſtionem, dico quod ex inditijs indubitatis, æquior opinio eſt, quòd pęna ordinaria dari non debeat, vt latè Farinac. quæſt. 40. & 86. attamen in caſibus exceptis, & exẽplaribus, ac vbi inditia ſunt vrgentiſſima tunc poſſe Iudices deuenire ad infligendam ordina-
102 riam pęnam dico, & conciliantur hoc

P 2 modo

modo opiniones diſſidentes, nam ſi inditia ſunt indubitata,& vrgentia deberet practicari negatiua opinio,ſed ſi inditia ſunt vrgentiſſima, ac delicta ſunt occulta,& grauiora tunc poſſe cōdemnari reos ad pœnam ordinariam obſeruauimus, & hanc opinionem ſequuntur infiniti,ſcilicet Boer.deciſ.161.Bal. conſ. 204. lib. 3. & alios cumulat nouiſſimè Barboſ.l.2.ff.ſol.matrim.ex nu. 80. cum ſeq. qui ad partes omnia explicat,& concludit quod vbi inditia nō ſunt ęlidibilia,& pro certo Iudex adducitur ad delicti probationem, ita quod non ſit pręſumptio in contrarium dubitatiua de delicto, tunc pœnam mortis poſſe dari, ſi delictum ſit de ocultis,& grauibus,& ſic fuit deciſum, & cum in prædicto caſu communicata nobis fuiſſet poteſtas extraordinaria per literas Proregis Excellentiſſimi, illum morti tradidimus appellatione remota,& ſic, prout negotij qualitas expoſcit ſic augenda,& minoranda eſt pęna; Et multi alij ſunt caſus, vbi pœna erit mino-
103 randa. Pro vt in delictis antiquis, iuxta l. ſi quis diuturno ff. de pœn. de qua Gramat.conſ.39.Capyc.dec.154. Item in delictis priuatis ex defectu plenæ probationis ſolet decerni quod carcer cedat in pœnam ob leuitatem de-
104 licti, Gramat. conſ.63.& ex inditijs ſecundum facti contingentiam pœna minoratur Clar.quæſt.64.nu.42. Gramat. deciſ.96. ſed an in prædictis caſibus, quando non poteſt dari pœna ordinaria ſequi poſſit etiam condemnatio ad partis intereſſe? valde fuit al-
105 tercatum in facto. Et dic quod ſi ex inditijs conſtat taliter de delicto, quod Iudex adducatur ad condemnationem criminalem,fortiùs etiam debet procedere ad condemnationem conſequentem de intereſſe, nam non eſt nouum ex pręſumptionibus poſſe quem condemnari in ciuilibus,Doctor.l.licet Imperator ff.de leg.primo, & ſic in terminis Magon.dec.91. Clar.quæſt.2.Add. ad Capyc.deciſ.27.Menoch.caſu 122. Franch.deciſ.460.in fin.latè Cabal.caſu 82. ſed vidi dubitatum,an ex iuſta cauſa Iudex poſſit pœnam commutare non ſolùm in aliam æquè ſimilem, vel
106 minorem corporalem,ſed etiam in pecuniariam, partis remiſſione nō exiſtente; videtur quod non, nam cum quid vna via prohibetur,ex alia admitti non debet, cap. cum quid de regulis iuris in 6. nam per indirectum fierent compoſitiones parte non concordata, & fieret fraus legi, quæ permitti non debet,l.non dubium C.de legib. Tu dic quod data iuſta cauſa, Iudex eſt obligatus ex debito minorare pœnam, vt Doctor. locis ſupracitatis, Guido Papa deciſ.206. Afflict.deciſ.287. Capyc.in deciſ. 27.nu.14. Quæ minoratio eſt in arbitrio Iudicis poſita,cum certa regula,& forma,ſecundum varios caſus dari non poſſit, & ſic expenditur l. hodiè
107 ff.de pœn. vbi notatur, quod omnes pœnæ ſunt arbitrariæ, vndè ex cauſa iuſta poſſe fieri commutationem pœnæ corporalis in pecuniariam,etiam non exiſtente remiſſione nō dubitatur,cum hoc fiat ex auctoritate legis,& non hominis,Campag.Cap.Regni Ad peruerſorum nu.7. Afflict.Conſtit. ſi quis aliquem col. 6. Immò (quod fortiùs opinantur multi,) quod non eſt perpetuū, quòd quando pœna ex aliqua iuſta cauſa eſt minoranda, pœna de eſſentia
108 mutanda eſt in pecuniariam,alias Iudex grauaret Gramatic.conſ.36.in fin. & deciſ.8.& 98.Foller.pract.criminal. verſ.carcerentur,Arnon.ſoliloq.23.qđ data prouocatione in homicidio, illa prouocatio minuit pœnam; Plaza in Epit. cap. 1. & ob hanc cauſam pęna debeat in pecuniariā omninò commutari; quæ opinio nunquam mihi ſimpliciter perſuaderi potuit, vt ſcripſi ad Arnon. ibi in meis additio. & adduco pragm.Et nè ſperata, tit.de compoſit. iubens quòd quando pœna homicidij eſt commutanda ex cauſa, quod condemnatio fiat ad triremes perpetuas. Ecce quomodò minoratio non fit in pecunia, & licèt multi dicant ęam eſſe directam officialibus dè demanio, vt

Baiard.

Baiard.quæſt.85. Ego dico, quod non
eſt dare differentiam in hoc,an diriga-
109 tur Regijs,vel Baronum officialibus ,
cum præcipiatur quid iuris , & in nullũ
præiudicium poteſtatis Baronalis , Alij
dixerunt,& rectiùs , vt Fab. de Monte
Leon. in tract. quatuor literarum arbi-
tra.& teſtatur etiam Baiard.d.loc. in
fin, quod nec illa pragmatica obſerua-
tur,cum tanta potuerit eſſe cauſa legi-
tima, vt pœna poſſit in homicidio eſſe
minor relegatione , & proindè diſtin
gue , aut ſumus in delictis priuatis , &
tunc data minoratione pęnæ debet eſ-
ſe pecuniaria , & poſſet procedere pri-
ma opinio,vel ſumus in delictis capita-
libus, & tunc in hoc verſabitur Iudicis
arbitrium conſiderare rei defenſiones,
& iuſtas cauſas , quæ adeò poſſunt eſſe
vrgentes, vt Iudex poſſet etiam pęnam
cõmutare in pecuniam, non quòd ne-
ceſſitati ſubiaceat , vt dixerunt præci-
tati ; ridiculũ enim eſſet,quòd pro ho-
micidio, raptu, ſacrilegio, & ſimilibus,
ex quibus infertur pœna mortis , quòd
ob aliquam exceptionem productam,
reus non poſſet condemnari in pœnam
corporalem triremium, deportationis ,
vel relegationis,ſicq; Carrer. §.circa-
lo final.nu.120.& ita videmus ſeruatũ,
quidquid alij multi dicant;hinc ſumpta
eſt practica , quod plerumq; in pœnis
110 non capitalibus fiat cõdemnatio exi-
lij cum poteſtate ipſum redimendi pro
tanta pecunia ad arbitriũ Iudicis iuxta
facultates rei, Gramat.deciſ.37.in fin.
D.de Franch.deciſ.379.Viui.deciſ.75.
& Clar.quæſt.95.quod non vidi ſic fa-
cilter obſeruatum in capitalibus com-
mutando pœnas in pecuniam,pro vt ſit
in alijs delictis non atrocibus; pro qua
practica condemnationis cum poteſta-
te redimendi,ſcias quod pœnæ poſſunt
111 imponi in ſentẽtijs alternatiuè , & rei
eſt electio Vrſill.deci.276. Gram.voto
15. ſed electa pœna poſt ſententiam
ampliùs variari non poterit , cum ha-
buerit executionem ſententia , & Baro
ſit priuatus poteſtate poſt ſententiam ,
vt dixi ſupra,& fui ſępiùs interrogatus,
112 ſi medio tempore exilij ipſum reſi-
duum poſſit redimi in pecunia pro ra-
ta iuxta condemnationem , & ex dictis
reſpondi quod non , nam facta electio-
ne non datur variatio, l.eum qui ff. de
verbor.oblig. & in terminis Baiard.ad
quæſt. Clar.85.num.8. Adde Roman.
conſ.329. ſed quid ſi poteſtas redimẽ-
di in ſententia fuerit data pro pecunia
arbitrata,in ſingulos annos vel menſes,
113 vt ſolet fieri,& reus acceptauerit par-
tem exilij,cum facultate poſteà eligen-
di reliquum,vel redemptionẽ, ſi libue-
rit, an talis reſeruatio fieri poſſit, & dũ
pluries in facto accidiſſet. Aliqui dice-
bant hoc licere Baronibus,cum de iure
condemnationes poſſint ſtare in ſuſpẽ-
ſo,indè ad beneplacitum condemnatio
ſubſtinetur , Gomeſ.latè tit.de exilio in
tract. variar. reſolut. Vndè ſufficit reo
acceptare ſententiam , & incipere ſer-
uare tenorem eius . Nec officere vide-
batur diſpoſitio pragmaticæ finalis hu-
ius tit. in qua prohibetur poteſtas re-
ſeruandi compoſitiones,& gratias in
ſententijs, nam in hoc caſu ſententia
iam eſt certa,& non reſeruatiua,cum
ergo reus acceptet partem exilij,& aliã
partem reſeruat eligere,nil incertum
facit , cum vnam earum eligere poſſit
iuxta ſententiam.Nec videtur refraga-
ri,quod facta electione non debet dari
variatio, l.ſerui electione ff.de leg.pri-
mo, l.eum qui ff. de verb.obligat. nam
donec adeſt tempus eligendi,non dici-
tur facta electio, & prohibita variatio.
Sed contrarium reſpondi,nam & ſi ve-
ra ſit opinio , quòd pœnæ alternatiuè
imponi poſſunt,vt dixi ſupra , tamen
reus tenetur alteram earum acceptare,
114 nam ſententia eſt indiuidua, l.in hoc
iudicio ff.fam.herc.& indiuiduè eſt ac-
ceptanda, & mixtim recipi non poteſt,
cum mixtum nõ compræhendatur ſub
ſimplicibus,Bart.& cæteri l.2.ff.de ver.
oblig.& ſententia eſt ſtricti iuris, & ad
vnguem eſt ſeruanda,Franch. dec.228
Crau.conſ.188.nu.6.vndè partem exi-
115 lij , & partem pecuniæ acceptando ,
non videtur ſatisfactum ſententiæ,item

hoc eſſet fraudem facere condemnationi per indirectum, nam Barones iſto modo haberent facultatem indulgendi poſt ſententiam, nam ſeruata parte exilij, poſteà reus acceptaret pœnam pecuniariam redemptiuam, de qua Baro poſſet facere gratiam, vel tranſactionẽ,
116 & cum quid vna via prohibetur, ex alia admitti non debet, cap. cum quid de reg. iuris in 6. Accedat quod pragmatica ſupracitata, nè fiant reſeruationes in ſententijs, eſt fauore publico introducta ad tollendas occaſiones fraudum, & grauaminũ, vndè eſt amplianda, & extendi poteſt non ſolum ad ſententias, & condemnationes factas, nè poſſint ſuſpendi, & reſeruari, ſed facta ſententia ſimpliciter altera pœnarum iniuncta, ſimpliciter acceptanda, & ita concludendum puto. Sed ad ſupradictà hodiè videtur dubitandum, cum ex edicto tranſmiſſo per Proregem Mag.
117 Curiæ regiſtrato in pragmatica 45. ſub tit. de offic. Mag. Iuſtit. fuit prohibitum nè de cętero ipſa Magna Curia obſeruaret ſententias condemnatorias cum poteſtate redimendi alternatiuas, quia per indirectum ipſa Magna Curia componeret delicta parte non remittente, & Prorege inconſulto; cum ipſa non poſſit componere delicta ſine licentia, vnde videtur talis prouiſio extendenda ad Barones, cum par ratio publicæ vtilitatis vigeat in omnibus Tribunalibus, & quòd obſeruatur à Magna Curia in decidendis cauſis, obſeruari debet à ſuis inferioribus, vt Carauit. Ritu 12. immò refert D. Tappia ſub tit. de offic. Iud. pragm. fin. quod Sacrũ Conſilium ex ſui præheminentia ſoleat aliquando obſeruare, vt quis exulet, vel ſoluat. Attamen nouiſſimè Regens de Ponte in d. tract. de poteſt. Proreg. tit. de prouiſ. §. 4. num. 15. dicit ſimiles ſententias ſolitas fieri per Curias Baronales de iure ſubſiſtere, prout ſupra fuit dictum; vndè ad tollendas occaſiones, id quod abſurdi excogitari poſſet, practica tu non obſeruare, niſi præcedat partis remiſſio, tunc Iudices ſine ſcrupulo poſſent tales pœnas alternatiuas imponere.

Sed quid ſi reus acceptauerit pœnã pecuniariam in quam fuit condemna-
118 tus, & ſoluere eam nõ poterit, an iterum poſſit de cauſa cognoſci, & condemnari in pœnam pecuniariam; cum functus ſit officio ſuo per ſententiam, & ampliùs cognoſcere non poſſit, l. Iudex poſteà quam ff. de re iudic. vide Theſſaur. dec. 232. firmantem ex cauſa poſſe fieri mutationem pœnę etiam lata ſententia, & nouiſſimè D. de Franch. deciſ. 158. & ante eos Franc. Marc. dec. 183. cuius nullus eorum meminit; ſed
119 quid ſi ex ſtatuto imponatur ſolum pęna pecuniaria in quã inciderit perſona pauper, quæ ſoluere non poterit? dic quod ſimiliter ſeruanda eſt l. 1. §. 1. ff. de pœnis, vt qui non habet in ære, luat in corpore. Adde ad hanc legem Menoch. de arbitr. Iud. caſu 447. latè Caball. reſolut. crim. caſu 77. Dubium
120 tamen eſt, quæ erit pœna iſta corporalis, Clarus dicit, quod eſt arbitraria quæſt. 95. vbi dicit repræhenſum fuiſſe quendam Prætorem, qui fuſtigauerat pauperem, qui non potuerat ſoluere pœnam, cum fuſtigatio non ſit pœna
121 generalis; cum ſolum vilibus perſonis ſit infligenda, vt D. de Franch. dec. 358. num. 9. Afflict. verò per eam Conſtitut. Regni incip. Culpam 6. nor. dicit eſſe condemnãdum per ſex menſes ad triremes, vel relegationem, qui ſoluere nõ poterit pęnam pecuniariam ſtatuti, quam doctrinam notaui, & vide nouiſſimè D. de Franch. d. dec. 358. in fine, qui firmat ità obſeruari in M. Cur. ſed hoc in pœna deſcendente ex delicto; pro debitis verò priuatis, qui non habet in ære non ſubſtinebit pœnã corporalem, ſed debet ſtare carceratus, vidè Farin. quæſt. 26. Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 1. benè, ſi cedere non voluerit bonis, Afflict. notabiliter Conſtitut. Regni Intentionis in fine. Quid ſi inte-
122 reſſe dependeat à cauſa criminali, an habeat locum ceſſio bonorum, vide Theſſaur. deciſ. 182. quod ceſſio bo-

norum

norum non habeat locum,& idē Theſſ.
deciſ.36.benè,DD.in §.fin. inſtit.de
act.Capy.de ceſſ.bonor.& proindè ad-
uertant officiales Baronum,non excar-
cerare reum condemnatum in pecunia
niſi ſoluerit pœnam, vel Aerario ſatis
dederit, non Exactor introituum, ſeù
123 Aerarius debet interuenire in ijs,Vi-
uius deciſ.137. Carau.Ritu 38.Adde
quod ſi veniat imponenda pecuniaria
ob delictum,vel contrauentionem, vel
reus acceptauerit,& interim moriatur,
an crimen extinguatur,vel hęredes cō-
ueniri poterint ex eodem proceſſu ad
ſe defendendum? vide notata l.1.C.
nè ex delictis defunct. & l. ex iudicio-
rum ff.de accuſ.Petegr.de iure fiſci tit.
de crim.quæ mortem, latiùs Vaſq.con-
trou.illuſtr.96.Clar.quæſt.51.

Reſtat tertiò videre de vltimo arti-
culo remiſſionis pœnæ, vt dicit pragm.
noſtra, & dico quòd generaliter hodiè
omnibus Baronibus tributum eſt, quod
poſſint indulgere, qđ de iure ſoli Prin-
cipi competebat, Boſſ.tit.de remed. ex
124 ſola clementia,quæ indulgentiæ, ſeu
gratiæ debent fieri ſimiliter cum ſolē-
nitatibus ſupradictis ex cauſa; & ſtan-
te partis remiſſione. Quæ partis remiſ-
ſio non dicetur obtenta ex ſatisfactio-
ne ſolius intereſſe ſoluti, l. ex hac ff. ſi
quadrupes pauperi. fec. dic. ſed opor-
tet quod remittatur vindicta iuſtitiæ,
125 nam ſatis differunt remittere offensā,
& iniuriam, & remittere damna,Iaſ.l.ſi
tibi §.quædam ff.de pactis.Aduerte ta-
men circa impetrationē indulgētię, &
veniæ,maximè qñ à Principe petieris,
nè incidas in ſcyllam, dico ꝙ debes aſ-
ſerere omnes qualitates delicti, de quo
petis gratiā,intrinſecas,& extrinſecas,
126 & maximè ꝗ poſſint inducere Prin-
cipem ad difficiliùs cōcedendum,Boſſ.
d.tit.de remed.ex ſola clementia,ita vt
ſubreptio,vel obreptio facerent nullum
eſſe reſcriptum gratiæ, gloſſ. & omnes
l.3. C.de epiſcopali audien. & Barbat.
cap. ſuper literis de reſcript. vbi refert
Bononię fuiſſe decapitatū quendam,
licet gratiam habuiſſet de eo homici-
dio,quia non dixerat quod aliàs homi-
cidium commiſiſſet, & ſic non ſolum
qualitates ipſius delicti,ſed alię aggra-
uantes exprimi debent, vt latè Farin.
quæſt.6.Adde,quod de delictis etiam,
de quibus fuit abſolutus tenetur men-
tionem facere,Anna ſing.239. & Me-
noch. caſu 203. & 303. de arbitr.Iud.
127 Debetq; exprimi, ſi reus eſt carcera-
tus,cū difficiliùs ignoſcatur eis, quādo
ſūt in poſſe Curiæ,quàm qñ ſunt foris,
Clar.q.59.nu.10. qui dicit non iuuaſſe
quandā gratiā obtentā,quia ille nō ex-
preſſerat ꝙ erat carceratus, Farinac.d.
q.6.nu.47.D.de Franch.deciſ.330.qđ
Prorex quādo vult facere gratiā, facit
fieri perquiſitionem in omnibus ban-
chis,& vult relationem de qualitatibus
delicti, & perſonæ; Et proindè ſuppli-
cantes in reſcripto inſerūt omnes qua-
litates petentes gratiam, cum clauſula
de apparentibus,confeſſatis,& non cō-
feſſatis,etiam ſi eſſent maiora expreſſis,
vt docet Baiard.d.quæſt.59. vide Co-
uar.variar.reſol.1.lib.cap.20. an cauſæ
impulſiuæ,vel finalis omiſſio vitiēt gra-
tiam,vbi latè Peregr.lib.5.tit.8.nu.17.
Tanta verò non requireretur ſolemni-
tas apud Barones conſcios de qualita-
te ſui vaſalli, gratiam petentis, ſecus ſi
ignoraret qualitates extrinſecas,vel in-
trinſecas,tunc procederent ſupradicta,
de quibus loquitur benè Boſſ.d. tit. de
remed.ex clementia,ex num.23.Theſſ.
deciſ.21.Menoch.caſu 303.Aduerte
128 tamen, quod nō omnia tacita annul-
lant gratiam,etiam ſi ea eſſent ex qui-
bus Princeps difficiliùs cōceſſurus fuiſ-
ſet eam gratiam; ſed ea faciunt nullā,
quæ de iure reperiuntur ſcripta, quòd
infirmant gratias, ita Felyn.cap.poſtu-
laſti de reſcript.Rota deciſ.32.eod.tit.
Caputaq.deciſ.49. Menoch.de arbitr.
caſu 201.nu.25. Baiard.ad Clar.quæſt.
59.nu.74. cauſæ autem quæ annullare
faciunt has indulgentias, ponit Farin.
quæſt.6.nu.49. tit.de inquiſit. veluti ſi
non expreſſit qualiter aliàs de homici-
dio fuit gratiatus,vel compoſitus, nam
reiteratio eſt iuſta cauſa non gratiandi,

ſolitum delinquere,ſi delictum conſtet,
129 nam ſi de illis fuerit inquiſitus, ſed
abſolutus,non eſt obligatus ea referre,
Burſat.conſ.177.lib.2.Boſſ.d.tit.de re-
med.ex ſola clem.nu.35.& Farin.loco
cit. vbi reliqua occurrentia videas, &
Baiard quæſt.59.nu.77.
130 An autem Baroni liceat ex cauſa
indultare, & gratiare aliquem,qui de-
tegerit delictum, & manifeſtauerit ſo-
cios? videtur quod ſic, ex tex.notabili
l.non omnes §.fori ff.de re mil.vbi par-
citur reo indicanti alios voluntariè,ſe-
cus ſi coactè, ſi eſſet carceratus, nam
tunc ei hoc non prodeſſet, Hyppol.l.1.
§.cum quis latrones ff. de quæſt. Boſſ.
præcit.loc.Marſil.ſing.177.Clar.quæſt.
27.& debet remitti pœna, dummodò
hoc fiat ad inſtãtiam partis,nam Iudex
ex officio parte non concordata,non
poſſet remittere, & indultare, Baiard.
quęſt.59. nu.97. niſi Baro haberet pri-
uilegium remittendi crimina etiã par-
te non concordata; vt habet Princeps
Biſiniani,vt refert Frãch.dec.370. ſed
non eſt in poſſeſſione, tunc enim poſſet
131 indultare vt Princeps,qui poteſt etiã
parte non cõcordata indultare ex cau-
ſa iuſta,nam poteſt alterare ex cauſa,
non ſolùm ius naturale, quod refraga-
tur,vt Princeps non poſſit tertio præiu-
dicare l.2. §. ſi quis à Principe ff. ne
quid in loco publico,ſed poteſt etiam
ius diuinum alterare,vt in pragmatica,
132 & Cõſtitutione Foriudicatos, ex qui-
bus permittitur poſſe occidi bannitos,
ac quòd alij poſſint indultari,licet iure
diuino ſit dictum: Non occidas. Et in
pluribus locis ſupra prima pragmati-
ca,& in alijs tetigi, quod Princeps ex
cauſa poteſt relaxare ius diuinũ, quod
tamen magnũ dubium eſt, & malè in-
terpretatur. Quomodo inferior poſſit
legem ſuperiori imponere, & ſoluere
vincula diuina, & reaſſumendo obitèr
aliqua, quæ obumbrata in varijs locis
reperiuntur; notes primò, quod non
133 omnia ſcripta in teſtamento veteri,
vel nouo, ac in Canonibus conſtituunt
ius diuinum,vt quàmplurimi falluntur;
134 ſed diſtinguas,quod alia ſunt præce-
pta moralia,alia cęremonialia, alia iu-
dicialia,Tiraquell.de retract.in præfat.
num.8. qui cumulat ad hoc multas au-
ctoritates,moralia ſunt,quæ naturæ le-
gem imitantur,& præcipua, & ſempi-
terna ſunt; præcepta verò moralia ea
ſunt,quæ in Decalogo cõtinentur,quæ
à Deo in tabulis lapideis populo data
fuerunt, & tanquam perpetua in Arca
Teſtamenti Sancta Sanctorum incluſa,
hæc immutabilia ſunt,nec Princeps ſe-
cularis, nec Eccleſiaſticus tollere ea
poterit; Alia,& iudicialia vſu, & lege
contraria tolli, & immutari poterunt,&
ceſſauerunt in morte Chriſti Domini,
imò ſi quis dixerit iudicialia, & cęre-
monialia nos obligare hæreticus eſſet
ſic firmat Ioan. Gerſon Theologus de
contract.1.par.conſid.10.& Tiraq.pręc-
cit.loco num.11.cum coaceruatis. Sed
hac diſtinctione attenta, quia ex De-
calogo præcipitur. Non occides,quo-
135 modò Princeps permittit bannitos
poſſe occidi? quomodo ex l.1. C.quã-
do liceat ſine Iudice, eſt licitum occi-
dere furem nocturnum? quare eſt lici-
tum occidere transfugas, & rebelles?
l.3.§.transfugæ ff.de ſycar.ita vt liceat
etiam parentes interficere, l. minimè
ff.de relig. & ſump.fun. ſicq; & in De-
calogo ſcriptum eſt. Nec iures vana
per ipſum,vndè ſumpta eſt iuris obſer-
uatio,quæ de iure diuino dicitur,& vi-
136 demus Principem in multis caſibus
relaxare iuramentum,quod tot tantiſq;
pęnis punitur,vt refert Iaſ.l.ſi quis ma-
ior C.de tranſact. & in terminis eſt gl.
l.adigere §. fin. ff. de iure patr. vbi lex
remittit iuramentum pręſtitum de non
nubendo,ſimile probatur l.fin.ff.qui ſa-
tiſd.cog.l. fin. ff.ad municip.cum innu-
meris per quæ iuramentum relaxatur
impunè,& in Regno per Ritum permit-
titur principalibus ſine pœna iurare,
& quod de periurio non puniantur,
& per pragmaticam nouiſſimam Co-
mitis Mirandæ 13. quam nunc in fa-
cto allegaui, de iure filiusfamilias alle-
gans cum iuramento ſe habitare ſeor-
ſum

ſum à patre puniebatur, ſi contrarium
erat verum, Vrſill.deciſ.308. Carau.de
filiofamilias §.6. Attamen per nouiſſi-
mam pragmaticam relaxatur pœna
periurij filijsfamilias peierãtibus ſe ha-
bitare ſeorsũ à patre, & latiſſimè Petr.
fol.89.quando Princeps ſuper iuramẽ-
to præſtito, vel præſtãdo poſſit ex cau-
ſa publica & honeſta diſpenſare, quem
adde ex fol. 87. & conſequenter iura-
mentum licet obliget præcisè ad factũ,
Doctores l. ſtipulationes non diuidun-
tur ff.de verbor.obligat. Gabr.Roman.
concl.8. tit.de iureiur. enimuerò Prin-
ceps poteſt dare dilationem,etiam cir-
ca debita iurata, Carau. benè in Ritu
de moratoria,& per Conſtit. diuæ me-
moriæ annullantur omnia iuramenta
circa alienationes feudi. Quæ omnia
non videntur correſpondere diuiſioni
propoſitæ. At Bart. ff.de conſtit. Prin-
cip. l.1. quæ originalis doctrina ſępiùs
allegatur,& controuertitur, dicit quod
Princeps directò contra ius diuinum
Decalogi diſponere non poterit,vt illi-
citum ſit licitum, ſed ex cauſa poterit
relaxare, minuere, & declarare, dum-
modò cauſa excuſetur,vel permittatur
ex eodem iure diuino, aliàs ſi ius diui-
num ſtaret in ſimplicibus terminis pro-
hibitionis, & cauſa non poſſet iuſtificari
ex eodem iure diuino,Princeps ſtatue-
re non poſſet, prout dicimus de
adulterio quod nullo iure iuſtificari,
& excuſari, vel permitti poterit, ſe-
cus in exemplis ſupra poſitis, ſi enim
permiſſum eſt poſſe occidi transfu-
gas,& rebelles, & hoſtes publicos,
ſit hoc ex cauſa publicæ pacis, Gaill.
de pace public. in princip. & per ip-
ſummet ius diuinum conſtitutum eſt
maleficos nõ patiaris viuere ſuper ter-
ram Matth.3.Exodi 23.qui occidit oc-
cidatur, & Deuth.13. ſi audieris vnam
de Ciuitatibus tuis dicens, eamus ſer-
uiamus Dijs alienis, interficiendo ne-
cabis omnes,& ibidem. Si frater tuus,
& vxor tua damnare voluerint verita-
tem,ſit manus tua ſuper illos, & effun-
das ſanguinem ipſorum, Luc. 18. in-
terficite inimicos meos, ſicq; occiden-
tem furem nocturnum lex etiam excu-
ſauit,Exodi 22. Si effringens fur domũ
fuerit inuentus,& accepto vulnere fue-
rit mortuus percuſſor nõ erit reus ſan-
guinis, ſecus ſi orto ſole; iuxta diſtin-
ctionem gloſ. ff. de ſycar.l.furem; & ꝗ
dixi de iuramentis latè hoc tractant,&
reſpondent DD. l.ſi quis pro eo, ff. de
fideiuſſ. Affl.d.Conſt.7.notab.in multis
tamen caſibus ius diuinũ non tollitur,
nec peccatum,licet ius ciuile,vel ſtatu-
tum aliter excuſet vti permiſſio, quod
137 Iudæi vſuras exerceãt in ſtatu Chri-
ſtianorum, impunitas occidẽtium adul-
teros,hæcq; permittuntur ad euitandũ
maius malum,vel ob iuſtam iram, non
138 quod tollatur peccatũ, Ozaſc.vlt.di-
ſput.nu.14. Theſſ.latè deciſ.13. cum
duabus ſequen.:& notabiliter alia laxis
fimbrijs declarauit Foll. in pract. cenſ.
verſ. Nicol.Epiſc. & nouiſſimè Barboſ.
l.1.ff.ſolut.matrim. & Ant.Corn.tract.
de abſolut.iurament.par.3.quęſt.5.ſuf-
ficiat hæc terminorum cognitio,cum
ad ſingula omnia declaranda tractatus
edi poſſet. Vndè redeũdo,vnde digreſſi
ſumus,ex cauſa Princeps poterit indul-
tare etiam parte non concordata, ſicq;
vt banniti impunè occidantur.Item qđ
reuelanti delictum ei parcatur, ſed an
tale Bannum poſſit ſubſtineri, & fieri
per Barones, Petra de poteſt.Princip.
fol.73.nu.85. Clar.quæſt.55.nu.9. qđ
talia banna gratiam importantia, non
poſſent facere officiales, ſed ſolum Ba-
rones habentes iuriſdictionem in do-
minium, ſed intellige prædicta, quod
139 Baro poſſit,partis remiſſione extante,
facere tale bannum,& non aliàs, & ſic
innuit Clar. ibi, nam ſoli Principi hoc
licet, D.de Ponte in d.ſuo tract. tit. de
prouiſ.§.4. nu.38. Maſtrill.de Magiſtr.
lib.3.cap.4.num.310.& ſic obſeruaui-
mus in Regia Audientia, nam dum eſ-
ſet factum magnum furtum argenta-
riæ Locumtenenti Ciuitatis Coſentiæ,
Tribunal ſupplicauit S. Excell. vt lice-
ret emittere tale bannum, & fuit con-
ceſſum, & cępit factum cõſtare per ſo-

cium,

cium, & ſimiliter dùm eſſet furata magna quantitas ſerici Baroni Ceruicati, & peteret tale bannum fieri,præcedente eius remiſſione, & gratia reuelanti, illud nos confirmauimus; Et dùm quidam nominatus Moſca veniſſet ad teſtificandum contra ſocios,illum examinauimus,& ad faciendum inditium cō-
140 tra nominatos,oportuit illū torquere, nam aliàs nullum faceret inditium,tùm quia ſocius, tùm ob ſpem inpunitatis permiſſam, & etiam cum tortura debile erit eius dictum, Farin.quæſt 43.nu. 192. & propterea tortura fuit illata, quæ erat neceſſaria vt dicam, ſed in tortura ille confeſſus fuit vltra nominatos in ſua depoſitione tres alios ſocios, ſed habita tortura, & petente illo ſe li-
141 centiari, ſe oppoſuit Magnificus fiſci patronus Alexander Rouitus, qui non degenerat à patre in integritate,& cōplemento omniū virtutū, & dicebat illi gratiam non opitulari, quia erat facta, dūmodò omnes fures detegeret,cumq; non omnes, ſed aliquos confeſſus fuerit vigore gratiæ, ſed coactè poſteà alios detegerit,non ſeruanti fidem, ei fides non erit ſeruanda l. cum fidem C.de tranſact. Item commiſerat falsū,
142 nam teſtis deponens ſuper toto facto,& cauſa,ommittens dicere quę ſcit, falſi pœna tenetur, nam eadem pœna punitur falſum deponens,quàm verum ommittens Bart. l. præſcriptione C. ſi cōtra ius,vel vtil.publ. Boſſ.tit.de falſ. nu.65. Maſcard. de probat.concl.743. num.12. Farinac.tract.de teſt.fol.223. vndè gratia non debet prodeſſe ei, qui delinquit in illa, Franch.deciſ.473. ex quibus oppoſitionibus nulla habita ratione de gratia,proceſſimus ad vlteriora in cauſa; & redeundo ad materiam noſtram,Barones poſſunt facere talia banna, permittendo inpunitatem parte inſtante,& remittēte: Idem de Ban-
143 no vbi imponitur præmium de prouentibus reuelanti,Paris de ſynd.verbo præmium,Baiard.ad Clar.quæſt.27.Et habet fundamentum concluſio principalis ex tex.ſingulari l.nō omnes §.fin. ff. de re milit. ꝙ parcendum eſt tranſfugæ,qui alios occidit,vel reuelauit, & Roman. ſingul.538. Quid ſi confeſſio
144 ſit extorta ſub ſpe inpunitatis? vide Menoc. de arbitr.caſu 367.Clar q.55. Viu.dec.196. aduerte tū qđ quādo tales gratiæ,vel indulgentiæ fiunt ad publicationem delicti, licet reuelans debeat potiri gratia, non tamen euadet gratiatus, vt torqueri non poſſit ob faciendum inditium, & probationē contra alios,ſi perfectæ probationes haberi non poſſint,tunc enim nō datur gratia ad pœnam,ſed ad ſciendum delicti veritatem,& gratia ad hoc non extenditur,& eſt notabile D.de Franch.dec. 459. & poſt eum nouiſſimè ſic Caball. caſu 29.ſed in facto in Regia Audien-
145 tia fuit excitatum, an talis concluſio eſſet obſeruanda cum indultatis gratiatis, vt indultus valeret illis, permiſſumq; obſeruantię,ſed torqueri poſſint ad faciendum inditium contra alios, & aliqui ex Dominis dicebant quod ſic, cum eadem eſſet ratio. Attamen non eſſe extendendam eam deciſionem ad gratiatos ex alia cauſa, fuit adducta auctoritas Farinac.quæſt.6.nu.1.in fin. qui dicit quod iſti tenentur deponere, neq; vti teſtes,& dùm non poſſunt cogi ad ferendum teſtimonium,neq; ad torturam poni poterint,& ſic fuit obſeruatum Dec.conſ.137.nu.12.quod nota, quia punctus habuit magnam altercationem, ſed eam deciſionem quam adduxi in terminis, poſuit finem dubitationi. Aduertendum etiam eſt ad verbū banni, vel gratiæ, quod ſi concedatur
146 reuelanti,& patefacienti delictum, non ſat erit indicare correos, ſi probationes etiam non adduxerit,non potietur enim gratia,Bart.l.ſi quis cum ſeq. ff.ad ſyllan.Paris de ſyndicat. d.verbo præmiū,& eſt tex.l.indicare ff.de verb. ſignific. cuius verba ſunt, ſcilicet indicare reum, dicitur qui eum conuincit; vndè eſt aduertendum ad verba Banni,nam aliud eſt reuelare delictū, aliud indicare fures, vt benè Maſcard. de probat.concluſ.833.num.12. In noſtro

Regno

Regno indultus conceduntur bannitis,
147 altero alterum occidente,vt in titulo de exulibus infra,& pragmatica prima Don Petri Giron,& ex iſto potiſſimum remedio extirpati fuerunt multi cœtus latronum, quòd ſtatutum de iure erat cognitum, & in multis partibus habuit locum, vt Soccin.conſ.157. 2.par. vbi adnotatur, quòd adhoc, vt reus gaudeat indultu, oportet quod ſit paritas criminis, aliàs ſi occidens ſit atrocioris criminis reus non gaudebit,& proindè per d.pragm. ſãcitur vt caporalis bannitorum non gaudeat,niſi occidat aliũ caporalem,& obſeruatur hoc,quod caporalis non gaudet niſi occidat æquè ſimilẽ, ſed in foriudicatis ſufficit, quod vnus alium occidat, licet ſint criminis inpares, latè Farinac.quæſt.183. num. 180.& ita ponit requiſita triginta,quę requiruntur pro indultando ſe, alium bannitum occidendo. Item in indultu prædicto excipiuntur cõmittentes crimen ſodomiæ, ſacrilegij,offenſionis officialium,falſæ monetæ,vt ibi. De qua indultus materia, quomodò,& quando gaudere poſſint ipſi banniti, & quæ
148 oporteat exprimi in ſupplicatione, remitto te ad ea quæ dicit Bar.& Nellus in tract.bannitor.nouiſſimè Baiard. ad Iul.Clar.quæſt.59.& latiùs in §.homicidiũ, D.de Franch. fecit plures deciſiones notab.deciſ.360.433.403.cũ multis alijs,Carau.in pragm.de exulib. latè,ad quos te remitto. Nota vnum tamen,quod licet per dictas pragmaticas concedantur indultus,tamen ſolùm
149 Magna Curia poterit declarare, & cognoſcere ſuper indultu, Carau.ſuper d.pragm de exulib.nu.50. & licet Regiæ Audiẽtiæ etiam cognoſcant,tamen ſi prætendens indultum eſt contumax in M.C.ad eam acta erunt tranſmittẽda,& ſic Barones nõ ſunt competentes
150 Iudices ſuper materia indultus. Sed Reg.Aud.poſſunt cognoſcere ſuper oppoſitione indultus, ſed expeditionẽ indultus nõ poſſunt facere,niſi eſſet data ſpecialis progatiua,vt in caſibus de iure debitis eis liceret indultare; & licet volentibus facere ſeruitia Præſes promittat vigore poteſtatis belli exulum
151 ei conceſſæ, vt quis occidendo bannitum indultetur; promittet tamen impetrare à S.E. mediante ſeruitio, indultum,& deindè data relatione de albarano, & promiſſione facta per ipſum Præſidem, S.E. aſſentit; ſed non poterint Præſides decernere indultus, licèt pragmatica non faciat reſeruationem hanc Principi, Io.Grand.de Bello exulum ſpet.11.ſic firmat, quòd ſolùm guidatica poſſunt expediri per ipſos Præſides,vti Capitaneos ad guerram contra foraſcitos,& non indultus.

152 An autem Baro habeat poteſtatem guidandi crimínoſos per aliquod tempus,ex Cap.Regni 197.incipien.multorũ habetur,quod non licèt Baroni guidare,nec ex cauſa ferendi teſtimoniũ, ſicq; videtur deciſum per Affl.deciſ.4. cum ſeq. tamen Vital. in tract. clauſular. verbo ſecuritate pendente firmat, quod in ſua iuriſdictione quis valeat delinquentem ad tempus guidare,nam non eſt gratia,ſed ſuſpenſio,ita vt pars conqueri non poſſit, D.de Franch.dec. 433. vndè non videtur prohibita hæc poteſtas Baronibus, qđ ſequitur Frecc. auctor.45. poſſe Barones delinquentes guidare,& cum hac opinione pertranſit D.de Franch.deciſ.370.dicens hoc ſolũ licere Baronibus, ſed nõ eorũ offi-
153 cialibus,qui non habent iuriſdictionẽ in dominium, ſed in adminiſtrationẽ, tamen ſi hi officiales hoc facerent, licet eis non permittatur, tamen quia indecens eſt, vt quis ſub auctoritate officij decipiatur, reponendus erit reus in libertatẽ ſi capiatur l.1.C.de his qui veniam ætatis,Bellug.rubr.23. ver ſed
154 pone, D.de Franch.deciſ.258.Adde Vrſill. deciſ.4. Menoch. de arbitr.Iud. caſu 338.& q.81.& ex cauſa etiã licere officialibus tenuit Carau. Ritu 288. nu.4. Franc.Marc. dec.68. par.1. Addent.ad Capy.dec.133.& licet (vt ſupradixi) de Ponte tit.1.§.4. nu.55. dicat Barones,& ſi de iure poſſint guidare ſuos delinquentes,tamen præcedente

te

te remiſſione debent hoc facere, Ego ſemper in ea fui opinione quod ex legitima cauſa eis liceat, prout Farinac. quæſt. 29. & nouiſſimè Maſtrill. lib. 4. cap.16.nu.188.& prædicti Doctor. loquuntur in bannitis, quod ego non ſequor, ſed in delinquentibus vaſallis nō foriudicatis, licere ex aliqua cauſa, & ad tempus, per ſupra citata nō videtur dubitandum,ſine cauſa, eſſet grauare; cum ſoli Principi ſine cauſa liceat guidare,vt Farin.ibi,& Menoch.caſu 336. cum ſeq. qui latè hanc materiam ſalui conductus declarauerunt, & nouiſſimè ſic diſtinguit Seſe §.1. cap.5. num.67.
155 quod ex cauſa,veluti perhibendi teſtimonij,delinquēs poteſt per dies guidari, & idem fortiús procedere poſſet cum debitoribus latitantibus, nam ex cauſa poſſent guidari, ſed non ſi eſſent debitores decocti,Stracc.de mercator. tit. de decoct.par.7.num.26. nam ſunt
156 excepti de iure, vt nō poſſint aſſecurari,vt ibi Stracc.& D.Rouit. tit. de guidat.pragm.1. nu.5. allegando hunc locum noſtrum,refert opiniones,ſed nō diſſentit ab hac concluſione, limita tamen cum Frecc. loc.præcit. Baronibus
157 licere guidare delinquentes,non verò bannitos, foriudicatos, & latrones, nam hoc ſoli Principi licet,& ita intelliguntur allegata pro prima opinione, vt Petra fol.54.nu.52.& ſeq.& ita obſeruatum videmus, quod ſupplicatur
158 Excellentiſſimo Proregi,pro guidaticis obtinendis,& conceduntur quando promittitur aliquod ſeruitium faciendum Curiæ, & ſolent expediri cum cōminatione, nè accedant ad loca partis offenſæ, nè ſcandala veniant,& contriſtentur partes,& hæc eſt ſolita clauſula apponi in omnibus guidaticis,& etiam indultis,Caball.caſu 58.D.Rouit tit.de abolit.in rubr.nu.8.& in tit.de guidat. & tunc videtur factus contractus inno-
159 minatus inter reum,& Superiorem, & Frangenti fidem ſeruari eidem fides non debet; & quando contractus iſte ex vna parte deficit, & alter diſcedere poterit l.naturalis ff.de præſcrib. verb.
160 ſic Franch.dec.nouiſſima 673.& Farinac.dict.quæſt.29. & eſt videndus ibi D.Rouit. qui inſerit allegationes pro, & contra factas de illa perſona quę obtinuerat gratiam cum conditione nè accederet Neapolim per 30. miliaria,
161 qui captus, fuit ad mortem damnatus,fallit tamen ſi per tranſitum non animo permanendi, nam modica mora non eſſet in conſideratione,vt dicam ſeq. pragm. Quæ verò ſint loca partis offenſæ, an illarum quibus cōpetit ſucceſſio, & ius remittendi,vel quæ magis
162 ſunt ſanguine coniunctæ? D. Rouit. ſub tit. de compoſit.pragm.8. num.8. mouet quæſtionem,ſed nō determinat, ſed relinqui arbitrio Iudicis dicit; ſed nè errent in hoc diſcrimine guidati,tutiùs erit ſeruare regulam pragmaticæ, vt illi cenſeantur offenſi qui ſunt proximiores in gradu, etiam ſi non eſſent hæredes, Franch.deciſ.611. nam hæc materia non ſtrictè,ſed benignè eſt in-
163 terpretanda,Menoch.de arbitr. caſu 336.cum ſeq.& vide notata ſeq.prag-
164 mat.Limita in inquiſitis de ſodomia, qui non poſſunt per Barones aſſecurari,vel guidari,Foller.d.pragm.de ſodomia,debentq; aduertere guidati,nè delinquant pendente guidatico, nam ſi delinquerent facerent ſe indignos gra-
165 tia, & poſſent capi, & detineri, niſi delictum eſſet leue, D.de Franch. dec. 717. & 258. ſecus procedit pendente indultu petito; nam ſi delinqueret ipſe reus,puniretur ſecundum delicti naturam,ſed non priuaretur gratia, D.de Franch. deciſ. 433. & iſti guidati pendente ſecuritate non poſſunt arreſtari, vel eis impara fieri D. de Franch. de-
166 ciſ. 413. intellige quando ſunt guidari à Pſincipe,ſed ſi ab alio inferiore, an Superior teneatur ſtare ſaluoconductui inferioris? dic quod ſeruare debet, ſed per omnē minimam ſollemnitatem,quæ faceret reum incapacem,
167 Superior non teneretur ſeruare fidē, ita quod excuſationem tribueret reo, & in libertatem reponi deberet, vt ſupradixi,ex Franch.dec.258. ſic diſtinguit,

guit D.Rouit.titu.de guidat. num. 52. Quid ſi ſub prætextu ignorantiæ guidatici,ſoriudicatus occideretur? dic quod
168 ſi ignorantia fuit vera, & non ſupina excuſaretur occidens vt Bald. conſ. 9. volu.3.& latius conſ.142.lib.4.qui dicit puniendum extraordinariè, ſi leuis ſit culpa,ſed ſi dolosè fiat, punietur de homicidio Maſtrill.in tracta.de indultu quæſt.43.quia ſtat ſub protectione Regia, & frangens ſaluumconductum ſu-
169 perioris,laſæ maieſtatis crimine punitur,Fatin.loco ſuprà citat.

Aduerte tamen,quod exiliati,vel cōfinati, non poterunt à Baronibus guidari,nam lata ſentẽtia,priuati ſunt poteſtate procedendi in cauſa, vel dandi
170 licentiam commeatus, etiam modici temporis,l.relegati in fine, & l. ad Beſtias §.ex Prouincia, ff. de pœnis, pendente enim cauſa, Barones poſſent ſecuritatem promittere, non tamen ſententia executa,vt latè Salyc. l.cum indulgentia,C.de ſententiam paſſis.

171 Porrò valdè fuit dubitatum an Barones poſſint reſtituere ad famam, honores,& bona vaſallos poſt ſententiam ſi habeant priuilegium, & quid ſi appellatione pendente ipſis gratiam faciant, vel componant, an poſſint ipſos reſtituere ad famā. Et priùs videamus; quid iuris ſit in gratijs factis à Principe condemnatis ad pœnam capitalem, vel deportatis, ac ciuiliter mortuis, vti foriudicatis,quibus videmus in dies fieri per Proreges indultus; Præmitto, qđ criminum abolitio eſt triplex, alia publica,& generalis,quæ fieri ſolet à Principe ob res ſuas proſperè geſtas, vel in
172 eius aduentu ad Regnum,vel traductione vxoris,& ſimilibus,quib. caſibus ſolent fieri indultus,& gratiæ,vt in hoc anno vbi fuit habitus generalis indult⁹ à noſtro Rege,hæcq; dicitur abolitio generalis, l.abolitio, cum l.ſequenti, ff.ad Senat.conſult.Turpill. Adde ad materiam indultus ad quæ crimina extendatur, & quæ intelligantur excepta Baiard. ad Clar. q. 59. & Plazza in epit. cap.38.Carrer.§.homicidium il ſexto, num.373.Maſtrill. tract. de indultu, & Catal.& quale tempus attendatur,publicationis factæ in Metropoli, vel in
173 Prouincijs,vide Franch.dec. 360.& an extendatur ad vaſallos Baronum, Præſ de Curt.fol. 29.in ſuo tract. feud. & ad quæ reſtituatur quis ob talem indulgentiam,vide Peregrin.de iure fiſci fol.159 Baiard.loco citato,& dum excipitur in indultu delictū proditoriè factum,adde Franch. dec. 713. Quando
174 dicatur homicidium,& offenſio proditoriè facta,& Boer.dec.217. num.21. Alia eſt legalis quæ à lege deſcendit, vti ſi inſtantia ſit perempta, vel ſi accuſatus ſe purget per ſuam innocentiā, vt Franc. Marc.dec.153.2. par.tertia dicitur priuata,& eſt ea,quæ fit ad partis petitionē, de quibus omnibus Clar. quæſt. 59.nouiſs.Gayll.de pace quæſt. 9.1.part.In his pœnarum,& criminum abolitionibus,regula eſt,quod aut Princeps delinquenti, vel reo condemnato facit gratiam per verbum,indulgeo, &
175 ſola pœna delicti videtur remiſſa, & non reſtitui honores nec fama D. Rouit.in rubr.tit.de abolit.num.4 nec bona, quæ per condemnationem amiſerat,l.2.l.inſulam,C.de ſenten paſſ.niſi cum verbo indulgeo, appoſita fuerint alia verba denotantia plenam reſtitutionem; Aut verò gratia fit per verbū
176 reſtituimus, vel gratiamus, vel in ō ibus,& per omnia,ac ſimilibus clauſulis plenam gratiam denotantibus, & tunc videntur reſtituta omnia, quæ per ſententiam perdiderat; reſtitutio enim eſt in priſtinum ſtatū deductio, l. quod ſi minor,§.reſtitutio ff.de minoribus ſic Gramm.conſ.34. Baiard.ad Clar.quæſtio.72.num.15.Gomes variarum reſolut.3.tit.num.38.tomo 3.Reg.de Pon. conſ.69. Hæcq; etiam regula limitatur
177 in bannitis ex contumacia,nam fama remanet ex abolitione,Alex.conſ.112. volum.1.Franch.dec.213. nu.36.

Limitatur tamen, quod licet reſtitutio tribuat foriudicato, vel deportato
178 famam,honores,& bona,intelligitur, ſi honores non ſint occupati,& alijs col

lati,& ſi bona non ſint alijs alienata, tunc enim reſtitutio non traheretur ad iura alteri quæſita, cum Princeps non poſſit,nec præſumatur velle tertio præiudicare, vulgato §. ſi quis à Principe l.2.ff.nè quid in loco publico,DD.omnes,l.Gallus §. & quid ſi tantum ff. de liber.& poſthumis,Capyc.in inueſtitu. verſic.reſtituimus,Clar. quæſt. 59. niſi bona deueniſſent ex diſpoſitione legali ad ſucceſſores, non ex contractu, nam ad quæſita, & translata ex legis diſpoſitione ad agnatos,mortuo ciuiliter reo reſtituitur gratiatus;ac etiam ſi in fiſcū eſſent deuenta, quo ad pœnam publicationis, ſed ſi fiſcus, vel ſucceſſor ex contractu bona alienaſſet, ad ea non extenditur reſtitutio, latiſſimè Iacobus Beluiſ.cap.1.hic finitur lex,quod reſtituto Comite reſtitui ei debent &.feuda,niſi alij eſſent inueſtiti, Affliĉt.deciſ. 361.nouiſſimè D.de Franch.dec.213. latè Peteg.de iur fiſc.lib.5.titu.2.benè Sforza tract.de reſt.in int.

179 Prout dicunt de legitimatione filij, quod viuente Patre, Princeps poſſet præiudicare in quærendis,ſed aperta, vel tranſmiſſa ſucceſſione, legitimatio non haberet effectum poſt ius quæſitū, l.penul.ff.de natalibus reſtituendis, Iaſon dict.§ & quid ſi tantum, Alex.l.cū hæredes,ff.de acqui.poſſeſſ.Et maximè in bonis feudalibus,vbi legitimatio ſtrictè procedit,Tapia 3.cap rubr.de conſtitutio.Principum in fine;& ſic ammiſſa facto legis recuperantur, cum cauſa reducatur ad non cauſam, vti patria poteſtas,ſucceſſio iuspatronatus; ſecùs verò in alienatis facto ſucceſſoris, per viam contractus;Gayll.plenè obſeruatione final.de pace publica 2. parte; Ann.cap.1.de vaſ.decr.æta.num.157. cum ſeq.

Secundo limita niſi reſtitutio fieret 180 per modum iuſtitiæ,& non gratię,veluti ſi conſtet Principi de innocentia rei licet condemnati,iuxta nota.in leg. 1.§.final.ff.de quæſtionibus, multotiès enim de innocentia conſtat,& retractatur ſententia,vt Marſil. ibi Plot.l.ſi qū §.1.ff de in lit.iur. Affl.cap.1. d. tit. de vaſallo decrep. æta.

Tertio limitatur niſi reſtitutio fieret 181 ex cauſa publicæ pacis initæ, quia tunc ius etiam alteri quæſitum ex cauſa publica Princeps tollere poterit,leg. Lucius,ff.de euict. Ann.d.cap.1.de vaſallo decrep.æta.num.211. Affl.deciſ. 361.Capyc.dec.69.Princeps enim poteſt remittere omnia damna, & perpetuò ab actione eos excludere ex cauſa pacis; cúm vtile negotium ſubditorum gerat,l.vtilitas,C.de Primipilo libr.12. Gayll. plenè dicto loco,Reg. de Ponte dicto conſ. Barones verò an poſſint indulgere, vel reſtituere condemnatum, qui per ſententiam capitalem amiſerat ea,quæ ſunt iuris ciuilis,vt factiones teſtamenti,actiones,honores, & famam, iuxtà textum ſingularem l. quidam ff. de pœnis,vbi mortui dicuntur capitali ſententia condemnati, & ſententia ſubitò facit reum licet non ſit executa, ex textu inſigni l. ſi quis filio §.irritum ff.de iniuſto teſtamento ibi (non tunc cum conſumptus,ſed cum ſententiam paſſus eſt) Dic quod Barones,vt dixi,ſi habent ſpeciale priuilegium poſt ſententiam,poterunt indulgere,non tamē reperitur cautum, quod habeant poteſtatem reſtituendi,cum hoc paucis ſit 182 communicatum; ità vt Proreges non poſſint reſtituere, niſi in ſpecie ſit conceſſum, D.de Franch.dec.213. nu.54. Grammat.conſ ciu. 34.num.9.Baiard. ad Clar.queſt.59.num.31.vndè indulgere,& remittere pœnam delicti, non tamen reſtituere poterunt Barones, ſi non habeant ſpeciale priuilegium: ſed quid ſi pendente appellatione Baro fecerit gratiam quod poteſt, vt dixi ſupra,quando habet ſecundas cauſas, an gratia tollat infamiam, & ea quæ perdere poſſet per ſententiam ſi eſſet confirmata?dic quod appellatio ſuſpendit, immò ſecundum multos extinguit iu-183 dicatum gloſ.ſingulariſſima l.1.§ fin. ff.ad Turpillian.& eſt tex. l.ſi quis §.hi autem d.tit.de iniuſto teſtam.vbi teſtamentum factum à condemnato appel-

la-

latione pendente valet,ac ſi eſſet inte-
gri ſtatus,cum appellatio reducat cau-
ſam ad terminos litis conteſtationis l.
ità demum C. de procur. quam legem
non eſſe alibi dicit Alexand conſ.736.
3.volum.Capyc.dec.28. num.6. vndè
gratia reputatur, ac ſi eſſet facta pen-
dente prima inſtantia, cum ſententia
per appellationem non nocuerit;vnde
data indulgentia pœnæ, non tolluntur
bona,& actiones,cum ſententia tranſa-
cta in rem iudicatam faciat reum ciui-
liter mortuum, vndè data indulgentia
remanet ſolùm infamia,Bar.l.infamem
ff.de publicis iudicijs,Anan.dict. cap.1.
num.31.Salycet.l.cum indulgentia C.
de ſententiam paſſ.Idemq; iuris proce-
deret,ſi eſſet compoſitus,ſecùs ſi tran-
184 ſactus,licet Bal.l.quoniam de his qui
notantur infamia,denegat in dubio cō-
tra tranſigentem, quod etiam notetur
infamia,cum tranſactio,licet fiat ad re-
dimendam vexationem,cum præſuma-
tur iuſtitia pro Iudice l. Hæremnius ff.
de euictio.oportet tamen quid ſubſtan-
tiale criminis apparere,ex quo infamia
videtur aſpergi, licet prima opinio ſit
communior,vide Ozaſch. dec. 135.nu.
2.Adde Gamma deciſio.139.An infa-
mia remaneat ſi pœna extraordinaria,
& non ordinaria infligatur? & vide
Baiard.ad Clarum quæſt. 72. num.12.
Et vide ibi,quod Iudex ex cauſa poteſt
in ſententia tollere, & diſpenſare notā
infamiæ,& dixi Prag.præced.

Finaliter pro complemēto huius ſe-
cundæ partis, quæro de quæſtione quā
ego non vidi adhuc pertractatam.
An priuilegia conceſſa Baronibus, &
prærogatiuæ circa iuriſdictionem exer-
185 cendam videantur communicatæ of-
ficiali conſtituto in Terra, ita vt Offi-
ciales Baronis, hæc omnia exercere
poſſint, licet in commiſſionibus non ſit
expreſsè conceſſa? Item an Baro poſſit
arctare iuriſdictionem ſuo officiali, vt
multi faciunt in commiſſionibus, prohi
bentes,nè officiales componant,neque
torqueant reos,ſententias,vel condem-
186 natorias,vel abſolutorias non ferant,
eis inconſultis, num poſſint hæc prohi-
bere Barones, cum ipſi teneantur de-
mandare iuriſdictionem,cum per ſe nō
poſſint exercere,vt totiès diximus? Vi-
detur quod iuriſdictio eiuſq; priuilegia
officiali reſtringi non poſſint, nam iu-
riſdictio eſt indiuidua, quæ ſcindi non
poteſt, & proindè cauſæ ab ordinario
auocari non poſſunt; Doctores l. iudi-
cium ſoluitur ff. de iudic. nec infra an-
num poteſt reuocari,cum lex conceſſe-
rit iuriſdictionem, quæ arctari non po-
terit,vt dixi Prag.5. Indè nec Rex, fa-
cta cōceſſione feudi,poterit iuriſdictio-
nem conceſſam infeudato reſtringere,
cùm ordo confunderetur,ſi cuiq; iuriſ-
dictio non ſeruaretur cap. de perſona
11.quæſt.1.Frecc.auctor.11. Et ſic vi-
detur, quod iuriſdictio diminutè con-
cedi non poſſit,Alij poſſent dicere con-
trarium,quod verum ſit,quod conceſſa
iuriſdictione vniuerſali à Barone,quod
ipſam poſteà reuocare non poterit, ſed
ſi à principio cum hac conditione limi-
tata conceſſa fuerit, in tantum dicetur
quis officialis, in quantum ab eis con-
ditiones obſeruabuntur,Bald.l.diligen-
ter,ff.mandati, Socc.l.ſi ex toto,ff.de
legat.primo in fine;quilibet enim pote-
rit rei ſuæ imponere legem quam velit,
l.in re mandata C.mandati;alias vti v-
ſurpator poſſet puniri,& inutiliter age-
187 ret;nam iuriſdictio certæ rei,vel cau-
ſæ poteſt reſeruari l.ſolet de iuriſdictio.
omnium Iudic.Vant.in art.de nullitate
ex carentia iuriſdictionis. Rurſus offi-
cialis tutori æquiparatur,l.Præfectus,ff.
de ritu nuptiar. Bald.l. quæ fortuitis 8.
column.C.de pignor.actio.Tutor verò
licet habeat à iure liberam adminiſtra-
tionem l.Præſes,C.de tranſact.tamen à
teſtatore quædam adminiſtrari ei pro-
188 hiberi poſſunt, Aretin §. ad certum,
inſt.qui teſtamen.tutor.dari poſſ. nu.3.
Quid dicendum? ſcias quod ſatis dif-
ferunt, habere iuriſdictionem in admi-
niſtrationem,vel habere in dominium.
Anto.de Butr.cap.prudentiam colu.5.
de offic.delega. Gloſſ.Pariſ.tit.1.glo.5.
num.55.Barones namq; dicuntur Pro-

curatores in rem ſuam, officiales verò dicuntur adminiſtrare res alienas, vt Dom. de Franch. dec. 370. dico, quod multa ſunt priuilegia conceſſa ipſis Baronibus ad propriam vtilitatem, & cōmoditatem, quæ à lege ei non conferūtur ſub conceſſione iuriſdictionis, vel meri, ac mixti imperij, vti ſunt compoſitiones, & tranſactiones conceſſæ per quatuor literas arbitrarias, Poteſtas indulgendi, & guidandi; Hæc poſſunt
189 exerceri ſolum per Barones, nec tenentur communicare ſuis officialibus, vt Dom. de Franch. in principio d. deciſionis, cum ex particulari priuilegio, & ab homine dependeant, & non à lege, ſecùs in his quæ dependent à lege, tunc enim [conſtituto official. cum iuriſdictione, eius iuriſdictio non poterit minui, & arctari, vti nè officialis procedat ad torturam, vel ad ſententias, & alias actiones iuris Has reſtrictiones dico eſſe nullas, cùm officiales habeant à lege demandatā iuriſdictionem liberā procedendi, quam concedens minuere non poterit, licet ipſe officium concederet, adduco textum inſignem non
190 forſan ponderatum l. Titium, aut Mæuium, ff. de adminiſtration. tutorum, & ibi gloſ. & Bart. hoc benè declarant vbi ſi teſtator mandet, vt tutor aliquod negotium non gerat ſine conſenſu alterius, vel aliquo modo reſtringeret poteſtatem legalem tutoribus tributam, illa prohibitio eſt nulla, dat rationem gloſſa. nam licet conſtitutus ſit tutor à teſtatore, poteſtatem tamen habet à lege, quam teſtator minuere non poteſt; ſic & in officiali, qui tutori æquiparatur, vt dixi, nam quamquam à Barone eligatur, tamen habet determinatam iuriſdictionem à lege, ſecus in his quæ dependent ex priuilegio, vel ab homine, vt Bar. ibi; quæ diſtinctio ſatis videtur congrua, & iuri conſona, & ità deciſum refert Amend. dec. 511.

In tertia parte Imperator minatur,
191 quod hi qui poteſtatem componendi, aut permutandi, aut remittendi pœnas habent, ea taliter vtantur, nè ex ea rum abuſu de iuſtitia prouidere cogatur, dicit textus: Iuſtitiæ prouiſio in abutentibus priuilegijs, eſt priuilegiorum priuatio, qui enim abutitur priuilegio, facit ſe indignum, textus l. qui ſine in fine ff. de negot. geſt. cap. vt priuilegia, & cap. tuorum de priuilegijs, benè Guid. Pap. ſing 554. Afflict. in conſtit. Regni ea quæ ad decus, & ità Baiard. ad Clar. quæſt. 59 num. 28. licet de hoc
192 abuſu debeat plenè conſtare, & de dolo inito, Ioan. Andr. & Archid. c. fin. de pœnit. Capyc. dec. 121. & Vrſil. deciſio 265. Et vtinam Rex prouideret de iuſtitia, cum abuſus iſtius priuilegij componendi, & trāſigendi ſit redactus ad maximam iniquitatem. Ita vt poſſit dici, quod iuſtitia non reperiatur, Gramat. voto 28. in fin. de Ponte in ſuo tractā. fol. 25. num. 12. Diximus poſt ſen-
193 tentiam Barones non poſſe componere, quid ſi quis ruperit fines exilij, ex quo duplicatur pœna, vt dicam in ſeq. Pragm. an de iſta noua pœna poſſit fieri compoſitio, vel gratia, vel uti cauſa dependens ex ſententia finita, debeat mitti exequutioni? hoc in facto euenit, & fuit iudicatum, quod nouum eſt delictum, cui licet ipſo iure pœna debeatur, quod tamen Baro poſſit componere, gratiare, & tranſigere, Adde quod ita videtur innuere Franch. deciſ. 395. vbi decidit, quod ſi relegatus accipiat ordines, & fregerit fines, quod non primus Iudex, ſed ſecundus Eccleſiaſticus cognoſcet, quia iſtud eſt nouum delictum, vndè vti delictum nouum, poſſet Baro cognoſcere, dummodo non ponat manus ad antiquum, mediante ſententia terminatum. ſed hoc etiam intelligerem, ſi Curia Baronalis condemnaſſet reum, & ille ſententiæ aquieuiſſet, ſed ſi per viam appellationis cauſa fuiſ-
194 ſet introducta, & determinata per ſuperiores, quia ille Iudex tenetur ſuam ſententiam rueri vt habeat exequutionem l. 1. ff. ne uis fiat ei, c. quærenti, de offi. deleg. ubi et ſit nouum delictum finium non obſeruatio, quia reſpicit ſententiam ſuperioris, & hæc eſt cognitio

de-

dependens à ſententia prima, & verſatur circà inobedientiam illius Iudicis, illius etiam debet eſſe cognitio,vt DD.
195 dictis locis,& Caſtrenſ. l.addictos C. de Epiſc. aud. cumq; videatur etiam offenſa ſuperioris perſona, & qualitercunq; paruipendatur cognitio interpraetata eſt priuatiua ad Baronem,Frã ch.deciſ.nouiſſ.722.ergò cognitio non eſt remictenda,vel danda Baroni,ſed illi qui eum condemnauit, & dicam inſeq. Pragm. in fin. niſi cauſa fuiſſet remiſſa, vel ſententia Baronis eſſet confirmata Guttierez lib.1.q.97.& dicam infra Pragmatica octaua p.1. Fely.c.ſignificaſti de off.del.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatio praeſumitur legitima meta ſatisfactionis delicti, & inde paena plus alterari non debet.*
2 *Condemnationes non poſſunt fieri niſi ad locos Principi ſubiectos.*
3 *Remigatio,cuius paena locum obtineat.*
4 *Nobilibus non conuenit remigatio, ſed relegatio datur.*
5 *Paena commutatur ratione incommoditatis,vel inhabilitatis, vti ſi reus erit ſenex morboſus,nam non ad triremes ſed relegationem mittetur.*
6 *Condemnati ad mortem naturalem aliquando ad ciuilem mittuntur quando Princeps indiget remigibus.*
7 *Remigatio ad tempus, quid differat à perpetua.*
8 *Deportati an ammictant ea quae ſunt iuris ciuilis lata ſententia.*
9 *Paena vltra relegationẽ an omnes ſint capitales.*
10 *Sententia lata an ſtatim reus fiat incapax,vel ea tranſacta in rem iudicatã diſputatur.*
11 *Serui paenae hodie non dantur.*
12 *Reſolutio notabilis ſi condemnatio ad tempus ad regias triremes,aequiparetur deportationi, & dicatur reus interea ciuiliter mortuus.*
13 *Deportatio, & in metallum damnatio etiam ad tempus dari poterint.*
14 *Eximenti carceratum ciuilem datur de iure paena relegationis.*
15 *Remigationis paena non poterat olim dari minor triennio, ſed non hodie.*
16 *Finito tempore exilij,vel remigationis an ſine licentia liceat repatriare.*
17 *Barones an poſſint confinare reos ad locos ſibi non ſubiectos.*
18 *Locus originis,vel domicilij, an reo poſſit interdici à Iudice delicti, & è contra.*
19 *Sententia afficit reum quocumq; loco accedat.*
20 *Locus vbi habitat Princeps, & eius Vicarius ſemper intelligitur prohibitus.*
21 *Locus Praeſidis Prouinciae an intelligatur prohibitus exiliatis nouiter delucidatur.*
22 *Paenam quis non incurrit ſi caſus eſt dubius.*
23 *Barones aliqui habent priuilegium indulgendi etiam ſententia executa.*
24 *Carceratus etiam pro debito, non poteſt liberari etiam conſentiente creditore, ſine licentia officialis.*
25 *Condemnationes ad beneplacitum non poſſunt fieri per Barones,ſed ſolum per Principem.*
26 *Princeps ex aliqua ſuſpitione, poterit aliquem confinare, ſine proceſſu.*
27 *Condemnatus à Principe ad beneplacitum, cauſa non expreſſa non ſit infamis.*
28 *Carcerari an quis poſſit ſine cauſa apparente ex actis.*
29 *Paenae reſeruatio per Barones fieri non poterit,minuendi, vel alterandi.*
30 *Beneplacitum an morte extinguatur latè explicatur.*
31 *Beneplacitum an extinguatur morte ſi fuit obtentum pecunia priuilegium.*
32 *Beneplacitum reſeruatum in contractibus quando ſubſiſtat declaratur.*
33 *Beneplacitum collatum in perſona alicuius an ſubſiſtat.*
34 *Fugientes à triremibus ad quas perpetuò fuerunt condemnati, an debeant mori diſputatur.*
35 *Fugientes ab exilio qualiter puniantur*

de iure communi, & Regni.

36 *Tempus carceris poſt ſententiam an computetur in exilio dato.*

37 *Cautio an poſſit peti, ſi quis non obſeruauerit fines, & duplicari etiam poſſit tempus,*

38 *Nobilis iurans triremes in caſu inobſeruantia exilij, an poſſit iure condēnari.*

39 *Nobilitatis priuilegio an quis poſſit renunciare.*

40 *Nobiles an poſſint condemnari ad inſeruiendum regijs triremibus.*

41 *Nobilitatis exceptio debet proponi in prima inſtantia, alias denegatur.*

42 *Capi an debeat quis in flagrāti, vel ſufficiat fuiſſe viſum in loco prohibito, diſcutitur.*

43 *Tranſitus per loca prohibita non eſt in conſideratione.*

44 *Animus ſtandi, vel tranſeundi qualiter probetur.*

45 *Iudex quis erit condemnationis rupti exilij is qui capit, vel qui iudicauit.*

46 *Reus an poterit vagari per habitatum pendente tempore ad colligendum ſarcinulas,*

47 *Menſis datus ad colligendum ſarcinulas an cenſeatur ipſo iure datus, vel ſtatim ſi reus non petierit, teneatur exire à loco delicti.*

48 *Prohibitus accedere ad terram aliquā an poſſit accedere ad ſuburbia.*

PRAGMATICA SEPTIMA.

Carolus Quintus.

VOlumus etiam, vt ſi quando contingerit per Barones, vel eorum Officiales aliquem ad remigandum condemnari ad vitam, vel ad tempus, quod talis condemnatus debeat deſtinari in triremibus noſtræ Curiæ deputatis ad cuſtodiam Regni, & non aliarum, vt omnis tollatur occaſio vltrà tempus, vel modum condemnationis condemnatum grauari. & finito tempore, quo condemnatus fuit; illicò debeat liberari; verū an è tempus finitum, ſi ad certum tempus erit condemnatus, non poſſe modo aliquo liberari ſine Baronis condemnantis, & noſtro, vel Viceregis conſenſu; ſi verò ad beneplacitum Baronis, eiuſdem Baronis voluntate liberetur.

COMM. PRAGM. VII.

HAec Regia prouiſio fuit multùm benigna ſuccurrendo miſeris condemnatis nè vltrà definitum tempus in pœnis retardarentur; egredi enim non debent fines condemnatoriæ ſen-
1 tentiæ, quæ præſumitur iuſta meta ſatiſfactionis delicti l. reſpiciendum ff. de pœnis l. ſancimus, C. eodē l. res iudicata ff. de regu iur. & proindè hæc Pragmatica decernit, quod ſi contingerit aliquem cōdemnari ad triremes, quod ad Regias Galeas deſtinari debeat, vt ſine mora finito tempore reus poſſit liberari. Altera etiam ratione, hoc obſeruan-
2 dum eſt, vt condemnatio debeat fieri ad Regias triremes, & nō ad alias, quia ad locos Principi ſubiectos rei deſtinari debent.

Eoq; pertinet, quod iure ſancitur, relegationes, deportationes, in metallum damnationes, non poſſe dari, niſi in Inſulis Principi ſubiectis, & quod electio Inſulæ, vbi degere habeat reus, ad ſolū Principem, vel eius Vicarium pertineat, & non ad officiales, prout obſeruatur in practica, quod facta condemnatione per officiales Regios, vel Barona-

les,ſupplicatur Proregi, vt aſſignet In-
ſulam condemnato, ex tex. l. relegato-
rum ff. de interdictis, & relegatis, ſic
pro exulandis reis extra Regnum.

Et remigationis pœnam æquiparari
3 deportationi,in eiuſq; locum ſucceſſiſ-
ſe dicunt Clar.quæſtio.67. Niger cap.
Regni 82.Capy.dec.153. Adde Fran-
ch.dec.140.nu.8. & 182. licet alij te-
neant,quod ſucceſſerit in locum pœnæ
damnationis in metallum Farin.quæſt.
19.num.14.Maſtr. dec. 167. dico quo
ad ignobiles,qui hanc remigationis pę
4 nam poſſe ſubſtinere præſumuntur, no-
biles enim deportãtur, & non ad remi-
gium condemnãtur,vt ſupracitati Do-
ctores, quæ deportatio obſeruatur in
Regno,cum ſint multę Inſulę,prout D.
de Franch.dec.116.& 140.& non da-
tur pœna arbitraria, vt dicebat Clar.
ibi,& alij Doctores: nam procedit in
locis in quibus pœna deportationum
locum habere non poterat, quia non
erant Inſulæ, vt Capyc. dicta dec.153.
Ratione enim incommoditatis pœna
quandoq; minuitur, prout dicimus de
5 damnatione in metallum,quod cum in
Regno non reperiatur, huius loco da-
tur deportatio, quæ eſt minor gradus
pœnæ l.aut dandum ff. de pœn. Sic di-
cimus de condemnatis ad triremes,qđ
ſi erunt inhabiles ad remigium,ob mor
bum,vel ſenectutem,commutatur pœ-
na in relegationem,argumento l.decu-
rionum C.de pœn.Campa.cap. Regni
82.prout etiam de tortura dicitur:nam
qui non poteſt ſubſtinere eam ob infir-
mitatem aliquam, datur ei mitior gra-
dus tormentorum.Quando Curia indi-
get remigibus,condemnatos ad mortē
6 naturalem ſolet remittere ad mortem
ciuilem triremium.Theſſ.dec.31.nu.4.
ſicq; ad propoſitum redeũdo,ſicuti de-
portatio non poterat fieri, niſi ad Inſu-
las Principi ſubiectas, ſic etiam eſt iu-
dicandum in remigationibus,quæ licet
de iure non fuerint cognitę,eius tamen
pœna, vt dixi eſt ſubrogata inuicem
deportationis.Et ſubrogatum ſapit na-
turam, & qualitates ſubrogantis l.ſi eũ
§.qui iniuriarum,ff.ſi quis cautionib.cũ
vulgar.

Secundò quæro, dum Pragmatica
7 noſtra dicit (quod ſiue remigatio fiat
ad vitam,ſiue ad tempus,quod condē-
nati deſtinentur ad Regias triremes)
An ſit differentia inter pœnam remi-
gationis temporalem,vel perpetuam,
& an condemnatio remigij ad tempus,
etiam æquiparetur deportationi in quã
diximus eſſe ſubrogatam hanc pęnam,
vt indifferenter dicunt omnes,&Niger
in cap. Regni ſi Iuſtè. Punctus eſt vtilis,
& quotidianus,& hucuſq;non vidi per-
tractatum,ſi enim ſimpliciter habemus
pœnam triremium eſſe loco deporta-
tionis,deportati dicuntur ciuiliter mor-
8 tui, perduntq; à die ſententiæ omnia
quæ iuris ciuilis ſunt l.quidam, ff.de
pœnis,Andr. cap.1. num.21. de capit.
Corra. Doctores l.hoc iure ff. de iuſti-
tia,& iure; hic enim eſt effectus pœna-
rum capitalium, prout eſt deportatio,
& in metallum damnatio,& aliæ capi-
tales pœnæ,l.capitalium ff. de pœn.re-
fert Marant.in ſua praxi,ibi iudicium
capitale;& proindè teſtari non poſſunt,
nec ex teſtamento capere l. ſi quis filio
cum ſuis §.§.ſing.ff.de iniuſt.& irr.teſt.
9 Clar.§.teſtamentum quæſt. 28. Gayll.
obſeru.12.2.par. de pace publica Ma-
ſtrill.dec.167.& Guttier.quæſt.39.p.2.
Adde in terminis Franch.deciſ.501.ſi
deportatus poterit facere teſtamentũ
pendente appellatione, quæ regulari-
ter ſuſpendit iudicatum, nam iura lo-
quentia de deportatis per ſententiam,
quod perdunt ea quæ ſunt iuris ciuilis,
intelliguntur de ſententia tranſacta in
rem iudicatam, ſecus ſi maneat in ſu-
ſpenſo per appellationem.In ſententijs
verò mortis naturalis ſufficit ſententiã
10 latam ad inhabilitandum, vt latè Pe-
regr.tract.de iure fiſci titu.de damnat.
ad ſupplicium;Idemq; procedit in ſen-
tentijs foriudicatorum,Petra de poteſt.
Princ.fol.74. Deportati verò non per-
dunt niſi ſententia habuerit effectum,
Peregr.in prædicto tract.titul.de dam-
natis in metall.Gamma dec.362.quod

ho-

hodiè dum quis ſuperuiuit non efficitur ſeruus pœnæ, licet ſubſtineat con-
11 demnationẽ, ſed de iure antiquo procedebat,ſicq; videtur,quod ſi iſti condemnati ad tempus reputantur mortui, nec etiam finito tempore reſuſcitantur ad actiones,cum ſolius Principis ſit reſtituere reos condemnatos ad ea, quæ ſemel amiſerunt,ſingularis tex. l. ſi ad tempus C. de his qui notant. infamia, vbi notatur, quod perdita ex maleficio non reuiuiſcunt; & quod condemnatio triremium etiam ſi ſit ad tempus,dica-
12 tur pœna capitalis ſic Farinac. quæſt. 102.cap.3.num. 140. patet manifeſtè ex eo,nam vltrà relegationem non habemus niſi pœnas capitales,quarum primus gradus eſt deportatio, poſtea in metallum damnatio,& deinceps cęteræ,dicta l.capitalium; Remigatio eſt vltrà relegationem, nam ſi æquipararetur relegationi, non poſſet procedi ex officio,non poſſet dari torturâ, ſolùm enim in caſibus vltra relegationem,vbi venit imponenda pœna capitis, hæc omnia licent cap.Regni ab illo inchoandum cap.tormenta,vndè cum in pęna triremium procedatur ex officio,detur q; tortura, dicendum videtur,quod ſiuè temporalis ſit pœna,ſiue perpetua dicatur mortuus ciuiliter condemnatus,hac pœna capitali.Sed contrarium poſſet dici, quod deportatio non propriè,& verè æquipararetur cum remigatione temporanea, deportatio enim eſt perpetua,& non ad tempus iuxta verbum gloſſæ §.cum autem inſtitut.quib. mod.ius patriæ poteſt. ſolu. qui deportantur ſemper pœna cruciantur, pœna relegati eſt ad tẽpus,atq; perẽnis.Vndè videtur quod ſubrogatio non ſit iure facta loco deportationis,ſic Gabal.caſu 8.

Pro reſolutione videtur dicendum,
13 quod deportationi æquipararetur remigatio quò ad gradum pœnæ, quia dicitur ſupra relegationem,non tamen quod omninò debeat eſſe perpetua, vt regulariter eſt ipſa deportatio; Vltra quod poſſet dici, quod etiam deportatio,damnatio in metallum, vel in opus metalli,qui dicuntur gradus pęnæ maiores deportatione aliquandò tamen dantur ad tempus,& non in perpetuũ; l.capitalium §. diuus ff.de pœn. His caſibus quando perpetuæ non ſunt condemnationes,& ſerui pęnæ non effecti, non poſſunt dici ciuiliter mortui,ſolum remanent infames propter delictum, eorumq; bona eis adimuntur,vſque ad tempus finitum, tex. eſt inſignis l. aut damnum §.in miniſterium ff de pœnis, ibi (ſi verò ad tempus in miniſterium metalli erunt damnati,) & dicto §. diuus etiam probatur.Vndè reuerſis condemnatis non puto ipſos vti ciuiliter mortuos eſſe tractandos,licet melius relinquo cogitandum,dum caſus acciderit.Adde,quod ità videtur innuere Gãma decif.362. & in puncto principalis quæſtionis,quod remigatio non ſit gradus vltra relegationem, ſed æquiparetur relegationi adducitur quod per S.
14 Conſil.cuidam plebeo fuit data pœna triremium pro exemptione carcerati, & de iure datur pœna relegationis pro eo crimine,& quia relegatio non conuenit plebeis dederunt pœnam triremium dicit ibi Franch.deciſ.442. Vndè poſſet conciliari, quod remigatio perpetua aſſimiletur deportationi,& ſic loquitur Franch.deciſi.140.num.8.qui dicit eſſe ſupra relegationem remigationem,ſed de condemnatis ad tempus pęna ſimilis erit relegationi,ſecundum delicti qualitatem,nam origine quo ad cauſæ tractationem, titulus deſiderat, vt poſſit procedi ex officio,torqueri, & deportationem dari poſſe conſpicitur: ſed poſtea datis defenſionibus pœna erit minoranda ex cauſis ad tempus, & non per hoc poteſt dici malè proceſſum, Verumtamen cogita, cum indiſtinctè in pœnis triremium, ſiuè ad tempus, ſiuè perpetuò à lege decretis,procedatur ex officio, & ad torturam,vti caſus vltra relegationem. Deportati autem, aut damnati in metallum, vel ad perpetuas triremes gratiati,vel compoſiti, an poſſint reſtitui

ad

ad ea,quæ iuris ciuilis perdiderant,dixi in præcedenti Pragmatica,hæcque dixi ad intellectum textus noſtri,ibi de condemnatis ad tempus, vel in perpetuum.

Et ſic ad inſtitutum Pragm.redeundo,diſpoſuit, quod condemnatio, ſiue ad tempus, vel in perpetuum ad regias triremes fiat, aduertes etiam quod per Pragm.1.de condemnatis ad triremes,
15 erat ſancitum,quod pœna remigationis non poſſet infligi minus triennio, quę Pragma. reuocata fuit,vt in titulo de remigibus ,vbi datur licentia condemnandi etiam ad minus tempus,pro vt iudicibus placuerit: finito verò tempore,ſine alia licentia exire licet reis, cum limitata ad tempus, ipſo iure finiantur Bald. in terminis cap. ex literis, de conſtitutio cap.de cauſis de offi.de-leg. Dec.conſ.61. in terminis l.actione §.Labeo ff.pro ſocio Surd.dec.244.in-
16 tellige habita licentia Boer. in deciſ. 217.nu.24.

Amplio, ſupradictam principalem concluſionem procedere non ſolum in dictis pœnis capitalibus, ſed nec Baro, & eius Iudices poterunt exiliare, vel confinare aliquem reum ad certum lo-
17 cum ſibi non ſubiectum l.relegatorum §.ſicut ff.de interdict & relegat. ſolum poſſet in vna ex terris Baronis eiuſdē dominij,in quo licet Iudex in ea non haberet iuriſdictionem, ratione repræſentationis Baronis in ea,damnatio valet, D.de Franch.dec.526.in fine,& ſic falluntur hi, qui dant exilium cum cōminatione,nè reus accedat per quadraginta milliaria ad territorium loci condemnationis, cum vltra iuriſdictionem ius dicenti non pareatur, l.fin. ff.de iuriſd.omn.iud.vide Maſtr.li.4.c.17.n 98 in tract.de magiſtr.

An autem Iudex delicti poſſit reo in-
18 terdicere locum ſuæ originis , vel domicilij,ac Metropolis,videtur per ſupra dicta dicendum quod non , cum non habeat iuriſdionem in dictis locis,& tātum eſt dare exilium,quantum interdicere locos non ſubiectos, d.l. relegatorum §.interdicere,& §.dubitatū Fran. Marc dec.Delphi.359. tenet hoc licere ſolum Præſidi Prouinciæ , ſi habeat locos originis,domicilij,& delicti ſubiectos,Gomes var. reſ.c.8.ti.de delict.n.3 firmat Iudicem delicti,poſſe interdicere locum delicti, habitationis, & originis, ex tex.d.l.relegatorū §.interdicere cum ſeq. Qui ſi non cauilletur hoc benè probat , nam cum ſententia naſcatur ex delicto rei, ipſum afficit in quo-
19 cunq; loco ſit, ad inſtar interdictionis bonorum factæ prodigo, qui quocunq; ierit,ſententia ipſum afficiet,Iaſ.l.is cui bonis,ff.de verb.oblig.hanc etiam opinionem videtur aſſequi Baiar.ad Clar. quæſt.71.quæ omnia tantò magis procedunt,vt Clar. d.quæſt. cum generali conſuetudine Italiæ,etiam in locis non ſubiectis confinare liceat, & ſic etiā refert Franc.Marc.d.dec.& ſic D.Rouit. poſt primam noſtrā impreſſionem editus,ſub tit.de contumac.num.8. Pragmat.1.confirmat,quod exulatus ab vno loco,cenſetur exulatus etiam à propria patria:aliàs pœna fuiſſet inutilis; nulla enim dulcior habitatio,quàm in Patria l.qui habebat ff de leg.3.

Locus verò Metropolis;vel vbi Prin-
20 ceps reſidet , non oportet quod interdicatur,cum per legem omninò prohibitum ſit exiliatis,vel confinatis ad dictos locos accedere l fi.C.ſi ſeruus export.Franch.dec 129.Franc.Marc.deciſ.359.1.vol.& latè comprobat Dom. Rouit. loco ſupra citato , ponderando tex l.relegatorum ſupra citatum,quod ſubintelligatur prohibitus locus vbi reſidet Princeps,& Prorex. Sed vidi dubitatum in Regia Audientia, ſi exulati
21 potuiſſent reſidere in loco Tribunalis, vbi reſidet Præſes , & per prædicta videbatur dicendum,quod ſic,cùm quæſtio fuerit controuerſa ſi ſubintelligeretur vbi reſidet Prorex, & ſic tantum fuit concluſum, Ego dicebam quod iure locus vbi Præſes cum Tribunali cōmoratur maior intelligitur , ſic probat tex.l.fin.C.ſi ſeruus export.& gloſſ.fin. ibi,item omni maiori loco,ita quod,inter-

terdicto pomerio, nec in Ciuitate quis commorari poterit dicit gloſſ. & allegat tex.l.cui pacto ff. de ſeruis export. qui benè hoc probat, Verumtamen, cũ eſſet noua quæſtio, & à nemine quem viderim ſcripta; dixi, vt nè rei haberent excuſationem, quod in ſententijs exprimeretur, vt interdictus eſſet locus vbi Tribunal Prouinciæ reſideret, & de indè fuit obſeruatum, & quando condemnarentur per Iudices inferiores, & rei venirent ad locum Metropolitanũ, quod illis interdicendus erit, cum pœna, Nam non poſſet his caſibus practicari duplicatio exilij, quouſq; rei non fuerint certi de prohibitione, & licet
22 lex ſemper loquatur, tamen vbi caſus eſt dubius, declaratio requiritur, ad pœnam infligendam Tiraq. de reuocand. donation. verbo ipſo iure num. 129. & ità in ſimili Franch. dec. 140.

Sequitur in textu (& ſi ad certum tempus erit condemnatus, non poſſe modo aliquo liberari, ſine Baronis cõdemnantis, & noſtro, vel Viceregis cõſenſu) Quæ verba (ne erres) intellige hoc modo, quod condemnati ad tempus poſſint liberari cum conſenſu Baronis, & Proregis, quando Barones habent poteſtatem indulgendi poſt ſen-
23 tentiam etiam exequutã, dixi in Pragmatica præcedenti, vti habet Princeps Biſiniani, qui habet multa Regalia priuilegia, licet non ſit in poſſeſſione omnium, vt meminit Carau. rit. 49. Quem Principem à triremibus multos diſſoluiſſe audio porrecto memoriali Proregi, quæ licentia Proregis requiritur, nõ quod ipſe ſit cauſa eſſentialis liberationis, cum gratia fiat à Barone, ſed quia reperitur in ſuis fortijs ad inſtar carcerati, qui licet ſtet ad inſtantiam credi-
24 toris, tamen excarcerare eum non poterit ſine licentia Iudicis, Boer. dec. 217 n. 24. conferunt ad hoc nouiſſimè dicta per Baiard. q. 19.

Vlteriùs progreditur textus noſter, ibi (ſi verò ad beneplacitum Baronis eiuſdem Baronis voluntate liberetur) ſcias hanc diſpoſitionem eſſe correctã, vt ex Pragm. fin. huius tituli apparet; nam fuiſſet magnum incentiuum delinquendi ſi eſſet permiſſum Baronibus,
25 ad beneplacitum condemnare, & pœnas poſt ſententiam ſibi reſeruare, nã (vt dicit d. Prag.) hoc erat cauſa multarum extorſionum, quæ permitti non debẽt, l. conuenire ff. de pact. dotalibus: condemnabantur enim miſeri, & ſi non veniebant multæ quantitates pecuniæ, nunquam beneplacitum finiebat, & pœna vltrà metam criminis dabatur, quod permittendum non eſt, vt dixi hic in principio, & multa alia mala oriri poſſent, vt aduertit Ruin. conſ. 204. Hoc ſolius Principis eſt, in quo non poteſt præſumi quid perperàm, Bald. in auth. interdicimus, C. de Epiſc. & cler. Prin-
26 ceps ex aliqua ſuſpitione poteſt aliquem ad confinia punire, Petra fol. 66. num. 28. Nacta conſ. 625. Adde quod ratione alti imperij, Principi licet quẽquam ex ſua conſcientia confinare, latè Cagnol. l. imperium num. 238. de iuriſd. omnium iud. Maſtrill. lib. 3. cap. 4. num. 227. cum ſeq. latè in tract. de Magiſtr. & eo caſu non dicetur ille infamis, cum de cauſa non conſtet, & li-
27 cet præſumptiuè cauſa præſumatur in Principe, tamen in pœnalibus tacitum non ſufficit; ſicq; videmus obſeruari, & quotidiè Proregem ex cauſa intrinſeca carceratum aliquem detinere per multum tempus Menoch. de arb. Iudi. q. 88. Surgen. de Neap. illuſt. fo. 348. & alterare pœnam ſententiæ, latè Pereg.
28 lib. 5. titu. 8. & licèt hoc etiam dicant procedere in Epiſcopis, illud intelligũt pro modico tempore, ad correctionem, & non ad pœnam, vt Bald. ibi, quæ omnia procedunt etiam ſi Baro haberet poteſtatem indulgendi poſt ſentẽtiam,
29 nam adhuc non poterit ſibi reſeruare in ſententia pœnam minuendi, & alterandi, ſed certa debet eſſe pœnarum decretatio, D. de Franch. deciſ. 370. licetq; in pœnis priuatis diſceptabatur, an ad beneplacitum poſſint fieri, vti exilij, de quo latè Gomes tit. octauo delictorum, per hanc finalem Pragmaticam

cam generaliter prohibentem illicita eſſe iſta arbitria reſeruationis pœnarũ, propterea,cum vigeat eadem ratio,eadem debet eſſe iuris diſpoſitio l.à Titio ff de furt. l. illud ff. ad leg. Aquil. latè Campa.cap.Regni,ad hoc quod noſtro rum in fin.& 112.ac ità obſeruatur;ad de Surgen f.348.

Sed non eſt ommittendum aliqua attingere remiſſiuè declarando vim, & naturam huius verbi(beneplacitum) cum ſæpiús in ſtatutis, conceſſionibus,
30 & priuilegijs ſolitum ſit apponi,viden do quando expiret,dic reuocari non ſolum per reuocationem, ſed per mortem cap. gratia de reſcriptis in 6. & multa Couarr.cap.15.variar.reſol.Gabriel.concluſ.1.de præbendis, qui omnes confusè terminos tractant; Tù diſtingue;quod aut conceſſio eſt facta ad beneplacitum ſimpliciter, vel eſt facta expreſsè nomine proprio, vel ad beneplacitum noſtrum,iſtis caſibus morte extinguuntur conceſſiones, & priuilegia,Bar.Caſtr.Iaſ.l.centeſimis,§.fi.ff.de verb.oblig. Gomes vbi ſupra, Guttier. quæſt.75.p.2. Secundò aut priuilegiũ conceditur ſub nomine dignitatis, vt Cæſareę Maieſtatis, vel Sedis Apoſtolicæ, quo caſu ſemper dignitas durat, morte non reuocatur, Maſcar.concluſ. 188.Capyc.dec.136. ſi verò conceſſio facta fuerit donec aliter fuerit ordinatum,vel ſub conditione ſimili, quæ factum, & voluntatem contrariam expreſsè requirit Bar.d.l.centeſimis dixit morte reuocari,ſed communiter à Doctoribus ibi repræhenditur,& Dec.cóſ. 108. nam mors non dicitur voluntas contraria.Quartò,quando conceſſio eſt facta ad beneplacitum Regis, vel Officialis,& non officij,non reſoluitur morte,Capyc.dec.121.ſi verò eſt nominata perſona dignitatis, & propriè hæc immixtio facit, vt præualeat maius dignum, quod eſt dignitas, ſecundum Gabr.loco præcitato.Sextò,ſi beneplacitum ſit appoſitum à Prorege,vel Officiali ſub beneplacito Baronis,morte officialis non reuocatur beneplacitum l.certè §.ſi procurator ff.de præcar. An na alleg.119.Septimò ſi conceſſio fuerit facta ad certum tempus,ipſo iure
31 finitur cum tempore,Gabriel.præc.loco;Intellige modò aliquas declarationes,puta procedere; quod morte reuocantur conceſſiones niſi ſint remuneratoriæ,vel per pecuniam obtentæ conceſſiones, tunc beneplacitum non extinguitur, Capyc. benè deciſion. 116. Molfeſ.conſue.37.Item ſi ex contractu
32 competit aliquod ius eligendi ad beneplacitum alicuius, an hoc ius trãſeat ad hæredes,vide Iaſon. d.l.centeſimis, §.fin.Tiraquell.de retractu §.22.Fran. Marc.dec.404. & proindè notes,quod ſi in contractibus aliquid ſit collatum in beneplacitum alicuius; quod ſi illud
33 beneplacitum erit in ſubſtantia obliga tionis,non valet, dicta lege quod ſæpę ff.de contrahend.emption.ſi pretium ſit collatum in arbitrium cõtrahentis,ſi erit poſitum circa accidentalia, veluti, quod pretium ſoluas quando tibi placuerit, tunc valet, & videtur collatum in arbitrium boni viri,l.Celſus, ff.de arbitris, Doctores l. centeſimis, & latè hunc pũctum attingit Ozaſch.dec.111. & Surd.dec.82.& 113.

Reſtat vltimò videndum quæ pœna paretur reis ſine licentia non finito tẽ-
34 pore aufugientibus à triremibus, an deportatione, vel exilio veniant mulctandi; quia de iure hæc pœna non eſt cognita? Ad altercationes euitandas, edita eſt Pragmatica nouiſſima per D. Ioan.de Zunica,in qua fuit ordinatum, quod ijs inferatur pęna duplicati temporis,prout in relegatis, iuxta l.relegati ff de pœn. Si vero condemnatio ſit perpetua, quia æquiparatur deportationi,fugiẽs à deportatione,debet mori l.capitalium,ff.eo.de pœn.vndè ſubrogatiodebet tenere eandem naturam. Et dum caſus accidiſſet in Sacro Conſilio,valdè fuit agitatus,iũctis omnibus aulis,& licet vera ſit opinio, quod deportati debeant mori; prout fuit ſeruatum in Conſilio, tamen quia hæc pœna non eſt cognita de iure ciuili,& pęnæ

næ ſunt molliendæ, & ſubrogatum non extenditur niſi in caſibus expreſſis,fuit votatum non eſſe dandam pœnam mortis, ſed quod iterum rediret reus ad triremes, ſed contra hanc Deciſionem inuehit Cabal.caſu octauo, ſed nõ eſt recedendum à Deciſ.Idq; ſolum, ſi in ſententia fuiſſet comminata pœna mortis D.de Franch.dec.140. In relegatis verò, vel ad exilium damnatis, aliter eſt diſpoſitum in Regno, quàm de iure communi,de iure enim ſolum
35 tempus duplicabatur d. l.relegati, vel ſi erat perpetuum exilium remittebatur ad relegationem, & relegatus deportabatur Sed per Pragm. in tit de relegatis,eſt prouiſum, quod hæ pœnæ procedant, ſi dederint cautionem poſt ſententiam de ſeruandis finibus, quod eo caſu exigatur pœna, & ſimpliciter tempus duplicetur. Si verò cautionem non dederint, quia noluerunt, vel non potuerunt,ne ſpernant pœnas ſtatutas, eſt prouiſum, qđ hi qui ruperint fines, condemnentur ad tãtundem temporis ad triremes duplicati,Pragm.2.tit.prędicto,quod tempus duplicandum datur
36 non à die ſententiæ,ſed à die fugæ,excomputato tempore quo ſtetit leg. aut damnum §. quiſquis ff. de pœn. Excomputatur etiam tempus carceris, quo quis ſtetit carceratus poſt ſententiam, ſi per eum non ſteterit accedere ad locum pœnæ, l.omnes C.de pœnis, Dom.de Franch.dec.317.Item aduertas, quod licet duplicari debeat tempus ad triremes, nouiſſimè tamen per Pragm.16.Don Ioann. de Zunica, ex gratia fuit ſancitum, ſufficere tempus finiri in triremibus,remota pęna duplicationis;Adde Annam alleg.40.ſi reus
37 dederit cautionem,an poſſit exigi pœna corporalis duplicationis, & pecuniaria, vel ſufficiat ſolutio fideiuſſoriæ, & alia nouiſſimè notat Dom.Rouit.tit. de relegatis;Sed quid ſi Nobilis iuraſſet in caſu inobſeruantiæ,quia non in-
38 uenit,vel non dedit fideiuſſorem, pœnam triremium,an data contrauentione poſſit ei ratione iuramenti infligi ea pœna, quam iurauit, vel ſe pœnitere poſſit,cum remigario Nobilibus non conueniat, & in præiudicium ordinis nobilitatis non videtur potuiſſe renũciare leg ius publicum ff.de pact dic §
39 ſuo priuilegio quis poteſt renunciare, & non præiudicat alijs argum. eorum, quæ adducit D.de Franch.deciſ.164. num.9.& in terminis ſic Andr.in Conſtit.Regni incip.vt vniuerſis,verſ.numquid Baro renunciare poterit, & multotiès iuxta delicti atrocitatem Magna Curia condemnauit Nobiles,& Docto-
40 res non ad remigandum, ſed inſeruiẽdum in Regijs triremibus,vt refert D. Tapia ſuper Conſtit.Regni incip.Non ſine grandi,ſub tit.de official.num.14. fol. 102. Sed per Pragmaticam 10. in tit.de condemnatis fuit in totum abrogatum,nè fiant amplius ſimiles condẽnationes,ad nobiliter inſeruiendum, & ſic obſeruari refert nouiſſimè D. Rouit. Pragm.1.de pœnis num.13.Nota etiã
41 quod exceptio nobilitatis debet deduci in prima vel ſecunda inſtantia ſaltẽ & de cœtero prohibitum eſt per Pragmaticam 6. de condemn. quod non poſſit allegari. Num autẽ debeat quis comprehendi,& capi in flagranti extra confinia ei prohibita, an verò ſufficiat eſſe viſum in loco prohibito, & fines
42 fuiſſe ab eo prætergreſſos, ſi ſequimur theoricam Doctor.l. ſi barſatorem, C. de fideiuſſor. Clar. quæſt. 82. & Ripæ de peſte tit ad conſeruan. vbert.num. 103.latè dicentium,quod aut ſtatutum loquitur per verba,ſi quis fuerit inuentus, vel dicit ſi fuerit depræhenſus, & tunc ſufficere non debet, quod fuerit viſus,ſed actualis appræhenſio requiritur; ſi verò verba denotant effectum delicti, vti ſi quis portauerit arma, ſi quis exceſſerit fines,cum leges puniãt factum, licet non fuerint appræhenſi, ſatis dicuntur in pœnam incidiſſe,cum metam condemnationis non ſeruauerint,vt implicitè dixit Franc.Marc.deciſ.362. 1.par.latè Farin. tit.de armis, Menoch de arbit.caſu 394.Viuius nouiſſimè dec.505.qui limitat ſolum,niſi

reus

43 reus tranſiſſet tantum,& non ſtetiſſet,
non enim dicitur veniſſe qui non ſtetit,
vt ibi laté; Adde ad hanc propoſitionẽ
Tiraq.de reuoc.dona.fol.237. & num.
161. cum ſequ. qui multa corollaria
adducit,& Viui.dec. 505, Rouit. ſuper
Pragm.de Guida. vbi comminatio fa-
cta nè Guidatus accedat ad locum par
tis offenſæ non ſe extendit ad tranſi-
tum,Carau.de filio famil.S.13.num.9,
ſuper dicta Pragmatica, Bonacoſſ.tra-
cta.crimin.verſ. Bannitus, & ſic Farin,
quæſt.107 p.2.art.20.num,267. quod
quis non dicitur contrauenire tranſe-
undo,ex regula,quod nõ dicitur veniſ-
ſe qui non ſtetit cap.1. de iud.l.ex fa-
ctoff.de hære.inſt. & multa adducit,&
nouiſſimè Dom.Rouit.qui non allegat
Farin.&idem firmat in rubric.de Abo-
lit.num. 8. ſed hæc qualitas eſſet benè
probanda,cum Fiſcus habeat ſuam in-
tentionem probatam ex contrauentio-
ne,& depræhenſione in loco, Ripa
rubric. de remed. ad conſer. vberta-
44 tem num. 71.cum ſequ. & quomodò
poterit probari iſte animus tranſeundi,
vel reſidendi,Bar.l.qui fiſcalis C.de
nauic.ſeu Nautis li.11,dicit quod po-
terit probari ex qualitate temporis ſi
clam,vel palam tranſierit,ex qualitate
comitantium,& benè Salycæ.l.3.C.de
naut.fæno.qđ ex præcedentibus ſermo
nibus dictis,quod volebat tranſire per
locum, pro accedendo in talem Terrã,
Clar.quæſt. 82. & in facto ex præſum-
ptionibus abſoluimus Guidatum:Et ſic
ſtrictè proceditur ad eandem dationẽ
duplicandam,ſed omnem cauſam vidi
admiſtam ad excuſationem.Sed an pri
mus Iudex,vel appellationis, qui con-
demnauit, ſententiam reformando co-
45 gnoſcat ? dic quod Iudex appellatio-
nis,nam is videtur contemni,& is tene
tur mittere executioni ſententiam , &
vna dicitur inſtantia,Gayll.obſeru. 32
lib.1.latiſſimè Bal.l. tale pactum S.qui
prouocauit,ff.de pact Franch.dec.510.
de qua quæſtione dixi Pragma. præce-
denti in fi. Et an dicatur rumpere exi-
lium qui vagatur pendente tempore
ad colligendum ſarcinulas per ſuam
patriam,vide Lanar,conſ.27. quod nõ
46 & an menſis qui datur ad colligendũ
ſarcinulas ipſo iure intelligatur con-
ceſſus,vel ſi fuerit petitum, ita quod ſi
47 non fuerit conceſſus, & reus fuerit in-
uentus in loco,poſſit puniri,vide Fran-
ch.dec. 487. & an dicatur incidiſſe ſi
exilium erit datum à Terra , & ille ac-
ceſſerit ad ſuburbia , vel ad portas,qđ
48 non, ſi non fuit interdictum territoriũ
Bar.l.1.ff. de Cloacis, S.hoc interdictũ
l.2,ff.de verb.ſignific. Menoch.quæſt,
99.

SVMMARIVM.

Primæ Partis Octauæ Pragmaticæ.

1 *Barones vti non poſſunt mero, vel mixto imperio,aliaué iuriſdictione, niſi quatenus virtute priuilegiorũ liceat, ſub pœna.*

2 *Inueſtitura ſemper eſt inſpicienda,plus quam feudi natura.*

3 *Inueſtitura vim pacti locum obtinet, & poteſt admittere ea,quæ extranea ſunt natura feudorum.*

4 *Naturalia feudi poſſunt mutari,ſed nõ ſubſtantialia.*

5 *Naturalia,vel ſubſtantialia feudi quę ſint enumerantur.*

6 *Feudum an poſſit conſtitui ſuper Gabellis,& functionibus declaratur.*

7 *Fidelitatis iuramentum remitti poteſt ſed non Fidelitatis promiſſio.*

8 *Seruitium feudi,an ſit de ſubſtantia.*

9 *Seruitium reale potiùs conuenit cenſui vel emphiteoſi, quam feudo.*

10 *Feudum poteſt dari in naturam francam,& demptis exceptis, pro reliqua feudi natura ſeruabitur.*

11 *Inueſtitura alterat omnia, etiam ſubſtantialia feudi.*

12 *Aſſenſus videtur remiſſus,ex clauſula conceſſionis poſita pro te,& cui dederis.*

13 *Inueſtitura prima eſt inſpicienda,nam*

priuilegia poſtea obtenta, ampliatiua, vel diminutiua, valent ſi non præiudicant vocatis ex prima.

14 *Feudum antiquum an poſſit ſubrogari in nouum, vel de feudali in burgenſaticum, declaratur.*

15 *Inueſtitura prima, dicitur lapis angularis totius feudi, & non poteſt mutari.*

16 *Inueſtitura de iure feudorum requirebat multas ſolemnitates, quæ receſſerunt.*

17 *Litteræ aſſecurationis directæ vaſallis vt præſtent feudatario, habentur pro inueſtitura.*

18 *Iuramentum fidelitatis, ac aſſecurationis præſtari debet infra annum, alias reuocari poterit conceſſio.*

19 *Animus conceſſus ad iuramentũ fidelitatis, & aſſecurationis præſtandum, an incipiat à die aſſenſus regiſtrandi, vel à die venditionis.*

20 *Aſſecurationis iuramentum non poteſt peti à vaſallis ſine licentia Regis ſub pœna priuationis, & qualiter, & quomodo præſtari debeat, notatur.*

21 *Iuramentum poteſt præſtari etiam per procuratorem, licet ſit perſonale.*

22 *Dominium an tranſeat recto iure facta inueſtitura per Principem.*

23 *Princeps poterit agere, vt dominium cenſeatur tranſlatum quando expreſsè ſic conceſſerit, & non alias.*

24 *L. quoties C. de reiuend. quomodo procedat in feudis declaratur.*

25 *L. quoties prædicta procedit in contractu emptionis, & non in alijs, dicunt.*

26 *Gratiæ dicuntur perfectæ ſtatim quod ſunt ſignatæ.*

27 *Aſſenſus infra biennium debent regiſtrari, alias reuocatio feudi dari poterit.*

28 *Aſſenſus expeditus per verbum, fiat, ſi non regiſtretur, reſoluitur.*

29 *Regia ſtirps Domus Auſtriæ ſunt ferè centum anni quæ regnauit in hoc Regno.*

30 *Priuilegia Anteceſſorũ Regum, quę ſunt obſeruanda hodiè ponitur.*

31 *Quotidiana, & vtilia, altiùs ſunt exordienda, & tractanda.*

32 *Iuriſdictio tripliciter conferri poteſt in allodium, in feudum, vel in officium.*

33 *Allodialis conceſſio præſumitur in dubio, & tranſit directum, & vtile dominium.*

34 *Conceſſio facta Eccleſiæ præſumitur allodialis, & non feudalis.*

35 *Iuriſdictio ſemper præſumitur reſeruata licet conceſſio ſit allodialis.*

36 *Caſtrum omne, præſumitur in dubio in feudum datum, ex regula.*

37 *Princeps ſecularis non dicitur ſe expropriare, donando eccleſiaſtico.*

38 *Conceſſiones in officium non transferũt dominium, & morte finiuntur.*

39 *Conceſſio in officiũ facta pro hæredibus, intelligitur de filijs tantum.*

40 *Facultas conceſſionis, data pro perſona nominanda, an extinguatur morte, ſi non fuerit facta.*

41 *Facultas prædicta nominandi, an poſſit mutari, & variari.*

42 *Nominans ſi fuerit exul, vel foriudicatus an inutiliter nominet.*

43 *Officij ampliatio debetur potiùs hæredibus, quam extraneis, & pro minori pretio notatur.*

44 *Officia conceſſa, an Princeps ſine cauſa poſſit reuocare, declaratur.*

45 *Approbatus ſemel non debet reprobari.*

46 *Aſſenſum requirunt omnes conceſſiones in officium conceſſæ.*

47 *Iuriſdictio ciuilis an intelligatur conceſſa facta inueſtitura de terra, & qd aliud de natura veniat.*

48 *Territorium, an cenſeatur conceſſum feudo tributo, vel vendito.*

49 *Loco alienato, omnia quæ loco adiacent data cenſentur.*

50 *Iuriſdictio non cenſetur data, ſi illa terra non ſtat de per ſe, ſed ſubiaceat alteri Ciuitati conuicinæ.*

51 *Caſalia, & ſuburbia accedunt Ciuitati.*

52 *Verba impropriantur, & pro non appoſitis intelliguntur, vt ſaluetur diſpoſitio, ne alteri præiudicium afferat.*

53 *Feudo diſhabitato, vel ruſtico conceſſo non*

non cenſetur ibi conceſſa iuriſdictio.

54 *Iuriſdictio in parte poteſt eſſe intus territorium alterius Baronis.*

55 *Iuriſdictio ſuper territorio conſideratur ſicut nebula ſuper paludem.*

56 *Iuriſdictio poteſt ſtare ſine territorio, & tunc cenſetur ea data ſuper vaſallis,& in omni loco poterint auocari.*

57 *Epiſcopi an habeant territoriũ,& Diœceſis habeatur loco territorij,declaratur.*

58 *Caſalia,& ſuburbia propè Neapolim gaudent prærogatiuis Neapolitanorũ.*

59 *Iuriſdictio non præſumitur in dubio cõceſſa in parte quotatiua feudi.*

60 *Poſſeſſione Caſtri capta, præſumitur ẽt accepta de omnibus adiacentibus.*

61 *Merum,vel mixtum imperium,an cẽſeatur conceſſum in generali inueſtitura, diſcutitur.*

62 *Diſponentis mens videtur ſe confirmare cum iure.*

63 *Singulares conceſſiones,ſub indefinita, locutione non veniunt,niſi expreſsè.*

64 *Solita præſumuntur conceſſa in generali conceſſione.*

Meri imperij inueſtituræ initium,refertur.

65 *Alfonſus Rex cœpit communicare Baronibus merum imperium: & peſſundata fuit M. Curia, quæ ſola cognoſcebat.*

66 *Robertus Rex conceſſit quatuor litteras arbitrales poſtea Baronibus.*

67 *Priuilegium indulgendi poſt ſententiã eſt exceptum,& de regalibus.*

68 *Barones dicuntur Reges in ſuis Terris.*

69 *Barones habent in dominium iuriſdictionem, ſed non in adminiſtrationẽ, ideo eã demandare tenentur,& exercere non poſſunt.*

70 *Barones non tenentur reſidere in ſuis Terris ad inſtar Prælatorum.*

71 *Merum imperium aliud abſolutum, aliud ordinarium,& dantur exempla alti imperij quæ ſint.*

72 *Corpora delinquentium cur dicantur de alto imperio, quod non poſſunt ſuſpendi ſine Principis licentia declaratur.*

73 *Oſſa exulum an poſſint portari ad locũ vnde reus fuit exulatus.*

74 *Corpora Sanctorum de loco ad locum ſine Principis licentia transferri non poſſunt.*

75 *Magna Curia non poteſt torquere ex proceſſu informatiuo ſine Proregis licentia.*

76 *Torquendi prærogatiua conceditur de ſemeſtre in ſemeſtre Regijs Audientijs.*

77 *Torquere ex proceſſu informatiuo conceditur Regijs Audientijs in delictis latronum publicorum,& non in alijs.*

78 *Baronibus,& eorũ Officialibus an poſſit concedi præheminentia M. C.*

79 *Officiales Baronum in caſibus enormiſſimis an poſſint torquere ex proceſſu informatiuo,diſcutitur.*

80 *Torqueri ex proceſſu informatiuo, & condemnari appellatione remota, an poſſint rei capitalis criminis, in delictis notorijs, benè explicatur.*

81 *M.C.habet multos caſus ſibi ſoli reſeruatos, qui referuntur.*

82 *Remiſſionem pro apoca recognoſcenda non dari Baronibus, latè explicatur.*

83 *Recognitio apocæ priuatæ,vel bancariæ ſolæ M.C.ſpectat,ſed ea facta ſi cauſa requirat altiorem indaginem an Baro poſſit petere remiſſionem, declaratur.*

84 *Remiſſio non datur pro cauſa liquidationis inſtrumenti Baronibus, ſed ſi reus fecerit depoſitum, an cauſa quæ requirit terminum, & probationes debeat remitti,notabiliter explicatur.*

85 *Magna C.repræſentat M.Iuſtitiariũ ſed M.C.V. repræſentat Regem immediatè,vti Vicaria,& habet pleniorem poteſtatem.*

86 *Regijs Audientijs licet ſint cõmunicati caſus pertinentes M.C.non tamen illi qui ſunt conceſſi vti M.C.V.quod eſt notabile.*

87 *Priuilegio conceſſo Baroni de caſibus etiam M.C.conceſſis,non interpretari, & extendi poterit ad caſus, quos cognoſcit vti Vicaria.*

88 *Regalijs alicui conceſſis, quæ veniant, & quæ intelligantur excepta, reſoluitur.*

89 *Caſus alti dominij, falſa monetæ, leſæ maieſtatis, & cœterum, quando præſumantur conceſſi, & quæ ſint coniecturæ.*

90 *Conſuetudo concedendi, valdè confert ad interpretationem priuilegij.*

91 *Priuilegia excepta, & ſingularia præſumuntur conceſſa perſonæ, & non tranſeunt ad ſucceſſores.*

92 *Priuilegium perſonale ex quibus coniecturis arguitur.*

93 *Priuilegia inſignia ſtrictè interpretantur contra regulam.*

94 *Leſæ maieſtatis crimen habet plura capita, ſed propriè de primo intelligitur ſtatutum diſponens.*

95 *Hæreſis cognitio an poſſit pertinere ad Reg. Iuriſdictionem.*

96 *Blaſfemias hæreticales cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, ſic & ſortilegia.*

97 *Blaſfemiæ hæreticales quæ, & ſic ſortilegia hæreticalia, adnotatur.*

98 *Sortilegia pro ſanandis morbis an ſint punibilia ordinaria pœna.*

99 *Alchimiam faciens an poſſit puniri de crimine falſæ monetæ notatur.*

100 *Falſæ monetæ crimen quatuor modis poterit quis committere, qui enunciantur, & propriè puniuntur.*

101 *Statutum debet interpretari in proprio caſu, & non in improprio, & abuſiuo.*

102 *Iuriſdictio an poſſit prorogari in Barones de caſibus M.C. pertinentibus, & de alijs reſeruatis, plenè excutitur.*

103 *Iudices quorum iuriſdictio prorogatur habentur uti ordinarij in omnibus.*

104 *Reconuentio habet locum coram Iudice prorogato.*

105 *Maranta impugnatur, qui tenuit non dari prorogationem in criminalibus.*

106 *Reſeruata in ſignum alti dominij non poſſunt prorogari, ſecus reſeruata in ſignum altæ iuriſdictionis.*

107 *Priuilegiatus cum reſeruatione, ut non poſſit cognoſci ab alto, non poterit prorogare iuriſdictionem.*

108 *Officiales perpetui à ſolo Rege puniri poſſunt. ſed an poſſint prorogare iuriſdictionem Proregis, adnotatur.*

109 *Iuriſdictio an ſemper quod conceſſa eſt priuatiuè, prorogatio ceſſet benè explicatur.*

110 *Forus ſi poteſt renũciari, poteſt & prorogari.*

111 *Iuriſdictionis exemptio data ratione perſonæ, ſemper priuatiuè, & non cumulatiuè videtur conceſſa.*

112 *Iuriſdictio ordinarij difficiliter excluſa intelligitur.*

113 *Iuriſdictio priuatiua, differt ab abdicatiua expreſſa.*

114 *Verba taxatiua, non operantur abdicationem expreſſam in damnum ordinarij.*

115 *Prorogata non dicitur iuriſdictio formiter ex ſolo conſenſu inquiſiti, quod ſingulariter notatur.*

116 *Prorogata non dicitur iuriſdictio, ex inquiſiti parte, niſi lite conteſtata, ſine proteſtatione.*

117 *Conſenſus accuſantis, & accuſati requiritur, ut prorogata dicatur iuriſdictio.*

118 *Præuentio fortior eſt quæ fit ex parte accuſantis forum eligentis, & præfertur præuentioni alteri.*

119 *Vaſalli an poſſint prorogare alterius iuriſdictionem, & Barones poſſint eos auocare, nouiter explicatur.*

120 *Barones non poſſunt facere edicta prohibitoria prorogationis ſine licentia, & diſpenſatione Principis.*

121 *Bannum, ut nemo accedat ad ſuperiores ommiſſo medio, non poſſe fieri per Barones ſine prouiſione Principis adnotatur.*

122 *Vaſalli feudatarij non poſſunt prorogare iuriſdictionem, ſecus burgenſes.*

123 *Limitatur ſupradicta cõcluſio ſi iuriſdictio eſſet cõceſſa irritatiuè ad alios.*

124 *Iuriſdictio prorogati, etiam ſi elidi poterit ex priuilegio, quouſq; non præſentetur prærogatiua, licito iure proceditur.*

125 *Iuriſdictio non ſolita concedi Baronibus in aliquibus caſibus, ſemper priuatiuè ad eos videtur conceſſa.*

De

126 *Delictum ſi fiat aliquid quod non eſt de iure,& de his ſpecialiter fuerit data iuriſdictio alicui, priuatiuè videtur facta conceſſio, & non cumulatiuè.*

127 *Iuriſdictio conceſſa collegio,& ordini an priuatiuè tributa cenſeatur.*

128 *Neapolitani non poſſunt prorogare iuriſdictionem notatur.*

129 *Iuriſdictio ad certum genus perſonarũ data, priuatiuè præſumitur.*

130 *Exemptio conceſſa ratione rerum, vel cauſæ contemplatione, an priuatiuè, vel cumulatiuè cenſeatur data.*

131 *Prorogari non poteſt iuriſdictio Iudici pœnitus extranei ad partes.*

132 *Authoritas directi dominij ſemper cenſetur reſeruata in quacunq; generali conceſſione.*

133 *Princeps non poteſt ſe expropriare directo dominio.*

134 *Barones dicuntur habere vtiles actiones,& vtile dominium.*

135 *Officiales habent plenam iuriſdictionẽ, ſed in adminiſtrationem tantum, & non in dominium.*

136 *Princeps habet fundatam intentionem in omni Caſtro,& pōt cogere ad exhibendum titulos.*

137 *Dominium directum Regis in quibus conſiſtat,declaratur.*

138 *Princeps non poteſt facere ſibi parem, nec poteſt à ſe abdicare directum dominium in præiudicium coronæ.*

139 *Succeſſor in Principatu poterit reuocare alienata in præiudicium coronæ.*

140 *Regalia patrimonialia Rex alienare non poteſt ex communi reſolutione, ſed limitatur multis modis.*

141 *Princeps aliquam diminutionem Status poterit facere, ſed non magnam.*

142 *Veneti,& Ianuenſes qualiter ſe defendant non eſſe ſubiectos Imperio.*

143 *Præſcriptio immemorabilis non iuuat ſi titulus eſt nullus.*

144 *Donatio facta à Coſtãtino Eccleſiæ, an transtulerit verum dominium.*

145 *Regnum Neapolitanum fuit Eccleſiæ, & in feudum Regibus fuit conceſſum.*

146 *Inſeudatio huius Regni quale dominium transtulerit in recipientem, notatur.*

147 *Ius audiendi lamentationes, & appellationes ſubiectorum, Princeps non poteſt à ſe abdicare.*

148 *Appellationum cauſæ,non cẽſentur cõceſſæ per quãcunque generalem inueſtituram.*

149 *Appellationum cauſæ an præſcribi poſſint.*

150 *Clauſula,prout plenius tui anteceſſores tenuerunt,quid importet.*

151 *Baro occupans ius appellationum pęna capitali poterit puniri.*

152 *Regalia ex neceſſitate Princeps vendere poterit.*

153 *Vniuerſitates an præferantur Baronibus in venditione appellationum, & alijs.*

154 *Prælatio Vniuerſitatibus in caſibus prædictis an competat infra annum tantum.*

155 *Barones poſſunt locare eorum terras vna cum iuriſdictione.*

156 *Locata terra,an vaſalli teneãtur pręſtare obſequia,& adiutoria vti Domino.*

157 *Vſus debitus Baroni in demanialibus Vniuerſitatis,an etiam debeatur Affictatori illius Terræ,explicatur.*

158 *Vniuerſitas an præferatur, ſi Baro voluerit locare Terram, declaratur.*

159 *Ius retractus an habeat locum in locatione ad modicum tempus, diſputatur.*

160 *Princeps non poteſt ſe intromittere in prima inſtantia, & turbare feudatarium.*

161 *Vaſalli de conſenſu, an poſſint litigare coram ſuperiore, in præiudicium Baronis, ſolum ſi ipſe conſentiat.*

162 *Appellans debet remitti ad ſuppliciũ in Terram Baronis, ſententia per ſuperiorem confirmata.*

163 *Nuntij Regis non poſſunt citare in terra Baronis ſine eius licentia.*

164 *Nuntij Regij citantes in Terra Baronis ſine licentia,an nulliter citent, declaratur.*

165 Princeps non poteſt eximere ſine cauſa vaſallum à iuriſdictione Baronis.

166 Princeps an poſſit auocare, & retinere aliquam cauſam à manu Baronis.

167 *Indulgere an poſſit Princeps vaſallis Baronum.*

168 *Dominus vtilis præfertur directo.*

169 Princeps poterit in terris Baronum exercere actus Iuſtitiæ, & non gratiæ cum declaratione vt nu. 173.

170 *Donatio inter virum, & vxorem inter magnos Principes valet.*

171 *Deus ligatur pacto, ſic & Rex, & etiã maligni ſpiritus.*

172 *Priuilegia pecunia obtenta ſunt irreuocabilia.*

173 *Dominus directus non poterit ſe intromittere in iuriſdictione Baronali diſcutiendo, & reuocando facta Baronis, niſi per viam grauaminis.*

174 *Altum dominium poteſt Princeps exercere in terris infeudatorum.*

175 *Iuriſdictio per viam legis generalis poteſt minui contra Barones.*

176 Princeps an licito iure poſſit mittere Commiſſarios in Terris Baronum, ad capiendas informationes de delictis.

177 *Superiores non poſſunt citare, & mandata expedire contra vaſallos Baronum ex capite gratiæ.*

178 *Circuitus inutilis eſt euitandus.*

179 *Appellari an poſſit à Curia Baiulorũ ad Capitaneum, ſi Baro nõ habet cauſarum appellationes.*

180 *Appellari an poſſit ad Baronem delegantem, ſi non habet ſecundas cauſas.*

181 *Cum quid vna via prohibetur, ex alia admitti in fraudem non poteſt.*

182 *Baro non habet facultatem delegandi reuiſionem decretorum ſuorum Officialium.*

183 *Baro an poſſit cognoſcere de ſuſpitionibus Officialium.*

184 *Appellationis Iudex non poteſt cognoſcere de ſuſpitionibus Officialis primi, & de eius perſona, ſolum de cauſis.*

185 Barone ſuſpecto, an iuriſdictio delegandi ſit ei prohibita.

186 *Appellari an neceſſariò debeat ad ſecundum Iudicem, ſi quis paſſus fuit litigare eorãm primo, vel poſſit adire Regios, ommiſſo medio: declaratur.*

187 *Appellatur ad Regios ſuperiores, & nõ ad Baronem à cauſis Nundinarum.*

188 *Iuriſdictio Nundinarum conceſſa à Barone, & Rege mediante aſſenſu, cui eorum attribuenda, ſingulariter proponitur.*

189 *Appellatur ad Regios ſuperiores, & nõ ad Officiales Baronũ in cauſis Nundinarum, & à iuriſdictionibus, quæ immediatè à Rege dependent.*

190 *Appellatur ad Reg. Cameram de ſignificatorijs Vniuerſitatum, & non ad Barones.*

191 *Appellatur ad Superiores de grauaminibus Catapanorum & non ad Baronem.*

192 *Baro ſi habet electionem Catapanorum creandorum, & ſimilium, dicetur ille concedere officiũ, & non Vniuerſitas.*

193 *Eorum qui ſortitur in prima inſtantia ſequi debet in ſecunda.*

194 *Sententiæ tres Baronales pro vna inſtãtia iudicantur.*

195 *Poſſeſſio priuilegij attenditur, plus quã tenor conceſſionis.*

196 *L. 1. C. ne liceat tertio prouocare declaratur.*

197 *Regalia non præſumuntur conceſſa ſub quauis generali conceſſione.*

198 *Regalia quando præſumantur conceſſa benè declaratur.*

199 *Caſus pertinentes ſolæ M. Curiæ non cẽſentur Baroni cõceſſi, niſi in ſpecie.*

200 *Citatus via ritus pro inſtrumento liquido non poteſt petere remiſſionem, niſi Baro eſſet in ſpecie priuilegiatus.*

201 *Remiſſio an poſſit denegari per ſuperiorem, ſi quis fuerit citatus executiuè ſeruata forma Reg. Pragmat. cenſualis.*

202 *Caſus ſolæ Mag. Curiæ excepti, ſunt communicati Baronibus, & referuntur.*

203 *Prouentus ſunt fructus iuriſdictionis.*

204 *Litteræ arbitrales an intelligantur conceſſæ cum mero imperio.*

205 *Priuilegium poſt ſententiam nunquã ſubintelligitur, niſi expreſſè.*

206 *Priuilegium indultus, reſtitutionis famæ, & ſimilium ſunt de exceptis.*

207 *Publicatio bonorum an ſoli Principi competat, vel conceſſa ſit Baronibus.*

208 *Barones an poſſint cognoſcere de crimine vſurarum, diſcutitur.*

209 *Publicatio bonorum, duplex eſt, & quãdo conceſſa dicatur cum mero imperio.*

210 *Pœna qualibet minima corporalis eſt maior omni pœna pecuniaria.*

211 *Pœna ſi fiſco de iure eſt applicanda, an Baro ſuccedat in locum fiſci.*

212 *Fiſcum habet Princeps, & non Barones.*

213 *Pœna nouiter ſi à ſtatuto imponatur faciens delictum id, quod non erat, an Baro poſſit cognoſcere, vel ſoli Principi competat.*

214 *Princeps an poſſit infeudatis præiudicare per viam legis generalis.*

215 *Pœnæ Bãnorum ſuperiorum fiſco debẽtur, & non Baronibus.*

216 *Pœnæ mandati ſpreti, inobedientiæ, vel iuriſdictionis offenſæ pertinent ad fiſcum, & non ad Baronem.*

217 *Remiſſio cauſæ non debetur Baroni in caſibus præcedentibus.*

218 *Vaſallus Baronis ſi erit contumax in Regio Tribunali, & erit remiſſus, an contumaciæ pœna etiam data cenſeatur.*

219 *Iudex ciuilis an poſſit punire committẽtem falſitatem coram eo, diſcutitur & ſaluatur opinio Riccij.*

220 *L. nullum C. de teſt. procedit cumulatiuè, & non priuatiuè ad Barones.*

221 *Pœna impoſita per Iudicem appellationis, an fiſco, vel Baroni ſit adiudicanda, diſtinguitur.*

222 *Pœnæ rupti guidatici, vel ſaluaguardiæ, & contemptus litterarum ſuperiorum non remictuntur.*

223 *Falſam apocam, vel falſos teſtes producens coram ſuperiore ab eo punietur.*

224 *Sindicatores Arbitri, an poſſint punire offendentes eorum aures.*

225 *Carcerum effractores vti offendentes ſuperiorem illum, non remittuntur.*

226 *Carceratus erit remittendus ſi inquiſitio ea ſit maioris pœnæ quàm illa pro qua non eſſet locus remiſſioni.*

227 *Nuntij, vel commiſſionati ſuperiorum ſi delinquerint in terra Baronis, an ab eo ſint puniendi.*

228 *Delinquentes extra officium, & commiſſionem tributam à ſuperiore, an poſſint puniri per Barones de delictis ibidem commiſſis.*

229 *Delicta officialium etiam Baronalium ſola M. C. cognoſcit, etiam ſi finitum ſit officium.*

230 *Pœnæ dupli, & tripli per leges impoſitæ an debeantur parti, vel fiſco.*

231 *Hypotheca an cõpetat pro conſequutione pœnarum.*

232 *Pœna nulla poteſt imponi, vt applicetur ſolum parti, ſed mixtim.*

233 *Barones non poſſunt tenere Procuratorem fiſcalem, quia non habent fiſcum.*

234 *Coadiutorem Curiæ poſſunt tenere Barones aſſiſtentem in cauſis, qui procuratori fiſcali æquiparatur.*

235 *Coadiutoris Curiæ officium quale ſit demonſtratur.*

236 *Tertius pro ſuo intereſſe ſecundariò poteſt petere audiri in lite inter alios cœpta.*

237 *Coadiutor Curiæ an poſſit dicere de nullitate ſi non fuit auditus in cauſa.*

238 *Fiſcus non appellat, ſed de nullitate dicit, & recurſum habet.*

239 *Fiſcus appellat ab incidentibus cauſarum, ſed non à diffinitiuis.*

240 *Baro non habet ius inſiſtendi cauſa introducta apud ſuperiorem, quod eſt notabile.*

241 *Fiſcus ſemper dicitur inhærere appellationi rei.*

242 *Curiæ coadiutor an poſſit creari ſi non ſit ſolitum, & an de neceſſitate erit citandus, notatur.*

243 *Bona fiſcalia nõ ſunt Baronum, prout pœnæ fiſcales.*

244 *Bona vacantia moriẽtium ſine hærede an ſint fiſci, diſcutitur.*

245 *Collegium an ſuccedat illi de collegio moriẽti ſine legitimo hærede, & ſic Eccleſia*

c.t

cleſia clerico, ſocius ſocio.

246 *Pœnæ quæ auferuntur ab indignis, an ſint fiſci, vel Baronum.*

247 *Bona acquiſita per Amaſiam ſtupratã vel exiſtente inceſtu, ſunt fiſci, ſecus bona Meretricis.*

248 *Bona naufragorum, proſcriptorum, infantium expoſitorum cuius ſint.*

249 *Publicatio bonorum cum ſit de regalibus, an cenſeatur conceſſa Baronibus benè declaratur.*

250 *Bona infãtium expoſitorum cui debeantur.*

251 *Animalia excadentialia, an ſint fiſci, vel Baronum, & qualiter præconizationes fieri debeant in conuicinio.*

252 *Bona incerta, an Eccleſiæ debeantur.*

253 *Bona incerta inuenta, an fiſco, vel Eccleſiæ debeantur, ſingulariter diſtinguitur.*

254 *Inueniens quando poſſit tutè retinere bona quæ inuenit, refertur.*

255 *Bona capta ſuper latronibus an ſint capientium.*

256 *Bona capta in bello cuius ſint.*

257 *Barones non poſſunt diſpenſare, vel alterare ius naturale, gentium, nec ciuile.*

258 *Barones non poſſunt reſcribere, vt procedatur ſine ſcriptis in aliqua cauſa quæ ordinarium iudicium requirit.*

259 *Barones non poſſunt mandare, vt ſic fiat, vel non fiat, nec quicquam iubere, niſi excitare iuſtitiam.*

260 *Banna pœnalia alterantia iuris diſpoſitionem, an valeant.*

261 *Poteſtas torquendi ex proceſſu informatiuo, an poſſit exerceri per Barones in cauſis latronum.*

262 *Barones dicuntur Reges in ſuis terris circa inueſtita.*

263 *Clauſula, non obſtante, ſoli Principi cõpetit.*

264 *Audientiæ Regiæ Hidrunti, & Bareſis habent authoritatem inſufflãdi ſpiritum in cauſis peremptis.*

265 *Immunitatem à muneribus perſonalibus, vel realibus, an Baro poſſit alicui concedere, diſcutitur.*

266 *Immunitatis cognitio ſoli Principi cõpetit, decernere quis gaudere debeat.*

267 *Immunitate conceſſa à Principe alicui, intelligitur circa pertinentia ad eum, non quoad munera ſuę Vniuerſitati debita.*

268 *Immunitatis priuilegium, non extenditur, vt quis ſit immunis in ſuo domicilio pro his quæ participat de vtilitate, vt non contribuat, & pro debitis contractis.*

269 *Immunitatis priuilegium ſtrictè interpetrari debet.*

270 *Vniuerſitates non poſſunt concedere immunitatem.*

271 *Syndicus, & Electi, an ſint immunes à muneribus, diſputatur.*

272 *Vniuerſitas an ex pacto, vel ex gratia, ſeu meritis poſſit alicui immunitatem concedere à collectis ſine aſſenſu.*

273 *Immunitas an poſſit concedi exteris ſi venerint ad habitandum.*

274 *Dilationẽ dare debitoribus, ſolius Principis eſt, & non Baronum.*

275 *Dilatio conceſſa à Principe ad quæ debita extendatur recenſetur.*

276 *Tribunalia maiora, an poſſint dare dilationem debitoribus per dies.*

277 *Dilatio, vel guidatica in ciuilibus nõ poſſunt excedere quinquennium.*

278 *Dilatio ob concurrentiam creditorum non poteſt cognoſci per Curias Baronales.*

279 *L. maiorem ff. de pactis declaratur.*

280 *Creditores dotis, an teneantur concurrere in danda dilatione.*

281 *Dilatio hæc ex concurrentia, an tranſeat ad hæredes, & an proſit fideiuſſoribus, declaratur.*

282 *Concurrentiæ dilatio non habet locum pro penſione domus, neq; pro ſorte, ſed pro tertijs, niſi ſit liquidatum.*

283 *Moratoria ex gratia, vt valeat quæ requirat exprimi.*

284 *Accedentes ad habitãdum Brunduſij, quando ſint ſecuri à creditoribus.*

285 *Legitimare non poſſunt Barones, & an Proreges, & an Patres, notatur.*

286 *Legitimati, an conſequantur honores familiæ.*

287 *Iuriſdictio ad mare, adhærens territorio*

rio an cenſeatur conceſſa illi Baroni.

288 *Portulani officium deſignatur, in quibus conſiſtat eius iuriſdictio.*

289 *Baro nõ poteſt facere portum in mari adiacenti ſuo territorio.*

290 *Magni Admirantis officium quid differat à Portulanis, & in quibus conſiſtat ſuum officium declaratur.*

291 *Subditi Admirantis an debeant ei remitti, etiam ſi offẽderint aures M. C. diſputatur.*

292 *Delicta facta prope mare cognoſcũtur per Barones.*

293 *Inſula Baroni conceſſa quantum intra mare ſe extendat iuriſdictio, ponitur.*

294 *Portulania maris, & etiam terræ datur, & ſunt exceptæ Baronibus.*

295 *Portulania terræ concernit, vt viæ publicæ non impediantur, & cuſtodiãtur ne quid in publico fiat.*

296 *Ponderum, et menſurarum cognitio eſt excepta Baronibus, & in quibus extendatur.*

297 *Catapanorum iuriſdictio circa aſſiſã vertitur, non circa pondera, & menſuras.*

298 *Iuriſdictio ponderum an priuatiuè, uel cumulatiuè ſit ad Barones, benè diſtinguendo reſoluitur.*

299 *Priuilegio l. vnicæ C. quando Imperator non videtur derogatum per quãcumq; pleniſſimam conceſſionem.*

300 *Clauſula prout plenius tui anteceſſores tenuerunt, quantæ ſit efficaciæ.*

301 *Priuilegium inductum miſerationis cauſa an poſſit renunciari.*

302 *Princeps quomodo iure potuerit priuilegium concedere fori, etiam aduerſus Eccleſiaſticas perſonas, declaratur.*

303 *Priuilegium conceſſum Eccleſiaſticis an poſſit ab ipſomet Principe reuocari & limitari, & num dicatur libertas Eccleſiaſtica turbata.*

304 *Eccleſiaſticæ perſonæ habent fori electionem ſiue agant, ſiue conueniantur pro bonis Eccleſiaſticis, et quid pro patrimonialibus.*

305 *Eccleſiaſticis an detur variatio pro delicto in illos commiſſo, diſputatur.*

306 *Clericus an poſſit variare forum pro homicidio commiſſo in ſuum fratrem latè excutitur.*

307 *Clericus an poſſit accuſare vbi venit imponenda pœna ſanguinis.*

308 *Eccleſiæ, & Vniuerſitates habent priuilegium fori variandi.*

309 *Miſerabilium appellatione qui veniãt latè declaratur.*

310 *Vidua diues miſerabilis reputatur.*

311 *Vidua impudica non gaudet, ſed cur meretrix potitur hoc priuilegio declaratur.*

312 *Variatio an impediat cauſam eſſe cõpromittendam ſi ſint in gradu, noua quæſtio eſt.*

313 *Pupillus an dicatur qui caret patre, vel qui eſt minor.*

314 *Adulti habent variationem fori.*

315 *Pupilli ſi conueniuntur ex paterno cõtractu, non variant, quod limitatur.*

316 *Variatione facta, an poſſit peti remiſſio cauſæ ſi varians ille moriatur, & ceſſet priuilegium.*

317 *Priuilegium fori ſuperueniens an mutet forum, in ciuilibus, vel criminalibus.*

318 *Cauſa cœpta in foro priuilegiato ibi debet terminari, etiam priuilegio ceſſante.*

319 *Priuilegium fori motu proprio conceſſũ trahit ad illum forum cauſas etiam cœptas.*

320 *Priuilegium fori ad tempus eſt cauſa ſuperſedendi cauſas cœptas coram primo Iudice.*

321 *Delinquens an per priuilegium ſuperueniens poſſit mutare nouum forum.*

322 *Præuentio perſonæ reſiſtit, vt cauſa poſſit mutari ad nouum forum, ſecus ſi ſit præuenta cauſa tantum.*

323 *Authores laudati an ex eorũ perſona poſſint mutare, & variare.*

324 *Reſtitutio in integrum an detur pupillis in inſtantia introducta per patrem.*

325 *Authores laudati an poſſint trahere totam cauſam ad ſuos Iudices latè explicatur.*

326 *Pupillus an poſſit variare ſi habet auum.*

327 *Pupillo habenti patrem non denegatur reſtitutio in integrum.*

328 *Virgines etiam viuo patre habent fori electionem.*

329 *Virgo ſtuprata an habeat variationem, dic quod aut voluntariè, aut coactè.*

330 *Virgini aſſerenti violentèr fuiſſe ſtupratam non creditur.*

331 *Mulier differens conquaſtum, & accuſationem non præſumitur vim habuiſſe.*

332 *Violentia an dicatur illata mulieri ex. ſuaſionibus, & blanditijs, declaratur.*

333 *Miſerabiles perſonæ reputãtur leproſi debiles, maritatæ habentes virum inutilem, ſtudentes, meretrices, decrepiti, fatui, & alij.*

334 *Curiales Regiæ Audientiæ, & Magnæ Curiæ an habeant electionem fori.*

335 *Priuilegium variationis an proſit litis conſortibus.*

336 *Variatio debet fieri apud competentes Iudices variantis, & non ad alios.*

337 *Variari an poſſit à primo Iudice ad ſecundum, noua quæſtio.*

338 *Variatio de ſupremo Tribunali ad inferiùs ſuſpecta eſt, licet fieri poſſit.*

339 *Variatio fieri poteſt lite conteſtata, & etiam cauſa appuntata.*

340 *Variatio ſtatim ligat manus Iudicis.*

341 *Variatio non conceditur partibus concordatis.*

342 *Iuramento non præſtito perhorreſcẽtiæ variatio non erit legitima.*

343 *Iuramentũ an poſſit præſtari per procuratorem.*

344 *Iuramentum perhorreſcentiæ non tenentur præſtare Curiales, Neapolitani, & alij.*

345 *Iuramentum perhorreſcentiæ an competat quando variatur à ſuperiore ad inferiorem, vel ſit ſuſpectum.*

346 *Reuariatione propoſita, an Baro poſſit procedere, vel ſolemniter debet petere remiſſionem cauſæ.*

347 *Reuariatio an poſſit peti, reo non præſentato, & conſtituto in carceribus, prout ſit in alijs remiſſionibus.*

348 *Variatio an competat in ſecũda inſtãtia, diuerſæ ſunt ſententiæ.*

349 *L. boue §. hoc ſermone ff. de verb. ſignif. interpretatur.*

350 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio cõtra priuilegiatum, licet alter habeat potentius priuilegium.*

351 *Priuilegio hoc non poterit vti ceſſionarius priuilegiatus.*

352 *Baiulationis iuriſdictio, & emolumẽta an cenſeantur conceſſa facta inueſtitura.*

353 *Baiulatio non habet certa corpora deſignata, præter cognitionem damnorum.*

354 *Inſtrumenta an poſſint liquidari in Curijs Baiulorum, diſputatur.*

355 *Obligationes pœnes acta Curiæ Baiulorum, an poſſint exequi realiter, & perſonaliter, diſcutitur.*

356 *Baiuli poſſunt tenere carceres.*

357 *Baiuli habent mixtum imperium:*

358 *Obligatio pœnes acta differt ab inſtrumento executiuo via Ritus.*

359 *Obligatio pœnes acta poteſt accuſari per procuratorem.*

360 *Baiuli an poſſint arma præſtare, & quas prærogatiuas habeant recenſentur.*

361 *Baiuli an habeant iuriſdictionem priuatiuam ad officialem loci.*

362 *Baiuli poſſunt cognoſcere de quibuſcumque cauſis ciuilibus, præter feudales.*

363 *Damnum propriè quid dicatur.*

364 *Spicas colligere poſt terga metentium an liceat.*

365 *Damnum cum violentia, ſapit criminalitatem.*

366 *Baiuli an poſſint cognoſcere de damno doloſo:*

367 *Pœna conſueta accendi, & dari debet.*

368 *Iudices Baiulorum conſtitui poſſunt, vſq; ad numerum trium, & dari poteſt Aſſeſſor.*

369 *Officiales non poſſunt ſcribere acta, & fungi officio Actuarij, alias acta nulla.*

370 *Conſultorem ordinarium cum ſalario non tenetur Baro dare, ſi officium ſit tenue.*
371 *Baiulus in capite, an poſſit exercere ipſe iuriſdictionem, vel teneatur demandare vti Baro.*
372 *Feudum non poteſt grauari multis ſũptibus.*
373 *Furta minima ſunt modicæ coertionis & poſſunt caſtigare Baiuli.*
374 *Baiuli poſſunt capere repertos in flagrãti crimine, & habilitare.*
375 *Baiulus cognoſcit de exceſſibus ſuæ familiæ factis intuitu officij.*
376 *Iudex ratione contemptus ſuæ iuriſdictionis licet ciuilis, poterit punire.*
377 *Iudex ciuilis poterit extraordinariè, & non ordinariè punire.*
378 *Ciuitas Coſentina habet priuilegium vt Regia Audientia habeat iuriſdictionem cumulatiuam cum Ordinario.*
379 *Arbores ſcindens pœna graui punitur vltra relegationem.*
380 *Arbores ſilueſtras ſcindens pœna damni tenetur, & latè hoc, explicatur.*
381 *Pœna Baiulorum non poteſt eſſe vltra auguſtale, licet damnum ſit magnum.*
382 *Barones ex cauſa poſſunt augere pœnã etiam vltra auguſtale.*
383 *Pœnam non poſſunt exigere Baiuli niſi ſoluto damno parti.*
384 *Verbum prius deſignat ordinem, & formam, aliàs actus nullus.*
385 *Baiuli non poſſunt fidare, & ſe concordare pro damnis faciendis.*
386 *Baiulis non debet credi de damno, ſi nõ habeant animalia in manu, vel ſine alio teſtimonio.*
387 *Princeps non poteſt ſtatuere, vt credatur principali.*
388 *Teſtis qui patitur plures defectus reijcitur in totum.*
389 *Nuntijs an credatur circa ſuum officium.*
390 *Damnum paſſo quando credatur, & probari poſſit contrarium.*
391 *Baroni attribuitur culpa, dum ſubditi opprimuntur, & ſcit & tacet.*
392 *Introitus non debent ſubhaſtari, & vendi pretio exorbitanti, alias in cõſcientia non ſunt ſecuri affictantes, & quæ requirantur, nota.*
393 *Baiuli ex officio habent ius denunciãdi damna, & incuſandi.*
394 *Dominus poſſeſſionis an poſſit remittere damnum, & pœna poſſit Baiulis iure denegari.*
395 *Baiuli an poſſint exigere pœnam in terris apertis, ſi animalia introierint, & paſcua ſumpſerint.*
396 *Poſſeſſiones ſi erunt bannitæ licet animalia non dederint damnum pœna debetur.*
397 *Bannum pœnale factum ad inſtantiã alicuius, an poſſit reuocari in damnũ Curiæ Baiulorum.*
398 *Banna, vt fetida, & immunditiæ abſtergantur ſunt valida.*
399 *Animalia intra habitatum, an liceat tenere, diſtinguitur.*
400 *Banna facta cum aſſenſu Regio, an poſſint reuocari ad partis inſtantiam.*

PRAGMATICA OCTAVA.

Carolus Quintus in anno 1536.

PRohibemus etiam Barones, & alios vtiles Dominos, vt non exerceant merum, aut mixtum imperium, aliamuè iuriſdictionem, aut exerceri mandent, niſi quatenùs eis, virtute ſuorum priuilegiorum, & legitima præſcriptione liceat, ſcientes, qui ſecùs fecerint, vſurpatæ iuriſdictionis crimen eos incurrere.

COMM.

COMM. PRAGM. VIII.

IN duas partes diuidimus hanc primã
partem huius Pragmaticæ; in prima
videbimus in quibus excedere poterint
Barones, circa iuriſdictionalia; in ſecun
da parte conſiderabimus, quæ pertinẽ-
tia habeat feudum, & in quibus vltrà
inueſtita, prædicti excedere poterint.
Ad primam: Concluſio, & regula hu-
1 ius Pragmaticæ eſt, quod merum, vel
mixtum imperium, aliauè iuriſdictio
exerceri non debeat per Barones, niſi
quatenùs virtute priuilegiorum, vel
præſcriptionis tutamine liceat; vndè
notanda eſt regula, quæ in omnibus cõ
trouerſijs feudalibus allegatur; Pactum
inueſtituræ, Principem locum obtinere,
2 & ad illud tanquam ad ſcopum, in de-
cidendis controuerſijs, recurrendum
per textum notabilem in cap. 1. in fine
de duob. fratrib. Inueſtitura enim po-
teſt admictere pacta, etiam extranea
naturæ feudali, Curt. Iun. in tract. feud.
1. par. 6. quæſt. principali. Latè Nacta
conſ. 467. volum. 2. Inueſtitura enim eſt
3 loco pacti, & ſi non ſeruatur pactum,
reſcinditur omne peractum, vt dixit in
hac materia Affl. dec. 335. num. 15. In-
ueſtitura enim vim contractus obtinet
Bald. cap. 1. §. prætereà, titu. quid ſit in-
ueſtitura, natura namq; feudi alia eſt
generalis ſecundum leges feudi, alia
ſpecialis, quæ dependet ab inueſtitura,
ac conſuetudine Regionis, Capy. verb.
feudorum leges. Dico circa naturalia
4 feudi, non tamen circa ſubſtantialia; ſi-
cuti enim in contractibus ſunt quædã
naturalia, vt euictio, & alia quæ remit-
ti poſſunt ex conuentione l. pacta con-
uenta ff. de contrahend. emption. l. pa-
ciſci ff. de pactis; quædam alia ſunt eſ-
ſentialia, quæ pactionibus alterari non
poſſunt §. pretium Inſti. de emp. & ven.
de quibus nouiſſimè Card. Mant. tract.
de tacit. & ambiguis lib. 1. ti. 13. cum
ſeq. Ità contractus feudalis habet quæ-
5 dam naturalia, vt iuramentum fidelita-
tis, ſeruitium, quod feudum non ami-
ctatur ſine culpa, Capyc. verbo feuda-
les contractus; in inueſtitura Subſtan-
tialia ſunt, quod dominium directum
remaneat pœnès concedentem, quod
feudum conſiſtat in rè ſtabili, Adde,
quod in rebus mobilibus, nullo pacto
conſtitui feudum poterit, Doct. cap. 1.
6 §. ſciendum de feudi cogn. quia hæ res
vſu conſumuntur, vndè dominium di-
rectum dantis euaneſceret; ſed quarè
ſuper gabellis, Dohanis, annuis redditi-
bus, functionibus fiſcalibus, videmus
feuda conſtituta eſſe, nam non habent
omninò hæc ſtabilitatem, vt inter im-
mobilia computentur, nam mutari, &
extingui poſſent, vt Tiraq de retract. §.
1. gloſſ. 7. Surd. dec. 404. longa eſt quę-
ſtio, vide Præſidem de Cur. in ſuo tra-
cta. feud. fol. 20. cum ſeq. vbi benè ex-
cutitur, & declaratur regula ſuprapoſi-
ta; Et quod præſtetur fidelitas, à quo
feudum nomen ſumpſit, Andr. § huius
generis tit. ex quibus cauſis feudum
amictatur, latè Affl. cap. 1. num. 17. de
7 natur. feu. Et licet dixi, iuramentum
fidelitatis poſſe remitti, aduerte, quod
aliud eſt remictere iuramentum fideli-
tatis, aliud remictere ipſam fidelitatis
promiſſionem; iuramentum enim eſt
quid naturale contractus, non tamen
ſubſtantiale, vt eſt ipſa fidelitas, ſine
qua non poteſt dari feudum, cap. 1. de
forma fidelitatis. Et multi in hac in-
telligentia falluntur, Bal. Auth. niſi ro-
gati, num. 36. C. ad Trebell. Tapp. cap.
1. legis fin num. 30. de conſtitutionib.
Princ. Aliqui etiam dixerunt, ſeruitiũ
8 eſſe de ſubſtantialibus, & non de natu-
ralibus, ità vt ſine ſeruitio feudum nõ
dicatur, & proindè remicti non poſſit.
Et conſequenter ſi pro annua quanti-
tate, vel ſpecie, vel ſpalla porci (vt aſſo-
let fieri) res detur ſub feudo, non dice-
tur feudalis, ſed potiùs emphytheuſis.
Vrſill. dec. 129. Paris de reintegration.
feudor. quæſt. 9. Franch. in prælud. feu.
num. 38. nam ſeruitium reale non eſt
9 proprium feudi, ſed perſonale, & proin-
dè dicta conceſſio non ſtabit ſub natu-
ra feudi, nec priuabitur eius culpis, nec
ſuccedetur eo iure. Quæ omnia aduer-
te,

te,quæ vera ſunt in dubio; ſed ſi ſeruitio non obſtante,ac fidelitate,res detur in feudum,vt feudi naturam ſeruet, quò ad omnia excepta proprietate,poterit dici quod res non ſit feudalis,circa reliqua ſeruabitur feudalis natura, ac licet res reddat cenſum, vel Canonem,tamen videtur in vim feudi,ſuam naturam ſeruare,vt Frecc.auct.4. de ſubfeud. Andr.tit.quibus cauſ.feudum amict.Adde Præſid.de Cur.fol.33.per totum artic.in tract.feud. Pariſ.ibi in fin.admictit hanc diſtinctionem, etiam circa ſubſtantialia, non quod verè firmet, ſeruitium eſſe ſubſtantiale; ſed notà quod dixi in principio,quod inue-
11 ſtitura eſt tantæ potentiæ, quod alterat etiam ſubſtantialia, & naturalia, tex.in fin.per quos fiat inueſt.prout videmus de varijs inueſtituris,naturam iuris feudalis ampliantibus, minuentibus, ac remictentibus, vt in remiſſione aſſenſus,per clauſulam poſitam(pro te,
12 & cui dederis) & ſic per clauſulam, pro te, & hæredibus quibuſcumq; in quo extranei ſuccedere poſſunt,& multa alia refert Capyc.in inueſt.verſ.feu. clauſulæ: Vndè ſtandum eſt priuilegio, & Placitis Principū, & his ceſſantibus, ſtabitur iuri feudali,Dico de priuilegijs conceſſis in ipſa prima inueſtitura,quę firma,& perpetua ſunt,quod inueſtitura prima ſemper eſt inſpicienda, etiam
13 ſi alteratio eſſet facta per ſequentes, circà aliqua; prima eſt attendenda niſi fuiſſet oīnò reuocata,vel finita, Ruyn. conſ.50.volum.1.Dec.conſ.208.maximè quia ſolent inueſtituræ ſecundæ ſe remictere primis, cum clauſula, prout tui anteceſſores tenuerunt,Anna conſ. 51.Ludou.Scrad.par.1.cap.5.de feud. De Curte fol.31. Alia verò poſt modū conceſſa valent,ſi non pręiudicant tertio,vt Andr. c.1.de vaſall.decrep.æta.
14 quod non valet priuilegium, vt feudū antiquum ſubrogetur in nouum;præiudicare enim non poterit Princeps filijs, vel agnatis,quibus per primam inueſtituram prouiſum erat, ſicq; non poterit res feudalis peti,quod fiat burgenſatica,ſi ſimiliter aderit præiudicium agnatorum,vt Andr.d.cap.1.& §.hoc quoque de ſucceſſion.feud.numc.8. Gayll obſeru.49.& 158. ſecunda parte benè, multa cumulauit Tiraq.de retr conſan. §.23.gloſſ.3.& num.32.& ſeq.Et caſu quo, prima inueſtitura eſſet alterata, ſolet peti, vt reformaretur ad formam primam, vt dixit ſemper obſeruatum D.de Ponte poſt primam noſtram impreſſionem editus,in ſuo tract. de pot. Proreg.tit.de reform inueſt.nam non poſſunt alterari in præiudicium aliorū, Afflict.dec.195. qui ait primam inue-
15 ſtituram eſſe lapidem angularem totius fundamenti; ex ea enim feuda oriuntur,quorum natura aſſumpta,dicuntur viuere,& cum ea mori debent tempore deuolutionis,Theſſ.dec.227. Menoch. de præſump. lib.3. præſump.92. Surd.conſ.410.volum 3. Quæ inueſtitura de iure feudorum multas requirebat ſolemnitates, videlicet,quod omni
16 modo Princeps diceret (te inueſtimus) Et inueſtitura debeat fieri per enſem,vel baculum, quando erat abuſiua,Iacobin.latè in tract. feudal.verſi. inueſtiti, vltrà Doctores cap. 1. quid ſit inueſtitura,& ſic nouiſſimè D.Roui. Pragm.26.tit. de feud.num.10.In Regno non eſt aliud neceſſarium, ſolum requiruntur priuilegia conceſſionum, Imò literæ Regis directæ vaſallis, vt præſtent iuramentum aſſecurationis,
17 habentur loco inueſtituræ, tàm in noua,quàm in renouata, vel confirmata ex morte, ex conſt. dignum And.cap.j. de feudi cognitione, Capyc.in inueſtitura ver. feudorum aſſecurationes; & aduerte ad iſtud iuramentum aſſecurationis,ſeù fidelitatis,quod licet in deſuetudinem abijſſet non erat cauſa iuſta reuocationis feudi,tamen per Reg. Prag.iuſſum eſt,omninò à vaſallis præſtari,& quod maius eſt, in omnibus aſſenſibus ponitur clauſula, dummodò
18 intra annum emptor petat aſſecuratio nem,quam venditor procurare omninò habet,alias datur reuocatio, vt vidi in facto; D.de Ponte conſ.67.num.13.&

S D.Ro-

D. Rouit. loco anteà citato,per plures
cartas diſputat , quando hoc tempus
currat à die expediti aſſenſus, vel poſt
biennium datum ad regiſtrandum,qđ
19 infra notabo; & iſtud iuramentum aſ-
ſecurationis non poteſt peti à vaſallis
ſine literis Regijs, ſub pœna feudi pri-
uationis,vt in Conſt.Comites, & quo-
modo ſit præſtandum, & quæ contine-
re habeat, vide Conſt.Domini à vaſal-
20 lis,& ibi Docto.an ſit præſtandum ius
prætendenti,vel poſſidenti,adde Frec-
ciã 4.auctor.Et quomodo ſit prȩſtanda
forma fidelitatis Capyc.in inueſt.verſ.
feudorum iuramenta, Afflict.dec.265.
num.40.& vnico conteſtu vidi præſta-
ri, nam primò Baro iurat fidelitatem
perſonæ deſtinatæ à Prorege, quod iu-
ramentum Baro poteſt mandare, con-
ſtituendo procuratorem ad eum præ-
21 ſtandum, Affl.d.Conſt.Regni Domini,
Andr. cap. 1. qualiter vaſallus, & præ-
ſtito iuramento per Baronem, vel eius
procuratorem, Illi de Vniuerſitate, ſeù
de Regimine , nomine totius populi ,
præſtant iuramentum aſſecurationis ,
iuxta tex.cap.1. qualiter vaſallus iura-
re debeat,§ 1.vbi Doct.& hunc ordinẽ
docuit Andr.per tex.cap.1. Quid præ-
cedere debeat, Iacobut.de Franch. 1.
titu.Paris de reintegr.quæſtio. 245. cũ
ſeq.de Curte fol.30.& ſic ſeruaui,dum
à Prorege mihi fuit commiſſum, vt
reciperem iuramentum fidelitatis à Ba
rone Sancti Fœlicis , nouo emptore il-
lius Terræ à Principe Aſcoli,nam ſuus
officialis procurator Baronis mihi præ-
ſtitit iuramentum fidelitatis,& Vniuer-
ſitas illi, iuramentum aſſecurationis.
22 Et multi dixerunt,ſtatim transferri do-
minium facta inueſtitura , ſeu conceſſo
priuilegio, ex doctrina Iſern.cap.1.nu.
3. quid ſit inueſtitura , quod Princeps
ſolo verbo transfert dominium;ſed ad-
uerte, quod ea doctrina malè intelligi-
tur, nam hoc eſt verum , quando Prin-
23 ceps dicit,quod ſtatim tranferatur do-
minium,alias ſine traditione,vel poſſeſ-
ſione non transferetur,Iacob.larè verſ.
Princeps,Gramm. dec.59.nu.44.Tap-
pia d.1.cap.num.12.Adde Affl.deciſ.
299.nã in dubio non præſumitur Prin-
cipem quidquam concedere vltrà re-
gulas iuris,nam licet poſſit,ita vt diſpu
tare de eius poteſtate dicatur ſacrile-
gium l.diſputare,C.de crimin.ſacrileg.
tamen non præſumitur velle, niſi quod
conceſſerit,Couarr. var.reſolu.cap.16.
Et hoc conducit ſcire,ad punctum quȩ
ſtionis, quando duobus eſſet facta con-
24 ceſſio,quis eſſet præferendus,iuxta ter
minos l.quoties C.de rei vendic. quam
quæſtionem attigit Freccia ti. quis di-
catur Dux nu.50. Anna alleg.55.Co-
uarru.variar.reſolut.cap.16.& cap.19.
lib.3.quis debeat præferri qui priorem
habet titulum,vel qui priùs poſſeſſionẽ
acceperit adminiſtrationis , & bene
Marcus Anton.Surg fol.308.num.40.
& Peregr de iure fiſci fol.24.Couarru.
ibi.& difficultas inſurgit,nam multi di-
xerunt,quod d.l.quoties non procedat
niſi in contractu emptionis, & proindè
25 non extenditur ad locationem,& cœ-
teros contractus Borgn.deciſ.25. parte
2.num.19 & Carot.tract. de loca.titu.
de loca.duobus facta,ſed in omni con-
tractu præualere poſſeſſionem,& detẽ-
tionem, ille poſtea concludit ad quod
aduertẽ,Gab.Rom.concluſ.2.titu.de
26 emptio.Secus in gratijs,quæ ſtatim di-
cuntur perfectæ,licet literæ non ſint ſi-
gnatæ,prout ſeruatur etiam in Apoſto-
lica Curia,Frecc.præci. loco num. 66.
Afflict.dec.253 Franch.deciſ.62.Intra
annum tamen debent regiſtrari aſſen-
27 ſus Vrſil.dec.197. & intra biennium
ex gratia conceſſa Neapolitanis hodiè
Franch.dec.prædicta, Reg.de Ponte
conſ.5.Rou.Prag.1. de fide memorial.
multa notat,& nouiſſimè in Pragm.fin.
de feud. alia adducit ; prius enim erat
28 perfectus aſſenſus, expeditus per ver-
bum fiar, Affl.dec.253.ſed per Pragm.
tit.de feud.ſtatutum fuit, talia memo-
rialia nullius eſſe momenti, niſi fuerint
redacta in formam Cancellariæ infra
biennium hodiè,vt dixi,quo elapſo re-
ſolutus ipſo iure dicitur aſſenſus, ſuper
qua materia nouiſſimè aliquas quæſtio
nes

Digitized by Google

nes diſputat Reg.de Ponte in d.tracta.
de poteſt.Proreg. tit.de aſſenſ. §.9. Ex
quibus omnibus dictis,patet regula te-
xtus noſtri,quod quatenus virtute pri-
uilegiorum liceat, Barones exercere
debent; Aduerte tamen quod multa
priuilegia & inueſtituræ non ſunt in
conſideratione,ſi erunt obtentę ab alijs
Regibus huius Regni, quorum cauſa
29 fuit improbata,nam cum Domus Au-
ſtria iam ferè anni centum,cœperit re-
gnare in hoc Regno, erant innumeræ
quæſtiones ſuper priuilegijs conceſſis
à prædeceſſoribus,ſtatuta fuit Pragma-
tica,& lex,quæ nominatur Pragmatica
Thori,ſub titu.de poſſeſſ.non turb.4.&
ſub ti.de reuoc.grat. quas commenta-
uerunt Io.Angel.Piſanell.& alij,& no-
uiſſimè multa adducit Præſes de Cur.
fol.70.in ſuo feud.tracta. & ſtatutum
fuit, quod habentes cauſam à Sereniſ-
30 ſimis Regibus Alfonſo Primo, & Fer-
dinando Primo,non moleſtentur; alia
priuilegia obtenta à Ferdinando Secũ-
do,& Alfonſo Secundo non ſint in cõ-
ſideratione,ità quod lis,& quæſtio nul-
la moueri poſſit, ac denegatur Tribu-
nalibus iuriſdictio cognoſcendi,in tan-
tum quod oppoſita hac exceptione,
præcluſa eſt via agendi,ſi occurrat re-
curre ad prædictos,volui hic tantum
terminos Tyronibus aduertere.

Videamus modò, vt perfectè ſcia-
mus in quibus excedere poterunt Ba-
rones,vltra fines mandatæ iuriſdictio-
nis in præiudicium fiſci,vel vaſallorum
conceſſa Terra,Villa,Caſtro, vel Ciui-
tate,quæ iuriſdictio videatur tributa,
Quæ vti quotidiana, vtiliaq; duxi ex-
plicanda,altiùs materiam exordiendo,
31 vt docuit Iuriſconſ. l.legaui ff.de libe-
rat.legat. vbi pleniùs dicit reſponden-
dum in quotidiano, & vtili articulo:
Scias primò,quod iuriſdictio tripliciter
conferri poteſt, aut in allodium, & na-
32 turam liberam,vel in feudum,aut in
officium, notant Doctores cap. dilecti
de arbitris,Anna allega. 44. In dubio,
quia Principis conceſſio pleniſſimam
habet interpretationem, l. beneficium
ff.de conſt.Princip.Et cum extendi de-
beat ad largam liberalitatem,præſumi-
tur conceſſio in allodium Caſſan. in
Catalogo glor. Mund. vndecima part.
Franc. Marc.dec.86.1.par.Clar.§.feu-
33 dum quæſt.17. Allodialis dicitur con-
ceſſio,quando directum,& vtile domi-
nium in plenam proprietatem eſt da-
tum.Capyc.in inueſt. verſ. feuda allo-
dialia,latè Maſcar.concluſ.79.& 206.
in tract.de probatio. quod ſemper in
dubio conceſſio præſumitur allodialis,
(& quod præſumatur potiùs donata,
quam in feudum conceſſa, Petra f.98.
num.31.& multa feuda teneri in libe-
ram naturam, enumerat Reg.de Ponte
conſ.30.in fi.) eò magis,ſi præſumptio-
nes coadiuuent conceſſionem, ſi nil ſit
expreſſum de ſeruitio, vel fidelitate,vt
And.d.§.huius generis ex quibus cau-
ſis feudum amictat. Quod eò fortiùs
procedit,quando cõceſſio eſſet à Prin-
34 cipe facta Eccleſiæ, vel pio loco; ſtat
enim præſumptio donationis liberæ, vt
dixi in 1.Pragm.& Andr. Iſern. conſti-
tutio.Iuſtitiarij nomen;Franc.Marc.de-
ciſio.318.2.par.Petr.fol.100.num.90.
Quæ opinio tam quo ad priuatos, quã
quo ad Eccleſias, ſic ſimpliciter refer-
tur. Verũ multi dixerunt,hanc conclu-
ſionẽ ꝓcedere circa res,& bona feuda-
lia, in q̃bus pſ̃umitur conceſsũ directũ,
& vtile dominiũ,non vero circa iuriſdi-
ctionalia,qa poteſtas eſt de iure publico
introducta,& iure publico debet teneri;
35 & non præſumitur vnquã euulſa ab oſ-
ſibus Principis, ſic Iacob.verſ feudales
appellationes, vbi ait, quod appellatio
pertinebat ad Principem,licet conceſ-
ſio plenaria facta fuerit Eccleſiæ, ſicq;
dixit Frecc.de different. feudor. nobil.
& de Tabula differentia 26. & ſic in
dubio eſt tenendum; cum hoc ſit ius
regale, quod non præſumitur per quã-
cumq; generalem conceſſionem abdi-
catum,vt dixi Pragm.1.Anna ſing.71.
& Maſtr.lib.3.cap.2.tracta.de magiſtr.
& in Regno omne Caſtrum præſumi-
36 tur in feudum datum,Reg.de Ponte
conſ.30.num.6.verum ſi expreſsè hoc

dictum,quando donatio eſſet facta Eccleſiæ,tunc iuriſdictio erit totalis Eccleſiæ,& appellatio fiet ad Pontificem, vt dixi d.1. Pragm.1. par. nam vna ex
37 iſtis potentijs,poteſt donare alteri,nec dicetur facta expropriatio, cũ ſint duo gladij, quos ſimul Dominus conſtituit ſuper Terram.Secundò caſu, conceſſio dicetur feudalis, ſi habet ſubſtantialia feudi,quæ enarraui ſupra, & Doctores in cap.1.de natura feudi, qui enarrant præſumptiones,& coniecturas feudalis conceſſionis,& benè Petra fol.98. nu. 32.& ſeq; alias ſi non haberet requiſita feudi,licet res dicatur feudalis,& in feudum data,nil oberit,à Ponte conſil. 30.benè num.8. Tertio conceſſio fit in officiũ,& in Regno quamplurimæ conceſſiones conceduntur,quæ non dicuntur in feudum, nec in allodium, vti de ſeptem officijs Regni, & alijs multis, quæ enumerat Capyc. in inueſtitura verſ.feudorum officia. Verùm,conceſſiones in officium non dicuntur in do-
38 minium datæ; vndè minus dicitur tributum,vt Peregr.2.art.de iure fiſci nu. 91. dicuntur namq; adminiſtrationes; Quæ conceſſiones regulariter morte finiuntur, Frecc. auctor.1. quæſtio.50.
39 & ſi eſſent factæ pro hæredibus, intelliguntur pro filijs,non extraneis, Peregrin.de iur.fiſci d.2.art.num.102. Bar. l.ſi patroni ff.ad Trebell. & Afflict.in conſt.Regni, Ea quæ num.12.Dom.de Franch.dec. 166. & raro conceduntur pro primo hærede,vt excuſſit D.Tapp. 3.cap.l.fin.de conſt. Princip. num.40. ibi appellatione hæredis, de qua prima ſucceſſione intelligatur. Adde quod
40 pro perſona nominanda, ſolet fieri qñ dubitatur de filiorum ſuperexiſtentia, & tunc fuit dubitatum,an ſi ille morte præuentus non nominauerit, facultas ſit extincta, vel tranſeat ad hæredes, vide Franch.deciſ.45.num.2.Theſſau. dec.97.Anna ſing.391.Velaſc.conſul. 102.& an liceat variare,& pœnitere,
41 vſque ad mortem; & ſi collatio fuit collata in morte, vide ibi Valaſc. & qđ etiam contractus pro perſona nominãda valeant Bald.l.in vendentis nu.12, C.de contrahen.emptio. Bertazz.de clauſul.gloſſ. 5.clauſ.17. ſed tunc quia alteratur natura, dicunt,quod ſit iſta noua conceſſio, Barboſ. l.quia tale nu. 78.ff.ſolu.matrimon. Affl.d.conſt.Reg. ea quæ ad decus; Indè ſi pater delinquat non nocet filijs nominatis, quia non capiunt à patre officium vti feuda ſic Couarr.variar.reſol.lib.2.cap.8.Farin.titul.de deli.quæſt.24. & nouiſſimè vltra Dom.de Pont.in ſuo tract. de poteſt.Proreg.ti.de poteſt.ſubſt.vide Maſtrill.de magiſtr.lib.1.cap.28.vbi ponit multas quæſtiones ſuper facultate conceſſa nominandi,ſi nominans erit exul,
42 vel foriudicatus an poterit nominare, & an poſſit variare poſt nominationem & quid ſi neminem nominauerit,& an poſſit nominare fœminas,quod non D.
43 Tapp.conſt.Reg. officia; Et quod ampliatio officij,potiùs hæredibus habentis,quam alijs debeat concedi, pro tertio,vel quarto pretij minus, Anna in rubr.de vaſall.decrep.æta.num.320.Et adeo ſtrictè procedit,vt multi dixerint iſtas conceſſiones in officium ad nutum reuocari poſſe (quod falſiſſimum eſt) quia licet ex officij conceſſione ſecundum Gloſſ.Pariſ.§.1. gloſſ.5.num. 59.
44 non transferatur ius in re, aut poſſeſſio in iuriſdictionem, ſed nudum exercitium,& adminiſtratio loco concedentis fiat. Sic Bald. l.reſcripta C. de precib.Imper.offer.Suar.alleg.12. Affl.tit. quæ ſint regalia verb.poteſtas,Bellug. rub.26.§.Princeps,Franc.Marc.deciſ. 793.cum ſeq.1.par.omnes tamen ſatis labuntur, vt Benedict.cap.Rainur.de teſtam.num.44.nam ſemel approbatus
45 reprobari non poteſt;& Princeps remouendo Officialem, videtur ei iniuriam facere, cum remotus ab officio præſumatur ob delictum,vel malam adminiſtrationem amotus, & Principi non licet honorem alicui auferre, Andr.c.1.
46 num.29.de capit.Corrad.& ita in terminis reſpondit Pinell. C. de reſcind. vend.in rub.1.par.cap.2.num.20.Capyc.dec.121.cum ibidem coaceruatis,

no·

diſſimè Maſtril li.1.cap.27.latè.Adde,
tamen,quod magis ſtrictè proceditur
in iſtis conceſſionibus in officium, quā
in feudum,Franch.dec.165. num.4.de
Curte fol.28.num.8.Et ſic iuxta inue-
ſtituram, vel præſumptiones, & conie-
cturas conceſſio poteſt præſumi in du-
bio allodialis,vel feudalis,vel in officio;
Vnum tamen nota, quod licet conceſ-
ſiones non ſint feudales,tamen ſi erunt
factæ de iuriſdictione,ſemper aſſenſum
47 requirunt Affl.conſt.ſcire nouimus 4.
notab. D.de Pon.conſ.30. num.11.nam
regalia omnia, licet in burgenſaticum
ſint conceſſa aſſenſum requirunt; In
dubio tamen, vt dixi, in Regno valet
conſequentia,eſt conceſſum Caſtrum,
vel Terra,ergo feudum gloſſa in conſt.
Iuſtitiarij nomen verſ.prætereà,& con-
ſtitu.dubitatio,à Pon.d.conſ.30 & in
ſuo tract.loc.cit.

Vndè videamus modò,conceſſa Ter-
ra,quid intelligatur tributum, ac con-
ceſſum circa iuriſdictionalia Bar. l.1.q.
43.ff.de rerum diuiſ. dixit, quod facta
inueſtitura cum iuriſdictione, quod in-
telligatur conceſſa ciuilis iuriſdictio in-
ter ſubditos, etiam ſi non ſit expreſſa,
quod virtualiter intelligatur tributa iu-
riſdictio in vaſallos,niſi expreſsè ſit cō-
ceſſa, cum clauſula (cum iuriſdictione
in vaſallos) Iacobin. de Sanct. Georg.
ver.de Caſtro,nec intelligatur conceſ-
ſum territorium, intra quod exercetur
iuriſdictio,Capy.in inueſt.in principio.
Sed nè circa hoc inutiliter tempus cō-
48 teramus,præter noſtrum inſtitutum,
quo promiſimus neceſſaria,& profigua
tantum attingere; Dico, quod in hac
conceſſionis materia ſimpliciter facta,
perquāplurima poſſent adduci à Do-
ctoribus diuerſimodè opinata; Alij .n.
ſtrictè, conceſſiones has declararunt,
alij largam dederunt interpretationē;
Tu in Regno pone regulam, ex dictis
omnium, cum ſequentibus limitationi-
bus.

Conceſſo Caſtro, ſeù Terra à Prin-
cipe, iuriſdictio,& territorium quæ Ca-
ſtro ſunt annexa, & ea quæ tempore
conceſſionis ſunt ſub dominio diſponē-
tis in eo loco data itidem cenſentur,ex
Bar.Bald.& alijs in l.1.ff de offic. Præ-
fect.Vrb.Caſtrenſ. conſ.405. Couarru.
practic.quæſt.cap.[illegible].9.conclu qui alios
coacervant.Quod ampliant procedere
non ſolum in Principis conceſſione,
quę largam habet interpretationem,vt
dixi, ſed etiam in venditione, aliauè
quauis conceſſione, etiam inter priua-
tos facta Gloſſ.Pariſ. tit.1.§. 1.gloſs.2.
Afflict.d.conſt. Regni ea quæ,Couarr.
hanc communem ſententiam vbi ſupra
refert, cum iuriſdictio cohæreat loco,
Bar.l.inter eos ff. de acquir. rerum do-
49 min.nam facta conceſſione loci,omnia
loco annexa communicata cenſentur,
vt benè Vrſill.ad Affl.deciſ.122. Quæ
concluſio declaratur tunc procedere
quando iuriſdictio, vel Terra de per ſe
ſtant, ſecus ſi conceſſionis tempore illa
Terra,Ciuitas,vel Caſtrum fuerint ac-
ceſſoria alteri loco ita vt dependeant,
& ſubiaceant alicuius Ciuitatis iuriſ-
dictioni vicinæ, vt ſunt multæ Ter-
50 ræ, & ſuburbia, quæ accedūnt Ciui-
tati, vel Terræ maiori, vbi regitur iu-
riſdictio,& multa Caſalia magna, quæ
in dubio prēſumuntur ſubiecta loco
51 proximiori vti ſolita,latè Reg.de Pon.
conſ.51.D.de Franch. dec. 316. Tunc
conceſſo Caſtro, vel Caſali, ſeù Terra,
cui nulla adhæret iuriſdictio de per ſe,
nulla iuriſdictio videtur conceſſa, etiā
ſi à Principe ſit expreſſum, ipſum con-
cedere iuriſdictionem; Impropriantur
enim verba, nec poſita præſumuntur,
52 nè inferant damnum tertio, vulgata
l.3.§.ſi quis a Principe, ff. nè quid in
loco public.ſic Aluarot.cap.vnico §.fi-
nal. quibus modis feudum amictatur,
Gloſ.Pariſ.d.loco,num.45. Soc. in.l.1.
num.27.de acquir.poſſeſſ. Couarr. vbi
ſupra,vnanimi conſenſu dicentes,quod
licet Princeps concedat iuriſdictionem
cum Terra,non per hoc alteratur con-
ceſſio, quod tributa cenſeatur iuriſdi-
ctio,ſi alteri ſubiacet,conceſſa Terra.
53 Et proindè conceſſo Caſtro dishabi-
tato,cui nulla cohæret iuriſdictio de

per ſe, vel dato feudo ruſtico, vel nemore,quorum locorum iuriſdictio ſubiaceat dominio conuicino, vel alteri, non intelligitur iuriſdictio ſibi tributa ſi Princeps alterum dictorum locorum concederet,quia ad eum forſitan dicta territoria perueniſſent, ex confiſcatione,vel aliquo titulo; nam quia non eſt ſolitum,inibi iuriſdictionem cohæreri, non intelligitur conceſſa,& maximè in præiudicium alterius ius habentis;pro-
54 cedit etiam ſi territorium eſſet conceſſum Baroni illius loci: nam ſi iuriſdictio quo ad illud territorium, eſt ſolita cognoſci ab alio, licet conceſſio ſit facta Baroni de territorio non præſumitur ibidem data iuriſdictio, nam intùs territorium alicuius Baronis,poteſt eſſe pars quæ ſubiacet iuriſdictioni alterius Afflict.conſt.ſi dubitatio benè 2. nota. Bal.l.1.§.quod ſi nemo ff.quod cuiuſq; Vniuerſit.nom.Dom.de Franch.deciſ. 22.Tiraq.de retract.§.36.glo.3.num.5 Dom.de Ponte conſ.57.nu.6. & latius conſ.51.p.2.Affl.dec.267.Frecc.5.auctor.in tract.de ſubfeud. Adde quod,&
55 ſi regulariter iuriſdictio videatur conceſſa cum territorio,& tunc conſideratur iuriſdictio ſicut nebula ſuper paludem,vt Frecc.aucto,13.tamen aliquãdo iuriſdictio ſtat ſine territorio,& territorium ſine iuriſdictione,ſecundum deſtinationem factam ex inueſtitura, vel præſcriptione Franch.dec.458.nu. 3.Afflict.cap.1. de inueſt. de re aliena facta,de Curt. fol.28.num.10. latiſſimè Petra de poteſt.Princ.cap.18.per totũ. Nota tamen vnum,quod quando Baro
56 non habet territorium, vt Caſtrum Belmontis,ſitũ in Prouincia Calabriæ, de quo ad hoc propoſitum mentionem fecit Franch.deciſ.22.tunc iuriſdictio ſtat in vaſallos,& videtur plenior, nam ex hoc prætendunt remiſſionem quocunque loco delinquerint,quia iuriſdictio ſtat in perſonis, & multotiès accidit mihi,& pugnabant in hoc Aduocati illius Baroniſſæ,& ita in terminis Foller.in praxi crim. verbo audiantur excuſat. in nouiſſima editione in fine, Minado.dec.16.Adden.ad Bellug.rub.28
57 quod poteſt etiam deſeruire Epiſcopis, dùm dicunt Doct. non habere territorium, vt dicam infra,quamquam Barboſa nouiſſimè l.1.art.5.ff.de iudi. dicat,quod ſua Diœceſis habetur ei loco territorij,& D.Tap.titu.de offic.mag. Iuſt.Prag.54.num.2. Qualiter, & quomodò ea diuidi poſſunt,& ſic Baroniæ, & eius partes, & tunc ad quem Iudicẽ recurrendum,rei ſitæ, vel habentis iuriſdictionem, vide quæ notabiliter adducit Tiraquel.de retract.§.36.gloſ.3. prout etiam è contra poſſunt eſſe Ca-
58 ſalia ſubiecta Ciuitati, vt Neapoli vbi omnia Caſalia gaudent priuilegijs Ciuitatis,iuriſdictione tamen ſunt ſeparata D.de Franch.deciſ.316. iuriſdictio enim poteſt dari etiam ſine territorio, Boer.dec.227.ad inſtar,vt dixi,Epiſcopi qui habet iuriſdictionem in Diœceſi, non tamen eius iuriſdictio cohæret territorio,cum ſoleat eſſe Principis,vel eius Baronum Frecc. de ſubfeud.auct. decima tertia num.9.Bellug.d.rub.28. quod qualiter intelligatur benè Corn. tractat. de abſol.à iuramen. diſtinguit. Et ſemper in dubio quando conceſſio ſit in parte quotatiua,non cenſetur cõceſſa iuriſdictio.Villalob.comm. opinio 262.verbo iuriſdictio, Curt. & alij l.1. ff.de iuriſd.omn Iudic.Sicq; etiam ſi in Terra erit ſolita infeudari ſeparatim iuriſdictio Ciuilis à Criminali,conceſſa
59 Terra præſumitur conceſſa ea iuriſdictio quæ vacat.Imò ſi vacet,vtputà iuriſdictio ciuilis, & Baroni Criminalis, ea ciuilis iuriſdictio ſit conceſſa,& vnita,licet adhuc diuerſo iure cenſebitur, & diuiſibilis, & ſeparabilis erit, ita vt aperto feudo,non tranſibit vtraque iuriſdictio,iuxta diſſ.Aluarot.Bald.cap.1 §.è contrario de inueſtitura de re alien. Cur.conſ.56. Et ſic regula poſita procedit, quod conceſſa Terra,iuriſdictio, ac omnia adiacentia videntur collata, ita vt capta poſſeſſione Caſtri, capta
60 videatur poſſeſſio omnium pertinentiarum,vt latè Tiraq.de retract.d.§.36 d.glo.3.Niſi alteri accedant,vel ſubiaceant

ceant

ceant,vt diximus.Et conſequenter præ
citati Doctor.aſſeruerunt, facta ſimpli-
61 citer generali conceſſione de Terra,
venire non ſolum iuriſdictionem ciui-
lem,vt diximus,ſed merum, & mixtum
imperium, Luc. de Penna l.ſi quando,
C.de bon.vacantibus lib.11.Bar.Alex.
& alij l.1.ff.de iuriſd.omn.Iudic.Andr.
cap.1.quid ſit inueſtitura;Contrariam
tamen opinionem ſequuti ſunt innume
ri,ea præcipuè ratione , quod merum
imperium ſit de regalibus, quod non
intelligitur conceſſum ſub quauis ge-
nerali infeudatione,argum.l.obligatio-
ne generali ff. de pignorib. mens enim
62 diſponentis præſumitur ſecundum ius,
Bald.l.ex facto num. 2. ff.de vulgar. &
pupill.& de iure expreſſa, & ſpecifica
conceſſio requiritur, vndè æquipollens
vel indefinita loquutio non ſufficiet,
cap.1.§. in generali, ſi de feudo fuerit
controuerſ.Bellug.rubr.23.§.dicemus,
qui aſſerit merum imperium non veni-
re,niſi ſpecificè ſit expreſſum,cum gla
dij poteſtate in cuius ſignum Barones
habere furcas erectas, cum non omni-
bus hoc debeat præſtari, quod videtur
confirmatum in Regno ex d. conſt. ea
quæ ad decus,& conſt.dignum,vbi ex-
63 preſsè cauetur, qđ nemo audeat exer-
cere merum imperium niſi expreſsè ſit
conceſſum Affl.in prælud.conſt.& dec.
122.Reſpondent tamen huic negatiuæ
opinioni Doct.hanc partem eſſe veram
de ſtricto iure ; quia tamen in Regno
communiter merum imperium omni-
bus eſt communicatum , & factum eſt
de ſolito, & conſueto concedi, ſequen-
da eſt prima opinio,cũ ſolita ſubaudian
tur in generali diſpoſitione, ex magi-
64 ſtrali tex.l.fin. C.de fideiuſſo.l.quod ſi
nolit §.quod aſſidua ff.de ædilit. edict.
vndè conceſſa Terra cum plenaria iu-
riſdictione,vel generali,ſeù alta,& baſ-
ſa,venit merum imperium;vt vltra prę-
citatos,nouiſſimè Vrſill.dec.122.D.de
Franch.dec.119.num.13.& ſine dubio
hodiè procedit,cũ antiquitus hæ quęſt.
ſubſiſtere poterant quando numquam,
aut rarò merum imperium concedeba-
tur;vt legimus apud Frecc.de ſubfeud.
auct.2.num.21.Qui refert Carolum I.
65 conceſſiſſe multas Ciuitates ſuo filio
vti Nuceriam,Surrentum, Sarnum, &
Salernum, ſolum tamen intra diſtrictũ
Salerni merum imperium ei indulſiſſe,
tunc enim erat de exceptis, & reſerua-
tis, vſque ad tempus Reginæ Ioannæ II.
vt Dom.de Franch.refert dec.510.ſed
66 à Rege Alfonſo valdè ampliata fuit
feudatariorum poteſtas. Rex enim Al-
fonſus cæpit communicare Baronibus
merum imperium , & ex inde in antea
fuit cœptum vendi , contra antiquas
conſtitutiones Boſſ.titul. de remed. ex
clementia Princip.num. 51. quo tem-
pore peſſundata fuit Mag.Cur.quæ ſo-
lum cognoſcebat de cauſis meri impe-
rij Affl.conſt.Regni contingit 3 notab.
67 Carau.Ritu 42. & per Regem Rober-
tum poſtea fuerunt conceſſæ quatuor
literæ arbitrales, quæ tam largam anſã
dederunt Baronibus tranſigendi , per-
mutandi,& componendi crimina,quod
ad ſolum Regem ſpectauerat, Iſern.tit.
quæ ſint regal.verſ.bona; Fuerunt etiã
multis poſtea conceſſa priuilegia indul
gendi poſt ſententiam,& alia regalia
per quæ Barones verè poſſunt dici Re-
68 ges in ſuis Terris, Marant. in diſpu.6.
Et licet ipſum merum imperium Baro-
nes committere debeant ſuis officiali-
bus, ipſis tamen eſt prohibita admini-
ſtratio, & exercitium , & proindè con-
ſtituere tenentur Capitaneos,& Aſſeſ-
69 ſores,Doct.d.tit.quæ ſunt regalia,ver.
ad iuſtitiam miniſtrandam,Capyc.in
inueſtitura verſ.magiſtratuum creatio,
& ratione huius diſpoſitionis ſic refert
Frecc.auctoritate 13.Dom de Franch.
dec.511. nec obligati ſunt Barones ad
70 inſtar Prælatorum reſidere in ſuis Ter-
ris,Luc.de Penn. leg.fin. C.de locatio.
prædior.ciuil.lib.11. Non puto decla-
randum in præſenti, quid ſit merum,
vel mixtum imperium ; quiduè iuriſdi-
ctio: Nam etiam Scolaſticis ſatis cogni
ta eſt lectura legis imperium de iuriſd.
omn.Iud.Aduertas tamen, quod merũ
Imperium habet plures gradus, licetq;
ſa-

facta generali, vel ſpecifica conceſſione, veniat merum imperium, non tamẽ
71 ſubaudiuntur omnes gradus, ſed ſoliti, non verò reſeruati Principi in ſignum ſupremæ Maieſtatis, vel dominij, vel conceſſi alijs magiſtratibus, vt inferiùs adnotabimus, & per hoc Bald. & Curt. d.l. imperium diſtinxerunt merum imperium, quod aliud ſit abſolutum, aliud quod cohæret iuriſdictioni; primum continet in ſe multos gradus, & eſt poteſtas legis condendæ, quæ eſt de mero imperio, reſtitutio famę, leg. 1. §. de qua ff. de poſtula. venia æta. l. fin. C. de his qui veniam ætat. impetr. interponere decretum ſuper emancipatione, vel arrogatione, diſpenſare ſuper illegimitate; creare tabelliones, indulgere poſt ſententiam, aſſignare Inſulam deportatis, & concedere corpora punitorum, Adde quod cadauera affixa delinquẽ-
72 tium, Barones de iure ſepelienda concedere ſuis conſanguineis non poſſunt, & dum rationem multi à me interrogando deſiderarent, quarè Principi tantum hoc liceat, dixi, quod pœna etiam poſt mortem remanet ad infamiam, & corpus rei eſt confiſcatum l. fi. ff. de cadau. pun. Cumque ſoli Principi poſt ſententiam liceat gratiam facere, l. relegati ff. de pœnis; ideò Baronibus hoc non licet, & à Pylato Hyeroſolimis, qui vicem Principis fungebatur, Corpus ſanctiſſimum IESV; à Ioſeph fuit impetratum. Nec eſt præter ius, vt talia corpora affligantur, cum tales dicantur ſerui pœnæ l. Imperatoris ff. de iure fiſci, qui amittunt iura Ciuitatis inter quæ numeratur ius ſepulturæ, &
73 qui viuus non debebat ibi morari, nec mortuus degere; ſed quidquid ſit, de facto etiam Barones hoc permittunt, ſeruando ius Canonicum, quod permittit hos reos ſepeliri cum Iudicis licentia cap. quæſitum 53. quæſt. 2. & nota quod non ſolum damnatorum corpora, ſed quorumuis mortuorum, & etiam
74 Sanctorum alio transferri, abſq; Principis licentia non poſſunt, capi. corpora vbi gloſ. de conſecrat. diſt. 1. l. oſſa ff. de relig. & ſumpt. fun. ſed an intelligatur de Principe ſeculari, vel Eccleſiaſtico, vide glo. & DD. in d. cap. corpora, quia Princeps dicitur protector viuorum, & mortuorum, & rerum religioſarum l. ſacra ff. de rerum diuiſ. quæ ſunt notanda & multa alia præcipua, quæ ſunt de alto mero imperio Principi reſeruato, refert Iacobin. de Sancto Georg. tract. feudorum verſ. ſed an Princeps; & proindè ſub larga conceſſione meri imperij non veniunt gradus excepti, licèt Rex ipſe adminiſtrationem prædictorũ ſoleat concedere maioribus magiſtratibus in adminiſtrationem, & ſic in officium, & non in dominium, vt videmus de creatione Notariorum, & diſpenſationibus ſuper arrogatione; licet dicti caſus exerceantur etiam per Proreges, & Vicarios Principis, quibus ſolet concedi iſtud altum merum imperium, vt videmus in poteſtate legis codendæ, in procedendo leuato velo, prout in torturis, quæ inferuntur ex proceſſu infor-
75 matiuo, de ſui licentia in delictis grauibus, Gramm. dec. 34. ità vt nec Magna Curia hoc poſſit ſine Vicarij licentia cap. Regni; Hodiè ſi cum ſceleratis, nec Gubernatores Prouinciarum; ſolū etenim in cauſis latronum dant prærogatiuam Proreges Regijs Audientijs
76 procedendi ad modum belli, & conceditur de ſemeſtre in ſemeſtre, ſemper renouando, nè videretur, vti ſolitum eis eſſe conceſſam dictam prærogatiuam, vt dicit Viu. dec. 168. quæ poteſtas erat circa crimina Campaneæ, in quibus datur Præſidi poteſtas Capitanei ad guerram, & propterea in alijs criminibus Regiæ Audientiæ non poterant torquere ex præheminentia M.
77 Curiæ; & licet Dom. Tapp. dicat in d. cap. Regni ſi cum ſceleratis eam eſſe communicatam Regijs Audientijs, intelligitur in terminis illius cap. contra diſrobatores, & ità Coſtan. Pap. in tracta. præhemi. M. Curiæ num. 50. cap. 2. & pugnaui contra ſocium, qui vti volebat hac poteſtate indifferenter in omnibus delictis capitalibus, nam neq;

M.

M.Curia, niſi in arduis caſibus vtitur, Gramm.voto 30.num.23. Affl. deciſi. 391.& Coſtan.Papa art. 3. in fine; ſed poſtea ſuperuenit nouiſſima Pragmatica 89.cap.quæ in cap. 48. determinauit caſus in quibus Reg.Audientiæ vti poterint tali prærogatiua & capit. 54. ordinat,vt renouatio petatur à Prorege de tempore,in tempus de hac poteſtate: Modus verò procedendi in tota cauſa extraordinariè, leuato velo, appellatione remota debet peti à Prore-
78 ge in caſibus arduis,& ſemper fuit nobis conceſſus,prout & alijs Prouintijs; Præheminentia torturæ vero, notat Conſt.Papa vbi ſupra quomodo debeat exerceri, & an detur appellatio, & quæ indicia requirantur, & aliquando hæc poteſtas à Prorege fuit conceſſa Baroni alicui,ob aliquam emergentiã, ſic benè Ioann.Franc.de Leon.in ſua praxi tit.de literis commiſſ. nu.26. vbi multa de hac prærogatiua,vide nouiſſimè D. de Franch.dec.143.Conſtant. Papa loco præcitato, & Ioann. Grand. de bell.exulum,& in caſibus arduis,ad ſupplicationem, ſolet etiam à Prorege Officialibus Baronum in eorum Terris concedi Gramm.voto 3. & quod propter criminis immanitatem,vti parricidij,raptus monialis, & ſimilium, etiam Iudices inferiores poſſent torquere ex proceſſu informatiuo, notat nouiſſime Dom.Tapp.ſuper cit.cap.Regni ſi cum ſceleratis; ſed ego non concurro, vt
79 practicetur, nam cum Baronibus ſit prohibitum diſcutere, an tale ſit crimen,& quomodo, non erit ſine moleſtia,acriùs procedendo:excedendo terminos,incarcerando,detinendo,& alijs præparatorijs;Concedo benè, verum
80 in delictis notorijs, & fragrantibus ſine litis conteſtatione, & termino appellatione remota poſſe quempiam torqueri pro ſocijs,& condemnari Doct.communiter tenuerunt, Foller. in praxi Itẽ quod eſt notorius delinquens, cum cap.ſequ. latè Farinac. quæſt.18. & dum in Regia Audientia voluiſſemus practicare hoc,in delicto commiſſo notoriè intus Ciuitatem, oppoſuit cauſæ Patronus,quod potuiſſet ſic procedi, ſi non ſuperueniſſet poſteà partis accuſatio,nam ſuperueniente partis q̃rela, quæ eſt remedium ordinarium, ceſſat extraordinarium; quia ratione actoris, cauſa eſt ſuo ordine terminanda, ſecundum iuris ſolemnitatem, ſic Andr.conſt.Regni Humanitate,& in repertor.ibi notabil.ſuper conſti. verbo delinquens, tradidit hoc pro ſingulari, & ex alijs Doctor.ſupra relatis, nullus de hoc meminit,quia tamen auctoritas Andreæ magna eſt, & in contrarium Doctores nil dixerunt,fuit proceſſum ordinatè,& vide Carrer.§.2.in ſua praxi ſimiliter multi caſus meri imperij conceſſi reperiuntur Magnę Curię priuatiuè ad Barones,de quibus ſola Magna Curia poteſt cognoſcere (quando ex particulari priuilegio alicui Baroni non ſunt conceſſi, vt vidimus in priui-
81 legijs Magni Capitanei,cui erant cõceſſi etiam caſus pertinentes ad Mag. Curiam Vicariæ) & ſunt multi,vti cognitio de exceſſibus officialium durante officio commiſſis, de quo Carau.rit. 49.Dom.de Franch.dec.274. & 407. qui aliqua adducit ad intellectum dictę prærogatiuæ,& dixi ſuprà Prag. 5. nu. 38. Cognitio feudorum quaternatorũ, guerræ motæ, priuati carceris, vt ritu 47. omnes appellationes, apocæ recognoſcendæ, ritu 54. de quo Ritu, & prærogatiua, dico pro apoca recognoſcenda,non datur Baroni locus peten-
82 di remiſſionem ſi eſt cauſa cępta in Mag.Cur. vti reſeruata ſibi vti præheminentia,& remiſſioni non eſt data poſeſtas, niſi in ſpecie habeat in inueſtitura Baro hoc priuilegium,vt dicit Carau.in eo Ritu,Rebuff.in comment. tit. de chirograf. benè; ſed aduerte,quod intelligitur hęc prępoſitio, vt ſola recognitionis cauſa ſpectet M.Curiæ,ſed facta recognitione, ſi non poterit dari executio apocæ, quia reus oppoſuit ta-
83 les exceptiones,quæ altiorem requirerent indaginem,& facerent cauſam ordinariam,tunc cauſa eſſet remictenda

Ba-

Baronibus, vt implicitè ibi Carauit. & magis explicitè nouiſſimè Dom. Roui. Pragm. 64. tit. de officio procur. Cæſar. num. 38. cum ſeq. qui ad partes diſtinguit hanc materiam, & reſidet, quod ſiuè in apoca priuata, ſiuè bancaria, non ſit locus remiſſioni, niſi poſt factam recognitionem cauſa non poſſet exequi, ſed eſſet dandus terminus, & faciẽdæ probationes, in apocis banci, quæ habent executionem paratam vigore Pragmaticæ, non videbatur neq; concedendam eſſe remiſſionem ad inſtar inſtrumenti præſentati via Ritus pro quibus M. Cur. denegat remiſſionem, vt Carau. ritu 166. & dicam infra, ſed ſi debitor feciſſet depoſitum, vel ſe con-
84 ſtitueret in vinculis, & vellet ſua iura producere, tunc eſſe locum remiſſioni Baronibus, refert iudicatum, iunctis aulis, quæ omnia nota: Alias prærogatiuas enumerat Frecc. titu. de offic. Magni Iuſtitiar. in fine, Franch. dec. 274. de quibus caſibus cognoſcit Magna Curia, vti M. Cur. & non vti M. Curia
85 Vicar. Regis, quæ vti talis habet multa ſpecialia, vt diſtinguit Gramm. dec. 34. & Carauit. rit. 55. & caſus competentes Mag. Cur. licet ſint excepti, nota tamen quod hodiè caſus prædicti cenſentur omnes communicati etiam Regijs Audientijs, quæ procedunt in eis, vt meminit Carau. Ritu 54. & ritu 232. num. 5. & dixi ſupra Prag. 5. Alij verò ſunt caſus conceſſi vti M. C. Vic. prout de tortura, procedendi ex proceſſu informatiuo leuato velo, ſine iuris ordine in certis delictis, quæ poſſunt terminari ad horas, vt dicit D. de Franch. dec. 520. Nam vt M. Curia repræſentat Magnum Iuſtitiarium, qui non
86 habet has prærogatiuas, vt Carau vbi ſupra, & ſic poteſt dici de delictis reſeruatis in ſignum ſupremi dominij, quod de ijs cognoſcit M. Curia, vti Vicaria, de quibus caſibus nullus poteſt cognoſcere vti reſeruatis in ſignum ſupremi dominij, ex quibus perſona Regis videtur offenſa; & exindè ſi conceſſio facta ſit alicui de omnibus caſibus, etiam de quibus poteſt cognoſcere M. Curia non intelliguntur iſti reſeruati in ſignũ ſupremæ Maieſtatis, & dum caſus acci-
87 diſſet in cauſa Magni Ducis Conſalui, cui erat conceſſum in Terra Montis Fuſcoli priuilegium, etiam de caſibus de quibus ſola Mag. Curia cognoſcit, cum ibi ſuus vaſallus commiſiſſet crimen falſæ monetæ, prætendebat Dux cognitionem talis criminis, ex prædicta clauſula: nam Rex poteſt concedere aliqua regalia, Andr. cap. 1. d. titu. quæ ſint regal. & Afflict. ibid. verſ. monetæ, & tunc ſiuè in genere, ſiuè in ſpecie conceſſerit Terram cum regalibus, eſt
88 aduertendum ad quæ poſſit extendi talis conceſſio, nam ſi clauſula eſſet ſic ſimplex, ſine alijs coniecturis, poſſet intelligi de regalibus inferioribus, vti cõfiſcationibus bonorum, & ſimilibus, vel ſolitis concedi illi loco, vel conuicinio, ſecus ſi inueſtitura eſſet facta cum alijs etiam verbis, veluti nil ſibi reſeruando, cum omnimoda poteſtate, vel ſi perſona talis ſit auctoritatis, vt poſſit perſuaderi, quod ita Rex habuerit intentionẽ, vt benè Peregr de iur. fiſci lib. 1. tit. 2. num. 76. Menoch. conſ. 962. Felin. cap. quæ in eccleſiarum de conſtit. num 33. & nouiſſimè Maſtrill. lib. 1. cap. 14. in tract. de magiſtr. ſed ſi non concurrant prædicta, non cenſentur conceſſi, maxi-
89 mè caſus alti dominij, nec M. Curia Vicariæ de his cognoſcit ſine ſpeciali mandato Proregis Dom. Tapp. d. tit. de Offic. Mag. Iuſt. conſtit. 1. & ſic quando regalia veniant in generali conceſſione, & expreſſa dicantur per verba æqui
90 pollentia, & qualiter conſuetudo concedendi in illa Terra ſit attendenda benè Maſtrill. de magiſtr. lib. 1. cap. 14. Dom. de Franch. dec. 275. refert deciſum, quod quia iſti caſus ſunt de exceptis, in ſignum ſupremæ maieſtatis, quod non videantur conceſſi, etiam ſi data eſſent regalia: nam dicta crimina falſæ monetæ, læſæ Maieſtatis Diuinę, vel humanę, & plagij ſoli Regi reſeruantur punienda; Immò ſi in ſpecie eſſent cõceſſi, adeò ſtrictè proceditur, quod con-

ceſſio

Digitized by Google

91 ceſſio præſumetur perſonalis facta, & non pro ſucceſſoribus, Afflict. dec. 361. & Franch. dicta dec. 275. num 7. Adde quod multoties conceditur prærogatiua in priuilegio, ratione perſonæ benemeritæ, & tunc ſtricta fit interpretatio, vt ſit perſonalis conceſſio, & non realis, & tranſitoria ad hęredes, Franch. deciſ. 458 num. 5. de Ponte in ſuo tract. de poteſt. Proreg. tit. de elect. offic. §. 1.
92 num 34. nam ex qualitate perſonæ arguitur mens concedentis, Loffre. conſ. 24. ſic Put. dec. 514. lib. 2. Rota Roma. in nouis dec. 34. cum ſeq. part. 1. & ſic nouiſſimè Barboſ. l. quia tale ff. ſol. matrim. num. 3. qui hanc materiam mirificè explicat, quando, & ex quibus cauſis, priuilegium cenſeatur perſonale, vel reale, aduertendo id, quod notat idem Barboſ l. 1. art. 3. ff. de iudic. num. 155. cum ſeqq quod in exceptis, in hoc Re-
93 gno, non ſeruantur priuilegia, vti ſonant, Inſuper aduertatur ad prædicta, quod ſunt intelligenda, dummodo ſimus in meris terminis ipſorum delictorum, dico enim crimen læſæ Maieſtatis eſſe exceptum tamen intelligitur de primo capite quando offenſæ reſpiciāt merè Principem, Peregri. de iur fiſc. 2. art. num. 94. nam læſæ Maieſtatis crimīna habent plura capita, tamen verè nō in omni capite ſtat propriè crimen læ-
94 ſæ Maieſtatis, vt dixi ſupra Pragm. 6. Iſer. d. tit. quæ ſint regal. verſ læſæ Maieſtatis, Capyc. dec. 139 Boſſ. tit. de crimine læſæ Maieſtatis, ſicq; etiam de crimine hæreſis; nam etiam, & blaſphemiam computant inter hæreſes, tamen non dicitur vera hæreſis, ità vt caſus ſit exceptus Baroni, Carrer. in fin. titu. de hæretic. Sed aduerte, quod de Hæ-
95 reſi ſeculares dicebant aliqui poſſe cognoſcere ſi notoria eſſet, & cauſa careret dubio facti, vel iuris, nam tunc executionem pœnæ potuiſſent dare Iudices Regij pro Hæreſi, & Apoſtaſia, ex cap. ſuper quibuſdam in princ. de verb. ſignif. ſed verior fuit reputata opinio, quomodocumque ſit, ſæculares non eſſe competentes Iudices, Affl. conſt. Regni rubr. 1. lib. 1 num. 35. Anchar. cap. ea quæ quæſt. 9. benè, Barboſ. l. Titia, ff. ſolut. matrimo. Carrer. d. tit. de Hæret. num. 64. Franch dec. 691. Indè ſi quis
96 blaſphemauerit blaſphemias Hæreticales, adhuc Eccleſiaſtico Iudici eſſe eos remittendos nos accepimus à Regio Collaterali Conſilio, in cauſa occurrenti, & ſic Caball. caſu 209. & quę ſint hæreticales blaſphemiæ Farinac. quæſt. 20. num. 18. ita etiam de ſortilegijs hæreticalibus, benè diſtinguit quādo ſapiunt Hæreſim ex inuocatione Dæmonum, vel adoratione ipſorum
97 abnegando ſacramenta, Deum relinquendo, & abiurando, vel ſi in ſortilegijs immiſceantur ſacra, apponendo oleum Sanctum, Hoſtiam ſacratā; Quid
98 pro ſanando homine, an licitè fiant ſortilegia, ac pro conualidandis maleficiatis, Dæmones inuocando, Far in. loc. citato plenè omnia; & conſequenter Afflict. in conſt. Regni Adulteri, nam dicit, quod faciens alchimiam adulteratè punitur falſæ monetę pœna; non tamē
99 verè, nam non dicetur propriam falsā monetam feciſſe, nam impreſſio facit delictum verè falſę monetæ, in tantum, vt ſi imprimantur inſignia alterius Regis, vel Potentatus, non eſſemus in caſu noſtro, Gramm. dec 74. D. de Franch. deciſ. 440. & 401. & benè Marſil. l. qui falſam ff. de falſis, & Barones poſſunt cognoſcere de alchimia, & qua pœna puniātur eam conficientes, vide Pragm. ſub tit. de monet. 9. cap. 17. vbi D. Rouit. arbitrariè dicit, eos poſſe puniri, ſi ea vtantur; Quę autem dicatur falſa moneta, vt pœna debita quis poſſit puniri, de iure impoſita, & per Pragmaticam ſupradictam cumulata, Dic, quod quatuor modis committitur falſa
100 moneta, & non duobus, vt minùs rectè dixit Foller. in praxi crim. verb. capiat informationem num. 12. dico itaq; quod primo committitur fabricando monetam ſine Principis licentia, tenendo cuneos, & alia inſtrumenta, ad hoc neceſſaria Gramm. conſ. crim. 6. & dicitur tunc vſurpare auctoritatem Regiam

giam,licet pecunia ſit iuſta,& cum inſignijs Regijs. Secundò quis incidit in hoc crimen, ſi fiat falſa moneta immiſta ęre,& alchimia, vndè moneta erit falſi ponderis,& extimationis,& ſic du pliciter committitur; Tertiò falſificatur moneta radendo, & truncando eã circumcirca,vt quotidiè fit,& moneta reducitur ad falſum pondus. Quartò contrahitur eam expendendo, ſic Decian.tract crim.lib.7.cap.23. Boſſ.titu de falſa moneta,Muſcat.benè eodem tit.in ſua praxi crim. Quę conſideratio conducit,non ſolum quo ad cognitionem iuriſdictionis,ſed ratione immanitatis criminis,ſuper quo iura alterãtur, leuato velo proceditur, & inſufficientia inditia,& probationes admittuntur,appellationes denegantur,& multa habẽt præcipuè odioſa, Dom.de Franch.dec. 351.quę ceſſant,quando non ſumus in veris terminis ipſorum, ſed forſan in expendente: nam in potiori ſignificatu
101 interpretatio fieri debet in odioſis,& pœnalibus Plot.§.43. num.12. de in lit.iur.benè:Sed ad prędicta,an in caſibus Magn.Cur. deputatis, vel pro alto dominio reſeruatis, ſi Iudices ordinarij locorum proceſſerint,& partes conſenſerint prorogando eorum iuriſdictionẽ
102 acta facta,& ſententię ſint nullę, vel iuſtę? Cumq; multotiès acciderit talis dubitatio in diuerſis cauſis,& pertineat ad noſtrum, & explicatio iſtius controuerſię confusè ſit à Doctor.tractata,vt videbitis,Ideò,dico quod de iure Iudices,licet non ſint competentes,ratione prorogationis, & conſenſus partium, dummodò ipſi Iudices iuriſdictionem habeant in habitu,cognoſcendi cauſas meri imperij, efficiuntur legitimi, ac ſi
103 à principio eſſent competentes in caſibus exceptis,& in eas perſonas etiam non ſibi ſubiectas,Doctor.omnes l.1.ff. de iud c.Bal.l.1.C.ad l. Corn.de ſicar. Gamm.dec.222. l.qui ex conſenſu C. de Epiſc.aud. Indè prorogatus Iudex, adeò habetur vt ordinarius,quod actor poterit reconueniri coram eodem,glo.
104 ſingul.l.fin.ff.de iuriſd.omnium Iud. & eſt tex. l. cęptum,quem extollit Roman.ſing.142.ff.de Iudic.Affl dec.27. & poterit Iudex prorogatus,vti ordinarius ſuam ſententiam exequi ſine alterius requiſitione, Guid.Pap deciſ.77. num.4. Alex.l.à Diuo Pio §.1.nu.6.ff. de re iudic. quidquid dixerit contra Marant.in ſua praxi ibi iudicium prorogatum; Vndè ex prędictis videtur, quod Iudices locorum, cognoſcendo de voluntate inquiſitorum, & querelantium in ſuo foro, rectè iuſtitiam miniſtrent, & acta valebunt; & licet Marant.loco præcit.num.58.dicat in cauſis criminalibus non poſſe dari de iure prorogationem ipſe ſe feſellit, nam
105 communiter eſt reprobatus, & iura quę allegat, loquuntur quando Iudex ille, nec actu, nec habitu poterit eſſe competens, & ſic interpretatur dicta lex qui ex conſenſu l. in criminali C. de iuriſd. omn.Iud. prout de clerico in laicum,& ſimilibus,Decian.tract.crim. lib.4.cap.23.Clar. quæſt.57. quod Iudex ordinarius habens merum imperium, poterit ex prorogatione cognoſcere quaſlibet cauſas capitales contra non ſubiectos,Gayll de pace publ.lib.j. cap.12. Bart.l. inter ff ad municipal. Et propterea videtur ex prędictis dicendum, prorogationes,partibus non opponentibus,ſed conſentientibus,valere etiam in prędictis caſibus reſeruatis.Et pro regula poterit poni talis cõcluſio, quod in omnibus licita ſit prorogatio, ſed limitatur in caſibus reſeruatis Principi,in ſignum ſupremę poteſtatis,& ſubiectionis,ſic tex. vbi omnes,c. per venerabilem §. inſuper qui filij ſint legitimi,Dec.conſ.150. Capyc. dec.9. nu.4.Roland.conſ.88. quia eſſet transferre Principis poteſtatem in inferiores ſi poſſent legitimare naturales, vt ibi text. dicit, & ſimilia facere, quæ ſoli Principi licent;

Secus verò in alijs reſeruatis pro iu-
106 riſdictione,ſed non in ſignum ſupremæ poteſtatis,nam in his poſſet procedere regula,ſi non concurrant alia poſita in ſequenti limitatione,quę regula ſe-

ſecundò limitatur, niſi Princeps ex-
preſsè reſeruauerit priuatiuè & irrita-
tiuè ad alios, vel inhibitiuè, vt Doct. di-
cunt, tunc nulla eſſet prorogatio, & a-
cta indè ſequuta, Roland. conſ. 80. nu.
8. Gramm voto 28. num. 8. Vndè infe-
runt, quod exemptus à Principe cum
107 reſeruatione recognoſcendi per ipsũ,
& quod nullus alius poſſit ſe intromit-
tere, non poterit prorogare alterius iu-
riſdictionem, abſque Principis licentia
Panormitan. & Felyn. in cap. ſignifica-
ſti de foro competent. & ibi Marian.
num. quarto, & idem Abbas cap. final.
titu. eodem num. 35. quod poteſt prac-
ticari in officialibus Regijs perpetuis
exemptis à iuriſdictione, & cognitione
aliorum, qui etiam ſi voluerint pro-
108 rogare iuriſdictionem Proregis non
poterint vti exempti, prout ſi ſpeciali-
ter Princeps inhibuiſſet l. 2. §. ſed ſi Iu-
dex ff. de iudic. Capyc. deciſio. præci-
tat. num. 15. Decius conſil. 18. Natta
conſil. 82. Cabed. deciſi. 22. Afflict. de-
ciſio. 354. num. 15. Et ex hac limita-
tione collige aliam concluſionem ne-
ceſſariam ad multos caſus explicãdos,
quod vbi ex verbis conceſſionis colli-
gitur iuriſdictionem fuiſſe datam pri-
109 uatiuè, non poterunt alij cognoſcere,
Felynus cap. cœterum de iudic. Ruyn.
conſil. 7. lib. 4. & benè Cabed. allegata
deciſ. ſed pugnant aduerſus hanc con-
cluſionem multa iura, & auctoritates
in contrarium, & præſertim adducitur
text. l. in ſacris la ſeconda, iuncta gloſſ.
verbo eos, C. de proxim. ſacr. ſcrin. libr.
12. vbi fuit conceſſum Magiſtro mili-
tum cognoſcere de cauſis militantium,
& eorum familiarium, & tamen ibi pro
bat tex. & Bart. poſſe iuriſdictionem
illius in alterum prorogari, item ex leg.
pænul. C. de pact. conſtat, quod milites,
& ſcholares poſſunt priuilegio fori re-
nunciare, & idem l. ſi conuenerit ff. de
iuriſdict. omnium Iudic. & vbi valet re-
110 nunciatio, valet etiã prorogatio, glo.
l. 1. C. ad leg. iuliam de ſycarijs. Nec re-
plices, quod iſtis caſibus, Iudices non
erant priuatiuè dati, nam ſemper quod
priuilegium datur ratione perſonæ, pri-
uatiuè conceſſum de iure interpreta-
111 tur, Afflict. dec. 41. in fine, & dicam
infra; Nec allegata in contrarium vi-
dentur refragari, nam non videtur ve-
ra propoſitio, quod priuatiua conceſſio
non poſſit admittere prorogationem,
vt idem Cabed. dict. deciſio. 22. nam,
& viduis, & pupillis priuatiuè illis iuriſ-
dictio tributa videtur, in l. 1. C. quando
imperator int. pup. & vid. tamen ſi non
voluerint vti tali priuilegio, poterint,
licet illud ſit datum miſerationis cau-
ſa, cui renunciare non poterunt, vt Frã-
ch. dicta deciſio. & dicam in ſeq. & ta-
men de iurè conceditur prorogatio,
Aret l. Titiæ textores ff. de lega. primo,
& benè conſ. 102. & ſic qui non oppo-
nit de ſuo priuilegio, & non allegat in-
competentiam Iudicis, ſibi præiudicat,
& iudicium valet; vndè diuerſum ius
non eſt in renunciatione, quam in pro-
rogatione.

Quid dicendum? Angel. l. teſtamen-
ta C. de teſtam. dixit iſtum articulum
eſſe de iure intricatiſſimum, & Menoch.
de præſumpt. lib. 2. quæſt. 18. ait, tam
varias eſſe ſententias, vt vix veritas e-
lucere poteſt; Sed ex omnium mente,
diſtinguendo, omnia reſoluemus, & di-
cimus, quod iuriſdictio ſpecialiter con-
112 ceſſa alicui priuatiuè, non per hoc
excludit ordinarias, ſed cumulatiuè da-
ta præſumitur, & ex indè prorogatio, &
renunciatio valet, vt dixi prima Prag.
ex l. 1. C. de officio Præfecti vrb. Ro-
man. conſ. 242. Myſing. cent. 6. obſeru.
99. Carau. Ritu 46. nu. 37. Gram. deciſ.
30. Menoch. de arbitr. Iudic. quæſt. 40.
Cabed. dec. 13. qui receptam opinionẽ
hanc aſſerunt, quod Princeps numquã
videtur minuere iuriſdictionem ordi-
narij ab eo, & à lege tributam; Alia
verò opinio poterit ſaluari, & concilia-
113 ri, niſi lex, vel Princeps non ſolum
priuatiuè alicui conceſſerit exemptio-
nem, per verba generalia, ſed per ver-
ba expreſſa abdicauerit iuriſdictionem
irritatiuè à quocumque, veluti, vt nul-
lus alius poſſit de te cognoſcere, niſi

noſtra celſitudo,inhibendo cuicumque
per talia verba impedita cenſetur fa-
cultas cognoſcendi ab ordinarijs,Fely.
in cap.paſtoralis limit.3. de off. ordin.
Caſtr.l.prima, ff de iuriſdictione omn.
Iudic.Menoch.lib.2.præſumpt.18. nu-
mer.13.Franch.dec.723 Nec ſufficе-
rent verba taxatiua tantum, & ſimilia
poſita in priuilegio, vel lege, nam non
114 operanrur propterea iuriſdictionis
abdicationem ab ordinarijs; cum de
iure interpretentur prædicta,videlicet,
vt ipſe cognoſcat,vltra ordinarium, vt
innuit tex.d.l.prima C.de offi.præfect.
prætor.& Menoch. d.quæſt.40.num.8.
Garſia de nobil.gloſſ.1.num.5. Vndè ſi
perſpicuè non appareat de facultate
auocandi iuriſdictionem ab ordinario,
numquam per quæcumque verba ge-
neralia, & priuilegiata videtur ab eis
abdicata,vt præcitati Doctor.& Baito.
l.viros C.de diuerſ.offic.lib.12. Limi-
tatur tamen iſta regula poſita, quod in
dubio iuriſdictio cumulatiuè data cen-
ſeatur cum ordinario, ita quod detur
locus præuentioni, & prorogationi, vt
115 procedat quando prorogatio,& præ-
uentio formiter ſit facta,nam non dici-
tur prorogata iuriſdictio per informa-
tionem, & citationem, & rei compari-
tionem tantum,vel ex contumacia, nā
conſenſus inquiſiti debet deuenire ad
116 actum conſenſus tributiuum poſſeſ-
ſionis Iudicis in cauſa, veluti conſen-
tiendo ad litis conteſtationem, & ter-
minum,Decian.cap.23.num.16.Corn.
conſ.209.lib.2.Alex.d.l.ſi conuenerit,
num.6.ff.de iuriſdictio. omnium Iudic.
Indè dixerunt multi,non ſufficere con-
ſenſum tacitum,ſed expreſſum requiri,
quod non fuit admiſſum ſimpliciter,
quando interueniunt actus prædicti
ſubiectiui, qui expreſſum conſenſum
arguunt,tex.cap.olim il primo,de offic.
delegat.& ibi omnes Doctor. niſi par-
tes proteſtarentur, quod viribus præ-
turæ conſentierunt; quia numquam
daretur prorogatio, vt Doctor. citati,
Nec ſolus conſenſus inquiſiti ſat erit,
niſi accedat accuſantis etiam aſſen-
117 ſus,& eſt mirabilis ſublimitatio,quod
ſine partis querelantis conſenſu non
detur vera prorogatio, nec præuentio,
ſic Bald.d.l.1.C.de ſicar. & melius l.u.
in fine,C.vbi de crimine,ag.opor. Cla-
rus quæſtio 42.num 3. Foller.in Con-
ſtit.Regni Capitaneorum, Decian.tra-
ctat.crimin.lib.4.cap.23. Indè nota,
quod ſi Iudex domicilij, vel originis
proceſſerit per viam accuſationis,& Iu-
dex delicti per viam inquiſitionis,præ-
118 ferreretur Iudex accuſantis,& eſt ſol-
lemnis limitatio ad deciſiones, quod
Iudex delicti ſit fortior, vt infra dice-
mus, & ſic Barboſa nouiſſimè l. ſi quis
poſtea n.83.ff.de iudic. quæ omnia ſūt
ſingularia.

Limitatur regula primò poſita;quod
in omnibus detur prorogatio, niſi pri-
uatiuè, & abdicatiuè iuriſdictio alteri
ſit conceſſa, vel Principi reſeruata, vt
non procedat in præiudicium Baronū
habentium iuriſdictionem in dominiis,
& non in officium (quod eſt mirius)
vnde illi poterunt prohibere proroga-
119 tionem; & reuocare Vaſallos proro-
gantes,vt Capyc.deciſio.9.Gayll.de
pace public.lib.primo, cap.12. num.45.
maximè quia tractant titulum onero-
ſum,dum feuda emant, eò maximè ſi
prorogationes eſſent ex colluſione,
quia Iudex delicti, vel originis proro-
gati, non haberet ſic delictum pingue
probatum,vt Cabed.dict.deciſi.13.Al-
ciat.præſumpt.18. lib.ſecundo,Crauet.
conſ.41.lib.3.Carauit.ritu 269.nu.22.
Maſcard.concluſ.1227.in fine; ſed ad-
uerte in hoc quotidiano articulo, in
quo noſtri Regnicolæ videntur conue-
nire,quod vaſallis poteſt interdici pro-
rogatio,& peti poſſit auocatio,& nouiſ-
ſimè illos cumulat Maſtrill. tract. de
magiſtr.lib.4. cap.16.nu.61. nam multi
DD. contrarium tenuerunt nō licere,
120 nec poſſe Barones prohibere, ne va-
ſalli prorogent eorum iuriſdictionē, dū
poſſe prorogare iura cōceſſerūt, ſed hoc
ſoli Pricipi cōpetat, vel illis Baronibus
de particulari licentia illis cōceſſa,Bal.
c.imperial.§.præterea inter duos n.19.
& ibi

& ibi Præpoſ.de proh.feud.alienat.per Feder. nã diſpenſare ſupra regulas iuris,Baronibus non eſt conceſſum,vt dicam,ſic Alex.l.1.§ poſt operis nu. 23. ff.de noui operis nunc. Abb.cap ſignificaſti de foro compet.& propterea impugnatur Affl.dec.155.& Vrſill.tenẽtes opinionem,vt Barones poſſint facere tales inhibitiones,vt Marant.in art. iudic.prorog.in fine, & Franch.deciſ. 417. Sed poteſt ſaluari eorum opinio, vt iura concordentur,quando de Principis licentia hoc fieret, vt diximus Pragm.3.de bannis,vt nemo adeat ſu-
121 periores,ommiſſo medio,quod à Collaterali obtineri debet, & ita Ozaſch. dec.78.num 19.cum ſequ.quiità deciſum dicit, gaudendo,quod viderit Couarr.eiuſdem opinionis lib.1.var.reſol. cap.4.nu.8.& ita intelligit Capyc. deciſio.9.ex num.4.ſi benè perpendatur, quod vaſalli qui iurant homagium, &
122 fidelitatem non poſſunt prorogare iuriſdictionem, quando de proprietate feudi agitur, ſed non de vaſallis burgenſibus,qui iurant aſſecurationis fidelitatem,vt poterit ibi videri,& ſic in vaſallis feudi, poſſunt conciliari contrarium tenentes, & non in caſu noſtro, vt æquiuocando Doctores negotium inuoluunt,ſic Socc.conſ.87 lib 3. & confundere Doctores hos terminos, dicit Barboſ.l.1.ff.de iud att 3.nu.142. cum ſequent.& hanc communem dicit ex Foller.in rub.de offic.Iuſti. in Conſtit.Regni,& ex Affl Conſt. Regni titu. 42.num.50 lib.1.Saluari etiam poſſunt Doctorum opiniones affirmatiuæ,quod benè dicant, ſi Barones haberent iuriſdictionem priuatiuam ad alios, cum
123 clauſula irritatiua, vt ſupra dixi, tunc etiam volentes prorogare, impediri,& prohiberi poſſunt, argu. l. teſtamenta omnia C. de teſtament. & ita conciliat Barboſ.ibi,num. 156. Et aduerte ad iſtas diſtinctiones,& hæc opinio vti eſt communior, ſic mihi verior videtur,& obſeruata,ſi enim Iudex delicti, vel originis, ſeu domicilij procederet,& partes illum prorogaſſent, iudicium valere, & ſententias latas obſeruandas. ex Doctorum communi opinione cõcludimus in fine huius Pragmaticæ,& ſic non eſt verum, prorogationes non dari, licet Iudex alter, vti delicti,prætenderet ſe eſſe verum Iudicem cauſæ, nec vidi, vel audiui per ſuperiores declaratas cauſas prorogatas, nullas (colluſione ceſſante) & propterea diſtinctio facta in iure, & praxi eſt in obſeruantia,quidquid in contrarium opinati fuerint Docto.Immò data opinione, quod aliquis Baro haberet iuriſdictionem priuatiuam cum clauſula
124 irritante,ad huc prorogatio iure procederet,non conſtituto illo Iudice in mala fide ex præſentatione, & denunciatione priuilegij; nam cum ſit quid facti, Iudex procedens rectè agit, cum habeat iuris aſſiſtentiam pro ſe,vnde fundans ſe in priuilegio,tenetur ad probationem ſuæ exceptionis, cap. cum perſonæ de priuile. in ſexto, de quibus terminis loquuti fuimus Prag. 1. & ex tunc tenerem acta nulla,ſi cauſa poſtea per ſuperiorem remiſſa eſſet petenti; Limita vlterius regulam in principio poſitam, niſi Princeps ſpecialiter Iudices conſtituiſſet pro negotijs ſeparatis
125 à iuriſdictione ordinaria, & non ſolita concedi cum iuriſdictione inueſtita, tunc priuatiuè conceſſa videtur iuriſdictio,cum clauſula irritante, & poſſemus ponere exempla in caſibus infra poſitis,vbi dicimus,in generali conceſſione non intelligi conceſſam Portulaniam,ius ponderum, & menſurarum, ius confiſcationum, in certis caſibus, ius inſufflandi ſpiritũ in inſtanrijs, cognitio maris, & alia, iſtis caſibus ſi iuriſdictio ſpecialiter alicui concederetur, quæ eſt excepta regulariter ordinarijs, prorogatio non daretur, ita quod cumulatiuè cum ordinario iſtæ ſpeciales conceſſæ reputentur,ſed priuatiuè, & ſic in alijs contrabannis facientibus delictum, quod de iure communi non erat, nam ſi in ijs ſpecialis Iudex erit datus, priuatiuè præſume-
126 tur, Felyn.in cap paſtoralis de iudic.

Alexand. dicta l.Titiæ textores ff. de legat.primo,num.7.ſecus ſi ſpecialiter eſſet facta delegatio de pertinentibus ad generalem,Vrſill.dec.41.& ità Menoch.3.par.præſumpt.18.num.12.Cavau.ritu 47.& ritu 295.num.18.Franch.dec.723.limita,ſi priuilegia,& certi Iudices eſſent dati perſonæ ratione collegij,& ordinis,vt Afflict.dec.41.de
127 Medicis de collegio, nam ſpecialis derogat generali,quando contemplatione totius ordinis, vel collegij eſſet tributa iuriſdictio,Gramm. conſ.ciu.108. & propterea priuilegiati pro aliqua arte lanæ, & ſimilium, pro illis negotijs priuatiuè conceſſio dicetur facta,Gramat.conſ.ciu.66.Vrſill dec.41. Idem in Ciue Neapolitano, qui non poteſt conueniri alibi,etiam ſi ipſe conſentiat, vt deciſum dicit ibi Vrſill.quod idem
128 procedit, quando in certum genus perſonarum eſt ſpecialis iuriſdictio cõceſſa,vti Seruientibus M.Admirati, de quibus Franch.dec.417. vel in nationem Raghuſæorum, vt idẽ Frãch dec.
129 723. Sed non eſt prætermittendus tex.l.nec quiſquam §.1 ff.de offic. proconſ.Bald.conſil.470.lib.2.Angel.cõſil.135. ſi verò priuilegium eſſet datum ratione perſonæ tantum,tunc eſſet electio perſonæ forum declinare ordinarij,vel conſentire, vt Aret. in conſil. 101.authe.habita, C.nè filius pro patre,Felyn.dicto cap.paſtoralis, Barboſ. artic.quarto, leg.primæ ff.de iud.num. 155.conſiderando, quod authent. habita fuit facta fauore Scholarium tan-
130 tum, & priuatarum perſonarum, idemq; procedit ſi ratione rerum, vel cauſæ priuilegium exemptionis concederetur,vt ibi Barboſ. & Afflict. d.dec. 41. in fine, & ita reſpondi pro fidatis Regiæ Dohanæ habentibus priuilegiũ exemptionis, ratione animalium, quæ depaſci faciunt in territorijs fidatis,nã cum ratione cauſæ ſint exempti non dicantur priuatiuè priuilegiati, licet pro ampliatione iuriſdictionis Regiæ Dohanæ aliter decernant Officiales Dohanæ. Et prædicta omnia habent locum ſine ſcrupulo,partibus,vel Iudicibus petentibus remiſſionem, & fori exceptionem,Franch.dec.529. ſed Baronibus tacentibus, adhuc prorogationem admiſſam valere, quia multa facta tenent, non data oppoſitione, & priuilegij exceptione, & ſic pro firmo eſt tenendũ.& ſic Affl.dec.155.Hæcq; ſufficiant ad explicationem tot caſuum diuerſorum,qui quotidiè occurrunt ſuper tali materia, quam vti quotidianã altius putaui eſſe explicandam; Aduerte etiam,quod prorogatio valet, ſi Iudex ille habeat aliquam iuriſdictionẽ, licet elidibilem,ſed ſi eſſet pœnitus incompetens,quia non eſſet officialis ra-
131 tione originis,domicilij,habitationis, cauſæ,vel perſonæ,vel aliquo iure fundamentum non iuriſdictionis haberet in partes, prorogatio non procederet, Flamin.Chart.dec.Genue.6. & dicam infra parte ſequenti huius Pragmaticæ.

Et regrediendo ad primam concluſionem,merum imperium videtur com-
132 municatum Baronibus, ſub generali conceſſione,non tamen intelligitur collatum altum dominium,vt caſus priuatiuè alijs Magiſtratibus conceſſi,vel reſeruati in ſignum ſupremæ Maieſtatis, vt dixi; ſunt & etiam alij caſus non ſupremi dominij, ſed ij cenſentur pro exceptis,& non veniunt ſub generali inueſtitura, niſi ſpecificè ſint expreſſi, & referam aliquos magis practicabiles,& dubitabiles; An veniant,facta generaliſſima inueſtitura de mero, & mixto imperio cum pertinentijs,& adiacentibus feudo. Et primò notes quod in qualibet infeudatione largiſſima,etiam cum regalibus, & exceptis omnibus, ſemper tamen remanet reſeruata auctoritas directi dominij, ac eius recognitio, licet enim poſſint remitti naturalia, ac omitti ſubſtantialia feudi, vt
133 modò diximus, non tamen expropriare poteſt Princeps à ſe iuriſdictionem hanc directam, oſſibus affixam, Baldus leg. qui ſe patris, C. vnde liberi; Et licet Princeps conceſſerit dominium; intelligitur conceſſiſſe

ſecun-

ſecundum ius de vtili,nam Barones di-
cuntur habere feudum in dominium,
134 & habentur vt domini,ac procurato-
res in rem ſuā, ſed habent vtiles actio-
nes,cum directæ remaneant apud con-
cedentem,à quo auelli non poſſunt leg.
per diuerſas C.mand. differunt enim
ab officialibus; nam & ſi habeant ple-
nam iuriſdictionis adminiſtrationem,
ſuper qua non poſſunt ſe intromittere
Barones, niſi in demandando, vt dixi-
mus;eam tamen habent in exercitium,
& non in dominium Gloſſ. Pariſ. tit.1.
glo.5.num.55.de qua meminit D.de
135 Franch. dec.470. Indè Princeps ha-
bet intentionē fundatam in omni Ter-
ra,& Caſtro,quod ipſe ſit Dominus, &
conſequenter cogere poteſt poſſidētes
136 ad demoſtrandum eorum titulos,Af-
flict.in præludijs conſtit.q.6.Couarr.1.
cap.practic.quæſtion & ſic tandem re-
manet exceptum directum dominium;
quod conſiſtit in reuidendo,viſitando,
reſcribendo, mandando,appellationes
137 recipiendo,cauſas auocando, & pri-
uando,Capyc.in inueſt.fol.215. Curt.
de feud.7.par.Frecc.auct.14. Gramm.
dec.30. & quæ poſſet exercere domi-
nus directus facta inueſtitura,notat ſin
gulariter Petra fol.55.num.65 Immò,
& ſi velit, quod non poſſit Princeps in
præiudicium Coronę abdicare hāc ex-
ceptā auctoritatē, vt dixit Bellug rub.
22.& Capy.verſ.feudum dant, 4.diſt.
nam eſſet deformare Principatum;Prin
138 ceps enim non debet ſibi parem fa-
cere,nec ſuperiorem, nec quemquam
à ſua iuriſdictione eximere,Lucas de
Penna l.fin.C.de locat. præd. Ciui. Ia-
cobin.de feud.verſ.in feudum,& verſi.
qui quidem inueſtiti,alias conceſſio eſ-
139 ſet nulla, & ſi concedens non reuo-
cat,poterit hoc facere ſucceſſor,vt Ca-
pyc.ibi,& Bart.l. prohibere §.planè ff.
quod vi, aut clam,qui communiter alle
gatur, dicendo, non poſſe Principem
alienare demanialia,nec directa iura
in præiudicium Status,vel Coronę,An-
dr.d.Conſtit.dignum,Gramm.d.deciſi.
30. & latiſſimè voto 28. nam iura Re-
gni potius illius ſunt, quam Regis, &
ideò regalia non poterit alienare Prin-
ceps Menoch.conſ.962. lib.10. hanc
veram, & probatam concluſionem di-
140 cit,enumerando quadraginta diuer-
ſos Authores ſectantes hanc opinionē,
& idem Menoch.conſ.137. dixit,quod
promiſſio facta per Regem Cypri Ia-
nuenſibus nulla fuit, quia cedebat in
diminutionē Coronæ, quam Princeps
per contractum,nec iuramento,nec de
abſoluta poteſtate poteſt eam minuere
Ozaſch.dec.139. Peregr.de iure fiſci
lib.1.tit.1.limitat hanc concluſionem
nouiſſimè multis modis doctiſſimus
Maſtrill.libr.1.cap.12. cum ſeq.in ſuo
tract.& qualiter poſſit dari reuocatio,
idem in cap.18.ſeq.ibi, an hoc ius cō-
petat ſucceſſori in Principatu, & qui-
bus caſibus,Quæ opinio intelligitur cir
141 ca magnam deteriorationem, ſed in
partem poſſe donare res in allodium,
etiam ſe exproprijādo directo dominio,
communis eſt ſententia, Villalob. com.
opin.262.verb. iuriſdictio, Tapp.de
Conſtit. Principum cap.4.rubr.num.17
Capyc.verſ.feudorum dominia, & no-
uiſſimè Maſcard.concluſ. incip.merum
Imperium,& tunc non dicetur conceſ-
ſio feudalis,argum.l.vbi ità donatur,ff.
de donat. cauſa mort. vide Præſid. de
Curt.fol.6.in ſuo tract.feud.Et hac po-
142 tiſſimum ratione ſe fundant Veneti,
& Ianuenſes,exempti à dominio Impe-
ratoris, vel Regis, priſca libertate ab
immemoriali tempore fruentes,Petra
de poteſt.Princ.fol.100.num.98.& di-
cunt,quod in partem Rex poterit ſe ex
propriando concedere,& data cum pri
uilegio immemorabili præſcriptione
ſunt in tuto ſe defendendi à directo do
minio,& conſeruādi ſuum mare, quod
non poſſit ibi prædari à noſtratibus; cū
mare illud ſit appatronatum, & liceat
alios arcere ab ingreſſu,& præda inimi
corum l.diuus ff.de ſeru.ruſtic.pręd.ſed
contrarij dicunt,non potuiſſe illis con-
cedi tale priuilegium, continens mani-
feſtam deteriorationem Principatus,
nec ſufficit immemorabilis,nam quan-

143 do improbatur titulus, nulla datur
præſcriptio,etiam mille annorum,vt di-
xi prima Pragma.Felyn.cap.acceden-
tes de præſcript.Cœpoll. tract.de ſeru.
tit.de mari,& nouiſſimè hunc punctum
attigit de Pont.in tit.de trirem.cap.1.
ad quem te remitto, & ſic, ſi magna
eſſet deterioratio Coronę,tunc ſeruan-
da eſſet prima opinio, ita vt ſucceſſor
non teneatur ſtare conceſſioni,niſi do-
natio fieret Eccleſiæ,& è contra,nam
tunc non diceretur ſe expropriare, vt
144 de donatione facta à Conſtantino
dicunt, qui multa contulit Eccleſiæ, &
magnas Ciuitates, vti Ferrariam,& a-
lias, quæ notat Peregr.de fideicommiſ.
art.23.num. 16. & nil remanſit pœnes
concedentem, ſecundum magis com-
munem opinionem, vt idem Peregrin.
ibi,& Bertra.conſ.91.cũ duobus ſequen
tibus,Dec.conſ.150 & de validitate
huius donationis Fr.Marc. deciſ.362.
2 par. Affl.in prælud.Conſt.Regn.quę
ſtio.2.& quod Regnum Neapolitanum
ſit patrimonium Eccleſiæ; & fuerit in
feudum conceſſum Regibus latè Gra-
145 mat. conſ. ciu. 47. Adde nouiſſimè
Præſ.de Curt.fol.17.num.6. quod Re-
gnum iſtud ſit in feudum, & Eccleſia
habeat directum dominium quò ad to-
tum,non quo ad partes, & quod ipſa
ſit requirenda pro alienationibus par-
ticularibus,vel de grauaminibus vaſal
lorum,& inueſtituris,& latius D.Tapp.
146 ſuper primo Ritu nu.11.& ſic reſpe-
ctu partium, & ſingulorum Rex habet
directum dominium ſuper ſuos feuda-
tarios,& ad ipſum eſt recurrendum di-
xit Capyc.in inueſt.d.verſ.feudorum
dominia.

Et conſequutiuè ſecundò aſſerimus,
147 ſub mero imperio, & generali qua-
uis conceſſione exceptas eſſe cauſarum
appellationes, cum ius audiendi lamẽ-
tationes,auocationes,ad concedentem
ſpectent. Vndè niſi expreſsè ſit data
auctoritas primarum appellationum
numquam ſubaudiuntur,vt Iacobin.de
Sancto Geor.in tract.feudali, verſic. &
cum mero imperio,Couarr.pract. quæ-
148 ſtion. cap.4.& licet Princeps vberri-
mis vſus fuerit verbis,nequaquam præ-
ſumetur tranſtuliſſe appellationum cau-
ſas,quas maioratus ipſe nominat;adeò
vt licet feudum ſit datum in plenum
dominium,& proprietatem, adhuc ſe-
cundum eum, cauſæ apppellationum
intelligentur reſeruatæ,& Iſern.titu.de
feudi cognitio.& ibi Afflict.in Conſtit.
Regni Nam appellationis ius, eſt de
Principi reſeruatis, Bald. auth.quas a-
ctiones num 14.C.de ſacroſan.Eccleſ.
Boſſ.tit.de Principe num.281. Auend.
de exequen.mand.lib 1. cap.5.& ideo
ſpecialis mentio eſt facienda in con-
ceſſione Cabed.dec 40.par.2.Iacobin.
de Sancto Georg.verbo cum mero im-
perio,& procedit etiam ſi eſſet facta
cum omnimoda poteſtate, Couar.pra-
ctic.quæſt.cap.4. num.6. Surd. conſil.
275.volum.1.quia ſermo ſemper intel-
ligitur de primo actu l boues §. hoc ſer
mone ff.de verbor.ſignif.Crauet.conſ.
149 209. Neq; poteſt conſuetudine,vel
præſcriptione quæri,vt Bald.loco cita-
to Couarr. cap. poſſeſſor 2.par.§.2. de
regul.iur.in texto,Marta de iuriſd par.
4 caſu 198.Dom Tapp. d.Conſt.Reg.
ea quæ ad decus num.39.limitatur ta-
men, ſi feudum ſit reuerſum ad Regẽ,
& poſtea fuerit conceſſum, prout ple-
nius ſui anteceſſores tenebant, nam
150 etiam appellationes eſſe conceſſas
dicunt Andr.cap alias ſciendum verſ.
in hoc Regno, quibus modis feudum
conſtit.Anna alleg.52.& Baro ſe inue-
ſtiens in appellationibus puniri pote-
rit pœna capitali, Reg. de Pont. tit.de
151 elect.Offic.§.1.num.46.in ſuo tract.
de poteſt.Proreg.ſolum enim prima in-
ſtantia,& non ſecunda videtur conceſ-
ſa,nè maius præiudicium inferatur cõ-
cedenti,& vaſallis; Licetq; multi con-
trarium ſenſerint, quod data generali
conceſſione meri, & mixti imperij, ve-
niant primæ cauſæ appellationis; cum
ad delegantẽ ſit appellandum, vt Bar-
tol.& alij l.1.ff.quis & a quo, Anna al-
legatio 51.num. 40 cum ibi adductis,
attamen eorum opinio communiter eſt
con-

confutata, & conſuetudine non robo-
rata, cum appellationum cauſæ omni-
nò non veniant,vt per ſupra citatos,&
Capyc. in inueſtitura verſ. feudorum
acceſſoria,Dom.de Franch.deciſ.192.
Maran.conſ.114.qui ait,Barones,licet
muniti ſint longiſſima præſcriptione
non poſſe præſcribere ius appellationũ
primatum cauſarũ, cũ ſit de regalibus
q̃ ſunt inpræſcriptibilia, ſecundũ Bel-
lug.rubric. 23. §.ſed pone, & in Regno
non habet difficultatem; neq; conſen-
ſus, & prorogatio vaſallorum poterit
fiſco nocere,& iuriſdictionem tribuere,
l.priuatorum conſenſus, C.de iuriſdict.
omn.Iud.Capyc.dec.9.Immò,ſecundũ
Couarr.præcit.loc.neq;Princeps poſſet
concedere, vel vendere hæc iura, niſi
ex neceſſitate,Gramm.voto 28.in ter-
152 minis,quæ neceſſitas bellorũ, & alio-
rum onerum compulit Regem noſtrum
in Regno ad vendendum dicta iura;&
ex cauſa poſſe Principem vendere re-
galia,& etiam demanialia,abundè Ca-
pyc.verſ. feud. dant.prima declaratio-
ne,& ex antiqua conſuetudine, vt dixi
Pragm.4.licitè hodie venduntur merũ
imperium,& alia regalia,cum ſint pro-
fanata iſta iura, quæ vti ſacra prohibi-
ta erant alienari, Boſſ. titul. de Princi-
pe.

Et ſic tamen niſi ex contractu, vel
priuilegio ſint conceſſæ primæ appel-
lationes non intelliguntur: Et quando
153 venduntur,an poſſit comparere Vni-
uerſitas,vt præferatur, & redimatur ab
hoc onere à manibus Baronis, ſoluen-
do pretium; vide Dom.de Franch.dec.
17.vbi hoc latè excutit,ibiq; concludi-
tur,quod ius prælationis, & retrahendi
competit Vniuerſitatibus intra annum
prout petitur demanium, vndè idem
ius eſt de toto ad totum, quod de par-
te,quo ad partem,l.quæ de tota ff.de
154 rei vend.& propterea licere etiam
dicimus pro ſe liberando ab onere ap-
pellationum à iuribus exituræ, ponde-
rum,menſurarum,& ſimilium,& ità ſer
uatum refert de Curt.fol.10. nu.65.in
tract. feud. & in facto per prædictam
rationem, dùm quidam Baro locaſſet
Terram vnà cum iuriſdictione,licet n.
155 locare Baronibus eorum Terras, &
potiùs dicuntur affictati fructus iuriſdi-
ctionis,quàm ipſa iuriſdictio,quæ requi
reret Regium aſſenſum,vt Anton de
Ball.lib.5.ſuper Pragm. tit.de ambitu,
Viui.dec.126. num.5. Indè facta loca-
tione,non veniunt conceſſa ſolita præ-
ſtari pro obſequio Bald. l.defunct.in 2.
156 lect.ff.de vſufruct. Dom.Rouit.tit.de
ſalario num. 12. nec tenentur præſtare
ſubuentiones vero Domino, vt dixi 1.
Prag. Facta ergo locatione neq; Affi-
ctator habebit vſum vti Baro in dema-
157 nialibus Vniuerſitatis, quia vſus de-
betur Baroni vti Ciui,ſic de Ponte in
d.tract.ſuo fol.98. num.9. ſi enim Vni-
uerſitas peteret ſe præferri in affictu,
valdè fuit altercatum ſi obtinere po-
tuiſſet. Ego quia partes Vniuerſitatis
tuebar dicebam ex prædictis, prælatio-
nem deberi, nam ius conceſſum præla-
tionis in venditione, extenditur ad lo-
158 cationem Affl. de iure prothomiſ §.
1.num. 25. tantò magis; quod fructus
feudi colliguntur à vaſallis & Domino
volente vendere vel locare, potius fru-
ctuum Collectores præferuntur, quàm
extranei,Tiraq.de retr.in præfat.n 15.
arg.l.j.ff.de priu.cred dixi ſupra Prag-
mat. 1.

Contrarij ſe opponebant,prælationẽ
159 in locatione dari, quando eſt ad lon-
gum tempus facta,& non alias, contra
Affl.& Viu. dec.506.& cum hæc con-
ſuetudo prælationis ſit contra ius,& e-
xorbitans,non eſt extendenda de toto
ad partes non integrales, ſed hæc re-
ſponſio non refragatur,cum opinio Af-
flicti,ſit maioris auctoritatis, & ponde-
ris,& conſuetudo ſit potius fauorabilis,
& extendenda fauore publico vniuer-
ſali,& miſerabilium, vti reputantur V-
niuerſitates quo ad priuilegia. vt dicã
infra; & propterea prælatio eſt danda,
& ſub Iudice lis eſt in Magn.Cur. ſed
iudicatum pro hac mea opinione re-
fert nouiſſimè Dom.Rou.titul.de offic.
procur.Cæſar.pragm.64.num.31. ſola

Digitized by Google

igitur prima inſtantia illæſa,& non per turbata ſeruari debet infeudato, ſuper
160 qua in nihilo debet Princeps ſe intromittere, niſi per viam prouocationis, & querelæ, alias grauarentur feudatarij,& totusMundus rueret,ſi placita Princeps non ſeruaret, Boſſ.tit.de Principe num.148.l.Cæſar,ff.de publicanis,latè Petra fol.55. num.55. & ſequent. Adeo quod vaſalli non poterũt
161 apud ſuperiores Regios iuriſdictionẽ prorogare,vt ſupra dixi.Neq; facta appellatione ab interlocutoria ad ſuperiores cauſa poterit ibi tota terminari, licet ambæ partes conſentiant; Incidens enim ſolum debet decerni, & ſi benè fuit prouiſum per Curiam feudatarij, cauſa ad eum debet remicti,vt D.de Franch.dec.529.limitando,quod ſi Baro conſentiret,etiam prorogatio procedit,Afflict.dec.155. in fin.Tapp. ſuper Conſt.Regni Iuſtitiarij.Quod idem ſta-
162 tutum fuit in cauſis criminalibus,qđ reus appellans debet remicti ad ſupplicium mortis ad locum Baronis, confirmata ſententia,D.de Franch.dec.510. Hucq;pertinet,quod Nuncij etiam Regis aliquem citare non poſſunt,vel aliquem actum iuriſdictionis exercere in Terris Baronum ſine licentia ipſorum, qui tamen tenebuntur impartiri,ſi iuſta
163 erint petita,Boer.dec.8.Capell.Tholoſ.dec.423.Gloſſ.Pragm.ſtatuimus de officio Baiuli,nouiſſimè Rouit.rubri.nè quid in loc.publ.num.3. non tamen ad hoc ſunt obligati maiores Magiſtratus aduenientes ad Terram Baronis,Petra fol.59.benè;Adde quod ſi Nuncij cita
164 rent ſine licẽtia Officialis, vel ipſo renuente,citatio erit nulla Afflict.Conſt. Regn.edictorum num.14 ſed D.Tapp. ibi inclinat,quod dum Officialis non impartitur licentiam, reus videtur excuſationem habere ad ſibi credendum, quod non teneatur, vndè ille actus citationis videtur nulliter expeditus;maximè ſi citationes non eſſent ſupremorum,nã quò ad ipſos dubito licentia ſit neceſſaria,Gui.Pap.dec.346.& de hoc diximus ſupra Prag.3.in fine. Hinc eſt,

quod Doctores dicunt, non poſſe Principem in Terris infeudatis reſcribere
165 contra iuriſdictionem,& eximere vaſallum ab eius poteſtate, ſed ſolum in caſu grauaminis, Alex.conſ.5. Viu. comm.opin.142.p.in antiquis,Adde Annam al'eg.44. qui facto verbo in Sacro Conſilio refert iudicatum fuiſſe, vaſallum ex aliquo priuilegio exemptũ à Baronis iuriſdictione,delinquendo amiſiſſe ſuum priuilegium, & recognoſci poſſe per ſuum Baronem,exemptione non obſtante; conferunt notata per Guido.Pap.dec.56 quod Princeps non poſſit præiudicare iuriſdictioni ordinarij. Sed ego dubitarem, ſi delinquens peteret remicti ad ſuum Iudicẽ, nam eſſe remictendum crederem, vt infra hac Pragmatic. dicam, & ſecundum hanc meam opinionem deciſum ait Franch.vlt.tom.dec.721. Sed an Prorex poſſit cauſam retinere, etiam
166 ex vrgenti cauſa,pro illa vice tantũ, vt ſolet facere, & iure defendi non poteſt,licet de facto aliquando ſic in Regno obſeruetur Præſid.de Curt.fol.28. num.16. & ſic confirmat nouiſſimè de Ponte in d.ſuo tract. de poteſt.Proreg. tit.de elect.offic.§.1.num.19. quod ex cauſa vrgenti, pro bono publico,in caſibus exemplaribus liceat Proregi auocare cauſam delegando,vt procedatur nomine regio,quod importat tollere appellationem, & dare modum procedendi extraordinariè,vt idem de Ponte tit.de deleg cauſarum, vbi licito iure poſſe Proregem ex magna cauſa, auocare cauſas ab ordinarijs, & delegare, vt regio nomine procedatur, & multoties etiam obſeruat in cauſis ciuilibus grauioribus,ſuadente aliqua iuſta ratione,vt ibi videre poteris, Sicq; fuit dubitatum per Dom.de Curte, vt ibi etiam diſcutitur, ſi indultus poterit concedi vaſallis Baronum, quod valdè fuit altercatum, & ob publicam lætitiã
167 poſſe concedi fuit reſolutum, nam generalis abolitio de iure conceditur, l.abolitio ff.ad Turpil. ſed particulares gratiæ ſine pręiudicio Baronis non poſ-

ſent

ſent fieri,Couarr.pract.quæſt.cap.5. & ſic ſeruatum vidimus in fœliciſſimo matrimonio noſtri Philippi Regis Tertij,
168 Vtilis tamen Dominus, in inueſtitis præferrur directo Bald. l.1. ff.de rerum diuiſ.Ità vt non poſſit Princeps in præiudicium Baronis facere gratiam vaſallo feudatario, niſi cauſa ad eum deuoluta,Theſſaur.deciſ.166. vide Maſtrill. lib.4.cap.16.num.155. poterit enim ordinare,& reſcribere ſuper ijs,quæ tē-
169 dunt ad iuſtitiam miniſtrandam,non in alijs,l fin.C.ex quib.munerib.nam priuilegia debent attendi,& ſi priuatus ligatur lege conuentionis,tantò magis & Rex,argum.l.pænult. C.de donatio.
170 inter vir. & vxor. vbi nè retractetur dictum Principis, valet donatio inter virum,& vxor.ſic de donatione facta filio in poteſtate,Bald.cap.1.§.item ſacramenta,Alex.auth ex teſtamento C. de collat.Cotta verb.donatio. & Deus
171 ligatur pacto Bald l.1. ff.de pact. ſecundum tamen noſtrum intelligendi modū,& maligni ſpiritus,qui ſunt mendaces,pactiones tamen ſeruant,Baldus conſ.366.3.volum. ſic, & Cæſar ligari debet verbo,leg.Cæſar de publican & etiam de plenitudine poteſtatis directiua,contrauenire promiſſis non poteſt Dec.conſ.511.2.dubio,& maximè quādo pecunia ſunt priuilegia cōceſſa,Bal.
172 l.q ſe patris,C.vn.lib.Rom.ſing.457 tūc enim tractatur de titulo oneroſo,ac tractatur de dñio vtili tranſlato,& non de iuriſdictione cōceſſa in officiū,& adminiſtrationem,quæ debilior eſt,& pati poteſt alterationem, & diminutionē, Franch.dec.370.& 723. ſed non quādo datur in feudum, nam tunc eſt priuatiuè ad concedentem,Laudenſ.de Principe quæſt. 138. Roland. conſ.88. lib.1.Menoch.de præſumpt.lib.2. præſumpt.18. Cancer.var.reſol lib.3. cap. 13. Hinc eſt,quod directus dominus in
173 locis infeudatis non curabit per ſe fieri proclamata,ſed ſcribet feudatario, vt is fieri curet,Curt.Iun.conſ.7.Nacta conſ.408.& conſ.580.volum.in.3. Nec poterit banna ſui Baronis ſubuertere, aut eis derogare,Ozaſch.dec.34.num. 8.niſi eſſent iniuſta, Cancer.var. reſol. d li.3.cap.13.Cabed.dec.85.Bouadill. cap.16.nu.89. Poterit tamen Princeps vt dixi,ampliare,minuere, & modificare iura infeudatis, non tamen eos diſueſtire Foller.in Pragm. cenſua.verſ.& ſubmiſſiones,num.19. Peregr.de fideicommiſſ.art.13.nu.19. qui confirmat, quod etiam in Terris conceſſis cum abſoluta poteſtate, vt in Ducibus Vrbini,Mediolani,Mutinæ, & alijs adhuc
174 Princeps poterit altum dominium exercere,legitimando,& alia faciendo, Felyn.cap.ſolitæ de maiorit. & obedie. Caſtren.conſ.125.2.volum.Verum per viam legis generalis, poſſe modificare, alterare, & tollere pro bono publico aliquas prærogatiuas, vel prouentus conceſſos Baronibus multi tenuerunt,
175 Laudenſ.de Principe q 72.Sur.conſ. 53.tex eſt l.qui agros C. de omni agr. deſerto,Boſſ.de foro compet. num.49. indè videmus multos caſus excipi, nè componant in cauſa blaſphemiæ,ſodomiæ, lenocinij, vt dixi ſupra Pragm 6. per quas Pragm. & alias derogatum eſt iuri Baronum,quibus de iure non erat eis interdictum, ſed contrariam opinionem multi ſectantur, quod non poſſit Princeps iuri tertij præiudicare poſt factam inueſtituram,etiam per viā legis generalis,Boſſ. ſibi contrarius tit. de pœn.num.27. Cæſal.conſ.302.vol. 3.Boer.conſ.45.Foller.in praxi crimin. verſ.audiantur excuſatores nu 89. Salern in add.ad Neapod.in prohem. ſed quidquid ſit affirmatiua opinio obſeruatur quotidiè:Inde in facto valdè fuit dubitatum,ſi iure poſſint Regia Tribunalia mittere Auditores, & alios delegatos, pro capiendis informationibus
176 de delictis commiſſis à vaſallis Baronum in eorum Terris,nulla data negligentia, vel non exiſtente ſuſpitione Officialium ipſius Baronis; & videtur manifeſta turbatio iuriſdictionis ſe intromittere in primis cauſis vaſallorum, dum priuatiuè ad Dominum directum, & ſuos Officiales habeant infeudatam iu-

iuriſdictionem,vt dixi,& fuit ſupplicatum Regiæ Maieſtati,vt in cap. gratiarum 30.quod ſituauit Dom. Tapp tit, vbi de crimin.ag.opor.poſt 2.Prag.vbi
177 ordinatur expreſsè , quod ſuperiores non inhibeant, nec citent vaſallos Baronum,quos notoriè conſtat ab eis eſſe recognoſcendos, & petere remiſſiones, eſt grauare illos, ac ſubditos expenſis, & circuitus inutilis eſt euitandus,vt latè dec.Magon Flor.9.Franch.dec.275 Verumtamen de iure hoc benè procedit,ſed non obſeruatur , quia circuitus
178 non eſt inutilis, ſed vtilitas magna eſt Baronis,& partium,ac publici,cuius intereſt puniri delicta l ita vulneratus, ff.ad l aquil. Cumq; teſte experientia, potentia maioris Magiſtratus,cum maiori facilitate delicta cooperta,in publicum prodire videmus , ideò pro bono publico,hæc generalis conſuetudo ſeruatur ad partis inſtantiam,pro capiendis informationibus expediri Commiſſarios: Et quia nimis vltra tranſgredeter,ſi plenius hunc punctum vellem excutere,remicto lectorem ad ſupra citata, nè amplius me extendam : ſed ad primam concluſionem redeundo,Baro non poterit ſe intromittere in cauſis appellationum, niſi habeat priuilegiũ; alias poſſet puniri pœna noſtræ Prag. cum ſolum prima inſtantia debeat ei eſſe ſalua. Sed dubitatum ſæpiùs au
179 diui, ſi Baro potiri non poteſt priuilegio appellationis , niſi ſpecialiter conceſſo, quare communiter à ſententia Baiulorum appelletur ad Capitaneum ſi in inueſtitura h c non eſt ei tributũ? Frecc.de ſubfeud. auctor.16. dicit hoc fuiſſe introductum ob modicitatem cauſarum minimarum, quæ ſi ad ſuperiores adduci deberent, maius eſſet diſpendium,quam valor cauſæ,quod permitti non debet,auth.niſi breuiores,C. de ſentent.ex breuilo.recit.Hæc reſpõſio non ſatisfacit,cum in Curia Baiulorum,præter criminalia,omnes cauſæ ciuiles maximæ ſummæ , poſſint agitari, vt in Conſtitutione Baiulus ſi furem,& dicam in ſequenti , Tu dic, veram rationem eſſe,& hoc venire ex Conſtitutione Regni Officiorum periculoſa, vbi hoc conceditur Baronibus , & ex eius legis conditione datur ius appellationis ad Capitaneum,& deindè ad Iudicem ſecundarum cauſarum,ſi Baro habeat ſecundas cauſas , qui dicetur tertius Iudex, Dominus de Franch.deciſ. 511.

Vlterius quæritur , ſi Baro non habeat ſecundas cauſas , & deleget cauſã
180 alicui, quia ordinarius eſt ſuſpectus, vel ex alia cauſa , an poſſit appellari à delegato ad delegantem? de iure videtur quod ſic,proinde hac via Baro poſſet habere primas appellationes vt probatur cap.ſuper §.porrò,& cap.ſi delegatus de offic. delegat.l.3. ff.quis, & à quo , nam quoties non ſumus in ordinatio Iudice à quo appelletur, tunc ad delegantem debet appellari, Romanus ſing. 76. quod appellatur ad Epiſcopũ cauſam delegantem, & non ad Metropolitanum Felyn.rubr. de offic. deleg. Adde Marant in art.appella.num.381. Quæ opinio infinitos habet ſequaces, Frecc.verò de ſubfeud.auctor.13.contrarium firmat,nam hoc eſſet per indirectum fraudare Regem primis cauſis,
181 & ad fraudes tollendas in Regno nõ permittitur appellare ad delegantem, Capyc.deciſ.225.Couarr.practic.quæſtionum 4.cap. verſ. quinta concluſio, qui ſubſtinet hanc opinionem,etiam de iure reſpondendo , quod ſi appellatur ad delegantem , procedit hoc in Principe , & ſic allegata iura intelligi debent ; ſecus ſi delegatio fiat ab inferiore , qui limitatam habet iuriſdictionem prò prima inſtantia, & alia multa adducit,& ità ſeruatur,ſic de Ponte in ſuo tract.tit.de elect.offic.§.1.num.48. Adde Petram de poteſt. Princ. fol.99. nu.66 Tapp.ſuper iure Regni fol.137. num. 87. Vbi etiam traditur Barones
182 non habere facultatem faciendi reuideri decreta Officialium, ſed omninò erit appellandu & nouiſſimè Barboſ. l.cum prætor §.1.ff de iudic.num.217. Circà verò cauſas ſuſpitionis Iudicis,

ad

ad delegantem recurritur, vt de alio Iudice prouideat, non ſuſpecto, & hoc ex eo eſt, cum ſuſpitio non tollat iuriſdictionem, ſed ſugillet perſonam Iudicis, vt in terminis dixit Frecc. in titu. de differentijs feud. quaternator. different. 26. licet contrarium voluerit Carraui. rit. 265. quod Iudex allegatus ſuſpectus debet ſtatuere terminum parti vt adeat ſuperiorem Regium, quæ opinio vltra quod non eſt iuris, non ſeruatur, vt nouiſſimè teſtatur Bernard. Muſca. in ſua praxi ciuili verbo competen
183 tes nu. 59. ſecunda par. vbi tenet Barones poſſe cognoſcere, & delegare cauſas ſuſpitionum ſuorum Officialiũ, & ſic Frecc. ibi citatus, quidquid in contrarium dixerit Carau. quod obſeruari nouiſſimè Dom. Rou. Pragm. 1. tit. de ſuſpit. ſecundum Frecc. dicit. & eum defendit auctoritatibus multis ab impugnatione Carau. Nec eſt recurrendum ad Iudicem ſecundarum cauſarũ,
184 vt inſipidè vidi opinari, cum non ſit competens, niſi de appellationibus, & non de perſona Officialium: & propterea, etiam ſi Baro ſit ſuſpectus, quia inimicus vaſalli, & per hoc redditur ſuſpectus Officialis eius, Crauett. conſ. 6. non ideò Magna Curia, vel Audientia poterit tollere iuriſdictionem, ſed man-
185 dabit Baroni, data præuia liſta ſuſpectorum per partem, vt prouideat de Iudice, vt dixi Pragma. 3 latè: Barones enim habent, vt dixi iuriſdictionem in dominium, quam non de facili perdere poſſunt, vt ibi Frecc. ſecus in habentibus iuriſdictionem in adminiſtratione: nam allegato ſuſpecto Officiali Regio, poterit decernere Magna Curia, quod cauſa remaneat, vt Carauita met d. rit. in fine. An verò vaſalli teneantur ſemper adire primum, ac etiam ſecundum Iudicem, ſi de hoc erit priuilegiatus Baro? videtur, quod ſi patitur quis primum, debet etiam ad ſecundum Iudi-
186 cem accedere, vide Surd. in dec. 143 Franch. in deciſ. 511. nam omniſſis ijs medijs, non liceat per ſaltum tranſire, l. imperatores, ff. de appellatio. & maximè in præiudicium iuriſdictionis, cui nullo modo vaſalli præiudicare poterint, Capyc. d. deciſion. 9. quod eſt verum; ſed non procedit, ſi iuriſdictio nõ depẽdeat à Barone, vt in aliqbus caſibus, prout dicimus de cauſis actitatis
187 in Curia nundinarum, nam cum nũdinæ non poſſint concedi niſi à Rege, Marant. in artic. vt iudicium mercatorum num. 50. cauſæ dependentes, ſeù appellatæ de dicta Curia, licet conſtituta ſit in Terra Baronis, ac ab eo Iudex eligatur, tamen appellatur ad ſuperiores Regios, & non ad Iudicem ſecundum Minado. conſ. 27. & Franchis d. deciſ. 511. Quid ſi Baro concederet
188 priuilegium Nundinarum, vel Mercati, cum poteſtate iuriſdictionis, ſuper quo expeditur Aſſenſus Regius, vti neceſſarius an tunc iuriſdictio videatur tributa à Barone cumulatiuè cum Rege, ità vt in cauſis delegandis, vel Officiali conſtituendo ad Baronem ſit recurrendum, vel ad Regem? Magna fuit altercatio, Ego dixi quod cum Nundinas cõcedere non ſit Baronum, ſed Regis, licet Baro ſuum conſenſum etiam accomodet, actus tamen tribuitur danti, & principaliter confirmanti, vt Abb. cap. nobis de iure patro. Montan. prag. 2. num. 186. de admin. Vniuerſ. vbi ſimilis quæſtio deciditur, & ſic Couarr. pract. quæſtion. cap. 4. verſ. ſecunda cõcluſio, Dom. de Pont. in ſuo tract. tit. 1. §. 1. nu. 11. ideò, vt dixi, ab eorum ſententijs ad Regios, & non Baronales ſecundos Iudices appellatur. Quodque
189 procedit in omnibus caſibus dependentibus à Rege, nam à quo fluit, ad eundem refluere debet, l. 1. §. cum Vrbem ff. de offic Præfect. Vrb. Bart. l. 1. §. ſi quis in appellatione, ver quæro, ff. de appellat. Idemq; erit obſeruandum, ſi iuriſdictio dependeat ab Vniuerſitate, nam ad ſuperiores, ommiſſis medijs ap-
190 pellari poterit, vt dicimus de Vniuerſitate, quæ elegit Rationales: nam ab eorum ſignificatorijs non appellabitur ad Baronem, cum non dependeat ab eo iuriſdictio, Carau. rit. 52. Montanar.

ſuper

ſuper Pragm.1.de adminiſtr.Vniuerſit. Pragm.62.tit.de offic.Procura.Cæſar. cap.10. ſic in appellatione à Syndicatoribus,vt dixi ſupra Pragm.8.ſic in appellatione à Catapanis creatis ab Vniuerſitate,Franch.dec.511.Regens
191 Tapp.dicit iudicatum in Conſt.Reg. Magiſtros Camerarios, Couarr. pract. quæſtion.verſ.ſecunda concluſio,cap.4 vbi dicitur, quod ſi immediatè electio alicuius iuriſdictionis non dependeat à Barone,ſi tamen ipſe eligit, vel confirmat Iudices nominatos, tunc dicentur dependere ab eo,quo caſu ad ſuam iuriſdictionem debet recurri; quod eſt
192 notandum,cum in multis locis Graſſerij,Iudices Baiulorũ,& alij nominantur ab Vniuerſitate,Baro tamen eligit, vel confirmat,alias non poſſent exercere; hoc caſu dicemus iuriſdictionem dependere à Barone; quod eſt limitationis ad prædicta,& ad deciſ.de Franchis; Quæ omnia nota,cum non paſſim inuenies; & ità de Ponte in loco ſupra cit. ſic & conſequenter non eſt obligatus ad forum quis in ſecunda inſtantia Baronis, ſi exẽptus ſit ab ordinario ratione alicuius dignitatis,militię,vel artificij,vti lanificij,& ſimilium,quia habent ſuos Iudices particulares priuatiuè ad ordinarios, de quibus loquar in fine huius primæ partis, vbi videas l. magiſteriæ,C.de iuriſd.omn. Iudicum, Stracch.in tract de mercatur.titul.quo modò ſit procedendum artic.1. & de militibus loquitur D.de Franch.deciſ. 88.& poſt eum Viuius dec.254.Exteri tamen qui ſortiuntur forum ex aliqui-
193 bus cauſis, de quibus in leg. hæres abſens cum ſuis §§. ff. de iudic. vti ratione contractus ſolutionis, rei ſitæ, & cœterorum,ſi habebunt primum Iudicem,etiam & ſecundum ſufferre debẽt Abb.& Dec.in rubr.de appellat. Franchis dec.511.num.4. vnica dicitur inſtantia Iudicis primarum,& ſecundarũ cauſarum,Ann.conſ 70.Franch.vltim. tom.dec. Inde deciſum quod tres ſententiæ Baronales,pro vna ſententia ha
194 bentur. Multi etiam Barones non ſolum habent ſecundas, ſed etiam tertias appellationes ex priuilegio, quod ſimiliter ſeruandum eſt,prout in ſecundis,licet ſtrictè,cum ſit durioris oneris, indè eſt, quod multi habent, ſed pauci ſunt in poſſeſſione,vt Carauit. ritu 49.
195 cum magis verſetur detrimentum ſupremi dominij,vt conſiderat Grammat. voto 28.num.26. cum Rex quaſi expropriętur iuriſdictione audiendi prouocationes, dum vltrà tertiam vicem non liceat prouocare,quando ſetentiæ ſunt conformes,iuxt.notat.l.1.C.nè li-
196 ceat tertio prouocare,ſed vide Ann. conſ.70.nu.9.ibi,an tres ſententiæ latę in Curijs Baronis reputentur pro vna ad effectum,vt liceat prouocare.Et hęc ſatis quo ad iſtum articulum appellationis.

Excepta ſunt regalia,quæ ſoli Prin-
197 cipi competunt, & ſub quauis generaliſſima conceſſione non veniunt,cum ſint reſeruata in ſignum ſupremę poteſtatis,& Coronæ.Enumerat tex.in c.1. quæ ſint regalia,quem declarat Andr. ibi,& exornat Affl.Bald.& cœteri,Capyc.in inueſtitura,verbo regalia, Boſſ. tit.de regalijs.Peregr.de iur.fiſc.1.art. vt puta Mare,portus, flumina, nauigabilia,vectigalia,gabellæ, collectæ, monetæ,Angariæ,Magiſtratuum creatio, & alia, quæ nullo modo præſumuntur conceſſa,cum non debeant concedi, & maximè in magnam diminutionem Coronæ,vt dixi; Niſi inueſtitura fieret de Terra, vbi Rex non habet niſi regalia,
198 tunc præſumitur facta conceſſio de ijs,quæ inſunt,& in quibus poteſtatem habet,Afflict.d.Conſtit.Regni Ea quæ ad decus,& ibi additio, ſimiliter ſi ità conſuetum ſit inueſtituras fieri in ijs Ciuitatibus,& Terris, vt putà quando fiunt conceſſiones Magnis Ducibus ſolitis in ea Terra habere Regalia,monetæ cudendę, legitimandi ſpurios,creandi Notarios,& alia,tunc pręſumitur facta conceſſio iuxta ſolitum, Iacobin.in tractatu feud.in princip.verſ.dubitatur etiam; & quomodo regalia conceſſa intelligantur, & quando,benè Peregr.

a.ar.

2.artic.num.97. de iure fiſci, latè Maſtrill. poſt hæc editus lib.1.cap.14. cũ ſeq.tract.de magiſtr.vbi omnia coacer-uant,quæ ſint regalia,& quando videã tur conceſſa.

Excepti ſunt caſus Magnæ Curiæ
199 conceſſi,quos ſupra retuli,qui priuatiuè ſunt ad Barones, & niſi de ijs ſint particulariter priuilegiati,vel cum generali clauſula conceſſionis caſuum, de quibus ſola Magna Curia cognoſcit,non ſubintelliguntur;Aduertas tamen, quod ideò repeto hic, quod licet multi ſint dicti caſus, tamen ſunt communicati plures Baronibus, & ſine noua conceſſione veniunt,vt ſunt cauſæ præſentationis inſtrumentorum, de quibus ſola olim Magna Curia poterat cognoſcere: ſed hodiè etiam omnes Barones,Carauit.ritu 54.Verum ſi quis fuiſſet citatus via Ritus in Magna Curia non poſſet declinare forum,nec Baro poterit petere remiſſionem, cum
200 cumulatiuè detur iuriſdictio,Carau. ritu 166.num.15.niſi adeſſet in ſpecie priuilegium in fauorem Baronis,vt habet Princeps Biſiniani,& alij,quibus in ſpecie conceditur facultas cognoſcendi de liquidatione inſtrumentorum,vt benè Dom. Rouit. nouiſſimè pragm.1. de liquid.inſtrument. & Reg.Tapp.tit. de offic.Mag.Iuſtitiar. in ritu 54. dicit quod ad inſtantiam Magni Admirati fuit per S. C. remiſſus ſubditus citatus in Magn. Curia, quia Curia Admirati habet priuatiuè conceſſam iuriſdictionem cum clauſula abdicatiua, ſed an
201 per ſuperiores poſſit denegari ſimiliter remiſſio,ſi citatus erit quis ſuper inſtrumento cenſuali ad formam Regiæ Pragmaticæ, & non ad formam Ritus, inter quos eſt magna differẽtia,& Foller.in Pragm.cenſ.verſ & ſubmiſſiones cuicumq; foro dicit,quod per ea verba poſſit denegari remiſſio Baronibus, vt nu.30.& ſic videtur confirmare Franciſcus Milan.deciſio.5.part.2. licet ibi loquatur in debitore, quod non poſſit opponere exceptionem fori,tam virtute pacti,quam vigore Regiæ Pragmat. ſed in Barone ego iudicarem pro ipſo, nam eſt diuerſa ratio,cum quis citatur vigore Ritus, nam antiquitùs hæc cognitio erat excepta ſolæ Mag.Cur.vndè nimirum quod ſtrictè proceditur cõtra Barones,ſed cauſa cenſualis eſt cauſa ordinaria, & non eſt excepta Baronibus,vndè relinquo cogitandum,cum
202 multa poſſent dici; ſicq;& de priuati carceris crimine,vel plagij delicto,apocis recognoſcendis,hæc omnia excepta erant Baronibus,Bellug.rubr.38.§.cõqueruntur, ſed non hodiè; præter tamen iſtos,alij remanent excepti,vt Carauit. ibi.

Exceptum eſt indulgere, componere,tranſigere, gratiare, & tranſmutare pœnas corporales,ſub conceſſione meri imperij,hæc poteſtas non intelligitur tributa,Afflict.& Iſern.tit.quæ ſint regalia verſ.pœnarum. Et quamquam facta conceſſione plenaria,venient pœnæ,prouentus, & mulctæ cum ſint fructus iuriſdictionis,Bart.l.fin.ff.ſolu.ma-
203 trimon. hoc eſt intelligendum de compoſitionibus, & pœnis quæ à iure indicuntur,non de ijs quæ fiunt ex poteſtate, & priuilegio particulari non inſerto in corpore iuris,Boſſ.titu.de remedijs ex ſola clementi.Princ.Ozaſch. deciſio.101.& dec.29. hinc videmus, & Regios Iudices non poſſe componere ſine licentia Proregis,Affl.dec.287. vbi dubitabatur, ſi Magnæ Curiæ hoc
204 liceret; ſed in Regno poteſt dici, qđ quatuor literæ arbitrales talem poteſtatem concedant,licet de iure feudorum prædicta ſint excepta,quia tamen communiter in omnibus inueſtituris conferuntur,videtur quod ſint de ſolitis,& conſuetis, & quod ſub plenaria conceſſione ſubaudiantur l.fin.C.de fideiuſſo & ità in terminis Fabius de Monteleon. ſuper quatuor literis arbit. part.7.quęſt.5. Affl.in dict.Conſt.Reg. Ea quæ ad decus; ſecus verò quo ad priuilegium indulgendi, & componen-
205 di poſt ſententiam,iſtud enim non eſt de ſolitis;& niſi pluſquam expreſsè cõcedatur,vtiq; non intelligetur,cũ pau-

cis in Regno reperiatur conceſſum,ſo-
lius enim Principis eſt,commeatum, &
remeatum facere,dicit text.l.relegati,
ff.de pœn.ſicq; in electione Inſularum,
ad quas rei ſunt deportandi, vel rele-
gandi.de quo caſu dixi prag. 6. ſupra;
Itidemq;in licentia ſuſpendendi corpo-
ra punitorum,Iacobin.verb.& cum me
206 ro imperio, prout etiam guidare, in-
dultare latrones,foriudicatos ipſos re-
ſtituere ad bona,& famam, quæ de iu-
re perdiderant,vt dixi ſupra d.Prag.6.
& ſequent. vbi notaui cognitionem in-
dulti eſſe exceptam Baronibus, & ſolū,
Regios ſuperiores debere cognoſcere.
Excepta etiam videtur publicatio
207 bonorum,vt l.1.C.ne ſine iuſſu Prin
cipis liceat confiſc. Et antequam hic
vlterius progrediar, aduertè quod fal-
luntur ij,qui dicunt ſolum in læſæ Ma-
ieſtatis crimine,bona publicari,propter
authent.bona damnatorum,C.de bon.
damnato.quæ publicationem bonorum
videtur remittere, & concedere filijs;
nam intelligitur,vbi lex ſpecialiter non
prouidit hanc certam pœnam,ſolum
ſtatuendo,& non in conſequentiam de
licti, vt antiquitus; vndè pœna publi-
cationis bonorum in vſurarijs, in con-
trahente inceſtas nuptias,& ſe ipſum
occidente,non videtur remiſſa,ſeu cor
recta, ex d. auth.vt benè Viu.dec.244
208 in fine. Et proindè quod publicatio
bonorum ſit excepta,multi tenent,Gra
mat.conſ.crim.6.qui firmat ſolum Ma-
gnam Curiam poſſe cognoſcere de de-
lictis,vbi venit imponenda pœna publi
cationis bonorum, & proindè ſæpius
vidi dubitatum, an Barones licito iure
poſſent procedere in crimine vſurariæ
prauitatis, cuius pœna eſt publicatio
bonorum,vt in Conſt. Regni vſurario-
rum,& ex d.conſ.Gram.in terminis vi-
detur hoc exceptū Baroni,vt Affl.dec.
28.in fine;& Viu.dec.237.refert ſe ſæ-
pius obtinuiſſe in M.C.contra Barones
ſed idem tamen in fine dicit,quod ap-
pellata cauſa in S.C.iunctis Aulis, be-
nè trutinato negotio, fuiſſe deciſum,
Barones poſſe cognoſcere de pęnis pu-
blicationis bonorum,& non adducit p
hac dec.auctoritatem.ſed tu vide Iaco
bin.de feud.d. verſ.& cum mero impe-
rio,qui firmat hanc concluſionem, ſub
conceſſione meri imperij venire con-
ceſſam cognitionem publicationis bo-
norū.Idemq;dixit Boſſ.tit.de pœn.n.21.
cum hoc priuilegium non ſit de exce-
ptis,& d.l.1.C.ne ſine iuſſu Princip.li-
ceat confiſcare; intelligitur circa hanc
nouam pęnam iniūgendā,vt latè Saly.
ibi,ſic Pereg.de iur.fiſc.2.art.num.87.
Maſtril.dec. 145. quod confiſcationes
ſunt Baronum,niſi fierēt ex delicto cō
miſſo in Dominum directum,vt ibidem
n.94.Gui.Pap.q.76. Petra c.6.nu.27.
& n.101.latè,& ſic intellige quæ nouiſ-
ſimè adducit Maſtril.lib.3.c.10.n.397.
de Magiſtr.qui coacervat infinitos au-
209 thores aſſerētes,hoc ius publicationis
eſſe exceptū,quia eſt de regalibus, ſed
hoc nos concedimus, ſi in conſequētiā
delicti Baro vellet bona publicare, nā
ſolius Principis eſt,ſed ſecus qn̄ de iure
eſt impoſita talis pęna, & Baro habeat
conceſſum merū imperium cū plenaria
iuriſdictione,tunc enim has pęnas eſſe
Baronū, intrepidè firmat Peregr.d.tit.
2.ex n.87.cum multis ſeq. qui cęteros
coaceruat,nec negat hanc limitationē
ibi Maſtril.n.400.in medio alleg.Luc.
de Pen.l.j C.de priu ſchol.nā licet hęc
ſit de regalibus,nō tñ de primo gradu,
ſed de ſexto dicit ibi Maſtr.vndè merū
imperiū eſt maius iſta prærogatiua, &
ppa tranſit cum plenaria iuriſdictione
meri imperij,nā ea eſt pęna pecuniaria
minor qualibet modica pęna corpora-
li l.in ſeruorū ff.de pęn.ſic D.Rou.ti.de
vſurar.in nouis nu.22.& per hæc data
210 foriudicatione reorū, quo caſu bona
eorū publicantur,iux.Reg.Conſt.foriu-
dicatorū,ea Baroni applicanda eſſe,ſed
erit diſtinguendū,ſi adſunt filij,vt Frā-
ch.dec.101.latius Theſſa.dec.199. ſed
talis pęna in Regno non fuit in vſu, vt
Baiar.ad Clar.q.78.n.143. ſed mode-
rata arbitrio Iudicum.
211 Et conſequenter multoties vidi à
prudentibus dubitatū,num pœnæ quæ
à legibus, & ſtatutis deferuntur fiſco,
ei ſolū debeātur, vel Baro inueſtitus in
Ter-

Terra de mero imperio, cum conceſſionibus pœnarum, & prouentuum, ſuccedat in locum fiſci; videtur quod non: nam verba legis, vel ſtatuti non ſunt transfiguranda l.non aliter ff.de legat.tertio, nam ſolus Princeps habet fiſcum l.1.C.de iure fiſci, vbi Cuiacius,
212 latè de ſignificatione, & bene Affli. in prælud. Conſtitut. Regni quæſt.15. vbi multa, quod ſolus Princeps habere debeat pœnas, quæ ſtatuto dictantur fiſco applicari; ſicq; in terminis tenet Foller ſuper Pragm. 5. de admin. Vniuerſ. Sed contrarium eſt verius; nam facta inueſtitura de mero & mixto imperio, veniunt omnes pœnę, & Barones ſubintrant in locum fiſci, cum ſubrogatum ſubrogetur ad qualitates & priuilegia ſubrogantis in iuribus in quibus extendi poterit, Iſern.de pace tenend. §.hæreditatem, Capyc.deciſ.27.nu.17. Boſſ.in terminis d.tit.de pœnis nu.23. & in tit.de regalijs nu.15.& ex Regnicolis Carau.rit.47.num.8. Capyc.dec. 183.nu.4. & nouiſſimè ſubtilius Theſſ. dec.132. quod omnis pœna, mulctæ, emolumenta, & publicationes bonorum ſint infeudati; Alij dixerunt hoc eſſe verum in delictis de iure prohibitis, & cognitis, ſed ſi nouiter pœna addatur ex ſtatuto, faciens delictum, quod de
213 iure nõ erat, vt in multis bannis Proregum videmus, tunc ſi pœna fiſco applicetur, ei debetur, & non Baroni, vt Surd.conſ.152.volum.2.& videtur decidere D.de Franch.dec.434. in certa cauſa contrauentionis Regij banni, in non reuelando frumentum; ſed hæc deciſio videtur contradicere ijs, quæ notabiliter dixerunt Theſſ. dicta dec.132 & Boſſ.d.tit.de pœnis num.25. dicentes, quod etiam ſi à ſtatuto noua pœna inducatur, & fiat delictum, quod non erat de iure, quod nihilominus feudatarij ſubintrent in locum fiſci; cum priuatiuè ſibi ipſi debeantur pœnæ: nam ſuccedit virtus priuilegiorum, inducto delicto, quæ ſemper loquuntur l. Ariani C. de hæretic. & iuriſdictio ſemper priuatiuè ad fiſcum videtur tributa,
214 Gram.dec.30.& licet poſſit dici, quod per viam legis generalis poſſit præiudicari inueſtituræ, Petra fol.56. num.81. tamen hæc ratio non eſt vera, vt ibi excutitur, & maximè nu. 114. qui firmat opinionem Theſſaur.in hac quæſt. Affl. dec.282. quæ opinio eſt verior, & ita poſt hæc ſcripta Reg. de Ponte firmat in d.ſuo tract.de poteſt.Proreg. tit.de prouiſ.§.3.num.29.nam licet ſit de ſuprema auctoritate facere delictum, quod non erat de iure communi, ſed data lege pœnali, intrat auctoritas infeudati generaliter ei conceſſa, nam ſicuti poteſt facere de non delicto delictum, ſic & è contra de delicto non delictum, & vti Baro eſſe debet contentus in vno, & in alio eidem ſuffragari debet; limitat tamen ibi D.de Ponte, niſi particulariter pœnas has ſibi Princeps reſeruauerit vti nouiter impoſitas num.40. Nec obſtat deciſio Sac.Conſilij allegata, nam à poſita concluſione, ſecundũ eumdem de Ponte nu 45. loc.cit. non diſcedit D.de Franch.ſed eam deciſionem procedere dico, in caſu ſuo, circa bannum emanatum à Prorege, in cuius inobſeruantia videtur læſa ſua au-
215 ctoritas; vndè ſibi remanet caſtigatio; loquiturq; in pœnis banni temporalis, non perpetui, nam pęnæ mandati ſpreti inobedientiæ commiſſæ à vaſallo Baroni, in ſuperiores magiſtratus pertinebunt ad fiſcum, & non ad feudatarios; argum.l.nullum C.de teſtib. vbi non ſubiectus punitur à Iudice non ſuo ratione contemptus, vel ſuæ offenſionis, vel
216 delicti coram eo patrati, quia aures eius ſunt offenſæ: ſicq; eſt deciſum per D.de Franch dec.470. quod vaſalli Baronum conuerſantes cum contumacibus M.C. quod ab ipſa cognoſci debeant, & non remittuntur Baronibus, de quo articulo infra loquemur. Qua diſtinctionis facta concordia, notes, quod nec pęna, nec cauſæ remiſſio debeat fieri ad Baronem, ſi eius vaſallus offenderit aures maioris magiſtratus, in non obediendo, & contenendo, allegant Doct.tex.l.cũ emancipati §.emancipatus, vbi gloſ.ff.

217 de collatio.bonor.Capy.in inueſtitur.
verſ.cum mulctarum ver. & ſciendum.
vndè citatus vaſallus à ſuperiore ſi erit
contumax,illa pęna contemptus,& cō-
tumaciæ non erit Baronis,ſed fiſci,licet
cauſa fuerit Baroni remiſſa,Nac.conſ.
218 580.nec aliam contumaciam exol-
uet Baroni,Cara.ritu 205.n.10.Theſſ.
deciſi.250. in fin.Iacobin.de S.Georg.
verſ.de Caſtro num.12.in fine,ſed ad-
uerte dum loquuti fuimus de l.nullum
C.de teſt.quod Ricc.in ſuis collecta.ſu-
per hac l.dicit,vigore huius legis iudi-
catum fuiſſe ciuilem Iudicem puniſſe
delictum falſitatis,commiſſum in cauſa
illius ciuilis Tribunalis,quod ego intel-
219 ligerem ad amiſſionem cauſæ , quæ
eſt pœna ciuilis falſitatis, nam eſſet.o-
pinio vana ſuadere contrarium , quod
poſſet criminaliter punire,dum non ha
bet iuriſdictionem talem in habitu, ſic
Franch.dec.722.num.4 prout dicimus
de Iudice delegato, Couarr. pract.qq.
cap.88.Menoch.de arbit.Iud.quæſt.91.
& Baro poterit petere iſtis caſibus re-
miſſionem,& quod diſpoſitio tex.l.nul-
lum non ſit priuatiuè ad Barones , ſed
cumulatiuè,vndè datur præuentio,Frā-
220 ch.dec.147.& dec.582.Erit etiam
inueſtigandum,an idem erit ſi pœna
impoſita ſit per Iudicem Regium in in-
ſtantia appellationis , an illa pœna ap-
plicetur fiſco,vide ibi Theſſa.& diſtin-
221 guit Auenda.de exequend. mandat.
Reg.1.p.cap.2.diſtinguens ſi ſententia
prima reſirmetur,vel reuocetur,nam ſi
confirmaretur,pœna pertinebit ad Ba-
ronem , & non ad fiſcum, cum agatur
ex confirmato, & non ex confirmante,
Gramm.voto 28.Theſſ dec.266.num.
7.& dec.250.Clapper. in centur. cauſ.
fiſc.11.quæſt.1. Nauarr. de vſur.notab.
13.Verum ſi in ſecunda inſtantia Prin-
ceps pœnam commutauerit in pecu-
niariam,ſua erit pæna, Capyc.dec.27.
num.14.& 17.Tandem quod eadem
diſpoſitio procedat, ſi Princeps aliquē
guidauerit, aliquodue priuilegium ali-
cui conceſſerit , & contemptæ fuerint
222 eius literæ,vel priuilegia,ſaluaguar-
diæ,vel prouiſiones,tunc de earū inob-
ſeruantia contemptores punientur per
Principem,& eius Magiſtratus , & non
remittētur Baroni, Capy.in inueſtitura
d.verſ.cum mulctarum,verb.& ſciendū
Paris de reinreg.feud.c.83.Theſſ.dec.
131.per tex.præalleg.d.l.cum emanci-
pati §.emancipatus de collatio. bonor.
vbi pœna acquiſita ob vindictam,non
venit in collatione bonorum inter fra-
tres, ſub quacunque generali commu-
nione,ſicq.probat text.in c.1. §.penul.
quæ fuit prima cauſ. beneſ. ammicten.
223 Et conſequenter id etiam procedit
in cauſa falſæ apocæ præſentatæ coram
ſuperiore, vel in productione falſorum
teſtium,& ſimilium d.l.nullum C.de
teſtib.nam tunc dicetur offenſa perſo-
na ſuperioris,& proindè ibi punitio erit
facienda,nec erit concedenda remiſſio
cauſæ Baroni,vt doctiſſimè Theſſ. dec.
266. & nos diximus ſupra, quod idem
224 fuit concluſum pro teſtibus deponen-
tibus falſum coram Syndicatoribus ,
quod ab ipſis puniri poterint, & non
erunt remictendi ad ordinarium, Roui.
pragm. 1. de ſynd. official. & hoc quia
ipſi habent merum imperium,alias ſe-
cus, nam Arbitri iuris qui habent ſim-
plicem iuriſdictionem ciuilem,non poſ-
ſent de criminali cognoſcere, Marſ.l.1.
§.prætereà num.35 ff.ad leg. Corn.de
ſicar.& adde nouiſs.Franch.d.dec.722
qui ampliat d. legem apud ſuperiores
fuiſſe interpretatam,procedere non ſo-
lum reſpectu falſitatis , ſed quomodo-
cumque iuriſdictio ſuperioris ſit offen-
ſa,vel contempta,quod cognoſcere ſu-
perior debet:& ex prædictis,dum multi
carcerati coniuraſſēt frāgere carceres
Reg.Audientiæ Calabriæ, vbi erat vnus
vaſallus Marchionis Vallis,carceratus pro
homicidio , de quo pendebat articulus
remiſſionis,in expeditione dicti articuli
Aduocatus fiſci dicebat,quod nō erat remi
225 ctēdus,cū ille offendiſſet R.Audient.
in d.coniuratione,iux.p̄alleg.dec.& ita
Fari.q.30.tit.de carcer.Frāch.dec.679
quod offēditur iuriſdictio ob carcerū viola-
tionē, & fuit apud nos hoc habitū pro
in-

indubitato:ſed qꝛ maior pęna erat illa, de qua inquiſitus erat conuictus, ideò: cũ ea coniuratio pertinebat ad conuictionẽ delicti remiſimus, iux.pract.Canit.rit. 269.n.14.Foller in praxi crim. verbo carcerentur in fine, vbi quando
226 expectatur maior pœna, carceratus remictitur,cum clauſula quod ſi remanet locus pœnæ reſtituatur ad carceres ſuperioris.Sicq; ſi vaſallus delinquerit in exercitio officij, eius criminis cognitio ſpectabit ad Regem,non ad Baronem;hinc eſt,quod etiam ſi deliquerint viles Officiales Regis, vti Nuncij,
227 vel alij Commiſſarij, ſi delictum erit graue,poterit Baro procedere ad informationem, & ad capturam nomine ſuperioris, & ſtatim certiorare ipſum de delicto: nam licet quis ſit exemptus à foro ordinarij, non per hoc erit exemptus, vt delinquendo non poſſit capi, vt remictatur;Felyn.cap.fin.num.7. de foro compet. ſed non poterit procedere in cauſa,vt benè Boer.dec.9. Frecc. de ſubfeud.tit. de different. feud. quaternato.in fin.Adde, & intellige de delictis pertinentibus ad officium, nam ſi
228 extra officium, ſi non haberet priuilegium exemptionis fori, Baro poterit ipſos cognoſcere,& caſtigare,text.in cap.cum inferior de maiorit.& obedie. vbi Epiſcopus punit Archiepiſcopum delinquentem in ſua Diœceſi, Clarus quæſt.35 num.14.& ſic in terminis D. Tapp.Conſt. Reg. Magiſter Iuſtitiarius num.21. Carau. ritu 49. benè Caball. caſu 53.text.l.fin.C.de agentibus in reb. lib. 12.ſed latè dicam infra ſequ. parte. Ac id procedit etiam in Officialibus Baronum iuriſdictionem adminiſtrantium, nam & ſi non dependeant immediatè à Rege, tamen de eorum delictis ſola Magna Curia cognoſcit, etiam ſi Officialis ſit vaſallus illius Ba-
229 ronis, ac etiam ſi pro delicto committetur finito officio, Iſern.in d.Conſti. Magiſter Iuſtitiarius,D.de Franch.decif. 417. Quæ omnia corrolaria ſupradicta procedunt ſecundum auctoritates citatas.Tamen Petra fol.60.per totum articulum eſt in contraria opinione,quam veriorem dicit, quod licet cognitio prædictorum caſuum ſit Principis,quod omnino tamen pœnæ prouẽtus,confiſcationes, etiam in læſæ Maieſtatis crimine,ſint Baronum, vt ibi latè excutit, confutans multorum auctoritates,ad quem te remitto in occurrenti; licet Peregr.art.2.num. 94. teneat, quod cum ſit offenſa perſona Domini, pœna confiſcationis ſit directi Domini & non alterius, licet pro opinione Petræ ſit Afflict.dec.282. nu.12. ſed Peregrini opinio eſt communis,vt ipſe,& Addit.ad Theſſaur.deciſio.132. fatentur.

Et redeundo vndè digreſſi ſumus, quod Baro non habet fiſcum,licet conſequatur pœnas fiſcales, cum ſupradictis diſtinctionibus, Adde aliam diſtinctionem procedere quo ad pœnas,quę totaliter fiſco deferuntur, ſecus ſi partibus debẽt applicari; hinc notes,quod
230 vbi lex dat actionem, & non accuſationem, & imponit pœnam dupli, vel tripli,tunc illa pęna parti debetur, cum ad priuatorum vtilitatem introducta videatur,prout etiam in pęnis fraudatæ gabellæ,nam Gabellario, & non fiſco deferuntur l.fin.§.diui ff.de public. Pereg.de iur.fiſci tit.de pęnis,& mulct.
231 & ibi notat,ſi pro prædictis pœnis detur hypotheca,& Couarr. variar.reſol. cap.16.libr.1. ſed non per hoc inferas poſſe dari pœnam applicandam parti ſine eo quod fiſcus participet,& ſic ſeruatur in bannis ad inſtantiam partis,& cœteris, nam concurrit pars cum fiſco, & ſic in contrauentionibus Pragmaticarum obſeruauimus, & ità Montan. pragm.5.de adminiſt.Vniuerſ. & nouiſ-
232 ſimè ibi D.Rouit.& hoc quando diſpoſitiones id dictant, alias tota applicatur fiſco,& ſic Baroni,nam & ſi multi dubitarunt, quod quando lex dicit pœnam applicandam fiſco, quod Baro non poſſit ſe intromittere, vt opinatus fuit Foller. præallegata Pragm. contra quem inuehit ibi Dom. Rouit. num.2. nam Barones,vt diximus ſupra, ſubro-

gantur in pœnis in locum fiſci; Et de-
ueniendo ad quæſtionem principalem
contingit dubitari, num Baro poſſit te-
233 nere procuratorem fiſcalem, qui aſſi-
ſtat, ac audiatur in ſua Curia pro cri-
minibus puniendis, & eorum pœnis, vt
tenent Regij ſuperiores? dic quod pu-
blicè intereſt delictorum coerctionem
fieri, quam ſatis neceſſariam eſſe docui-
mus, ſupra Pragmatica ſexta in princi-
piò, & proindè licitum eſt Baronibus
poſſe tenere aliquem aſſiſtentem Cu-
riæ ſuper criminalibus cauſis, verum
ei non poteſt conuenire nomen fiſcale,
ex eo, quod (vt dixi) Baro non habet
fiſcum, & pœnæ non applicantur fiſco,
ſed Curiæ coadiutoris nomen eſt tri-
234 butum iſtis talibus, qui funguntur of-
ficio accuſatoris, Camp. in cap. Regni
incipient. plerumque num. 9. nouiſſimè
Regens de Pont. in d. ſuo tract. fol. 25.
num. 60. vbi idem firmat, & ità iudica-
tum fuit in S. Conſ. inter Vniuerſitatem
Piſticij, & Baronem, Actuario de Fœli-
ce; Hinc Barones creant coadiutorem,
& non procuratorem fiſcalem, qui ſolū
rebus Principis, & eius Curijs præponi-
tur, niſi haberet Baro ſpecialem prętro-
gatiuam in inueſtitura, vt Princeps Bi-
ſiniani, Maſtrill. in d. tracta. de Magiſtr.
lib. 3. cap. 10. num. 8. qui habet legiti-
mam perſonā comparendi, impinguan-
235 di, impugnandi ſcripturas, & teſtes,
Crauett. conſ. 168. Ann. ſing. 97. & ex
antiquis Marant. in ſua praxi in articu-
lo inquiſitionis num. 78. & in omnibus
eſt audiendus, & citandus, alias de nul-
litate dicere poteſt, Viu. dec. 378. nam
iſte tertius dicitur liti aſſiſtens pro inte-
reſſe publicæ vtilitatis, vt delicta coer-
ceantur, ac pro intereſſe ipſius Baro-
nis: nam & ſi pro ſuo intereſſe priua-
tus quis, licet non ſit principalis cōuē-
tus, ſed pro ſecūdario intereſſe, de quo
dubitat, poteſt petere, vt poſſit liti aſſi-
236 ſtere, & erit audiendus, Crauet. conſ.
14. Gayll. practic. obſeruat. 69. cum ſe-
quen. lib. 1. leg. ſi ſuſpecta ff. de inoffic.
teſtamen. Doctores l. ſępè ff. de re iud.
ſic in terminis Clar. quæſt. 10. num. 3.
alias de nullitate dicere, & appellare
poterit, fortiùs hoc procedit pro inte-
reſſe publicæ vindictæ l. ità vulneratus
ff. ad leg. aquil. ac pro intereſſe Baronis
237 priuato, cum ex pęnis criminum ipſe
conſequatur fructus l. fin. vbi Barto. ff.
ſolut. matrimon. Et ſic ad inſtar procu-
ratoris Fiſcalis de nullitate tantum di-
cere poterit; nam appellatio etiam fi-
ſco non competit, D. de Franch. deciſ.
148. latè: De errore actus tamen dice-
re, & ſententiam impugnare fiſco com-
petit, Franch. dec. 398. licet de iure
238 communi potuiſſet appellare, docet
Gabriel. Roman. tit. de malefic. concl.
14. In Regno tamen denegatur ex Ri-
tus diſpoſitione 258. ſolum datur re-
curſus, quando adeſt notorium graua-
men, qui loco appellationis habetur,
Gramm. dec. 487. Item datur appella-
tio ſi tractetur de puncto tangente non
factum pœnæ delicti, ſed aliquod inci-
dens; Franch. dec. 470. nu. 10. & nota,
239 quod ab incidentibus videtur Baro-
ni conceſſum appellare, ſed non à diſ-
finitiuis, & proindè dicunt, quod à de-
creto contra Baronem, denegāte ei re-
miſſionem petitam appellatur, & dicā
infra: Ac nota vnum ſingulare, quod li-
cet ius defenſionis pertineat Baroni-
bus, & eorum coadiutori pro cauſis cri
240 minalibus, vti ſubrogato in locum
fiſci, tamen cauſa introducta apud Re-
gios Superiores, non habent ipſi legiti-
mam perſonam amplius inſiſtendi, ibi-
que comparendi, quod notandum di-
cit D. Rouit. tit. de ſentent. foriud. in
nouiſſimis commentar. num. 24. adeſt
enim Fiſcus, qui explet ſuum officium,
ideò ceſſant partes inferioris. Aduerte
etiam quod de iure fiſcus non dicitur
inhærere appellationi rei, ſed per Prag
241 maticam, ſemper quod inquiſitus ap-
pellat, fiſcalis dicitur adhęrere, Franch.
dec. 467. ſed redeundo ad principalem
quæſtionem, Baro poteſt tenere coadiu
torem fiſcalem, quando ſolitum eſt, qui
eſt audiendus, & citandus, ſed ſi non
eſt ſolitum tenere, Baro conſtituere
etiam poterit, quia ſibi de iure licet, ni-
ſi

Digitized by Google

ſi contraria conſuetudo legitimè præ
ſcripta in contrarium adeſſet, & eo caſu, nè partes fatigentur, non obligati
ſunt rei ipſum citare in cunctis actis, ſic Bal. l. ea quidem colum. 9. C. de accuſ. Præpoſ. cap. de accuſat. 2. quæſt. 8.
242 Foller. pract. crim. canon. verſ. denunciatione num. 12. & ita iudicatum pro Vniuerſitate Petræ Paganæ cum Barone, nam ipſemet Officialis, dicitur fiſcales partes gerere, cumq; omnia acta coram eo fiant, non eſt vexanda pars in intimando coadiutores, licet illi habeant legitimam perſonam inſiſtendi, & aſſiſtendi in examinandis teſtibus, & in torturis reorum, vt Follerius loco citato.

Sed pro complemento huius principalis articuli aduertas, antequam ad vlteriora tranſgrediamur, quod licet Baro habeat pœnas fiſcales, non tamẽ
243 conſequitur fiſcalia iura in ſua Baronia, vti bona vacantia, vel morientis ſine hærede; hæc enim Principi debentur, & non Baroni, adnotat Peregrin. de iure fiſci lib. 4. tit. 3. latè Docto. l. ſi vacantia, C de bon. vacant. lib. 12. D. de Franch. dec. 125. & ſuper iſtis bonis vacantibus adeſt inter Docto. altercatio
244 quando quis dicatur ſine hærede, vt dicantur vacantia, & licet Franch. exẽplum det de vxore mortua, quæ erat extra Regnum, verumtamen poſſunt poni alia exempla, ſi moritur aliquis de collegio, non relictis hæredibus, tunc ſuccedit Collegium l. 1. C. de hæred. decur. lib. 10. & tunc Collegium excludit fiſcum, & Baronem gloſ. in l. ſi quando C. de bonis vacant. lib. 12. & ſic ſi mo-
245 ritur nobilis de Sedili, Caualc. de cut. num. 336. vel ſi decedat ſocius, miles, & Clericus ſi ſuum diem clauſerit, ſuccedet Eccleſia l. ſi quis Præsbiter, C. de Epiſc. & cler. D. Tapp. Authent. ingreſſi C. de ſacroſ. Eccleſ. In caſibus ergo à iure indictis, moriente ab inteſtato aliquo, ſine hærede legitimo, & non dato ſucceſſore à lege, fiſcus ſuccedit, vt benè poſthæc Maſtrill. de magiſtr. lib. 3. cap. 10. ex num. 359. Sicque
246 bona, quæ auferuntur ab indigno, qui interfecit teſtatorem, vel iniuriam intulerit grauem, vel ſi nõ vltus fuerit necem defuncti, vel eum prohibuerit teſtari, vel eius impugnauerit teſtamentum, ob quæ relicta ei auferuntur, vt notat per totum ſecundum librum Pereg. de iure fiſci, & 4. lib. tit. de pœnis ciuilibus fiſco debitis, & vti de alienantibus res litigioſas, & alijs pœnis notatis ſequenti titulo ex conuentione partiũ; Item bona concubinæ, vel amaſiæ turpiter acquiſita exiſtente delicto, nam
247 differunt à bonis publicæ meretricis, quæ ſunt conſanguineorum, Viu. deciſ. 482. ſicq; de donationibus factis à clericis, militibus concubinæ, quæ prohibitæ ſunt, & fiſco applicantur, & inter bona fiſcalia computantur, iuxta diſtinctionem Vrſill. deciſ. 102. Adde nouiſſ. addent. ad Capyc. in dec. 102. quando prædicta applicentur fiſco, vel ab inte-
248 ſtato venientibus. Inter quæ computantur bona naufragorum, proſcriptorum, & quæ de iure ab indignis auferuntur, & contrahentium inceſtas nuptias, quæ omnia inter regalia computantur, Capy. in inueſtitura, verſ. regalia verb. bona; licet contrarium firmet Guido Pap. dec. 76. & hęc omnia latius adnotat Peregr. de iur. fiſci per totum ſecundum librum, & nouiſſimè Maſtril. lib. 3. cap. 10. nu. 419. Niſi enim in ſpecie Barones ſint inueſtiti de iſtis bonis vacantibus, & fiſcalibus, non intelligũtur priuilegiati ſub generali iuriſdictione tributa, Boer. dec. 50. Iacobin. verſi. d. cum mero imperio num. 17. nam in iuribus, & priuilegijs fiſcalibus non intrant regulariter Barones, Peregr. de iure fiſci, latè artic. 2. num. 72. Sed hæc videntur aduerſari ijs, quæ diximus ſupra nu. 207. quòd publicatio bonorum non videtur excepta, ſed communicata Baronibus, ex compręhenſione conceſſionis meri imperij; Verum, licet quæſtio hæc ſit de apicibus iuris, tu diſtingue, quod regulariter excepta eſt Baronibus, quia publicatio eſt de regali-
249 bus, Affl. dec. 282. in fine; & in regali-

libus Barones non poſſunt ſe intromit-
tere, Affl. cap. 1. quæ ſint regalia verſ.
condemnatos num. 39. quæ opinio pro
cedit ſi ſimpliciter conferatur feudum,
ſi verò conceſſio eſſet plenior, cum om
nibus emolumentis cum regalibus, vel
verbis importantibus omnes fructus,
tunc publicatio ſubintelligetur, Crau.
conſ. 128. Peregr. de iur. fiſc. lib. 1. titu.
de his qui iura fiſci habent nu. 84. cum
ſequent. Petra de poteſt. Princ. cap. 6.
num. 100 cum ſequ. Franch. dec. 125.
quamquam de facto Barones ſe intro-
mictant, ſed ex prædictis veritas appa-
ret de iure, & poſt hæc Maſtrill lib. 3.
cap. 10. num. 368. ità firmat, & Surgen.
cap. 26. de Neapol. illuſtr. Ac valde
fuit dubitatum, an bona iſtorum infan-
250 tium expoſitorum debeant fiſco ap-
plicari, vel nutritori, vel Hoſpitali, vel
Baroni, de quo Franch. dec. 298. Theſſ.
dec. 118. Aliud enim eſt ſi lex auferat
ab indigno, & tunc fiſcus intrat, aliud
ſi lex faciat quemquam incapacem,
tunc fiſcus non intrat, ſed ſucceſſores,
Peregr de iure fiſci 3. lib. vbi per om-
nes titulos notantur caſus incapacium
ſucceſſorum benè; Ideo de facto potius
quam de iure, ſibi vſurpant Barones
animalia excadentialia, qui facta pro-
251 clamatione per conuicinia, ea ſibi
appropriant, nam debent eſſe Regis,
pro vt omnia alia inuenta; quorum do-
minus ignoratur, pecunia, aurũ, & quę-
libet bona debent Curiæ ſuperiori aſſi-
gnari, dicit Conſt. Regni pœcuniam,
quæ ponit modum faciendi præconi-
zationes, & quod ſi intra annum non
venerit Dominus, quod tunc erunt fi-
ſci, & ibi Affl. licet videatur dicendum
has leges non ſeruandas in foro poli,
cum Chriſto, & eius pauperibus bona
252 incerta, & inuenta, vel naufragorum
debeant applicari, & non fiſco, contra
naturalem æquitatem; Doct. in authen.
nauigia C. de furt. & ſic exclamat Co-
uarr. regul. peccatum 3. par. relectio. §.
patet num. 5. vbi iſte articulus excuti-
tur. Adde Peregrin. d. tract. de iure fiſci
tit. de bonis vacan. num. 30. qui diſtin-
guit, aut bona quæ inueniuntur ſunt
mobilia, quæ nõ fuerunt in alterius bo-
253 nis, vti capilli, gemmæ in littore ma-
ris, iuxta terminos §. item lapilli Inſt. de
rerum diuiſ. & ea inuentori, & non fi-
ſco debentur; Aut inuenta fuerunt in
bonis alicuius, vti anuli, ornamenta, &
alia, & hæc nec fiſco, vel inuentori de-
bentur, adeo quod ea occupans, & non
denuncians, furtum commictere dicitur
cap. ſi quid inueniſti 14. q. 5. l. falſus §.
qui alienum ff. de furt. & facta diligen-
ti inquiſitione, Domino non reperto
Epiſcopo deberent de iure aſſignari,
vt in pauperes diſtribuat, Couarru. loco
citat. licet de facto non ſeruetur, & ſe-
quuntur Doctor. opinionem, quod fa-
254 cta diligenti perquiſitione, domino
non inuento pura mente poſſint reti-
nere ipſi inuentores, cum intentione,
quod ſi reperiatur Dominus, promptus
ſit inuentor illi conſignare, Couarr. d.
reg. poſſeſſor d. 3. part. §. 1. & rationem
adducunt, quod reſtitutio illiciti acqui-
ſiti, non ſit præcepta, vt iure diuino,
vel naturali pauperibus ſit facienda,
ſed iure humano, vt Ioa. Medina de re-
ſtitut. quæſt. 3. cauſa 11. & Couarr. ibi
num. 6. Ius verò humanum hoc præci-
piens, locum tantum obtinet in his quę
illicitè acquiſita ſunt cap. cum tu de
vſur. ſed in caſu noſtro, Inuentor rei a-
lienæ, diligentia facta, quis ſit eius do-
minus non tenet quid illicitum, ſi reti-
neat animo reſtituendi ſi Dominus re-
periatur, & ſecurè in conſcientia poſſe
retineri, tenet Mercado de contractib.
lib. ſi. cap. 15. cum alijs adductis à Gut-
tierez quæſt. canon. lib. 2. cap. 9. nu. 11.
vbi ſubdit, quod ſi is pauper ſit, poterit
pro neceſſitate ſua, tanquam vnus de
pauperibus vti; ſed ſupra ſcripta alia
opinio eſt ſecurior, vt latè ibi Guttier.
255 Bona verò capta à latronibus ſimili-
ter Dominis ſunt reſtituenda, ſed in-
certa erunt capientium, vt Petra de
poteſt. Princ. art. 16. num. 3. & ſic ſer-
uatur ob præmium, & periculũ capien-
tium, vti conſtitutum eſt de bonis ca-
ptis in bello, vel à Pyratis, & hoſtibus,
nam

nam capientium ſunt,Franch.dec. 268
Valaſc.conſult.30.Gamma deciſ.384.
256 & poſt hæc Domin.de Pont.in d.ſuo
tract.de poteſt.Proreg.tit. de triremib.
num.3.nam ea,quæ ex hoſtibus capiũ-
tur,iure gentium capientium ſunt l.na
turalem §.fin.ff.de acquir.rerum dom.
l.hoſtes ff.de ver.ſignif. vbi hoſtes ſunt
inimici publici, & illi & bona eorum
licet deprædari l. ſi quid in bello ff. de
captiu. & poſtlim. reuerſ. & ſic mil-
lies deciſum dicit ibi de Ponte.
Sicq; bona latronum inuenta ſuper ijs
non ſunt capientis,vti bona capta in
bello,de quibus Gramm.dec.71.ſed ea
ſunt Domino reſtituenda, vel pauperi-
bus danda l.latrones §. hoſtes l. poſtli-
minij §.à Pyratis ff.eod.de capt.& poſt
lim.reuer.l.qui à latronibus ff. de teſta.
Couarr.præcit.loco num.21.Facit tex.
in auth.omnes peregrini C.commu.de
ſucceſſio.vbi moriente peregrino,ſi in-
certi ſint coniuncti, Epiſcopus bona
ipſius diſtribuere debet inter paupe-
res.

Exceptum, ac prohibitum eſt Baro-
257 nibus alterare,diſpenſare,& minuere
non ſolum ea,quæ ſunt iuris diuini po-
ſitiui,iuxta diſtinctionem factam ſupra
Prag.6. nec ea quæ ſunt iuris natura-
lis,vel gentium,ſuper quibus,nec Prin-
ceps diſponere poterit,niſi ex vrgenti,
& publica vtilitate,vt dixi abundè pri-
ma Pragm.ſed neq;ſuper iure poſitiuo;
cum ſolum Principi hoc liceat, vt ibi
dixi,& Boſſ. tit. de Principe num.287.
Iſern.& Affl.in prælud.conſt.quæſt.12.
quod ſigna,cum multis cauſis,& quæ-
ſtionibus deſeruiat.Hinc eſt,quod Baro
non poteſt reſcribere , quod ſine ſcri-
ptis,& figura iudicij tractetur cauſa,
258 quæ iure ordinario videri debet,Lã-
franc.Clement.ſæpè de verbor.ſignifi.
Marant. in ſpecul.ibi,iudicium merca-
torum in princip.latius Carau rit.288.
num.9. nam dubitatur Principi hoc li-
ceat ſine cauſa Theſſ.dec.15.benè;So-
lum enim hæc memorialia, quæ ſolent
expediri,ſunt excitatoria Iuſtitię,quam
quod aliud operentur,vt dicit Paris de
ſynd.ver.ſententiæ verſ. eſt tamen, &
quia adminiſtrare ipſi non poſſunt iu-
259 ſtitiam,ideò nec memorialia expedi-
re debent,reſcribendo,vt ſic faciat,vel
non faciat officialis,Petra cap.6.nu.86
fol.38.Et proinde, nec banna pœnalia
vltrà iuris diſpoſitionem valent, vti ſi
imponatur pœna corporalis, vel tor-
mentorum,vel ictuum cordæ,vt quidã
Iudex inſipiens ſtatuebat;nam non po-
260 terunt Iudices inferiores alterare
pœnas,Paris de ſyndi. verbo tortura,
verſ. an in cauſa pecuniaria,Marant.in
d.ſua praxi in articulo quæſtionis infe-
rendæ,Maſtrill.poſthæc in tract.de ma-
giſtr.lib.4.cap.18.ex num.16.qui alle-
gat hunc locum, & multa alia adducit.
Sicq; non licebit ſine iuris ordine tor-
quere reos ex proceſſu informatiuo,qa
hoc ſoli Regi conuenit, & Mag. Curiæ
ex cap.Regni,ſi cum ſceleratis in caſi-
bus atrocioribus, iuxta annotata per
Franch.dec.543. & Regijs Audientijs
261 communicatur de ſemeſtri in ſeme-
ſtre,vt ſupra dixi, licet ſecus ſit in cau-
ſis publicorum,& inſignium latronum,
cum ordo ſit ordinem ibi non ſeruare,
vt Viu.deciſ.168.cum ibi allegatis, &
conſequenter vanam dicimus opinio-
nem,tenentium Barones reſtituere poſ-
ſe inſtantias peremptas, & inſufflare
ſpiritum vitæ,eo quod Barones ſint Re-
ges in ſuis Terris,Marant.diſp.6.num.
14.Carau.ritu 49.num.9. Frecc.tit.de
262 orig. Baronum num.8. nam hoc in-
telligitur eſſe verum,circa inueſtita, de
quibus dicitur expropriatus Rex,vt di-
xi ſupra, ſecus in non conceſſis, & ex-
ceptis,vt Carau.ibi, & ita dictat noſtra
præſens Pragmatica,quod Barones nõ
exerceant vltra conceſſa,ſub pœna, &
ſic ſoli Regi competit inſufflare ſpiri-
tum vitæ, & inueſtitis cum Regali di-
gnitate,vt magnis Ducibus, Petra fol.
13.num.25.& eſt ſopitum in Regno,vt
Ritu 248.quidquid dixerit Crauetta
conſ.266.& ita Gramm.deciſ.69 nam
diſpenſatio ſupra ius, non eſt inferiorũ
à Principe,& ſic clauſula,non obſtante
263 ſolius Principis eſt l.formam de offi-
cio

Digitized by Google

cio Prætor.Alex.conſ.123.2.volu.latè
Gram.conſ.'ciui. Regijs verò Audien-
tijs Hydrunti,& Bareſi,ex particulari
priuilegio eſt conceſſa facultas iſta in-
264 ſufflandi ſpiritum,vt refert nouiſſimè
D.Rouit.tit.de inſtant.cauſar. Et ſimi-
liter non poteſt reſcribere in ſanando
proceſſum nullum,ſiuè circa naturalia,
ſiuè ſubſtantialia, Affl.in prælud.Con-
ſtit.d.q.12.Maſtri.vbi ſupra lib.3.cap.
10.nu.127.Nec omittam aliud exem-
plum,pro quo conſultus reſpondi,cum
infinita alia poſſint adduci, An Baro
265 poſſit concedere immunitatem ali-
cui vaſallo ab onere perſonali, reali,
vel mixto? quidam Baro prætendebat
vaſallos ſeruientes ſibi, poſſe facere
immunes, ſic & certos venatores; dixi
ſoli Principi eſſe conceſſum poſſe im-
munitatem dare leg.1. C.de his qui à
Principe vacation. muner.l.1. C.de
immunitat. nemini concedend. lib.12.
ita vt nec Principis Vicarius hoc poſ-
ſit,niſi ſpecifice hoc ius ſit ſibi tributũ,
& ità iudicatum fuit in S. Conſ. con-
tra Baronem qui fecerat immunes ve-
natores,& ſuos ſeruos,in cauſa Vniuer
ſitatis Biccari, cum Marcello Carac-
ciolo. Actuario Figliola; Antibol. de
munerib.vlt.art.num.97.Gloſſ.& DD.
l.omnes C.de annonis Bald. auth. ha-
bita C.nè filius pro patre Seſe deciſ. 9.
Surd.conſ.278. volum.2. & nouiſſimè
Maſtrill.d.lib.3.cap.10. num.127. qui
allegat hunc locum ad fundandã hanc
concluſionem,& ita Ozaſch.deciſi.95.
qui multa ad hanc materiam,quod ſo-
266 li Principi competit cognoſcere quis
ſit immunis,& non alij,& ipſe ſolus po-
teſt dare immunitatem, & in his adeò
ſtrictè proceditur, quod & ſi Princeps
immunitatem concedat,licet eius gra-
tiæ latiſſimè ſint interpretandæ, quia
tamen Vniuerſitati præiudicatur,intel-
ligitur conceſſa in præiudicium ſui,nõ
ſuorum conciuium, Luc.l.1. C. de ex-
cuſat.mune.lib.10.l.actores C.de exa-
ctoribus tributor.quod obſeruari in Re
gia Camera dixit D.Tapp.de Conſtit.
267 Princ.in rub.4.cap.num.31.niſi eſſet
immunitas conceſſa de iuſtitia, vt in
patre onuſto nu. 12. liberorum l. ſem-
per ff.de iure immun. Adde quod in
præiudicium ſui, & Ciuium immunita-
tes Princeps præſtare poterit quo ad
certa munera,non quo ad omnia, vbi
tertio præiudicatur, vti pro gabellis
impoſitis propter debita contracta ab
eo cum alijs,pro neceſſitatibus vniuer-
ſalibus; Idem, & pro ijs pro quibus ipſi
268 participant, vti de comoditatibus pa
ſcuorum,Medicorum,Viarum,Concio-
natorum,& ſimilium,vt Marant.conſi.
80.& Theſſ.dec.257.& dec.149.nam
de iſtis nullus eſt immunis, ad iſta non
extenditur immunitas Principis, nec
iuris,& dicit Surg. in add.ad fratrem
fol.385. quod Princeps de ſuo reficere
debet quidquid immunitatis concede-
ret in præiudicium aliorum, Lucas leg.
vacantis,C.de decur.lib.10.nam regu-
269 lariter ſtricta debet fieri interpreta-
tio in ſimilibus,Franch.dec.259 Surd.
dec.35. ſecus ſi in remuneratione Ca-
pel.Tholo.dec.348.Ripa l.ſi ſe obtulit,
ff.de re iud.n.37.hancq; immunitatem
licet ius tribuat, tamen à Principe eſt
concedenda,Theſſ.dec.267. in ſpecie.
270 Nec Vniuerſitas alicui poteſt immu-
nitatem concedere,nec tacitè, nec ex-
preſsè,Doct.d.l.actores, ità quod neq;
poſſunt præſtare immunitatem colle-
ctarum Syndico,& Electis pro eo anno
quo adminiſtrant,vt multi obſeruant,
Anna ſing.482.licet alij contrarium
ſentiant,quod pro illo anno illa immu-
nitas concedatur à iure,Guid.Pap.de-
ciſio.398. Capyc. in inueſt. verbo ga-
271 bellæ, ver.Camerarius, qui extendit
etiam ad baiulos. Adde quæſtionem
ſatis controuerſam, ſi Vniuerſitas ex
pacto,vel gratia,ſeu meritis,poſſit cui-
quam concedere immunitatem à col-
lectis,alijſq; oneribus;nam tex.l.eum
qui C.de decur.lib.10. videtur innue-
272 re,quod immunitatem tribuere Vni-
uerſitas non poſſit,Bart.vero l.2.in fin.
ff.de iure immun. dicit,quod Ciuitas
non poteſt reuocare immunitatem pa-
cto conceſſam,vt Pariſ. conſ.69. 1.vol.

nam

Digitized by Google

nam non videtur referre,quod hoc ius-
ſit de regalibus, nam verũ quo ad pri-
uilegij conceſſionem,ſed quo ad remi-
ctendum ius,quod ad Ciues ſpectare
poteſt ipſi ſtatuere poterint l.non tan-
tum §.final.ff.de decur. Contraria opi-
nio eſt magis recepta,quod Vniuerſitas
ſine aſſenſu non poſſit ex l.vacuatis C.
de decur. ibi neq; conſenſu Ciuium, &
Lucas l.1.C.de ijs qui à Princip vaca.
vbi dicit tria requiri, cauſam, cõſenſũ,
& auctoritatem, Mut.Surg.fol.386. &
ita in terminis latè Ozaſch.deciſ.95.&
Peregrin.de iur. fiſci titul.de conduct.
num.22.Et quod Electi de regimine
pro illo anno ſint immunes ab aliqui-
bus muneribus, vbi eſſet conſuetudo
antiqua ſit admictere, & non alias in-
nuit Ozaſch.ibi:& ex cauſa an immuni
tas poſſit concedi exteris, vt veniant
ad habitandum, vide Franc.Marc.dec.
273 101.p.1.Nec Barones,quia ſint im-
munes ipſi,poſſunt facere ſuos ſeruien-
tes,hoc enim non eſt conceſſum , neq;
Eccleſiaſticis,vt poſſint eximere à mu-
neribus, Lucas l. ſenatorum C. de di-
gnitat.lib.12.Capy.d.verb. collectæ in
verſ.vaſalli,& familiares;nam nec poſ-
ſunt potiri priuilegio fori ipſius Domi-
ni,iuxta diſtinction. Capyc.dec.12.&
hæc de iure ſunt clara,niſi Baro ex ca-
pitulatione cum Vniuerſitate robora-
ta aſſenſu Regio habeat aliquod ius
exemptionis,& immunitatis in iſtis;pro
vt in Magiſtris venationum,& venato-
ribus Baronum in multis locis vidi, &
Capyc.dict.lo.fol.124. verſ.priuilegia-
tus ab Vniuerſitate,& habetur leg.ve-
natoribus C.de excuſatio. munerum
lib.10.

Ac tandem,nec dare dilationem de-
274 bitoribus poterunt l. Vniuerſa C. de
precib.imper.offeren.cum Principis ſit
ſuſpendere, & diſpenſare ſuper iuribus
creditorum, Theſſa.dec.91.& 186.vbi
ad quæ extendatur hæc dilatio; & An-
na ſing.463.& ad quæ debita non ex-
tendatur videnda ſunt,quæ notabiliter
firmat Boer.dec.295. qui omnes caſus
275 coacervat,& Carau.tit. 287.nec ha-
bet locum contra Neapolitanos, Fran-
ch.deciſ.179.in fine, licet in Regno ex
gratia conceſſa non expediantur quin-
quennales,Rou.Pragm.de ceſſio.bono-
rum,Afflict.deciſ.77. cum duabus ſe-
quentibus, & in Regia Audientia Ca-
labriæ citrà erat conſuetudo antiqua
quod Præſidi licebat dare dilationem
menſis debitoribus, & dum certi mer-
catores ſe oppoſuiſſent, ex Collaterali
Conſilio fuit nobis reſcriptum , quod
Regia Audientia ſe abſtineret, & licet
certioraremus S.E.de antiquo ſtylo,ta-
men non fuit habita ratio de eo;& non
eſt nouum quod hoc licet Tribunali-
276 bus maioribus dare dilationem die-
rum,vt benè Theſſ.dec.186.in fine,ſed
non permitti debet feudatarijs dicit
ibi Theſſa. vnum tamen aduerte,quod
quando Princeps,vel Prorex ex aliqua
vrgenti cauſa voluerit dilationem da-
re,ea non poterit excedere quinquen-
277 nium,alias eſſet debitum remittere ,
Iaſon l.quoties num.5.C. de prec.imp.
offer.ita Guid.Pap.dec.97.& dec.109.
Ex qua ratione inferas, quod nec gui-
datici pro cauſis criminalibus fieri po-
terint longo tempore, Barboſ. l.ſi quis
poſtea nu.147.ff.de iudic. Immo,quod
fortiùs eſt,ſoli Regi,eiuſque maioribus
Magiſtratibus competit diſpenſare, ac
dilationem dare, ſtante concurrentia
278 creditorum,quam ius concedit;vndè
non videbatur eſſe requirendam aliã
auctoritatem , cum ſtante maiori parte
creditorum concurrentium in danda
dilatione, alij cogi poſſunt l. maiorem
ff. de pact.Affl.dec.288.quæ lex maio-
279 rem procedit in concurrentibus cre-
ditoribus anterioribus,& poſterioribus;
nam ſi concurrant ſolum anteriores ,
ſunt ſecuri ſuper bonis,nec non præiu-
dicarẽt alijs nolentibus,Franch.deciſ.
179.l.fin.C.qui bon.ced.poſſ.adeò; vt
280 ligat etiam creditores dotis, D.de
Franch.dec.219. & latius excutit dec,
82. hanc materiam ; & an hæc dilatio
tranſeat ad hæredes impetrantis, vide
Franch.dec.179.nam eſt pulchra quę-
ſtio, & an proſit fideiuſſoribus,ſingula-

riter

riter Barz.decisio.Bonon.78. qui tenet
281 contra Vrſill.in dec.88.& an habeat
locum contra deponentes,quod non
282 Franch.dec.151.neq; refragatur pro
penſione domus,Anna ſing.101.& cõ-
currentia non datur pro ſorte, ſed pro
tertijs in concurrentia creditorum D.
Rouit.Pragm.3.de ceſſ.bonor.num.11.
quod intellige ſi inſtrumentum ſortis,
& capitalis non ſit liquidatum, & re-
ſciſſum: Sed an detur appellatio à de-
creto ſuper concurrentia, Dom.Rouit.
ſuper Pragm.1.tit.cit.Et an debitor te-
neatur dare cautionem iuxta d.l. quo-
ties C. de precib. Imper. offerend.vide
Barz d.dec.Bon.78.ſed ad quæſtionem
principalem redeundo dico, quod tan-
tum maioribus Magiſtratibus hoc fuit
reſeruatum,vt benè Viu. dec.38. latè,
& non alijs, ſed contrarium tenet Ca-
rau.rit.287. num.3. quæ opinio magis
arridet,quod in moratoria ex gratia
Principis reſcriptum requiratur,ſed ea
quæ ex Iuſtitia petitur non requirat a-
liam auctoritatem quam legis, Vaſqu.
controu.illuſtr.35.num.24.Quæ autem
283 oporteat Principi narrari, vt mora-
toria ex gratia valeat,& ſubſiſtere poſ-
ſit,vide Menoch.caſu 303.num.14.de
arbitrar.Iudic.Hucq; confert dicere
de priuilegio Brunduſino, de quo Ma-
xilla tit.de ceſſion.bono. ſuper conſue-
tud. Bari, vbi datur quinquennalis di-
latio accedentibus ibi ad habitandum,
284 quod priuilegium quando procedat,
refert Petra fol.130.num.255. limita-
rem tamen ſecundum adducta per Boe
rium dec.297. quem vide, nam addu-
cit limitationes ad hanc quinquenna-
lem;& procedit dicta dilatio,& priuile-
gium data cautione, ſecundum termi-
nos l.Vniuerſa C.de precib.imp. offer.
non autem procedit in debitis fiſcali-
bus,vt Bar.ibi, nec facta carceratione,
vt pluries obtinui in R.Cam. & nouiſs.
Apicella in Tutam.Paup.latè per totũ.

Nec diſpenſare ſuper natalibus Ba-
285 tonum eſt,l.3.ff de natalib.reſtituen-
dis; nam ſuccurrere imperfectionibus
naturæ maculas abſtergendo à celſitu-
dine dependet § illud, authen. quibus
mod.natural. efficiant ſui, & qualiter
liceat Proregi ad inſtantiam patris,vel
filij,legitimare naturalem,vel ſpurium,
& quando ſit neceſſaria citatio veniẽ-
tium ab inteſtato, ſunt videnda nouiſ-
ſimè adducta per Regent.de Pont.in
ſuo tract.de legitimat.& an conſequã-
tur honores familiæ,& ſedilium legiti-
286 mati, & an ſine Principis reſcripto
Pater poſſit ipſe legitimare filium na-
turalem? quod ſic, & ſit validior ea,
quæ ſit à Principe, Surd.conſ.343.nu.
30.Molfeſ.ad Conſuetu Neap. p.2.tit.
de perſonis quæſt. 10. & poſt eos Ma-
ſtrill.lib 3.cap.10. num.56. in ſuo tra-
ctat.de magiſt. vbi cętera ad hanc ma-
teriam legitimationis vide.

Itẽ excepta dicitur cognitio ad ma-
287 re,& lictota maris: vndè ſi territoriũ
Baronis adhæreat mari, in eo non ha-
bebit iuriſdictionem, nec in delictis in
mari patratis, vel lictore maris dicetur
legitimus Iudex: nam per ictum bali-
ſtæ à mare ceſſat Baronis iuriſdictio,
Frecc. tit.quis dicatur Marchio nu. 4.
& habet Curia pro hoc in diuerſis Pro
uincijs Officiales Regios Portulanos,&
Viceammiratos,quibus cura eſt, nomi-
ne Regiæ Curiæ, nè fiant exituræ, &
quod naues onerentur non vetitis mer
288 cibus,ac cognoſcant de delictis inibi
patratis;concordat hæc obſeruantia
cum l.1.C.de lictor.& itineri. Hinc Ba-
ronibus prohibitum eſt, facere portum
in ſuo territorio propè mare, Lanar.
conſ.67.nu.30.Loffred.conſ.24.& poſt
hæc D.de Ponte in d.ſuo tract. tit.de
Portu,Verum multi Docto. tenent Ba-
rones habentes iuriſdictionem in ter-
ritorio habere etiam in mari adiacenti
Belluga in ſpecul.Princ.rub.30.Frecc.
in tit.quis dicatur Marchio num.3.at-
tamen communis eſt in contrarium,
Cancer.var.reſolut. cap.13.num.236.
Ozaſch.dec.155. Maſtrill.nouiſſimè li.
4.cap.16.num.162.ſed Reg.Tapp.ſub
tit.de offic.Procur.Cæſar.ſuper Conſt.
Regni incip.Dohanæ nu.2.tenet quod
Baronis iuriſdictio in mari adiacenti
pro

Digitized by Google

pro delictis ibi factis ſit cumulatiuè
cum alijs officialibus Maris, vt dicã in
ſequent.& ſic,ſi conceſſio eſſet facta
cum regalibus, vt fit magnis Ducibus,
vt ſupra dixi,tunc intra mare per cen-
tum milliaria habent iuriſdictionem,
Ozaſch.dec.155.Barto.in tractat.de
inſula,Hierony. de Monte in tract. fin.
regūd.cap.7. Frecc.de ſubfeud.tit.de
officio magni Admirati,vbi videre po-
290 teris differentiam vice Admirantiũ,
Portulanorum,ac Secretorum,qui om-
nes habent cognitionem priuatiuam
in eos,qui viuunt ex arte maris, ſecus
ſi aliquando exercerent; nam tunc nõ
gauderent,cum ſit præſumptio fraudis,
Franch.dec.175.& deciſi.142. vbi di-
ſcutit, an Pragmatica de latronibus, q̃
tribuit iuriſdictionem capienti, habeat
locum in præiudicium Admirati;& qđ
vice Admiratus habeat quinquaginta
milites, de quibus debet dare notitiam
Magnæ Curiæ, vide Grammat. conſil.
ciuil.108.& eo caſu cum de ijs cogni-
tionem habeat Magna Curia, non po-
terit citare eos, & citatio expedita,eſ-
ſet nulla vti incompetenter emanata,
& proindè contumacia non eſt purgã-
da,vt ibi Grammat.in terminis,& Ca-
pyc.deciſion.9. & creditur literis eius
pro remiſſione concedenda, Dominus
de Pont.loco citat.Adde,circa intelle-
ctum officij Magni Admirati,multa iu-
ra Regni, quæ ſimul congregauit Do-
minus Tappia ſub tit.prædicto,& qua-
les prærogatiuas habeat contra om-
nes,qui viuunt ex arte maris, nautas,
fabricatores vaſcellorum, & eorum fa-
milias, ac contra ſuos Vice Admiratos
officiales, & ſeruientes, vide Franchis
deciſio. 417. & valdè fuit in Conſilio
291 altercatum, an remiſſio deberetur
Magno Admirato de ſubdito ſuo, qui
offenderat miniſtrum Magnæ Curiæ
Vicariæ,& vim faciebat, quod cauſa
non debebat remitti, quia erat offenſa
M.Cur.ex d.l.nullum C. de teſtib.quæ
fuit extenſa,quod qualitercunq; offen-
datur ſuperioris iuriſdictio, is cogno-
ſcere debeat,vide Franch. d.dec. 711.
part.vlt. ſed in delictis factis non intra
292 mare,ſed propè mare,quod Baro ter-
ritorij debeat cognoſcere,& nõ Admi-
ratus,vide Franch.dec.142. D.Tappia
fol.180.ſuper iure Regni,& f.383. vbi
alia congeſta reperies ad talem mate-
riam;quid vero ſi Rex concedat Baro-
ni Inſulam,quæ extat in mari, infra qđ
293 ſpatium habeat iuriſdictionem, & an
habeat ius piſcandi,vide Frecc.d.titul.
quis dicatur Marchio num.6. Capy.d.
verſ.cum lictoribus.
Excepta eſt etiam cognitio portula-
294 niæ,non ſolum maris,ſed Terræ cum
pro excepta ſit tenta,Ann.ſing.587.&
ſic ſeruatur in Regno, nam ſi Barones
aliqui tenent, eſt ex priuilegio parti-
culari, vel quod ſeparatè emerunt à
Curia, non quod inſit feudo, cũ ſit iu-
riſdictio diſtincta,& priuatiuè ad Baro-
nes,quæ exercetur per Reg.Cur.Siclæ;
Portulaniæ etiam iuriſdictio, ad mare
concernit,vt cuſtodiantur portus,& li-
ctora, nè inde extrahatur aliquid, vel
in eo immittatur,Portulano inſcio,cap.
Regni,vt illorum fraudibus,& cap.ſeq.
vbi Campan. latè, Portulania Terræ
295 concernit,vt loca publica,& viæ pu-
blicæ non impediantur,tam in vrbanis,
quam in ruſticis,vt ff.de via publica,
& rubr. ff.ne quid in loco public. quia
vias,& loca publica cuſtodire,eſt de re-
galibus l.3. verſ.curent ff.de via publ.
la prima,& ex officio poteſt Portulanus
procedere, & de facto tollere, & ſum-
mariè pœnas exigere,forma Reg. Ca-
meræ ſeruata, & notat nouiſſimè con-
trauentiones huius materiæ Dom.Ro-
uit.Pragmat.3.tit.ne quid in loco pub.
Idemq; obſeruatur in cognitione pon-
296 derum,& menſurarum, quæ ſunt ex-
cepta,Affl.Conſtitut. Regni ad legiti-
ma pondera,& Conſt. Regni mercato-
res,& in Regno non habet dubitationẽ
licet contrarium tenuerit Guid. Papa
dec.490.de qua materia vide Campa.
cap.65. & iuriſdictio ad quæ extenda-
tur circa fraudes in ponderibus,& mẽ-
ſuris,& in qualitatibus, & quantitati-
bus,Marant.vbi ſupra verb.iudicium.

ſeculare, vel Eccleſiaſt. num. 28. & nota
297 difficultatem de quodam Barone habente hoc priuilegium, qui prohibebat Catapanos creatos ab Vniuerſitate, nè exigere poſſent pœnas, & per S. C. fuit decretum in cauſa inter Baronem Caſularum, & Vniuerſitatem, Actuario Felice, quod cauſæ ponderum ſint ſolius Baronis; Quo verò ad contrauentionem aſſiſæ, procedant Catapani creati ab Vniuerſitate, & non ſe intromittat Commiſſarius ponderũ, & menſurarum. Adde an iuriſdictio ponderũ, & menſurarum, quam exceptam diximus ſit priuatiuè, vel cumulatiuè ad
298 Baronem, Campa. dicto cap. Regni 65. & Anna ſing. 388. dicunt, Baronem poſſe cognoſcere præueniendo, quia cumulatiuè videtur iuriſdictio excepta, ſed contrarium ſeruatur, & iure, iuxta ea, quæ diximus ſupra in materia prorogationis iuriſdictionis, quod quãdo iuriſdictio non tranſit in genere iuriſdictionis, quia excepta pro Principe fuit retenta, tunc ſemper exceptiuè, & priuatiuè conceſſa intelligitur; & exindè concludimus, quod aut tractatur de delicto falſorum ponderum, vel menſurarum, pro quibus de iure pœna eſt falſi, & tunc cumulatiuè eſt iuriſdictio; ſi autem tractatur de menſuris iuſtis, & ponderibus, ſed non adæquatis per Regiam Siclam iuxta ſuas inſtructiones, & in his non debet ſe intromittere Baro, niſi habeat priuilegium expreſſum, vt benè aduertit poſt hæc nouiſſimè Dom. Rouit. tit. de ponder. num. 5. quia hæc eſt excepta iuriſdictio, vltra ius commune.

Exceptum eſt etiam priuilegium recurſus ad Principem de viduis & miſerabilibus perſonis, ac Eccleſiaſticis qui bus à iure eſt prouiſum Principem adire ſiuè agant, ſiuè conueniantur, vel ipſi accuſẽtur; poterint enim adire ſu-
299 periores ommiſſis medijs, ac etiam variare l. 1. C. quando Imperator int. viduas, & pupill. Iſtud priuilegium inſertum in corpore iuris non tollitur, niſi expreſsè eis ſit derogatum, & poterit à Principe tolli, cum ſit iuris poſitiui, ſuper quo Princeps diſponere poterit; vt dixi pragm. 1. ipſa tamen conceſſio debet ſpecificè fieri, vt derogetur d. l. prima, nec ſufficiet quæuis conceſſio generaliſſima, etiam regalium, latè D. de Franch. dec. 192. niſi ſit facta cum
300 clauſula, pro vt melius tui prædeceſſores tenuerunt, de qua clauſula Franch. in dict. dec. 192. tunc ſi probabitur ipſos habuiſſe hoc priuilegium ſubintelligetur, cum relatum ſit in referente l. aſſe toto ff. de hæredib. inſtituend. qđ excutitur per Franch dec. 187. & dec. 517. latè; nam cum iſta priuilegia ſint inducta miſerationis cauſa, ità vt ijs re-
301 nunciari non poſſit Franch. d. deciſi. 192. ac cum tertijs præiudicent ſtrictiſſimè interpretari debent, Vrſi. dec. 257 licet multi teneant ſub generali inueſtitura tranſire hoc priuilegium, Theſſaur. dec. 177. num. 10. vbi multa notabilia.

Sed quomodo Rex potuerit dero-
302 gare priuilegio viduarum miſerabilium, ac fortiùs Eccleſiarum multi curioſi elaborarunt, cum Doctores ſurda aure pertranſeant, nam ex vna parte iſta conceſſio videtur contra directam Eccleſiæ libertatem, quod iura ciuilia, & naturalia prohibent, Authẽ. caſſa C. de ſacroſanct. Eccleſ. cap. cum Eccleſia, de conſtitu. ex altera parte videtur quod Princeps hic non diſponit ſuper alienis, ſed ſuper ſuo priuilegio, & iuriſdictione conceſſa, quæ ab eo fluit, & refluere pōt l. prima §. cũ Vrbem ff. de offic. Præfect. Vrbis, vndè ſi ei placuit priuilegiare, vt eccleſiaſticæ perſonæ poſſint eum adire ommiſſis medijs, pòtuit ſuper iſto iure poſitiuo contrariũ decernere; nec iniuria fit eccleſiaſticis, eo quod Princeps præcipiat, vt cauſa
303 terminetur prius in Curia Baronali, quam in alia; nam denegatur audientia, vide Capycium in inueſtitur. verſi. etiam ad inſtantiam fol. 128. Adde eundem Capycium deciſio. 160. & diſputat latius hunc articulum Iaſon lege Gallus, §. & quid ſi tantum ff. de

ff.de liber.& poſthu.& benè Tiraquell. de retract. §.1. gloſſ.8. num.42. quod Princeps ſecundum communem opinionem poteſt denegare beneficium ſtatuti clericis, quid vero aſſertiuè ſit dicendum,non videtur hoc loco decidendum. Pro nunc ſcias quod perſonæ
304 Eccleſiaſticæ ſunt priuilegiatæ ſi agant, vel conueniantur pro bonis Eccleſiaſticis,Afflict.& Vrſill.deciſi.257. cap.cum ſit generale, de foro compet. Carauit.Ritu 229.quid vero ſi agant, vel conueniantur ſuper ſuis patrimonialibus,vide Nigrum cap. Regni 24. In criminali vero gaudent electione fori pro iniuria,vel offenſa facta,Anna allegat.146.Viuius deciſio.27. vide nouiſſimè Franch.deciſio.597.vbi fuit
305 valdè dubitatum,ſi clerico competat pro actione criminali præfatum beneficium variationis fori,& oriebatur difficultas,nam ſi pro patrimonialibus bonis non videtur gaudere tali priuilegio; Ergò neq; pro priuata iniuria, ſi ea non dependeat ex cauſa Eccleſiæ, intuituq; ſui officij; Attamen fuit deciſum ibi,quod clericus gaudeat etiam in criminali,cum miſerabilibus comparetur, & licet pro patrimonialibus non gaudere aliqui dixerint; Nuper apud tribunalia, diuerſimodè fuit etiam deciſum,vt refert Dom Tapp. ſuper iure Regni in Conſtitutione ſtatuimus nu. 23.ſed nouum dubium inſurrexit in Regia Audientia de clerico in minoribus qui variauerat ad forum Tribunaſis pro homicidio fratris. Baro petebat remiſſionem, & dicebat non obſtare
306 variationem,quia clericus non poteſt accuſare ad pœnam ſanguinis,vnde eius querela erat nulla, & vti nulla non poterat dare ius variationis cauſæ cap.in Epiſcopatu de rept. & ibi Abb. Folier.dict.practica crimin.canon.verbo accuſare, & cap. ſignificaſti de homicid.& latius cap.prælatis de homicidio in ſexto; vbi omnes Canoniſtæ, &
307 ſecundum hanc opinionem inclinabant omnes Magnifici Auditores; ſed quia habuimus etiam pro vero, quod ius variationis competit clericis, & eccleſiaſticis, quando ipſorum perſonæ ſunt offenſæ, & non quando accuſant pro morte ſuorum, ideò cauſa fuit remiſſa,& poſteà edita fuerunt commentaria eruditiſſimi Dom. Rouit. qui ſub tit.de compoſitio.pragmat.octaua,num.18.mouet etiam hanc quæſtionẽ,&
308 ità videtur concludere; Eccleſiæ verò ſemper gaudent ſine vlla limitatione Anna dict. allegation. 146. Franchis deciſio.233. & etiam Vniuerſitates,& licet Carauit.Ritu 233. num 3. videatur contrarium aſſerere,tamen cum Vniuerſitas, Eccleſiæ, pupilliſque comparetur leg. Rempublicam C.de iure Republic.Euerard. loco topic.cit. non dubito,& ipſas potiri debere, & in terminis Addentes ad Capycium deciſio.160.Cala tract.de modo probandi fol. 11. num. 59. Qui verò propriè
309 compræhendantur appellatione viduarum,pupillorum, & miſerabilium perſonarum,vt dict. l.prima,an omnes viduæ,vel ſolum miſerabiles,& pauperes?& videretur quod ſolum pauperes, & miſerabiles. Illa enim dictio (&) ſecundum ſui naturam videtur quod deſideret concurſum copulationum,& repetat cum eiſdem qualitatibus, vt dixi latè in rubrica; attamen viduas etiam diuites contineri,multi dicunt,nam ſa-
310 tis ſunt miſerabiles, cum ſuis viris ſint orbatæ, ita vt Regina vidua dicetur miſerabilis,& includetur ſub ſtatuto,ita Imbrianus in tractat. de primo, & ſecundo benefic.cap.primo,qui fuit meus Collega in Regia Audientia, D. de Franchis deciſio.100. num.9. & licet hoc priuilegio non potiri viduas inhoneſtas multi dixerint, contrarium tamen eſt deciſum Dominus de Franchis deciſio.233. nam ſatis ſunt miſeratione dignæ; Adde,quod prædicta diſſentio ſic conciliari poterit, quod
311 meretrices gaudeant, ſed vidua non meretrix publica,ſed aliquando ſui copiam faciens, eam non gaudere dixit Couarruuias practicarum quæſtionum cap.7. Andr. & Afflict. dict. Conſtitu-

tione ſtatuimus. Nec gaudet vidua quæ virum occidit. Couarru. practicar. quæſtionum, cap. 6. num. 3. in fine, & quod vidua diues non gaudeat, dicit Theſſaur. deciſio. 177. in fine, ſed eius opinio in Regno non ſeruatur; Accidit tamen in facto quæſtio de vidua, quæ in ciuili cauſa conuenta variauit forum, Actor petijt fieri compromiſſum quia in gradu conſanguinitatis habili erat, iuxta Pragmaticam vidua di-
312 cebat habere de iure variationem, & electionem, quam fecerat de Magna Curia, dubitatum valdè fuit, dixi quod ſtatutum compromiſſi, licet fauorabile ſit, non tollit priuilegia inſerta in corpore iuris, Franchis deciſion. 192. niſi expreſsè cuique hoc priuilegium etiam miſerabilium fauore introductum, conceſſum fuerit, & ſpecifica eſt facienda derogatio, Franchis deciſio. 162. ideò non obſtare exceptionem compromiſſi aduerſus variationem dixi, idemque ſeruatur in pupillis, qui gaudent prædicto fori priuilegio, etiam ſi diuites ſint, nam quia patre carent inter miſerabiles nominantur, Franch. dicta de-
313 ciſio. 100. vbi excutitur an pupillus dicatur qui non habet patrem, vel qui eſt minor, ita vt ſi habeat patrem, poſſit de bonis aduentitijs adire Principem, ſi verò mortuus erit pater, non eſt dubium quod pupillis competit variatio; Immo iudicatũ fuit in S. Conſi-
314 lio, quod etiam ſi filij ſint adulti poterint habere hoc priuilegium recurſus, ſic refert Viſcont. ad deciſion. Franch. 100. verum ſi pupilli conuenirentur ex paterno contractu, vel lite cæpta cum defuncto, non poſſent ex
315 perſona ſua forum mutare, vt Ritu 234. quem declarat Viuius deciſ. 250. & excutit, & limitat Franch. dec. 364. quod intellige lite conteſtata cum defuncto, ſecus ſi cæpta tantum leg. hæres abſens, ff. de iudicijs, Domin. Tappia dicta Conſtitutione Regni ſtatuimus num. 29. nam per litis conteſtationem inſtantia Iudicis dicitur cæpta, & obligatus ille ex quaſi contractu lege amplius non peti ff. rem ratam haber. & ita Franch. dec. 647. & ad id quod dixi, quod pupillus quando ex contractu paterno conuenitur, non poteſt variare forum, limita niſi conueniretur à perſona priuilegiata; nam tunc conquaſſantur priuilegia; licet ex contractu paterno conueniretur, & ſic ipſe non poteſt priuilegio vti, ſed contra eum habetur ratio ætatis pupillaris, nouiſſimè Franch. deciſi. 553. ſed quid
316 ſi fuerit facta variatio per pupillum, vel alium priuilegiatum, ſi interim ille moriatur, an poſſit peti per Baronem remiſſio, vti ceſſante perſona priuilegiata quæ tribuebat iuriſdictionem ſuperiori? Dum occurriſſet talis caſus fuit prouiſum in Regia Audientia, quod procederetur petita remiſſione non obſtante, qđ acquiſitum erat ius Tribunali per variationem, Guid. Papa ſingular. 461. Addentes ad deciſio. Afflict. 146. Franch. deciſio. 257. in fine, ex barto l. prima ff. de pœnis. Sed quid ſi pendente cauſa ſoror occiſi, quæ erat maritata fiat vidua, an poſſit variare ex dicto priuilegio leg. vnicæ, ex ſuperuenienti priuilegio fori? ex hac occaſione erit diſcutiendns articulus quotidiè controuerſus, Si priuilegium fori ſuperueniens poſſit muta-
317 re inſtantiam cæptam ciuilem, vel criminalem ad nouum Iudicem; & ex text. l ſi quis poſtea ff. de iudic. & l. penult. ff. de iuriſdictio. omnium Iud. probatur quod vbi cæptum eſt iudicium, ibi debet terminari, quocunq; priuilegio poſteà ſuperueniente, quia preuenta eſt iuriſdictio ſuper cauſa, in cuius præiudicim forus non poterit mutari, & ita Franch. deciſi. 544. pro vt ſi fue-
318 rit cæpta cauſa coram priuilegiato, licet moriatur priuilegiatus, cauſa ibidem cæpta debet habere finem, Valaſ. conſul. 57. Franch. dec. 257. in fine, & hæc eſt regula. Limitatur modo, niſi priuilegium obuenerit illi ex motu proprio Principis eligentis eum ad militiam, vel ad magiſtratum, ex quo mutatur forus, tunc cauſa cępta poterit

peti,

319 peti,vt remittatur ad nouum Iudicẽ,
ita gloſſ.penultim.ff.de iudic.d.l.ſi quis
poſtea,text.l.qui autem,& gl.ff.ſi quis
caut.quam extollit Roman. conſ.237.
& communem ait Alexand.leg. ſi quis
quemquam ff.ſi quis caut. nu.3. Gabr.
Roma.concluſ.4.num.20. tit.de iudic.
Cabed.dec.24. cum ſeq. Loffr.dec.70.
ſecus ſi voluntariè, & ad petitionem
priuilegium ſit impetratum; nam tunc
non proderit hęc limitatio,ſed ſeruãda
erit regula, vt Franch. diſputat d.dec.
544. ſublimitatur id quod dixi, quod
priuilegium motu proprio trahit ad no
uum Iudicem cauſas etiam cęptas,dũ
modo priuilegium ſit perpetuum; nam
ſi quis ad breue tempus erit creatus
320 miles,tunc potius ſuperſederi debet
in cauſa,quàm ad nouum forum muta-
ri inſtantia cępta, ex text. l. non diſtin-
guemus §.item ſi quis Romæ ff.de re-
cep.arb.ſic probat etiam text. l.ſi reus
ff. iud. ſolui, & ita conciliat opiniones
Aret.cap. cauſam el ſegundo, num. 9.
extra de teſti. & hanc diſtinctionem
ſequitur Barboſ. nouiſſimè d. l. ſi quis
poſteà num.140. ff.de iudic. Cabed.d.
dec.24. num.8.ſed an idem ſit ſeruan-
321 dum in criminali? videtur quod ar-
gumentum de ciuili ad criminalem va
let l.abſentem ff. de pœn. ſic probat l.
hos accuſare §.hoc beneficio ff. de ac-
cuſ.Bart.l.1.ff.de pœn.quę eſt origina-
ria omnium,quod initium præuentio-
nis delicti attendatur; In contrarium
fortiter vrget text.leg. qui cum vno §.
reus ff. de re milit. cuius verba ſunt,
Reus capitalis criminis voluntariè mi-
les, ſecundum Diui Traiani reſcriptũ,
capite puniendus eſt, nec remittendus
eſt eò, vbi reus poſtulatus eſt, ſed vbi
accedente cauſa militiæ audiendus eſt,
ſic gloſſ.pen.d.l.ſi quis poſtea ff.de iu-
dic.vbi Angel.num.4 conatur concor-
dare, quod Iudex primus poterit con-
demnare, ſed executio illius ſententiæ
fieri debet per Magiſtrum militum, &
ſic dixit Barto.d.l.1.num.3.ſed reprę-
henduntur communiter, nam qui eſt
competens ad condemnandum, et eſt
ad puniendum l. cum quædam ff. de
iuriſd.omnium Iudic. prout dicunt in
d.leg.ſi quis Alber. Fulgoſ. Iacobin.&
alij; ſed quod poſſit cognoſcere,& exe-
qui ſecundus Iudex,vt probat etiam
text. l.hos accuſare ff. de accuſ. ſic l.ſi
adulterium §.fin.ff.de adulr.Horum ti-
more Doct. d.l.hos accuſare, & in alijs
dictis legibus dicunt,quod aut quis ac-
cuſatur de delicto commiſſo ante ma-
giſtratum, vel forum mutatum, de quo
322 non fuerit accuſatus, nec nomen rei
receptum erat inter reos,& tunc Iudex
ſecundus erit adeundus,aut præuentio
erat facta per primum Iudicem in in-
quirendo, citando, ac recipiendo no-
men rei,& tunc procedit regula,quod
vbi cęptum eſt iudicium, ibi debet ter-
minari,& ſic Barboſ. in d.l. num 173.
cum ſeq. Et ſi efficeretur contumax,&
tunc non poſſet audiri coram ſecundo,
niſi eo præſentato, Carauit.Ritu 205.
num.2.nec pendentia alleganda,è con
tra, de præuentione primi Iudicis opi-
tularetur,cum contumax perdat priui
legium fori, niſi ſe præſentaſſet, quod
latius explicat Barboſ.vbi ſupra ex nu.
179. ſi verò quis mutauerit forum, &
ſtatum,vti clericus,tunc à quo ſint re-
cognoſcendi,ſi delictum ſit factum an-
te clericatum, dicam in ſequ. parte.
Quid ſi conuenirentur vti laudati au-
323 thores, an ex perſona eorum poſſint
declinare forum,& variare? dic, quod
neq; poſſunt,ſi ex paterno cõtractu no-
minantur vti hæredes; ſecus ſi ex facto
proprio eorum,vel ſuorum Adminiſtra-
torum,Affl.dec.212. & Viu.dec.250.
& ad Capyc.Add.deciſ.109 nam etiã
324 reſtitutio in integrum denegatur ex
facto paterno,& licet antiqua fuerit cõ
trouerſia ſi venditor Author laudatus
ex ſua perſona poſſit declinare forum,
ex l. venditor ff.de iudic.teneaturq; de-
325 fendere nominantem in foro empto-
ris,tamen quando ipſe eſt priuilegiatus
quod poſſit vti iure ſuo, forum eligen-
do,vti dicunt in clericis,ac Neapolita-
nis,qui tradunt Capy.dec.197.& An-
na ſing.45.qui hanc opinionem ſecta-

tam magis,quam aliam dicit,& Vrſill. dec.380.ſed ſupradicti ſunt particulariter priuilegiati, quod priuilegium nó eſt trahendum ad pupillos, & alios,ſed ſeruandam eſſe regulam alij tenent, vt Couarr.pract.queſtio.cap.8. Cabal.de euict.§.3.num.119. Gramm.deciſ.21. Gaylla obſeruation.37.Barboſ. dicta lege venditor numer. 99. conciliat, quod aut venditor ſuſcipit iudicium, & actor contentatur recipere illum in iudicium dimiſſo emptore, & tunc poterit allegare ex ſua perſona omnes exceptiones fori,etiam perſonales;alias ſi actor noluerit nouare, nec mutare iudicium,venditor vti aſſiſtens,non poterit ex ſua perſona opponere fori declinatoriã ex priuilegio iuris,vel Principis ei conceſſo,& ſic pupillo non cõceditur variatio: Quid ſi pupillus ha-
326 beat Auum,in cuius eſt poteſtate, & filius ſit mortuus, fuit dubitatum,an gaudeat; & deciſum quod non,nam ſicuti viuo patre non gaudebit, ſic eo mortuo,viuo tamen Auo, Franch.dec. 671.ſed non per hoc quod pupillis habentibus patrem,vel Auum non datur
327 variatio, ergo ceſſabit eis beneficiũ reſtitutionis,quando erunt læſi,tam in iudicio,quam extra,ad tex.l.patri ff.de minor.Sforz.quæſt.49.artic.1.latè, ſed quid in virginibus conſtitutis in patria poteſtate conuentis,viuo patre,pro bonis aduentitijs, an gaudeant beneficio variationis? variæ fuerunt ſententiæ in
328 Regia Audientia,nam ex dec. Franch. conſtat illas gaudere, & ita Milan. dec.Sicil.5.par.2. ſed Adden.ad Franch.d dec.dicunt vidiſſe Sac.Conſilium aliter etiam decidiſſe, vndè rectius cogitandum erit, & hanc ſecundam opinionem approbat benè Nouar. q. 11. ſect.1.Quid ſi virgo fuerit ſtuprata, an poſſit variare, & forum eligere cum tempore querelæ non ſit virgo? Fran-
329 ch.dicit quod poteſt; nam virgo violenter corrupta non dicitur ſtuprata, vt in dec. 590. Si ergo ſtuprum fuiſſet voluntarium, Franch.ibi non loquitur; ſed ego dico quod tunc non admitti debet, nam ex ſuo delicto priuilegium virginitatis amiſit, quod ei opitulari non poteſt,Viu.vlt.par.dec.511.& cap. ex eo de regul.iuris, ſed continuò vidi dubitari quando prçſumitur ſtuprum fuiſſe coactum,an credi debeat mulieri dicenti eam vi fuiſſe ſtupratam? eſt vtilis,& quotidiana inueſtigatio,tum quia pro violento ſtupro datur pęna mortis,vt Franch.nouiſſimè dec.534. ſed pro voluntario datur pœna pecuniaria §.item lex iulia inſt.de publ. iudic.Gramm.voto 3.Menoch.caſu 288. de arbitr.iud.Viu.dec.299.vndè longa eſt diſtantia; mulieri ergo dicenti ſe
330 ſtupratam violenter,non creditur, vt Maſcard. concluſ.181. num.34. Boer. dec. 319. cum alijs cumulatis, & ita poſt eum Farin.quæſt.43. nu.94. quod violentia præſumeretur ſi fuiſſet mulier ligata,ſi audita fuiſſet vociferari, ſin ſecus non poteſt ſuaderi, mulierem ſic faciliter potuiſſe ſtuprari, vt hanc communem dicit ibi Farin.eo maximè ſi diſtulerit querelare,Viu.dec.53.Ba-
331 iard.ad Clar. §.ſtuprum num. 40. & licet multi Doctor.teneant, quod ſatis violentia dicatur illata,ſi mulier fuiſſet ſuaſionibus,vel blandis verbis inducta, ita quod pœna violentiæ teneatur, vt Viu.dec.299.num.8.Afflict.Conſt.Re-
332 gni ſi quis non dicam rapere, & vbi ſupra Baiard. attamen in Tribunalibus receptior opinio eſt reputata, ac magis de iure valida, quod non dicatur violentata mulier ſuaſionibus; cum rarò,aut numquam ſine ſuaſionibus, & precibus talia committantur, etiam cũ publica meretrice, Baiard.vbi ſupra §. adulterium num.72.Boſſ.titu.de damnat.coitu nume.66. Polydorus Ripa tract. de noctu.cap. 23. niſi promiſſio fuiſſet doloſa ex cauſa deſponſationis, vel ſimilium,Theſſ.dec.218.nu.5.& 9. Caball. caſu crim.20. & in tantum eſt vera dicta propoſitio, quod licet conſtaret oſtium illius domus fuiſſe fractũ, non per hoc cognitio violenta erit prçſumenda,vt Baiard. d.§.ſtuprum num. 36.Decian.reſponſor. lib 8. c.15.to.2. & be-

& benè loco citato Polidor. diſtinguit, & ex ijs habes, quando virgo poſſit variare, & Baro poſſit aduerſus electionē fori ſe defendere; & redeundo ad materiam; Mirabiles autem perſonæ quæ dicantur, vt gaudeant hoc priuilegio, Doctores variè in hoc ſunt loquuti. Afflict. d. conſt. ſtatuimus, numerat paupe
333 res, leproſos, debiles, & perpetuo morbo fatigatos, Theſſaur. latius ſe extendit, ſicut videre poteris deciſion. 176. Viu. dec. 65. includit ſtudentes vti miſerabiles, quia extra patriam habitant, vt literis vacent, quod proſequitur latius dec. 521. vbi dicit mulieres etiam quæ habent maritum inutilem, vel cōdemnatum ad triremes, quod gaudeāt hoc priuilegio, Franch. dec. 233. non excludit meretrices, Couarr. practicar. quæſtion. cap. 6. multa alia adducit, vt videre poteris, Adde Menoch. de arbit. Iudic. caſu 66. & Franch. nouiſſimè deciſ. 608. quod ſenes decrepiti, & non perſpicaces gaudeant, ſic & fatui Affl. deciſio. 257. Capyc. dec. 160. furioſi, & prodigi, Franch. dec. 198. & an Milites Sancti Lazari, vel Sancti Ioannis gaudeant vti clerici, vide Add. ad Capyc. dec. 109. nu. 10. Ozaſch. dec. 27. nu. 28 & an Peregrini, mercatores, decocti, infantes expoſiti, cæci, leproſi, conuerſi ad fidem, diuturno morbo fatigati, vide Dom. Tapp. in præcit. conſtit. An Curiales? ex ritu 232. eſt ſtatutum gau
334 dere Curiales Magnæ Curiæ, ſed fuit altercatum de Curialibus Regiarū Prouinciarum, & iure eos non ſubaudiri dixit Dom. Tapp. ſuper d. Ritu lib. 3. licet de facto non ſeruetur, quia admittuntur, Carau. d. Ritu 232. & an conſortes litis non priuilegiati gaudeant? dic quod ſic, ſi lis eſt indiuidua l. 1. C. ſi
335 in communi cauſ. reſtit. poſt. ità Theſaur. dec. 177. num. 2. & quando diuidua, vel indiuidua ſit, dicam infra pragmat. hac parte ſequ. Quæ omnia Iudicis arbitrio relinquuntur, Carauit. Ritu 233. num. 7. nam qualitates miſeriæ, viduitatis, & ſimilium debent ante omnia probari, qua probatione facta, Iudex arbitratur ſi gaudere debeant, vt ibi Carau. Maſcard. de probat. concluſ. incipient. miſerabiles; Veruntamen ſi Barones non habeant derogationem huius priuilegij, vel, vt dicunt, clauſulas abdicatiuas, vt Vrſil. deciſio. 257. & Franch. dec. 517. aduertas, quod poſſunt tueri eorum iuriſdictionem, ſi vaſalli ſine remedijs iuris requiſitis forū elegerint, vel variauerint, nam dico, q̄d iſtæ perſonæ habeant electionem fori ſuperiorum, veluti ſuæ Regiæ Audientiæ, Mag. Curiæ, Sac. Conſilij; alios ve-
336 rò Iudices incompetentes eligere non poterint, vti ſi velit adire Regiam Audientiam, non de ſua Prouincia, vel Iudicem alterius Terræ, vel Iudicem alicuius officij, vti Admirati, & cœterorum, hoc non conceditur, Carauit. d. Ritu 233. Sicq; competentem debent adire Iudicem, ſiuè agant, ſiuè conueniantur, vel accuſentur, Viu. deciſ. 65. Affl. dec. 257. Adde quod competentes intelligere debes Regia Tribunalia, vicem Regiam repreſentantia immediatè; nam priuilegium iſtud eſt conceſſum adeundi Imperatorem, vt in d. titu. C. quand. Imperator, Indè in facto quidam priuilegiatus adiuit Iudicem
337 ſecundarum cauſarum, iurando perhoreſcentiam primi Iudicis, & dixi talem variationem non fuiſſe legitimam ex allegatis; Immò nec Iuſtitiarij Prouinciarum eſſent legitimi, niſi ex Regni cap. 205. eſſet eis conceſſum, Affl. dec. 257. & aduertit D. Tappia ſuper d. cap. Regni, quod capitulum incipit, quia nulla, & videtur innuere Caraui. Ritu 54. in fine, & ſituauit D. Tapp. in titul. de officio Iuſtitiarij, & nota hanc quæſtionem, nam ſepius accidit, & præcipuè in Regia Audientia Calabriæ, vbi ſunt Barones dependentes à Biſiniano, qui prætendunt poſſe variare de primo ad ſecundum, vel tertium Iudicem, & iudicauimus non eſſe admittēdam ex prædictis. Verum in cauſa criminali de perſona priuilegium petere, & allegare debent, Carauit. Ritu 230. licet Afflict. d. Conſt. ſtatuimuis contra-

rium

rium ſenſerit; Competit enim non ſolũ
electio, ſed variatio, Carau. d. Ritu 233
nam licet fuerint contenti adire ſuum
Iudicem domicilij, poterunt variare ad
ſupremum, & à ſupremo ad ſuum, quod
338 eſt mirabile, quod à Conſilio poſſit
variari ad Iudices Baiulorum, Vrſiilus
dec. 257. Foll. d. pract. crim. tit. audian-
tur excuſatores num. 90. Quæ varia-
tio poterit peti etiam lite conteſtata;
339 Imò etiam cauſa appuntata, licet ſit
exceptio fori, quæ ſecundum regulas
deberet opponi ante litis conteſtatio-
nem, Franch. deciſ. 100. & ligat manus
340 Iudicis ſtatim, quod eſt petita ipſa
variatio, licet non fuerit inhibitum; pro-
vt eſt deciſum in Conſil. per Franch.
dec. 294. niſi Baro haberet priuilegiũ
derogatorium Franch. dec. 187. & de-
ciſ. 192. Tamen variatio non competit
iſtis perſonis, ſi fieret in fraudem, dico
quod facta concordatione inter partes,
ſolent petere variationem ad ſuum do-
micilium, & eis non eſt concedenda, cũ
ius ſit quæſitum illi Curiæ, & ius priui
341 legij variationis ceſſauit facta con-
cordia Franch. dec. 100. nu. 21. & Ca-
rau. d. ritu 233. diſputat, ſi vidua quæ
variauit forum, lite pendente marite-
tur, num poſſit iterum variare? Giurba
dec. 82. Viu. dec. 511. & an hæres po-
ſtea poſſit reuariare, vide Addent. ad
Afflict. dec. 146. (& ſi minor efficiatur
maior Theſſ. dec. 177.) adde nouiſſimè
D. de Franch. dec. 257. in fine; Defen-
ditur Baro, & comparere poteſt pro ſua
iuriſdictione, vt in facto fuit remiſſa
cauſa Duci Grauinæ, quia vidua non
342 iurauerat perhorreſcentiam quod
iuramentum in hoc eſt de ſubſtantia,
& forma, vt dict. Rit. 228. iurare enim
debent quod timent aduerſarij poten-
tiam, vel de iuſtitia dubitant: iſto enim
iuramento non præſtito; priuilegium
non operatur, & remiſſio cauſæ peti po-
terit, Franch. dec. 257. Adde, quod tale
iuramentum ſufficit præſtari coram or-
dinario loci, ſi perſona eſt abſens à Tri-
343 bunalibus, & etiam per procuratorẽ
præſtari poteſt, vt dixi à ſimili ſupra
num. 14. dummodo ſpecialiter commi-
ctatur, Afflict. dec. 257. in prin. & iſtud
iuramentum eſt de eſſentia in perſonis
miſerabilibus incluſis in materia d. l. 1.
C. quand. Imperat. & in Conſtit. ſtatui-
mus, & pro pupillis poterit iurare tu-
tor, Franch. dec. 257. & licet per Ritum
230. ſit diſpoſitum, vt tale iuramentũ
de perſona debeat præſtari, tamen non
ſeruatur, vt Dom. Tapp. d. conſtitut. ſed
ſufficit mandatum ſpeciale ad præſtan-
dum nomine principalis hoc iuramen-
tum; ſed ſi aliquis haberet priuilegium
declinandi forum ſuperiorum ex alia
cauſa, vti conceditur Neapolitanis, qui
trahunt, & non trahuntur, vt Ritu 301
344 & Curialibus alijſque ſimilibus, tali
priuilegio munitis, ij non tenentur iura
re perhorreſcentiam, vt benè Additio
de Bottis ſuper d. Ritu 228. ſed an ſit
iurandum quando ſit variatio veluti à
Conſilio ad Iudicem Baiulorum an
poſſit ſubſiſtere hoc iuramentum? vide
345 Carau. d. Ritu 228. in dubio reuaria-
tiones ſunt ſuſpectæ, & difficiliter ſupe-
riores concedunt remiſſionem cauſæ,
ſtante aliqua præſumptione concordiæ,
Franch. dec. 100. num. 21. & aduerte
quod non poteſt fieri poſt reuariationẽ
alia variatio, argum. l. 1. C. ſi ſepius in
integr. reſtitut. petat. & iuramentum in
reuariatione debet eſſe veſtitum ali-
qua cauſa, alias de facili non debet ad-
mitti, Theſſaur. dec. 177. nu. 13. Et pro-
346 poſita reuariatione, an ſit petenda
remiſſio cauſæ ſollemniter per partem,
vel Baronem à ſuperiore, vt poſſint pro
cedere in foro primæ inſtantiæ, vel fa-
cta reuariatione Baro ſine alia licentia
poterit procedere in cauſa, vti ceſſante
impedimẽto partis, ex cuius facto erãt
ligatæ manus Curiæ Baronalis? Cara-
uit. Ritu 219. num. 8. Foller. Conſt. Re-
gni Capitaneorum num. 7. Vrſill. deciſ.
257. num. 4. dicunt non requiri, vt pe-
tatur remiſſio cauſæ, prout ſit in alijs
cauſis, quæ à Baronibus petuntur, ſed
Anto. de Ball. in tracta. crim. quæſtio. 2.
lib. 4. dicit prædictam opinionem pro-
cedere ſi reus eſſet in fortijs, & tracta-

retur

retur remiſſio,tunc enim non obſtante reuariatione, ſollemniter Baro petere tenetur,allegat Couatr.practic. quæſt. cap.9.num.5.Grammat.voto 28.ſecus ſi reus non eſſet in fortijs, vt ille; Sed ego in Regia Audientia dum reuariationes petebantur ab eo Tribunali ad forum delicti, vel originis, & colluſionis erant argumenta nouam aſſumpſi quæſtionem, quam non vidi hucuſque tractatam; Et dicebam quod reuaria-
347 tio eſt ad inſtar remiſſionis petitionis,quæ in Regno non poteſt peti, niſi reo præſentato, & carcerato, vt eſt diſpoſitum per Ritum 205. vbi Carauit. ac per Regiam Pragm.6.titul.de offic. Iuſtitiarij §. item quod gubernatores, de quo articulo latiùs loquemur in ſequenti parte. Quod diſpoſitum fuit,ad tollendas omnes fraudes. Cumq; non ſit impar ratio remiſſionis,vel reuariationis, dicebam quod nullo modo acta remicti deberent, niſi reo carcerato priùs,tunc enim ceſſaret omnis præſūptio fraudis, ſed quando reus eſt in libertate,de facili fit colluſio inter eum, & partem,vt petatur priùs reuariatio, & poſtea fiat partis remiſſio,& concordia cum Barone, quod non poſſet ſic de facili fieri,ſi reus eſſet carceratus,& eſſet dubius,an cauſa per ſuperiorem remicteretur,& proindè aſſumptū poſſet ſubſtineri,vt reuariatio non concedatur,niſi reo præſentato.

Vlterius aduerte, quod idem Anto.
348 de Ball.loco anteà citato lib 4.quæſtio,2.notat, quod variatio poteſt peti vſque ad ſententiam, ſed finita prima inſtantia ceſſaret vſus huius priuilegij, & Baro poſſet ſe tueri,ſi habeat ſecundas cauſas, vt variatio non procedat, de quo dicto ego dubito; cum priuilegium adeundi Regios Superiores, non ſit reſtrictum expreſsè ad primam inſtantiam,& cum ſit fauorabile, & non odioſum non debet fieri ſic ſtricta interpretatio; potuit enim priuilegiatus non perhorreſcere potentiam aduerſarij in prima inſtantia, ſed habere iuſtū timorem Iudicis ſecundi, vel tertij, & ſic ſi non fuit vſus variatione in prima inſtantia, ex cauſa noua, videtur quod poſſit vti in ſecunda, nam priuilegium
349 non extinguitur ex primo actu,iuxta leg.boues §.hoc ſermone ff. de verbor. ſignific. ille enim textus habet locum in diſpoſitione hominis,& non legis,vt benè Carau. ſuper Prag. de filio familias §.7.num.22.Cœpoll.d.l.boues nu. 13.& propterea hæc opinio tutior mihi videtur; Defendi etiam poterit Baro in petendo cauſæ remiſſionem, ſi ambo ſint priuilegiati,actor, & reus; licet e-
350 nim de iure fiant conſiderationes, quis eorū habeat maius priuilegiū, an quis habeat naturale,vt præferatur habenti accidentale,vt notat Couarruui. practicar.quæſtion.cap.7. l.habet ff.de tutelis, vel ſi vnus tractat de damno, alter de lucro,de qua concurrentia priuilegiatorum,latè loquutus fuit Tapp. de conſtitutionib. Princip l.fin. cap.8. tamen in Regno aliter receptum eſt, quod nota; nam priuilegia coæquantur,ſiuè alter habeat maius,ſiue minus ſiue naturale.vel accidentale, Adde Franch. nouiſſimè dec.553. nam ritus
351 generaliter hoc ſtatuit,& ſi ſecus voluiſſet hoc dixiſſet.Vrſill.deciſio.56.& 257. & nouiſſimè Franch. deciſ. 188. Similiter ceſſat hoc priuilegium, ſi ſit facta ceſſio perſonæ priuilegiatæ ex fraude,vt Cara.d.Rit. 228 Frāch.dec. 195.Vrſill.dec.74.Item quando ceſſio ſit ex cauſa lucratiua, tunc priuilegiatus non trahit, niſi vt limitat Franch. dicta dec.ſi ceſſio eſſet facta miſerabili perſonæ,Adde Dom.Tapp.lib 3.fol.2. quæ dicatur cauſa lucratiua;Cœtera quotidiana, & vulgata habes ex Affl. & alijs,d.Conſtit. ſtatuimus, & Carau. præcit. locis, ſufficiant nouiſſimè deciſa notaſſe, quæ ab alijs hucuſque non fuerunt adducta. Exceptam etiam dicunt cognitionem Baiulationis ad inſtar Portulaniæ, ponderum, & menſurarum,vt ſupra; ita vt ſi non ſit ſpecia-
352 liter conceſſa,non ſubaudiatur, Affl. in Conſtitut.Regni; Ad officium Baiulorum, & in conſtitutione, ſiue reali, quin-

quinto notabili, quod non puto verum in Regno; cum conceſſa iuriſdictione, veniat præcipuè iſta cognitio ciuilis damnorum, Capyc. verſ. cum baiulatione, vndè data plenaria conceſſione, ipſam venire videmus, niſi Princeps non eſſet ſolitus concedere, ſed ſeparatim retinere, & ſpecialiter infeudare, iuxta diſtinctionem in principio factã, vndè rectius puto, conſtituere regulam eam venire, niſi ſit excepta, vel non ibi ſolita concedi, vt in multis locis vidimus, ſed quæ contineat iſta baiulatio, multas cartas reuolui ad ſciendum ſuam diſtinctam, & diſcretam naturã; vidi tamen Franch. dec. 397. aſſerentẽ,
353 non poſſe certam doctrinam tradi, ſed quod ſit attendenda loci conſuetudo, ad ſciendum quæ contineat, quæque ſolita ſint, ſub baiulationis cognitione includi; cum quælibet Terra diuerſimodè hoc intelligat; verè tamen baiulationis iuriſdictio competit circa cognitionem damnorum, & pœnas exigendi à damnum dantibus in territorio infeudati, ac vaſallorum; ex conſuetudine tamen potius, quam de natura includunt ius ſcandagij, ius plateaum, gabellæ, & dohanæ, ponderum, & menſurarum, & vocant corpus baiulationis, vt ibi Franch. vndè obſerues Regionis ſolitum; Adde Surgen. de Neap. illuſt. cap. 1. num. 16. & poſt eum Tappiam
354 in rubric. de offic. Baiulorum, vbi de origine, & æthymologia, & facultate ſuæ iuriſdictionis; & an poſſint ibi liquidari inſtrumenta, incuſari obligationes? nam quo ad inſtrumenta fuit deciſum non licere, vt nouiſſimè dicit iudicatum in Regia Camera D. Rouitus qui doctiſſimè defendit partes Baiuli, pro quo videntur iura aperta, quanquã non ſit diſcedendum à deciſione Reg. Cameræ. Sed quo ad obligationes pœ-
355 nes acta, credo punctum non habere dubitationem, nam ſic ibi ait D. Tapp. pœna tamen incuſationis non poterit excedere aguſtale, licet ſumma obligationis eſſet magna. Et quod pro literis exequtorialibus poſſit exequi realiter, & perſonaliter obligatio capta in Curia Baiuli, faciebat in facti contingentia dubium, quod carcer eſt de mero imperio, quem non habent Baiuli, ſed hoc aſſumptum fuit negatum, nam pro modica coertione, in cauſis ciuilibus poterit Baiulus habens ſimplicem iuriſdictionem, tenere carceres, tex. eſt in l. 2. ff de in ius vocando, ibi, qui coerce-
356 re aliquem poſſunt, & iubere in carcerem duci, valent, & ſic Andr. Conſt. Regni locorum Baiuli; tantò magis, quod Baiulus non ſolum habet ſimplicem iuriſdictionem, ſed mixtum imperium, vt D Rouit. tit. de offi. Baiuli. Nec
357 incuſatio obligationis ſapit criminalitatem, vti cauſa liquidationis inſtrumenti, pro cuius contrauentione erat prius pœna manus, licet hodiè ſit ſubrogata in pœnam pecuniariam, vt Carau. Ritu 166. Obligatio tamen pœnes acta, calore iudicij habet paratam executionem, Affl. dec. 387. & ideò exequitur realiter, & perſonaliter vti inſtrumentum via Ritus, ſed differunt in eſſentia, ideò obligatio pœnes acta per procuratorem incuſari poteſt, Freccia
358 de præſent. inſtrument. fol 93. Franch. deciſ. 118. Item poteſt incuſari per creditorem, licet non interueniſſet de perſona in obligatione, Affl. dec. 135. in
359 fine, quæ omnia denegantur in liquidatione inſtrumẽti, Galleſ. in tract. formæ Cameræ fol. 14. Et propterea concludimus realiter, & perſonaliter poſſe expediri literas exequtoriales per Curiam Baiulorum, pro obligationibus liquidis in ea Curia ſtipulatis, & ſi non habent carceres, poſſunt requirere Iudicem loci, vt bracchium impartiatur, vt carceratos retinere poſſit, & ſic vidi Coſentiæ, & in tota Prouincia obſeruarum, & poſt hæc nouiſſimè ita firmat D. Rouit. tit. de offic. Baiuli num. 10. & in tit. de iuriſd. non turbandis prag. 2.
360 num. 38. vbi notat etiam omnes caſus pertinentes ad Baiulum decìſos per Conſiliar. de Afflictis, an poſſint Baiuli arma portare, Anna ſingu. 47. An poſſint cognoſcere de ponderibus, & menſu-

ſu-

ſuris vide. Non ommittenda duxi grauamina, & exceſſus, quæ fiunt per Barones ſuper iſto corpore introituum, quod pertinet ad Pragmaticam noſtrã, ne Barones excedant ſuam iuriſdictionem, ſuper qua in hoc multum ſibi vſurpant, vt ſuos introitus augeant. Ac cum pertineat hoc demonſtrare iuxta noſtrum inſtitutum, breuiter eſt videndum: primo, ad quid ſe extendat iuriſdictio, & ſecundo loco videbimus de cognitione grauaminum; & dico quod conceſſa baiulatione, tributa dicitur iuriſdictio, & poteſtas creandi Iudices baiulorum, qui priuatiuè ad Capita-
361 neum Regionis habent cognitionem ad damnum, quod eſt peculiare ſuum. Adde Rouit. in pragmat. ſtatuimus, qui intelligit petita remiſſione, tenẽdo opinionem, quod iuriſdictio ſit cumulatiua, quod non eſt ſine difficultate, nam dum iuriſdictio eſt ſpecificè conceſſa ad certas cauſas, vel certum genus perſonarum, ſemper priuatiuè iuriſdictio videtur tributa. Franch. dec. 458. Doct. l. 1. C. de offi. Præfect. Vrb.; nec aduerſatur opinio D. Rouit. nam benè dicit, quod in cauſis cumulatiuam habet baiulus iuriſdictionem cum officiali, cum ipſe cognoſcere poſſit de omnibus cau-
362 ſis, præter feudales, vt ibidem ille concludit, ſed in cauſis pertinentibus ad materiam ſpecialem baiulationis, damnorum, vel ponderum, & menſurarum, & aliorum introituum incorporatorum ad illud officium, iuxta deſtinationem, & conſuetudinem loci, credo priuatiuè eſſe iſtas cauſas ad officiales loci, Franch. dec. 458. num. 3. & deciſi. 723. num. 5. cum ſeq. & dixi ſupra in principio huius Pragmaticæ, vbi quando iuriſdictio præſumatur conceſſa cumulatiuè, vel priuatiuè, latè explicauimus.

Sed nè in terminis erretur, vt in fa-
363 cto vidi ſæpius ceſpitatum in hoc: ſciendum eſt quod dicatur damnum, vt eius cauſæ poſſint ſeparari ad ſuos Iudices, & dic quod eſt patrimonij diminutio cum rei corruptione, vt Plot. de in litem iur. §. 49. num. 42. ad differentiam, quod ſecus ſi fiat cum amotione, & rei contrectatione, nam tunc furtum dicetur, & non damnum, de quo non cognoſcent Baiuli, licet in hoc etiam loci conſuetudo ſit attendenda, & in facto vidi altercatum, an eſſet dãnum id quod faciebant illi qui colligebant ſpicas poſt terga metentium, & dixi aut eſt licitum, aut illicitum, primo caſu in Sacro Conſilio fuit iudicatum licere hoc omnibus, ſpicas tantum colligere, ſaluis gregnis, & germitibus, &
364 ita prouiſum pro Vniuerſitate Zullini, cũ Barone, nã eſt iure diuino diſpoſitum, nè prohiberi poſſint, Exod. c. 9. ſi vero non liceret furtum, vt dixi, eſſet, & non damnum, ſic text. l. ſylua verſ. ibi, ſpicæ in meſſe deiectæ ff. de verborum ſignific. qui eſt ſingularis, Idem ſi damnum eſſet cum violentia, vel cum iniu-
365 ria, nam tunc quia oritur actio criminalis Bart. leg. fin. ff. de priuat. delict. Afflict. in Conſt. Regn. Baiuli locorum, Campan. cap. Regni 85. tunc officialis loci cognoſcet de criminali, & in conſequentiam de ciuili, ſecùs ſi damnum eſſet culpoſum, & non doloſum, nam tunc datur actio legis Aquiliæ, Maran. ibi in ſpecul. ver. Iud. ciui vel crimi. nu. 89. Vrſill. dec. 57. Crau. conſ. 96. & ceſſante criminalitate, Baiulus cognoſcet: Sed quid ſi pro damno doloſo, vel violento certa pœna fuerit impoſita in capitulis baiulationis inter Baronem,
366 & Vniuerſitatem, an per hoc ſublatum intelligetur iudicium criminale? Dic quod Barones non poſſunt minuere, nec alterare pœnas iuris, cum non poſſint diſponere ſupra ius poſitiuum, vt ſupra dixi in hac Pragmatica, ſed benè poteſt cumulatiuè addere mulctã Bart. leg. 1. ff. de vi bon. rapt. Affl. Conſtitu. Regni Intentionis, Gomes variar. reſolut. tit. de delict. num. 38. Gramat. conſ. 35. & tunc vtraque poſſũt imponi, niſi in minimis, vbi tunc ſolitum, &
367 pœnam conſuetam attenderem, Marant. diſput. 3. in fine, Franch. dec. 340. num. 9. priuatiuè ad Capitaneos, niſi

quan-

quando damnum eſſet doloſum cum iniuria, vel territorium eſſet bannitum per Capitaneum, vt per Sacrum Conſilium inter Vniuerſitatem Orioli, & Marchionem, Actuario Iubeno; Habet etiam mixtum imperium, decernendi tutelas, remouendi ſuſpectos, cognoſcuntque de omnibus ciuilibus cauſis perſonalibus,& realibus, licet magnis, Afflict.Conſtitut.Baiulis,& Conſt.Baiuli locorum, & falluntur qui aſſerunt Iudices Baiulorum non poſſe cognoſcere de cauſis, vltra duos auguſtales l fin. C.de pedan. iudic. nam illud officium non adaptatur ad noſtrum, Affl. ibi,niſi ſic eſſet ſolitum,D.Rouit.tit.de offic.Baiul.pragma.1.num.40. Iudices vero poſſunt creari vſque ad numerũ trium,& non vltra,vt in Conſtitutione

368 Regni,ſæpè contingit Sic etiam habere Aſſeſſorem ordinarium, Affl.Conſtitutione Magiſtri, ac poſſunt ordinare Magiſtros Actorum, licet quandoq; ipſi Iudices fungantur officio Iudicis, & Actuarij,quod eſt permiſſum ob vtilitatem,vel tenue officium,cum officialibus regulariter hoc ſit prohibitum,

369 Campa.cap.Regni 280.immo acta ſunt nulla,Viu.deciſi.48. & licet dixerim,quod tenetur habere Conſultorẽ, tamen ſi tenue ſit officium,non erit obligatus tenere Conſultorem aſſidentem,qui ſit foraſterius.ſed ſat erit tenere vnum de Terra, vel extraneum, ſed non aſſiſtentem,& ſic fuit deciſum in Regia Camera,& Collaterali Conſilio

370 inter Doctorem Matthæum Paganũ Baiulum Coſentiæ, & partis caſalium; nam non debet grauari officium magno ſumptu,ſi non patiatur, & dixi ſupra prag. 3. in fine, & ſimiliter fuit iudicatum, licere ipſimet exercere offi-

371 cium, licet fuiſſet oppoſitum, quod Baiulus habetur,vt Baro ciuilis,vnde tenetur demandare iuriſdictionem; nã cum habeat eam tenuem,& non multi momenti,ac in officium, fuit decretum ei licere; onus enim tale imponi debet feudo,vt non ſit durum. alias non eſſet feudum beneficium, ſed ſpecies locationis, & conductionis, ſi parum plus eſſet in introitu,quam in exitu,Doct. §.item tria onera inſtit.de excuſ.tutor.

372 Authent. perpetua, quæ eſt ſingul. cum gloſſ.C.de ſacroſ.Eccleſ.Theſſau. dec.110. Et ſic non ſolum vnum poſſunt creare, ſed alios duos Iudices vigore dictæ Conſtitutionis, & tenetur Baro Iudices conſtituere pro miniſtranda iuſtitia, & decernendis damnis, vt fuit iudicatum in S. Conſ. inter Baronem Piſticij,& Vniuerſitatem Actuario de Felice,nè ſubditi grauentur ab Affidatoribus,qui ſuo modo,librum pœnarum componerent: Cognoſcunt etiam

373 vſque ad furta, dico minima, non quod per hoc inferri poſſet,quod ſi habeant merum imperium,cum eis ſit interdictum, ſed modicam coërtionem pœnæ pecuniariæ, prout ſimiliter ſi damnum fuerit dolo datum, propter quod poteſt agi criminaliter de iniuria Barto.ff.de priuat.delict. l. fin. ipſi hoc corrigere poterint, Affl.d.Conſtitutio. Baiuli,Anna ſing.47. Item poſſunt capere malefactores delinquentes depræhenſos in flagranti crimine, & poſſunt iuriſdictionem exercere, ipſos habili-

374 tando de ſe præſentando coram ſuo Iudice ordinario,Affl.& Gramm.Conſtitut.Regni Baiulus ſi furem,quod demonſtrat ipſos eſſe, quaſi non omninò incompetentes, alias cautio præſtita eſſet nulla, vti ab incompetenti Iudice capta,& pœnæ fideiuſſoris non poſſent exigi,Et in facto dum Regia Audientia ad querelam,informationem cæpiſ-

375 ſet contra Baiulum ſeruientem, pro exceſſu facto in officio, vulnerando alium, & petiſſet Baiulus remiſſionem, & ei denegaretur, deducta cauſa in Regia Camera,& poſteà in Collaterali Conſilio,fuit pariter decretum, vt Baiulus iuſtitiæ cognoſceret ipſe de delictis ſuorum miniſtrorum,contra Regulam iuris, quod Iudex ciuilis vti incapax iuriſdictionis criminalis,non poteſt ſe intromittere in caſibus meri imperij,neq; partium prorogatio poſſet opitulari, Doctores l.j.ff.de iudic.Barto.in ter-

terminis l.diuus ff.ad leg. Corneliam de falſ.Caball. caſu crimin. 116. Attamen quia familiam Baiuli à ſuo Preposito conuenit recognoſci, quando delictum fuit factum à famulis, & ſeruientibus intuitu officij, ex hac ratione credo taliter fuiſſe deciſum, & ita vidi poſteà authoritatem Farinac.quęſtio prima,ex num.57.cum ſequen.di-
376 centis quod Iudex ciuilis non habēs iuriſdictionem principaliter, ratione incidentis, & contemptus ſuæ iuriſdictionis poterit cognoſcere cauſam criminalem,ſi ordinarius ſit Iudex,& non delegatus,Menoch. quæſtio.91. de arbitrar. Iudicum num. 2. Cumq; Præpoſitus debeat cognoſcere de delictis ſuorum miniſtrorum l.prima C.de decur.Vrbis lib.10.& l.2.C de offic.Magiſtr.lib.10.de Ponte deciſio. 37.ideò poſſet ſaluari dictum decretum; Sed Farinac. & Menoch.aſſerunt,hoc caſu poſſe Iudices ciuiles extràordinariè, & non ordinariè punire, vndè talis opi-
377 nio poſſet habere locum in delictis priuatis,& non in alijs publicis ſupra relegationem,& ſic pro certo tenerem; alias reus vti inſufficienter punitus, poſſet iterum caſtigari à Iudice criminali, ex regula quod inſufficienter pu-
nitus,iterùm poterit puniri,cap.de his, vbi omnes Doctores,de acccuſationib. & dicam in ſequenti parte huius Pragmaticæ.

Item circà iſtam materiam in Reg. Audientia diſputatus fuit alius articulus,cum dicto Baiulo Coſentiæ, & Caſalium,cuius officium continuò torquet illud Tribunal, quod ſuperat omnes alias moleſtias; Illi de regimine Caſalis Zumpani expoſuerant querelam contrà quamdam perſonam,quæ ligna inciderat,in eorum defenſa reſeruata, arborem viridem truncando, de quo prætenſo crimine capta fuit informatio per Regiam Audientiam, quæ ha-
378 bet prærogatiuam ex priuilegio iuriſdictionis cumulatiuè,cum Gubernatore Ciuitatis,& omnium Caſalium; ferè numero foculariorum decem millium, cuius authoritas eſt cauſa, vt illud Tribunal ſuperat quaſi Magnam Curiam Vicariæ in multitudine cauſarũ; Accuſatores ergò inſtabant procedi criminaliter, cum pœna incidentis arbores,& furtim aſportantes ſit ſuprà relegationem leg. 2. ff.arbor. fur-
379 tim cæſar. Clar. quæſtio. 68. Afflict. & alij in Conſtitutio.Regni ſuper inciſionibus; Baiulus autem petebat remiſſionem, tum quia præuenerat in interceptione, cum ſui miniſtri cæpiſſent beſtiam illius oneratam lignis, tum quia ille ſe præſentauerat in eius Curia, vbi fuerat citatus ad ſoluendum pœnam Capitularem, impoſitam contra ſcindentes, & aſportantes ligna ex alienis poſſeſſionibus; Tanto magis dicebant Aduocati ipſius, quod cauſa hæc erat merè ciuilis,damni dati, & adducebant prædicti doctrinam Fabri in §.liberum,inſtitution.ad legem Aquil.
380 qui ait,quod ſcindens arbores ſylueſtres, puniri debet pœna legis Aquiliæ ad emendationem damni, allegat textum leg.ſi ſeruus ſeruum § ſi oliuam verſic.in ſylua cædua ff.eodem,vbi dicit textus,quod ſcindens, & abſtrahēs ligna à ſylua cædua matura tenetur ad damnum, ſecùs ſi ſylua eſſet immatura, quia tunc de inciſione reus teneretur; Florian. & alij exponunt ibi, ſyluam cæduam maturam dici, quæ apta eſt ad cędendum pro neceſſitate vitæ ad ignem faciendum, vel ſimilia, & tunc ſcindens arbores pro ſuis neceſſarijs pœna damni tenetur; Immatura verò dicitur ſylua, quæ fuit de recenti plantata,& non creuerint arbores,ita quod ſint maturæ ad ſcindendum antè tempus, ergo, qui palmites inciderit,eſt præſumptio iuris,quod ad vindictã fieret,vndè habet locum, dicit textus, titulus arborum furtim cęſarum, & ſic Imperator ibi,habet reſpectum potius ad dolum, quam ad damnum, prout reſpexit, ſi arbores eſſent fructiferæ,plantatæ ab homine, & non à natura productæ; tunc enim ſimiliter haberet locum pœna dicti tituli,Cumque

in iſto caſu, arbor ſciſſa erat ſylueſtris, & tractabatur de aſportandis ſalmis lignorum, cauſam defendebant eſſe merè ciuilem, prout videbatur ſentire Auendan. lib. 1. cap. 4. Prætor. num. 28. & quod neque in conſcientia pro tali damno quis tenetur, dixit Sotus libr. quarto, de iuſtit. & iur. quæſtio. 6. articul. 4. nam tales arbores, iure gentium communes erant, pro neceſſitate humanæ vitæ, & licèt ſint hodiè appatronatæ, dum diuiſa fuerint dominia rerum, attamen damnificanti in tali materia ſufficere deberet emendatio damni, & ſolutio alicuius pecuniariæ pœnæ, vt Molin. diſputatio. 58. in eodem tract. de iuſtit. & iur. in quam opinionem inclinauit Regia Audientia, cauſam remictendo, & ità vidi pluries obſeruatum per Sacrum Conſilium in lite vertente inter Vniuerſitatem Ciuitatis Muri, habentem nemus vicinum Terræ Caſtri Grandinis, cuius ciues ſcindunt continuò arbores in dicto nemore, & cauſa ventilata in Sacro Conſilio, dum quotidiè prædicti ciues Caſtri Grandinis carcerarētur per homines, & cuſtodes dictæ Ciuitatis. Dum ipſa Ciuitas prætendiſſet reos condemnari ad pœnam corporalem, numquam Sacrum Conſilium inclinauit in aliam opinionem; ſolùm decreuit ſeruata forma damni, eſſe faciendum depoſitum pœnæ capitularis Ciuium dictæ Ciuitatis, quam limitabat, modò in ducatis, ſex, modo in duodecim, ſecundum qualitatem informationis captæ. Verum ſi damnum eſſet magnum, & arbores nō eſſent infructiferæ, ſed eſſent quærcus quæ ſunt in fructu, licet ſint ſylueſtres, ſcindens eas poſſe puniri pœna extraordinaria, erit dicendum, vt ſingulariter diſcutit Guttierez, ſecundo libro quæſt. canon. cap. 27. Et redeundo ad digreſſa, vltrà auguſtalem, ac vltrà for-
381 tem damni, ipſi Baiuli non poſſunt mulctare, & pęnas imponere, vt in Pragmatica ſtatuimus, de officio Baiuli; licet de conſuetudine viderim in multis locis pœnas maiores exigi, ſed neſcio, ſi ſtylus, ſeu conſuetudo poſſet ſubſiſtere in plenario iudicio, contrà diſpoſitionem dictæ Pragm. cum pro Pragm. viderim ſemper deciſum contrà Barones vt eſt videre in cauſa inter Baronem, ſeu Marchionem Lauri, & Vniuerſitatem, Actuario Cioffo, quod pœna non excedat damnum, & ſi damnum erit vltra, non exigatur pluſquam auguſtale. Hæc ſunt verba decreti Sacri Conſilij. & ſi pœna minor exigi ſolet, ita obſeruandum, ſic Ann. ſing. 138. nam moderari poterit, attenta qualitate dāni, ſed de Pont. in d. ſuo tract. de poteſt. Proreg. tit. de elect. official. §. 1. nu. 43. dicit procedere in Barone habente ſimplicem iuriſdictionem, ſed ſi habeat merum imperium poſſe ratione conte-
382 ptus, augere pœnam, vltrà auguſtalem in certis caſibus requirentibus pęnam augeri ad tollendam frequentiā, & ſic Cagnol. l. prima ff. ſi quis ius dicenti non obtemp. & idem tenet de Pont. in conſ. 53. volu. 2. edito poſt eius tract. Hæcq; circa iuriſdictionem: circa verò officium, & exercitium, Barones excedunt in multis; & eſt ſciendū, quod iſta diſtincta iuriſdictio fuit introducta in releuamen Ciuium, qui damna patiuntur ab hominibus, vel animalibus in eorum ſegetibus, territorijs, & poſſeſſionibus; fuerunt creati Baiuli, qui curam haberent perſcrutandi damna, & ea denunciandi ex officio, Curiæ Baiulorum, vt damnificantes emendam damni ſoluerent Dominis, ac pœnam Curiæ tribuerent, non vltrà auguſtalem, ſed minus, iuxta loci conſuetudinem, Anna ſingular. 139. Et ità diſpoſitum eſt in dicta Regia Prag. ſtatuimus, quod exigi debeat damnū, & niſi ſatisfiat parti prius, non exigatur pœna, hæc ſunt formalia verba,
383 per quæ patet, formam, & ordinē introductum, circa iſtas exactiones; ponderentur verba (Dictio, niſi) negat potentiā exigendi pęnā Curiæ, nō emendato dāno, Bart. l. actione C. de trāſact. ſequitur verbum (prius) quod etiam ordinem, & formam deſignat, Doct. l. 2. §. prius

§.prius ff.de vulgar.& pupillar.& pulchrè in ſimili Marant.videndus conſil. 31. quod tanto magis fortior redditur dicta prouiſio,cum vltra annullationẽ, imponatur pœna Baiulis tranſgreſſoribus.& ita eſt iudicatum,vt vidi nouiſſimè inter Vniuerſitatem, & Baronem Piſticij, quod prius fiat apretium dãni, & condemnatio, & poſteà ponatur damnificans in pœna,& in Sac.Conſil. inter Vniuerſitatem Vallis Vitulani,& Baronem, Actuario Figliola. Hoc ſancitum in nihilo obſeruatur; Barones enim curant, quod exigantur eorum pœnæ,vt afflictum coaceruent quotannis magnum, & de damni emendatione facienda miſeris Dominis non curatur; Imò permittunt, quod Baiuli fident perſonas, de eos non intercipien-
385 do, quomodocumq; damnum dederint, ſoluta conuenta ſumma pecuniarum; Quod maius furtum, quam iſta permiſſio delinquendi? l. conuenire, ff. de pact.dotalib.quod maius latrociniũ? ac pluries in Sac. Conſil. iudicatum, quod non fiant iſtæ fidæ, nec permittantur, & ita actum inter Vniuerſitatẽ Theani,cũ Principe Hoſtiliani, Actuario Felice. Ac conſtitutum eſt per d. Pragmaticam,credi Baiulis de damnis datis ab animalibus,ſi ea inuenerint in flagranti, & habuerint in manu, tunc præſtito ab eis iuramento creditur, & ſi in manu non habuerint, non eis credatur,niſi aderit alius teſtis,qui ſimiliter deponat cum eis de damno dato. Sed proh dolor? heu miſera temporis conditio? Barones volunt, quod ijs ſolum plenè credatur, contra omnia iu-
386 ra,Conſtitutiones,& ſtatuta mundi, ſunt enim iſti Baiuli viliſſimæ perſonæ vt Crauett.conſil. 169. num. 7. in terminis huius quæſtionis; cum tales talia conducant,qui etiam ſi deponerent vti teſtes non facerent plenam fidem, Gabriel.latè concluſ. 18. de teſtibus, iſto caſu ſunt ipſi affictatores, de proprio commodo tractantes,& ſic principales; vndè conſideretur, ſi aliquam probationem, vel præſumptionem fa-
387 ciant; cum nec Papa,Princepsuè facere poſſint, quod credatur principali de facto proprio atteſtanti, Alber.de teſtib. 1.art. Petr.fol.91.latè.

Et ſi teſtes quando patiuntur plures defectus,nullam probationem afferunt,
388 quanto fortiùs erit in principalibus? Grammat.conſil.6.num. 54. Et videmus ſæpè ſæpiùs iſtos damnatos ad pœnam ponere animalia alicuius damnificantia, qui numquam animalia habuit,vndè ad ſui libitum quinternum mulctarum componunt; Quæ maior iniquitas? Et ſub clypeo tamen Baronum ſubſtinentur. Nec obſtat obiectũ, quod Nuntijs deponentibus de eorum
389 officio creditur l.prima, C.de decurionib. Antibo.de munerib. vltim.articul.in hoc puncto reſpondit hoc poſſe procedere,& ſuaderi, ſi non eſſent Affictatores,& principales,alias nullo modo ſtare poteſt, quod aliquã probationem adducant eorum dicta,& ità iudicatum in Sac.Conſilio inter Vniuerſitatem Piſticij, & Baronem Actuario de Felice. Adde, quod licet ſtatutum valeat, vt credatur damnum paſſo, vt ex noſtra Pragmatic.ſtatuimus de officio Baiuli, dummodò habeat animalia
390 in manu,vel vnum teſtem in probationem,& ſic ſaltem præſumptiuè conſtet; tamen cum ſtatutum ſit exorbitans à iure communi, magis ſtrictè eſt interpretandum, Plot.§.47.de in litem iur. Adeò quod contrarium poterit probari, imò in damno graui neq; ſufficeret probatio illa; idem ſi teſtis adductus eſſet ſuſpectus, vel pateretur alias repulſas,idem Plot.§.49.num.11. vbi alias adducit limitationes. Sed quid ſi damnum dans ſit pauper, & nõ poterit ſoluere damnum, & pœnam, quid prius erit eligendum? dic quod præferri debet emendatio intereſſe, & poſteà pœna, Anna ſingular. 138. cum ſequent. Nec excuſantur Barones, cum hæc non fiant per manus ſuas: nam culpæ eorum annumeratur,

Y 2 cum

cum poſſint prohibere, & non prohibent,ſciunt,& non corripiunt, leg.culpa caret ff.de regulis iur. Baro enim
391 debet eſſe peruigil,nè ſubditi opprimantur,vt ſingular. Iſern.in capit. Imperialem §.præterea numer.40.de prohibita feud.alienat. Et nota, quod quamquam Baroni liceat ſuas affictare Baiulationes, Actuarias, & Gabellas,cum ſint fructus feudi, tamen non per hoc cupiditate carius vendendi, permictere debent grauamina, tacendo, & non ſuccurrendo querelis ſubditorum in tot iniuſtis exactionibus, ita eſt prouiſum per capitulum Regni, incipiens Prædeceſſorum, quod deberet menti teneri. & ita dicit (eadem pœna Dominis Terrarum in Gabellis, & cœteris imminente,ſi Baiulis,& Gabellotis aliquam opem tulerint in exceſſibus commictendis, ac ſi ſuper his, cum ad ipſorum ſcientiam peruenerint,ſuo poſſe non reſtiterint) nam ſub timore,quod introitus minus locantur ſi Affictatoribus non præſtatur adiuuamen, & ſub ſpe quotannis augendi eos, non curant de querelis, & grauaminibus; miſeri Baiuli ſe excusāt,quod conduxerunt vltrà fructus & ſic ambo in inferni foueam cadent, nam aduertere deberent Barones,quod introitus; licet affictent mediantibus ſubhaſtationibus, tamen oblationes exceſſiuas non debent admittere in conſcientia, propter euidens periculum illaqueandi animas Affictatorum,quia dum non correſpondent introitus, oportet poſteà eos furari.

Pretium enim iuſtum, perſonæ qua-
392 litas,& quod affictus pertingat quaſi ad perceptionem fructuum, & quod debeat remanere, vt ille viuat, & non ſit in damno; Hæc tria debere attendi dixit Damauder. tractat. de ſubhaſtat.cap.quinto,num.22. & poſt eum Molfeſ.ſingulariter parte prima,cap.6. ex numer.decimo quarto, vſque ad finem in Conſuetudin. Neapolit. & magnum rete eſt iſtud irritēdi ad laqueos Barones, dum continuò videmus in ijs illos incidere. De hoc parum curatur: ſed ſi non in foro fori, in foro poli pœnam ſuſtinebunt, vt dicit Frecc.in ſimili,auctorit. 11. Poſtremò quæritur de dubitatione,quæ mihi ſæpiùs accidit, circa iſta damna, & banna,nè vllus intret,vel damnum inferat in poſſeſſionibus talis, iuxtà notata per Frecc.auctorit.42. Affiict.Conſtit. cum per partes,qui referunt originem, & cauſam iſtarum exactionum, nam ex officio Baiuli habent ius bannien-
393 di territorium,Maſtrill.de magiſtrat. lib.4. cap. decimo octauo, num. 67. ſi Dominus voluerit, & contentetur animalia fuiſſe immiſſa, an Curia poſſit pœnam exigere? Dicebāt aliqui,quod ſic,nam commiſſa eſt pœna,quam Do-
394 minus poſſeſſionis remittere non poterit,cum alteri per alterum non debeat iniqua conditio inferri,leg. non debet ff. de regulis iur. & ſufficit Iudicem contemniſſe l.prima, ff. ſi quis ius dicent. non obtemp. In contrarium eſt veritas; nam cuilibet libera eſt facultas dandi, & remictendi quod ſuum eſt,& nulla lege arctari poteſt l. in remandata C.mandat.leg. nemo C.de Iudæis. Non obſtant banna, cum non commictatur pœna,ſtante placito Domini leg.inter omnes §. rectè ff.de furtis,vbi furtum non commictitur volente Domino; ſic nè deſit auctoritas, Antibol. de muneribus vltim.artic.numer.201.Gloſſ.in leg. prima C. de paſcul.libr.10. Viu. nouiſſimè vltim.libr. deciſio. 520. hoc vero procedit data licentia, vel permiſſione Domini præſumpta ex amicitia, vel conſanguinitate. Sed ſi ratum habuerit poſt ſequutum damnum,pœna poterit exigi, nè iſto modo fieret fraus Curiæ, Doctores d.§.rectè; Adde Lanar.conſ.98. num.15. In hoc verſabitur Iudicis arbitrium, conſiderando inditia, & argumenta,& perſonarum qualitates, Et
395 in S. Conſ. fuit iudicatum inter Vniuerſitatem Lauri, & Marchionem

Actua-

Actuario Cioffo, quod ſi animalia in-
troierint Terras appatronatas non bã-
395 nitas, Baiulus non poſſit exigere pœ-
nam, niſi damnum dederint, Lanar. d.
conſ. 98. num. 8 quod pœna non debet
exigi in Terris apertis, tunc licet non
ſit querela, pęna exigatur, ſi vero Ter-
ra erat bannita, ſi animalia intrant pę-
na debetur, quamquam damnum non
dederint, ita fuit prouiſum; Sed ſi Ter-
ræ ſint apertæ, licet ſint bannitæ pœna
non exigetur, niſi eſſent ſeminatæ, vel
396 clauſæ, vide Ann. ſing. 138. ita pro-
uiſum inter Vniuerſitatem Literarum,
& Baronem, Actuario de Ferrarijs, &
inter Vniuerſitatem Vallis Vitulani,
Actuario Figliola; Quid ſi ad petitio-
nem Vniuerſitatis fuerit factum aliqđ
capitulum pœnale, vel bannum pro
397 damnis, vel immunditijs intra Ciui-
tatem immiſſis, quod capitulum fuit
confirmatum per Baronem, & expedi-
tus Aſſenſus Regius ſuper ijs Capiti-
bus, ſi Vniuerſitas poſſit reuocare tale
bannum, quia non expediens videtur
nam, & leges tractu temporis ſolent ad
iniuſtitiam mutari, vel Barone contra-
dicente pro ſuo intereſſe Bannum non
poſſit impugnari, & reuocari? Vidi hãc
controuerſiam in multis locis, & vide-
tur, quod ex iuſta cauſa competat ius
reuocandi bannum pro ea promulga-
tum, licet auctoritas ſuperioris interue-
nerit ad confirmationem, etiam ſine
alio aſſenſu poſſit infirmari, nam aucto-
ritas pro ſui beneficio fuit data, & ita
Bald. cap. 1. de pac. conſtantiæ, Vaſqu.
controu. illuſt. 34. nu. 2. Tiraq. d. l. boues
lim. 17. in terminis; Et fuit altercatum
etiam in mea Ciuitate, vbi Vniuerſitas
fecerat emanare banna, nè ciues tene-
rent animalia ſuilla intra Ciuitatem,
ſub pœna applicanda Baiulis, cumque
tractu temporis bannum eſſet redactũ
ad iniquitatem, quia Baiuli permitte-
bant, & fidabant porcorum Dominos,
vndè immunditię ſtabant, & vaſalli an-
gariabantur, fuit tractatũ ſi liceat con-
cedere, vt impunè poſſit quilibet tene-
398 re, Dicebatur ex parte Baronis li-
cere talia banna facere ex officio pro-
pter conſeruationem ſalubritatis aeris,
Rip. de peſte art. 1. & dicã infra prag.
14. Tamendum in Conſilio fuiſſet ta-
lis controuerſia, cum Principe Hoſtilia-
ni, & Vniuerſitate Theani, ac Vniuer-
ſitate Piſticij, & Barone, Actuario de
Felice, fuit deciſum, vt liceat Ciuibus,
399 hyæmali tempore tenere porcos in-
tra Terram, æſtiuo tempore autem, qđ
abſtineant ſub pœna banni, & ſic dum
banni iuſtitia ſtat ad inſtantiam Vni-
uerſitatis, reuocatio procedit; limita-
rem tamẽ ſi capitula eſſent facta cor-
reſpectiua inter Baronem, & Vniuerſi-
tatem, & ſic non eſſemus in terminis
banni puri facti ad inſtantiam Vniuer-
ſitatis, nam tunc quia ius quæſitum eſt
400 Baroni, non poſſet fieri reuocatio fir-
mata aſſenſu, ſine iuſta cauſa, & confe-
runt adducta per Rouit. ſuper cit. prag-
ma. ſtatuimus. Multa alia eſſent dicen-
da, quæ tractatũ deſiderarent; ſed hæc
obiter dicta ſufficiant, circa exceſſus iu-
riſdictionis, in iſta baiulationis cogni-
tione.

Hæcq; principalia dogmata ſuffici-
ant ad cognitionem, quę iuriſdictiona-
lia videantur conceſſa, facta inueſtitu-
ra de Terra, vel Ciuitate, & quæ exce-
pta, & non communicata intelligantur;
& licet multa addi potuerint ea non
poſui, vel quia vulgaria, vel non ita
practicabilia vidi; Reſtat modo iuxtà
ea, quæ in principio Pragmaticæ hu-
ius præmiſi, vt ſecundariò videamus
circa quæ Baro intelligatur inueſtitus,
circa bona, & pertinentia feudi, quæ,
vt comodiùs, & libentiùs Lectores vi-
dere poſſint, volui diuidere per ſecun-
dam partem, vt ſic diuiſa non ſit faſti-
dio.

S V. M M A R I V M.

Secundæ Partis Octauæ Pragmaticæ.

1 *Feudum nõ habet à iure certas partes, & pertinentias diſcretas.*

2 *Deſtinatione primæua, natura rerum dignoſcitur.*

3 *Terra conceſſa cum ſuis pertinentijs veniunt omnia ſolita accedere,& ſuburbia Caſalia, & alia.*

4 *Conceſſio licet larga, interpretatur alienis ſemper ſaluis.*

5 *Terra conceſſa veniunt omnia feudo ſolita adijci, ſed non bona priuatorum.*

6 *Domus,& fortalitia ſunt Baronum.*

7 *Arma repoſita in Caſtro vti bombardæ, & inſtrumenta bellica an ibi intelligantur conceſſa.*

8 *Fortalitia an poſſint fieri ſine licentia Principis.*

9 *Vniuerſitas an teneatur contribuere pro fortalitio faciendo per Baronem cum reſpiciat vtilitatem vaſallorum.*

10 *Muri,& foſſata ſunt Vniuerſitatum, & non Baronum.*

11 *Armandiæ dicuntur vſus armorum omnium pertinentes ab bella.*

12 *Vniuerſitates an poſſint ſine aſſẽſu muris cingere Terras, & cogere Ciues ad expenſas.*

13 *Turrim,& fortalitium an poſſit particularis in ſuo facere.*

14 *Territorium videtur conceſſum facta inueſtitura, & quid ſit territorium, & ſui fines.*

15 *Diſtrictus quid differat à territorio.*

16 *Burgenſatica licet vnita feudo an ſubintelligantur conceſſa,vel vendita.*

17 *Augmenta facta in feudo, an feudo deuoluto tranſeant cum eo.*

18 *Palatium ędificatum an accedat feudo.*

19 *Territorij fines,& terminatio feudi cõceſſi arguitur per mõtes,flumina,valles,cuſtodes locorum,& alia quæ narrantur.*

20 *Iudex in finium terminatione in dubio habet poteſtatem adiudicandi.*

21 *Territorium licet ſit conceſſum Baroni non ideo habet intentionem fundatã omnia eſſe de feudo.*

22 *Barones habent certa corpora deſtinata,in quibus de iure habent intentionem fundatam,quod ſint de demanio feudi.*

23 *Occupare de facto an liceat bona quibus ius reſiſtit poſſideri per alios quã per Barones.*

24 *Natura ſemper properat nouas edere formas.*

25 *Flumina,& decurſus aquarum an ſint de exceptis, vel includantur in generali conceſſione.*

26 *Argumentum de emphiteuſi ad feudũ valet.*

27 *Flumina nauigabilia sũt de regalibus, & non præſumuntur conceſſa.*

28 *Aquæ quæ naſcuntur in fundis priuatis illorum ſunt,& non Baronum.*

29 *Dominus partis ſuperioris poteſt ad libitum diuertere curſum aquæ.*

30 *Vſus aquæ pro viuere ſubditorum non poteſt prohiberi per Barones.*

31 *Baro habet vſum in aquis Vniuerſitatum,quæ ſunt de antiquo ſuæ.*

32 *Aqua poteſt diuidi inter Baronem, & Vniuerſitatem,& deſignatur modus.*

33 *Molendina an poſſint fieri,& battinderia, & ſimilia in fluminibus à vaſallis.*

34 *Aquæ iure gentium ſunt communes,& antiquiſſima præſcriptione Reges quæſierunt earum iura.*

35 *Ius piſcandi,& aucupandi quæri poteſt per priuatos in aliquo loco, præſcriptione.*

36 *Gabella impoſita mari denotat dominium.*

37 *Ius piſcandi non cenſetur conceſſum Baronibus ex conceſſione aquarum,quia eſt iure gentium omnium.*

38 *Princeps non poteſt præiudicare in quæſitis, ſed in quęrendis.*

39 *Collectam an poſſit imponere Princeps ſuper piſcatoribus.*

40

40 *Baro an poſſit prohibere vſum aquarum,& irrigationem hortorum variè deciſum.*

41 *Defenſæ piſcationum poſſunt fieri per Barones in ſuis.*

42 *Pœna aucupantis in fundo, vel loco deſtinato pro palumbis,& cęteris eſt ſupra relegationem.*

43 *Ius exigendi paſſus à tranſeuntibus eſt de regalibus, ratione protectionis viarum,& pontium.*

44 *Viæ publicæ ſunt, ſed ſtant ſub protectione Regia,& ideo ſolet exigi paſſus pro expenſis in illis cuſtodiendis.*

45 *Via alta publica, vicinalis, vel priuata.*

46 *Pons an poſſit fieri ſupra viam.*

47 *Viæ debent mundari,& ſterni,& cuius expenſis,& cuius ſit iuriſdictio, notatur.*

48 *Viæ ſunt terrarum vbi ſunt ſitæ, iuriſdictio eſt Baronum ſecuritas ad Principem pertinet.*

49 *Gabellæ,& vectigalia non poſſunt imponi per Vniuerſitatem ſine aſſenſu, nec Princeps poterit ſine cauſa.*

50 *Barones nullũ onus perſonale, vel reale vaſallis indicere poſſunt.*

51 *Princeps an poſſit imponere exactiones.*

52 *Nundinarum conceſſio ad ſolum Principem ſpectat.*

53 *Mercata poſſunt fieri ſine aſſenſu, ſed non nundinę,& differentia ponitur.*

54 *Nundinæ non poſſunt fieri niſi citatis intereſſe prætendentibus.*

55 *Salinæ, auri, vel argenti fodinæ, ferrariæ ſunt de regalibus.*

56 *Salinæ prædictæ,& alia ſimilia reperta in fundis priuatorum cuius ſint.*

57 *Theſauri an ſint fiſci, vel Baronum,& an inuentoris.*

58 *Pecunia,& alia pretioſa recondita an dicantur theſauri, traditur differentia.*

59 *Pecunia abſcondita licet antiqua non eſt fiſci, ſed illorum, qui veriſimiliter conſeruare potuerint, ſeu eorum hæredum.*

60 *Theſauros in conſcientia an inuentor retinere poſſit, non data parte fiſco.*

61 *Lapides marmorei porfidi reperti in fundis priuatis cuius ſunt.*

62 *Caſus ſoli Principi reſeruati, qui non cenſentur conceſſi Baronibus referuntur.*

63 *Cognitio nobilitatis ad ſolum Principẽ ſpectat.*

64 *Magna Curia,& Regiæ Audientiæ dicuntur ordinarij Iudices, etiam in terris infeudatis.*

65 *L. Roma ff. ad municipales, declaratur.*

66 *Vrbs Conſtantinopolitana, vel Venetiana dicitur vti Metropolis patria communis.*

67 *Regnum hoc in quot Prouincias ſit diuiſum.*

68 *Iuriſdictio conceſſa Baronibus, an dicatur priuatiuè data reſpectu ſuperiorum.*

69 *Præuentio præualet vbi ęquale eſt ius inter Iudices.*

70 *Iuriſdictio quando priuatiuè,& abdicatiuè conceſſa præſumitur.*

71 *Capitulum gratiæ conceſſum Baronibus ne M. Curia,& Reg. Audientiæ ſe intromittant in cauſis infeudatorum declaratur.*

72 *Barones tractant de damno, dum cauſæ non remittuntur, quia feuda ſunt emptitia.*

73 *Priuilegia conceſſa Baronibus in vaſallos præſumuntur tributa etiam eorũ fauore, vndè illis vti poſſunt inuitis Baronibus.*

74 *Inueſtituræ diuerſæ tribuunt poteſtatem ſuperioribus procedendi in vaſallos Baronum, quouſque non præſententur.*

75 *Remiſſio cauſæ non fit niſi dato termino ſuper remiſſione, niſi neceſſaria cõſtarent ex proceſſu.*

76 *Terminus non requiritur vbi eſt diſputatio totius iuris.*

77 *Decreta remiſſionis alias conceſſa, an ſufficiant pro quaſi poſſeſſione continuanda.*

78 *Priuilegium notorium non indiget exhibi-*

Digitized by Google

bibitione.
79 *Tituli exhibitio peti poteſt in iuriſdictionalibus*.
80 *Prouiſiones, & mandata iuſtificata aduerſus vaſallos Baronum non debent expediri per ſuperiores hodie*.
81 *Iuriſdictio Baronum an turbetur dum ſuperiores mictunt Commiſſarios ad capiendas informationes in illorum terris*.
82 *Contumax fori priuilegium perdit, ſed non in damnum Baronis*.
83 *Vaſalli non poſſunt preiudicare Domino renunciando eius foro*.
84 *Remiſſio cauſarum non fit per ſuperiores niſi carcerato reo etiam ſi adeſſet priuilegium in contrarium*.
85 *Petens remicti debet comparere de perſona, niſi ſit in fortijs Baronis*.
86 *Carceratio affectata non prodeſt, ad quam vitandã referuntur diligentiæ faciendæ per Iudicem à quo petitur remiſſio*.
87 *Articulo remiſſionis pendẽte, debet perdurare ipſe reus in carceribus*.
88 *Eſpenſæ ſoluendæ ſunt fiſco dum remiſſio petitur*.
89 *Baro an teneatur expenſas facere pro remiſſione obtinenda*.
90 *Nullitates ex parte rei poſſunt opponi*.
91 *Remiſſio cauſæ poterit peti per procuratorem, & vſq; ad ſententiam*.
92 *Remiſſio cauſæ non datur poſt ſententiam veram, vel fictam foriudicationis*.
93 Priuilegium *remiſſionis poſt ſententiam habent aliqui Barones in Regno*.
94 *Remiſſio foriudicati, an debeatur Baronibus, latè explicatur*.
95 *Remiſſio poſt ſententiam an concedi poſſit in cauſa ciuili, latè diſputatur*.
96 *Opinio quæ concedit abſurdum, eſt reſpuenda*.
97 *Argumentum à ciuili ad criminale valet ſi non repugnat diuerſa ratio*.
98 *Appellatio an detur à decreto denegãte remiſſionem cauſæ*.
99 *Remitti an debeat cauſa* Baroni *ſi non adeſt delictum in proceſſu*.
100 *Remicti an debeat cauſa ciuiliter intentata pro delicto*.
101 *Remicti debet cauſa ad primum Iudicem ſi ſententia fuerit confirmata, vel reſirmata*.
102 *Remiſſio cauſæ non debetur Baroni, qui ſolet denegare iuſtitiam, vel abutitur poteſtate in compoſitionibus*.
103 *Auocari poteſt cauſa à Barone ſi iuſta aliqua cauſa exponatur Principi*.
104 *Remiſſio denegatur Baroni ſi inquiſitus ſit odioſus, vel familiaris ſuus*.
105 *Remiſſio denegatur ſi Baro ſit cõſcius, vel ſuſpectus de mandato*.
106 *Remiſſio denegatur ſi reus eſt perſona debilis, & accuſator potens in ea terra, & adeſt iuſta ſuſpitionis cauſa*.
107 *Latronum cauſæ non remictuntur, ſed capientium erit cognitio*.
108 *Latronum cauſæ poſſunt peti, vt remictantur ſi fuerint capti ab extraneis Iudicibus*.
109 *Latronum cauſæ remicti debent à ſuperioribus ſi non erunt illi capti à miniſtris eorum, ſed ab alijs*.
110 *Præſides prouinciarum, & alij delegati contra Barones an habeant iuriſdictionem priuatiuam ad Barones*.
111 *Neapolitanus etſi latro ſit remictitur ad illius forum, & non cognoſcitur à capiente*.
112 *Foriudicati remictuntur ſuis Iudicibus licet ſint capti ab alijs*.
113 *Foraſciti qui propriè dicantur, vt comprehendantur in bannis*.
114 *Requiſita, vt quis dici poſſit foraſcitus*.
115 *Foriudicare an poſſint Barones ſuos ſubditos, & quid ſeruatur in Sicilia, refertur*.
116 *Foriudicatus ab vno an poſſit morti tradi ab alio, vel ſuperiore, & infra num.* 123.
117 *Nouus intellectus ad* Pragmaticam *5. tit. vbi de delicto*.
118 *Qualitas tribuens iuriſdictionem ante omnia eſt probanda, vt iuriſdictio poſſit exerceri*.

119 Latronem capiens, & non habens informationem de eius delictis, an poſſit petere, & cogere Iudices ſuos ad remittendam copiam.

120 Iudices delicti an teneantur remittere cauſas ad Iudicem capientis, latè explicatur.

121 Latro inquiſitus citatus, & contumax poſt decem dies reputatur foriudicatus.

122 Inquiſitionis remedium an ſit ordinarium in Regno in delictis ſupra relegationem.

123 Bannitus in vno territorio, non dicitur bannitus in alio.

124 Acta facta in vna Curia non probant in alia.

125 Præuentio an inducatur per citationem.

126 Remiſſio non datur ſi Iudices non ſubſunt ſub eodem imperio.

127 Latrones dicuntur Piratæ Maris, & ad eos extenditur Pragmatica.

128 Recapta facientes vti latrones reputari debent, & ad eos extenditur Pragmatica.

129 Sententia declaratoria an requiratur quando pœna ipſo iure imponitur, & an precedere debeat citatio.

130 Receptatores latronum, vel opem præſtantes an remitti poſſint Baronibus.

131 Deciſionem Franch. 470. non obſeruari, refertur.

132 Remiſſio nō datur de delictis patratis intus Ciuitatem Neapolis, & quid in ſuburbijs.

133 Lenocinij cauſa non remittitur Baroni.

134 Fur à capiente punitur, & non remittitur.

135 Fur debet remitti ad locum delicti ſi Baro habet clauſulam abdicatiuam.

136 Clauſula abdicatiua operatur contra fiſcum, non contra alios Barones.

137 Fur vt à capiente cognoſcatur oportet, vt parum antea delictum commiſerit.

138 Iudex capientis furem an poſſit illum punire ex indicijs quæ habet, vel poſſit cogere Iudicem delicti ad dandam copiam informationis captæ, noua quæſtio.

139 Par in parem non habet imperium.

140 Punitus inſufficienter poteſt iterum puniri.

141 Remiſſio non datur in cauſa dāni dati & affertur ratio.

142 Damnificans non poteſt conueniri, niſi inueniatur in loco damni.

143 Remiſſio non datur de cauſis inſtrumentarijs via ritus, niſi Baro habeat de hoc priuilegium.

144 Hæres conueniri poteſt in foro defuncti, licet ibi non habeat domicilium.

145 Remiſſioni non eſt locus in contractibus, & Barones non habent ius auocandi.

146 Hæres conuenitur in foro defuncti ſi ibi inueniatur, vel lis ſit conteſtata cum defuncto, & maior pars hæreditatis ſit in eo loco.

147 L. 1. C. vbi fideicommiſſum peti debeat declaratur.

148 Hæres an ex ſua perſona poſſit forum declinare.

149 Clericus hæres an ex ſua perſona poſſit forum declinare.

150 Forum ſortitur contrahens in loco cōtractus, & non poteſt declinare forū ex quocumq; priuilegio, dummodo ibi reperiatur.

151 Abſens à loco contractus an poſſit conueniri diſceptatur.

152 Renuncians foro, contrahendo, an poſſit euocari ad eum locum.

153 Clericus tenetur reſpondere in loco contractus coram Epiſcopo illius loci.

154 Iudex loci contractus an poſſit citare contrahentem extra ſuum territorium.

155 Remiſſio an detur ad locum vbi quis adminiſtrauit, diſtingue.

156 L. 1. C. vbi de ratiocin. declaratur.

157 Remiſſio non datur ratione rei ſitæ.

158 Forum an ſortiatur quis vbi reperitur cum bonis obligatis pro credito.

159 Mercator an poſſit conueniri in omni loco.

160 Pactum vbique conueniendi non habet locum, vt poſſit quis conueniri

ri in omni foro.

161 *Soluere promittens certo loco, poſt moram vbiq; poterit conueniri.*

162 *Priuilegiati ratione alicuius artis, vel exercitij gaudent ſi id actu exerceat.*

163 *Matricula quid deſignet, & in quibus obſeruetur.*

164 *Matriculas plures habens habito reſpectu ad diuerſa exercitia quale forum ſortiatur.*

165 *Priuilegium fori non opitulatur ei, qui in fraudem accepit, munerum effugiẽdorum cauſa.*

166 *Exemptio non iuuat non deſeruientibus actu in exercitio miniſterij, & ſi erit effectus inhabilis, non gaudebit.*

167 *Fidati de Dohana, quando gaudeant.*

168 *Initium delicti eſt ſpectandum ad cognitionem iuriſdictionis rei, etiam ſi mutauerit poſtea forum.*

169 *Exempti à foro ordinarij, non ſunt exempti à foro reuerentiali.*

170 *Vaſalli debent Baronibus operas obſequiales, & artificiales.*

171 *Operæ artificiales poſſunt per alium præſtari ſed non obſequiales.*

172 *Operæ obſequiales quæ ſint.*

173 *Exempti poſſunt capi quando delinquunt, vt remittantur.*

174 *Milites quando gaudeant priuilegio fori ſi non ſunt in expeditione, declaratur.*

175 *Pragmatica Comitis Beneuenti de militibus, adnotatur.*

176 *Banna Proregis expirant ſi ſine concilio fuerint emanata.*

177 *Milites quando non ſunt ſub vexillo, & delinquunt non ex cauſa militari an à Barone ſint puniendi, declaratur.*

178 *Milites ſtipendiati qui dicantur.*

179 *Vxor, & familia militum non gaudẽt foro.*

180 *Milites veterani licet habeant penſionem non gaudent fori exceptione.*

181 *Milites in ciuilibus non habent exceptionem fori.*

182 *Milites an poſſint pro debitis carcerari diuerſæ referuntur deciſiones.*

183 *Beneficio in quantum quis facere poteſt gaudere non debet qui dolo bona occupauit, vel doloſè contraxit.*

184 *Miles ſi quis fiat poſt delictum à quo erit puniendus.*

185 *Nuntij Regij, & Commiſſarij ſi delinquant in territorio Baronis, an ab eo cognoſci poſſint.*

186 *Officialis ſi delinquit extra officium poterit carcerari à Barone ſi caſus id expoſtulet.*

187 *Iudex ſecundarum cauſarum delinquendo ſubijcitur Capitaneo primarũ cauſarum.*

188 *Par in parem non habet imperium, ſecus ſi delictum ſit notorium.*

189 *Famuli, & miniſtri alicuius Officialis quando ad eum ſint remittendi ſi deliquerint, latè explicatur.*

190 *Familia Epiſcopi an gaudeat foro.*

191 *Reconuentus non poteſt petere fori remiſſionem.*

192 *Mulier nupta an perdat priuilegium ſui fori, & ſit conuenienda in loco mariti, diſputatur.*

193 *Vxor viuente viro, vel eo mortuo, an gaudeat eius foro.*

194 *Vidua retinet dignitatem maritalem, & intitulatur titulo, prout quando viuebat maritus.*

195 *Titulum habens in adminiſtrationem præfertur alio qui habet tantum in honorem.*

196 *Author laudatus an habeat fori remiſſionem.*

197 *Cauſa ne diuidatur, remiſſio non datur.*

198 *Cauſa indiuidua, an poſſit dari in criminibus.*

199 *Cauſa indiuidua dicitur cauſa ſeruitutum. fideicommiſſi.*

200 *Hypothecaria actio an ſit indiuidua, ſunt differentes S.C. deciſiones.*

201 *Alimentorum cauſa eſt indiuidua, & non remittitur.*

202 *Continentiam cauſæ diuidẽs punitur.*

203 *Conſors litis an gaudeat priuilegio.*

204 *Indiuiduum quot modis dari poteſt, & ſi ſunt plures perſonæ diuerſi fori quis erit Iudex.*

205 *Lis ſi erit cæpta coram vno, ibi alij debent*

bent accedere,ne diuidatur cauſa.
206 *Forus delicti,habitationis, vel originis ſit conſiderationis,diſputatur.*
207 *Iudex delicti an poſſit petere remiſſionem rei carcerati in loco originis.*
208 *Præuentio ſit,vbi accuſator eligit forũ vindictæ.*
209 *Præuentio per inquiſitionem eſt debilior ea,quæ ſit per accuſationem.*
210 *Remiſſio cauſæ non poteſt peti,niſi conſtet de delicto,etiam ſi eſſent inditia.*
211 *Iudex originis ſi præuenerit, an partes Iudicis delicti ſilere debeant.*
212 *Præuentio an inducatur per citationẽ rei.*
213 *Citatio nulla,nullam producit præuentionem.*
214 *Præuentio realis an fortior ſit verbali, diſputatur contra communem.*
215 *Præuentionem non dat captura affectata,vel intempeſtiua.*
216 *Delicti Iudex debet remittere cauſã ad locum vbi offenſus accuſauit.*
217 *Præuentio verbalis præfertur in multis.*
218 *Baro habens priuilegium cognoſcendi de delictis extra territorium, poterit auocare cauſas ab omnibus.*
219 *Baro originis, & delicti ſi ambo ſunt priuilegiati de delictis extra territorium,quis erit potior.*
220 *Abſolutus, vel condemnatus ab vno Iudice quando poſſit ab alio moleſtari.*
221 *Remiſſiones non fiunt de reis confugientibus ad diuerſam iuriſdictionẽ.*
222 *Vagabundus quando omni loco poſſit puniri.*
223 *Vagabundus quis propriè dicatur, explicatur.*
224 *Baro an habeat iuriſdictionem in habitantes ſi non conſtituerint domicilium.*
225 *Habitantes, & habitatores differunt.*
226 *Domicilium ſtatim quis conſtituit declarando velle ibi habitare.*
227 *Incolatus ex quibus coniecturis præſumatur.*
228 *Domicilium an quis acquiſierit per matrimonium, & emptionem domus.*
229 *Ciues an efficiãtur Incolæ per longam habitationem.*
230 *Neapolitani an gaudeãt pro bonis extra Ciuitatem tenentibus.*
231 *Habitans in loco præſumitur ciuis illius in dubio.*
232 *Domicilium non contrahit quis, licet longiſſimo tempore habitauerit, ſi non habuerit animum reſidendi.*
233 *Domicilium an faciat perdere forum originis,ſingulariter explicatur.*
234 *Domicilium eſt triplex, naturale, quod ex propria, & parentis origine acquiritur, commune,accidentale.*
235 *Origo Aui, & maiorũ, an ſufficiat nepotibus ad forum.*
236 *Origo filij, & domicilium, eximunt illum ab origine paterna.*
237 *Nepos conſequitur originem Aui, ſi eo viuo naſcatur.*
238 *Natus in aliquo loco an quærat ibi domicilium, ardua quæſtio.*
239 *Ciuilitas qualiter probetur.*
240 *Recepti in Ciues,an gaudeant priuilegijs Ciuitatis.*
241 *Origo propria, vel paterna ſit fortior.*
242 *Conueniri non poteſt quis in ſua origine ſi non reperiatur, ſed ſecus in domicilio etiam ſi ibi non ſit.*
243 *Collectari an quis poſſit in loco originis,& domicilij.*
244 *Ciuilitas nouem modis quæritur.*
245 *Domicilio poteſt renunciari,alibi ſe transferendo,& amplius ibi cõueniri non poteſt.*
246 *Domicilium originis eſt immutabile, & illo non renunciari poteſt.*
247 *Ciuium appellatione, non veniunt incolæ.*
248 *Offendens an poſſit trahi ad forum offenſi, declaratur.*
249 *Forus originis ammittitur quoad iuriſdictionem,non quoad honores.*
250 *Baro an poſſit recipere aliquem in Ciuem.*
251 *Ciuis quis non poteſt effici etiam ex habitatione longiſſima.*
252 *Baro quanto plus eſt priuilegijs munitus tanto vaſalli plus onerati dicũtur.*

253 *Cauſa criminalis quæ dicitur in diſtinctione iuriſdictionum ciuilium, & criminalium.*

254 *Caſus pertinentes Iudici criminali, & ciuili referuntur, remiſſiuè.*

255 *Cauſa criminalis an dicatur ſi delictum ſui natura ſit vltra relegationem, ſed qualitates minuant illam pœnam.*

256 *Titulus delicti multum operatur.*

257 *Pœna arbitraria quouſque non ſit arbitrata proceditur, vti ſupra relegationem.*

258 *Pœna ſi euidenter ex proceſſu informatiuo patet eſſe minorandam, procedi poterit ad habilitationem, & tortura non debet irrogari.*

259 *Falſitas ſi erit commiſſa coram Iudice ciuili, an poſſit illã punire, vel teneatur remictere.*

260 *Iudex criminalis an poſſit punire ciuilem.*

261 *Baro criminalis an poſſit punire ciuilẽ diſputatur.*

262 *Doctor interpretari debet ſecundum leges quas allegat.*

263 *Baro dicitur miles Regius, & illius forum ſortitur.*

264 *Baro dicitur curialis, & ſortitur forũ M. Curiæ.*

265 *Illuſtres coram Principe ſunt conueniendi.*

266 *Baro iuriſdictionis ciuilis eſt verus Dominus.*

267 *Demanium non poteſt peti quando venditur iuriſdictio criminalis, ſecus ſi ciuilis.*

DEueniendo ergò ad ſecundam partem huius Pragmaticæ, iuxtà diſtinctionem in principio factam, erit videndum, vt dixi, circà quæ intelligatur infeudatus Baro circa attinentia ad feudum, iàm quod de pertinentibus ad iuriſdictionem, verba fecimus in præcedenti parte.

Scias itàque primo, quod feuda non
1 habent pertinentias limitatas, & naturam diſcretam, vt poſſit dari certa, & determinata regula eius pertinentiarum: Vndè quoties de pertinentijs controuerſia incidit, vtrum talis fundus, Villa, Suburbia, Caſalia, & cætera ſint pertinentia ad Caſtrum, vel Ciuitatem, antè omnia deſtinatio attendi debet, nùm fundus fuerit deſtinatus, conſuetudine, vel priuilegio ad feudũ;
2 deſtinatione enim, fundorum nomina, & res, non natura cõſtituuntur, ait tex. l. quod in rerum §. ſi quis ff. de leg. 1. l. ex facto §. rerum ff. de hæredib. inſtituend. Caſtro enim, à iure nil corporale eſt deputatum, quod ſit eius pertinens, ab hominibus tamen, & eorum ſtatutis conſueuit, Caſtro, vel Ciuitati
3 certum territorium aſſignari, quod ipſis in iuriſdictione, & territorio reſpondeant, ſic Doctores c. ſi Ciuitas de ſententia excommunicatio. in ſexto, Bart. l. 1. num. 3. ff. de damn. infect. benè Bal. cap. 1. de Capitan. qui Cur. vendid. ac latè Dec. conſ. 517. quod conceſſo Caſtro cum pertinentijs, compræhendantur omnia, quæ ſunt in Terra, Caſtro, Oppido, Villa, & Pago, niſi exemptio probetur, hinc eſt, quod res in territorio ſitæ, eius eſſe præſumantur, cuius eſt territorium, ſaltem quò ad iuriſdictionem, donec contrarium probetur, quia iuriſdictio ſolo cohæret, Bald. l. à procuratore C. mandat. benè Paris de reintegr. fol. 117. Papienſ. in for. libel. in actio. real. ver. cum omni iure, & pertinentijs, licet in conceſſione ſemper di-
4 catur, quamquam ſit larga (alienis ſemper ſaluis) nè præiudicetur tertio, Capyc. in inueſt. fol. 136. & dicam infra Pragm. 16. quod licet conceſſio ſit ampla, cum angarijs, furnis, molendinis, & alijs, quod ſemper conceſſio interprætatur, ſi ea feudo inſint, non quod dicantur conceſſa bona, & iura, & territoria priuatorum; vndè regula eſt, vt
5 dixi, quod conceſſo feudo cum iuribus, & pertinentijs ſuis, veniant omnia adiacentia, connexa, & ſolita, Dec. & alij in cap. cum ad ſedem de reſtitut. ſpoliat, Crauet conſ. 105. Alexand. l. 3. ff. de acquirend. poſſeſſ. & Iaſon ibi latè; Poſſeſſa dico, inhærere feudo, ſecus, ſi iure

pri-

uato poſſidentur, Dom. Reg. de Ponte conſil.63. Veniunt igitur hoſpitia deſtinata pro habitatione Baronis, ſicque & fortalitia Caſtri ſi ibi adſint, ac arma, vti bombardæ, & manganellæ, baliſtæ, & ſimilia deſtinata in fortalitio, prout, & omnes munitiones, Bald. cap. primo, §. ſi quis de manſo, de controuerſ. inueſtitur. Luc. leg. quicumque
7 C. de fund. limitroph. lib. vndecimo; & licet Armandiæ ſint de regalibus, intelligitur de armamento reponendo pro bello, & vaſcellis, nam iſte armorum vſus ſibi eſt exceptus C. vt armorum vſus, non quod ſui Barones non poſſint tenere eorum Caſtra munita, pro tuendis eorum Terris ſecuris ab hoſtium incurſu, Andr. titul. quæ ſint regalia verbo armandiæ, Peregri. de iure fiſci lib. primo titu. primo num. 14. Farinac. quæſt. 108. Immò non ſolum veniunt facta, ſed poſſunt per Barones fieri fortalitia, Bald. conſil. 435. libr. 4.
8 Boer. deciſio. 320. Cancer. variar. reſolut. lib. 3. cap. 13. text. eſt leg. per Prouincias C. de ædifi. priuat. nec requiritur alia licentia, vt Bald. & Boer. ibi, Ann. conſil. 72. Roland conſ. 84. num. 21. lib. 2. niſi eſſet Caſtrum poſitum in aliqua parte periculoſa Regni, nam poterit Rex inhibere, vel ſoluto pretio detinere ad ſui inſtantiam, vt Boer. num. 8. loco cit.

An verò Vniuerſitas teneatur con-
9 tribuere in fortalitio faciendo per Baronem, ſi reſpiciat vtilitatem etiam, ac defenſionem Ciuium, per cap. Regni, & de iure communi, dum vtilitas erat communis, qui ſentiebat commodum debebat ſentire, & onus, cap. ex eo, de regul. iur. At ex Pragmatica ſita ſub titu. de ſalari. eſt prohibitum Vniuerſitatibus contribuere ſine aſſenſu, in conſtructura noui Caſtri, & fortalitij, ſolum pro reparatione veteris ædificij, ſi ſolitæ ſint, vt ibi capit. quinto dictæ Pragmaticæ. Hæcq; fortalitia non
10 præſumuntur Vniuerſitatis, ſolum muri, & foſſata, non tamen Caſtra, quæ ſine Principis aſſenſu, conſtruere Vniuerſitates non poſſunt, ſed ſolum reparare circum mænia, Adde Petram fol. 12. nu. decimo octauo l. turres C. de oper. publ. Lucas leg. fin. C. ex quibus cauſis libr. vndecimo, Vndè ſi Vniuerſitas vellet turrim, vel Caſtrum ædificare, id nullo modo poterit facere ſine aſſenſu; ratio eſt, quia armorum vſus eſt de regalibus titul. quæ ſint regalia
11 dict. verſi. armandiæ, quæ interpretantur (armorum vſus) Peregri. de iure fiſc. titu. 1. num. decimo quarto, qui denegatur omnibus, Vniuerſitates tamen, ſuis expenſis poterint facere mænia cum fortibus, & turribus circum circa leg. 3. C. de diuerſ. præd. ruſtic. & vrb. lib. decimo, & etiam poſſunt Ciues cogi, leg. nè ſplendidiſſimè C. de oper.
12 publi. Sed adhuc requiri Principis licentiam dicit nouiſſimè Dom. de Ponte in ſuo tracta. tit. de electio. Official. §. 1. num. 36. & ſi neceſſitas vrget, & Vniuerſitas non poterit, fiſcus debet ſubire expenſas, Lucas l. fin. C. ex quibus muner. lib. 10. Sicque procedit in particularibus Ciuibus, quibus non ſolum turrim, ſed nec palatium fortè ædi
13 ficare erit permiſſum, ſi aliqua ſuſpitio indè in futurum oriri poſſet, vt benè Afflict. Conſtitutio. Regni in loco demanij, Petra fol. 52. num. 10. Boer. deciſio. 320. Auenda. de exequend. mandat. Reg. Hiſpan. cap. 20. Baronibus tamen licet magna fortalitia conſtruere in ſuis Terris, vt ibi Affl. veniunt etiam ſub conceſſione, vt dixi, territorium, & Caſalia, & Suburbia ſolita accedere, Regens de Ponte conſ. 57. benè; Terri-
14 torium autem eſt Vniuerſitas agrorum, infrà fines cuiuſque Ciuitatis, vel Terræ l. pupillus §. territorium ff. de verborum ſignificat. intrà quod, iuriſdictionem habet ſubditos terrendi, hæc enim eſt ſua Ethymologia, vt gloſſa ibi, Doctores l. fin. ff. de iuriſdict. omn. Iudicum. Adde quod venit etiam di-
15 ſtrictus, cuius verbi proprietas eſt largior, nam territorium continet omnia, quæ intrà Terras continentur; Diſtrictus verò, Villas, & etiam Caſtra ſepa-

rata,ſed addita per ſubiectionem , vel
protectionem continet,latè Bertazz.de
clauſul.fol.102.verbo diſtrictus,Felyn.
cap.Rodulphus verſic.diſtrictus de re-
ſcript. Verùmtamen , licet conceſſio
ſit cum territorio , & diſtrictu , & alijs
16 verbis amplis, tamen excepta ſunt ea,
quæ non adiacent propriè feudo , vti
burgenſatica , quæ miſtim cum feudo
tenentur functiones fiſcales , meliora-
tiones factæ, emptiones , ità vt aperto
feudo Regi,per generationem finitam,
vel aliam cauſam , ea non aperiantur
Domino directo, Capyc. in inueſtitur.
17 verſic. feudorum augmenta , & de
Ponte conſil.57. Franch.deciſio. 191.
18 Et quod etiam Palatium de nouo æ-
dificatum in Terra non cedat feudo ,
licet ſit neceſſarium , eſt videndus Ti-
raquell.de retract.§.23. nu.35. & quæ
augmenta accreſcant feudo, vide An-
nam; allegatio. 29. Peregrin. de fidei-
commiſſ.artic.50.de Curte fol.83.in
ſuo tract.diſcurrens de incremento pro
cedente ex cauſa feudi,vel alia,vbi be-
nè, cuius confinia antiqua conſuetudo
deſignat , cum vera regula conſtitui
non poſſit , licet adſint multæ præſum-
ptiones terminantes territorium,quod
19 plerumque argui ſolet per flumina ,
per montes,valles, lapidum,inſcriptio-
nes, ſigna , per cuſtodes locorum, per
exercitium iuriſdictionis, exactionem
tributorum,vulgi opinionem,iudicium
circum colentium , per publica inſtru-
menta, per columnas, & lapides, & li-
bros antiquos,de quibus omnibus Bal-
dus conſil.420.prima parte, Guid.Pa-
pa deciſio. 193. Felyn. cap.cum cau-
ſa,de probationib.Hieronym.de Mon-
te in tractat. finium regundorum , no-
uiſſimè Maſcard. in tractat. de probat.
concluſion. incipiente fines, latè Paris
de reintegratio.feudor. quæſtion.311.
cum multis ſequen. & in dubio, Iudex
habet ſupremam poteſtatem , vnum
20 pro alio adiudicandi,Paris vbi ſupra
. quæſtio.327.quod eſt notandum . Li-
cetq; totum territorium videatur con-
ceſſum per tales deſignationes , intel-
lige , vt dixi , quoad iuriſdictionem
territorio circumſcriptam, ac ſolitam
accedere, non quod dicatur Dominus
totius territorij , & cuiuslibet cæſpitis
terræ,ſed conceſſa videntur , quæ ſoli-
21 ta ſunt eſſe feudo tantum ; cum regu-
la ſit,quod omnia , quæ poſſidentur à
vaſallis ſint libera,& allodialia, vt la-
tè dicam infra pragmatic.vndecima .
Bona verò ſuper quibus habent fun-
datam intentionem Barones , ſunt ne-
mora , & ſyluæ, iſtæ enim non poſſunt
poſſideri,niſi per Barones ius fidæ con-
22 cedatur,vt Lucas refert dict.leg. qui-
cunque C.de fund. limitroph. Franch.
deciſio.183. vndè Vniuerſitas,vel pri-
uati poſſidentes habent præſumptio-
nem iuris contra ſe , niſi demonſtrent
titulum , & Barones habent præſum-
ptionem pro ſe, quæ ſatis,ſuperque eſt
vtilis, ad textum cap. cum perſonæ de
priuileg. in ſexto, leg. non eſt veriſimi-
le ff. de his quæ metu cauſ. vbi gloſſ.
23 verbo præſumptio. Ita vt Baro poſſit
propria auctoritate ſibi hæc reinte-
grare, Andr. in Conſtitution.Regn. ſi
quando; Et ſunt continuò hæ contro-
uerſiæ inter Barones , & Vniuerſitates
ſuper iſtis corporibus nemorū, & defen
ſarum , de quibus hic non vltra ver-
ba faciam; cum abundè dicam infra ,
dicta pragmatic.vndecima ; Qua ge-
nerali regula poſita , adnotemus con-
cluſiuè,quæ remanent excepta Princi-
pi,quod non veniant ſub generali con-
ceſſione circa res , & territoria ſita in-
tùs feudum,ſequendo ordinem ſupra
poſitum,circa attinentia ad iuriſdictio-
nes, & aliqua vtiliora prænotabo,cum
multa de hoc ſcripſerit Capyc. in in-
ueſt.ex fol.43.meæq; intentionis non
eſt,exemplare de carta in papyrum ,
ſed nouiter deciſa, magis controuer-
24 ſa, cum natura ſemper properet no-
uas ædere formas,vt C.de vete.iure
enucleand. leg. ſecunda , §.ſed quod
diuinæ declarare , & interpretari ; Fa-
cta igitur plenaria conceſſione, exce-
25 pta videntur flumina,aquæ,ac fontes,
eorumque decurſus, Barto.leg.prima
C.de

C. de' mancip. & colon. latè Petra. ſol.50.num.10.& ſic Martin.Laud.tractat.de Princ. tit. de Caſtellan. licetq; loquatur in emphyteuſi,idem procedit
26 in feudo, cum valeat argumentum de vno ad aliud,Andr.cap.1.de feudi cognitione,& ità firmat Capyc.dict.verſic.flumina, quod niſi expreſsè inueſtitura dicat concedere aquas,& eius decurſus,quod Baro non ſubintelligatur inueſtitus, quod etiam videtur innuere Dom de Franch dict.dec.183. dicens, Baronem poſſe prohibere vſum aquæ ad irrigandos hortos,ſi tenent conceſſionem de aquis;Ann. ſing.35. de qua quæſtione dicam infra pragm.14.latè, Lucas verò de Penn. l. vſum aquæ C. de aquæductu libr.12. dicit aquas venire,immò eſſe demanialia Baronum, Sed poſſunt cōcordari de generali Regni conſuetudine, ea ſubintelligi, cum ſolita ſint concedi,& eſſe demanialia feudi, & prima opinio procedat de iure ſtricto,vbi non erat ſolitum tam largè fieri inueſtituras,quod videtur affirmare Capyc.in inueſt.verſ.& cum molendinis,& dicam infra dict.pragm.14.
27 Quod intellige de fluminibus non nauigabilibus, quæ numquam conceſſa intelliguntur, niſi expreſsè concedantur, ſern.cap.1. quæ ſint regalia, Ripa l. quo minus ff de fluminibus; ex ijs namque non licet aquam diuertere, niſi redeat ad alueum, ac ſolum pro vſu, Cœpoll tit.de aquæductu, Bald.& Angel.l.fluminum ff. de damno infect.
28 Nec operatur conceſſio, quod ea extendatur ad aquas priuatas,& earum decurſus; aquæ enim, quæ non ſunt perpetuæ, vel quæ naſcuntur in fundis priuatorum, vtique ſunt Domini fundi,& non Baronis nec fiſci, Anna allegatio.28.Vrſill.deciſio 338. Hæ enim poſſunt diuerti,& mutari ad libitum, Boer.deciſio.235 Theſſaur.deciſ.245. nouiſſimè Maſcard.concluſ 123. Nec
29 conqueri poterit vicinus, ſi Dominus fundi Superioris dominantis mutauerit decurſum; nec præſcriptio habebit locum, cum ſint iura meræ facultatis, quæ non præſcribuntur Doctores dict. leg. quo minus l.prima, §.illud ff. de aqua quotidian. latè Boerius deciſion. 351.Borgnin.benè in deciſio.23.part. ſecunda num.113.& quod dicatur flumen priuatum illud, quod non eſt peremne, vel perpetuum quod æſtiuo tēpore non decurrit,vide Cœpoll. tit.de fluminibus, Afflict.deciſion.381. & ſic conceſſio operatur ad aquas publicas, quarum vſum prohibere poterit Baro, & non ad priuatas, non dico pro vſu vitæ,& vſu perſonarum, quia pro ijs li-
30 cet aquam haurire,Viuius deciſ.344. Doctores dict. leg. vſum aquæ, Capyc.in inueſt.verſic.Fontes,nam ſin ſecus, ſubditi malè viuerent ſed in multis locis aquæ ſunt demaniales Vniuerſitatis,vt Solofræ ex priuilegio,& præſcriptione legitima; & vtuntur pro accomodandis pellibus, ac pro irrigandis Hortis,& pannis, & in his Baro ha-
31 bet,& è contra ſuum vſum,& valde fuit hæſitatum, ſi poſſit partem aquæ pro vſu ſuo recludere in Iardeno, vel palatio ſuo, & fuit deciſum licere, & Solofræ acceſſit ibi Conſiliarius ad repartiendam aquam, cum Iudicis arbitrio relinquatur,vt Menoch. caſu 128. & inter Marchionem Lauri,& Vniuerſitatem fuit deciſum, quod fiant in re-
32 ceptaculo,ſeu conſerua tria foramina, cum tribus fiſtulis, & duæ fluant ad commodum Ciuium, & vna ad Baronem,& refluxus debeat redire ad communem vſum,Cœpoll.titu.de ſeruitut. aquæduct & benè qualiter per vncias diuidi poſſit decurſus aquæ,Borgn.dec. 23.num.104.cum ſeq. ſed pro tapetis, ferrerijs, battenderijs, molendinis fa-
33 ciendis in fluminibus,hoc ſine permiſſu Baronis non licebit, licetq; conſtructio molendinorum, battenderiorum ſit libera,hoc eſt verum,vt dicam infra pragm.14 non tamen licet, ratione vſus aquæ, Capyc. verſic. cum molendinis, Viu.deciſio.126. ſed dubitationis eſt,quomodo flumina ſint Regis, & ſub iuriſdictione Baronis, cum ea ſint publica, & communia iure gentium,

Z 2 ſuper

ſuper quo iure Princeps diſponere non poteſt, vt dixi prima pragmatica, dic, quod mare, portus, & flumina ſunt de
34 iure gentium §.flumina,inſtituti. de rerum diuiſio. tamen ex antiquiſſima memoria, Reges quęſierunt eorum dominia,ſe appatronando de aquis; nam etiam præſcriptione iſta iura quæri poſ ſunt,non ſolum à Principe,ſed à priuatis, prout Doctores dicunt de ijs, qui
35 ſibi quæſierunt ius prohibendi piſcari, & venari, Luc. dicta l. vſum aquæ, Iacobin. de Sancto Georg. verſ. & cum piſcationibus, & ex indè videmus gabellas, & vectigalia eſſe impoſita tranſeuntibus per aliqua loca maritima,in-
36 ſignum dominij vt Veneti,Ianuenſes, & alij multi faciunt, Arct.§.3.inſtitut. de rerum diuiſi. vndè cum Reges conſequuti ſunt eorum dominia & iuriſdictiones potuerunt inueſtiendo concedere. Verumtamen aduertas, quod li-
37 cet poſſit prohiberi vſus aquæ per Barones,piſcationes tamen non intelligūtur prohibitæ,cum piſcatio dicatur fructus naturalis aquæ, quæ per Principē tolli non poteſt; vndè aqua præſcripta, non dicetur præſcriptum ius piſcationis, vt aduertunt Iaſon cum Ripa d. l. quo minus ff. de fluminibus; nam vſus aquæ non eſt fructus naturalis, ac pri-
38 uilegium Principis in quærendis prę iudicare poterit, non in quæſitis actu, vel habitu,Doctores leg.item verberatum §.primo ff.de rei vendicatio & licèt conceſſio fuerit facta cum piſcationibus,intelligetur,ſi inibi adſunt iura quæſita prohibendi piſcari, non quod prohibita ſit piſcatio per tale priuilegium,Iacobin.verſic.& cum venationibus; quæ omnia vera ſunt, licet in multis locis Princeps non prohibeat ius piſcandi, ſed ei tribuitur aliquis redditus ex piſcationibus, vt di-
39 cit Afflict.obſeruari in Regno,cap.vn. quæ ſint regalia; nam ex piſcationibus captis, debetur quid collectæ pro quantitate, Bald.conſil.135.volumin. tertio, non quod ius piſcationis non ſit de iure naturali,ſed illud dominium piſcium poſteà quæſitum colléctatur ex antiquo tempore,vbi eſt ſolitum per Principem, Menoch conſil.298. volumin.3.Aquæ vero, & eius decurſus an
40 ſint Baronis, & an poſſint prohiberi vaſallis? quod non, dixit Franch. deciſio.183. ſed contrarium tenet Domin.Rouit.tit.de aquis, & dicam infra Pragmatica decima quarta. Tempore tamen ius prohibendi, ac iſta ſeruitus quæri poterit, nè quis piſchetur in tali flumine, vt videmus in multis locis, Peregrin.de iure fiſc. lib. primo,titul.1. num.vigeſimo primo. vbi Baro-
41 nes habent defenſas proprias appatronatas, in quibus nemini licet piſcari, prout non licet in fundis priuatis ſub pœna furti, & per nouellam Pragmaticam ſtatuta eſt pœna triremium per triennium, vt titul.de aucupationi.
42 Quomodo vero præſcriptione, iſta iura quærantur, & quando incipiat,ſcripſi ad ſaturitatem ſuper Pragmatica prima,& aliqua dicam in fin. Pragmatic.decima quarta, & decima ſexta, & Peregrin.de iure fiſc cap. primo, num. 17. vbi quomodo flumina ſint Principis. Excepta ſunt Baronibus etiam iura colligendi paſſus, platearum, pe-
43 dagia,ius pontis, & exituræ, Adde quod viæ licet publicæ ſint, tamen ſtant ſub protectione Regia; cui competit defenſio perſonarum à Latronibus,& Pyratis,ideò de ijs exigit vectigalia paſſuum à tranſeuntibus, propter
44 curam, & expenſas in illis cuſtodiendis, Peregrin.de iure fiſc.titul. primo, num.22.Viæ verò ſunt in triplici differentia,alia publica,alia vicinalis, alia priuata l.2. §.viarum ff. nè quid in lo-
45 co public.Bertazz. de clauſ.gloſſ.38. clauſul.20. benè,& via publica dicitur, quæ habet aditum, & exitum ad aliam viam leg fin.ff.de via public.l.2. §.viarum ff.nè quid in loc.publ.& in ea non licet ædificare, nec quidquam facere ſine Principis licentia, & eius Magiſtratuum ad hoc deputatorū l.3.§.planè verſ.ſed ſi à Principe ff.quod vi,aut clam, Afflict.d.cap.vn. quæ ſint regal.

ver-

verbò viæ publicæ num.2.& in Conſt.
Regni puritatem; & ideò non poſſunt
claudi,reſtringi,vel quomodolibet im-
pediri,Afflict.ibi num.12.text.l.1.cum
gloſſ.ff.de loca.& itiner.nec poteſt fie-
ri pons ſupra de vna ad aliam, Surdus
conſ.137.1.volum.& poſſunt tales pu-
niri l.qui ſine C.de oper.publ. & Nea-
polis ſunt magiſtratus particulares,qui
47 habent curam viarum, vt ſordes tollā-
tur, vt accomodentur, ac illę ſternan-
tur,ac mundentur,Bouadill.lib.3.polit.
cap.6. & cuius expenſis refici debeant
nouiſſimè Domin.de Pont.ſub tit.de
abund.nu.21.Afflict loc.cita. num.15.
& ſolet imponi ius paſſus. ſeu pedatici
per Principem in vijs ratione tutami-
nis,quod competit Principi, & expen-
ſarum pro illis cuſtodiendis,Guid.Pap.
deci.413. & quo ad proprietatem ſunt
48 Ciuitatum,& Terrarum,vbi ſunt ſitæ,
ſed ſecuritas ad Principem, iuriſdictio
ad feudatarios ſpectant, Cœpoll de
ſeru.tit.de ſeruitut.viæ, ad quos recur-
ras,ſic exceptum ius gabellas imponen
di,dohanas conſtruendi,nam noua ve-
ctigalia imponi ſolius Principis eſt, li-
49 cet ſine iuſta cauſa, & neceſſitate vr-
gente id neq;ei liceat l.1.cum ſequ.C.
noua vectigal. Andr. & Affl.d.cap.vn.
& eſt recepta opinio etiam Theologo-
rum non poſſe in conſcientia imponi
ſine magna cauſa, Cancer. variar. re-
ſolut.lib.3.cap.3.latè Dom.de Ponte
in ſuo tract.tit. de regalib. impoſition.
Ozaſch.dec.155 Myſing.obſeruat.29.
lib.5.Baronibus verò eſt prohibitum ,
nam nullum onus gabellæ,vel collectæ
50 poſſunt imponere,Azeued.l.2.titu.14.
lib.4.Bouad.lib.2.polit.cap.16.dixi ſu-
prà Pragm. 1. & idem ius procedit in
collectis imponendis, vt C. de indicto
lib.10.& dicam infra pragm. 16. item
Principi competit ius imponendi va-
51 rias impoſitiones,vt latè de Pont. in
tract.de poteſt.Proreg.tit.de regal.im-
poſit. ad quem recurre: Item Nundi-
nas indicendi,tex.l.1.C.de nund. nam
ratione nundinarum multa concedun-
tur,& præcipuè iuriſdictio ſeparatim,
52 immunitas à gabellis.& vectigalibus,
vt Capyc.in inueſt.ver.mercatis, & ibi
quærit ſi Baroni liceat concedere mer
cata in ſuis Terris, & reſpondit quod
ſic,ſed non nundinas,nā aliud eſt mer-
53 catum,aliud Nundinæ, mercatum eſt
illud,vbi certa die in hebdomada con-
ueniunt negotiantes ad emendum , &
vendendum,& ità Petra cap.10. num.
29.de poteſt.Princi.& eſt de iure gen-
tium,vt ibi,& nouiſſimè Dom.de Pon-
te in d.tract.de poteſt.Proreg tit. de
mercatis, qui dicit Barones non poſſe
facere nundinas, francas ſed poterint
facere mercatum, ità quod mercato-
res nil ſoluāt, quod pertinere poſſit ad
ipſos,vel Vniuerſitatem, vt Bal.l.1. C.
de nundin Theſſ.dec.264. Verum non
54 poſſet fieri in præiudicium aliorum, ſi
habeant in conuicinio illi nundinas,
vel mercatum,vt ibi D.de Pont. Simi-
liter non poterit Princeps reuocare
conceſſas. vt benè Theſſaur. dec.264.
in terminis.Ius ſcandagij, collectandi,
& ſimilium omnium, & multorum quæ
ſine particulari priuilegio non licet Ba-
ronibus in ſuis Terris vſurpare ſub pę-
na contenta in hac noſtra Pragmati-
ca.

Ea omnium, & prædictorum funda-
mentalis ratio eſt, de qua ſuprà dixi in
principio pragmat. 1. ac dicam infra
Pragm. 16. quia Barones nullum onus
perſonale, nec reale, vel mixtum indi-
cere poſſunt vaſallis, niſi in ſpecie per
priuilegium hoc conſtiterit; Immò nec
Rex talia priuilegia concedere poterit
ſine cauſa contra libertatem antiquam
vaſallorum,vt dicam infra dicta Prag-
matica. Alia etiam ratione hoc Baro-
nibus non licet; nam hæc iura imponē-
di gabellas, vectigalia, collectas, & ſi-
milia quo ad ſubditos, vel exteros ſunt
de regalibus cap.noua vectigal.impo-
ni non poſſ. Iſern.& alij d.tit. quæ ſint
regal.verſi.collectæ, Capyc.d.verſ.do-
hanæ.

Item excepta Principis ſunt, nec in
conceſſione ſubaudiuntur ſalinę de no-
55 uo inuenta,ferrariæ,venæ auri,argen-

tiuè, Andr. d. cap. quæ ſint regal. verſ. argentariæ, ſed Vrſill. dec. 321. Crauet. conſil. 209. Paris de reintegratio. feud. fol. 96. & 261. dicunt, quod quando hæc reperiuntur in locis publicis inter regalia reputantur, quæ ad Principem ſolum pertinent ſed ſi in fundis priuatis, tunc erunt Dominorum fundi, qui non debent defraudari ſua ſorte, licet
56 in recognitionem debeant dare decimam fiſco, vt benè Afflict. deciſi. 321. Peregr. de iure fiſci 4. lib. tit. 1. & de iure ſunt vera; ſed de conſuetudine omnia ſunt fiſci; verùm ſolet quid retributionis Dominis dari, quando prædicta reperirentur in locis priuatis, Dom. Rouit. tit. de ſale, & de Ponte in d tract. de poteſt. Proreg. tit. de regal. impoſ. §. 8. num. 36. latè Barboſ. l diuortio §. ſi vir ff. ſolut. matri. Farin. quæſt. 104. in ſpec. 1. Idem iuris eſt, in Theſauris ſuper quibus non poſſunt manus imponere Barones, cum ſint fiſci, iuxta di-
57 ſtinctionem text. leg. 1. C. de theſauris lib. 10. an ſcilicet ſint inuenti in loco publico, vel priuato, & Peregr. de iure fiſci tit. de theſauris, & latius Niger in cap. Regni, Quia decet, ibi, quomodo inuentor debeat denunciare, ſi donum fortunæ, ei nolit eſſe infortunium; de iure communi, quando non data opera, ſed caſu in fundo priuato Theſauri inuenti erant, inuentori concedebātur, Hodiè neſcio qua ratione aſſerunt, ſēper eſſe fiſci, in quibuſcumque locis reperiantur; ſolum ſi reperirentur in locis eccleſiaſticis, dubitatur an ſint fiſci, Dom. de Ponte nouiſſimè in d. tract. de poteſt. Proreg. d tit. de theſaur. & de iſta materia latè Barboſa d. l. diuortio §. ſi fundum ex nu. 26. Borgn. deciſ. 15. par. 2.

Et an pecunia, vel gemmæ, & ſimi-
58 lia prætioſa, dici poſſint theſauri, & ſubiaceant huic diſpoſitioni? Oldradus conſ. 163. dixit, quod Theſaurus conſiſtit in pecunia, & non in alijs ſpeciebus, argenti, vel auri; Verumtamen tex. in l. vn. C. de theſaur. videtur innuere contrarium, dum ſe reſtringit ad omnia mobilia, ignoto Domino ex vetuſtate, ibi recondita, & inde nota, quod ſi pecuniam fuiſſe reconditam conſtaret, & de Domino illius qui ibi repoſuit, licet pecunia eſſet antiqua, adhuc hæredum reponentis erit l. a tutore ff. de reiuend. Barbat. ſollemniter conſ. 39. volum. 4.
59 quod theſaurus duo requirit, quod ſit aliquod mobile, & ab ignoto Domino abſconditum, & quod repoſitio ſit vltrà hominum memoriam, alias dicetur pecunia abſcondita, & non theſaurus, Afflict. Conſtit. pecuniam, & de prædictis inuentionibus cognoſcit ſolum Regia Camera, ex cap. Regni 66. Et an in animæ iudicio iſti theſauri ſecretè retineri poſſint, non data parte fiſco?
60 vide, quæ ſuo more doctiſſimè refert Couarr. regul. peccatum, vltim prælect. & quis propriè dicatur theſaurus, ad differentiam pecuniæ abſconditæ, notat Vrſill. dec. 321. & Peregr. loc. præc. Et ſic, ſi inueſtitura non habeat clauſulam, cum theſauris, & inuentionibus, hæc non poterint eſſe Baronis, Andr. d. cap. 1. Capy. in inueſtitur. ver & cum inuentionibus, Et porrò idem procedit,
61 cum pretioſis lapidibus, marmoribus, porfidis, & ſimilibus inuentis; nam ſunt fiſci, ſi ſpecialiter Baronibus non ſint ea conceſſa, ſed ſi reperta ſint in fundis priuatis, tunc enim dicentur fructus naturales fundi l. diuortio §. ſi vir in fundo ff. ſolut. matrimon. l. item fundi, & l. nouiſſimè ff. de vſufruct. legat. Farin. quæſt. 104 in ſpe. 2. Sicq; ſi naſcerentur herbæ naturales maximi pretij pro medicinis, Couarru. latè practicar. quæſtion. cap. 17. Borgn. deciſion. 12. part. 2.

Sufficiant hæ concluſiones ad cognitionem materiæ, & terminorum, quęuè intelliguntur excepta; Multos alios caſus reſeruatos Principi, vti praxi non accomodatos, vel vtiles, ac non controuerſos pot ris videre apud Doctores,
62 Iacobin. de feudis in principio, ponit quinquaginta ſpecialia; alia notat Lucas de Penn. l. contra publicam C. de re militar. latius Caſſa. in catalog. glo-

riæ

ria Mund.par.5.ad quos recurras;nouiſſimè Petra de poteſt. Princip. in 1. parte operis, notat quamplures caſus, & nouiſſimè poſthæc Maſtrill.li.3.cap. 10. vbi ponit aliqua excepta Principi, vti ius ſtatuendi ſtudia in locis,conce-
63 dendi nobilitatem, & aggregandi ad ſedilia perſonas; nam cognitio nobilitatis ad ſolum Principem ſpectat idem lib.3.c.4.vbi ponit 104.caſus ad Principem ſolum pertinentibus,quos recenſere ad noſtrum non pertinet;cum non habeant dubium, volui ſolum prædicta adnotare,vti ambigua ſi pertineant ad Principem, vel ſuos feudatarios inueſtitos,in quibus vidiſtis omnia habuiſſe controuerſiam de iure,ad quem pertinere deberent, Clara autem non habent opus coniecturis, nec adnotare hic erat congruum,cum non pertineat ad noſtrum.

Reſtat poſtremò pro complemento ſciendum,an priuilegia meri, vel mixti imperij in vaſallos operentur, etiam ſi ipſi delinquerent extra iuriſdictionem, & territorium, ità vt alius præueniens in captura,& cauſa remittere teneatur vaſallum ſuo naturali Domino, ad locum originis,vel habitationis vel dicatur excedere vltrà priuilegia Baro, taliter iuriſdictionem exercendo, quod ſit ſub pœna noſtræ Pragmaticæ: concluſiuè,dico,vt breuiter me expediam, cum infraſcriptæ concluſiones deſiderarent tractatum, ſi per omnia contraria eſſet diſcurrendum, & facio duplicem diſtinctionem principalem. Aut de delicto vaſallorum prçuenerunt Regij Superiores,vel alij Barones.

Superiores Regij in Regno ſunt M. Curia, & Regiæ Audientiæ de ſuis de-
64 cretis Prouincijs, Magna Curia dicitur ordinarius Iudex in toto Regno,vti Metropolis Regni,argum.l.Roma communis patria eſt ff. ad municipal. Roma enim quando erat caput mundi, communis patria erat, & quilibet po-
65 terat ibi conueniri, dum Princeps ibi habitabat, & hodiè hoc extenditur ad locos vbi reſidet Curia, vel ſuus Vicarius,cap.fin.de foro compet.vbi Abbas Caſtr.l.2.num.5.C.de iuriſd. omnium Iudic.& tex.ille habet hodiè locum inter Eccleſiaſticos, qui Romæ conueniuntur, vt in propria patria, ſi ibi repetiantur,& Vrbs Conſtantinopolitana ſuo tempore dicebatur communis pa-
66 tria,Bald.num.11.in rub.C.qui accuſ. non poſſunt,Dec.cap.primo num.1. de præbend. ſic Ciuitas Venetiana apud ſuos ſubditos,cum conſilio 72.& poſſimus dicere Nos Regnicolæ,Neapolim dici communẽ forum,vt latè Barboſ.ff. de iudic.l.2.§.legatis Couar practicar. quçſtion.cap.5. & ità dictat Ritus 46. Magnus enim Iuſtitiatius in Regno habet ſuper omnes vniuerſalem iuriſdictionem,Frecc.de ſubfeud.tit.de offic. Magni Iuſtitiar. ſunt, & Præſides Prouinciarum ſubordinati,cum Regnum
67 ſit in plures, &,vt dicunt,in duodecim Prouincias diuiſum,Frecc.ibid. fol.56. & quilibet Præſes Prouinciæ eſt ordinarius Iudex in ſua Prouincia cumulatiuè cum Magno Iuſtitiario,Carauita Ritu 53.Viu.dec.401 licet non habeat omnes prærogatiuas,quas habet Mag. Iuſtitiarius,Viu.ibi.Qui ſuperiores non dicuntur incompetentes, dum manus imponunt,iuriſdictionem exercendò in cauſis ciuilibus,vel criminalibus vaſallorum Baronum;cum eorum ſit officiũ jus reddere omnibus quçrentibus, ac purgare Terras malis hominibus l.congruit ff.de offic Præſid. Et licet iuriſdictio in Terris inueſtitis ſit Baronum,licetq; priuilegia ſint priuatiuè ad dictos Regios Superiores,in dubio tamen non priuatiuè, ſed cumulatiuè præſumitur conceſſa iuriſdictio Baronibus, Grammat. dec.30. & proindè multi aſſerunt data præuentione in cauſa per dictos Regios Superiores,ipſos nõ teneri cauſam remittere Baroni; vbi enim eſt æquale ius,præueniens præfertur, l. vbi cæptum ff.de iudic.niſi Baro præueniſſet in captura; nam licet alius præueniſſet in cauſa, quia præuentio perſo-
69 nalis eſt potentior, Baro deberet cognoſcere,Carau.Ritu 189. Grammat.

dec.

dec.26.vbi iſte punctus latè excutitur,
de præuentione cauſæ per citationem
verbalem, vel realem, de quo puncto
tractabimus infra in hac parte, ſed de
hoc non curo, cum ſequens opinio ſit
verior,& præualeat, Dico, quod alij aſ-
ſerunt, quod Barones, ſi cauſam petant
ſibi remitti virtute ſuorum priuilegio-
rum, vbi eis eſt conceſſa iuriſdictio in
vaſallos, cum clauſula abdicatiua ab
alijs, vt ſunt ferè omnes inueſtituræ,
70 quæ per dicta verba, vel per æquipol-
lentia concedunt iuriſdictionem priua-
tiuè, veluti, quod ipſi ſoli cognoſcant
de cauſis ſuorum vaſallorum, vel per ſi
milia verba, tunc abdicatiuè, & priua-
tiuè præſumitur facta conceſſio, Gram-
mat.dict.deciſi.30.Franch.dec.458.&
oſtenſis, ac præſentatis priuilegijs per
Barones, tenentur ſuperiores remittere
cauſam, ſiuè ciuilem, ſiuè criminalem,
etiam ſi præuenerint in cauſis, text.l.ſi
quis ex aliena, ff.de iudic.& hodiè per
gratiam factam ad ſupplicationem Ba-
ronum à Rege prouiſum eſt, quod Re-
giæ Audientiæ non præueniant in cau-
ſis pertinentibus ad Barones, turbando
71 eos, niſi in caſu negligentiæ, vel retar-
datæ iuſtitię, vel ad ſupplicationem,
pro inueniendo delicto, mediante ſu-
prema auctoritate, D.Tapp.lib.3.Con-
ſtitut.Regni tit. vbi de delict. & maxi-
mè, cum feuda ſint hodiè quaſi omnia
emptitia, vel remuneratoria; ex quo
Baro tractat de damno, & non de lu-
72 cro, vndè plenior eſt facienda interpre
tatio,& ex indè remiſſio, Theſſaur.dec.
266. Accedat ratio, quod pro primis
cauſis vaſalli, eorum fauore non debēt
extrahi ab eorum domicilijs, pragm.2.
d.tit.vbi de delict.vndè eò magis præ-
ſumitur hodiè iuriſdictio priuatiuè ad
ſuperiores conceſſa, vt Grammat.d.de-
ciſio. Addè nouiſſimè de Franch.deciſ.
541. qui latè diſcutit ſi priuilegia con-
ceſſa Baronibus de caſibus exceptis, vt
vaſalli non debeant recognoſci, niſi à
Barone, vti contrà perſonas priuilegia-
73 tas, ſimileſq; caſus, an Baro poſſit de-
negare, vt illis non vtantur, cum ſui
cauſa ſint conceſſa, & non gratia va-
ſallorū,& fuit deciſum, quod licet Prin-
ceps conceſſerit priuilegium principa-
liter Baroni, tamen extenſio debet fie-
ri, vt etiam cauſam vaſallorum proſpi-
ciat,& parilitas eſt ſeruanda; nam non
debet Baro facere vnum filium, vt gau
deat, & alium priuignum, ſed æquali-
ter vaſalli ſunt tractandi, Afflict. deciſ.
265. vndè conſtito de priuilegio, per
quod incompetentes facti ſunt ſuperio-
res per præſentationem, eorum cauſæ
debent remitti, Capyc.dec.17. Non
74 obſtat, quod hodiè notum eſt ſuperio-
ribus, Barones habere talia priuilegia;
nam quia inueſtituræ ſunt diuerſæ, &
poſſunt hæ clauſulæ abdicatiuę adeſſe,
& abeſſe,& hæc priuilegia ſint ſpecia-
li iure conceſſa,& non inſerta in corpo
re iuris, ſuperior, qui habet ordinariam
iuriſdictionem, vt dixi, licitè citat, pro-
cedit,& caſtigat, donec eius iuriſdictio
non ſit impedita ex remiſſionis petitio
ne,& priuilegij præſentatione, vt præ-
clare Baiard.ad Clarum quæſt.38. nu.
9.& antè eum Carau.Ritu 230.in fin.
Boſſ.tit.de foro competent.Foller.in
pract.crim.verſ. audiantur excuſatores
num 81.& an ſola præſentatio priuile-
75 gij ſufficiat, vt Baroni cauſa remitta-
tur, practica ſolita eſt, dari terminum
ſuper remiſſione, audito fiſco in crimi-
nalibus,& parte in ciuilibus, tanto ma-
gis quod ex inſpectione priuilegij con-
ſtare poteſt ſolum conceſſio, ſed pro-
bandum erit quod ille Baro ſit in poſ-
ſeſſione,& quod reus ſit ſubditus, pro
quo remiſſio petitur, debent hæc con-
ſtare apud Superiorem, nam iſta ſunt
facti, q̄ non præſumuntur, niſi probētur
l.in bello §.factæ ff.de capt.& poſtlim.
reuerſ.Sed ſi ex eodē proceſſu,& infor-
matione conſtaret, quod ille reus ſit va
ſallus Baronis, tunc vbi non requiritur
alia probatio, terminus non eſt dandus,
Franch.deciſio.221.& ità Dom.Rouit.
76 Pragm.15.de milit. nu.48. Sed ſi non
præſentetur priuilegium, ſed decreta
aliàs facta pro remiſſionibus aliàs da-
tis ipſi Baroni, pro vaſallis eiuſdē Ter-

ræ,

dico quod hæc quaſi poſſeſſio, & decreta lata tribuunt dictam quaſi poſ-
77 ſeſſionem, & in iuriſdictionalibus ex vnico actu ea acquiritur, vt Vrſill. ad Afflic.dec.396.Capy dec.57.Franch. deciſio.721.nam quando notorium eſt Baronis priuilegium,& ſi non exhibeatur,remiſſio concedi debet,Foller. in Conſt.Regni ſtatuimus, Petra ad Gra-
78 mat. dec.26. num.7. maximè quando cauſa eſſet remittenda ex meris terminis iuris,ſecus ob caſum exceptum, & Principi reſeruatum, vbi Baro prætendit ex ſpeciali priuilegio conceſſo remiſſionem, tunc quia Baro non habet ſic fundatam intentionem, cum potiùs priuatiuè Superior cognoſcat, requiritur tituli exhibitio, nec quaſi poſſeſſio rei aliter iudicatæ ſufficeret,fiſco oppugnante;cum ſententia lata in vna cauſa,non pariat exceptionem in alia,dum diuerſimodè poſſint eſſe facta, vnde ſententia illa potuit naſci,Tiraq.tract. regulæ res inter alios,fol.28 Doct.l.ſæpè ff.de re iud. & ſemper in iuriſdictio-
79 nalibus poteſt peti tituli exhibitio, vt in Conſt.Regni Ab officialibus,& dicā latè infra pragm.11.non obſtante poſſeſſorio; Circa verò id quod diximus, quod ex capitulo Baronibus conceſſo, nè Regij Superiores ſe intromittant in cauſis primis ipſorum, niſi per appellationis viam,illud vidi obſeruatum à ti-
80 moratis Iudicibus, & ego numquam ſubſcripſi prouiſiones citatorias,& mādata iuſtificata, niſi ad inſtantiam priuilegiatorum,vti viduarum,& pupillorum,& non ad inſtantiam priuatorum, vexando citatos ad petendum poſtea remiſſionem, cum magno ſumptu, vt Actuarij impleant crumenas, ſolum, vt dixi in præcedenti parte huius Pragmaticæ; Regij tunc officiales ſe intromictunt,quando ſupplicantur,& bracchium petitur pro informationibus de-
81 lictorum capiendis, & vt dixi,hoc non eſt Baronum grauamen, ſed potius fauor, nam bracchium ſuperioris vti potentiùs, magis facilitat negotium, vt delictum conſtare poſſit,teſte experientia,& tunc datur poſteà remiſſio, Barone comparente, & ſic obſeruatur in practica dictum capit. gratiæ conceſſæ Baronibus Regni, nè vaſalli poſſint citari apud Regios ſuperiores, nec citationes poſſint expediri, niſi ad inſtantiam priuilegiatorum in ciuilibus cauſis;Adeò quod licet ſuperior contumacem fecerit vaſallum Baronis delin-
82 quentem, citando, ipſumque ceperit, adhuc Baroni erit remittendus; licet enim contumax perdat fori declinatoriam,Afflict dec.133.ac licet per pragmaticam 6. de offic. Iuſtitia. ſancitum ſit,qđ remiſſiones non fiant de contumacibus,vt fuit mihi reſponſum in Regia Audientia,dum petebam remiſſionem cuiuſdam ſubditi mei Illuſtriſſimi Domini,Reſpondi dicta iura procedere ad inſtantiam rei petentis ſe remitti ad ſuum Dominum, tunc ſua contumacia facit perdere fori declinatoriam,ac impedit cauſæ remiſſionem, ſecùs ſi cauſæ remiſſio petatur ad inſtantiam Baronis: nam contumacia rei non poterit nocere iuriſdictioni Baronis,Carau.Ritu 205.Anna ſingul.120
83 nam nec tacitè prorogando, nec expreſsè poterūt vaſalli iuriſdictioni Domini obeſſe, vt in terminis nouiſſimè Marcell Cala de modo proband. 1.artic.num.107.Capyc.dec.9. Vrſill.dec. 265 num.37 & dixi ſuprà in principio huius Pragm. ità vt nec fori renunciatio cum iuramento facta per vaſallum Baroni nocebit, Doctores l.ſi conuenerit ff.de iuriſdict. omn.iud. Capyc.in inueſt.verſ.cum cognitione cauſarum, & dicam infrà latè;Verùm contumace reo, nec cauſæ remiſſio per ſuperiores fit,ad euitandas colluſiones,& fraudes,
84 quæ fieri ſolent inter Baronem, & vaſallos,niſi reo carcerato, vel præſentato.Ita eſt obſeruantia, de qua teſtatur Carau Ritu 205. num.4. & Ritu 269. num.15.vbi dicit, quod etiam ſtante clauſula, quod remitti debeant contumaces,adhùc non erunt remittendi,niſi ipſis captis, vel præſentatis; & licet ſuper hoc multa pro Baronibus poſſem

di-

dicere,quia non ſunt mutanda,quę antiquam habent obſeruantiam l. minimè ff de legibus, non me extendo; Ac quod contumacia vaſalli non nocet Baroni,vt ei non debeatur remicti cauſæ,vt ex Pragm 6. tit.de offic.Iuſtit. & Franch.dec 417.& 541.nam ad inſtātiam reorum cauſa non eſt remittenda cum eorum contumacia reſiſtat,vt non debeant audiri, non autem ad inſtantiam Baronis. Verùm oportet, vt dixi, quod dum Baro petet remiſſionem, reus ſit in fortijs carceratus, alias neq; cauſa remittitur, Baiard.ad Clar. quæſtio. 38.in fine,Carauit.loco præcitato.

85 Et licet oporteat, quod petentes remiſſionem compareant de perſona, vt Ritu 235.& Franchis deciſ. 329 num. 10.& Ritu 205 tamen ſufficit carceratio facta à Barone,vt cauſa ei remittra-
86 tur,niſi carceratio eſſet affectata,quia non opitularetur, veluti, quod Baro fuerit concordatus cum carcerato antè carcerationem,vel re vera carceratus non eſſet in fortijs,& ideò obſeruatur, vt præſentata fide carcerationis authentica,facta ab officiali;expediuntur ſtatim prouiſiones, vt detineatur nomine Reg.Audientiæ,vel Vicarię,& multotiès ex improuiſo mittunt Commiſſarium exploratorem,ad videndum ſi carceratus erit in fortijs; & dum Baro Corilianì petierat remiſſionem certorum foriudicatorum, vigore ſuorum priuilegiatorum dependentium ex ſtatu Biſiniani, cum delinquentes dubitaſſent de remiſſione facienda per Regiā Audientiam Calabriæ,ſe præſentarunt coram officiali,ſed non introierunt in carceres,ſed præſentarunt fidem,& cū perueniſſet ad aures noſtras, talis affectatio, miſimus Aduocatum Fiſcalem, ſub alio colore,qui non inuenit aliquo modo carceratos,& eramus in voto nō remittendi,ſed cauſa non fuit deciſa , cum Baro non inſtetiſſet, & vide Petr. ad Grammat dec.26 & quod penden-
87 te articulo ſuper remiſſione reus debeat ſtare carceratus, vide Pragm.6.§. item quod Gubernatores,titul.de offi. Iuſtitiar. neq; permictitur habilitatio, niſi ex cauſa,nam pendente dilatione, nil eſt innouandum Dom.Tapp.d.titu. vbi de delict.pragm.6.Et quando cau-
88 ſa per Superiorem remittitur, prius reficiendæ erint per Baronem petentem remiſſionem expenſæ, ſi fecerit fiſcus in capiendo informationem contrà delinquentem,vel in carcerando,& aſpertando, ac contumaciam contractam, Carau.Ritu 235.num.13. iniuſtum eſt enim,vt fiſcus ſit in damno, & Baro in
89 lucro; Verum quod Baro repetere poteſt à parte,Ann.ſing.271.Couar.practicar.quæſtion.cap.2.num.11.Carau. Ritu 231.Franch.dec.335 nam quamquam Barones teneantur defendere eorum iuriſdictionem,quia expenſæ hę fiunt culpa delictorum ipſorum vaſallorum, etiam illorum debet eſſe damnum,Boer.dec.303.Caball.caſu crim. 201.& ſic non audiuntur Barones,nec rei niſi erunt præſentati; Aduerſus ta-
90 men acta ordinatoria audiuntur ſi vellent opponere nullitatem contumaciæ, quod per procuratorem tractari poterit,D. Tapp.ſuper Conſtitu.Regni edictorum li.3.Franch.dec.232.Remiſſiones ramen poterint peti per Barones, etiam dato termino in cauſa rei, nam licet ille non oppoſuerit exceptionem fori à principio,vnde eſt priuatus exceptione.l.fin.C.de exptionib. tamen, vt dixi. quia duritia, vel negligentia rei
91 non debet afficere Baronem, vſque ad ſentētiam,remiſſionem petere poterit, Carau.Ritu 231. num.2. non tamen poſt ſententiam veram, vel fictam, vti foriudicationis; poſt enim ſententiam priuatus eſt Baro,Ann.ſing.56. vbi ſic
92 deciſum teſtatur per Collaterale Cōſilium in cauſa Illuſtriſs.Ducis Summę cum Regio fiſco, ex Bald.doctri.l.exequutorem num.23.C.de exception.rei iudic.niſi Baro haberet in ſpecie priuilegium etiam poſt ſententiā indulgendi,& cognoſcendi, vti habet ſtatus Bi-
93 ſiniani,& meminit Reg.Tapp. rubric. vbi de crim.num.49. & ego dum aſſiderem in ea Prouincia, vbi plures ſenten-

ten-

tentias, ex quibus foriudicati capti per Regiam Audientiam fuerant remiſſi dicto Principi, & teſtatur Baiar. quęſt. 59. num. 22. ad Iul. Clar. & ſic intelligendus eſt Dom. Rouit. Pragma. 5. tit. de abolition. num. 9. dum dicit poſſe Barones foriudicatis indulgere, ſubaudi, ſi Barones habeant hanc facultatem, alias non poſſent indulgere, nec per Superiores debetur remiſſio cauſę, vt dixi, Sed aduerte ad vnum notabi-
94 le, quod non vidi hucuſque tactum. Quod remiſſio foriudicati denegari poteſt, ſi reus ille erit per Regios Superiores foriudicatus, & ſic dicit ibi Anna, ſed ſi à Barone ille fuerit bannitus, & non à Regijs Tribunalibus tunc puto Barones poſſe petere remiſſionem, vt ſententias ſuas exequi poſſint, non obſtante, quod non fuerint capti ab eis, ſed à Regijs miniſtris; nam Pragmatica illa 5. ſub tit. vbi de delict. quæ dat iuriſdictionem capienti, loquitur in latrone foriudicato, ſed in foriudicatis pro alijs delictis, dicta pragmatica extendi non poteſt, vti exorbitans à iure communi; & ideò ſtrictè debet fieri interpretatio l. commodiſſimè ff. de liber. & poſthum. maximè in damnum alicuius, vti Baronis, extenſio fieri non debet l. ſi extraneus ff. de conditio. ob cauſ. Io. Grand. de bell. exul. fol. 57.

Sed quid in cauſa ciuili, an remiſſio
95 poſſit peti, & concedi à Superioribus lata ſententia? & videtur quod argumentum à criminali ad ciuilem validũ ſit l. omnem ff. de iudic. cap. fin. de foro compet. & Euerard. loco topico 20. & ità videtur tenere Maſtrill. dec. 147. & Ann. ſingul. 55. licet ille nihil concludat, & in Reg. Audientia fuerunt præſentatæ prouiſiones Magnæ Curiæ, & Collateralis Conſilij, mandantes ad inſtantiam Baronis Reginæ, vt prouideremus ſuper remiſſione cauſæ ciuilis, & aſſerebant partes, cauſam fuiſſe per Regiam Audientiam terminatam, Ego autem hanc opinionem abhorrui, & perſuaderi mihi non potuit, nam iudicata cauſa ciuili per Regia Tribunalia, remittendo eam poſteà Baroni, ſequeretur abſurdum, quod per indirectum daretur illi auctoritas, vt Iudex inferior eſſet ſuperior, annullando, vel reformãdo ſententiam ſui maioris, quod de iure non permittitur cap. cum inferior de maiorit. & obed. Et eſſet concedere nouum ordinem iudicij, nam cum iure à ſententia lata ſit appellandum gradatim ad ſuperiorem ſupra, vt l. 1. ff. de appell. nunc remittendo cauſas deciſas ad inferiores eſſet turbare ordinem è conuerſo, vt inferiores cognoſcerent limitando, vel reuocando ſententias ſui Superioris, quod abſurdum nõ permittitur, vt præcedẽs opinio ſit admittẽda,
96 ſic dicit Bald. authen. ſed nouo iure in fin. C. de Epiſc. & cler. nam abſurdũ, iuncta l. præcedenti ff. de bon. libert. & licet dixerimus in cauſa criminali poſſe ſuperiores, poſt ſententiam foriudicationis concedere remiſſiones, eſt diuerſa ratio in criminali, quàm in ciuili, nam Baro ſententiam foriudicationis poterit exequi, vel illum audire ſuper nullitatibus, vel ei indulgere, ſeruata forma eorum, quæ ſuprà diximus, & tenent Couar. pract. qq. c. 11. nu. 6. Clar. q. 39. n. 4. Barboſ. l. hæres abſens §. proindè nu. 124. de iudic. & prædicta non inducunt abſurditatem, nec implicant ordinis perturbationem, ſed in cauſa ciuili diuerſa eſt ratio, & non valet argu-
97 mentum de ciuili ad criminalem, quãdo diuerſa eſt ratio, vt notabiliter Cyn. & Salyc. l. vnica C. vbi de poſſeſſ. & dũ fuiſſent hęc oĩa abſurda narrata Principi, reſcribendo, nos aduerſus prædictas prouiſiones, nullum fuit habitũ reſponſum, & coniecturauimus, fuiſſe habitas pro concludentibus prædictas rationes, tanto magis, q̃ pro regula ſtatutum eſt in iure, non dari remiſſionẽ poſt cauſam finitam, Franc. Marc. dec. 331. p. 2. Auend. reſp. 40. n. 6. Greg. Lop. l. 1. tit. 29. parti. 7. gloſ. 2. Barboſ. d. l. hæres abſens d. § proindè nu. 114. ff. de iudi. quidquid dixerit in contrarium Theſſ. dec. 91. num. 4. qui communiter in hoc reprehenditur.

citrà præiudicium priuilegiorum Baronis, vt teſtatur Marcus Anton. Surgens cap.decimo quinto de Neapol.illuſtr.Dom.Regens de Pont. in dict.ſuo tract.fol.93.num.decimo nono,& in titul.de delegationib. de quo articulo dixi; Idemq; ſeruari ſolet, ſi conſtat vaſallum inquiſitum eſſe odioſum Ba-
104 roni,& iniuſtè vexari, Carauit.Ritu 235.num.10. Idemq; obſeruandum ſi à parte allegaretur, quod inquiſitus eſt domeſticus, ſeruiens, & familiaris Baronis,vel ſimilis allegatur cauſa,vndè perſuaderi poſſit Iudici, iuſtitiam difficilè obtinendam per accuſantem maximè ſi concurrat qualitas Baronis,ſic Maſtrill.deciſio.148.num.12.& lib.quarto, cap.decimo ſexto, nu.258. de magiſtra. Idem ſi eſſet in dolo, vel delicti conſcius,vel particeps, Soccin. Iun.conſi.126.Nacta conſ.580.& con-
105 ſil.614.latè. Et extenditur etiam ſi accuſator ſit in partibus, perſona potens, vbi de facili poſſent fieri machinationes contrà reum, vel venenari, tunc Principis bracchium implorari poteſt,vt cauſa remaneat,& veritate expoſiti ſtante,ſolet fieri, vt cauſa auocetur citrà præiudicium, Maſtrill.de magiſtrat.lib.3.cap.4. num.166. ſed vt dixi,hoc ſolet fieri, vbi ingens ſuſpitio appareat, de Cur.de feud.par.prima §.poteſt quoque num.duodecimo; Sed
106 hoc ex magna cauſa; nã cum feuda ſint emptitia, & oneroſa ſemper pro Baronibus ſit larga interpretatio, ita vt etiam ſi cauſa talis ſit,vt reus non debeat detineri,remittitur tamen cum norma,vt non moleſtet, Viuius deciſi. 237. & ſunt etiam alij caſus, ex quibus remiſſio denegatur, videlicet ſi ſimus in caſibus, & delictis exceptis ſoli Regi,vti Maieſtatis,& falſæ monetæ, de quibus ſuprà in principio diximus, & Bellug. rubri.11.§.ex quo. Idem ſi eſſemus in caſibus ſuprà narratis pertinentibus ad ſolam Magnam Curiam,quos refert Frecc.in fin.titu.de offic.Magni Iuſtitiar.ſicq;ſi tractaretur de caſibus ſuprà relatis, vbi directe offenditur, vel contemnitur perſona ſuperioris,vel eius præceptum,& man-
107 datum. Item cauſæ latronum publicorum non remittuntur ex Pragmatica quarta dict. titul. vbi de delictis,quæ denegat deberi fieri remiſſionem non ſolũ à ſuperioribus, ſed quod quicumque eos cæperit,ei datur poteſtas cognoſcendi,& puniendi, odio ipſorum latronum,vt libentiùs capi poſſint,Franch.deciſio.142.quidquid dicat Foller.in ſua praxi crimin.verſicul; audiantur excuſatores numer. 89. qui conatur defendere Pragmaticam contrà prædicta,vide Rouit. fol.655. ita tamen à Sapientibus in Regno eſt deciſum,Franch.dict.deciſio. 142. & 426
108 Adde deciſio. 342. quod cauſa latronum non eſt remittenda, quando ordinarius Iudex eos cæperit, tunc Iudex originis, vel domicilij non audictur, ſecus ſi alius Iudex omninò extraneus cæperit, nam tunc cauſa remitti debet, idem Franch. deciſio. 426. & Dom.Tapp. ſuper dicta Pragmatica, ſed Magna Curia, & Regiæ Audientiæ, quia dicuntur ordinariam habere iuriſdictionem,quando capiunt, non remittunt ſi latrones ſint capti per miniſtros Regiæ Audientiæ, vel Vicariæ, ſecus ſi fuiſſent ab alijs capti, & conſignati dictis Regijs Tribunalibus, vt
109 Franch.allegatis deciſio.& ſi fuerint capti ab officialibus Baronis, vel ab eius vaſallis,quod ipſum Baronem cæpiſſe dicatur,Petra ad Gramm.deciſio. 104. nec Præſides Prouinciarum,qui habent modum belli contra iſtos latrones, poterint vigore talis ſpecialis poteſtatis ſi ipſi non cæperint foraſcitos, auocare illos à manibus Baronis, qui præuenit in captura,de qua materia latè Ioann.Grand. de bello exulum fol.57.qui ad partes punctum hunc di-
110 ſputat,an priuatiuè, vel cumulatiuè cenſeatur data poteſtas particularis contrà prædictos; Vnum pro coronide vidi obſeruari,numquam tales remitti, quando ſunt in poſſe Regiorum Officialium,ſecus ſi ſunt in manibus Baro-

nis, vt Franch. deciſio. 342. & deciſio. 722. limita tamen dictam Pragmaticã, niſi delinquens eſſet Neapolitanus, nã
111 etiam quod ſit latro, vigore ſingularis priuilegij Neapolitanorum, ibi remittendus eſt, Vrſill. ſingulariter deciſ. 41. limitatur, ſeu interpretatur etiam dicta Pragmatica, vt non procedat ſi capti eſſent foriudicati, ſed non ex de-
112 lictis latrocinij, vel recapti, ſed ex alijs delictis, tunc enim capiens non poteſt habere hanc poteſtatem, ſed debet remittere ad ordinarios ſuos, cum dicta Pragmatica ſit exorbitans, & non debeat extendi, dum ſit inducta odio latronum, & ait Anna ſing. 56. ſupra allegatus, in quo alij ſe inuoluũt, quod non datur remiſſio poſt ſententiam foriudicationis, loquitur in foriudicato Magnæ Curiæ, vt poteſt videri, vnde ad eam ſpectare debet executio ſuæ ſententiæ, vt dixi pragmat. 7. in fine ſed quod detur remiſſio ad inſtantiam Baronis, Ioann. Grand. de bell. exulum 97. ſpetial. & etiam probat dicta Pragmatica dum ait, remitti debere cauſas per Regios Superiores ad Officiales territorij, exceptis latronibus, Nec re-
113 fert dicere, quod foriudicati dicuntur foraſciti, & poteſtas militaris datur contra foraſcitos, vt Ioann. Grand. loco citato, nam foraſciti nomen eſt generale, æquiuocum, vndè eſt diſtinguendum, quod non omnes qui foras exeunt, dicuntur foraſciti, & latrones, niſi concurrant tria requiſita, quod illi arment in campanea, cum comitiua non
114 minori quatuor, & vadant armati vti foraſciti cum armis prohibitis, tertio quod ſint diffamati, vt tales homines malæ vitæ, latrones, & graſſatores, ità Ioann. Grand. dict. tit. de bello exulum 3. quæſtio. num. 17. & poſteum Muſcarell. in ſua praxi crimin. titu. de furtis, & latrocin. quia ſolus inceſſus per campaneam ſine delictis non erit cauſa pœnæ capitalis, nec foriudicationis; ſed latrocinia ſimul, cum inceſſu in comitiua, vt præc. DD. & colligitur ex Pragmat. 8. & 11. & alijs ſitis ſub titul. de exulibus, & verè latrocinium id dicitur quod fit in locis publicis reiteratiuè l. capitalium §. graſſatores ff. de pœnis, ibi ſi ſæpiùs in vijs hoc admiſerint, Peguer. dec. 40. Franch. deciſ. 142. nouiſſimè Maſtrill. de indultu q. 33. & cũ iſtis latronibus, vti hoſtibus publicis, indictum eſt bellum, vt latè Io. Grand. d. tracta. de bell. exulum, Marius Burg. in tract. de modo proced. ex abrupto, & propterea, verba Pragmaticæ, quæ dant iuriſdictionem capienti latrones, non ſunt transfiguranda l. non aliter ff. de lega. tertio, maximè cum ſit exorbitans Pragmatica à iure communi l. commodiſſimè ff. de liber. & poſthum. exindè concludimus, Baronibus eſſe
115 remittendos ſuos foriudicatos, cum in Regno liceat ijs ſuos vaſallos ex delictis capitalibus mortis foriudicare, Afflict. Conſti. Regni pœnam num. 15. quamquam in Regno Siciliæ vltra, referat Maſtrill. de magiſtrat. lib. 4. cap. 17. num. 104. quod foriudicatio non competat Baronibus illius Regni, ſed debeant tranſmittere acta ad Magnam Cur. vt ſollemniter procedat ad actum foriudicationis. Et laudandus eſt ille ſtylus, tum quia Tribunalia Regia ſuperiora procedunt cum ſollemnibus ad tales ſententias foriudicationis, & in Baronalibus vix ex mille reperitur vna, quod non ſit nulla, & quotidiè videmus eas annullari per Iudices maiores; tùm quia publicatio foriudicatorum, quæ fit in ſuperioribus Tribunalibus, vbi magnus populus continuò adeſt, præſumit notitiam venire ad omnes de Prouincijs, vt Afflict. Conſtitut. homines, Franch. deciſi. 360. quod non poteſt dari in Curia Terræ Baronalis;
116 tum etiam quod ſententia foriudicati à Barone non poteſt exequi, niſi ab eo, nam ſuperior niſi recognitis actis de nouo, eam non exequeretur glo. clem. paſtoralis §. nos quoq; verſ. de more de re iud. Cepol. conſ. crim. 58 n. 14. & eſt commu opin. Barboſ. d. l. hæres abſens d. §. proindè n. 74. Boſſ. tit. de foro cõp. num. 50.

VI-

Vlterius; quod Iudex capiens efficiatur competens ad cognoſcendũ de latronibus,aduerte qualiter hoc ſit practicandum,quia ego intelligerem ſi Iu-
117 dex capiens,inquirat ipſe de delictis ipſius capti per Campaneam graſſando,vt fuit ſuprà declaratum; ſed ſi informationem non poterit capere, ſeù conſtare de qualitate ei iuriſdictionem tribuente, tunc non poſſe dici competentem dico,nam qualitas tribuens iu-
118 riſdictionem antè omnia verificari, & conſtare debet,Ozaſch.dec. 71. nu. 22.& dec.88.Vant.de nullit.tit. ex defectu iuriſdi. num.53.latè Seſe de inhibit.fol.392.& dicam in ſequ.Et ſi talis informatio de delictis capti reperiretur apud Iudicem delicti, vel originis, ſeù domicilij,vel apud Regium,an poſ-
119 ſit Iudex capiens petere remiſſionẽ, valdè in Regia Audientia fuit altercatum, & negotium eſt magnæ dubitationis; Dicebatur enim ex parte Baronis qui reum cæperat, ſibi deberi copiam informationum, quam habebat Iudex delicti, nam dum Pragmatica fecit ipſum Iudicem capientem competentem,videtur conceſſiſſe omne id,
120 per quod deuenire debet ad punitionem l.oratio ff.de ſponſa. l. id quod ff. de iuriſd.omn.Iudi. tanto magis,quod priuatiuè cenſetur data talis prærogatiua,& etiam ſi eſſet cumulatiua; cum præuentio realis de perſona, fortior ſit verbali, vt latè inferiùs explicabimus; videretur enim,quod omni iure, Iudex capiens poſſit requirere Iudices prædictos, qui cœperunt informationes delictorum, vt conſignent copias, & remittant; ſed ex parte Baronis delicti, dicebatur, quod ipſe præuenerat in inquiſitione, in accuſatione apud eum facta de delictis, & proceſſerat ad citationes, contumacias, & reliqua; &
121 quod virtute Pragmaticarum de exul.8.& 11.elapſis decem diebus, ille cenſetur foriudicatus ipſo iure, ita quod ipſo facto poterit impunè à quocunque occidi, iuxtà dictas ſanctiones,ex quibus omnibus,præuentionem ſuam eſſe potiorem contendebat,nam & ſi multi dicant ſolum informationem non tribuere præuentionem, Affl. dec.219.Ruyn.conſ.412. & latè Barboſ.l.ſi quis poſteà ff de iudic.num.50. tamen alij contrarium ſentierunt; cum remedium inquiſitionis ſit ordinarium
122 hodiè,in caſibus vltrà relegationem virtute Capituli Regni Ab illo inchoandum, Angel.in ſua praxi crimi.de malefic.verſ. Iudex commiſit num.15. Clar.quæſt.3.num.7.Greg. Lopez l. 1. tit.29. partit. 6. qui omnes coaceruat iſtius opinionis, Item hoc puncto circumſcripto, illa præſumpta foriudicatio poſt contumacias, & dies elapſos, facit reum foriudicatum, & cauſam terminatam,qua finita verè, vel fictè per legem,non eſt locus amplius remiſſioni, Bald.l.executorem nu. 23. C.de execut.rei iudic.Farin. quæſt.7 nu.24. in terminis,nam remiſſioni non eſt locus poſt cauſam terminatam,ſed ſolum cauſa non fabricata,vt latè Barboſ.d.l. hæres abſens d. §. proindè ff. de iudic.
123 nu.114.& quod bannitus de vno territorio,non poſſit recognoſci,& puniri ab alio Iudice alterius territorij, etiam ſi eſſet originis,vel domicilij ipſius rei, ſed ille,qui tulit ſententiam poterit ſolus eam executioni demandare, & alij omnes erunt incompetentes, ſi proceſſum de nouo non inſtituerint,& acta denuò compilent, Farin.ibi quæſtio.7. num. 11. cumq; acta reperiantur pœnès alium rectiùs erit remittere reum ad locum illius Iudicis, qui iudicauit, quàm circuitum quærere apud Iudicẽ capientem,ità Couarr.pract.quæſtion. cap.11.nu.9.& Farina.ibi nu.43.quod
124 pœnitùs acta probant pœnes alium, & latiùs quæſtio. 11.num.61.quod foriudicatus in vno loco, in altero non poterit puniri, ſed poſſet procedere opinio hæc negatiua in latronibus armantibus per campaneam,vel facientibus recapta, qui ipſo iure intelliguntur foriudicati,vt dict.Pragmatica vndecima. Sed circumſcripta prætenſa foriudicatione,non videtur, quod hæc

opinio poſſit ſubſtineri, dum proceſſus eſſet in fabricatione, nam re vera inquiſitio, & citatio non dant præuentionem, & maximè, vt præferatur præuentioni reali, Clar. quæſtion. 38. Maſcard. concluſio. 1227. ex numer. 16.
125 Guid. Pap. deciſio. 202. Franch. deciſio. 505. & dicam infra latiùs quando hanc materiam præuentionis diſcutiemus; & ſic conciliari poſſe hanc quæſtionem mihi perſuadeo, vt ſcilicet ſi reus ſit foriudicatus, ad ſuum Iudicem fori delicti debeat remitti, ſin ſecús, Iudex capiens poſſit petere remiſſionem actorum à Iudice delicti, vel originis, vt Boer. deciſio. 29. & ſi is renitens ſit, ſuperior poſſit illum cogere, Rebuff. titul. de literis requiſit. gloſſ. 2. numer. 9. cum ſequen. Addent. ad Capel. Tholoſan. dict. cap. 329. Clar. quæſtio. 39. numer. 21. Denegatur benè ſolum quando Iudices non eſſent ſubiecti vni Su-
126 periori, ſed diuerſis, tunc non datur de vno Regno ad aliud remiſſio, vt per Boer. & præcitatos, ac benè Barboſa dict. §. proindè num. 86. & nota, quod hæc eſt ſingularis quæſtio, & noua ad intellectum dictæ Pragmaticæ, & ſimilium caſuum, qui infrà proponentur.

Amplia Pragmaticam, quæ dat pre-
127 rogatiuam cognoſcendi capienti latrones, vt extendatur etiam ad latrones maris, & Pyratas, qui prædantur vaſcella, & alia, vt Franch. deciſio. 142.
128 Amplia etiam eam procedere in facientibus recapta, qui ſunt peiores latronibus, nam à capiente poſſunt recognoſci, ex maioritate rationis, vt tit. de capient. homines, & Pragmatic. 11. tit. de exulibus, qui poſſunt poſt citationem intrà quatuor dies foriudicari, factis contumacibus; immo ipſo iure intelliguntur foriudicati, & impunè occidi poterunt, & licet quando pœna ipſo iure à lege imponatur, ſolum ſen-
129 tentia declaratoria ſit neceſſaria, ità quod reo contumace, vel capto neceſſaria ſit ſolùm citatio ad dicendum cauſam, quare declarari non debet foriudicatus, & exequi pœna legis, vt Chartar. titul. de execut. ſenten. capt. bannit. cap. 3. num. 76. tamen quando lex dicit, quod cenſeatur quis incidiſſe in pœnam, vt in hoc caſu ſine vlla declaratione, ac præcedente citatione prædicta, pœna exequi poterit, dicta Pragmat. 11. titul. de exulibus, Inſuper
130 eſt ſciendum, quod non ſolum cauſa prædictorum latronum non remittitur; Immò, neq; receptatores, vel opem eis præſtantes remittuntur ſuis Baronibus, ſi illi latrones ſunt contumaces Tribunalium maiorum, Franch. deciſio. 470. Secùs verò, ſi ille ſit contumax, & foriudicatus à Curia ſua Baronali, nam tunc receptatores illorum remittuntur, vt vidi pluriès, & in receptatione illius banniti vocati Terminellus, vidi Solofranos inquiſitos de receptatione remiſſos ad ſuum Dominum D. Flaminium Vrſinum. Sed aduerte quod contra deciſio. de Franch. dicit ibi Viſconte, fuiſſe nouiter deciſum, quod va-
131 ſalli Baronum conuerſantes cum foriudicatis Magnæ Curiæ, vel Regiæ Audientiæ, & opem eis præſtantes, debeant remitti eorum Baronibus, & quod non verè poſſit dici, quod fuerit offenſa iuriſdictio dictorum ſuperiorum, qui eos foriudicauerunt, niſi indirectè, quo attento ſemper poſſet dici offenſus Superior, quod non eſt aſſerendum, ideò ad ſuos Barones eſſe remittendos concluditur; nam & ſi id, quod non eſt delictum, & ſancitum eſt pro delicto haberi, pertinere ad Barones diximus ſuprà, tantò magis id, quod de ſui natura ſapit crimen, ad eos pertinere debet, vt laté de Ponte Regens in ſuo tractat. de poteſtat. Proregis titul. de prouiſion. fieri ſolit. § 3, numer. vigeſimo ſeptimo, cum ſequenr. qui hâc opinionem pro Baronibus defen-
132 dit. De delictis verò patratis intùs Ciuitatem Neapolis, non datur remiſſio Baronibus, nec etiam ſi delictum eſſet factum intrà Suburbia, Franch. deciſio. 129. Cauſæ enim Neapolitanorum non remittuntur, licèt de iure com-

communi forum contraxiſſent in Terra Baronis ratione delicti; contractus, vel deſtinatæ ſolutionis, & ſimilium, nam oppoſita fori exceptione,ſuperiores de his cognoſcere habent, ex particulari priuilegio ijs conceſſo, vt latè Carauit.Ritu fin.quod fuit extenſum etiam ad negotiorum geſtores, vel inſtitutores Neapolitanorum, vt trahant & non trahantur ad Magnam Curiam, vt nouiſſimè in pragm.1.tit.de immun. Neapo.Anna ſingul.400.quia ſortitur forum Domini procurator,Roma.ſing. 240. Doct.d.l.hæres abſens §.apud labeonem ff. de iudic. & adde quæ dicimus infra pragm.12.nu.4.Cauſa etiam
133 lænocinij eſt excepta Baronibus, vt in pragmat.de lænon. licet neſcio an poſſit ſubſtineri in eorum præiudicium, de qua materia dixi ſupra pragmat.6. Fur vbicumq; capiatur cum furto, vti ſemper nouiter contrectans à capiente cognoſci debet, & non eum remittendum firmauit Marſyl.ſingul.677. Marant. conſ.144. & ita iudicatum teſta-
134 tur Boer. dec.218. Capyc.dec.104. etiam ſi furtum fuiſſet factum intra Ciuitatem Neapolis, Clar. autem quæſt. 38.& Cæual.commun.opin.318.& latius Farinac.quæſt.7.nu.7. impugnant hanc opinionem,Foller. verò art. præalleg.num.64. dicit ſequendam eſſe opinionem Sac.Conſ.niſi Barones haberent clauſulam abdicatiuam, quæ o-
135 pinio ſatis arridet, quod puniatur à capiente iſte fur, vti nouiter contrectans in illo loco; ſed non per hoc excluditur,quod ſtante priuilegio ſui Baronis abdicatiuo cum clauſula cognoſcendi de delictis, etiam extra territorium, non debeat fieri remiſſio, licet in hoc eſſet cogitandum propter deciſionem Capyc. quæ generaliter loquitur, Adde Annam ſing.438.Couarr.pract. quæſt. cap.11. & poſt hæc ità Dom. de Franch.dec. 681. qui firmat cum dec. Capy.& dicit procedere, niſi Baro haberet clauſulam abdicatiuam cognoſcendi de delictis, etiam extra ſuum territorium; quòd intellige, quando
136 Baro peteret remiſſionem vaſalli ſui à Fiſco, & Regia Curia, ſed ſi peteret ab alio Barone delicti, vel originis,vaſallum ratione dicti priuilegij, illud nō poſſe extendi ad alios Barones, quibus de iure erat prouiſum, & conceſſa ordinaria iuriſdictio, nam priuilegium Principis non poteſt tertio præiudicare,ità nouiſſimè Domin.Rouit. abundè ſcripſit,prag.1.d.tit.vbi de delict.num. 8. cum ſequ. Item nota, quod ad hoc, vt fur poſſit puniri in loco, vbi res furata reperitur,ratione contrectationis,
137 oportet quod furtum fuerit de recēti factum,& multi dicunt,dummodo ſit patratum die anteà, Baiard. ad Clar. quæſt.38.ſed Caball.reſolut.crim.caſu 163.& Dom.Rouit.Pragmat.5. dict.titul.vbi de delict.dicunt,dummodo modicum tempus interceſſerit à die furti patrati.

Sed quid ſi Baro,qui vult punire furem, non habeat informationem de
138 delicto in genere, & alias probationes criminis, & inquiſitio ſit formata à Iudice delicti,an poſſit illum relaxare,vel punire cum illis inditijs,quæ potuerint haberi,nam cum non poſſit præcipere Iudici delicti, cum par in parem, non habeat imperium l.nam magiſtratus ff.de arbitr. & requirendo, requiſi-
139 tus ratione ſuæ iuriſdictionis conſeruandæ,difficilliſſimè remittet, teſte experientia,cum ſemper Iudex delicti, & domicilij contendant ad inuicem, circa cauſas remittendas, quid faciendum? Farinac. quæſtio.7. num.7.dicit, quod acta per Iudicem delicti,non ſunt remittenda, & ſic num.40. & ſi remitterentur,acta illa non probarent coram alio,vel eſſent ex integro repetenda; vndè dicit ibi Farinac.quod Iudex capiens poterit reum ex aliquibus probationibus exiliare ab illo loco,nam ordinariè non poſſet punire, etiam ex actis alterius Iudicis,non repetitis;Ideò cōſidera, quod nè inductum hoc priuilegium odio furum,in eorum beneficium conuertatur, contra l. quod fauore C. de legib.eſſet tenenda opinio, quod ſi

Iudex delicti haberet pleniorem probationem,& adiret Regios, pro remiſſione potiùs ad eum,quàm ad Iudicem capientem eſſet remittendus,& ſic innuit Couarr.practic. quæſtio.d.cap.11. num.9.& Farinac.loco cit.num. 18. in fine,alias ſi Iudex capiens ipſum dimitteret, vel leui pœna ipſum puniret, Iudex delicti,vel domicilij,ꝗ habet in-
140 formationem plenam, iterum vti inſufficienter punitum poſſet caſtigare, Gamma dec.53.cap. fœlicis §. per hoc de pœnis in ſexto,Barboſ.d.l.hęres abſens d.§.proindè num.63.Marant.in ſpecul. ibi iud. crim. Et conferunt hæc ad ea, quæ antè diximus de foriudicatis Baronum,an capiens, vel Iudex delicti ſit competens,& ad eum facienda ſit remiſſio cauſæ. Cauſa etiam damni dati non remittitur, ſed vbi eſt illatum
141 damnum,ibi poterit iudicari,Afflict. Conſtit.Regni,cum per partes Apuliæ, Anna ſing.137.ſed Anna non dat rationem, allegat ſolum Afflict. præcitatum,ſed ratione rei ſitæ, licet damnum ſit mobile,quia adiunctum eſt id rei ſitæ,ideò ſortitur forum,ratione actionis in rem ſcriptæ,vt Docto.d.l.hæres abſens d.§ proindè,& ità Ctauett. conſi. 271.num.1.& latiùs Borgn.dec.4.nu. 47. nam non poteſt damnum dici delictum, ità quod vti delinquens ſortiatur forum, & intellige quod forum ſortietur,ſi inueniatur damnificans in eo
142 loco,nam tunc ibi poterit conueniri, & non alias, Barboſ. d. l.hæres abſens d.§.proindè lo ſecondo, ff. de iudic. & poterit etiam exigi pœna damni, vel diffidæ, niſi damnum fuerit tranſeundo,vt diſtinguit Dom.Rouit.tit.de offic.Baiuli ex Conſtitut.Regni cum per partes Apulię. Citati etiam ſuper inſtrumento liquido, via Ritus apud Su-
143 periores, nec ipſi, nec eorum Barones poterunt obtinere cauſæ remiſſionem,Carau.Ritu 166 nam eſt de antiqua prærogatiua Magnæ Curiæ, de quo articulo dixi ſuprà latè, Item ratione contractus deſtinatæ ſolutionis quis ſortitur forum, ità vt conuentus ibi non poterit exceptionem fori allegare d.l.hæres abſens,cum ſuis §§.ff.de
144 iudic. in quibus iuribus notatur,qđ hæres ab inteſtato, vel ex teſtamento, licet ſit exterus à loco defuncti, adeundo hæreditatem, ſortitur forum Baronis loci,vbi erat defunctus, ibiq; poterit conueniri, licet non conſtituerit ibi domicilium,neq; habitationem,nec ſit originarius ad inſtar Iudicis delicti, ſic & Iudices ratione contractus,vel quaſi fiunt competentes,nec datur in contractibus remiſſio,quod eſt ſummè notan-
145 dum; nam Baro originis,ſeù domicilij non poterit auocare ſuum vaſallum, vt non poſſit conueniri,vbi ſortitus fuit forum, ratione contractus,vel illius diſtractus, vel ratione deſtinatæ ſolutionis. Intellige tamen quoad hæredem,
146 vt licet verùm ſit,quod domicilium defuncti tranſeat ad hæredem l.fideicommiſſum ff.de iudic. ſi hæres ibi inueniatur, vel ſi lis eſſet conteſtata in aliquibus cauſis cum defuncto, Roma. conſ.300.& communiter tenetur; licet contra communem hanc, validiſſimis rationibus inſurgat Barboſa d. l. hæres abſens,& teneat num.17.quod ſiuè ſit præſens,ſiuè abſens,poſſit conueniri in loco defuncti,ſed benè Gayll.obſerua. 37.num.9.lib.1.Sed tu ſublimita,dummodò hæres ſit inſtitutus in maiori parte hæreditatis,& non in quota,vt probatur d.l.fideicommiſſum, Salyc.l.pri-
147 ma,C.vbi fideicomm.peti debeat,& Doct omnes d.l.fideicommiſſum,Indè legatarij,& alij conuenire debent hæredem,in loco vbi maior pars hæreditatis eſt,& non in alijs,in quibus Iudex ille non eſſet competens, niſi res ea certa ſit,nam vbi ſit ità, dicunt poſſe hæredem conueniri, vt dixit Ozaſch. conſ.32.& Salyc. loco citat. Menoch. de præſumpt.lib.4. præſumpt.200. Tiraquell.de retract.§.8. gloſſ.5.num.9. dummodo tamen conueniatur actione reali, ſecùs ſi perſonali, vt ibi Tiraquell.in princ. Quid autem erit, ſi hæres ſit particulari priuilegio inſignitus, & habeat ſuum Iudicem particularem,

vti

vti militum, vel cœteros, vel habeat priuilegium iuris, quia pupillus, vel vi-
148 dua, vel clericus? dic, quod ſi habet priuilegium inſertum in corpore iuris, eo non poteſt vti in Regno, ex Ritu Mag. Curiæ, vt benè Franch. dec. 234 de Pont. conſ. 18. vel ſi habet piuilegium particulare, & tunc poterit illud allegare, & gaudere ſecundum communem opinionem l. 2. §. legatus ff. de iudic. & gloſſ. d. l. hæres, verbo excuſatur, Couarr. pract. quæſtion. cap. 8. Indè
149 clericus poterit declinare forum, niſi lis eſſet conteſtata cum defuncto, vt Auendan. de exeq. mandat. lib. 1. cap. 1. num. 33. & Couarru. ibi, licèt infiniti contrarium ſentiant, nam cum Clericus conueniatur ex perſona defuncti, & non ſua, forum declinare non debet, Villalob. commun. opin. 101. ſub litera C. Auiles in cap. Prætorum, cap. 10. n. 66. Greg. Lop. l. 57. par. tit. 6. verb. demanda. tamen recepta eſt præcedens opinio affirmatiua, vt Gayll. cap. 37. lib. 1. Azeued. l. fin. tit. 4. lib. 5. Dom. de Pon. d. conſil. 18. & latè Barboſ. d. l. hæres num. 114. vbi cœtera quoad hanc
150 materiam. Sed non idem procedit in contractu, nā contrahens in loco, adeò ſortitur illius loci forum, quod ex quocumq; priuilegio habito, opponere non poterit fori declinatoriam cap. 1. §. contrahentes tit. de foro compet. in ſexto, vbi omnes, & cap. 1. de priuil. in ſexto, dummodo ibi reperiatur, vt conſtat ex d. §. contrahentes in princip. Gayll. obſeru. 36. num. 14. lib. 1. ità quod non poterit auocari à ſuo loco, vt veniat ad reſpondendum ad locum contractus, Couarr. practic. quæſtion. cap. 10. Indè cauendum eſt à Caſtr. in l. 1. ff. de
151 eo quod cert. loc. dum dicit abſentē in loco contractus poſſe coerceri in bonis extra territorium, verum ſi eſſet citatus, & Iudex loci contētus eſſet bracchium impartiri, adhuc Iudex contractus poterit mittere creditorem in poſſeſſionem in bonis ſitis in loco contractus, & non aliàs, vt Docto. d. §. contrahentes, & Aret. conſi. 58. niſi reus fuiſſet conuentus in loco iudicij, & poſteà ſe abſentaret; nam poſſet procedi contrà eum ad diffinitiuam, & peti bracchium pro exequutione l. ſi is qui Romæ ff. de iudic. l. conſentaneum C. quomod. & quand. Iudex, nam cum legitimè fuerit citatus, ibi ſe defendere debuit, Aret. loc. cit. alias inuitus cogi nō poterit, benè Guttierez de iuram. confirmator. lib. 3. cap. 16. in prin. licet Do-
152 ctor. limitent regulam poſitam, niſi contrahens renunciaſſet etiam cum iuramento proprio foro, tunc omninò eſſe remittendum ad locum contractus aſſerunt gloſſ. quæ communiter recipitur l. 1. ff. ſi quis in ius vocat. vt refert Couarr. practic. quæſt. cap. 10. Guttier. d. tit. de iuram. confirm. par. 3. cap. 16. Roman. ſing. 283. & etiam ſi is clericus
153 ſit, tenetur reſpondere in loco contractus, ſi foro renunciauit; nam & ſi foro non poſſit renunciare ſine conſenſu ſui Epiſcopi clericus, expreſsè, nec tacitè, fallit ſi contraxerit in eo loco, & foro renunciauerit, vt benè Rip. cap. 1. de iudi. num. 68. & pro veriori opinione hæc retinetur, quidquid alij contrarium dixerint, cap. dilecti de foro compet. vbi Abbas, & Alex. conſ. 89. libr. 2. intellige tamen quod ſortitur forum Epiſcopi illius loci, & non ſecularis, Capell. Tholoſ. quæſt. 126. Barboſ. d. l. hæres §. 1. num. 65. Quæſtio tamen eſt, quod dum is remittendus erit in caſu prædicto ad Iudicem contractus, quis enim citabit, Iudex contractus, vel loci, vt intelligatur legitimè monitus, & contrà eum iudicium probari poſſit?
154 variæ fuerunt ſententiæ, nam vna fuit, quod citatio poſſit fieri iuſſu, & authoritate Iudicis contractus, per eius miniſtros, l. omnes §. executoribus ver. verum C. de Epiſc. & cler. & text. l. 2. C. de off. Præfect. Vrb. & hanc communem Legiſtarum dicit Aret. conſ. 58. n. 4. & conſ. 153. Altera fuit opinio, quod ſi territoria ſint diſtincta, & ſubſint Iudices eidem ſuperiori, poterit exequi præcedens opinio, ſin autem ſubſint diuerſis ſuperioribus, tunc Iudex contra-

ctus

ctus debet mittere literas deprecatorias, & impartiri illius bracchium, vt Bald.dict.leg. omnes §. executoribus, Clar.quæſt.31.num.20. Azeue.l.3.tit.30.lib.4.ordinat.num.32.& ità Canoniſt.d.§.contrahentes, & hanc receptã opinionem dicit Couarr. cap.10. practicar.quæſt.num.7.& Clar.ibi. Sed ſi Iudex requiſitus noluerit, vt ſuus ſubditus citaretur, tunc poſſe illum intimari per edictum, dicit Marſyl. ſingul. 203.Fiuizza.dec.3.par.1.num.25.ſed communiter hoc impugnatur; cum ea citatio non valeat, quando perſona eſt certa vbi habitat,ſed adeundus erit ſuperior ipſorum,ſic Felyn.cap.fin.col.2. de foro compet.Boer.dec.29. Couarr. vbi ſupra num.7. Facta autem citatione,vel cauſa decisa,qualiter Iudex domicilij, vel originis teneatur executioni demandare ſententiam, ſunt termini notati in l.à Diu.Pio §.1.ff.de re iud. Itẽ an ratione adminiſtrationis fiat remiſſio l.1.C.vbi de ratiocin. agi oport. & Afflict.Conſtit.priuilegia num.6.di-
155 cunt; quod ibi debet conueniri quis ad ratiocinia vbi adminiſtrauit, & abſens debet remitti ad locum,& eſt vna de limitationibus, vbi in contractibus datur remiſſio,licèt ibi non reperiatur, ſed gloſſ.fin.in d.l.1.dubitat, ſi ea procedat pro ratiocinijs publicis, vel priuatis, tamen Paulus, & alij dicunt indifferenter eam eſſe intelligendã,Soccyn.reg.337.Diaz reg.642. Attamen communis reſolutio ſecundum Fulgoſ. d.l.1. & probat tex. d. l. hæres abſens §.1. ff.de iudic. Gemin. in d.§.contrahentes num.16.Barboſ.d.§.1.num.72.
156 quod ad ea lex interpretetur, vt remiſſio debeat fieri ad locum exercitatæ adminiſtrationis, ſi ratiocinia concernant publicam vtilitatem,vt in Syndico, & cœteris Officialibus Vniuerſitatis, & officialibus iuriſdictionum, & etiam tutoribus, quorum officium publicum eſt,licet auctoritate priuatum, & non in alijs. Idem procedit ratione rei ſitæ,Franch.dec.389. vbi iudicium
157 iuris congrui, non coram Iudice originis,ſed rei ſitę eſt tractandum.Et fortius ratione rei ſitæ, & hypothecæ ſuper ea intentatæ quis inibi ſortitur forum,& conueniri poterit, Franch.dec. 77. amplia hanc concluſionem proce-
158 dere etiam in bonis mobilibus, nam vbi quis ea obligauerit creditori in genere,vel ſpecie, & retinuerit in aliquo loco, poterit coram Iudice eius loci, vbi res eſt ſita conueniri l. non alias §. fin.de iudic.Barboſ.d.l.hæres §.final.ff. de iudic.& latè Borgn.Fiuizzan.dec.3 dummodò res illę non ſint ibi per tranſitum,ſed permanſuræ,ſaltem per tempus aliquod fuerint, & Borgnin. dicit procedere ſi habet hypothecam creditor,nam propter ſolam actionem perſonalem,poterit quis conueniri,vbi res mobiles habet, niſi eſſet vagabundus, & de fuga ſuſpectus, Alexa.l.fin.C.vbi in rem actio,Tiraquell.de primogenit. quæſt.48.Roma.ſing.478. Cęſal.conſ. 215.volum.2. vndè in libello fundan-
159 da eſt hæc qualitas inducens, ſed ſi ille ſit mercator,& aſportauerit bona vendenda in eo mercato, cùm ſit de breui receſſurus, an poſſit conueniri? vide Borgn.dec.2.latè. Adde etiam quod ſi vaſallus citaretur in loco non ſuæ iuriſdictionis, ex pacto de ibi conueniendo, vel vbique locorum, vt notant Docto.l.ſi conuenerit ff.de iuriſd. omn. Iudic.tunc quia, vt dixi, vaſallus nullo modo poteſt prorogare iuriſdictionem non ſuam, vbi forum non ſortitur,vt Franch.dec.417.Surd.dec.147. Ozaſch.dec.78.ſine dubio poterit Baro renuere, vt is non citetur, & ſi erit
160 captus poterit remiſſionem petere, vt Gaylla obſeruat. 40.lib.1. nam licet quis in ſui præiudicium poſſit ſuo foro renunciare l.ſi quis in conſcribẽdo,C.de pact. Attamẽ non poteſt conſentire in Iudicem pęnitùs incompetẽtem, vt non ſubditi ab alio Iudice cognoſcantur,Viu.comm.opin.182.Ideò ad inſtantiam renunciantis,remiſſionẽ petere licebit iſtis in caſibus,quia pœnitentia eſſet licita, Guid.Pap. dec.77. Papienſ. in forma libell.declin.fori, Ri-

pa

pa latè d. cap.1.de iud.qui facit nouem concluſiones ad talem materiã,Franc. Milan.dec.5.par.2. Nota verò vnum, quod pactum vbique locorum conueniendi,intelligitur, ſi ibi moroſus debitor reperiatur in loco, & non alias, vt poſſit conueniri,Franch.deciſion.177. nu.2.Gayll.vbi ſuprà,Graſſ.tract.de except.18.art. Et ſic ſi certo loco ſol-
161 uere promiſiſſet, vel ſoluere vbique locorum,nam poſt moram poterit conueniri ratione deſtinatæ ſolutionis,in omni loco, ſed pactum vbique conueniendi tantum, vt ſuprà,eſt nullum, ſi non conueniatur in foro contractus,vel vbi dari poterit competentia Iudicis, Charta.deciſio.6.& ſi dare promiſiſſet quis an poſſit auocari à domicilio,ſi in loco deſtinato non fuerit ibi repertus? vide Couarr.pract.quæſt.d.cap.10.nu. 7.Fiuizza.dec.1.par.1. Item ceſſat re-
162 miſſio,ſi vaſalli erunt exempti à iuriſdictione ordinaria Baronis, ratione alicuius artis,vel officij,vti Lanç.Serici,Ferri,& ſimilium multorum,l.magiſteriæ C.de iuriſdict. omn.Iud. pro illis cauſis tantum,Vrſill.dec.47. & ſemper in dubio per ſpecialem iuriſdictionem videtur derogatum iuriſdictioni ordinariæ, quando priuilegium reſpicit fauorem particularium,Affl.dec.41.Capyc.dec.9. Grammat.conſ.108. Addè
163 quod ſicuti in matrice filij concipiũtur,ità iſti,qui ſunt de exercitio in maternitate magiſterij aſcribuntur,& in libro eorum nomina notantur, hanc Aethymologiam dat Archid.cap.contumaces diſt.50. Doct. d.l. magiſteriæ C.de iuriſdictio.omn.Iudic. & ſeruatur matricula etiam in ſcholaribus,militibus,clericis,& alijs, qui ſunt de officio, vel collegio l.matriculam C.de agent. in rebus lib.12.vbi Lucas; Et iſta matricula ſola non ſufficiet ſine exercitij
164 probatione,vt dicam;ſed quid ſi quis habeat plures matriculas,vel officia, qualẽ forum ſortictur? vide Franch.deciſio.175. vbi matriculati,recomendati Curiæ Admiratiæ, ſi ab alijs citantur,quod non teneantur comparere, nec poſſunt reputari contumaces,ſi ſuperior ſciat eſſe tales; quod limitatur, niſi quis ſit deſcriptus in matriculis,
165 ratione munerum fugiendorum, vel fori virandi: nam ſi probetur ipſos non facere exercitium,& exequi qualitates artis, vel officij non potientur fori priuilegio,vt Dom.de Franch.deciſ.175. & 481.quod eſt aduertendum pro omnibus,qui prætendunt exemptionem ex cauſis prædictis,& ſimilibus; nam cum præſumatur de iure in fraudem procurari l.1.cum ſeque. C.qui milit. poſſunt libr.12. & ſi actu non ſeruiant
166 non debent gaudere l. qui ſub prætextu C. de ſacroſanct. Eccleſ. vbi notant omnes; Hinc Anna alleg.44.dicit literas familiaritatis non opitulari actu non ſeruientibus; Indè,ſi ob imbecillitatem ſuperuenientem, & infirmitatẽ, ſeu morbum longum fuerit inhabilis, ceſſante cauſa ceſſabit priuilegium, nec per ſubſtitutum poterit deſeruire, vt benè Reg.de Pont.in ſuo tract.titu. de portu, vbi idem increpat contrà fidatos de Dohana, qui in fraudem ſe
167 adſcribũt dictæ Reg. Dohanæ menæ pecudum, cum paruo numero animalium propter exemptionem conſequẽdam de reliquis. Verum ſi quis exerceret officium,& delinqueret,& poſteà ceſſaret, vel renunciaret foro, & eſſet ſub poteſtate iuriſdictonis Baronis, tamen, quia initium delicti eſt ſpectandum, ab ijs Iudicibus artis, vel officij
168 erit cognoſcendus, vt latè excutit D.de Franch.dec.417.vide Grammat. deciſio.10.vbi idem in clerico decidit: quando autem Iudex delicti poſſit cognoſcere eum, qui ſub eius iuriſdictionis tempore deliquit, etiam ſi priuilegium aliquod voluntariè, vel motu Principis acquiſierit, latè Barboſ. l. ſi quis poſteà quam ff de iudic.Couarru. pract.quæſtion.cap.23.l.vniuerſi C.de legat.& ibi etiam Doct. lib.10. & dixi ſupra,& vide Franch.deciſi. 544. latè. Verum nota, quod exempti ab ordinario non videntur exempti à iure reuerentiali,Abbas, & Felyn. cap.cum inter

169 inter de re iudic. Bald.l. alia ff.ſolut.
matrimon.Roman.ſingul.386.Adde
Guid.Pap.dec.56. vaſalli enim, vti li-
berti ſunt, quorum argumentum de
vno ad alium valet, de Curt.fol.29. in
170 ſuo diuerſ. debent namque Domino
operas artificiales, & obſequiales; pri-
mæ debentur ſecundum eorum quali-
tatem in ſeruitijs occurrentibus,vt di-
cemus infra pragmat.16.& poſſunt de-
mandari, & per alium præſtari l. ſi non
171 hoſtem §.libertus ff.de condit.indeb.
vbi Barto.operæ vero obſequiales ſunt
perſonales,& infixæ oſſibus, & etiam
ſi libertus ſit in ſua poteſtate, tenetur
eas præſtare, quæ conſiſtunt in hono-
rando,aſſurgendo, concomitando, in
172 plantu,& lætitia lætari, vel condole-
re,Alciat.l.ſciendum §.item in lege,
ff.de verbor.ſignific. & iſtæ cedi non
poſſunt,nec euelli à perſona, etiam ſi
erunt exemptæ l.operæ incertum ff.de
operis libert.Tiraquell.de retract.§.26
gloſſ.1.num.48.Roland conſ.43.num.
7.volum.2. Nec dicentur exempti, vt
ſi delinquerent non poſſint capi ab or-
173 dinario,vt remittantur,nec ſunt exē-
pti à generalibus interdictis,vt bene
de his Felyn.cap.fin de foro compete.
His priuilegijs particularibus an poſſit
renunciari in præiudicium ſui, vel or-
dinis? vide Vrſill.dec.41.Conſequuti-
uè idem obſeruatur in militibus leuis,
grauiſuè armaturæ,vel pedeſtribus pri
uilegiatis; nam à ſuis ſunt recognoſcē-
174 di,ità Viu.dec.254. Franch.dec.88.
licèt Boſſ.tit.de foro compet.nu.2. hoc
intelligat, quando eſſemus in delictis
cauſa militiæ,& eius exercitij, ſecus in
alijs; hoc affirmo in ciuilibus quando
coram ſuo loci ordinario ſunt cogno-
ſcendi in cauſis extrà exercitium mi-
litiæ; ſed in delictis videmus Magiſtris
militum fieri remiſſiones de omnibus
delictis militaribus,vel non.Nouiſſimè
verò extant duæ Pragmaticæ,vna Co-
mitis Beneuenti ſub titul. de militibus,
175 cap.15.quæ poſteà fuit declarata per
Comitem de Lemos,in quibus fuerunt
deciſæ multæ controuerſiæ quotidianę
ſuper hac materia iuriſdictionis mili-
taris,& Baronum;& doctiſſimè ſuo mo-
re eas declarauit Dom.Rouit. Et con-
cluſiuè,Bannum Comitis Beneuenti ſi-
tum in tit.de milit.cap.15. quod exor-
nauit Patignus Reg.Conſil. dictabat,
vt ſtipendiati milites in cauſis crimina-
libus gauderent foro Auditoris exerci-
tus tantum, tam pro delictis militari-
bus, quam communibus patratis ſiuè
ſub vexillo, ſiuè extra, non obſtante
quauis præuentione alterius Iudicis,
quo foro gaudebunt vxores,filij, & fa-
muli, Deindè ſucceſſit Prorex Comes
de Lemos,qui per modum legis gene-
ralis, cum conſilio limitauit,& in aliqui
bus comprobauit Bannum iam expira-
tum de Beneuento, nam banna Prore-
176 gis non facta cum conſilio,expirant,
vt dicam infra pragm.14.finito officio,
& ſic ſtatuta fuit Pragmatica ſituata
in tit. prædicto num. 16. Hæc enim
pragmatica ſtatuit,vt milites ſtipendia
ti in criminalibus gaudeant; Et aduer-
te quod non dixit, vt illi gaudere de-
beant in vexillo, & expeditione, nec
diſtinxit de quibus delictis poſſint po-
tiri priuilegio fori,ſi de militaribus,vel
communibus,& propterea remanſit lo-
cus iterum diſcutiendi id, quod de iu-
re communi diſputabatur,& propterea
circumſcriptis allegatis per Patignum,
vigore dicti Banni,Dom.Rou. diſputat
alias concluſiones,verba vltimæ Prag-
maticę declarando,& firmat,quod quā
do milites non ſunt ſub vexillo, & pa-
177 trant delicta communia,quod Baro-
nes, & Iudices locorum cognoſcere
debent,iuxtà alleg.dec. Franch. & D.
de Pont.in d.ſuo tract.titu.de aſſenſ.§.
4.num.42. etiam ſi Capitanei Cohor-
tis eſſent,de quo ego dubito. Verumta
mem continuò pugnant, tam Auditor
exercitus, quam Gubernatores Prouin
ciarum contra iſtam opinionem cogno
ſcendo de militibus ſtipendiatis, & qui
dicantur milites ſtipendiati, vel auen-
178 turerij,D.de Pont.in d.ſuo tracta.tit.
de militib. & propterea ſemper lauda-
rem,vt Barones præueniant,vt faciliùs
de-

defendi poſſit opinio hæc, in illorum fauorem,& data hac opinione, limitatur, vt non habeat locum in familia militum,cum ex pragmatica iſta cap.8
179 ſit derogatum diſpoſitioni iuris communis,limitatur etiam in militibus veteranis, qui fuerunt miſſi, & retinent penſionem,vt ibi Dom.Rou. In ciuili-
180 bus tamen milites forum loci ſortiuntur ſine vlla diſtinctione,dummodò non dependeant ex cauſa militari, & poſſint cogi ad ſatisfaciendum creditoribus pro debitis cõtractis antè, &
181 poſt militiã ; ſed an poſſint carcerari pdicti milites ſtipẽdiati in caſib' in qb' de iure carcerari poterãt?Vidi diuerſas prouiſiones expeditas,& preſentatas in R. Audientia ab Auditore exercitus,& literis ſcriptorij, fuerunt expeditæ pro-
182 uiſiones,vt gauderent, nam perſonæ ſunt digniores rebus l. iuſtiſſimè ff. de edil edict. & ſicuti arma, & equi militum non poſſunt exequi,ſic & perſonę. Ex Collaterali Conſilio fuerunt expeditæ etiam, vt ipſi milites carcerentur pro cauſis liquidi inſtrumenti, & obligationum, donec morantur extrà vexillum.Prima opinio defenditur per Patignum loco cita.num.40. Contraria ſubſtinetur per Dom.de Pont.tit.de aſſenſ. §.4. num.43. & quia negotijs iuſtitiæ magis eſt obediendum Collaterali, prout per literas Regis pluriès fuit Proregibus ordinatũ, & præcipuè Duci Oſſuni, ideò nos non excarcerauimus debitorem militem grauis armaturæ,ſed reſcripſimus S E.contrarietatem,& non fuit habitum reſponſum ; tantò magis,quod dato,quod teneren- tur in quantum facere poſſunt, ſi dolo
183 quis verſaretur in occultando bona, nè exequerentur, vel ſciens non poſſe ſoluere cœperit pecunias à creditore dolo, tunc ceſſare hoc priuilegium dixit benè Fontanell. tract.de pact.nupt. ſol.21. Guttier. de iuramen.confirmat. cap. 16. quæ omnia erant in caſu noſtro,& ſunt notatu digna,vti quotidiana. Quid ſi priuilegium ſuperueniat, & quis efficiatur miles,an cauſa cæpta
184 coram ordinario,debeat remitti? vide tex.dict. l. ſi quis poſteà ff.de iudic. Franch.dec.544. Pragmat.16.cap.14. ſed quod poſſunt tamen detineri,ſi deliquerint,& certiorari debent eorum ſuperiores, vt dixi de Nuntijs Regijs, qui ſi deliquerint,poſſunt ab ordinario detineri; nam ipſi ordinarij nõ poſſunt
185 cognoſcere caſtigando dependentes à Superioribus,Boer.dec.8. cum ſequ. ſed ſolum ipſi ſuperiores tribuentes officium,vt dictat Reg Pragm.36. in fine de officio Magnæ Curiæ, vbi datur modus carcerandi tales Nuntios per Barones,vide Franc.Marc.dec 91. & Franch. dec. 417. quod procedit ſi delinquant ex cauſa officij, alias poterint per Baronem puniri,ſi non ſint ex particulari priuilegio exempti, benè Baiard.ad Clar.quæſt.35.nu.10.Polle. vbi ſupra verſ audiantur excuſatores, num.141.Boer. dec.9. pro vt diximus, quod de exceſſibus Officialium ſola Magna Curia cognoſcit ſi ſint facti intuitu officij,& non alias,Carau.Rit.49. Adde quod ibi Carau.notat,quod aut Officiales delinquunt in exercitio, & tunc ſi delictum eſt graue,detineri tantum poterint,ſed non puniri, quia ſunt
186 recognoſcendi ab eorum Præpoſito, vt Franc. Marc.dec.91. par.2. aut extra officium,& puniri poſſunt, Gui.Papa dec.328.Boer.d.deciſi 9.& in facto ſic reſpondi in caſu, vbi erat quis Iudex ſecundarum cauſarũ,& maior Capitaneo; tamen dum deliquiſſet in lo-
187 co, quia ratione delicti habebatur vti priuatus,cum iuriſdictio dicatur ſuſpenſa l.pœnul.C.de re militar. lib.10. ſic Caball. caſu 53. Clar. d.quæſt.35. num.14. Ideò ordinarius poterat ipſum cognoſcere,& eſt tex.in cap. cum inferior de maior.& obed.nam & ſi par in parem non habeat imperium Franch.
188 dec. 274. Fallit ſi delictum ſit notoriè factum,Dom.Tapp.Conſtitu.Regni Magiſter. & Campan. in clemen. de vita,& honeſt.cler.num.25.& ad principalem quæſtionem Adde, quod torquentur in hoc Doctores,ſi miniſtri, &

fa-

ſi tractetur de ſeruitutibus, quarum cauſa indiuidua eſt, vt d. l. ſi communem, Barto.l.1.C.ſi in communi cauſa, ſi tractetur cauſa fideicommiſſi, vt Pa-
199 riſ.conſ.12.num.73.lib.2. in cauſa hypothecaria, vt Afflict. dec.213.ſed circà hanc actionem contrà eam pugnat Capyc.dec.173. qui diuiduam
200 dicit, & dec.122. & ſic Anna cum Capyc.ſing. 73. ſed magis veram eſſe opin. Afflict. ait ibi Vrſill. & Guttier. quæſt.67.lib.1.Cauſa etiam alimentorum eſt indiuidua ſecundum commu-
201 nem,quidquid alij ſenſerint,vt Surd. de alim.tit.9.quæſt.14.num.6.cum diſtinctione; Iſtæ enim cauſæ, & ſimiles non remittuntur per ſuperiores, quando ſunt introductæ,per vnum ex priuilegiatis,Menoch.de arbitrar.iudic.caſ. 371. & quæ pœna detur Iudici inſtantiam diuidenti? vide Boſſ.d.tit.de foro
202 compet.num.169.Franch.dec. 426. & quando cauſa dicatur diuidua,& ſeparabilis,vide Menoch.caſu 95.& an conſors litis gaudeat priuilegio alte-
203 rius,Theſſ.dec.177.num.2.Crauett. conſ.206.& benè Gayll. obſeruat. 32. 1.lib.qui dicit,indiuiduum dari;Primo, ratione plurium perſonarum, veluti ſi plures ſint rei conuenti,ſub diuerſis iu-
204 riſdictionibus, domicilium habentes, inter quos erit contentio de hæreditate diuidenda, quo caſu non coram diuerſis,ſed coram ſuperiori Iudice conueniendi ſunt, Iaſ.l.nulli C.de iudic.& eſt vna de limitationibus, quod actor non ſequatur forum rei; Secundo hoc contingit ex inſtantiæ mutatione,vtputà,ſi lis coram vno Iudice pendeat, nõ
205 debet quis ad alium Iudicem vocari, quia continentia cauſæ non debet diuidi l.vbi cæptum ff. de iudic. hucque pertinet, ſi duo iudicia ad eamdem rẽ competãt,licet diuerſa,vt eſt iudicium poſſeſſorium,& petitorium, iſta iudicia diuidi non debent,& coram vno Iudice poſſeſſorium,& coram alio petitoriũ intentari cap.1. de cauſa poſſeſſion. & proprietat. gloſſ. ibidem in verbo ſub vno; Et an priuilegiatus ratione priuilegij ſui adeuntis forum ſuperioris,trahat correos? diſtingue,an cauſa ſit diuidua Afflict.dec.213.Capyc.d.deciſ. 173.& 122. & Franch. dec.163.426. Viu.dec.136. ad quos recurre,nè longius hic immorer.

Secundò caſu principali remiſſio nõ petitur à ſuperioribus tribunalibus, ſed ab alijs Baronibus,vti ſi vaſallus alicuius Baronis deliquerit in alio loco, vbi fuit captus,& ſuus Baro petat cauſam, & vaſallum remitti ad locum ſuæ iuriſdictionis, & antiqua, difficiliſq; fuit controuerſia, quod forum dicatur potentius delicti, vel originis, ac habitationis? & poſt varias ſententias receptior eſt habita opinio, forum delicti
206 eſſe potentiùs, & proindè remiſſionẽ denegandam Baroni originis; immò multi negarunt, nec Iudicem originis inquirere poſſe de delictis extrà ſuum territorium commiſſis, ſi cauſa ſit cæpta per Iudicem delicti,vt Gramm.deciſ. 26 tamen in Conſilio, vt Franch. dec.37.eſt deciſum cauſam eſſe terminandam per Iudicem delicti, Theſſ. latiùs dec.90.& quò ad opinionem Grãmat. aduertas etiam, Iudicem originis poſſe capere informationem de delictis extra territorium,dixit D.de Franch dec.66.Sed Sac.Conſil.in allegata dec.Franch 37.decidit,Iudicem delicti eſſe potiorem,ſed carceratus in ea cauſa erat pœnès tertium, & ambo concurrebant; ſed poſito caſu, quod reus fuerit citatus, vel captus per Iudicem
207 domicilij,vel originis,an Iudex delicti poſſit auocare reum ad ſuum forũ? Franch.ibi videtur innuere,quod præfertur Iudex præueniens,& idem firmauit dec.88.num.5.Guid.Pap.dec.202. Franc.Marc.dec.331.p.2.quidquid in contrarium alij affirment, Couarr.practic.quæſt.cap.11.nu.6. in fine, & Gomeſ.tom.3.cap.1.num.87.nam poſſunt ſaluari,vt debeat remitti ad locum delicti cauſa,cum Iudex delicti ſit fortior, vt Clar.quæſt.38.nu.19. ſi ambo præuenerint in inquirendo tantum, poterit tunc requiri Iudex originis, per ſu-

periorem nè vltrà procedat, ſed acta
tranſmittat,ſed ſi Iudex domicilij præ-
uenerit in cognoſcendo per viam ac-
208 cuſationis,nullo modo tenetur remit-
tere, nam per accuſationem fit vera
præoccupatio iuriſdictionis cap.fin. de
foro compet.Clar.quæſtio. 37. num.2.
Foller. Conſt.Capitaneorum num.54.
nam vbi læſus eliget forum, ibi reus
erit puniendus, non enim par ratio eſt
inquiſitionis,quod eſt remedium extra
ordinarium cum ordinario, ſuper quo
altercatio eſt Doctorum, ſi ob tale in-
quiſitionis remedium poſſit dici cauſa
præuenta,vt latè Farin. quæſt.7. tit.de
209 inquiſ. & dicam inferius in diſcuſſio-
ne puncti præuentionis; & proindè etiā
ſi Iudex originis cognouerit citando
reum, ſi Iudex delicti fuerit præoccu-
patus per accuſatorem,ad eum erit fa-
cienda remiſſio, ſic & è contrà,ſi hunc
elegerit pars, Auēd reſp.4.& latè Bar-
boſ.d.l.hæres abſens d.§. proindè ff.de
iudi.num.122. & tunc poſſet procede-
re opinio Couarru.vt voluit Clar.d.q.
39.num.4. Intellige tamen dummodò
pars petens remiſſionem cauſæ,habeat
210 probatum delictum apud Iudicem
electum, nam alias remiſſio cauſæ ab
æquali non poterit numquam peti ſi de
lictum non benè conſtet, etiam ſi eſſēt
ſufficientia inditia ad torturam, Grat.
conſ.92.lib.2.Gamma dec.363.Theſ
ſaur.dec.90.in fine,Auend. de exeque.
mand.cap.22.num 4.lib.1. D.Rou.ibi,
& nouiſſimè Barboſ.d.loc. Sed data
præuentione per Iudicem domicilij,vel
originis,quod cauſa ſit remittenda Iu-
dici delicti,quamquàm multi teneant,
eorum tamen opinio recepta non eſt.
211 Sed dubium fortiùs eſt,an facta præ
uentione cauſæ, & perſonæ per Iudicē
originis,Iudex delicti poſſit ampliùs co
gnoſcere,ſtante opinione pro vera con
tra Grammat.quod Iudex originis poſ-
ſit punire,& detur æquale ius, an in
pari cauſa melior ſit conditio præue-
nientis? Franch.dec. 18. & 505. latiùs
hoc exorditur Theſſ.d.dec.90. Sed cū
hæc materia præuentionis quotidiana
ſit inter prædictos Iudices, & alios ha-
bentes cumulatiuam iuriſdictionem,
& continuæ fuerunt concertationes in
Reg.Aud.Calabriæ, in qua Ciuitas Co
ſentina habet imperiale priuilegium,
vt in primis cauſis poſſit Regia Audiē-
tia præuenire, cum Gubernatore illius
Ciuitatis, & Caſalium, & ſemper pu-
gnatur inter eos de præuentione, Ad
perfectam explicationem, concluſiuè
ſcias,quod inter habentes æqualem iu-
riſdictionem, licet alter ſit ſuperior, is
cognoſcit, qui præuenit d.l. vbi cæptū
ff. de iud.Gayll.obſeruat.29.lib.1. Ve-
runtamen ſola informatio ſucceſſi cri-
minis,non dat præuentionem, quia eſt
præambulum ad cauſam, Affl.dec.219.
Roman.conſ.412. Boſſ.dict.tit.de foro
212 compe.num.103.per citationem ve-
rò dicitur cauſa præuenta,quia tunc di
citur cæptum iudicium, Maſcard. con-
cluſ.1227.num.6. Affl.dec.294. nu.3.
Cabed.dec.142.Franch. deciſio.505.
quidquid contrarium ſentiat Anna
ſingu.79.nam contra communem ſen-
tiſt, dummodò citatio ſit intimata,cle-
mentin.2.vt lit.pend.ac ſollemniter ſit
expedita, nam ſi nulla,nullum produ-
213 cet effectum, Cabed.d.dec.142.& l.
ſi pater C.de ſtatu defunct. Præuentio
etiam fit per capturā,& eſt fortior præ-
cedenti,Guid.Pap.dec.207. Maſcard.
loco præcit.& Gramm.dec.30.num.6.
Franch. præalleg. dec.Cabed.d.deciſi.
142.in fine, & eſt recepta ſententia,
ſed an præueniens in captura præfera-
214 tur Iudici,qui præuenit in citatione?
Farin.quæſt.7.nu.52. refert quamplu-
res tenentes,quod citatio realis præfe-
ratur; Attamen alij firmant, quod iu-
re non reperiatur expreſſum,vt captu-
ra præferatur, licet dicant eſſe firmio-
rem citatione verbali,& quod verbalis
præferatur Marian.cap.fin.de for.com
pet.Guid.Pap.conſ.153.Affl.dec.219.
Decian.lib.4.cap.21.Franch.dec.505.
num.4.& 14. Boſſ.d. tit.de foro comp.
nu.99.Barboſ.hanc veriorem dicit d.l.
ſi quis poſteà num.70.ff.de iud. ſed in
praxi video magis receptam primam
opi-

opinionem.

Intellige tamen, quod captura, vt præuentionem inducat, oporret vt iu-
215 ridicè fiat, nam ſi de facto capiatur quis, vel non conſtet taliter, vt poſſit capi legitimè, tunc captura non dicitur dare præuentionem, ſed ille in ſuam libertatem de iure reponendus erit, vel ſi caſus non talis ſit, vt de facto procedi poſſit, ſed præuia citatione, tunc iſtis caſibus eſſet carceratio affectata, quæ non produceret præuentionem l. finali verſ. nullo tempore ff de liber. homi. ex hib. Roman. conſ. 320. Boſſ. tit. de captura num. 5. Franch. d. dec. 505. num. 16. Clar. quæſt 38. nu. 12. limitatur tamen ſi Iudex, qui præuenit in citando proceſſerit mediante querela, nam debet omnibus præponi, vt dixi ſuprà, & comprobat Barboſ. d. l. num. 831. nam
216 etiam, quod Iudex delicti præueniſſet, eſſet facienda remiſſio ad Iudicem accuſantis, Barbo. ibi hoc commendat; limita etiam vt Farin. d. quæſt. 7. ſi fuiſſet procurata captura, quia minùs eſſet probatum delictum in loco Iudicis capientis, tunc præualebit præuentio per citationem, Carau. Ritu 269. num. 22. Maſcar. concluſ. 1227. in fine. Sed quid
217 ſi ſpontè comparuerit reus, an dicatur præuenta perſona? dic quod non, nam debet comparere vbi fuit primò citatus, Boſſ. d. tit. de foro compet. num. 98. Farin. ibi nu. 53. nec ſua voluntas, & conſenſus poteſt præiudicare Iudici, qui præuenit, & tantò fortiùs ſi fuiſſet effectus contumax, quæ omnia nota ad prædictam materiam præuentionis, vnà cum alijs, ſuprà dictis in hac præſenti ſecunda parte: Et quid ſi ſit differentia inter Iudicem originis, & habitationis, & delicti? vide Gramm. dec. 26. Clar. d. quæſt. 38. cum ſequenti, vbi infinitæ ſunt concluſiones, ad eos te remitto, hæcq; cæteris paribus. Sed ſi Baro habeat priuilegium de delictis commiſſis
218 per vaſallos, etiam etrà territorium cum clauſula abdicatiua, non eſt dubiũ tunc, quod vaſalli etiã alibi delinquentes ſint remittendi ad ſuum Baronem originis, vel habitationis, Capyc. in inueſt. verſ. cum cognitione. Sed dubium eſt maius ſi ambo habeant æquale pri-
219 uilegium, tàm Baro loci originis, quàm delicti, dic quod attenditur tunc prima conceſſio, ac temporis diuturnitas; cuius concluſionis rationes ſunt, vltrà quod, qui prior eſt in tempore, potior eſt in iure, ſed quia ſecunda conceſſio non intelligitur cum præiudicio alterius, cui Rex conceſſerat, & illud ius tranſtulerat, & poſt ius transfuſum in vnum, in alium æquale non poteſt eſſe l. 2. §. ſi quos à Principe ff. nè quid in loco publ. & nè deſit auctoritas, ità Feller. in d. ſua praxi d. verſ. audiantur excuſatores num. 70. Sed ſi ab vno ex Iudicibus originis, vel delicti fuerit ca-
220 ſtigatus, vel abſolutus, an poſſit ab altero moleſtari? dic quod non, cum alter ipſorum (maximè non petita remiſſione demonſtratiſque priuilegijs) licitè proceſſerit; Viu. commu. opin. 420. 2. p. in antiquis, licet multi contrarium ſentiant, refert Farin. quæſt. 7. quod tamen limitatur, niſi reus in fraudem conuocaſſet ad vnum Iudicem, qui promiſerit facilitatem veniæ, Baiar. ad Clar. quæſtio. 54. nu. 26. & multa adnotat Dom. Rouir. poſt hæc ſcripta viſus in pragm. 1. vbi de delict. ad quem recurras. Addè, & limita iſtam materiam remiſſionis non procedere, quando prætenderetur à Iudicibus, qui non ſubſunt ſub eiuſdem Principis imperio, Clar. §. fin.
221 q. 57. Couarru. pract. quæſt. 11. cap. quia in caſu contradictionis non eſt qui recuſantem compellat. Indè fugiẽs ad ſtatum Eccleſiaſticum, vel alium Principem ſecurus manet, quia non remittitur, licet cauſa delicti exhiberetur, niſi in magnis cauſis, quod raro ſolet fieri, Gamma deciſio. 363. Capyc. deciſio. 102. de Curte fol. 19. num. 25.
222 niſi reus eſſet vagabundus, nam tunc in omni loco, vbi reperiretur delinquens poſſet puniri, gloſ. fin. l. prima, C. vbi de delicto, licet contrarium teneant Auend. reſponſ. 40. Couarr. dict. cap. vndecimo, num. 7. practicarum

quæſtionum; ſed Auendan.tenet,quod
vbicumque eliget accuſator poterit
reum petere puniri, vel remitti ad lo-
cum delicti,vel vbi reperitur.

Sed aduerte quod non is, qui aufu-
223 git per diuerſa loca, dicetur vaga-
bundus,ſed ille qui nullum certum ha-
bet domicilium, Barboſ.dict.leg.hæres
abſens d.§.proindè num. 13. ff. de iu-
dic. & qui neq; in loco originis fecit
habitationem,vt latè ibi Barboſ.& Co-
uarru. loco citato. In Regno Siciliæ
vltrà,& citrà farum, quia eiuſdem Re-
gis eſt imperium,licet Regna diuiſa,
fiunt ad inuicem remiſſiones cauſarum
Rouit d.tit.vbi de delict. & poſt eum
ibi Dom. Tappia. Poſtremò eſt ſcien-
dum, quod ſi Baro habeat priuilegium
224 cognoſcendi de ſuis ſubditis, & ha-
bitantibus in ſuo territorio, licet quis
non adhuc ſortitus ſit forum per habi-
tationem decennij,vt notatur leg. pri-
ma,C.de patr. poteſt. tamen ſi delin-
quat,ratione habitationis, & priuilegij
conceſſi in habitantes,non tenetur Ba-
ro remittere eum ad locum originis,
nam ſufficit habitatio, quamquam do-
micilium non ſit conſtitutum, gloſſ.l.3.
C.de incolis lib.10. quæ facit ſingula-
rem differentiam inter domicilium, &
225 habitationem, & differunt habitan-
tes ab habitatoribus, nàm habitantes
dicuntur hi, qui domicilium iam con-
ſtituerunt, ſecus in habitatoribus Affl.
Conſtitut.Regni quiſquis, num.6.Ca-
rauit. Ritu 301.num.31. in terminis;
Adde Bertazz.de clauſul. fol.27.num.
12 licet multi teneant, quod ſtatim
quis conſtituat domicilium,ſi expreſsè
226 dicat ibi ſe velle habitare cum fa-
milia, & maiorem partem ſuarum for-
tunarum eò duxerit, quando enim
quis re, & facto animum manendi de-
clarat, vetus incola dicitur, l. pupillus
§.incola, ff. de verborum ſignification.
leg.ciues, C.de incolis, Gayll. practic.
obſeru.obſer.35.2.lib. non enim ſuffi-
ceret voce dicere velle conſtituere ibi
domicilium ſine translatione maioris
partis bonorum gloſſ.dict. leg. ciues in
gloſſ.magna C.de incol. lib 10. & be-
nè Maſcard.de probatio.concluſ.534.
vbi ex quibus actibus, & præſumptio-
nibus cenſeatur conſtitutus incolatus,
227 & Menoch.de arbitrar. Iudicum ca-
ſu 86. in quibus locis notabiliter ex-
plicatur iſte articulus; Et an per em-
ptionem domus, & matrimonium in
vno loco contractum quis dici poſſit
228 contraxiſſe domicilium? tex.l.aſſum-
ptio §.filius ff.ad municip probat quod
ſic,Grammat.deciſion.105.num 111.
Sed ambæ conditiones requiruntur,
iuxta Pragmaticam primam titul.de
immun.Neapol. latè Barboſ.d.l.hæres
abſens d. §. proindè num. 72. ff.de iu-
dic.& etiam Dom.Rouit. ibi. ſed quæ-
ritur an iſti efficiantur verè ciues per
229 domicilium contractum? dic, cum
eſt in incolatu,non dicitur q̃s ciuis,ſed
poſteà ſic, & gaudet eius prærogati-
uis vti oriundi,idem Dom.Roui.ſic di-
cit iudicari paſſim in Regia Camera,
ſub tit iſto pragmat. 12. & in tit.de
ceſſion.bonorum,licet pro bonis extrà
territorium Neapolitani effecti ciues,
230 non gaudeant, ſed ſoluant bona te-
nentia pragmat.2. titul.de immunitat.
Neapolit. Vnum nota, quod habitans
in aliquo loco, præſumitur eſſe de illo
loco, & non aduena in dubio, & con-
231 trarium dicenti incumbit onus pro-
bandi, Crauett.conſ.6. Cæuall.comm.
opinion.458. Adde Menoch. caſu 86.
de arbitr.iudic. latè; ſic & è contra, li-
cet quis per decennium habitauerit, ſi
animum non habuit conſtituendi do-
micilium,quod ex multis arguitur,non
232 ſortiretur forum,Viuius deciſio.477.
Maſcard. concluſ. incipiente domici-
lium, nam deſtinatio requiritur. Sed
quæſtio eſt ſolemnis, quam non fa-
cilè inuenies excitatam, an muta-
tio domicilij eximat ciuem à iuriſdi-
233 ctione Ciuitatis ordinariæ? Vide-
tur dicendum quod ſic ex leg. ſena-
tores, ff.de Senatoribus, leg. prima
ff. de decurionibus; Tamen ſcias

quod

quod domicilium eſt triplex. Naturale,
234 ſeu originis, quod tam ex propria,
quam parentis perſona acquiritur d. l.
ciues; & an patris, vel aui, aut proaui
origines diuerſæ proſint nepotibus? dic
quod regulariter quis retinet originē
ſuam, & ſui patris, etiam ſi alibi naſca-
235 tur gloſ. ſingularis cap. 1. verbo alie-
nigenis de vſur. in ſexto, d. l. aſſumptio
§ filius ff. ad municip. Boer. deciſio. 13.
Bal. conſ. 294. volum. 4. quæ origo ex-
tenditur, non ſolum ad paternam, ſed
auitam, & proauitam, & non vltrà, alias
eſſet neceſſe, vſque ad Adam quærere,
vt gloſ. d. §. filius, Boer. d. dec. Etenim
hoc eſt declarandum non procedere
ſi perſona media, vti pater per quem
debet fieri transmiſſio ciuilitatis eſſet
impedimento, quia ille aliò ſe transtu-
lerit ad faciendum incolatum, tunc ori
go aui non proficeret, quia perſona
proxima patris inſpici debet, Crauet.
conſ. 163. Item limita, niſi filius origi-
236 narius ſit in certo locó, & ibi domi-
cilium poſteà conſtituerit, nam tunc ſua
origo iuncto domicilio, vti dua vincu-
la præualent origini paternæ, & eam
deficere faciunt, Dec. conſ. 352. Boer.
dec. 13. num. 36. Cæſal. conſ. 246. vo-
lum. 2. quod non tranſit ſine difficulta-
te, vt Barboſ. poſteà viſus d. l. hæres ab-
ſens d. §. proindè num. 30. ff. de iudic.
Item limita primam regulam, vt nepos
conſequatur originem aui, ſi illo viuo
237 ſit natus, ſecùs ſi poſt mortem eius
fuiſſet genitus, vt Cæſal. d. conſ. nu. 31.
& Bar. d. l. aſſumptio §. 1. ſed antequam
abſoluam hanc materiam, eſt videndū
an ex eo, quod quis ſit ortus in aliqua
Terra, vbi non habitat animo perma-
nendi pater, ſed ex cauſa officij, vel ſi-
milis, vti ego qui in Ciuitate Coſentię
238 genui filium, ille dici poſſit contra-
xiſſe originem in eo loco, videtur quod
ſic ex d. l. ciues C. de incol. lib. 10. ex
qua probatur quod origo, allectio, ma-
numiſſio, originatio ciues facit, & tex.
l. origine C. de munic. & orig. libr. 12.
Gramm. voto 10. & ſic Affli dec. 384.
& etiam ſi conceptus, & natus ſit non
animo permanendi, quod adhuc origi-
narius dicatur tenent grauiſſimi Au-
ctores, quos cumulat Maſcard. concluſ.
1146. ex num. 5. licet adducat contra-
rios huic opinioni, qui ſunt etiam mul-
ti qui hanc poſteriorem communem
dicunt, & ſic Cæuall. comm. opin. 458.
Verùm Maſcard. limitat ſi filius eſſet
conceptus, & natus ibi, quia tùnc gau-
deret, vt num. 7. qui multas auctorita-
tes adducit, ſed eſt videndus Barboſa,
nouiſſimè d. l. hæres abſens d. §. proin-
dè il terzo num. 10. cum ſequ. qui ad-
ducit plures concordias, & concurrit
239 cum Maſcard. diſtinct. Ibiq; nota, mo
dos articulandi, & probandi ciuilitatē
quæ ex antiquiſſima habitatione colli-
gitur, & ex alijs argumentis, vt ibi Cę-
uall. An etiam ciuis dici poſſit, ſi quis
fuerit à Ciuitate allectus in ciuē illius
loci, pro vt Neapolis, vbi illis de Regi-
mine conceſſa eſt facultas accipiendi
240 aliquos in ciues, vt D. Rou. in tit. de
immun. Neap. & tit. de ceſſio. bonorum?
ſed gaudent ſi habitant, & non alias;
licet manga ſit quæſtio, ſi poſſint potiri
omnibus prærogatiuis, & honoribus
vti ciues, de quo puncto nouiſſimè Se-
ſe dec. 90. Vrſill. dec. 334. & Gramma.
conſ. ciu 5. Iterum quæritur ſi filius ſe-
quitur originem ſuam, & patris, qualis
origo erit fortior? dic quod paterna,
241 Bar. notabiliter ff ad municip. l. 1. nu.
4 Bald. conſ. 294 lib. 4. Anchara. conſ.
37. ſed in tantum quis ſortitur forum;
ſi ibi reperiatur, tunc conueniri pote-
242 rit & non alias, quod ſecus eſt in do-
micilio, nam & ſi non reperiatur con-
ueniri poterit, ſic Bar. d. l. aſſumptio §.
filius num. 2. & Gayll. obſerua 36. p. 2.
Affl. dec. 384. nu. 6. ſolum quo ad ho-
nores, & onera poterit conueniri ſi non
reperiatur, Aret leg. fin. C. de iudic. Et
proindè magna fuit dubitatio, an quis
debeat collectari, & ſoluere etiam mu-
243 nera patrimonialia in loco originis,
vel vbi habitat, Bald. conſ. 139. & conſ.
226 volum. 3. Ciuis verò quot modis
quis effici poſſit ponit Carau. Rit. 301.
nouem caſus, in quibus perſonæ contra

huius ciuilitatem in loco; Accidentale
244 quod ex aſſumptione, & habitatione
conſtituitur dicta l. pupillus §. incola
de verb. ſignifi. d. l. aſſumptio ff. ad municipal. Commune eſt domicilium Metropolis leg. Roma ff eod. ad municipa. quicquid alij dicant, qui aſſignant quadruplex domicilium, includendo pater-
245 num, & maternum, vt Boer. dec. 13. abundè; Domicilio habitationis, & communi quilibet renunciare poteſt, in alium locum ſe transferendo l. domicilium ff. eod. ad municipal. quia ſemper quis poterit ſe liberare à domicilio, illi renunciando tacitè, & expreſsè in aliũ locum ſe transferendo ad habitandum l. incola l. 2. C. nihil ff. eod. ad municip. Boer. dec. 13. num. 34. & amplius non poterit conueniri, nec portare onera in domicilio antiquo l. cum quædam puella, & ibi Doct. ff. de iuriſdict. omn. Iud. niſi ibi contraxiſſet, tunc ratione contractus, non fori poſſet conueniri, vt benè Barboſa d. l. hæres abſens §. 1. num. 10. Aret. conſ. 35. num. 2. & non alias; quod ſecus eſt in domicilio ori-
246 ginis, quod numquam mutari, ſeù renunciari poteſt; Indè appellatione Ciuium non veniunt incolæ, vti non verè & perpetui ciues gloſ. l. 1. ff. de tutor. & curator. Aret. conſ. 77. Bal. d. l. ciues n.
247 4. niſi expreſsè eſſent allecti in ciues, vt probat tex. præalleg. l. Boer. dec. 260. num. 17. & nu. 77. ſed multi contrarium in hoc tenuerunt, vt videre poteris apud Barboſ. loc. cit. ex num. 43. ſed ſi aliqua lis eſſet inchoata in domicilio, ibi eſſet terminanda cap. propoſuiſti de for. comp. in gloſſ. ibi præuentus, Gayll. d. obſeru. 36. num. 13. par. 2. & ex iſtis poterit haberi perfecta notitia prædictorum, cui Baronum competat cognitio in cauſis occurrentibus, &
248 caſibus prænarratis; & pro complemento nota, quod etiam ratione perſonæ offenſæ, dicunt multi Doctores, quē ſortiri forum, veluti ſi offendatur quis foro exemptus, & priuilegiatus, quod offenſor poſſit cognoſci à ſuperiore illius priuilegiati, ſed id non procedere, ad partes diſputat Caball. caſ. crimin. caſu 3. & caſu 194. & proindè, ſi quis percuſſerit clericum, non poterit Epiſcopus punire ex hac ratione laicum, niſi ſolum ad pœnam de iure canonico cap. ſi quis ſuadente Diabolo, vt dicam in ſequ. par. huius pragm. limita tamen ſi offenſus eſſet Neapolitanus, qui ex priuilegio trahit, & non trahitur, tàm in ciuili, quàm criminali, latè Carau. Ritu 301. Naturale tamen, ſeu originis forũ immutabile eſt, adeò, vt renunciatio, & translatio domicilij nil operetur, cum naturalia ſint immutabilia, tex. eſt in l. origine C. de municipijs, Bar. d. l. aſſumptio, Alexand. conſ. 34. & hoc procedit, quò ad munera, &
249 honores; quò vero ad iuriſdictionem forum originis ammictitur, quando domicilium originis relinquitur, licet Afflict. dec. 284. per totam dicat de generali conſuetudine perdi priuilegium tam quo ad munera, quàm quo ad iuriſdictionem; Verùm originarius ſortitur forum in loco originis, ſi ibi reperiatur, & non aliter, vt expreſsè Alex. in d. l. cum quædam puella num. 5. de iuriſd. omn. Iud. & ibi Caſtr. num. 6. In loco verò domicilij quis forum ſortitur etiam abſens, Doctores ibi; quæ omnia nota; Adde etiam an Baro ſine ciuium conſenſu poſſit quemquam ve-
250 nientem ad habitandum recipere in ciuem? quod non Petra de poteſt. Princip. fol. 69. num. 1. Et licet quis ſit ciuis origine natus, vel oriundus ex patre ibi nato l. eius C. de incol. libr. 10. tamen receptione etiam poteſt fieri ciuis in alio loco, Doct. d. l. ciues C. de incolis lib. 10. alias non ſufficiet habitatio, licet longiſſima; nam incola quis
251 effici poteſt, ſed non ciuis, niſi ſit receptus; & differentia eſt, quia incola gaudet comoditatibus, ſed non honoribus, & prærogatiuis, & muneribus, ſed ciuis ſic, Felyn. cap. quoniam de offic. ordin. Bertaz. de clauſ. gloſ. prima clauſ. 3. Marant. conſ. 103. Rou. d. titul. de immun. Neapol. licet Maran. in fine videatur contrarium firmare, & non

benè

benè,& ſic videmus continuò ſeruari; Remiſſiones tamen vaſallorum petitę, cuius expenſis cedere debeant rei, vel Baronis? vide Couarr. pract.quæſtion. d.cap.11 Franch. dec.331. num.4. vt aut remiſſio petitur ad inſtantiam partis,vel Baronis,Carau.ritu 251.nu.13. Decretum tamen remiſſionis non poterit reuocari, vbi eſt iudicatum cauſã eſſe remittendam,vel non Capy.deciſ. 244.nec datur appellatio,Franch.dec. 408.& dixi ſupra.

Et hæc concluſiuè dicta ſufficiant ad cognitionem terminorum,& ad textum noſtræ Pragmaticæ diſponentẽ, quod Barones non exerceant merum, vel mixtum imperium, aliamuè iuriſdictionem, niſi quatenùs virtute priuilegiorum liceat ſub pæna vſurpatæ iuriſdictionis; Demonſtrauimus iam in quibus poſſint excedere vltrà iuriſdictionem,& inueſtituram, vndè firma remanet textus poſita concluſio;quam amplio eam ſeruandam eſſe,non ſolùm pro fiſci intereſſe,vt diximus,ſed etiam pro intereſſe vaſallorum, quanto enim
252 minùs priuilegiati ſunt Barones,tantò magis vaſalli dicuntur liberi, Dom. de Franch.dec.117.Amplia ſecundam concluſionem textus noſtri circà Barones ciuiles,& criminales,quod excedere non habent ſuam iuriſdictionem, niſi quatenus de iure, vel priuilegio liceat,ſunt enim multæ Terræ, & Ciuitates quæ à duobus Dominis regũtur, vnus enim præeſt in ciuilibus, alter in
253 criminalibus cauſis, & inter eos varię, & multæ concertationes oriuntur, circa cauſas quæ pertineant ad ciuilẽ, & quæ ad criminalem Iudicem. Et breuiter animaduertas,quod de iure quodlibet crimen aliquam pœnam fiſco addicens,indicabat cauſam eſſe criminalem l.agraria ff.de termin. moto; Maran.latè in ſpecul.d.verſ.iudicium ciuile,vel criminale;Adde Menoch. de arbitrar. Iudi.caſu 265. vbi cauſas miſtas enumerat,Foller.vbi ſupra verſ.audiãtur excuſatores nu. 91. an pœnæ obligationum, & inſtrumentorum ſint ciuiles, vel criminales; ſed aliter eſt dicendum hodiè in Regno, de quo prædicti non meminerunt, ex cap. Regni Illuſtri,& ex Pragm. 1.tit. de iuriſdict. non turband. per quæ iura ſancitum eſt, quod illæ cauſæ pertineant ad Iudicem criminalem,in quibus venit imponenda pœna vltrà relegationem, vel membri mutilationis;Quæ verò infra relegationem pęnam inducunt, Iudici ciuili debentur ſub pœna vſurpatæ iuriſdictionis; Adde nouam additionem ad Capyc. dec.27. Quæ iura poſuerunt finem multis controuerſijs, ac ſunt generalia, quidquid inaduertenter dixerint multi,quod hæ diſpoſitiones fuerint particulares.Sed ex Collaterali Conſilio vidi prouiſiones variè expeditas, vt de quolibet minimo crimine Iudex criminalis cognoſcat non ſeruata forma huius Pragmaticæ,& nõ potui penetrare cauſam, ſolum quod vltra diſpoſitionem Pragmaticæ,inueſtitura ſic fuerit conceſſa cum aſſenſu; nouiſſimè Dom.Rou.ſub tit. de iuriſd.
254 non turband.ponit caſus deciſos in Sac.Conſ.inter iuriſdictionem ciuilem, & criminalem, ſed neque video dictos caſus conuenire concluſioni Pragmaticæ,vndè ſuper hoc erit maturius conſulendum; ſed dubitatur, quid ſi deli-
255 ctum ex ſui natura mereatur pęnam vltrà relegationem,& ex cauſis,vti ex antiquitate temporis, pœna ſit minoranda in exilium l. ſi quis diuturno ff. de pœnis,quam exornat Theſſ.dec.79 vel in caſu Conſtitu.Regni ſi quis aliquem,vbi pœna vulnerantis eſt amputatio manus, tamen ex aliqua cauſa pœna imponitur exiliaris,vel pecuniaria, Afflict.d.Conſt.vbi eſt vulgatum, quod duodecim vncijs redimitur manus, & ſic pro periurio eſt pœna manus, Conſt. Regni eos qui ſcienter,tamen ex obſeruantia ſoluitur certa pœna pecuniaria,Carau. Ritu 266. An titulus criminis ſit attendendus, vel natura, ac conſuetudo pœnę? conſului Baroni Rocchæ; vbi eſt ſeparata iuriſdictio,quod cauſa debebat eſſe ſua;at-

tenditur enim titulus,& natura delicti,
256 licet ex qualitatibus intrinſecis pœna ſit minoranda, Crauet.conſil.224. Capyc.deciſion.126. Franch. deciſio. 271.nu.9.& ſic corrolarie infero,quod ſi pœna imponitur à iure arbitraria,li-
257 cet arbitrium non poſſit excedere relegationem antequàm tamen pœna ſit arbitrata, cauſa poterit dici vltrà relegationem, procediq; poterit ex officio, ac denegari poterit habilitatio,Carau.Ritu 41. num. 15. & Ritu 68.Gramm.conſ.55. Foller.d.pract.in verſ.carcerentur nu.18.& ità poſt hæc tenet nouiſſimè Dom.Rou. ſub titu. de cuſtodia reorum num.11. limitant tamen,niſi euidentiſſimè appareat ex in-
258 formatiuo proceſſu, quod pœna non poterit eſſe corporalis, & ſic obſeruauimus in Regia Audientia in homicida, qui ſe defendendo paribus armis alium occiderat, quem habilitauimus per palatium,& appellata cauſa ad M. Curiam,fuit remiſſa;limita etiam quod licet quouſqe pœna ſit arbitrata proceditur, vt ſi pœna eſſet ſupra relegationem,quo ad carcerationem,non tamen quo ad torturam, Intrigl.dec.19. & ſequitur vbi ſupra nu.11. Dom.Rouit. Et quid ſi coram Iudice ciuili ſit
259 commiſſa falſitas an ſit remittendus ad criminalem, vel ſit obſeruanda lex nullum C.de teſtibus,vbi incompetens efficitur competens, quando ſuæ aures offenduntur? vide Franch.deciſi.147. Et an officialis criminalis poſſit punire ciuilem delinquentem? quod ſic,ſi exceſſus ſit extrà officium,adde Petram de poteſt.Princ.fol.65.num 9. aliàs ſola Mag.Curia Franch.dec.274.num.
260 circa officium,par in parem non habet imperium,licet ſit deciſum Iudicē criminalem eſſe digniorem, & procedere debere, ipſumq; interuenire in præſtanda auctoritate in parlamentis faciendis,Franch. deciſio.388. Num. vero Baro ciuilis delinquens in Terra inueſtita poſſit puniri per Baronem criminalem? Baiard.ad quæſtio. Clar.38. num.10.dicit quod ſic,& introducta
261 cauſa per Baronem Sancti Martini, qui inquirebatur à Barone iuriſdictionis criminalis de vulnere illato in vaſallum in ea Terra, ille ſe præſentauit in Reg.Audientia, & petita remiſſione per Baronem criminalem.ex cuius parte allegabatur dicta auctoritas, eam denegauimus, & dicebant Aduocati Baronis ciuilis quod Baiard. debet interpretari ſecundum auctoritatem quā allegat Bart.l.non ſolum §.liberationis
262 ff.de lib.leg.allegat ille Capyc. dict. dec.27 nu.10. qui loquitur in officiali criminalis iuriſdictionis,quod poſſet punire ciuilem delinquentem extra negotium officij, vt anteà nos diximus, ſed non loquitur in Baronibus, & magna eſt differentia inter officiales prædictos, & Barones; nam Baro dicitur Miles Regius,vt in Conſt. Regni vt vni
263 uerſis, & ſolum forum Principis, & eius ſuperiorum Magiſtratuum forum ipſi ſortiuntur l.qui locum §. rem ff. de re milit.Dom.de Ponte in ſuo tract.de poteſt.Proreg.tit.de aſſenſ.§.7.fol.339 vbi dicit iſtos eſſe Curiales,qui gaudēt etiam priuilegio fori ex Rit.46.& cap. Regni 113. Hinc Curiales eligunt M.
264 Curiam in forum, etiam ſi ſint Curiales Prouinciarum, vt dixi in præcedenti parte,ex Ritu Magnæ Curiæ,tāto fortius,& Curiales Regis,& ſic vide Frece.tit.quis dicatur Marchio in fine; ſunt enim iſti,perſonæ Illuſtres,& officiales Principis, qui ab eo ſunt recognoſcendi l.j.C.vbi perſon.vel clariſs.
265 & ſic licet Baro criminalis maior ſit ciuili quo ad iuriſdictionem, non tamen poteſt illum de exceſſibus punire. Veruntamen ſcias, quod licet criminalis Baro ſit dignior ciuili, verus tamen Dominus Terræ, & territorij eſt Baro ciuilis, criminalis verò dicitur habere
266 iuriſdictionem; quæ videtur cohęrere officio circa criminum cognitionem Frece.de ſubfeud.auctor.4.in fin.vndè non iurat fidelitatem, nec aſſecuratur à vaſallis nec debentur adiutoria,cum non ſit verè Dominus, nec poterit facere ibidem depingi ſua arma in Ter-

ra,

ra,cum Baro ciuilis ſit Dominus. Frec. auctor.2.num.20. Criminalis etiam dicitur dominus in potentia,ſi crimina fiant,& non aliàs; Item non poteſt peti
167 demanium per vaſallos,quando venditur criminalis iuriſdictio,Franch.deciſio.17.num. 14. Adde quod contrarium deciſum refert de Curte in ſuo tract.fol.10.num.67.quod demanium poſſit peti, & circà reliqua de diſtinctione cauſarum ciuilium,vel criminalium,vide Menoch.caſu 265.& quæſt. 82. & Addent.ad Capyc.dec.17. Aliqua alia dubia in iſtis diſtinctis iuriſdictionibus,ponit Capyc.dec.27. vbi videre poteris. Hæcq; procedunt quo ad diſtinctionem iuriſdictionum,non quod verè cauſæ infrà relegationem dicantur ciuiles, ſic dicit Carau. ſuper dicta pragmatic.de filio famil.§ 3.numer.4.

SVMMARIVM.

Tertiæ Partis Octauæ Pragmaticæ.

1 *Eccleſiaſticam iuriſdictionem Rex vti propriam tueri demõſtratur,& multa prouiſiones notantur.*

2 *Capitula pacis inita inter Papam Honorium, & Regem ſuper ſtatu huius Regni notatur.*

3 *Princeps ſecularis tenetur defendere Eccleſiam ab Hoſtibus.*

4 *Bracchium alter alteri impartiri debet latè explicatur.*

5 *Bracchium ſuum tenetur ſecularis Iudex indiſtinctè concedere in cauſis ſpiritualibus.*

6 *Iudex ſecularis an teneatur exequi ſententiam Eccleſiaſtici,latè declaratur.*

7 *Eccleſiaſticus an teneatur exhibere acta, quando petit bracchium ſeculare, tam in ciuilibus, quam criminalibus.*

8 *Epiſcopus an poſſit exequi ſine alia licentia contra bona laicorum in cauſis in quibus cognitionem habet.*

9 *Iuriſdictio eccleſiaſtica an proceſſerit à Regia,vel è contra,notatur.*

10 *Iuriſdictioni eccleſiaſticæ detrahẽs incidit in excommunicationem.*

11 *Negligentiam Officialium eccleſiaſticorum non poſſunt ſupplere Regij, & quid è contra.*

12 *Acta facta in Curia eccleſiaſtica contra laicos an valeant.*

13 *Iudex eccleſiaſticus an poſſit recipere pro cautione fideiuſſores laicos, & illos cogere.*

14 *Informatio capta per Iudicem laicum contra clericum, quem pro laico reputabat, an probet coram Eccleſiaſtico.*

15 *Clerici prorogantes iuriſdictionem ſuã qualiter puniri poterint.*

16 *Clerici differentes allegare fori exceptionem an in expenſis poſſint condemnari diſcutitur.*

17 *Obligatio pœnes acta Iudicis ſecularis an poſſit incuſari, ſi obligatus mutauerit ſtatum, & fiat clericus.*

18 *Obligatio pœnes acta habẽtur vti ſententia tranſacta in rem iudicatam.*

19 *Eccleſiaſticos poſſe obligari pœnes acta Iudicis ſecularis,notatur.*

20 *Præſcriptio immemorabilis non obſtat Eccleſiæ in ſpiritualibus,ſecus in temporalibus.*

21 *Candelarum diſtributio in die Purificationis B.Virginis an competat Epiſcopo, diſcutitur.*

22 *Iuriſdictio ſecularis non debet turbari.*

23 *Laici non debent prorogare iuriſdictionem ſuam.*

24 *Eccleſiaſticæ perſonæ an ſint exemptæ de iure diuino, vel poſitiuo, refertur.*

25 *Vouens ſe ad religionem an gaudeat fori exceptione, diſputatur.*

26 *Accingendus quando habeatur pro accincto,declaratur.*

27 *Clerici quando fori exemptione non gaudeant ſi deliquerint in habitu laicali, notatur.*

28 *Clericus vt gaudeat, quã copulatiuè pro-*

probare debeat.
29 *Tonſuræ ommiſſio non eſt magnæ ſollemnitatis, vti habitus.*
30 *Seruitium debet probari per clericum fuiſſe continuatum.*
31 *Verba ciuiliter intelligi debent.*
32 *Seruitium an oportet, vt ſit de mandato Epiſcopi, notatur.*
33 *Veſtes clericales quales eſſe debeant.*
34 *Habitus ſi non fuit remiſſus niſi pro aliqua commoditate, non nocet.*
35 *Clericus ſi foras incedens, vel infimus non incedat in habitu, non per hoc foro priuabitur.*
36 *Clerici beneficiati, etiam ſi habitum, & tonſuram non deferant, non priuatur fori exceptione, niſi præceſſerit priuatio Epiſcopi.*
37 *Clericus beneficiatus an teneatur probare poſſeſſionem beneficij.*
38 *Cognitio nullitatis ordinum, vel collationis beneficij cuius ſit, & ſic falſitatis bullarum.*
39 *Ordines ſuſcepti poſt delictum an proſint diſcutitur.*
40 *Cauſa ſi erit præuenta per ſecularem, an ſi delinquens procurauerit ordines ei ſuffragentur.*
41 *Habitus ſi reaſſumatur poſt delictum an faciat reuiuiſcere priuilegium fori.*
42 *Clericus an vti laicus poſſit citari, declaratur.*
43 *Clericatus eſt quid facti, & nemo præſumitur niſi laicus.*
44 *Habitus non facit præſumptionem iuris, & de iure, vt quis ſit Eccleſiaſticus.*
45 *Clericatus an poſſit per teſtes probari.*
46 *Clerici an in delictis læſæ maieſtatis, & hæreſis poſſint à ſeculari recognoſci.*
47 *Clericus aſſaſſinus an poſſit per ſecularem puniri, & quando.*
48 *Inditia ſufficientia ad torturam ſufficiunt ad dandam iuriſdictionem ſeculari poteſtati in aſſaſſinio.*
49 *Epiſcopi in grauioribus delictis degradare ſolent Eccleſiaſticos, & tradere ſeculari poteſtati, & an teneatur ſecularis ſequi ſententiam eccleſiaſtici.*
50 *Clerici coniugati quando gaudere poſſint in ciuili, & criminali, notatur.*
51 *Ordines minores an poſſint conferri vxoratis.*
52 *Clerici coniugati an gaudeãt fori exceptione in cauſa liquidationis inſtrumentorum.*
53 *Vxores clericorum coniugatorum an gaudeant.*
54 *Confratres tertiarij an gaudeant foro, & immunitate collectarum.*
55 *Tertiarij ſi incedãt cum habitu, & retinent familiam an gaudeãt, latè declaratur.*
56 *Nouitij an gaudeant immunitate Eccleſiaſtica.*
57 *Hæremitæ an & quando gaudere poterint, declaratur.*
58 *Hoſpitalarij quando vti eccleſiaſtici reputari debeant.*
59 *Hoſpitalia, Montes pietatis an dicãtur loca pia.*
60 *Rationes adminiſtrantium bona confraternitatum per quem erint videndæ.*
61 *Fundatore loci pij viuente, Epiſcopus non debet viſitare, ſed honorare conſtructorem.*
62 *Epiſcopus quando ſaltem in ſubſidium poterit manus apponere in adminiſtratione bonorum confraternitatum.*
63 *Confraternitatum cauſa per quem Iudicem ſunt cognoſcenda.*
64 *Iudex eccleſiaſticus an poſſit cogere laicum ad ſoluendum legata pia.*
65 *Famulos clericorum non gaudere immunitate, declaratur.*
66 *Familia Epiſcopi an gaudeat.*
67 *Debitores laici, an poſſint per Epiſcopũ cogi, ſi ſint obligati ex cauſa bonorum eccleſiaſticorum.*
68 *Coloni Eccleſiarum an gaudeãt immunitate pro eorum parte.*
69 *Collecta an poſſit imponi ſuper bonis emphyteoticis eccleſiaſticis.*
70 *Laicus ſi conueniatur actione reali ſuper poſſeſſione prætenſa eccleſiaſtica quan-*

quando poſſit trahi ad eccleſiaſticum.
71 *Res ſi ſit temporalis, vel eccleſiaſtica quis cognoſcet, ſecularis, vel eccleſiaſticus, vtiliter declaratur.*
72 *Qualitas tribuens iuriſdictionem an antea ſit probanda, & num ſummariè, vel plenariè.*
73 *Iudex quando poſſit cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio, declaratur.*
74 *Titulus C. ne quis in ſua cauſa iudicet, declaratur.*
75 *Iudex an poſſit cognoſcere pro iniuria ſibi illata.*
76 *Clerici ratione bonorum temporalium quandoque foro ſeculari ſubijciuntur.*
77 *Clerici quando pro feudalibus forum ſeculare ſortiuntur in poſſeſſorio, & quid in petitorio.*
78 *Clericus negotiator an pro negotijs ſubijciatur poteſtati ſeculari.*
79 *Clericus quando de iure ſortitur forum ſeculare, an poſſit contra eum exequi declaratur.*
80 *Citationes generales quando ligent clericos, declaratur.*
81 *Clericus ſi citatur pro dilatione quinquennali non poterit petere remiſſionem.*
82 *Clericus tutor, procurator, adminiſtrator coram quo Iudice erit conueniendus.*
83 *Clericus in iudicio diffamationis vbi cauſam incipere debeant.*
84 *Eccleſiaſtici in poſſeſſorijs coram quo Iudice ſeculares conuenire debeãt.*
85 *Decimarũ cognitio ad quem pertineat.*
86 *Iudex qui erit competens in interdictis adipiſcendæ, retinendæ, & recuperandæ cum clericis.*
87 *Laicus ſi in fraudem clerico donet an & quando poſſit puniri per ſecularem.*
88 *Simulationis præſumptiones notantur ad declarandam donationem fraudulentam.*
89 *Clericus qui habitat in communi cum fratre, non poteſt facere illum immunem.*
90 *Cauſarum ſpiritualium emergentia etiam impediũt, ne ſecularis cognoſcat de cauſa, & quando procedat, declatur.*
91 *Laici an poſſint carcerari ab Epiſcopo pro cauſis ad eum pertinentibus.*
92 *Cauſæ miſti fori ſunt multæ, & enunciantur.*
93 *Blaſfemiæ hæreticales non ſunt miſti fori.*
94 *Sortilegia cuius fori ſint.*
95 *Delicta miſti fori quis cognoſcit, declaratur.*
96 *Clericus ſi falſum deponat coram ſeculari an poſſit puniri.*
97 *Clericus falſum articulum faciens, vel falſitatem committens an poſſit cauſa priuari.*
98 *Clericus hæres an poſſit cauſam ceptã cum defuncto laico trahere ad eccleſiaſticum.*
99 *Inſtantia quãdo actiuè, & paſſiuè trãſeat in clericum.*
100 *Clericus nominatus in auctorem an poſſit declinare forum bene elucidatur.*
101 *Fiſcus auctor laudatus trahit totam cauſam ad ſuos Iudices.*
102 *Acta facta contra laicum qui nominauit clericum in auctorẽ an probent coram eccleſiaſtico, vt recta via non exequantur contra clericum.*
103 *Litigioſa res ſi transferatur in clericum, an recta via contra eum exequi poſſit ſententia.*
104 *Refugiati ad Eccleſias an & quando gaudeant, remiſſiuè notatur.*
105 *Bulla Gregorij Papæ* 14. *ſeruatur in materia refugiatorum ad Eccleſias, & referuntur caſus.*
106 *Epiſcopi ſummariè, vel plenariè cognoſcere debent de caſibus in quibus refugiati gaudere non debent.*
107 *Delinquentes in Eccleſia, vel prope an gaudeant.*
108 *Debitores, & decocti an gaudeant.*
109 *Monetarij, raptores, ſacrilegi an gaudeant.*
110 *Extractus ſi conſentiat an poſſit præiudicare immunitati.*

111 *Præſcribi an poſſint reſeruata Principi, diſtinguitur.*

112 *Præſcribi an poſſint feudalia contra fiſcum, & quanto tempore.*

113 *Reſeruata non in ſignum dominij, ſed alio titulo an præſcribi poſſint.*

114 *Scientia, & conſenſus Principis præſumitur data immemorabili præſcriptione.*

115 *Miniſtrorum factum an præiudicet ſuo ſuperiori.*

116 *Scientia vera Principis data præſcriptio 40. ann. ſufficit.*

117 *Initium quaſi poſſeſſionis qualiter probandum, & continuatio.*

118 *Barones quanto tempore præſcribat aduerſus Vniuerſitates, & vaſſallos iura.*

119 *Vniuerſitates an præſcribere poſſint aliqua iura contra ſuos Barones.*

120 *Vniuerſitates regulariter aliquam iuriſdictionem habere non debent.*

121 *Vniuerſitates quæ habent Rempublicã habent regalia etiam.*

122 *Feudalia qualiter ſpatio 30. annorum præſcribi poſſint.*

123 *Seruitij præſtatio, & allegatio tituli ſufficit ad obtinendum in poſſeſſorio.*

124 *Præſcriptio ordinaria non datur ſi aduerſarius non eſt in Regno.*

125 *Regius aſſenſus non requiritur data præſcriptione longiſſima cum ſeruitio rei feudalis.*

126 *Conceſſio feudalis rei bis facta etiam ſine aſſenſu tenet.*

127 *Conceſſio rei feudalis ſine ſeruitio aſſenſum requirit, & tempus immemorabile.*

128 *Fiſcus trahit ad Reg. Cameram cauſas vbi habet intereſſe etiam ſecundariò.*

129 *Feudales cauſæ ad Sacrum Conſ. pertinent.*

130 *Feudi pars diſmembrari non poteſt ſine aſſenſu, vel immemorabili.*

131 *Solutiones partitæ, & indiminutæ multa parant incommoda.*

132 *Vniuerſitas qualiter poſſit per ſuos ciues præſcribere ſibi.*

133 *Vniuerſitas non punitur ex delicto ciuium, niſi congregato concilio.*

134 *Actus priuati faciunt ius publicũ.*

135 *Expenſæ pro iucundo Domini aduẽtu, & apparata licita ſunt.*

136 *Vniuerſitas an poſſit ſine aſſenſu donare in primo aduentu Baronis.*

137 *Priuilegia per importunitatem obtẽta poſſunt conſultò reuocari.*

138 *Confirmatio generalis non viſis capitibus & diſcuſſis nulla eſt.*

139 *Confirmatio eſt duplex, ſingularis, & in forma communi.*

140 *Confirmatio in forma communi nullũ ius tribuit, neque actum nullum confirmat.*

141 *Clauſula de certa ſcientia, & quod habeantur pro expreſsis an iuuet.*

142 *Confirmatio ſpecialis quæ ſit, & qualiter ius tribuat, & de nouo concedat.*

143 *Iuramentum habet vim expreſſæ conceſſionis.*

144 *Priuilegia confirmata, data obſeruantia, & longo tempore videntur tranſire in confirmationem ſpecialem.*

145 *Confirmatio præiudicat, ſi alio iure habet intentionem fundatam.*

146 *Princeps an poſſit iure vendere terras demaniales.*

147 *Princeps habet bona duplicis generis patrimonialia, & demanialia.*

148 *Demanialia reſeruata in ſignum coronæ non poſſunt alienari.*

149 *Demanialia de conſuetudine alienantur, ſed quid ſtante promiſſione de nõ vendendo.*

150 *Demanium poſſunt petere vaſalli dũ venduntur, quia habent prælationem.*

151 *Vaſalli inuiti, an poſſint habere dominum.*

152 *Demanium, vt poſſit exerceri vaſalli debent proteſtari dum nouus Baro accipit poſſeſſionem.*

153 *Demanium infra annum peti debet, & non datur reſtitutio in integrum.*

154 *Reſtitutio in integrum poteſt tolli ſtatuto.*

155 *Collecta poſſunt imponi per ciues pro libertate aſſequenda.*

156 *Conſenſus maioris partis, an ſufficiat pro*

pro demanio petendo.
157 Ciuis vnus poteſt petere demanium pretium ſoluendo.
158 Priuilegia, & conditiones appoſitæ in feudi poſſeſſione capienda ſunt ſeruanda.
159 Conditiones poſitæ, in eſſentia diſpoſitionis ſeruandæ ſunt.
160 Priuilegia conceſſa non ſubdito valida ſunt.
161 Gratiæ mediante contractu ſunt firmiores.
162 Fidei promiſſio an dicatur iuramentum.
163 Pacta reſolutiua ipſo iure contractum reſoluunt in caſu inobſeruantiæ.
164 Priuilegium mediante pecunia obtentum, eſt irreuocabile.
165 Barones inferiores à Principe priuilegia non poſſunt reuocare.
166 Vniuerſitas in remunerationem donare poterit.
167 Donatio remuneratoria dicitur quãdo merita ſunt condigna vltra dimidium rei donatæ.
168 Gratiæ conceſſæ ex debito, vel de congruo non merentur remunerationem ex debito.
169 Donari an liceat pro facienda terra Cameræ reſeruata.
170 Camera reſeruata vndè originem traxerit elucidatur.
171 Milites vti filij pugnantes pro nobis educandi ſunt.
172 Monaci, & Religioſi pro nobis orantes ſunt alendi, prout Medici, Aduocati.
173 Milites non debent ipſi hoſpitari, nec ſua familia.
174 Immunis frater ab onere hoſpitandi facit aliós in communione ſtantes, ſed non à contributione.
175 Barones dicuntur de iure milites.
176 Ius tranſitus numquam videtur excepta conceſſa Camera.
177 Baroni, & Comiti debetur vna Camera, alijs duæ.
178 Baro ſi non reſideat in terra nominata in Cameram, an noceat, vel deſtinatio ſufficiat.
179 Intuendum eſt ad id, quod principaliter, & non in conſequentiam proſpicitur.
180 Camera ſemel electa, an poſſit variari.
181 Cameræ reſeruatæ in caſu neceſſitatis tenentur hoſpitari cum ſic gratia ſit Baronibus conceſſa.
182 Caſus fortuitus dicitur factum Principis.
183 Promittens tenere vaſallos in camerã reſeruatam, & non facere hoſpitari, an teneatur in caſu contrarij, diſcutitur.
184 Terra alienata, an Camera extinguatur.
185 Priuilegium an extinguatur mutata perſona, quæ fuit cauſa conceſſionis.
186 Priuilegia vltra iuris diſpoſitionem & iuriſdictionem ſunt nulla.
187 Factum proprium poteſt quis reuocare quando eſt nullum.
188 Priuilegium, vt officialis eligendus ſit Doctor, valet.
189 Priuilegium, vt Actuaria non concedatur niſi Notario valet, & an ille poſſit in fraudem ſubſtituere non Notarium.
190 Priuilegium ne Baro eligat officialem ex certo loco valet.
191 Barones an poſſint concedere priuilegia in damnum iuriſdictionis, latè explicatur.
192 Succeſſores an teneantur ſeruare priuilegia facta à prædeceſſoribus.
193 Seruitus feudo poteſt imponi, & non dicitur hæc alienatio.
194 Priuilegia in damnum concedentis in ſua vita valent.
195 Fructus feudi poſſunt obligari ſine aſſenſu.
196 Reſoluto iure, datoris reſoluitur ius acceptoris.
197 Alienatione quauis probibita fructus tamen vendi poſſunt, ſic & ius decimarum, & altarum rerum eccleſiaſticarum.
198 Seruitutis impoſitio feudo, quæ propriè dici poſſit.

199 *Vniuerſitates non poſſunt obligari ſine aſſenſu regio.*

200 *Priuilegium, vt ſtante partis remiſſione infra triduum procedi non poſſit quando valeat.*

201 *Priuilegium ammittitur per non vſũ decennij, vel contrarium vſum, limita vt infra.*

202 *Lex per non vſum non tollitur, ſed per contrarium vſum.*

203 *Priuilegium perpetuo conceſſum non tollitur per non vſum longi temporis.*

204 *Præſcriptio quę requiratur in promiſſione facta ſemper, & in perpetuum.*

205 *Priuilegium perſonale, vel ad tempus, qualiter finiatur.*

206 *Priuilegio abutens fit indignus.*

207 *Priuilegia loco conceſſa, finiuntur eo deſtructo, quid ſi reędificetur.*

208 *Feudo deuoluto an priuilegia conceſſa expirent.*

209 *Priuilegia ingratitudine, an reuocari poſſint.*

210 *Remiſſio querelę, an ex ingratitudine poſſit reuocari.*

211 *Pœna vſurpationis iuriſdictionis eſt arbitraria, & quouſq; poſſit extendi, declaratur.*

Tertiò, & vltimo, amplio poſitam cõcluſionem tex. noſtræ Pragmaticæ, vt Barones non exerceant aliquam iuriſdictionem, niſi quatenus ex priuilegio liceat, ſub pœna vſurpatæ iuriſdictionis, procedere non ſolum in præiudicium fiſci, & vaſallorum, vt in præcedentibus diximus: ſed nec Barones
1 quidquam ſibi vſurpare debent in præiudicium eccleſiaſticæ iuriſdictionis; quam Princeps vti ſuam, incolumem conſeruari mandat, vt videmus ex tot iuris diſpoſitionibus, in auth: ſtatuimus C. de Epiſcop. & cler. nonnè Imperator trahenti clericum ad ſeculare forum, imponit pœnam iacturæ cauſæ? & per tot capitula Regni non videmus infinita conſeruatoria fuiſſe ſtatuta, ad tuendam iuriſdictionem eccleſiaſticam, vt c. 92. tit. de immun. eccleſ. & tit. de non trahendis cler. & tit. de decim. & in rubri. vt nullæ perſonæ laicales ſe intromittant, & ſunt alia infinita iura, quæ potius laborioſa eſſent, quam vtilia hic in medium afferre; ex quibus elicitur illibata intentio Principis, vt in nihilo detrahatur libertati eccleſiaſticæ; Et annis retrò, dum eſſent multæ controuerſiæ inter Regiam, & Eccleſiaſticam iuriſdictionem in Regno, fuerunt
2 ſtatuta Capitula multa inter Reges prædeceſſores, & Pontifices, quæ conſeruantur in Regia Camera, vt Gram. dec. 61. Et ideo Barones, & alij miniſtri, neq; vltrà intentionem Principis, turbare debent Eccleſiaſticos: quilibet enim ſui debet eſſe contentus, ſunt verba tex. l. 4. C. finium regundor. Eccleſiaſticus eccleſiaſtica, ſecularis ſecularia miniſtrare debet, & inuicem ſe coadiuuare, & bracchium impartiri cap. 1
3 de off. ordinar. Hi ſunt duo gladij, qui nos defendere debent cap. duo ſunt 96. diſtinctio. cap. Princeps 23. quæſt. 1. Inde ſi eccleſia opprimeretur, & ſecularis Princeps non ſuccurreret reputaretur hereticus cap. ad abolendam de hæret. & in alijs actibus iuriſdictionis, pro negotiorum cuiuſquam executione, alter alteri tenetur bracchium
4 impartiri, Menoch. de arb. iud. caſ 452 dummodo iuſta ſint petita, nam & ſi executor non teneatur cognoſcere de viribus cauſæ, tamen ſummariè videre poterit, ſi aſſentire teneatur Bellug. in ſpec. prin. rub. 11. §. tractandum Gayll. obſer. 32. Ann. alleg. 59. Theſſ. dec. 131 Andr. in 1. Regn. conſt. ſed quia ſuper hac materia, infinitas quęſtiones in praxi vidi controuerſas, & à Doctoribus confusè, & ſparſim poſitas, breuiter, & primo, volui ſuper hac concluſione aliqua adnotare.

Diſtingue ergo, qñ ſecularis teneatur bracchiũ ſuũ impartiri, & è cõtra;
5 & dic; ꝙ Iudex ſecularis ſemper bracchium ſuum concedere debet in merè ſpiritualibus ſine plica; c. inquiſitionis §. prohibemus de hæret. in 6. Bellug. rubr. 11. §. tractandum. & cogi ij poterint et per cẽſuras Diaz pract. cano. c. 154.

Et

Et ſic eccleſiaſtici tenentur bracchiũ impartiri Iudicibus ſecularibus,in cau ſis merè profanis,vbi ſua iuriſdictio ne ceſſaria eſt,Couarr.pract.quæſtio. cap. 10.num.1.verſ.eadem ratione: Si vero cauſa non eſſet ſpiritualis, an ſecu-
6 laris teneatur exequi ſententiam eccle ſiaſtici, ſi ea à parte allegetur nulla, vel iniuſta, vel notoriè iniqua, diſtinguũt Doct.ſi tales exceptiones ſint obſcuræ,vel euidentes, Menoch.tract.retin. 3.rem. num. 360. Diaz cap. 144. pract.ſed an eccleſiaſticus teneatur ex
7 hibere copiam actorũ, eſt conſulendus Farin.q.97.caſu 4.nu.9.Maſc.concluſ. 1102.nu.27.In criminalibus verò,an ſi eccleſiaſticus condemnauerit quẽquã ad mortem ciuilem, vti deportationis, vel ad triremes, aut Inſulas Regias,an Iudex ſecularis ſine recognitione actorum teneatur bracchium impartiri, & ſententiam exequi,variç ſunt ſentẽtiç, vt Viu.com.opin.369.& 536.ſed arridet opinio Farin.loco cit.num. 103.diſtinguentis perſonas delinquentium,& cauſas,& Clar.q.96. Diaz in praxi canon.cap.154. & Lopez in addit. Et an in caſibus,in quibus Eccleſiaſticus erit
8 competens contra laicum in ſpiritualibus,vel temporalibus,is poterit exequi cõtra bona laici,vel teneatur requirere bracchium ſeculare;& ſic è contra, an ſeculares quando de iure poterint cognoſcere cauſas clericorum poſſint exe qui in eorum bonis recta via, diſputat Barboſa nouiſs. l. qui prior ff.de iudic. ex nu.93. & Guttier.pract.qq.cap.44. Burſat.latè conſ.90.lib.1.Couarr.practic. qq. Auiles prætorum c.2.

Et ſic cooperatiuè debent ſe adiuuare, nam cõcurſus, & implicatio circa idem, potius turbat regimen, quam adiuuat, exindè à principio Mundi diſtincta fuerunt iſta dominia,nam intro ducto populo per Moyſen tributa fuit Aaron,& filijs Leui, à Deo miniſtrandi exercitium, & extra munus ſuum, ſacerdotes non ſe intromittebant,nec ſeculares in eis: Inde Ozza arcam Dei tangere volens, morte repentina fuit correptus, nam etſi ambæ poteſtates ex Deo ſint, tamen & ipſe Deus eas diuiſit, Couarr.pract.qq. cap.1. Vaſq. controu.illuſt.cap.20.à quibus diſcutitur,quæ priùs fuerit introducta,& an
9 ſecularis proceſſerit à manu Pontificia, dum poteſtatem habeat Pontifex deponendi Imperatorem, & Reges in ſuis caſibus,vt Peregr. de iure fiſci tit. 2.Franc.Marc.dec.366. Vtcumq; ſit, Dominus noſter,interrogatus de quæſtione tributi,an liceret dare Cæſari cẽſum,reſpondit,reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari,& quæ ſunt Dei,Deo,approbans hanc antiquam diuiſionem.

Et proindè Barones auertere debẽt manus ab eccleſiaſtica iuriſdictione, ſub pœna huius pragmaticç,& excom-
10 municationis,in quam incidunt detrahentes ei,Capy.deciſi.132.adeo,quod omnia mandata, & conſtitutiones etiã Principis contra libertatem eccleſiaſticam,ſtatutum eſt,vt nulla ſint:auth.caſſa C. de ſacroſ. Eccleſ. In tantum qđ & ſi miniſtri eccleſiaſtici negligentes fuerint in iuſtitiæ adminiſtratione,eorũ negligentiam ſupplere non poterunt ſeculares poteſtates, quod diſcutit Eſcobar.tract. de ratiocin.cap.7. nu.31.
11 ſed è contra,negligentiam officialium ſecularium,in aliquibus caſibus poterint reportare Prælati, adeo quod poteſtas Pontificia ſuperſtat Regiæ, in tantum quod ſi Princeps ſaruè, vel tyrannicè ſe gereret,ita vt Regnum rueret,& Eccleſia expectaret damnum,ac vnio fidelium minueretur, poſſet Pontifex prouidere, cap grandi, de ſupplẽda neglig. Prælat. Belluga rubr. 11. §. videndum.

Vndè largiorem dicunt eſſe eccleſiaſticam poteſtatem, vti magis capacem in laicos, Hinc acta facta per eccleſiaſticos Iudices contra laicos vale-
12 re dicunt, & proindè ſi laici prorogauerint iuriſdictionem ſecularem,acta valent l.Epiſcopale C.de Epiſc.& cleric.Guid.Pap.dec.77. Doct.l.1. ff.de iudic.& propterea dicunt, poſſe eccleſiaſticum recipere cautionem fideiuſſo-

E contra autē,nec Eccleſiaſtici qui bus magis conuenit abſtinere ab alienis, & debent eſſe cultores iuſtitiæ, vt in §. cogitandum,Authent.de Monac. debent manus apponere in caſibus
22 ſpectantibus ad Regiam iuriſdictionē, quia ex hoc continui tumultus oriuntur circa defenſionem tuendam: vt dicit Auend.de exequend.mand.cap.22 & Seſe tract. de inhibit.§.3. cap.8.nu. 199.Bellug.rubr.18. §.demum; Nec
23 laici deberent prorogare iuriſdictionē eccleſiaſticam in caſibus pertinentibus ad forum ſeculare.

Et ad euadendas continuas altercationes,quæ ſolent eſſe inter Epiſcopos, & Barones, volui aliquas quæſtiones deciſas hic inſerere, quæ continuò diſceptantur,correctioni ſemper ſacroſanctæ Romanæ Eccleſię me ſubmictēdo, pro cuius defenſione ſanguinem effundere ſum paratus,& ſimiliter correctioni Regiæ, cum mea intentio non ſit,in aliquam partem declinare,ſed ad vtilitatem publicam ſequentia explicare: pro viribus ſecundum veritatem.

Et pro diſtinctione: dico,quod exēptio,& fori declinatio, apud Eccleſiaſticos, aut fit ratione perſonarum, vel rerum, vel cauſarum, & hoc ordine attento, adducemus caſus infraſcriptos.

Primo, perſonæ Eccleſiaſticæ, vti e-
24 xemptæ,ſiue de iure diuino,ſiue poſitiuo, de quo eſt magna altercatio, vt Couarr.pract.quæſt.cap.31. Seſe de inhibit.§.1.cap.8. num.11. Fælic.de cenſ.lib.2.cap.3. num.14. latiſſimè: à ſuis ordinarijs ſunt recognoſcendæ,ſed multotiès ſtat differentia,an ſint eccleſiaſtici; Et in facto quidam ſe deſtinauerat ad Religionem mediante voto,& interim fecit homicidium, & gaudere prætendebat foro poſt capturam, dicendo qđ ſicuti militiæ accintus gau-
25 dere innuit tex.l.penul. ff. de re milit. tanto fortius miles celeſtis militiæ, adducebatur opinio Viu.comm.op.1010 Anna ſing. 130. qui hanc opinionem videntur amplecti; actamen deciſum eſt contrarium ex Franch.deciſio.449 quod licet accingendus habeatur pro
26 accinto, vt latè Tiraquell. de ll. connub.in fine, tamen quia votum non infingit caracterem,& delictum ſequēs eſt contrarium actioniReligionis,quam ingredi aſſeritur,ideo ad tollēdas fraudes quæ ſub iſto clipeo poſſent fieri,nō gaudere eſt terminatum, & nouiſſimè Barboſa l.ſi quis poſtea num 259.ff.de iudic. nā & habitus ſuſceptus ſine ordinibus neq; iuuat Clar.q.98.

Quid ſi ordines clerici ſuſceperint, ſed habitum clericalem non deferant,
27 an delinquendo poſſint vti fori eccleſiaſtici exceptione,antiqua eſt quęſtio: ſed confusè declarata, nā ante Concilium Tridentinum, dubitabatur an ſi clerici ſeua commiſiſſent, & in habitu laicali inceſſiſſent gaudere potuiſſent, vt Gramm.voto 37.& dec.81.Capyc. dec.161. Hodiè autem ex dicto Concilio ſeſſ. 23. cap. 6. executoriato per Pragmaticam in Regno,ſub tit.de cleric.ſaluat.reſolutum eſt,quod vt priuilegio fori potiri poſſint clerici in minoribus,ordines debent habere,habitum, & tonſuram deferre, & in diuinis de-
28 bent ſeruire,& copulatiuè hæ qualitates ſunt neceſſariæ, Auend.cap.22.p.j. nam de iure alternatiua probatio habitus,vel tonſuræ,ſufficiebat,quod non procedit hodie,Dom.de Pont.conſ.24 Couarr.pract.quæſt.cap.31.Viuius deciſio.12.& 512.latè Farin.quęſt.8.nouiſſimè Barboſ.l.Titia ff.ſolut. matr.ex num.35. Maſcard.de prob.concl.301. Gratian.diſcept. forenſ.440.lib.3. qui ad partes hunc punctum explicant; declara tamen, qđ dimiſſio tonſuræ non eſt tantæ ſollemnitatis, ſi cætera con-
29 currant,Barboſ.loco cit.num.35. Seruitium verò oportet probari, qđ fuerit præſtitum tempore ante delictum, aſſiduè Farin.d.quæſt.8. num.66.quia requiritur perſeueratio,Gramm.deciſ. 87.num. 5. nam ſi eſſet paruum ſeruitium,non eſſet in conſideratione, Menoch.de præſumpt.lib.6.præſumpt.77.
30 in fine, ſed ſi ſeruitium eſſet intermiſ-

ſum,hoc non nocere ſacra Congrega-
tio decidit, quia verba ciuiliter intelli-
gi debēt l.ſi cui ff. de ſeruit. ſemper e-
31 nim ſeruire dicitur, qui pro maiore
parte temporis ſuum munus implet,
Doct.l.1.ff.ſolut.matrim. & Farin. ibi,
nu.68.& an ſit neceſſe quod ſeruitium
de mandato Epiſcopi eſſe debeat,alias
32 non iuuet, & ſimiliter ſacra Congre-
gatio ſtatuit,ſufficere ſeruitium, vt Ad-
dent.ad præci.cap.Concilij.Veſtes au-
tem clericales debent eſſe ſecundum
33 morem Regionis, & vtuntur alij cleri
ci,Couarr.pract.quæſtio.cap.31. Clar.
quæſt.36.Campan.clem.de vita,& ho-
neſt cleric. num 68. Farinac. loco cit.
num.34.& 69.Caball.caſu 224.Maſc.
concluſ.961.& 689 tractant de tali ha
bitus probatione. Sed ſi ante delictū
quis ſemper geſtauerit habitum,ſed in
34 delicto reliquit, vt commodiùs vaca-
ret, an per hoc poſſit dici non habere
requiſitum habitus, Dic quod ſi pro
betur antea continuatè habitum por-
taſſe,intermiſſio non nocet, vt ibi Fa-
rin.Reg.Tapp.conſtit.Regni, de perſo-
35 nis: idem ſi propter infirmitatem,
vel foras incedens,portaret habitum
curtum,vel domi degens, Capel.Tho-
loſ.dec.104.Guttier.pract.quæſt.lib.1.
cap 7. Limitantur prædicta in clericis
beneficiatis,quia non perdunt fori pri-
uilegium,ſi non portauerint habitum,
36 & non fecerint ſeruitium, Dom.de
Pont. conſ.24. & licet S. Concilium
Tridentinum in anno 1587. priuet e-
tiam iſtos omni immunitate, attamen
hoc fuit interpretatum, præcedente
monitione Epiſcopi,cum clericis bene-
ficiatis,Gratian.diſcept.440. latè lib.3
Sed an clericus beneficiatus teneatur
37 probare poſſeſſionem beneficij,vel ſuf-
ficiat oſtendere bullas, Farin. loco cit.
nu.45. dicit vtrumq; eſſe probandum,
Clar.quæſt.36.Maſti.dec.113. & quid
ſi habeat penſionem ſuper beneficio,
vel ius patronatus, Caball. caſu 224.
hoc tractat,ſed ſi altercaretur de inua-
liditate conceſſionis beneficij, & ſimi-
38 libus, aduerſus titulum, dic hoc eſſe
merè eccleſiaſticum,& ad illum cogni
tio ſpectabit.D.de Pont.conſ.24.Grā-
mat.dec.81. vbi diſcutitur, ad quem
pertineat oppoſitio illegitimitatis, &
ad ordinarium loci decidit,ſic Franch.
dec. 180. ſemper enim quæſtiones iu-
ris & proprietatis ſunt cognitionis ec-
cleſiaſticæ,latè Barboſ.l.Titia ff.ſolut.
matr. Quid ſi prætendantur bullæ fal-
ſæ, Regens Tapp. hanc quæſtionem ex
profeſſo diſcutit ſub tit. de Epiſco.Ri-
tu 235.

Sed quid ſi poſt delictum, quis pro-
39 curauerit ordines ab Epiſcopo, & in-
cedat cum habitu,& tonſura, an gau-
deat,Franch.dec.209.diſputauit hunc
articulum,& nil decidit, ſed dec. 384.
diſtinguit, vt quia ordo eſt infiſſus,cle-
ricus ab Epiſcopo ſuo puniri debeat,
ſecus quoad diſtrictionem bonorum,
ſed quid ſi appareat manifeſta fraus,
40 quia poſt præuentam cauſam, perſo-
na delinquens procurauit ordines,
Doct. torquentur, vide quæ doctè diſ-
currit Guttier.lib.1.quæſt.5.& Barbo.
l.ſi quis ex aliena ff.de iudic. Viu.dec.
512. ſed nouiſſimè in habilitato, qui
aſſumerat ordines,poſſe gaudere dixit
Franch.dec.709. cum diſtinctione,ſed
41 quid ſi reus antea habuiſſet ordines,
& multo tempore poſtea ſteterit in ha-
bitu laicali, & poſt delictum reaſſumat
habitum an gaudere poſſit, dum ordo
reuiuiſcat,vide Cæuall.commun.opin.
563.Barbo.l.ſi quis ex aliena ff.de iud.
Gutt.q.5.

Sed an quis vti reus citari poſſit li-
42 cet in habitu clericali incedat, vel ca-
pi quouſq;cognoſcatur de ſuo clerica-
tu; cum ſit quid facti, dum homo na-
ſcatur laicus,vt dicit Maſcard conclu-
ſio.incipien clericatus, dic,quod cleri-
cus,vti clericus citari, per ſecularem
non poteſt ſine cenſura, & ſemper qđ
43 Iudex ſcit re vera illum eſſe clericum,
vel eſt notoriè talis,non ſolū non debet
citare, ſed neq; informationem capere
contra eum,& licet Iudices aliqui mi-
nus timorati,nominare faciant illum,
prætermiſſa qualitate clericatus, non
du-

dubito eos incidere in excommunicationem,vt Graff.ſuper explicat.Bull. nam trahitur clericus indirectè ad iuriſdictionem laicalem.Sed reus vti laicus, poteſt citari,contumax fieri, banniri,& foriudicari,Franch. dec.329. & poſſet capi ſi eſt homo ignotus, & ſit
44 coniectura quod habitū deferat fraudulenter, cum proteſtatione tamen conſignandi ſuo ordinario, ſi eccleſiaſticus ſit, Guid.Pap.deciſ.138. Capell. Tholoſ.quæſt.144. & 147. multi enim delinquēt cum habitu monachali, vel clericali,in fraudem, & non ſunt clerici, nec monaci, ſed an clericatus poſſit
45 etiam per teſtes probari, ſi non adſint Bullæ,quod ſic Ann.ſing.408.& ſic D. de Pont.conſ.36.volu.2.Maſcard.concluſ.302.quod etiam pręſumptionibus; & an credatur litteris Epiſcopi, Farin. q.8.n.39.Gram.dec.81.Boer.dec.127 D.de Pont.lo.cit.

In aliquibus caſibus enormiſſimorū delictorum,clericos non eſſe remictendos opinati ſunt, vti læſæ maieſtatis, Hæreſis.Attamen in contrarium eſt de
46 ciſum,vt Franch.dec.691.ſolet tamen Summus Pontifex certos Iudices delegare, vtriuſque iuriſdictionis ſimul, vt cognoſcere debeant de tali delicto, de Ponte dec.9. & antea Farin. quæſt. 8. nu.30. In crimine vero aſſaſſinij procedunt ſeculares, ex licentia tradita per
47 ius Canonicum,ex cap.1.de homicid. in ſexto, dummodo conſtet prius de qualitate aſſaſſinij,quæ tribuit hanc iuriſdictionem, ſed an declaratio prædicti aſſaſſinij debeat fieri per eccleſiaſticum, & quid faciendum ſi eccleſiaſticus præueniat,alibi dicetur; interim vide notata per Capy.dec.112. & deciſio.155. & ſufficere inditia vrgentia,
48 vt torqueri poſſit reus,dixit Couarru. varia.reſolut.cap.2. num.2.lib.2. In grauibus delictis ſolent eccleſiaſtici degradare eccleſiaſticos, ordinibus ſacris inſignitos,& tradere ſeculari poteſtati; & tunc an Iudex Regius poſſit
49 ſtare proceſſui fabricato per eccleſiaſticum, vel exequi ſuam ſententiam vel de nouo iudicare, vide Baiard. ad Clar.quæſt.36.Dom.de Franch.deciſ. 571. Doctor. cap. ad abolendam de hæret.

Clericorum coniugatorum etiam
50 controuerſia, ſæpè accidit, dùm enim ordines acceperunt ante coniugium, illi reuiuiſcunt, ſi habitus reaſſumatur, nam poſt matrimonium non poſſunt conferri,vt quidam ignari in facto putabant, de quo Sanchez de matrimon.
51 diſput.38.lib.7. Iſti de iure canonico gaudent in criminalibus, ſi habitum deferant,& vnicam,& virginem duxerint, & deſeruiant cap.1.de cler.coniugat.in ſextò. In ciuilibus tamen, in omnibus,vt laici reputātur, nec obſtat Ritus 66. tradens, eos non gaudere in ciuilibus, nec criminalibus foro eccleſiaſtico, nam ei fuit derogatum, vt ibi Carau.& Domin.Tapp. & ſeruatur ius canonicum, in ciuilibus cauſis, ſapien-
52 tibus pœnam pecuniariam, an gaudeant, veluti ſi conueniantur via Ritus Mag.Cur.vel accuſarentur obligationes pœnes acta, videtur quod non, Dom.Rou.pragm.1.de cler.Clar.quæſtio.36. Farin.queſt.8.num.6. Guttier.
53 de iuram.fol.16. & an vxores etiam gaudeant,diſputat Dom. Tapp.præall. Ritu, & an gaudeant immunitate collectarum,quod non, Petra ad Gramm. dec.6. Cum iſtis enim ſtrictè proceditur,vt latè Barboſ.l.Titia ex nu.33.ff. ſol.matr.vbi multa.

Cæterum, ſub religionis clipeo ſunt confiatres tertij ordinis Diui Franciſci,Benedicti,& aliorum ordinum, qui
54 portant habitū, & ſeruant certas conſtitutiones, eis ab Abbate Monaſterij aſſignatas, & vocantur Conuerſi, ſeu Oblati, in hoc erit diſtinguēdum,quod aut iſti ſunt coniugati,& retinent res,& familiam, & tunc non gaudent aliqua immunitate, Marſil.ſing.534. Capyc. dec. 115. & obſtat c.Regni in cap priuilegia : nam ille habitus, & conſtitutiones, & regulæ ſunt normæ benè viuendi,& non religiosè. Si verò habitū portent,& dedicent ſe,& ſua bona ma-

na-

naſterio, ſed non ſtant in clauſtris, nec iurant tria vota, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, quia tunc retrocedere poſſunt, & nubere, & dubitatur ſi gau-
55 deant, vnde diſtingue, aut quis offert ſe ſine ſuis, aut ſua ſine ſe, aut ſe, & ſua Primo caſu, ſi offert ſe clauſtraliter viuendo, & profitetur vota Religionis, negotium ſtat ſine difficultate, vt gaudeat, Nauarr. conſ. 49. tit. de regul. Graff. tit. de regul. num. 85. Si vero non profitetur vota, ſed iurat certas conſtitutiones, ſed actu ſeruit Eccleſiæ, quamquam poſſit retrocedere, interim gaudet foro, & cap. ſi quis ſuadente diabolo, non tamen bonorum immunitate, vt ibi Nauarr. & Felin. cap. 1. & 2. de foro compet. Baiard. ad Clar. quæſt. 35. num. 21. Secundo caſu ſi offert ſua, & non ſe, & non ſeruit actualiter, licet habitum portet, non gaudet fori immunitate, Viu. dec. 49. Franc. Marc. deciſ. 831. par. 2. Tertiò caſu, ſi offert ſe, & ſua, aut talis oblatio ſit Eccleſiæ Regulari, & gaudet interim, donec non retrocedit, ſed ſi domi habitet, & actu non ſeruiat, non potiri dicit Capell. Tholoſ. dec. 8. Viu. dec. 49. & nouiſſimè tradens verbo oblati, latè multas quæſtiones pertinentes ad hanc materiam explicat.

Nouitij, licet non ſint profeſſi, gau-
56 dent interim prærogatiua fori, & immunitatum cap. religioſo de ſent. excommun. Tiraq. de retract. §. 1. gloſſ 6. Hæremitæ, ſi non profitentur vota, &
57 non habent ordines, ſed certam normam, niſi actu inſeruiunt alicui eccleſiæ, non gaudent, Bellug. rubr. 15. §. videndum, Boer. tract. Hærem. poſt ſuas deciſ. latè, vbi refert omnes ordines Anacoritarum, qui vero per Mundum vagantur, ſolent homines eſſe inſidiatores, vt plurimum, & reputantur, ſicut locuſtæ ſine ſuperiore, & Prælati zelantes, ſolent ſpoliare illos, habitu, vel præcidere. Idemque dicendum erit de
58 Hoſpitaliarijs, qui portant habitum quendam, ſed retinent vxorem, & familiam, nam non gaudent fori immunitate, Aufr. in dec. Tholoſ. 8. niſi actu deſeruiant cum habitu, Eccleſiæ Xenodochij, Baiard. ad Clar. quæſt. 32. num. 22. Hinc magna eſt diſcuſſio, ſi Hoſpitalia, Montes Pietatis, dicantur loci
59 pij, ſi ſint à laicis erecti, & ſi adminiſtratores poſſint conueniri ad rationes reddendas coram Ordinario loci, & Gabr. Roman. concluſ. 1. & 2. tit. de pia cauſa, diſtinguit, ſi ſunt erecta cum aſſenſu, ſeù licentia Epiſcopi, vel ſi adeſt Eccleſia, ac campanile, quia ad Epiſcopum in dubio cognitio pertinet, Marant. conſ. 133. niſi fundatio aliter ſonaret, ſed Guttier. quæſt. canonic. 35. par. 1. latè diſtinguit, Quaranta in Bullar. verb. Hoſpitale, & circa rationes accipiendas, Eſcobar nouiſſimè in tract.
60 de ratioc. cap. 7. Dom. de Pont. conſil. 18. Montan. pragm. 2. num. 207. de admin. vniuer. ſed in caſu quo locus eſt erectus à laicis, tamen ius viſitationis non tollitur, ex Concil. Trident. ſeſſ. 22.
61 cap. 8. maximè mortuo fundatore, nam eo viuo, illius debet eſſe cura, tex. inſignis l. 1. §. & quia C. de ratiocin. operũ public. & quod iſto caſu ius viſitandi ſaltim in ſubſidium debeatur Epiſcopo, quando intuitu locorum piorum, in abuſum conuertantur, vide Guttier. loco præcitatò num. 27. Eſcobar loco
62 ſupra nominato, nam & ſi laicalis ſit locus, dum opera pia exercentur, & introitus in talem cauſam ſint deſtinati, Epiſcoporum debet eſſe cura, ne perdantur in luxu, Epiſcopi enim dicuntur executores omnium piarum diſpoſitionum, vt ex Concil. Trident. 22. ſeſ-
63 ſion. cap. 7. Confraternitates verò an dicantur religioſæ, & quis cognoſcet de eorum bonis, & cæteris Guttier. dicta quæſt. canon. diſcutit; D. de Ponte 2. vol. conſ. Vrſil. dec. 1. Anna ſing. 90. & ſing. 3. Nauarr. conſ. 3. titul. de foro compe. Inde pro legatis pijs fuit diſtin-
64 ctio inter Eccleſiaſticam, & Regiam iuriſdictionem, & fuit ſedata differentia, & dictũ tribunal regitur per vtrãq; de mandato Sũmi Pontificis, vt audiui D. Rou. tit. de leg. pijs.

Du-

Dubitatum etiam fuit,an famuli cle
65 ricorum gaudeant fori exemptione, & variauerunt Doctor.Sed veritas eſt, quod non gaudeant,Gramm.conſ.ciu. 102.Capyc.dec.12.& Theſſ.deciſ.22. Farin.quæſt.8.num.46. Viuius dec.80. & 116. ſolum famuli Epiſcoporum Clar.quæſt.35. num.8. Farin.quæſtio. 101.num.86. quamuis laici ſint, & ibi
66 quæritur quid de Actuarijs,& alijs inſeruientibus.Barboſ.l.Titia.num.32.ff. ſolut.matrimon.qui hunc punctum benè excutiunt.

Sed magna eſt controuerſia, an laici debitores Eccleſiaſticis,vel obligati, ex debito bonorum eccleſiaſticorum
67 quæ tenent,titulo locationis,vel ſimili,poſſint trahi ad forum eccleſiaſticū, communis opinio eſt, ſecundum Couarr.practic. quæſt.cap.35. & Ozaſch. dec.31.quod coloni Eccleſiarum quādo actione perſonali conueniuntur, à ſeculari ſunt cogendi, Guttier.practic. quæſt.lib.3. quæſt.27.Teſſ.dec.22.in
68 fine. Inde pro parte colonica non ſunt immunes à collectis,Anna ſingul. 90.Theſſ.dec.22.& 116.Verum ſi tractaretur de imponenda collecta ſuper bonis eccleſiaſticis etiam in emphyteoſim conceſſis, non licere dicit Cæuall.
69 comm.opin.726.Sed ſi laici conuenirentur actione reali ad vendicandum, tunc eſt diſtinguendum,vt Doct.cap.ſi clericus laicum, de foro compet.Farin. quæſt.8.num.86. Ozaſch.dec.31.nam ſi peteretur reintegratio, vel occupa-
70 tio bonorum Eccleſiæ,tunc Epiſcopus eſt Iudex: aut tractatur de tali titulo, ſed negatur ab aduerſario, qualitas iſta,quod non ſit eccleſiaſtica, & tunc ſecularis poteſtatis,eſt cognitio, Alber. Oliua ſuper Ritu Epiſc.nono, Dom. de Ponte conſ.96. Et dum Epiſcopus Ciuitatis Muri prætenderet quandam defenſam Vniuerſitatis eſſe de menſa, vt in Sac.Congregatione cauſam agi procuraſſet, comparente Vniuerſitate, & negante, ac antiquiſſimā poſſeſſionem allegante, cauſa fuit remiſſa: & ſtante hac occaſione non relinquam vtilem quæſtionem indagare.

An,& quando, aliquis citatur apud
71 Iudicem non ſuum,& ratione qualitatis ille Iudex prætendat poſſe exercere iuriſdictionem in illum, ob qualitatem in libello deductam, cuius ſit cognitio videre hanc qualitatem,& an priùs ea ſit probanda,antequam iudicium principale vlteriùs progrediatur, quæ materia difficilis eſt, & multis caſibus deſeruit, vltrà hanc cauſam, dic ergo breuiter, quando in libello allegatur qualitas tribuens iuriſdictionem, ſiue
72 laico, ſiue eccleſiaſtico Iudici, ſi reus neget qualitatem, tunc Iudex non poterit procedere, niſi probata qualitate,& diſcuſſa, parte audita, Docto.omnes l.2.§.ſed ſi dubitet ff.de iudic. Gayll.de pace publ.cap.13. lib.1. Afflict. dec.297.Capyc.dec.112. Doct.cap.ſi clericus, & ibi magiſtraliter Panorm. qui dicit non ſufficere fundamentum iuriſdictionis,ob ſolam qualitatem deductam, Verum ſummariè Iudex ſine præiudicio cauſæ,poterit cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio cap. cœterum de iudic.Vant. de nullit.ex defec.iuriſdic.
73 ord.num.53. niſi notoriè conſtaret de qualitate allegata,tunc obiectio nil releuaret,Seſe tract. de inhibit.cap.9.§.3 nu.31. Barboſ.l.ſi quis ex aliena ff. de iudic.num.129.cum ſequ.Sed ſi negaretur iuriſdictio illius qui intendit cognoſcere de cauſa,an ille poſſit ſe competentem declarare,in hoc Doct.ſtare loco neſciunt, Doct. cap. cum perſonæ de priuileg.in ſexto,& cap. ſuper litteris de reſcript.dicunt,poſſe Iudicem de hoc cognoſcere, l. ſi quis ex aliena ff. de iudic. E contra alij dicunt,quod in cauſa propria quis non poteſt iudicare C.ne quis in ſua cauſa; Ad ſedandā
74 hanc controuerſiam,diſtingue,aut impugnatur iuriſdictio ordinarij, quæ eſt de iure communi, & notoria, & tunc procedit affirmatiua,aut iuriſdictio fundatur ſuper priuilegio particulari, vel conſuetudine; aut hoc eſt notorium quod tergiuerſari non poteſt, & idem eſt dicendum cap.ex parte il primo, de

ver.

inſignis l.adire §. in fraudem ff.ad mu nic.latè Guttie.pract.quæſt.li.1.c.131 præſumptiones autem ſimulationis sũt multæ, veluti ſi donans remanſerit in
88 poſſeſſione, ſi donans, & donatarius ſint coniuncti, & alia quæ ponunt Doctor. l.imaginaria ff.de regul. iur. Menoch.caſu 247.Carol.de Graſſ.tractat. de except. cap.12. Neq; ſub prætextu comunionis frater clericus poterit fa-
89 cere immune totum patrimonium,Lucas de Penn.l.fin. C.de annon. & trib. lib. 10.

Dixi aliqua ſupra qualiter clerici,& eccleſiaſtici ſunt exempti ratione perſonæ, & bonorum, & non ſubijciuntur foro Baronum; Reſtat tertiò (vti promiſi) videndum, ratione cauſæ, qualiter, & quando ſint exempti litigantes à foro eccleſiaſtico, vel temporali ſint recognoſcendi,dic, aut cauſæ ſunt merè ſpirituales,& tunc ſine dubio ab ordinario Epiſcopo ſunt recognoſcendæ ciuiliter, & criminaliter, licet perſonæ ſint laicæ,quas enumerat Clar. q. 36. nu.48.& ibi Addent. etiam ſi inciden-
90 tia,vel emergentia ſint,Doct.l.Titia, ff.ſolut.matrim.& ibi nouiſſimè Barbo. latè Franch. dec.551. qualiter in tota cauſa ſuperſedendum, ſuper ſpiritualibus enim auertere debent omninò manus ſeculares, maximè ſuper quæſtionibus iuris, vt benè Doct.diſtinguũt d. l. Titia; & qualiter bracchium poſſit Epiſcopus petere à ſeculari in prædictis,dixi ſupra, & Clar.quæſt.37.nu.8. Franc.Marc.dec.449. par.1.Couarru. pract.quæſt.cap.10.& executio in perſonam tunc,vel in bonis laicorum,qualiter fieri debeat contra laicos,Couar.
91 ibi benè,Guttier.pract.obſeru.45. Et quando Eccleſiaſticus puniuit per cenſuras, an ſecularis poſſit ordinariè punire de eodem delicto,Couarr.practic. quæſt.cap.34.Boer.dec.289.Clar.quæſtio.57.Gomes.cap.1. tit.de delict.nu. 27. quando pœna non eſt ſufficienter illata,ſi poterit alia irrogari;Aut cauſæ non ſunt merè ſpirituales,ſed miſti fori,
92 quæ multæ ſunt,vt Farin. quæſt.8. nu. 126. & quæſt.159. & patiuntur aliqui caſus multam difficultatem, quando ſint merè ſpirituales, vel miſti fori ; vt præcitati aduertunt, nam blasfemias
93 eſſe miſti fori fatentur, ſed ſi ſint hæreticales,erunt merè ſpirituales,ſic ſacrilegia poſſunt eſſe merè ſpiritualia,& miſta, Frãch.dec.240.Viu.dec.497.Ozaſc.dec.103.Inde ſtrigariæ,ſortilegia,
94 ſunt ſpiritualia,vt diſtinguunt Caball. caſu 209.D.de Ponte deciſi.14.Farin. quæſt.131.Barboſ.d.l. Titia,Maſtri.deciſio.113.Couarr.pract. quæſt.cap.33. Regula ſuper ijs erit, vt quæ ſunt delicta declarata ſpiritualia,ad ſpiritualem iuriſdictionem pertinebunt, quæ vero ſunt miſti fori,de iure datur præuentio, Doct.d.l.Titia, Affl.dec. 219. Franch. deciſio. 147. (licet ſit controuerſia, cum quoad punitionem delicti ordina-
95 riam prætendant laici Iudices,ipſi cognoſcere, Baiard.ad Clar.quæſt.36.cũ remaneat coërtio ſpiritualis eccleſiaſtico,Couarr.var.reſ.c.3. lib.3.ſuper quo articulo non eſt meum ſententiam aliquam proferre.)

Item ratione cauſæ,ſi clericus falsũ
96 deponat coram ſeculari,vel falſum inſtrumentum,vel teſtes adducat, poſſe puniri in bonis, aliqui opinati ſunt ex l.nullum C.de teſt.Guid.Pap.dec.178. Crau.conſ.232. ſed contrarium eſt receptum Affl.dec.230. Ann.ſing. 135. Capy.deciſio.142.Farin q.8. num.26. ſed dubium ſubtile eſt,ſi non poteſt punire clericum,an detecta falſitate,poſſit ſecularis actorem clericum condemnare ad iacturam cauſæ, prout de iure
97 concluditur,quod commictens falſitatem,perdit cauſam l.in fraudem §.quoties de iure fiſci,Surd.dec.382.Anna alleg.2. & videtur quod Iudex ſecularis poſſit,nam non eſt mulctare clericũ, ſed abſoluere reum ab impetitis, quod licitum eſt Iudici ſeculari,quando clericus coram eo agit, & ſuccumbit, & maximè,quia perditio cauſæ eſt ciuilis cognitionis, ſuper quo relinquo cogitandum,ſed ad propoſitum, aliqua ſimilia adducit Guttier.quæſt.241.lib.1

Ca-

Caball. caſu 261. Item ratione cauſæ,
98 eſt magna controuerſia ſi defunctus laicus moriatur, lite conteſtata, relicto hærede clerico, ſi clericus poſſit forum declinare, & lis de nouo ſit inſtauranda coram Epiſcopo, & Boer. deciſi. 60. num. 32. tenet quod ſic, & Marant. in ſua praxi verſ. & omnia fiant durante inſtantia num. 13. cum multis, Couarr. pract. quæſt. cap. 8. contrarium ſentit, Gayll. obſeru. 37. Ann. ſing. 132. Surd. dec. 110. nouiſſimè Molfeſ. ſuper conſuet. Neapol. par. 2. quęſt. 8. coaceruando omnes Doctor. diſſidentes conatur
99 concordare, quod inſtantia paſſiua nõ tranſeat in clericum, ſolum actiua, tam ſi ſit hæres particularis, quam vniuerſalis, niſi ſententia eſſet lata, & idem dicit conſil. 19. Barboſ. l. hæres abſens ff. de iudic. ex nu. 104. aliter ſentit, vndè eſſet neceſſaria deciſio Cæſarea, ad tantas varietates, ſed quid è contrà ſi inſtantia fuerit cæpta coram Eccleſiaſtico, vide ibi Molfeſ. alleg. conſ. 19. Guttier. q. 49. li. 2.

Quid ſi clericus nominatur in au-
100 ctorem, ex facto ſuo, vel ſui defuncti, cuius eſt hæres, an poſſit declinare forum, Marant. in praxi ibi iud. eccleſ. tenet quod non poteſt declinare forũ, cum potius voluntarius quam neceſſarius defenſor dici poſſit, Gramm. deciſ. 21. Gayll. obſeru. 37. Anna ſing 45. ſed contrarium eſt receptum, quod ſi clericus opponat fori exceptionem, ibi ſit remittendus, ad exemplum de Neapolitano vocato in auctorem, pro quo fuit deciſum, vt Capy. dec. 197. Vrſil. dec. 380. nu. 8 Anna ſing. 45. Franch. dec. 416. Add ad Capell. Tholoſ. dec. 360. Si vero clericus vellet auocare totam cauſam vti auctor laudatus ad Epiſcopum, an ſit audiendus, Muſcat. in praxi verſ. nominet, tangit quæſt. & non reſoluit, Barboſa nouiſſimè l. venditor ff. de iudic. ex num. 143. dicit non reperiri in hoc eccleſiaſticos priuilegiatos, ſolum fiſcum tenere hanc prærogatiuam, quando nominatur Auctor l.
101 3. C. de iure fiſci, ſed tale priuilegium procedit, quia non mutatur iuriſdictio, ſed mutantur Iudices deſtinati ad cauſas fiſcales, videndus, vt C. vbi cauſæ fiſcales, ſed quando eſt diuerſa iuriſdictio, Actor non tenetur mutare reum, nam ſi clericus voluerit defendere conuentum, erit in ſua libertate, ſed trahere, vt ipſe conueniatur, prætermiſſo conuento laico, de iure non videtur ſubſiſtere; Reus vero ſi erit condemnatus in iudicio ſeculari, licet acta iſta non
102 probent coram eccleſiaſtico, cap. at ſi clerici de iudicijs, tamen ſi clericus fuerit nominatus ad defendendum, vel fuerit certioratus de lite, pro qua ipſe eſt Auctor, reaſſumptis actis poterit adire eccleſiaſticum, qui poterit terminare cauſam contra auctorem clericũ, ad inſtar quando ſecularis cognoſcit contra clericum reconuentum, nam adiri poterit eccleſiaſticus, & præſentato proceſſu, ex eiſdem actis cogere debet clericum, Franch. dec. 512. Quid ſi res litigioſa transferatur in clericum,
103 an recta via contra eum poſſit exequi, vti poſſeſſorem, iuxta l. fin. C. de litig. & cap. Regni cõuentus, fuit magna altercatio, vt Vrſil. deciſio. 331. ſed per Franch. dec. 545. fuit deciſum eſſe adeundum eccleſiaſticum, qui reaſſumptis actis, poterit cogere clericum, ne detur via fraudibus, vt Viu. dec. 49. & Franch. in alia dec. 512. & an Iudex eccleſiaſticus teneatur condemnare hoc caſu clericum in expenſis, Gutt. q 20. li 1 & quid ſi lata eſſet ſententia, vide Maſtrill. dec. 79. Gutt. lib. 1. q. 132. Caualł. com opi. 820. nu 29.

Finaliter, ratione loci, continua eſt
104 controuerſia, quis debeat cognoſcere, ſi laicus ratione delicti, vel debiti confugiat ad Eccleſiam ſi gaudere debeat immunitate, iuxta titulum C. de iis qui ad eccleſ. confug. Clar. q. 30. & Add. tractant quando quis debeat gaudere, Farin. quæſt. 28. Reg. Tapp. latè ſuper cap. Regni 95. tit. de imm. eccleſ.
105 Hodie vero ſeruatur diſpoſitio Bullæ Gregorij XIV. quæ derogauit omnibus alijs, & conſtituit caſus, quibus perſoan

pti-

priuari debeat tali immunitate, ſi erit latro publicus, ac aggreſſor viarum, depopulator agrorum, homicidiarij, vel vulnerantes in eccleſijs, & cemiterijs earum, occidentes proditoriè, vel per aſſaſſinium, hæretici, læſæ maieſtatis rei, ijs caſibus, mandat conſtitutio, vt ad requiſitionem ſecularis iuriſdictionis, Epiſcopi debeant extrahere tales perſonas, ſuper qua Bulla multi ſcripſerunt, vti Marius Italia, Ambroſ. & alij, ad quos recurras in occurrenti.

106 Qualiter eccleſiaſtici cognoſcere debeant de oppoſito crimine contra refugientem, ſummariè, vel plenariè vide ſollemnem diſcept. Grat. 596. li. 3. An vero clerici gaudeant hac immunitate, vide Cæuall. commun. opinion. 689. An delinquẽtes in eccleſia, vel p̄-
107 pè ſub ſpe refugiendi gaudeant, vel ſi coniurationem fecerint in eccleſia, vide Guttier. lib. 3. cap. 1. & qui debito-
108 res gaudeant, idem lib. 1. cap. primo, Couarr. variar reſolutio. lib. 2. cap. 20. num. 14. quid in decocto, Cæuall. commun. opin. 683. Et an extendatur
109 Bulla ad fabricatores falſæ monetæ, vel raptores, Guttier. cap. 4. lib. 3. cum ſequent. & an ſacrilegi, & furantes in eccleſijs, Reg. de Ponte dec. 14. quid ſi extractus ſit contentus eſſe eiectum
110 ab eccleſia, an poſſit in præiudicium eccleſiæ, quod non Maſtril. dec. 169.

Hæcq; principalia dogmata, & quæſtiones magis controuerſas, & deciſas in medium attuli, reliquas antiquas, apud veteres Doctor. multos, qui de poteſtate eccleſiaſtica, & ſeculari tractarunt reperies, in omnibus credo locutũ fuiſſe cũ auctoritate grauiſſimorum Doctorum, ab vtraque ſchola approbatorum, & proteſtor, vt dixi meæ intentionis non eſſe ſcribere quicquam quod aduerſetur libertati Catholicæ Sacræ Romanæ Eccleſiæ, pro qua ſanguinem effundere ſum paratus, & remitto me determinationi Patrum, & idem dico pro Regia iuriſdictione, nã ſi quid minus cautè, vel imperitè dixerim ſubijcio me correctioni ſuperiorũ.

Ampliata iã concluſione poſitã ex textu huius noſtræ octauæ Pragmaticæ, tam in prima, quam in hac ſecunda parte; vt Barones non exerceant merum, vel mixtum imperium, aliamuè iuriſdictionem, niſi quatenùs iure, vel priuilegiorum virtute licebit, vel legitima præſcriptione. Diximus qualiter de iure, & priuilegijs Regijs, debeant conſtare iuriſdictiones, & Baronum prærogatiuæ; reſtat videre, & declarare verba vltima pragmaticæ (qualiter, & præſcriptione) talia, etiam acquiri poterint, in damnum vaſallorum, & regij fiſci, & è contra, qualiter vniuerſitates præſcribere valeant contra Barones; quæ materia intricatiſſima eſt, tũ attenta diſpoſitione iuris, quam Regni breuiter, & concluſiuè omnia perſtringemus, quæ ad noſtrum pertinent.

Barones igitur, aut prætendent in ſuis terris præſcripſiſſe aliqua reſerua-
111 ta in ſignum coronæ, & directi dominij; & quia ſuper iſtis fundatur poteſtas, & obedientia l. g. bene à Zenone C. quadr. præſcr. hæc ſunt impræſcriptibilia, & etiam tempore immemorabili quæri non poſſunt, Iaſon l. Imperium ff. de iuriſdiction. omnium iudic. Bellug. rub. 12. Franc. Balb. in tractat. de præſcript. prima parte quintæ partis, & eſt communis; licet Vaſq. contro uerſ. illuſtr. cap. 82. aliter diſtinguat, & qui prætendet non ſolum præſcripſiſſe reſeruata, & ob eam cauſam non præſtare obedientiam, & non recognoſcere coronam, de facto à terris, etiam coniurato bello expelli debet, Cyn. & alij l. 2. C. de cond. ob cauſam ex inde tot bella, conquiſtationes, non enim licet membra diſgregari à corpore cap. cui non decet de præſcript & vti facto occupantur, de facto licet expoliare, Luc. de Penna lege viros C. de diuerſ. offic. lib. 10. Aut verò tractatur de præ
112 ſcriptione alicuius feudi integri, & tunc tempus immemorabile requiritur probando ſeruitium, vel ſi fuerit franchum, vel conditionatum probando qualitatem poſſidendi, nam eatenus cẽ

ſetur prȩſcriptum,quatenus fuit poſſeſ-
ſum,ex regula legis primæ §. ſi quis ff.
de itine.actuq.priu. Felyn. cap.auditis
de præſcript. & in dubio iudicatur ſe-
cundum naturam feudalem Doct. cap.
1. §.ſciendum de feudi cognitione,
Afflict.dec.226. licet conſideranda ſit
natura Regionis,& eius conſuetudo,vt
Affl.ibi,ſi vero tractetur de præſcribē-
dis aliquibus Principi reſeruatis non
113 in ſignum coronæ,ſed in titulum par
ticularem reſeruatum,vti ſunt exactio-
nes vectigalium, creatio tabellionum,
legitimatio naturalium,& alia, dequi-
bus in cap.1. tit.quæ ſint regalia, hæc
enim prædicto tempore immemorabili
ſimiliter Baro in ſuis terris quærere
poterit, nam omnia quæſibilia priuile-
gio,quæri poſſunt, & præſcriptione, vt
Guid.Pap.dec.514.Iacobin.in tractat.
de feud. verſ. confiſcationes, verb. flu-
minibus, & proinde merum imperium
& iuriſdictiones aliæ præſcribuntur,
Doct.omnes l.imperium ff.de iuriſdict.
omn.iud.& tantò temporis effluxu,præ
ſumetur ſuperioris ſcientia, patientia,
114 & conſenſus,vt Gramm.dec.40.Af-
flict.dec. 107. licet regulariter factum
miniſtrorum non præiudicet Domino,
Frecc.quæſt.28. Anna rubr. de vaſall.
decrep.ætat.nu.453. Dom.Roui.prag-
115 ma.9.num.38.de feud.attamen cur-
ſus antiquiſſimus hæc omnia prȩſumit,
vt bene Guttier.lib.1.quæſt.85. cum
ſequent. Sed ſi daretur vera ſcientia
Principis,tunc ſcientia cū præſcriptio-
116 ne quadragenaria ſufficeret,Guttier.
quæſt.86.vel ſi tractaretur de præſcri-
bendo contra alium Baronem,vt quæ-
ſtio.87.ſeq. Auend.cap.1. prætorum
lib.1.Couarr.regula peccatum 2.part.
relect.§.3.num.5. vbi latè hanc mate-
riam exorditur; & quomodo proban-
117 dum ſit initium,& quaſi poſſeſſio ſe-
quuta,benè Maſcard. de probat.incip.
merum imperium,& Boſſ. tit. de Prin-
cipe nu.279. Idem tempus legitimum
erit, ſi Barones quæſierint aliqua iura
contra vaſallos,& vniuerſitates,nam
118 licet ſint extra inueſtituras,& præter
ius,vel contra ius,tamen immemorabi-
li conſuetudine quæri poterint,vt abū-
dè dixi pragm.1.ſupra,vbi cætera quæ
ad materiam huius articuli ſunt neceſ-
ſaria,explicauimus, quæ concluſio ha-
bet parilitatem,nam & vaſalli, & vni-
uerſitates, licet de iure nullam poſſint
habere iuriſdictionē ſine legitimo pri-
uilegio,vt in conſt. Regni cum ſatis,tū
immemorabili conſuetudine,& præſcri
ptione,poſſunt iuriſdictionalia aliqua
119 quærere contra ſuos Barones, vt vi-
demus in multis terris,q̄ habent diuer-
ſas prærogatiuas creandi aliquos offi-
ciales,vel gratiandi delinquentes, ſeu
tranſigendi,quæ immemorabili tempo
re quæſierunt,vt Affl d.conſt.& nouiſ-
120 ſimè ibi D.Tap.Bal.l.1.C.de emanc.
liber.Conſuetudo enim poteſt dare or-
dinariam iuriſdictionem,& tempus prȩ
ſumit regium aſſenſum, & cæteras ſol-
lemnitates,& abſtergit omnem macu-
lam,vt diximus pragm.1.par.3. & be-
nè Regens Tapp.d.conſt.cum ſatis nu.
6.in terminis, Guttier.obſeru.84. Ma-
ſtrill.lib.1.cap.7. Hinc Ciuitates Lom-
bardiæ habent multa regalia,Crauett.
conſ.117.volum.4. Montan.pragm.2.
de admin.vniuerſ.num.180.cum ſequ.
Auend.de exequend.mand.cap.1. Ci-
121 uitates autem quæ per Rempublicā
gubernantur,habent omnia regalia,
Bar. l.1.§.de qua re ff.de poſtul.Gayl.
obſeru.57.num.7 Roland.conſ.29.vol.
primo, qui loquuntur de Ciuitatibus
Ianuæ,Senarum,Venetiæ, Lucanæ,Flo
rentiæ,Peregr.de iure fiſci tit.2.cap.2.
num.44. ſed oritur difficultas ex text.
cap.primi §.ſi quis per triginta annos,
titulo ſi de feudo defuncti fuerit con-
trou.& ex conſtit. Regni quadragena-
lem, quæ ſæpius à Feudiſtis allegatur,
conſtat vaſallum præſcribere poſſe feu-
dum contra Dominum,ſpatio annorum
triginta, & licet non habeat inueſtitu-
ram, tū iſto tempore dicetur quæſiſſe
122 feudum informe, quæ præſcriptio nō
ſolum contra Dominum, ſed contra
alium priuatum feudum habentem
ab alio præſcribi poterit tricenaria
poſ-

poſſeſſione cum præſtatione ſeruitij cum ſola temporis probatio, ſine ſer-
123 uitio non concluderet rem feudalem, ſed poſſeſſam pro ſuo liberam Doctor.dicto §.ſi quis,& Afflict.dicta conſtitutio. & in deciſio. 324. & procedit non ſolum in feudo integro, ſed etiam in parte quotatiua,vel augmento, nam ſi pro illa parte conſtet ſeruitium præſtitum, tanquam de re feudali, idem iudicandum de toto, quo ad totum,quod de parte, quo ad partem, l.quæ de tota ff. de rei vendicatio. nouiſſimè Præſes de Curte in ſuo tracta. feudo.fol.75.num.119.& procedit ta-
124 lis præſcriptio,ſi aduerſarius eſt in Regno,ſecus ſi abſens,vt Afflict. in citata conſtitut. notab. ſecundo, ſed refragatur huic concluſioni cap. imperialem de prohibit. feud. aliena. & conſtitutio. Regni diuæ memoriæ, vbi ſtatuitur, alienationes omnes feudales nullas eſſe, quauis præſcriptione non obſtante,ſed de Curte loco citato, nu. 135.cum alijs Feudiſtis, dicit verum eſſe, ſi poſſeſſor ſola præſcriptione ſe vellet tueri, ſed ſi cum præſcriptione adducatur probatio ſeruitij, cauſa rei feudalis,erit tunc legitima præſumptio inueſtituræ, Anna vero in rubric. de vaſallo decrepit. ætat. num.451. dicit procedere iſtam præſcriptionem,dummodo ſit præſens in Regno Dominus, vel Rex,& non alias,vt ſupra dixi,alias immemorabilis requiritur, & ſic ſi Ba-
125 ro conceſſerit aliquod feudum, etiã ſi non interuenit aſſenſus Regius,ſi vaſallus præſtiterit per annos triginta ſeruitium,& non ſit infirmata,vti præſumpta ſollemnis inueſtitura reputabitur, & tantò fortiùs ſi bis vniformiter Baro conceſſiſſet eandem rem, nam
126 induceretur ſolitum dandi, & ſola ſua auctoritas, & conſenſus requireretur in alienando, Regens de Ponte in ſuo tractat.§.ſecundo,titu.de aſſenſ. Sed ſi res vellet teneri, vt burgenſatica,& non feudalis,tunc tale tempus nõ
127 opitularetur, ſed ſaltim centenaria requireretur, Anna conſtitutio. Regni diuæ memoriæ num. 185. Limitatur etiam ſupradicta concluſio, non procedere contra fiſcum, contra quem hæc præſumpta inueſtitura, & præſcriptio non admittitur,vt Camerar.cap.imperialem.

Hinc ſolent conſultò Barones, dum eſt controuerſia inter ipſos, & vaſallos in Sacro Conſilio procurare,vt pro intereſſe ſuo,fiſcus compareat, vt is audiatur,& ſuo nomine cumulatiuè cum Barone ſua iura coadiuuat pro ſuo intereſſe ſecundariò, & cum in omnibus cauſis, vbi fiſci intereſſe poteſt, fiſcus habet ſuum Iudicem particularem, qui eſt Regia Camera, trahit cauſas cœptas,& incipiendas ibi,vt aduertit Anna in repetitio.conſtituti. diuæ memo-
128 riæ num. 12. Sed aduertè quod hæc doctrina non procedit hodie, nam cũ iſta via omnes cauſæ latenter occuparentur à Sacro Conſilio, & præcipuè
129 iſtæ feudales, quæ propriè ad Sacrũ Conſilium pertinent, edita fuit pragmatica, quod vbi non agitur de intereſſe præſentaneo fiſci, & vbi non eſt reus, vel actor, vel auctor, quod non poſſit auocare cauſas cœptas à Sacro Conſilio pragmat.62.ſub titu.de offic. Sacri Conſilij, & confirmatum per Pragmaticam Ducis Oſſunæ 15.& ſic iudicantur hodie, vt refert Molfeſ. tit. de renunciat.quæſtio. quarta num.33. cum ſequentibus. Limita etiam ſi quis
130 vellet præſcribere quotam feudi, vt in conſtitutio. Regni conſuetudinem prauam,nam non poteſt fieri diſgregatio ſine aſſenſu,vel immemorabili, Viuius deciſion.226.Vrſill. deciſion.254. num.3.Paris de reintegr.quæſtio.299. Inde Vniuerſitas, & vaſalli, dixi quod non potuerunt præſcribere ius lignandi, paſcendi in demanio Baronali minori tempore centenario, nam hic non tractatur de feudo, & feudi recognitione per naturam feudalem, ſed de præſcribendo ius contra feudum, & etiam ſi præſtaretur ſeruitium, ſemper quod feudum diſmembratur, vel diuiditur,præſcriptio ea non proce-

Dd 2 dit,

dit, vt Vrſill. dec. 254. ſic Lanar. conſil. 40. & conſ. 93. nam particulares con-
131 ceſſiones, & diuiſiones, multa parant incommoda, l. tutor §. lutius ff. de vſur. & multa alia pertinentia vide in Præſ. de Curte loco citato benè, ſecus ſi eſſent aliquæ conceſſiones particulares.

Et pro complemento huius articuli, dum dixi quod vniuerſitates quærere
132 poterint aliqua iura contra Barones, præſcriptione, vidi dubitatum, quomodo vniuerſitas quæ non habet corpus poſſit præſcribere, nam ſi dicamus hoc fieri per Ciues, videtur quod illud ius particularibus ipſis poterit quęri, & nõ vniuerſitati, pro qua ciues actiones nõ quærunt, pro vt dicimus, quod vniuerſitas non punitur, quia maior pars ci
133 uium deliquerit, niſi congregato Cõcilio, tota deliberaſſet, vt fieret tale delictum, Afflict. dec. 376. Maſcard. de probation. concluſ. 1165. incipien. Vniuerſitas, ſed contrarium eſt verum, nam per actus publicos, ciues quærunt ius, & actionem vniuerſitati, vt communiter Doctor. Crauett. conſ. 192. Cæ-
134 poll. tit. de ſeruit. iuris paſcendi num. 25. Hieronym. de Monte in tracta. fin. regund. cap. 70. Surd. dec. 236. & actus priuati ciuium faciunt ius in communi, & publico, & non in particulari, incipitque quaſi poſſeſſio, & deinde actio. præſcribendi pro vniuerſitatibus.

Poſtremò reſtat tractandum. Iam quod qualiter inueſtituris, priuilegijſq; Barones poſſint, vel præſcriptione, dixerimus: Et quia etiam multa conceduntur Baronibus, & etiam vniuerſitatibus ex priuilegijs, & capitulis, quæ inuicem inter ſe paciſcuntur, maximè in ingreſſu poſſeſſionis adipiſcendæ per Barones, de terris, de quibus fuerunt inueſtiti, & quotidianæ ſunt concertationes pro obſeruantia talium conuentionum gratiarum, vel priuilegiorum, vndè neceſſariò videndum eſt, ſi ſubſtineantur de iure, & valeant, & cum hucuſque locus opportunius nõ occurrerit, & valdè conferant ad noſtrum inſtitutum, ideo hic collocare materiam hanc ad propoſitum duxi, & de ea aliqua inueſtigare, vti quotidianam.

Et pro elucidatione, præmitto, quod iſta priuilegia, & conceſſiones ad inuicem ſolent fieri, vt dixi, præcipuè in ingreſſu noui Baronis ad capiendam poſſeſſionem, & vaſalli, & vniuerſitates nõ ſolent ipſos recipere, niſi priùs ſubſcribantur gratiæ, & confirmentur antiquà
135 priuilegia, & populus ſolet vna cum Clero, cum proceſſionibus præire, cum multis apparatis, pro quibus licet erogare pro iucundo Domini aduentu, M. Anton Surgens de Neapol. illuſtr. cap. 5. in fin. & mittuntur miſſilia, gloſ. §. pęnult. inſtitut. de rerum diuiſio. Franciſ. Marc. benè deciſion. 36. & deciſione 108. ſecunda parte, quomodo licitum ſit tunc temporis donare nouo Domino, vias ſternere, & obuiam ire, tex. eſt in l. ſi quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funerum Iſern. cap. 1. §. ſi quis demanſo de prohib. feud. alienat. & vocantur dona honoraria, vt Surgen. ibi nu. 31. intellige certa munuſcula, cum honoraria alicuius quantitatis non li-
136 ceat Vniuerſitatibus dare Baronibus ſine licentia Proregis, & refrenatione quantitatis, de Ponte in tit. de diuerſis prouiſio. tit. de donis, & expenſis Vniuerſ. num. 12. Auendan. de exequend. mand. cap. 10. num. 15. lib. 2. gloſ. ſing. l. id veſtimentum ff. de pecul. Sed ego aduerto, vt iſto tempore importunè, priuilegia noua non petantur, vel confir-
137 mentur antiqua, nam obtenta per importunitatem licitè reuocantur, Bar. l. priuilegia C. de ſacroſanct. Eccl. & in terminis Petra de poteſt. Princ. fol. 18. latè num. 268. Felyn. cap. 1. de probat. nam conſultò oportet fieri omnia, & antiqua, ſi non legantur, & ruminentur eorum confirmatio inutilis eſt, Gram. dec. 59. nu. 21. Addent. ad Capyc. dec. 163. & adagium eſt, quod illud quod importunè petitur, conſultò reuocatur, Nec generalis confirmatio iuuat, vt iterum non reuideantur, Gramm. dec. 66.
138 n. 52. Affl. dec. 128. in prin. Pereg. de iure fiſc. tit. 3. num. 15. Viu. deciſ. 206.

Con-

Confirmatio enim aut eſt in forma
139 communi,vel ſpeciali, vt Dec. & alij in rub. de confirm. in forma communi dicitur facta quando ſine inſertione priuilegiorum antiquorum in ea confirmentur,nam ſine cauſæ cognitione, & de certa ſcientia conceſſa nullum
140 ius tribuunt, nec actum nullum conualidant,vt Doct.d.rubr.num.3. Socc. Iun.conſ.32.& potiùs dat maiorem auctoritatem quam firmitatem,& ſemper ſubintelligitur ſine præiudicio confirmantis, Bald. cap.venientes de iureiurand. Auend.de exeq. mand.cap.19. num.5. Roland.conſ.29. 1.volum. nec
141 clauſula tantum de certa ſcientia,ac quod habeantur omnia pro expreſſis ſufficit,vti de ſtilo, Pariſ.conſ.106. volum.3. quia non præſumitur ſuperiorē velle approbare iniuſta, vel nulla, Bar. & alij l.1.ff.de his qui ſunt ſui vel ali. Guttier.de iuram. confirm.par.1.c.38 Quod neque iuramentum obſtat, cum non extēdatur ad iniuſta, vel nullà,vel non cogitata,& diſcuſſa,ſed potius per obreptionem,& importunitatem dicūtur confirmata priuilegia , ſimili modo obtenta, non obſtante clauſula de certa ſcientia,vt Gutt.ibi.Cōfirmatio ſpecialis vero tribuit ius,ac ſi de nouo cō-
142 ceſſio fieret,& importat donationem & extenſionem omnium iurium , Ruin. conſ.84.latè Seſe dec.15. Doct d.rub. de confirm. Sed quæ dicatur ſpecialis, dic quando exprimuntur omnia ſigillatim in confirmatione,Menoch.de arbitrar.Iud. caſu 202. Idem ſi ex verbis prægnantibus,& geminatis,& ex clauſulis poſitis,appareat certitudinaliter, vel præſumptiuè, mentem concedentis eſſe,velle confirmare,& dare,& relaxare ad beneficium concedentis, tunc ſi non eſſent omnia ſigillatim expreſſa, ſed adiecta ſit clauſula , vt tenor habeatur pro expreſſo, cum fuerint viſa, & recognita priuilegia,nam tunc relatum erit in referente, maximè, addito iuramento cuiuſuis eſt,præſumi certiorationem, Guttier.d.cap.38.num.5.de
143 iuram. nam iuramentum habet vim ſpecialis expreſſionis,Gabr.Roman.tit. de iure iur.concluſ.4. & habet effectū ſpecialis conſenſus gloſſ.l.cum pater §. filius matrem ff. de legat.2. Seraſin.de priuil.iur.priuile.119. & licet iſtæ concluſiones habeant ſuos contradictores, tamen iſta eſt approbata opinio, vt ad partes benè Ioſeph Seſe dec.93. & tantò magis priuilegia,iſto ſecundo modo
144 confirmata valent ſi tranſierit longum tempus , vel fuerint in obſeruantia poſt confirmationem, Alexan.l.qui aliena ff.de acquir.hæred.& conſ.179. volum.7.Crauett.de antiquit.tempor. 3.par.num.6. Dec. conſ.159. Roland. d.conſ.99.volum.1. & diuturnitas decem annorum ſufficiet,vt ibi Crauett. Caſtr.conſ.202.& 375. libr.1.Soccin. conſ.28.lib.2. Gramm.dec.66.num.31 quæ omnia nota in confirmatione priuilegiorum, & pro coronide ſigna , vt Anna ſing.586. quod ſi habes priuilegium, vel conſuetudinem validam ex
145 alio iure , non erit rectum conſilium petere confirmationem,& Dom.Roui. tit.de reuo.priuileg. & ſic monitos duxi vaſſallos, vt præmaturè petant, & non inconſideratè, in actu poſſeſſionis adipiſcendæ hæc pertractare habeant, Gratiæ verò particulares factę per Barones pro publica lætitia valent,dum indultus concedunt, & gratias carceratis,& delinquentibus,partium remiſſionem habentibus,Fran.Mar.dec.153 p.2.& generalem abolitionem,DD.nominant,vt dixi prag. 6.

Et ad rem redeundo, in hoc articulo Doctores hanc diſtinctionem fuerunt ſequuti. Quod Ciuitates,vel Ter-
146 ræ , aut ſunt demaniales ex antiquo in poteſtate Regia tentæ. Aut ipſæ,cū venditæ fuerunt,prouocauerunt ad demanium,vel ſunt feuda ſolita alienari, & vaſſalli Domino ementi , liberè ſe ſubijcierunt . primo caſu , terræ quæ ſemper,vel ex antiquo, fuerunt de demanio,& inter regalia, & hæ non poſſunt alienari in præiudicium coronæ , quia expropriare,& minuere eam Princeps non poteſt,ex originaria Bar. do-

ſtrina l. prohibere §. planè ff. quod vi, Belluga rubr. 9. Vaſq. contr. illuſtr. cap. 3. cum ſequent. nam Princeps habet bona duplicis generis, alia ſunt patri-
147 monialia propria, de quibus vti quilibet priuatus diſponere poterit, vt C. de fund. rei priuileg. lib. 12. & C. de fund. patrimon. Alia dicuntur demanialia Regis, quæ in vſum, & vſuſructũ, Principi tribuuntur, pro defenſione
148 Coronæ, & ſui auctoritate, Luc. lege quicunque C. de bonis vacant. lib. 10. Ann. alleg. 69. & de iſtis nec alienando, nec infeu lando diſponere poteſt, Iſer. cap. imperialem §. præterea verſ. nec Dominus de prohib. feud. alien. Capy. deciſ. 121. & tantò magis renuentibus vaſallis, quorum intereſt non diſcedere à manu Regia ad ſubiectionem Baronis, & eſſe obligatos tot grauaminibus, vt dicit Andr. dict. §. præterea, & Capy dec. 173. Peregr. de iure fiſci fol. 29. & eſt communis opinio licet contraria opinio fundetur in conſuetudine, quod Principi liceat, etiam ea alienare, ſtante neceſſitate, & maximè quando alienanda non ſunt, in magnam deteriorationem Coronæ Reg. de Pont. conſ. 70 num. 38. Dom. Tapp de conſt. Princip. cap. 4. rubr. Præſes de Curte fol. 8. in ſuo tract. feud. nouiſſimè Maſtrill. lib. 3. de magiſtr. cap. fin. quando feuda demanialia poſſint alienari, & quid ſi
149 Princeps promiſerit non vendere, vide eundem Maſtrill. lib. 2. dec. in fine, D. de Pon. in ſuo tract. tit. de diuer. prouiſ. §. 1.

Secundo caſu, quando vaſalli prouocauerunt ad demanium, & ſe redimerunt, & venerunt ad manus Regias,
150 nam licitum eſt, & vaſalli habẽt prælationem, dum venduntur ſi offerant pretium Domino directo, nam & ſi de iure vaſalli Dominum aliquem emptorem refutare poterunt, ex text. l. inuitis ff. de fideicomm. libert. Vrſill. deciſion. 265. Capy. deciſio. 162. Crauet. conſil. 224. Gabr. tit. de iure quæſito non toll. concl. . . . tamen hæc opinio contraria
151 conſuetudine fuit abrogata, Camer. cap. imperialem, Dom. de Franch. deci. 17. vnde ſolum remanet prædictum remedium prouocandi ad demanium in Regia Camera, offerendo pretium cum intereſſe emptori, intra annum, cap. Titius ſi de feudo fuerit controu. vbi Docto. Anna alleg. 27. nam ratione libertatis aſſequendæ, licet emptor effectus eſſet Dominus, tamen ſoluto pretio ei relaxare cogitur, argum. l. primæ, C. de capita. ciuium eximenda, vbi Faber Inde dicunt, potiùs fauore libertatis, quam prælationis demanium conceli vaſallis, vt latè de Curt. fol. 8. n. 4. Franch. dec. 17. Verum eſt quod non
152 debent permittere vaſalli, vt Dominus capiat liberam poſſeſſionem, ſed proteſtari debent, & diſſentire, nam aliàs non admitterentur ad demanium poſtea, Anna alleg. 69. num. 13. Franch. dec. 17. & quod dixi, vt intra annũ petatur adeo eſt neceſſarium ex recepta Regni conſuetudine, vt Franch. ibi, quod licet de iure vniuerſitatibus de-
153 tur quadriennium ex capite reſtitutionis, vt Anna alleg. 87. tamen hodie per pragmaticam Comitis Mirand. 63. cap. 6. conſtitutum eſt, reſtitutionem ampliùs hoc caſu non concedendã, & reſtitutionis beneficium, lege tolli poteſt, Sforza de reſtitu. in integr. part. 1.
154 quæſt. 55. & iſtud tempus Prorex minuere poteſt, Anna repet. conſtitu. diuę memoriæ. 226. Vnde aduertant vniuerſitates intra annum petere, & offerre pecuniam, pro qua exigenda li-
155 citum eſt vaſallis collectas imponere ob libertatem aſſequendam, Theſſaur. dec. 257. Gramm. conſ. ciu. 69. dummodo vniuerſitas non depauperetur, nam hoc eſt vnum de requiſitis ad obtinendũ, & quod interueniat conſenſus omnium ciuium, cum tale onus reſpiciat ſingulos, vt ſingulos, vt Theſſ. ibi, vnde
156 omnes approbare debent, Franch. deciſ. 2. licet rectiùs Doctores dicant, qđ in hoc caſu aſſequẽdæ libertatis, ſanius conſilium, & maior pars ſufficiat, argumen. leg. 1. C. de communi ſeruo manumiſſo, Crau. conſil. 195. nu. 10. quod

Re-

Regiæ Cameræ arbitrio remittitur,
Franch.deciſio. 517. Immò vnus ciuis
157 poterit demanium petere,ſi ſolus de
ſuo pretium ſoluere poterit, de Curte
ibi num. 7. quam materiam nouiſſimè
latè tractat Dom.Rouit. pragmat. 64.
tit.de officio procur. Cæſ. D.de Ponte
in ſuo tract.tit.de diuerſ.prou.§.1.Seſe
dec.36. ad quos recurras, cum ampla
ſit hæc tractatio, & non pertineat ad
noſtrum.

Aut tertiò venditur terra & emptor
ſine contradictione recipitur, & ab eo
priuilegia petuntur, & capitulationes
inter Baronem,& vniuerſitatem confi-
ciuntur. Prædicta omnia nunc reaſſu-
mendo, habita generali cognitione
terminorũ, dico, quoad Doctores quo
ad primum, & ſecundum articulum,
quando Princeps vendit, & vaſalli ha
bent iuſtam contradicendi cauſam,vel
quando Vniuerſitas ipſa contentatur
vendi poſt demanium petitum, quod
euenire ſolet,quia depauperata ob pre
tium exburſatum, non valens reſiſtere
creditoribus,iterùm ſe vendit,cum ali-
quo Barone ſe conueniens,his caſibus,
quia Vniuerſitates non coguntur ha-
bere Dominum inuitum, & quilibet in
re ſua poteſt apponere legem quam
vult,accipiendo ergo Dominum, cum
158 conditionibus,& capitulis conuentis,
& non alias, quia ille in tantum dici-
tur Dominus,in quantum conditiones
appoſitæ in re vendita ſeruantur, & il-
læ potius oneroſæ, quàm gratioſæ di-
cuntur,vnde omninò Barones ſeruare
tenentur,Socc.l.ex toto in fi.ibi 7.con-
cluſ.ff.de legat.primo, Crauett.conſil.
241.Gayll.obſeru.54.lib.2. & Ozaſch.
dec.139.num.22. text. inſignis l.2. ff.
de iure immun. cuius verba ſunt (Hi
159 qui certa conditione muneribus,vel
honoribus ſe adſtrinxerunt, cum alias
compelli non poſſent, fides ei ſeruan-
da eſt,conditio quoque qua ſe, ſiue
ad honores applicari paſſi ſunt) maxi-
mè quia in non ſubditum priuilegia
160 conceſſa ſemper ſunt firma, Afſl. de-
ciſio.361.nu.9. Petra de poteſt. Prin-
cip.fol.182.num.171. vnde cum con-
cedantur antequam recipiant in Do-
minum valida erunt. Inde cautela eſt,
vt ante poſſeſſionem recipiendam vni-
uerſitates ſe conueniant, & cum hac
conditione,& non alias, poſtea Domi-
num recipiant, & fiant mediantibus
contractibus, nam quando gratiæ, vel
161 priuilegia tranſeunt in contractum,
firmiora ſunt,Bald.leg.qui ſe patris co-
lum 7.C.vnde lib.Fely. & alij cap.no-
uit de iudic.Ozaſch.dec præcit.nu.26.
& maximè ſtante iuramento,quod etiã
à Principe peti debet, dixit Belluga
rub.de iuramen.à Principe facie. & ſa-
cramentum dicitur fides regia promiſ-
162 ſa,Theſſ.dec.47. Gayll.obſeruat.56.
Surd. dec. 234. & Petra fol.89. qui di-
ſtinguit ſi verè dicatur iurare quo ad
periurium,vel obligat quo ad obſeruã-
tiam, in tantum quod dum Vniuerſi-
tas Terræ Solofræ, quæ erat de dema-
nio, ſe ſubijciſſet vendi Baroni cum
certis pactis reſolutiuis in caſu inob-
ſeruantiæ iuxta terminos Couarr. var.
reſol.lib.3.cap.7. Anna conſ.39. D.de
163 Ponte conſ.67.ita quod conditio di-
citur anima venditionis, ſine qua non
in obſeruantiam iterum petijt ad de-
manium reduci, & lis pendet.

Tertiò verò caſu,cum venditio fiat
ab vno feudatario alteri,& vaſalli con-
ſentiunt,ſed conueniunt inter ſe, de
priuilegijs ad inuicem,& tunc aut me-
164 diante pecunia data à vaſallis con-
ceduntur, & tunc licet conceſſio ſonet
in priuilegium, quod eſt mera gratia,
Boſſ.tit.de Principe num.100.Gramm.
dec. 24. tamẽ quia attenditur magis
cauſa, quam cauſatum, præſumit con-
tractum oneroſum venditionis, vel in-
nominati contractus,ex Bald.doctrina,
d.l.qui ſe patris, & Ozaſch. ibi, Viuius
dec.103.Tiraq.de reuoc.donat.f.140.
num.32. & eſt communis, niſi Priuile-
gium ſatis præponderaret pecuniæ da-
tæ, Tiraqu. ibi verſ.donatione largitus
num.9.Ozaſch.dec.139.nu.10. Pereg.
de iure fiſci tit.3. num. 28. ſecus ſi pe-
cunia præponderat, l.cum quæritur ff.

de

de ſtatu hom. idem quando eſſet conceſſio in remunerationem, iuxta terminos notatos Pragm. 3. nam ijs caſibus, neque Princeps contrauenire poterit, licet quando eſſet mera donatio, poſſe reuocari aliqui dixerint, Gabr. concluſio. 7. de iure quæſito, Peregri. ibi Domin. Tapp. de conſtit. Princ. l. fin. cap. 9.
165 par. 2. vbi latè hoc examinatur. Tamen in inferioribus denegatur hæc facultas reuocandi, vt Doct. citati, & Felyn. cap. nouit de iudic. num 11. Ripa reſp. 3. de diuerſ. refer. nã donatio poſtquam perfecta eſt ſine cauſa reuocari non poterit l. perfecta C. de donat. quę ſub modo, Bertazz. in terminis conſil. crim. 420. Petra fol. 188. per totum illũ articulum, & tantò magis ſi ſunt empta, vt dixi, pecunia mediante, nam contractus oneroſi difficilius diſſoluũtur l. ab emptione ff. de pact. & licet vniuerſitates non poſſint donare in Regno maximè §. pen. pragm. 5. de adminiſtr. vniuerſ. Franch. deciſi. 17. num. 13. tamen in remuneratione, quæ emptio-
166 ni comparatur l. aquilius ff. de dona. donatio valet Tiraq. de reuoc. donatio. fol. 14. num. 32. verbo omnia, vel partem, Montan. d. Pragm. Petra fol. 197. num. 49. nam potiùs permutatio dicitur, Franch. dec. 428. Gramm. dec. 45. dummodo æquiualens attingat ſaltim
167 medium valoris rei conceſſæ, Clar. §. donatio quæſt. 8. latius Tiraq. de reuo. donat. verſ. donat largitus, Pinell. de reſcin. vend. 1. par. cap. 4. ſin ſecus vniuerſitates Baronibus quicquam donare prohibentur, Reg. de Pont. tit. de diuerſ. prouiſ. cap. de donis. Inde ſi gratiæ, vel conceſſiones factæ eſſent ſecundũ ius, vel eſſent promiſſiones, ad quas de iure Baro tenetur, & vniuerſitas pro ijs pretium dediſſet, propter quod Baro acciperet, ad reſtitutionem tenetur,
168 nam ea quæ non præſtant actionem, neque ſalarium merentur, & quod gratis quis exequi debet iniquè accipit l. fin. ff. de cond. ob turpem cauſam, Capyc dec. 180. num. 17. & dixi pragm. 3 in princ.

Hinc multoties fuit dubitatum, an
169 licuerit vniuerſitati donare Baroni pro facienda ea terra Camerã reſeruatam, & pro elucidatione quæſtionis, prę mitto, ne terminos ignores, cum à paucis hoc ſit pertractatum, quod iſtud ius Cameræ reſeruatæ conſuetudine Regni potius, quam iure fundatum fuit, licet ad iuris exempla ſit extenſa, Camera ergo dicitur, locus de domo di-
170 ſtinctus, & ſeparatus, pro habitatione diei, & noctis, Luc. de Penn. C. de præpoſitis ſacri Cubiculi, & nominatur reſeruata, ad diſtinctionem, quod pro perſona Domini parata eſt, non pro alijs, licet familiaribus, Cumque munus hoſpitandi milites patrimoniale ſit, ita vt nullus regulariter excuſetur, nam ſicut filijs educandis patres attendere debẽt ita, & Patriæ, ſeu vniuerſitates educa-
171 re debent milites, qui filij Reipublicę ſunt, quia eam ab hoſtibus tuentur, vnde ab eis ſunt alẽdi l. militibus ff. loca. Inde, & milites cæleſtis militiæ, vti clerici, & monaci, qui pro nobis orant, &
172 ſuis orationibus nos tuentur, à nobis etiam ſunt alendi, Doct. l. id quod pauperibus C. de Epiſc. & cler. & Aduocatis publicis ſtipendia aſſignantur pro defenſione quã ſuſcipiunt pro ciuibus l. Aduocati C. de aduoc. diu. iudic. Hi omnes milites debent ali, & hoſpitari, ſed ob particulare priuilegium ipſi ſunt exempti ab hoc munere hoſpitandi alios l. fin. §. penul. ff. de mun. & honor. &
173 non ſolum ipſi, ſed tota familia eorũ, Boer. dec. 300. & proinde dicunt, qđ ſi vnus ex fratribus ab hoc onere eſt immunis, facit etiam alios in communione ſtantes ſecundum vnam opinionem, Surd. dec. 301. Menoch. de arb. iud. ca-
174 ſu 379. licet non à contributione, vt Addentes ad cap. Regni 69. ad propoſitum deueniendo noſtrum, Barones milites eſſe, & ſic vocari in iure non
175 ambigitur, cum pro Rege ſint accincti pugnare in neceſſitatibus Regni, & ſeruitium præſtare cap. imperialem §. firmiter de prohib. feud. alien. & ſic nominat eos tex. cap. ſi quis miles, tit. de feud.

feud.ſine culpa non ammiſit & rubr.de
milite vaſall. Ita vt mutus, ſurdus, &
impotentes,quia militare non poſſunt,
feuda retinere non poſſunt regulariter
toto titulo, An mutus,ſurdus, & imper-
fectus,de quo articulo dixi in rubric.ſi
ergo priuati milites ſunt immunes ab
onere hoſpitandi, & tota eius domus,
tanto fortius immunes debent eſſe mi
lites illuſtres,vt ſunt Barones Regni,&
dum reſeruant ſibi locum,vbi intendũt
degere cũ ſua familia,conueniẽs eſt ex
pluribus iuſtis rationibus, vt non con-
triſtetur ea terra ab hoſpitio aliorum
militum,ex quibus ſupplicante Regno,
fuit conceſſum per Maieſtatem Catho
licam Baronibus,vt eligant vnam ter-
ram in Cameram reſeruatam, excepto
176 iure tranſitus, qui nunquam videtur
limitatus gl.l.ſi quis poſt hanc C.de
ædif.priu. Comitibus,& Marchionibus
ſunt in eodem priuilegio non tenendo
pluſquam vnam Cameram , Ducibus
verò,& Principibus conceſſum fuit au-
ctoritas tenendi duas terras in Came-
177 ram reſeruatam,ratione maioris præ
rogatiuæ,& præſumptionis maioris ſta-
tus,& pluritatis terrarum,in quibus di
uerſo tempore licet habitationem du-
cere,& viſitare,argum.l pen C.de me-
tat.& epid.lib. 12 & licet poſtea non
ſemper ibi habitationem ducant,deſti-
178 natio loci aſſumpti ſufficit,vt ea ter-
ra gaudeat immunitate Cameræ reſer
uatæ, & ſic ſæpiùs fuit iudicatum in
Reg.Cam.argum.l.pen.ff.de iure mili.
Bart.l cœtera §.ſed ſi ſeparauit ff. de
legat.primo. Hæ igitur Cameræ reſer-
uatæ in conſequentiam eximunt vaſal-
los ab onere hoſpitandi ob fauorem
dominorum,& iuſtum videtur etiam,
nam dum hoſpitantur quotidiè Baro-
nes,non paucas recipiunt incommodi-
tates,& onera,vt eſt notorium,vnde
Rex videtur reſpectum habuiſſe non
ſolum ad Barones,ſed ad vaſſallos, dũ
iſtas prærogatiuas eis conceſſit, inde
orta eſt dubitatio, quam in principio
propoſuimus,dum iſto articulo mentio
nem fecimus, quod cum gratia vtriuſ-
que, priuilegium hoc videatur indultũ
Barones gratis concedere debent iſtas
Cameras, argum.l. hoc iure §.labeo ff.
de donat.Bar.l.ſed ſi plures §. in arro-
gat.ff.ſolut.matrim. & cum ſine pretio
Barones obtineant à Principe, gratis
& ipſi concedere deberẽnt, & in hanc
opinionẽ videtur inclinare Add. Mut.
Surg.ad fratrem fol.409.de Neapol.il-
luſtr.tamen quicquid ſit,quia contem-
platione Baronũ,talia priuilegia fuerũt
conceſſa,& attenditur quod principa-
179 liter ſit, & non quod in conſequen-
tiam venit l. non quæ admodum ff. ſi
certum pet. Tiraquel.de retr. §.ſi.gl.2.
ideo fuit pronunciatum licere Baroni-
bus de pretio conueniri cum vaſallis
pro facienda Camera, Vrſill. dec.101.
nouiſſimè ſic refert Præſ. de Curte fol.
36 in tracta.feud. & facta deſtinatione
Cameræ,non poſſe fieri variationem,
nec poſſe terram priuari ea prærogati-
180 ua.notat ibi Surg.cum ſolius Princi-
pis ſit gratiam perfectam reuocare,
verum vniuerſitates conſultò debent
procedere,dum pro tali cauſa pretium
ſoluere intendunt,nam & ſi Baro deſti-
net terram in Cameram, & promittat
eam immunem ab onere hoſpitandi,
tamen multotiès quia non ſuo facto,
ſed Regis,vel Proregis,ex vrgenti cau
ſa milites mittuntur, non obſtante qua
uis Camera reſeruata, ſic enim extat
181 conditionata gratia ; Barones ſe ex-
cuſant,& vaſalli miſeri ſub hac credu-
litate reperiuntur deluſi,cum ſoluerint
magnas quantitates pecuniatum,& in
facto Vniuerſitas Solofræ prætendit
maximum intereſſe à Domino,qui pro
miſerat eam immunem ab hoſpitio , &
contra eam fuit iudicatum,nam factum
Principis dicitur caſus fortuitus,Crau.
conſ.294. bene; cumque non facto Ba-
182 ronis, ſed Principis ſic iubentis fuit
hoſpitium miſſum,non obſtante Came-
ra,ideo Baro fuit abſolutus , limitarem
tamen ſi eſſet conuentum de caſibus
fortuitis, vt Baro teneretur ad intereſ-
183 ſe,nam ea conuentio valet, vt Crau.
ibi,& conſ. 95. Gamma deciſ. 349. &
pro-

proinde dum conſulis, rectiùs erit pro Vniuerſitate, vt in caſu hoſpitij Vniuerſitas ſibi caueat, vt reſtituatur ſaltim intereſſe capitalis exburſati pro eo anno, & ſic in caſu quo Terra illa alienaretur, nam quia nouus ſucceſſor non
184 teneretur facere Cameram ad alterius voluntatem, ne pretium ammittatur, Vniuerſitas benè aduertere debet, ſibi proſpiciendo, licet Dom. Rouit. nouiſſimè ſub tit. de milit. pragm. 3. num. 15. dicat hoc procedere, ſi vendens habeat aliam terram in qua poſſit tenere Cameram, ſed ſi non habet aliam terram vendendo eam, Vniuerſitas illa ſemel electa in Cameram, retineat eã facultatem, ex cap. gratiæ, quod cum non habeam, non poſſum in hoc verba facere, ſed durum videtur, quod ſucceſſor obligatus ſit tenere illam in Cameram, ad votum alterius, poſſet procedere, ſi noui emptori non computaretur ei ad numerum ſibi tributum facultatis tenendi tot cameras, iuxta titulum ſuæ perſonæ, vt dixi, & videnda ſunt quæ dicit Dom. Rouit. tit. de priuil. nu. 16. qui ſimilem quæſt. diſputat, & val-
185 dè confert ad illum punctum, ſi mutata perſona priuilegium conceſſum terræ expiret. Reliqua pertinentia ad hoc negotium, ponit nouiſſimè Regens de Ponte poſthæc tit. de prouiſ. ſicr. ſoliris § 6. num. 17. cum ſequent. Sed ad primum inſtitutum redeundo, vnde digreſſi ſumus. Priuilegia ergo, & conceſſiones per Barones, vt ſupra dixi, vaſallis tributa valent, dummodo non
186 ſint contra iuris diſpoſitionem, vel vltra iuriſdictionem, & diſponendi voluntatem, nam aliàs ipſemet poſſet reuocare, Bar. l. poſt mortem ff. de adopt. l. quem admodum C. de agric. li. 10. Pinell. l. 1. 3. p. num. 73. de bonis matern.
187 Seſſe deciſ. 79. ſed ſecundum ius, vel præter ius, vel contra ius priuatum diſponere poterit, prout in gratijs, quæ communiter conceduntur, ne Baro poſſit conſtituere Officialem in terra, qui
188 non ſit Doctor, nam & ſi de iure etiã illiterati poſſint eſſe officiales leg. certi C. de iud. & dixi ſupra pragmat. 3. talis conceſſio dicetur præter ius, & erit ſeruanda, ſicque ne locetur actuaria niſi illi qui ſit Notarius, nam hæc conceſſio erit præter ius, cum ſecundum iuris
189 diſpoſitionem duo ſcriptores ſufficiant vulg. cap. quoniam contra de probat. & ideo valere iudicauit Sacrum Conſil. inter Vniuerſitatem Theani cũ Principe Hoſtiliani, nec fuit recepra frans, dum affictus conſtituebatur cum Notario ſub colore, & ille poſtea ſub affictabat non Notario, & ſic fraudabatur intentio conceſſionis, & fuit deciſum non poſſe fieri ſubaffictum, niſi alij Notario, argum. eorum quæ notãt Doctor. l. non dubium C. de legibus, & licet Actuarius poſſet per ſubſtitutum ſeruire, vt D. Tapp. ritu. de actuarijs, tamen ęquè idoneum ponere debet.
190 Idemque procedit, ne poſſint officiales conſtitui de aliqua terra conuicina, vel forſan inimica, nam valere dixit Marant. conſ. 103. & ſic de ſimilibus, nam quia hæc priuilegia non ſunt feudo nociua, nec contra ius, valere fuit deciſum, dubium tamen ſuper quo fundatur tota præſens machina eſt elucidandum; Quomodo Baro in præiudicium infeudatæ iuriſdictionis, vel bonorum feudalium, quicquam concedere valeat, cum omnibus conſtet regula
191 vulgata, quod feudatarij non poſſunt diſponere ſuper feudalibus ſine aſſenſu Regio, in hoc ſunt plures opiniones, prima quod Baro non poſſit in diminutionem feudi, & eius detrimentũ quicquam concedere, nam ideo vtilis Dominus nominatur, qui in damnum directi Domini nullam ſeruitutem imponere poteſt, Frecc auctor. 2. quæſt. 3. de ſubfeud. tex. eſt in l. fin. C. de reb. alien. non alienandis; vbi prohibita alienatione, intelligitur prohibita quæuis ſeruitutis, & oneris impoſitio Secunda opinio eſt, ſecundum Affl. in prælud. feud. Vaſq. controu. illuſtr. cap 4. Dom. Tap. de conſt. princ. l. fin. par. 2. num. 34. c. 9. qui poſt longam diſcuſſionem tenent quod ſi conceſſa priuilegia non ſint in ma-

gnam diminutionem feudi,quod valeant,licet feuda eſſent ex pacto,& pro-
192 uidentia,& quod ſucceſſores etiam ad obſeruationem teneantur,& conciliant,quod præcedens opinio ſuſtinetur data feudi magna deterioratione, alias ſeruanda ſit,Bertazzol.conſ.420. Peregr.de iure fiſci tit.3. Petra fol.69. num.7.tanto magis ſi feudum eſſet hęreditarium,vt ſunt omnia feuda in Regno, Affl.dec.195. nam tunc ſucceſſores tenentur habere rata facta prædeceſſorum; Anna conſ. 27. in terminis; Kircou.com. concl. 96.1. centur.to.2. Bertazz.conſ.418.in crim.& nouiſſimè ad partes hunc articulum diſputat D. Rouit.ſub tit.de priuileg.Vniuerſ. an priuilegia conceſſa per Barones cum aſſenſu teneantur ſeruare ſucceſſores tam vniuerſales, quam particulares, vel finita cauſa illius,qui conceſſit, ſint extincta priuilegia,& concludit, quod ea ſint perpetua, vt doctiſſimè more ſolito ibi poterint videre, verum antiquas conſuetudines tenentur obſeruare Barones,vt idem docet. Tertia fuit ſententia, quod aut alienatio ſit alicuius rei, vel iuris feudalis transferendo dominium in alium,vti vniuerſitatem, vel vaſallum, & tunc priuilegia non ſubſiſtunt, cum ſine aſſenſu fieri non poſſint vulgaris terminis, & procedit prima opinio.

Aut Baro ſeruitutem aliquam imponit ſuæ commoditati,vel voluntati,circa feudalia,ea tamen non diſmembrãdo,& hoc facere poterit,Vrſil.dec.380
193 Affl.conſtit. diuæ memoriæ,dicentes verum eſſe quod feudo, & eius iuriſdictioni præiudicari non poſſit alienando ſecus ſeruitutem imponendo non quod ea ſeruitus poſſit nocere directo Domino,ſed ipſi tantum Baroni, & ſuis, ſed feudo deuoluto tales ſeruitutes, euaneſcunt; Affl.dec.101.& quod valeant in pręiudicium concedentis,eſt tex.ſingularis in c.1. §.quid ergo tit.de inue-
194 ſtit.de re aliena facta, cuius verba ſunt (Quid ergo ſi pretio,vel dolo,aut incuria ſeruitutem rei beneficiarię imponi patiatur,reſponſum eſt, vt vaſallo quidem donec feudum tenet poſſit obeſſe,domino autem, & ſi per longa tẽpora perſeuerauerit ſeruitus minimè noceat) & ad litteram ſic intelligunt ibi Andreas,Aluar.Afflict. & Gramm. dec.67.num.8.Clar. §.feudum quæſti. 47.& eſt communis, ſecundum Pinell. qui articulum defendit in leg.1.par.3. num.70.C.de bon.matern.Affl.deciſi. 380.Boer.dec.181. Anna conſ.27.& ſing.565.Capyc.in inueſt.verb.feudorum deuolutiones, verſ.ſeruitutes,Maſtrill. dec. 83. nam non poteſt dici impoſitam eſſe ſeruitutem feudo, ita vt alienetur, ſed commoditati ipſius detrahitur, inde dicunt,quod licet feudũ non poſſit alienari, & obligari ſine aſſenſu, fructus eius tamen poſſunt obli-
195 gari,& alienari,& in cauſam iudicati capi,Affl.dec.140.Tiraq.de retract. §.1.glo.7.nu.47.& benè Franch deci. 704.Nec poteſt dici fieri præiudicium directo Domino, nam cum ſit feudum in manu vtilis Domini, de quo Princeps curam non gerit,præſcriptio contra vtilem non nocet directo, & reſoluto iure datoris, reſoluitur ius accep-
196 toris,ex text. l.lex vectigali ff.de pignor. Boer. dec.181. Nec refragatur diſpoſitio cap.imperialem,& conſt.Regni diuæ memor. nam non extenditur ad ſeruitutes prædictas, vt Affl. ibi; & Vrſill.dec.380.nec l.fin.C.de rebus alienis aduerſatur, quod prohibita alienatione,intelligatur prohibita ſeruitutis impoſitio,nam ſequitur ibi tex.(niſi legis auctoritas aliud permittat) & cũ habeamus legem permictentem, vt in d.§.qd ergo, & alias auctoritates,ergo non videtur hæſitandum,vt Peregr.de fideicomm.art.40.difficultate 4. n. 115. & nouiſſimè Barboſa l.vſufructu ff. ſol. matrim. num.16. vbi firmat hanc concluſionem,quod prohibita alienatione
197 ad vitam fructus poſſunt concedi,nã, & ius decimarum vllo modo alienari poteſt,tamen ad vitam licere dixerunt, & in facto ſic fuit reſcriptum per Collaterale Conſilium Regiæ Audientiæ

Ca-

Calabriæ ſuper controuerſia capitulo-
rum exiſtente inter Ducem Nucaræ,&
Vniuerſitatem, vt non moleſtaretur V-
niuerſitas, licet aſſenſu careret ſuper
capitulatione, dum viuit ipſe concedés;
198 Aduertas tamen, quod non omnis
promiſſio, vbi quis patitur quid fieri,
vel non fieri, diceretur ſeruitus, ſed diſtin
gue, vt benè Cæpoll. cap. 2. de ſeruit. in
ſuo tract. ſed cautius agetur, ſi ſuper ta
libus conceſſionibus, & capitulis Vni-
uerſitas procuret aſſenſum Regium,
ad euitandas tot altercationes, & idem
dico Baronibus contra Vniuerſitates,
nam quia illę non poſſunt neque ven-
dere, neque remittere, vel donare ſine
199 ſollemnitatibus, & aſſenſu, vt Capyc.
dec 93. Franch. deciſ. 17. in fine, rectius
erit, vt Princeps conſulatur, vt aſſen-
tiat, tantò magis quod ſemper præſu-
muntur per vim extortę, Cæuall. com.
opin. 781. & dixi ſupra pragm. 1. & an-
tequam abſoluam hanc materiam, ſæ-
piùs vidi hæſitatum, an priuilegia quæ
paſſim per Barones vidi conceſſa, ſint
contra ius, & reuocari poſſint, dum tri-
200 buitur Vniuerſitati, quod ſtante par-
tis remiſſione, infra triduum Curia Ba-
ronalis non poſſit procedere in delictis
à relegatione infra, & videtur poſſe re-
ſponderi, conceſſiones nullas, quia of-
fenditur publica vtilitas, dum delicta
remanent impunita, & conceditur oc-
caſio iterum flagitia committendi, qđ
non eſt permittendum l. conuenire ff.
de pact. dotal. ſed de iure fuit recepta
opinio, talia priuilegia valere in leuibus
delictis, vt Carr. §. circa lo ſexto num.
379. Foller. in prag. de compoſ. §. pen.
quia de leuibus non eſt facienda tanta
conſideratio, Tiraquell. tract. de rebus
exiguis in princ. & ex conſtitut. Regni
priuſquam citatæ partes probatur, dum
diſponit, quod deſiſtēte parte, cóquie-
ſcere debet Iudicis officium in delictis
priuatis, Foller. in praxi crim. in fragm.
tit. de iniur. Carau. ritu 203. & ſic iu-
dicatum pro Vniuerſitate Terræ Solo-
fræ, & ita D. Rouit. tit. de priu. vniuerſ.
num. 1. & per Sacrum Conſilium vidi
declaratum tale priuilegium, quod ſi
factum ſit atrox ex qualitate perſona-
rum, licet pœna eſſet minor relegatio-
ne, quod Curia Baronalis procedat, ne
offendatur publicum intereſſe, vt in
iniuria graui, vel quando quis pulſa-
tur, vel acriter verberatur, & quod tale
priuilegium fuerit cognitum, & in vſu
eſt videnda pragm. 38. tit. de offic. Ma-
gnæ Curiæ ibi. *Item ſi ſe fa querela
infra la relegatione, & ſi fa reuocatione
tra tre giorni, la quale hà luogo come
fuſſe caſſatura, paghi al Maſtrodatti gra
na diece*, & ſic obſeruari in Hiſpania,
refert Gomes tit. de homic. nu. 56. cum
ſeq. in fortiori caſu.

Iſta vero priuilegia, ſiue Principis,
ſiue Baronum, ſcias, quod ex pluribus
261 caſibus Baro non tenetur ſeruare,
Primo ſi non ſint in vſu, & obſeruantia
per multum temporis ſpatium, nam
amittuntur l. 1. ff. de nundin. Capy. de-
ciſio 134. Bellug rubr. 47. quod non
vtendo per decennium abolita dicun-
tur, D. de Ponte conſ. 72. Idem ſi pro-
bentur actus contrarij, Gabr. præc. con-
cluſ. tit. de iure immun. Anna alleg. 11
& differt hæc propoſitio à priuilegio,
per legem conceſſo; lex per non vſum
202 non tollitur, ſolum per contrarium
vſum Fely. cap. lex noua tit. de tregua,
& pace, niſi eſſet antiquiſſima inobſer-
uantia, vt Ioſeph Ludou. dec. 98. Ve-
runtamen aduerte, quod ſi priuilegium
conceſſum eſſet per verba perpetua,
vti, quod vti poſſis ſemper, & in perpe-
tuum, tunc priuilegium per non vſum,
non tollitur ſpatio prædicto, decem an-
203 norum, ſic Garſia de nobil. glo. 1. nu.
79. Dom. de Ponte in ſuo tract. tit. de
diuerſ. prouiſ. cap. de mercatis in fine,
& tunc quæ præſcriptio requiratur,
vide Tiraq. de retr. conuent. §. 1. glo. 2.
204 Surd. dec. 2. cum alijs ab eis coacer-
uatis, vel ſi priuilegium fuiſſet perſona-
le ex perſona tam concedentis, quàm
recipientis cap. priuilegium de reg. iur.
in ſexto, Reg. de Ponte conſ. 1. Idem ſi
eſſet ad tempus, vel opus certum, Surd.
dec. 75. Aff. dec. 335. nam ceſſante
cau-

cauſa,ceſſat cauſatum Gramm.dec.59
num.32. Item abutendo quis fit indi-
gnus cap.ſuarum de priuil.ſed requiri-
206 tur declaratoria Bened.cap.Raynut.
verbo in eodem lo ſecondo de teſtam.
Finitur loco deſtructo, etiam ſi poſteà
reædificetur Gayll. obſeru. 16. par.2.
Reg.de Pon.conſ.51.Indè conſolidato
207 vel reuerſo feudo ob aliquam cauſã
ad Regem, omnia priuilegia Baronum
expirant, vt Reg. de Ponte ibi,Afflict.
208 conſt.Regni poſt mortem: Reuocan-
tur ingratitudine, & delicto commiſſo
in perſonam concedentis,Gayll obſer.
209 60.lib.2.Oſaſch.dec.139.& in facto,
mota lite per Vniuerſitatem contra
quendam Dominum, ipſe reuocauit
omnia priuilegia indulta ex cauſa in-
gratitudinis, ſed fuit decretum, vt ex-
pectaretur exitus cauſæ,vt potuiſſet vi-
deri,ſi iuſta, vel iniuſta fuiſſet illa cri-
minalis vexatio,nam exiſtente Vniuer-
ſitate in poſſeſſione per prætenſiones
Baronis,non poteſt illa poſſeſſio inter-
uerti cauſa non cognita,& finita,vt.D.
Roui.tit. de priuil. nu.17.& Anna al-
leg.84. & quod ratione ingratitudinis
poſſit beneficium reuocari, vide pul-
210 chrum dictum Dom.Rou.ti.de com-
poſit. num. 8. quod remiſſio facta per
accuſatorem poteſt reuocari ex cauſa
graui,& idem tit. de reuoc.gratia. ſed
cum temperamento eſſet hoc intelli-
gendum.

In fine, Pragmatica noſtra impoſuit
pœnam vſurpationis vtenti aliqua iu-
riſdictione, vltrà inueſtituram veram,
vel præſumptam, de quibus omnibus
211 amplè diximus in hac,& præcedenti
parte,eſſet videndum quæ nam ſit pœ-
na iſtius vſurpationis;ne quicquam om
mictamus,breuiter dicimus,pœnam eſ-
ſe arbitrariam ſecundum qualitatem
perſonarum,accidentiam factorum, vt
læſæ maieſtatis, vt inijciente manus in
reſeruatis in ſignum obedientiæ leg.3.
§.qui re ff.ad leg.Iul. maieſt. Alij pœ-
nam mortis,vt in conſt. Regni ea quæ
ad decus;& conſt. cum fatis,& in c.Re-
gni contra effrenatas, Vrſil.dec.265.n.
105.Capy.vero diſtinguit hoc arbitriũ
ſecundũ terminos diuerſos,vt dec.130.
& Maran.conſ.114.& cõſ.121.& Affl.
conſt.diram, ad quos in occurrenti re-
curras,cum ſatis hæc notaſſe ſufficiat,
& vide Maſtr.li.4.c.17. de magiſtr.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium fuit primum ſacramentum inſtitutum,& dicitur cauſa grauis.*

2 *Matrimonium eſt magna ſpecies ſeruitutis ſi coniuges inter ſe non conueniant.*

3 *Reſcripta omnia impeditiua matrimonia ſunt nulla.*

4 *Puellæ minoris voluntas plus attenditur,quam conſilium maiorum in matrimonio.*

5 *Puella poterit ſequeſtrari,ſi adeſt ſuſpitio metus,vel malæ ſuaſionis,vel conſanguinei diſcordent in ea maritãda.*

6 *Mater an poſſit allegari ſuſpecta, in matrimonio filiæ.*

7 *Locus vbi ſequeſtrari debeat puella,eſt per ſuperiorem eligendus.*

8 *Domus Cõmiſſarij cauſæ ſolet eligi pro educatione,vel ſequeſtratione puellæ, ſi non adeſt ſuſpitio.*

9 *Sequeſtratio in monaſterio non ſolet obſeruari hodie.*

10 *Mandata ſuperiorum,ne puella maritetur eis inconſultis ſub pœna, an de iure ſubſiſtant.*

11 *Puella ſi ea ſit maior poterit eligere ipſa locum educationis.*

12 *Puella non poterit ſequeſtrari ſi habet patrem.*

13 *Parentum diſſenſus an attendatur in matrimonijs filiarum.*

14 *Metum, vel impedimentum præſtans matrimonio,eſt excommunicatus.*

15 *Gratia ſi fiat condemnato dummodo contrahat matrimonium cum tali,an valeat,vel dicatur metu contractum.*

16 *Matrimonium an ſit nullum,ſi vir deprehendatur cum puella,& coniuncti cogant eum ad contrahendum.*

17 *Moniales vi,vel metu profitentes nul-*

lam poſſunt facere declarare profeſſionem,& maritari.

18 *Voluntas coacta non obligat quem Deo ad votum.*

19 *Monialis debet proteſtari infra quinquennium de metu, alias non admittitur ad allegandum.*

20 *Metus purgatur ex ratihabitione actus quia nouus conſenſus dicitur.*

21 *Metus non dicitur purgatus ex conſenſu ſi durat cauſa metus.*

22 *L.interpoſitas C.de trāſact.interpretatur.*

23 *Statutum an valeat ne matrimonia fieri poſſint ſine conſenſu proximorū, & quod in Hiſpania ſeruatur.*

24 *Matrimonium an poſſit contrahi per procuratorem.*

25 *Filia contrahens matrimoniū ſine conſenſu parentum, grauiter peccat.*

26 *Legatum an valeat ne filij poſſint nubere ante certam ętatem.*

27 *Legatum ne contrahatur matrimoniū cum tali familia,vel cum perſonis de aliqua terra an valeat, vide num. 46.*

28 *Aſſenſus alicuius ſi requiritur an eo diſſentiente poſſit explicari.*

29 *Matrimonium clandeſtinū non valet, & quando dicatur clandeſtinum.*

30 *Pater an poſſit cogi ad dandam dotem filiæ,quæ nupſit ſine eius conſenſu.*

31 *Filiam indotatam, maritus alere an teneatur.*

32 *Filia ſi nupſerit inæquali, an poſſit exhęredari.*

33 *Superior poterit adiri ſi puella matrimonium inæquale prætendat.*

34 *Pacta, & legata contra libertatem matrimonij ſunt nulla.*

35 *Legatum vt nubat cum conſenſu talis pęnale,an valeat.*

36 *Conſenſus,auctoritas,conſiliū,conſcientia,iuſſus,differunt.*

37 *Legatum factum viduę ne nubat valet ſed non in virgine.*

38 *Legatum vt puella fiat monaca valet, & erit obſeruandum.*

39 *Pia cauſa ſubſtituta,in caſu contrarij in dictis caſibus admittitur.*

40 *Pœna ſemper videtur adiecta in fraudem,in diſpoſitione prohibita.*

41 *Pœna non committitur quando principalis diſpoſitio eſt nulla.*

42 *Argumentum de cauſa pia ad dotem,et è contra valet.*

43 *Opinio communis non eſt amplectenda quando validiores rationes eam vincunt.*

44 *Prohibitio ad tēpus in matrimonijs an valeat.*

45 *Legatum cum conditione adiecta fauore legatarij, poteſt à legatario reijci.*

46 *Legatum factum inuitatorium ad nuptias cum tali valet.*

47 *Conſt. Regni bonorem,& conſt. fratribus dictantes, Barones non poſſe contrahere matrimonium ſine aſſenſu Regis improbantur.*

48 *Argumentum de pacto ad legē valet, & quod non licet ex vno, nec fieri poteſt per alium.*

49 *Conſt. Regni prohibens nè officiales ſine licentia contrahant, interpretatur.*

50 *Dos incerta, relinqui poteſt, vt detur arbitrio talis.*

51 *Pactum de morando in domicilio vxoris ſub pœna,an valeat.*

52 *Exceptio loci non tuti fortis eſt.*

53 *Legatum factum alicui, dummodo faciat incolatum in aliqua terra, valet.*

54 *Pactum pęnale,ne vir accedat ad amaſiam valet.*

55 *Preces ſuperiorum, metui æquiparantur.*

56 *Metus quis dicatur ſufficiens ad impediendum, vel dirimendum matrimonium.*

57 *Metus qualis eſſe debeat, & conſiderādus,nobilibus,vel vilibus arbitrio Iudicis relinquitur.*

58 *Metus reuerētialis an poſſit annullare matrimonium.*

59 *Metus reuerentialis an detur in matre,fratre, & qualiter probetur.*

60 *Metus ſuperioris quando reſcindat actum.*

Me-

61 *Metur dicitur illatus, indirectè, per cruciatus filiorum.*

62 *Pœna Principi reſeruata quouſq; extendi poſſit.*

63 *Pœna indignationis Regiæ quanta ſit.*

PRAGMATICA NONA.

Carolus Quintus, in anno 1536.

ITem ex quo diuino, & humano iure matrimonia libera eſſe debent, mandamus, vt nullus Baro, aut alius quacunque præditus poteſtate poſſit,& valeat matrimonia impedire directè, vel indirectè, nec vaſallos prohibere, nè ad eorum libitum filias, ſorores, nepotes, aut alias mulieres maritent, ſub pœna noſtro, aut noſtri Vice Regis arbitrio reſeruata.

COMM. PRAGM. LX.

CAuſam matrimonij fauorabiliſſimam eſſe dicit textus cap. ſicut §. his ita
1 32. quæſt. 2. idque procedit tam à dignitate perſonæ inſtituentis, quam loci,& temporis, Ab ipſo enim Deo, in ſtatu innocentiæ, ac terreſtri Paradiſo, in Mundi initio inſtitutum fuit, & eſt primum Sacramentum, namque alia, poſt lapſum Adæ, & peccata introducta fuere cap. literæ de frigidis, & maleſic. cap. 1. de voto in ſexto, Dicitur etiam grauis cauſa, eo quia tractatur de indiuidua vitæ ſocietate, quæ ſi infeliciter communicetur, magna ſerui-
2 tutis ſpecies reputatur glo. cap. mulieri de iure iurando.

Et proindè, iuſtè ſtatuitur hic, quod Barones,& alij quacunque præditi poteſtate matrimonia non impediant, ſed quod liberè contrahantur; nam per vis, & volo ex vnanimi conſenſu fieri debent l. nuptias, non concubitus, ſed cõſenſus facit ff. de regul. iuris,& omnia reſcripta in contrarium ſunt nulla l. 1.
3 C. ſi nuptiæ ex reſcripto petant. nec quilibet quacunque præditus poteſtate, impedimento poteſt eſſe matrimonijs C. ſi quacunque præditus poteſtate; Hinc eſt, quod plus attenditur voluntas puellæ, quæ plenum iudicium
4 habere non poterit in 12. anno, quod tempus aptum eſt ad nuptias, tamen eius votum plus præualet, quam conſilium propinquorum: Quæ omnia conſtituta fuut, vt libera ſit libertas iſtius coniunctionis, quod eſt mirabile, Crau. conſ. 190. Indè eſt etiam, quod licet maritatio puellæ (deficientibus parentibus) ſpectet ad proximos coniunctos l. 1. C. de nuptijs, exiſtente tamen aliquali ſuſpitione metus, perſuaſionis, & blanditiarum coniunctorum, vt aliquẽ
5 in maritum ſuſcipiat puella, poterit peti, quod ſequeſtretur in loco tuto, & nõ ſuſpecto, vbi per ſuperiorem explorari plurìes debet eius enixa voluntas, ex l. 3. §. hoc interdicto & l. ſi quis nolente ff. de libero homine exhiben. cap. locum de ſponſal. multa notauit Vrſillus dec. 113. Franc. Marc. dec. 306. 2. par.
6 Crau. præallegato conſil. 190. vbi excutitur an mater poterit allegari ſuſpecta, Quæ omnia diſcretioni Iudicũ relinquuntur, argum. l. 1. C. vbi pupill. educ. deb. D. de Franch. deciſi. 350. vbi fuit iudicatum, filias poſſe educari pœnès matrem, licet tranſitum fecerit ad ſecunda vota, attenta qualitate perſonarum, quæ faciunt alterare leges, Ad. de Annam conſ. 33. Hoc tamen totum arbitrio Iudicis relinquitur, vt dicit tex. l. 1. C. de nupt. quod ad Præſidem eſt recurrendum, vbi aliqua iuſta cauſa ſuſpitionis emergat, vel diſcordia inter
7 conſanguineos in maritanda puella, cuius erit eligere locum tutum, vbi

reſideat puella, vt poſſit explorari vo-
luntas,& Anna ſingul.395. dicit apud
Commiſſariũ cauſæ poſſe educari, ſeù
explorari voluntatem puellæ, Ioa.Bap-
tiſt. Thorus concluſ.incip. puella,& ita
8 fuit decretum in Regia Audientia, vt
pœnes me educaretur quędam puella
Ioannella,Maria,Planarum,dùm diſſẽ-
tio eſſet inter coniunctos,& licet vna
ex partibus habuiſſet recurſum apud
Sac.Conſ. & petijſſet ſequeſtrari apud
alium,Sacr.Conſ. iuſſit non eſſe remo-
uendam, & dum tacitis ijs, apud Suam
Eccellentiã habuiſſet recurſum,& per
litteras particulares fuiſſet Præſidi ali-
ter iniunctum, S. Conſilium data rela-
tione Proregi, obtinuit reuocationem;
Solent etiam poni in ſequeſtro apud
9 monaſterium, vt innuit ibi Anna, ſed
raro hodiè obſeruatur, quia ſeculares
poſtea Iudices non habent auctoritatẽ
reuocandi eam,& alios actus faciendi,
dum illa ſtat in loco religioſo;Qualiter
autem ſubſtineantur iſta præcepta pę-
nalia facta, ne puella maritetur in con-
10 ſulto Prorege,vel ſuperiore, dum ma-
trimonia debeant eſſe libera; & cum
reſpiciat talis cognitio ius canonicum,
vide D.de Ponte in ſuo tract. tit.de aſ-
ſenſ.num.48.cum ſeq.nam dicit, quod
cum occurrere violentijs, & euitare
ſcandala ſuperioris ſit,hoc potiùs coa-
diuuat libertatem matrimonij, quam
tollat,& propterea licita eſſe,pro abſo-
luto habetur, vt ibi.Verum ſine maxi-
ma cauſa vera,& non velata,vt aſſolet
fieri debent talia præcepta, & nota id
quod nouiſſimè dicit ſuper hac prag.
11 Dom.Rouit.quod electio loci ſi puella
ſit maior pertinet ad eam, ſecus ſi mi-
nor,ſed hoc regulariter, ſecus ſi dubi-
tatur de puella, ſi vulnerata ſit amore
perſonæ indignæ, tunc locus, arbitrio
Iudicis erit eligendus, ſi verò puella
12 habeat patrem, locus ſequeſtrationi
non eſt,vt Dom.Roui.hic nu.2.Aduer-
titur fortiùs,quod nec diſſenſus,nec cõ-
ſenſus parentum poterint impedire
matrimonia filiorum ſecundum ius ca-
nonicum, quod attenditur in hac Sa-
13 cramenti materia,cap.cum cauſa de
raptor. gloſ.§.1. inſtitut. de nuptijs, &
impedientes,vim,metumuè inferentes,
vt matrimonium fiat, vel non fiat, ipſo
iure excommunicationis vinculo inno-
dantur,ex Concilio Tridentino ſeſſ.25
cap.18 titu.de regular. & monialibus,
14 de qua materia abundè ſcripſit San
chez de matrimon.lib.4.quæſt.11.cum
pluribus ſeq. Et an matrimonium con-
tractum à perſona condemnata,vel cõ-
demnanda, cui eſt facta gratia, dum-
15 modò ſe coniugat cum tali,valeat, ra-
tione metus, & quid ſi vir reperiatur
cum ſtuprata, & conſanguinei cogant
ad deſponſandam eam,an valeat; vide
hunc punctum per Molfeſ.conſ. 31. &
qualis debeat eſſe metus,& quando ir-
16 ritet, & faciat nullum matrimonium
non puto tranſcribenda,quæ dicto loco
pleniſſimè per plura capita notat ibi
Sanchez. Quod idem procedere ſcias
in matrimonio ſpirituali,validum enim
eſt argumentum de vno ad aliud Mar-
ſil.hoc exemplum confirmat ſing.215.
17 Non enim licet cogere mulieres in-
gredi monaſteria,& ſi vi,vel metu effi-
ciantur moniales, profeſſionemq; fece-
runt, adhuc ſine præuaricationis pœ-
na,licitè egredi poterint ſing.tex.cap.
cum virum de regular. & tranſeunt. ad
relig.Marſ.ſing.347.Iaſo. §.quadrupli
num.62.Inſtit.de action. Vaſq.controu.
illuſt.cap.31.num.17.& non ſunt mul-
ti dies,vt audio,quod quædam monia-
lis profeſſa vi, & metu parentum coa-
cta ad intrandum monaſterium, & ad
profeſſionem faciendã,poſt eorũ mortẽ
petijt declarari profeſſionem nullã,quę
18 probando terribilitatem parentũ, mi-
nas,& cruciatus,obtinuit egrediendi à
monaſterio licentiam,& iã eſt maritata,
& benè,& proteſtatio facta corã monia
libus ſufficit, vt Molfeſ.2.p.tit. de con-
tract.inter vir.& vx.q.5.n.8. & nouiſs.
D.de Pon.cõſ.10.vol.2.Sãch.li.4.diſp.
6 cũ ſeq.ad quos recurras in occurrẽti,
ſed in hoc pũcto ita decidit ibi de Pon.
Deus namq; vult ſolum vota gratuita,
& ſeruitia non coacta,cap.illud 20.q.1.

&

& voluntas coacta non facit quem li-
gatum voto,& iuramento, cum metus
ſatis dicatur iuſta cauſa diſſolutionis
19 omnium factorum cap. 1. de his quæ
vi metuuè fiunt. Adde, quod Conciliũ
Tridentinum ſeſſ.25.cap.19. ne in in-
finitum poſſit metus allegari, circum-
ſcribit tempus, vt monialis intra quin-
quennium coram ſuo ſuperiore con-
queratur à die profeſſionis, ſed propria
auctoritate non liceat monaſterium
egredi,& dimittere habitum,alias non
admittitur ad metum allegandum in-
tra tempus,etiam ſi cauſa legitima in-
ſtantis metus ſubſiſteret: Crederem ſuf
ficere proteſtationem intra tempus ad
interruptionem,vſque quo metus ceſ-
ſaret; cum S.Concil.nil dicat ſi præce-
dit proteſtatio.

Limitantur tamen hæc dicta, niſi
metus eſſet purgatus per voluntariam
20 copulam,& cohabitationem ſubſequu
tam,& alia quæ tranſitum demonſtrãt
ex l.2. in verum conſenſum C. de his
quæ metu, vbi ſolutio ſpontanea ſoluit
metum præcedentem, ſicque in pro-
feſſione per metum facta, nam ſi rata
habeatur poſtea, tranſibit in nouum
conſenſum, Syluestr. verbo matrimo-
nium,ſic Panorm.cap.conſultationi de-
ſponſal. nam nouus conſenſus purgat
præcedens vitium, Molfeſ. conſil. 31.
Sublimitatur tamen, niſi iſte conſen-
ſus,vel copula ſubſequuta, fiat ſimili-
ter ob metum inſtantis, vel futuri peri-
culi,quæ adducunt iuſtum metum, vt
21 dicam infrà,nam quemadmodum ceſ-
ſante cauſa, ceſſat effectus cap. cum
ceſſante de appellat. ſic è diuerſo, du-
rãte cauſa metus,durat effectus l.ſi cui
§.tamdiù ff. ex quibus cauſis maiores,
l.ſi vt proponis C.de nuptijs, ſicque
ſcias procedere l.2.C.de his qui metũ,
nam ſpontanea ſolutio tollit metum,
niſi adhuc duret illa qualitas prima il-
lati metus,Dec.conſ.209.num.7.Alex.
conſ.98.3.volu. Marſil. ſingular.325.
Bald.d.l.2.ſic Cæuall.commun.opinio.
604.ex num.6. Nec præſentia propin-
quorum tollit metum, iuxta terminos
l.interpoſitas C. de tranſact. nam me-
22 tus præſumptus tollitur ex præſentia
ſuperioris,vel propinquorum;Sed quã-
do metus fuit illatus ſemper præſumi-
tur durare concurrentibus qualitati-
bus inferentis,& recipientis, Maſcard.
concl.1055.num.34. & Anna allegat.
104.Gamma dec. 346. quæ nota,quia
ſingularia ſunt ad limitationem prædi-
ctorum iurium.

Sed num valeat ſtatutum,ne mulie-
res contrahant matrimonia ſine con-
23 ſenſu parentum, per prædicta videtur
dicendum quod non,ſed Plot.l.ſi quan
do §.7.de in litem iurando firmat va-
lere,nè matrimonia fiant inęqualia, &
videnda ſunt,quæ adducit Guttier.lib.
2.q.1. dum declarat legem Hiſpaniæ,
& defendit iuſtam eſſe, quæ prohi-
bet matrimonia fieri ſine conſenſu pa-
rentum,& propinquorum, non enim
ſtandum eſt voluntati ſimplicis puellæ,
quæ ſe ipſas decipiunt, & poſtea pęni-
tent, ſed in Regno ſeruatur diſpoſitio
iuris, iuxta not.per Sanchez de matri.
24 li.1.q.11.cum ſeq.nam grauis eſt quę
ſtio, ſi poteſt explicari actus obligati-
uus matrimonij per procuratorem;
Dico,quod patre inſcio,& contradicẽ-
te fuit matrimonium executum, licet
Cæuall.comm.opin.604. nu.33. dicat
quod licet conſenſus non ſit neceſſa-
rius ad impediendum, quod de hone-
ſtate,& conuenientia eſt requirendus,
25 & ſine peccato ommitti non poteſt;
Adde quod idem Plot.in §.ſequ. latiùs
declarat,quando conſenſus parentum
ſit neceſſarius ad matrimonia, & quæ
damna ſubſtinere de iure poterit filius
non obediens patri, & hinc valdè in
facto fuit dubitatum, an præceptum
pœnale factum à patre teſtante,nè filij
26 ducant vxores ante certam ætatem
valeat,dum reſpexerit vtilitatem ipſo-
rum,Iaſ.leg.turpia ff. de leg.primo di-
xit valere,cùm non impediatur libertas
matrimonij, ſed modificetur tempus.
Et valere præceptum,dixerunt alij, ne
27 filij ducant vxores de aliqua familia,
vel loco,ſi reſpiciat iuſtam cauſam, &

communem opinionem dicit Surd.deciſio.30.num.27. Alij contra, vt infra dicam, licet pro prima opinione Crauett.conſ.1.num.7.idem teneat, prout etiam de viduitate,quæ ad tempus indici poteſt, Craſſ. §.legatum quæſt.50. num.3. vbi multa ad materiam hanc; cumquè præſumatur conſilium parentum eſſe expediens pro filijs, cum nullus amor vincat paternum, l. fin. C de curat furioſ. Et quod ſtari non debeat voluntati puellarum, quæ de facili ſolent amore accendi,& multa indigna patrare,Clar.queſt.82. num.10.diſtinguit rectiùs, valere ſtatutum, vt inter-
28 ueniat aſſenſus,non quod diſſentiente puella parentes poſſint aliquem in maritũ ei dare;Hæc illatio eſſet contra citata ſupra,in principio. Sed quod interueniat aſſenſus, hoc non contrariatur libertati matrimonij, nam & ſi pater nollet aſſentire, adhuc matrimonium filij contrahere poſſent,ſufficiet enim conſenſum petere, vt ſingulariter notat Crauett.d.conſ.1.Franc.Marc.dec. 306.2.part. & ſi valet ſtatutum, valet etiam, & pactum; ſed an poſſit impu-
29 gnari matrimonium ſi fieret clandeſtinè, & quando dicatur clandeſtinum, vide Guttier.lib.2.quæſt.1. & ſequ. latiſſimè.

Sed circumſcripto ſtatuto videtur, quod de iure ſi mulier nubat ſine aſſenſu parentum,quod pater non tenea-
30 tur ad dotem,vt in facto fui conſultus menſibus elapſis; dicebat enim pater, matrimonium conſtare ex affectu, & conſenſu,& poſſe ſtare ſine dote l.fina. C. de repud. filia dotem promittere non potuit, cum nullum ius habeat in bonis viuentis patris; lege in ſuis ff. de liberis,& poſthum.ergo cogi non poterat pater.

Sed contrariũ reſpondi, Pater enim tenetur maritare, & dotare filiam, & vtrumque adimplere tenetur,ſine enim dote vxor malè cohabitat in domo viri ita vt maritus non obligetur ei ſubue-
31 nire in infirmitatibus, & alijs neceſſarijs,Surd.de alim.tit. 7. quæſt.18. Doctores l.quod in vxorem C. de negot. geſt.vnde ſufficit filiam dotem promittere,quia tunc Iudex arbitrabitur quâta ea eſſe debeat,ad quam preſtandam coget poſtea parentes,Bartol.l.obligamur ff.de pact. gloſ.ſing.cap. final.32. quæſt.2. verbo parentum,Alex.conſ.7. volu.1.Capell.Tholoſ.dec.389. Gayll. obſer.95.lib.2. Sed dubium erit maius ſi filia nupſerit inequali, vel indigno,
32 tunc dicunt patrem poſſe filiam exhæredare,& cogi non poſſe ad dotandum § aliud authent.vt cum de appellationibus cognoſc.Clar.quæſt.82.num.12 Caſtrenſ l.ſi filiam C.de inofficioſo teſtam.Pariſ.conſ.29. & ſic pertranſeunt Doctores, Difficultas tamen ſtat in intuendo, quis dicatur indignus, diſpar conditionis, & ſi paupertas dicatur iuſta cauſa? poſt alios vide Gayll. præcitato loco,pleniùs hunc punctum attingentem, Adde Cæuall commu opin.5. tenentem patrem teneri dotare, etiam ſi indigno nubat,ſed Maſtrill. dec.163. confirmat ſed quod pater poſſit minorem dotem dare,Barboſ.leg.1.part. 4.num.31.Surd.de alim.tit.1.quæſt.6. pleniùs.Notandumquè ſcias, quod li-
33 cet liber debeat eſſe conſenſus puellæ, non tamen tollitur iuſtum arbitrium iudicandi, quod ſi puella forſan vulnerata amoris laſciuia ambiat quenquam indignum, quod ei aſſenſus non erit præſtandus, & ſuperior ad hoc requiſitus non tenebitur ſequi voluntatem ipſius. Conſultò enim in matrimonijs eſt procedendum,cum ſit actus irretractabilis deturpans familias, vnde præmeditata prouiſio fieri debet,inde capitulationes, & pacta à tertijs fieri videmus, cum mulieres de facili conſentiunt,& poſtea pæniterent,vt quotidiana docet experientia,Campan.& Adden.c.Regni 262. benè.

Vlterius circa libertatem matrimonij ſcias,quod adeo fauorabilis eſt, vt non ſolum ſubſtantialia, ſed etiam pacta libera eſſe debeant, & pœnales ſtipulationes reijciantur Docto. omnes l.
34 titia ff.de verb.oblig.l.2.C.de inut.ſtipu-

pulat.Capella Tholoſ.dec.291. Neque
vltimæ voluntates quæ pro lege ſerua-
ti debent §.diſponant, authent.de hæ-
redibus & Falcid.quicquam operantur
contra hanc libertatem, immò dicen-
tur diſpoſitiones contra bonos mores,
& exindè adiecta conditio,ne quis nu-
bat,vel quod arbitratu talis faciat non
35 valebit,ſed legatum purum erit, Bal.
l.fin.C.de ſponſal.nec in conſcientia
mulier tenetur parere iſtis,ſimilibuſque
diſpoſitionibus,Couarr.variar.reſoluti.
lib.1. cap. 19. Sed vt iſte paſſus clarè
tibi liqueat, cum adhuc non viderim
ipſum benè diſtinctum, aduertas,quod
ſi legatum erit collatum in arbitrium,
vel conſenſum alicuius,vt cum eius aſ-
ſenſu,& arbitratu fiat,& tunc procedūt
36 ſupra citata,Craſſ.allegata quæſt. 50.
vbi multa ad totam materiam, ſi vero
teſtator legatum reliquerit cum con-
ditione,quod matrimonium fiat cum
auctoritate,conſilio, vel conſcientia
alicuius legatum,ſubſtinebitur, & con-
ditio non dicetur turpis,conſiliumque,
vel auctoritas eſt requirenda, non ta-
men neceſſitati ſubijcitur legatarius
ad ſequendum conſilium,ita eſt intelli-
gendus tex.l.Titio centum §.1.de con-
ditionibus,& demonſtrat.& benè Cra-
uett.conſ.1. Conſenſus, etenim, con-
ſcientia,auctoritas,iuſſus, conſilium,li-
centia, & voluntas, multum differunt
Doct.l.qui aliena §.iuſſu ff.de acq.hær.
nouiſs.Bertazz.in tract.clauſ. 6.clauſu.
glo.7.

Aut verò legatū relinquitur, vt vir,
vel mulier nubant arbitratu alicuius;
ita vt matrimonium dependeat ab alie
no arbitrio, & vt dixi in iure eſt expe-
ditum,quod conditio reijcitur, legatū
verò debetur purum l.cum tale §.ſi ar-
bitratur ff.de condition.& demonſtrat.
37 idq; procedit in virgine, viduæ enim
relinqui poteſt legatū ne nubat iuxta
terminos auth.cui relictum C.de indi-
cta viduitate toll.& in hoc omnes con-
ſentiunt,quod idem procedit ſi fiat le-
gatum,& inuitetur quis ad nuptias cæ
leſtis ſponſi,vt fiat monacus,vel mona-
ca,nam conditio ſeruanda, vt legatum
valeat,Peregr.de fideicommiſſ.art.28.
num.72.Couarr.variar.reſolut. cap.21
38 lib.1.Sed aduertas,quod nouiſſimè in
telligunt pœnam eſſe reijciendam in
caſibus prædictis,niſi in defectum con-
ditionis non obſeruatæ eſſet ſubſtituta
pia cauſa, ex Caſtrenſi l.Titio vſusfru-
ctus §.fin.ff.de condition. & demonſtr.
per eum tex.& pro priuilegio piæ cau-
ſæ adnotauit Tiraquell.priuil. 18. in
39 tract.piæ cauſæ,Soccin.reg.21.Illuſtr.
Card.Mantica de coniect.vltimarum
voluntatum titu.18. qui hanc commu-
nem recenſet, ac receptiſſimam eſſe fir
mat Viuius deciſi.480.2.par.cum alijs
coaceruatis,quæ ſententia mihi arride-
re non poteſt,ex infraſcriptis. Pœna
40 enim adiecta cuicunque diſpoſitioni
de iure,vel de facto impoſſibili,vel pro
hibitæ, legibuſque interdictæ reijcitur
tanquam nulla l.1.ff. & C.de his quæ
pœnæ nomine Gayll.lib.2.obſeru.145.
num.5. vbi multa, nam non obtempe-
rans præcepto reprobato non delin-
quit,Menoch.lib.4.præſumptio.98.vbi
ſicut pater non poterit ſpurio relinque
re,ſicque pœna adiecta ne ab eo bona
relicta auferantur eſt nulla,ex propoſi-
tione communi, quod cum cauſa prin-
cipalis non ſubſiſtit, nec ea quæ ſe-
quuntur locum habent l.cum princi-
palis ff.de regul. iuris gloſ. in terminis
l.ſi patronum ff.ſi quid in fraudem pa-
41 troni,pœna enim non cōmittitur quā-
do diſpoſitio principalis eſt nulla,Ale-
xand.conſ.92.volum.2.Soce.conſ.18.
Vnde cum ſubſtitutio in hoc caſu fiat
in pœnam diſpoſitionis,omni iure pro-
hibitæ,videtur dicendum,eam non ſub
ſiſtere, pœnalis dicitur diſpoſitio cum
quid coercendi hæredis, vel legatarij
cauſa fit,vt ille aliquid faciat, vel non
faciat §.fin.vbi omnes notant inſtit. de
legatis,& in ſimili caſu de pœnali ſub-
ſtitutione in fraudem appoſita pro no-
ſtra opinione decidit Senat.Mantua.vt
Surd.dec.7.neque fauor piæ cauſæ de-
bet ſuffragari,nam plura reſiſtunt,ne
per indirectum præiudicetur libertati
ma-

matrimonij,cuius cauſa pariter eſt pri-
42 uilegiata,vt cauſa pia; ita vt valeat ar gumentum de vna ad aliam, vt Euerard.loco topico 62. Eſſetque hoc nutritiuum iniuſtitiæ; nam vt dixi, hæ diſpoſitiones ſunt contra bonos mores, & vt faueatur piæ cauſæ, non eſt permittendnm quid iniuſtum l. conuenire ff.de pactis dotal.l.2. C.de indi.viduit. toll. & cum quid vna via prohibetur, ex alia admitti non debet; cap. cum quid de reg.iur.in ſexto; Vnde quando
43 caſus accideret poterit rectiùs intueri cum ſuſpecta mihi videatur ſupracitata communis opinio quæ non eſt attendenda, quando validiores rationes eã vincunt D.de Franch.dec.30. Adde Gamma dec.314.

Item limitant aliqui ſupradictos caſus,quod matrimonia arctari non poſſint, ac quod legata debeantur pura reiectis conditionibus conſenſus,& arbitratus, non procedere ſi prohibitiones fierent ad tempus,veluti quod quis
44 quam non ducat vxorem ante talem ætatem,veluti 18.vel 20. annorum ſine conſenſu Titij, tunc iſtam conditionem temporaneam vti præſumptam in utilitatem legatarij eſſe obſeruandam, quamplurimi opinantur Iaſon l. turpia ff.de legat. primo.Et conſequẽter valere prohibitionem dicunt, ne quis vxorem ducat ex terra nimis diſtanti,vel feſtoſa,in qua legatarius multum impenderet,ex quibus,quia elicitur voluntas teſtatoris in vtilitatem legatarij,eam ſeruandam reſpondit Aretin.in terminis conſ.67. 1.vol. Surd. dec.30. Quæ limitatio ſecundum veriorem opinionem confutatur, nam tolli,nec reſtringi poteſt fauor,& libertas matrimonij,liceat contineat vtilitatem legatarij; publica enim vtilitas potius,quam priuata eſt attendenda leg. vnica §.ſin autem C.de caduc.toll.vltrà quod cum iſtæ conditiones adiectę contineant vtilitatem legatarij, ſi illi
45 vtilitati renunciet legatarius, non dicetur contraueniſſe teſtatori, ex textu l.cum pater §.mando ff.de legat.ſecũdo; & nè deſit auctoritas ex recentioribus,ita ſequltur Vaſqu.controu.illuſtr. cap. 94. & nouiſſimè poſthæc vidi Sanchez tract.de matrim.libr.1. quæſt. 24. qui laxis finibus, hunc articulum cum multis quæſtionibus exornauit,cũ ſeq.cap.

Secundus offertur principalis caſus, ſi legatum ſit factum non prohibitorium, vel reſtrictorium matrimonialis libertatis, ſed inuitatorium ad nuptias
46 veluti relinquo mille,ſi nupſeris Titio; tunc quia legatum non ſolum reſpicit commoditatem mulieris legatariæ, ſed videtur factum eriam contemplatione Titij,legatum valet,& adimpleri debet eius conditio,tex.eſt l.1. C.de inſtitut. & ratio differentiæ eſt,nam quando teſtator deſignat cui viro, vel mulieri ſit nubendum, eis prodeſſe voluit, quod non poteſt præſumi ſi nullum deſignauerit, vt in ſupraſcriptis caſibus, tunc enim quia legatum reſpicit ſolum vtilitatem legatarij,cui renunciare potuerit;vt dixi,propterea legatũ non adimpletur,nouiſſimè ſic Sanchez tracta.de matrim.lib.1.quæſt.33. latè,vbi totam iſtam materiam ad partes diſputat, quando pœna poſſit imponi, & multas ponit quæſtiones,quas non puto eſſe tranſcribendas.Nec poteſt eſſe in conſideratione, ſi relinquatur pro arbitratu alicuius,vt quis ducat vxorem; nam nullum poteſt aſſignari intereſſe,vel vtilitas illius tertij arbitratoris electi, ꝗ conditio ſit adimplenda,vt Crau.conſ. 1.num.5.Vaſq.contr.illuſtr.c.94.n.14. quod procedit dummodo vir, vel mulier nominata, non ſit impar conditionis alterius coniugum, vt ibi Crau. ſicquè ſigna hoc pro cautela, & deſignes perſonas, cum quibus matrimonium ſit faciendum,vt relictum legatum poſtea habeat effectum, alias diſpoſitio non poterit committi in arbitrium iuſtum,nec voluntatem alicuius, nec reſtringi,quod matrimonium non fiat extrà Ciuitatem,vel cum tali familia, & ſimilibus alijs,de quibus Viuius deciſ. 480.vide nouiſſimè Molſeſ. conſil.12.

qui

qui refert, id quod in facti contingen-
tia fuit iudicatum in Collaterali Con-
ſilio in hoc punto, Guttier. conſil. 18.
Conferunt Capyc. Aluaro. in cap.Im-
perialem,de prohibita feudi alienatio;
qui refellunt id quod diſpoſitum erat
47 ex conſt.Regni honorem,& conſt.fra-
tribus; quæ prohibuerant ne Barones
poſſint contrahere matrimonium ſine
aſſenſu Regis, nec feuda in dotem da-
re; & dicunt quod dicta iura legitimè
fuerunt reuocata per Capitulũ Regni
Item ſtatuimus,vbi datur licentia con-
trahendi matrimonia ad libitum, Lex
enim debet eſſe iuſta,& honeſta, vt li-
get cap erit autem lex 4. diſtin. Vaſq.
in præfat.controu.illuſtr.num 102.vn-
dè cum prohibuerant id quod diuino,
& naturali iure erat ſtatutum, ſatis di-
cebatur iniuſtè quod enim non licet
per pactum, neque per legem,parificā-
48 tur enim legis,& pacti potentiæ l.non
ſolum §.fin.de noui oper.nunc.Reſtrin-
gi enim rectè potuit circa feuda non
danda ſine aſſenſu,non circa matrimo-
nia, Adde etiam quod ex ijs improba-
ta fuit Regni conſt.incipien. Commu-
niter, quæ prohibet poſſe ſponſalitia
49 contrahi in officio, ſub pœna ibi ſtatu-
ta,quæ nunquam fuit obſeruata,ſolum
licentia fuit ſuperioris neceſſaria, non
ad arctandam libertatem matrimonij,
ſed potius ad implendam,ne ſub officij
velamine aliqua impreſſio metus infer-
reretur ex potentia iuriſdictionis, vt
Affl.ibi & nouiſſimè Domin. Tapp.ibi,
Adde D.de Ponte in ſuo tract.fol.238
ſuper hoc punto. Dos namque,& bo-
na dotalia arbitrio tertij danda relin-
50 qui poſſunt, & arctari l. cum pater §.
gener ff.de iure dotium. Quem punctũ
excutit Oſaſch. dec.107. Rota Peruſi.
dec.99.2.par. Adde Affl.deciſ.337.&
dec.371.Menoch.de arbi.Iud.caſ.149
Hæc enim attingentia ad dotem, poſ-
ſunt conditionibus, & pactis alterari,
51 prout dicunt de pacto de morando in
domicilio vxoris,& non diſcedendo; q
pœna in caſu contrarij exigi poſſit Ca-
pel.Thol.dec.87. Viu.dec.307. Capy.
dec.135.dixi ad Arno.in additio.epit.
31. Vrſill. dec.307.licet multi contra-
rium dixerint,fatendo,quod ſit pactũ,
non contra libertatem matrimonij,ſed
contra libertatem perſonarũ; ſed quia
libertas etiam poteſt vendi non ſolum
arctari §.fin inſtit. de iure perſonarum,
vbi quis poteſt ſe ipſum vendere, ideo
videtur ſtandum cum prima opinione,
quam videtur etiam ſectari Vaſq.con-
trou illuſtr.cap.28. nu.17. Fran.Marc.
dec.Delphin.740.Marc.Cala de modo
prob.num.1460. Bar. l.Titio centum
§.2.ff.de condit. vbi idem firmant: li-
mita niſi ex noua cauſa, maritus, vel
mulier non poſſet ibi commodè com-
morari,ob aeris incolumitatem, inimi-
citias ſuperuentas, Menoch.de arb.iu-
dic. caſu 469.& ſic Tiraq.de reuocan.
donat.fol.367.in fin tract. num.3. in
termininis quæſtionis; Quod ex cauſa
52 maritus ſine pœna,alio poterit migra-
re,nam exceptio loci non tuti legitima
de iure reputatur, Vrſill.dec.280. ſub
num.30.Silua nupt.memorab.18.Ad-
dent.ad Capy.deciſi.135.ſic Azeued.
lib.7.recopil.tit.6.l.11. vbi virum non
ſeruantem, teneri ad pœnam, & inte-
reſſe dicit, niſi ſubſiſtant cauſæ ſupra-
dictæ,& ſic Sanchez de matrimo.lib.1.
cap.40. vbi extendit hanc concluſionē
procedere in legato facto ab aliquo,
53 dummodò moretur in loco defuncti,
vel aliò,& Azeue.ibi,& Mierez de ma-
ioratu par.1.quæſt.57.ſed aduertit, vt
legatum non fiat ſub conditione, nam
eſſet ſpecies ſeruitutis, ſecus ſi inuita-
retur ad legatum ſub ſpe lucri modo
adiecto,nam valet, prout dixi ſupra in
legato inuitatorio ad contrahendum
matrimonium cum perſona deſignata,
54 Sicque pœnalia pacta iuri conſona
valent, prout etiam nè maritus acce-
dat ad amaſiam ſub tali pœna, vt di-
xi in facto ex Bal.l.fin.C.de ſponſ. Me-
noch.de arbit.Iud.caſu 260.Bar.& cæ-
teri lege ex parte §.1.ff.de verborum
oblig.

Quæ omnia ex abundanti diximus,
ad comprobandam libertatem in ma-
tri-

trimonijs,& circa matrimonia ; cumq; mihi viſa ſint vtilia , & non paſſim declarata,volui in medium ea afferre ; & redeundo ad textum pragmaticæ,iuſtè ſtatuit,vt Barones abſtineant, nec partes ſuas interponant ad impedienda matrimonia ; Ego autem conſulo , vt omninò caueant,nam & ſi directè non prohibent,tamen indirectè eorum preces,& monitiones,metui æquiparantur
55 & ſunt cauſæ ad agendum contra voluntatem, quæ diuino , & humano iure merè libera eſſe debeat.

Eſt etenim rogare ducum , ſpecies violenta iubendi. Hinc eſt,quod officiales durante officio matrimonium contrahere non poterant l. 1. C. ſi rector prouinciæ,& in conſtitut. Regni, communiter,licet non procedat de iure canonico,vt Afflict. ibi num.. . Maſtrill. de magiſtr.lib.5.cap.6.nu.122. & dixi ſupra.

Quis verò in foro fori dicatur iuſtus
56 metus,ad dirimendum matrimonium? dic , quod metus dupliciter conſideratur ex parte ſubiecti , & primo cognoſcitur,cuiuſnam rei ſit timor,& quæ afflictio inde euenire poſſit;nam talis eſſe debet,vt cadat in conſtantem virũ , licèt in hoc ſit attendenda perſonarum
57 conditio,metus namque vilibus, dicetur maior, quam nobilibus , Gamma dec.246.Gramm.dec.18.num.12.Metus erit timor ammiſſionis bonorum morris, cruciatus corporis, carceris, & ſimilium Doctor.l interpoſitas C.de tranſact.latiſſimè Maſcar.in tract. de prob.concluſ.incipien.metus: Reſpectu ſubiecti,ſit conſideratio,quod licèt minæ ſint factæ , quod hæ tales ſint quæ probabilem ſuſpitionem metus inferãt; ex perſonarum qualitate,hoc arguendo,non enim quis tenetur expectare mortem,vel cruciatus corporis , Iſern. cap.1.quo tempore miles. Gram.conſ. 13.nu. 24.& conſ.32.Sed dubitatum
58 fuit ſummoperè,an metus reuerentialis annullet matrimonium,ſitque aptus ipſum dirimere,quamplurimi dixerunt quod ſic , ſequendo opinionem , quod matrimonium ſpirituale metu parentũ contractum ſit nullum , vt ſupradixi, Marſil.ſingu.497.gloſ.Panorm. cap. 1. quod metus cauſa, Doctor.l. 1. §. quæ onerandæ ff. quarum rerum actio non datur,vbi obligationes factæ per filios, metu reuerentiali , ſunt inefficaces , & Menoch.de arb.Iudic. caſu 136. de materia metus reuerentialis , quando ſufficiens ſit ad reſciſſionem actus , & an detur in matre,vide Ann.ſing.430.
59 & an in fratre, Anna conſ. 41. & an probetur per teſtes ſingulares, Anna ſing.520.Gram.dec.5.

Actamen in puncto principali eſt dicendum,quod contrarium eſt verum, quia procedunt ſupra allegata in matrimonio ſpirituali ; non tamen in carnali,facilius enim tollitur ſpirituale, quam carnale,in primo non eſt neceſſarium, quod accedat tanta, & tam libera vo untas,prout in monachali vita tu uide Vaſqu. cap.35. controu.illuſtr. vbi multa pro , & contra adducuntur Boer.conſ.20.benè,quando matrimonium contractum poſſit dirimi. Hæcq;
60 inter priuatos : Metus verò ſuperioris ſatis dicetur probatus,probando auctoritatem,terribilitatem in non obedientes,quia magnos quis expectat cruciatus & adiunctis minis, ac qualitate perſonarum in impotente ad reſiſtendum, ſatis præſumitur , ita vt vultus terribilis ſufficiat , probando à communiter accidentibus exequtionem cruciatuũ , Crau.conſ.49 Affl dec.69.Anna allega.116.Maſcard.loco ſuprac.Qui metus illatus,dicetur nõ ſolum ſi fiat perſonæ illi quæ contrahere debet matrimonium, ſed etiam ſi parentibus , vel fratribus mulieri minæ fuerint illatæ.
61 nam ſatis dicetur,& illa metu concuſſa, probatur ex pragm. noſtra , & ita Roland.conſil.2. num 66. Rota in nouis deciſio.7.Oſaſch.deciſio.179. nam ſufficit metus illatus ijs,qui de hoc curam habent,Surd.deciſio. 101. numer. 12.

Vltimò Pragmatica noſtra;pro iſtius obſeruantia imponit pœnam Viceregis ar-

arbitrio reſeruatam,quæritur, quouſq; extendi poterit hæc pœna, dixerunt
62 multi extendi ad pœnam mortis,cuius pœna plectuntur contemptores mandati Regij,Lucas l.1. C.vt debitus ordo ſeruetur Gloſſ.in proœmio conſtitu. verſ.immortalitatem. Alij reſponderūt hoc eſſe falſum , cum omnes leges ſint mandata Principum , exindè omnes in obſeruantes , & legi contrauenientes deberent mori; vide tu diſtinct.Felyn. cap.ſi quis de maioritate, & obedien. an præceptum ſit vniuerſale,vel particulare,vel certis perſonis iniunctum, & quæ in contrarium excuſent, & Parid de ſyndicatu verbo præceptum, cū in hoc non detur certa doctrina,ſed ſecundum caſus qualitatem pœna iniungi poterit,Gramm.dec.40.Capyc.dec. 132.Maranta diſp.3.Affl benè 1.conſtitu.Regni num 39.Menoch.latè caſu 365.de arbitr.iud. Pœna autem arbitrio Preregis reſeruata , vſquequò extendatur,vide D.Rou.prag.3.tit.de re-
63 ceptat. & pœna indignationis Regię quid importet,idem D.Rou.prag.5.de offi.M.Iuſti.

S V M M A R I V M.

1 *Barones iure non poſſunt cogere vaſſallos ad onera perſonalia , nec realia.*
2 *Argumentum à maioritate rationis eſt ſolidiſſimum.*
3 *Rex non poteſt nouas indicere impoſitiones.*
4 *Collecta quo tempore ceperunt indici huic Regno.*
5 *Solutio gratuita multotiès in obligationem perpetuam tractu temporis tranſit.*
6 *Principijs iniuſtis reſiſti debet nam ſerò medicina paratur.*
7 *Nouitates ſemper ſunt euitandæ.*
8 *Iniuſtum fit iuſtum antiquitate temporis.*
9 *Populi murmuratio interrumpit præſcriptiones.*
10 *Collecta qualiter exigi de iure debeat, & imponi.*
11 *Solutio fiſcalium à Rege Alphonſo fuit tranſmutata de collectis in præſtationes.*
12 *Onera per collectas, vel gabellas exigi debent ab Vniuerſitate.*
13 *Caroleni decem pro quolibet fumante fiſco debentur.*
14 *Sal eſt de regalibus, & Princeps cogere poteſt ſubditos , ad emendum ab eo .*
15 *Munus patrimoniale quando propriè dici poterit.*
16 *Munus patrimoniale ordinarium quod ſit, & quale extraordinarium.*
17 *Immunitate conceſſa à* Principe, *vel à lege,quæ tributa videtur à munere ordinario, vel extraordinario .*
18 *Munera extraordinaria quæ ſint .*
19 *Donari Regi non eſt de iure prohibitum.*
20 *Rex an poſſit noua onera imponere Regno .*
21 *Barones qualiter conuocandi ſint in parlamento,& qui vocem habeant.*
22 *Numerationes focularorum fiunt ſingulis quindecim annis .*
23 *Epirotę, & Illirici ſingulis annis numerantur .*
24 *Numerationis focularorum obſeruatio.*
25 *Focularia ſi diminuantur ex impotentia,an diminui debeat ſolutio Curiæ , benè explicatur .*
26 *Exequi non deberet pro debito vnius ciuis contra alios , & pro functionibus fiſcalibus contrarium , cur obſeruetur.*
27 *Vniuerſitas ſi ſit debitrix an contra ciues poſſit exequi .*
28 *Vniuerſitas ſi defecerit an poſſint cogi ciues ad ſe obligandum .*
29 *Concilium Vniuerſitatis an obliget ſucceſſores de perſona.*
30 *Ciues non obligati in defectum realiter tantum tenentur.*
31 *Sindicus an poſſit carcerari pro debito Vniuerſitatis, diſcutitur.*
32 *Officium cuiquam non debet eſſe damnoſum .*

33 *Sindicus, & Electi durante anno non debent inquietari.*
34 *Debitum Vniuerſitatis dicitur licet partiatur per focularia, vel collectas.*
35 *Exequi an poſſit contra ciues fauore fiſci.*
36 *Foculare dicitur vna familia ſimul habitans.*
37 *Filij familias licet negotientur ſi viuunt cum patre vnum conſtituunt foculare.*
38 *Immunitas patris tranſit ad filios etiã mortuo patre, ſi viuant ſimul.*
39 *Milites non debent numerari.*
40 *Viduæ pauperes non debent deſcribi in focularibus.*
41 *Forenſes ſi domicilium non conſtituerũt an debeant numerari.*
42 *Collectari an debeat quis in loco originis, vel domicilij.*
43 *Focum ex nouiſſima* Pragmatica *ibi quis conſtituit vbi fumat.*
44 *Collecta non poteſt imponi niſi ſubdito, cum perſona pro rebus ſit obligata.*
45 *Collectari non poteſt* Regnum *niſi in caſibus expreſſis.*
46 *Adiutoria in quibus caſibus debeantur Regi.*
47 *Donatiua quæ præſtantur Regi, ſunt licita ex cauſa.*
48 Princeps *qualiter dicatur Dominus perſonarum.*
49 *Baronibus non licet collectare, vel minimum onus vaſallis indicere.*
50 *Collecta quid ſit, quid gabella, tributũ, notatur.*
51 *Collecta eſt munus mixtum, & differt à gabella.*
52 *Pedagium, vectigal, datium quid ſit.*
53 *Bona collectata tranſeunt cum ſuo onere, ſecus bona in quibus indicitur gabella.*
54 *Clerici an teneãtur pro bonis allibratis in æſtimo.*
55 *Angaria quid ſit, & quid perangaria.*
56 *Argumentum de vaſallo ad libertum valet.*
57 *Seruitia extra territorium ſumptu Baronis ſunt facienda.*
58 *Angariæ cæperunt tempore Romanorum.*
59 *Angaria quid differat à ſeruitio.*
60 *Vaſalli angarij non poſſunt recedere à terra Baronis.*
61 *Vaſalli burgenſes an poſſint ſe aliò trãſferri.*
62 *Nobilibus non poſſunt indici munera, vel ſeruitia ſordida.*
63 *Angarias nouas Rex indicere non poterit.*
64 *Vaſalli ſine regio aſſenſu non poſſunt ſe obligare Baronibus.*
65 *Vaſalli non tenentur fideiubere pro Barone, etiam in neceſſitate conſtituto, niſi in caſibus notatis.*
66 *Vaſallus feudi, & vaſallus burgenſis, differunt.*
67 *Filius cogitur fideiubere pro patre in neceſſitatibus.*
68 *Fideiubere an teneatur pater pro munere filij.*
69 *Metus an noceat tertio non participãti de metu.*
70 *Simulatio non reſcindit contractum ſi uterq; non participet.*
71 *Barones non debent in electionibus Officialium Vniuerſitatis ſe ingerere.*
72 *Commiſſarius poteſt peti, vt aſſiſtat in faciendo regimine, ſi ſunt lites inter vaſallos, & Barones.*
73 *Electio Syndici, & decurionum qualiter ſit iure facienda.*
74 *Baro habet ius oppugnandi electi omnes, ſed non ius eligendi.*
75 *Conſuetudo, vt prædeceſſores nominent ſucceſſores, an ſit contra ius.*
76 *Ciuitates Populoſæ eligunt ſibi certum numerum perſonarum qui habet auctoritatem creandi* Regimen.
77 *Ciuitas Neapolitana regitur per plateas.*
78 *Imperatoris electio, ad ſeptem viros electores ſpectat.*
79 *Vniuerſitas an poſſit diuidi per quarteria.*
80 *Baro ſi habet ius eligendi, an poſſit oppugnare contra nominationem, vt iterum fiat.*
81 *Electionis* Regiminis *Vniuerſitatis ius an*

an ſit indiuiduum.

81 *Electio quæ pertinet ad Baronem cui ſpectabit, ſi erit abſens.*

83 *Nominare, & eligere differunt.*

84 *Eligens, vel nominans tribuere ius electio, dicatur.*

85 *Iuriſdictio ſi dependet ab Vniuerſitate ad ſuperiores, & non ad Barones, erit recurrendum.*

86 *Magiſtri iurati electio ſemper pertinet ad Barones.*

87 *Magiſtri iurati officium, declaratur.*

88 *Cuſtodia nocturna an pertineat ad Vniuerſitates, vel Barones.*

89 *Vniuerſitates non poſſunt conferre iuriſdictiones.*

90 *Vniuerſitas etiam ſi habeat iuriſdictionem eligendi, tamen ſemper confirmatio eſt petenda à Barone.*

91 *Parlamenta ſine licentia Officialis, cõgregari non poſſunt.*

92 *Parlamentum factum ſine licentia, an ſit nullum.*

93 *Licentiam an ſufficiat petere ab officiali, etiam ſi non concedatur.*

94 *Decuriones pro negotijs priuatis, poſſunt ipſi congregari.*

95 *Decuriones ſine parlamento negotia ardua non poſſunt explere.*

96 *Plateæ non poſſunt congregari ſine licẽtia Proregis.*

97 *Legati non poſſunt mitti ad Regem ſine licentia Proregis.*

98 *Iudex ciuilis, vel criminalis debet dare licentiam pro parlamentis.*

99 *Regimina ſunt diſtincta, vnum ad iuſtitiam, aliud ad Vniuerſitatem.*

100 *Vniuerſitates an poſſint pœnas indicere; latè diſputatur.*

101 *Barones non poſſunt conducere gabellas ſuæ Terræ ſub pœna.*

102 *Electio Graſſeriorum, cuſtodum Vniuerſitatis, & portarum.*

103 *Catapanorum electio de iure, vel conſuetudine ad quem ſpectat.*

104 *Cuſtodia noctis, & territorij ad quem ſpectat, ponitur.*

105 *Electio Medicorum, & Magiſtrorum artium ad Vniuerſitates ſpectat.*

106 *Barones habent poteſtatem priuandi miniſtros electos ab Vniuerſitatibus ex cauſa.*

107 *Cuſtodia caſtri, & fortalitiorũ ad Barones ſpectat.*

108 *Hoſpitaliorum, & Rectorum confraternitatum, electio ſpectat ad Vniuerſitatem, ſi ipſa fundauerit.*

109 *Vniuerſitates ex antiquo iuriſdictiones aliquas habent.*

110 *Regimen malum, & inordinata adminiſtratio, Vniuerſitatem deprimit.*

111 *Officia non ſunt conferenda deſiderantibus.*

112 *Sindici electio qualis eſſe debeat.*

113 *Pauper aliquando eſt magis idoneus, quam diues, ob mores, & virtutes.*

114 *Nobiles an præferantur plebeis in adminiſtratione Vniuerſitatis.*

115 *Debitores Vniuerſitatis nõ poſſunt eligi ad adminiſtrationem, limitatur pluribus modis.*

116 *Litem habentes cum Vniuerſitate nõ ſemper repelluntur ab officijs.*

117 *Officia limitatis potiùs ciuibus, quam exteris ſunt concedenda.*

118 *Ciues ſi aliò ſe tranſtulerint, an poſſint euocari ad munera ſubeunda.*

119 *Vacatio quanta eſſe debeat ad honores, & an ſit inducta fauore publico.*

120 *Suſpendi an poſſit ab officio quis pendente aliqua oppoſitione, declaratur.*

121 *Vacatio ad diuerſa non procedit.*

122 *Syndicus poterit eſſe ſequenti anno Catapanus, vel Iudex Baiulorum, ſed infirmi, ſenes excuſantur à muneribus.*

123 *Officium publicum habens, excuſatur à munere.*

124 *Gabellarum conductores, excuſantur.*

125 *Pauperes, inquiſiti, filijfamilias excuſantur.*

126 *Cogi qualiter debeant vocati ad munera.*

127 *Litigantes ſeu caporales litium cum Barone an prohibeantur eſſe de regimine.*

128 *Debitores Vniuerſitatis non poſſunt*

Ff eli-

eligere, nec eligi.
129 *Conſiderati Baronis, an poſſit opponi ne eligantur.*
130 *Lites cœptæ cum Barone non poſſunt remitti ſine auctoritate, & decret. Sac. Conſ.*
131 *Vocem actiuam, vel paſſiuam, qui non habeant in parlamentis, narratur.*
132 *Coniunctus an prohibeatur eligere coniunctum.*
133 *Eligens minus dignum prætermiſſo digniore peccat, & an teneatur ad dãna.*
134 *Dignior quis dicatur alio diſcutitur.*
135 *Eligens minus dignum an faciat electionem nullam, vel iniuſtam.*

PRAGMATICA DECIMA.

Carolus Quintus, in anno 1536.

AVdiuimus etiam, quod complures ex huius Regni Baronibus, & vtilibus Dominis in dies nouas exactiones, & varias impoſitiones, angarias, & alia diuerſa grauamina ſubditis, & vaſallis imponunt; qui & multoties ipſos ſubditos, & vaſallos, & aliquos ex eis, ad fideiubendum pro ipſis Baronibus cogunt; & vt facilius prædicta conſequi poſſint, Syndicos, & Electos, aut alios Vniuerſitatum officiales ad eorum libitũ eligunt, aut eligi procurant, quod malo quidem procedit exemplo, & ſatis iniquum eſſe cognoſcimus, vnde volentes etiam iſtis oppreſſionibus vaſallorum prouidere, mandamus, quod dicti Barones, aut vtiles Domini, ex nunc in antea nullas imponant, aut imponi faciant nouas exactiones, aut gabellas, nec noua ſeruitia, nouaſuè angarias, aut alia noua onera inducant, aut induci faciant, directè, vel indirectè ſine expreſſa licentia noſtra, aut Viceregis noſtri Generalis, ſi caſus talis occurrerit, quod fieri debeat; Nec cogi poſſint vaſalli pro Dominis fideiubere exceptis caſibus per Regni noſtri Conſtitutiones declaratis, alias fideiuſſio taliter præſtita ſit nullius roboris, & momenti.

COMM. PRAGM. X.

QVia habet plures partes hæc noſtra Pragmatica, eam diuido, in prima tractatur, ne Barones nouas exactiones, impoſitiones, gabellas, angarias, vel alia onera vaſallis imponant. In ſecunda parte ſancitur, quod non cogant vaſallos ad pro ſe fideiubendum; Tertio loco dicit, quod pro conſequendo id quod ambiunt, non ſe immiſceant in procurando electionem Syndicorum, Electorum, & aliorum Officialium, ad ſui nutum, & voluntatem.

Ad primam, vt dixi notatur Barones
1 vaſallos cogere non poſſe ad impoſitiones, & onera realia, nec perſonalia, ſeruitia, & angarias. Ad fundandam hanc poſitam concluſionem, arguam à maioritate rationis, quæ argumenti ſpecies eſt in iure ſolidiſſima, ſi enim id de quo magis videtur ineſſe, & non ineſt,
2 nec etiam id de quo minus, glo. l. 2. C. quib. cauſ. in integr. reſt. Doct. authen. multò magis C. de ſacroſ. Eccl. Euerar. ſuo loc. Top. 65. Dico, q̃ nec Regi licet nouas collectas, impoſitiones, aliauè onera Regno, & ſubditis imponere, niſi ſo
3 lita, & q̃ de iure ſibi denegari nõ poſſũt Luc. l. j. C. de ſupindict. vbi eſt ſedes ſua nam

nam ſuperindictum dicitur noua impoſitio,ad differentiam indicti, quod interpretatur ordinaria exactio,ſicque Iacobinus,in tract. feudorum vel ſ. qui quidem inueſtiti, & in titulo de homagijs,Capyc. in inueſtitur. verbo collectæ, & vt plenius loquar: ſcias ſecun-
4 dum Iſern in cap. 1. verſ. extra ordin. coll. tit. quæ ſint regal. quod ab exordio Imperij, vſque ad Regem Gulielmum vaſallis non erant aliqua onera collectarum,& impoſitionum indicta; quod probatur etiam ex cap.Regni ijs: ſequenti tempore Federici Imperatoris cæptum fuit introduci, vt ratione adiutorij, certum quid ei præſtaretur, pro ipſiuſque adiutorij cauſa,erant impoſitæ certæ collectæ ſubditis, & exactæ fuerunt per multum temporis ſpa-
5 tium. Poſt Federicum alij Imperatores,& Reges continuarunt iſtud adiutorium petere,poſtea ex debito pro ordinaria,& annua indictione; & ſic extraordinaria munera ad tempus indicta tractu temporis in ordinaria tranſeunt,vt aduertit Niger in clement.de vita,& honeſt.cler.nu.72. Non poſſum in hoc ſilere,& poſteros non monere
6 quod principijs obſtari, ac contrariari debet, vt nouitates non admittantur, ex quibus omnia mala, & onera eue-niunt,cum colore enim incipiunt noui-
7 tates pro aliqua neceſſitate,& ſubditorum vtilitate,pro vna vice tantum præſtetur hoc Dominis, & poſtea onus perpetuo infigitur,vt quotidiana experiẽtia notoriè demonſtrat. Non eſt enim poſtea, qui reuocet, nec qui ſuperiori reſiſtat; Quis contra Cæſarem? tranſierunt qui pro patria pugnarunt. Hodiè enim, vel metu pœnæ, ſeu præmij ſpe,omnes alliciuntur,& allucinantur, vt benè reſpondit in ſimili Crau.conſi. 238.num.10.Indè eſt,vt annotauit D.
8 de Franch.dec.56.num.17. quod multa dona gratuitò facta à vaſallis ſuis Baronibus, reperiuntur in introitibus ſolitæ præſtationis,& ſic exactæ fuerũt continuatis dominijs,licet ſecundum Iſern.præc.loco, ipſum principium fuit iniuſtiſſimum,nec opitulari potuit cur-
9 ſus centenarius,ſatis enim fuit interruptus ex murmuratione populi,quæ impedit curſum vlteriorem.Soluunt nãq; ratione ſubiectionis, non iure conſenſus, iiſque non licet de facto reſiſtere, ſecundum Luc.l.1.C.vt ruſtici ad nullum obſequium lib.10. Ioſ.Seſe cap.4. §.3.num.3.& ſic dictæ collectæ ſemper ſolutæ fuere, & iam factæ ſunt licitæ, ex tot centenariorum curriculis effluxis,quæ iniuſtum iuſtum efficiunt, Affl. dec. 13. Et ſoluebantur attenta facul-
10 tate perſonarum, fiebant enim appretia bonorum, æſtimabanturque perſonarum induſtriæ, & lucra, pro vt ſit in omnibus æſtimis,& appretijs,vt in cap. Regni porrecta,vbi Niger abundè;Quod onus collectarum patrimoniale, perſonale,vel mixtum dicebatur,cum etiam perſona ſit obligata pro rebus,Bar.l.1. C de mulieribus li.10.ac Bal.in tract. de collect. Durarunt tamen dictæ col-
11 lectæ,vſque ad Regem Alphonſum I. qui dum Neapoli moram per aliquod tempus traxiſſet,in generali parlamento,in Eccleſia Sancti Laurentij Anno 1442.vt eſt in Regiſtro R.Cam. mutatus fuit ordo iſtius ſolutionis,& vti ſoluebatur per collectas,iuſſit vt quid certum per focularia exigeretur, onera enim,& per collectas,& gabellas & per
12 capita, aut fumantes indici poſſunt, Bellug.rub.46.§.reſtat,quod Principis vel conſuetudini relinquitur obſeruandum,& ſic fuit facta taxa,vt pro quolibet foculari ſoluerentur R.Cur. decem
13 caroleni,& pro ſale, qui per fiſcum diſtribuitur in omnibus Regni Prouincijs eiuſq; terris, nam ius Salinarum eſt de
14 regalibus, Petra fol.97. & cogere põt Princeps ad emendum,Petra fol.22.ſoluuntur enim alij quinque caroleni, & duo grana,quod, & hodie ſeruatur, & meminit etiam D.Tapp.cap.1.rubr.de conſt.Princ.& dicitur hoc munus ordinarium patrimoniale,& licet vt dixi onus non ſit indictum rei,& patrimonio, tamen quando quid ſoluitur de re, vel
15 propter rem,patrimoniale munus dici-

tur, Antibol.in tract.de muner.§.multiplex Iuriſconſ.l.fi. §.patrimoniorum ff. de muner.nam patrimonialia munera ſunt in multiplici differentia, & diſtinctione, vt in citatis locis videre pote-
16 ris. Iſta tamen ſolutio dicitur munus ordinarium in Regno præter quod omnia alia computantur inter munera extraordinaria, quæ ſuperindicta in principio diximus appellari: Vtilitaſq; huius inueſtigationis,eò pertinet: Priuilegia enim, ac ſtatuta Regni multos faciunt immunes à muneribus ordinarijs, vel
17 extraordinarijs,vnde hoc ſcire eſt per neceſſe de iure, conceſſa immunitate ab omnibus muneribus patrimonialibus, id priuilegium non extenditur ad ordinaria,Iuriſcóſ.l.in honoribus §.qui muneris ff de vaca.mun Luc.l.1.C.de excuſ.muner.li.12.Quamquam in Regno contrarium ſit receptum,ex regijs litteris,ex quibus conſtitutũ eſt,quod conceſſa immunitate largiſſima,nunquam extraordinaria veniant,vti excepta,ſecus ordinaria,de qua obſeruantia,ne auctoritas deſit,meminit D.Tap.præc. loco,nu.104.Extraordinaria munera
18 ſunt,quæ non habent certam formam determinatam, nec à Principe ſunt inducta,ſed à communitate, quæque accidentaliter, ob aliquam cauſam indicuntur,& non habent perpetuam præſtationem, Bar.l.1.C.de muner.nu.37. Luc.l.eam C.de exactor.Boſſ.benè tit. de Principe,latè Petra de poteſt.Princ. fol. 24. Hæcque fuit magna æquitas, quod immunitas extendatur ad ſua potius quam aliena,vt diximus de functionibus, quæ ſoluuntur ex refectione viarum,pro conſtructione turriũ, & earum cuſtodia,pro ſtipendio Hiſpanorũ, & aliorum militum grauis,leuis,ac pedeſtris armaturæ, pro ſalario Barricellorum,pro donatiuis quę fiunt Regi,cui prohibitum non eſt donari, vt dixi ſu-
19 pra prag.3. Quæ omnia extraordinaria munera dicuntur, & videnda ſunt quę ſcripſit Mazzella,qui refert omnes introitus Regni,& introitus Regij fiſci, refertq; quo tempore cæperunt donatiua,quantum hucuſq; donatum ſit noſtris Regibus, ex deuota largitate Regni erga ſuos Reges,nam vt dicã, Rex de iure,& ex capitulatione inita cũ Papa Honorio, nullã collectam,nec vllum
20 onus in Regno imponere poteſt,Verũ Barones Regni, Ciuitates demaniales congregantur in generali parlamento, & donatiua in neceſſitatibus faciunt, Frec.li.1.de ſubfeu.fo.14.qui et narrat modum congregationis, & ſeſſionis,& prælationis Baronũ,aliorumq;Titulatorũ in iſtis conſilijs,& qui debeant con-
21 uocari,& an minores Barones habeãt vocem,vide D.de Pont.conſ.30.& nouiſs.multa conſcripſit M.Ant.Surg. de Neap.illuſtr.c.8.

Quæ oĩa à prædicto Rege Alfonſo, vſq;hodiè,ſoluta fuerunt per focularia, & in Regno factæ fuerunt numerationes, omnibuſq; & ſingulis 15.annis ſo-
22 lent fieri nouæ numerationes,omneſq; deſcribuntur, exceptis Epirotis, & Illiricis,qui ſoluũt vndecim carolenos pro
23 foculari,& nõ habent ſal,& omni anno renumerantur,Tapp.ibi nu.57.& anno præterito 1595.fuit facta numeratio,quæ adhuc durat cũ maximo diſpendio miſerarum vniuerſitatum,culpa miniſtrorum(pace ſemper bonorum)qui credẽtes Regi applaudere,& inſeruire,gerũt ſe tã fiſcales,parũ audiẽdo grauamina & iura terrarum,quod longè alienum eſt à voluntate Principis,cuius mens præſumitur clemẽs,& benigna,vt proprium eſſe debet l.imperialis,C.de nupt.Numerãtur ergo per Cõmiſſarios deſtinatos ſingula focularia terrarum, & deſcribuntur ſigillatim, per nomina, co-
24 gnomina,& ſecundum quantitates,& numerum fit taxa ſolutionum fiſcaliũ, quam ſoluere tenentur Vniuerſitates: Sed magna eſt quæſtio, dum diſtributio fit per focularia, & non imponitur hoc onus ſuper Vniuerſitate, cur defi-
25 cientibus focularibus,ex impotentia, non deficit exactio, ad damnum fiſci, ſed fit executio in bonis Vniuer-
26 ſitatis, & ciuium, & cur exequitur contra alios ciues, cenſeanturque

obli-

obligati pro debito alterius,& Bald.l. 1 §.quod ſi nemo ff.quod cuiuſque Vniuerſitatis,videtur innuere, quod iniuſtum ſit exequi, concordatque tex.l. 1. C.vt nullus ex vicar.pro alien.deb.teneatur libr. 11. & gloſs. idem firmat,vt iniquum ſit, vnum ciuem pro alio teneri,& Dom.de Ponte in ſuo tract. tit. de regal.impoſ.§. 1.dicit hoc obſeruari per fiſcum facta magna diminutione focularioru, vt damno ſui fiat reſalcatio;ſed circa aliud an ciues teneātur iure pro debito aliorum, vel Vniuerſitatis,& dicantur obligati perſonaliter, & realiter, Dominus de Ponte nil di

27 cit,& eſt quæſtio ſi ciues, & illi de regimine teneantur, quæ deſeruit omnibus caſibus, in quibus Vniuerſitates de iure aliquid debent Baronibus, vel alijs priuatis creditoribus: Dic ſi onus eſt affixum non in particulari,ſed ſuper corpore vniuerſali,regulariter nec perſonæ,nec bona ſunt obligata particularium ciuium l.ſicut §. 1. vbi Caſtr.& Angel.ff.quod cuiuſque vniuerſ.Ripa l.4.§.actor ff.de re iudic. plenè, ſed poteſt cogi Vniuerſitas ad faciendam collectam, Gabr.Rom.concluſ. 1.tit. quod cuiuſque vniuerſ. l. 3. cum ſeq.C.de annon.& trib.lib. 10.vel poteſt exequi contra bona ipſius Vniuerſitatis ſi extant,& ſuos Affictatores, Si vero Vniuerſitas eſt inops, & defe-

28 cerit,tunc ſinguli cogi poſſunt ad ſoluendum debita,iuxta Doctor. d.l. 1. §. quibus ff.quod cuiuſq; vniuerſ. & cauſa cognita fiet hoc per officiales,cum debitum Vniuerſitatis in ſubſidium ſit ſingulorum;Inde,dum Baro Auiliani, magnum creditum haberet ſuper Vniuerſitate Caſtrouillari, & illa eſſet deficiens, & mortui eſſent omnes obligati in inſtrumento,habito recurſu per creditorem ad Collaterale, vt denuò obligarentur in locum mortuorum,aſſentijt vt cogerentur,& cauſa mihi cōmiſſa,vt eos conſtringerem, omnes aufugerunt,& in eccleſijs ſe celauerunt, & data relatione ſuperiori ciuium ditiorum,decreuerunt, quod illi haberē-tur pro obligatis,dum onus prædeceſſorum teneantur omnes ſucceſſores ciues

29 portare,nam Concilium,& contractus Vniuerſitatis obligat ſucceſſores ad onera ſubeunda,non dico perſonas,cum ſolum Vniuerſitatibus liberis de iure ſit talis conceſſa facultas,& non priuatis,vt poſſint obligare perſonas ad arreſta.latè Gayll.tract. de arreſt. quæſt.9. l. ſi is qui bona ff.de pignor. Sed Collaterale Conſilium decreuit illo modo vt ſubrogentur alij,quia antea erat cōtracta obligatio perſonalis cum ciuibus, & Princeps poteſt cogere ad faciendam talem ſubrogationem in alios vt ibi benè Gaill.non quod regulariter pro debito vniuerſali ciues nō obligati teneantur,niſi in defectum realiter tā-

30 tum,facta decretatione,cauſa cognita per ſuperiorem,in caſu extremæ inopię Vniuerſitatis, & non alias, ſed an de perſona executio fiet contra Syndicū, & alios de regimine perſonaliter pro

31 debito Vniuerſitatis,ſic longo apparatu concludit Bouadill.nouiſſimè in ſua polit.lib. 2.cap.8.num.72.cum ſequen. qui pro hac opinione adducit infinitos graues authores, rationem dicit, nā ſicuti ipſi exequi poterint contra ſuos debitores Vniuerſitatis, ſic ad imparia non debent iudicari,vt contra ipſos exequi non poſſit,vt ſoluant pro Vniuerſitate,& repetant l. penult. C.de ſolut. Marſi. ſing. 389. pecunia enim præſumitur eſſe in poſſe eorum, qui vel habent,& tenentur ſoluere,vel in culpa ſunt,non tenere introitus æquiualentes exitu,collectas imponendo (Hæc ille) Quorum ſententia dura mihi fuit viſa, & nouiſſimè poſt eum vidi Felician. tract.de cenſibus 2.par.cap.3. num.8. qui proponendo hanc quæſtionem, & mentionem faciendo de Bouad.& alijs tenet contra eos, & rectè,cum iniquū ſit,vt adminiſtrator, & tutor teneantur de perſona pro debito pupillorum, ad tex.l.ſi non ſcripſiſti C.de admin.tuto. niſi quando ipſe proprio nomine eſſet obligatus l.ciuitas ff. ſi cert. pet. eſſet

32 enim officium damnoſum,q ferendum

non eſt, contra regulam l.ſi ſeruus cõmunis §. quod vero ff. de furt. Inde videmus continuò expediri prouiſiones per ſuperiores,vt pro eo anno Syndicus,& Electi non moleſtentur de per
33 ſona,pro quauis cauſa, vt aduertit ibi Felic.& hæc vera ſunt,limita tamen, vt dixi, ſi conſpici poſſit quod Syndicus,& Electi habeant vnde ſoluere,vel fuerint in mora exigendi, vt Felic. ibi in fine,Guid.Pap.dec.87.fallit in debito fiſcali,nã & ipſi de regimine, & bona etiam particularium exequuntur de conſuetudine potiùs, quam de facto, vt innuit Bouadill.ibi, & Felic. & licet onus ſit impoſitum per focularia,vnde videtur quod quilibet teneatur pro ſuo fumante,tamen quia repartitio computatio dicitur l.edictum ff.de iudic. l. ſi quis dixerit cum l.ſeq.ff de verb.ſign.
34 hæc quidem computatio fit per modũ vniuerſi,& attenditur quod principaliter fit,nam citantur ſolum Syndici, & non ſinguli l.ſuſceptores C.de ſuſcept. lib.11.quæ ad hoc allegatur Clapper. cauſ.fiſc.27.quæſtio.1. & licet fiat numeratio ſigillatim, fit ratione impoſitionis poſtea faciendæ Vniuerſitati, ideo conficitur, & propterea onus reſpicit Vniuerſitatem, & omnes ciues, cumque Vniuerſitas non mutetur mutatione perſonarum l.grege §. 1. ff. de legat. primo l.ſicut §.fin. ff. quod cuiuſque vniuerſ. & in vno poteſt reſidere,& ideo cum onus nõ exigatur à ſingulis,ſed à toto,debitum non ſingulorum,ſed Vniuerſitatis dicitur, & in defectum ciues pro Vniuerſitate tenen-
35 tur,& fauore fiſci realiter contra eos exigi poteſt, ſic nouiſſimè Ioſeph Seſe cap.4.§.5.num.20.cum ſequ. & cum magna circumſpitione Exactores debent paupertatem Vniuerſitatum conſiderare,tanto magis quod ipſi de iure non tenentur quando facta diligentia exigi faciliter non poterint l. 3. verbo compelletur C.de annon.& tribut.Reliqua vero pertinentia ad modum, & ordinem numerationis uide D.de Pon. in ſuo tract.tit. de regal. §.2. Et redeundo ad inſtitutum.Hæcque iura fiſcalia, ab Aerarijs fiſci exiguntur, niſi reperiantur vendita, vt in Regno, vbi Rex pro ſuis neceſſitatibus bonam ſummam ipſorum alienauit,& priuatis perſonis,& Baronibus ipſarum terrarum, vt adnotauit nouiſſimè D.Scipio Roui. ſuper pragm. de iuribus fiſcalibus, vbi multa.

Foculare tamen, vt terminos non
36 ignores, dicitur vna familia, quæ ſimul viuit, licètque plures ſint perſonæ, vnum tamen conſtituunt foculare, veluti ſi pater habeat plures filios, & nepotes ex eis,ſub vno tecto viuentes,&
37 non ſeparatè,vnum conſtituunt foculare,Bald.l.1. ff.quod cuiuſque vniuer. nom.Ripa l.4.§.actor ff.de re iudicata licet omnes lucrentur, habeantque peculia caſtrenſia, vel quaſi, vt Bald. l. etiam C.de exequutione rei iudicatæ, ſecus ſi ſeorſum habitant, tunc enim licet viuant de paterna ſubſtantia, faciunt ſeparatum foculare, Bald.d. l.1. & l.ſi cui dulcia ff.de vino,& oleo leg. verſ.amplias, & latius hoc excutit Boerius dec.212.num.4. quando filiorum ſeparatio conſtituat ſingularem focũ, & quomodo procedat, Capyc.in inueſtit.verbo collect.& vnio fratrum adeo
38 eſt priuilegiata, quod patre immune mortuo, ea immunitas continuatur ad filios degentes in cõmunione,vt Surd. dec.123.Focum tamen non conſtituũt milites ordinarij,nam Princeps qui exi
39 mit à ſolutionibus debet ſibi excomputare l.actores vbi Luc. C.de exactoribus Alex.conſ.130.volu.2. Boer.deciſ.213. Item deduci debent immunes propter numerum duodecim liberorũ,
40 Viduæ quæ ſolæ ſunt,nam ſi filios habent focum conſtituunt, perſonæ inhabiles,& pauperes miſerrimi,Capy.præcit.loco. Forenſes ſi habeant domum, & bona,non enim per hoc ibi debent aggregari, ſed vbi domicilium habent
41 leg.libertus ff ad municipal. nam perſona pro rebus eſt in munere, & magna fuit controuerſia, an quis poſſit collectari pro ſuo foculari in loco origi-

ginis, vel domicilij, vel vbi poſſideat bona, de quo articulo Bald.conſ. 139.
42 vol.3.dicit quod munera patrimonialia debent ſolui, vbi quis domicilium tenet l. aſſumptio,vbi gloſ.ff.ad munic. niſi habeat bona in loco originis,tunc ibi ſoluet ratione ęſtimi,& in alio loco ſoluet bona tenentia, ſed idem Bald. conſ.226. eod.volum. diſtinguit quod focum, & collectam non patitur, niſi quis efficiatur ciuis,vel incola,tunc eo conſtituto ibi tenetur ſoluere,etiam de bonis alibi ſitis gloſ.l.reſcripto §.fin.ff.
43 de muner. Hodie conſtituta eſt prag. quod vbi fumat ibi ſoluat per Comitem de Lemos ſub tit.de admin. vniu. cap.4.& vide Seſe tract.de inhibit.c.4 §.1.& latius dec.7.vbi ſi pro rebus alibi ſitis incola, vel ciuis poſſit collectari,vbi firmat quod ſic, ſi ibi non ſoluatur bonatenentia,nam ſi ibi ſoluit, non debet duplici onere grauari, gloſ. & Bar.l.1.C.de mulier.in quo loco lib. 10 Socc.conſ.74. volum.1. & ſolutio quæ fit extra locum non ſubditum non po-
44 teſt dici collecta; cum ea imponatur perſonæ pro rebus,ſed perſona non ſubiecta non poteſt cogi, ideo ſolũ onus rebus indici ſolet,quod bona tenentem nominant,vt Seſe d.dec. Aliaque multa eſſent dicenda, ſed vltra ſuſceptam prouinciã nolo progredi, ſufficit enim terminos adnotaſſe, & vide ad hanc materiam quæ notat Affl. quæ ſint regal. verſ. plauſtrorum. Vnde hodie Princeps hæc ordinaria onera exigit, extraordinaria imponit de cõſenſu populi,vt Tapp.ibi,& Capy.ſicque & donatiua, pro quibus fiunt repartitiones
45 ſolutionum per focularia, nam de iure non poteſt onerare collectis Regnum niſi in caſibus à Papa Honorio declaratis,& in Reg.Cam. regiſtratis,Iſern. & Affl.conſtit. quamplurimum; nam Romana Eccleſia Domina proprietatis huius Regni, potuit declarare,& capitulare pro Regno, Andr. §. nec Dominus num.45.de prohib. feud.aliena.
46 numerat caſus adiutorij conſtitutione pactos, Capyc. verbo collecta pro redimenda perſona Domini,pro defenſione Regni,pro militia filij, & fratris, ac pro maritanda filia, vel ſorore, his caſibus licet collectare Regnum,vſque ad ſummam 15000. vnciarum, vt ibi Capyc.in alijs neceſſitatibus debet vti ſuis introitibus, & marſupio ſuo manus imponere, Lucas l.agros C.de fund.limitro.lib.10. Iſern.tit.quæ ſint regalia verſ.extraordinariæ collectæ, & extra eos caſus non licet Principi impoſitiones, exactiones, gabellas, & alia onera imponere;licet Regnum noſtrum,vt dixi in neceſſitate Regis ob tot bella quæ ſuſtinet, quia vix ſuppetunt red-
47 ditus,ob tot impenſas, pro conſeruatione Regiæ Coronæ,ſemper noua donatiua ei præſtat, repartiendo per focularia quæ voluntariè præſtat, Regi enim ſuccurrere, & donare licet Frec. auctor.3.num.26.de ſubfeud.Theſſau. dec.157.de quibus omnibus regalibus impoſitionibus quæ Regno fieri poſſint poſt hæc latè Reg.de Ponte in ſuo tractа.tit.de regal.impoſition. per plura capita.

Et redeundo ad noſtram pragmaticam,coniungendo vltima primis, nam ſatis textus noſtri concluſionem,firmauimus ex probatione prædictorum à maioritate rationis, quod ſi non licet Regi,qui dicitur Dominus perſonarum
48 ſecundum Iſern. in proœmio feudor. multo minus hoc poteſt licere, & eius Baronibus inferioribus, & ab eo inueſtitis,authen.multò magis C.de ſacroſan Eccl.& quod nullo modo liceat Baronibus collectare, onera imponere,& adiutoria petere, niſi in caſibus à iure deſtinatis,dixi ſupra 1.pragm.2.p. vbi
49 hoc latè excuſſi,Crau.conſ.132.num. 10.Nacta conſil. 406. Ioſeph Seſe nouiſſimè de inhibitio. cap. quarto, §. 3. benè.

Quid verò ſignificent iſta nomina poſita in textu noſtro, de gabella, col-
50 lecta,datijs,tributis,& impoſitionibus; vide ſingulare cõſ.Gram.in ciu.69.vbi nouiſſimè omnia nomina onerum realium adnotat,Bertazz. in tract. clauſu-

la-

latum, & poſt eum Petra de poteſtate Princ.fol.24 qui omnia ſignificata recenſet, ad quem recurras; Adde tamē pro terminorum cognitione, quod collecta minus mixtum dicitur, quia perſona obligatur pro rebus Bar.l.1.C. de mulier.Bertazz.clauſ.21.gloſ.9. differt
51 à gabellis, ſeu datijs, quæ idem Important, ſolum gabella, ſeu datium eſt quod imponitur pro rebus mobilibus, ſeu fructibus, & induſtrijs, & idem etiā importat quod vectigal Bertach. tract. de gabellis, & Gram.conſ.ciu.69. quæ nomina non ſunt cognita de iure, ſed
52 ſub nomine vectigalis veniunt, quod pro rebus inuectis, vel euectis competit. Pedagium quoque nominari ſolet, Bertazz.clauſ.30.glo.11, cum ſequen. Boſſ.tit. de vectigal. & licet hoc collectæ munus mixtum dici debeat, quia perſona obligatur pro rebus, tamen quando res non allibrantur, nec in æſtimo ponuntur, nec gabellæ habent perpetuam determinationem, extraordinarium munus dicitur, ideo bona non ſunt obligata pro gabella, & datio, Inde ad quemcunque immunem tranſe-
53 ant, ea immunia tractari debent, & proindè ad gabellas vini, frumenti, & ſimilium non tenentur, quod contrariū eſſet, ſi bona eſſent allibrata, & cataſtata, quia tunc tranſeunt ad quemcunq; etiam immunem cum onere ſuo, & pro
54 inde clericos pro bonis ad eos peruentis, cum oneribus realibus collectarum ſubmiſſis, ipſos eſſe obligatos conſtitutum eſt, Doct. in conſt. Regni prædeceſſorum, & ibi Dom. Tapp.num.4. Idem in tributis, & cenſibus, aliſque oneribus rebus impoſitis, nam quia res ſunt affectæ, tranſeunt cum ſuo onere c.Regni 99.Carau.ritu 229. Marant.conſ. 99.Camp.de vita, & honeſt.cler.n.47. cum ſeq. quæ omnia nota. In Regno verò, in aliquibus Terris viuitur per collectas, in alijs per gabellas, & an ordo poſſit mutari contra ſolitum, vide Campan.cap. Regni 167.in cap. in Kalendis. Et ſi onera realia imponere non poſſunt Barones, tanto minus, & ſeruitia perſonalia, & angarias, cum perſonæ ſint digniores rebus l. Iuſtiſſimè ff.
55 de ædilitio edicto. Angaria ſecundum Lucam l.cum te C. de munerib. patrimon. eſt munus præſtandorum operum de perſona, expenſis Domini, dicit de perſona; nam alias diceretur munus leg. modios C. de ſuſceptoribus libr. 11. Perangaria dicitur, quando quis tenetur ſubire munus ſuis, & non Domini expenſis l.1. C.de curſu publico, & angari. Affl. conſt. proſequentes; intellige ſi vaſallus habeat modum ſealēdi, & ſuis ſumptibus vacare ſeruitio iniungendo, alias ſi nimis pauper, expēſis Domini tenetur ſeruire, & non alias l.ſuo victu ff de operis libertorum cum
56 lege ſequ. nam à liberto ad vaſallum validum eſt argumentum; Idem procedit ſi ſeruitia iniungerentur extra territorium, nam expenſis Domini vacare debet, argum. l.quod niſi fiat cum l.ſequen. ff. de operis libert. Specul. tit. de
57 feud. §. quoniam verſ.26. Iacobin. de feud.verſ. & promiſerunt, Ardizz.cap. 5.& 6.& Maſtril.de magiſtr.lib.3.c.10 num.336. Quæ munera ſecundum Capyc.dec.168. fuerunt in vſu, etiam tē-
58 pore, quo Romani imperabant, & etiā poſt translatum Imperium, & poſt Imperatores, etiam Baronibus fuit conceſſum habere vaſallos angarios, vel perangarios, qui vaſalli vltrà ſubiectionē, opera vilia, & ſordida præſtabant; nam vt dicantur munera angaria, aduertas,
59 oportere munera eſſe vilia, & ſordida, alias enim dicerentur munera perſonalia, quod ſigna, leg. munera ff. de muner.& ſingula declarat Gramm.conſi. ciuil.12. & 13. Quando vaſalli dicantur angarij, vel obligati ad aliqua ſeruitia, & onera, nam magnum onus eſt angarij, nō enim poſſunt reddere à ter-
60 ra, nec clericari ſine Domini licentia, in conſtitutione Regni, proſequentes, Inde tales vaſalli ſi recedant, poterit mandari per ſuperiorem, vt recedāt, & ſic obſeruauimus in Regia Audientia Calabriæ, vbi Barones ſucceſſores à Biſiniano, habent has prærogatiuas, &

Baro

Baro Rotæ, mediantibus prouiſionibus Collateralis, nobis commiſſis, petebat Commiſſarium pro reuocandis, & capiendis ſuis vaſallis, & conceſſimus; tanto magis quod ea terra eſt nimis exhauſta,& vacua omni fructu,& perſonis.& ſic Dom. de Ponte in tract.de poteſta.Proreg. fol.57. & melins Paris tract.de ſind.tit. de exceſſ. Baronum fol.13. vbi multa notabilia ad hæc, & limitat, niſi vaſallus nollet redire ob mala tractamenta, quam auctoritatem adduxi contra dictum Baronem, dum reuocabat vnum,qui degebat in terra Sancti Iacobi,& allegabat,& probabat multa ad excuſationem, vt non deberet redire, & ſic fuit deciſum ob hanc limita. Aduerte tamen,quod Baronibus videtur hoc licere non ſolum aduer
61 ſus vaſallos angarios,ſed competat ius reuocandi quemlibet vaſallum qui ſe transtulit à ſua terra, argum.l.fin.ff.de decr.ab ordine l priuilegio C.de incol. lib.10.l.vn. C.ſi curialis relicta ciuitate,alias Baronum terræ diminutionem paterentur, nam, & Vniuerſitatesmet poſſunt ſtatuere ſub pœna ne quis relinquat territorium Andr.conſt.Regni quiſquis Affl cap.1.verbo angariæ tit. quæ ſint regalia Maſtrill. de magiſtra. lib.4.cap.18.num.83 ſed quicquid ſit, non vidi hoc obſeruatum,nec puto obtineri poſſe niſi ex magna cauſa,ſi terra eſſet depopulata,nam eſſet contra libertatem talis reſtrictio.& poſſet ſubſtineri in caſu præcedenti in angarijs, & non in alijs. Et proinde non dicuntur vaſalli angarij, quia tenentur dare
62 Aerarium,Camberlingum,& Exactorem Baroni,vt Capyc.& Gramma. ibi nam dicuntur munera, quæ ſecundum qualitatem perſonarum,& conſuetudinem loci ſunt iniungenda, nobiles au-
63 tem ab iſtis eximuntur l. munerum §. patrimoniorum, & §. ſordidorum ff. de muneribus, aliquando aduenæ, Iacob.de feud.in fine tract. tit de Roidis Affl.in conſtitutio. quiſquis, iſtas vero angarias Rex de nouo perſonis indicere non poteſt, Luc. de Penna l.1.C.de cap.ciuium Capyc.loco præc.num.10. Affl.cuius nullus eorum meminit, in conſt.Regni adſcriptitios; licet namq; dicatur Dominus perſonarum, non tamen eos poterit facere ſeruos, vide rationes per Vaſq.cap 50. num.3. benè. Angaria enim ſpecies ſeruitutis eſt,Lucas l.ne diutius C. de agricolis Affict. ibi, licetque conceſſio fiat à Principe, cum angarijs,& perangarijs, intelligitur clauſula hæc ſi hæ inſunt,vt declarabimus infra pragm.16.Barones verò
64 ex pacto etiam conſentientibus vaſallis non poſſunt quærere hæc iura, ſine regio aſſenſu,vbi de conſtitu.quia frequenter; Et in Regno Rex relaxauit has ſeruitutes, ita vt ſufficiat ſolum ſolutio munerum ordinariorum,& extraordinariorum,ſic Gramm. voto 33 nu. 25.Vrſill.dec.388. nam ſi diximus ſupra 1. pragm. quod Princeps non poteſt diſponere ſuper iure gentiũ,quanto minus poterit ſuper iure naturali; ſeruitutem inducendo,vt Gramm.dec. 65. vnde vt abſoluam hanc primam partem,non eſt dubitandum quod Barones onera indicere non poſſint, niſi legitima præſcriptione eſſent muniti, vel legitimo priuilegio; Diximus ſupra 1.pragm.& Iacob.tit.de homagijs,qui refert,vnde ortum habuerint hæ ſeruitutes,dicens principium habuiſſe à cõdemnatis ad mortem naturalem, qui vt ipſam euitarent, ſupplicabant, vt tranſmutaretur pœna in has ſeruitutes & meminit Capyc. dicta dec.& adhæc ſatis.

In ſecunda parte adnotatur, quod
65 Barones non debent cogere vaſallos, vt pro ipſis fideiubeant, niſi in caſibus à conſt. Regni poſitis. Ratio eſt quia contractus debent eſſe liberi l.ſicut C. de actionibus, & obligationibus, dixi abundè 1.pragm.3.parte,ibi quod Barones cogere non poſſint vaſallos ad ſibi vendendum. Conſtitutio verò Regni quæ incipit ſi vaſallus cogit fideiubere in ciuili, vel criminali, quando ab eo beneficium feudi acceperit,tunc enim tenetur correſpondere, niſi fide-

iuſſio eſſet magna,& ſuſpecta, tunc vaſallus licitè poſſet contradicere,cum eſſet perdere, quod lex non permittit l.cum de indebito ff.de probat.& Affl. dicta conſtit. præter hoc Baro nullum ius habet petendi fideiuſſiones à vaſallis licet in magna eſſet neceſſitate, vel carceribus poſitus, Boer.dec.128.Proceditque in vaſallo feudi,non in vaſal-
66 lo ciue,qui multum differunt cap.in cauſis §.vaſalli de pace cōſtantiæ Capyc.dec.162.nu.14. ſolum enim filius cogitur pro patre fideiubere in neceſ-
67 ſitatibus,Boer.deciſion.128. alias licitè poteſt exhæredari,Vrſil.deciſi.308. num.25.nam & è contra pater cogitur fideiubere pro filio l. ſi quis §.1.ff.de excuſation.tutor. quem textum ſingu-
68 lariſſimum dicunt,quod pater pro munere filij cogatur fideiubere,ſic textus in l.fin.ff.de ſuſpectis tutor.ſed tex.l.3. §. ſi filius & l. æſtimationem ff. de muner.& hon.ſunt de directo contrarij,vide conciliationem Add.ad Bar.d.l.fin. ff de ſuſp. tutor. Alias ſi Baro cogeret vaſallum, nulla eſſet fideiuſſio, nota conſ.Gramm.91.& 95. in ciuilib. in terminis huius quæſtionis, quod in dubio præſumitur metu extorta,tanto magis ſi præcederent minæ, vel ſi expectarent corporis cruciatum,ſi nonobedirent, vt dixi in præcedenti pragma. quamquam non ommittam vnum notabile,quod certa die mihi fecit honorem,quod metus illatus fideiuſſori non
69 nocet tertio creditoti ignoranti, quia alias non contraxiſſet, ſi ille qui paſſus eſt metum non interueniſſet,Vrſil.dec. 246.Crau.conſ.121. ad inſtar ſimulationis; nam ſi de ea ſimulatione non participat alter cōtrahens,non eſt apta
70 reſcindere contractum,Reg.de Ponte conſ.2.nu.85. Affl.dec.263. in fine,& ibi Vrſil.qui dicit hanc opinionem non eſſe in Sac.Conſil.receptam, de Ponte conſi.17.parte 2.Gaſpar Theſſaur.deciſ.51.

Tertiò principaliter notatur, quod
71 res peſſimi exempli eſt, quod Barones eligant,vel eligi procurent Syndicum, & Electos, vel alios Officiales Vniuerſitatis ad eorum votum, & ſint perſonæ, quæ ex eorum arbitrio dependeant, quod maximi detrimenti ſolet eſſe miſeris vniuerſitatibus, & ex indè magnæ ſolent oriri controuerſiæ inter Barones,& Vniuerſitates,vbi ſunt lites,in electionibus prædictorum officialium, ſæpè enim ſæpiùs accedit Conſiliarius,
72 vt vidi Solofræ, & Grauinæ ſingulis annis,abſtineat Baro, ac permittat ciues liberè eligere fuit pluriès decretū; ac ita inter Vniuerſitatem Biccari, & Baronem. Actuario Figliola, & quod licito iure poſſit peti Commiſſarius, ſi ſunt lites inter Baronem, & vaſallos notat Amendola ad Franchis deciſio. 210.

Sed ex verbis noſtræ pragmaticæ oritur dubitatio, dum dicit (quod Barones non eligant, vel eligi procurent, vt officiales ad eorum libitum creentur) & ſic videtur quod hæſitetur, cui competat electio dictorum officialium; Scias quod de iure nominatio, & electio ipſorum officialium eſt ipſius Vniuerſitatis,ſuorumque ciuium l.2.C.de
73 decurioni.lib.10.vbi omnes hanc electionis materiam notant. Concordat Regia pragm.2.tit.de admini.Vniuerſ. quod electiones Decurionū fiant liberè per ciues, & confirmatio exequatur per eos,ad quos de iure, & legitima conſuetudine ſpectat,per prædicta formalia verba. Multi Barones ſibi uſurparunt electionem,& confirmationem, & ex conſuetudine antiqua prætenderunt hanc iuriſdictionem,ſed dum in conſilio mota fuiſſet hæc lis inter Baronem,& Vniuerſitatem Balneuoli,ubi Baro prætendebat quod ciues deberēt nominare duos Syndicos, duaſque partitas Decurionum, de quibus ipſe prætendebat eligere aliquos, ad ſui libitū, ſtante longa poſſeſſione, etiam ante pragmaticam, fuit iudicatum contra eum,& ſimiliter cum Barone Mottæ,ut per D. de Franch. dec.210. quod electio fieret liberè per ipſos ciues,& non per Baronem,qui habet uocem pro ut

unus

vnus ex ciuibus in opponendo, & no-
74 minando, Anna alleg. 15. non vero ha
bet electionem, cum electio debeat fie-
ri per ciues, & per maiora ſuffragia, D.
de Franch. dec. 164. & licet Pragma-
tica dicat, quod electio fiat ſecundum
ordinem conſuetum, intelligitur, ita vt
non refragetur diſpoſitioni iuris vt be
nè Franch. d. dec. 210. ſed contra hanc
dec. inſurgit Rouit. ſuper pragm. 1. de
75 admin vniuer. dicens ius non refraga
ri, vt ciues liberè nominent duas parti
tas ex quibus Baro vnam eligere ha
beat ſi erit in tali conſuetudine legiti
ma præſcripta. Sed contra eum D. de
Ponte in ſuo tract. tit. de abundantia
§. 1. num. 5. qui defendit dec. Sac. Con-
ſil. Sed D. Rou. in hac ſecunda impreſ-
ſione iterum tuetur ſuam opinionem,
aduerſus de Ponte.

Verum multæ populoſæ Ciuitates
76 eligunt certum numerũ quinquaginta
plus, vel minus, quibus dant auctorita-
tem faciendi conſilia, & electiones, &
non tota Ciuitas congregatur, cum eſ-
ſet impoſſibile onmes congregare, &
audire tot ſententias, prout ſeruatur
Tarenti, Melfiæ, & in alijs multis Ciui-
tatibus, nam de iure Vniuerſitas poteſt
dare auctoritatem certis perſonis in
omnibus pertinentibus ad ipſam, & e-
tiam ſi ſpeciale requirerent mandatũ,
Maſcard. de prob. concluſ. incip. Electi,
Franch. dec. 609. Quod idem obſeruari
77 videmus in Regno, in quo per optima
tes deſtinatos ad regimen omnia gu-
bernantur, cum eſſet difficillimum om-
nium Regni ciuium ſuffragia conuoca
re, ex textu notabili, l. item eorum §.
parui enim refert ff. quod cuiuſq; vni-
uerſitatis nom. Maſcar. de prob. concl.
incipien electi, & Franchis dec. nouiſſi-
ma 609. Itidem obſeruatur in electione
78 Imperatoris, nam ſeptem Germaniæ
Principibus tributa eſt eligendi facul-
tas, vt benè Couar. pract. quæſt. cap. 1.
num. 4. Solet etiam Ciuitas diuidi per
quarteria, & omne quarterium ſolet ha
bere certas perſonas, quæ pro eo com-
pareant in conſilijs, licet vt inquit Mar.
Anton. Surg. de Neapo. illuſtr. cap. 12.
79 num. 59. Vniuerſitates non poſſint di-
uidi, niſi ex antiquiſſimo hoc eſſet re-
partitum, ſine licentia Proregis: Iſtis ca
ſibus non requiruntur omnium ciuium
ſuffragia, ſed deputatorum tantum, ſed
data pro vera opinione D. Roui. quam
in quamplurimis partibus ſeruatur, ſi
Vniuerſitas nominet, nouum regimen
data facultate eligendi, an poſſit Baro
impugnare, vt iterum fiat nominatio, ſi
80 nominati ſunt contra formam Regiæ
Pragmaticæ, quia debitores, vel non
vacauerunt tempore à iure præfixo, &
ſimilibus cauſis, & an nominatio de-
beat fieri de inhabilibus, vel ex inte-
gro, dùm caſus acciderit in Regia Au-
dientia, dicebant Aduocati Baronis, qđ
electio erat nulla, quia indiuiduus eſt
talis actus, & vtile vitiatur per inutile,
ad tex. in cap. meſſana, & cap. quia pro
81 pter de elect. & ſic ibi Cardin. Imol. &
Alciat. l. 1. § ſi mihi pamphilum num.
4 ff. de verbor. oblig. Contrarij replica-
bant dictam opinionem procedere,
quando ſtatutum eſſet, vt electio fieret
de habilibus, tunc forma eſſet præſcri-
pta, qua non ſeruata totus actus eſſet
nullus, ſecus ſi non adeſt prouiſio iuris,
vt talis congregatio, & electio fiat de
perſonis habilibus, nam tunc eſſet fa-
cienda iterum electio de illis reproba-
tis, data oppoſitione, & ſic Cabed. dec.
84. num. 15. par. 2. & ita fuit deciſum.
Quid ſi Baro non ſit in loco, & non reli
querit Vicarium pro electione facien-
81 da, an poſſit ipſa Vniuerſitas eligere
quod ſic D. Rouit. pragm. 2. de admin.
Vniuerſ. vbi multa alia adnotat. Sed ali
quando, nec electio, nec nominatio fit
per Barones, qui termini ſunt diuerſi,
Bald. l. ſi adſcribatum C. de appellatio.
aliud enim eſt nominare, aliud eligere,
83 ſed ſolet ſpectare ad eos confirmatio,
hoc non eſt contra ius, ſed quandam
obedientiam ciuium, & prærogatiuam
Baronis deſignat. vndè exiſtente con-
ſuetudine, ea ſeruanda eſt, Franch. ibi
dec. 210. num. 3. Dico de mera confir-
matione ſimplici, ſecus ſi confirmaret,
&

& eligeret,tunc enim licet populus ve
rè eligeret, tamen quia iuriſdictionem
caperent ab ipſo Barone,ab ipſo eſſe
84 creatos multi opinantur,Didac.pract.
quæſt.cap.4.verſ.2. concl. quæ ſi eſſet
ſubſtantialis, eſſet inſignis, actus enim
à confirmante, non à nominante vires
accipit l.teſtamenta ff.de teſtam. tute-
la Marc.Anton.Surg. fol.163. nu.41.
benè Mont.in terminis pragm. 2. de
adminiſtr.vniuerſ.num.106. nam con-
firmatio fit de electo,ſed electio dat ius
Bertazz.de clauſ. fol.33. Seſe dec.15.
Quod conduceret etiam ad hoc,nam
ſi dependerent ab ipſo Barone in affi
85 ctibus emergentibus, eſſet ad ſuos of-
ficiales appellandum, quæ dubitatio
non procedit,quando ab ipſamet Vni-
uerſitate creantur,vt in materia appel-
lationis factæ à Catapanis,diſcutit D.
de Franch.dec.511. Vlteriùs limitan-
tur prædicta,non procedere in electio-
86 ne Magiſtri iurati,qui ratione iuriſdi-
ctionis quam habet denunciandi cri-
mina,capiendi malefactores, vt Gram.
conſti.intentionis; Camp.latè cap.Re-
gni, Ad quietem & cap. etiam ſtatui-
mus,cap.ſubditorum, vbi multa de per-
tinentibus ad hoc officium,& eorum
punitione,ſi ipſum negligenter, & do-
loſè exercuerint,& Menoch.de arb.iu-
dic.caſu 323.nu.15. Habetque etiam
87 officium annexum Præfecti vigilum
circa excubias nocturnas, vt in mea
patria,& multæ Ciuitates habēt in hoc
officio multas prærogatiuas,vt Poten-
tia,Ferrandina,Venuſia,& aliæ,quam-
quam de iure,circumſcripto hoc priui-
88 legio creatio Capitanei ad guerram
pro cuſtodia Ciuitatis nocturna,vel di-
urna ſpectare ad Baronem, dicant Do-
ct. Guid.Pap.dec.631.num.10. Boer.
dec.214.Dom.Tapp. in cap. Regni ad
quietem,Anna ſingular.63.&ideo vbi
adeſt officium M. Iurati, ipſi competit
talis cura,& creatio cuſtodum;niſi con-
traria adeſſet conſuetudo; Quæ tamen
vniuerſitates non poſſunt conferre iu-
riſdictiones, vt in conſtitutione Regni
cum ſatis,& proinde iſtorum electio ad
89 Barones pertinet cap.Regni Robertus,
& nota pro regula, quod in omnibus
vbi iuriſdictio eſt conferenda,licet Vni-
uerſitates habeant ius eligendi,tamen
90 confirmatio eſt facienda per Baronē,
vt D.Rouit.loco cit.nu.54.Vniuerſita-
tibus tamen demanialibus eſt conceſ-
ſum,vt ipſæ poſſint ſibi eligere D.de
Franch.dec.43. In conſilijs verò,vltra
quod Baro vt ciuis habet vocem, ta-
men habet auctoritatem, vt ſine ſua
licentia conſilia non poſſint conuoca-
91 ri,alias poſſet congregantes punire,
Barr.d.l.2.C.de decurion. l conuenti-
la C.de Epiſc.licet Grau.conſ.4.quem
ſequitur Vrſil.dec.376.n.5. ſubſtineat
opinionem,quod ſi congregatio ſit fa-
cta pro vtilitate, vel publica neceſſita-
te, non oporteat requirere licentiam
92 Baronis,vel officialis; Tamen nouiſſi-
mè per Franch.dec.446 eſt deciſum
non poſſe congregari vniuerſitates,ſi-
ne licentia,& ad Grau.poteſt reſponde-
ri,quod ille actus ſubſtentatur, vt non
ſit punibilis, ceſſante dolo,propter illā
neceſſitatem; non quod fuerit verè li-
citus,adeò quod in tantum eſt verum,
quod ſi eſſet tractandum aliquid con-
tra Baronem,vel eius officialem,adhuc
eorum licentia eſt impetranda,licet nō
concederetur,Ann. ſing.367.vel à ſu-
perioribus requirenda,qui ſolent con-
cedere determinatas vices ad ſe con-
gregandum pro dictis cauſis, vt Fran-
ch.d.dec.Item quando fit congregatio
pro neceſſitatibus priuatis inter illos
93 de regimine fuit prouiſum, quod non
ſit neceſſe licentiam petere; ita inter
94 Vniuerſitatem Piſticij cum Barone,
Actu.de Felic. & inter Vniuerſitatem
Vegiani, & Iacobum Dentice,ratio eſt
quia decuriones ardua non poſſunt ex-
plicare ſine publico parlamento, ſed
ſolum negotia parua, ideo in talibus
95 non requiritur tanta ſollemnitas,Ma-
ran.conſ.28.num.10.Ozzaſch.dec.95
num.13.Doct.l.ambitioſa ff.de decret.
ab ordine facie.Et ſimiliter nec Baro-
96 nes,& plateæ poſſunt Neapolim con-
gregari,ſine licentia Proregis, Minad.
con-

97 conſtit. Regni in aliquibus, ſicque nec poſſint congregari pro mittendo legatos ad Regem ſine Proregis licentia, ſiue pro cauſis contra ipſum, ſiue pro negotijs Vniuerſitatis, vt latè Marcus Anton. Surg. de Neapol. illuſtr. cap. 25. num. 23. Licentiam verò an teneatur præſtare ciuibus, Iudex ciuilis, vel cri-
98 minalis, vide nouiſſimam deciſionem, de Franch. 388. & Annam ſing. 368. & Vrſill. deciſio. 365. quibus caſibus non ſit neceſſaria iſta petitio licentiæ, notatur à prædictis.

Vlterius textus noſter poſtquam expreſſit quod non licet Baroni procurare, vt ad ſui arbitrium eligantur Syndici, & Electi, ſubiungit (nec alij officiales) dixi alias pragm. 8. quod regimen Vniuerſitatum in duas partes diuiditur, vnum ad Regem pertinet, vel ſuos
99 inueſtitos quo ad iuriſdictionem, aliud ad Vniuerſitates quo ad adminiſtrationem, quæ habent ſuos officiales pro regimine, & conſeruatione earum l. 1. ff. de decretis ab ordine fac. Bal. l. nulli ff. quod cuiuſque Vniuerſitatis num. 3. Bart. in tract. de regimine vniuerſ. & in pertinentibus ad eius ſtatum poteſt ſtatuere l. omnes populi ff. de iuſt. & iure latè Aret. §. ſed ius ciuile inſtit. de iure natur. Afflict. quæſt. 3. in prælud. conſt. Auend. de exequen. mand. lib. 1. cap. 8. Guttier. de iuramen. confir. par. 1. c. 38. nu. 4. ſic enim poſſunt conſuetudinem inducere l. de quibus ff. de legibus ſic, & ordinationes, vt Iaſ. d. l. num. 8. cum ſeq. Sed dubium eſt an poſſint pœnam
100 imponere, varij varia dixere, nam alij quod non, quia eſt iuriſdictionis pœnam imponere, Alij quod poſſunt Vniuerſitates ponere pœnam, & illa ſubſtinentur in vim pacti, dum congregatur, vt pro tali contrauentione tanta pœna ſoluatur, nam valet, dummodo pars applicari dicatur Curiæ, & alia Vniuerſitati, ſic Roland. à Valle conſ. parte ſecunda 99. Qui hanc communem opinionem dicit, Bartol. l. ambitioſa ff. de decr. ab ordine faci. Auenda. d. cap. 19. lib. 1. Io. de Plat. aſſerit ſic obſeruari l. 1. C. de vſur. fiſc. li. 10. & quod non indiget approbatione Baronis, Rolan. conſ. 3. vol. 1. Guttier. de iuram. confir. cap. 38. nu. 4. vbi latè hoc excutit, niſi eſſent ſtatuta concernentia aliquod cōtra ius tertij, vel alterans ius commune, tunc ſuperioris conceſſio requiritur vt ibi Guttier & Affl. d. quæſt. 3. in prohem. conſt. & nouiſſimè Ioſeph Seſſe dec. 91. latè, qui cœteros coaceruat. Et in his quæ pertinēt ad vnum, alter non debet ſe intromittere, vt pragm. 1. de iuriſdictionibus non turbandis, & dicā infra pragm. fin. de iuribus pertinentibus ad vniuerſ. quæ non poſſunt pertinere ad Barones, & è contra. In tantum ꝙ non poſſunt ſe intromittere Barones in adminiſtrandis bonis Vniuerſitatū, nec poſſunt directè, vel indirectè cōducere gabellas vel alios introitus ſuę Vniuerſitatis ſub graui pęna, vt ex prag.
101 Comitis de Lemos in p̄termiſſis ſub tit. de adm. Vniuer. c. 8. f. 396. Nec pōt interuenire in parlamento Amendola ſic deciſum refert ad dec. Franch. 210 n. 78. Hinc quò ad electiones Officialiū ſimiliter dico, quod nominatio, & electio, tam Syndicorum, quam Electorū
102 q̄ Catapanorum, ſeu Graſſeriorū ad Vniuerſitates ſpectat, ſic electio Cuſtodum portarum, & territorij, Rip. in tracta. de remed. ad conſeru. vbert. n. 184. Et electio Catapanorum, ſeu Graſſeriorum de generali conſuetudine ſpectat ad Vniuerſitates, ſed de iure contrariū vr̄, vt Anna ſing. 60. l. 1. §. cura carnis ff. de offi. præf. vrb. vbi ad Præſidē dicit
103 tex. pertinere tale munus, & Baro ſtat loco Præſidis, vnde ipſe præferendus, quàm Vniuerſitatis regimen, & ex l. fi. ad l. Iul. de annona, eſt prohibitum cōmunitati aſſiſias imponere, & ita Decian. tract. crim. to. 2. lib. 3. tit. de fraud. ann. vnde vbi non eſt conſuetudo legitimè præſcripta, Barones de iure habēt fundatam intentionem, vt innuit etiam Franch. dec. 511. nouiſſ. D. Tap. ſuper iure Regni fol. 431. And. c. 1. §. poſt natale de pace tenen. & dixi latè prag. 1. Item creare cuſtodes pro excubijs facien-

104 ciendis de nocte, vel die, ad Vniuerſitates ſpectare, dixit Ripa tract. de remedijs ad conſeru. vber nu. 184. Item pro cuſtodiendo territorio, Ripa ibi, licet contrarium teneat Guid. Pap. dec. 631. nu. 10. tamen prior opinio eſt recepta, vt d. conſt. Regni ſi damna clandeſtina, vbi pro damnis datis in territorio, Vniuerſitas tenetur de mala cuſtodia, Item ius eligendi Medicos, alioſq;
105 Magiſtros artium liberalium, nam quia tractatur de vita ciuium, & bona educatione filiorum, ad Vniuerſitates ſpectat l. 1. ff. de decur. Antibo. tract. de mun. vlt. par. Verùm Barones habent auctoritatem, & iuriſdictionem cogen-
106 di, priuandi negligentes, puniendi contrauenientes, vt Guid. Pap. præcit. deciſ. Hinc videmus ſimiles ordinationes à ſuperioribus dirigi Vniuerſitatibus pragm. 1. tit. de perſeq. malefact. & licet cuſtodia Ciuitatis, & murorum ſpectet ad Vniuerſitates l. ſacra § muros ff. de rerum diuiſ. Vbald. tract. de collec. num. 39. tamen cuſtodia caſtro-
107 rum, & fortalitiorum ad Barones ſpectat, quia eorum eſt dominium, Franch. dec. 78. ſed creatio Barricelli, vt dixi ad Baronem ſpectat.

Item Vniuerſitates creant Oecono-
108 mos, Procuratores, Rectores cõfraternitatum, & hoſpitalium, & licet in hoc potius Epiſcopi, quam Barones prætendant ius, tamen diximus 8. pragm. 2. p. quod ſi loca fuerint erecta ab ipſa Vniuerſitate, ipſa creat officiales, Reg. de Pon. conſ. 18. latè. Adde Montan. prag. 1. nu. 104. de admin. vniu. ſed in hoc eſt attendenda fundatio, vel conſuetudo; & Epiſcopus vti. paſtor poterit viſitarẽ, Crau. conſ. 238. nu. 13. & Mont. ibi n. 207. de quo articulo dixi ſupra prag. 8. p. 3. Multoties verò Vniuerſitates ẽt habent iuriſdictionem ex antiquiſſima memoria eligendi baiulos, quorum electio ſpectat ad feudatarios, & non ad Vniuerſitates, quibus ſtatuta eſt pœna magna, ne iuriſdictiones ſibi vſurpent l. 3. in fin. ff. ad l. Iul. maieſt. & in conſt.
109 Regni, cum ſatis ibiq; Affl. n. 9. Capy. dec. 130. nu. 27. qui declarat hanc Reg. conſt. In mea patria Vniuerſitas nominat quatuor; quorũ duos eligere, & firmare tenetur ipſe Baro, nam in multis terris Vniuerſitates habent certas iuriſdictiones ex antiquis, licet iure ordinario exercere non poſſint.

Vltimũ quicquid ſit, cũ in multis terris video iſtas electiones decurionũ, & aliorum officialiũ ex antiquiſſima forſan memoria, quæ titulũ inducit, vel ex alio legitimo titulo, vel vſurpatione, nõ omittendum duxi pro bono officio Baronum, ad ꝙ tendit ſcopus noſter, quod aduertant in his electionibus officialiũ quas videmus ſic deſiderari, non ſine iactura, & depauperatione miſerarum Vniuerſitatum, ex malo enim regimine
110 & inordinata adminiſtratione Ciuitates depauperantur l. 1. C. de frumen. vrb. Conſtantin lib. 10. prout facultates priuatorum ex imprudenti regimine dilabuntur, l. ius alimentorum ff. vbi pupill. edu. & proindè, deſiderantibus nõ ſunt concedendæ, qui namq; cupit non
111 ſine cauſa ſaltem ambitionis, huic non eſt indulgendum ff. & C. ad l. Iul. ambitus & obſeruãdã ſunt aurea verba tex. l. ſcire §. fi. ff. de tutor. dat ibi, obſeruent Magiſtratus non creare, qui volunt ſe ingerere, vel inijcere, quique pecuniã dant. hos enim pęnę obnoxios promulgatum eſt, ſicq; animaduertere debent eligere idoneos, & præcipuè in electione Syndici, in quo verſãtur maius periculũ introituũ Vniuerſitatis, & debent eligi diuites; vt exclamat Affl. cõſt. ma-
112 giſtri Camerarij, hi enim cogũtur benè adminiſtrare, vt ſoluãt de ſuis rebus, ſi malè verſentur, quia ſaltem põt ab eis exigi, & ſic pauperes eligi in Syndicos non debent, paupertas tñ remittitur arbitrio Iudicis, multoties .n. licet perſona ſit pauper, dicetur idonea, nec põt
113 refutari, attenta qualitate morum, ex ſingulari doctr. Caſtrẽ. ff. de ver. ſig l. eũ, Quã perpetuo notes, & aurea appellari põt ſi adſunt alij magis idonei, & ditiores l. 1. C. de potiorib. ad mun. vacand. Num præferri debeant nobiles, quo ad

con

114 cõſiliũ in regendo hi præferuntur nõ quoad negotiorum adminiſtrationem, Iſer.cap.1. de pace iuram.firman. Capyc.in inueſt.verſ.Ciuitatem,Rouit.ſuper pragm. 1.de admin vniuer.& vide Franch.deciſ.253. quando nobiles debeant præferri in honoribus,vel muneribus,Marc.Anton.Surg. fol.154.Capyc.dec.26.& quid in beneficijs, Caſſ. 3.par.conſid.36.latè Maſtrill.tract.de magiſtr.lib.2.cap.8. ad quem recurre Dom.de Ponte fol.18 in ſuo tract.Nec creari debent quos lex prohibet,& re-
115 fellit,vti debitores vniuerſitatis qui præſumuntur ſua occupare C.de debitoribus ciuitatum lib.10 niſi eſſet modica ſumma, Franch.dec.404. num.6. argum.authen.minoris debitor C.qui dare tutores poſſunt,limita etiam ſi Vniuerſitas approbaret, eligendo in publico parlamento,vt Bar d.loco nu.11. Montan ſuper pragm.5.§.17.de adm. vniuerſ Prout litem habentes, nam re-
116 pelluntur,vt Bar. ibi, ſecùs ſi approbarentur,ſic vacatio dari debet ab honoribus ad honores, vt dicam, fallit ſi Vniuerſitas approbat, & eligat, communi conſenſu, vt Montan loc.citato, Franch.dec.609. ſic que, & participes gabellarum.& aliorum introituum leg. penul.§.conductores ff.de iure immunitatis; Nec ſunt eligendi forẽſes,& exte
117 ri,de quibus lex non confidit habere tantam curam, prout in proprijs ciuibus l.2.de offic.prætor.latè Marc.Ant. Surg.fol.154.Boer.dec 153. & proinde ad Reg.Cur.munus datur ciui Neapolitano, vt pro Regente accedat ad audienda negotia Regni,vt Mar. Ant.
117 ibi num.19.Officia enim,& beneficia Ciuitatis potius naturalibus ciuibus quam alijs ſunt iniungenda, tex.eſt in cap.nomine verſ.eligatur 23.diſt. tex. l.3.C.de defenſ.ciuitatum, & latiſſimè Maſtrill.de magiſt lib.2.cap 7. Et propriè ciuibus ſunt indicenda munera, qui etiam ſi ſint abſentes, & alibi habeant conſtitutam habitationem retra
118 hi poſſunt ad ſubeunda munera in loco originis,Vrſil.dec. 384.Et ſi eodẽ tempore ad vtrumque locum erit euocatus, ad locum originis accedere tenetur,vti forum potentius l. aſſumptio ff.ad municipalem,Montan.ſuper prag mat.de admin.vniue.fol.19.num.336. pragm.2. vbi limitat, ſi ibi ſunt perſonæ idoneæ,nam non teneretur, & ita Vbal.tract.de collect.num.31.Maſtril. lib.1.cap 30. nu.109. Item qui mune-
119 ra, & honores ſubijt vno anno debet vacare quinquennio ad eoſdem,ad diuerſos triennio l.1. de muneribus non continuãd. niſi quando alij non eſſent idonei l.honor §.fin. ff ad municipa.De de Franch.dec.210 num.3.Sæpius tamen vidi agitatum, an hoc vacationis tempus detur in fauorem,vel etiam,vt volens admitti poſſit,dubitatio orta eſt ex l.ſponte ff.de munerib. vbi videtur, quod hæc vocatio ſit in vtilitatem inducta, tamen quod nec volens admitti poſſit,vide D de Franch. dec.264. Et quod pendente diſcuſſione ſuper inhabilitatione, vel aliqua ex prædictis exceptionibus contra electum, debet ſuſpendi ab adminiſtratione electus,intetim,vide D.de Franch.dec. 419. ante
120 officij ſuſceptionem,nõ poſt, Franch. dec.609 Procedit tamen id quod dixi in munere cum honore,ſed ſi quis vno anno præſtitit operam ſuam in ferendo onere Aerariatus,vel quid ſimile, non prohibetur ſequenti anno eſſe Syndicus,vel Electus,D.de Franch.dec.210
121 Et ſimiliter idem fuit iudicatum in Conſilio,quod ſi quis vno anno fuerit Catapanus, non prohibetur anno ſequenti eſſe Syndicus,vel Electus quia Catapani non ſunt de regimine, & ſeparatum habent officium. Idemque ſi eſſent Iudices Baiulorum,nam non debent ſtare ſub regula vacationis,& ita deciſum pro Vniuerſitate Olíueti,cum Barone,licet diſpoſitio l. 2. C.de mun. non continu. generaliter loqui videatur,vt vacatio etiam ad alios debeatur ſed poteſt dici, quod illud relatiuum (alia)ſimilitudinem importet,& non di uerſitatem.Item non debent nominari,
122 vel eligi perſonæ inhabiles,& proin-

de infirmi morbo longo excuſantur,& malè eliguntur l. 2. § quem ita ff.de vacat.mun.& l.pen.Aend.cap 19.nu. 16.de exequ.mand ſimiliter ſenes decrepiti glo.l.2.§.fin.ff.de decur.Fontanell.de pactis clauſ.4.gloſ. 10. p. 1.nu. 127. non excuſantur à Conſilio, Bal.l. decernimus num.2.C.de ſacroſ. eccel.
123 Idem ſi alijs officijs vacent gloſ. l. 1. C.quemadm.ciuilia mun.Antibo.de muner.p.3.nu.60. Cabed.dec.84.n.21 Bal.l.ſi vt proponas C. quando prouo-
124 care , Inde conductores gabellarum fiſci, & Vniuerſitatis excuſari poſſunt l.vn.C.quib.muner. excuſ libr. 10.Cabed.d.dec.num.16.& ſic pauperes qui tota die elaborare eſt neceſſe pro victu,nam ſic intelligitur tex.l.ſi.C.de his qui filios,vel pauper. lib.10. Anti-
125 bol.ibi num.46. Montan.prag.2.nu. 233.de admi.vniu.Inquiſiti, vel filijſamil.an poſſint eligi,vide D.Rou.prag. 2.nu.26.cum ſeq. vbi cœtera ad hanc materiam tit.de admi.vniu. Amendol. refert quamplurimos alios caſus deciſ. 210. Sicque idonei, & non prohibiti, ſunt ad munera euocandi,& ita debēt cogi omnibus remedijs opportunis, iuxta l.Imperatores in fin. ff.de appellat. l.ſi ad magiſtratuum C.de decurionib.
126 lib. 10.notat D.Rou.prag.2.de adm. vniuer.qualiter ſunt cogendi,Maſtrill. lib. 1.cap.10.Nec pretio Baro redimere poterit cap.Regni 35. l.æſtimationē ff.de mun.& hon. Pulchra fuit quæſtio,
127 an iſti Caporales litium cum Barone prohibeantur eſſe de regimine , prouiſum fuit inter Vniuerſitatem Lauri, & Marchionem ; Actuario Cioffo , quod ſic,ſecus ſi litigarent cum Vniuerſitate,tunc poſſent eligere,& non eligi:ſed ſi eſſent debitores non poterunt eligi ,
128 nec eligere,quod nota benè,ſic Maſtrill.poſt hæc editus lib. 1. cap. 30.nu. 111. Adde quod ratio eſt, quia iſti tales poſſent confederatos eligere,& per indirectum electi ab eis,colludere præſumuntur in litibus,vnde ſtat mala præſumptio pro nominantibus, Menoc. de arb.iud.caſu 459. eademque præſum-
129 ptio militāt, vt non habeāt vocem actiuam cōſiderati,amici,& familiares Baronum ſi adſunt lites, Addent. ad Franc.dec.220. nam poſſent inuoluere lites cœptas,non dico remittere;nam nota, q; litibus introductis non poſſunt
130 illi de regimine illis renunciare , & vno reluctāte remiſſio eſſet nulla, Ann. alleg.13.Qui vero non habeant actiuā
131 vocem, vel paſſiuam multa cumulat Amend.ad Franch.dec.210.An nominare poſſit quis in officium ſibi coniūctum,vide prouiſum inter Vniuerſitatē Balbani.& Ducem Siciniani vtilē Dominum illius terræ non licere, & non potui penetrare rationem,cum de iure
132 non prohibeatur quis eligere cōſanguineum ad officium,immò quis poteſt eligere,& dare vocem ſibi, DD.l.2.ff. quod cuiuſq;vniu.

Hæcq; in foro fori conſideraſſe ſufficiat,in animæ tamen iudicio, videant ſuperiores quantum errent , eligentes minus idoneos, eos præferendo aptioribus,nam communis Canoniſtarum, & Theologorū opinio eſt, eos mortaliter
133 peccare,DD.c.hi quoſcumq; 1.q.1. Cou.reg.peccatū §.7. nouiſſimè Vaſq. contr.illuſtr.c.27. Caiet.2.2.q.18.art. 3.Scot & Richard 4.diſt.c.15. & ſi ob iſtam exceptionem perſonarum damnum Reipublicæ inferatur,ex electi ad miniſtratione teneri eligentem ad omnia damna,& eorum reſtitutionem,firmauit Fel.c.ſi quando n.7.de reſcr.Io. Lup.c.p veſtras §.28.n.11.Cou.ibi n.2. cū innumeris ibi coaceruatis,nā damni dans cauſam,dānū dediſſe videtur,c.ſi. de iniur, Si verò nullū damnum fuerit illatum,quippè quia indignum præpoſuit , adhuc mortale crimen contraxiſſe affirmatur, vt Doctores ſupracitati , nam qui meliore poſthabito, beneficiū confert minùs digno , hic gratis non dat,quia de alieno largitur,quod furto annumeratur l.ſi pignore ff. de furtis, & iniquitas conſiſtit non ſolum in eo quod præmio , & emolumento dignior illo defraudatur , ſed etiam in eo impietas eſt , quod illius honor læditur,

nam

nam vulgo magis,aut minus dignus iudicatur,iuxta modum,aut menſuram dignitatum,quæ omnia procedunt, tã in profanis ſecularibus officijs, & dignitatibus, quam in eccleſiaſticis, Vaſqu.controu illuſtr.c.43.nu.15. Viu. in dec.455.D.de Ponte in ſuo tract.titu. de elect offic.§.5.nu.6. Num vero eligens teneatur etiam ad reſtitutionem emolumentorum quę poſſet lucrari dignior, in hoc articulo infiniti Doctores ſunt qui diſtinguunt, vide quæ refert Didac.præcit.loco 6.concluſ. Sed dif-

134 ficultas ſtat in videndo quis dicatur dignior,aduertas quod dignior circa officia non dicitur ſimpliciter ille, qui eſt doctior,vel in maiore dignitate,nobilitate,vel prærogatiua poſitus, ſed is qui iuxta munus, & rem cui præficiendus eſt aptior eius miniſterio appareat. nam vir doctus quo ad philoſophiam, medicinam,cœteraſque ſcientias, vel artes, erit dignior quo ad illam ſcientiam,ſed non dicetur aptior altero,qui in propoſito officio maiorem experientiam,aptitudinem & diligentiam habebit,Couar.d.§ 7.num.5.Viu.nouiſſimè dec.455.Vaſq.d controu.28. in princ. & Cæuall.comm.opin. 659. Quæ om-

135 nia ſunt notanda.In foro autem fori eligens minus dignum non facit electionem nullam ſecundum communem opinionem, inde patronus eligens minus dignum,non per hoc facit præſentationem nullam, ſed ſat erit dignum præſentaſſe, vt ſcribit abundè Cæſar Lambert.de iure patr.lib.2. 1.p q.10. num. 17. textus eſt in cap. monaſteriũ 16.quæſt.7 vide Franc. Marc.dec.48. & ibi etiam deducitur, an præſentans indignum priuetur facultate præſentãdi pro illa vice.

SVMMARIVM.

1 *Barones prohibentur facere nouas defenſas in bonis vaſallorum,ſine ciuiũ conſenſu, & aſſenſu Regio.*

2 *Maior pars non ſufficit in ijs quæ pertinent ſingulis, vt ſingulis.*

3 *Teſtes idonei an ſint ciues,pro ſua Vniuerſitate.*

4 *Vniuerſitas an poſſit paſcua,glandes, & ſimilia vendere, non conſentientibus omnibus.*

5 *Decuriones in arduis negotijs non poſſunt decernere ſine parlamento.*

6 *Conſenſus ciuium an noceat ſucceſſoribus in paſcuis, & ſimilibus.*

7 *Paſcua à principio ſuperiorum fuerunt aſſignata, & donata Vniuerſitatibus.*

8 *Vniuerſitas non poteſt ſibi præiudicare circa deſtinata pro eorum viuere.*

9 *Terminorum aſſignatio, & bona Vniuerſitatis, Principis fuit ea aſſignare.*

10 *Dominium initio fuit Reipublicæ, & poſtea fuit translatum in Reges.*

11 *Dotes fuerunt à Principe aſſignatæ cuilibet Vniuerſitati quæ alienari non poſſunt.*

12 *Principis intereſt habere ſubiectos locupletes.*

13 *Princeps poteſt prouidere ne quis malè vtatur ſua ſubſtantia.*

14 *Princeps poteſt prouidere contra Patrem auarum malè tractantem familiam.*

15 *Princeps poteſt moderare veſtes ſuperfluas, & pompoſas, &c.*

16 *Princeps præfertur in locatione paſcuorum pro Dohana menæpecudum.*

17 *Cauallarij officium, & Ethimologia declaratur.*

18 *Bona Vniuerſitatis quædam auctoritate, alia honore, alia commodo ipſius ſunt.*

19 *Vniuerſitates debent habere introitus in communi pro oneribus publicis.*

20 *Deſtinatio dat nomen rebus.*

21 *Defenſæ Dominus dicitur habere plenum dominium ſine ſeruitute.*

22 *Ius paſcendi herbas, & ſpicas in dubio cuius, ſit Baronis, vel Vniuerſitatis.*

23 *Ius fidæ præſumitur Baronis, & alia multa in quibus fundatam dicitur ha-*

bere intentionem.

24 *Publica ſtant ſub protectione Baronum.*

25 *Vſum habent Barones de iure inſitum in bonis demanialibus Vniuerſitatis.*

26 *Fidare cogitur qui eſt ſolitus.*

27 *Bona obuēta titulo particulari Vniuerſitati, ſunt libera ſine ſeruitute vſus Baronibus.*

28 *Bona priuatorum ſubditorum, ſunt in eorum dominio libero ſine ſeruitute vſus Baronibus.*

29 *Barones an habeant ius fidandi in fundis priuatorum, diſcutitur.*

30 *Herbæ ſunt Domini territorij.*

31 *Locus clauſus, vel ad pratum reſeruatus non ſubeſt ſeruituti vſus Baronalis.*

32 *Defenſam magnam in ſuo quis facere non poteſt in præiudicium paſcuorum aliorum ciuium.*

33 *Vtilitas publica præfertur priuatę, ſed non cum intereſſe totali tertij.*

34 *Ciues poſſunt claudere locum pro commoditate animalium.*

35 *Territoria deſtinata pro paſcuis non poſſunt reduci ad culturam.*

36 *Legata ad vnum vſum, an & quando poſſint conuerti in alium.*

37 *Ius paſcendi quanto tempore præſcribi poſſit, diſcutitur.*

38 *Quaſi poſſeſſione data incipit præſcriptio.*

39 *Vaſalli poſſunt præſcribere ius fidandi contra Barones.*

40 *Baro in demanialibus an poſſit vendere vſum, ſi non ſufficiat vaſallis.*

41 *Quicquid eſt infra fines feudi præſumitur de feudo, cum limitatione.*

42 *Titulum ſuæ poſſeſſionis quando quis oſtendere cogatur.*

43 *Baro an poſſit propria auctoritate occupare bona quæ præſumuntur de feudo.*

44 *Exceptio ſpolij non obſtat vbi apparet de vitio poſſeſſionis.*

45 *Aſſenſus* Regius, *ſcriptura, & non teſtibus probatur.*

46 *Feudalia poſſideri per alios, ius reſiſtit.*

47 *Poſſeſſio non transfertur ex titulo nullo.*

48 *Regula quod fur, & predo manutenendus eſt in poſſeſſione, declaratur.*

49 *Poſſeſſionis coloratio, an iuuet, vt manuteneatur quis in poſſeſſione.*

50 *Titulum oſtendere tenetur quis in iuriſdictionalibus.*

51 *Subfeudatarius an propria auctoritate poſſit priuari.*

52 *Titulum an teneatur exhibere ſubfeudatarius.*

53 *Bona omnia præſumuntur libera à natura.*

54 *Limitationes ad regulam proponuntur quod quicquid eſt intra feudum ſit de feudo.*

55 *Probatio quando à iure requiritur plena non ſufficit præſumptiua.*

56 *Res non dicitur feudalis ex eo quod reddit aliquid feudo.*

57 *Redditus non facit rem feudalem, ſed fidelitatis, & ſeruitij præſtatio.*

58 *Liber reintegrationis feudorum recipit probationem in contrarium.*

59 *Feudi præſumptiones, quæ ſint.*

60 *Contractus in dubio an præſumatur cēſualis, vel emphiteoticus.*

61 *Cenſum non ſoluens non perdit rem, ſecus in emphiteota.*

62 *Contractus cenſualis, an requirat ſcripturam vti emphiteoticarius.*

63 *Scriptura de conſuetudine, non eſt neceſſaria in emphiteoſi.*

64 *Baroni ſubinfeudati quale dominium transferat.*

65 *Loci conſuetudo alterat legem.*

66 *Ius laudemij qualem contractum deſignet.*

67 *Bona reddititia feudo an poſſint collectari, vel ſunt immunia.*

68 *Bona burgenſatica ſi deueniant ad Baronem, non vniuntur feudo.*

69 *Territoria data ad coloniam, an poſſint vendi Domino irrequiſito.*

70 *Quarta an debeatur de paleis, & ſint in fructu.*

71 *Terragia quæ dicantur, ponitur.*

72 *Coloniæ ius quanto tempore præſcribatur, territoria data ad coloniam, ſi non*

co-

Digitized by Google

colantur per triennium ammittuntur.
73 *Bannum ne quis colligat frumenta, inaudito Barone pro ſua parte.*
74 *Terragia an teneantur vaſalli portare vſq; ad domum Baronis.*
75 *Territorium ſolitum concedi ad ſeminandum pro quota fructuum, ſi fuerit plantatum an eadem quota debeatur.*
76 *Mutari an, & quando poſſint forma rerum ſine aſſenſu concedentis.*
77 *Intereſſe voluntatis eſt in conſideratione.*
78 *Fraus nemini debet patrocinari.*
79 *Demanialia feudi, an concedi poſſint exactè declaratur.*
80 *Baro an poſſit ſubinfeudare ruſtica ſine aſſenſu.*
81 *Feuda inhabitata an poſſint reſtaurari ſine aſſenſu.*
82 *Infeudari non licet in Regno, licet de iure ſit conceſſum.*
83 *Bona feudalia, an poſſint concedi in pecunia, declaratur.*
84 *Baro tenetur concedere quæ ſolita sũt dari.*
85 *Bona deuoluta ad Baronem tenetur ea concedere agnatis illius.*
86 *Excadentialia conceſſa, non poſſunt reuocari vllo tempore.*
87 *Solita concedi poſſunt ſine aſſenſu per Barones dari.*
88 *Feudalia conceſſa cum aſſenſu, primo loco, poterint ex ſolito recõcedi per ſolum Baronem.*
89 *Res ſolita concedi per duas vices, dato curſu triginta annorum dari poteſt ſine aſſenſu regio.*
90 *Aſſenſus Regius ſemel præſtitus an quaternet rem feudalem, vt ſemper requiratur aſſenſus Regis.*
91 *Solitum dicitur ex bino actu.*
92 *Initium vitioſum, inficit reliqua.*
93 *Aſſenſus Pontificius, vel Regius præſumptus quanto tempore inducatur.*
94 *Bona quando dicantur effecta de menſa per reincidentiam.*
95 *Excadentialia non poſſunt pecunia concedi.*
96 *Redditus etiam vnius oboli non poteſt remitti ſine aſſenſu.*
97 *Territorium induſtria coloni, & labore melioratum non poteſt auferri.*
98 *Feudalia, aut ſunt demanialia feudi, vel demanialia Curiæ.*
99 *Patrimonialia differunt à fiſcalibus.*
100 *Vſum habent vaſalli in demanialibus feudorum.*
101 *Vſus non debetur, ſi non ſuppetat Domino.*
102 *Animalia ad ſocidam an poſſint capere vaſalli in præiudicium Baronis.*
103 *Contractus ad ſocidam, vel vlla gabella an faciat tranſire dominium in accipientem.*
104 *Vſus debitus Baroni, vel vaſallis qualiter interpretetur.*
105 *Lignari vltra vſum non licebit.*
106 *Lignandi vſus non importat facultatẽ cedendi arbores fructiferos.*
107 *Habitantes in terris an habeant vſũ in demanialibus, declaratur.*
108 *Incola an gaudeat vt ciuis, declaratur.*
109 *Ciues allecti, an gaudeant, vt veri ciues.*
110 *Fida, & diffida à quo ortum fuerit, & quanta ſit.*
111 *Animalia de longinquo tranſeundo ſi faciant damnum, an poſſint pro pœna diffidę retineri.*
112 *Animalia an poſſint retineri pro diffida, & fida.*
113 *Perſonæ priuatæ non habent ius fidæ.*
114 *Deſtinata pro paſcuis non poſſunt reduci ad culturam.*
115 *Defenſæ venationum non poſſunt fieri.*
116 *Defenſa conceſſa pro venatione an fructus etiam conceſſi videantur.*
117 *Conſenſus habentium communionem etiam requiritur pro concedenda defenſa.*
118 *Communio inter Vniuerſitates ſine aſſenſu regio non poteſt contrahi.*
119 *Cõmunio an diſſolui poſſit, populo vnius terræ aucto.*
120 *Communio differt à ſeruitute quæſita iuris paſcendi, & ſimilium.*

Præ-

121 *Præſcriptio eſt ſtricti iuris, & non extenditur de caſu ad caſum.*

122 *Paſcendi ius non extenditur ad glandes, ſed ad herbas tantum.*

123 *Præſcripto iure cum aliquibus an hæc extendat ad cæteros, latè explicatur.*

124 *Poſſeſſorium an poſſit dari contra Vniuerſitatem ex præſcriptione quæſita ex particularibus actibus.*

125 *Vniuerſitas de ſuis territorijs poteſt facere defenſam.*

126 *Clerici an dicantur ciues, & poſſint oppugnare parlamentis.*

127 *Conſenſus ciuium an præiudicet ſucceſſoribus.*

128 *Sententia lata an præiudicet ſucceſſoribus.*

129 *Abſentes qui non interuenerunt parlamento, an poſſint petere audiri.*

130 *Ciues ſufficit eſſe vocatos ad parlamēmenta, licet non veniant.*

131 *Concilium qualiter debeat conuocari, & quæ ſollemnitates ſint neſſariæ.*

132 *Eccleſiæ an poſſint facere defenſas ſine aſſenſu, & cum præiudicio ciuium.*

133 *Aſſenſus regius an requirat ſubſcriptionem Regis, & latius nu 162.*

134 *Nihil, & nullum æquiparantur.*

135 *Rex Carolus quanto tempore regnauit in hoc Regno, & an benè, & iuſtè illud inuaſerit.*

136 *Præſcriptio immemorabilis deficit quādo conſtat de tituli nullitate.*

137 *Aſſenſus præſumptus in Regno non ſufficit.*

138 *Confirmationem petentes à Barone de ſuis priuilegijs an ſibi præiudicet, & illa innuere videatur.*

139 *Priuilegio abutens, & fines conceſſionis egrediens poteſt priuari.*

140 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*

141 *Tyrannidem exercere dicitur ſuperior quando non permictit publicum cum libertate defendi:*

142 *Quæ ſunt grauis ponderis, & difficilia altiori ſtilo ſunt explicanda.*

143 *Præſcriptio immemorabilis, & centenaria conſunduntur à Doctoribus.*

144 *Immemorabilis præſumit Regium aſſenſum, & omnes ſollemnitates de iure debitas, & innumeros producit effectus.*

145 Præſcriptio *eſt impium refugium, niſi eſſet immemorabilis, nam hæc eſt priuilegiata.*

146 *Titulus vitioſus, erroneus, vel nullus, tunc obſtat ne operetur immemorabilis quando non poteſt recipere conualiditatem, & non alias.*

147 *Nullitas tituli, & validitas illius ex immemorabili non ſunt contraria.*

148 *L. vn. C. de rei ux. act. ſingulariter expenditur.*

149 *Aſſenſus Regius poteſt præcedere, & ſubſequi alienationem feudalium.*

150 *Aſſenſus Regius de iure communi præſumitur ſpatio 30. annorum.*

151 *Scripturam habens pœnès ſe non præſumitur ex hoc eam approbare.*

152 *Poſſidere in dubio quis dicitur ex titulo quem habet, ſed limitatur.*

153 *Poſſidere quis poteſt ex pluribus titulis.*

154 *Poſſeſſor poteſt variare, & inniti titulo qui magis ei prodeſt.*

155 *Sollemnitas ſi potuit de iure obtineri præſumitur obtenta, data immemorabili.*

156 *Clauſula ſi & in quantum, valde prodeſt, nam non approbat, nec actum improbat.*

157 *Aſſenſus ante Pragmaticam ex ſola ſignatura per verbum, fiat, erat perfectus.*

158 *Aſſenſus teſtibus poterat probari ſine ſcriptura, ſed non hodie.*

159 *Regiſtratio antiquitus non erat neceſſaria de aſſenſibus.*

160 *Priuilegia præſumuntur expedita ritè, & rectè iuxta ſtilum currentem.*

161 Pragmatica *prima de fide memor. interpretatur circa ſollēnitatem aſſenſuum.*

162 Principis *ſubſcriptio non eſt neceſſaria in priuilegio.*

163 Regiſtratio *aſſenſus quando eſt neceſſaria, proponitur.*

Sol-

164 Sollemnitas requiſita ſufficit adimpleri in ipſo actu, licet poſtea non conſtet.

165 Sigillum eſt de forma priuilegij.

166 Signa quando ſignatum arguant;

167 Priuilegium non ſolet tradi partibus niſi eo in totum completo.

168 Inſpiciendum eſt quod euenire ſolet.

169 Ammiſſio præſumitur ex coniecturis.

170 Sigillum præſumitur poſitum, & ammiſſum ex antiquitate temporis.

171 Præſumptiones duæ legitimæ, faciunt perfectam probationem:

172 Declarare quem fuiſſe Regem tyrannũ ſpectat ad Principem.

173 Adminiſtratores non poſſunt præiudicare iuribus Vniuerſitatis.

174 Confirmatio in forma communi nil tribuit, ſecus in forma ſpeciali.

175 Præſcriptio longa non interrumpitur niſi per actus iudiciales, & non per ſubauditos.

176 Denominatio fit à parte potiori.

177 Boolare vocatur defenſa in Hiſpania.

178 Verba in dubio potiùs cauſæ demonſtrationis, quàm diſpoſitionis, poſita cenſentur.

179 Priuilegium contra concedentem debet interpretari.

180 Priuilegium dubium recipit interpretationem ex obſeruantia ſequuta.

181 Obſeruantia priuilegij longo tempore præſcribitur.

182 Seruitutem feudo remittere, & imponere Barones poſſunt in eorum præiudicium.

183 Remittere aliquod ius non dicitur propriè alienare.

184 Redimens rem ſuam alienatam non dicitur nouum dominium quærere.

185 Succeſſor particularis tenetur ſeruare conceſſa per prædeceſſorem.

186 Verbum concedere, vel donare important iuris translationem quam concedens habet, & non dominij translationem.

187 Legatum, vel donatio totius rei, reſtringitur ad minimum ius quod dans habet.

188 Bona præſumuntur eiuſdem conditionis burgenſatica, vel feudalia, ſecundum qualitatem aliorum.

189 Tranſitus eſt facilis in habentibus ſimbolum.

190 Territorium potiùs allodiale quam feudale præſumitur.

191 Bona licet redditiſia ſint feudo non per hoc dicuntur feudalia.

192 Aſſertio concedentis, de dominio, non probat dominium.

193 Fida eſt præſumptio dominij ſuper eo territorio in quo Baro fidat.

194 Fida tunc dicitur eſſe demanialis Baronis quando is habet demanialia feudalia, ſecus ſuper demanialibus vaſallorum.

195 Fida, & ſeruitus fidę differunt, & benè explicatur.

196 Seruitus fidæ prætenſa per Barones habet iuris reſiſtentiam, & allegans probare debet.

197 Ius paſcendi quando ſit Baronum, vel Vniuerſitatis, diſcutitur.

198 Fidare an poſſint Barones in fundis vaſallorum apertis.

199 Fida quæſita ſeruitutis titulo ſtrictè interpretari debet, nouè declaratur.

200 Præſcriptio odioſa eſt, & non patitur extenſionem etiam ex indemnitate rationis.

201 Deſtinatio limitum & bonorum, arguitur ex poſſeſſione, & obſeruantia.

202 Princeps tenebatur poſt translatum in eum imperium aſſignare cuilibet Vniuerſitati viuere, quæ bona reputantur dotes illius, & ſine eius conſenſu non poſſunt alienari.

203 Fructuum perceptio facit præſumere rem illam eſſe demanialem.

204 Cuſtodum appoſitio dominium arguit.

205 Demanialia Vniuerſitatis, vel Baronis ex quibus præſumptionibus probentur, ponitur.

206 Difformitas ſolutionum, & recognitionis arguit rem cuius naturæ ſit.

207 Terragia non faciunt rem feudalem ſed ſolum illum redditum.

208 Baro eſt audiendus pro ſuo intereſſe ſuper lite contra Vniuerſitatem mota

ſuper

ſuper territorio, ſic & è contra.

209 *Demanialium feudi natura ponitur & ſubſtantialia eius.*

210 *Liber reintegrationis feudi & ſententia Delegati ad illum faciendum, an probent, & quando valeant.*

211 *Iuriſdictio facientium inuentarium feudi, qua ſit, & circa qua verſetur.*

212 *Sententia lata in iudicio ſummario nõ nocet in plenario.*

213 *Ius exequendi ſententiam præſcribitur ſpatio 30. annorum.*

214 *Error an poſſit opponi aduerſus confeſſionem factam in libro reintegrationis.*

215 *Principijs obſtari debet, in nouitatibus & oneribus imponendis.*

216 *Vſum quem habent Barones in bonis demanialibus Vniuerſitatum vendere non poſſunt.*

217 *Vſus an debeatur Baroni ſi non habitet in ea terra.*

218 *Patientia non præiudicat, niſi actus fiant iure ſuo, parte contradicente.*

219 *Actus in dubio potius cauſa gratitudinis præſtitus videtur.*

220 *Murmuratio populi impedit præſcriptionem, & quaſi poſſeſſionem.*

221 *Præſcriptio immemorabilis requiritur in actibus diſcontinuis.*

222 *Vaſalli non poſſunt obligari ad ſeruitia, vel onera Baroni ſine aſſenſu Regio.*

223 *Introitus feudales ſi non reperiuntur deſtinati in priuilegio, neque in releuijs præcedentibus, præſumuntur vſurpati tractu temporis.*

224 *Violentus actus non inducit quaſi poſſeſſionem.*

225 *Fida quando Baroni debetur de iure vſus largus vaſallis eſt relinquendus, quando competit via ſeruitutis largiſſimus illis debetur.*

226 *Alimenta hominibus, & animalibus arbitrio Iudicis ſunt taxanda.*

227 *Immemorabilis quandoque non operatur quando primordialis cauſa deficit.*

228 *Immemorabilis neque operatur quando conceſſio operaretur contra concedentem.*

229 *Territorium quid ſit ponitur.*

230 *Territorium non poteſt dici locus arboratus, ſed alio nomine erit nuncupandus.*

231 *Meliorationes quando excedunt rei valorem, locus non poteſt auocari à poſſeſſore qui ſua induſtria meliorauit.*

232 *Maius trahit minus.*

233 *Aedificatum in publico, quando ſit diruendum, vel cenſus imponendus pro ſolo, declaratur.*

234 *Auocari non poteſt tota res ob minimũ intereſſe, & leuem cauſam.*

235 *Præferendi ſunt in re, qui habent maiores partes.*

236 *Minor pars præiudicat maiori in concernentibus publicam vtilitatem.*

237 *Nullitas reducit negotiũ ad ſua principia.*

238 *Baro quale ius habeat in bonis Vniuerſitatis demanialibus.*

239 *Pœna contrauentionum in defenſis Vniuerſitatis debetur ipſi, & non Baroni, ſecus in alijs bonis, nam ſit diuiſio.*

240 *Alienatio feudalium an ſit nulla ſi nõ ſit præiudicialis.*

241 *Baro, & vaſalli ſunt correlatiui, & viciſſitudinarium ius inter eos eſt ſeruandum.*

242 *Pertinentia ad iuſtitiam, expenſis Baronum fieri debent.*

243 *Præſcriptio immemorabilis non præſtat ius, ſi origo incipiat à gratitudine.*

244 *Præſcriptio probatur per teſtes, & per ſcripturas.*

245 *Poſſeſſio de præſenti præſumitur continuata in præteritum, dato initio ex titulo.*

246 *In dubio contra potentes eſt decernendum in poſſeſſorio.*

247 *Poſſeſſio etiam armata manu poteſt defendi.*

248 *Conſeruatoria in poſſeſſorijs quando ſunt concedenda.*

249 *Ciuis quilibet an poſſit comparere pro ſua Vniuerſitate, & iudicium contra*

Ba-

Baronem mouere .

250 *Defenſor patriæ valde eſt honorandus .*

251 *Infidelis contra ſuam patriam, ipſe, & ſui deſcendentes arceri poſſunt ab honoribus .*

252 *Vniuerſitas cogi poteſt ad ſubminiſtrandas expenſas litis motæ per Ciuem ſi iuſta ſint petita .*

PRAGMATICA VNDECIMA.

Carolus Quintus.

AVdiuimus inſuper, quamplures Barones, & vtiles Dominos in dies territorijs ipſarum Vniuerſitatum, vel communibus, nouas defenſas, foreſtas, aut clauſuras facere, per Regni capitula, & Pragmaticas prohibitas. Alios etiam percepimus in territorijs vaſallorum, vel communibus culturam agrorum ita occupare, & pro ſuis gregibus, armentis, paſcuis, ſpicis, glandibus, adeo immoderatè vti, vt à cultura, à paſcuis, & nemoribus proprijs, aut communibus pauperes vaſalli prohibeantur, in graue vaſallorum, & vicinorum communionem forſan, vel ius aliquod habentium detrimentum. Salubriter prouidere volentes, mandamus, vt in terris cultis, ſiue incultis, aut nemoribus ipſarum Vniuerſitatum, aut communibus, Barones ipſi, aut alij vtiles Domini, nullas defenſas, foreſtas, ſeu clauſuras facere poſſint ſine expreſſo conſenſu Vaſallorum, & vicinorum communionē fortè, aut ius aliquod in territorijs, ſeu nemoribus ipſis habentium, & diligentia noſtra, aut noſtri Generalis Viceregis, & ſi quæ fortè factæ ſunt, volumus per officiales noſtros ſummariè partibus auditis, prouideri de iuſtitia .

COMM. PRAGM. XI.

HAec eſt vna de notabilioribus pragmaticis huius tituli, ex qua multa
1 ſingularia eliciemus; Barones prohibentur facere nouas defenſas in territorijs Vniuerſitatum, vel communibus ſeu particularibus, pro eorum gregibus & armentis ratione paſcuorum, ſpicarum, glandium, vel aliarum commoditatum ſine expreſſo conſenſu vaſallorum & communitatem habentium, ac ſine Regio aſſenſu, vt obuietur omnibus fraudibus, quas committere ſolebant Domini, contra miſeros ſubditos, & ita etiam eſt confirmatum infra pragmat. 1. tit. de ſalario. eorum S. & cumnec Comitibus; Requiritur namque
2 primo, conſenſus vaſallorum omnium, adeò quod vno diſſentiente conceſſio rueret, cum ius paſcendi, ſpicandi, & ſimilium pertineat ad ſingulos ciues, & non vt Vniuerſitatis, ita vt maior pars ſufficeret, iuxta terminos l. quod maior ff. ad municip. Sed attenditur diſpoſitio l. per fundum ff. de ſeru. ruſtic. prædiorum, quod in his quæ ſingulos tangunt omnium approbatio requiritur, cap. quod omnes de regul. iur. in ſexto benè Ripa reſp. 93. ita vt teſtes eſſe nō
3 poſſunt ſuper hac materia ciues, quando eorum modum pertinet ad ſingulos, vt ſingulos, Cæpoll. tit. de ſeruitute iuris paſcen. Aff. deciſ. 400. & diſtinguit Anna ſing. 585. & ſing. 81. cum ſeq. & Capy. dec. 4. & latius dec. 192. diſputat

tat, an Vniuerſitas poſſit vendere, ſeu
4 locare paſcua, & alia deſtinata pro ci-
uibus, aliquo diſſentiente? & licet ni-
hil decidat, nouiſſimè tamen per Sa-
crum Conſilium, vt Dom. de Franch.
dec. 197. fuit concluſum, quod Vniuer-
ſitas diſſentiente vno ciue, hoc non
poſſet, niſi hoc faceret ex magna neceſ
ſitate æris alieni, vt ſe ſubleuaret, tunc
enim ei liceret etiam aliquibus diſſen-
tientibus, cum attendatur ſanius, & vti
liùs conſilium, argum. l. 1. C. de comm.
ſeru. manumiſſ. Et proinde Barones, vt
dicit pragm. noſtra ſine conſenſu ciuiū
nouas defenſas facere non poſſunt.
Nec ſufficeret conſenſus Decurionum
5 quibus (vt dixi præcedent Pragmati-
ca) data eſt facultas tractandi de rebus
Vniuerſitatis, nā in præiudicialibus ni-
hil poſſunt agere ſine Concilio gene-
rali; ſed ſolum parua negotia poſſunt
explicare, D de Ponte in ſuo tract. fol.
76. num. 19. Maran. conſ. 28. num. 10.
Bar. l. ambitioſa ff. de decr. ab ordine
faciend. Oſaſch. dec. 95. nu. 3 ſed om-
nium conſenſus requiritur, & Regis:
Cōſenſus verò ciuium prædictus, adeo
6 eſt neceſſarius, & formalis quod neque
ille nocebit non conſentientibus om-
nibus, neque ſucceſſoribus non hære-
dibus, ſic Auend. de exequend. mand.
Regum Hiſp. cap. 12. nu. 30. cum ſequ.
lib. 1. Burgos l. 3. nu. 498. Menoch. caſu
145. namque vſus paſcuorum à princi-
pio deſtinatus Vniuerſitati, eſt quodā
dominium quæſitum mediante dona-
tione tacita, vel expreſſa Principis à pri
mo tempore, pro omnibus ciuibus in
7 perpetuum, vnde effectus eſt irreuo-
cabilis pro præſentibus, & futuris om-
nibus, & tot donationes cenſentur quot
erunt perſonæ comprehenſæ, Caſtr. l. ſi
pecuniam nu. 11. ff. ſi certum pet. Dec.
conſ. 498. nu. 19. Tiraq. de primogeni.
num. 108. Couar. lib. 1. cap. 14. num. 7.
vnde quilibet capit iure ſuo, & Conci-
lium non poteſt præiudicare illis, vt idē
Couarr. lib. 2. cap. 18. num. 2. var. reſol.
Indè oritur, quod infra dicam, vt etiam
aſſentientibus ciuibus, & accedente
Regis aſſenſu, ſi communio inter Vni-
uerſitates fiat, ſi paſtus poſtea deficiat
Vniuerſitati, poterit eam diſſoluere,
nam non poteſt ſibi præiudicare circa
ea quæ ſpectant ad viuere hominum, &
8 ſuorum animalium, nec pacta quælibet
valebunt, nam vltra vſum, ea communi-
nio, vel ſeruitus poterit ſubſiſtere, &
non infra, Couarr var. reſol. lib. 1. cap.
17. num. 1. Auend. cap. 4. num. 27. lib. 1.
Plot de in litem iur. §. 49. num. 27 Hinc
eſt, quod tam ſtrictè proceditur, quod
Regis aſſenſus requiritur, nam cū con-
ceſſiones paſcuorum, & aliorum introi
tuum Vniuerſalium fuerint à primæua
origine Principis, Duæ enim ſpecies
bonorum inter alia fuerunt Regis, ter-
9 minorum aſſignatio, & bonorum Vni-
uerſitatibus conceſſio, Initio enim na-
ſcentis Regni, regimen erat Reipubli-
cæ, quæ tranſtulit poſtea omne ſuum
dominium in Reges, iuxta l. 2. ff de off.
prætor. & Princeps conſequutus fuit
vniuerſale dominium omnium, & iuriſ-
dictionem, quæ antea pœnes Rempu-
10 blicam exiſtebat, Bald. cap. 1. de feud.
marchiæ, Auend. de exeq. mand. lib. 1.
cap. 1. & ſic nullus poterat prætendere
dominium, neque poſſeſſionem ſine ſua
conceſſione, vel immemorabili præſcri
ptione, vt latè Ioſeph Sele tract. de in-
hibit. cap. 5. §. 10. nu. 58. cum ſequen.
Couarr pract. quæſt. cap. 1. & 4 l. depre-
catio ff. ad l. Rhodiā iactus. trāslato hoc
dominio, Princeps terris omnibus aſſi-
gnauit particularia, pro viuere vniuer-
ſali, prout etiam & ſtatuit terminos vni
cuique Vniuerſitati, pro ſuo arbitrio,
qui cognoſcuntur hodie ex antiqua
deſtinatione, & præſumptionibus, vt in-
fra dicam; iſtæ fuerunt dotes aſſigna-
11 tæ communitatibus, vt viuant ſubdi-
ti, nam cum Princeps pater ſit ſuorum
ſubiectorum, Bal. conſ. 460. lib. 1. Crau.
conſ. 241. num. 8. Iaſon l. ſi quis filium
C. de inoff. teſtam. alimenta tenebatur
illis ſtatuere, vt mediātibus alijs etiam
laboribus, & commoditatibus aſſigna-
tis ſuſtineri potuiſſent, Suarez allega.
7. num. 13. Doct. l. in tantum §. vniuer-

ſita-

ſitatis ff.de rerum diuiſio. l. omne ter ritorium C. de cenſibus libr. 10. & ſic in ſpecie de paſcuis loquuti fuerunt, Bertran.conſ.51.volum.2. Auend.lib.1 cap.12.Couarr.pract.quæſtio. cap.37. Socc.conſ.125.volum.2. Cumque dos data non poteſt alienari inſcio dotante, cuius intereſt filiam dotem habere, ideo conſenſus Principis requiritur, vt Vniuerſitas poſſit concedere ſua bona demanialia ad gaudendum, ad beneficium cuiuslibet perſonæ, Intereſt e-
12 nim Principis ſubiectos habere locupletes,& commodos,& quod moderatè,& iuſtè ſuis bonis vtantur, Hinc ſaluantur banna,quæ ſolent fieri per Principem,ne quis vtatur veſtibus aureis,& argenteis magni diſpendij ad tex.leg. 1.cum ſequent. C. de veſtibus olobra: & auri,occurri poteſt ne quis malè vtatur ſua ſubſtantia l. 2. ff.de his qui ſunt
13 ſui,vel alien.iuris.Ideo prodigo interdicitur bonorum ſuorum adminiſtratio Lis cui bonis ff.de verb.obl ſic & luxurioſè viuenti l.ſed & mulieri ff.de cur. furioſi. Prout è contra ſuccurritur contra auarum ſuam familiam iniquè tra-
14 ctantem,Doct d.l.ſed & mulieri Bal.l. ſi C.de ſent.paſſis, & circa paramenta ſuperflua congeſta auro,& gemmis,nõ nè prouidit tex.l. vnica C.non licere in pœnis,& æquis libr.12.& ſic circa
15 currus, & carrotias, vt non omnibus licitum eſſet eas retinere l.vnica C.de honorat. vehiculis lib. 10. Hæc omnia emanarunt quia Princeps, vti pater ſe gerere debet circa ſuos ſubiectos, & proſpicere eorum commoda.

Hinc,quando paſcua ſunt ſolita locari, quia Baro,vel Vniuerſitas habet defenſam vltra vſum,& vendit,poterit Princeps præferri, & pro tanto pretio
16 recipit eas, & diſpenſat pro animalibus quæ fidantur in Regia Dohana, & Curia percipit tot introitus, quia Dominus concedens præferri debet. Hinc iure dictas diſtributiones fieri,eſt ſciendum,Doctor.l.1.C.de paſcuis publicis lib.10.cum omnibus legibus,& cuſtodiuntur, & pœna à damnificantibus exigitur,iuxta d leg. primam, pro quibus Cauallarij deſtinantur, qui vi-
17 ſitant dicta paſcua diſpenſanda per ipſam Regiam Dohanam l. 1. C. de fund. & ſalu. rerum domin. libr. 11.& pœnas contrauenientium exigunt, & dicuntur Cauallarij ideſt milites equitantes, & circumientes dicta loca D. de Pon.in ſuo tract tit.de reg.imp.§.8. nu.46.cum ſeq.

Sed ſumpta hac occaſione, neceſſariò eſt videndum,quæ dicantur bona Vniuerſitatis & è contra, quæ bona in territorio habeat Baro in feudo; & qđ ius habeat alter in alterius dominio, qui termini valdè neceſſarij ſunt,ac nõ omnibus benè conſtant, vidique grauis iuris peritos ceſpitare, & in ijs ambulare,ad inſtar illorum qui ſine lumine de nocte exeunt, & cum pertineat ad Pragmaticam noſtram,noſtrumquè inſtitutum dico,quod bona vniuerſalia ſunt quædam publica,alia priuata,pu-
18 blica Vniuerſitatis ſunt, quædam auctoritate tm̃,vt theatra.plateæ, viæ, & alia quæ honoris & pulchritudinis Ciuitatis cauſa ſunt parata l.in tantum §.Vniuerſitatis ff de rer diuiſ.Alia dicuntur bona Ciuitatis honore,& commodo,& dicuntur priuata, nam bona q̃ ſunt auctoritare,propriè publica appellantur,& licèt ſolum bona Reipublicæ, dicantur publica l bona Ciuitatis,ff.de verb.ſignif.attamen omnia bona Ciuitatum licèt improriè, vocantur hodie publica;Bona verò honore,& commodo, vel commoditate dicuntur bona priuata Vniuerſitatum,& multum differunt, nam prima omninò vendibilia non ſunt,alia poſſunt vendi,& vſucapi Luc.benè l.nulli C.de fundis patrimo. Suntquè multæ aliæ differentiæ, quæ non pertinent ad noſtrum inſtitutum, notat tamen ſingulariter Cœpoll.l.inter publica ff.de verb.ſignifi. Iſta bona quæ ſunt honore,& commodo,ſunt ea,
19 ex quibus percipiuntur redditus,& introitus pro oneribus ferendis erogationum pertinentium ad ipſas Vniuerſi-

tates, qui introitus applicantur burſæ dictæ Vniuerſitatis,cum qualibet Terra debeat habere proprium in communi l Ciuitatibus ff.de legat. primo leg. omnibus ff.ad Trebellian. nam ſine ijs non poſſunt ſuſtineri, & proinde omnes habent ſuos introitus,gabellas, datia,& alia onera,quæ ciuibus imponũt, ex quibus pecuniam exquirunt pro ſoluendis iuribus fiſcalibus , ſalarijs Medicorum,& pro alijs artibus liberalibus pro refectione viarum,pontium,& multarum aliarum neceſſitatum ordinariarum,& extraordinariarum , de quibus Doctor.l.ambitioſa ff. de decretis l. 1. C.de præbendo ſalario lib. 10 Quædam alia bona dicuntur Vniuerſitatis , quo ad nomen,ſed vtilitate ſunt communia omnium ſingulorum ciuium , & pertinent ad ſingulos vt ſingulos. & non ad vniuerſos,vt paſcua glandes,ſpicæ, & aliæ commoditates territorij,vt in Pragmatica noſtra,vſu ciuium parata, quæ bona propriè nominantur demanialia Vniuerſitatis ; & ita ea nominat Frecc.de ſubfeud.auctor.46.num.4. in fine, & ita ſolita ſunt teneri , nam ſoli-
20 tum,& vſus dat nomen rebus,Boerius dec.115.Afflict.conſt.11. dignum in fine, & ibi multa notantur de natura iſtorum demanialium. Habentque Vniuerſitates defenſas appropriatas, quibus diuerſimodè vtuntur, ſed in his habent verum dominium , quod propriè eſt, alios arcere ab ingreſſu l. diuus ff.
21 de ſeru.ruſtico præd. Habet alia bona obuenta titulo particulari , vt ex legato,donatione,& ſimilibus, & ſecundum quod ab Vniuerſitate diſtribuuntur ſic tenentur pro vſu omnium,vel pro burſa communi,& differunt ab alijs,vt infra dicemus D.de Franc.dec.157 in fi.

In bonis iſtis demanialibus vtilitate
22 communibus,vt dixi aduertas,quod in dubio ius paſcendi herbas, glandes,& ſpicas . Vniuerſitatis præſumuntur,& non Baronis, & pro ea eſt reſcribendũ, cum pro ea ſtet iuris præſumptio,iuxta capitulum, cum perſonæ de priuilegijs in ſexto,de quo diximus prima pragm. tertia parte; Et ita in terminis Crauet. conſ.114 latiùs doctiſſimus Couarru. practicar.quæſtion. cap.37. Vrſill.dec. 190.num.12. quod paſcua præſumuntur Vniuerſitatis , licèt aliqui contra dixerint,vt refert Dom.Rouit. tit. de paſcuis num. 8. Nemora verò eorum-
23 que commiſſi pœnæ, quam fidam nominant,ſcias quod de iure , & conſuetudine antiqua iſta corpora in dubio præſumuntur eſſe Baronum,& non Vniuerſitatis , adeo quod habent fundatam intentionem, ea eſſe de feudo,niſi contrarium appareat de centenaria , quæ titulum tribuerit,vel de conceſſione,Regio aſſenſu munita,Luc.leg.quicumque C.de fundis limitroph Capy. in inueſt.verſic.& cum planis, Franch. dec.183.Reg.de Ponte conſ.67. iſta præſumuntur enim demanialia feudi ſicq; fida,& diffida Capy in inueſt.ver. fida.Ann.alleg.108.Hæc dixi ad ſciendum, ꝙ iſta bona quæ tenet Vniuerſitas ſunt ex priuilegio,non de regula,quod præmiſi ad euidentiam dicendorum.

Et redeũdo eò vnde digreſſi ſumus, ꝙ ius habet Baro in prædictis bonis . Vniuerſitatis?Dic,quod in primis caſibus de bonis auctoritate,vel honore,& cõmodo ad ipſos pertinentibus,nullum ius habet Dominus , prout nec alij ſui ciues,ſolũ protectionis,publica .n. licet ſint vniuerſalia ſtant ſub iuriſdictione,
24 & protectione Baronum, And.tit.quæ ſint reg.verſ.viæ. In bonis verò demanialibus vti paſcuis,ſpicis, & ſimilibus cõmoditatibus ipſorũ ciuium,Baro ipſe habet vſum vti alij ciues,vt latius dicã in ſeq.Prag. & bona ꝓdicta ſemper in-
25 telliguntur cũ hac ſeruitute,immo vti primo ciui,maior cõmoditas ei debetur vt ibi dicam, & ita eum nominãt DD. Franch. deciſ.197.vbi excutitur,an vt primus ciuis poſſit contradicere venditioni paſcuorũ Vniuerſitatis,q̃ pertinẽt ad ſingulos,vt ſingulos.In defenſis verò ꝓprijs Vniuerſitatis, Baro nullũ ius habet, niſi fidari,vt alij ciues admittuntur,nec poſſet cogere Vniuerſitates ad fidandum,niſi ab antiquo eſſet ſolitum.

Franch.

Franch.dec.301.num.4.Vrſill.deciſio.
290.& in caſu contrauentionis tenetur
26 ſoluere pœnam,prout alij,cum hoc ſit
verè ſignum dominij,alios ſub pœna
arcere ab ingreſſu,vt in cap.Regni Ma-
giſtri foreſtarum, Regens de Ponte
conſ.97. Sic obſeruatur in hac mea
patria,vbi Domini fidam ſoluunt, pro
paſcendis eorum animalibus in noſtra
defenſa. Sunt & alia bona Vniuerſita-
tis obuenta titulo particulari,vti dona-
27 ta,vel legata,in quibus nullum ius po
teſt prætendere Baro, cum originariè
non ſint Vniuerſitatis,ſuper quibus ha
beat ius fundatum,Franch.dec.197.in
fine,quod ego intelligo, niſi Vniuerſi-
tas ea paraſſet ad vſum ciuiũ,tunc Ba-
ro vti ciuis,& ipſe quoq; vſum haberet,
vt dixi in præced.artic.

Secunda ſpecies principalis bonorũ,
vt dixi ſunt,& illa priuatorum,& ſingu
28 lorum ciuium Vniuerſitatis, quæ bur-
genſatica nominantur,Luc.l.quicumq;
C.de omni agro deſerto,Paris de rein-
tegr feud.quæſt.95.in his nec Barones
nec Rex ipſe vllum ius habent, niſi iu-
riſdictionis , protectionis, & ipſa terri-
toria,& bona vllam de iure debent ſer-
uitutem Baronibus,ita vt ſine vaſſallo-
rum voluntate ingredi non poſſint,nec
debent iure in his paſci,ſpicari,aquari,
& ſimilibus frui, etiam ſi nullum dam-
num dederint: nam in fundum alienũ
ingredi quis non debet,Domino non
permittente,Inſt.de rerum diuiſ.§.feræ
beſtiæ;in Conſilio fuit lis ſopita cum
29 Marchione del Zirò prætendente poſt
ſegetes poſſe facere depaſci eius ani-
malia, ac facultatem habendi fidandi
exteros, eò quia habebat ius fidandi,
vt Addentes ad Franch. dec.301. ſed
D.Rouit. nouiſſimè diſtinguit,tit.de
officio baiuli pragm.1.num.13. cum
ſequent. Sed hoc conceſſo,quid com-
mune habet poſſe depaſci in fundo
meo particulari,herba enim eſt Domi-
ni ſoli,l.pratum ff.de verbor.ſignificat.
& omne quod ex ſolo naſcitur, & ſolo
cohæret, cedit ſolo, vulgatis terminis
§.cum in ſuo ſolo Inſtit.de rerum diuiſ.
30 nam nec Rex poteſt dominiũ rei meæ
mihi auferre,etiam pretio ſoluto,vt la-
tè dixi ſupra 1.pragm.& ita in termi-
nis Antib.de muner.§.4. & ex nouiſſi-
mis Frecc.auct.46. concordantes vna-
nimiter,Barones nullum ius fouere;
limitatur; niſi Baro contrariam con-
ſuetudinem, vel ſeruitutem legitimò
tempore vel priuilegio munitam habe
ret,vt ibi Frecc. eo caſu conſeruandus
eſt, iuxta terminos declaratos ſuper
hoc puncto 1.pragma.& ego vidi poſt
ſegetes multos Barones fidare;Ac non
ſolum Barones,ſed etiam ciues poſſe
paſci tua territoria, & ſpicari,teſtatur
etiam Couarr.pract. quæſtion.cap.37.
benè,niſi eſſet locus clauſus,vel ad pra-
tum reſeruatus, vt aduertit Cœpoll.in
tract.ruſtic.ſeruit.tit. de ſeruitute iuris
31 paſcen. & ita fuit iudicatum in S. C.
inter Vniuerſitatem Piſticij, & Baro-
nem, ſed quod liceat Maſſarijs claude-
re locum pro faciendis mezanis ex text.
l.per prouincias C.de ædific.priua.vbi
quilibet ſuum claudere poteſt,niſi illa
territoria debeant vſum paſcendi Vni-
uerſitati,& ciuibus ex antiquo, Rouit.
Pragmatica de ſalario eorum in fine
num 32.qui allegat hunc locum in no
uiſſima impreſſione, ſed pro vſu ſuo li-
32 ceat facere mezanas,dummodo non
ſint ſpecies defenſarum , etiam ſi vſus
paſtus animalium ibi fuiſſet priùs,nam
vſus particularis,intrinſecè à iure vide
tur conceſſus Dominis,vt liberè in ſuo
poſſit facere quod voluerit, dummodo
non ad emulationem,& malignitatem,
vel negotiandum faciat clauſuram,ar-
bitrio boni viri,Vaſq.contr.illuſt.c.47.
Ludou.concl. 38.Socc.conſ.211.nu.6.
nam licèt vtilitas publica præferatur
33 priuatæ, non tñ cum totali intereſſe
tertij,ſed ſemper intelligitur ſaluo iure
tertij,Doct.l.vn.§.fin.C.de caduc.toll.
Crau.conſ.120. inde Seſe dec.74 n.2.
dicit conſuetudinẽ Hiſpaniæ eſſe,vt q;
libet poſſit facere,Boalare, qm̃ attinet
ad vnam baliſtatam,quod Boalare,idẽ
ſonat,ꝙ Maſſarij nominant, mezanam,
& num.29.declarat, qualitèr talis vſus

non dicitur præiudicialis alijs haben-
34 tibus vſum paſcendi in territorijs, Ex
eadem inſpectione dixi licere ciuibus
habentibus Mandras baccarum, facere
parcum clauſum pro vitulis arcendis à
lupis, dum eſſet contradictio Baronis,
vt is locus non poſſet reſtringi; Inde
dicam infra, quod territoria deſtinata
pro paſcuis, nec Vniuerſitas, nec Baro
35 poterit reducere ad culturam regula-
riter, niſi concurrentibus oībus ſolléni
bus, conſenſu ciuium, & quod illis non
noceat, & aſſenſu Principis, cum deſti-
nata ad vnum vſum conuerti in alium
non poſſint, ſine vrgentiſſima cauſa, &
aſſenſu ſuperioris, Crau. conſ. 296. Gui.
36 Pap. dec. 556. ad inſtar legatorū piorū
quæ non poteſt hæres, nec cum conſen
ſu Epiſcopi ad alium vſum conuertere
quam deſtinatū ex Conc. Trid. ſeſſ. 22.
cap. 6. & dicam in ſeq. Intellige niſi ter
ritorium eſſet ſeminatum ad pratum,
vel adduceret hunc fructum, tunc non
poſſet depaſci ab alijs, D. Rou. tit. de
paſc. num. 13. Sed aduerte ad id quod
dixi, quod Barones poſſint iſtas ſcilicet
ſeruitutes quærere. Nam valdè ardua
eſt quæſtio, quantum tempus in hoc re-
quiratur, & ſecūdum allegata in prima
pragm. videtur quod Barones nullum
37 ius poſſint quærere cōtra ſubditos, vel
Vniuerſitates minori ſpatio centum
annorum, Alij in materia iſtius iuris pa
ſcendi, alitèr reſponderunt, quod quæ
ratur prout in priuatis, iuxta l. 2. C. de
ſeruitut. l. ſeruitutes ff. eod. nam licet
Couar. intrepidè firmet ſuam commu-
nem opinionem dicens 1. libr. variar.
reſolut. cap. 17. quod cum iſta ſeruitus
non ſit continua, ſed diſcontinua, im-
memorabile tempus requirat, vt ante
eum affirmauit Guid. Pap. deciſi. 273.
Cœpoll. de ſeru. ruſt. præd. cap. titu. de
ſeruitio iuris paſc. nu 14. Magis tamen
recepta videtur opinio, vt præſcriba-
tur, vti aliæ ſeruitutes, de quibus in d.
l. 2. Nam licèt iſta ſeruitus perpetuo nō
poſſideatur, tamen iſtud ius, data prima
38 quaſi poſſeſſione, præſcribitur conti-
nuato animo, vt Vaſq. c. 83. contr. illuſ.
nu. 41. ſed latè poſt hæc Maſtr. dec. 114
Et proindè ſemper cautela eſt, vt inter
uertatur poſſeſſio per oppoſitionem nè
cauſetur præſcriptio, iuxta tradita per
Affl. & Vrſill. dec. 388. Anna ſing 294
quod ius paſcendi longiſſimo tempore
præſcribatur, & Affl. dec. 290. decidit
vaſallos longiſſimo tempore quæſiuiſſe
39 ius fidandi in paſcuis Baronis, vt is
cogi poſſit ad ſeruitutem præſtandam,
niſi vſus ille fidandi ob multitudinem
ciuium auctam deſtrueret commodita-
tem Baronis, nam eo caſu ſeruitus, &
communio licet præſcripta deberet re-
moueri, & reduci ad æquitatem, Surd.
dec. 236. per totam, & Franch. dec. 201
Quod idem parilitatis ſeruari debet, ne
Baro poſſit fidare in demanialibus Vni-
40 uerſitatis, ſi vſus ille non ſuppeteret
ciuibus, & proindè videtur, Barones
poſſe quærere ius paſcendi longiſſimo
tempore, ſed allegata oppreſſione, &
qualitate Baronis, aliud ſuadēte tenen
da erit prima opinio, iuxta tradita in
prag. 1. ſupra vbi hunc punctum præ-
ſcriptionis explicauimus.

Sed vtiliter ex his quæritur, nonnè
Baro habet intentionem fundatam
quod territoria quæ poſſidentur per
vaſallos ſint de feudo, ſuper quibus
ipſe poterit ponere legem, quam velit.
Articulus eſt ſubtilis, proficuus, & ma-
lè declaratus, ob varias opiniones, &
diſtinctiones. In dubio de iure videtur,
41 quod quicquid ſit intra fines feudi, ſit
de feudo cap. omnes Baſilicæ, 16. quæ-
ſtio. ſeptima, Iſern. cap. primo de con-
trouerſ feudi inter maſculum & fœmi-
nam, ita vt poſſidens bona in feudo,
de iure tenetur oſtendere titulum quo-
modo poſſideat, iuxta approbatam li-
mitationem ad text. l cogi C. de petit.
hæred. vbi DD. & Socc. reg. 430. Maſc.
42 concl. 217. de prob. Nam in contrariū
eſt regula, ꝙ nemo teneatur oſtendere
ſuum titulum, & quilibet præſumatur
poſſidere pro ſuo. Adeoq; ſolidū videtur
fundamentum Baronum, ꝙ licitum vi-
detur eis propria auctoritate occupare
bona contenta intra diſtrictum feudi.

nam

43 nam ſi vaſallus non oſtenderit legiti
mum titulum poſſeſſionis, quem exhi-
bere tenetur,obijci poſſet notorius de-
fectus iuris; quæ exceptio obſtat agẽti
remedio reſtitutorio ſpolij, Crauetta
conſ. 302. benè, Vrſill. deciſion. 216.
Vaſq.in præfat.num.25. controu.illuſt.
44 vel ſi vaſallus demonſtret titulum non
legitimum, veluti poſſeſſionem ei con-
ceſſam ſine aſſenſu Regio, notum eſt,
eum eſſe nullum,vulgata conſtitutione
Regni diuæ memoriæ,quę vitia,cum
leguntur oculo corporeo, cumq; aſſen-
ſus non præſumatur,nec teſtibus probe
tur,ſed ſcriptura tantum,Viu.dec.240.
cum Regia Pragmatica hoc expreſsè
requirat,ſicque, vel titulus non appa-
ret, & res de iure præſumitur feudalis,
eaque de facto poteſt occupari,Capy.
dec.87.num.9.Reg.de Ponte conſ.96.
45 Vel apparet titulus non legitimus,ſeu
non ſollemnis, & ſimiliter licita eſt oc-
cupatio cum vt dixi non obſtat excep-
tio ſpolij, Anchar. conſ.310. Capyc.
d.deciſ.quod non ſufficit ſola poſſeſſio-
46 nis probatio ſine tituli exhibitione,
Couarr.practic.quæſt.cap.18.Accedat
ſubtilis ratio: nam cũ ius reſiſtat alie-
nationi bonorum feudalium, licet poſ-
ſeſſio reperiatur tranſlata,cum ex titu-
47 lo nullo non transferatur poſſeſſio,nec
dominium,ſed ſolum nuda tenuta,ideo
licitum videtur de facto occupare, &
non admittitur ſpolij exceptio, Docto-
res l.3.§.ſi vir vxori ff de acquir. poſſ.
Reg.de Ponte conſ.9.& 93. & nouiſſi-
mè idem de Ponte deciſi. 40.firmat,&
D.Rouit.tit.de iuriſdict. non turbandis
pragm.2.num.31.& pragm.9. tit.de
feud. num.42. Seſe tractat. de inhibit.
§.10.cap.2.fol 296.ex num.5.cum ſe-
48 quen. licetque prædo, & fur manute-
nendi ſint in poſſeſſione, iuxta vulga-
tam propoſitionem,ea procedit, quan-
do poſſeſſio coloratur, ſecus vbi appa-
ret euidens tituli iniuſtitia, ſic etiam
D de Franch.dec.163. diſputat Vaſq.
cap.8.illuſt. controu.& latè dixi prag-
mat.1.

Alij æquius agendo reſponderunt
49 vaſallos ad obtinendum in poſſeſſorio
debere colorare poſſeſſionem antiquã,
eam aſſerendo, & titulum allegando,
licet eum non demonſtrent; nam data
poſſeſſione ſufficit allegare titulum,
Doct.l.cum de in rem verſo ff.de vſur.
Canoniſtæ cap.in litteris de reſtit.ſpol.
eſtque communis opinio, vt Rota dec.
16.tit.de reſt.ſpol.Caſſador.eodem tit.
dec.4.notant Doctor.d.cap. in litteris
modos colorandi poſſeſſionem, Seſe
tract.de inhibit.fol.479.Ex quibus ra-
tionibus,& auctoritatibus vidi meo tẽ-
pore quendam Baronem de facto oc-
cupaſſe territoria miſerorum vaſallorũ
qui non oſtendebant titulum cum aſ-
ſenſu.Et iuxta meum morem,breuitati
ſtudendo, neceſſaria tantum perſtrin-
gendo,dico, quod hæc quæſtio multos
iuris prudentes fecit inſudare, ſed hu-
ius diſtinctionis concordia omnia poſ-
ſunt conciliari.

Aut tractamus de iuriſdictionalibus
50 quæ conferuntur à Principe, vel ſua
immediata perſona, tunc procedit li-
mitatio l. cogi, quod quilibet teneatur
oſtendere titulum,vt Luc.de Penna l.2
C. de fund.limitroph. Gramm.conſ.9.
Affl.cap.1.num.10. Aluar.de contro-
uerſia inueſtir.qui tradit 20.limitatio-
nes ad dict.leg.cogi,& latiùs in conſt.
Regni ab Officialibus, in his fundata
eſt intentio Principis,cum omnes iuriſ-
dictiones ab eo ſolo dependeant,& ab
ipſo ſolo poſſint communicari, & pro-
indè dicere poteſt exercentibus iuriſ-
dictionem, quod oſtendant titulum,
cap.nimis de iure iurand.l.1. §.cum
vrbem ff.de offic.præſid.Pereg.de iur.
fiſci lib.7.tit.3.num.14.Affl.conſtitu.ſi
dubitatio,licet data longa poſſeſſione,
neque fiſcus cogere pôterit, etiam in
iuriſdictionalibus ex conſtit. Regni ab
Officialibus,quod idem procedit in ha
bentibus iuriſdictionem in officium,
Capycius deciſio.77.Franch.dec.165
nu. quarto, & de hoc extat cap.Regni
66.

Aut tractatur de re feudali ſpectan-
te ad feudum,non tamen iuriſdictiona-

51 li,& hoc caſu ſi conſtat rem eſſe feudalem ex inueſtitura,vel ex demonſtratione ſeruitij præſtitj, & ſimilium Baro non poterit de facto ſpoliare feuda., namq; non amittuntur, niſi certis culpis à iure deſignatis,toto titulo de feudo ſine culpa non amittendo,& culpæ non præſumuntur, niſi probentur c. 1. §.ſi verò de milite vaſallo,hoc caſu nõ erit expoliandus vaſallus,niſi de culpa conuictus, alias erit reſtituendus, Menoch.de recuperanda poſſeſſ. rem.15. nu.461. Nec feudatarius cogitur ſemper oſtendere titulum, intereſt enim vaſalli conſeruari in poſſeſſione,in qua
52 reperitur ſine tituli demonſtratione Paris de reintegr. quæſt. 22. vbi dicit, quod vaſallus non debet negare feudum,ſed poterit negare oſtenſionem tituli,dicendo eum in promptu non habere, ſolum in petitorio tenebitur ſua iura demonſtrare in iudicio,Frecc. auct.17. Capyc.in inueſti.verſ.feudor. editiones,& eſt conſtitutum in Regno, vt in præcit.conſtitu.ab officialibus,ex quibus conſtat ſpolium de facto in feudis non poſſe legitimè fieri, niſi per liquidiſſimas probationes appareret de notorio defectu excipientis, ex tituli demonſtratione,culpa viſibili, generatione finita,Crau.conſ.5.num.3. Peregrin.in tract.de fideicomm. art.52.nu. 138.& latiùs de iure fiſci libr.7. art.3. quando ſit obtinendum in poſſeſſorio, notat Anna alleg. 84. & dixi ſupra 3. par.pragm.8.Praſ.de Cur.fol.73.num. 101.cum ſeq.Tapp.fol.182.ſuper cap. Regni 66.

Vel tertio tractatur non de iuriſdictione,vel feudo,ſed de rebus particularibus poſſeſſis intra feudum, Hucque pertinet prima quæſtio propoſita, &
53 iſta bona præſumũtur libera in dubio, & allodialia,& ſufficit poſſidere in poſſeſſorio, & petitorio, cum iuris præſumptio præſtet titulum, quemlibet poſſidere pro ſuo l.prima, ff.pro ſuo,ac quælibet res præſumitur libera l. altius C.de ſeruitutibus, & Baro non poterit de iure iſta bona occupare, vti feudalia,nam aliud in iuriſdictionalibus eſt, aliud in priuatis, vt dixi; nec iſto caſu requiritur, quod poſſeſſor coleret poſſeſſionem, vt in ſecunda diſtinctione diximus,nec titulum tenetur oſtendere, cum ius non refragetur, ſed ſuffragetur iuris præſumptione, cũ res à primæua libertate præſumantur liberæ, Docto.d.cap.1.§. ſi verè de milite vaſallo,& cap.1.§. callidis de prohib.feu. alienat. hocque pro regula traditur, quamlibet rem præſumi allodialem, & liberam,Maſcard.quæſt.79.de probat. Nec obſtat illa propoſitio, quod quicquid eſt intra fines feudi præſumatur de feudo; nam hoc habet plures intellectus, Affl.deciſio.167. dicit hoc eſſe
54 intelligendum, quod quicquid eſt intra fines feudi maneat ſub iuriſdictione feudali, non quod bona præſumantur de feudo,vel ei reddititia,& in dec. 277. deciſum reliquit,Baroni aſſerenti rem pertinere ad feudũ, vel eſſe ei reddititiam debere ex probationibus pleniſſimis hoc demonſtrare, cum ius reſiſtat,& præſumat pro libertate; vnde licet pluſquam ſemiplenè eſſet proba-
55 tum,hoc ei non proficeret. nam cum à lege requiratur plena, vel perfecta probatio,non ſufficiunt præſumptiones & probationum coniunctiones,Marſil. de probat. num.6. Reſpondet etiam Reg.de Ponte conſ.11.quod quicquid eſt intra fines feudi,præſumitur de feudo, Barone poſſidente, ſecus ſi tertius poſſideat,tunc allodialia præſumentur, & ita conciliantur omnia prædicta, & ita nouiſſimè Dom. Rou in rub.de feu. ex num.1. cum ſequ. qui allegat hunc locum,& adducit præſumptiones rerũ, quando ſint burgenſaticæ, vel feudales,& Seſe §.10.cap.5.fol.481. in tracta.de inhib.Immò quod fortius,& notabilius eſt,quod licet territorium, vel res aliqua reddat feudo aliquid in pe-
56 cunia,vel ſpecie pro cenſu,nõ per hoc iſta bona dicentur ſubiecta diſpoſitioni, ſeu naturæ, legibuſque feudalibus ita vt ſint obnoxia culpis feudorum requirantque aſſenſum, & alia,quæ leges

ges feudorum dictant, nam penſio non facit rem feudalem, ſed ſubſtantia, fide-
57 litas, & ſeruitium, vt dixi ſupra prag. 8 & ita Vrſill. deciſ. 129. Vnde errant hi qui ex eo quod reddunt par caponum, vel gallinarum, vel ſpatulam porci, aliquodue ſimile in ſignum ſubiectionis alicuius territorij, quod poſſident per hæc dicetur res feudalis? aliud enim eſt redditum eſſe feudalem, aliud rem eſſe feudalem, Dom. de Ponte conſ 95. Adeoque pro libertate rerum præſumitur, quod licitè in inuentario, & in reintegratione feudi appareant bona reintegrata vti redditia feudi, ſi Dominus, ſeu poſſeſſor contrarium probauerit per alia inſtrumenta anteriora, enũciantia ipſam rem eſſe francam, & liberam & tentam pro franchia, debet admitti ad exemptionem oneris, & redditus, Paris de reinteg. feudo. quæſt. 74. Crau. conſ. 293. ſecundo dubio, & etiã
58 ſi partes ſe ſuppoſuerint libro reintegrationis, aſſerendo contra ſe ſuum territorium eſſe cenſuarium, vel emphyteoticarium, adhuc erint audiendi, ſi de errore dixerint, Guid. Pap. dec. 282. notabiliter Affl. dec. 164. Maſcar. de probationib. concluſ. 280. Interim liber probationem facit Franch. deciſ. 103. nam liber inuentarij reintegrationis vrget, prout & deſignationes releuiorum, Maſcard. concluſ. 280. Grammat. dec. 76. Affl. dec. 314. Anna alleg. 44.
59 Quæ verò ſint præſumptiones rei feudalis, ſi quis reperiatur poſſidere aliquod intra tenimentum & corpus particulare feudi an habeat præſumptionem in contrarium, cum reperiatur intra latitudinem & longitudinem corporis feudalis, vide eundem Parid. q. 12. & 13. cum ſeq alijs, D. Rou. in rub. de feud.

Sed dubium magis quotidie controuerſum eſt ex iſtis præſtationibus cenſus, redditus, vel alterius ſpeciei, quis contractus naſcatur, cenſualis ne, an emphyteuticarius? Aliqui dixerunt eſ-
60 ſe emphyteuticarium, cum cenſuarius ſtare non poſſit, cum natura cenſus ſit, quod ex eo transferatur vtile, & directum dominium, cap. conſtitutus de religioſis domibus. Barones non habent niſi vtile dominium, cum remanſerit directum pœnes Regem, & ſic quia nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habet l. nemo plus iuris ff. de regulis iuris; meritò cum contractus cenſualis ſtare non poſſet, mutatur in emphyteuticarium, argum l. vbi ita ff. de donatio. cauſa mortis; In hanc opinionem videtur inclinare Affl dec. 129. Anton. Gamma dec. 38. Sed Paris de reintegr. quæſt. 291. dicit potiùs præſumi cenſualem, vt ſequamur quod minus noceat l. ſemper in obſcuris. de regulis iuris, nam ex non præſtatione cen-
61 ſus, non caditur in commiſſum, nec requiritur aſſenſus in alienatione, quod ſecus eſt in emphyteuta, Capyc. deciſ. 103. Non obſtat quod Baro non poteſt transferre plenum dominium, nam põt reſponderi cum Vrſill. dec 80. nam aliud eſt cõtractus cẽſus, ex quo transfertur plenũ dominiũ, aliud conſtituere redditum ſuper re, tunc enim transfertur ſolum vtile dominium, ita, vt non requiratur ſcriptura prout eſt de eſſentia in vero cenſu glo. cap. 1. de cenſib. in ſexto, prout videmus ſeruari has cõceſſiones ſine publicis cautelis fieri, &
62 ſi eſſet emphyteuticarius, requireretur omnino ſcriptura in eius conceſſione; Licet huic obiecto reſpõdeant Authores primæ opinionis, quod licet in emphyteuſi requiratur ſcriptura de iure l. 1. C. de iure emph de conſuetudi-
63 ne non curatur hodie quod eſt memoria tenendum, vt Vrſill. dec. 365. nu. 6. Paris quæſt. 139. Vel rectius poteſt dici, vt Capyc. in inueſt. verſ. feudor. dominia, quod licet Baro non habeat directum dominium in feudis, tamen ſub infeudando, vel cenſuando, remanet
64 apud eum quaſi directum dominium, Adde Gamma dec. 329. nam reſpectu totius corporis feudalis dicitur Baro habere vtile dominium, ſed circa res particulares videtur habere plenum dominium, Petra. de poteſt. Princi fol. 104.

104. D.de Curte fol.16.nu.4. in tract.
feud.

Alij dixerunt ſeruandam eſſe loci
65 conſuetudinem, quis contractus inibi
obſeruetur, vt Affl.d.dec.Maſcar.con-
cluſ.incipien. cenſualis, & ego vidi ſub
eodem dominio mei Illuſtriſs. Domini
Solofræ reputari contractus emphyteu
ticarios; & ſolui laudemium ratione
aſſenſus, vt Frecc.fol.119. nu 80. & in
mea patria præſumuntur cenſuales, cũ
ſine aſſenſu liberæ fiant alienationes,
quod in multis locis ex omnibus alie-
nationibus feudo reddititijs ſolet ſolui
ius laudemij, quod diuerſimodè nomi-
66 nãt nam alij ius de gradatis, alij quar-
tariam nuncupant, & Foller. in praxi
cenſu.in noua impreſſ. verſ huiuſmodi
cenſualia num.50. licet re vera, ex tex.
l.fin.C.de iure emph. laudemium in re
cognitionem aſſenſus ortum habuerit,
tamen loci conſuetudo attenditur, &
vbi non requireretur aſſenſus in alie-
natione, vt dicam, neque laudemium
Franch.dec.437. Clar. S.emphyteoſis
quæſt.30. vbi multa ad materiam. No-
uiſſimi dixerunt, nec eſſe contractus cẽ
ſuales, nec emphyteoticarios, ſed habe-
re diſtinctam, & ſeparatam naturam
ab alijs, ſolum obligantes poſſeſſores
ad redditum, & penſionem; in reliquis
res vel territoria præſumi libera, & al-
lodialia, nec requiri aſſenſum in eorum
alienatione, nec admitti ob penſiones
non ſolutas, Capyc.dec.103. Reg de
Ponte conſ 11. num.6. Ita quod licet
67 collectæ non ſoluantur de feudo, nec
particula eius, Capyc. in inueſtitura
verbo collecta, & verba feudatariorum
immunitas vbi hoc tractatur, prædicta
tamen bona quia reputantur burgen
ſatica tenentur ad collectas, Reg. de
Ponte d.conſ.51. Camer.cap. Imperia
lem, Napodan. in conſuetud. in bonis,
Campan.de vita, & honeſt.cleric.num.
126. adeo quod ſi Baro emerit prædi-
cta bona à vaſallis finito feudo, vel de-
68 uoluto, hæc non accedent feudo, ſed
vti bona burgenſatica ſeparatim ab hę
redibus teneri poterint, D.de Ponte
ibi latè Viu.2.par.dec. impreſſ.515. &
poſt hæc benè Seſe deciſ.33. diſputat
articulum an præſumatur contractus
cenſualis, vel emphyteoticus, & probat
multis auctoritatibus, vt dixi in princi-
pio, de iure præſumi cenſualem, & con
ciliat alios contrariæ opinionis, vt pro-
cedant, quando ex verbis, coniecturis,
& vſu Regionis aliud ſuaderi poterit,
iuxta ea quæ diximus, Regens de Pon.
poſtea etiam impreſſus in tract.de po-
teſt.Proreg.tit.de elect.offi.cap.4. non
diſcedit à noſtra ſuppoſitione, licet di-
ſtinguendo conciliet omnes opiniones,
dicens quod & ſi Baroni denegetur, in
feudare poſſe, & concedere bona ad li-
bellum tamen excadentialia, vt dicam
poterit dare, vel ad partem fructuum,
vel ad cenſum, ſeu penſionem, iuxta
qualitates rerum, Franch. dec.561. &
dicuntur bona feudo reddititia, & vel
conceduntur expreſſè annuo cenſui,
cum facultate diſponendi, & tunc cen-
ſualis dicetur contractus, ſi vero non
ſit facta expreſſio, niſi in genere de red
dendo penſionem annuã, ſine expreſ-
ſione facultatis alienandi erunt bona
allodialia, ſed ſine Domini conſenſu a-
lienari non poterint, & dicentur em-
phyteotica, iuxta dec.Affl.129. Tertio
caſu, ſi conceſſio non reperiatur, ſolum
habeatur cognitio ſolutionis, & non ti-
tuli, tunc hæc bona, vt dixi habebunt
ſeparatam naturam reddititiam, po-
tius cenſuali contractui adhærens, quã
alij, Grammat.deciſio.77. & ſic vt ſu-
pra nos antea diximus diſtinguit, &
ipſe.

Et conſequenter eiuſdem naturę ſo-
69 lent eſſe bona, ſeu territoria, quæ ad
perpetuam coloniam traduntur, nam-
que, & alienantur de generali conſue-
tudine, ſolum poſſeſſori reſtat onus rei
infixum de ſoluenda parte, & quota
fructuum, iuxta ſolitum, vel morem Re
gionis; nam alij ſeptimam partem, alij
octauam fructuum, alij capacitatem ſe-
70 minis territorij reddunt, & an debea-
tur quarta de paleis, ita quod dicantur
in fructu, vide Ann.ſing.192. & alleg.

94.& Franch.dec.103. Regionis enim conſuetudo eſt attendenda, & ſi ma is mori . regatur,dicit Frecc.aucto.46. num.11.dummodo non inducat peccatum,& vulgariter, dictos redditus,terragia nominant,Paris de reintegr. tit. de verbor. ſignif.in verbo terragia, licet ibi dicat,quod iſta territoria ad coloniam non poſſunt concedi in perpetuum per Regni conſtitutionem, tamē
71 per Vniuerſitates,iſtæ coloniæ poſſunt præſcribi,vt ſufficiat Domino habere penſionem, Ann.rub.de vaſal.decr.æt. n.65.& in reliqs ſint liberæ,Vrſill.dec. 280.& dec.365.diſcutit quod tempus requiratur, Adde Crau.de antiq.tempor.fol.218.num.100 & Gamma dec. 297. quanto tempore præſcribatur ius
72 coloniæ.Magon.dec. Floren.2.& Ludou.dec.Peruſ.106.num.21. Verum licet auferri non poſſint de iure,vel factores datæ ad coloniam,vt dixi,ex negligentia tamen poſſunt amitti, veluti ſi poſſeſſor per triennium continuum defecerit à cultura territorij, propter quod Baro priuatur parte quæ ei debetur ob coloniam,ita eſt deci um in Senatu inter Vniuerſitatem Biccari,& Marcellum Caracciolum,Actuario Figliola. Hæcque obſeruantia in multis locis reperitur , & orta eſt ex ſingulari textu l.8. C.de omni agro deſerto lib. 12.cuius ratione reſpondi, iuſta eſſe banna , quæ promulgant Barones, vt ſua territoria colantur,alias liceret vnicuique vltra triennium ea occupare,& colere,Gamma dec.235.Menoch.tractat.recuperandæ remed. 13. num.76. Ac iuſta ſunt banna,ne coloni triturent
73 frumenta ſine licentia Baronis, ne fraudetur iure ſuo,vt benè Franch.deciſio. 117.Couarr. variar.reſol.cap.17. lib. 1.verſ.8. vbi ait, quod non debent amoueri non certiorato Domino, Caball.reſol.crim.caſu 168.Cabed.deciſ. 54.Cancer.variar. reſolut. cap 13.nu. 172. Verum facta denunciatione per fructuarium in tempore , vel dicendo, vt mittat hominem ſuum, pro exactione, ne meſſis , & fruges corrumpantur licebit vaſallis colligere meſſem,& mēſurare in præſentia duorum , vt innuit etiam Franch.Et partem coloniæ anteneatur quis portare vſque ad domū,
74 vel ſufficiat aſſignare in arca , vide Franch.dec.124.& ante eum Paridem de reinteg quæſt.34.Cœpolla tit.de meſſe,& vindemia,quorum non meminit Franch.Dubium tamen eſt,quod in facto mihi euenit,& eſt vtile,& ſubtile, ſi vaſallus poſſederit territorium ſolitū reddere Baroni de ſeminatis quotam fructuum, vt dixi, an poſſeſſor poſſit id
75 territorium mutare,ipſum plantando ; & an Baro poſſit petere quotam fructuum de plantatis,prout de ſeminatis percipiebat Ad primum,videtur quod rei forma mutari nō poteſt,emphyteuta namque , vel feudatarius , licet habeat vtile dominium , poterint mutare formam rei ipſis aſſignatam l.3.§.reficere ff de itiner. actuq; priuat.Tiraqu. de retract.conuention.§.3. glo.1.num. 23.Cœpolla cap.9.in tract.ſeru.ruſtic. concludentes Dominū prædij ſeruien-
76 tis non poſſe paſcua,ſyluamue mutare reducendo ad culturam,vel è contra ſine conſenſu eius,cui ſeruitus debetur & ſi factum fuerit, poterit agi actione, vt res reducatur ad priſtinum,licet fundus fuerit melioratus, ſatis enim dicitur effectus deterior reſpectu Domini,
77 cum ſine conſenſu eius hoc ſit factum ex ſingulari tex.l.fin.ff de vſu. & habitat.Gayll.obſerua.67. lib.2. & Valaſc. conſ.50. ſuſtinet ex commutatione rei præfatos poſſeſſores poſſe priuari,ſequitur Cœpoll.titu.de montibus num. 10. diſtinguendo an redditus ſit in pecunia,vel in fructibus. Sed dato quod tacitè Dominus conſentiret,an debeatur ei quota fructuum de plantatis , prout de ſeminatis , quæſtio videtur nouiter pertractata , & arguendo ex illa celebri gloſ. l.certo generi ff.de ſeruit.ruſt.prædior.verbo actum eſt,videtur probare quod qui debet quotam de vinea debeat etiam de omnibus arboribus ibi plantatis, quam gloſam ſequuntur Bart. & alij ibi eam commendat

dat Iaſo.leg.ſi fundum §.qui fundum ff.de lega.primo; licètque dicant multi eam gloſſam loqui in loco dato ad partem fructuum plantatorum, & differre à caſu noſtro, tamen oculatè intuendo, idem procedere, eſt dicendum, imò fortiùs, nam eſt fraus coloni & non
78 debet ſibi patrocinari l. ita domum §. ſi quis doli ſui præmium ferat ff. de arbitris, non debet defraudari enim Dominus, vnde ſatis erit colono, quod remaneat contentus, Dominum recipere quotam plantatorum, imò, & quouſque creuerint arbores poſſe petere quotam ſolitam percipi, prout quando ſeminabatur, dicit Alberic. d. l. certè, Paris quæſt.48.de reintegr.feud.& ne deſit particularis doctrina, ſic Valaſc. poſtea viſus conſult.58 quod dubium multotiès vidi controuerſum, & non facilè reperies, Adde Dom.Tapp.poſt hæc ſcripta editum in titu.de decim.in cap.Regni 92.num.18. Anna conſ.61. Barboſ.l.diuortio §.ſi vir nu.31.ff.ſolu. matr.

Vlteriùs non te pigeat audire ad materiam, & cognitionem terminorum
79 quomodo feudalia prædicta poſſint ſubmitti annuo cenſui, canoni, vel redditui, perpetuæque coloniç, cum per iura feudalia, & Regni prohibita ſit quęlibet alienatio, & locatio ad longum tempus cap.Imperialem, & conſtitutio. diuæ memoriæ, obiter tranſcurrendo, ſcias quod aut Baro vult concedere demanialia feudi, vel corpora feudalia, & nullo modo poterit dari ad cenſum, vel canonem, vel ad colendum ſine Regis aſſenſu, neque ſubinfeudare, nec ru
80 ſtica, licet de iure permittebatur D. de Curte fol.16.Capyc.in inueſtit.fol. 150.Paris quæſt.35.de reintegrat.niſi eſſent bona nullius fructus, quæ conceduntur in euidentiſſimam vtilitatem, ad meliorandum, ſic Paris quæſt. 7. de reintegr.feud.latè Maſtrill.deciſ.105. Neque feuda inhabitata tractu temporis poſſunt concedi ad habitandum ſine aſſenſu Principis, vt in conſt. Regni
81 Caſtra, & quando impartitur aſſenſus fit cum conditione dummodo veniant ad habitandum exteri de Regno, vel Albanenſes, in quibus Regia Curia potius augetur in functionibus fiſcalibus, quæ ratio non eſt, ſi veniant alij de vno loco ad alium, Domin.de Ponte in ſuo tract.tit.de diuerſ.prouiſ.cap.de feudis inhabitatis, feuda verò ruſtica ſolita concedi in feudum dari poſſunt ſi excadentialia ſunt, & non alias per conſt.
82 Regni, cum prohibitum ſit feuda erigi poſſe ſine aſſenſu, nam bona feudalia nõn poſſunt infeudari, prout de iure communi conceſſum erat, Andr.cap. 1. §.ille num.10.tit.de controu.feu.apud pares term.Anna in rubr.de vaſall.decrep.æt. n.147. D.de Curte in ſuo diuerſ.fol.17.4 column.num.18. D.de Ponte in ſuo tract.tit.de elect.offic.§.3 & hoc non habet dubium, Frecc.tit.de differ.feudor.quatern.& de tabula, niſi eſſent ſolita à Barone concedi, vt mox dicam, & ſic, Aut tractatur de bonis excadentialibus feudi, & hæc poſſunt cõcedi per Barones ſub ſolito, & conſueto canone Regionis, cum d.conſtitut.in fine det licentiam concedendi excadentialia; quod de generali conſuetudine ſeruatur, vt teſtatur Clar. §.feudũ quæſt.33.Maran.conſ.105.Frecc.auct. 19. Anna conſ. 51. latè, & nouiſſimè
83 Franch.dec.561.imò iſta bona ſolita concedi in penſiones, vel ſeruitia, non poteſt Baro ea retinere deteriorando feudum, & communis clauſula inueſtiturarũ eſt. concedimus demanialia in
84 demanium, & quæ in ſeruitio, in ſeruitium, & hoc non ſolum ratione præiudicij feudalis, ſed ne vaſalli inermem vitam ducerent, Andr.de contentione feudi apud pares terminanda num.10. adeò tamen quod ſi redirent ad Baronem ob conuentionem generationis finitæ, vel ratione contractus libelli ad renouandum, vt Vrſil. dec.280.tenebitur Baro res deuolutas agnatis illius
85 concedere, & non in demanium retinere, Luc.de Penn.l.fin. C.de locatione prædior.ciuil. Bald. cap. 1. §.ſi verò qualiter olim feuda poterant alienari, ſer-

ſeruari enim debet natura, & ſolitum dandi, alias iniuria fieret l. 1. §. permittatur ff. de aqua quotidi. ſic latè D. de Ponte poſtea in ſuo tract. titu. de elect. offic. cap. 3. vbi cætera: hæc autem procedunt, & ſeruari debent, licèt feudum
86 ſit ex pacto, & prouidentia, ſucceſſores tamen dictas conceſſiones infirmare non poterunt Paris quæſt. 20. Affl. & Iſern. conſtitu. Regni mulier, vbi mulier non poteſt reuocare ſimiles conceſſiones factas à marito, Adde, quod non ſolum ſolita de iure concedi ſunt danda, ſed etiam quæ de iure concedi non poterant, ſi tamen ſolita ſint ab anti-
87 quo concedi vaſallis, dari debent, & poſſunt ſine alia aſſenſus Regij ſollemnitate, Maran. conſ. 105. Gamma deciſ. 342. & ſic antiqua fuit controuerſia an feuda plana, & ruſtica poſſint à principio dari ſine aſſenſu, Anna in conſtit. diuæ memoriæ nu. 196. limitando conſtit dicit quod non procedat ea conſtit. in iſtis feudis, ſed poſtea ſe declarat, dummodo ſint excadentia parui fructus, ſed ſi ſint membra feudi non poſſunt ſine aſſenſu Regio ſubinfeudari, vel quoquo modo concedi, Poſtea ve-
88 rò quod prima vice fuerint conceſſa mediante aſſenſu Regio poſſe Barones iterum quando reuertuntur ad eos cõcedere ſine alio aſſenſu, dixerunt ſic Affl. d conſtit. num. 62. notab. 2. vel ſi res eſſet ſolita concedi per duas vices, nam accedente curſu triginta annorum, ſine alio aſſenſu feudum illud pla-
89 num, reconcedi poſſet, vt ibi Afflict & antea Andreas cap. 1. de his qui feuda dare poſſunt. Immò quod vnica conceſſio cum curſu 30. annorum ſufficeret, notat D. de Ponte in ſuo tract. de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſ. §. 2. num. 2. Addent. ad Affl. dec. 282.

Difficultas magna eſt ſi à principio
90 aſſenſus Regius interuenerit, an aſſenſus Regius quaternet feudum planum, ita quod ſemper requiratur vti neceſſarius, Reg. de Ponte ibi latè hoc tractat, ſed latius Dom. Rouit. poſtea titu. de feudis in rubr. ex num. 19. cum ſeq. qui ad partes hoc excutiunt, vndè vanum eſſet vltra in hoc me extendere, videre poteris in occurrenti eorum diſtinctiones, & diſſentiones, ſi ſemper ſit neceſſarius aſſenſus vtriuſque, & an dato aſſenſu Regio, dicatur eſſe de qua ternionibus conceſſio, ſi vero non conſtaret de aſſenſu, dato ſolito concedẽdi, datio valeret ſi concurrat cum iſtis curſus longus. Et ſolitum dicitur ex bi-
91 na conceſſione retrofacta, Gabr Rom. 1. concluſ. tit. de locato, Capy in inueſtitur. latè fol. 140. cum ſeq.

Niſi conſtaret primam conceſſionẽ fuiſſe nullam, nam tunc ſequentes eſ-
92 ſent etiam infectæ, cum ex primiriua deuenitur ad deriuatiuam, ſi vero eſſemus in antiquis, eſſet legitima præſumptio de ſollemnibus, Bald. Aluar. c. 1. de his qui feud. dar. poſſ. num. 8. Canon. cap. 1. tit. de feud. & benè Molfeſ. ſuper conſuet. Neap. par. 1. cap. 5 num. 23. cum ſequ. ſed difficultas erit, quanta debeat eſſe iſta temporis antiquitas, & variæ fuerunt ſententiæ, alij centenariam, quæ facit omnia præſumi, vt dixi-
93 mus pragmat. prima. Alij quadraginta annorum, vt Andr. d. cap. 1 & hanc opinionem ſequuntur Canon. vt aſſenſus Pontificis tanto tempore præſumatur, Stefan. Quaran verb. alienatio Rota deciſi. 379. par. 2. Doctores ciuiliſtæ dicunt ſufficere ſpatium annorum 30. & vnicum actum ſufficere, ad talem conſuetudinem inducendam, & præſcribendam poſtea dicto tempore, Affl. dec. 305. Sed D. de Curte in ſuo diuer. fol. 13 num. 36. cum ſequ conſiderauit iſtud ſolitum, intuendo tempus actus, conſenſum, & conſuetudinem, & diſputat primo, ſi principium conſtat fuiſſe nullum ſine ſollemnitate, tunc longiſſima requireretur præſcriptio, aut non conſtat, & procedunt modo dicta, quod vnica conceſſio cum ſpatio 30. annorum ſufficiat. Verum ſi illa res eſſet feudalis, & reuerſa ad Baronem, & effecta de menſa ob lineam finitam vaſalli, vel culpam, & ſic eſſet incorporata, & iterùm facta de demanio, non poſſet ſine

ſol-

94 ſollemnitatibus concedi,& effectam
eſſe de menſa dicunt, ſi Baro per an-
num ea bona retinuerit pro tali deſti-
natione, vt Capyc. loco præcit. D. de
Curte in ſuo tract. fol. 25. vbi cætera
multa ad hanc materiam inuenies, Ve-
rumtamen debent aduertere Barones,
concedere talia territoria potiùs ad
quantitatem redditus fructuum, quam
ad pecuniam, cum fructus poſſint au
geri melioraro fundo, vel ex tempore
95 non tamen pecunia, Frecc. auctor. 19.
niſi eſſent omnino ſterilia, quæ ſolent
concedi ad ædificia conſtruenda, tunc
ſatis ſufficiet cēſus in pecunia, vt Frec-
cia ibi, & Paris d. quæſt. 21. Franch. de-
ciſio. 561. an Barones poſſunt conce-
dere terras ad cenſum pecuniarum, vel
ad quotam fructuum. & vide Ann. con-
ſil. 51. quod poſſit, ſi eſt in vtilitatem
feudi, ſiue ſint excadentialia, ſiue alia,
vt ibi, & iſti redditus licet ſint burgen-
ſatici, & minimi, aduerte tamen, & no-
96 ta, quod faciunt feudum perfectum,
vnde vnum granum, vel redditus vnius
gallinæ, ceræ, fabarum, & ſimilium non
poterit Baro remittere ſine aſſenſu Re-
gio Frecc. auct. 5. cum ex pluribus, &
ſingulis fiat feudum perfectum.

Hæcque ſufficiant ad ſciendum, quo
modo dicta bona Baro concedere po-
terit; Notes tamen vnum, quod ſi in-
duſtria coloni, & eius maximis expen-
97 ſis, territorium ſit expurgatum, & me-
lioratum, quod nullo modo poterit ab
eo auferri, vt notat Vrſill. deciſio. 129.
Anna ſingul 461. Gamma deciſione
297. tex. ſing. leg. fin. C. de aſſu. & pa-
lu.

Et ex his omnibus habes cognitio-
nem terminorum, qui paſſim in Regio-
nibus ignorantur, circa bona, quæ ha-
bent Vniuerſitates, & priuati & quod
ius in eis habeant Barones, & quæ ſit
natura talium bonorum. Reſtat viden-
dum è contra, vt præmiſi, quæ bona
habere dicatur Baro in feudo, & quod
ius in eis habeant Vniuerſitates, & ſin-
guli ciues, Baro habet bona in feudo,
98 quorum alia dicuntur demanialia cu-
riæ, & ſunt introitus deſtinati pro vi-
ctu ipſius, & baiulationes, actuariæ, ſtat
ſiæ, & alia tenta, & ſolita teneri in de-
manium pro demanio feudi, hæc præ-
cipuè ſunt ipſius, & vaſalli in eis non
habent aliquam ſeruitutem, vel ius a-
liquod, & iſta propriè dicuntur de de-
manio, quaſi de vero dominio, vel de-
pendentia à manibus, licet non conuer
tatur hæc deſignatio, quod quicquid
ſit in dominio, ſit de demanio, ſed at-
tenditur natura, & ſolitum, in quam
ſpeciem teneantur, Iſern. cap Imperia-
lem §. nec Dominus de prohibit. feudi
alienat. Affl. conſt. dignum, ſuntque, &
bona demanialia feudi, vt nemora,
montes, paſcua, & alia, quæ inhærent
territorio feudi, quæ bona cognoſcun-
tur ſecundum conſuetudinem loci, &
Regionis, vt Andr. ibi num 48. & in
dubio præſumuntur demanialia Curię,
& non feudi Lucas l. quicunque C. de
fundis limitroph. lib. 10. & differunt iſta
99 bona ſicut patrimonialia à fiſcalibus,
vt Lucas ibi, & Paris quæſt. 6. & 229.
habent etiam prout, & Vniuerſitates,
vt dixi defenſas, quæ nullam ſeruitutē
debent vaſallis, quilibet enim poteſt
ſua territoria claudere cum tempera-
mento, vt ſupra dixi, ac illa defendere,
ſi non debeant ſeruitutem l. per pro-
uincias C. de ædifi. priu. Solum poſſunt
petere prælationem Barones fidandi, ſi
Vniuerſitas ipſas velit locare alijs, Pa-
ris quæſt. 227. Anna ſing. 80 & è con-
100 tra, in demanialibus Curiæ nullum
ius habent, In demanialibus verò feu-
di, habent vſum tantum vaſalli pro eo-
rum commoditatibus, & animalibus, ne
inermen vitam ducant homines loco-
rum, cum ſi plenum dominium habe-
rent Barones, vix poſſent viuere vaſal-
li Frecc. auctor. 46. Reg. de Ponte con-
ſil 97. Anna alleg. 46. 2. par. ſic poſſunt
facere depaſci eorum animalia in mon
tibus, & nemoribus ſpicari, lignari, a-
quari, non tamen vltra vſum, ne frau-
detur hoc colore Baro, nam vltra vſum
ciuium ipſe poterit exteros fidare, be-
nè Lucas l. vſum aquæ C. de aquædu-
ctu

&u Frecc.ibi, Capyc.dec.188.ſolu n poſſent petere prelationem ſubditi hoc caſu Dec conſ.283. & Anna ſing.81. Dom.Rouit.tit de paſcu.num 4.& iſte
101 vſus inſitus dicitur naturaliter feudo,etiam ſi conceſſio eſſet facta liberiſſima ab omni onere, & ſeruitute; nam non intelligitur de iſto vſu ciuibus debito, cum ſine ipſo vaſalli inermem vitam agerent,Anna allegat.48. Rouit.pragm.tit.de ſalario, & exindè debitæ commoditates debentur à Baronibus ſubditis, inde vſus iſte nõ ſtrictè pro ſeruitute,ſed pro commoditate ponitur,& propterea dicebam in facto Baronem quemdam non potuiſſe reducere ad culturam loca deſtinata pro vſu aquandi, paſcendi, & iacendi animalia,quæ vulgo dicuntur *li iazzi*,Frãch.dec.301. Heronym.in tract. finium regund.fol.6.nouiſſimè Reg. de Ponte in ſuo tract.fol 97. nu.1. Verum ſi aliquod ex iſtis corporibus feudi, vix ſuppeteret vſui ipſius Baronis, non tenetur præſtare ſeruitutem ſubditis,Vrſill. dec.290.Sed procedunt ſupradicta vl-
102 tra vſum Baronis, & tunc ciues non poſſunt animalia ad ſocidam capere; nam tunc excederetur vſus,& conſului non ſunt multi dies,quendam ciuem eſſe obligatum ad fidam,& diffidam, qui acceperat certa animalia à quodã extero *alla gabella*, nam tunc quia vltra vſum,tum etiam quia animalia nõ erant ipſius,cum ex eo contractu non
103 transferatur dominium, vt excutit Viuius nouiſſimè deciſ. 141. Doctores l.ſi paſcendi C.de pactis,& proindè nõ habebat vſum vti ciuis in demanialibus feudi illius Baronis dixi, & ſic firmauit Reg.de Ponte poſthæc tract. de poteſt.Proreg tit.de elect. offic.§.2.

Sed conſiderandũ eſt,an hæc propoſitio ſit intelligenda, vt pro parte quæ ad exterum deberetur ex inita ſocietate,quod fidam habere debeat Baro pro illa rata, ſed pro portione tangente ad vaſallum, credo vſum ſibi deberi; vſus
104 enim iſte non eſt ſic ſtrictè intelligẽdus,vt tanta animalia habeat,vt vſum domus ex illis habeat,ſed quod ex illis poſſit viuere,mercari,& induſtriari, vt Franch.dec.489. non tamen in exceſſu,& ſic ſi vaſallus capiet animalia,aut in eum tranſit dominium, & ea erunt ſua & vſus ibi debetur, aut non trãſit dominium,ſed dantur animalia ad locationem,vel ſocietatem, & tunc portio ciuis eſſet deducenda francha pro ſuo vſu,cum liceat mercari,& induſtriari vaſallis pro quærendo ſuo vſu Quando vero ex cõtractibus iſtorum animalium,quæ ſolent dari ad ſoccidam, vel gabellam, vel collaticum tranſeat dominium,longa eſt diſcuſſio,videas pro explicatione iſtius articuli,Carrot.tract.locati tit.de collaticis,Crau.conſ. 145.Molin. de contract diſp.420. Borgni.dec.44 benè,& dec.49.par.2. qui plures caſus diſtinguũt,ſuper ijs cõtractibus quod procedit,& in lignis cædẽdis,& extrahendis. nã vltra vſum hæc
105 non poſſunt facere ciues,nam vſus eſt ſeruitus indiuiſibilis, & debetur à re perſonæ,nec cedi poteſt, Aretin.§.1 de vſu, & dato vſu lignandi non poſſent arbores fructiferas cædere,D.de Pont.
106 conſ.97.in fine,exemplo fructuarij l. diuortij §.ſi fundum ff.ſol. matrimon. Franc.Marc.dec. Delphin.552. par.2. Clar.§.feudum quæſt.47.& 56. Debetur prædictæ ſeruitutis vſus vaſallis,& non exteris, ſed dubium eſt, ſi venerit quis ad habitandum in terra Baronis,
107 an gaudeat iſtis priuilegijs? videtur quod donec domicilium non conſtituerit per decennium cum familia, iuxta l.ciues C.de incolis, quod non dicetur ciuis,& ſic tenetur ad fidam, & diffidã ſi ſine licentia paſcua ſumpſerit, hæc enim ſeruitus debetur vaſallis,à quibus multas alias commoditates recipit Baro cap.1. in fine de forma fidelitat. ſecus ab extero,qui ad libitum poteſt recedere,& ſi deliquerit Baro non poterit prætendere fundatũ ius iuriſdictio-
108 nis,alij dicunt quod domicilium animi deſtinatione expreſſa conſtituitur, etiam ſi decennio quis non habitauerit,Gramm.conſ.13. benè Carau. ritu

Solum enim Domino fundi ad damnũ tenentur,& proinde fuit deciſum ſufficere cautionem, ſed exiſtente fida, & diffida certa, credo animalia poſſe retineri,donec non fiat reale depoſitum;
113 priuati verò non habent jus exigẽdi fidã in ſuis fũdis,niſi pęna per bãna,& edicta,ſtatuta, & tunc pœna non ſolet tota ſibi applicari,Viu.deciſio.59 Sed pars ſibi,& pars Curiæ,vt notant DD. l.agraria ff.de termino moto, Adde quod Vniuerſitates, & priuati regulariter non habent ius exigendi fidam,& diffidã,ſed agere debẽt ad pęnã banni pro damno dato, & paſcuis ſumptis in eorum locis clauſis, vel reſeruatis, niſi eſſent defenſæ,vel loca conceſſa cum tali priuilegio,vel eſſet conſuetum,tũc de ea non debetur pars pœnæ Baroni loci, & pœna poterit tota applicari parti,vt dixi, alias potius ad pœnam banni, quam ad diffidam agi poſſe mihi ſuadeo,Frecc. auctorit.46. num.11. Capycius in inueſt. verſ.cum fidis propè finem Doctor. cap. Regni Magiſtri foreſtarum, vide nouiſſime Ioſeph Seſe dec. 75.

Et poſtremò his ſic cognitis regre-
114 diendo ad textum Pragmaticæ, iam notauimus verba ipſius Pragmaticæ, quæ ſint bona Vniuerſitatis, & priuatorum, & quod ius habeat alter in alterius dominio, & quod defenſæ fieri non poſſint in præiudicium vaſallorum. Amplio quod nec deſtinata ad vnum vſum, Baro poterit conuertere in aliũ; vnde paſcua ſolita non poſſunt concedi ad culturam in præiudicium aliorũ, Hieronym.de Monte in tract. finium regundor. fol.6.num.14. & latiùs Couarr practic. quæſtion cap.37. num.6. vbi multa,Auendan.de exequen.manda.Reg.Hiſp.lib.1.cap.4 num.25.Amplia etiam, quod non ſolum non poteſt Baro facere defenſas pro animalibus, & defenſis ſuis, paſcuis, & ſpicis, nec etiam foreſtas venationũ; foreſta enim
115 propriè dicitur locus reſeruatus pro animalibus ſylueſtribus, Capyc. in inueſt.verbo foreſta,nam in præiudicium ſubditorum venatio prohiberi non poteſt,cum ea ſit de iure gentium; ita quod nec Princeps hoc poterit; nec generaliter,nec particulariter,Doctor. l.vnic.C.de venatione ferarum lib.11. Boſſ. tit. de regal ſolum enim fieri poterunt accedente conſenſu Ciuium, & aſſenſu Regio, vt dictat noſtra Pragm. & alia ſita in tit.de ſala. §.& cum infra.

Et ſi erit conceſſus locus pro vena-
116 tione Baroni,an etiam fructus ipſius loci videantur conceſſi, ſi tractu temporis ille locus ſit factus fructuoſior propter cuſtodiam venationis, vide Gayll.obſeru 68.lib.2.& obſeruat.66. nam eſt pulchra quæſtio, & non ſunt multi dies quod in facto euenit. Nec etiam defenſas piſcationum facere poterint Barones;Boſſ in tit.de aquis,per ſupradictas rationes in materia venationis, ſolum in proprijs defenſis hoc facere poterint,Nig.in cap.Regni Magiſtri foreſtarum n. 16. vt dicemus infra prag 14.

Amplia etiam ſecundum Pragmaticam noſtram,quod in concedendo ali-
117 quo loco pro defenſa Baroni, non ſolum conſenſus vaſallorum, & aſſenſus Regius requiritur,ſed exterorum communionem habentium in ipſo territorio,Ioſeph Seſe dec.74 Scias,quod Vniuerſitates conuicinæ ſolent communicare eorum territoria viciſſim pro paſcendis animalibus ad vberiorẽ commoditatem ambarum partium,vnde audiendi ſunt illi,qui territorij communionem paſcendi, ſpicandi, lignandi,& ſimilium habent,dummodò communio ſit legitimè facta, nam in feudi præiudicium Vniuerſitates nõ poſſunt communionem facere, ſine Baronis, & Regis aſſenſu, Affl dec. 254. ita quod
118 non ſufficiat poſſeſſio longa niſi centenaria; quo caſu ſi Baro non conſenſerit communioni, non requireretur conſenſus prædictorum. Dico ad obtinendum in petitorio; nam circa poſſeſſorium longa poſſeſſio iuuat ad manutenendum,iuxta notata per Capyc.

in terminis deciſio. 189. & de materia Communitatis vide Campa. in cap. Regni pondus æquum, & cõmunio quan-
119 do diſſolui poſſit, ſi Vniuerſitas ſit aucta, quod paſcua vix ſibi ſuppetant, vide Franch. deciſ. 301. Couarr lib. 1. variar. reſolut. cap. 17 Surd. deciſ. 290. Theſſ. dec. 72. Boſſ. tit. de paſcuis, ac nota terminos, quod aliud eſt habere communionem in Terra conuicina, aliud
120 habere ſeruitutem lignandi, paſcendi, & ſimilium, nam diuerſimodè inducuntur, & præſcribuntur, Surd d. deciſ. 236. Couarr pract. quæſt. cap. 37. num. 6. Cœpoll. tit. de iure paſcendi, & aduerte antequam iſtum punctum abſoluam, quod communio dicitur, quando vtraque Vniuerſitas conferunt ad inuicem alter alteri commoditatem, viciſſim aquandi, paſcendi, lignandi, & ſimilium, alias ſi vna tantum pateretur ius paſcendi, lignandi, non communio, ſed ſeruitus poterit dici inducta, & non conſtito de titulo ſeruitutẽ oportet dici impoſitam, Cœpoll. tract. de ſeruit. tit. de pariete num. 17. & notanda eſt hæc terminorum differentia, quia aliud eſt habere communionem in Terra conuicina, aliud ſeruitutem, ſic Vrſill. dec. 290. nu. 8. nam vno modo præſcribitur ius ſeruitutis, alio tempore ius commimitatis, vt Surd. deciſ. 236. Couarr practic. quæſtion. cap. 37. num. 6. Cœpoll. tit. de iure paſcendi. & in materia ſeruitutis, ſtrictius proceditur; inde fuit in facto dubitatum, ſi præſcripto iure paſcendi in conuicinio, ſit
121 etiam præſcriptum ius, ne Vniuerſitas illa paſcua poſſet reducere ad culturam non ſolitam, & fuit dictum quod non, quia ius ſeruitutis eſt ſtrictum, & ſic etiam, & præſcriptio, & negatiuè non extenditur, Crauett conſ. 291. & præſcriptio non extenditur de caſu ad caſum, Gabr. concluſ. 2. tit. de præſcr. quod procedit tam in præſcriptione quam in conſuetudine, nam ſtricto iure interpretatio fit, Molfeſ. par. 1. cap. 5. multa notat, & Dom. Rouit. titu. de paſcuis ponit, quod data conceſſione, vel communione, ſeu ſeruitute paſcendi,

obtinuit non veniſſe ius aquandi, cum alia ſit de iure ſeruitus paſcendi, alia aquandi, & ſic vna præſcripta non includitur alia, nec dato iure paſcendi, iſtud ius extenditur ad paſcendas glã-
122 des, quæ ſunt in fructu ciuium, vel paſcendi prata particularium, vt ibi, quia præſcriptio non extenditur de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam Crau. conſ. 292. Sed hæc concluſio patitur aliquas notabiles limitationes, & declarationes magni momenti, de quibus DD. perfunctoriè loquuntur, & ideo extenditur ad caſus, & perſonas contentas in eadem ſpecie, ſi enim quis vſus fuerit iuriſdictione ciuili, vel criminali contra vaſallos in aliquibus caſibus longiſſimo tempore, licet vſus fuerit contra aliquos non tamen non extendetur præſcriptio contra alios, & in
123 alijs cauſis ſimilibus. nam dum vſus fuerit in eos tanquam in corpus myſticum publicè, extenditur præſcriptio de caſu ad caſum ſimilem, & de perſonis cum quibus vſus fuit contra alios, Couar. pract qq. cap. 37. Capy. dec. 152. Ripa reſp. 22. Ozaſch. deciſ. 17. & dantur ex hoc remedia poſſeſſoria contra eos, cum quibus nõ fuit actum aliquod
124 ius poſſeſſorium vt ibi Iuct. & Auëdan. de exequend. mand. Reg. Hiſpan. lib. 1. cap. 12. Vnde ſi Baro ſit ſolitus indicere ſeruitia modo vni, modo alteri tempore debito præſcripto, non poterit tueri aliæ perſonæ, & familiæ, quæ nunquam illa præſtarunt, niſi fuiſſent iniuncta: talia ſeruitia ſemper perſonis aliquibus deſignatis ex illis, non poſſet fieri tranſitus ad alios, & ad publicum, ſecus ſi indeterminatè. benè Garſia tract. expenſ. cap. 9. num. 41. Boer. dec. 271. Crau. conſ. 55. quod procedit in omnibus caſibus vbi præſcribitur quid in genere, vt prædicti dicunt, dummodo actus fiant iure ſuo, vt dixi 1. prag. & ibi quot actus requirantur ad hoc demonſtrandum, Garſia d. cap. 9. ex num. 47. cum ſequ. Molina de primog. lib. 2. cap. 6. ex nu. 25. & ſic ſolitus indicere collectam pro vna cauſa, poterit ex alijs etiam imponere, nam ſufficit

ſit quod quæſierit in publico ius collectandi vniuerſali, vt vti poſſit poſtea ſuis ſpeciebus, nam dicetur potius cõpræhenſio, & non extenſio Oldr. conſ. 267. limitatur in conceſſionibus Principis, nam cum eius priuilegia latiſſimam habeant interpretationem l. fin. ff. de conſt. Principum, vt nouiſſimè Ioſeph Seſe tracta. de inhibit. cap. 6. §. 2. num. 57. qui benè de his articulis loquitur. In omnem verò caſum, ſiue iure ſeruitutis, ſiue communionis ex cauſa mutationis Status, Vniuerſitas, quæ ſubſtinet, poteſt diſcedere, Vrſill. & cæteri loco ſupra citato. Limita poſitam concluſionem, quod defenſæ non poterunt fieri ſine aſſenſu, ſecus ſi Vniuerſitas vnita concluderet, vt fieret aliqua
125 defenſa, dando eorum territoria pro maiori commoditate eorum, nam hic poſſe adducit D. Rou. tit. de ſalario nume. 29.

Vltimò reſtat notandum, ad id quod dicit noſtra Pragmatica, quod requiratur conſenſus vaſallorum ſi volunt Barones facere defenſas, quid ſi ſubditi conſentiunt, clerici tamen, & alij Religioſi diſſentiant in parlamento, an ob-
126 ſtet? dic quod licet clerici non habeant vocem in concilijs, cum ſecularibus negotijs non debeant immiſceri. toto tit. Ne clerici, vel Monaci, tamen in præiudicium eorum commoditatum poſſunt contradicere, ipſi enim ſeparati ſunt à foro laicali, quoad iuriſdictionem, tamen ciues ſunt, & vti tales gaudent omnibus prærogatiuis, & commoditatibus ciuium, Bertran. conſ. 92. volum. 3. Frecc. auctor. 46. in fi. latius Valaſch. conſult. 100. Adde Annam ſing. 136. Surd. dec. 129. ita quod veniunt appellatione ciuium, Surd. dec. 139. & ex inde ſolent Ciues laici curare, quod compareant clerici, vt ſe opponant iſtis Concilijs, ne ipſi inimicentur cum Dominis, vt vidi in facto, ſic Petra ad dec. Gramm. 100. An verò conſenſus Ciuium præiudicet ſucceſſoribus, vide
127 Affl. in conſt. auctoritatum, Adde Pinell. de bonis mater. l. 1. par. 3. n. 49. quod actus voluntarij non nocent, ſecus neceſſarij, vt iudiciales, Peregr. de fideicomm. fol. 527. num. 60. regula enim eſt, quod mutatis partibus ma-
128 nente eadem forma, res dicatur ſemper eadem, & non diuerſa, & ideo mutatis, vel mortuis omnibus ciuibus Vniuerſitas eſt ſemper eadem Milan. dec. 2. num 27. tex. eſt l. ſi prætor §. marcellus ff. de iudi. vnde idem dicitur populus hinc ad centum annos licet nullus ſuperſit, & priuilegia durant in eorum beneficium, ſic videtur, & obligationes contra eam, Azeue. l. 5. tit. 15. in 2. verbo ſin viuos, nam ſunt corpora ficta, quæ compræhendunt ſubiecta l. mortuo ff. de fideiuſſ. Roman. conſ. 436. nu. 8. Guid. Pap. dec. 279. quod ſententia contra ciues ligat alios etiam cum hæredes; latè Cæuall. commun. opin. 657 licet vt dixi ſupra in princip. conceſſio ſi reſpiceret omnes in perpetuum, tunc prædeceſſores non poſſe præiudicare ſucceſſoribus comprobauimus, niſi obligatio fieret ex neceſſitate, nam obligati ſemper erunt ſucceſſores, vt firmauimus ſupra pragm. 10. An abſentes re-
129 uerſi poſſint contradicere, vel an hi qui non interuenerunt propter negligentiam in parlamentis, poſſint petere audiri, & diſſentire, vide pulchrè per Capyc. dec. 152. Franch. dec. 2. Montan. ſuper 1. pragm. num. 290. & pragmat. 2. num. 290. regula enim eſt ſufficere omnes eſſe vocatos ad parlamenta, nam licet non veniant omnes, non per hoc deſinit eſſe parlamentum, Deci. conſ. 151. Ripa cap. 1. de iudic. nam
130 minor pars ſufficit data contumacia, & negligentia vocatorum, Bellug. rub. 45. dummodo interueniat maior pars præſentium, Maſtrill. de magiſtr. lib. 5. cap. 15. num. 40. & latius Franc. Marc. dec. 1336. cum ſequ. & 1341. & Neapodan. in prohæm. num. 14. Qualiter vero Concilium debeat conuocari in ſimilibus actibus præiudicialibus, vide
131 tex. l. nominatorum C de decur. Capy. dec. 4. num. 5. & Montan. loco præcitato num. 359. nam modica ſollem-

Digitized by Google

nitas in præiudicialibus eſt momenti
ad irritandum actum, Bart. l. nulli ff. qđ
cuiuſq; vniuerſitatis.

An verò Eccleſiæ, & eccleſiaſticæ
perſonæ poſſint in præiudicium Baro-
132 nis, vel ciuium facere defenſas in ſuis
Terris, & nemoribus, in quibus habe-
bant vſum, vide ad hanc quæſtionem
Scipio. Rou. poſt hæc ſcripta viſum in
pragmatica de ſalario eorum, qui mit-
tuntur, & cap. Regni 99. & Theſſ. deciſ.
234. quid ſi ciues habent vſum in di-
ctis territorijs, vide Petr. ad dec. Gram.
100. num. 13.

Cumque ad hanc Pragmaticam
pertineant ſequẽtes allegationes, quas
mihi in cauſa graui occurrerunt, volui
ſic eas inſerere, cum nõn ſint ſpernen-
dæ, vti vtiles, & illuſtratæ multis ſubti-
libus conſiderationibus, quæ totum
tractatum, non ſolum hanc Pragmati-
cam reſpiciunt.

Diuini Numinis adiutorio implorato.

Quædam Vniuerſitas, cuius nomen
ex legitima cauſa prætermitto, poſſe-
dit ſine onere, vel aliquo reddit u, pa-
cificè, & quietè, quandam defenſam, in
ea, ciues lignando, paſcendo, fructuſque
ad libitum vendendo, vltrà centum vi-
ginti annos, Ad preſens Baro illius ter-
ræ, prætendit quod dicta defenſa nul-
liter, & iniuſtè detineatur, & feudo de-
beat reintegrari, ex infraſcriptis cau-
ſis.

Dicit enim, conſtare, illam fuiſſe
à principio conceſſam ab vtili Domi-
no Prædeceſſore, qui tam de iure feu-
dorum, quàm Regni, non poterat alie-
nare, & diminuere feudalia, ſine Regio
aſſenſu. Immò data eſt facultas reuocã-
di alienata tam ipſi, quam ſucceſſori-
bus, vulgata conſt. Regni, diuæ memo
riæ, Cumq; in ea conceſſione, non appa
reat de legitimo aſſenſu, ergo re ipſa
titulus eſt nullus.

Et ſi Vniuerſitas prædicta vellet ſe
fundare in certo aſſenſu, quem conſer-
uat in ſuo Archiuio, conceſſo per Re-
gem Carolum in anno 1495. Is ſimili-
ter eſt nullius momenti, & probationis,
tum quia non habet Regis ſubſcriptio-
133 nem, nec ſigillum, quæ ſunt de ſub-
ſtantia priuilegij aſſenſus, vnde nihil, &
nullum æquiparantur l. non putauit §.
134 non quæuis ff. de bonor. poſſeſſ. con-
tra tab. Tiraquell. de retract. §. 1. glo. 2.
Tum quia dominium illius Regis fuit
momentaneum, per annum in circa, &
135 poſtea fuit expulſus, ſecundum Hiſto-
rias, vnde videtur tyrannicè poſſediſ-
ſe, & exindè acta tempore ſuo, fuiſſe
nulla l. decernimus C. de ſacroſ. eccleſ.
cum alijs ſimilibus iuribus.

Neque ei obſtare prætendit, lapſum
immemorabilis temporis, ex quo de
iure poſſet allegari aſſenſus Regius
136 præſumptus, nam talis regula poſſet
habere locum, quando non conſtat de
titulo, ſed quando titulus extat, ſed nõ
ſollemnis, tunc præſumptio cedit veri-
tati, Ozaſch. dec. 102. num. 27. quare
monendi ſunt Aduocati, vt non oſten-
dant titulum quando habent intentio-
nem fundatam ex immemorabili, quia
titulus vitioſus deſtrueret legitimam
præſumptionem, quæ de iure oritur ex
tanto tempore.

Et tanto fortiùs, dico prædicta pro-
cedere, quod in Regno aſſenſus præ-
ſumptus non ſufficit, cum conſtit. Regni
137 ſupracitata requirat illum expreſsũ,
vt aduertit Frecc. de ſubfeud. quæſtio.
28. Item, talis præſcriptio immemora-
bilis, neque allegari poteſt, quia dum
Vniuerſitas à ſequentibus ſucceſſori-
bus Baronibus petiert confirmationẽ
138 dictæ conceſſionis, videtur recedere
à prima, & interrumpiſſe ſuam poſſeſ-
ſionem ceptam, vt videtur innuere,
Anna ſing. 586.

Inſuper prætendit, competere ſibi
ius reuocandi, etiam, quia Vniuerſitas
139 exceſſit fines conceſſionis, nam ea
defenſa fuit data pro vſu bouum, ciuiũ,
& ipſa abuſa fuit gratia, deſtinando po
ſteà eam, ad vſum omnium animalium,
fructuſque illius vendendo, cumque
li-

limitatum priuilegium, limitatè obſeruari debeat l. in agris ff de acquir. rer.
140 dom. & excedens poteſt priuari, cap. vt priuilegia de priuilegijs. Ergo ex prædictis omnibus, Baro ſupponit reuocationem ſibi competere, & nullam eſſe prædictam conceſſionem.

At, cum præfata Vniuerſitas, inſtantiſſimè rogaſſet me, vt ſuam iuſtitiam defenderem, & in iure allegarem, cum eius Illuſtriſſimus Dominus, exhibendo ſe, vti humaniſſimum Principem, (& non vt tyrannum, qui is dicitur, qui non permittit publicum cum libertate
141 defendi, vt ait Dom. de Ponte in ſuo tract. tit. de abundan. §. 7. num. 17.) Sit contentus, vt ſine ſtrepitu iudicijs, veritas huius controuerſiæ cognoſcatur.

Et facta matura conſideratione eorum quæ proponuntur, (vt videbitur) Iuſtitiā vndique conſpici pro Vniuerſitate, dico: Vt ea, legitimo iure manuteneri debeat in poſſeſſione, & dominio defenſæ, oppoſitionibus ſupra allegatis non obſtantibus, quas primo loco reſoluemus, deindè alias conſiderationes ſupponemus, pro fundamentis iurium ipſius Vniuerſitatis: Quæ omnia,
142 cum ſint grauis ponderis, altius duxi explicanda, vt Iuriſconſ. docet l. legaui ff. de liberat. legata.

Primò, pro ſolutione dictarum obiectionum, ſuppono concluſionem, de iure receptiſſimam præſcriptionem immemorabilem, ſeu centenariam, (vt Docto. confundunt) haberi loco tituli
143 munitiſſimi, ex qua præſumitur aſſenſus Regius, vt Affl. dec. 254. ac cæteræ ſollemnitates, Doct. cap. 1. de præſcrip. in ſexto; Et ſtat præſumptio iuris & de iure ſuper præſumptis, ea ergo ſupponit bonam fidem, priuilegium, ſcientiam ſuperiorum, & innumeros producit effectus, vt Gabr. concluſ. 1.
144 tit. de præſcri. Balb. tract. de præſcri. 2. par. 3. partis, Crau. de antiqui. temp. part. 2. fol. 213. Auend. benè cap. 1. ex num 19. par. 1. de exequen. mand. Regum, nam non eſt hęc, impium refugiū vti aliæ, nec odioſa, vt Vrſill. dec. 329.
145 Reg. de Ponte conſ. 48. ſed fauorabilis, quia non ſunt mutanda ea, quę tandiù, ſic permanſerunt in pace, Gutt. lib. 3. q. 14.

Non obſtat modò limitatio ex aduerſo oppoſita, aduerſus dictam concluſionem,
146 vt non procedat ſi conſtaret de nullitate tituli; nam vltrà quod hæc opinio communiter impugnatur, vt etiam ſi titulus ſit nullus, vitioſus, erroneus, hæc non aduerſentur; data immemorabili; quia ex ea datur nouus titulus, transfertur dominium; & cętera oīa inutilia excludūtur, & purgantur; Balb. l. celſus notab. 2. & 4. ff. de vſucapion. Ideo non obſtat nullitas quæuis opponenda, latè Vaſq. controu. illuſtr. cap. 81. qui cœteros Doctores coaceruat; nam cuius ſollemnitas non deſideratur, eius inutilis interuentus non nocet.

Secundo diſtinguo, qua diſtinctione poſita omnes Doct. conciliantur, quod aut titulus deficit reſpectu ſollemnitatis non exiſtentis, & tunc data immemorabili ius ſtatuit, vt omnia debeant præſumi conceſſa, & obtenta, quæ erāt neceſſaria, & ideo Auenda. cap. 1. de exequend. mandat. Reg. Hiſp. num. 11.
147 verſ. & non ſunt aduerſantia; dicit nō eſſe contraria, titulum appatere nullū, & allegare validitatem ex curſu centenario effluxu, quia iſta ſupplet defectus, & ſanat omnes tituli nullitates, ad tex. l. vn. C. de rei vxor. act. qui ſtatuit
148 fauore dotis præſumi ſtipulationem, ſed quid ſi interuenerit, ſed nulliter, dicit tex. eodem modo ſi inutiliter facta ſit, adiuuari eam oportet; rationem aſſignant ibi Doct. quia donec ius ſtatuit pro ſollemnitate, nullitas non poteſt opponi, idem probat tex. l. fin. C. de fund. patrimo. lib. 12. vbi ſi fundus patrimonialis Principis, cum ſuo conſenſu fuerit alienatus, ſed non cum debitis ſollemnitatibus, ſubhaſtationum, & reliquis neceſſarijs ſi poſſeſſor tueatur longiſſima præſcriptione, tutus erit quia tanta poſſeſſio fingit cæteras ſollemni-

ta-

tates,Dec.conſ.341.Maſc.de prob.cō-
cluſ.1322.num.22.

Aut titulus eſt vitioſus,& nullus er-
roneus ex ſui facie, & ſubſtantia vti v-
ſurarius, vel conceſſus à non habente
dominium, & facultatem, & ſic deficit
non reſpectu ſollemnitatis & formæ,
vti ſi laicus conferret ſpiritualia,vel ſi-
milia,& tunc poſſet ſubſtineri limitatio
poſita,vt Balb.in dicto tract. par. 2. 3.
partis num.22.Crau.de antiq.tempor.
p.4.num.12.Auend.loco cita.num.12.
nam quando conceſſio non poſſet re-
cipere conualidationem ex aliqua via
obſtat titulus nullus.

At cum titulus huius conceſſionis
149 potuerit recipere validitatem,quia
Regius aſſenſus poteſt præcedere, &
ſubſequi alienationem feudalium, An-
dr.cap.1. de prohib.feu.alien.per Fed.
Dom.de Ponte conſ.86.ergo ſi in ea
conceſſione non appareat de aſſenſu,
non ex hoc dici poteſt,quod ea ſit nul
la,dato curſu immemorabili,ſic Andr.
Aluar.Bald.cap.1.de his qui feud.dar.
poſſ.Reg.de Pon.conſ.81.qui dicit ſol-
lemnitatem aſſenſus non eſſe formalē,
dum ea præcedere,& ſubſequi poterit,
ſed effectualis, & ſic reſoluta fuit hæc
prima oppoſitio.

Nec refert alia obiectio,quod in Re
gno non ſufficit aſſenſus præſumptus,
nam procedit hoc in præſcriptione
longiſſima,nam de iure ſpatio triginta
150 annorū aſſenſus præſumitur,vt Frec.
ex aduerſo citatus,ſed idem num.4.ibi
dicit ſecus eſſe in immemorabili, nam
ea,loco expreſſi priuilegij habetur, D.
de Ponte conſ.95.Item procedit conſt.
Regni in feudis nobilibus,& quaterna
tis,ſed non in alijs feudalibus,Anna in
ea conſt.diuæ memoriæ nu.118. & la-
tiùs nu.143.

Minuſque obſtat,id quod opponitur
quod aſſenſus Regius hoc caſu non po
teſt ex immemorabili præſumi, cum
conſtet illum fuiſſe expeditum,ſed nul-
liter, & quando conſtat ſollemnitatem
non eſſe adhibitam,non poteſt dari præ
ſumptio legitima ex tempore, Affl.de-
ciſio.107.Cumq; Baro habeat copiam
dicti aſſenſus Regis Caroli,ſine ſollem
nibus requiſitis,vt ex pragmat. prima,
de fide memorial.ergo ceſſat reſponſio
Vniuerſitatis.

Nam replicatur pluribus modis;Pri-
mo, quod licet aſſenſus conſeruaretur
151 in arca communitatis,in qua detinē-
tur omnes ſcripturæ eius, non per hoc
Vniuerſitas dicit,& eligit poſſidere ex
eo titulo, nā licet in dubio quis videa-
tur poſſidere ex titulo præcedenti,iux.
gloſſ.notabilem l.quædam mulier ff.de
152 reiuend.Bal.conſ.190.libr.1. Verum
tamen hoc procedit, quando expreſsè
poſtea quis illo vtitur, præſentando in
iudicio, nam tunc dicitur ſcripturam
approbari l.publia §.fin.ff.depoſ.Doct.
oēs c.venerabilis de except.Cūq; quis
poſſit tenere rē,ex pluribus titulis l.3.§.
ex pluribus ff.de acq.poſſ.Crau.cōſ.16.
153 n.6.Anna conſ.53.n.52.Et electio eſt
poſſeſſoris dicendi, ex qua cauſa poſſi-
dere intendat,vt benè Crau conſ.171
Immò poteſt variare,quouſque in iudi-
cio non declarauerit ſuam cauſam, nā
154 ſi titulo inhabili innitatur,poteſt effi-
caciori adhærere, Crauet.ibi num.17.
Doctor.l.3.ff.de acquirend.poſſeſſion.
Burſ.conſ.8.& ſingulariter Ioſeph Seſe
dec.25.

Cumque Vniuerſitas habeat titulū
à lege mediante immemorabili,qui eſt
vallatus omni ſollēnitate,ergo nil poſ-
ſet obeſſe nullitas prætenſa,aſſenſus mi
nus ſollemnis; nec refert quod ex hoc
infertur ſollemnitatem non eſſe adhi-
bitam,& ceſſat iuris præſumptio; Nam
155 cum interceſſerit ſpatium vltra cen-
tum annos poſt dictum aſſenſum, ergo
ex tanto tempore ſtat regula ſupra fir-
mata,quod poſtea ſollemniter is fuerit
impetratus,& obtentus,dato quod pri-
mus eſſet informis(quod omninò nega
mus)nam licet Vniuerſitas eligat poſ-
ſidere,vi ſuæ centenariæ, non per hoc
impugnare intendit dictum priuilegiū;
nam quis poteſt ſe iuuare ex pluribus
156 titulis,vt dixi,& vtendo (ſi & quate-
nus) hæc clauſula ſaluat,vt impugnata

dic

dicatur ſcriptura ſi nocet,& approbata ſi iuuat,ſecundum communem opinionem,vt Fely.cap.cum venerabilis de excep.Grat.conſ.101.vol.1.cum mille: & exindè.

Secundariò, principaliter ſupponimus,iure ſubſtinendo,dictum aſſenſum eſſe validiſſimum: fuit enim expeditus
157 ante pragmaticam primam, de fide memor. promulgatam in anno 1510. quæ ſtatuit ſollemnitatem in hac materia aſſenſuum, & antea nulla ſollemnitas erat neceſſaria,ſed qualitercunque conſtabat de aſſenſu, & beneplacito Principis id ſufficiebat,vndè ſola ſignatura Secretarij ſuper memoriali ſuppli
158 cationis per verbum fiat,ſat erat,Afflict.dec.257. Immo ſolo verbo ſine ſcriptura,facta probatione per duos teſtes de Principis voluntate legitima erat conceſſio, Afflict in alia dec.398. Anna in conſtit. diuæ memor.num.66. Et propterea neq; regiſtratio erat ne-
159 ceſſaria in quinternionibus, Paris de reinteg.feud.quæſt.230. Cumque aſſenſus iſte redactus in carta pergamena,videatur ſignatus, & ſubſcriptus à Secretario,& officialibus, ſignatura hæc,ſat eſt ad perfectam probationem aſſenſus,nam priuilegia ſemper præſumuntur, ritè & rectè expedita ad for-
160 mam,& ſtilum currentem,eo tempore,Andr.cap.quoniam de prohib.feud. alien.per Lothar.Auend. de exequen. mand.Reg.cap.1.num.4. in fine par 2. Vnde ſtat ſollemnitas pro aſſenſu. Et ſi replices fuiſſe poſtea promulgatam
161 Pragmaticam eam, ſub citato tit. de fide memor.poſitam,quę ſtatuit præterita memorialia aſſenſuum informium, eſſe inſinuanda, iuxta formam ibi traditam,ſub pœna nullitatis, Reſpondemus, quod dictæ Pragmaticæ nullam aliam ſollemnitatem indixerunt, niſi ſcripturæ,& ſigilli appoſitionis,& ratio finalis fuit ſigilli,ne Regia Curia fraudaretur illius emolumentis, vt conſtat ex narratione legis,& notat ibi D. Rouit.& in prag.9. tit.de feud.

Et proindè vanum eſt,aſſerere,quod
162 eſſet neceſſaria ſubſcriptio Regis, & regiſtratio,nam ſubſcriptio, vti de iure communi non eſt de eſſentia, Roman. conſ.308.& Franc.Marc.deciſio 992. par.2.ita nec Pragmatica hoc requirit Neque regiſtrationis ſollemnitatem ſolet nouiſſimè obſeruari, vbi poteſt eſſe intereſſe fiſci, poni clauſulam, vt aſ-
163 ſenſus regiſtretur,aliàs non habeatur pro conceſſo,& non aliter,Reg de Ponte conſ.2.num.32.Dom. Rouit.pragm. 1.ſupracitata num.12.& pragmatica 26.de feud. num.8. ſed circumſcripta ea clauſula,regiſtratio non eſt de ſollẽnitate.

Cumque in hoc Priuilegio eſſent ſollemnitates per Pragmaticam,poſtea inductæ, ergo ceſſat omnis difficultas, nam adeſt in ſcriptura ſignatura officialium,ibi (Berthelot cum ſuo ſigno) alia dicit,viſa,&c. alia, per Regem, ad relationem Concilij; conſtat ex dicendis,fuiſſe ſigillum appoſitum,vnde omnis debita ſollemnitas etiam poſt pragmaticã inducta extat ad perfectam probationem, & ſollemnitatem aſſenſus requiſitam.

Nec refragatur quod modò,non vi-
164 deatur ſigillum appenſum,nam ſi nõ extat nunc, conſtat fuiſſe appoſitum tunc, & ſufficit ſollemnitatem fuiſſe adimpletam tempore actus,latè Iaſ.l.1. C.de teſt.in prin. Bal.l.vnum §.ſi omniſſa ff.de legat.2.

Et quod ſigillum fuerit traditum ſuadetur primò,quia aſſenſus hoc enũciat ibi (& noſtro ſigillo magno munitum)& verba enunciatiua priuilegij ſignati,probant id quod enunciant,Do-
165 ct.o.l qui aliena ff.de acquir. hæred. Crau.de antiqu.temp. par.1.art.4. D. de Ponte conſ.96. Accedant ſigna foraminum in carta pergamena in loco ſolito,vbi ſolent appendi fila ſigilli,quę ſigna arguunt ſignatum, ex reg.l. ſtigmata C.de fabricenſ. libr. 12. & benè
166 Auend.de exequend. mand.Regum cap.21.par.2.per tot. Adſtipulatur tertio;nam lex.& conſuetudo dictant,nũquam partibus tradi priuilegium, niſi om-

omni ſollemnitate abſolutũ,vnde poſt-
167 quam reperitur traditum,ſtat legiti-
ma iuris præſũptio omnia fuiſſe adim-
pleta,tex.eſt l.1.C.de donat.& l.labeo
ff.de pact.l.clauibus ff. de contrahend.
empt. Adnectitur prædictis curſus vl-
tra centum annos,ex quo antiquiſſimo
tempore,iure poteſt dici fila,vbi ſigillũ
erat appenſum,fuiſſe corroſa, vel illud
fuiſſe deperditum,quod euenire quoti-
diè ſolet ob diuerſos caſus,ac vt actus
168 ſubſtineatur,inſpiciendum eſt, & iu-
re arguitur, quod ſuccedere ſolet l.3,
§.quod ſi nummi ff.ſi certum pet. ma-
ximè quod tale priuilegium fuit in ma
nibus communitatis, & tot Adminiſtra
torum,quos deſpicere quod commune
eſt pro regula habetur, Menoch. de
præſumpt. lib.2. præſumpt.98. Et am-
miſſio exiſtentibus coniecturis præſu-
mitur de iure,quando allegatur l.fi.C.
de fide inſtrum. Maſcard.concluſ.inci.
169 ammiſſio.Et in terminis,quod data
antiquitate, ſi ſigillum debitum non
reperiatur in ſcriptura, illud præſuma-
tur perditum, eſt ſingularis doctr. Ab-
ba.cap.innotuit de elect. num. 16. In-
noc.cap.inter dilectos de fide inſtrum.
Paris de reintegr.feud. quæſt.304. Eò
magis quod non eſt veroſimile, quod
tam ſupinus fuerit qui procurauit aſ-
ſenſum,quod non curauerit illum in
forma ſollemni, ita Bald. l.generaliter
quæſtio 7.C.non num pecu. Nam qui
vult conſequens præſumitur de iure,
170 voluiſſe omne id per quod deuenitur
ad perfectam conſecutionem illius, ar-
gum.l.oratio ff.de ſponſal.l.2.ff. de iur.
omn.iud.

Quibus tot legitimis præſumptioni-
bus exiſtentibus, non eſt hæſitandum,
quod ſigillum non fuerit appoſitum,
nam etſi duæ præſumptiones faciunt
171 probationẽ,quanto fortius,vbi mul-
tæ exiſtunt,Crauett. conſ.143.numer.
12.Maſcard.de prob in prohæm.q.10.
num 40. Quibus ſollemnitatibus ſtan-
tibus, dictum aſſenſum ſiue conſidere-
mus ante Pragmaticam, ſiue poſteà,
validiſſimus dici debet.

Nec vim facit alia oppoſitio, quod
tale priuilegium fuerit expeditum tem
pore Regis Caroli, qui non diù in Re-
gno dominatus fuit, ſed expulſus; nam
Hiſtoriç non dicunt illum tyrannicè in
uadiſſe Regnum, ſed ob ius ab eo præ-
172 tenſum,legitimè dominium tenuit,&
dum Pragmaticæ ſequentes non decla
rarunt eum tyrannum, non eſt noſtrũ,
hoc diſputare,vt Affl.ac Gramm. con-
ſtitut.Regni priuilegia, la ſeconda, &
conſt.ſeq. vbi declarantur nulla priui-
legia facta ab illis, particulariter à le-
ge,& conſtitutionibus declaratis, niſi
habeant confirmationem à legitimis
ſucceſſoribus, cumque non conſtet,di-
ctum Regem Carolum fuiſſe talem de-
claratum,ceſſat obiectio; Vel ſi caſus
eſſet dubius, cum priuatorum non ſit,
hoc decernere: error iuris,vel facti du-
bij non refragatur præſcriptioni imme
morabili.Vaſq.latè d.contr.illuſtr.cap.
81.Balb.l.celſus ff.de vſucap. ſecundo,
& quarto notab. Et poſtremò pro co-
ronide;dicimus quod etſi foret verum,
quod Rex eſſet tyrannus,vel quod ſol-
lemnitas aliqua deeſſet in aſſenſu, poſt
promulgatam Pragmaticam (quç om-
nia negantur) Cum tamen Pragmati-
ca,quam conſt.præcitatæ requirant no
uam confirmationem priuilegiorum;
Stante curſu vltra centum annos, poſt
dictas promulgationes oritur regula
in principio poſita, quod denuò aſſen-
ſus ſit impetratus,& obtentus,nam hic
eſt effectus immemorabilis,vt ſtet præ-
ſumptio iuris,& de iure,quod ſuperue-
nerit omnis ſollẽmnitas conualidatio-
nis cuiuslibet tituli nulliter obtenti,vt
dixi,ex Auendan.& alijs, & Ripa reſp.
14.nu 25.p j.cum mille ab eis coacer-
uatis,& ita in terminis notabiliter, D.
de Ponte conſil.155. volum.2.ex n.8.
cum ſeq.

Nulliuſq;conſiderationis eſt alia o-
biectio ex aduerſo, quod immemora-
bilis non poteſt dari, cum à ſucceſſore
fuerit petita confirmatio huius conceſ-
ſionis, & exindè Vniuerſitas videatur
173 ſibi præiudicaſſe, & interrumpiſſe
ſuam

ſuam cæptam præſcriptionem, nam Anna & Docto. ab eo citati in ſing. 586. hoc non dicunt, ſed contrarium, & D. Rouit. tit. de priuileg. num. 22. in terminis ait, quod tales confirmationes poſtea petitæ à Baronibus non infringũt eorum iura antea valida, & preſcrip-
174 tionẽ; neque Adminiſtratores potuerunt præiudicare Vniuerſitati, ſi ex tali petitione poſſet præiudicium illi afferri l. 1. §. ſed nonnullos ff. de tutel. & ration. diſtrahe. cum vulgat. vltra quod confirmatio in forma cõmuni, nil præiudicat concedenti, nihilque iuuat recipienti, ſi prima eſſet conceſſio nulla, Dom. Rou. tit. de poſſeſſ. non turband.
175 Nec interrumpitur præſcriptio longa, vel longiſſima triginta annorum, niſi per citationem, & actus iudiciales, vt latè Surd. dec. 5. nec per actus tacitos, & ſubauditos, Tiraq. de præſcript. gloſ. 2. Boer. dec. 333. Guid. Pap. deciſi. 4 6. cumque à tempore confirmationis ſucceſſoris elapſi erant vltra quadraginta annos, ergo omni via fruſtratoria eſt hæc oppoſitio interruptionis, & tranſuerſionis poſſeſſionis ipſius Vniuerſitatis, ad impugnationem ſuæ immemorabilis. Vndè ex prædictis maniſeſtè liquet adeſſe aſſenſum legis, & Regis in hac conceſſione, & iurè non poſſe impugnari ex defectu ſollemnitatis.

Nec vrget vltima oppoſitio, quod conceſſio fuerit limitata ad vſum bouũ ciuium, & Vniuerſitas abuſa fuerit deſtinando defenſam pro omnibus animalibus, & eã locando; Replicatur enim, quod conceſſio prædicta in narratione & ſubſtantia apparet eam eſſe liberã, & ſic fit aſſertio (vt ſit francha, & immunis ab omni onere, & ad libitum vti & defendere liceat Vniuerſitati: & licet poſtea ſubiungat, ad vſum bouum; Iſta non fuit limitatio, nec cauſa finalis, ſed impulſiua demonſtrans facultatem potiorem, ob quam ipſa defenſa
176 conſtituebatur, nam denominatio fit à parte potiori l. 3. §. hæc verba ff quod quiſque iuris, & vt plurimum defenſæ conſtituebantur pro commoditate talium animalium, vt conſeruarentur pingues pro cultura, & proindè in Hiſpa-
177 nia, boalare, nuncupatur defenſa, Auend. cap. 1. num. 13. par. 1. & poſt eũ Seſe dec. 74 Et ſic, verba prædicta, demonſtratiuè de iure poſita cenſentur, prout regulariter ſic interpretantur in dubio, & non taxatiuè, Franch. deciſio. 721. & latè Garſia tract. expenſ. cap. 4
178 nu. 34. & Surd. de aliment. tit. 5. quęſtio. 26. & tex. l quidam teſtam. ff. de legat. primo ibi, Veriſimile eſt teſtatorem voluiſſe demonſtrare, & l. firmio ff. quando dies legati cedat, & ibi Doctor.

Adſtipulatur, nam beneficia, & priuilegia largam recipere debent interpretationem, ex reg. l. fin. ff de conſtit.
179 Princ. & verba ſemper contra conce dentem præſumi debent l. veteribus ff. de pact. Franch. dec. 116. nu 8. Et tanto magis in caſu noſtro, vbi conceſſio ſic dictat, vt verba illius dubia ad fauorem Vniuerſitatis ſemper declarari debeant. Vnde concurrit partis, & legis intentio, & proindè latiſſima eſt facienda interpretatio pro Vniuerſitate, quia duo vincula magis ligant Doctor. l. filiusfamilias § diui ff. de lega. primo. Confert ad prædicta alia iuris conclu-
180 ſio, quod dubium priuilegiũm recipit interpretationem ex obſeruantia ſecuta l. cum fundus ff. de legat. 2. cap. cum dilectus de conſuetud. vbi omnes DD communiter, adeo quod etiam ſi verba conceſſionis eſſent extranea à ſignificatione & proprietate, obſeruantia tamen erit attendenda, quæ ex longo tempore præſcribitur, Franch dec. 56. Dom. Reg. de Ponte conſ. 57. num. 46. & ſingulariter Guttier. quæſt. 62.
181 lib. 4. Cumque non longiſſimo tempore, ſed immemorabili Vniuerſitas vſa fuerit pro vſu bouum, hac defenſa, ac aliorum animalium, ac affictando ipſis ciuibus in neceſſitatibus; non ſunt mutanda ea, quæ antiquam habuerunt interpretationem l. minimè ff. de legibus, & ita in terminis Auendan. de

excq.

gitur ad ius quod dans habet, & non ad totum, ad tex. l. ſerui electione §. cũ fundus ff. de leg. primo. & Affl. loco cit. Cum ergo Baro in diſtrictu non habeat demaniale territorium feudi, cum cultum, vel arboratũ ſit Vniuerſitatis, & ciuium, vt infra demonſtrabimus, ergo idem ius quod eſt in toto, vel minori parte, præſumitur de iure in reli-
188 quo, vulg. l. quæ de tota ff. de rei vendic. & tex. eſt particularis in cap. 1. de controu. inter maſculum, & fœminam, ibi (vt magna eorum pars tenebatur) quem communiter ſic intelligunt Andr. Aluar. Beluiſ. ibi. & Ruyn. conſ. 107. volum. 1. Nacta conſ. 46. lib. 1. quia ex qualitate maioris partis infertur ad naturam reliquorum, Anchar. conſ. 422.
189 nam in habentibus ſimbolum, idem iudicatur tranſitus l. in rem §. item ff. de rei vend. & benè explicat etiam Maſcard. de probat. concluſ. 79. num. 17. & num. 24.

Confert ad prædicta legis præſumptio, quæ arguit territoria potius eſſe
190 demanialia Vniuerſitatis, quam feudi, vnde vaſalli habent de iure fundatã intentionem, ea cenſeri libera, & allodialia, & non feudalia, vt decidit Affl. dec. 277. & poſt eum notat latè Capy. in inueſt. verbo feuda allodialia, Gabr.
191 titul. de feud. concluſ. 3. & Maſcard. loco antea citato, & quamquam bona eſſent reddititia feudo, non per hoc inferri poteſt, ea eſſe feudalia, ſed ſolum illo redditus, Frecc. de ſubfeud. autor. 5 Affl. dec. 129. Reg. de Ponte conſ. 95. Et propoſitio illa vulgi, quod quicquid eſt intra fines feudi, dicatur de feudo intelligitur quoad iuriſdictionem, & nõ circa bona, Affl. dec. 267. ſolum enim certa particularia feudi eſſe, dicit Lucas de Penn. l. quicumque C. de omni agro deſer. lib. 12. Nec conceſſio dominium concedentis probat inter par-
192 tes, vt non poſſit poſtea in contradictorio, impugnari illa dubia aſſertio, quod non ſit habita intentio, niſi de ſeruitutis conceſſione, vt Maſcard. concluſ. 546. num. 6. benè D. de Ponte conſ. 30. num. 16. & ſic ex prædictis conſtat ſuppoſitio poſita, quod hæc datio importauit remiſſionem ſeruitutis vſus, qui de iure competit cuilibet Baroni in demanialibus Vniuerſitatis, vt dixi prag. 12. quo attento, illa ſeruitus concedi potuit, & à ſucceſſoribus reuocari iure non poteſt.

Minuſque obſtaret ſi negaretur in facto, territoria, & nemora eſſe demanialia Vniuerſitatis, & aſſerat Baro, ea eſſe demanialia feudi: cum in maiori parte Barones fidauerit animalia exterorum paſcenda; nam vbi competit ius fidandi ſtat præſumptio dominij, quia
193 arcere ab ingreſſu & permittere ingreſſum, Dominorum eſt, l. diuus ff de ſeruit. ruſt. prædio. D. de Ponte conſ. 97 Eò magis quod ius paſcendi præſumitur eſſe Baronum, vt Frecc. auctor. 46. de ſubfeud. item conſtat ex libro reintegrationis antiquo bona omnia communia, & particularia ſtabilia eſſe feudo reintegrata ex ſententia illius Delegati; Nam reſpondetur, terminos iuris diſtinguendo, ne æquiuocetur, Fida enim arguit dominium, & dicitur eſſe
194 de demanio Baronum, vt Capyc. in inueſt. verbo fidæ, & Frecc. auctor. 46. quando exercetur ſuper demanialibus feudi, ſed quando datur ſuper demanialibus ſubditorum, tunc ſeruitus fidæ dicetur, quæ potuit quæri immemorabili conſuetudine, Frecc. ibi num. 1. & magna eſt differentia inter prædicta, quia fida cohærens feudo, habet iuris aſſiſtentiam; Seruitus verò fidę, quę per
195 Barones poſſet prætendi ſuper bonis communitatis, vel ciuium, habet iuris reſiſtentiam, & qui in ea ſe fundat, probare eam debet, & interim pro libertate eſt iudicandum, l. penul. ff. de aqua quotid. Dom. de Ponte conſ. 97. num. 15. & ſic Anna alleg. 48. Hinc conci-
196 liantur opiniones diſſidentes, dum alij Doct. teneant, ius paſcendi eſſe Baronum, Vrſil. dec. 296. in fin. & alij negant, vt firmat Couarru. practic. quæſt. cap. 37. & dixi pragm. 11. & notat D. Rou. tit. de paſcuis, & D. de Franch. de-

ciſ. 301. & Adden. dicunt herbas eſſe Dominorum fundi, & Barones nõ poſſe de iure fidare in locis apertis vaſal-
197 lorum poſt ſegetes, vel ipſis non ſeminatis, niſi ius ſeruitutis legitimè quęſiſſent, ſolum hoc licet eis in demania libus feudi, etiam ſi eſſent locata, in quibus habent intentionem fundatam
198 & tunc procedit opinio affirmatiua, vt ius paſcendi dicatur demaniale Baronum. Et redeundo vnde digreſſi ſumus ius ſic quæſitum, ſeruitutis viz. differt a fida debita iure feudi, nam iſte habet iuris aſſiſtentiam, & largam habet interpretationem, ad tex. ſingularem l. prima C. de mancip. & colon. quem non meminit Franch. dec. 489. qui hunc vſum deſcribit, ſed quando debetur vt ſeruitus, ſtrictam habet ſignificationem, Anna alleg. 48. quia ſeruitus eſt ſtricti iuris, & præſcriptio eius eſt odioſa, & exorbitans, & ideo nõ
199 extenditur etiam ex indemnitate rationis, de caſu ad caſum, nec de loco ad locum, Crau. conſ. 292. Gabr. Rom. concluſ. 2. tit. de præſcript. & proptere a concludimus, quod etiam ſi in ca-
200 ſu noſtro Baro quęſiſſet ius fidandi, ſuper bonis Vniuerſitatis, nõ ex hoc iure inferri poterit, q̃ Baro habeat dominiũ ſuper his & poſſit dici, bona eſſe demania lia feudi, & non communitatis.

Et ad maiorem elucidationem huius articuli, cum vrgeat, vt benè explicetur; Aſſerimus etiam in facto hoc probari, quod nemora, montaneæ, & territoria ſint demanialia Vniuerſitatis: Et quamquam nemora, & montaneæ, in dubio ex ſolito præſumantur demanialia Baronum, Luc. de Penna l. quicumque C. de fund. limitr. lib. 12. Frecc. auctor. 46. Multotiès tamen hæc deſtinata fuerunt ad benefi-
201 cium Vniuerſitatum, quæ deſtinatio colligitur ex poſſeſſione antiquiſſima, quæ arguit titulorum determinationẽ, vt bene Auend. cap. 4. par. 1. de exeq. mand. Princeps enim, poſt translatum imperium in eum, & ſucceſſores tene-
202 bantur aſſignare viuere ſubditis, & dotem in ſtabilibus dare Vniuerſitatibus, qui diuerſimodè terminos diuiſerunt, vnde deſtinatio erit attendenda, cum natura diſtingui non poſſint, quæ ſibi, vel ſuis conceſſit, vt Bald. cap. 1. de capit. qui curiam vendi: Dec. conſ. 517 Cumque ſemper ab immemorabili ab origine, Vniuerſitas fuerit Domina nemorum, & montanearum, percipiendo fructus, vendendo glandes, conſequendo introitus magnos; Ergo hæc fru-
203 ctuum perceptio, dominiũ deſignat Doct. l. cum res C. de prob. Andr. cap. imperialem § nec Dominus, de prohib. feudi alien. Maſcard. concluſ. 549. Illa ſemper elegit, & tenet ſuo ſumptu Cuſtodes in dictis locis, quod ſimiliter dominium probat, l. ſi ita §. 1. ff. de fundo
204 inſtruc. Affl. dec. 167. Ipſa accuſat, & damnificantes intercipit, pœnarum partem conſequitur, ac damni emendationem, quæ omnia ſpectant ad veros Dominos, vt latè Auend. cap. 1. p. 1. de exequ. mand. Reg. Hiſp. Territorium verò non arboratum, ſimiliter probatur, eſſe demaniale Vniuerſitatis. Illud enim eſt appatronatum ipſorum Ciuium, tam pro cultura, quam pro vi-
205 neis, caſtanentis, & ſimilibus, quæ arguunt dominium eſſe ſubditorum, Anna conſil. 59 num. 36. Multæ poſſeſſiones ſunt liberæ ab omni redditu, aliæ reddunt ius terragij menſæ Epiſcopali, Monaſterijs, Capitulo, ac multis beneficiatis, & aliæ feudo, quæ diuerſitas demonſtrat territorium eſſe demaniale Ciuium, & non feudi, dum non habeat diſcretam, & vniformem naturam, vti proprium eſt demanij feu-
206 dalis, Garſia tract. expenſ cap. 9. nu. 26. cũ ſeq. vna res ſingulariter nõ debet diuerſo iure cenſeri leg. eum qui ff de vſuc. Itẽ ſine aſſenſu baronũ poſſeſſiones ſemper ad libitũ fuerunt alienata ſine recognitione laudemij, vndè arguitur territoriũ eſſe demaniale Vniuerſitatis, vt ſingulariter Affl. dec. 305 n. 12. cũ ſeq. Nec ſolutio terragiorum,
207 quæ ſic nominatur et à DD. vt Paris de reinteg. feu. ſub tit. de verb. ſignific.

ver.

verbo terragia, facit rem feudalem, ſed ille redditus dicetur feudalis,& bona cenſentur libera,& allodialia, Affl. & Vrſill.dec. 129. Probatur etiam ex proceſſibus litium, quas habuit Vniuerſitas in Sacro Conſilio cum conuicinis ſuper controuerſijs communitatis territorij,vbi docuit pleniſſimè de ſuo dominio,ſciente,& coadiuuante Barone in ipſis cauſis, nam regulariter Baro,pro ſuo intereſſe ſecundario, ſiue
208 agat ſiue conueniatur ſua Vniuerſitas,eſt audiendus,alias ſententia illi nō noceret, & ſic ille in litibus aſtitit, ad quod bene Auend. cap.5.num.9. de exequend. mand. Quæ omnia probant manifeſtè, territorium eſſe allodiale, tam iuris præſumptione,quam facti aſſeueratione: Eò magis,quod demanialia Baronum, diuerſam tenent naturā,
209 ab aſſertis ſupra,nam iſta nō poſſunt concedi niſi ad tempus, nec alienari, ſine Baronis,& Regis aſſenſu,Affl dec. 305.num.8.& tunc ſolui debet laudemium,Paris de reinteg.feud.quæſt.28. quia ſemper ea ſtare debent ſub poſſe, & menſa Domini; Et ſic coniungenda vltima primis, probatum eſt ex his aſſumptum, quod ſolum vſum habebat Baro in territorio conceſſo,quē remittere potuit in beneficium vaſallorum, in damnum vtilitatis,& commoditatis, ſuæ,& ſucceſſorum, vt dixi.

Nec refert liber reintegrationis,& ſententia Commiſſatij delegati ad dictum inuentarium faciendum,quod de
210 clarauerit,omnia bona communia,& particularia eſſe feudo reintegranda, nam iſti non habent iuriſdictionem decernendi, niſi facultatem deſcribendi ea quæ ſunt notoriè de feudo, vel inquirendi ea, & notandi confeſſiones ſubditorum aſſerentiū redditus,& cenſus pertinentes feudo,Paris de reinteg. feud.quæſt.28. num.12. Et propterea
211 ex inquiſitione formata à talibus, nō poteſt naſci ſententia,etiam ſi iuriſdictionem haberent, partibus plenariè non auditis in ſuis iuribus,aliàs iſti haberent maiorem auctoritatem,& facultatem,quàm Rex,qui non poteſt parte indefenſa iudicare ad tex.l.defenſionis facultas C.de iure fiſci lib 11. Item ſententia incidenter, vel ſummario iudicio lata, negotio plenè non diſcuſſo etiam ſi ab ordinario promulgata eſſet non præiudicat,quin parte opponente
212 ex integro non poſſit audiri,Franch. dec.289. Accedat,quod illa declaratio nunquam fuit obſeruata,ſed contrariū & ſi lex tollitur per contrarium vſum, Doctor.leg.de quibus ff.de leg.quanto fortius & talis prætenſa ſententia, ex qua non trāsfertur ius, niſi ea executa
213 gloſſ.§.fin.inſt.de offic.Iud.Gramma. conſ.ciu.81. Adſtipulatur etiam,quod ius executionis ſententiæ præſcribitur ſpatio triginta annorum, Io. Andr. ad Specul.tit.de exec.ſent.§.fin.verſ.vltra Affl.dec.245.in fine,& latè Tiraqu.de retr.conſang. §.fin.num. 31

Cumque dictum inuentarium ſit factum,iam ſunt pluſquam triginta anni, ergo omni via diluitur hæc obiectio; nec præter eam,quod adeò debilis eſt iuriſdictio delegata ad talia inuentaria conficienda, quod confeſſio facta per partes enunciantes bona ſua
214 redditiia, poteſt ab eis reuocari,dicendo poſtea de errore,Paris queſt.74 & Affl.notabiliter dec.305.nu.11. qđ tales ſententiæ ſemper retractantur, parte opponente.

Vlterius ne ex ſuperioribus dictis poſſit ex parte Baronis prætendi,& dubium oriri,nos aſſeruiſſe implicitè, ipſum habere ſaltim ſeruitutem fidandi in bonis demanialibus Vniuerſitatis,& cum eſſet mihi inſtatum,vt hoc explicarem, dico verum eſſe,quod ille fidauerit exteros ad paſcenda animalia, ſed aduertatur in facto, quod hæc fida habuit principium, quia Barones prædeceſſores numquam animalium induſtrias tenuerunt,& ratione vſus de iure debiti in territorio Vniuerſitatis prætenderunt hunc vſum vendere exteris, licet de iure ſit ſeruitus perſonalis, & Vniuerſitas grata, dum territorium eſſet capax non fuit conqueſta;

ſed ſimul extera animalia cum illis
ciuium paſcebantur, quo permiſſo, idẽ
deindè prætenderunt pro vſu lignan-
di in nemore, quia ipſi non reſidebant,
& dum aliqui de conuicinio tractaſ-
ſent fidari, ad lignandum cum duabus
beſtijs per triennium certa quantitate
pecuniæ oblata, Vniuerſitas ad redi-
mendam vexationem, & expellendos
exteros tantumdem pro tanto tempo
re ſoluere voluit, vt eſt notorium, & fa-
ctum non eſt antiquum, inde notaui
215 pragm. 10. quod principijs debet ob-
ſtari, quia poſtea non eſt qui onera im-
poſita reuocet, Crau. conſ. 238. nu. 10.
Dico quod ſimiliter idem poſtea præ-
tenderunt, quando Vniuerſitas vende-
bat paſcua nemorum, & montanearũ,
nam quia Barones non tenebant ani-
malia, ſuum vſum intendebant locare,
ſed Vniuerſitas permiſit, vt ex quanti-
tate affictus percipere poſſet decem
pro centenario: hoc fuit initium iſtarũ
præſtationum, vna poſt aliam; Et pri-
mò quoad ſeruitutem prætenſam fidæ;
nullum ius fuiſſe quæſitum Baronibus,
nec vllam quaſi poſſeſſionem dicimus,
216 tum quia dictum principium eſt iniu
ſtum, quia vſus ex reſoluta opinione,
non poteſt vendi à Baronibus, cum ſit
ſeruitus perſonalis, vt firmauimus iam-
diu in pragm. 12. & ſic poſtea Dom. de
Ponte de poteſt. Proregis §. 2. tit. de
elect. official. immò Auendan. de exe-
quend. mand. Reg. Hiſp cap. 4. num. 25
217 parte 1. eſt opinionis, quod neque
debetur ipſi Baroni, ſi non habitet in
ea terra; iſta ergo permiſſio, & patien-
tia gratuita, etiam ſi mille annorum
eſſet non tribuit ius, nec dat quaſi poſ-
218 ſeſſionem Baroni, nam tunc patien-
tia, & actus præiudicant, quando fiunt
iure ſuo parte contradicente, & oppo-
nente, & ſequuta patientia incipit qua
ſi poſſeſſio poſtea ex vnico actu, Doct.
cap. cum eccleſia, de cauſa poſſeſſ. &
propriet. Tiraquell. de primog. cap. 38.
in incorporalibus, ſed patiẽtia ſimplex
219 & ſcientia in dubio præſumuntur
potiùs cauſa gratitudinis, & familiari-
tatis, vt quod minimum eſt ſequatur,
l. in obſcuris ff. de regul. iur. & ſi tracte-
tur cum perſona potenti, Murmuratio
ſola, & contradictio, verbo, aut facto
explicata conſeruat ſibi poſſeſſionem,
220 etiam quod parti non ſit intimata,
Dom. Rou. pragm. 1. titu. de iuriſd. non
turban. in fine, & ratione reuerentialis
metus, patientia non inducit conſen-
ſum, & murmuratio ſufficit, Vrſill. dec.
282. num. 12. Capyc. in inueſtit. verbo
collectarum, latè Menoch. tract. retin.
poſſeſſ rem. 5. & proindè ſi non poteſt
fundari quaſi poſſeſſio, neque opponi
poſſet præſcriptio, quæ (dato, ſed non
conceſſo) poſſet habere principium,
longa, vel longiſſima, maximè in acti-
bus diſcontinuis, & contra Vniuerſita-
221 tem minori tempore centum anno-
rum non inducitur, Anchar. conſ. 255.
Dec. conſ. 483. num. 26. Myſing. in ter-
minis obſer. 53. cent. 4 Vaſqu. contro-
uerſ illuſtr. cap. 83. num. 26. Docto. l. 2.
C. de ſeruit. Vltra quod, & per Regni
conſtitut. quia frequenter conſtitutum
eſt, vt vaſalli nec tacitè, vel expreſsè
contra publicam vtilitatem poſſint obli
gari ſine aſſenſu Principis, & Luc. l. 1.
C. vt ruſt. ad vllum obſequium lib. 12.
Immemorabilis verò non poteſt al-
222 legari, cum de his ſit memoria recẽs
& vltra probationem teſtium, hoc põt
intueri ex releuijs pręcedẽtibus, & alijs
ſcripturis antiquis, in quibus non repe-
riuntur poſitæ tales p̃ſtationes, & feudi
223 introitus, quæ eſt iuſta p̃ſumptio vio-
lentæ poſſeſſionis, vt benè Anna conſ.
59. n 56. Bar. l. 1. C. de exact. trib. li. 11.
Gram. conſ. ciu. 98. qui ait, ꝙ exiſtẽtibus
iſtis legitimis præſumptionibus iniuſti
tituli, lex reſiſtit Baronibus, vnde etiam
longiſſimũ tẽpus, non exhibito priuile-
gio eſt ſufficiens ad excludendũ à poſ-
ſeſſorio, & dixi latè pragm. 1. in vlt. im-
preſſ. & Guttie. benè q. 92. lib. 1. pract.
quæſt. Doct. cap quod latenter de reg.
224 iur. Ioſeph Seſe in prohem. de inhib.
nu. 9. Borgn. dec. 28. quæ ſunt notabi-
lia; Eadem obſeruatio procedit in iure
lignandi, cũ eadẽ fuerit origo, & cauſa:
Po-

Poſtremò, etſi ſpatio immemorabili eſſent hæ ſeruitutes præſcriptæ (quod à vero prorſus eſt alienum) Huc refert diſtinctio ſupra poſita, quod longa diſtantia eſt inter fidam de iure debitã, & acquiſitam iure ſeruitutis, quando enim præter ius Baroni debetur, non poteſt extendi ad fidandam tantam quantitatem, vt largè vſus Ciuibus re-
225 linquatur, prout debetur eis de iure, etiam in demanialibus Baronis, Franch.dec.489. & vidi ſic poſtea deciſum pro Vniuerſitate Sanctæ Mennæ, cum Cardinali Ieſualdo tunc vtili Domino illius Terræ, Actuario Figliola, ſed quã do Fida eſſet quæſita ſuper bonis ipſiuſmet Vniuerſitatis, tunc alia repartitio, & diuiſio de iure debet fieri, & ſic Sacrum Conſ. obſeruat, ex rationibus ſupra poſitis, quia ſeruitus eſt exorbitans, & ſtrictiſſimam patitur interpretationem, & nullam debet recipere extenſionem, D.Rou.tit.de paſcu.nu.20. & eò magis ſi initium eſt iniuſtum, vt Frec.d.auct.46.n.10. Quo caſu Iudicis, arbitrio erit taxare iſtam fidam, conſiderando capacitatem territorij, quantitatem animalium omnium, ciuium, & commoditatem non ſolum largam, ſed pinguem dare, Auend.cap.4.num.25. par. 1. Non enim debet eſſe eius conditionis ſeruitus, quam eſt dominium, Caſtren.& Albe.l.ſicut §.1.ff.quod cuiuſque vniu.nom.

Alimenta enim tam hominibus, quã
226 animalibus arbitrio Iudicis taxari debent, ad tex. inſignem C.de paſc.publi.lib.11.l.2. Et ego vidi S.C.delegaſſe Reg.Dohanæ menepecudum, vt mitteret expertos in territorium controuerſum, & relationem faceret de quantitate, cum in eo tribunali ſit continua practica de ſimilibus, & vide Menoch. de arbitr.Iud.caſu 245. num.14. Theſſ. dec.71.cum ſeq.& Adden. & Auend. notabiliter loco ſupra citato num. 21. Capyc.dec.45.in fine; Inſuper etſi immemorabilis præſcriptio adeſſet, nil ſuffragaretur Baroni, ceſſat enim eius effectus, quando ceſſat cauſa, ſi enim
227 fuit promiſſa fida, quia illi non vtebantur territorio, & ratione ſui vſus, hoc vaſalli paſſi ſunt, ceſſante ergo cauſa primordiali præſcriptio euaneſcit, quia reſoluitur cauſa, Ioſeph Seſe de inhibi.cap.4.§.3. Fontan.de pact.nup. clauſ.4.gloſſ...num.56.cum ſequ. Borgn.dec.28.num.16.cum ergo Baro hodie non vtatur, ſed abutatur territorio, vltra quadruplicatum vſum, ceſſat omnis prætenſio, tantò magis quod conceſſa ſeruitute in forma validiſſima, ſi commoditas larga non remanet vaſallis, ſed illa deficeret, ſeruitus ceſſat, vel reduci debet ad æquitatem, quauis immemorabili non obſtante, & eſt ſecun-
228 dus caſus notabilis, vbi immẽmorabilis non operatur, Affl.dec.290. Auẽdan.d.cap.4. num.21. ad tex. l.ſi quis diutinam C.de aquæductu lib.12. qui eſt inſignis; Ex quibus ſuppoſitis declaratis, elucidata ſunt omnia obſtacula; & inconcuſſum remanet aſſumptum hoc, tertio loco fundatum.

Quartò, & fortiùs, ſuppoſito quod conceſſio eſſet nulla, adhuc non eſſe locum reuocandi poſſeſſionem, ex alia ratione ſubſtinemus: Conſideretur quæſo, quod verba dictæ conceſſionis enunciant territorij dationem, & de iure territorij deſignatio eſt Vniuerſi-
229 tas agrorum l. pupillus §.territorium ff.de verb.ſignific. Cumque tale territorium Vniuerſitas poſt conceſſionem deſtinauerit ad arborandum, & ſua cura, cuſtodia, ſumptu, & diligentia, nunc ſit arboratum, & facta defenſa non ſolum paſcuorum, herbæ, ſed glandium, ac lignorum, quod non erat tempore conceſſionis, ſi verbis conceſſionis ſta-
230 mus, prout ſtare cogimur l.non aliter ff.de legat.3. vbi à proprietate verborum dicit tex. non eſt recedendum. Nam ſi locus tunc fuiſſet arboratus, nemus, ſilua, vel per ſimile nomen proprium eſſet nuncupatum, & non territorium, Doct.l.ſi quis in fundi vocabulo ff.de leg.primo, ſic in terminis Paris de reinteg.feud.queſt.332.quia nomina diſtinguũt omnia l. ſi idem C.de

 co-

codic. Et conſtat in facto, aliquam partem territorij ſeminatoriam fuiſſe ciuium, aliam prætendit menſa Epiſcopalis fuiſſe ab ea conceſſam, pro cuius indebita prætenſa conceſſione litem in S. Congregatione in Vrbe mouit. & ſic locus iſte, nunc ex tanto tẽpore melioratus in exceſſu, facto Vniuerſitatis, & ſuorum ciuium, nullo iure ex quauis prætenſa nullitate, & iniuſtitia poſſet à poſſeſſore auocari, ſic probant tex. l. fi. C. de alluu. l. quicunq; C. de omni agr. deſer. lib. 12. quod locus melioratus diligentia poſſeſſoris non debet auferri, Vrſill. dec. 128. Gamma dec. 297. Inde ſtatutum eſt, quod quando meliorationes excedunt rei valorem, mutatur natura rei, ita quod ſi fundus eſſet dota-
231 lis, deſineret eſſe talis, ſi valdè per maritum eſſet auctus, ad text. l. ſi is §. quod dicitur ff de iure dot. cuius verba ſunt (Sed ſi tantum in fundum dotalẽ impenſum ſit, quanti fundus eſt, deſinere eum dotalem) & ratio eſt, quia maius dignum trahit minus, l. cum quæritur ff. de ſtatu hom. Et quando magna materia accedit ad ſpeciem, ea cedit
232 materiæ, Connan. lib. 3. comm. cap. 6 & in terminis defenſæ induſtria poſſeſſoris arboratæ, quod ex quauis prętenſa legitima cauſa non poſſit auocari, eſt videndus Auẽd. de exeq. man. c. 12 ex n. 23. p. 1.

Conferunt prædictis text. leg. 1. §. ſi quis à nemine ff. ne quid in loco publ. & l. 1. C. de diuerſ præd. lib. 12. in quibus cauetur, quod ſi quiſquam ędificauerit in publico ſine licentia, ędificium quamquam ſolo cedere debeat, ex regula terminorum §. cum in ſuo ſolo inſt. de rerum diui. Attamen ne vrbs
233 deformetur, & poſſeſſor ſuo labore priuetur, dictant iura allegata, vt potiùs cenſus pro ſolo proportionabiliter imponatur, quàm ędificio priuetur, vnde ſi hoc procedit in mala fide ædificante, ac nulliter ſine aſſenſu Principis, qui omnino requiritur, Reg. de Ponte in ſuo tract. tit. de abund. §. 4. nu. 5. Et ne aſpectus ciuium infeſtetur, ob locum dirutum, non eſt auferendus, quantò fortiùs in caſu noſtro, vbi adeſt bona fides conceſſionis, conſenſus immemorabilis, melioratio maxima, & nõ tractatur de publica deturpatione, ſed de publica vtilitate, & neceſſitate; Quæ cauſæ ſatis ſuperant voluptatem l. voluptariæ ff. de impenſ. dotal. Petra de poteſt. Princ cap. 4 par. 3. num. 48.

Erit ergò concludendum, aſſumptum noſtrum non pati difficultate à maioritate rationis, Euerard. loco Topi. 81.
234 Quæ concluſio ampliatur à Doctor. etiam procedere in cauſis priuatis, vt ratione exceſſiuæ meliorationis, res nõ debeat de iure auocari, Franch. deciſ. 110. Inſuper eſt aduertendum, in caſu noſtro tractari de melioratione facta in ſolo Vniuerſitatis, & non alieno, cum probauerimus ſupra, territorium eſſe demaniale illius, & ob minimũ ius Baronis reſpectu tot ciuium non poterit
235 Baro pro ſeruitute ſui vſus totam rem vendicare, Affl. dec. 80. *ſed præferendi ſunt* qui habent maiores partes in rei adiudicatione l. ſancimus §. ne autem C. de donat. Capyc. dec. 36. & maximè pro publica vtilitate, ad text.
236 notab. l. 1. C. de commun. ſeruo, vbi minor pars præfertur ad prælationem, fauore publico, licet maior pars diſſentiret. Vnde ex hoc tantum aſſumpto, deberet ceſſare omnis difficultas. Remanet ſatisfaciendum obiectioni, quæ poſſet ex hoc aſſumptu fieri, quod ſi res non poteſt auocari, ſaltim proportionabiliter vſus deberet in tanto cenſu Baroni correſponderi, vt allegata iura innuere videntur, quę ſolutio, cum dependeat ex ſequenti articulo, ne repetamus idem, eo loco, explicabimus talem oppoſitionem, & ſic.

Quintò, arguendo ſemper à maiori, vt omnis dubitatio, & hæſitatio tollatur, continuando ſermonem ſuppoſitũ, quod conceſſio eſſet nulla, pro coronide conſideretur, quod hæc prætenſa
237 nullitas, nil aliud poſſet importare, niſi reductionem ad priſtinum cap. ab exordio 23. diſt. l. quod ſi minor §. reſti-

ſtitutio ff.de minor; Cum ergo ſupra plenè demonſtrauimus, territorium conceſſum eſſe demaniale Vniuerſitatis, vti ſunt & cætera, & præcipuè nemora; non poſſet aliud prętendi per Baronem, quàm vt defenſa hæc teneatur vt locus demanialis Vniuerſitatis. vti ſunt, vt dixi, Montaneæ, & nemora arborara, quæ publico vſui ciuium, & cō-

238 munitatis ſunt deſtinata, & hoc caſu vſus, vti primo ciui ei competit, quā do Vniuerſitas vtitur, ſeu deſtinat ad commoditatem ciuium dicta nemora, ſed quando pro publicis neceſſitatibus fructus vellet vendere, tunc Baro nil poteſt prætendere, & arcetur ab vſu, & pecunia eſt conuertenda in burſam communem, vti ſemper ſic fuit ſeruatū in iſta terra, quod Vniuerſitas ad libitum affictauit paſcua, & in ſuos vſus conuertit introitum, ſeruata forma iuris communis, & Regni, & ſic de iure reſpondet Frecc. auctor. 46. cuius verba vti neceſſaria ſunt hæc (In demanialibus Vniuerſitatis Baro habetur, vt Ciuis, & non vt Dominus, & vti talis poteſt commoditatibus vti, ſed ſi Vniuerſitas eligeret vendere glandes, herbam, aquam, & reliqua, non poterit Baro ſe intromittere, ſed pecunia conuertetur in oneribus Vniuerſitatis;) Hæc ille, & ita poſtea fuit deciſum, vt Franch. dec. 197. Cumque Baro vtatur hac defenſa vti cæteri ciues, quando paſcuntur eorum animalia certis temporibus, ac lignetur in ea, & ſolū quando Vniuerſitas vendit illius fructus, pro ſuis oneribus pecunia in publicum conuertitur; Ergò conqueri Baro non poteſt, dum nullum damnum ex facta conceſſione ſentiat, & proindè nil remiſiſſe, & dediſſe Vniuerſitati dici poteſt, niſi prærogatiuam eam defendendi, & pœnas conſequendi contra dam-

239 nificantes, quorū pœnæ integrè debent eſſe Vniuerſitatis in iſtis locis, Afflen. cap. 13. par. 1. nu. 6. & cap. 1. n. 13. Sed in cæteris reſpectu Baronis, ea eſt demanialis, cum habeat in ea vſum, qui de iure non competit Baroni in defenſis, ſed in demanialibus tantum, D. de Pon. conſ. 97.

Quo aſſumpto ſic fundato, reſpondemus; ex prædictis obiectioni in præcedenti articulo oppoſitæ, vbi promiſimus, hic eam explicare; adduximus ibi, quod melioratione magna facta in loco, res non poteſt auocari, ſed potius cenſus proportionabilis ſuper ea infigi debet, & quod dum iſte locus controuerſus erat, facta defenſa arborata induſtria, & facto Vniuerſitatis, ex quo pretium fuit auctum in ſummo, nullo iure poterat tractari de loco auocando ex quauis prætenſa cauſa, potuiſſet obijci, quod ſaltim habito reſpectu ad tunc, quando conceſſio fuit facta, onus penſionis ſupponi deberet Vniuerſitati, vt annuatim quid ſolueret, ſed ex hoc quinto principali ſuppoſito, tollitur hæc tacita obiectio, nam in caſu noſtro ceſſat intereſſe Baronis, vt demonſtrauimus, quia nullum ſibi fuit illatum præiudicium ex hac commoditate territorij conceſſi Vniuerſitati, ergo ceſſat cauſa imponendi onus, vt dixit Afflict. dec. 135. & conſequenter oppoſitio nullitatis non habet fundamentum

240 nam alienatio feudalium non permittitur ratione damni, & præiudicij, vt in conſtitut. diuæ memoriæ, ibi (minuendis) vt conſiderant ibi Doctor. ad tex. l. ſcio ff. de reſt. in integr. vbi minor non reſtituitur pro minimo damno, vbi gloſ. explicat, quantitatem damni remitti arbitrio Iudicis, & Affl. dec. 305. num. 6. declarat eſſe attendendum qualitates perſonarum in hoc; Et ſingulariter ad caſum noſtrum, Paris de reintegr. feud. quæſt. 5. num. 7. qui concludit poſſe Barones concedere aliquod de demaniale feudi, pro commoditate ſubditorum, maximè ſi vaſalli correſpondeant in alijs, allegat authoritatē Andr. in conſt. Regni dignum, ibi (& ꝙ Baro concedit de ſeruitio demanij, cōpenſet in alio) Hinc eſt quod de iure Baro, & vaſalli dicuntur correlatiui, &

241 viciſſitudinarium ius inter eos eſt diſpoſitum, vt latè Affl. dec. 265. vnde

di-

dicunt,parilitas eſt inter præfatos ſem-
per obſeruanda,& pro concluſione po-
ſuit Capyc. in inueſt. verbo parilitas :
Et ideo limitatur regula alienationis
feudalium facta in vaſallos, ſi ex alia
via feudum recipiat correſpondentiã
vtilitatis,vt iurè ſubſtineatur,quia non
minuitur feudum,ſi quid vaſallis conce
datur in recompenſationem gratitudi-
nis eorum,ad text.l. munerum §. præ-
terea habent ff.de munerib. & honor.
ibi (quod genus collationis, munus
eſt.)

Referre gratitudines,donatiua con-
tinuò præſtita præſenti,& Prædeceſſo-
ribus Dominis ab Vniuerſitate, longũ
eſſet recitare dicunt, ſicque,& vtilita-
tes, & commoda, quæ quotannis per-
cipiunt in donatiuis ſtrenæ,in expenſis
quæ prçſtant circa pertinentia ad feu-
dum,& miniſteria iuſtitiæ, quæ ad Ba-
242 rones ſpectant,vt dixi pragm.19. &
refert Auend.cap.10.par.2. latè,ſerui-
tia perſonalia, & realia quæ præſtant
ſubditi,ad quæ de iure non eſſent obli-
gati,ſed gratitudo eos promptos exhi-
bet,ſufferre tot grauamina, & Affitta-
torum extorſiones,patientia hæc facit
vt duplicatè introitus feudales vendã-
tur, quæ omnia bona correſpondentia
patitur,cum nec ius, nec immemorabi-
le, vel mille annorum tempus obliga-
243 tionem pariat,nec ius Baronibus tri-
buat, Doct.concludunt,vt dixi prag.1.
parte 3. & Addo Auend.cap.5.par.2.
benè, quia gratitudo non patit præiu-
dicium.

Hæc omnia ſatis ſuperant omnem
prætenſionem ex aduerſo, in ſummo:
Et redeundo ad propoſitum, ex iſtis
benè conſtat, iſtud quintum ſuppoſitũ
eſſe firmiſſimum,conceſſionem quę cõ-
trouertitur, nil officere feudo,& proin-
de vanam eſſe omnem prætendentiam
ex aduerſo,& ſi conceſſio eſſet nulla.

Quibus omnibus ſic explicatis,luci-
dè conſtat qualiter omni via, iuſtitia
ſtat pro Vniuerſitate,& legitimè in-
quietari non poteſt in ſuo dominio hu
ius defenſæ, non dico in eius poſſeſſio-
ne, cum vanum mihi videatur de poſ-
ſeſſorio verba facere, tum quia conſtat
de immemorabili,tam per conceſſionẽ
prædictam,quam per aſſenſum,& alias
ſcripturas ; nam non ſolum per teſtes,
244 ſed fortior eſt probatio per ſcripturas
in antiquitate probanda,Gabr.conclu.
1.num.38.de præſcr.Gramm.conſ.ciu.
135.& ex tituli initio, allegata poſſeſ-
ſione de præſenti præſumitur continua
245 tio in præteritum,DD.l.ſiue poſſide-
tis C.de probat.Gabr.concluſ.10.de
præſumpt.

Vltrà quod ſola præſumptio iuris
ſuffragantis,cum allegatione poſſeſſio-
nis eſt ſufficiens ad decernendum con-
tra Barones in poſſeſſorio, vt abundè
dixi prag.1.par.3. & nunc addo, quod
246 ſemper in dubio contra eos eſt decer
nendum in poſſeſſorio,ob difficultatem
poſtea auocandi poſſeſſionem à mani-
bus eorum in plenario iudicio, nam au
ctoritas,potentia,ſubterfugia, quibus v-
titur, vt communiter ex accidentibus
videtur, impediũt, quod miſeri vaſalli,
aut duriùs, vel ob difficultatem relin-
quãt multotiès eorum iura, vt in ſimi-
li notat Boer.dec.238.Bar.l.2.ff.de ap
pell.Auend.de exeq.mand.c.4. nu.14.
par. 1.

Et propterea,omni via defendere
debent vaſalli poſſeſſionem ſuam,ad e-
uitandum damnoſum circuitum, quia
meliùs eſt in tempus occurrere, quam
poſtea remedium quærere l.1. C.quan
do liceat ſine iud.ſe vindic.& etiam
247 armata manu poſſunt reſiſtere, quia
armorum vſus in caſibus iſtis eſt per-
miſſus, ſi vera ſit poſſeſſio eorum,Bal.
l.1.C.vnde vi,Auend.loco præc.n.25.
in fine,& cap.10.par.2. nu.2.

Vel ſi timent ſcandala,& potentiã,
ne fiat eis pręiudicium debent implo-
rare officium ſuperioris pro conſerua-
torio,ne turbentur,de qua materia di-
xi pragm.1.& benè Valaſc.conſul.69.
248 Ioſeph Seſe de inhibi.cap.6.§.1.latè
& Doctor.l.ſi ſuper poſſeſſione C.de
tranſact. Et hæc ſatis, ac fui prolixus,
contra meum ſolitum, vt morem gere-

rem

rem ſupplicantibus qui petierunt, vt omnia ſupradicta, ſingula explicarem.

Poſtremò fui conſultus, vt reſponderem, an in caſibus turbationum, & vſurpationis iurium communitatis, non ſolum Vniuerſitas, ſed quilibet Ciuis poterit comparere apud ſuperiores pro conſeruatorio, & dico quod populares actiones per quemlibet Ciuem propo-
149 ni poſſunt, quia competunt ſingulis, vt ſingulis l. eum qui §. in popularibus ff. de iureiur. toto tit. ff. de popular. act. Ancar. conſ. 26.

Immò qui talem protectionem ſuſcipit dignus eſt, vt pater patriæ vocetur, & honoretur, ad tex. ſingularem l. 3. C. de his qui ſponte publica mun. ſuſcipiunt, ibi (eum pro ſua liberalitate
150 Patrem vocari mereatur) & talia geſtà perpetuæ memoriæ ciuium mandari debent, & iſti, ac poſteri eius, vti de fideli, & zelanti ſtirpe præferendi ſunt in honoribus, & prærogatiuis, prout è contra infideles ciues, qui contra publica commoda laborant, & machinãt debent perpetuò notari, & ab omnibus muneribus, & honoribus, ipſi & deſcendentes arceri debent, ad tex. inſignem
151 l. ſi cohortalis C. de cohor. lib. 12. ibi (cui maiorum ſuorum exempla præiudicant, ita quod omnis honor, atq; militia, contagione huiuſmodi ſegregentur) & Ciuis qui aſſumpſerit hoc munus defendendi patriam, ne ſuo ſumptu laboret, conceditur de iure, vt cogere poſſit Vniuerſitatem ad ſubmini-
152 ſtrandas litis expenſas, nam quod commune, eſt iuſtum, ac congruum reputatur, vt ab omnibus approbetur, & communibus expenſis ſubſtineatur, Bal. l. ab omnibus §. ſi Titio ff. de lega. 1. & in indiuiduo Auend. cap. 10. num. 19. part. 2. qui ſubdit, quod ſuperiores ex officio cogere poterint cõmunitatẽ ſi iuſta ſint propoſita coram eis, vt ſe defendat, quia Principis intereſt ſuos ſubditos non vexari, & dotem eis aſſignatam, vel eis auctam non minui, vel ad alios transferri, Suar. alleg. 7. Coua. pract. qq. c. 37.

Credo, ni fallor, veritatem negotij huius demonſtraſſe, & pro certo mihi perſuadeo, quod eorum Illuſtriſſimus Dominus his perpenſis, dum nil aliud prætendat, quam iuſtitiæ cauſam inueſtigare, vti ſui prædeceſſores generoſi fuerunt in concedendo, ipſe vti humaniſſimus, & omni virtute præditus, facilior erit in obſeruando, & ſingularẽ deuotionem vaſallorum in ipſum non deſpiciet, ac vinculum pacis numquam violatum non rumpet, ſed maiores gratias conferet, vti tantum virum decet, cum magnificentia Principum, circa hæc verſetur in liberalitatibus, & beneficijs ſubditis conferendis, vt dixi in rubr. comm de Baron. & ita indubitati iuris eſſe cenſeo.

Io. Franc. Capibl.

SVMMARIVM.

1 *Barones ſunt primi Ciues, & vti poſſunt omnibus commoditatibus ciuiũ, ſed moderatè in omnibus terris eorum.*

2 *Barones dicuntur Ciues Neapolitani.*

3 *Barones ſortiuntur forum Præſidis illius Prouinciæ ſi delinquant, vel contrahant.*

4 *Ciuis aſſumptus, vel à iure allectus ſortitur ibi forum, licet alibi etiam trahat priuilegium iuriſdictionis.*

5 *Archiepiſcopus ſortitur forum ſuffraganei delinquendo in eius loco.*

6 *Officiales perpetui conueniuntur in Magn. Curia Iudicis ordinarij omnium.*

7 *Neapolitani oriundi, vel contrahentes in aliquo loco an ſortiantur ibi forum.*

8 *Epiſcopus, Abbas, Officialis, Miles reputantur ciues illius loci, ſicq; & religioſi.*

9 *Barones an gaudeant priuilegijs particulariter conceſſis ciuibus.*

10 *Barones vti ciues tenentur ad collectas, & bona tenentia in eorum terris pro burgenſaticis.*

Rex

11 *Rex tenetur ad collectas pro burgenſaticis.*

12 *Barones tenentur contribuere pro ijs quæ ſentiunt commodum in ſuis Terris.*

13 *Immunes non ſunt exempti ab onere pro eo quod vtile ſentiunt.*

14 *Barones tenentur ad collectas, vel gabellas de mercantijs, & negotiationibus.*

15 *Fructus feudi non ſubiacent collectis.*

16 *Mercari, & induſtriari, differunt.*

17 *Murmuratio populi pro diſſenſu habetur.*

18 *Baro pro fructibus feudi, an ſit immunis à iure exituræ, quod habet Vniuerſitas, latè excutitur.*

19 *Emptores ementes à francbis an ſint immunes à gabellis.*

20 *Barones an vti ciues poſſint ſe interponere in pertinentibus ad regimen Vniuerſitatis.*

21 *Baro dicitur* Pater, & *Protector* Ciuium.

22 *Baro an poſſit petere, vt reuideantur rationes Syndicorum, vel interuentum ſui Officialis in illis calculandis.*

23 Rationales *dare Syndicis de iure erat Baronum.*

24 *Adminiſtratio iuſtitiæ differt ab adminiſtratione bonorum Vniuerſitatum, & non debent ſe turbari.*

25 *Zelus Baronis ſemper eſt inſpiciendus per ſuperiores.*

26 *Qui poteſt probibere, & non probibet ſuccurrere, & non ſuccurrit, in culpa eſt.*

27 *Baro vti protector ſuorum vaſallorum comparet in parlamentis, & ipſe citatur, & quot Terras habet tot voces tenet.*

28 *Baro in demanialibus Vniuerſitatis quanta animalia poterit tenere.*

29 *Paſcui qualitas, & quantitas eſt arbitrium iuſtum iudicandi vſum Baronum ſibi debitum.*

30 *Paſcua an poſſint diuidi inter Baronē, & Vniuerſitatem.*

31 *Aquæ vſus qualiter diuidi poſſit inter Baronem, & ſubditos.*

32 *Subditi præferri debent exteris, Barone volente fidare.*

33 *Barones an poſſint vendere, vel cedere vſum ſuum debitum in demanialibus Vniuerſitatum.*

34 Seruitus *an poſſit diuidi, & cedi.*

35 *Vſus qualiter diuerſimodè interpretetur.*

36 *Vſus vltra illud negotium reſpectu aliarum neceſſitatum ſubditi dicitur quod excedere poſſit.*

37 *Vſusfructus cedi non poteſt, nec vendi, ſed commoditas ſic.*

38 *Baro criminalis an dicatur ciuis, & gaudeat prærogatiuis, vt Baro ciuilis.*

39 *Baro ciuilis dicitur Dominus, cui competit ſua dipingere arma in terra, & non criminalis.*

40 *Locata Terra, non videtur translatus vſus quem habet Baro vti perſonalis.*

41 *Concedere vſum in re, vel concedere rem ad vſum, multum differunt, nam primo caſu, nudus vſus ſubintelligitur, ſecundo caſu plenum dominium.*

PRAGMATICA DVODECIMA.

Carolus Quintus.

VOlumus etiam, vt ipſi Barones, & alij vtiles Domini, Terris, & nemoribus communibus, vel demanio, moderatè vtantur, & quamuis, vt primi Ciues, Ciuium priuilegijs, & bonis vti poſſint, debent taliter vti, vt ſuis commoditatibus ſatisfiat, & vaſalli à paſcuis, & nemoribus, ac cul-

tu-

tura non arceantur, quod vbi caſus euenerit, noſtro, aut noſtri Viceregis arbitrio reſeruamns pœnam.

COMM. PRAGM. XII.

1 Continuatur hæc pragmatica cũ dictis in præcedenti, quod licet Barones vti primi ciues poſſint vti priuilegijs, ac commoditatibus ſuarum Terrarum in paſcuis, nemoribus, & ſimilibus, tamen moderatè facere debent, ita vt non abſorbeant commoditatem vaſallorum, vnde notatur primò quod Barones dicuntur Ciues in ſuis terris; gaudeantq; priuilegijs ipſorum Marc. Anton. Surg. de Neap. illuſtr fol. 299. & eſt ſingulare, quod Baro in omnibus ſuis terris dicatur Ciuis, nam de iure in loco originis, & domicilij quis ciuis effici poteſt l. ciues C. de incolis, Gayll. obſeru. 36. lib. 2. Quamquã propriè Barones, Ciues dicantur Neapolitani, ac ibi aſſerant teneri ad deci-
2 mas, Doctor. cap. Regni 93. diſtinguit Tapp. ſuper conſtit. Regni quanto tit. de decim. ꝙ decima perſonalis eſt vbi quis audit diuina prædialis in ſuis locis, Paris de ſyndicatu verb. ciuilitas, ibique tantum forum ſortiuntur actiuè, & paſſiuè, vti omnes alij Ciues Neapolitani, qui trahunt, & non trahuntur, vt ritu 301. tamen quod Barones ratione contractus, & delicti in ſuis Ter-
3 ris, ſortiantur forum ordinarij Præſidis Prouinciæ. Capyc. dec. 59. dicens iudicatum, Regiam Audientiam Calabriç, legitimè proceſſiſſe contra Baronem, circa expoſitam querelam de ſpolio, vt ibi, & ita in praxi ſeruatum refert Carau. præcitato ritu nu. 6. rationes ſuadentes adducit Frecc. cuius nemo prędictorum meminit, titu. de offic. Magni Cancellarij; nam licet quis ſit exem-
4 ptus à foro, ſi tamen efficietur Ciuis alicuius loci, illius ordinario Iudici ſubijcitur, ex textu notabili in cap. 1. §. fi. de priuileg. in ſexto, ſecus ſi delinqueret in altera Terra extranea, in qua non eſſet ipſe Baro, tunc ſortiretur forum ratione contractus, vel delicti, licet eſſet remittendus poſtea vti Neapolitanus, Franc. Marc. dec. 218. 2. par. eſt textus inſignis cap. cum inferior de maioritate, & obedientia, vbi Archiepiſcopus delinquens non ſortitur forũ in ſuo loco ſuffraganei, ſecus ſi delin-
5 quat in loco alterius Diœceſis: nam poterit ab ordinario cognoſci l. 2. in fi. C. vbi Senat. vnde ſi Neapolitanus degat, & habeat domicilium extra Ciuitatem in loco vbi commoratur, poterit conueniri, Grammat. deciſio. 87. Vrſill. deciſ. 384. prout Conſiliarij, qui licet
6 ſint in magna dignitate poſiti, tamen ſortiuntur forum Magn. Cur. l. curiales C. de decur. li. 10. & Addent. ad Capy. deciſ. 9. Anna ſingul. 57. idem Firmat, quod Barones ſortiuntur forum Præſidis Prouinciæ, ex conſt. Regni iuſtitiarij per Prouincias, vbi Andr. licet quo ad criminalitatem detur remiſſio ad Magn. Cur. quæ ſola de ipſis cognoſcit iuxta tradita in noſtra Rubr. ſed non priuatiuè ad ordinarium loci, tãtò ma-
7 gis, quod etiam oriundi Neapolitani contribuere debent, vbi degunt ſine immunitate, quod refert ad prędicta, Rou. pragm. 2. de immun. Neapolit. & proindè vti Ciuis gaudet priuilegijs vtendi commoditatibus, & vſu vti alij ſubditi, & Ciues nam, & Epiſcopus, Abbas, & miles gaudent etiam commo-
8 ditatibus paſcuorum, & ſimilium, Doctores l. aſſumptio ff. ad municip. Anna ſing. 365. gaudentque ſocietatę, & cõmunione inita cum alijs Vniuerſitatibus conuicinis, Paris d. uerbo ciuilitas, Guid. Papa dec. 631. ſicque, & etiam officiales, Franc. Marc. dec 217. nam officiales dicuntur tunc ciues, & capita ciuium l. fin. C. de incolis lib. 10. M. Ant. Surg de Neap. illuſt. cap. 17. num. 18. ſic, & clerici, Religioſi, vide Maſtr. dec. 49. & Anna ſing. 185. licet exteri Boer. dec. 240. Vicarius Epiſcopi, Surd.

dec.

Surd.dec.129. vnde notatur non ſolũ
Natales,ſed aſſumptio,& officia,ciuili-
tatem conferre Add.ad Capy.deciſio.
209. idem intelligo de Barone crimi-
nali,vt gaudeat Boer dec.125. vide
9 etiam Dom. Rouit. hic,qui diſputat ſi
gaudere poſſunt priuilegijs conceſſis
Ciuibus ex particulari priuilegio.

Et tandem propter dictam ciuilita-
10 tem Barones tenentur ad collectas pro
burgenſaticis,quæ poſſident, cum feu-
dalia ſint immunia ab oneribus,Capy.
in inueſt.verbo collectæ, ſed ratione
bona tenentium ſoluere tenentur, D.
de Franch.dec.97.Luc.de Penn.l.cum
diuus C.de omni agro deſerto libr.10.
dico ratione onerum realium, nam à
perſonalibus ſunt immunes,Boſſ.tit.de
Principe num. 101. nam perſonæ eorũ
vti nobiles,& Neapolitanæ ſunt exem
ptæ,Capyc.præcit. loco verſ. Neapol.
ſed ratione burgenſaticorum, etiam
11 Rex tenetur ad collectas,Capyc.verb.
collectæ verſ.Princeps, & verſ.Domini
Antibo.tract.de muner. vlt.art.nu 39.
& 95.ita deciſum inter Vniuerſitatem
Cotroni, & Baronem, Actuario de
Ferrarijs, & aſſerunt etiam eos teneri
ad refectionem murorum, ſalaria Me-
12 dicorum,& ad alia,de quibus partici-
pant,quod etiam clerici,licet exempti,
ad talia ſunt obligati contribuere, do-
nec participant de lucro, & etiam de
onere,Doct.l ad inſtructionem C.de
ſacroſ Eccleſ.late Maſtrill.deciſi.4 .&
dixi ſupra pragm.8. par.2. & parte
onuſto decidit Theſſ.dec.267.Maran.
notab.conſ.81. Campa in clem.de vi-
13 ta,& honeſt.cler.num.115. cum ſequ.
& an contribuere teneantur ad cuſto-
diam territorij, & an pro bonis dema-
nialibus,vide Camp.cap. Regni porre-
cta,& in cap clandeſtini num.33.Ripa
l.ſi ſe non obtulit num.33.ff.de re iud.
Item tenentur ad gabellas,& collectas
de lucro, quod ex negotiatione perci-
14 piunt,ex And. collectr.in cap.1.quæ ſint
regal.verſ.plauſtrorum colum.4. quod
de induſtrijs, quæ faciunt de mobili-
bus,quod teneantur ad onera Ciuita-
tis,ſed intelligitur Iſern. ibi,iuxta com-
munem intellectum, quod teneantur
contribuere de negotijs geſtis, extra
fructus feudi, nam de frumentis, cui
bus,& porcis, qui ex nemoribus ſuis
impinguantur, de ijs licet mercetur Ba
15 ro non tenetur, ſecus ſi nihil pertine-
ant ad feuda, vt de induſtriatis ex pe-
cunia, vt Afflict.Lipar. & alij dict.cap.
Capyc.in inueſtitur.verſ. feudatariorũ
immunitas,Luc.l.ſi quot C.de bon.pa-
trimonialibus lib.10. nouiſſimè Marc.
Anton. Surgen in Addit.fol.384. nam
feudales introitus poſſunt mercari, &
induſtriari,& immunes ſunt Capyc. in
inueſtitu.verbo feudorum immunitas,
Franch.dec.128. nam non dicitur mer
16 cator, qui induſtriatur de ſuis fructi-
bus,Bar.l.legatis ſeruis ff.de leg. tertio
Cancer.variar. reſolut.lib.3. cap.9 nu.
12.Franch.dec.256. Carauit.ritu 45.
ſecus de alijs negotijs extra feudum,
Roſentall. de feud. cap.5 concluſ. 78.
Maur.alleg.16.1. volum.Maſtrill.de
Magiſtr.qui allegat hunc locum lib 4.
cap.17.num.73. quod ita deciſum in
Conſilio pro Vniuerſitate Lauri, cum
Marchione,Actuar.Cioffo, licet de fa-
cto Barones hoc parum obſeruent,ſed
in animæ iudicio non ſunt ſecuti, cum
miſeri ſubditi non obſtant, ſed eorum
17 murmuratio ſatis diſſenſum inducit,
quæ non facit ipſos tutos,vt optimè di-
xit Andr.cap.1. quæ ſint regalia, verſ.
extraordinaria, quod murmuratio po-
puli interrumpit præſcriptionem, quæ
omnia nota,Adde quæſtionem,quam
pluries vidi controuerſam, & pendet
in facto inter Vniuerſitatem Balbani,
& Ducem Siciniani vtilem Dominum
dictæ Terræ num Baro debeat eſſe im-
munis pro fructibus feudi ab omni one
18 re gabellarum, & ſimilium, vt dixi ſi
Vniuerſitas habeat priuilegium exitu-
ræ,& platearum,& ius exigendi gabel-
lam, vel vectigal aliquod de animali-
bus venditis,vel frumentis,cœteriſque
quæ foras venduntur, an fructus illi ſu-
bijciantur oneri, & priuilegio, vt em-
ptores cogantur ad ſolutionem gabel-
læ,

ſæ, vectigalis, & exituræ, & per prædicta videtur, quod emptores debeant
19 eſſe immunes, Capyc. in inueſt. verbo feudorum immunitas, & licet emptores etiam videantur immunes, hoc naſcitur, quia hæc immunitas redundat in beneficium Baronis, qui tanto magis victualia vendit, dum ſine onere illo emptores emunt, Bald ita conſ. 31. Attamen in terminis, contrarium tenet Camp. in clem. de vita, & honeſt. cler. nu. 123. quod exemptio, & immunitas non tranſeat ad emptores, licet ipſi emant à franchis, & perſonis immunibus, etiã ſi Eccleſiaſtici eſſent, nã emptores tenẽtur ad gabellas, & ita Boer: dec. 213. Peregr. tract. de iure fiſci tit. de conduct. gabell nu. 25. qui hanc opinionem in puncto iuris, dicit veriorem, licet cõtraria etiam in facto fuerit practicata, & D. Tapp. in tract. de conſtit. Princ. lib. 2. c. 3. nu. 73. concordat cum opinione Pereg. & idem dicit in c. Regni 98. nu. 18. Quamquam inſpicienda ſit forma priuilegij, ſi gabella imponatur contractui, vel exituræ, nam primo caſu immunitas ſe extenderet ad emptores, ſed non in alio caſu, prout deciſum in R. Cam. pro fidatis Dohanæ, qđ immunes ſint etiam pro fœtibus, & fructibus, vide ad propoſitum Menoc. cõſ. 112. Rol. conſ. 61. lib. 4. Sed an vti Ciues, non ſolũ gaudeant cõmoditatibus Ciuitatis, vt dixi, ſed poſſint petere audiri in pertinentibus ad ſtatũ Vniuerſi-
20 tatis, & ſe interponere vti alij Ciues, & legitimè comparere, exemplũ, quod ſæpè accidit Barones petunt aſſiſtere ſuos officiales in computis Syndicorũ, & aliorum Officialium Vniuerſitatum, vel inſtant, quod reuideantur, an licitè poſſint ſe intromittere, dixi in præcedenti pragmatica, quod Baro vti primus Ciuis poterat contradicere venditioni cuiuſdam nemoris Vniuerſitatis, vt D. de Franch. dec. 147. vnde vti talis videtur, quod etiam ſupradicta pe-
21 tere poſſit, vltra quod ipſe dicitur protector, & defenſor, cuius intereſt, vt ſua Ciuitas benè regatur l. 2. C. de debitoribus Ciuitatum dicitur, & pater vaſallorum cap. ſi vaſallus, quæ ſit prima cauſa benefic. amitt. ſic vti pater tenetur inueſtigare ſalutem ſubiectorũ argu. l. 3. ibi, nam ſalutem ff. de officio Præfecti vigil. & in his terminis, ita firmat Guido Pap. deciſ. 631. verſ. venio ad quartum dubium.

Intereſt enim Baronis videre, ne pau-
22 peres opprimantur, quod potiſſimè ex malo regimine prouenit, & de iure diuino Domini cuſtodes reputantur, qui inuigilare debent ſuper oues cap. oportet 81. diſt. vnde Pſalmiſta: Ecce non dormitabit, neque dormiet; & cuſtos tenetur reſiſtere furtis, rapinis, & damnis, & omni via debet arcere lupos, baculo, vel latratu canum, quæ iuſtitiam deſignant, Geneſ. 32. & in Regno eſt ſtatutum in prag. 5. §. pen. de adm. vniuer. vbi ordinatur Baronibus, quod præcipuam curam habeant, vt introitus Vniuerſitatum benè erogentur, & adminiſtrentur per Syndicos, & Electos, cum hoc onus eis competat vti primis
23 ciuibus. Immò poſſe audiri, & dare Rationales, de iure dixerunt Anna alleg. 130. nu. 15. Auend. de exeq. mand. Reg. Hiſp. par. 1. cap 9. Bouad. lib. 2. polit. cap. 16. nu. 50. qui ita dicit iudicatũ Eſcob. de ratioc. cap. 42. Cancer. var. reſol. lib. 3. cap. 3. nu 451. Attamen in hoc puncto contrariũ voluerunt Crau. conſ. 238. Vrſil. dec. 265. nu. 15. & dicunt, quod iſta iura pertinent ad Decuriones, vt introitus rectè diſpensẽtur quod Syndici prædeceſſores rationes reddant, nam vt dixi ſupra pragm. 3.
24 vnum eſt regimen pertinens ad Baronem circa iuſtitiam miniſtrandam, aliud competit Vniuerſitati, cui ſe ingerere non debent Barones, cum ſub zelo charitatis poſſent ſibi vſurpare vtrumque, verum hoc dubium reſoluitur, quod aut Baro petit rationes reddi per prædeceſſores, vt ſoluant quod debent, & eſt iuſta petitio, intereſt enim Baronis, ne Vniuerſitates depauperentur, ac ad ſuam adminiſtrationem pertinet iuſtitiam miniſtrare, vt debitores

ſoluant; aut prætendit rationes expeditas facere reuideri per ſuos Officiales, & quia hæc ad ſuam iuriſdictionem non pertinent, nō poterint, cum vt plurimum hoc faciant, vt ex ijs inquirant aliquod maleficium, vel erogatū contra pragmaticas pro eorum marſupio, hoc caſu renuente Vniuerſitate, non poterunt Barones cogere ad rationes reddendas, ſed ſi petierint apud ſuperiores, Rationalem, petendo ſuis expenſis, hoc poterint, non verò expenſis Vniuerſitatis, Frecc. auct. 18. de ſubfeud. Adde Rouit. ſuper pragm. 2. tit. de admi. Vniu. nu. 2. vbi etiam diſcutitur, cuius ſint pœnæ contrauentionum Syndicorum, Fiſci, vel Baronis, Imò exiſtēte lite inter Baronem & Vniuerſitatē, multotiès impeditur Commiſſarius, vt vidi, cum ſuperiores intueantur, quod non ex charitatis affectu hoc petatur, & notant Doct. in l contra, vbi Lucas col. pen. C. de re mil. li. 12. dicens mul-
25 ta eſſe concedenda Baronibus comparentibus ex bono zelo, & pro vtilitate Vniuerſiratum, ſecus ſi ob calumniā, tunc denegandus eſt aſſenſus, etiam in licitis; & vtinam hoc officium veræ pietatis hodiè per Barones exerceretur, vtique tot latrocinijs Ciuium obuiam ireretur, & miſeræ Vniuerſitates non depauperarentur, ſed apud Deū non erūt excuſati, cum per legem diuinā, & humanam, vt audiſtis ſupra prag. 3. ſint obligati, præeſſe plebis bono regimini, qui enim poteſt prohibere, & non prohibet, ſubuenire, & non ſubuenit, in cul-
26 pa eſt l. non eſt ſine culpa de reg. iur. in ſexto, ipſi enim dicuntur caput mēbrorum, cuius eſt alia tueri, & gubernare, Frecc. fol. 214. nam ad hoc Deus creauit Superiores, non vt ſe dilatent in ocioſitatibus, ſed vt præſint ſubiectis, vt dixi abundè pragma. 3. quantò maiorem dignitatem enim habent, tantò magis ſunt debitores, & obligati Deo, & hominibus, cum Principatus, ob nil aliud ſit inductus, niſi ob vtilitatem Ciuium, Valq. in præfat. contro-uerſ. illuſtr. qui per totum tractatum, cum hac concluſione, ſoluit multas nodoſas quæſtiones, ſicque tenendum videtur, Barones vti poſſe omnibus priuilegijs, commoditatibus, actionibus, vti ciues, dummodò ſe compatiantur, quod non intingant manum in vſurpando iuriſdictionem iuriuin, & officiorum pertinentium ad regimen Vniuerſitatum. Aduerte tamen, quod licet vti ciuis habeat ius oppugnandi aduerſus parlamenta, Anna allegat. 15. quia vti pater tenetur habere curam, vt bona ſuarum terrarum rectè gubernentur, & conſeruentur, ne in collapſum cedant propter commune intereſſe, Hinc ino-
27 leuit conſuetudo, vt ipſi compareant pro ſuis terris, & quot terras habet Baro, tot voces pro illis habet, D. de Pon. in tract. ſuo tit. de regal. impoſ. nu. 24. & n. 35. Verumtamen licet Ciuis Baro dicatur, non tamen reſpectu adminiſtrationis patrimonij, nam habent ſuos adminiſtratores, per quos reguntur, & quo ad iſta, non dicitur verè ciuis, Franch. dec. 197. num. 19. & benè ibi D. de Pon. nu 35. & propterea intuendus eſt zelus, nam aut comparet reſpectu ſui, & ſuæ iuriſdictionis, & audiri non debet, aut intuetur bona intentio, vt rationes Vniuerſitatis videātur ex ſolita vſurpatione, quæ fiunt per potentes Ciues, & non debent defraudari bono, & ſancto deſiderio, quæ omnia ex qualitate Baronis rectè arbitrari poterint à ſuperioribus.

Tertio notatur ex pragmatica, qđ Barones ratione iſtius ciuilitatis, vti poſſunt bonis Vniuerſitatis demanialibus, & communibus, non tamen vt abſorbeant commoditatem aliorum Ciuium, nam vt dixi in præcedenti, habent vſum tantum in iis bonis, & vti boni ſocij, vti debent, Guido Pap. deciſion. 231. dicens, quod non poſ-
28 ſunt ipſi immittere tantam quantitatem animalium, ſi enim paſcua, ſpicæ, vel glandes ſunt ſufficientes pro numero mille animalium, non debent Barones ipſi immittere dimidiam, vel partem maiorem, cum

tran-

tranſcenderetur vſus, Frecc. auctor. 46. de ſubfeud. ſed poterint ponere vti ciues (& primi) tantam quantitatem, quantam alij duo ex ditioribus, Frecc. ibi, Bertrand. conſ. 211. Doct. l. Imperatores de ſeruitutibus ruſtic. præd. nam ratione illius prioratis, vt hæc qualitas aliquid tribuat, l. ſi quando de leg. primo, videtur, duplum eis eſſe concedendum, vide Annam ſingul. 80. Reg. de Ponte conſ. 47. num. 3. ſed ab hac opinione diſcedit Couarr. pract. quæſtion.
29 cap. 37. dicens, quod duo ditiores cũ Barone, abſorberent totam commoditatem, vnde hoc relinquendum dicit arbitrio boni viri, & recti Iudicis, conſiderando cum expertis capacitatem paſcui, qualitatem, & quantitatem, & ſic ciuium animalia repartire, Bertrãd. conſ. 39. Vrſill. deciſio. 388. num. quarto, ita quod diuidatur commoditas pro omnibus, nouiſſimè D. de Franch. dec. 301. num. 10. hanc opinionem fuit ſequutum Sac. Conſ. inter Vniuerſitatem Vallis Vitulani, & Baronem, Actuario
30 Figliola, ſed an vſus aquæ, & ſimiliũ poſſit diuidi inter Baronem, & vaſallos ex l. vſus pars ff. de vſu, & habit. videtur, quod ſeruitus vti indiuidua diuidi non poteſt, ſed contrarium eſt receptum, vt dicam in ſequenti quæſt. & ita vidi iudicatum Solofræ, inter Dominum, & vaſallos, & pro Marchione Lauri cum Vniuerſitate, Actuario Cioffo, nam exiſtente diſcordia circa vſum aquæ fontis demanialis Vniuerſitatis,
31 vbi Baro prætẽdebat ratione vſus ſibi debiti partem aquæ ducere ad Palatium. Fuit deciſum quod fierent in receptaculo aquæ tria foramina, & ponantur tres fiſtulæ æneæ, in vnoquoq; foramine, & ex duabus defluat aqua ad fontem Vniuerſitatis, & tertia fiſtula aquæ defluat ad locum Baronis, quam ipſe poſſit claudere ad ſui libitũ, & quod expenſæ pro tali opere, pro duabus partibus pertinere debeant ad Vniuerſitatem, tertia pars exſoluatur per Baronem, & hæc fuerunt formalia verba Decreti. An verò diuidi poſſint paſcua in partes? multi dixerunt intrepidè, quod non, ex l. vſus pars ff. de vſu & habit. nam ſeruitus diuidi non poteſt, tu vide Theſſ. deciſio. 71. quod ſi commodè ſeruitutis commoditas diuidi poterat, non erat contra ius, vide Menoch. de arb. iud. caſu 145. benè, ex quibus habes, quòd pro ſuis mercimonijs non debet Baro abſorbere commoditatem aliorum, prout dixi correlatiuè in præcedenti pragmatica, quod Ciues, qui ſimiliter in demanialibus Baronis habent vſum, non poſſunt ad ſocidam animalia capere, cum eſſet vltra vſum, & impedirent fidam Baronis exteris concedendam, quæ fida eſt emolumentum feudi, niſi ipſi Ciues vel-
32 lent præferri, & ſoluere vltra vſum, Frecc d. auct. 46. Anna ſing. 80. Adde eund. Frec. auct. 41. benè, & dixi in præcedenti pragm.

Dubium tamen magnum eſt, an iſte vſus paſcendi, lignandi, & ſimilium, quem habent Barones in bonis Vniuerſitatis, poſſint ipſi cedere, locare, vel
33 vendere, fidando exteros pro illa commoditate ad ſe ſpectante, quia forſan ipſi non tenent animalia? videtur de iure reſolutum, quod vſus cedi, & vendi non poſſit §. 1. inſtit. de vſu, & habit. nam ſeruitus perſonam egredi non poteſt d. l. vſus pars, & perſonalia priuilegia non egrediuntur perſonas leg. quia perſonale ff ſolu. matrimon. & diximus ſimiliter ſupra pragm. 1. quod
34 iura prælationis, quæ habent Barones in emptione fructuum in venditionibus, & alijs multis, alteri cedere non poſſint, Guid. Pap. dec. 411. Oſaſch. deciſ. 156. Franch. deciſio. 220. & ſequeretur inconueniens, quod omnes ciues qui non haberent animalia, poſſent cedere hoc ius alijs, quod numquam vidimus obſeruatum, ſic firmat Anna allegat. 48. part. ſecunda, num. octauo, Sed pro Barone poſſet dici, quod licet iure dicatur, quod habeat vſum, non intelligitur de illo vſu ſtrictè, de quo Doctores l. 1. ff. de vſu, nam verbum vti, hic ponitur, pro commoditate vten

di, non pro ſeruitute vſus, & vſus di-
35 uerſimodè capitur l.ſi quis binas ædes l.ſi alij ff. de vſufr. ſic Cœpoll. tit. de vſufruct. 3 declaratione, & quod interpretetur pro commoditate vtendi, tam in demanijs Vniuerſitatis, quam feudi patet: nam animalia non ſolum pro vſu victus tantum, ſed pro commoditate poſſunt teneri, non tñ pro magna mercantia, ſed pro induſtria ſic; nam aliud eſt mercari, aliud induſtriari, quos terminos notat ad multa Campa. de vita, & honeſt. cler. num. 128. Marant.
36 in ſua praxi, ibi iudicium mercatorum ſi enim ciuis teneat aliqua iumenta, vel animalia, fructuſque, & partus ipſorum vendat, vtique non intelligetur mercari, ſed de ijs induſtriari, & ſic Doctor. interpretati ſunt hunc noſtrum vſum, vt Dom. de Franch. dec. 489. in fi. notabiliter, dicendo, vſum intelligi, non quo ad illam mercantiam tantum, ſed quod ex ijs poſſit haberi, vt animalibus venditis poſſit emere alia, quæ ſibi ſuppetant ad victum, Anna alleg. 48. in princ. quem Franch. non allegat, vnde ijs ſic ſtantibus, commoditas iuris vtendi; verum eſt, quod in totum cedi non poteſt, vel in perpetuum locari, ſed ad tempus hoc eſt permiſſum
37 gloſ. fin. verſ. cedendo, inſtitu. de vſufruct. Sic & vſufructuarius non poteſt cedere, alias vſumfructum ammitteret, commoditatem tamen locare poterit l. arboribus §. vſufruct. de iure dotium, Gomeſ. tit. de ſeru. num. 17. variarum reſolut. Relinquo cogitandum ad bonum finem, cum in facto occurrat hæc quæſtio, ſed poſt hæc nouiſſimè D. de Ponte in ſuo tract. de poteſt. Proregis diſputauit hunc articulum, & tenet hunc vſum Barones non poſſe cedere, nec locare, prout è contra, nec Vniuerſitati liceat, cum parilitas inter eos ſit ſeruanda, vt toties diximus ſupra.

An autem Baro criminalium cauſa-
38 rum, gaudeat hoc priuilegio ciuilitatis? alias dixi quod Baro ciuilis dicitur verus Dominus, & poteſt facere depingi ſua arma in ſubfeudo, Frecc. auct. 4 de ſubfeud. & Gramm. conſ. ciuili dixit non venire ſub appellatione Baronis,
39 qui habet ſolum criminalem iuriſdictionem, vt conſ. 68. & proindè non gaudet beneficio conſtitutionis quamplurimû, de adiutorijs petendis, vt Doctores ibi, Ego contrarium ſentio, nam ſi vt dixi, Miles, & Abbas, licet exteri dum reſident in loco, reputantur vti Ciues, ſic & Officiales, Epiſcopi, tantò fortius qui militat, & Præſes eſt iuſtitiæ, coërcendi crimina, Bart. l. 1. & l. aſſumptio ff. ad munic. Doct. l. ciues C. de incol. lib. 10. an vero iſte vſus, prout non poteſt cedi, vt ſupra fuit dictum, poſſit tacitè transferri, locata terra in condu-
40 ctorem, multa poſſent dici, Verumtamen cum fuit concluſum eſſe priuilegium perſonale, illud non tranſire latè tractauit D. de Pon. lo. præc.

Nota etiam, quod aliud eſt habere vſum in re, aliud habere vſum ad rem,
41 de primo caſu loquuti ſumus hic; ſecundus caſus importat plenum dominium, Doctor. l. donationes §. ſpecies ff. de don. & Capy. dec. 188. in terminis de defenſa conceſſa Vniuerſitati ad vſum, & nunc pendet lis de ſimili quæſtione conceſſionis factæ ad vſum.

PRAGMATICA DECIMATERTIA.

Carolus V. in anno 1536.

GRaues inſuper querelas accepimus, quod Barones, & vtiles Domini cogunt vaſallos ſuos, aut eorum aliquos ad emendum, ſeu conducendum

dum ipſorum Dominorum, gabellas, furnos, dohanas, baiulationes, defenſas, molendina, tappetos, paſſus, & terragia, & alios eorum redditus, & iura, pretio ipſis Baronibus, & vtilibus Dominis benè viſo, quod quidem ab omni iure, & æquitate alienum eſſe cognoſcimus: vendendi enim, & emendi vſus, cuilibet liber eſſe debet. Mandamus igitur, ne de cętero per Barones, aut alios vtiles Dominos, vaſalli poſſint cogi ad tales emptiones faciendas, ſeu vendant, aut locentur ſuos redditus, & iura, volentibus conuenire poterunt, & non aliter, ſi quis autem huic noſtro mandato contrafecerit, venditio, & locatio ſit nulla, & Dominus taliter vendens, pœnam noſtro, aut Viceregis noſtri arbitrio reſeruatam incurrat, vltra quod volumus ipſum perdere pretium, ſeu mercedem, talis coactæ venditionis, aut conditionis.

Hæc Pragmatica fuit declarata, & commentata ſupra pragm. 1. num. 115. cum ſequ & propterea non eſt opus alia hic addere, ſed remitto te ad ibi ſcripta.

SVMMARIVM.

1 *Libertas hominum adeo ineſtimabilis, vt neque Deus voluit eam arctare.*
2 *Bona præſumuntur libera ab origine.*
3 *Dominij effectus eſt, vt liberè quis re ſua vtatur.*
4 *Barones non poſſunt prohibere vaſallis ne coquant panem, niſi in ſuis furnis, vel ne molant niſi in ſuis molendinis.*
5 *Barones nullum onus poſſunt vaſallis indicere.*
6 *Priuilegium conceſſum cum furnis, molendinis, non tribuit ius prohibendi.*
7 *Princeps iuri quærendo, & non iuri quæſito præiudicare poteſt.*
8 *Baro in fraudem aliorum, non debet remittere ius molituræ, vel fornagij.*
9 *Banna vt valeant debent eſſe iuſta, & alteri non præiudicialia.*
10 *Quota olei debita Baroni de oleo tapetorum, an debeatur de nucleis.*
11 *Palea eſt in fructu, & debetur pars Domino.*
12 *Præſcribi non poſſunt quæ ſunt meræ facultatis vaſallorum.*
13 *Actus in dubio præſumitur geſtus ratione facultatis.*
14 *Præſumptiones quæ ſint legitimę ad iudicandum ſi actus ſint facti iure facultatis, vel pro ſuo.*
15 *Baro ſolus ſi habeat furnos, tapetos, & alia, eſt præſcriptio iuris prohibendi, ſi alia non exiſtant.*
16 *Obtinere quis debeat in poſſeſſorio iſtis caſibus, Baro, vel Vniuerſitas.*
17 *Vaſallis an prohiberi poſſit, ne foras accedant ad molendum.*
18 *Vaſalli an pro vſu ſuo poſſint tenere centimola, & ſimilia.*
19 *Vaſallis an poſſit interdici, ne exerceant mercaturas, vel negotiationes, notatur.*
20 *Banna ob aeris ſalubritatem, ne fętida fiant in locis publicis valent.*
21 *Publica ſunt ſub protectione Baronum.*
22 *Ius prohibendi præſumitur habere Vniuerſitas ſi ſola habeat molendina, & cætera.*
23 *Vniuerſitas oppreſſa ęre alieno poterit ſtatuere, ne ciues aliò accedant ad molendum.*
24 *Libri releuiorum, ac Aerariorum an probent introitus feudales, benè explicatur.*
25 *Princeps an poſſit diſponere ſuper iure-*

gentium, & dominio quæſito.
26 *Capitula, inter Baronem, & Vniuerſitatem quando ſubſiſtant.*
27 *Molendina, & alia opera in aquis non poſſunt facere vaſalli in præiudicium Baronis.*
28 *Flumina, & mare ſunt appatronata.*
29 *Irrigatio aquæ in hortis, an poſſit à Barone prohiberi.*
30 *Molendina, quæ non tangunt aquas poſſunt fieri per vaſallos.*
31 *Præſcriptio in actibus negatiuis, quando incipiat, & quanta requiratio.*
32 *Poſſeſſio quæritur per vnicum actum in incorporalibus.*
33 *Præſcriptio non operatur facta interruptione.*
34 *Prohibitio facta priuatis perſonis non tribuit ius publico, nec pro, nec contra.*
35 *Venatio, an poſſit prohiberi per Barones.*
36 *Princeps an poſſit prohibere venationem.*
37 *§.nemo retia, de pace tenenda, interpretatur.*
38 *Venatio an poſſit prohiberi in defenſis proprijs, & an in fundis priuatis.*
39 *Furti tenetur capiens animalia de piſcberijs, & columbanijs alienis.*
40 *Venatio ex publica vtilitate prohiberi poteſt.*
41 *Piſcationes an poſſint prohiberi, datur eadem regula.*
42 *Barones an poſſint prohibere venationem, & piſcationem exteris eos puniendo.*
43 *Barones poſſunt prohibere omnem vſum alienigenis in ſuo territorio.*
44 *Barones poſſunt conſtituere banna.*
45 *Barones an poſſint ſtatuta facere, declaratur.*
46 *Banna aut ſunt ſecundum ius, vel præter, vel contra ius.*
47 *Bannum ne quis incedat per habitatũ de nocte quando valeat.*
48 *Ignorantiam banni allegare an ſufficiat.*
49 *Pœna banni poteſt moderari, & tolli per ſuperiorem ſi viderit fieri talia banna, potius ad vtilitatem Baronis, quam publica vtilitate.*
50 *Armorum portatio poteſt de nocte prohiberi.*
51 *Maſcaræ an poſſint prohiberi.*
52 *Bannum ne quis alloquatur cum carceratis vales ante datas defenſiones.*
53 *Diſpoſitio quando dicatur eſſe contra ius, vel præter ius.*
54 *Legem non poteſt imponere inferior ſuperiori.*
55 *Pœnas corporales indicere Baro non poteſt.*
56 *Pœnam iuri communi addere ex cauſa Baroni licet in pecunia.*
57 *Arma militibus prohiberi poſſunt ex cauſa.*
58 *Arma poſſunt prohiberi etiã Commiſſionatis in propria patria.*
59 *Baro ciuilis non poteſt imponere pœnam vltra auguſtale in ſuis bannis.*
60 *Mulcta quid differat a pœna.*
61 *L.fin.C de modo mulct. non eſt in obſeruantia.*
62 *Mulctam pro tuitione iuriſdictionis an poſſit ſolus ordinarius imponere.*
63 *Decuriones Vniuerſitatis, Catapani, & habentes ſimilia officia, an poſſint banna, & ordinationes pœnales facere.*
64 Delegatus *an poſſit mulctare.*
65 *Banna in fraudem iuris non valent.*
66 Banna *Officialis durant, officio durante, etiam* Regentis *M.C.*
67 *Banna Proregum expirant officio finito, niſi ſint prolata cum Conſilio Collaterali.*
68 *Banna ſub nomine Baronis ſunt perpetua.*
69 *Banna vt ligent qualiter ſollemniter debeant publicari.*
70 *Banna quando ligent exteros.*
71 *Exigi qualiter ſummariè debeat pœna banni.*
72 *Pœnæ comminatæ qualiter ſint temperandæ.*
73 *Pœnæ comminatæ in prouiſionibus non exiguntur.*
74 *Pœnæ ex cauſis feudalibus, & prouentiuis non exiguntur.*

75 *Vſura vſura, & pœna pœna non debetur.*
76 *Pœna contumaciarum qualiter temperanda, & exigenda.*
77 *Purgationes contumaciæ poſſunt purgari etiam abſente officiali:*
78 *Pœnalia mandata ſub graui pœna bonorum impoſita, an valeant, & exigi poſſint.*
79 *Bannis iniuſtis, & ordinationibus iniquis reſiſti debet.*
80 *Leges iniquæ ſeruari non debent.*
81 *Reſiſti quando poſſit ſuperiori, declaratur.*

PRAGMATICA DECIMAQVARTA.

Carolus Quintus.

AVdiuimus etiam, quamplures Barones, & alios vtiles Dominos, vaſallos ſuos cogere, ne panes coquant in alijs furnis, quàm in furnis, ipſorum Dominorum, certum quid pro iure furni accipientes, Item etiam mandāt, ne triticum ad molendum in aliorum molendinis conducant, præter quàm in molendinis ipſorum. Multi etiam mandant, vt oliuas in eorum tapetis terendas, & non aliorum conducant. Complures etiam prohibent vaſallos, & alios in eorum Terris habitantes, ne poſſint aduenas, aut alios recipere in eorum domibus, vel aliorum, & ſi, qui tenent, prohibent ne hoſpites recipiant, donec hoſtariæ, ſeu tabernæ Dominorum ſunt plenæ; Quæ omnia contra ſubditorum noſtrorū libertatem, in qua illos diuina, & humana iura conſeruari mandant, & nos qui iuſtitiæ cultores ſemper extitimus, & Deo dante erimus, ea nō patiemur. Volumus igitur, atque mandamus omnibus Baronibus, & alijs vtilibus Dominis, vt liberè permittant vaſallos ſuos in ipſorum vaſallorum, aut aliorumlibet furnis panem coquere, & ſimiliter poſſint granum ad molendum, & oliuas terendas, ad quorumlibet molendina, vel tapetos conducere, & poſſint in domibus proprijs, vel aliorum hoſtarias, aut tabernas facere, & tenere, hoſpites recipere, etiam quod Dominorum hoſtariæ non ſint plenæ, nec poſſint præfatos aliqualiter impedire, ſeu prohibere, exceptis illis; qui furnos, molendina, tappetos, tabernas, hoſtarias, ſeu hoſpitia cum huiuſmodi iure prohibendi vaſallos particulari priuilegio, aut legitima præſcriptione, vel conſuetudine legitimè præſcripta habent; Nos enim ſicuti vaſallos in libertate retinere quærimus, ita iura, quæ Barones, & alij vtiles Domini habent, conſeruare intendimus.

COMM. PRAGM. XIV.

TVetur hic Imperator libertatem ſubditorum, quam hic dicit, diuino, & humano iure conſeruari debere, tam circa perſonas, quam bona; libertas 1 namque res eſt inæſtimabilis; verba textus libertas ff de regul. iuris, quam nec Deus ipſe voluit arctare, liberam repoñendo in manibus conſilij hominum;

num, imò vt à ſeruitute Luciferi Mũdum liberaret, miſit filium ſuum, Luc. multa adducit l. 1. C. ne quis liber inuitus actum gerere cogatur, & infinita poſſent cumulari fauorabilia libertatis, Doctor. l. libertas omnibus fauorabilior eſt ff. de reg. iur. Sed peculiare inſtitutum noſtræ Pragmaticæ eſt, hic de libertate bonorum tractare, quæ de iure omnia libera eſſe præſumuntur, & exinde cuilibet liberum eſt in ſuo face-
2 re, quicquid velit l. altius C. de ſeru. Io. de Amicis conſ. 104. quod in ſuo quis poteſt facere omne artificium excogitabile, furnum, tapetum, licet fumus, & ſimilia alijs noceant, nam hoc importat dominium, vt liberè quis agat in rebus ſuis l. in re mandata C. mandati.
3 Multa recenſet ad hoc Viu. deciſ. 306. Gayll. obſeru. 69. & pro regula eſt conſtitutum, quod bona præſumuntur libera, cum ab origine habeant præſumptionem pro ſe, libertatis, vt abundè Maſcard. in tract. de proba. concluſ. incip. ſeruitus 1305. ex cuius inſpectione hoc ſancitur, quod Barones non poſſint prohibere vaſallis, ne coquant panem
4 niſi in furnis Dominorum, nec molant frumenta, niſi in molendinis eorum, nec recipiant hoſpites, niſi in hoſtarijs, & hoſpitijs illorum, quæ omnia ſunt contra libertatem, & ſeruitutem inducunt, contra iuris normam, latè Bald. conſ. 410. volum. 5. & quod furnos, & molendina conſtruere poſſint, vltra regulas præcitatas in indiuiduo, ita eſt deciſum, vt per Guid. Pap. quæſt. 298. Franc. Marc. dec. 223. Boer. deci. 125. & in Regno, Affl. dec. 388. Capy. dec. 209. Clar. §. feudum quæſt. 30. nam alias eſſet imponere vaſallis magnum onus, & vt dixi ſupra 1. pragmatica,
5 Barones nullam collectam, nullumque onus, vel perſonale, vel reale, ſubditis imponere poſſunt, quod ſi fecerint, eis non erit parendum l. Quintus §. Pomponius leg. cerdonem ff. de oper. libert. Idem tenendum eſt in hoſpitijs, hoſtarijs, beccarijs, tappetis, & ſimilibus, q. libet enim ad libitum ea tenere, & conſtruere poterit, Paris de reintegr. feud. quæſt. 15. Iacob. in tract. de feud. verſ. & cum molendinis, Anna allegat. 116.
6 Quæ adeo vera ſunt, quod licet inueſtitura ſit conceſſa cum molendinis, furnis, hoſpitijs, & alijs, non per hanc clauſulam, videtur conceſſa Baroni facultas prohibendi conſtructionem, & vſum conſtructorum, priuilegium enim non præſumitur conceſſum in tertij præiudicium, vulgata leg. 3. §. ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publ. interpretatur enim dicta clauſula, factã eſſe conceſſionem prædictorum ſi feudo in ſunt, Iacob. d. verſ. & cum molendinis, vel dicimus, quod clauſula illa eſt potius de ſtylo, quam quod aliquid operetur, vt dictat ſequens Pragm. & ita Vrſill. dec. 388. quicquid dixerit in cõtrarium Guid. Pap. quæſt. 289. contrarium aſſerens cum Iaſone conſil. 161. quos confutat, & benè Crauett. de antiq. tempor. 4. par. §. circa, dicens cum
7 communi opinione, quod iſta clauſula nil inducat, nec ius prohibendi tribuat Princeps enim ſeruitutem inducere non poteſt, nec ius quæſitum tollere, Gabr. latè 1. concluſ. tit. de iure quæſito, Petra de poteſt. Princi. cap. 26. licet poſſit impedire futuras conſtructiones, Brun. conſ. 131. Iacob. loco præcit. verſic. præſertim ſi Princeps. Necque per indirectum licebit hoc Baroni, ſi quid enim pro iure furni, & molendinorum ſolui ſolet, non poterit ipſe hoc tribu-
8 tum relaxare in præiudicium aliorum, vt ciues concurrant ad ſua, Ripa l. quominus ff. de fluminibus num. 131. Anchar. conſ. 155. nouiſſimè Oſaſch. deciſ. 17. nam ſtatuta, ſeu banna debent eſſe iuſta, honeſta, & rationabilia, cap. erit autem lex, 4. diſt. & deficiente vno ipſorum dicuntur iniuſta; Hoc caſu deficit iuſtitia, cum bannum alterum lædat,
9 ſatiſque colluſio, & fraus arguitur, quę cuiquam patrocinari non debet, & ſi non licet relaxando ſuum alteri præiudicare, tantò magis ſi Baro vellet præiudicare, alterando ius moliturę, fornagij, vel tappeti, nã ſolitam quotã

cxi-

exigere debet, nec poſſe Dominum
vnius molendini minuere cenſum in
damnum alterius molendini, niſi eſſet
elapſum tempus immemorabile, Guid.
Pap. dec. 398. Boer. dec. 125. Itẽ in fa-
cto pluries controuerſum vidi, de Ba-
rone, qui in eius tappetis, vltra quotam
ſolitam olei debitam ratione molitu-
10 ræ, prætendebat nucleos oliuarum ſibi
deberi remanere præcipuos, ex quibus
etiam exprimitur pars olei, & iniquam
eſſe talem prætenſionem dixi, nam ſi-
11 cuti palea eſt in fructu, & de ea debe-
tur quota, & reliqua Domino fundi re-
manere debet, ſic & iſto caſu, Franch.
dec. 103. nam nuclei oliuarum ſunt in
fructu, & ſufficit de fructu quotam præ
ſtari, & ita vidi iudicatum pro Vniuer-
ſitate Olíueti cum Barone, quod Nu-
clei ſupprimantur, & reprimantur, ſicu-
ti oliuæ, & pendet lis inter Vniuerſita-
tem Balbani, cum Duce Siciniani, Do-
mino vtili illius Terræ; Ampliaturque
noſtra concluſio, quod licet vaſalli per
immemorabile tempus ſint ſoliti acce-
dere ad molendina, furnos, vel tappe-
tos Baronum tantum, non per hoc præ
ſumitur eos habere ius prohibendi,
12 quod vaſalli non poſſint conſtruere
alia, vel aliò accedere, nam hoc fuit
meræ facultatis, & quæ ſunt facultatis,
non præſcribuntur l. 1. C. de ſeruitut.
Abundè ſuo more Gabr. de præſcript.
concluſ. 10. & licet multi dicant, ſpatiũ
centum annorum inducere titulum,
vulg. tex. l. hoc iure §. ductus aquæ ff.
de aqu. quotid. hoc procedit, data qua-
ſi poſſeſſione ex tempore poſſeſſionis,
& probata prohibitione, & ſic poſſeſſio-
ne; poteſt dari præſcriptio, ſed in du-
13 bio præſumitur iure facultatis acceſ-
ſus, Ripa cap. 3. de cauſa poſſeſſionis
num. 43. Crau. benè de antiq. tempor.
fol. 221. Franch. dec. 166. Theſſ. decif.
16. Verum circumſcripta immemora-
bili, ſi concurrerent aliæ præſumptio-
nes, vti conſuetudo Regionis, vbi Baro-
nes tenent hanc poſſeſſionem prohi-
bendi, ac habent clauſulam ſupradictã,
tunc præſumeretur pro eis, Ripa d. l.

quo minus, Capyc. in inueſtit. verſ. cum
furnis.
Idem ſi eſſet vnus furnus, vel duo ſo
14 lum Baronis, nam præſumptio eſt pro
eis, Caſſan. in conſuet. Burgund. rubric.
13. §. 9. num. 2. & nouiſſimè Cancer.
variar. reſolution. lib. 3 cap. 13. Clar. §.
feudum quæſt. 30. vbi dicit licitè Baro-
15 nem prohibuiſſe fieri nouum hoſpi-
tium, dum ipſe ſolus alterum habebat
Franch. dec. 380. Gutt. lib. 4. pract. qq.
q 32. Anna ſing. 557. benè, vbi etiam
notat, quis manutenendus ſit in poſſeſ-
ſione, iſtis caſibus, dum ius reſiſtat Ba-
ronibus, & Roland. conſ. 91. volum. 2.
Cancer. var. reſol. lib. 2. cap. 2. num. 99.
cum ſequ. Anna in cap. 1. de vaſſal. de-
16 crep. æt. & n. 69. vbi quid fuerit iudica
tum refert. Item ſi omnia alia molen-
dina, furni, & ſimilia illius Terræ reco-
gnoſcant Baronem, in ſoluendo aliqđ
tributum, præſumitur ius prohibendi,
Viui. dec. 495.
Amplia, quod etiam ſi Baro habeat
17 ius prohibendi in furnis, molendinis,
& cæteris, intelligitur intra Territoriũ;
ſecus ſi aliò vaſalli velint accedere,
quo loci habeant forſan meliorem fa-
rinam, tunc acceſſus eis non prohiberi
poteſt, Ripa de remedijs ad conſeruan-
dam vbertatem num. 301. Socc. conſil.
272. niſi fieret in euidẽtem æmulatio-
nem, vt præcitati Doctores. Adde An-
nam, & Addit. ſingul 68. ſed quando
hoc fieret ob cauſam, quia molendina
Baronis non ſunt ita commoda, vel fa-
ciunt peiorem molituram farinæ, vel
ius molituræ eſt maius, vel aqua non
eſt ſufficiens, maximè æſtiuo tempore
ad molendas tantas quantitates, tunc
quia ad æmulationem fieri videtur,
ſed quia quilibet tenetur ſibi vtilius
procurare, non ſunt prohibendi vaſalli,
Anna in alio ſing. 557. & in rubr. de
vaſall. decrep. ætat. num. 69. & notauit
antea Frecc. de ſubfeud. auct. 41. Am-
18 plia quod etiam ſi Baro legitimè
habeat ius prohibendi, id non ex-
tenditur, quod vaſalli pro vſu ſuo
non poſſint habere centimula, furnos,
&

& tappetos in ſuis domibus, Guid.Papa dec.4.& Marſil.ſing.86. in ſimili l. ſi Publicanus ff.de publ. & ſic in S. C. pluriès deciſum, mihi fuit relatum, Berta: tracta. de Gabellis par.8. art.2. Conſequutiuè iniuſtiſſima reputantur
19 mandata, ne vaſalli exerceant aliquã artem, mercantiam, vel negotiationem: quia forſan Baro ipſe fieri procurat,Paris de reintegr.feu.quæſt.15. Capy.dec.209 n.10. commercia enim ſunt de iure gentium, quæ nullo modo prohiberi poſſunt,dixi ſupra pragm. 1. in fine. Sicque ne exerceantur beccariæ,mandata reputantur iniuſta per ſu-
20 pradicta, niſi prohiberentur ob publicam cauſam,vti certus locus, veluti ne fiant in platea,ob aeris ſalubritatem,& ſanitatem; tunc enim permittitur, vt Affl.conſt.ſalubriter, Rip.in tract.de peſte, vbi ſic etiam poteſt prohiberi cu ratio lini, & aliorum fœtidorum intra Ciuitatem, vel in certis fontibus Vniuerſitatis,Dom.Rou.tit.de ſalubr.aeris nam Baro poteſt exercere iuriſdictionem in publicis,licet non ſint ſua,dum modo non faciat in ſui commodum, Iacob de feud.verſ.& cum molendinis Andr.titul.quæ ſint regal.verſ.via, vbi
21 viæ licet ſint publicæ, & de regalibus tamen adhuc ſtant ſub iuriſdictione Baronum, & maximè diſponendo in fauorem publicæ vtilitatis, pro cuius rationis concluſione, nota limitationẽ prædictam,quod ratione publicæ vtilitatis,ſi Vniuerſitas habeat molendina, ad quæ accedant ſolum Ciues, præſu-
22 mitur ratione publicæ vtilitatis habere ius prohibendi, quod non procedit in alijs,vt dixit Boſſ.tit.de rega.nu.41 Theſſ.d.dec.num.13. hinc dixit D. de Franch.dec.380.quod Vniuerſitas oppreſſa ære alieno poterit ſtatuere ne
23 quis ciuium accedat ad molendum aliquo, niſi ipſius molendinis, furnis, vel tappetis, & in tantum dicta prohibitio extenditur, quod ligare molendina Eccleſiaſticorum,quamplurimi affirmant,Crau.de antiq.temp.loco præcitato,Oſaſch.dec.17. attendendum enim eſt potius publicum,quam priuatorum intereſſe, maximè ad certum tempus. Limitatur etiam poſita concluſio,eam non procedere, ſi ex priuilegio appareat,conceſſionem factam Baroni,cum iure prohibendi ſuper furnis,molendinis,& ceteris,vt dictat noſtra Pragm.hic in fine,Anna ſing.586 aſſerens, quod, & ſi priuilegiũ deficiat
24 conceſſionem iuris prohibendi præſumi ex releuio Curiæ,& alijs,vt ibi Frãch.in deciſio.103.num.2.& quod libri ærariorum, & inuentaria Baronum, & releuia probent introitus feudales, vide Summ.Ardiz. titul.quib.mod.feud. amitt.& Viu.dec.125.in ſequ.reſponſ. num.15.Afflict.& Vrſil.dec.83. & qđ libri terragiorum ſint probationis,Anna ſing.317.& quod releuia etiam ſint actus probatiui poſſeſſionis rerum feudalium,Anna ſing.557.ſed aduerte quod hæc non ſunt probatæ fidei: Barones enim ſupponunt aliquandò dubios introitus, & forſan pertinentes ad Vniuerſitates,in releuium feudi, vt ſuo tempore valeant ex hac aſſignatione,recipere beneficium probationis vnde eſt aduertendum in hoc,ſi poteſt dari colluſio, vt benè Anna in repetir. conſt.Regni diuæ memoriæ num. 12. & eſt quotidianum. Verum conceſſio debet eſſe in ſpecie, & indiſpoſitionis ſecus ſi appoſita eſſet clauſula ſolita cum furnis,& molendinis,de qua diximus ſupra in ampliationibus, quam-
25 quàm multi dicant, Principem non poſſe facere has conceſſiones priuatiuas libertatis,cum ſupra ius gentium diſponere non poſſit,vt exemplis & auctoritatibus demonſtrauimus: In multis locis tamen conſuetudine,& ratione iſtas conceſſiones poſſe fieri, dixit Paris de reintegr.feud.quæſt.15.Guid. Pap.q.298.dico in conſtruendis: nam in conſtructis tempore conceſſionis ius prohibendi non procederet; nam in quærendis,& non in quæſitis Princeps præiudicare poterit,Crauett.de antiq. tempor.4.part. §. circa,Boer. deciſio. 125.

Li-

Limitatur etiam, niſi aliud ex pacto inter Barones, & Vniuerſitates eſſet
26 conuentum, Boer.d.dec. Affl.dec.388. quod non procedit in Regno hodie niſi conceſſio eſſet roborata aſſenſu Regio, cum Vniuerſitas nullam obligationem,& ſeruitutem ſibi imponere poſſit,niſi præuio beneplacito Principis,vt dixi 3.pragm.in fi.limita etiam, & aduerte,cum præallegati Doct.ſimpliciter tranſeant, dicendo, quod conſtruere molendina,Ferrerias,battinderia,& alia opera ex aquis,quod cuiquã liberum ſit,quod non procedit, cum aquæ hodie ſint Baronum, & de eorũ
27 demanio,ex antiqua conſuetudine, vt diximus part.1.ſupra pragm.8.Viu. dec.229. dico, non de fluminibus nauigabilibus, quæ ſunt de regalijs, ſed de alijs publicis,quæ ſunt Baronum, & ſic ratione aquarum Baro poterit prohibere conſtructionem molendinorum, & aliorum operum: licet enim flumina ſint publica quo ad vſum,tamen hodie
28 flumina, & mare ſunt appatronata, Doctores l.quo minus ff.de fluminibus & diſcutit Dom.de Franch.deciſi.183 in fortiori caſu,an Barones poſſint prohibere irrigationem hortorum,& Ann. alleg.79.& nouiſſimè Dom.Rouit.titu. de aquis pragm. 1. in fine dicit, non potuiſſe Baronem prohibere irrigationem hortorum,& aquam impedire pro iſto vſu vaſallis,ex l.1. C.de mancip.&
29 ali. lib. 10. per quem tex. ſic per Sac. Conſilium iudicatum,& reclamante Barone confirmatum, quod eſt notandum, quia Franch. allegata deciſione, videtur concludere pro Barone, & ſic licet flumen tranſiret per locum priuati,& de iure eſſet licitum conſtruere molendina, hoc non procedit in Regno per ſupradicta, ſecus ſi molendina
30 non tangerent aquas, vel alueum, vt Capyc.in inueſtit. verſ. & cum molendinis,Franc.Marc.dec.270. cum ſequ. 2.par.Cœpoll.tit.de alueo.Limita etiã ex prag. noſtra, niſi Baro hoc ius conſequutus fuerit ex legitima præſcriptione,vel conſuetudine, & quid ſit præſcriptio,& quid conſuetudo,& quomodo differant,dixi ſupra pragm.1. quã-
31 do autem incipiat currere tempus præſcriptionis.reſtat dicendum,dic qđ præſcriptio incipit à die prohibitionis, vel publici banni, ne quis accedat niſi ad furnum, vel molendinum, tappetũ, & alia,niſi ſint Baronis,ex eo tempore incipit quaſi poſſeſſio, vt in terminis, Vrſill.dec.388.Capyc.dec.209. & ſequuta patientia, continuatur poſſeſſio, Doct.l.1.C.de ſeruit. nam per vnicum actum quæritur ius poſſeſſionis in iuriſdictionalibus,Lanar.conſ.32.niſi eſ-
32 ſet actus violentus,nam tunc non tribueret ius, vt in exactione banni dixit Bertazzol.conſ.418.num.8. Dec.conſ. 11.num. 12. Gramm. voto 12. Sed ſi Vniuerſitas ſe opponeret, vel etiam aliqui ciues,qui pro publica vtilitate habent legitimam perſonam contradicendi, & opponendi pro ſua Vniuerſitate,vt Crauet.conſ.195.in fine,tunc quaſi poſſeſſio non poſſet fundari contra eos. Si tamen reuocetur, vel ap-
33 pelletur,interrumpitur poſſeſſio,& pręſcriptio,Iacob.in tract. feudor. verſ. & cum venationibus,nouiſſimè quomodo vaſalli debeant contradicere,& quando quæratur quaſi poſſeſſio, videndus eſt Petra de poteſt. Princip.6.par. dixi quod banna debent eſſe publica, nam ſi aliquibus perſonis priuatis tantum ſit facta prohibitio, non præiudicatur
34 publico.Conſuetudo tamen non requirit proclamata, ſed tacitus conſenſus populi ſufficiet ad ponendum Baronẽ, vt dixi d.prag.1. vbi notauimus,quod tam per viam conſuetudinis, quam præſcriptionis, Barones ob præſumptũ metum,& coactam voluntatem non pręſcribunt minori tempore centenario,& Theſſ.in noſtris terminis dec.16 num. 7. cum multis coaceruatis, licet ab hac opinione diſcedat Petra loco præcitato, dicens ſufficere tempus 30. vel 40. annorum, prout præſcribuntur aliæ ſeruitutes,de quibus Doct.l.ſeruitutes ff.de ſeruit, ſequendo opinionem prout dixi ſupra pragm.11.de iure pa-

ſcen-

ſcendi contra Couarru. quæ in occurrenti erunt benè conſideranda. In poſſeſſorio quis obtinebit, in his terminis vide Capyc. dec. 209. hæcque itidem adnotanda ſunt, pro omnibus prohibitionibus Baronum; Vniuerſitates enim debent ſe interponere in actibus præiudicialibus, contradicendo, & appellando, vt docet Franciſ. Balb. abundè fol. 179. Idem erit obſeruandum in prohibitione venationis factæ per Barones,
35 ne vaſalli in ſuo territorio venentur: hæc enim banna iniuſtiſſima ſunt, cum libera de iure gentium ſit materia venationis l. 1. & 3. ff. de acquir. rerum dom. & proinde interdici vaſallis non poteſt, Anna ſing. 59 nec enim Principi licet prohibere vſum venationis l. nemo ff. de rerum diuiſ. l. 2. §. ſi quis in mari ff. ne quid in loc. public. l. iniuriarum actio §. fin. ff. de iniur. nam mare,
36 piſcationes, & venationes iure gentiũ publica ſunt, ſed hoc procedere in Principibus inferioribus, magis communis opinio eſt, nam ius venationis eſt de regalibus, vnde prohibere poſſe Principem abſolutum venationem, dixerunt Gutt. quæſt. can. lib. 2. cap. 28. ex opinione etiam Theologorum Molina de iuſt. & iure par. 1. diſp. 43. cum ſeq. Gaſpar Theſſ. quæſt. 22. lib. 2. Cancer. var. reſolut. lib. 2. tit. 2. num. 75. & Bouad. nouiſſimè lib. 2. polit. cap. 16. nu. 138. Attamen conſuetudine, & præſcriptione quæritur, Gramm. deciſi. 97. latiſſimè Petra fol. 49. de poteſt. Princ. licetque aliqui diuerſimodè intelligãt cap. 1. §. nemo retia de pace tenen. ta-
37 men verus ſenſus eſt, quod venatio prohiberi non poſſit, Gramm. d. deciſ. 97. nouiſſimè D. de Franch. deciſ. 158. decidens prohibitiones, nec cum retibus fieri poſſe, & d. §. nemo retia, vt interpretatur habet locum in fundis priuatorum, Iacob. verſ. & cum venationibus, nam Domini fundorum poterint prohibere, retia ponere in ſuis, non autem ea prohibitio procedit in publicis, Viu. comm. opin. 311. par. 2. niſi prohibitio eſſet facta de conſenſu Vniuerſitatis, & Ciuium, tunc tranſgreſſores poſſent puniri, vt Petra loco præcita-
38 to, in foro poli neque ſunt ſecuri. In ſuis tamen defenſis, Barones poſſunt prohibere venationem, & pœnam exigere, vt nouiſſimè in cap. Regni Magiſtri foreſtarum; adde D. Tapp. ſuper d. cap. Regni; Nam etiam priuatis licet in ſuo includere feras, & venationem prohibere; Imò pœna furti tenetur, qui ex alienis piſcherijs, colũbarijs animalla aucupatur, & per nouiſſimam pragmaticam fuit impoſita pœna triennij
39 ad triremes, vt pragm. 1. tit. de aucup. Ex cauſa tamen poteſt prohiberi modus venationis, veluti ne fiat cum ſcloppettis ſi locus eſt practicabilis, & ineſt periculum perſonarum, vt aduertit D. de Franch. d. deciſ. & ita plurièſ fuit deciſum in Sacr. Conſ. inter Vniuerſitatem Lauri, & Marchionem. Actuario Cioffo, Item ex cauſa publicæ vtilitatis poteſt fieri prohibitio, ne cũ
40 aliquibus inſtrumentis fiat venatio, per quæ nimis, & exceſſiuè ſpecies deuaſtantur animalium, vt ex multis inuentionibus, quæ maximam ruinam afferunt, vt Petra fol. 50. nu. 12. & benè Rebuff. l. fi. C. de venat. ferarum lib. 11. Sicque ex eadem inſpectione ſubſtineri poteſt bannum prohibitiuum, ne fiant venationes tempore certo, quo ſunt prægnantes lepores, vel cœtera animalia, vt ibi Petra: Quæ omnia ſunt notabilia, cœtera notat Cou. in regul. peccatum §. 8.

Hæcque procedunt, & in piſcationi-
41 bus, in quibus idem ius eſt ſeruandũ, nã flumina ſunt publica, & eorũ piſcationes, latè Balb. de præſcrip. fol. 180. & licet dixerim aquas, & curſus earũ, eſſe Regis, & Baronũ hodie, vt Ann. ſing. 35 & alleg. 79. ita ꝙ ſunt de demanio feudorum, vt Franch. dec. 183. tñ fructus piſcationis eſt publicus, vt dixi abũdè pragm. 8. Adde Ann. ſing. 58. benè, vbi videas, ne idẽ repetatur, quod adeo verum eſt, quod licet inueſtitura ſit facta de aquis, & fluminibus, ac piſcationibus, intelligitur ſi ius prohibendi ex-

præ-

præſcriptione, vel titulo inſit, nõ quod nouiter ſit conſtitutum ius prohibendi, vt Boſſ. tit. de aquis, Capyc. in inueſtit. verſ. & in piſcherijs Cœpoll. tit. de piſcherijs, Verùm Barones omnes hoc permittunt ſubditis Ciuibus, Arcent tamen ſub pœna exteros, ne piſcen-
43 tur intra territorium eorũ, & licet de iure ſubſtineri non poſſet per prædicta, tamen poteſt dici, quia flumina ſunt appatronata, quod poterit interdici vſus ſubditis, vt ſimiliter dicim' de vſu calcis in alieno feudo coquendæ, lignã di, etiam ſi damna non inferant, nam ſeruitus induceretur alieno feudo, ſi hæc permitterentur, Cœpoll. tit. de
44 ſeruit. calcis coquendæ, Franc. Marc. dec. 74. & 215. Guid. Pap. deciſio. 218. quæ omnia ſufficiant ad cognitionem materiæ iſtarum prohibitionum, quæ ſolent fieri à Baronibus, vt in textu noſtro, ſed hic congruit dicendum, an &
45 quando ſubſiſtant edicta, banna, & reſcripta Baronum pro ſua iuriſdictione, vel introitibus feudi tuendis? & videtur, cuilibet Iudici hoc permiſſum l. 1. ff. ſi quis iusdic. non obtemperau. nam non dicuntur fieri in vtilitatem condentis, quando licito iure promulgantur, Doct. l. ambitioſa ff. de decret. ab ordin. & videtur de iure non ſolum
46 banna conſtituere poſſe Barones, ſed ſtatuta condere, Andr. quæ ſint regal. num. 3 nam habent merum imperium, quod eſt maximum, Iacob. in tract. feu. verſ. & cum mero imperio num. 7. ſi enim poſſunt Vniuerſitates ſtatuere, quæ nullam iuriſdictionem habent in pertinentibus ad ſuum regimen, Affli. in prælud. Conſtitut. quæſtio. 3. quantò fortius debetur hoc fulgentibus dignitate, & iuriſdictione; Verùm hæc opinio licet tantorum patrum ſcriptis interpretata ſit, ſecundum Glo. Pariſ. §. 1. gl. 5. num. 57. & nouiſſimè D. Tapp. de conſt. Princip. l. fin. cap. 2. num. 51. poſſet procedere circa iuriſdictionalia in ſuo ſtatu, & non aliter, cum alias eſſet illatio iniqua, quod ſtatuta generalia poſſent condere, vt latè Maſtrill. lib. 4. cap. 18. num. 1. cum ſequ. tract. de magiſtr. Et in ijs, vt valeant, hæc diſtin-
47 ctio eſt obſeruanda, quod aut banna, vel edicta ſunt ſecundum ius, vel præter, aut contra, vel in fraudem iuris, ſeu alterantia ius ſcriptum, primo caſu nõ eſt dubitandum, nam ſi ſecundum ius, robur legis ea viuificat, & potius ex confirmato, quam confirmante viuunt, Ripa, & alij l. filius famil. §. diui ff. de legat. primo, ibique Maranta in ſua re-
48 petitione, aut præter ius; & ex cauſa tenent, vel vti ne quis de nocte ambulet poſt duas horas, hoc non eſt de iure prohibitum, nec ius reſiſtit, tamen ex cauſa, ne delicta fiant, vel aliqua ſcandala occurrant, pœnalia edicta valent dummodo hora certa ponatur, quæ poſſit ab omnibus intelligi: hinc eſt, quod pulſanda cãpana eſt, vt adnotat Mar. Anton. Surg. fol. 73, de Neapol. illuſtr. nam iter noctis eſt præſumptiuum mali, adduco gloſ. inſignem l. iter ff. comm. prædior. quam extollit Caſtren. & non meminit Paris verb. præceptum
49 qui mentionem facit de hoc banno, & Franch. deciſi. 521. num. 15. vbi notat quod ignorantia poteſt allegari in ijs, & ſimilibus, cum ius non reſiſtat, & in Sac. Conſil. fuit iudicatum, tale bannũ valere, dummodo per plures ictus antea campana pulſetur, ne ignorantia allegari poſſit, vt inter Vniuerſitatem Hoſtiliani, & Principem, Adde quod cum tale bannum eſſet reductum ad iniquitatem ſubditorum, conquerente Vniuerſitate, fuit prouiſum pro Terra Piſticij, contra Baronem, Actuario de
50 Felice, quod non exigatur alia pœna ſolum quod inuentus carceretur per illam noctem ſi ſine igne ambulauerit, vel lumine, idem ſi cum beſtijs veniet de foras, & benè Polid. Ripa tractat. de nocte cap. 5. & capit. 7. vbi diſcutitur, quod in tantum quis incidit in pœnam in quantum erit captus, & quod poteſt etiam de nocte prohiberi armorum portatio, vt cap. 8. & pœna poteſt exi-
51 gi, & arma ammittuntur Baiard. ad Clar. quæſt. 82, num. 63. Specul. tit. de

Mm con-

conſt. Ex eadem origine euitandi ſcandali poteſt prohiberi, ne fiant maſcaræ ſine licentia, vt Dom. Rouit. tit. de perſonatis. [Et ſic in bannis, vt nemo
52 loquatur cum carceratis, vt in facto reſpondi, nam allegaui banni ignorantiam iuramento, non negando illud bannum ſubſtineri, Vrſill. dec. 290. Crauett. conſ. 3. Bannũ ne quis alloquatur
53 carceratos valet ante datas defenſiones, non poſt, vt fuit iudicatum in Sac. Conſ. inter Vniuerſitatem Hoſtiliani, & Principem, Bannum, Item, ne Chirurgi curent vulnera niſi data notitia Curiæ, Foller. car. 20. num. 36. Idem ſi ex cauſa propter aeris ſalubritatem prohibeantur fætida exerceri intra Ciuitatem, vti beccariæ, & in curatione linorum, Ripa 1. art. de peſte, & Franc. Marcus dec. 23. 1. par. Dom. Rou. tit. de ſalubr. aeris pragm. 1. & infinita exempla poſſent adduci, in quibus ius non reſiſtit, Adde Tiraquell. de retract. in præfat. num. 17. cum ſequ. vbi benè tractat
54 quando diſpoſitioni ius dicatur reſiſtere, vel non aſſiſtere, vel contra bonos mores, quod conducit ſcire ad prædicta; verum in bannis, vbi ius non reſiſtit pœnæ neque debent imponi exorbitantes, Bertazz. conſ. crim. 418. Petr. de poteſt. Prin.. fol. 46. nu. 67. l. fi. C. de modo mulctarum. Aut ſunt contra ius, & non valent, nam inferiores non poſ-
55 ſunt imponere legem ſuperiori l. pacta quæ contra C. de pact. l. nam magiſtratus §. 1. ff. de rec. arbitr. cap. veniens de iure iur. Idem ſi alteretur pœna iuris, vt vidi de certis Iudicibus, qui in bannis poſuerant pœnam ictuum cordæ, ac fuſtigationis; nam ridiculum eſt, ſolus enim Rex alterare pœnam iu-
56 ris poterit, Affl. in prelud. conſt. 7. quęſtio. diximus ſupra pragm. 8. quod nec ius naturale, gentium, vel poſitiuum alterare poterint Barones, Campan. cap. Regni, vt inter ſubiectos, quod procedit non ſolum in criminalibus, ſed etiam in ciuilibus, Maranta in ſua praxi verb. vt iudicium merc. in principio, & in tract. de multipli. alien. Doctores C. comminationes, vel ſepiſt. Notes verò vnum, quod ex cauſa publicæ vtilitatis, inferiores poſſunt in aliquo tranſgredi pœnas iuris, & alterare banna
57 ad reprimendam audaciam, & tollendam frequentiam delinquendi, Gram. conſ. 314. vbi licet milites habeant ius portandi arma, ex cauſa tamen poſſunt
58 prohiberi, ne ea deferant, quod eſt notabiliſſimum, vt in facto reſpondi. Adde, quod licet extra habitatum non poſſint arma prohiberi, vt fuit deciſũ pro Vniuerſitate Montis, cum Barone Andrea Piſanello, Actuario de Ferrarijs, tamen ex cauſa iuſta aliquando prohibitio ſubſtineri poteſt, Menoch. caſu 394. ſic Polid. tract. de noctur. c. 8. latè, & habentes etiam commiſſionem
59 de armis, non poſſe illam exercere in propria patria, ſtatutum eſt, Dom. Rou. rubr. de armis, & nouella pragm. extat. Dixi poſſe excedi imponendo pœnam pecuniariam grauem, non corporalem. Multa notat Petra de poteſt. Princ. *fol.* 63. ad quem recurras, quando pœnæ legis, vel ſtatuti poſſint alterari, & nouiſſimè Maſtrill. in tract. de magiſtrat. lib. 4. cap. 18. quod habentes merum imperium poſſunt cumulatiuè addere pœnam legi factæ à ſuperiore ex cauſa Bouad. lib. 2. polit. cap. 16. num. 128. Surd. conſ. 152. num. 40. Anna conſ. 94 Habentes verò ciuilem iuriſdictionem
60 non poſſunt excedere pœnam vltra auguſtale, Affl. conſtitu. Regni Iuſtitiarij num. 22. nouiſſimè Maſtrill. de magiſtr. ibi numer. 16. & bene de Ponte in ſuo tract. tit. de elect. offic. num. 43. & latius conſ. 53. volum. 2. Aduerte poſtremò quod cuiquam pro tuenda iuriſdictione licet mulctam in bannis apponere, nam mulcta eſt coerctio pęcuniaria ratione contemptus, ad differentiam pę-
61 næ, cuius verbum eſt generale ad delicta coercenda potius, quam ad contemptus defenſionem l. aliud eſt fraus §. 1. ff. de verb. ſignific. & ibi Doct. l. fin. C. de modo mulct. vbi notatur, quod refrenari poteſt arbitrio Iudicis mulcta impoſita, vt Alc. d. §. 1. & Alex. conſ. 35. lib.

62 lib. 2. quod d. l. fin. non obſeruatur, quę dat refrenationem mulctæ, nam arbitrio Iudicis taxatur, & refrenatur, Rol. conſ. 47. lib. 2. nu. 14.

Sed cui competit poſſe mulctare, text. l. 2. §. legatis in fine dicit, quod ſolum ei qui habet auctoritatem publicā
63 ius dicendi, vbi Doct. variè dixere, & multum torquentur, ſed reſolutus intellectus eſt, vt intelligatur de ijs, qui ordinariam tantum auctoritatem habent, vt Barboſa latè d. §. ex num. 1. Indè habentes alias iuriſdictiones particulares, niſi conceſſa ſit talis prærogatiua, non poterint mulctam indicere, Alex. l. 1. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper. Inde Decuriones, & alij habentes officia, pro eorum officio conſeruan
64 do à Prętore obtinere debent mulctā imponi l. defenſores la ſeconda C. de defenſ. Ciuit. pro defendendis bannis pro publica vtilitate, ſicq; obſeruatur in Catapanis, & ſimilibus, vt Barboſa ibi num. 50. nam neque Delegati poſſunt
65 mulctam imponere l. fi. ff de offic. eius, licet ex perſona delegantis ſoleat, Menoch. quæſt. 74. Capp. Tholoſ. quæſtio. 174. Balb. dec. 155. ſed adhuc dubitatur, ſi is non habeat in ſpecie auctoritatem in delegatione, de quo articulo, Barboſam loco præcitato vide nu. 85. Item neque in fraudem iuris, banna valent, vt dixi de certis edictis factis, vt nemo iniuria afficiat aliquem, vel conuitio lædat, nec faciat rixam, & ſi-
66 milia, ſub pœna, de iure enim Regni fuit ſtatutum, Iudices non poſſe procedere ex officio, niſi in pœnis vltra relegationem, & per talia banna fraudabatur diſpoſitio iuris, procedendo vigore banni in querelis iniuriarum, & alijs priuatis delictis, quod ſapiebat manifeſtam iuris fraudem, Doct. l. non dubium C. de legib. Marant. in artic. inquiſ. num. 31. ſicque quando decem perſonæ ſimul ſunt citatæ criminaliter, poterunt conſtituere Procuratorem, & in fraudem iuris Iudex non poterit citare ſeparatim ad informandum tres, vel quatuor, cum eſſet fraudare intentionem Conſtit. Regni generalia iura. Quæ banna, vel edicta ſi fiant per Of-
67 ficiales locorum, ſcias ea effectum habere, & durare officio currente, Aret. inſti. de perpet. & temp. actio. Mattheſ. ſing. 192. Affl. dec. 388. idem reſpondens in bannis Regentis Magnæ Curiæ, quod expirent finito officio; ſolum
68 banna Proregis, ſi non habent determinatam cauſam, durant, Capyc. de prohib. feud. alien. collat. 147. vt tamen ſint perpetua, laudant multi, quod ſub nomine Baronis promulgarentur, quia enim ipſorum perpetua eſt iuriſdictio, perpetuò durant. Stracc. tract. de mercat. tit. quomodo in cauſis ſit proced.
69 Vrſill. dec. 290. Bellug. rub. 11. §. compendioſè, ſed non ſeruatur, forſan quia Barones non poſſunt ſe intromittere in exercitio iuſtitiæ. Item eſt aduertendum, quod ad hoc vt ligent, debent ſollemniter publicari, & in locis publicis, & ſolitis affigi, contumacias incu-
70 ſando, vt firma remaneant, Vrſill. bene dec. præcitata, Franch. dec. 204. nu. 18. Foller. in ſua praxi crim. verſ. banniatur, alias ignorantia poſſet allegari Franch. d. dec. 204. & quando ligent
71 exteros, ſi ſollemniter ſint publicata, vide Franch. dec. 521. & multa ad excuſationem pro ignorantia præſumenda, notat Oſaſch. videndus deciſ. 71. & quomodo exequutiuè poſſit procedi ad exactionem pœnæ incurſæ in banno, vide diſtinctionem Marant. de mul-
72 tipl. alien. fol. 38. Paris verbo præceptum, nam omnes pœnæ exequutiuè exequuntur, præuia citatione ad dicendum cauſam, quare exequutionem nō debeant habere, Carau. titu 133. Adde, quod nec pœna comminata tota exigi poterit, nam illę comminationeſ refrenantur Dec. & Felyn. cap. 1. de conſt. & in Regno ſolet exigi pro comminata pœna inobedientiæ citationis
73 ciuilis vnus tarenus, & minus, ſecundum loci conſuetudinem, & pro mandatis deciſiuis ab inobedientibus ſolet exigi tarenus pro vncia comminata, Carau. d. titu. Viu. comm. opin. in cap.

præceptum, Gramm. conſ. ciui. 73. Pœ-
næ verò, quæ comminantur in actis
iudicialibus, in mandatis prouiſionibus
74 non exiguntur, ſed in pœnam exple-
tur actus in illius contumaciam, Cara.
ritu 158. num. 4. In pœnis verò iuſtru-
menti liquidati, vel obligationis pœ-
nes acta, moderata eſt pœna unius ca-
roleni pro ducato incuſato, & ſic ſerua-
tur; ſed ſi obligationes eſſent pro cau-
75 ſis feudalibus, uel cauſis prouentuum,
tunc quia tales obligationes uidentur
factæ potiùs in fraudem, proſpe con-
ſequendæ pœnæ, in cauſa inobſeruan-
tiæ, cum exequutiuè ſine obligatione
tales cauſæ exequi poterint, Baroni nõ
debentur pœnæ ex talibus obligatio-
nibus, vt plurles fuit deciſum, & confe-
runt notata per Peregr. in tract. de iu-
re fiſci tit. de debitor. fiſc. num. 30. nam
pœna pœnæ non debetur l. 1. C. de
76 vſur. fiſcal. lib. 10. nec debetur quandò
de iure eſt cautum, vt exequuriuè agi
poſſit ſine obligatione, Bald. d. l. 1. C.
de vſur. Peregr. ibi nu. 31. etiam ſi pę-
næ illæ eſſent deductæ in ſortem, nam
lucrum de lucro, nec intereſſe pro in-
tereſſe, nec acceſſio pro acceſſione de
iure debetur, vt Peregr. & attenditur
quod principaliter fit, licet in ſortem
poneretur. Pœnę verò contumaciarum
77 primarum, ſolent exigi, vt dixi tare-
nu ſpro qualibet contumacia, ſed por-
rect o grauamine de exceſſu ab Vniuer
ſitare Piſticij, fuit moderata ad caro-
lenum, Actuario de Felice, & ſi uſque
ad mediam noctem reus comparuerit,
iuxta ritum, erit immunis: Verum dum
fuiſſet grauata Vniuerſitas Lauri, quod
officialis emiſerat banna, ut non reci-
78 perentur purgationes ſine præſentia
ſua ad euitandas colluſiones, quæ per
Actuarios commicti ſolent, fuit proui-
ſum pro Marchione, Actuario Cioffo,
& nouiſſimè uide de Ponte in ſuo tra-
ctat. tit. de prouiſ. fieri ſolitis num. 20.
an liceat imponere pœnam grauem
bonorum, ne quis exeat de domo, uel
79 pro alia cauſa, mandata pęnalia exor-
bitantia fieri, & uidetur, quod hæc ſit
ſpecies publicationis bonorum, & ex
cauſa ſupremis Magiſtratibus licere
cõcludit; Inferioribus tamen ſine cauſa
in iudicio deducta, uel notoria non li-
cet magnam pœnam iubere, & exigi,
ut latè ibi. Iniuſtis autem bannis, & or-
80 dinationibus non debent conſentire
uaſalli, nec cedere, Ripa d. §. diui, nam
licet ſubditi eſſent ligij, iurauerintque
homagium, non tamen obtemperare
tenentur; non enim hoc dictant capitu
la fidelitatis, uel homagij, Andr. cap. 1.
de forma fidelitatis, nam nec leges in-
81 iuſtæ tenent, Doct. l. nemo poteſt ff. de
legat. primo, Vaſq. controu. illuſtr. c. 1.
nam & Rex, licet dicatur Dominus per
ſonarum, poteſtatem tamen non habet
ſuper inordinatis l. ſi uindicari C. de
peric. dot. l. duumuiri C. de decur. ubi
Miniſtri debent ſuperſedere, & reſcri-
bere, ſi quando iniuſtum aliquid eſſet
à Principe reſcriptum, Bald. conſ. 55.
benè Marant. diſput. 1. Affl. conſt. pacis
cultum, quod reſiſti poteſt, maximè in
actibus retractabilibus, Paris de ſyndi.
82 uerbo reſiſtentia, Socc. reg. 442. Adde
Gramm. conſ. crim. 51. tam iudiciali-
bus, quam in extraiudicialibus, latè Ri
pa cap. ſi quando de reſcript. ubi latè
quod ſit obediendum, uel ne, & ſi pars
debeat cognoſcere, num ordinata ſint
iuſta, & recta, Capy. dec. 132. & dec. 69.

SVMMARIVM.

1 *Principis iuriſdictio ſumma eſt, ſed voluntas præſumitur minor, ne alteri præiudicet.*

2 *Principis conceſſio, ſtrictè interpretari debet in damnum alterius, & verba debent improprtari.*

3 *Princeps præſumitur circumuentus, vt ſaluetur eius reſcriptum, ne alteri pręiudicet.*

4 *Clauſula ex certa ſcientia, vel de plenitudine poteſtatis non operantur in præiudicium tertij.*

5 *Cui plus creditur, plus ab eo exigitur.*

6 *Conceſſio facta cum furnis, tappetis, & ſimilibus, nil noui tribuit.*

7 *Prin-*

Digitized by Google

7 Princeps non poteſt diſpenſare contra ſubditum.
8 Angaria an poſſint indici.
9 Clauſulæ in concessione priuilegij, vel contractus parum operantur.
10 Angariæ quo tempore ortum habuerunt.
11 Clauſulæ ſolitæ de ſtylo non operantur.
12 Renunciationes in fine contractus nil operantur, data magna læſione.
13 Confeſſionis interpretatio magna eſt, ſolitum prædeceſſorum, & obſeruatio.
14 Clauſula alienis ſaluis, ſemper ſubintelligitur.
15 Barones an cogere poſſint ſubditos ad onera Aerariatus, & cæterum.
16 Vaſalli tenentur ex debito, feudo inſito ſubire onera illius.
17 Opera ſemper conceſſa præſumuntur Baroni præſtanda à vaſallis.
18 Opera obſequialia tenentur vaſalli præſtare, licet exẽpti ſint à iuriſdictione Baronis.
19 Operorum præſtatio non dicitur angaria, ſed opera.
20 Salarium tenentur Barones dare Aerarijs, iuxta magnitudinem adminiſtrationis.
21 Aerarij non tenentur adminiſtrare vltra fructus feudi, & ſi curam grauant, Barones tenentur dare prouiſionem competentem.
22 Princeps non poteſt cogere vaſallos ad ſibi inſeruiendum extra Regnum.
23 Princeps an cogere poſſit, vt eligantur tot milites ex terris pro tuitione Regni.
24 Soliti, & habiles tenentur præſtare operas Baronibus.
25 Seruitia non tenetur præſtare Baroni, dum quis vacat ſuis neceſſarijs.
26 Barones cogere poſſunt vaſallos, vt potius colant territoria feudi, quam aliorum.
27 Vaſallis potius, quam exteris Barones concedere poterint feudalia bona ad colendum.
28 Malitijs vaſallorum non eſt indulgendum.
29 In dubio præſumitur pro Barone, vt nõ grauet.
30 Principi ſoli competit ius ſeruitiorum iniungendorum.
31 Pragma. tit. de ſalario ſeruit. perfectè declaratur.
32 Prohemium deſignat cauſam legis.
33 Lex in tantum valet, in quantum eſt vtilis populis.
34 Salarium pro ſeruitijs quantum præſtari debeat vaſallis.
35 Baro ſi habeat propria animalia an poſſit vti alijs vaſallorum.
36 Salarium an æquale ſit præſtandum pro beſtia magna, vel parua.
37 Pragmatica de ſalarijs, vti exorbitans ſtrictè interpretari debet.
38 Salarium an debeatur pro acceſſu tantum, vel etiam pro receſſu.
39 Salarium non eſt præſtandum conſideratione Dietæ miliarium, ſi præſtat opera non itinerando.
40 Soliti cogi poſſunt, ſed non continuò ad ſeruitia, ſed habiles.
41 Baro ſi habeat plures terras ſeruitia ſunt inter eas repartienda.
42 Seruitia ſunt iniungenda ſecundum qualitatem perſonarũ, alias denegare poterint.
43 Seruitia inſolita non tenentur vaſalli portare.
44 Beſtia deſtinata ad aliquem vſum non poſſunt grauari ad alium.
45 Dieta eſt viginti miliarium.
46 Salaria ſunt ſoluenda vti inter ciues, extra materiam itineris.
47 Seruitia intra territorium ſolui debent prout inter ciues.
48 Barones intra Regnum tenentur ſeruire, & non vltra.
49 Liberti æquiparantur vaſallis, & valet argumentum de vno ad alium.
50 Vaſalli non tenentur obedire iniuſtis ſeruitijs.
51 Seruitium mane iniunctum pro tota die eſt ſoluendum, licèt non integrè laborauerit.
52 Labor quando patiatur diuiſionem.
53 Salarium duarum dietarum, debetur ſi quis fecerit iter ad locum deſtina-

tum, qui eſt diſtantia 21. miliarium.

54 Seruitia ſunt indicenda per diem antea.

55 Labor recipere non debet diuiſionem ſi non ſtat per laborare debentem.

56 Salaria ſunt ſoluenda per manus Aerarij, & non Baronis.

57 Vaſalli an poſſint cogi ſeruire menſatim.

58 Seruitia pro vſu Baronis extra materiam feudi, an poſſint iniungi.

59 Baro an poſſit cogere animalia pro ſuis guſtibus venationum.

60 Seruitia non poſſũt iniungi animalibus ad ſellam deſtinatis.

61 Equi nobilium non debent ſoluere datia, vel gabellas.

62 Salarium integrum, an ſit ſoluendum ſi homo non acceſſerit cum animali.

63 Verba debent intelligi cum effectu.

64 Salarium, vt inter ciues ſolui debet, ſi cauſa Baronis moratur vltra inter deſtinatum vaſallus.

65 Mulionibus Baro tenetur ius paſcuũ.

66 Seruitia non poſſunt indici non vaſallis.

67 Seruitia non poſſunt iniungi illi, qui illud ſeruitium alteri locauit.

68 Seruitia extra neceſſitatem feudi, extra territorium, ſunt ſoluenda, prout inter ciues.

69 Salarium an totum ſit in principio ſoluendum.

70 Seruitia an poſſint redimi, vel per ſubſtitutum præſtari.

71 Seruitia Baroni debita, an poſſint alijs demandari.

72 Opera obſequiales cedi non poſſunt, ſecus artificiales.

73 Dies vna pro quiete debetur pro qualibet hebdomada laboris.

74 Pœna mandati ſpreti, quanta ſit.

75 Officiales an gaudeant hac prærogatiua cogendi ad ſeruitia.

76 Barones an poſſint ſibi miniſtrare iuſtitiam in cauſis ſibi pertinentibus.

77 Barone ſuſpecto, an ſint ſuſpecti eius Officiales.

78 Barones an ſubintrent in locum Principis per omnia in terris.

79 Barones dicuntur Reges de ſuis vaſallis.

80 Barones in liquidis poſſunt ſibi ipſis ius dicere.

81 Barones an poſſint iuriſdictionem concedere ſignificandi ſuos Aerarios.

82 Affictatores introituum fiſci, an habeãt in exigendo eam prerogatiuam, vt habet fiſcus.

83 Significatoria Baronum non habent executionem paratam, vt illa Vniuerſitatis.

84 Rationes qualiter ſint videndæ.

85 Significatoria ex introitu ſuperante exitum, an habeant executionem paratam.

86 Apodixa recognita, an habeat executionem paratam.

87 Aerarij nominantur in iure Quæſtores.

88 Aerarij officium durat anno, & vltra non poſſunt cogi.

89 Aerarij dicuntur habere legitimam procurationem à lege exigendi.

90 Aerarij non tenentur de negotio geſto ab eius Domino.

91 Nomina debitorum facta inexigibilia, cuius periculo cedant.

92 Aerarij an ſint obligati habere curam negotiorum Baronis.

93 Aerarij an teneantur adminiſtrare fructus collectos extra feudum.

94 Aerarij an teneantur ſeruire extra territorium.

95 Aerarij electio ad quem pertineat.

96 Aerarij an ſine licentia Officialis poſſit exequi carcere debitores.

97 Vniuerſitas ſi eligit Aerarium, illa tenetur pro eo in ſubſidium.

98 Officium Aerarij, habili eſt iniungendum.

99 Aerarij tenentur facere quinternos lucidos, vti alij Adminiſtratores.

100 Aerarij bona an ſint tacitè hypothecata pro adminiſtratione.

101 Aerarij an, & quando ex mora teneãtur ad intereſſe.

102 Baro infra menſem tenetur facere ſignificari ſuos Aerarios.

103 *Salarium quis tenetur ſoluere Rationali, declaratur.*

104 *Rationum reuiſionem, an, & quando Baro, vel pars poſſit petere.*

105 *Calculi error ſemper proponi poteſt, ſed non per hanc exceptionem partite iterum erunt ſignificanda, ſed prius de errore erit cognoſcendum.*

106 *Libris præſentatis ſemel, an iterum teneatur ad exhibitionem Adminiſtrator.*

PRAGMATICA DECIMASEXTA.

Carolus Quintus.

AD aures etiam noſtras peruenit, quod Barones, & alij vtiles Domini, vt noua ſeruitia, angarias, vaſallis imponant, ſe velamento excuſant, quod in priuilegijs, quæ de Ciuitatibus, Terris, Caſtris, Caſalibus, & Villis tenent, conceſſio facta eſt cum angarijs, perangarijs, furnis, tappetis, hoſtarijs, aſſerentes in omnibus in dicta clauſula conſuetis, titulum habere, & quia intentionis noſtræ non fuit; neque eſt, per tales clauſulas nouas inducere angarias, aliauè populo inferre noua grauamina, ſed talis clauſula de antiquo huius Regni citerioris Siciliæ conſuetudine, & ſtylo procedit, nec debet priuilegium, aut conceſſio noſtra aliquid vltra concedentis intentionem inducere; videlicet cum angarijs, furnis, tappetis, noſtræ Regiæ intentionis, nec nouas defenſas, aut ius prohibendi aliorum furnos, tappetos, molendina, aut alia in eadem clauſula contenta, ſed eas, & ea tantum ſub tali clauſula, & conceſſione comprehēdi, quæ tempore dictorum priuilegiorum, aut conceſſionum, aut iuſto titulo, aut legitima præſcriptione erant in Ciuitatibus, Terris, Caſtris, Caſalibus, taliter conceſſio acquiſita per alios Barones, qui Ciuitates, Terras, Caſtra, & Caſalia ipſa tenuerunt, talia priuilegia, & etiam conceſſiones noſtras, & venditiones, donationes, noſtro, cum aſſenſu factas, & faciendas, etiam declaramus.

COMM. PRAGM. XVI.

1 LIcèt Principis poteſtas ſumma ſit, ſecundum ea, quæ notauimus in prima Pragm. Voluntas tamen eius inferior, & ſtricta de iure præſumitur, vbi intereſſe tertio poſſet ex ius reſcriptis, & conceſſionibus afferri. In præiudiciū enim concedentis latè fieri debet interpretatio l. fin. ff. de conſt. Princi. non in præiudicium alterius vulg. text. l. 3. §. ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publ. l. nec auus C. de emancip. liber.
2 Inde infertur, quod verba conceſſionis debent impropriari, vt ſaluentur, ne alteri intelligantur præiudicium paraſſe cap. ſuper eo de offic. deleg. ſicquè notat Anna alleg. 69. quod ſi Princeps diſponat in beneficium alicuius, non obſtante priuilegio alteri conceſſo, quod
3 talis diſpoſitio interpretari debeat, ſi prima conceſſio facta ſit nulla, ne præiudicetur primo; & conſequenter dicūt Principem præſumi fuiſſe circumuentum, vel per importunitatem conceſſiſſe aliquid, ex quo tertio damnum generatur, Reg. de Ponte conſ. 55. quæ omnia procedunt, & ſi Princeps vtatur

clau-

clauſulis , abſolutam poteſtatem deſi-
4 gnantibus, vti non obſtante, vel motu
proprio, ſeu ex certa ſcientia, & ſimili-
bus, non enim operantur in tertij præ-
iudicium, vt ſingulariter Gramm. conſ.
ciuil. 100. Affl. dec. 334. D. Tapp. de
conſtit. Princip. 2. rubr. Petra latè cap.
pen. dè poteſt. Princip. nam vbi magna
ſublimitas, magna præſumitur in conce
5 dendo cautela , & cui plus creditur ,
plus ab eo exigitur l. ſi quando C. de
inoffic. teſtame. ibi (nec credendum
Romanum Principem, qui iura tuetur)
Conſtat igitur ex tali propoſitione iu-
ſtè ſancitum per hanc Pragmaticam ,
quod licet conceſſio Ciuitatis, vel Ca-
ſtri ſit facta cum angarijs, furnis, mo
6 lendinis, hoſtarijs, & alijs, quod non per
hæc dicatur conſtituta noua ſeruitus ,
& iniunctum nouum onus vaſallis: nam
priuilegium conceſſum vni, non debet
obeſſe alij , & maximè in præiudicium
libertatis perſonarum , contra quam
Princeps diſponere nullo modo pote-
7 rit, Gramm. conſ. ciuil. 147. & dec. 65.
& in terminis huius clauſulæ, quod nõ
operetur, reſpondet Vrſill. deciſio. 334.
quod conceſſio de angarijs, furnis, tap-
petis, & alijs non operetur, ſi talia one-
ra antea ex iuſto titulo, vel antiquiſſi-
ma præſcriptione, vel conſuetudine ,
8 vaſallis ijs non fuerint indicta , nec ti-
tulus poterit fundari ex tali clauſula ,
potius ſolita de ſtylo apponi, vt dicam
quam ex ſpecifica voluntate Principis,
eo magis hoc ſuadetur; nam etſi Prin-
ceps haberet in ea terra angarias , ta-
men ſub hac generali clauſula non ve-
nirent illę, cum inter regalia hæc nu-
merentur , quæ ſpecificam requirant
conceſſionem, & non per clauſulas ge-
nerales poſitas in exequutiuis, Afflict.
9 in cap. 1. tit. quæ ſint regalia, & in con-
ſtitut. Regn. quia frequenter, Accedat
etiam, quod in Regno extant capitula
cum Rege noſtro facta, quod nouas an
garias indicere non poſſit, ſed quod ei
ſufficiat ſolutio iurium fiſcalium, vt re-
fert Gramma. voto 33. num. 15. Lucas
per eum tex. l. 1. C. ne operæ à collat.
lib. 12. Vrſil. dec. 334. n. 8. Pinell. de re-
ſcin. vend. cap. 2.

Non obſtat, quod obiurgari poſſet ,
quod in multis Terris Regni adſint ta-
lia onera diuerſarum angariarum , de
quarum cognitione , & effectibus lo-
quuti fuimus ſupra Pragmatica 10. nũ
10 hæ ex antiquiſſima memoria fuerunt
quæſitæ, cum tali tempore poſſint præ-
ſcribi, non quod fuerint per Principem
inductæ, vt benè Capyc deciſ. 118. qui
ſimiliter de hac clauſula noſtræ Prag-
maticæ meminit; inſuper, quod hæc
clauſula nil noui tribuat, textus noſter
adducit etiam aliam rationis cauſam ,
quia clauſulæ iſtæ potius de ſtylo No-
11 rariorum ſolent apponi , quam quod
ita ſenſerint diſpoſitores, ſic Capycius
dec. 159. & clauſulæ ſolitæ nil operan-
tur in contractu, cum præſumantur de
ſtylo, & non conſenſu partium, benè Ti
raquell. de conſtit. vlt. limit. & in tract.
de retract. conſangu. §. 1. gloſ. 18. num.
16. Rip. l. ſi vnquam in fine, C. de re-
uocand. donation. Doctor. l. fin. C. de
fideiuſſ. Gabr. Roman. tit. de conſuetu-
dine concluſion. 3. fimbrias latè dila-
tatat .

Dico de clauſulis in parte exequu-
tiua poſitis, ſecus quando apponuntur
in diſpoſitionis corpore, tunc enim de
vera mente præſumuntur expreſſæ, D.
de Franch. dec. 6. Reg. de Ponte conſi.
54. dicens oportere clauſulas apponi
ante finem illius partis (pro quibus om
nibus) quod adeò verum eſt, quod re
nunciationes quæ fiunt ſub ampla for-
ma in actus expletione, non operantur
12 data læſione, ſecundum ea, quæ tradit
D. de Pon. in alio conſ. 30. num. 15. (&
quod clauſulæ non operentur data e-
normiſſima læſione, ſigna ſingularem
dec. de Franch. 147.) Et pro concluſio
ne, iterum repilogando aſſerimus, quod
ſiue perſonalia, ſiue realia ſint onera
in inueſtitura Baroni tributa, in vaſal-
los non præſumuntur de mente Princi
pis indicta, ſi ea non inſunt feudo , &
13 hoc inſpiciendum eſt ex ſtatu , & poſ
ſeſſione prædeceſſorum, ex libris introi

tuum ,

tuum, reliquijs, ex adnotationibus Adminiſtratorum, & ſimilibus, vt notat Vrſil. ad Afflict. dec. 122. Alciat. reſp. 37. Tapp. l. fin. cap. 2. num. 25. de conſtit. Princ. Franch. dec. 102. alias ſemper ſubintelligetur clauſula: alienis ſal
14 uis, vt Capyc. in inueſt. Vrſill. dec. 122 ex qua firma maiori propoſitione conſtat, quod onera per Principem indici non poſſunt vaſallis, quod eius inferioribus, neque vllo iure licebit leg. 1. vbi omnes C. ne ruſ. ad vllum obſequium lib. 12.

Sed hac ampliſſima concluſione attenta, quam comprobauimus, & ampliauimus ſupra, prima, & decima pragmatica, Vaſalli hoc clypeo prętendunt ab omnibus oneribus ſe eſſe liberos, & immunes, dicendo, non pertinere ad Barones, ſeruitia perſonalia, vel onera aliqua realia ſubditis imponere, & exinde, antiquitùs valde fuit controuer-
15 ſum, an iure Barones cogere potuiſſet aliquem ex vaſallis ad ſuſcipiendum onus Aerariatus, vel Camerlingatus, & ſimilium pertinentium ad adminiſtrationem iuriſdictionis, & introituum feudi: nam multi Doctores aſſerebant hanc eſſe angariam, quæ eſt ſeruitium perſonale, expenſis Domini præſtandum, iuxta traditionem ſcriptam dicta decima Pragmatica ſupra. Et hanc opinionem ſectati ſunt Paris de ſynd. titu. de exceſſibus Baronis, Camp. cap. Regni grauamina, Vrſill. dec. 388. dicentes, vaſallos non eſſe obligatos ſuſcipere talia onera, ad quæ etiam volentes legitimè non obſtringuntur ſine Regio aſſenſu. & ex Conſt. Reg. quia frequenter, Frecc. autem aucto. 37. de ſubfeud. contrarium, & rectius defendit, quod
16 vaſalli teneantur ſubire onera ſpectantia ad feudum, aliàs eſſet inutile, argu. l. operæ ff. de oper. libert. ſeruitia enim feudi ſemper præſumuntur à Principe conceſſa, & indicta, cum ſine eis feudū commode ſtare non poſſet, ad tex. leg. fructus §. hominis ff. de operis libert. nam conceſſo principali, intelliguntur data ea, quæ conferunt ad antecedens l. 2. ff. de iuriſdict. omn. iudi. quod ope-
17 ræ inſunt feudo, & natura à vaſallis debentur ſecundum eorum qualitatē, Gaill. in tract. obſeru. in arti. vltimo de arreſtis cap. 10. num. 2. ſic & debita obſequialia, quæ præſtari debent à vaſallis, etiam ſi eſſent ex aliquo priuile-
18 gio exempti à Baronali iuriſdictione, nam nunquam ab obſequialibus ſubintelligitur immunis, vt dixi ſupra pragm. 8. par. 2. & in quibus obſequia conſiſtant, recenſet Lucas de Penna, leg. 2. C. in quibus cauſis coloni libr. 10.

Nec poſſunt per hoc dici angarij vaſalli, cum hæc ſeruitia non ſint per-
19 petua, cum anno tantum quis teneatur munus exercere C. de munerib. & honoribus non contin. lib. 10. Neq; poteſt dici nouum onus vaſallis imponi, cum tacitè inſint feudo conſtituto, Affl. cap. Regni, pro ſeruitio, & in conſtit. Regni ſic noſtra ſeruitia, fuit conſtitutum, ſeruitia eſſe præſtanda; durum namque, ac ridiculum fuiſſet, Baronem habere vaſallos, & quærere homines ex alijs Terris, pro debitis ſeruitijs feudi, ſic Capyc. dec. 118. dicens, potiùs nomen munerum dici debere, quam angariæ, prout ſunt alia perſonalia munera l. munerum ff. de muneribus, Frecc. auctor. 41. & ita nouiſſimè fuit deciſum per Franch. deciſio. 128. Vniuerſitates eſſe obligatas dare Camerarios ſuis Baronibus, & quod non per hæc dicantur vaſalli angarij, quod legibus angariarum ſubiaceant, quod nō poſſint à terra recedere, clericati, iuxta ea, quæ notauimus Pragmatica decima, quod tanto magis ſuadetur, cum Baro teneatur ſoluere ſala-
20 rium Aerario, quod Sac. Conſ. ſolet taxare ſecundum magnitudinem laboris, & quantitatē adminiſtrationis, vt proviſum inter Vniuerſitatem Cōtroni, cū Barone, Actuario de Ferrarijs, vbi conſuetum ſalarium fuit auctum, & concinit etiam, nam Aerarius ſuo ſumptu nil facere tenetur, & dū Baro Piſticij prætenderet, vt in cuſandis linis, caſeis, cer

nen-

nendis granis,& ſimilibus, pro conſer-
21 uatione fructuum feudalium, Aerarius ipſe curam ſuo ſumptu deberet habere, fuit iudicatum, quod expenſis Baronis de his curam habeat, Actuario de Felice,& ſi Aerarius vellet ſuſcipere onus, poſſet petere ſalarium propter hanc curam, vti diuerſam ab Aeraria tu, Guid. Pap. deciſi. 68. benè;& conſequenter notatur, quod neque Princeps poteſt cogere vaſallos Regni, ad ſibi ſeruiendum, ex cauſa tamen,& pro tui
22 tione ipſiuſmet Regni, poteſt mandare, quod ſibi aſſignentur tot milites pro Terra, pro ſeruitio militiæ. Capyc. in
23 inueſtit. fol. 101. Aiell. de iure adohæ num. 43. Luc. de Penn. in rubr. C. de tiron. lib. 12.& ideo per hoc, Regnum non poterit dici eſſe angarium,& proinde dicimus, quod ſeruitia pro commoditate,& cauſa feudi ſubditis iniungi poterint, vtputà ad colendum territoria, fodiendas,& putandas vineas, & alia ruſticalia, nam alias fructus non perciperentur ex feudo, & Domini infelicem vitam agerent, atque læderetur directus Dominus, argum. text. notabil. l. is cui § qui legatorum ff. vt in
24 poſſeſſ. legat. Eſſetque indecentia ſubditorum, dum locant operas alijs, quod poſtea eorum Dominis poſſent denegare ſolitum ſalarium ſoluentibus, dũ cogit ſolitos,& habiles, nam iuxta perſonarum qualitates, onera,& munera ſunt indicenda, maximè ſordida, vt perſpicitur in ſpecie per cap. Regni 121. & 114. Luc. de Pen. l. 1. C. de cenſitor. lib. 12. & paſſim quotidie decernitur in S. Conſilio, ac tempore habili, nam dum quis vacat ſuis, non poterit cogi
25 locare operas alijs, Bal. l. præſes C. de ſeruit. Adde Gramm. dec. 67. numer. 3. Gaill. obſeru. 62. lib. 2. num. 12. ac tandem Barones cogere poterint etiam vaſallos, vt potius colant territoria ſui feudi, quam quod affictent, vel recipiãt
26 ad coloniam alia, ne feudum ſit inutile, ſic Lucas l. generali C. de curſor. lib. 11. & l. quiſquis C. de metall. libr. 12. Paris de reinteg. feudorum fol. 107

dummodo non fiat vaſallorum peior conditio, quod Barones vellent maiorem penſionẽ, vel territoria non eſſent ita apta,& fructuoſa, nam tali caſu, & ſimilibus alijs, non erunt obligati facere conditionem ſuam deteriorem, ſolum Barones habeant prælationem, vt fuit deciſum inter Vniuerſitatem Biccari,& Marcellum Caracciolũ, Actuario Figliola, Frecc. auctor. 41. in ter-
27 minis, Quæ concluſio habet iuris correſpondentiam, nam Barones potius vaſallis, quam extraneis tenentur concedere territoria feudi ad coloniam, vel affictum, Dom. de Franch. dec. 301 Frecc. ibi, & extat capit. Regni item quod prædicti maſſarij num. 73. quod licet loquatur de territorijs fiſci, eadẽ eſt iuris diſpoſitio cum Baronibus, cum eadem ſit iuris ratio,& ſubrogatio, ſicque ad propoſitum, nunquam eſt indulgendum malitijs vaſallorum, neque eis præſtanda eſt nimia audacia, vt
28 emulentur Dominis, qui multotiès varias moleſtias in caſibus liquidis Superioribus inferunt, vt aduertit Gayll. practic. obſeru. lib. 1. obſeru. 17 nam in dubio præſumitur pro Magiſtratibus, text. l. 2. C. de offic. ciuil. Iudic. libr. 10. (ibi quod non arbitrantur) Hæcque
29 intra feudum procedere diximus, vt ſeruitia præſtentur pro feudo; ſed an extra poſſint Barones ſeruitia iungere perſonis, & animalibus eorum, de iure Principi, eiuſq; Præfectis prætori io competebat ius capiendi animalia, currus,
30 naues, plauſtra,& alia, ac perſonas mittendas, Andr. verſ. plauſtrorum tit. quæ ſint regal. Capy. in inueſt. verſ. iumentorum, præter quos alijs non licebat quacumque prædíti fuiſſent poteſtate, ac magna conſtituta mercede, ſub pœna l. 1. C. vt ruſtic. ad vllum obſequium lib. 10. quod conceditur etiam Vniuerſitatibus, Maſtril. lib. 3. cap. 10. nu. 293. de magiſtr. At quia ferè omnes inueſtituræ communiter fiunt cum clauſula; videlicèt, cum iumentorum, plauſtrorum, ac aliorum ſeruitiorum præſtatione, vt ibi Capy. propterea Barones intra

tra, & extra feudum poſſunt ſeruitia iniungere (cum limitationibus tamen infra notandis) & ſic adeſt conſtitutio Regni, ſic ad noſtra ſeruitia, & poſtea promulgata fuit pragmatica, pro taxa ſalarij talium ſeruitiorum pro releuamine ſubiectorum, vt in titul. de ſalar.
31 pragm. 1. quam nunc declarare intendo, adnotando quamplurimas quæſtiones, & deciſiones Sac. Conſil. ſuper ea latas, & primo dico, quod taxa facta per dictam pragmaticam erat iuſta, & legitima tempore ipſius promulgationis, quod conſtat ex prohæmio, quod demonſtrat cauſam legis, l. fin. ff. de he-
32 redibus inſtituendis, vbi aſſeritur, eam legem editam fuiſſe ad releuandum ſubditos, & verum, ac iuſtum ſalarium indicendum pro ſeruitijs. Sed creſcente ætate. hac noſtra tempeſtate, vbi pretia rerum ſunt aucta, illa pragmat. erat redacta ad maximam vaſallorum iniquitatem, vt dicebat Dom. de Franch. dec. 111. & quia lex quamuis dura ſeruanda erat leg. proſpexit ff. qui, & à quibus, ideò per multos annos egrè fuit tolerata, at quia ſolida eſt concluſio, quod lex tantum valet, in quantum
33 eſt vtilis populo, cum leges fuerint introductæ, vt ſuffragētur, ac licet à principio ſint vtiles, ſi poſtea mutato ſtatu noceant, debent reuocari, ſingulariter Vaſq. controuerſ. illuſtr. cap. 30. latiùs nouiſſimè Maſtrill. de magiſtrat. lib. 3. cap. 3. num. 80. meritò præſens Prorex ſtatuit hoc anno aliam Pragmaticam per quam fuit duplicatum ſalarium, & ſic ſolutio, quæ erat denariorum qua-
34 tuor pro milliario perſonæ itinerantis pro ſeruitio Baronis, & denariorum ſex cum animali, & granorum quinque ſi cum curru, eſt aucta, & adiunctum fuit aliud ſimplum, & adhuc dictum ſalarium vix ſuppetit pro alimētis, & quæri poſſet primo, an dict. pragmatica ſit inducta in ſubſidium, ita
35 quod ſi Baro habeat propria animalia, mulos, boues, & alia apta ad ſeruitia, vti debeat ſuis, & non ſeruitiā iniūgere alijs? videtur quod non, cum arbitrarium ſit Baroni, an velit ea tenere, vel non, & ſi non tenetur ad antecedens, nec ad conſequens videtur obſtrictus, l. ſi cui ff. de iuriſdict. omn. Iud. & priuilegium inductum in fauorem ſaperet odium, tamen contrarium fuit in Sacr. Conſil. deciſum, nam quando quis habet commoditatem, & ea non vtitur, videtur æmulari, quod iura abhorrent, Doctor. l. altius C. de ſeruitut. ita Dom. de Franch. dec. 211. qui latius punctum hunc excutit, alias ſi vti voluerit animalibus vaſallorum, debet ſoluere vti inter ciues, dum habet ſua Addent. ad Franch. dec. prædicta, ſed
36 an ſalarium dictæ Pragmaticæ quod debetur pro animali miſſo pro ſeruitio debeatur vniforme, tam pro magno, quam paruo, & ſi tam pro ſalma muli, quam aſini, videbatur dicendum quia labor, & præmia recipiunt diuiſionem, & maior vtilitas conſequitur ex portatione maioris ſummę quis, quā ex minori, quod ſalarium ſit minuendum pro beſtijs paruis. Verum ex eo quod pragmatica eſt exorbitans non fuit extenſa, ſed generaliter intellecta, tam pro animali magno, quam paruo,
37 nam ſi voluiſſet, dixiſſet: non dicit, ergo generaliter eſt intelligenda vulgata l. de pretio ff. de publiciana, & odioſa ſunt reſtringenda, & non amplianda cap. odia de regul. iur. l. commodiſſimè ff. de liber. & poſthumis, ſic D. de Franch. dec. 152. Sed per nouiſſimam pragmaticam fuit taxata quantitas. Nota tamen ad dictam deciſionem, hanc declarationem factam per Sacrū Conſilium in cauſa Vniuerſitatis Biccari, & Marcellum Caracciolum Baronem, Actuario Figliola, quod ſalarium eſt præſtandum, tam pro beſtia aſinina, quam pro magna, dummodo non portent minorem quantitatem duorum tummolorum grani, vel duorum cum dimidio ordei. An vero ſalarium de-
38 beatur pro acceſſu, & receſſu, vel acceſſu tantum, dum Pragmatica dicit ſolutionem eſſe faciendam, attenta ratione milliarium, videtur, quod etiam

quod

quod pro receſſu ſolutio ſit præſtanda quia caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris l ſi extraneus ff. de conditione ob cauſam,& ſtatutum recipit interpretationem à iure,licet ſit exorbitãs l.2.C.de noxal. Propterea quia lex conſiderat acceſſum tantum, & ſic illum actum, & non receſſum, vt Bart. l.vtimur ff.de ſepulchr.viol.

Ideò per Sacrum Conſilium fuit deciſum,ſolum acceſſum eſſe conſiderandum in ſolutione ſeruitiorum præſtandorum,Dom.de Franch.dec.152. niſi beſtia rediret onerata ad inſtantiã Baronis, tunc enim alia fit conſideratio,vt Franch.ibi, & ſoluendum eſt ſalarium acceſſus, & receſſus, vt fuit deciſum inter Vniuerſitatem Vallis Vitulani,& Baronem, Actuario Figliola, Addent.ad Franch.in d.deciſi.Quid ſi mittatur currus nimis oneratus, ita
39 quod boues,vel muli tota die vix peregerint decem milliaria,vel ſi trahãt molas, vel magnos lapides, an attendi debeat milliariorum computatio,quia ratio eſt anima legis leg.cum pater §. dulciſſimis ff.de lega.tertio, ideò deciſum fuit,vt ſit attendendum ſeruitium per totam diem præſtitum, Dom. de Franch.dec.526.Sed an omnes ſubditi, ac eorum beſtiæ cogi poterint per Barones ad prædicta ſeruitia, vel ſoliti
40 operas locare, dic quod ſoliti primi ſunt cogendi, & in ſubſidium habiles, Franch.d.dec.adde text.l.pen. C.de curſu publico,de quo non meminerunt & nouiſſimè Dom.Rouit.titu. de ſalar. num. 10.

Verum quia hoc colore Barones nimium onerabant ſolitos,dũ fuiſſet ſupplicatum in Sac. Conſilio per Vniuerſitatem Lauri, vt onera repartirentur inter ſolitos,& habiles, fuit decretum ita ſeruandum, ita quod alter ex ſubditis,plus altero non grauaretur,Actuario Cioffo, & meminit ibi D. de Franch.dum notat,quod ſi Baro habeat plures terras pro conducendis victualibus
41 & cœteris Neapolim, vel ad locum habitationis,omnes Terræ tenẽtur pro numero foculariorum ſubuenire, & onera ſubire,Dom.Rou.loco præcitatò niſi aliqua ex terris non haberet animalia, vel minus apta, vt ſunt aſini,tẽpore hyemali;In iungendis etiam ſeruitijs perſonalibus, eſt facienda eadem obſeruatio, vt ſoliti cogantur,ſed quod non multum onerentur, Gayll.obſeru. 62.lib.2.num.12 in fin. Anna ſingul. 560.ſed in ſubſidium habilibus ea iniungantur,vti ad fodiendas vineas, literas aſportandas,& cætera, cap.Reg. 121.perſona autem habilis non dicetur ſi erit nobilis: nam onera,& munera ſunt indicenda ſecundum gradum
42 perſonarum, alias poſſet renuere,ſi tale munus tali perſonæ eſſet dedecus, nam iniuſtis ordinationibus impunè reſiſti poteſt,vt dixi in pragma.præcedenti, nec inſolita ſeruitia præſtare
43 tenetur,Gayll obſeru.17.part.1.& tit. de arreſt.cap.10.num.7. vbi de pœna Baronis imponentis talia onera,& Anna ſing.560.

Num autem beſtiæ deſtinatæ ad
44 centimola, vel tappetos, & ſimilia exercitia,& opera poſſint in ſubſidium vti habilia cogi? dic quod non,ita Cãpan.cap. Regni 53.Bartholo. de Cap. cap.grauamina in fine, & ita fuit iudicatum in Sac.Conſilio inter Vniuerſitatem Theani, cum Principe Hoſtiliani, An autem dieta ſubditis ſit perſoluenda, attenta ratione milliarium 20: quæ eſt dieta legis l. 1. ff. ſi quis cau-
45 tion. etiam ſi non mittantur, vt faciant iter, ſed eis iniungantur ſeruitia, arandi,fodiendi,potandi vineas,& cętera alia præſtanda? Dic quod Pragmatica hoc declarauit ibi, In cæteris verò ſeruitijs extra itinera fiet ſolutio, prout inter ciues,quod aduertit D. de
46 Franch dec.526. imò non ſolum ſoluere debẽt,vt ciues,ſed victũ præſtare operarijs,vti præſtant alij,dum operas conducunt, prout fuit ſupplicatum per Vniuerſitatem Lauri,contra Marchionem, & ſic fuit pro ea iudicatum, Actuario Cioffo. Item nota etiam,qđ ſemper quando ſeruitia iunguntur in-

tra territorium, ſolutio eſt facienda prout inter ciues, & non ſecundum taxam huius pragmaticæ, vt notat Franch. præcitata deciſi. & quilibet diceret oppoſitum, cum intra fines feudi vaſallus verè tenetur onera ſubire, & non vltra, vti Barones intra Regnum ſer-
48 uitia præſtare ſunt obligati, Frecc. de ſubfeudis auctorit. 30. nam regula eſt quod operarij tenentur intra feudum, ſecus quo ad operas curſorias, Andr. cap. 1. § ſed nec alia iuſtior 3. columna in fine titu. quæ ſit prima cauſa benefic. Anna ſing. 560. tex. eſt l. quod niſi ff. de operis liber. nouiſſimè Seſe de inhibit. fol. 373. num. 10. latè, quod neque tenetur ſequi Dominum vltra territorium l. hæ demum l. ſi libertus ff. de operis libertorum, aduertendo (quod
49 in iure feudorum liberti vaſallis æquiparantur Iaſ. de orig. feud. num 38.) niſi expenſis Domini, & eius ſalario l. cum ſæpè C. de erogat. milit. onm lib. 12. alias impunè obe iri non debent, Bald. l. 2. C. quibus fidei liber. & Seſe ibi num. 1. in fine, qui dat intellectum doctr. eiuſdem Bal l. liberti C. de oper.
50 libert. vbi ait, quod vaſalli debent obedire ſeruitijs Domini, intellige intra territorium. Item ex multis proceſſibus Sacr. Conſil. cum labore collegi aliquas alias declarationes ad dictam pragmaticam, de grauaminibus quæ inferri ſolent per Barones in dictis ſeruitijs, & grauabatur Vniuerſitas Theani de Principe Hoſtiliani, qui iniungebat ſeruitia de mane, & medio die eos dimittebat ſoluendo pro rata tempo-
51 ris, & fuit prouiſum, quod ſemper dies cœpta habeatur pro completa, cum nō ſteterit per vaſallum, & ita deciſum etiam inueni inter Vniuerſitatem Lauri, & Marchionem, Actuario Cioffo ad tex. l. ſed ædes §. cum quidem, & l. qui operas ff. locat & Dec. conſ. 18. ſed ſi caſu locator vti non potuit, vide Carro. tract. locat. tit. ſi non ſtat per locat. vel conduct Et licet videatur aduerſa- ri regula, quod labor patitur diuiſionē
52 l. Scio ff. de annuis legatis, Cœpoll. leg. 3. ff. de verborum ſignification. Attamen contrarium eſt receptum ex textu, & gloſ dicta l. 3. ponitur enim ibi, quod dantur viginti milliaria pro dieta, ſed ſi ſupereſt, vt quis faciet iter viginti vnius milliare, debentur duæ
53 dietæ, ſi locus eſt diſtans tanto itinere, & ita Barboſa l. de diuiſ. ff. ſolu. matrimon. num. 6. vnde quando opus eſt deſtinatum pro tempore, ſemper quod non ſtat per adimplere debentem, totum ſalarium debetur, & ſic interpretatur regula, quod labor recipit incrementum, & decrementum quando, tēpus & locus non eſt determinatus, ſed recipit actus ſucceſſiuos, & qui diuidi poſſunt. Bald. l. liberti num. 15 C. de operis libert. Idem nota è contra, quod ſi quis perfecerit iter, vel opus, quod requirit plures dies, & ille ob ſuum laborem, & diligentiam properauerit vltra, debetur ſalarium tot dierum, & totius operis, ſic Barbo. ibi nu 7. Adden. ad tex. l. eos ff. de falſis quod obſeruauimus recta conſcientia in Regia Audientia, quando iter faciebamus in cauſis delegatis, vel laborabam[9] in examinandis multis teſtibus die, & nocte, pro expediendo negotio, nam iſta ratione poterit peti ſalarium competens dietarum, Meno. de arbi. iud. caſu 223. Adden. ad Capy. dec. 125. Rota Flor. dec. 12. Item fuit ſupplicatum per di-
54 ctam Vniuerſitatem Lauri, quod Marchio præcepit ſeruitium pluribus, qui omnes ſtant auincti, & poſteà vnum de mane elegit, & cœteros dimittit, qui perdunt dietam, & fuit deciſum, vt con ſtat in dicto proceſſu, quod neceſſarij tantum moneantur per diem antea ad ſeruitia, aliàs monitis; teneatur ſoluere
55 dietam, nam ratio ſuadet, vt labor non recipiat diuiſionem, quando non ſtat per conductorem opus reficere, Bald. l. ædem C. locati num. 13. Addent. ad Capyc. deciſio. 124. Fuit etiam ſupplicatum, quod Barones non committunt Aerarijs ſolutionem ſeruitiorum, ſed ſi-
56 bi reſeruant, & ſubditi timorem non accedendi ante faciem Domini dere-

linquunt ſalaria dictarum, & prouiſum fuit, quod Barones committant Actrarijs ſolutiones ſeruitiorum, & ipſi abſtineāt, ita pro Vniuerſitate Controni, cum Barone, Actuario de Ferrarijs, ratio deciſionis fuit, nam ideo etiam Baronibus prohibitum eſt, ne iuriſdictionem exerceant, ne in alijs actibus interueniant, vt ſupra dixi, ad tollendas ſuſpitiones metus, & impreſſionis, & cū eadem ratio procedat in hoc caſu, idē ius ſtatui debebat, leg. à Titio ff. de furtis, & maximè cum hoc ſapiat æquitatem, & fauorem, quo caſu extenſio poteſt fieri de caſu ad caſum, vt latè Tiraquell. de reuocand. donat. fol. 73. nu. 44. qui multa correlatiua adducit glo. l. illud C. de ſacroſ. Eccleſ. Doct. l. ſi con ſtante verſ. mariti ff. de ſolut. matrimo.

57 Item fuit ſupplicatum, quod Baro cogebat ſubditos ad ſibi inſeruiendum in ſuis maſſarijs annuatim, vel menſatim contra voluntatem, fuit prouiſum pro Vniuerſitate Orioli, contra Marchionem, Actuario Iubeno, quod Barones cogere nullo modo valeant annuatim, vel menſatim ſubditos, nec per hæbdomadas, ſed pro occurrentibus ſeruitijs tantum, textus l. 1. C ne oper. à collatoribus li. 10. l. ob æs C. de actionibus. Item fuit ſupplicatum, quod Baro iniungit ſeruitia etiam in negotijs, & cauſis, pro quibus adeſt ſuum particulare vtile, extra territorium, prouiſū fuit pro Barone, quod tàm intra, quàm

58 extra territoria, valeat ſeruitia iniungere ſoluto ſalario, prout inter ciues intra territorium, extra ſecundum taxā pragmaticæ, ità inter Marchionem Lauri, & Vniuerſitatem, Actuario Cioffo, inter Principem Hoſtiliani, & Vniuerſitatem Theani, Amendola ad Frāch. in deciſio. 211. Item fuit ſupplicatum, quod Baro non ſolum pro neceſſarijs ſeruitijs, ſed etiam pro ſuis guſti-

59 bus vult animalia, quando vadit ad venandum, & ad aucupandum, prouiſum fuit, quod ſoluat, prout inter ciues extra territorium, ſed quando ſeruitia non ſunt neceſſaria abſtineat cogere ſubditos, & eorum animalia, Gayll obſeru. 17. parte prima. Item fuit porrectum grauamen, quod Baro petit

60 equos nobilium pro ſeruitijs ſuis, qui tenent animalia pro eorum perſonis ad ſellam, fuit prouiſum quod abſtineat iūgere ſeruitia illis animalibus, quæ tenentur ad ſellam à vaſallis pro eorum perſona, vt inter Vniuerſitatem Biccari, & Baronem, Actuario Figliola, Bertacch. in tract. de gabellis par. 8. artic. ſecundo benè, Adde quod ſeruitia ſunt inducta in ſubſidium ob neceſſitatem Baronis ſed quando ſunt pro guſtibus venationum, cœterumq; vaſalli non debent moleſtari, nàm ceſſante ratione, & cauſa legis, ceſſare debet eius diſpoſitio l. adigere §. quàmuis ff. de iure patro. Euerard. loco topico à ratione legis ceſsātis, & iniungere ſeruitia pro guſtibus, eſt duplex exorbitātia, & quia non eſt neceſſaria, & quia eſt voluptaria, ideo non eſt attendenda l. 1. C. de dotis promiſſ.

Accedat, quod etiam ſi eſſet neceſ-

61 ſarium ſeruitium, equi nobilium, & eorum, qui eos tenent pro ſuo vſu ad ſellam non debēt moleſtari, nàm ea quę commoditati proprię deſeruiunt, alijs non tenetur quis accommodare, inde talia animalia, neque de iure ſubiacent oneribus datij, & gabellarum animalibus impoſitarum, Marſil. ſing. 8 e. in fi. Gramm. dec. 67. num. 3. Item fuit porrectum grauamen, quod Baro non intendit ſoluere integrum ſalariū, ſi Dominus non iuerit, vna cum beſtia, licet

62 alter habuerit curam conducendi dictam beſtiam pro ſeruitio Baronis, & fuit prouiſū ꝙ pro quolibet animali ſoluatur ſalarium, dummodo adſit homo, qui curam habeat conducendæ beſtiæ ad ſeruitium ad quod mittuntur, aliàs ſoluatur medietas ſalarij, vt patet ex proceſſu ante citato cum Vniuerſitate Biccari, nàm ſeruitium debet eſſe perfectum, & verba legis debent intelligi cum effectu leg. prima, §. hæc verba

63 ff. quod quiſque iuris, D. de Pon. conſ. 86. ſic Amendol. ad Franch. deciſ. 211.

Item

Item fuit ſupplicatum, quod Baro mit-
tit perſonas, vel etiam eorum beſtias,
Neapolim, vel aliò, & ibi, quia non ſunt
expediti morantur per multos dies, &
Baro intendit ſoluere etiam pro illis
dietis, ad rationem pragmaticæ, & fuit
deciſum, quod ſi poſt ſeruitium moran-
tur in aliquo loco, cauſa Baronis, quod
64 pro illis dietis ſalarium ſoluatur, pro-
ut inter ciues, & non ſecundum taxam
pragmaticæ, vt cõſtat ex dicto proceſ-
ſu Vniuerſitatis Biccari, Addent. ad
Franch. vbi ſup.

Ibidem fuit ſupplicatum, quod Baro
65 non prætendebat ſoluere ius paſſuum,
& ſi muliones erant diſrobati cogebat
eos ad ſolutionem bonorum prædicto-
rum, prouiſum fuit ꝙ Baro ſoluat iura
paſſuum, & ſi citra culpam muliones
erunt diſrobati non moleſtarentur, tex.
l. ſi pœnès C. de agric. & cenſ. libr. 10.
Item fuit porrectum grauamen, quod
66 iniungunt ſeruitia etiam animalibus
exteris, qui veniunt pro commercijs
in terram: fuit prouiſum quod abſti-
neant, contra voluntatem eorum, vt
pro Vniuerſitate Lauri, & Marchione,
quia ſeruitia à vaſallis peti poſſunt, nõ
ab illis, qui non ſunt ſubditi; Item fuit
ſupplicatum quod Baro iniungit ſerui-
tia, tam pro negotijs feudi, quàm alijs
ſuis negotijs: Prouiſũ fuit pro Barone,
quod intra territorium ſoluat vti inter
ciues, extra ad rationem pragmaticæ,
vt inter Marchionem Lauri, & Vniuer
ſitatem, Actuario Cioffo. Verum repar-
tiantur onera inter omnes terras pro
conducendis victualibus, vt inter Mar-
cellum Caracciolum, & Terram Bicca-
ri, Actuario Figliola, Addent. ad Fran-
ch. dec. 511. Item fuit ſupplicatum,
quod Baro iniungit ſeruitia ſuis per-
67 ſonis, & animalibus, quę fuerunt con-
ducta ab alio ciue, pro eorum negotijs
neceſſarijs fuit, deciſum, quod abſtine-
ant, præferatur verò, dummodo monue
rit per diem antea, intellige quod præ-
feratur, ſi antea ipſe peruenerit per
diem; nam facta conuentione, diſce-
dere non licet, Grammat. deciſion. 67.
num. ſecundo l. in operis ff. locati, & in
proceſſu cum dicta Vniuerſitate Lauri.
Item fuit porrectum grauamen, quod
Baro cogit ſubditos vnius terræ, ad
eundum in aliam terram, pro meſſibus,
68 ac glandibus legendis, & cœteris ſer-
uitijs dicti feudi, fuit prouiſum, quod
abſtineat Baro, ſolum pro ſeruitijs illius
feudi vbi ſunt ſubditi, cogantur ad o-
pera, ita inter Vniuerſitatem Sancti
Gregorij, & Iacobum Caracciolum l.
hæ demum ff. de oper libert. Item fuit
ſupplicatum, quod Baro non ſoluit ſa-
69 larium niſi in receſſu, & nuntij, vel
muliones ſunt pauperes, qui non ha-
bent vnde quærant victum pro itinere
faciendo fuit prouiſum inter Vniuerſi-
tatem Piſticij, & Baronem, Actuario de
de Felice, quod medietas perſoluatur
ante acceſſum, & alia in receſſu; ſicq;
fuit deciſum inter Vniuerſitatem Pri-
gnani, cum D. Ioann. de Aierbo, Actua
rio Galterio, gloſ. & Bald. l. 2. C. locati
Duen. reg. 36. Item ad æmulationem
ſi ciues velint redimere onus ſeruitij
70 aſportandi victualia, & velint condu-
cere beſtias foraſterias, Baro non per-
mittit, prouiſum fuit ꝙ licitum ſit ciui-
bus redimere, ita inter Vniuerſitatem
Solofræ, & D. Flaminium Vrſinum,
Actuar. Ioan. Andr. de Caro, & an ſer-
uitia iſta poſſint redimi, vel per alium
præſtari, quod ſic dicit D. Roui. hoc lo-
co, nam ſunt onera, quæ pretio redimi
poſſunt, Bald. l. 1. C. de operis libert. &
cap. 1. §. pen. num. 10. de pace iur. firm.
Maſtrill. de magiſtr. lib. 3. cap. 10. num.
339. ſed an poſſit alijs demandari, vt
71 præſtentur Duen. reg. 304. & videtur
quod non, vt dixi pragm. 1. quod indu-
cta pro vſu Baronis, alijs non poſſunt
cedi, & prag. 12. in fine, & proindè vi-
detur ex dictis in dicta pragmatica
quod cedi hæc non poſſunt, Attamen
de iure fit hæc diſtinctio, aut operæ sũt
72 officiales, vel artificiales, primæ quæ
conſiſtunt in obſequio, vt comitari,
aſſurgere, & aliæ, quas refert Alciat. de
verbor. ſignific. l. ſciendum §. item in
lege gloſ. & Doctores omnes l. ſi non

ſortem §.libertus ff. de cond. indebiti, hæc ſunt quæ cedi, & per alium præſtari non poſſunt, Artificiales verò quæ conſiſtunt in operando, cedi poſſunt l. opere incertum ff. de oper. libert. & probat textus d. l.ſi non ſortem §.libertus in fin. vbi Iaſon num.16.hoc notat Tiraquell. de retract. conſangui.§.26. gloſ.1.num.48.Surd.de alimentis titu. 4 quæſt.29.num.57.& ſunt notanda cum contrarium videatur dicendum regulariter ex traditis à ſimilibus per Domin.Reg.de Pont.in ſuo tract.titu. 2.fol.97. in fine: & quod vaſallus, qui tenetur portare victualia Neapolim, vel alibi poſſit ea redimere emendo ea in dicto loco, tenet nouiſſimè Add. ad Franch. dec. 211. Et poſtremò,ꝙ pro
73 qualibet hebdomada itineris debeatur vna dies pro quiete animalium, Aret.§.3.inſt.de iuſt.& iure gloſ.ſing. c.cupientis in prin.verbo commodè de elect.in 6.Doct. l.continuus §. cum ita ff.verb.oblig.Item ſi mandauerit ſeruitium, & non fuerit obeditum præten-
74 dit exigere totam pœnam mandati: fuit prouiſum quod pœna non excedebat tarenum, niſi inobedientia haberet alias qualitates grauantes, ita inter Marchionem Lauri, & Vniuerſitatem,ſic Viui.comm.opin.678.incip. præceptum, Gramm.conſ.ciu.73.D.de Ponte tit.3.§.1. num.45.

Vltimò poſſet dubitari ex verbis dictæ pragmaticæ quæ dant hanc auctoritatem officialibus,vt præſtent ſalaria,
75 ſecundum taxam,an compræhendantur omnes officiales,Capitanei, & cæteri, vt valeant ſeruitia iniungere, & ſoluere ſecundum diſpoſita ꝑ prædictā pragmaticā,ex generalitate verbi (officiales) ita dicendum videretur, tamē ſæpiùs in iure,& à Doctoribus,Barones nominantur officiales, Capitanei, vt Affl.conſt. Regni Capitaneum, nam Regis officiales ſunt, tamen diſpoſitio dirigitur habentibus officium in proprietatem,& non in adminiſtrationem, vt patet ex prohemio, & diſpoſitione verborum pragmaticæ, vnde non extendendam eam puto ad cæteros.& ſic nouiſſimè D.de Ponte in ſuo tract. tit. de regal impoſ.nu.54. niſi qñ pro ſeruitio fiſci,& cauſa iniuncti oneris eſſent neceſſaria animalia, & alia ſeruitia,quæ cogi poſſunt, vt dictat ipſamet R.prag. de ſeruitijs, Maſtril.lib.3.c.10.n.293. in tract.de magiſt.& ſic obſeruauimus in occurrentibus negotijs in Reg. Audientia: hæcque ſat ſint ad iſtam partem.

Sed conſequutiuè ſcitū dignū eſt.& ad prædicta, & ſimilia multum condu-
76 cit,videre ſi vaſallus renuerit in ſupra dictis caſibus obedire,vel in alijs à iure ſibi debitis, Baro poſſit cogere, & ſubditum mulctare? Dixerunt multi quod non,ex generali regula,ꝙ nemo in propria cauſa ius ſibi dicere debet C. ne quis in ſua cauſa l. qui iuriſdictioni ff. de iuriſd.& quod Baro ſit imcompetēs
77 ac ſuſpecti ſint eius officiales in cauſis ſpectantibus ad ſubditos ſuos,deciſum reliquit Capyc.dec.124.nā Capitanei vti ſubordinati,& depēdentes à Domino, præſumuntur, & ipſi animoſi l.ita §.geſſiſſe ff.de adm.tut nā factū Domini, ac eius officialis, dicitur correſpectiuū,Inno.in c.inſinuante de offi.dele. vbi exiſtente Epo ſuſpecto, & eius Vicarius habetur ſuſpectus,Crau cōſ.32 & 232.D.Rou.tit.de ſuſp.offic prag.8. nu.3.Alij opinati ſunt Barones poſſe cogere vaſallos inobediētes ad ſeruitia & alia debita,nā ſuccedūt in feudalib negotijs in locū Principis,vnde idē ius
78 habet feudatarius in parte quoad partē q̃ Princeps,quoad totū l.quę de tota ff.de rei uend. ideò nominant Barones Reges de ſuis Terris,Gl.Pariſ. tit.1.gl. 5 & ex noſtratibus Marāt.conſ.39.vn-
79 de ſicuti debitores fiſci, ab eo ſummariè carcerātur,ad congrua ſeruitia, idē videtur concedendū,& eius ſubrogatis l.nemo C.de exactorib.tribut.& ſic firmat Boe.dec.136.dicens,Epiſcopū potuiſſe propria auctoritate cogere ſubiectos ad charitatiuum ſubſidiū ſibi debitum, & non teneri adire Metropolitanum, ſic Gayll obſeruat.17.num.8.

ad-

adducitur etiam Bald. doctr. ſatis commendata in l. 1. C. vnde vi in repetitio. quod Domini feudatarij ſaltem ex an-
80 tiquiſſima conſuetudine, in ſibi debitis pro feudo ſibi ipſis miniſtrant iuſtitiã, vera, & realis diſtinctio eſt, quod in liquidis, & notorijs cauſis, poſſunt procedere, & inobedientes mulctare, carcerare, dico per ſuos Capitaneos, Vrſi. dec. 265. num. 32. & Boer. dec. 55. Maſtrill. de magiſtr. li. 4. cap. 18. num. 115. in his, in quibus habent longam poſſeſſionem cogere vaſallos, poſſunt, ſi ſunt liquida, Maſtr. in dict. tract. lib. 1. cap. 15. num. 32. & lib. 4. cap. 18. num. 115. Sed ſi caſus eſſet dubius, & vaſalli ſe opponerent, & contrarium prætenderent de iure, vel conſuetudine eſſe id quod controuertitur, tunc procederet prima opinio, Vrſill. dec. 265. num. 32. & ſic Boer. deciſ. 55. Franc. Marcus dec. 200. par. 2. & Affl. ita ſentit conſtit. Regni quia frequenter in ſi. Adde eund. Affl. dec. 136. Gram. deciſ. 88. vbi pro compellendis vaſallis ad adiutoria, in caſibus dubijs, ſuperior debet adiri. & ſuſpecti poſſunt allegari ſui Officiales, Capyc. dec. 137. Bart. l. qui iuriſdictioni ff. de iuriſd. omn. iud. Carol. de Graſſ. tract. de except. cap. 24. num. 89. Sed in liquidis, & non arduis, Officiales Baronis poſſunt miniſtrare iuriſdictionem in cauſis pertinẽtibus ad ſuum commodum, Petra de poteſt. Princip. fol. 71. nu. 46. & fol. 86. num. 5. Et exinde etiam valdè dubitatum fuit, an Barones poſſint iuriſdictio-
81 nem alicui concedere, ſignificandi, & calculandi rationes ſuorum Aerariorum, & debitorum, & an dictæ ſignificatoriæ habeant exequutionem realẽ, & perſonalem, vti ſignificatoriæ debitorum Vniuerſitatis, iuxta pragmaticã, quæ exequuntur etiam appellatione interpoſita, per D. de Franch dec. 343. videtur, quod Barones hæc poſſint:
82 nam tenent locum fiſci, Guid. Papa dec. 76. qui contra ſuos debitores habẽt exequutionem perſonalem & realem l. inſtar C. de iur. fiſc. Peregr. de iure fiſci tit. de debitore fiſcali, immò, & Affictatores introituum eius gaudent hac prærogatiua, Guid. Pap. dec. 61. & 208. Capyc. dec. 127. D. de Ponte in ſuo tract. fol. 210 num. 18. Dom. Roui. pragm. 38. de offic. procur. Cæſ. quod recta via poterit Baro cogere ſuos debitores, Docto. l. 1. C. quibus muner. ſe excuſ. prout etiam Arrendatores Vniuerſitatis, qui in ſuos debitores habent paratam exequutionem, Antibol. de muner. vlt. art. num. 47. Adde Montan. ſuper §. 10. in prag. de admin. Vniuer. & latè Peregrin. de iure fiſci tit. de ijs, quæ ſpectant ad ordin. iud. num. 34. Guid. Pap. deciſ. 208. quibus locis iſte articulus diſcutitur plenius. Vnde ſi priuati vti ſubrogati habent hanc ſpecialitatem, fortius hoc priuilegio potiri debent Barones, qui habent feudum perpetuum in dominium à fiſco, ac habent merum imperium, quod eſt plus, & cœtera regalia, ſicque videtur conceſſum, quod eſt minus; Veritas eſt, qđ Barones delegant rationes videndas ſuorum debitorum, & de iure, & conſuetudine hoc ſuſtineri poteſt, quod iuriſdictio exerceatur in proprijs negotijs, quod eſt hoc intelligendum, ſi partes non contradicant, aliàs ſuſpectus in cognoſcendo eſt etiam, & in delegando, vt dixi ſupra pragm. 3. Verùm quod Rationales electi habeant iuriſ-
83 dictionem, ac etiam prærogatiuam exequendi realiter, & perſonaliter, hoc denegatur: nam ſi competit fiſco, & Vniuerſitatibus, hoc eſt ex ſpeciali priuilegio eis indulto, quod non eſt trahẽdum ad Barones, ſed Rationales debent procedere ordine iuris ſeruato ad tex. l. cum ſeruus ff. de condi. & demonſtr. qui eſt ſingularis, videndo data, & recepta, audita parte in diſcuſſio-
84 ne dubiorum, & partitarum, vt notat Boer. dec. 2. & 295. Viu. dec. fin. par. 1. Marant. in ſua praxi verſ. exceptiones num. 71. de modo videndi rationes, vt præſentandi libros adminiſtrationis, & ſignificatoriæ legitimè fieri poſſint; quibus promulgatis, non datur exe-

quutio parata, vt dixi, imò interpoſita appellatione ſunt ligatæ manus Iudicis, prout in alijs, text. notab. l. 1. C. de iure fiſc. l. abſtinendum, C. quorum appella. & ita pluries vidi in Sacr. Conſil. iudicatum. Verum quando tractatur
85 de ſignificatorijs factis ex introitu ſuperante exitum, quo caſu pars ponens videtur fateri data, & accepta, & in confeſſum nullæ ſunt partes Iudicis, niſi in exequendo, ſic Boer. deciſ. 195. num. 6. propterea Sac. Conſ. multotiès iudicauit, tales ſignificatorias eſſe exequendas ex l. quidam æſtimauerunt ff. ſi certum petat. nam liquidum poteſt exequi, licet adſit altera pars illiquida ſic D. de Ponte in ſuo tract. tit. de reg. impoſit. fol. 166. num. 11. §. 3. nam videmus etiam in debitis priuatis liqui-
86 dis dari exequutionem, vti in apodiſſa recognita dixit Vrſill. dec. 85. Adde Franch. dec. 502. à ſimili, quod apocæ banchi, etiam non recognitæ habent exequutionem paratam in contumaciam, & in puncto principali non licere exequi ſignificatorias, ſtante appellatione, & partitis dubijs, vide Vrſil. dec. 157. & in dec. 35. Oſaſc. benè dec. 86. à ſimili de cogendo incolam ad collectas lite pendente ſuper illiquido æſtimo, & ſic appellatio non impediret, niſi allegaretur aliqua iuſta cauſa erroris, vel grauaminis, q. a Rationalis nõ admiſiſſet aliquam partitam exitus, vide Marant. in art. exceptionum, vbi multa, Maſcard. concluſ. 254. & benè ad prædicta ſunt videnda quæ notat Guttier. libr. primo obſeruat. 37. quod ſuſpenditur exequutio de ſignificatorijs factis à Rationalibus electis à parte.

Vltimò, quia diximus, quomodo Barones iniungere poterint ſeruitia, & cogere ſubditos ad munera Aerariatus ſubeunda, & alia; & quia alius locus congruus non offertur, videamus aliqua, circa munus iſtius officij Aerariatus, vbi multa ſolent inferri grauamina. Scias itaque in iure iſtos nomi-
87 nari Quæſtores, vt Luc. de Penn. leg. 1 C. de quæſt. li. 10. Carau. ritu 45. quod officium anno durat, exemplo cæterorum munerum C. de muner. non continu. & ita in terminis Franciſ. Marcus
88 deciſ. Delph. 202. num. 5. hinc in Sac. Conſil. fuit iudicatum inter Vniuerſitatem Piſticij, & Baronem prætendentem, Aerarium eſſe obligatum poſt annum debere tenere, & vendere grana collecta in ſuo officio, & fuit prouiſum, quod anno elapſo non teneatur Aerarius, niſi conſignare ſucceſſori, Actuario de Felice, niſi conſuetudo antiqua eſſet in contrarium, tex. eſt inſignis l. neminem C. de ſuſcept. lib. 10. quem pro ſingulari expendit D. de Ponte in ſuo tract. fol. 220. num. 19. & vide Maſtr. qui confirmat hanc opinionem, & eam citat lib. 4. cap. 18. num. 63. cum ſequent. Item quamquam officium iſtorum ſit exigere introitus
89 Baronum, ita quod dicuntur habere liberam procurationem à lege, Franc. Marc. dec. Delphin. 207. par. 2. vbi latè, an poſſint nouare, & delegare, vbi tractatur, an iſti, vti alij Adminiſtratores reputentur, & de eorum geſtis tenentur, non tamen obligantur, eorum periculo exigere introitus à perſonis quibus Baro ipſe locauit ſine compe-
90 tenti cautione, nam cum Baro malè contraxerit, de eius facto non debet ſuus Aerarius obligari, ſi ille facultatibus deficiat, ita prouiſum pro Vniuerſitate Balbani, cum Iacobo Caracciolo nam inexigibiles facti ſine culpa Ae-
91 rarij, Baronis damno computari, fuit deciſum pro Vniuerſitate Theani, cum Principe l. miſſi opinatores C. de exac. tributorum lib. 10. Lanar. conſ. 99. Barones ſolent grauare, dum mandant quod hi curam gerant non ſolum bonorum feudalium, & eorum introituũ, ſed burgenſaticorum, & extra feudum,
92 & fuit prouiſum inter Vniuerſitatem Prignani cum Barone, Actua. Galterio non poſſe cogi, niſi pro feudalibus fructibus exigendis intra territorium. verũ & ſi mercetur fructus Baro, ſi erunt collecti de feudo, Aerarius tenebitur

curam habere, ſic Carau. ritu 45. in fi. Capyc. in inueſt. ver. feudorum immunitas, Maſtrill. de magiſtr. lib. 4. cap. 17 num. 70. cum ſequ. ſecus ſi bona aliundè emeret Baro, vt mercaretur, nam tunc ad adminiſtrationem eorum Aerarij non ſunt obligati, Adde Campan. in cleme. de vita, & honeſt. cler. n. 126. Addent. ad Capyc. dec. 158. neque ſi Baro aliundè victualia, & alias mercãtias emeret pro mercimonijs, nam de ijs nec tenetur Aerarius adminiſtrationem ſuſcipere, Franch. deciſio. 128. Itidem obſeruandum, quod Baro non
93 poteſt cogere ad habendam curam de bonis extra feudi tenimentum, vt not. Andr. cap. 1. §. ſed nec alia colum. 4. tit. quæ ſit prima cauſ. benefic. prout Rex non poterit cogere feudatarios ad præſtanda ſeruitia extra Regnum, & ſic fuit deciſum pro Vniuerſitate Piſticii cum Barone, Actuario de Felice, vt dixi: Quæ autem ſit differentia inter negotiationem, & induſtriam, vide Marant. in ſua praxi art. iudicium mercat. num. 69. Aerarios non poſſe cogi ad habendam curam de mercantijs, & maſſarijs, & dandis victualibus inſeruientibus, ſed ſolum de fructibus feudi, quorum curam habere debent in conſeruando, vendendo, & cæteris alijs, ad quæ obligantur de iure Adminiſtratores; & quod vltra territorium inſeruire non teneantur, fuit iudicatum inter Vniuerſitatem Biccari, & Marcellum Caracciolum, Actuario Figliola, qui mandabat Aerario, vt aſportaret pœ-
94 cuniam Neapolim, & alios fructus; fuit deciſum, quod non teneatur, ſed expenſis, & periculo Baronis debeat mittere, Guid. Pap. in dec. 68. vbi benè. Item fuit pluries ſupplicatum, quod & ſi Baro poſſit ſeruitia, & onera hęc iniũgere, quod ea indicet habilibus, & in hoc attendendum eſt ſolitum, & obſeruantia, ſi nobiles ſint ſoliti, vel idiotæ: nam non debet ſtari æmulationi Baronis, vt iudicatum eſt inter Vniuerſitatem Controni, cum Barone, Actuario de Ferrarijs, tex. l. 1. C. ne quis lib. actum lib. 10. Maſtrill. lib. 4. c. 17. num. 69. in ſuo tract. dico dum electio ſolita
95 ſit fieri à Barone, nam de iure Vniuerſitas tenetur dare Camerarium, vt per præallegata, & tunc ipſa tenetur dare idoneum, & diuitem, aliàs eſſet in periculo C. de peric. nomin. lib. 10. ſecus quando Baro eligit, tunc ſibi eſt imputanda mala electio §. fin. inſtitu. de ſocietate, Camp. cap. Reg. 15. Aduerte
96 etiam, quod licet dixerim Aerarium habere liberam procurationem à lege coercendi debitores, hoc Auctore Prætore eſt faciendum: Adde text. l. 2. C. de canon. larg. vbi gl. & Bart. Montan. §. 11. ſuper pragm. de adminiſt. Vniu. nam carceratio eſt iuriſdictionis, quæ ſine præuia licentia Iudicis non eſt facienda, ità iudicatum eſt pro Vniuerſitate Lauri, cum Marchione, Actuario Cioffo, quod exiſtente Officiali, cum eius licentia expediantur omnia mandata ab Aerarijs, licet Franc. Marcus dec. 204. par. 2. teneat, Aerarios habere hanc modicam iuriſdictionem in negotijs liquidis, ex l. miſſi verſ. Iudices C. de exact. tribut. lib. 12. Adde circa electionem Aerariorum, nam diuerſimodè ſeruatur, nam in multis locis Vniuerſitas eligit perſonam, cum de iure ipſa teneatur dare Camerarium, vt dixi ſupra in princ. huius pragm. & iſto caſu illa tenetur eligere idoneum,
97 aliàs eſſet in ſubſidium obligata ad periculum l. 1. C. de peric. nomin. li. 10. In alijs locis, Baro habet facultatem eligendi, & tunc mala electio eſt in culpa, & Vniuerſitas ad nihilum obligatur, Camp. cap. Reg. 15. verum ſi electio competit Baroni, tenetur eligere
98 habilem iuxta munus, & conſiderare qualitatem perſonarum, nam non poteſt eligere contra ſolitum, veluti Doctorem, vel nobilem, nam officium debet iniungi attenta Regionis conſuetudine l. ſemper §. legem ff. de iure immun. & ita deciſum pro Vniuerſitate Controni, cũ Barone, Act. de Ferrarijs.

Po-

. Poſtremò notes, vt dixi, quod Aerarij
99 debent reddere rationes introituum,
ac tenentur de commiſſis, & omniſſis,
vt cæteri Adminiſtratores, & facere
quinternos, & libros lucidos, & claros,
vt finito anno poſſint ſignificari: Adde
100 an pro eorum adminiſtratione bona
eorum ſint tacitè obligata, prout & tu
torum, & curatorum l. pro officio C. de
admin. tutor. vide Affl. Conſt. Reg. in
cip. ſi quando contingit, vbi videtur
innuere, quod ſic, ſed dubito, nam lo-
quitur de adminiſtratione fiſcalium, &
fiſcus habet tacitam hypothecam, ſed
iura, & auctoritates fiſcales non tran-
ſeunt in feudatarios, niſi expreſsè ſint
conceſſa, Guid. Pap. dec. 76. & notatur
in d. Conſtit. ſi quando, quod interdi
cta eſt alienatio bonorum, pendente
adminiſtratione, & rationum redditio-
ne Aerarij, & an ex mora teneâtur ad
101 intereſſe ante liquidationem, vel po-
ſtea quàm partitæ erunt ſignificatæ,
latè D. de Ponte in ſuo tract. fol. 166.
cum cap. ſeque. Vrſill. dec. 205. Alex.
conſ. 132. lib. 5. Quid autem ſi Baro fi-
nito anno non curet rationes facere
videri, an poſſit cogi? dic quod tenetur
infra duos menſes immediatè curare,
102 vt calculentur, ſic deciſum inter V-
niuerſitatem Biccari, & Marcellum
Caracciolum, Actuario Figliola, quæ
deciſio eſt fundata ex tex. l. 1. C. vt om
nes Iudices, vbi poſt depoſitum officiũ
intra 50. dies, quis rationem dare te-
netur. Item non ſunt obligati Aerarij
ſoluere ſportulas Rationali, nec etiam
103 pro habenda copia ſententiæ ſignifi-
catorialium litterarum, & ita fuit iudi-
catum pro Vniuerſitate Mirabellæ cõ-
tra Ducem, Actuario Amatruda, & in-
ter Vniuerſitatem S. Gregorij, & Iaco-
bum Caracciolum, quod ſecus ſi Aera-
rius petat reuiſionem, nam ſumptibus
petentis eſt facienda, Amendol. deciſ.
104 210. ad Franch. ſed ſi rationes ſemel
fuerint redditæ, & per ſententiam ſal-
datæ, an Baro poſſit petere, vt rurſus
reuideantur, grauando quotidie præte
ritos Aerarios, de rationibus deciſis,
dic quod non poterit regulariter, leg.
quamuis ff. de cond. & demonſt. Maſc.
concluſ. incipit. calculi l. ſemel C. de
apoc. publ. lib. 10. niſi tractaretur de
errore calculi euidenti, vt Maſc. ibi, &
Mont §. 12. num. 13. ſuper pragm. de
105 admin. Vniuerſ. & tunc ſuper errore
calculi erit procedendum, & non in
fraudem, ſuper reuiſione totius admi-
niſtrationis, vt ibi Maſcard. Gutt. tract.
de iuramen. part. 1. cap. 40. num. 15. &
Crau. conſ. 198. Eſcobar latè de præ-
dictis in tract. nouiſſimo de ratiocinijs,
in fine, & an libri iteratò ſint exhiben-
106 di ab Adminiſtratoribus, vel poſſint
dicere ſemel præſentaſſe, & ammiſiſſe,
vide Plot. in tract. de in lit. iur. §. 5. nu-
mer. 36.

SVMMARIVM.

1 *Carceres non ad pœnam, ſed ad cuſto-*
diam fuerunt inuenti.

2 *Carceres debent eſſe commodi, & non*
ſubterranei, & tenebroſi.

3 *Homicida dicitur Baro tenens carcerẽ*
periculoſum.

4 *Carcer eſt in quadruplici differen-*
tia.

5 *Carcer modicę correctionis eſt in vſu.*

6 *Carcer datur loco pœna in paruis de-*
lictis.

7 *Pater poteſt impunè carcerare fi-*
lium.

8 *Pater poteſt ducere filium ad Iudicem*
vt eum carceratum detineat, & te-
netur Iudex ſeruare patris præce-
ptum.

9 *Eccleſiaſtici habent in vſu condemna-*
tionem ad carceres.

10 *Carcer poſt ſententiam excomputatio*
ad exilium.

11 *Occidens Bannitum dum eſt in fortijs*
pœna homicidij tenetur.

12 *Habilitare tenetur Iudex carceratum*
infirmum, alias mors ſibi imputare-
tur.

Digitized by Google

13 Cuſtos carcerum tenetur denunciare infirmitates carceratorum ſub pœna.
14 Carcerati inopes ſunt alendi à Barone.
15 Acta gratis ſunt facienda pauperibus.
16 Accuſator, vel creditor tenetur dare victum carceratis pauperibus, diſcutitur.
17 Nobilis mitiori carcere detineri debet quàm ignobilis.
18 Conſtitutio Regni humanitate, declaratur.
19 Senes decrepiti an de eſſentia ſint babilitandi.
20 Diuitiæ nobilitati æquiparantur, & an diues poſſit condemnari ad triremes.
21 Licentiatus an dicatur nobilis.
22 Carceratus dicitur nobilis cui eſt aſſignatum palatium.
23 Debitores nobiles pro debitis non detinentur in Hiſpania.
24 Statutum dictans, vt debitores, vel rei in vinculis detineantur, non poteſt alterari habilitando.
25 Nobiles ob furta, latrocinia, & ſimilia perdunt priuilegia nobilitatis.
26 Milites, & Doctores ob delicta, de iure exuebantur cingulo dignitatis.
27 Habilitationes ſunt arbitrariæ.
28 Carcerum conſtructio, an expenſis Vniuerſitatis, vel Baronis ſit facienda.
29 Cuſtodire carceratos ſpectat ad onus Baronum.
30 Carcerati quando tranſmittuntur ad Iudices appellationis, cuius expenſis ſint tranſmittendi.
31 Pertinentia ad iuſtitiam pertinent ad Barones.
32 Domos prætorias tenetur dare Baro, & non Vniuerſitas.
33 Vniuerſitas ſi habet emolumenta prouentuum tenetur ad prædicta.
84 Expenſa Miniſtrorum Iuſtitiæ pertinent ad Barones.
35 Carcerati inopes ſunt alendi à fiſco.
26 Baro tenetur conſtituere prouiſionem ſuis officialibus.
37 Vniuerſitates an teneantur ad reparationem Caſtrorum.
38 Remiſſiones cauſarum, cuius expenſis fieri debeant.
39 Ius portelli carcerum ad quem pertineat, & an ſit de iure.
40 Ius portelli non debetur in multis caſibus.
41 Carcererij plus petentes debito qualiter puniantur.
42 Sportulæ litis qualiter ſunt Iudicibus ſoluendæ.
43 Conſuetudo conuicinij eſt attendenda in dubio.
44 Pandecta qualiter ſit exigenda.
45 Pandecta exorbitans debet per Superiorem limitari.
46 Ius ſigilli an iuſtum ſit exigi à vaſallis.
47 Barones an teneantur eorum ſumptu perſequi bannitos ſuos.
48 Principis officium eſt perſequi latrones & rebelles.
49 Barones an poſſint in eorum terris tenere Barricellũ, & Princeps an poſſit indicere onus.
50 Vniuerſitatibus pro perſequutione Bãnitorum, explicatur.
51 Capitanei Campaneæ in vnaquaq; prouincia vnde ortum habuerint.
52 Conſt. Reg. damna clandeſtina receſſit ab aula.
83 Delicta prouincialium eſt cauſa deſtruendi totam prouinciam.
54 Ciues potentiores iſtis caſibus onerantur hoſpitio, quia præſumptio eſt cõtra eos, quia ſi vellent poſſent extirpare bannitos.
55 Furta facta à latronibus, cur ſint reſarcienda ab eorum conſanguineis, refertur.
56 Vniuerſitates ad ſonum Campanæ tenẽtur ſe congregare contra Barones.
57 Officiales quando habent ſufficientem familiam, non debent conuocare ſubditos.
58 Campana non debet pulſari, niſi pro grauibus exceſſibus.
59 Cuſtodia Ciuitatis ad quem pertineat, & pro excubijs.
60 Murorum reparatio, ad quẽ pertineat.

61 Por-

61 *Portarum cuſtodes à quibus eligendi.*
62 *Hoſpitia deſtinare Principis eſt.*
63 *Cartellas Hoſpitij facere an pertineat ad Syndicum, vel ad totum Regimen.*
64 *Milites an excuſentur ab hoſpitio.*
65 *Neapolitani orti, & oriundi ab hoſpitijs excuſantur.*
66 *Viduæ non excuſantur à contributione.*
67 *Perſonæ miſerabiles excuſantur ab hoſpitio.*
68 *Doctores an poſſint ſe excuſare ab hoſpitando.*

PRAGMATICA DECIMANONA.

Philippus Dei gratia Rex.

PErche per quanto ſemo informati, alcuni Baroni del Regno trà gli altri aggrauij che fanno a' lor vaſalli tengono aſpriſſime carceri di foſſe ſotto terra, & ſenza luſtro, & di quelli ſi ſerueno indifferentemente per tutti l'inquiſiti, ancorche per la maggior parte la qualità delli delitti, che contro di loro ſi pretendeno non ſiano di molta importanza, il che non fanno tanto per ſicurtà di tener li carcerati in buona cuſtodia, quanto per maltrattarli, e ridurli per queſta via à far loro groſſa compoſitione; atteſo che li detti vaſalli carcerati in tal modo per non morire in dette foſſe, ancorche non habbiano commeſſi tali delitti, ſi rimetteno per colpati alle gratie della Corte, del che naſcono poi compoſitioni intolerabili, con rouina delli carcerati. Al che volendo Noi prouedere d'opportuno rimedio, per quello che conuiene al ſeruitio di Noſtro Signore Iddio, & di Sua Maeſtà, & bona adminiſtratione de ſuddi di quella, cō voto, & parere del Regio Collateral Conſiglio appreſſo di Noi aſſiſtente, per il preſente Banno ſi ordina, & commanda à tutti Baroni titulati, & non titulati, quali tengono dominio di vaſalli, che fra termine di due meſi dopò la publicatione del preſente banno, debbiano far carcere commode per detti carcerati, & non s'habbiano da ſeruire più delle ſopradette foſſe ſotto terra, & carcere aſpriſſime, ſotto pena di ducati doi milia la prima volta che contraueneranno, & la ſeconda volta di ducati quattro milia, & altra pena maggiore à noſtro arbitrio reſeruata; quali pene s'eſigeranno irremiſſibilmente contro tutti li tranſgreſſori.

COMM. PRAGM. XIX.

CArceres regulariter, non ad pœnam, ſed ad cuſtodiam fuerunt introducti l. j de cuſtodia reorum cap. quamuis de pœnis in 6. Marſil. ſingul. 565. vnde iniquum admodum eſt, vt Barones tenebroſos, ſubterraneos, vel fœtides carceres teneant, cum eſſet potius necare, quàm cuſtodire. Cau-
2 ſa huius grauaminis eſt auaritia Baronum, vt carcerati tedio pœnæ, & mortis timore affecti inducantur ad compoſitiones magnas ad votum ipſorum, vt probat hic noſtra Pragm. Inde in ore damnatorum, & fiſcalium verſatur ſem-

ſemper dictum, quod carcer facit pro- [illegible] iuſtè ergo ſuccurritur per hác ſanctionem, quod Barones teneant car ceres commodas, vt habeant lumen, & non ſint periculoſi ad occidendos reos, alias ſi requiſiti, vel hoc ſcientes non prouideant vti homicidæ puniri
3 poterunt, Bald leg. de pecoribus ad legem aquiliam, prout etiam, & Epiſcopi condemnantes reos ad loca ſubterranea, & periculoſa, erunt irregulares, & grauiter puniri poterint, morte ſequuta, Bellug. in ſpecul. Princip. rubric. iud. lib. 2. centur. 8. caſu 305. qui refert commoditates quas habere debent, Farinac. quæſtio. 27. ne Baro ſit in culpa, Viuius deciſion. 211. quod carcerati impunè poſſunt frangere tales carceres.

Carcer autem eſt in quadruplici diſ-
4 ferentia, vt Iacob. de Sancto Georg. in tract. de feud. verſic. & cum mero imperio: eſt carcer cuſtodiæ quouſque rei condemnentur ad debitas pœnas, vel ab impetitis abſoluantur. Datur, &
5 carcer modicæ coërtionis l. 2. C. de ſportulis. nam pro minimis delictis datur carcer per aliquos dies in pœnam, & ſic Magna Curia, & Sacrum Conſilium ſeruare ſolent in modicis, vel vbi
6 deficit probatio, Franch. deciſio. 316. Viui. deciſio. 504. vt carcer cedat in pœnam, & quod Officiales ratione in ciuilitatis, emendationis valeāt per dies carcerare, vide Menoch. de arbitr. Iud. caſu 380. Eſtquè carcer domeſticus, vt de patre carcerante filium, & Domi
7 no ſeruum: Iis enim hæc poteſtas conceditur, & non alijs, ſub pœna priuati carceris, Boſſ. latè tit. de priu. carcerat. Baiard. ad Clar. quæſtio. 68. multa refert; Parentibus enim eſt conceſſum, vt omni via valeant arcere filios à malis moribus; Immo licitum eſt adire
8 Iudicem, & facere carcerare eos, & tale votum ſequi tenetur Iudex, quod ſingulare, eſt tex. notab. l. 3. C. de patr. poteſt. quem extollit Pinell. C. de bonis matern ſecunda par. rub. num. 30. Car- [illegible] cer etiam domeſticus dicitur, dum furioſi detinentur ligati per conſanguineos, nam hoc licito iure facere poſſunt l. diuus ff. de offic. Præſid. Quartò aliquando datur carcer ad pœnam qua vti ſolent Eccleſiaſtici, condemnando non ſolum ad tempus, ſed ad vi
9 tam, quæ pœna morti ciuili comparatur cap. nouimus de verborum ſignifi. § fin. Franciſ. Marc. deciſio. 912. Reg. de Ponte conſ. 73. qui latiùs punctum deducit. In Regno ex multis conſtitutionibus, & capit. repetitur conſtituta pœna temporalis carceris, vt in Conſt. ſi quis amodo, & conſtit. amatoria pocula, & refert hos caſus imponentes pœnam carceris Carrerius §. citra lo fin. tamen non vidi, nec audiui tales pęnas vnquam ſeruatas Baiard. ad Clar. quæſtio. 30. Menoch. quæſt. 89 Verum licet non detur in pœnam, non negatur quin carcer non ſit mala manſio; locus terribilis ſquallore, vt Viu. deciſ. 201. latè: nam reſpectu cauſæ finalis, dicitur ad cuſtodiam inuentus, ſed reſpectu materiæ eſt maximę pœnę, ita
10 ſingulariter Gayll. de pace publ. cap. 1. & ſi reus poſt ſententiam exilij, vel relegationis ſteterit carceratus, & per ſe non deerit accedere ad locum decretæ pœnæ, tempus carceris erit excomputandum l. omnes C. de pœnis, ita Dom. de Franch. deciſio. 317. Et ad tex. noſtræ ſanctionis redeundo, qualitercumque ſit carcer, ſiue pœnę, ſeù cuſtodiæ, commodus eſſe debet, Boſſ. titu. de carcere; nam rei licet peſſimi ſint, debent mori per manus iuſtitiæ, & non hominum facto l. ſi C. de malefi. Marſil. in in rub. de ſicat. Gramm. dec. 41. de oc-
11 cidente bannitum, dum erat in fortijs Curiæ; & proindè ſi carceratus erit infirmus, & Medici de hoc teſtentur, Iudex tenetur reum habilitare ad locum meliorem, Baiard. ad Clar. quæſt. 46. &
12 Foller. in addit. ver. & carcerentur, & cuſtos tenetur denunciare infirmitates carceratorum, aliàs ſui culpa præſumētur mortui, Maſc. de prob. concluſ incipien. carceratus, Boer. dec. 216. vbi etiā admonentur Iudices, ne faciant vexari

car-

carceratos manicis ferreis,vel catenis,
aliàs mors eis erit imputanda, niſi in
grauioribus delictis, vel exiſtente ſu-
13 ſpitione fugæ, vt benè Gome. variar.
reſolut.tit.de captiu.Adde Dom.Tap-
pi. ſuper iure Regni in tit. de cuſtodia
carceratorum,qui ſimul conceſſit om-
nes prouiſiones factas ſuper cuſtodia
eorum; & conſequenter in culpa erūt
ſi rei erunt pauperes,& non curabunt,
vt eis prouideatur de victu,ad quem
præſtandum tenetur fiſcus in locis de-
14 manij,& in feudis Barones: nàm ideo
percipiunt prouentus qui non compu
tantur inter fructus, vt diſtribuantur
in iuſtitiæ adminiſtratione,Afflict.con-
ſtitut.Regn.humanitate,& deciſ.11. &
dat taxam victus Regia Pragm.8.titu.
de offic.Magn. Cur. & Franc. Marcus
deciſ.118.par.2.Adde etiam quod car
ceratis pauperibus acta gratis ſunt fa-
15 cienda,Couarr pract quæſt. cap.6. &
ita deciſum pro Terra Hoſtiliani, cum
Principe,& an accuſator teneatur ſub-
miniſtrare expenſas reo pauperi, vide
Boer.dec.325. Sicque an creditor te-
16 neatur alere debitorem inopem, quo-
tidiana eſt controuerſia, Marſil.in ſua
praxi crim.§.attingam num.74. Scagl.
titu 166.num. 34 Franc. de Iudice
Rober.de præſent.inſtrum.dicunt cre-
ditorem teneri ſubminiſtrare expenſas
aliàs Iudex factis tribus monitionibus,
& capta informatione paupertatis po-
terit carceratum liberare, Adde Gam-
ma dec.261.Dom. Tapp.fol.329. Ab
hac tamen practica diſcedit Viu.deciſ.
519.& nouiſſimè Valaſc.conſul 1.quo-
rum opinionem vti tutiorem ſemper
ſum inſequutus,& rationes ſunt effica-
ces,quod potius fiſcus teneatur, vt la-
tè diſcutiunt præallegati,Surd. de ali-
men.1.tit.q.67. cum ſeq.

Et ex inde etiam in iure fit diſtinctio
17 carcerum perſonarum nobilium, &
ignobilium: Adde Franch.in dec.630.
Nobiles enim,quia præſumuntur deli-
catiores, non ſoliti ad incommoda fe-
renda,non debent carceribus arctiori-
bus mācipari,vti plebei,Ann.ſing.357
Prout in carceratione ſenum,vel infir-
morum.vt Oſaſch dec.123.nam com-
modiori loco detinendi ſunt Baiard.ad
Clar.quæſt.46.licetque per Reg.Con-
18 ſtit.humanitate,caſus ſint expreſſi,in
quibus Iudex teneatur habilitare; Ad-
uerte,quod ibi fit diſtinctio,quo ad cri-
mina, non circa perſonarum qualita-
tem,lex enim generaliter loquens reci-
pit reſtrictionem ab alijs regulis iuris
l ſi extraneus ff. de cond.ob cauſ.Ann.
ſing 357.ubi idem firmat,& valdè fuit
dubitatum, an ſenes decrepiti detineri
19 debeant in vinculis Carol. de Graſſ.
in prælud.tract.de excepr.num.177. &
Steph.Grat.lib 2.diſcepr.forenſ.c.318
dicunt,quod non, nam bis pueri ſenes,
Attamen dum caſus acciderit ex gra-
tia vidi Reg.Coll. diſpenſare cum quo-
dam ſene Terræ Acri, detento per R.
Audientiam, & ſic nota, quod mitius
inferiores Iudices poſſunt agere cum
ſenibus,ſed non excarcerare. De iure
namque fuit habita conſideratio de-
tentionis carceratorum,& conſiderata
fuit qualitas perſonarum l. 1. ff de cu-
ſtod reor. vbi nobili commodior locus
20 eſt aſſignandus, ſicq; diuiti,ob quā le-
gem notatur,diuitias æquiparari nobi-
litati,& maximè hac noſtra tempeſta-
te,vt Fab.de Ann.conſ.34.qui conatur
ſubſtinere, plebeium diuitem non debe
re condemnari pœna triremium, ſed
relegationis ad inſtar nobilis, quā opi-
nionem neſcio an poſſimus ſubſtinere;
21 nā S.C.licentiatos,licet honeſtos, no-
luit admittere ad locum,& gradum no
bilium,circa condemnationem,D de
Franch.dec.111. Verumtamen D de
Ponte in ſuo tract. fol.11. dicit diuites
nobiliter viuentes non eſſe condemnā-
dos vti plebeios. Ex quibus etiā infer-
22 tur,quod ſi nobili aſſignetur palatium
vel aliqua domus cum cautione, ſatis
dicetur carceratus,imò & ſi erit relaxa
tus cum ſuo iuramento, de non diſce-
dendo à palatio,dicunt Docto. quod ſi
fugerit,officialis non tenebitur de cul-
pa,Bellug.rub.31.§.quamuis Gabr.Ro
man.concl.8.tit.de malef. recti Iudicis

ta-

tamen erit arbitrari de talibus perſonis,Arnon.caut.51.Adde Gram. conſ. crim.55.Sicq; erit ſtatuto,vel Principis mandato ſatisfactum, ſi mandent quẽ carcerari;nam intelligetur habita conſideratione perſonæ,Gram. in terminis dec.33.in fin.Carrer.§.circa lo fin.nu. 318.& Vaſq.contr. illuſtr.97. conatur ſubſtinere opinionem in Hiſpania rece
23 ptam, nobiles non deberi vinculis allegari pro debitis, ſed ſolum pro graui cauſa,& meminit Tap.de conſt.Princ. c.6.Molin.diſp.571.nu.10. in tract.de contract.Guttier.tract. de iuram.c.16. & Coſentię non poſſunt pro debitis carcerari,niſi per palatium, ex priuilegio Regis,verùm prædicta limitantur, niſi ſtatutum,vel mandatum,vltra progrederentur,dicendo,quod in vinculis pu-
24 blicis detineantur aliqui malefactores,tunc enim illa verba, vt aliquid operentur,debent intelligi, ne quis habilitetur,ſed ſaltem cũ cuſtodibus detineatur,Capyc.dec.154.Carau.rit.41. nu.14. Adde pro intellectu Ann.conſi. 140.Viu.com.opin.343.Adden.ad Capyc. dec.154. Limita etiam in delictis
25 atrocioribus, quæ facerent perdere priuilegia nobilitatis, vti ſunt furta, & robariæ l.Iudices C.de dignit. lib. 10. Gram.vot.3.Baiar.ad Clar.§.furtum nu.68. tunc enim non eſſet ſeruanda ſupradicta differentia carcerationis, honor namq; non eſt ſeruandus ei,qui ſuum honorem paruipendit l. ſenatus ff.de ritu nupt.l.2. C.de priu.ſchol.lib. 12.non enim dicitur vir,qui virilia deſpicit,ſed brutum,cum brutorum opera imitetur c.minor 17.q.4. Luc.de Pen. l.veterani C.de veter.lib.10. Inde eſt, quod ob talia delicta,furca ſuſpenduntur,adde quod S. C. aliud decreuit, vt Franch.dec.nouiſſima 569.D.de Pon. in ſuo tract.fo.11.nu.1.cum ſeq.& poſiti in dignitate Doctoratus,vel militiā
26 cingulo militiæ,& Doctoratus exuebātur,Gayl.de pace publ.nu.29.in princ. licet talis exauctoratio de conſuetudine non obſeruetur, Clar.q.74.in fin.& ſic redeundo ad concluſionem poſitā, & verba noſtræ Pragmaticæ, carceres debent eſſe commodi,& Barones dicit tex.non debent indifferenter homines carcerare,nam debet haberi reſpectus perſonæ,ac etiam cauſæ, & licet circa cauſas ſit lex ſcripta, quando quis detineri poſſit,vt in conſt.humanitate, tū
27 arbitrarium ad huc Iudici eſt,conſiderare cauſarum qualitates,Cara.rit.41. & Gram.conſ.crim.45.nam cauſa licet ſecundum titulum ſit capitalis, ſi tamē conſtat Iudici ex extrinſecis, & intrinſecis,eam eſſe minorandam poterit mitius agere,Capy.dec.126.Crau.conſi. 224.& ad hæc ſatis.

Cœterum,in Pragmatica noſtra vtiliter reſtat quærendum,cuius ſit carce
28 res fabricare,& accommodare,ne ſint ſubterranei,ſed commodi, vt dicit noſter tex.Clar.q.46.nu.3.& Cap.Thol. dec.41.Gutt.q.36.lib.1.dicit,hoc onus pertinere ad Vniuerſitates,cum ſingulorum ciuium reſpiciat vtilitatem, & commodum. At ex Pragmatica noſtra videtur argui contrarium,dum hæc diſpoſitio dirigatur ad Barones,& non ad Vniuerſitates;quod officium ſit Baronum,accedit ratio,quod carceres ſūt Baronum,& de mero imperio, Bald.& alij l.imperium ff.de iuriſd.& cui competit dominium,competit, & onus, & ad quem fructuum reddit commodum,& illorum impenſarum debet eſſe incommodum l.cum C.de vſufr. & ita ſentit Affl.conſt.Reg Caſtellani,& nouiſſimè D. de Franch.dec.526.qui decidit onus cuſtodiæ carceratorum eſſe
29 Baronum,& ex inde Ciues non poſſe grauari ad cuſtodiendos carceratos, niſi exiſtente ſuſpitione,tunc ſalario mediante ſoluto, prout inter ciues, poterunt cogere ſubditos, ne ſint obligati quærere homines foraneos, & ita fuit etiam iudicatum inter Vniuerſitatem Terræ Lauri,& Marchionem,Actuario Cioffo,quod idem ſeruandum quando carcerati mittendi ſunt ad ſuperiores Iudices appellationum ex cap. Regni
30 incip.prouentum nu. 58.& cuſtodum appoſitio dominium deſignat,ex tex:u.

ſingulari l.ſi ita §.1.ff.de vſu. & habit.
Affl.dec.167.vnde ſi Barones ſunt Do
mini carcerum, non video quomodo
ſubſtineatur opinio Clari, quod Vni-
uerſitates ſint obligatæ ad carcerum
conſtructionem,& reparationem: nam
pertinentia ad adminiſtrationem iuſti-
31 tiæ debentur à Baronibus, Doct.l.tur-
res C.de oper.publ. quod ipſi ſunt obli
gati conſtruere domos prætorias Offi-
cialibus,& non Vniuerſitates, Petr. de
pot.Princ.fol.44.col.2.& ita iudicatum
fuit inter Vniuerſitatem Piſticij,& Ba-
32 ronem, Act.de Felice, vel ſoluere ſala-
rium,& conducere domos à ſolitis, ſic
Gutti.lib.3.q.36. Addent.ad Franch.
dec.78.Garſ.tract. expenſ.c.21.num.5
Pereg.de iure fiſci fol.154.n.194.licet
Capy.in inueſt.verſ.ad hoſpitiorum in
fine,& nouiſſimè Maſt.li.3.c.9.latè vi-
deatur innuere contrarium.Poſſet ſal-
uari dictum Clar.ſi voluiſſet intellige-
re, quando ipſa Vniuerſitas haberet
merum imperium,vel carceres, vt ha-
33 bent quamplurimæ Ciuitates, Afflict.
conſt.Reg.cũ ſatis, vel ſi ex priuilegio
haberet fructus prouentuum, vt Ciui
tas Martinæ,& aliæ, tunc ex eo, quod
Vniuerſitas habet commoda fructuum
carceris,tenetur ad incommoda expen
ſarum, refectionis, & conſtructionis,
ita notat Aicll.de iure adhoæ num. 59
Confert,& alia propoſitio ad prædicta:
(nam multa correlaria hic notabo, qa
locus tempeſtiuus adhuc non occurrit,
vt hæc collocarem, quæ vti neceſſaria,
& quotidiana non duxi relinquenda)
quod Barones tenentur ſubire onera
Principis circa iuſtitiæ adminiſtrationẽ
in Terris ſibi infeudatis, vti in eius lo-
cum ſubrogati,& quod Princeps ſit ad
talia obligatus non dubitatur, Luc. de
Penn.l.neminem C.de ſuſcept. lib.10.
Affl.dec.265.nu.76.& ex his in S. C.
fuit iudicatum, ad Barones etiam perti
34 nere, expenſas Miniſtrorum iuſtitię,Pa
ris de ſynd. verb.maniuoltus, & latius
Petra de pot.Princ.fol.44.nu.37.& ita
deciſum fuit,facto verbo inter Vniuer-
ſitatem Controni,& Baronem, Act.Ia-
rio de Ferrarijs,Garſ.tract.expenſ.loc.
præc.Sicq; & carcerati inopes à Baro-
35 ne ſunt alendi,vt dixi ſupra,& fuit iu-
dicatum in S. C. inter Vniuerſitatem
Theani,& Principem Hoſtiliani,vide
Caball. caſu 201. & infra, & proindè
conſtitutum eſt etiam, quod Barones
ſint obligati dare prouiſionem Officia-
libus, Luc.de Pen.l.annonas C.de ero-
36 gat.lib.12.Foller.ſuper prag.cenſ.fol.
131.num.225.Maſtr.de magiſtr.lib.1.
c.21.nu.100. ſi prouiſio non ſit ſolita
an debeatur. Adde quod ſi conſtitua-
tur prouiſio ſuper prouentibus ſoluen-
da,& prouentus non fiant, vel non tot,
vide Carau.ritu 9.nu.3.& conſequen-
37 ter Barones tenentur ad reparationẽ
Caſtrorum,Turrium,ac Fortalitiorum,
& nõ Vniuerſitates,vt in prag.1. tit.de
Vniuerſ.non cogendis; cuius intellectũ
excutit D.de Franch.dec.78.non dico
de mœnijs Terræ, cum ad Vniuerſita-
tes ſpectet reparatio,& conſtructio,no-
uiſſimè D.Fab. Ann.conſ.72. Adde
Surg.de Neap.illuſt.fo.438.quod neq;
liceat ſine Principis licentia,& Petra
fol.52.nu.18.Sicq; mittere carceratos
reos ad locum ſupplicij, vel ad Iudices
appellationum,officium,& onus eſt Ba
ronum,Camp.c.Reg.58.incip. prouiſæ
Maran.in art.appell.nu.190.Dico,quã
do ſunt inopes,vt præcitati declarant.
38 Idemq; procedit ſi Baro petat remiſ-
ſionem rei, & cauſæ ab aliquo Tribu-
nali, vel petat iuſtitiam rei faciendam
in ſua terra,loco delicti,vel originis:nã
Baronis eſt,D.de Franch.dec.510.licet
in his remiſſionibus petendis, DD. di-
ſtinguant, an petantur ad inſtantiam
partis,vel eius fauorem,& expenſarum
erogatio ad ipſas partes pertinebit: Ad
de Boer.dec.303.Ann.ſing.271.ſin
ſecus ad Barones,Couar.pract.qq.c.2.
nu.11. ex Regnicolis Carau.ritu 231.
D.de Franch.dec.335.nam quamquã
Barones teneantur defendere ſuã iuriſ-
dictionẽ,quia expenſæ hę culpa ipſorũ
eueniũt,ipſorum ẽt deber eſſe dãnum,
39 Boe.dec.303.benè. Similiter fuit iudi
catum iniuſtam eſſe exactionem à car-
ce-

ceratis, dum Baro prætendit habere ius portelli à quolibet carcerato pernoctante, nam quia onus eſt ſuum cuſtodiæ,& carcerum,nil erit exigendum,& nouiſſimè ad partes excutit D. Scipio Rouit.ſuper prag.hac noſtra,& ita fuit iudicatum pro Vniuerſitate Piſticij cōtra Baronem, Actuario de Felice,& pro Vniuerſitate Biccati, cum Marcello Caracciolo, Actuario Figliola; niſi eſſet ſolitum ex antiquo, eo caſu exactio poterit fieri,ſecundum tamen ſolitum,& taxam,prout exigitur in Mag. Cur.vt in dictis cauſis fuit etiam prouiſum Cara.ritu 43. quod exactio debet fieri ſecundum taxam M.Cur.quā explicat Roui.prag.19.tit.de offi.mag.
40 Iuſt. Nec pro foraſterijs carceratis alterari poterit exactio, vt ſolet fieri,petēdo duplicatum, vt fuit prouiſum pro Vniuerſitate Piſticij, cum Barone, A-
41 ctuario de Felice; & Carcerarij plus petentes pœna nonupli tenentur, vt in Conſt.Reg.ſi quis Caſtellanorum. Nec debetur ius portelli, ſi carceratus non pernoctauerit,vt d.ritu, nec à debitoribus carceratis indebitè. Notes tamen, quod vbi deberetur hoc ius exactionis portelli,ceſſat pro debitoribus carceratis pro functionibus fiſcalibus, ac pro debitis infra duos aguſtales,vt fuit prouiſum in d. proceſſu Vniuerſitatis Biccari; Nec ius portelli poterit exigi pro animalibus interceptis,& carceratis,vt vidi multotiès factum, & ita fuit deciſum inter Vniuerſitatem, & Baronem Piſticij, Actuario de Felice, ſolum debent exolui expenſæ victus, & cuſtodū
42 ſolutio verò ſportularum litis in omnibus Curijs,fuit de antiquo ſolito, & de iure cognita C. de ſportul. vnde eſt approbata,& Barones non grauant,dū faciunt exigi ſecundum pandectam,& vbi non eſt attendenda conſuetudo locorum conuicinorum; Adde text. vbi
43 probatur in l.cum de lanionis §. aſinā ff.de fundo inſtr.Couar.var.reſo.lib.3. cap.5.vbi regionis conſuetudo eſt attendenda,Franch.dec.55.nu.7.Molfe. ſuper conſuet.Neap.fol.16. nu.17. vel ſi diuerſimodè exigatur exactio erit facienda, prout exigit Magna Cur. tam
44 in prima, quam ſecunda inſtantia, & ita iudicatum fuit cū Marchione Lauri in cauſa ſupracitata,& nouiſſimè Rouit.ſuper prag.33. de offic.mag. Iuſtit. Adde quod pandecta ſeruanda eſt,ſed vnica debet eſſe ſolutio actorum, inde ſi Capitaneus teneat Conſultorem,nō eſt pro Capitaneo ſoluendum decretū, & aliud pro Conſultore, niſi contraria ſit conſuetudo, & ita fuit deciſum pro Vniuerſitate Piſticij,cum Barone, Act. de Felice,vide Menoch. de arbi.iudic. caſu 342.nu.40.& latè Maſtril.de magiſtr.lib.1. cap.22. vbi cœtera ad materiam ſportularum iudicialium quando debeantur, & qualiter pandecta ſit conficienda à principio de conſenſu ci-
45 uium,& quando eſt exorbitans qualiter ſit limitanda,ne ſit corruptela, Affl. conſt.baiulos nu.11.& de generali cōſuetudine ſimiliter approbata videtur ſolutio, quam exigunt Barones pro ſigillo,dum expediunt memorialia gratiarum,& tranſactionum, prout ſeruatur in omnibus etiam Tribunalibus iu-
46 ſtitiæ. De qua materia meminit Luc. de Pen.l annonas C.de erogat. Crau. conſ.231.Petra de poteſt.Prin.ſupra fol.54.nu.51.D.Rouit.prag.9.de feud. nu.17.Maſtr.de magiſt.li.1.c.22.n.40 cum ſeq.Dubitari etiam vtiliter poſſet, an Barones teneantur eorum ſumptu facere perſequi ſuos contumaces, ac
47 bannitos,qui,& Rempublicam perturbant, vel poſſit cogere Vniuerſitates ad competentem familiam aſſignandā ad eorum perſequutionem ſuis ſumptibus, & ex ſupradictis videtur dicendū Barones eſſe obligatos ad pertinentia circa miniſterium,& exequutionem iuſtitiæ,& extirpandos maleſactores, cū hoc Principis officiū ſit, Affl.dec.265. num.81.fructus enim iuriſdictionis, & vaſallorum non debent expendi in delitijs,ſed ad pertinentia ad vtilitatem publicam,& iuſtitiæ adminiſtrationem, Aiell.de iure adhoæ loco præc. vnde cum Barones ſubrogentur in Terris in-

feudatis in locum Principis,videtur ipſos ad prædicta teneri,& ſic Maſtril.de magiſtr.lib.4.cap.18.n.47.quod ſolum in cauſa neceſſitatis poſſunt vaſalli côuocari.

Attamen,ſi diſtinguamus de bannitis perſequendis extra territorium,nec Vniuerſitates,nec Barones eſſe obligatos affirmamus, ſed proprium onus eſ-
48 ſe Principis,bannitos , & rebelles extirpare ſuis ſumptibus.Sic Luc.l.ſuſceptorem C. vt ruſticani ad vllum obſequium lib.12. Nec eſt vera illa propoſitio,Barones intrare in onera debita à Principe,ſolum in expreſſis à iure,vel in inueſtitura, ſed hoc iure non probatur,vt in terminis Aiell. loco antea ſignato nu.39.Si verò loquamur de con tumacibus intra territorium , & delinquentibus , Barones tenentur habere familiam,& ipſam ſalariare,niſi in con trarium ſit conſuetudo, & multi Barones tenent in eorum ſtatu Barricellum
49 cum militibus, & poſſe ſuis ſumptibus dicit Io.Grand. de bello exul. fol mihi 97.nu.4.Adde quod in multis locis eſt conſuetudo,quod Vniuerſitas ſolet dare familiam,& Camberlingum,Surge. de Neap.illuſt.fol.390.& tunc Baro nô poterit vti ea famllia pro alijs ſuis negotijs,vt deciſum cum Principe Hoſtiliani,& ita fuit iudicatum in S.C.inter Comitem Murconi Scipionem Carrafam,& Vniuerſitatem Caiuani.

Sed num Princeps poſſit hoc onus indicere Vniuerſitatibus,vt curent ſuis expenſis perſequi eorum bannitos , cũ hoc ſit onus Principis videtur non iuſtè alijs poſſe indici, ſic Maſtrill.lib. 3.
50 c.1.nu.41.& lib.4 cap.16. nu.213.& Barones tenentur reddere loca ſecura, & multa adducit,Verumtamen nos du bitantes tenent,Conſt.Reg.ſi damna clandeſtina,ac cap Regni frequens,per quæ iura conſtat,pœnam fuiſſe impoſitam Vniuerſitatibus de damnis, & robarijs patratis in cuiuslibet territorio; Ex quibus conſtat,Vniuerſitates non ſolum poſſe cogi ad perſequutionem, ſed ad emendationem damni, quantũuis magni,licet non deliquerint,& Gramat.dec.67.facit longam diſputatiõé an Vniuerſitas vltra damnum fuiſſet obligata ad pœnam , & quanquam dicta Iura Regni non ſint hodie in vſu, hoc factum fuit ex concordia: nam Rex in vnaquaque Prouincia tenet Barricellum cum 50.militibus, quem Capi-
51 taneum Campaneæ vocat, D.Tap.tit. de Capit.Camp.fol.369. qui diſcurrũt Prouinciã purgando, & quælibet Vniuerſitas pro ſumptu talium ſoluit quid annuum pro quolibet foculari,vt notat Cara.ritu fin.vnde videtur,Vniuerſitates poſſe cogi, dic, quod ſimpliciter
52 prima opinio eſt vera,quod onus non ſit Vniuerſitatum ; verumtamen quia teſte quotidiana experientia, Ciues ſi non omnes , maior ſaltem pars occultant,& receptant iſtos bannitos,& non eſſent latrones,ſi non eſſent receptatores fouentes,ideò videtur licitum prægrauare Vniuerſitates loci, Nec appareat durum,cum Vniuerſitas non deliquerit, quia ob culpam aliquorum Prouincialium poteſt deſtrui tota Prouin-
53 cia, Bar. l aut facta ff.de pœnis, & ob culpam aliquorũ poteſt deſtrui totum Collegium l.iure prouiſum C.de fabricenſ.lib.12.Clar.q.86 Couarr.var.reſ. c.8.lib.2.D.de Ponte in ſuo tract.f.34. Hinc Magnates Terræ ſi id aduertere voluiſſent tantam pauperiem abſtuliſſent,proindè audiui, & vidi per maio-
54 res Magiſtratus magis fuiſſe grauatos in hoſpitando milites miſſos ad pęnam in Terras talium foriudicatorum,& ex prædictis rationibus potentiores,& ditiores potenter grauabuntur? Hinc iuſtè per Comitem Oliuares Proregem nemini ſecundum fuit edita Pragm. vt conſanguinei bannitorum tenerentur
55 de robarijs,nam ipſi conſcij, & occultatores talium præſumuntur, quod fuit emanatum ex iuris fonte c.2.de delic. pueror.Bar.d.l.iure prouiſum, Bal.l.1. C.ne filius pro patre,Adde Vaſq.contro.illuſt.32.nu 16. Petr.de pot.Princ. f.196.nu.37.Maſtril.lib.3.c.4.nu. 108. & exinde non mirum , ſi diſpoſitiones

di-

Digitized by Google

diriguntur Vniuerſitatibus,cum ſi non peccent in committendo,verè in omittendo valde errant, & ſic infra tit. de proſequ.malefact.prag.1.ſtatutum eſt, quod vbi adeſt ſuſpitio bannitorum,
56 Vniuerſitates debent facere pulſare campanam, & territorium perquirere pro eorum captura,conuocando Ciues ad eorum perſequutionem,& ſic prouiſiones diriguntur Vniuerſitatibus, ſed non ſunt immunes Officiales, qui vti cultores iuſtitiæ ſimul debent accedere ad perſequutionem,vide D.de Pon. in ſuo tract.fol.150.nu.59.& nota vnũ ſingulare,quod licèt ad ſonum campanæ debeant omnes ciues accerſiri, tamen ſi officialis habeat ſufficientem partem,debet eſſe cõtentus, & non moleſtare cœteros omnes,quia non venerunt argum.eorum,quæ notat Franch.
57 dec.211.n.10.nouiſſimè Rou in pragma.1.de recep.malef.nu.18.niſi intelligeretur maxima turba latronum,tunc omnes tenerentur, vt fuit iudicatum inter Vniuerſitatem Caiuani,& Comitem Murconi, Actuario Figliola, quod licet Baro teneatur ſuis ſumptibus tenere familiam pro capiendis contumacibus,tamen in auxilium tenentur Ciues occurrere,ſi familia non poſſit ſola Io.Grand.tract. de bello exul. fol.101. Adde tamen,quod campana non debet ad arma pulſari, niſi in grauibus
58 delictis,alias non tenerentur ciues venire,nec poſſunt mulctari,vt deciſum pro Vniuerſitate Lauri,cum Marchione,Actuario Cioffo,nam multi proterui Officiales, vt habeant occaſionem extorquendi,ob minimum,quodquẽ delictum ſonare faciunt campanam, vt contrauenientes poſtea poſſint mulctare,Rou.tit. de perſequ.malefact.

Verum multæ expenſæ pertinent ad Vniuerſitates, quia reſpiciunt principaliter eorum commodum publicum, vel ſingulorum, licèt in conſequentiam
59 ſtent,ſub protectione iuſtitiæ,vti de cuſtodia Ciuitatis,vel Terræ, diurna, vel nocturna,ob periculum hoſtium, vel latronum: nam Vniuerſitates tenẽtur facere excubias earum ſumptu, & non Barones,Petr.de pot.Princ.fol.44. nu.38.Ann.ſing.63.Rip.tract.de peſte tit.de rem.ad vbert.nu.281.ſicq;in cuſtodia mercati,Frec.auct.44.de ſubſeſnam de ciuium periculo,& vita principaliter agitur,Capy.dec.27.Boer.dec. 212.Fran.Mar.dec. Delph.631.& Barones poterunt cogere ad prædicta fa-
60 cienda, prout reficere muros, vt in c. Regni 135. ac nouos ædificare, Anna Iunior conſ.72.nam ſunt munimina ciuium,Capy.ibi, qui decidit,mænia eſſe Ciuitatis,& non Principis,ſecus fortalitia,& caſtra,Frecc.auct.44.ſunt tamẽ ſub protectione Principis,& Baronum, Rip.benè in titu.de remed.ad conſeru. vber.qui loquitur de cuſtodibus portarum Ciuitatis, qui debent creari per
61 Vniuerſitates,& per Barones,tamen ſi non erant idonei, erit iuriſdictionis Baronum priuare,& caſtigare,Boe.deciſ.232.Gui.Pap.ſing.587.nam hoc reſpicit iuſtitiam,vt fuit deciſum in S.C. in prædictis inter Baronem,& Vniuerſitatem Lauri,Actuario Cioffo, Adde ſimiliter materiam hoſpitij,nam iuſſus Regius eſt hoſpitari l.2.C. de metat.li. 10.Maſtril.lib.3.c.10.nu.178. tamen
62 cartellę,& repartimentum militum ad Vniuerſitatem ſpectat,& non ad Barones,Capy.in inueſt.verſ. ad hoſpitiorũ in fine,& ipſi non poſſunt in hoc ſe intromittere de iure, licèt de facto iniqui non obſeruent,vt vidi,& ſic Mut.Surg. in addit.ad fratrem de Neap.illuſt.fol. 380.& an Syndicus ſolus poſſit cartel-
63 las componere,& diſpenſare Nouiſſimi ad Franch.dec.210.nu.97.verum ſi illi de regimine ad quos ſpectat, grauaret quemquam,qui de iure,vel priuilegio non deberet hoſpitari, Iudex loci iuſtitiam miniſtrabit.Multi enim excu-
64 ſantur ab hoc onere,vti milites grauis, vel leuis armaturæ l.fi.§.pæn.ff.de muner.& honor. Sed non cognati, & affines gaudere debent militis immunitate l.3.§.1.ff.eod. gaudent Neapolitani
65 orti,& oriundi ad inſtar Ciuium Romanorum l.1.C.de corpor.Vrb. Rom.

Digitized by Google

lib. 10. Item patres onuſti l. ſemper ff. de iure immunit. eximuntur mulieres vi-
66 duæ ratione honeſtatis. ſed non excu-
ſantur diuites à contributione l. 3. C. de munet. patrim. lib. 11. Eximuntur perſonæ miſerabiles quos Reg. Cam. immunes reſcribit, argumen. §. item ſi
67 propter paupertatem inſt. de excuſat. tut. vbi Doct. immunes ſunt mercatores, qui ad tempus reſidēt Luc. de Pen. rub. de milit. negot. lib. 10. excuſantur qui vacant pijs exercendo Zenodochia l. omnia C. de Epiſcop. item Doctores
68 de iure non tenentur hoſpitari, Viuius dec. 16 . Campan. cap. Regni 47. Menoch. de arbitr iud. caſu 379. ex l. medicos C. de profeſſ. tamen Reg. Cam. non admittit hanc opinionem, & teſtatur Carau. ritu 166. nu. 30. nam verum quod hoſpitantur, ſed contribuere debent ad munus hoſpitij, niſi in contrarium eſſet antiqua conſuetudo, vt ex Reg. Cam. accepimus traditiones. Adde Franch. dec. 310. Et per iſta ad laudem Sanctiſſimæ Trinitatis, ac Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, ac Diuæ Catharinæ, & omnium Sanctorum finem facio Commentarijs iſtarum Pragmaticarum, in quibus ſi quid benè dictum fuerit, totum ad gloriam ſit ipſorum, à quibus me adiutum certò ſcio: recipiant itaque ſtudioſi opus, & fauorabili cenſura legant, cum in humanis nil ex omne parte ſit perfectum. Die 4 Octobris feſto Beati Franciſci Confeſſoris Patris Seraphici Fratrū minorum mei Patroni 1619.

L A V S D E O.

SIN-

Digitized by Google

SINGVLARIA EXCERPTA EX MVLTIS LEGIBVS

Trium Librorum Codicis.

SVMMARIVM.

1 Donatio licet perficiatur nudo pacto, ius tamen nòn quæritur donatario, niſi translato dominio per traditionem.

2 *Traditio poſſeſſionis rei donatæ non retrotrahitur ad diem promiſſionis, & ſi interim hypotecetur creditori, illi ius quæritur ſuper re donata.*

3 *Creditor qui habet cauſam onerosam præfertur alij habenti cauſam lucratiuam licet anteriori, quod ſingulariter, & nouè explicatur.*

4 *Conſtitutum an operetur quando de iure actualis traditio requiritur.*

5 *Conſtitutum non operatur in concurſu creditoris tractantis de damno cum eo qui tractat de lucro.*

6 *Adminiſtrator* Vniuerſitatis *eſt obligatus infra annum exigere introitus illius, alias debitum efficitur proprium ipſius adminiſtratoris.*

7 *Succeſſor non tenetur exigere debita maturata tempore prædeceſſoris adminiſtratoris.*

8 Mora *adminiſtratoris in non exigendo debita, an & quando illum oneret, ſingulariter declaratur.*

9 *Creditor non debet eſſe rigoroſus in exigendo, ſed circumſpectus.*

10 *Adminiſtrator tenetur pecuniam exactam conſeruare in ſua ſpecie, nec poteſt mutuo dare ſub pœna.*

11 Pecunia *deſtinata, & aſſignata ad vnum vſum, non poteſt per Adminiſtratorem conuerti in alium.*

12 De*ſtinata ad vnum vſum, neque in alium æque bonum poteſt conuerti, ſolum in alium neceſſarium.*

13 Pragmatica Comitis *de Lemos de aſſignatione introituum Vniuerſitatum, declaratur notabiliter.*

14 *Agri conceſſi ad coloniam perpetuam non poſſunt auferri poſt aſſignationẽ à Baronibus.*

15 *Agrum ſi colonus ſuo tempore non colat, & ſterile, & incultum ſtare permittat poterit priuari.*

16 *Colonus ſi ceſſauerit à cultura per biennium, an dicatur in negligentia.*

17 *Alimenta qui præſtare tenetur, an ſolum victualia, ſed veſtes præſtare teneatur.*

18 *Veſtes duplicatas an quis dare debeat perſonæ cui alimenta debentur.*

19 *Vinum vetus vſquequò debeat præſtari alimentando, & quando vinum nouum.*

20 *Vinum non eſt dandum impuberibus, & ſi à tutore detur, non eſt in rationibus*

Digitized by Google

nibus admittendum.

21 *Animalibus morboſis, certa pars ſeparata territorij eſt aſſignanda, de qua ſub pœna cuſtodes exire debent ea.*

22 Paſcua an de iure poſſint diuidi inter Baronem, & vaſallos.

23 *Paſcua an pro rata animalium, vel ciuium ſint repartienda.*

24 *Pretium minus ordinario eſt taxandū pro ſeruitio fiſci, & extenditur hæc propoſitio ad multa.*

25 *Militibus in terris hoſpitantibus, cùr minus ordinario taxa pro victualibus illis repartitur.*

26 *Antiquior de collegio, vel regimine habet prærogatiuam conuocando collegas in occurrentijs.*

27 Proximior ſuccedit in locum Decani *impediti, vel mortui, quouſq; officium prouideatur.*

28 *Armare cohortes, & perſonarum cætus non licet ſine* Principis *licentia.*

29 *Expenſis fiſci claſſes militū ſunt creãdæ pro hoſtium, & latronum extirpatione, limitatur tamē hæc concluſio.*

30 *Expenſæ poſſunt indici terræ, vel* Pro*uinciæ, quorum cauſa oportet erogari in perſecutione latronum.*

31 *Barones non tenentur ad collectas pro feudalibus, ſed quid pro* burgenſati*cis, latè explicatur.*

32 *Collecta imponitur perſonæ pro rebus, & ſi perſona eſt immunis bona non poſſunt collectari.*

33 *Baro loco patris vaſallorum de iure reputatur, & an poſſit comparere pro vaſallis, declaratur.*

34 *Barones an poſſint punire* Nuntios Re*gios delinquentes in ſua terra extra cauſam officij, declaratur.*

35 *Barones tenentur reſiſtere cuilibet* Mi*niſtro etiam Regio, angarianti ſuos vaſallos vltra commiſſa.*

36 *Barones tenentur conſtituere Iudices ſecundarum cauſarum infra Prouinciam, & in locis conuicinis.*

37 *Baro tenetur proſpicere vtilitati vaſallorum, & quanto minus poterit eos grauare.*

38 *Vaſalli an poſſint reuocari ad locum originis, ſi aliò migrauerint.*

39 *Baro an teneatur reficere carceres criminales, & ciuiles, declaratur.*

40 *Carceres ciuiles an teneatur Vniuerſitas ſuo ſumptu erigere, vel Baronis.*

41 *Caſum fortuitum patiens naufragij, vel incurſus hoſtium, vel latronum an per ſolam informationem Iudicis loci probetur.*

42 *Socius debet certiorem facere ſocios de caſu damni et ſucceſſo infra annum, aliàs non erit audiendus.*

43 *Cautionem an ſint obligati omnes adminiſtratores accipere à conductoribus bonorum, explicatur.*

44 Debitor *ſi tractu temporis fiat non ſoluendo, quando Adminiſtratori ſit imputandum.*

45 *Ciuis nouiter allectus, vel qui domicilium conſtituit in aliquo loco, an teneatur ad contribuendum in debitis vniuerſalibus, declaratur.*

46 *Ciuis nobilis alicuius Ciuitatis, præfertur alij cuiuſuis nobili alterius terræ.*

47 *Ciuis poteſt aſſumere defenſionem Vniuerſitatis ſuæ patriæ, capita porrigere contra Baronem grauaminum.*

49 *Ciuis poteſt repetere expenſas quas ſoluit pro Vniuerſitate in defendenda eam.*

50 *Collectas ſoluere tenetur quis vbi domicilium habet, & non vbi bona extant.*

51 *Collectari non poteſt quis niſi in vno loco, & non duplici onere grauari.*

52 *Collegium vnitum repræſentat vnum corpus, & omnia membra eandem retinent dignitatem.*

53 *Maior, & minor quis poteſt eſſe eodem tempore reſpectu diuerſo.*

54 *Colonus partiarius tenetur ad collectas pro ſua rata, ſed conductor non eſt obligatus ad onera, vt latè declaratur.*

55 *Colonus, vel conductor, an teneatur ſoluere ſalarium Domino, ſi adeſt lis ſuper re.*

56 *Pecuniam otioſam poteſt Iudex nomine*

ne

ne victoris ordinare, vt ponatur in tempera.

57 *Mandatum factum debitori per Iudicē ne ſoluat ſuo creditori, an illum excuſat ſi non faciat depoſitum.*

58 *Conductores fiſcalium, an conſequantur priuilegia fiſco competentia, latè declaratur.*

59 *Cognitio poteſt concedi impropria cauſa in liquidis.*

60 *Conſules artium poſſunt nominari à Collegijs, ſed ſine auctoritate Principis non poſſunt exercere miniſterium.*

61 *Conſuetudo praua quando excuſet à dolo, & pœna, declaratur.*

62 *Conſuetudo non poteſt dici, ſi non vniformiter fuerit ſeruata.*

63 *Conſuetudo liquida contra ius, dicitur corruptela, & eſt extirpanda.*

64 *Creditor non exigens in tempore ſpecies ſibi debitas, an poſſit petere pretium quanti plurimi.*

65 *Malitia creditoris non debet ei patrocinari.*

66 *Grauamen officialis an noceat Baroni, declaratur.*

67 *Cuſtodes paſſuum, & gabellarum, viſa fide nō poſſunt ſcrutari bona, quæ portantur.*

68 *Cuſtodes territorij, ſine licentia ſuperioris, an poſſint eligi, & illi an poſſint damnum inferentes carcerare, declaratur.*

69 *Intereſſe ſecundarium habens, an debeat audiri.*

70 *Perſonæ quæ locant operas ſuas, an poſſint cogi ad onera publica.*

71 *Barones non poſſunt iniungere ſeruitia perſonis quæ locauerunt alijs operas.*

72 *Creditor ſi amiſerit cautionem, & eã non poterit reddere debitori, qualiter conſulatur.*

73 *Debitor fiſcalis non liberatur ex ſola receptione apodiſſæ facta à Caſcerio ſi non ſit annotata, & regiſtrata in libro Camerarij.*

74 *Debitum illiquidum non poteſt peti etiam præſtita cautione in caſu ſuccumbentiæ etiam fauore fiſci.*

75 *Debitores plures fiſci non obligantur inſolidum de iure Authent. contra mentem multorum Doct.*

76 *Debitor Vniuerſitatis ex cauſa adminiſtrationis non poteſt ad honores aſſumi, ſecus ex alia cauſa.*

77 *Decuriones à quibus muneribus tempore officij poſſint eſſe immunes.*

78 *Poſſeſſionem ſuam quis etiam armata manu poterit defendere, et ſic cauſam honoris.*

79 *Attentatum de facto, de facto poteſt euelli.*

80 *Defenſionis facultas non poteſt à Principe auferri, niſi ea quæ ſunt iuris poſitiui, limitatur tamen.*

81 *Procedi quando poſſit ad horas contra inquiſitum.*

82 *Appellatio cur prohiberi poteſt.*

83 *Reus an poſſit in triremibus detinerî loco carceris, quouſq; cauſa terminetur, declaratur.*

84 *Dignitates non debent concedi perſonis humilibus natalibus nati, ſic & tituli, quod ſingulariter explicatur.*

85 *Dignitatem cum præcedentia ad alios antea creatos in ſimili officio an Princeps concedere poſſit.*

86 *Fortuna magis quam virtus officia, & dignitates confert.*

87 *Dignitatem præheminentem habens, an liberetur ab ordinaria poteſtate.*

88 *Officialis primæ inſtantiæ an poſſit punire Iudicem ſecundarum cauſarum qui eſt maior illo.*

89 *Domus ad habitandum an debeant ab Vniuerſitate officialibus concedi.*

90 *Donans exemptis perſonis in fraudem collectarum poſſunt priuari bonis donatis.*

91 *Fraus donationis ex quibus arguatur.*

92 *Duella an pœna mortis puniantur hodie non obſtante Reg. Pragm.*

93 *Pœna ſolita imponi eſt attendenda.*

94 *Foriudicari quis non poteſt in Regno, niſi vbi venit imponenda pœna mortis naturalis, & non ciuilis, non obſtante conſt. Regni.*

95 *Fortalitia quæ tenent Barones an poſſint ꝑ Principem reuocari, vel in illis*

Digitized by Google

lis cuſtodes ponere.

96 *Præferri debent cæteris paribus illi qui habent plures filios.*

97 Laudemium *vbi ſoluitur non requiritur aſſenſus in venditione rei emphiteotica.*

98 *Vacare debet anno qui habuit onus adminiſtrationis, vt poſſit rationes reddere.*

99 *Expenſas* Vniuerſitates *poſſunt facere pro cauſa honoris, pietatis, recreationis publicæ.*

100 *Strenam quam* Vniuerſitates *Kalendis Ianuarij præſtant Baronibus, an ſit illicita, nouiter explicatur.*

101 *Actus voluntatis, & facultatis à principio poſſunt in obligationem conuerti ex præſumptionibus.*

102 *Expenſæ pertinentes ad iuſtitia adminiſtrationem ſpectant ad fiſcum, qua vero ad Vniuerſitates, declaratur.*

103 *Exactores, & Perceptores exigentes vltra debitum eis aſſignatum qualiter puniantur.*

104 *Exemptus à iuriſdictione ordinarij ex priuilegio, intelligitur in ciuilibus, nō in criminalibus.*

105 *Ciues non tenentur regulariter pro debito Vniuerſitatis, niſi ſint obligati.*

106 *Ciues tenentur pro rata, niſi inſolidū eſſent obligati à* Concilio.

107 *Ciues ſucceſſores tenentur ſe obligare pro debitis vniuerſalibus prædeceſſorum.*

108 Peralta *de cognatione Authoris laudatur.*

109 *Exteri tempore penuria poſſunt expelli.*

110 *Filij nocent facta ſuorum maiorum, vt de eis non ſit confidendum.*

111 *Filij debent præferri alijs in officijs vendibilibus.*

112 *Filij in dignitate graui poſiti an liberentur à patria poteſtate.*

113 Primipilatus *officium, & eius priuilegia non poſſe adaptari ad officiales* Regni, *declaratur.*

114 Pecunia *ſoluta poſterioribus creditoribus quando fiſcus, vel priuatus poſ-ſit concedere, declaratur.*

115 *Fiſcus ante diem non poteſt cogere debitores ad ſoluendum, limitatur notabiliter.*

116 *Fiſcus quando non ei ſuppetunt redditus* Regni, *an vrgente neceſſitate poſſit differre ſolutiones illis quibus debet, & quid in conceſſis ex cauſa donationis.*

117 *Fiſco an quaratur ius per accuſationem, vel litis conteſtationem, vel per ſententiam.*

118 *Fiſcales functiones an ſoluere teneatur caput* Regni, *notatur.*

119 *Fraus præſumitur ex inuſitata via quam quis facit.*

120 *Fraudans gabellas, & collectas qualiter puniatur.*

121 *Fraudem committere non dicitur gabella qui viam inſolitam facit ex iuſta cauſa.*

122 *Victualia publica qualiter à conſeruatoribus ſint conſeruanda, explicatur, & negligentia qualiter puniatur.*

123 *Ciues poſſunt cogi ad emenda victualia publica, quæ ſuperant.*

124 *Miſcere victualia bona cum prauis, quando liceat.*

125 *Augmentum ſolitum reperiri in victualibus quantum ſit taxatum, & an teneantur ad id conſeruatores.*

126 *Fundus induſtria coloni factus fructuoſus non poteſt ex quauis cauſa à poſſeſſore auocari.*

126 *Homines tumultuoſi, & ſeditioſi poſſunt ad ſupplicationem a* Principe *de eorum patria exterrari.*

128 *Perſona leproſa, infecta, & morbo cōtagioſo affecta poſſunt expelli.*

129 *Honor debetur officialibus, in ſedendo loquendo, & cæteris, & non honorantes, qualiter ſunt puniendi.*

130 *Hoſpitantes terra poſſunt à conuicinis petere ſubuentionem.*

131 *Camera reſeruata non ſunt immunes à contribuendo.*

132 *Onera prout magis expedit, & minui poſſunt ſunt imponenda, quod ſingulariter ampliatur.*

133

133 *Hoſpitia an debeant præſtari officialibus iter facientibus per Vniuerſitatem, declaratur.*

134 *Vniuerſitates tenentur habere curiã vt in terra adſint hoſpitia pro exteris, & victualia in foro.*

135 *Immunis à iure, vel priuilegio ab oneribus, & collectis, non erit exẽptus ab oneribus indictis ab Vniuerſitate pro communi commoditate.*

136 *Forenſes collectantur pro oneribus poſitis, ſi de illis participant.*

137 *Immunitate à Principe conceſſa intelligitur pro extraordinarijs muneribus de iure, ſecus de conſuetudine.*

137 Immunitatis *ius an perdat quis, ſibi praiudicando aliqua vice.*

138 *Immunitatẽ an Vniuerſitas poſſit alicui concedere, explicatur.*

139 *Matricula non nocet illi, qui effugiẽdi cauſa onera eam accepit, & non deſeruit officio, & miniſterio iniuncto.*

140 *Contribuere tenentur omnes conuicini qui ſentiunt commoditatem pro expẽſis in faciendis pontibus, diuertendis aquis, & ſimilibus.*

141 *Inſignia Domini poſſunt portare famuli, & deuoti.*

141 Inquiſitionibus *arduis diligens inueſtigator eſt præponendus.*

143 Inuentarium *licet quis non teneatur facere de iure, vel ex præcepto teſtatoris, deſcriptionem autem denegare non poteſt.*

144 *Ius accreſcendi in contractibus, vel feudis an habeat locum, declaratur.*

145 Stipendium *pingue deberet præſtari officiali, & alÿ continuo laboranti in ſeruitio Principis, vt ſe, & ſuam familiam alat, ac poſteris ſubſtantiã relinquat.*

146 L*abor præmium expectare debet, & ideo militi, vel officiali ſenio confecto, vel graui morbo impedito ſtipendium debetur de iure.*

147 F*eida in fluminibus, & fontibus publicis, vel lina imponi non poſſunt.*

148 L*egati ad Regem non poſſunt mitti ſine licẽtia Proregis, nec ſine Conſilio.*

149 Stipendium *an debeatur impedito, ſi alius ſui loco ſubrogetur.*

150 O*fficiali ſuſpenſo, an ſalarium debeatur.*

151 L*icentia ſine præfinitione temporis data pro extrahendis victualibus, quando expirare intelligatur.*

152 L*ocans foreſtam ad paſcendum animalia, an intelligatur concedere vſũ aquæ, & lignandi.*

153 L*ocans corpus defenſe alicui, quando poſſit alia animalia fidare.*

154 *Conductor primus, quando ſecundo præferatur.*

155 *Locationes ſemper præſumuntur conceſſa cum præcedentibus pactis, & capitulis.*

156 L*ocationes paſcuorum Regiæ Dohanæ qualiter indemnes conſeruari debent ab omnibus.*

157 L*ocationes immediatè à Principe factæ non poſſunt reuocari, ſub prætextu quod alius faciat meliorem conditionem.*

158 L*ocationes à Miniſtris fiſcalibus factæ poſſunt retractari, ſi melior conditio afferatur.*

159 L*udi, & repræſentationes debent eſſe honeſta, aliàs prohiberi poſſunt.*

160 S*pectacula publica turbantes, qualiter puniri poterint, declaratur.*

161 *Matricula an faciat plenam probationem, latè explicatur à Doctoribus coacernatis.*

162 *Votum ſuum in Collegio, vel Concilio quis debeat præferre, dignior, vel ſenior, declaratur.*

163 *Menſuræ debent eſſe ſignatæ merco à* P*rincipe inducto, aliàs quis vti non debet.*

164 I*us ponderum, & menſurarum eſt de regalibus, & non venit in conceſſione generali facta Baroni.*

165 M*eretrices poſſunt expelli à conuicinis, & ſalarium Domus cuius damno cedat, notatur.*

166 M*iles ſi erit captus ab hoſtibus an ſtipendium interim ei debeatur.*

167 *Miles ſi erit abſens cum licentia, an ſalarium conſequi debeat.*

Digitized by Google

168 *Salarium debetur, licet quis non ſeruiat, ſi debeatur ratione meriti, & dignitatis.*

169 *Milites, & officiales Regis, non poſſunt alieno* Principi *ſine licentia ſeruire.*

170 Milites *ſtipendiati deſerentes vexillũ qualiter ſunt puniendi.*

171 *Militi exiſtenti in bello, nullus ſuperior poteſt dare licentiam, etiam per modicum tempus.*

172 *Perſonæ quando poſſint cogi ad militandum.*

173 *Milites dicti* del battaglione, *qua ratione cogi potuerunt.*

174 *Miles, vt gaudeat priuilegijs militaribus, an ſufficiat ſola Capitanei receptio.*

174 Deſtinatio *quando habeatur pro facto.*

176 *Militibus non tenetur Princeps dare victum, niſi quando ſunt in expeditione.*

177 *Princeps tenetur cuilibet coborti militum dare Medicum ſalutis animæ, & Medicum infirmitatibus corporis*

178 *Milites pedones non dicuntur nobiles vt equeſtres.*

179 *Militum cohortes non poſſunt diuidi ſine Principis permiſſu, nec vnus miles poteſt ad aliam transferri.*

180 *Armare gentes ſine licentia Principis non licet.*

181 *Mortuo Præfecto, ille interim locum defuncti tenebit qui illi eſt proximior in officio.*

182 *Officium maius qui exercuit, non tenetur ſubire minora, vel ſimilia.*

184 *Grauari poteſt immunis, ex cauſa publica vtilitatis.*

184 *Immunitas ceſſat, vbi quis contribuere debet ob commoditatem quã ſentit.*

185 *Muri, & reparia Vniuerſitatum, an ſine aſſenſu poſſint ædificari, et refici.*

186 *Mutuare tenentur ciues diuites Vniuerſitati, in neceſſitate.*

187 Onus *debet eſſe æquale, & ſine acceptatione perſonarum.*

188 Nauigans *tempore hyemali quando dicatur eſſe in culpa, explicatur.*

189 Neceſſitatis *tempore Princeps non tenetur ſeruare immunitatem conceſſam.*

190 Nobilis *ob delicta infamia furti, vel proditionis an poſſit puniri pœna quæ plebeis irrogatur, diſcutitur.*

191 *Adminiſtratores pecuniam otioſam tenentes an ad vſuras teneantur.*

192 *Adminiſtrator vtens pecunijs, qualiter teneatur.*

193 Nominans *perſonam inhabilem tunc tenetur de culpa, quando ſua nominatio ius tribuit.*

199 *Actus confirmanti tribuitur.*

195 Notarius Regis *nobilis dicitur, alij autem viles.*

196 Notarius *Principis an poſſit iuriſdictionis officium habere.*

197 Numeratio *foculariorum, ex qua cauſa introducta eſt.*

198 *Grauati in numeratione foculariorũ quando ſunt audiendi.*

199 Occaſio *prædandi, amputanda eſt à ſuperioribus, & dantur exempla.*

200 Occupatio *de facto, fiſco non eſt licita, etiam ſi ius liquidum erit.*

201 *Exceptio dominij quando obſtet ſpoliato.*

202 *Veſtes officialis debent eſſe honeſta, alias reprehendi grauiter poſſunt.*

203 *Officialis qui habuit illuſtrem dignitatem, etiam finito officio retinet prærogatiuam.*

204 *Officialis finito officio, non præfertur habenti officium in adminiſtratione.*

205 *Maior, & minor alio poteſt eſſe quis eodem tempore diuerſis reſpectibus.*

206 Officiales *paris iuriſdictionis, quando vnus præcedat alium, ponitur.*

207 Ordo *qualitatis, quando præcedat ordinem temporis.*

208 *Præcedere quando quis debeat alium in officio, notatur.*

209 *Tempus datæ, an attendatur in officio vel capta poſſeſſionis ad præcedendũ, & quid in titulis.*

210 *Officialis qui cum laude exercuit officium, qualiter ad maiora ſit promouendus.*

211 *Officium magnũ non debet quis exercere qui non adminiſtrauit minora.*

Digitized by Google

212 *Officialis approbatus quando poſſit reprobari.*

213 *Officialis qui pecunia obtinuit officiũ, poterit priuari.*

214 *Officialis perpetuus ſi non erit idoneus, qualiter honorificè ſit amouendus.*

215 *Auditores Prouinciarum, vel Iudices M.C. an iure ante biennium poſſint reuocari.*

216 *Conſuetudo reformando officiales vltra biennium an ſubſiſtat.*

217 *Officialis qui abeſt à Tribunali ad inſtantiam partis; an debeat potiri interim ſalario conſtituto à fiſco.*

218 *Subrogatus ſi erit aliquis in officio, ratione impedimenti illius qui habet officium, ſalarium quod in ſubrogato dabitur, an ſit excomputandum principali.*

219 *Officialis delinquens in officio non poteſt ad aliud promoueri, ſine expreſſa licentia Principis.*

220 *Officium aſſequi non poteſt quis ſi erit inquiſitus, & quid ſi erit abſolutus, & pendeat appellatio.*

221 *Officialis ab omnibus eſt honorandus, & qualiter puniatur non dare debitũ honorem.*

222 *Pacis compoſitores inter inimicos fuerunt de iure cogniti.*

223 *Pacem inire quis nõ cogitur, niſi aliud Principi placeat, ſed alij cogere non poterint.*

224 *Princeps poteſt cogere partes ad compromittendum.*

225 *Pater quando teneatur pro mala adminiſtratione officij geſti à filio, adnotatur.*

226 *Pecunia tanti ponderis debet eſſe in maſſa, quantum in forma.*

227 *Pœna à ſtatuto impoſita, quando fiſco, vel parti ſit applicanda, diſtinguitur.*

228 *Parti prius eſt ſatisfaciendum, & poſtea fiſco.*

229 *Pœna ex cauſa poteſt irrogari conſanguineis delinquentis.*

230 *Filius poteſt carcerari pro patre.*

231 *Approbatus ad aliquod officium, vel miniſterium, an plenè probet deponẽs in pertinentibus ad officium.*

232 *Perceptores Regis teneantur ante diem denunciare Vniuerſitatibus ſolutionem exigendam.*

233 *Fiſci exactores cum æquitate debitores cogere debent.*

234 *Perceptores quolibet menſe debent mittere bilancia ad Regiam Cameram.*

235 *Perceptores differentes mittere pecunias ad Reg. Theſaurarium qualiter teneantur.*

236 *Perſonæ Illuſtres, Officiales maiores non poſſunt citari ad informandum ſine Proregis licentia.*

237 *Titulati quibus prærogatiuis gaudeant.*

238 *Poſſeſſor rei hypothecatæ, an teneatur totum debitum ſoluere, vel rei æſtimationem.*

239 *Melioratio quæ euenit ratione temporis, cuius lucro cedat.*

240 *Immunes ſunt à vectigalibus, & gabellis portantes victualia ad loca Metropolitana pro abundantia Regni.*

241 *Portulani an ſine licentia Proregis poſſint dare licentiam extrahendi bona.*

242 *Pretium legitimum fructuum, non debet arbitrari ex æſtimatione vnius anni, ſed trium præcedentium.*

243 *Fructuum perceptio, & quantitas nõ vnius anni, ſed plurium eſt conſideranda pro arbitranda collectione ipſorum ex re.*

244 *Annus pro biennio, & quinquennio, ponitur in fructibus æſtimandis.*

245 *Principis intereſt bona priuatorum non dilapidari.*

246 *Princeps poteſt ordinare moderationẽ in veſtibus, in ſeruientibus, in carrocijs, & reliquis.*

247 *Salarium laboratorum in maſſarijs poteſt moderari.*

248 *Princeps per viam legis generalis poteſt priuatis præiudicare.*

249 *Princeps ex cauſa quando poſſit gratias, & demania reuocare.*

250 *Principi non poteſt gratiam facere vaſallis Baronum.*

251 *Princeps poteſt diuidere, & vnire Prouincias.*

252 *Princeps ſolus poteſt comminare pœnam indignationis, & reſcribere pro quanto habent caram gratiam] noſtram.*

253 P*œna comminata indignationis Regiæ vſquequò extendi poterit.*

254 *Confeſſio* P*rocuratoris, vel alterius Adminiſtratoris quando noceat principali, diſtinguitur.*

255 *Procurator cum libera quando poſſit confitendo præiudicare principali.*

256 R*ationes ſemel datæ, & ſaldatæ quando reuideri poſſint, plures limitationes notantur.*

257 *Error calculi non ſemper dat cauſam reuiſionis.*

258 O*fficialis ſindicatus, & liberatus an poſſit ex reſcripto Principis iterum ſindicari.*

259 R*ationum libri ſi fuerint lacerati, vel conſignati ab Adminiſtratore non poterit iterum inquietari, ſi non reperiantur.*

260 R*ationes prius reddere debet qui adminiſtrauit, licet alij inſolidum ſint obligati, limita ſi gerens fuerit mortuus.*

261 *Rationes priuatorum ſignificatæ quādo habeant executionem paratam, & an per appellationem ſuperſederi debeat in exequendo.*

262 P*artita de introitu ſuperantes exitū exequi recta via poſſunt.*

263 S*alaria ſine* P*rincipis licentia Vniuerſitates ſtatuere non poſſunt.*

264 S*yndicus ſine ordine Decurionum ſoluere non poteſt etiam legitimis creditoribus, limitatur in paruis partitis, & quanta debeat eſſe quantitas, vt ei credendum ſit.*

265 *Salaria plura an quis poſſit percipere, ſi diuerſa officia teneat, notatur.*

266 O*fficialis perpetuus an poſſit plura ſalaria tenere.*

267 *Secretarij Regis an poſſint ſedere in Tribunalibus, diſtinguitur.*

268 *Senectus quæ priuilegia teneat, notatur.*

269 *Seruitia ſunt iniungenda ſolitis, & in defectum habilibus.*

270 *Seruitia ſecundum qualitatem perſonarum ſunt iniungenda.*

271 *Seruitia qualiter cum temperamento ſint iniungenda, pulchrè declaratur.*

272 *Animalia vltra dietam non ſunt à fiſco ad ſeruitia trahenda, ſi alia reperiri poterint.*

273 *Seruientes vnius Tribunalis poſſunt ſine alia licentia alijs inſeruire in eorum officio.*

274 *Seruientes Curiæ quis debeat creare Baro, vel Vniuerſitas, notatur.*

275 S*igilli exactio à Baronibus an ſit præter, vel contra ius, notatur.*

276 *Signa quando arguant dominium, vide ampliationes, & limitationes.*

277 S*olutio per tertias in cenſu ad formā Pragmaticæ an ſit vſuraria.*

278 P*actū, vt non ſoluendo cenſuarius per duas tertias poſſit ſors repeti, an valeat.*

289 S*olutio trium annorum præcedentiū quando arguat ſatisfactionem præteritorum ponuntur limitationes.*

280 *Vniuerſitates an poſſint inter ciues pœnam imponere, ne bona immobilia alienigenis vendantur.*

281 S*tudia generalia nulla Vniuerſitas poteſt erigere, nec Lectores Cathedrā aſcendere ſub pœna.*

282 S*tudentes quanto tempore debeāt ſtudere, & qualiter examinari.*

283 *Subſtituere quis in officio quando poſſit, notatur.*

284 *Subſtitutus cum licentia* P*rincipis nō releuat ſubſtituentem, vt non teneatur de mala electione.*

285 P*rorex an poſſit ſibi ſubſtitutum facere in caſu abſentiæ.*

286 *Subhaſtationes in venditione, & locatione bonorum fiſci, Vniuerſitatis, & pupillorum, an ſint de eſſentia.*

287 S*upernumerarij ſine* P*rincipis licentia in Tribunalibus, ſine cauſa creari non poſſunt.*

288

288 *Marcus Antonius Ruſſinus Aduocatus Prouinciæ Calabriæ vltra, & nunc Iudex criminalis laudatur.*
289 *Texi non poſſunt drappi ſerici, vel au rei ſine Principis licentia.*
290 *Titulati qui emunt titulos, an gaudeant eorum prærogatiuis.*
291 *Titulati refutato officio, an gaudeant nomine, & prærogatiua.*
292 *Tituli dignitatum, poſſunt commutari de vna terra in aliam.*
293 *Princeps an poſſit dignitatem conferre cum prioritate temporis.*
264 *D. Petrus Vrſinus Princeps Salofræ, laudatur.*
295 *Vacare quis debet officio, & miniſterio ſuæ conditionis.*
296 *Tutor debet ſequi conditionem patris pupillorum.*
298 *Vendere quis, vel emere nemo cogitur quacumq; ſit præditus poteſtate.*
298 *Vendere nõ cogitur quis vltra vſum.*
299 *Venatio terrarum omni loco eſt licita & capientes eas poſſunt ab Vniuerſitatibus petere remunerationem.*
300 *Venire contra factum ſuum proprium quando liceat notatur, & an teneatur de euictione.*
301 *Hæres an poſſit impugnare factum defuncti nullum.*
302 *Princeps an poſſit ipſe curam accipere de victualibus, & abundantia, vel ſpectet ad Proceres Regni.*
303 *Viſitationes, & generales inquiſitiones ſunt de iure prohibitæ.*
304 *Viſitantur Officiales perpetui, & materia viſitandi notatur.*
305 *Vniuerſitates non habent de iure tacitam hypothecam in bonis Adminiſtratorum, actio vero perſonalis eſt priuilegiata.*
306 *Barones an habeant tacitam hypothecam in bonis Adminiſtratorum.*
387 *Barones an ſubrogentur ad priuilegia fiſci, ſingulariter notatur.*
308 *Vniuerſitates an poſſint collectas imponere ſine aſſenſu, & quid in gabellis, ponitur differentia.*
309 *Vniuerſitas non poteſt remictere debitum ſignificatis, niſi eſſent in magna neceſſitate.*
310 *Vſuræ poſſunt relaxari per Decuriones ex cauſa;*
311 *Vniuerſitas non poteſt litem captam renunciare ſine decreto.*
312 *Vſura vſurarum, & lucrum ex lucro non debetur.*
313 *Vſuræ an ſtatim currant in beneficiũ fiſci.*
314 *Vſus alij conceſſus ſuper territorio, & communitas contracta poteſt diſſolui ſi nõ ſufficiat commoditas principali.*
315 *Præſcriptio immemorabilis non tollit quin communio ex cauſa non poſſit diſſolui.*
316 *Paſcua qualiter debeant diuidi pro numero animalium, vel quantitate ciuium, aut territorij qualitate.*

LECTOR ſi animaduertas in ſupraſcriptis Commentarijs de Baronibus multas quæſtiones diffiniuimus ex legibus trium librorum Codicis, vbi multa Iuris arcana ſunt recondita. Aliaq; iura notabilia quæ paſſim ex eo C. ſtudendo obſeruaui, & ſingularibus Additionibus exaraui, breui Compendio hic poſtremò tibi adnotaui. Quæ & ſi verſatis viris noua nõ erint, alijs non minus vtilia, quàm curioſa eſſe mihi perſuadeo.

SINGVLARE PRIMVM.

ADminiſtrator bonorum fiſcalium, vel priuatorũ ſi priuſquam dictũ onus ſuſceperit, & bona ſua hypothecauerit donationem alicuius rei ſincera fide cuiquam fecerit, ſi deindè finita adminiſtratione debitor reperiatur Fiſco, vel alteri perſonæ, cuius negotia geſſerit, iſti non poterint creditũ ſuum proſequi, ſuper ea re donata ante

Digitized by Google

te obligationem ab Adminiſtratore cō
tractam,ſic tex.in l. 1.titu. 1.C.de iur.
fiſc.lib.10. Tu autem intellige proce-
dere hanc propoſitionem ſi res fuerit
tradita tempore donationis: nam licet
donatio nudo pacto perfecta dicatur,
l.ſi quis argentum §.fin. C.de donati.
tamen dominium non transfertur, niſi
facta traditione,vel conceſſa poſſeſſio-
ne,& quouſq; in donatarium non trāſ-
1 feratur reſtat ſemper in dominio donā-
tis,& ideo ſi bona ſua interim obliga-
uerit alicui creditori, illi quæritur ius
hypothecæ ſuper re donata,& non tra
dita,& in concurſu iſtius creditoris cū
donatario potior erit cauſa creditoris,
ſic induit glo. in d.l.verbo perfectam,
quam ſequuntur omnes Doct. Quam
concluſionem amplia, vt procedat ēt
ſi donans rem poſteà tradidiſſet, nam
quia illa erat affecta onere hypothecæ
ante traditionem,poſſeſſio poſteà tradi
2 ta non retrotrahitur ad diem donatio-
nis,tex.eſt inſignis in l.ſi.§.lucius ff.de
don.Amplia ēt ſingulariter,vt dicta cō
cluſio vendicet ſibi locū, adhuc ſi do-
nans pro obſeruantia donationis obli-
gaſſet donatario oīa ſua bona,vel rem
ipſam donatā: nā ſi eam non tradide-
rit,& deindè debita contraxerit,cū hy
potheca,creditor quāuis poſterior in
tpe præfertur donatario ex alia iuris
ſuppoſitione,quia qñ concurrit hypo-
theca adiecta cauſæ onerosæ, & alia
hypotheca contracta rōne tituli lucra
tiui,re donata non tradita,& ſic domi
nio non abdicato à donante præfertur
3 ſecundus, qui tractat de dāno, Cumq;
hypotheca adiecta donationi, vti ac-
ceſſoria non alterat, neq; efficaciorem
faciat ſubſtantiā contractus; dum .n.
principalis obligatio lucratiua non ha-
bet efficaciā præcedendi onerosā,neq;
hypotheca acceſſoria poterit natura
alterare,Bar.in d.§.lucius &l.inter eos
§.is quoq; ff.de re iud.ac Gutti.latè, &
ſubtiliter tract.de iuram.p.3. c. 15.nu.
20. qui ſic in Tribunalibus obtinuiſſe
refert,aſſerendo hoc eſſe aſſumptum
nouū,& ego adduco Mant.de cōtract.
lib.11.tit.22.n.13. Capy.dec.78.n.7.
Molin.de contract.diſp.413.n.12.licet
Felic.de cenſib.tit.qui pot.in pig in fi.
contrariū ſentiat,tñ ſine auctoritate lo
quitur non reſoluendo, nec reſpondē-
do iuribus per Gutt.adductis. Sed qd
4 ſi aderit conſtitutū in contractu dona-
tionis,cuius vigore de iure tranſlatam
fingitur eſſe poſſeſſionē in cōſtitutariū
an habeant locū ſupradicta,Poſſet etiā
dici,vt fuit in pręcedenti reſponſum,ꝙ
ſi hypothecavti acceſſoria non alterat
naturā,& iuris diſpoſitionē,ſic & con-
ſtitutū,ꝙ eſt acceſſoriū ad contractum,
& ꝙ fictio poſſeſſionis tranſlata nō ope
retur,hoc caſu re verè non tradita,dū
requiratur actualis traditio in cauſa
lucratiua,vt præferatur onerosæ, ſic in
ſimili Vrſil. dec. 275. nā vbi quid re-
quiritur in caſu vero nō pōt adimpleri
fictè,D.Reg.Valen.cōſ.68. n.45.Molf.
p.10.tit.de inſtru.c.4. cū ſeq.Itē conſti
tutū vti fictitiū non operatur aduerſus
creditorē tractantē de dāno,Gui.Pap.
dec.101.Quæ omia noua ſunt,& ſingu
laria ad intellectum d.l.1. ſed in occur
renti conſidera.

2

Adminiſtratores bonorū Vniuerſita
tis,infra circulū anni tenentur exigere
introitus,& nomina debitorum, quorū
ceſſit,& venit dies,alias de ſuo tenen-
tur,&liq̃dè ſignificari poterint,ad tex.
in l. miſſi opinatores C. de exact.trib.
lib.10.Vndè orta eſt prag.5.§.4.tit.de
admin.Vniuer. Ex inde non ſat erit,ad
6 miniſtratione finita ſucceſſori aſſigna-
re inſtrumenta crediti, quia non tene-
tur ſucceſſor ſuſcipere onus exactionis
maturatæ tempore prædeceſſoris, cum
elapſo anno debitū efficiatur particu-
lare Adminiſtrantis, Rebuff.in d.l.nu.
Guid.Pap.dec.87. Adeo quod Bart.in
7 d.l. fuit opinionis,quod finito tempore
officij,non habeat Syndicus priuilegiū
executiuè agendi,contra debitores V-
niuerſitatis, quia effecti ſunt finito an-
no debitores ipſius Adminiſtratoris,li-
cet alij cōtrariū ſenſerint,vt refert Mō
tanar.in prag.5.§.10.tit.de adm.Vniu.
& pro-

& proindè mora Adminiſtratoris ei nocet ſi debitores efficiantur ſoluendo l. pen.C.de canon. largit.lib.11. ibi [Si minus fuerit procuratum pœna deſignati nouerint eſſe plectendos] Garſia de expenſ.cap.20 num.16. Bouad. lib.5.Polit.cap.4.num 79.Intellige ta-
8 men hoc,quando mora,& negligentia fuerit magna: nam ſi forte Adminiſtrator benigne eligerit cum debitore, & interim caſu ille decoquat,periculū non debet ſibi imputari, ex tex in l.1. C.de commer.& mercat.& l.ſi bene ff.de vſur.ibi (non acerbum exactorem neq; contumelioſum, ſed moderatum,
9 cum efficacia benignum,& humanum) Quod Iudicis arbitrio relinquetur conſiderandum ſi debitum erat liquidum, ſi præuideri poterat debitoris lapſus, vt benè Mascard.concluſ.625. Eſcob. de ratioc.c.19.nu 30.cum ſeq.

3.

Adminiſtratores Fiſci,vel Vniuerſitatis tenentur pecuniam exactam,in ſua ſpecie conſeruare l. 1.C.de canon. largit.lib.10. Franc.Marc.dec.101. p.2.
10 & non poſſunt mutuo dari ſub pœna, l.fin.C.de his qui,ex publ. rat libr.10. l.1.C. de his quæ ex publ coll. neque pecuniam deſtinatam ad vnum vſum poterint conuertere in alium, ſine ſuperioris licentia l hac lege C.de aquæ duct.lib.11 etiā ſi opus eſſet æquè vti-
11 le.Inde ex prag.nouiſſima tit.de commiſſ. fuit data norma Adminiſtratoribus Vniuerſitatum,vt in principio anni introitus repartiantur, & aſſignentur particulariter creditoribus, Qua aſſignatione facta non debeant Sindici ſe intromittere , vtendo pecuniis aſſignatis,ſub pœna triremium.Limita ta-
12 men niſi magna neceſſitas eueniret, tamē poſſe illos de regimine Vniuerſitatis vti pecunia deſtinata,ex tex. notabili,in.eg vnica C de expenſ.ludor. Auend.cap.24.par.2.num.1.de exeq. mand.Cabal.caſ.100 Per quæ iura dū quidam Syndicus,ad querelam fuiſſet inquiſitus, quod propter neceſſitatem Militum hoſpitantium, in ea terra exigiſſet pecuniam aſſignatam creditoribus,& Baro rigidè proceſſiſſet ſeruan-
13 do dict.Regiam Pragmaticam, eum defendi,quod impunè illi licuit,propter dictam neceſſitatem,& habito recurſu ad Collaterale Conſilium fuerunt obtentę prouiſiones,vt non moleſtaretur. Et proindè deſtinata ad vnum vſum non poſſunt conuerti in alium ęque ſimilem,ſecus in opus neceſſitatis,Garſ. de expenſ.c.21.n.24.

4.

Agri conceſſi à Principe , vel ſuis feudatarijs ad coloniam perpetuam, in locis vbi ſolitum eſt fieri tales conceſſiones non poſſunt auferri à poſſeſſoribus,licet maior penſio offeratur l.ſi qui C.de fund.patr. lib. 10. & proindè
14 in facto dixi,iniuſtam eſſe vexationem cuiuſdam Baronis qui territoria reddititia feudo,ad libitum reuocabat.Solū licet auferre à poſſeſſoribus territoria, ſi coloni eſſent negligentes in cultura tunc enim fauore culturæ,& damni,q Baroni euenit ex incuria poſſeſſoris priuare eos poterit l.qui agros la ſeconda C.de omn agr. deſer lib.12. Et negligens dicetur ſi ceſſauerit in cultura p biennium,vt ex d.tex.ſumitur, & in
15 terminis Gamm.dec.330.licet in hoc puto eſſe habendam rationem qualitatis territorij quia adeò infertile, & tenue poteſt eſſe, quod intereſt otioſū tenere multo tempore,vt vberiores fructus poſteà producat, quando colitur. Ioſeph Lud.dec.Peruſ.14.Eſcob.de ratioc.par.2. cap.fin.nu.9. & ita temperandam eſſe præfatam concluſionem reſpondi,& vide Menoch. tract.recup. remed.13.nu 76. Et propterea colonus
16 licet ceſſauerit de facto non poterit ſpoliari,ſed audiri ante ſententiam declaratoriam commiſſi,vt probat d.l.qui agros.

5.

Alimenta,qui pręſtare tenetur ex le-
17 ge,vel teſtatoris præcepto, non ſolum victui neceſſaria,circa potum,& cibum dare tenetur, ſed etiam veſtes, probat tex.in l.1.C.de milit.veſt.lib.11.ex quo

etiam habetur, quod à Kalend. Septẽbris debent præſtari veſtes hyemales, & à Kalendis Aprilis veſtes æſtiuæ, attenta qualitate perſonarum l. fortiſſimis eodem tit. Et antiqua fuit controuerſia an veſtes duplicatæ, & prætioſæ
18 poſſint iure peti, maximè ſi ſit perſona nobilis, cui alimenta debẽtur, Imol. Rip. & alij in rub. ff. ſolur. matr. dicunt, quod non, quia non pertinet ad vitam hæc ſuperfluitas, Alex. verò ibi, & alij quos congerit Surd. de alim. tit. 4. q. 2. nu. 29. aſſerunt eſſe commuuem, quod ſi qualitas perſonæ exigat, vt ſic honorificè, neceſſaria hæc dicuntur. Similiter, & vinũ vetus, vſq; ad menſem Nouembris; & deindè nouum, pro potu
19 dari inquit tex. in l. iubemus C. de erogat. milit. anno. lib. 12. ſed limitatur ſi qualitas perſonæ requirat, vt non poſſit bibere vinum nouum ſic tempeſtiuè. Et è contra ſi qualitas perſonæ exigat, nec nouum, nec vetus dari debet, vti pupillis, quibus aqua, & non vinum præſtandum eſſe ait glo. in l. qui filium
20 ff. de alim. pup. præſt. Indè in rationibus Tutorum expenſæ circam vinum impuberibus datum non erint iure admiĉtendæ Eſcob. de ratioc. cap. 22. in fine.

6.

Animalibus morboſis exiſtentibus,
21 in territorio tenentur Decuriones ſeparatum locum deſtinare pro illis, & pænale mandatum à Iudice eſt imponendum Dominis, & cuſtodibus, ne metas territorij circumſcriptas excedant tex. eſt in l. 2. C. de paſc. publ. lib. 11. ibi [vt ſine læſione prouincialium paſtui conſolatur.] Indè percipitur, ex eo tex. quod ob neceſſitatem, incommoditatem, & ſimilem cauſam, paſcua
22 inter Ciues, & Baronem diuidi poſſũt vt animalium paſtui conſulatur. Idem ſolet peti inter Vniuerſitates habẽtes communionem, vt territoria diuidantur, ſed qualiter diuiſionis partes ſint faciendæ, ſtat difficultas, dixi prag. 11. & nunc addenda duxi, quod valdè fuit dubitatum, an pro numero animalium, vel quantitatis territoriorũ facienda
23 ſit computatio, vt ei qui plus habet territorij, maior pars paſcuorum ſit aſſignanda, vel diuiſio ſit æqualiter facienda, dum ſimpliciter fuerint initæ communitates, Menoch. de arb. Iudic. caſ. 245. dicit arbitrio Iudicis eſſe remiĉtendum, Theſſ. dec. 72. tenet pro rata eſſe repartienda, & Eſcob. de ratioc. par. 2. cap. 7. latiùs explicat, faciendo alias conſiderationes.

7.

Animalia, quæ portant bona fiſci, vel quæ gregatim tranſeunt per loca prouincialia, ſalario mediante debent habere victualia, & pretium non ſolũ non eſt alterandum, ſed minus currenti erit ſoluendum, tex. eſt inſignis in l. animalia C. de curſu public. lib. 12. ibi [Nec pabula mutationibus deſinant,
24 ac perequo pretio eſtimantur,] Inde ſumitur, quod quando Milites hoſpitãtur in terris, quibus victualia Ciues præſtare debent, ſalario ipſorum *Militum*, communi obſeruantia videmus, pretiũ æquius ordinario ſtatui: Priuilegiata debet enim eſſe cauſa fiſci, concordat tex in l. in omnibus eod. tit. qui diſponit, vt pro ſtallagio animalium fiſci, minùs ordinario hoſpitibus ſoluatur: Ex
25 quibus iuribus fuit facta prouiſio etiã, ad beneficium Baronum, vt minus ordinario ſoluere debeant pro ſeruitijs, vt ex prag 1. tit. de ſalar. quam explicauimus in noſtra prag. 16. quia dicuntur ſubrogati in eorum terris, in locum Principis.

8.

Antiquior de Conſilio, vel Colle-
26 gio, aut regimine, qui erit Decanus habet prærogatiuam congregandi collegas in occurrentijs, & ſic ad parlamẽta, & ſimilia leg. 2. C. de decur. lib. 10. Gamm. dec. 1. nu. 45. Et illo impedito hæc facultas competit ei, qui eſt proximior in officio, Plat. in d. l. Doct. omnes in cap. 1. de maior. & obed. Tiraq. de nobil. cap. 20. num. 59. ibiq; diſcutitur
27 quis dicatur proximior, q. eſt dignior ex nobilitate, vel ſcientia, vel ętate,

Ve-

Verumtamen ſi adſit conſuetudo, ea eſt obſeruanda, ad tex. in l. non tantum ff. de decur. Bal. in l. obſeruare §. antequam ff. de offic. procon. & ſupradicta iuris diſpoſitio gradatim eſt obſeruāda in votis proferendis, ſedendo, & cęteris, Tiraq. loco cit. n. 55.

9.

Armorum vſus Principis eſt, & ad eum pertinet fabricatio, & deſtructio: licentia, & prohibitio l. 1. C. vt armorū vſus lib. 10 & gl. in rub. C. de fabriceſ. lib. 11. Indè oriuntur tot banna, circa portationem armorum. Armandiæ de iure dicuntur, quæ de regalibus ſunt c. 1. quæ ſint reg. & conſequenter cohortes armorum non poſſunt fieri, niſi de licentia Principis, nec vaſcella in mari armare C. de claſſi. lib. 12. Princi-
28 pis tantum eſt Militum cohortes armare contra hoſtes, curſores, & Piratas ac contra latrones, qui etiam hoſtes dicuntur, quia ad eum pertinet defenſio Regni, & expulſio, ac vindicta inimicorum. Sed cuius expenſis ſint facienda eſt dicendum quod ſumptu ipſius Principis, quia ideò percipit Regni introitus, & hac conditione Principatus fuit erectus Doct. in l. 2. ff. de orig. iur. Lopez l. 5. verbo ſecuros tit. 7. p. 5. Limita ſi redditus non ſufficerent, pro neceſ-
29 ſitatibus ipſius Regni, tunc poſſent cogi Vniuerſitates ad contribuendum, l. ſi libertus ff. de oper. liber. Guttie. lib. 1 pract. quæſtio. cap. 3. Garſia de expenſ. cap. 21. nu. 35. Bouad. lib. 5. pol. cap. 5. Limita etiam ſi incurſio latronum; vel alia neceſſitas inſurgeret ex cauſa hominum ipſius Regni, Plate. in l. 1. C. vt ruſtic. ad vll. obſeq. tenean. li. 11. Auil.
30 c. 17. prætor. & poſſunt collectari Vniuerſitates plus debito, vel Prouinciæ ex hac cauſa diſpendij, Bar. in l. mæuio §. vxore ff. de annu. legat. Eſcoba. de ratioc. c. 25. nu. 21. in materia latè Nouar. in collect. deciſio. ad pragm. 1. de armis.

10.

BAronesnon teneri ad collectas, & bona tenentia, pro bonis feudalibus, q̄
31 poſſident in ſuis terris, recepta eſt concluſio, quæ oritur, ex diſpoſitione tex. in l. 1. C. de priuil. dom. aguſt. lib. 11. quē non allegant Doct. ſed dixi in prag 12 quod ad bona burgenſatica ſunt obligati ſoluere collectas, l. 1. & ſequ. C de pręd. & reb. nauic. Verumtamen dum proximis menſibus, inter alia grauamina, quæ Vniuerſitas Montis militum porrexerat in Sacro Conſilio, dum diſcuteretur hoc caput, quia domi cauſæ Commiſſarius prouiderat contra Principem, vt ſolueret collectas, & bonatenentia, pro bonis burgenſaticis. Ego, qui vti cauſæ patronus dicti Principis defendebam illum de iure, non poſſe cogi dicebam, & licet contra me allegarentur quæ poſueram in d. prag. 12 vbi pro vaſallis concluſeram, replicabā vera eſſe, quæ ibi dixeram, ſed patiebantur ſequentem limitationem, vt ꝓcedat opinio affirmatiua, ſi onera ab antiquo impoſita fuerint ſuper rebus pro introitu ipſarum Vniuerſitatum, &
32 eorum communi viuere, ſed ſi ex cauſa accidentali Vniuerſitas ære alieno grauata voluiſſet imponere onus collectarum, ſuper bonis Ciuium, tunc quia collecta imponitur perſonæ pro rebus, ſi illius bona tranſeunt ad perſonas immunes, ceſſat onus collectandi dicta bona Rebuff. in l. ſi diutina C. de ſuper exactor. & in l. 1. C. de præd. nauicul. li. 12. & pendet prouiſio facienda.

11.

Barones poſſe comparere in iudicio & defendere Vniuerſitates ſuarum terrarum, Doct. aſſerunt, vt dixi in prag 3 ex tex. in l. 3. C. de his qui ſpont. muner. lib. 10. ibi [Patrem Ciuitatis habeat locum] & ſic aduertit Rebuff. ibi,
33 ſed hoc non intelligas ſic ſimpliciter, niſi Baro habeat mixtum intereſſe principaliter, vel acceſſoriè pro ſua iuriſdictione conſeruanda, veluti in conſequentiam, ſi Vniuerſitas principaliter turbaretur ſuper confinibus, vel communione præter à conuicinio poterit Baro vti primus Ciuis, & Protector, ac vti intereſſe prætendens comparere,

& erit

& erit audiendus. Imò aduerte ſingu-
lariter, quod non ſolum his caſibus Ba
ro poteſt comparere, ſed omninò audi-
ri debet, aliàs pro ſuo intereſſe, etiam
lata ſententia poterit petere ipſum
eſſe audiendum, Auend. de exeq. man.
Reg. p. 1. c. 5. n. 9. & conferunt dicta per
Franch. dec. 524.

12.

Barones poſſe puniri Nuntios, & Cō
34 miſſarios Regios delinquentes in eorū
terris, extra cauſam officij, probat tex.
l. fin. C. de agent. in rebus lib. 11. & fir-
mat Boer. dec. 9. ſed in contrarium alij
DD. adducunt tex. l. 1. C. de curial. vrb.
Rom. lib. 12. qui ſtatuit, tales ad eorum
Præpoſitum eſſe remittendos, & D. Ro
uit. ſingularem hunc tex. enunciat in
pragm. 28. num. 6. de offic. ſacr. conſ. &
Ego adduco alium l. 2. C. de offi. mag.
milit. lib. 12. & hunc articulum explica
ui prag. 8 p. 2. Concordātur tamen pre
dicta iura, quod Barones poſſunt puni-
re prædictos extram cauſam officij de-
linquentes, niſi eorum Præpoſitus ha-
beat iuriſdictionē abdicatiuam, & pri-
uatiuam à quocumq;: Carcerare tamē
poterint illos, vltra commiſſa exercen-
tes ſi deliquerint grauiter, & certiora-
re eorum Superiorem. Imò Barones in
35 eorum terris tenentur reſiſtere Mini
ſtris Regijs indebitè ſuos vaſallos an-
gariantes, tex. eſt ſingularis l. 2. C. de
lucr. aduoc. li. 12. ibi [Prouinciales ſuos
cuncti Iudices tueantur, nec iniurias il
lis fieri permittant] & loquitur tex. il
le in militibus, vt reſiſti illis debeat ab
ordinarijs locorum: dum vetita à Ci-
uibus expoſcunt, & bene Auend. cap. 2
n. 12 p. 1. de exeq. mand. Reg.

13.

Barones tenentur conſtituere Aſſeſ
ſores Officialibus, & Iudices ſecundarū
36 cauſarum, in loco magis conuicino, &
intra Prouinciam vt minus vaſalli gra
uentur in expenſis, & laboribus, tex. eſt
ſingularis l. nemo poſſeſſorum verſ. lon
gius, & ibi gloſ. C. de annon. & tribu. li.
12. quem tex. non adduxi ſuper hoc
articulo, quem tractaui in prag. 3. Quę
textus diſpoſitio deſeruit quāpluribus
alijs caſibus ſimilibus, vt proſpicere
debeat Baro, moderando ſuum arbi-
trium, & iuriſdictionem, vt quanto mi-
nus poſſit grauet vaſallos ad vtilitatē
37 eorum actendere ſemper debeat, l. me
diterraneæ. C. eo. & ibi Rebuf & cęteri
Franch. dec. 527. in fine, qui ſimiliter
hoc firmat, ſed non allegat in terminis
iura ſupracitata.

14.

Barones poſſe reuocare vaſallos, qui
alio migrauerint ad habitandum, pro-
bat tex. l. metallarij C. de metallar. li.
12 ibi [ſi deſerta regione ex qua ſunt
oriundi ad extranea migrauerint, cum
ſua ſobole reuocentur] & idem probat
tex. l. 1. C. ſi curial relict. Ciuit. lib 12.
38 Indè quælibet Vniuerſitas poteſt ſta-
tuere ſub certa pœna pecuniaria, ne
Ciues deſerant terram. Andr. in conſt.
Regni incip. quiſquis, & ita innuit D.
de Pon. de pot. Proreg. tit de abund. §.
2. nu 7. Maſtrill. de magiſtr. lib. 4. c. 18.
n. 83. Sed tu aduerte, nam præfata iura
vendicāt ſibi locum cum vaſallis anga
rijs, Iſti enim non poſſunt de iure rece-
dere à terra: vbi ſunt orti Capy. deciſ.
168. & dixi prag. 10. ſed non in vaſallis
burgenſibus, vt Rebuff in d. l metalla-
rij, & l. 1. C. ne ruſtic. ad vllum obſeq.
Ann. alleg. 64

15.

Carceres duos ſeparatos tenere de-
bent Barones, vnum pro detinēdis
39 reis criminoſis, alterum pro debitori-
bus ciuilibus, qui altero cōmodior eſſe
debet l. 2. C. de exact. tribu. Sed an pro
cōficiendis dictis carceribus baro ipſe
teneatur expenſas erogare, vel tenea-
tur Vniuerſitas illius Terræ, Doct. diſ-
ſident: Multi tenuerunt onus eſſe Ba-
ronis ad quem pertinent iuriſdictio, &
emolumenta carcerū, vt dixi in prag.
19. Alij dicunt pertinere ad Vniuerſi-
tatem, vt Gutt. poſteà viſus q. 36. lib 1.
pract. quæſt. Ego autem ſemper fui opi
nionis, & ſic diſtinguendo ſeruari vidi
in cunctis Regionibus, quod carcerum
criminalium conſtructio debeat expen
ſis

ſis Domini fieri,quia principaliter Baronis ſunt fructus prouentuum, & ſic intelligi debent Doct.opiniones affirmatiuę.Ciuiles verò carceres Vniuerſitas debet fabricare, quia pro mera commoditate Ciuium eriguntur, neq; aliquod emolumentum percipiunt ex eis Barones.Vnde iſta cuſtodia, & depoſitum,quod reſpicit vtilitatemCiuiũ ab ipſa communitate erigi debet, eſt enim negotium creditorum Ciuium,vt detineantur eorum debitores,ac debitorum,vt commodiori loco detineantur,& conferunt quæ notat Auend. de exeq mand.Reg.cap.20.nu.6. Sed an pro conficiendis dictis carceribus poſſint capi Domus Priuatorum,quæ in platea, vel loco commodiori ſunt ſitæ, vide Auil.cap.18. in glo. ſe haga Prætor.

16

Caſum fortuitum furti, naufragij,& ſimiliũ,ſine ſui culpa patiẽs,ſi in lõginqs ſibi ſucceſſerit poterit adire Iudicẽ illius loci,vbi caſus euenerit,vt capiat informationem de eo, & deindè pote-
41 rit petere copiam,quæ plenam probationem faciet in omni foro: maximè ſi reddere rationem debebit ſocijs, ad tex.l.2.C.de naufrag. lib.12. Andr. & Affl. in conſt. Regni probationum incurſibus. Verum infra annum debet denũciari caſus ſucceſſus Domino, vel ſocio cuius intereſt,alias ea acta non probabunt,nec erit audiendus in ratio-
42 nibus, qui caſum allegat ſi in hoc tẽpore non denunciauerit Capel.Tholoſan dec.447. Maſcard.de probat.concluſ.272

17

Cautionem idoneam obligantur accipere Adminiſtratores fiſci,& Vniuerſitatum: dum locant introitus l.2.C.de admin.Vniuer.lib.10. & ibi Doct. Sed
43 mihi videtur, quod ille tex. procedat in eo caſu, in quo tractatur de legato in diem relicto Vniuerſitati,vndè de iure cautio exigi debet, vt ff. & C. vt legat.nom.cauea. in alijs autem caſibus non videtur, quod Adminiſtrator ſit obligatus cautionem exigere,niſi in Adminiſtratoribus fiſci l.2.C.de præd. decur.lib.10.quod idem per prag.5.§. 8.de admin.Vniuerſ. fuit extenſum, vt Sindici idoneam cautionem recipiant: In alijs verò Adminiſtratoribus,vti tutoribus,& alijs ceſſat hæc obligatio. & effectus eſt magnus; nam ſi locatio fiat perſonæ tunc idoneæ,ſi illa tractu temporis impotens efficiatur in culpa non erit Adminiſtrator, tex. eſt inſignis l. quæ ſub conditione ff. de cond. & de-
44 monſtr. ibi [Cœterum debitores,cum quibus ipſe contraxit non vtiq; in diẽ mortis fuiſſe idoneos præſtare cogẽdus eſt,ſed eo tempore quo his creditum eſt eius conditionis fuiſſe, vt diligens pater familias eis crediturus fuiſſet,] & ſequitur Porr. comm.opin.11.lib.2. dec.Genuenſ.172.Crau. conſ.319 n.4 Sed ſi fideiuſſor de iure eſſet exigendus,tunc lapſus debitoris grauaret Adminiſtratorem, qui fuit negligens in non procurando fideiuſſorem, argu.l.2 C.de condit. in horr.publ.lib.10. l.cũ mandato ff.de minor.ſemper enim negligentia Adminiſtratores onerat ad culpam,& emendam Craue. conſ.132 & ob negligentiam poſſent priuari ẽt ſalarijs ipſis conſtitutis pro officio,tex. eſt ſingularis in l.iudices C.de annon. & trib.lib.10.& ad prædicta vide tex. in l.vnica C. de his qui ex offic. quod adminiſ.conueniunt lib.11.

18

Ciuis nouiter allectus,vel domiciliũ
45 conſtituens in aliquo loco non tenetur ad debita antea per Vniuerſitatẽ contracta,quia Vniuerſitas non poteſt obligare illos, qui tempore contractus non erant de gremio l. prouidendum C.de decur.lib.10.ibi [Non conuenit, vt præteritis debitis ſusceptorum onerentur] & melius probat tex.in l. 1.C. de priuil.incorpor.lib.11.Bal.conſ.47. lib.3. Capyc.in inueſtit.verſ.collectæ, Mantic.de contract.lib.3. tit.10. & nu. 62: De his verò debitis factis ob quæ ſentiret commodum municeps tenetur,& ſic contribuere obligatur in omnibus

nibus oneribus, ex quibus vtilitatem ipſe ſenſit vti cæteri Ciues, vt dicam infra verbo immunitas. Verum ad principalem concluſionem Gratian.diſceptat.196.in fine tenet,quod ſtante neceſſitate,adhuc Ciues nouiter allecti tenentur ad collectas.

19

Ciuis nobilis alicuius inclitæ Ciuita
46 tis præfertur in concurſu alij Ciui nobili orto in alia Ciuitate,vel terra non ſic qualificata,ita probat tex.& gl.in l. 1.C.de Alexand.Primat.lib.10. notant ibi Doct.

20

Ciuis vnus poteſt aſſumere defenſio
47 nem Vniuerſitatis ſuæ patriæ, actionẽ proponere,& capita contra Baronem, vel Prælatum dare pro ſubleuandis cõciuibus ab oneribus,& publicis grauaminibus probat tex.l.3.C.de his qui ſpon.mun.ſuſcip.lib.10. Actiones enim populares,quæ reſpiciunt vtilitatem, vel damnum Ciuium inſolidum comperunt. Immò qui hanc protectionem aſſumit cogere poteſt Vniuerſitatem ad expenſas ſubminiſtrandas pro lite, ſi ea iuſta erit,& ſuperiores debent officium in hoc impartiri Auenda.cap.4 num.31.de exeq.mand.Reg. Et in pe-
49 titione libertatis demanij,vidi aliquos Ciues tantum acclamaſſe,ac litem proſequutos fuiſſe,& obtinuiſſe.

21

Collectas pro rebus ſoluere tenetur
50 quis in loco vbi habitat,& non vbi bona alibi extant, probat tex.in l.1.C.de mulier.lib.10.& Gabr.Rom.tit.de iure immun.ſtatuit hoc pro regula concl.2 Auend.de exeq.mand. cap.14. par.2. Sed aduerte tu,quod in Regno contraria opinio eſt recepta,ex cap.Regni incip.In ſingulis,de quo meminit Capy. in inueſt. verbo collectis, & latè Ann. conſ.59. Verum ſi conſuetudo, in aliqua Regione eſſet diuerſa,ea obſeruãtia præualeret,Franch.dec.22.n.5. At quando quis ſoluit in loco,vbi res ſunt
51 ſitæ,non eſt moleſtandus in loco, vbi habitat,quia duplici onere grauari nõ debet l. nauis onuſta §. eum autem ff. ad l.Rhod.de iactu, Crau.conſ.111. & 201.Boer.dec.162.& Franch. in allegata deciſ. Et quo loco quis teneatur ſoluere originis,vl domicilij collectas, ac alia onera functionum, latè Rebuff. in l.1. & 4. C.de incol.lib.10. Ioſeph Seſe dec.Aragon.7. Ricc.collect.1876

22

Collegium vnitum repræſentat vnũ corpus conſtans ex diuerſis membris, quorum licet alterum altero dignus ſit
52 tamen reſpectu vnionis ad corpus eãdem prærogatiuam quodlibet retinet. Indè dũ in Regia Audientia Calabriæ fuiſſet altercatio inter Gubernatorem Ciuitatis Coſentiæ,prætendentem pręcedentiam Procuratori fiſcali,& Secretario Regiæ Audientiæ, vti inferioribus in dignitate,& iuriſdictione ad ipſum Gubernatorem qui habet iuriſdictionem cum mero,& mixto imperio. Et ſic in incenſando,& pacis oſculo in Eccleſia Cathedrali contentio fuit.dixi tunc quod & ſi de iure Officialis Ciuitatis,ratione iuriſdictionis maior eſſet actamen dum prædicti de Tribunali Reg. Audientiæ collegialiter,cum toto Tribunali in loco deſtinato ſedebant,vti membra corporis eandem tenebant auctoritatem, & idẽ honor eis debebatur,Adducebam tex. l.1. C.de collegiat.incorpor.lib.11.& deindè ità vidi D.de Pont. affirmantem in tract. de pot.Proreg. tit.de elect. offic.§.fin. Et data relatione Suę Eccellentiæ per Collaterale Conſilium fuit confirmata noſtra opinio ; poteſt enim eſſe quis maior, & minor diuerſo reſpectu Tiraquel de nobil.c.10.n.11.& latius Grati. diſcep.111.

23

Colonus partiarius pro parte fructuũ
54 ſibi ſpectantium ad collectas, & onera Vniuerſitatis tenetur,probat tex. in l.1. C.de annon. & tribut. lib.10. ſed tex.in l.qui pœnes C.de agric.& cenſ. videtur innuere,quod iſta onera pertineant ſolum ad dominum proprietatis fundi,& ſic Franch.dec.107.quia

collecta

collecta reſpicit immediatè prædia, & non fructus,vt latè Oſaſch.dec.83.qui hanc veram opinionem eſſe firmat. Sed Theſſ. dec. 116. relatis opinionibus ait primam affirmatiuam eſſe magis iuridicam,vt coloni pro parte colonica cogi poſſint, etiam ſi eſsẽt coloni Eccleſiarum, & dec.Franch.non obſtare,quia loquitur in conductore, & penſionario,vt non teneatur, ſed ſecùs in colonis partiarijs, ſeu in ſocijs fructuũ qui onera tenentur ſentire pro rata, & ſic Garſi.de expenſ.cap.11.num.46.& cap.14.num.21. Carrot.de locat.titu. de collectis,& Rebuff.in d.l.1.benè diſtinguit, conſiderando onera ſi reſpiciant perſonas,res,vel fructus,& Auẽdan.de exeq.mand.Reg.cap.14.par.2 ac Ann.conſil.3. vbi ſi conductor, vel Baro teneatur ad ſolutionem adhoæ.

24.

Colonus non tenetur ſoluere pen-
55 ſionem,vel partem fructum, ſi contentio,vel lis erit ſuper fũdo ei locato, ſed depoſitum debet facere, ne dicatur in mora,vel offerre ſatiſdationem de ſoluendo cui, & quando l. litibus C. de agricol.& cenſ.lib.11.Iudicis verò erit arbitrium,interim liberare pecuniam, vel fructus alteri,& litigantibus,qui in poſſeſſione eſt manutenendus, ſed ſi ſequeſtrata fuerit ea poſſeſſio,ne fructus
56 conſumentur poterit fructus vendere Iudex,pecuniam expetere,& ſi ſumma ſit magna,decernere valebit,vt ponatur in compera nomine Victoris,vt probat tex.& continuò obſeruat Sac.Cõſilium, & Adde Hering. de fideiuſſ. ſi
57 non faciat depoſitum, vel præſtet ſatiſdationem,latè vide per Gutt.practi. quæſt.113.lib.1. Barbol.in l.ſi alienam num.12.ff.ſol.matrim. Seſe de inhibit. cap.4 §.8.

25.

Conductores rerum fiſcalium de
58 iure, coram fiſco pro eis cauſis conueniri debent l.3.cum ſeq. C.de caſtrẽſ. & mil.& l.2. C.de ſuar.lib.11. ſed iſta iura intelligenda ſunt quoad pertinẽtia ad affictum,& non extra, Pereg.de iur. fiſc.tit.de conduct.nu.15. Habent etiam multa priuilegia, prout fiſcus in exigendo executiuè debita,& ſi liquida erint poſſunt ipſimet ea exequi, q̃a poteſt concedi cognitio de iure in propria cauſa contra tranſgreſſores, l.non eſt ſingularis ff.de regul. iur. quod eſt notandum, prout dixi in pragm.16.de Baronibus,vt in pertinentibus ad feudum in liquidis poſſint ſibi ipſis iuſtitiam miniſtrare,& adde Auenda. de exequ.mand.Reg.cap.1.num.14. Ad-
59 uerte tamen, quod ſi Affictatores alijs ſublocent fiſcalia (nam non eſt prohibitum l.moſchis §.emilius ff. de iure fiſc.) Subaffictatores non conſequentur has prærogatiuas l. vnica C.quib. muner.excuſ.lib.10.& Doct.in l.fin.C. de conuen.fiſc.debitor.niſi aliud fuerit in primo locationis inſtrumento conuentum,D.de Pont.de pot.proreg.tit. de reg.impoſ.§.8.n.18.

26.

Conſules artium à publico,vel collegijs, ac nationibus nominandi ſunt, ſed abſq; confirmatione, & electione
60 Principis non poſſunt auctoritatem exercere l.2. & ibi Rebuff. C.de ponderat.& aur.illat.lib.11. Et prædictis conceditur,non ſolum cognitio, ſed iuriſdictio decernendi circa pertinentia ad illud miniſteriũ,vt in d.l.& in l.1.in fin.C.de conſt pecun.l.fin.C.de iuriſdict.omn.Iudic.Maſtril.de magiſtr.lib. 4.cap.4. ex num.152.& diffuſè Strac. de mercator. tit.quomod. in cau.mercat.proced.

27.

Conſuetudo, licet praua, excuſat à
61 dolo,& ſic à pœna l.1.C.de excoctor. & tranſl.ciuil. ann.lib.10. Sed limita ſi lex reprobaret conſuetudines præteritas,& futuras, prout fuit diſpoſitum in prohęmio conſtitutionis Regni,vbi ſancitur,vt nulla conſuetudo in contrariũ in poſterum valeat aduerſus eas conſtitutiones, nam tunc nulla conſuetudo in contrarium excuſat, Iaſ.in l.de quibus ff.de legib.Auend. de exeq.mand. cap. 2.p.1.num.14. Item talis mala

com

62 conſuetudo eſt probanda, quod vniformiter ſic fuerit obſeruata, nam ſi aliqui actus tranſierint,& parti fuerint ob timorem,violentiam,vel potentiam illi non importabunt conſuetudinem, vt ibi Auend.Intellige etiam procedere regulam hanc, ſi cõſuetudo erit du-
63 bia de iure an actus ſit licitus, vel illicitus: Nam ſi factum eſt malum re ipſa deteſtabile, & liquidum contra ius diuinum,naturale, vel ciuile non excuſat praua conſuetudo, ſed extirpanda,& punienda eſt quamuis mitiori pœna, ſecundum facti, & perſonarũ qualitatem, Couart.cap.quamuis §.7. par.1.num.12. Farinac.quæſt.crim.20 & latius in q.95.Gutt.conſ.38. Sceſe dec.108

28

Creditor diſſimulans,vel oblatam
64 ſpeciem aliquorum victualium ſibi debitam non recipiens tempore quo venit dies, ex malitia expectandi alterationem pretij, vel penuriæ non poterit petere pretium quanti plurimi, vel ipſam ſpeciem ſuccedente caſu egeſtatis, ſed æſtimationem tunc temporis,ad tex.in l.nulli C.de erogat.milit. ann.ibi [ſi propter anni abundantiam ſuſcipere oblata neglexerit, quod accipere diſſimulauit non conſequatur.] Imò etiam ſi debitor non obtulerit, nec creditor petierit mutua negligentia compenſatur,vt mora non dicatur, & ſic æſtimatio non creſcat, Fabr.diff. fin.2.C.de contrah.ſtipul. & de Curt. in ſuo diuerſ.feud. fol.mihi 27.nu.50. refert in Regia Camera obtinuiſſe
65 pro ſuo cliente. Et idem conſului,pro Aerarijs Baronis, qui non curauerat eos ſignificari poſt finitam adminiſtrationem,& poſt nonnullos annos rationes videri procurauit, & repertis illis debitoribus in quantitatibus frumenti, vel aliorum victualium pretium quanti plurimi expoſcebat.Dixi non deberi æſtimationem, niſi prout valebant tempore finiti officij,ex negligẽtia enim ſua, pretium non poterat alterari in damnum eorũ, qui ſi fuiſſent tunc ſignificati ſatisfeciſſent, quod eſt menti tenendum, & pretium quanti plurimi, ex quibus cauſis non debeatur, vide ſingulariter in occurrenti Eſcobar de ratioc. cap. 17. qui adducit duodecimas limitationes.

29

Culpa Miniſtri ad publicum officiũ
66 electi, nocet illi etiã à quo fuit præpoſitus, ſic probat text.& gloſ.fin.in l.1. C.de nauib.non excuſ.lib.11.Indè prą- cticatur, quod negligentia, & grauamen quæ committunt Officiales terræ aduerſus ſubditos eſt iuſta cauſa,vt deducta querela apud ſuperiores cauſa auocetur à Barone, & ſic defectus Miniſtri officit Domino, ſed aduerte quod hoc eſt fauore publico,& non procedit in alijs caſibus priuatorum, Doct.in l. iubemus C.de ſacroſ. Eccle.& Rebuff. in d.l.2.

30

Cuſtodes paſſuum, & Gabellarum,
67 viſa fide de his quæ à tranſeuntibus portantur non debent eos impedire,& perquirere ſcrutando,an vera ſint quę in fide aſſeruntur,& ſi adſint alia bona vetita, vel vltra onerata in ſalmis, niſi iuſta ſuſpitio adſit l. euectiones, & ibi latè Rebuff.C.de curſ.publ.lib.12.alias iniuria fieret ad tex. in l.fin.C.de anno.& trib.lib.11. ibi [Nemo inſpector accedat.]

31

Cuſtodes territorij, vel locorum, ne
68 damna fiant,vel ne merces, aut animalia extrahantur,vel fraudentur gabellæ poſſunt eligi,l.1. C.de lictorum, & itiner.cuſtod.lib.12.ſed an Domini, & priuatæ perſonæ, vti intereſſe prætendentes,poſſint,ſine licentia ſuperiorum tales deſtinare,dic quod ſic. Verũ non poterint, niſi defendere paſcua exigere gabellas,& in flagranti deprehenſos capere,pignorare,& recta via ad ordinarios locorum ducere, Caſſa. in conſuet.Burg.rub.1.§.3. Auend.de exeq.mand.cap.1.ex num.13. Capyc. & Addent. deciſ.45. Sed an cuſtodes poni poſſint ab eo, qui habet intereſſe tan-

tantum principaliter, & denegari poſ-
ſit alijs, qui habent intereſſe ſecunda-
rium, veluti ſi Vniuerſitas ponat, pro
ſuo intereſſe Cuſtodes, in nemoribus
69 defenſis, vel territorio, an Baro pro
intereſſe ſecundario, ne fraudetur pœ-
nis contrauentionum, & bannorum
poſſit ipſe alium tenere, & quod am-
bo poſſint cuſtodes deſtinare, ratione
intereſſe, fuit in Sacro Conſilio iudi-
catum pro Vniuerſitate Lauri, argu-
ment. tex. in leg. ſi ita legatus §. Do-
minus proprietatis ff. de vſu, & habit.
Salarium autem debet præſtari cuſto-
dibus ab illis, qui eos præponunt Ioan.
de Plat. in leg fin. C. de erogat. milit.
annon. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu
128. Eſcobar de ratioc. cap. 26. ex nu-
mer. 10.

32

Cuſtodes animalium, & rationum
Principis non poſſunt vocari, & cogi
ad munera ſuæ patriæ, ſubeunda, gau-
dentque priuilegio fori, toto titul. C.
de ſuarijs, & C. de ſtatoribus lib. deci-
mo. Imò ſimiles perſonæ, quæ loca-
70 uerunt operas ſuas de iure excuſatio-
nem habent, ſi eis non denuncietur
antequam ad ſeruitia obligentur, Re-
buff. in præcitatis locis. Inde oritur
quod Barones, licet poſſint cogere
vaſallos ad ſeruitia, non tamen conce-
ditur eis talis facultas, quando vaſalli
locauerint operas ſuas ad tempus de-
terminatum, vt in capit. Regni 53. &
71 dixi pragmatica decimaſexta, & ita
vidi iudicatum pro Vniuerſitate San-
cti Mendæ, cum Cardinale Ieſualdo
vtili Domino, vt occupati in ſeruitijs
annualibus non poſſint cogi ad ſerui-
tia Baronis.

33

Debiti apodiſſam ſi creditor per-
72 dat, vel fidem crediti ex Bancho pu-
blico extractam amiſerit, licitè dum
ſolutionem petierit, poterit ei denega-
ri, ſi non reſtituat ſcripturam, leg. ſe-
cunda, C. de diſcuſſ. libr. decimo. Sed
cautela eſt, ſecundum Doctor. ibi, vt
quietatio publico teſtimonio fiat, cum
narratione apodiſſæ perditæ, vt pro
caſſa omni tempore habeatur, Franch.
deciſio. 498. qui non citat hunc text.
ſed hanc concluſionem ponit in lite-
ris cambij. At ſi dubium eſſet an fi-
des depoſiti eſſet vinculata, tunc cau-
tio eſſet etiam præſtanda de reſtituen-
do, caſu quo neceſſaria eſſet pecunia
exhibenda, ſuper qua alicui eſſet ius
quæſitum, Gail. obſeruatio. 37. libr. 2.
Hoc tamen non procedit in ordine, ſi-
ue liberantia facta à Prorege, vel The-
ſaurario, & Scribæ rationis mandan-
do, vt alicui ſolueretur, nam licet fue-
rit illa præſentata, ſi ammiſceretur an-
te ſolutionem non poterit ſolutio fieri,
Marcus Antonius Surgens de Nea-
pol. illuſtrata cap. decimo quinto, ex
num 38.

34

Debitor fiſcalis adminiſtrationis,
73 non liberatur, ex ſolutione facta Ca-
ſcerio, & ex adnotatione facta in libro
diurno, niſi regiſtrata ea fuerit in libro
Maiori à Camerario, ad text. in leg. ſe-
cunda, C de conuen fiſc. deb lib. deci-
mo. Et eadem obſeruatio procedit in
pecunijs, quæ in Bancis publicis po-
nuntur leg. prima C. de ſolut. debitor.
libro duodecimo. Verum eſt, quod
conſtito de partita, quæ fuerit Caſce-
rio ſoluta, Fiſcus agit prius contra of-
ficialem, qui eam recepit, & in ſubſi-
dium contram ſoluentem incautè, vt
ad literam docet text. in dict. leg. 2. &
ſequitur Pereg. de iur. fiſc. tit. de debi-
tor. num. 20.

35

Debitores fiſci realiter, & perſona-
liter exequuntur, leg. miſſi opinatores,
in fine, C. de exactor. tribut. lib. deci-
mo, quod non licet priuatis creditori-
bus, vt in leg. nemo C. eodem, etiam
ſi debitores per pactum ſe obligaue-
rint ad carceres, Viuius commun. opi-
nion. 65. par. prima, niſi debitum eſſet
liquidum vigore Ritus, vel calore obli-
gationis, iudicialis, iuxta Ritum 166.
& 128. Et idem quod in fiſco prouiſum
eſt in debitoribus Vniuerſitatis, vt in

prag.quinta § 10.de adminiſtrat.Vniuerſit. Sed ſi debitum eſſet illiquidum
74 non ſolum exequi non poteſt, ſed neque præſtita cautione per fiſcum, vel Vniuerſitatem de reſtituendo debitor cogi poteſt. Doctor in l hi qui C.de conueniẽd.fiſc.deb.ſed requiritur ordo iudicij, Peregrin de iure fiſc. lib.6. tit. 7.num.quinto, & exinde rationes dubiæ, & pertites illiquidæ non poſſunt exequutioni tradi, neque cum cautione Gratian.diſcept. . ſolum quæ conſtarent ex introitu ſuperante exitum, vt dixi in prag.16.

36

Debitores fiſci, vel Vniuerſitatis ſi reperiantur, qui ſimul adminiſtrationem, vel Arrendamenta cœperint inſolidum obligantur, dicit text. in lege prima, C.quo quiſque ordin cum leg.
75 ſequen.lib.vndecimo;Sed aduerte, quod talis lex procedit,ſecundum tempora ff.& C. non autem auth. & ideò niſi ſpecialiter actum fuerit,vt obligati ſint duo rei, vel inſolidum obligentur exigi inſolidum non poterint, Authen.hoc ita C.de duob.reis, Ronchegal in leg.reo §. cum in tabulis num. 65 ff.de duob.reis.Cumque fiſcus,nec Vniuerſitates reperiantur in hoc ſpecialiter priuilegiati, ideò quilibet debitorum tenebitur pro parte,vt aduertit Rebuff.in d l.1.

37

Debitor Vniuerſitatis non poteſt aſſumi ad honores, niſi integrè ſatiſfecerit, tex.eſt vulgatus in l.1.C.de debitor. Ciuitat.lib.vndecimo:Sed intellige ſingulariter hanc legem procedere in eo,qui erit debitor ex adminiſtratione rerum publicarum; nam delinquere dicitur, qui talia reſidua ſtatim non ſoluerit. At ſi eſſet quis debitor ex alijs cauſis, non procederet diſpoſitio huius tex. vt gloſamet probat in d.l.prima,verbo, & non aliundè, & ibi etiam Rebuff. Alias limitationes adducit Montanar in pragmat.quinta §.17.de admin.Vniuerſ.

38

Decuriones dum pro Vniuerſitate
77 laborant tempore officij debent eſſe immunes leg.curiales.la prima, & ſecunda C.de decurion. libr.decimo, & ſic Ann.ſingul 482. ſed multi contrarium ſentiunt,vt Guid.Pap.deciſi.398 Boer.deciſio.246. Oſalch. deciſio.95. Auendan.de exequend.mandat. Reg. Hyſpan. cap decimoquarto, num. 27. part ſecunda. Tu autem diſtingue,vt Rebuff.in leg.2.C.de exactor. tribut. lib.vndecimo, quod pro patrimonialibus,& miſtis muneribus,non ſunt exẽpti,ſed pro alijs perſonalibus, vel laborem requirentibus ſunt immunes,ideò in hoſpitandis militibus,quia hoc munus eſt reale,ad contribuendum tantũ tenentur,& non ad onus recipiendi,in eorum domibus,& ſic à R.Cam.prouiſiones expeditas eſſe vidi.

39

Defenſionis facultas,de iure nemini eſt auferenda, nec à Principe *tolli* poterit, quia eſt iuris naturalis, ſuper quo non poterit diſponere,ad tex.in leg.defenſionis facultas C.de iur. fiſci lib.decimo,& ideò omne reſcriptum eſt nullum,tam quando tractatur de defenſione perſonarum, quam bonorum, vndè ſi quis erit in liquida poſſeſſione poterit ſe eam tueri,etiam armata manu,Bal in leg.prima, C.vnde vi, Auendan de exequend manda.Regum Hyſp.cap.4. nu.4. verſ tertio na-
78 tato dignum. Idemque procedit pro conſeruatione dignitatis, & honoris, quæ præferuntur bonis, l. iuſta ff. de manum.vind. Nam de facto quis non poteſt deijci & ſpoliari, l. obſeruare §. antequam, verſ.magni enim refert, ff. de offic. proconſul. Et ſi de facto con-
79 tra quemquam quid fuerit acttentatum, vel innouatum, licebit de facto impunè euellere,demolire, & reſiſtere,leg.ſi vitem §.ſi ad ianuam ff. quod vi aut clam,Auend.loc.cit.num.48.Et hoc in ciuilibus procedit & etiam in criminalibus,vt in ſeq.dicam.

De-

40

Defenſionis facultas fortius, non poteſt tolli in criminalibus: vbi de vita agitur, vt in ſupra allegata l. defenſionis facultas. Et licet Princeps in delictis arduis concedere ſoleat facultatē procedendi ad modum belli, ex abrupto, ſine figura iudicij, hoc euenit, quia
80 dictæ ſollemnitates ſunt iuris poſitiui ſuper quibus diſpenſare poteſt Princeps, vt latè dixi in prag. 1. ſed circa ea quæ pertinent ad cauſæ defenſionem, quæ eſt de iure naturali non poteſt Princeps, abſq; termino ad defendendum, quemquam comdemnare, & dum in Regia Audientia meus collega conceſſiſſet certas horas reo, cum quo extraordinariè, ex delegatione Proregis procedebatur, dixi quod idē eſt, terminum non dare ad defendendum, vel nimis anguſtum, vt conſiderat Farinac. quæſt. 39. Nec me late-
81 bat de iure, & in praxi poſſe procedi ad horas in enormiſſimis, vt induit Franch. deciſio. 351. Sed tu intellige in delictis notorijs, & cauſis latronum publicorum, & ſimilium: vbi notorietas facti non recepit exceptiones, ſed pœnæ exequutionem. Verum ſi delictum eſſet dubium, licet titulus eſſet grauiſſimus, tunc iuriſprudentis, & con ſcientiati viri eſt, cum temperamento procedere, vt reus poſſit defendi: Petr. de poteſtat. Princip. fol. 138. Qualiter autem iuſtificetur denegatio appella-
82 tionis quando Princeps cauſas delegat appellatione remota, vide Maſtril. de magiſtr. lib. 3. cap. 4. ex n. 28

41

Depoſiti loco in triremibus detine-
83 ri inquiſitos, vel condemnatos, de capitalibus criminibus, pendente cauſa ſolet à Principe, & Collaterali Conſilio obſeruari, argum. ex l. prima, C. de mendicant. valid. lib. 12. vbi ſtatuitur vagabundos licitè poſſe damnari ad aliquod opus. Vndè nimirum arguendo à minori, ad maius ſi facinoroſi, qui in carceribus ſtant otioſi poſſint interim in triremibus detineri, vt Dom. de Pont. etiam dicit in tractat. de poteſta. Proreg. tit. de regalib. impoſit. §. 1. nu. 51. Sed nota, vt refert Maſtrill. de Magiſtr. lib. 5. cap. 6. nu. 165. quod nouiſſimè extat Regis ordo, prohibens talem obſeruantiam, niſi vrgente maxima neceſſitate, & exiſtentibus carceratis vilibus, & diffamatis, ratio, quia cuſtodia non debet eſſe pęnalis, vt dixi in prag. 19

42

Dignitates præheminentes, tituli, vel officia non ſunt concedenda perſonis humilibus l. 1. C. negotiator. ne militen. l ne quis C. de dign. lib. 10. qui
84 enim ad talia promoueri debent, oportet eſſe meritis, vel ſanguine digni, l. virturum merita C. de ſtatut. & imag. & ſi contra hanc normam, ambitione quiſquam Principem deceperit, poterit amoueri l. honores ff de decurion. ibi (quia plebei decurionum honoribus fungi prohibemus) & adducit rationem tex. ſingularis in l. ſi cohortalis C. de cohortal. lib. 12. ibi [Qui diuerſarum rerum negotijs detinentur à Prouincialibus officijs remoueri dicimus, vt omnis honor, atq; militia, contagione huiuſmodi ſegregetur] Nam iniuria fit dignitatis, quando viles perſonæ euehuntur, Crauett. conſil. 136. Guttier. ſingulariter conſil. 31. ex num. 45. Et in facto dum quidam mercator vilis procuraſſet à Sua Maieſtate titulum ſuper feudo, quod de proximo emerat Prorex, cum Collaterali denegauit exequutionem, & Principi deſcripſit, Et anno præterito Nobiles Regni ſupplicarunt Suam Maieſtatem, vt dignaretur titulos non concedere, niſi habita relatione Proregis, qualitatis perſonæ, meritorum, & facultatum, & expectatur talis gratia.

43

Dignitates concedere, & nouas inſtaurare, præcedentias tribuere Principis eſt, cum ab eo fluant, leg. prima, C. de metropol. berint. lib. duodecimo, Et ideò iure poterit, maxime accedente cauſa meritorum, vel ſeruitiorum

concedere alicui officium, cum prærogatiua antecedendi alijs antea creatis, Ioan. de Plat. in leg. vnicuique C. de proxim. ſacr. ſcrin. lib. vndecimo Franciſcus Marcus deciſio. 808. parte prima. Nam licet prior in ordine, & tempore regulariter ſit præferendus tamen Princeps non dicetur præiudicare, & tollere ius alteri quæſitum, ſi maiorem dignitatem alteri conferat, cum omnia ſint in ſua manu, Dom. de Ponte in conſ. 7. vol. 2.

44

Dignitates perſonis magis fortuna, quam virtus concedere videtur, & continuò experimur, textus eſt notan-
86 dus in leg. iubemus C. de proxim. ſacr. ſcrin. libr. duodecimo, ibi [Superioris fortunæ iudicia.] Quo loco Doctor. colligunt, quod fortuna diſpenſat locos, ſed eam Poetæ fingunt cęcam, quia vbi maximus intellectus, ibi non concurrit fortuna, ſed vbi minimum iudicium maxima fortuna, ſed non eſſet Mundus, ſi iuſta lance prçmia conferrerentur.

45

Dignitatem præheminentem habens, non ex hoc liberatur à iuriſdictione ſui Ordinarij, licet maiorem
87 ipſe habeat poteſtatem, leg. curiales, qui honorariam C. de decur. libr. decimo. Poteſt enim eſſe quis maior, & minor eodem tempore, reſpectu diuerſorum negotiorum, & ideò Officialis poterit punire Iudicem ſecundarum cauſarum delinquentem in loco, vbi
88 reſidet ipſe ordinarius, conferunt adducta per Dom. Rouit. in pragm. 1. de titul.

46

Domus prætoriæ ſunt Officialibus deſtinandæ ab Vniuerſitatibus: vbi ius dicere debent, leg. vnica C. de palat. & domib. lib. vndecimo, & ibi Doctor leg. prætoria C. de operib. public. ſed non ſunt obligatæ dare Domus,
89 pro habitatione, ſed ſolum vbi iuſtitia regatur, niſi conſuetudo eſſet in contrarium, Platea, & Doctor. in dicta l. vnica.

47

Donans in fraudem perſonis à collectis, & gabellis immunibus poſſunt priuari bonis donatis, & confiſcari, ad tex. inſignem in leg. prima, C. vt nemo ad ſuum patroc. ſuſcip. libr. vndecimo, ibi [Si quis in fraudem publicæ
90 functionis ad patrocinium cuiuſcumq; confugerunt, ſua prætextu donationis, vel venditionis, aut cuiuslibet contractus nullum habeat firmitatem, bonorum publicatione plectendis] concordat text. in leg. final. C. de annon. & trib. ibi (nec grauamine tributorum Eccleſiaſticorum abuſione lædant,) & ita Guttier. libr. ſecundo practicarum quæſtionum cap. 132. Fraus vero præſumitur, ex multis Maſcard. concl. in-
91 cip. fraus, & præſumitur, quando Pater donat vltra virilem filio priuilegiato bona ſubiecta oneribus publicis, Auendan. de exequend. mandat. Regum Hiſpan. cap. decimo quarto, numer. 29. part. ſecunda. In Regia Camera continuò prouiſiones expedit, vt pro virili filij clerici gaudere debeant donatione à Parentibus ſibi facta.

48

Duella ſunt de iure prohibita, vt probat textus, & gloſſ. in leg. prima, C. de gladiator. lib. vndecimo, & extat in Regno pragmat. prima tit. de duell. quæ pœnam mortis indixit, & tempus
92 foriudicationis contumacibus abbreuiare poſſe ſtatuit, ſuper qua pragmat. commentaria fecerunt Caraguit. Scagl & Domin. Rouit. Vnum tamen nota, quod alij non adduxerunt, de generali conſuetudine Tribunalium dictam pragmaticam non ſeruari circam pœnam mortis, & foriudicationis, ſed arbitrariam eſſe dixit Maranta conſil. ſeptuageſimo ſeptimo, & ſic

& ſic videmus continuò obſeruari, & licet lex non tollatur per non vſum, aboletur tamen per contrarium vſum, l. de quibus ff. de legib. Ioſep. Ludou. dec. 98. & pœna ſolita imponi eſt attēdenda, Farin. quæſt. 95. quamuis ſit mitior lege, Guttier. conſ. 38. Seſe deciſ. 108. & dum caſus accidiſſet in Regia
93 Audientia inſtabant pars, & fiſcus pro abbreuiatione termini, ſeruata forma dictæ Pragmaticæ, & Commiſſarius Collega condeſcendebat, contradixi dicendo, quod ſi inquiſitus eſſet in fortijs certè morte eum non tradidiſſemus, ergò tanto minus, contra abſentem pœna foriudicationis erat imponenda, & licet foriudicatio videatur li-
94 cita quando pœna eſt vltra relegationem, ex cap. Regni incip. ſiuè. Verumtamen receptum eſt hodie non imponi pœnam foriudicationis, niſi delictum mereatur pœnam mortis naturalis, D. Rou. tit. de ſent. foriud. num. 34. D. de Pont. de poteſt. Proreg. fol. 30. num. 49 & data relatione S. E. fuit pro hac opinione reſcriptum, & vide latè Nouar. in collect. dec. ad prag. 1. de duello.

49

Aedificare domus ingentes, & fortes, vel turres in locis ſuſpectis, abſque aſſenſu Principis non licet, l. quicumq; C. de fund. limitro. neq; collapſa poterint reædificari ſine licentia, Auenda. par. 2. cap. 2. cum ſeq. de exeq. mand.
95 Imò Barones, qui tenent fortalitia in ſuis terris poterint expelli, ſi Principi, vel publico interſit, vel cuſtodia poterit per Principem poni, Doct. in l. 2. C. eodem.

50

Electio Decurionum diligenti ſeruitio eſt facienda: nam qui Republicæ præſunt ſolent eſſe ſalus, vel ruina Vni-
96 uerſitatum l. ad ſubeunda C. de decur. & cœteris paribus eligendi ſunt qui habent plures filios, quia magna eſt iuris preſumptio pro talibus ad beneficium Vniuerſitatis l. in albo C. eodem, Franc. Marc. dec. 808. nu. 10. p. 1. Et an nobiles, vel ignobiles, diuites, aut litterati ſint præferendi, dixi in pragmatic. 10.

51

Emphyteota fiſci poteſt alienare rem irrequiſito Principe pro aſſenſu, ſolum laudemium præſtare tenetur emptor, tex. & gl. in l. 1. C. de fund. patrim. lib. 12. quod eſt notandum, dum contrarium procedat cum perſonis priuatis, nam vendens cadit à iure ſuo l. fin.
97 C. de iur. emph. Verumtamen tenementi ea quæ dicit Frecc. de ſubfeud. lib. 2. fol. 119. lim. 27. quod de conſuetudine vbi ſoluitur laudemium non requiritur conſenſus Domini in alienatione, & antè eum Andr. in cap. Imperial. §. illud quoq; verſ. qui præſtant, de proh. feud. alien. per Feder.

52

Aerarij Baronum, vel Syndici Vniuerſitatis, & Exactores non poſſunt vltra annum cogi ad continuandum officium, vt C. de muner. non contin. neq; ad aliud licet diuerſum coſtringi poterunt, niſi redditis rationibus, & eo
98 abſoluto à nexu præteriti officij l. neminem C. de ſuſcep. li. 10. ibi [niſi prius vinculo ſollicitudinis ſuperioris ſe abſoluerit] & glo. ſubiungit, quod turriculum ſequentis anni, poſt officium debet eſſe vacans, pro reddendis rationibus, quod eſt notabile; & ita iudicatum refert, D. de Pon. de poteſt. Proreg. tit. de reg. impoſ. §. 8. n. 19. & latiùs explicaui hanc materiam in prag. 10.

53

Expenſæ in feſtiuitate Corporis Chriſti, vel in ſollemnitatibus Patronorum loci, in Aduentu noui Domini in ſpectaculis, & ludibus poſſunt iure fieri, probant tex in l. vnica C. de public. lætit. lib. 11. & C. de expenſ. ludor. C. de expectacul. & C. de maiuma. dummo-
99 dò ſint moderatę in rationibus admicti debent, & ſi erunt cum luxu, & pōpa, & Vniuerſitas eſſet ęre alieno grauata, tunc illicita eſſet erogatio, Garſi. de expenſ. cap. 21. Eſcobar. de ratioci. quæſt. 24. cum ſeq. qui colligit multos caſus, quando licitum ſit Vniuerſitati

Qq 3 abſque

abſque aſſenſu ſumptus facere. Et quiuis regulariter non poſſit donare, tamen pro honore, decore, pietate, mode ratè licet Auend.cap.10. par.2. Indè defendi in Sacro Conſilio Principem Montis Militum, aduerſus grauamen porrectum per eam Vniuerſitatem prętendentem non debere cogi ſingulis annis præſtare donatiuum ſtrenæ, cum
100 ius commune, & Regni reſiſtat, ne Vniuerſitas poſſit donare, & dicebam hoc caſu ius non refragari, ſed ſuffragari ex prædictis, & in caſu noſtro tex. in l.cum plures §.tutor ff. de adminiſtr. tutor.& glo.ibi probant [Conſueta munera poſſe dati, & ex honeſtate dimicti non poſſunt] ſunt verba tex.& in leg. laudabile C.de aduoc.diuerſ Iud. probatur Iudices poſſe recipere munera diebus ſollemnibus, quamquam alijs temporibus ſit eis prohibita, & glo.ibi, nominat diem ſollemnem eſſe Kalend. Ianuarij, in quibus ſtrena datur, & Frãch.dec.712. decidit conſueta munera Adminiſtratores dare poſſe, & continuò in rationibus per Reg. Cameram admictuntur, dummodò bona ſint moderata. Verumtamen dixi prag.1. non poſſe cogi Vniuerſitates, cũ ſint actus voluntariæ liberalitatis, ſed quando vaſalli eſſent ſoliti talia obſequia præſtare, tunc coguntur ad obſequia continuanda l.6.C.de oper. libertor.ibi (ſolitum obſequium) & propterea dum ius non refragatur longiſſima conſuetudo eſſet obſeruanda, prout in Parocho dicunt, quod tali die feſtiuo ſi ſit ſolitum oblationes ſibi præſtari à filianis cogi illi de Parrochia ad præſtandum tale obſequium, Abb.1.utr.Card. in rub.de parroc. & licet actus à prin-
101 cipio ſit voluntarius, & facultatis, tamen ſi condeſcendat in obligationem, quod ex argumentis cognoſcitur oritur actio ad damnum in futurum, data conſuetudine Abb.in cap.ſuam num.7 de ſymon. Oſaſc.dec.99.num,19. Hinc Franch. dec.56. num.17. dixit, quod multa donatiua voluntaria Baronibus facta in præſtationem neceſſariam remanſerunt, & dec.171.in fine, ait donatiua hæc eſſe in fructu. Cumq. in releuijs hoc munus inter Baronales introitus reperiatur poſitum, ac ipſa Vniuerſitas apud Commiſſarium deputationis Regni ordinariè in exitu hoc poſuerit fundaui pro Principe, actionem ſibi deberi ad cogendum in poſterum Vniuerſitatem ad tale munus, arbitrio verò Iudicis iuſtè taxandum, ſecundũ tex.ſingulare in l.pen. ff.de oper.libertor.& ita obtinui. Quæ cum ſint noua, & ad declarationem huius articuli, quem tetigi in d.prag.1. volui hic annotare, tanto magis quod non vidi adhuc Doctorem de hac quæſtione tractantem.

54

Expenſas pertinentes ad iuſtitiæ ad
102 miniſtrationem Fiſcus ſoluere tenetur, & non Vniuerſitas illius loci l. annonas C.de erogat.milit.annon. & ibi Doct. Et quando terræ ſunt infeudatæ onus pertinet ad feudatarios, qui fiſci loco ſubrogantur, vt abundè dixi in prag.19. Verùm ſi culpa vaſalli Baro ſumptus fecerit, in petendo remiſſionẽ cauſæ pro illius delicto, vel pro ipſo capiendo, aut in carceribus alẽdo, vel pro ſimilibus poterit fiſcus, vel Baro ſi reus habeat facultates repetere, vt ibi dixi, & nunc adde Eſcobar de ratiocin. cap.25. qui plures caſus enumerat dubitabiles, cuius ſumptu debent fieri, Baronis, vel Vniuerſitatis.

55

Exactores, & Perceptores exigentes vltra debitum à ſuperioribus indictum puniuntur ciuiliter in duplum, & criminaliter pœna arbitraria, etiam
103 ſupra relegationem, ſecundum facti qualitatem, tex. eſt ſingularis in l.1.C. de ſuperexactor.lib.10. Nec pœnæ capitulares poſitæ in tali miſterio tollunt pœnam iuris, Rebuff.ibi. quia pœna ciuilis non derogat iuri publico l.priuatorum C.de iuriſd.omn.Iud.

56

Exemptus ex priuilegio à iuriſdictione ſui Ordinarij, intelligitur in cauſis ciui-

ciuilibus, & non in criminalibus, niſi ſpecialis mentio eſſet facta, tex. eſt in l.2.C.de ſuari.lib.12. ibi [fori vrbani
104 auditoria præſtatur] qui fons vrbanus ciuilem eſſe glo.&Doct.ibi dicunt Prout priuilegiatus, ne poſſit cogi, & detineri, intelligitur quoad perſonam non quoad bona, ne poſſit exequi, Borgnin.dec.5.par.1. Nam licet Principis beneficium latè interpretari debeat, limitatur quando adſit intereſſe tertij l.3.§.ſi quis à Principe ff.ne quid in loc.publ.

57

Exequi non poteſt contra Ciues pro
105 debito Vniuerſitatis leg.vnica C.vt null.ex Vicar.pro deb.lib.11. & onus, ſeù obligatio eſſet omnium Ciuium, pro rata, & non inſolidum ipſi tenentur leg. vnica C.ſumpt. muner.ad onus pert.lib.12. niſi Adminiſtratores, ſeù Conſilium obligaſſet Ciues inſolidum ad debitum contrahendum pro ipſorũ commodo, Bart in l.4.§.actor num.10.
106 ff.de re iud.& ibi Rip. Quicquid alij ſentiant, vt latè Grat.diſcep.196. & ſi Ciues obligati fuerint mortui poteſt petere creditor, vt ſucceſſores ciues inſtrumento obligentur, qui ſi renue-
107 rint debet adire Proregem, vt eos cogat, & in eorum contumaciam, poteſt decerni, vt habeantur pro obligatis, D.de Pont.de pot.Proreg. tit.de alien. bonor. Vniuer. Et ſingulariter, quando vnus pro alio Ciue, vel ſocio impotenti teneatur, latè Peralta in l.legatorum ff.de legat.ſecundo, quem obſeruo tam ratione ſuæ eminentis ſcientiæ, quam
108 reſpectũ ſtipitis, cũ ſit de domo meæ progeniei maternæ: nam quondam D. Franciſcus Peralta origine Hiſpanus fuit meus Auus maternus, vir nobiliſſimus, & inſignis, omniq; virtute ornatiſſimus, qui dum vixit fuit hic Vicarius Generalis in toto Statu Illuſtriſſimi Principis Aſculis, cum omnimoda poteſtate.

58

Exteri tempore penuriæ, vel ex aliqua ſimili cauſa poſſunt à loco, vbi ha-
109 bitant expelli, vt redeant ad patrias ſuas, vt vidimus obſeruatum Neapoli annis elapſis, tempore magnæ inopiæ, quod ſtudentibus fuit iuſſum, vt redirent ad ſuas habitationes l.1. C.de priuil.corporat.lib. 10.l.mercatores C.de commer.& mercat.& ibi Doct. Bald in cap.1.§.Dominus de for.fidel. An autẽ hoc liceat ſoli Principi, vel etiam inferioribus Dominis in ſuis locis talem prohibitionem facere, dixi in prag.1.

59

Filijs nocet facta ſuorum maiorum, vndè ſi parentes extiterint perſonæ pa
110 rum fideles erga patriam, vel contrarij publicę vtilitati, vel quid damnum attulerint, tales actiones nocumento erint poſteris ſuis, vt de illis non ſit cõfidendum, tex.ſingularis in l.ſi cohortis C.de cohortal.lib.11.ibi [Maiorum ſuorum exempla pręiudicarunt,] & quotidiè practicatur præcipuè in electione Regiminum Vniuerſitatum: nã Ciues non ſolent ad honores, & munera nominare perſonas, quibus iuſta ratione fides dari non debet.

60

Filij eorum qui habuerunt officia à Principe ſolita vendi, vel concedi, mortuo patre cunctis alijs debent pręferri etiam ſi minus offerant, ad text. in l.1. C.de fili. official. lib.12. & ibi notant
111 Doct. Indè de facili obtinent patres ampliationem pro filio; De qua ampliationis materia, vide Maſtril.de magiſt. lib.1.cap.28. D.de Pont.dec.27.& dixi in prag.8.in princ.ac conferunt declarata per Gabr.Rom. in concl.1.tit. de iure emphy.

61

Filius ſi nanciſcebatur de iure dignitatem Conſulatus exibat à patria poteſtate l.fin.C.de conſul.lib.10. Qui
112 Conſules hodiè Conſiliarijs perpetuis æquiparantur, vt ibi Doctor. Quid autem erit de alijs officialibus nõ perpetuis, ſed Conſiliarijs ad tempus, vti ſunt Iudices Magnæ Curiæ, & Auditores Prouinciarum, qui a Principe Conſiliarij in literis nuncupatur, & digni-

tatem illuſtrem habere dicuntur l.non minus C.de offic.aſſeſſor. An iſti exeāt ſimiliter à nexu paterno, tex.in l.pen. C.eodem de conſul. dicit eam dignitatem fuiſſe annalem, vndè arguitur ſufficere quemquam adminiſtraſſe tale officium,& proindè debet habere locum diſpoſitio dictæ leg.fin.quia inquiunt verba tex [Patres familias cōuenit effici,ac poteſtate liberari paterna videātur,quia nobis loco patris honorantur,] & in facto altercatur in Sacro Conſilio in teſtamento cuiuſdā Auditoris,qui habebat patrem,an potuerit diſponere de aduentitijs.

62

113 Filij Adminiſtratorum officij Primipilatus tenentur pro debito contracto à parentibus,licet hæreditatem repudiauerint l.4.C.de primipil.libr.11. Pereg.de iur.fiſc.lib.6.tit.6. & præfertur fiſcus doti hoc caſu,quamuis anteriori,D.de Pon.in tract. de poteſt.Proreg.tit.de regal.impoſ.§.8. qui ſubdit hoc officium Primipili æquiperari in Regno Theſaurario generali,& proindè cum eo videtur habere locum lex prædicta, Barboſ. tamen in l. 1. par.2. nu.3.ff.ſolu.matr.dicit,quod dictum officium Primipili hodiè non poteſt adaptari, ad Adminiſtratores hodiernos, ſolum ad Præfectum Ducum exercitus,& ideò legis iſtius tit. receſſiſſe ab aula,& ita ſequitur Couar variar.reſol.lib.1. c.16.num.7. quæ ſunt notanda pro intellectu huius tituli.

63

Fiſcus condicit pecuniam ſolutam à debitore ſuo alijs creditoribus,etiam ſi conſumpta ſit l.1. C.de conuen.fiſc. del.& apertiùs probat tex. in l.pecunia C.de priu.fiſc.& eſſe peculiare priuilegium fiſci dixerunt Peregr.de iur.fiſc. tit.de pignor.num.8. Reg.de Pont.tit. de regal,impoſ.§.3.ex nu.12.Et quod 114 non procedat cum priuatis,deciſum refert Affl.dec. 190. nam aliàs totus Mundus inuolueretur litibus,quicquid Barboſ.in l.1. p.6.ex num.19. ff.ſolut. matrimon.& cæteri contrarium ſenſerint. Aduerte tamen quod hæc auocatio pecuniæ ſit in ſubſidium,poſtquam principalis eſt diſcuſſus Surd. conſ.4. num.13.Menoch.conſ.25.nu.10. Amplia hanc concluſionem etiam ſi ſecūdo creditori pecunia fuerit ſoluta, ex cauſa oneroſa, nam nullatenus fiſcus eam ſibi auocat,D.Reg.Valenz.conſ. 64.num.23.cum alijs ab eo coacervatis,& Barboſ.loco ſupracit.nu.24. Verum ſi pecunia ſecundo creditori fuerit ſoluta, ex cauſa lucratiua creditor anterior, etiam ſi ſit priuatus eam ſibi auocare valet,Vrſi.ad d.dec.190.à nu. 3.& D.de Pont.vbi ſupra in fin. Dilatatur adhuc noſtra concluſio in priuatum priuilegiatū,vt glo.in d.l.pecunia dummodo is priuilegiatus creditor habeat hypothecam,nam actio perſonalis non ſufficeret,vt Couarr.pract.quæſtio.cap.29.num.2.& Gutt.pract.quæſtion.100.num. 3.lib.5.contra Capyciū in dec.78.nu.5.Item ſi pecunia ſecundo creditori fuerit ſoluta cum cautione,D.de Franch.dec.614.nu.3. & Ioſeph.Ludou.dec.peruſ.44. nu.10.Item in caſu l.fin.§.& ſi præfatam,verſ ſin vero C.de iur.delib.cuius diſpoſitio in caſu tantum, de quo loquitur locum ſibi vendicat,& non extra, vt Guttie. ibi num.14. qui diffuſiſſimè hanc materiam pertractat. Item ſi mala fide ſciens eſſe anteriores creditores ſecundus creditor pecuniam à debitore procurauerit,vt Affl.in d.dec.& Doct. ſupracit.

64

115 Fiſcus ante diem cogere non poteſt ſuos debitores l.iuſtas C. de iur. fiſc. lib. 10. quæ procedit etiam in Vniuerſitatibus,ſed de diametro pugnat tex. in leg.1. C.de cond.ex leg.qui ſtatuit poſſe fiſcum, deducto intereſſe medij temporis præmaturè exigere. Tu autē concorda,vt d.l.1.procedat in debitoribus Primipili tantum, ſed in alijs debitoribus fiſcalibus tenenda eſt diſpoſitio citatæ l.iuſtus,ſic Barboſ.in l.1.p. 6.num.1.ff.ſolut.matrimon.Ex vrgenti tamen cauſa limitatur, vt liceat fiſco,

&

Digitized by Google

& Vniuerſitatibus ante tempus exigere, Carrot. tract. locat. in fine. Cumque Primipili officium non detur in Regno, vt dixi in præcedenti, ergo ceſſat diſpoſitio d. l. 1. & proindè confutatur opinio Bal. Nouel. par. 10. in tract. de dote, qui arguendo de fiſco ad dotem, ſentiebat fauore dotis poſſe cogi ante diem, & ſimiliter ruit argumentum Doct. qui à dote, & fiſco arguendo ad Eccleſiam, quæ prædictis comparatur ſenſerunt, vt Eccleſia præmaturè agere poſſit, Ric. in ſua prax. c. 413.

65.

Fiſcus quando ei non ſuppetunt redditus Regni, vel ſuperuenit aliqua vrgens neceſſitas poteſt ſtipendia, & redditus conceſſos differre, & illis vti tex. in l. ſi quis diutinam C. de aquæduct. lib. 11. & ibi Rebuff. & Plat. Ratio eſt,
116 quia donans tenetur in quantum facere poteſt, & attenditur in tali beneficio tempus exactionis l. verum §. tempus ff. pro ſoc. Quæ concluſio limitatur in conceſſis, ex cauſa remunerationis, tunc enim ceſſat ratio prædicta donationis, & ſimiliter limitatur, vt non poſſit ſuſpendi Aſſignatarijs, & tentoribus functionum fiſcalium exactio, & dum hoc prætendiſſet Dux Oſſunæ, habita conſultatione, quod non erat iuſtum abſtinuit: nam contractus onerosos debet obſeruare Princeps, vti priuatus, Petra de pot. Princ. fol. 176. ex nu. 77.

66.

Fiſco quæritur ius per accuſationē, per tex. in l. ſi C de iur. fiſc. lib. 12. Alij non quæri ius dicunt, niſi per litis con-
117 teſtationem Doct. in l. 1. C. de vſur. fiſc. lib. 11. Cœteri autem dicunt ſolum per ſententiam, vt Andr. in conſt. Reg. incip. priuſquam citata partes. Quæ dubitatio parit plures quæſtiones quando fiſco incipiat tempus tacitæ hypothecæ ſuper pœna pœcuniaria, & quādo delicta priuata partis remiſſionem aboleantur. Et an in conſcientia antè ſententiam fiſcus poſſit à parte pœna fraudari, vide diſtinctionem nouiſſimā, quam in prag. 4. ſupra explicaui.

67.

Fiſcales functiones, & tributa omnes ſubditi Principi ſoluere tenentur, &
118 quælibet terra, attento numero foculariorum præſtat, vt dixi in pragm. 10. nam hæc ſunt munera patrimonialia à quibus regulariter nemo eſt immunis vulgatis terminis. Caput vero Regni eſt exemptum ab hoc onere, ſic probat tex. notabil in l. 1. C. de capit. Ciui. lib. 12. Indè Ciuitas Neapolitana vti caput, non eſt obligata ad prædicta munera, Antib. de muner. p. 7. n. 87.

68.

Fraudis Gabellæ præſumptio oritur ſi quis oneratas merces per viam in-
119 ſolitam vehat extra locum, vndè dicta gabella ſoluitur, & repertus extra, poteſt cogi ad vectigal, & pœnam l. q. fiſcales C. de nauicul. lib. 12. ad cuius explicationem vide Clar. quæſtio. 81. Rip. tract. de peſte titu. ad conſer. vber. num. 182. & limita, vt dicam in ſeq.

69

Fraudans collectas fiſci, vel Vniuerſitatis, quoquomodo alienando bona ſubiecta oneribus publicis perſonis frāchis ſimulatè, punitur bonorum illorū priuatione, tex. inſignis in l. 1. C. de nauib. non excuſ. lib. 10. ibi [Multi ſuas
120 naues ſub diuerſorum nominibus, & titulis tuentur, cui fraudi obuiam præcipimus, vt ſiquis ad euitationem publicæ neceſſitatis titulum crediderit, nauem fiſco eſſe ſociandam] & ſic Vrſil. dec. 72. concordat tex. in l. ordine §. in fraudem ff. ad municip.

70

Fraudem commictere non dicitur Mulio, qui ob periculum fluminis, vel latronum viam ſolitam diuertit à lo-
121 co, vbi ſoluitur vectigal, vel ſi nauis vi ventorum aliò migrauerit, non tranſeundo per locum, vbi Dohana exigitur, & propterea excuſatur à ſolutione paſſus, & à commiſſo, tex. eſt ſingularis in l. 1. C. de naufrag lib. 10. quæ qualitas præſumptiuè erit probanda, Molfe. conſ. 17. ex n. 14.

Fra-

71

Fructus, ſeù victualia pro publico
recondita debent diligẽter cuſtodiri à
Cõſeruatoribus deſtinatis, ne corrũpã-
tur à vermibus,ſtillicidijs, & ſimilibus,
ad tex.in l.1.C.de cond.in publ.horr.
172 lib.11.vbi Bart.dicit,quod ſuſceptor
eſt in magna culpa,ſi domus,& horrea
ſępè non inſpexerit,ſarta tecta non te-
nuerit. Item in culpa erit ſi non cura-
uerit,vt prius expediatur vetus, quam
nouum frumentum, vt in l.1.C.eodẽ,
Franc.Marc. dec.541. & ſi periculum
ſit ne deuaſtentur,debet Conſeruator
denunciare ijs,qui præſunt annonæ,vt
poſſint vendi,vel mutuo dari,& iſto ca
ſu cogi poſſunt Ciues ad ea emenda,
ad tex.in l.vnica C.vt nemin.lice.in-
123 emp.ſpec.lib.11.Bouad.lib.3. Polit.
cap.3. num.40. Poſſunt etiam Conſu-
les commiſcere bonum cum corrupto,
cum auctoritate Conſilij pro publica
vtilitate,nam alias non liceret mixtu-
ram facere, Doct.in l.1. C.de erogat.
milit.ann.& extat Prag. ſub tit. de pi-
ſtor. Conſeruatores etiam nil debent
124 capere de victualibus ſub graui pœ-
na,l.ſi.C.de cond.in horr. Adeo quod
augmentum quod reperiri ſolet in fru-
mento, vel alijs victualibus (quod ab
expertis eſt facta taxa, vt creſcere fru-
125 mentum ſoleat ad rationem ſex mo-
diorum pro quolibet centenario) ſolue
re etiam tenetur ſi id triticum in ſuos
vſus conuerterit, vel ſibi vſurpauerit,
Eſcob.de ratioc.c.31.n.26

72.

Fundus ſaſſoſus, infructuoſus, indu-
ſtria,& expenſis coloni ad culturam
redactus,vel plantatus non poteſt, ob
126 non ſolutionem penſionis, vel alias
cauſas à poſſeſſore auferri,l.quicumq;
C. de omni agro deſer.lib.12. concor-
dat tex.in l.ſi.C.de all.& palud.& ſeq.
Vrſil.dec.129.Mantic.tract.de ambig.
conu.libr.22.titul.24.num.16.qui in-
fert,quod adeò eſt priuilegiata cauſa
iſtorum poſſeſſorum,quod ſi fundus eſ-
ſet datus in emphyteuſim, tantum pro
filijs,vel ad ſecundam generationem
æquitas tantæ meliorationis ſuadet,vt
concedi iure debeat etiam hæredibus
extraneis vltimi poſſeſſoris, ſi res erit
concedenda alijs.

73

Homines rixoſi,& ſcandaloſi,vel ſe-
127 ditioſi turbantes pacem populi poſ-
ſunt à Principe,ad poſtulationem eijci,
& diſterrari à patria, vel loco vbi ha-
bitant,& ſic vidi ſeruatum,argu.tex.l.
certa forma, & ibi gloſ. C.de iur.fiſc.
lib.10.Doct.in l.fin.ff.de offic.procur.
Cæſar.ſic & perſonæ leproſæ,vel peſte
infectæ, vel ſimili morbo grauatæ ex-
pelli poſſunt pro publico intereſſe, Pe-
reg.dec 8.Exindè meretrices, ſeditio-
ſi, lænones expelli poſſunt, vt idem Pi-
128 guer.dec.4.& 11.Maſtril.de magiſt.
lib.3. cap.4. & ex eadem ratione con-
ſanguinei bannitorum,quorum eſt præ
ſumptio,vt bannitos foueant,vel eis au
xilium præſtent poterunt à patria eijci,
certus locus aſſignari l. iure prouiſum
C.de fabric. lib.12.Clar.quæſt.86.n.5
Iò.Gran. de bell.exul.c.3.Cou.var.reſ.
lib.2.c.8.

74.

Honor,& reuerentia debetur Offi-
cialibus,tex.eſt in l.2.C.de offic.præf.
prætor.lib.12. ibi [Sit ſedes prior, lo
cus conſpicior,loquendi,& decernendi
facultas] omnes debent aſſurgere, &
ſalutare, l.cum ſalutatus,& ibi glo.ver
bo proceſſiſſet C.de ſen.paſſ.Adeo,qđ
125 parenteſmet tenentur reuerentiam
eis præſtare vti Officialibus, qui ſunt
digniores, licet in domo pater ſit ma-
ior l.ille à quo §. fin.cum l.ſequ. ff.ad
Trebell.& prout magis,vel minus pro
ximiores ſint Regi,ita ſunt obſeruandi
Bouad.lib.3.Polit.cap.2. & non hono-
rantes poſſunt puniri arbitrariè,vt ca-
ſus expoſtulat,vt probatur in l.ſinguli,
cum ſeq.C.de offic. diuerſ.iud. & Ca-
rau.in r tu 5.n.10.

75.

Hoſpitia militum tenentes de iure
poſſunt petere contributionem in tali
onere ab alijs Vniuerſitatibus,quæ sũt
in conuicino,etiam ſi ſint Cameræ re-
ſer-

Digitized by Google

130 ſeruatæ ad tex. in l.cum ad fęliciſſimam C.de quib.muner.lib.10.Vnde ſumpta eſt continua practica petendi, & concedendi à Prorege prædictam contributionem: Nam priuilegium Cameræ Baronibus conceſſum fuit interpretatum procedere, circa actuale hoſpitium, ſed non præſtat immunitatem à contribuendo, neque releuantur vt per tranſitum non teneantur, l.om-
131 nes, & ibi Doct. C de metat. & epidem. lib.12. in quo tit. eſt ſedes iſtius materiæ, & adde D.de Pont.in tracta. de poteſt.Proreg.tit.de prouiſion.§.6. num.19.

76

Hoſpitantibus terris datur illis contributio, vt in præcedenti dixi, & ordo diſtributionis, qui practicatur eſt, vt viciniores Vniuerſitates teneantur ſubuenire, ob maiorem commoditatem petentis, & contribuentis, & minus di-
132 ſpendium, quæ obſeruatio in cunctis alijs oneribus diſtribuendis practicatur, ex notabili tex.in leg pro locis, C. de annon.& trib. & Rebuff. in l.1. C. de fund.limitro. Et quando ratione hoſpitij Princeps teneatur etiam contribuere, vide Luc.de Penn in l.omnes C.de metat.& epid.Capyc in inueſtit. verbo hoſpitiorum, & ſolet obſeruari continuò ad beneficium Vniuerſitatis excomputare certam ſummam in functionibus fiſcalibus pro onere hoſpitij, quod Vniuerſitas ſentijt.

77

Hoſpitia maioribus Magiſtratibus tranſeuntibus per terras Vniuerſitates præſtare tenentur Doctor. opinantur ex l.fi.C.de profeſſ.& med.lib.10. Vbi
133 probatur quod milites, & Iudices æquiparantur, quia ambo deſeruiunt publico, & Principi, & ſic Maſtrill.de magiſtr.lib 3.cap.10.num.207. qui alias auctoritates colligit. Auenda.autem cap.4.par.1.de exequ.mand.num.45. contrarium firmat, quod officiales trāſeuntes hoſpitia petere non poſſint. Pro concordia diſtingue, quod prima opinio procedat, quando in terra non adſint publica hoſpitia, vel ea non ſint competentia qualitati perſonę, tunc Vniuerſitatis eſt curare, vt forenſibus prouideatur, onus enim communitati debetur vti matri, vt victualibus terra
34 abundet, l.1. §. cura carnis ff.de offic. præſid. & victus appellatio habitationem continet l.victus ff de verb.ſigni. & ideò hoſpitia erigere tenentur Vniuerſitates Abb.in cap.1. de emptio.& vend. & Auend cap.8. lib.2. Si vero hoſpitia in terra exiſtant, tunc procedit ſecunda opinio tam de iure communi, quam ex diſpoſitione Pragmaticarum, vt Officiales ab Vniuerſitate petere ea non debeant, & ita obſeruari videmus.

78

Immunitate alicui de iure, vel ex priuilegio à muneribus publicis conceſſa, ea non extenditur, vt is non teneatur contribuere in oneribus Ciuibus impoſitis pro communi vtilitate & commoditate, de quibus ipſo priui-
135 legiatus particeps eſt, veluti ſi Vniuerſitas conducat Medicos, magiſtros artium, vel paſcua in cōuicinio, ad tex. in l.1.C.de collat.fund.lib.12.ibi[Nullus enim ratione debet ob hoc, quod in commune omnibus profuturum eſt ſeiungi] Hinc patres onuſtos debere contribuere in prædictis Regia Camera iudicauit, & benè Marant. conſ.81. Theſ.dec.267. Quod extenditur etiam ad clericos, nam licèt ſint immunes à muneribus, & collectis, non tamen ſunt exempti pro illis, quæ imponuntur pro commoditate, de qua clericus partici-
136 par. Indè forenſes, pro vtilitate collectantur in loco vbi degunt, licet per trāſitum, Luc. in l.prouidendum C.de decurio. Maſtril dec.40. Quarant.in bullar.verbo vectigal.

79

Immunitate alicui à Principe con-
136 ceſſa in genere, intelligitur pro muneribus extraordinarijs fiſcalibus, & non pro ordinarijs, l.omnes la ſeconda C.de anno.& trib. Via ordinaria ſunt, in ſignum ſupremæ Maieſtatis, neque re-

re-

Digitized by Google

reſcripto dari poſſunt, l. in fraudem, C. eodem l. 1. C. de indict. lib. 11. Aduerte tamen, quod in Regno contrarium practicatur, quia potius ad ordinaria, quam ad extraordinaria priuilegium extenditur, vt refert D. Tapp. in rubri. de conſt. Princ. nu. 104. Quæ vero ſint munera ordinaria, vel extraordinaria dixi in prag. 10.

80

Immunitatem ſi quis obtinuerit à lege, vel Principe à muneribus publicis ſi patiatur ſe deſcribi in æſtimo, vel ſoluat ſibi præiudicat, tex. in l. 1. C de his qui ſpon. publ. mun lib. 10. limita
137 ſi fuerit proteſtatus, vel ſi cauſa publicæ vtilitatis, vel neceſſitatis paſſus fuerit onus ſubire, l. 1. C de veteran. li. 11. limita ſi actus recipiat reiteratione nam tunc ad illum quis ſibi præiudicat, cum non poſſit repetere, non quod exinde in futurum cogi poſſit, vt Rebuff. in d. l. 1. & l. voluntariæ C. de excuſ. tutor. Guido. Pap. dec. 307. Gabr. Rom. concl. 1. tit. de iur. immun.

81

Immunitatem ſolus Princeps concedere poteſt, & ideò Vniuerſitas non habet facultatem eximendi quemquã à muneribus l. immunitatẽ C. de agric. & cenſit. lib. 10. limitat Luc. de Penn. in l. vacuatis per illum tex. C. de decurion. ſi hoc eſſet, vtile Vniuerſitati;
138 & maiorem conſequeretur commoditatem, concedendo immunitatem alicui perſonæ benemeriti, Ruin conſ. 217. vol. 1. ſed Petra de poteſt Princi. fol. 171. nu. 9. tenet contrarium, quod omnino denegetur talis auctoritas Vniuerſitatibus etiam ſi magis eis vtile ſit, niſi Princeps, vel eius Vicarius aſſentiat, & ideo ſoli Principi competit cognitio cauſarum pertinentium ad immunitates dixit Auend. cap. 14. p. 2. n. 33. de exeq. mand.

82.

Immunitate fori, vel collectarum gaudere non debent qui onerum effugiendorum cauſa, vel pro ſe eximendo à iuriſdictione Baronis ſe recipiunt in militiam, vel ſuſcipiant aliquod mini-
139 ſterium vel officium, ſi actualiter poſtea non inſeruiant iniuncto muneri, l. 1. cum ſeq. C qui milit. non poſſ. & melius probatur in l. 1. C. de collegiat. lib. 12. cuius verba ſunt [Qui ſub prætextu collegiatorum, cum id munus non impleant muneribus comantur ſubtrahere eorum fraudibus credimus eſſe obuiandum, ne quid ſub ſpecie muneris, quod minus exequitur alterius muneris opere releuetur:] & ità deciſum refert Franch. dec. 175 & 481. licet de hoc tex. mentionem non fecerit. Et in facto de perſona, quæ ſubpoſuerat Regiæ Dohanæ, & non habebat animalia nec paſcua conducebat obtinui, pro Barone, pro delicto commiſſo, de quo Regia Dohana cognitionem prætendebat, & in indiuiduo D. de Pont. de pot. Pror. tit. de Portu.

83

Impoſitionem pro accommodandis vijs, reficiendis pontibus, diuerrendis aquis, & ſimilibus debent indici vicinis, & alijs ſentientibus commodum, & vtilitatem leg. 1. C. de immun. nem.
140 conced. & ibi omnes Doct. ſed ſi ea quæ accomodantur reſpiciant commodum totius Prouinciæ, an poſſit peti vt taxetur tota Prouincia ad contribuendum, vide Luc. de Pen. in l. ad reparationem C. de aquæduct. lib. 11.

84

Inſignia Domini poſſunt portare famuli, muliones, & deuoti illius, & ex his arguitur familiaritas quam tenent cum ſuo maiore, ad text. notabilem in
141 leg. pen. C. de aquæduct. ibi [Noſtræ impreſſionis ſignari poſſint, vt huiuſmodi annotatione manifeſti ſint omnibus] Item inſignia poſita in rebus auctoritatem, & dominium denotant, vt Doct. in d. l. Verumtamen ſine licentia armis alienis, quis non poteſt inſigniri C. vt nem. priu. titul. Viu. comm. opin. 193. Faber C. de mutat. nomin. diff. 1. Intereſt enim cuiuslibet, vt inſignia, & arma ſua ab alijs diſtinguantur, & Iudicis officium implorari poteſt, Bart. in tract.

tract. de inſign. & arm. n. 1. Tiraq. de nobilit. c. 6. n. 12.

85

Inquiſitionibus arduis dirigens in-
quiſitor eſt inueniendus, & his præpo-
nendus eſt, qui in ſimilibus ſtrenuus
inueſtigator eſſe ſolet, & ſic ſeruant ſu-
periores circumſpecti, in cauſis magni
momenti delegādis eligere virum, qui
141 nomen ſibi vendicauit prudentiæ, ſo
lertiæ, & integritatis, prout ad præſens,
in Tribunali Campaneæ huius Regni,
contra facinoros fuit electus D. Fran-
ciſcus de Ocampo ſolertiſſimus, & ri-
gidiſſimus inueſtigator delictorum, de
quo expertus loquor, dum multo tem
pore fuerit meus collega in Regia Au-
dientia Prouinciæ Calabriç, vbi cogno
uimus eum omni virtute, diligentia, &
integritate præditum, & ſic poſteà ſe
obſtendit in Iudicatu Criminali Mag.
Cur. Vicariæ, & ad maiora ſperatur eſ-
ſe promouendum, ſed ad prædicta ad-
ducitur text. notabilis, in leg. quoties,
C. de naufrag. lib. 11. ibi [Solers inqui-
ſitor inueniatur.]

86

Inuentarium bonorum alicuius, ſi-
cuti, & ſequeſtratio prohibita ſunt, l. li-
tibus C. de agric. & cenſ. lib. 10. Andr.
& Affl. in conſt. Regni violentias, ſicq;
& ſigillatio capſarum, clauſura Domus
ſimplex vero deſcriptio rerum, exiſten-
143 te aliqua cauſa ne occultentur lici-
ta eſt l. 2. C. quando, & quib. quar. parſ.
lib. 12. Item qui de iure ſunt obligati
ad inuentarium, vti tutor, vſu fructua-
rius, & alij, ſi eis remiſſa fuerit talis cō-
fectio excuſantur ab hoc onere, l. fin. §.
illo C. arbitr. tutel. ſed ſi petatur ab in-
tereſſe prætendentibus, deſcriptio non
poterit denegari, Ioann. de Plat. locis
præcitat. Et licet tex. in l. defenſionis
facultas C. de iure fiſc. libr. 10. deſcri-
ptionem etiam vetet ibi [cum faculta-
tes eorumdem, controuerſia pendente
inquietari, deſcribique fas non ſit] ta-
men Bart. & Doctor. in ipſa lege inter-
pretantur illud verbum, deſcribi, pro
ſollemni inuentario cum obligatione
reſtituendi, Pinell. de bon. matern. l. 1.
par. 2. ex num. 20. Carrot. tract. de ſe-
queſtr. capit. 32. Gratian. diſceptatio.
114.

87

Ius accreſcendi in contractibus re-
gulariter locum non habet l. ſi mihi, &
Titio, ff. de verbor. obligat. limita in
conceſſione facta à Principe pluribus
perſonis, l. 1. C. ſi liberal. ſocius deceſ-
ſer. li. 11. & ita obſeruari refert Pereg.
144 de iur. fiſc. fol. 16. num. 103. cum ſequ.
Gomeſ. variar. reſol. tit. de iur. accreſc.
num. 2. cum ſequent. & Guttier. in le-
ge vnica C. quando non peten. par. ex
num. 16.

88

Laborantibus continuò in ſeruitio
Principis de iure ſtatutum eſt, vt ſala-
rium competens eis aſſignetur, non
ſolum, vt viuant commodè, cum ſua
familia, ſed finito ſeruitio, vel ſenio cō-
145 fectis remaneat ſubſtantia, vt eorum
filij honeſtè viuere poſſint, vt C. de fa-
bricenſ. lib. vndecimo, leg. iure proui-
ſum, cuius verba ſunt. [Iure proui-
ſum eſt fabricenſibus, vt exauſtis labo-
ribus immorentur, cum ſobole, vti nati
ſunt.] Vtinam tex. iſte eſſet in obſer-
uantia, vt Miniſtris tantum ſalarium
conſtitueretur, vt viuere poſſint, & ali-
quam ſubſtantiam acquirerent, ex o-
pulenta prouiſione eis conſtituta, tol-
leretur enim occaſio prædandi, vt di-
cit tex. inſignis in leg. prima, C. de fru-
ment. Alex. lib. 11. & ſub hoc clipęo
parui ſalatij Miniſtri, ſalua pace bono-
rum, dilatant conſcientias, accipiendo
muneta, abſq; ſcrupulo, vt ait Corſet.
ſing. 297. Spec. tit. de ſalar. Maſcar. cō-
cl. incip. baractaria nu. 12.

89

Labor præmium expectare debet, &
ideò qui Principi longo tempore ſer-
uierunt in forenſi, vel in armata mili-
tia, ſi morbo fuerint impediti ab exerci
tio, vel ſenio confecti ſolito ſalario sūt
honorandi, ad tex. in l. 1. C. de anno. ci-
uib. Imò eo mortuo Princeps ſolet hæ-
redi dare aliquod ſtipendium, remu-

Rr ne-

Digitized by Google

nerando Patris ſeruitia, vt in l.1. & ibi glo.C.de primipil. & Doctor.in d.l.1. C.de annon ciuil.vbi gloſ. melius hoc probat per ſequentia verba. (& mortuo militante aliquid ad hæredẽ tranſeat.) Quod continuò obſeruat noſter liberaliſſimus Rex. Et an Pater poſſit eligere vnum ex filijs, cui remuneratio ſit concedenda, vide Conſil. Georg.in ſuis rep.feud.c.50

90

Lauari non poſſunt fœtida in fori-
147 bus publicis, nec ſupra flumen, quod deſcendit per loca propè habitatum, neque lina eo loco ſunt curanda, ſub pœna, ad tex in l.cum ſupra C.de re militi.lib 12 & multa cumulat Rip.tractat de peſte titu.de conſeru. aer.ſalubr.

91

Legati ad Regem non poſſunt mitti ab Vniuerſitatibus, abſque licentia Proregis, quæ practica orta eſt ex di-
148 ſpoſitione tex.l.3.C.de legat.lib.11. alias ipſi legati, & mandantes poſſent puniri, vt dixi in pragm.3. Neque poſſunt eligi per Decuriones, niſi facta deliberatione per totum Conſilium l. fin.C eod.

92

Licentia ſi erit conceſſa militi ſtipẽdiato, vel Officiali, vt poſſit abeſſe pro aliquo ſuo negotio peragendo, ſi interim ſuperior indigeat illius miniſterio, & alium ſubroget, vſqueque ille redeat, an ſalarium quod ſubrogato preſtatur ſit excomputandum Principali, tex.in l.matriculam, & glo.in verbo va-
149 care C.de agent.in reb. libr.10. innuit, quod caſus emergens debet potius ad damnum abſentis, quàm concedentis arbitrari, ne ex gratitudine ſuperior ſit in damno, l.ad res donatas ff de ædil. edict. Ann.cap.1. de vaſall. decrep ætat ex num.222. & conſidera ſi hæc iura poſſint adaptari ad quæſtionem de officiali ex inquiſitione ſuſpen-
150 ſo, ſi ea pendente alius ſubrogetur ſalarium cuius damno ſit aſſignandum ſubſtituto, & vide quæ dixi in prag.5.

93

Licentia data alicui à ſuperiore pro extrahendo frumento, vel victualibus à Ciuitate, vel Regno, nullo ſtatuto tẽpore infra quod facienda ſit extractio, an ille qui habuit gratiam poſſit vti, ad libitum, dicit tex. quod ad euitandam
151 fraudem, quæ poſſet fieri in pluriès vtendo eadem licentia infra quinque dies ſe accingere debet ille qui habuit licentiam ad extractionem faciendam; licet in practica ſemper cum præfinitione temporis expediatur.

94

Locans foreſtam ad paſcenda animalia, non videtur concedere ius lignandi, vel aquandi, niſi quatenus ligna, & aqua concernant vſum neceſ-
152 ſarium vitæ animalium, & cuſtodientium ea in dicto loco, & ligna non ſint fructifera, & damnum non detur Domino, tex.eſt ſingularis in l.1. C.de mancip.& colon.lib.11.ibi (tantum colonis impartiatur, quantum culturis agrorum ſufficere manifeſtum ſit,) & aduertit ibi Rebuff & vide Franch.deciſio.101. & ex his in Regia Audientia abſoluimus fidatos à Barone Coriolani, qui in defenſa locata, ligna excidebãt p vſu bouũ, & illos carcerauerat, p diffidatis.

95

Locans corpus defenſæ, vel foreſtæ pro paſcendis animalibus, ſi totam aſſignet conductori alia animalia ille fi-
153 dare non poterit, ſed ſi in paſcuo defenſæ fidabit animalia ad numerum non prohibetur alia immittere, cum non cenſeatur priuatiuè in dubio data, niſi coniecturæ aliud ſuadeãt, l.1.C. de mancip.& colon.lib.11.

96

Locare ſi voluerit fiſcus, conductor primus præfertur ſecundo, & eſt hoc
154 ſpeciale in fiſcalibus, nam cũ priuatis regula eſt in contrariũ, ſic tex. in l.cõgruit C de loc.præd.ciuil. Gomes var. reſol.tit locat n.5. Franch.dec.406. D. de Pont.conſ.23 qui tradit dictam legem ſtrictè intelligendam, & non poſſe extendi ad prædia Eccleſiæ,

ſed

ſed tantum in fiſcalibus eſſe ſeruandā, & vide meritiſſimum Reg.Valenz.cōſ. 75.& Ann.conſ.77

97

Locationes introituum fiſci,vel Vniuerſitatum, dum ſubhaſtantur ſemper præſumuntur conceſſę, cum capitulis
155 ſolitis præcedentibus, vt vulgus dicit (more ſolito) licet non exprimantur,l.1.C.de paſcu.pub.lib.11.ibi. (ſed eam manere decernat, vt ſtatuit antiquitus.)

98

Locationes paſcuorum deſtinatorū, pro vſu locatorum Reg. Dohanæ debent ab omnibus ſeruari indemnes, & ſi quis animalia induxerit, ad ſumenda paſcua, vltra damnum pœna ſtatuta per dictam Reg.Dohanam,ac & arbitraria, ratione contēptus puniri poſſunt,l.1.C.de fund.& ſalt.rer.Domin.
156 lib.12. Locati verè tenentur paſcua eis diſpenſata accipere,& ſtatutas penſiones pro numero animalium ſoluere, quæ in lite pēſiones à Miniſtris augeri non poſſunt, ſine ſpeciali Principis licentia,l.1.& per tot. C.de paſcu.publ. lib.12.

99

Locationes,& aliæ conceſſiones immediatè à Principe factæ non poſſunt
157 reuocari ſub prætextū qđ alius meliorem conditionem afferat l.fin. C.de locat.præd.ciuil.lib.10.nec reſcriptum in contrarium obtentum valet l. quicumq;C.de fid.inſtrum.lib.12.Sed cōtra videtur pugnare l. ſi tempora eodē tit.& l.fin.C.de diuer.præd.lib.10. vbi probatur, quod locationes fiſcales tacitè de iure intelliguntur factæ cum pacto adiectionis in diem, ſi aliùs meliorem conditionem non fecerit, Mant. de contr.lib.3.tit.11.num.36.Concorda, vt hæc poſterior opinio procedat quando dictæ locationes fiunt à Miniſtris,nam tunc datur reuocatio, ex læſione,ſecus quando Princeps ipſe, vel per Procuratorem ſpecialem locat,vel concedit,D.de Pont.conſ.53.Aduerte tamen, quod prædicta non procedunt
158 cum Vniuerſitate, nam non ſemper reſtituitur propter meliorem conditionem ſuperuenientem, poſt poſſeſſionē traditam, Maſtrill deciſ.84. nam aliud cum fiſco quam cum Vniuerſitate, & minoribus, iuxta terminos l. & ſine ff. de minor.Guttie.pract qq q 38.lib.1. Ricc.coll.1726. ſed an hoc caſu ſi ſuperuenerit melior conditio poſſit prælationem prætendere is qui primo obtinuit,vide quæ ſingulariter ſuo more dicit doctiſſimus D.Reg. Valen.cōſ.75

100

Ludi,& repræſentationes debēt eſſe
159 honeſtæ, alias prohiberi ab Officialibus poterint,tex.eſt in l.1. C.de ſpectac.lib.10.Hinc per prag. tempore vindemiarū,verba obſcena viatoribus fuerunt prohibita,ſic & notationes publicæ in mari, vel fluminibus,propè habitatum l.cum ſupra C. de re mil.

101

Ludos,& ſpectacula publica turbātes arbitrariè puniri poſſunt,indè banna,quæ ſolent fieri ab Officialibus per-
160 tinentia ad quietem illius feſtiuitatis, & circa ordinem, & modum ſunt iuridica, & pœna ſtatuta exigi poterit, aduerſus contrauenientes, & ſi qualitas inobedientiæ erit grauis,etiam corporali pœna plecti poterunt leg.nemo C.de ſpectacul.lib.11.ibi [Publicarum rerum feſtiuitatem non impediant, in cunctis oppidis celebrandam,& ſi quis violauerit pœna teneatur,ea quæ legū violatores perſequitur]

102

Matricula inducit probationem,vnde ſi quis ſit deſcriptus in libro ſcolarium,nobilium, vel ſimilium habet in-
161 tentionem fundatā pro ſe,l.matriculam C.de agen.in.reb. lib. 11. ſic in deſcriptis in aliquo artificio, Franch. dec.481. & latiùs Seſe dec.143. Maſcard.concl. 1935. multa coaceruauit Ricc.coll.1829

103

Maior,& dignior prius debet loqui & ſuum votum proferre,ex tex. in l.1. C.de Præfect.Prætor. lib.11. ibi [De-

162 cernendi, & loquendi facultas anti-
quior) l.1.C.de conſul. lib.10 Tiraque.
de primog.in præfat. num.112. ſed Af-
flict.dec.1.refert aliud ſeruari in Sacr.
Conſilio, nam poſt cauſæ Commiſſa-
rium iunior, ſeu vltimus in ordine ſuã
dat ſententiam,& ſucceſſiuè alij,ad in-
ſtar appellationum, gradatim vota sũt
danda, ne antiquiores corrigantur à
iunioribus,& ſic Oſaſc. in prohem. de-
ciſ.& idem obſeruari in Collegio Ad
uocatorum dixit Ann.ſing 6.Verum
hoc potiùs conſuetudine,quam lege
receptum eſſe Doctores aſſerunt. Vn-
dè in Collaterali Conſilio,& in Almo
Collegio ſeruatur diſpoſitio citatorum
iurium, vt antiquior prius ſuam dicat
opinionẽ, Surg de Neap.illuſt.c.1.n.6

104

Menſuræ debent eſſe ſignatæ ſignis
à Principe,& ſuis Miniſtris deſtinatis
163 antequam quis vtatur,alias mulctari
poteſt,ad tex in l.2. C.de frum. Alex.
lib.11.Debent enim coæquari per ſupe-
riores,adhoc,vt nemo poſſit,ex his frau
dari l.modios C. de ſuſcept. libr.10. &
iſtud ius eſt de regalibus,vt Auendan.
de exeq.mand.cap.1. Guid.Pap.deciſi.
490.Itaq; in quacumq; generali inue-
ſtitura facta Baronibus nõ cenſetur cõ
ceſſa facultas ſuper ponderibus,& mẽ-
164 ſuris,vt Auend.ibi,& dixi prag.8.p.1

105

Meretrices, quæ publicum quæſtum
ſui corporis faciunt poſſunt expelli ab
honeſtis vicinis l. ſi qua C.de ſpectac.
lib.11.Franch.dec.318.Amplia etiam
ſi domus, in quibus habitant ſint pro-
priæ ipſarum,Theſſ quæſt.33.Sed ſi il-
165 las habitationes conduxiſſent quis
ſoluere debebit ſalarium Domino, vi-
cini, vel meretrices, vel culpa ſit tri-
buenda locatori, qui debuit ſcire con-
ditionem illorum,quibus locauit, vide
Ricc. in ſua praxi reſol.133. vol.2. qui
contra locantem tenet, quando ſcien-
ter indignus locauit,& benè Molin.de
contract.diſtinguit in diſput. 499

106

Miles ſtans ſub vexillo ſi ab hoſti-
bus fuerit captus, an ſalarium dum
obſes erit ſibi debeatur, tex in l. 1. C.
de re milit.probat quod non & ſequi-
tur glo.ſed intellige vt Maſtrill.de ma
166 giſtr.lib.1.c. 21. nu.41. ſi culpa aliqua
militi imputari poſſit, aliàs durum eſ-
ſet,quod dum pro ſeruitio Regis ſit ca
ptus duplum damnum ſentiat. Nam ſi
abſentia militi non nocet quando eſt
neceſſaria,& ſic infirmitas,quantò for-
tius pati pro cauſa militiæ.Indè Amba
ſciatorem miſſum a Ciuitate captum
à latronibus Vniuerſitas redimere te-
nebitur.Franch.dec. 196. Gaſp Anto.
Theſſ.quæſt.73.& conferunt quæ dicã
in ſeq.

107

Miles,vel Officialis obtinens licen-
tiam ad tempus à ſuo Superiore ſala-
rium petere poterit, etiam durante
abſentia.l.in ſacris C. de proxim. ſacr.
167 ſcrin.lib.12 ſed ſi non redierit tempo
re ſtatuto ſalario priuatur,l hac lege
C.eodem,& ibi Doctor.Surd conſ.42.
Mar. Ant.de Amat.dec.52. Sed ſi fue-
rit caſu impeditus, tunc ſalarium non
perdet Borg.dec 25.par.2.Capy.dec.
125. qui ſublimitat ſi ſalarium conſti-
tueretur non ſolum pro labore,ſed pro
merito perſonæ inſignis, nam eo caſu
168 impedimentum infirmitatis, & ſimi-
lium non tollit actionem ſalarij l. qui-
cumque C.de diuerſ. offic. libr. 12.&
Surd.ibi Cagnol. l.diem functo n. 9.ff.
ff.de offic.aſſeſſ D Reg. Valenz. latè
conſ.4.nam impeditus excuſatur à mo
ra, & pœna, quia impedimentum im-
poſſibilitati æquiperatur.

108.

Milites à Principe ſtipendiati,alijue
officiales non debent Principi alieno
obſequi,& inſeruire, alias poterint ſti-
169 pendijs,& honoribus priuari,ſic tex.
in l nemo miles C.de re milit.libr.12.
ibi (vel aliena obſequia ſine nutu prin
cipale peragere audeant) vnde qui ſtãt
ſub ſtipendio, & deuotione noſtri in-
uictiſſimi Regis, non debent alij Prin-
cipi adhærere, ſeù ſtipendia ab il-
lo recipere, niſi cum licentia.

Et

Digitized by Google

Et ex eo Prælati, neq; abſq; diſpenſatione Apoſtolica audent officia Principis ſecularis exercere l.colonos nulla, C.de agric.& cenſ.& ibi Doct. Borell. de magiſtr.c.10

109.

Milites ſtipendiati dum in exercitu militiæ reſident, ſi vexillum deſerant, pœna mortis puniri poſſunt l.fin. C.de
170 deſertor.lib.12.Sed ſi ex aliqua cauſa abſuerint, arbitraria pœna coercentur l.1.C.eodem: At ſi non ex bello, ſed dum reſidēt ſub hoſpitijs aufugiāt, ex prag.de militib pœna capitalis imponitur, verum temperanda erit, ſecundum qualitatem, & neceſſitatem imminentem, vt ex Collaterali Conſilio accepimus.

110.

Militi exiſtenti in expeditione nul-
171 lus Præpoſitus poteſt dare licentiam pro quauis cauſa, etiam modici temporis, l.1.C.de commea.lib.12.& grauiter puniri poterint concedens, & accipiens l.2.C.eodem, Inde faciliter, nō eſt danda fides, ſi à milite, qui diſceſſit exhibeantur tales licentię: nam cum concedi nequeant, præſumuntur falſæ, verba tex in l.2.C.de deſertor. ibi[Ne ſub falſarum epiſtolarum diſertionis crimen defendant] Vndè cauti Officiales benè intueri debent, quando milites, extra belli aciem inueniunt.

111

Milites, neq; à Principe poſſunt contra voluntatem creari, leg.1.C. vt ru-
172 ſtic.ad vllum obſeq. lib. 10. Sed pro cuſtodia Regni hoc limitatur: Poſſunt enim cogi Vniuerſitates ad aſſignandos tot milites, atento focularioruṁ numero; nam hoc caſu dicuntur deſeruire commoditati, & vtilitati Regni, intra quod ſeruitia militaria præſtare tenentur, text.ſingularis l quicumque C.de cohortal.li. 11. vbi colligitur etiā norma faciendi talem electionem, ex fumantibus, & ex eo tex fuit orta practica annis elapſis, creationis militum dictæ, *dello Battaglione* nouæ militię.
173 Vltra verò fines Regni non poſſunt hi cogi l.nemo C. de annon. & trib.li. 12.niſi occurrēdi neceſſitas immineat, Luc.de Pen. in d.l.1. & ſic obſeruatur.

112

Miles non gaudet priuilegio fori, & immunitatū, ex eo quod à Capitaneo cohortis ſit ad militiam receptus, niſi ſit cum effectu deſcriptus in Rollo Principis deſtinato, l.probatorias C.de diuerſ.offic.lib.12.l.matriculam § fin.C.
174 de agent.in reb.libr 10. quia deſtinatio non ſufficit, vt accinctus gaudeat, Tiraqu.de legib.connub. fol.mihi 89. vbi latè declaratur regula text. l.pen. ff.de milit.teſt.quando de proximo accingendus habeatur pro accinto. Indè
175 ſi aufugerit non poterit puniri eadē pœna, qua miles in rollo deſcriptus erit obnoxius.

113

Militibus tenetur Princeps dare ſti-
176 pendia, & non victum, & ſolum quando ſunt in expeditione victualia eis p̄ſtat, quæ excomputantur cum ſalario eis debito l.1 C.de erogat. mil annon. li.10.& idem obſeruatur in veſtibus l.1 C.de milit.veſti. Item in qualibet cohorte concedi debet Medicus ſalariatus à Principe l.1.C.de comit.& Archiator. ſic & Sacerdos medicus ſalu-
177 tis animarum, Rebuff.in d.l.& ita continuò obſeruatur.

111

Milites pedeſtres non efficiuntur no-
178 biles, ſolum eorum Capitanei dicuntur habere nobilitatem l.1.C.de equeſtr.dignit.& ibi glo. & Rebuff. Equeſtres verò milites, nobiles dicuntur, vt probatur ex d.l.Imò ad hanc militiam non debent admitti perſonæ, quæ non docent de nobilitate l.1. C. negotiat. ne militent.lib.12.

115

Militum cohortes, quæ vulgariter *Campagnie* dicuntur, non poſſunt di-
179 uidi, vel vnus miles in aliā transferri Nec quiſq, congregare valebit dictas cohortes, abſque aſſenſu Principis, cum armare gentes ſolius Principis ſit, l.ne-
180 minem C.de re milit.& leg.milites,

Rr 3 C.de

C. de offic. magiſtr. milit.

116

Mortuo Præfecto militum,Concilij,
vel Collegij,ille officium Præfecti, vel
Præſidis defuncti officium geret, qui
eſt dignior, & proximior in eo gradu
militiæ,vel Concilij,ſeù Collegij, & ſi-
milium,qui Decanus nuncupari ſolet,
181 tex.eſt inſignis in l.1.C.de agent in
rebus lib.10.cuius verba ſunt [Nullus
de ſchola agentium,in rebus, locum
mortui conetur inuadere,ſed is qui or
dine ſtipendiorum,& laborum gradum
militiæ ſequebatur in eius præmia per
cipienda ſuccedat.] Quæ diſpoſitio
continuò practicatur in cunctis officijs
Gam.dec.1. n.45.

117

Munera maiora qui exercuit non
tenetur ſubire minora,etiam ſi alij ido
182 nei non ſint, ad tex. in l.3. C.quem
adm.ciuil.muner.lib.10. ſed ſi vocetur
ad eadem, vel ſimilia poterit ſe excu-
ſare infra tempora vacationum à lege
conceſſa,vt in toto tit. C.de muner.nō
continuan.lib. 10.vel ceſſante vacatio-
nis excuſatione poterit opponere,ad ſe
exonerandum, quod adſunt aliæ perſo
næ idoneæ, quæ onera non ſubſtinue-
runt: nam grauari dicitur, qui munus
exercuit,alijs exiſtentibus,quibus onus
183 indici poteſt,Rebuff.in d l.3.niſi per
ſona ſua eſſet neceſſaria,vti magis ſuf-
ficiens,tunc enim exiſtente aliqua vr-
gentia cogi poteſt, Docto.in l.1.C.ne
quis inuit.Reipubl.gener.cog.lib.10.

118

Muri Ciuitatis,& alia reparia ſi fie-
184 ri,vel refici debeant ob communem
vtilitatem Ciuium,nullus, quamuis im
munitate priuilegiatus poteſt ab hoc
ſolutionis,& contributionis onere ſe
excuſare l fin.C.de quib.muner ſe ex-
cuſ lib.10.Quod amplia in cœteris om
nibus importantibus commune bonū,
commoditatem,& neceſſitatem leg ad
opus C. de operib.publ. & ita fuit in
Regia Camera iudicatum, contra pa-
tres onuſtos prætendentes non debere
contribuere in ſalario Medicorum,Præ
dicatorum,paſcuorum,& ſimilium, de
quibus ipſi commoditatem percipiē-
bant. Muri autem,an.& quando poſ-
185 ſint ædificari,vel refici. ſic & alia o-
pera publica ſine aſſenſu Principis,vi-
de Auendan.de exequen. mand.Reg.
c.3.p.2.

119

Mutuare tenentur Ciues diuites ſuæ
Vniuerſitati,aliqua occurrenti neceſſi-
tate l.1.C.quib. muner. lice. ſe excuſ.
185 lib.11.& ibi Doctor. ex cuius fonte
emanauit pragm. Comitis de Lemos
Proregis nemini ſecundi, quæ ſic ſta-
tuit, quam propoſitionem explicauit
Auend.cap.19 p.1.n.34. vbi aduertit,
quod hæc compulſio debeat eſſe gene
ralis ad omnes diuites illius terræ,non
quod vnus, vel duo tantum debeant
cogi,ne fiat acceptio perſonarum, Au-
fret.ad Capel Thol. dec.446.Et idem
187 obſeruandum eſt in victualibus,quod
cogi poſſint habentes vltra vſum, ad
vendendum Vniuerſitati indigenti, *Io.*
de Plat. & Rebuff.in d.l.1.

120

Nauigans tempore incongruo, ad
transfretandum,dicitur in culpa.& na
ui Præpoſitus de naufragio tenetur,&
tempus non opportunum dicitur à Ka
188 lendis Aprilis,vſq, ad menſem Octo-
bris,ſic tex.in l.3.in fin. C.de naufrag.
lib.12.limitatur hoc in Regionibus:vbi
aer eſt magis temperatus, vbi raro eſt
rigidus hyems, quod peritis in arre-
ſtandum, Stracc.de mercator.tit de
nautis par.3.cap.29. nouiſſimè Felic.
de ſociet.c.21.n.75.vbi multa etiam
notat pertinentia ad culpā naufragij.

121

Neceſſitatis tempore non dicitur
Princeps contrauenire, ſi conceſſum
priuilegium non ſeruat cogendo æqua
liter perſonas ad onera, & præſtatio-
189 nes,immunitate circumſcripta, l.1.
C.quib.muner. lib.10.Idemque proce-
dit in Vniuerſitatibus, quæ non ſunt
obligatæ ſeruare Ciuibus immunitates
de iure, vel priuilegio debitas, ſi ma-
gna neceſſitas vrſerit, Surd.de alimen.
priu.

Digitized by Google

priuile. 39. & dec. 275. & meritiſſimus
Conſiliar. de Georg. in repetit. feud.
cap. fin. multa ad hanc propoſitionem
adducit.

122

Nobilis ob delicta furti, robariæ, pro
190 ditionis, & ſimilium quæ grauiter fa-
mam lędunt de iure nobilitatem, eiuſ-
que priuilegia ammictit, & pœna ple-
beidrum puniri poteſt l. Iudices C. de
dignit. & l. quilibet C. de decur. lib. 10
Reg. de Ponte de poteſt. Proreg. tit. 1.
§. 2. Sed Franch. dec. 569. dicit prædi-
cta iura non fuiſſe in Regno obſeruata
in imponendo pœnam remigationis,
vel laquei nobilibus delinquentibus in
prædictis criminibus, & idē firmat no-
uiſſimè Seſé dec. 11. quod eſt aduertē-
dum in practica.

123

Negligentia Adminiſtratorum in
non ponendo pecuniam otioſam in fru
ctu negotiorum, vel emptioni alicuius
rei, an ſit legitima cauſa, vt ij in ratio-
nibus poſtea condemnentur ad inte-
191 reſſe, tex. in l. 1. C. de his qui ex offic.
quod adminiſtr. conuen. lib. 10. & ibi
glo dicit, quod ſic, dummodo negligē-
tia ſit magna, ſecus ſi leuis, & concor-
dat in l. 1. C. de vſur. pupill. Maſcard.
concl. 935. Sed ſi ipſi vti fuiſſent ipſis
pecunijs, qualiter puniantur vltra inte-
reſſe, vide Crauett conſ. 286. D. de
192 Pont. dec. 7. Reg. Tapp. prag. 46. tit.
de offic. proc. Cæſ. Seſſ. dec. 174. Eſcob.
de ratioc. c. 14.

124

Nominans ad officium perſonam
inhabilem, vel non idoneam tenetur de
ſuo ad ſumptus, & intereſſe, quæ ex ta-
li nominatione euenient l. exactores,
C. de ſuſcep. præpoſ. lib. 10. & toto tit.
C. de pericul. nomin. & C. de ſumptuũ
193 recuperat. lib. 11. Aduerte tamen
ſingulariter, quod procedunt ea iura,
quando talis nominatio tribueret ius
nominato, ſed ſi electio ſpectaret ad
ſuperiorem, vel Vniuerſitatem, tunc
actus potiùs eligenti, quam nominanti
tribuitur, & per conſequens nominans
194 non tenetur de culpis, & defectibus
nominati in hoc caſu, Rebuff. in l. 2. C.
eod. tit. de peric. nomin. & D. Rou. in
prag. 2. de admin. Vniuerſ. ex num. 23.
Quod ſepiùs diſcutiendum euenit in
electione Officialium Regiminis Vni-
uerſitatum.

125

Notarij qui vacant negotijs Princi-
pis (prout in Regno adeſt ſpecialis No
tarius Curię) nobiles in iure reputan-
195 tur l. 1. C. de primic. & notar. lib. 12.
Alij autem viles, & ignobiles dicuntur
l. ſi quis procurationem C. de decur.
Couarr. pract. quæſt. cap. 19. Viu. com.
opin. 194. Verum Notarij Curiæ, licet
nobiles efficiantur, quia Principi inſer-
uiunt, tamen dignitatem cum admini-
ſtratione ambire non debent, vt pro-
bat tex. in d. l. 1. & fuit in facto oppoſi-
tum Notario Curiæ, qui ad Præſiden-
tatus idiotæ Regiæ Cameræ annis re-
196 trò aſpirauerat, niſi Princeps ſcien-
ter eligeret.

126

Numerationes focularioram reui-
197 dendæ ſingulis quindecim annis fue
runt introductæ ad fiſci, & ſubditorum
releuamen leg. 4. C. de cenſib. & pere-
quat. lib. 11. & grauati infra tempus in
dictum poſſunt audiri l. qui ſe grauatos
C. de agric. & cenſit. lib. eodem: alias
tempore elapſo non audiuntur, neque
198 Vniuerſitates ex capite reſtitutionis
Reg. de Pont in tract. de pote. Proreg.
tit. de rega. impoſ. §. 2. cum ſeq. & frau
dantes numerum focularium qualiter
puniantur, vide Rebuff. in l. 3. C. de cē-
ſib. & cenſit.

127

Occaſionem prædandi amputare
debent ſuperiores, verba ſunt tex. l. 1.
199 C. de frum. Alex. lib. 11. ibi (vt Curia-
libus prędę auferatur occaſio, iubemus
eos ſollicitudinem affectandam num-
quam accedere, ſed deſignata officia
ſuis prouiſionibus examinata implere]
Vtinam aduerterent in hanc diſpoſi-
tionem Principes, & ſui Miniſtri, dum
pro quauis minima cauſa Commiſſa-
rios

rios deputant,ac Milites mictunt,quos
prædari continua experientia docet,
& ideò ſine neceſſaria cauſa,& vrgēti
non eſt danda occaſio vexandi paupe-
res Regnicolas.

128

Occupatio de facto nulli licita eſt
ſuper alienis,neque Fiſco licet prætẽn
200 deret ius liquidum,iure prætextu in-
ualiditatis tituli, vel alia ratione l. de-
fenſionis facultas C.de iur.fiſc. lib. 10.
Indè quamuis feuda,& officia alienari
non poſſint abſq; aſſenſu, non per hoc
quod de aſſenſu non conſtet in con-
ceſſione Fiſco licebit ea occupare de
facto: nam aſſenſus procedere, & ſub-
ſequi poteſt,iuxta notata per Bart. in
l.ſi quis mihi bona § iuſſum ff.de acq.
hæred.ergo poteſt dari inſtantia ex,i-
piendi,& propterea audiendi ſunt poſ-
ſeſſores,& licet multi contrarium ſen-
tiant,vt exiſtente titulo nullo liceat oc
cupare,vt Luc de Penn. in l.quicumq;
C.de fund.limitrop. lib. 10. de quo ar-
201 ticulo dixi in prag. 11.poſſe hoc ſal-
uari ſi ius eſſet liquidiſſimum,vel inca-
pacitas ſubiecti,vel obiecti reſiſtat: nã
tunc notorius defectus obſtat agenti
pro ſpolio, Auend.cap. 1.p. 1.nu.20.li-
mita in caſu c. Regni ex præſumptuo-
ſe, de quo Campan. & de Pont.conſ. 1.
vol.2.

129

Officiales quando accedunt ad Tri-
bunal debent veſtiri congruentibus
veſtibus,& non coloratis, prout domi
ſolent tenere,vel quando peregrè pro
202 ficiſcuntur, & valdè fuit increpatus
quidam Auditor Prouinciæ à Colla-
terali Conſilio, ad cuius aures perue-
nerat,quod is incedebat cum veſtibus
potius militi,quam Officiali congruen
tibus.Grauitas enim multa,vndique
requiritur in Officiali, & eſt tex.cum
gloſſ. in l. deuotiſſimis C. de metat. &
epidem. lib. 12. Hinc Officialibus per-
petuis ſtatutum eſt,vt togari incedere
debeant,Maſtril.de magiſtr.lib. 5.cap.
1.nu.17.

130

Officiales qui habuerunt illuſtrem
203 dignitatem,& honorem,etiam finito
officio retinent priſtinam prærogatiuã
l.1.& fi 1. C. de præpoſ. ſacr.cubic.lib.
12.Cabed.dec.212.ſic & in militibus
Præpoſitis,quos etiam depoſita militia
videmus honorare eo titulo,& nuncu-
pantur, prout ſi haberent adminiſtra-
tionem,ſic & titulari,refutato,vel fini-
to titulo, eodem titulo remanent de-
corati, Curt in ſuo diuerſ. feud.fol.mi-
hi 11.

131

Officialis finito officio,licet retineat
honorem priſtinum, vt in præcedenti
diximus,non tamen præfertur ei,qui in
204 actu habet poſteriorem dignitatem,
quam in adminiſtratione tenet,ad tex.
in l.2.C.vt dign.ordo ſeru.lib. 12. qui
terminos diſtinguit, ſtatuens, vt primo
præcedere debeat ille, qui illuſtrem
dignitatem exercet, ſecundo loco ille
qui ſimilem adminiſtrauit, Tertio ille,
qui ſunt prouiſi de vacantibus,vel va-
caturis officijs,ſed adhuc poſſeſſionem
non habuerint. Verum ſi exercens offi
cium, cum iuriſdictione ſit minoris di-
gnitatis, quam ille qui adminiſtrauit
officium ſatis honorificum, an ſit præ-
ferendus tex. in d.l.2. videtur innuere,
q antecedat ille, qui maiorem habuit
dignitatem, ibi (Similem adepti ſunt
dignitatem) DD.verò in l.1.C.de cõ-
ſul.lib. 12.& D.de Pon.de poteſt Pro-
reg.tit.de diuerſ. prouiſ.§. 1. num. 28.
contrarium tenent, & in practica ſer-
uari teſtantur,nam in ſua iuriſdictione
quis eſt maior omnibus, ſed non di-
205 gnior. Vndè quis poteſt eſſe eodem
tempore maior,& minor diuerſis reſpe
ctibus,Rebuff.in d.l.1.n.3. Tiraq.de
nobil.c.28.n.15.& ſeq.

132

Officiales exiſtentes in paritate of-
206 ficij,ſic diſtingui debent in præcedẽ-
do,vt is qui primo fuit creatus antece
dat,quia ordo temporis attenditur, li-
cet ſecundus ſit nobilior, vel ſenior l. 1
C.de conſul. & l.vnicuique C.de pro-
xim.

Digitized by Google

xim.ſacr.ſcrin.l.b.12. niſi Princeps ob benemerita, & alia ſeruitia elegerit quēquam cum qualitate præcedentiæ Ordo enim qualitatis, cæteris paribus præfertur, & antecedit ſi Princeps diſpenſauerit Franc.Marc.dec.808.p.1. Sed ſi eodem tempore Princeps plures eligat, tunc ordo qualitatis eſt conſiderādus,vt is præcedat,qui alias exercuit illuſtres dignitates, vel eſt nobi-
207 lior,ſeù antiquior,vt ex tex in d.leg. vnicuique,& probatur in d.l.j Franch. dec.144 qui refert fuiſſe iudicatum debuiſſe præcedere duobus ſimul electis in Iudices M.C.ille, qui officium Auditoratus Prouinciæ exercuerat, & ſic in alia dec.365. & multa adducit Ann conſ.40 & 42.Quid ſi quis eligatur in locum alicuius de Tribunali, an ſubrogatus recipiet etiam antiquitatē temporis.dic quod conſequitur officiū cum ſua dignitate,ſed non temporis dignitatem l.comperimus C.de proxim. ſacr.ſcrin.& D.de Pont.conſ 7.volu.2. ſed ſi conſtituatur ad locum abſentis, quouſq;ille reuertatur, tunc aliud eſt conſiderandum, vt ibi D.de Pont.

Reliqua ad materiam præcedentiæ,
208 vltra DD.in l cum quid ff.ſi certum pet.vide Maſtril de magiſtr. lib.5.c.4. Ricc coll.1446.& 1863.& multa notat D.Reg.Valenz.conſ.34.

133

Officialis prior in tempore, vt diximus præfertur alij licet digniori,ſed dubitatur an iſta prioritas incipiat à die conceſſi officij, vel captæ poſſeſſionis; fuit ātiqua quæſtio, ſed reſoluta hodiè
209 quod in officijs habentibus adminiſtrationem præferatur, qui poſſeſſionē accepit l.Iudices,& ibi Doct. C.de dignit lib.12.Frecc.de ſubfeud.titu.quis dicatur comes num.35.limita ſi prouiſus de officio eſſet in Curia Principis, quia tunc actenditur tempus datæ, vt Rebuff.in l.2.per illum tex. C.vt dign. ord.ſer. In officijs verò habentibus dignitatem,& honorem ſine adminiſtratione iuriſdictionis,vt ſunt Barones, & alij titulati, actenditur tempus datæ, Luc.de Penn.in l.1 C.de Præfect.prætor. & mag. mil Franch.dec.62.Molf. conſ.15.Maſtril.de magiſt.li.4 cap.14 ex nu 33.

134

Officiales qui officium,cum laude peregerunt ad maiora ſunt promouen-
210 di,vt labores,& merita recipiant retributionem,ac alij capiant exempla, ad tex.in l. proximos C.de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12. & l. contra publicum C. de re milit lib.eodem ibi (quia honoris augmentum non ambitione,ſed labore ad vnumquemq; conuenit deuenire) & proinde Principes circumſpecti nunquam trahunt ad maiora officia,quem non probauerunt in minoribus l primicerios C de offic. præf.vrb. & l.vt gradatim ff.de muner.Et retulit mihi officialis fide dignus,quod dum eſſet præpoſitus Iudicatui M. Curiæ
211 quidam Doctor legibus eruditus, Prorex Comes Lemenſium inueſtigauit ſi ille officia alicuius Reg. Audientiæ exercuiſſet,& intellecto, quod non adminiſtraſſet ſimilia officia,reſpondit, Nefas ſit,vt maiora exerceat, qui minora non didicit: vtinam ſucceſſorum mens ſic continuata fuiſſet.

135

Officialis, & quilibet approbatus ſi reperiatur deindè inſufficiens oneri iniuncto,poterit per ſuperiorem remoueri l.1.C. vt dign.ord.lib. 10. l.gra-
212 maticos C.de profeſſ. lib 11. & latè Gratian.diſcep.for.186.& 167.& ideò quando conſultò Princeps priuat aliquem officio,non fit ei iniuſtitia, nam publica vtilitas debet præferri priuatæ. Idemque iuris procedit ſi ad eius aures perueniat, quod ille officium emerit l.1.C.de piſtor.lib.11.ibi (qui-
213 cumque dignitatem,& officium ambitione, vel gratia, vel pecunia fuerit aſſequutus, exutut dignitate mulctetur) exindè ſucceſſor Ducis Oſſunæ Proregis, multos pendente officio priuauit, quia dignitates pretio obtinuerant.Officialis verò perpetuus ſi experientia cognoſcatur illum non eſſe ido

neum

Digitized by Google

neum,ſed diù laborauerit Princeps poterit ei dare ſubſtitutum,ſub aliquo co
214 lore,vel honeſtam licentiam præſtare,concedendo ei ſalarium ſua vita durante,probatur in leg.4.C.de Princip. agent.lib.12. Sine vero legitima cauſa non poterit remoueri, quia iniuria fieret Officiali, Ann. alleg. 103. Cæuall. com.contr.com.opin.425.Capyc.dec. 121.num.26.

136

Officiales debent eſſe annales l.neminem C.de ſuſceptor.præpoſ.libr.10. cuius materiam ampliſſimè explicauimus in pragm.5. Verum ſi conſuetudo eſſet,vt ſint biennales non poterunt remoueri ſine iniuria ante biennium, prout Iudices Mag Car. & Auditores Prouinciarum,qui ſemper biennio adminiſtrauerunt Vndè licet in commiſſione officium conceclatur per annum, & deindè ad beneplacitum,actamen
215 illud beneplacitum minus biennio non fuit obſeruatum,ſed plus ſic, & q conſuetudo vltra annum valeat ponderentur verba tex. in d.l.neminem in fine,quæ expreſsè ſic determinant. Et beneplacitum non poſſe antea reuocari,ſed obſeruari ſecundum conſuetudinem benè probat Maſtril.de magiſtra. lib.1.cap.27.num.26 Et quamquam Reg.Tapp.in ſuo Iure Regni, titul. de offic.magiſtr.Iuſtit.pragm.1. dicat aliquando Proregem reuocaſſe Iudicem M.Curiæ elapſo anno aſſerit illemet, ex cauſa fuiſſe factum,& ſic ius ſpeciale non erit trahendum ad regulam l. ius ſingulare ff.de legib.vltra quod malè ſe gerentes poſſint finito anno reuocari,Gratian diſcep.184. nu.39. Indè dum Illuſtriſ. Cardinal. Borgia Prorex amouerit multos Iudices, & Auditores poſt annum,non fuit controuerſia, & multi qui ſe defenderunt in aduentu ſucceſſoris Proregis Illuſtriſſimi Cardinalis Zapatæ,per Collaterale Conſilium fuit iudicatum illos fuiſſe reintegrandos.Accedat quod quando eſt cõſuetudo reſirmandi Officiales etiam
216 vltra biennium ea conſuetudo non eſt improbata à lege, Surd. conſ.261: Grat.d.diſcep.184. nu.23. & proindè videmus multos Auditores Baronum, non ſolum eſſe biennales, ſed ſatis vltra.

137

Officialis qui pro aliqua iuſta, & legitima cauſa vacat à Tribunali, prò præſente habetur, & durante abſentia gaudere debet ſalario, etiam ſi ſtipendium pro ſuo viatico accipiat, illud e-
217 nim conſequi debet ratione laboris, ſed cauſa officij ſemper durat, vt ſalario potiatur l hac lege C. de proxim. ſacr.ſcrin. lib.12. & ibi notant Doctores.Indè dum maiores officiales perpetui, vel ad tempus equitant ad inſtantiam partis, non per hoc eis denegari debet ſalarium, cum pro præſentibus habeantur,D de Pont.conſ 92.M.Anton.de Amat.dec.52.& quia id ſalariũ ei debetur non ſolum ratione præſentiæ,& laboris,ſed etiam ratione probitatis,& ſcientiæ Barth in l.1. §.*Diuus* num.5.ff.de var. & extraord. cogn. & diximus ſupra verbo miles. Verum ſi
218 interim quod abſfuerit in locum ſuũ ſubrogetur alius,hoc caſu ſalarium ſubrogato tantum debetur, vt Surd.conſ. 42.de quo.non meminit D de Ponte de poteſt.proreg.titu.de diuerſ.prouiſ. cap.de militibus in fine,ne fiſcus ſoluere debeat duplicatum ſtipendium contra legis diſpoſitionem,vt glo.in l.matricula,verbo vacare C.de agent. in reb.lib.12.

138

Officialis delinquens in officio non poterit ad illud promoueri,etiam ſi re
219 ſcriberet Princeps, l. ſi aliquid C. de ſuſcep.& l vnica C.de infam. libr. 10. niſi ſpecificè ex certa ſcientia Princeps diſpenſaret,vt Rebuff.in d.l. ſi aliquid, & ſic in milite decidit tex. in l.nullus, C.de diuerſ.offic. lib 10. Imò hoc procedir non ſolum, quando Officialis eſt condemnatus,ſed etiam ſi fuerit inquiſitus de cauſa graui: nam pendente accuſatione,vel inquiſitione non pote
220 rit ad honorem promoueri l.j. C.de

reis

reis poſtul.lib.10.Gabal.reſ crim.121.
Cabed.dec.84.& etiã eo abſoluto pen
dente appellatione prohibetur mini-
ſtrare, Auend.de exeq.mand.c.19.nu.
15.libr.1.quid autem ſi condemnatio
fuerit exiliaris ad tempus, an ea finita
ille poterit officia exercere, dic quod
ſic,ex tex.in l.1.cum l.ſeq. C.de his q
in exil.ſunt miſ.lib.11. Menoc.de arb.
Iud.caſu 330.

139

Officiales debent ab omnibus hono
rari,l.ex agentibus C.de princip.agẽt.
in reb.libr.12.l. omnem honorem C.
quando prou. non eſt nec. & diximus
221 ſupra verbo honor, nam ſunt mẽbra
Principis l. ius ſenatoris C. de dignit.
& l.fin.C.de re mil lib.12. & adhuc ſi
proterui eſſent honorari debent, quia
dignitas,& non perſona actenditur,Bo
uad.in ſua Polit.c.1.nu.15.& à Princi-
pemet ſunt honorandi, probatur in l.
nihil C.de palat.ſacr.largit. lib.12. &
in l.fin.C.de conſul. lib. eod. ibi (quia
nobis loco Patris honorantur,) & Ad-
de Tiraq.de nobil.c.18

140

Pacem componere inter inimicos
Ciues,vltrà quod eſt officium charita-
tis meritorium quoad Deum,eſt etiam
222 Ciuile,& vti munus à Conſilio indi-
ci poteſt perſonis habilibus ad hoc o-
pus,vt vacent tali miniſterio,& ſic ob-
ſeruatur in omnibus Ciuitatibus quæ
habent zelum boni regiminis,& oritur
hæc practica ex fonte iuris,vt toto tit.
C.de Irenarch. libr. 12. & ibi Gloſ. &
Docto. quod nomen (Irinarchæ) deſi-
gnat pacis compoſitorem, Maſtr. de
Magiſtr.lib.3.c.4.nu.181.Tales enim
ſuadere inimicos ad pacem poſſunt;co
gere tamen nullus poteſt,niſi Princeps
223 & eius Vicarius, & continuò obſer-
uatur,ſi immineret magnum ſcandalũ
inter familias nobiles, nam carcerãtur
omnes de factione,quouſq; non faciat
pacem ſub verbo regio,& pœna graui
Felin.benè cap.1.de tregua, & pace,
& idem ſolet Princeps obſeruare in
224 cauſa ciuili graui,& dubia cogere
partes ad compromittendum, D. de
Pont.in tract.de pot. pror.tit. 1.n.6

141

Pater qui tacitè, vel expreſsè con-
ſentijt adminiſtrationi officij per filium
ſuum ſuſcepti tenetur inſolidum ſi de-
225 bitor reperiatur l.1.C.de fil.fam.lib.
10. Verum ſi filius haberet peculium
competit ordinis beneficium, vt filius
prius excutiatur, l.1. C.de decur.& C.
de peric.ſucceſſ.li.10.ſi vero pater ſol-
uerit, non repetet à filio,quia conſen-
tiendo ipſe deliquit Bar.l.libertus §. fi-
lium ff.ad munic & l. filius fam.ff.de
verb. obl.& benè Boer.dec.221.& vi-
de Carrot.tract.de excuſ.bon.c.6.p.2.
vbi reliqua.

142

Pecunia debet eſſe iuſti ponderis,
vt tanti pretij ſit in forma,quantum in
226 maſſa, ſine deductione expenſarum,
quæ erogantur in impreſſione monetæ
cudendæ,ad text.l.1. C.de veteris nu-
miſm.conſtituendis lib.11. Exindè dũ
annis præteritis monetæ valde fuiſſent
diminutę à falſarijs monetarijs, qui eã
tradebant,fuit ordinatum, vt ad pon-
dus argenti expenderetur, & ſic alias
obſeruarum Couar.de numiſm. cap.8.
Surd.conſ.936

143

Pœnæ fiſco regulariter de iure de-
bentur,toto tit.C.de pœnis fiſc.lib.11
227 ſed ſi à ſtatuto,vel cõſuetudine pars
pœnæ ſtatutæ parti applicetur,tunc eſt
notandum, quod prius parti læſæ erit
ſua rata ſatisfacienda, quam fiſco l.1.
C.de pœnis fiſc.verum exactio erit fa-
cienda per fiſcum,qui antequam incor
poret ſibi id, quod ei debetur ſoluere
debet parti,vt probatur in l.1. C.de
vendend.reb.fiſc lib.10.& benè ibi Re
buff.Sed ſi pęna ponatur in banno,vel
228 ſtatuto,cuius cauſa reſpicit intereſſe
partis,an pœna hæc in dubio parti, vel
fiſco ſit applicanda,Luc.de Pen.l.1.C.
de palat & domi: diſtinguit,quod par-
ti erit aſſignanda pœna, ſi ea non re-
ſpiciat publicum intereſſe,quia iſto ca-
ſu fiſco eſſet applicanda, Auend.cap.4
par.

par.1.nu.30.& adde Bertaz. in l.ſi qs maior C.de tranſact.q.53

144

Pœna licèt ex vulgata regula, debeat tenere ſuos Auctores, aliquando ex cauſa vrgenti Princeps ad obuiandum,aliquod malum ſolet carcerare, vel exterrare à loco patrio conſangui-
229 neos delinquentium ad beneplacitũ arg.extat in l. iure prouiſum C. de fabric.lib.11.& l.fin.C.de naufrag.lib.12 ex cuius fonte promulgata fuit prag. tit.de exul. vbi exfractus indici poteſt agnatis latronum,ad effectum, vt illi curam habeant illos capiendi,& in talibus locis ſolent cohortes militũ mitti, ad hoſpitandum,vt Ciues tedio onerum affecti,procurent capturam delinquentium,ſic tex.l.2.§.Domini ff.de his qui latron.occult. Vaſq.controu.illuſtr.32.nu.16.& capitur filius, & carceratur quandoq; pro delicto patris,
230 Bald.l.fin.C.de curat.fur. Auend.c. 20.nu.6.

145

Periti,vel approbati in aliquo officio,vel miniſterio plenè probant circa
231 pertinentia ad illam profeſſionem, ſed an ſolavnius depoſitio ſufficiens ſit ad plenam probationem, tex. l. ſemel C.de re mil. lib.11. duos eſſe neceſſarios probat,at text. l.final. C. de ponderat.lib.12,reſpondit, ſtandum eſſe dicto Ponderatoris approbati, & ideo hæc iura videntur pugnarè,quam Antinomiam Garſ.tracta. expenſ.cap.24. num.21. conciliat,quod aut perſona eſt perita ſolum,& tunc illius dictum ſemiplenam probationem faciet, ſed ſi talis perſona approbetur à publico in eo miniſterio,vt in Medico qui à Curia,vel Vniuerſitate approbatur,& eligitur,tunc ob duplicatam probitatem, vnius teſtimonium plenè probabit, iuxta verba tex.d.l.fin.ibi.[Quia pro ſua fide,atque induſtria non fallet.] Quod intellige,vt Gomeſ. var.reſolut.cap.9. tit.de contract. ſi pars non ſentiat de illius inditio ſe læſam,nam poterit alios peritiores petere,quia numquam præcluſa eſt via,vt Iudicium peritorum per alios non poſſit reuideri.

146

Perceptores Regij functionum fiſcalium tenentur ante diem exactionis faciendæ denunciare Vniuerſitatibus, &
232 Baronibus debitum liquidum,quod ſoluere fiſco debent prædicti in ſuis tandis,adhoc vt conſtituantur in mora nam ante liquidationem,& denunciationem debitor non poterit dici in culpa,ſic tex.l.2.C.de indicto lib.12. ibi, [Notitia detur ante inditionis exordium, & ſubeundi diſpendij neceſſitas auferatur.] Eò magis quod fiſcus inniti debet æquitati in exigendo ſuos
233 debitores leg.2.C.de comun.largit. lib.12.Indè exactores exigentes vltra taxam aſſignatam,vel præmaturè ſine iuſſu Principis grauiter puniri poterint l.1.C.de exacto.tribut.lib.11.& ſi pretio dilationem dederint poſt tempus maturatum,vt quotidiè ſolent facere Commiſſarij dictorum Perceptorum, ſimiliter cagiſtari poterint l. 3. & l. in fraudem C.de anno.lib.10.

147

Perceptores fiſcales tenentur quoli-
234 bet menſe tranſmictere bilancia adminiſtrationis ad Reg. Cam. & ſingulis annis computa dare l.apparitores, C.de exact.tribut.lib.11.l.diuus C.de ſuſcept.eodem lib.Pecunias autem maturatis tandis,illico tranſmictere debẽt
235 ad Regium Theſaurarium, alias ob moram puniri poterint l.vn.C.de auro publ.lib.12.l.1.C.de canon.largit.mut. lib.11.quæ iura punctualiter practicantur.

148

Perſonæ illuſtres, titulati, vel in dignitate graui conſtituti, inquiri, nec
236 carcerari poſſunt ſine iuſſu Principis data ei relatione, ſic probat tex. l. ſi grauius C.de dignit.lib.10. l. in ſacris C.de præpoſ.ſacro.cubic.eodem lib.& ſic procedit etiam pro debito ciuili,Bouad.lib.2. Polit.cap.16. nu.60. Surg.de Neap.illuſtr.cap.23.num.3.& ampliatur dicta concluſio, quod titula

tus

tus etiam feudo refutat gaudet dictis prærogatiuis ex l.1.C.de primic. libr. 12.vbi Luc.de Penn.Rebuff.l.1. C.de præpoſ.ſacro.cubic. eodem lib. Alias
237 prærogatiuas quibus gaudent prædicti, nouiſſimè recenſet Maſtrill. tract. de magiſtr.lib.4.c.13.

149

Poſſeſſor rei obligatæ, conuentus hypothecaria, tenetur liquidato credi-
238 to rem Actori dimictere, aut torum creditum offerre, & non ſufficiet ei, æſtimationem rantum ſoluere Neguſ. 4. membro 5.par.num.21. limitatur hæc propoſitio ex leg.2. C. de prædijs nauicul.lib.11.ſi poſſeſſor fecerit meliorationes, tunc poterir rem retinere offerendo ſolum æſtimationem illius, & ita deciſum refert Franch.dec.38.Sub
238 limita ſi melioratio euenerit non induſtria, & labore poſſeſſoris, ſed ex tempore quod variat pretio augendo, vel minuendo, nam hæc melioratio nõ erit in ſupradicta conſideratione, Couarr. var.reſolut.lib.1.cap.8. verſ.cæterum, Garſ.tractat.expenſ. capit. 18. num. 82.Et ita fuit deciſum diebus pręteritis in Sacro Conſilio patrocinante in ea cauſa doctiſſimo Io.Camillo Cacacio inter primarios Aduocatos viro omni virtute prædito.

150

Portantes victualia, animalia cæteraque pro annona ad Metropola Re-
240 gni ad vtilirarem publicam, ſi erunt matriculati, vel cõſtare fecerint per publica documenta qualiter ea deferantur ad prædicta loca, erint immunes ab omnibus oneribus gabellarum, paſſuum, & ſimilium l.prima, C.de nauic. li.11.& argum.l.1.C.de priuil. corpor. lib.12.

151

Portulani nominantur in Regno,
241 qui cuſtodiunt portus, ne victualia extrahantur, & alia extra Regnum, qui de iure liminarchę appellãtur quia, liminibus ſunt deſtinati l.liminarchæ, C.de ſeruis fugit.lib. vndecimo, & C. de lictor.& itiner.cuſtod. & ſine licentia Principis non poſſunt permictere vel licentiam dare, vt vaſcella onerentur mercibus, & alijs rebus, vt C.de tractis, nec Princeps ſine cauſa tractas concedere ſolet, Dom.de Ponte deciſ. decimatertia, Maſtrill.de magiſtrat.tomo ſecundo, fol.207. & dixi prag.1.in fine.

152

Pretium iuſtum fructuum alicuius rei, non poterit iure arbitrari, ex valore præſenti, & anni præcedentis, ad
242 taxandum præteritos fructus, ſed cõputatio erit facienda, liquidata æſtimatione prerij decurſi trium annorum præteritorum, & poſtea erit repartienda, & iudicabitur de iure legitimum pretium, argumen. l.quicumq. C.de apoc.publ.li.duodecimo, quam adhoc allegant Pinell de reſcind.vend.3 parte l.2.cap.4.Frecc.de ſubfeud.3.autor. Mantic.de contract.lib.quarto, tit.20. num.vndecimo. Et argumento illius tex.ex eadem ratione, orta eſt alia concluſio, quod ad cognoſcendum certum redditum fructuum alicuius rei ſtabilis non perceptio proxima erit ob-
243 ſeruanda, ſed ſumma recollectionis trium annorum præcedentium fructuũ naturalium, & induſtrialium, vel ciuilium, ad tex.ſingularem leg.ſi fundum cum leg.ſequent. ff. mandati, Eſcobar tract.de ratiocin.cap.16.num.49. Verum ſi fructus non colligantur ſingulis continuatis annis, tunc attendetur trina pręcedens perceptio, annus enim pro biennio, triennio, & etiam decen-
244 nio, aliquando ſupponirur, vt dixi prag.5. & nouiſſimè Gratian. diſcept. 187.notabiliter.

153

Principis intereſt, ſubditos habere locupletes, & de iure eius eſt protegere, ne facultates ſubiectorum dilaban-
245 tur, Indè multa iura, & prouiſiones extant, ex quibus prouidentia Principis percipitur, ſic arguitur ex leg. prima C.de veſt.holob.lib.vndecimo, ne

Sſ Per-

Digitized by Google

pſonæ induere debeant veſtibus auro,
& gemmis conteſtis,idemque in para-
mentis magni valoris erat conſtitutũ
leg.vn.C.nulli licere in pœnis lib.10.
246 Sicq;in carrotijs erat diſpoſitum ne
indifferenter omnes,vti potuiſſent leg.
vn.C.de honor.vehicul.lib.12.& ideo
voluntates hominum licet liberę ſint,
tamen ob bonum publicum libertas
arctari poteſt,& norma viuendi ſecun-
dum qualitatem perſonarum,& ſtatus
ad eorum vtilitatem per Principem
imponi poteſt l.ſed ſi mulieri ff.de cur.
fur. Hinc videmus ex tot Pragmaticis
aliquando moderatas eſſe veſtes,vt tit.
de veſt. & ſic anteſata , & donationes
propter nuptias,vt ex nouiſſima prag-
matica.Poſſunt moderari numerus ſer-
uientium,ſalarium laboratorum , pan-
dectatum,& alia notat Auendan.de
247 de exequend.mand.cap.6 par.ſecun
da.Et ſi cura Principis debet eſſe ſuper
particularibus, maior debet eſſe ſuper
iure Vniuerſitatum , & ideo in perti-
nentibus ad eas,recta via poteſt recur
ri ad Regiam Cameram deputatam
particulariter, certis diebus pro ipſarũ
cauſis,vt ex prag. & benè de iure re-
ſpondit antea Auend.li.1.c.9.de exeq.
mand.

154

Principis conceſſiones decet eſſe
manſuetas l. fundi partem C. de fundis
patrimo.lib.11.nec poteſt ius vni quæ
ſitum ab eo tolli,& alteri dare l.ſi qua
loca C.de fundis rei dom. eodem lib.
cap.decet de regul.iur in ſexto. Limi
248 ta tamen quod per viam legis gene-
ralis ex cauſa, tam conceſſiones one-
roſæ, quam ex magnificentia poſſunt
minui,reuocari l qui fundos C.de om-
ni agro deſert.lib.11. & ideo in caſu
neceſſitatis potuiſſe Principem reuo-
care gratiam demanij ſubditis con-
ceſſam in aliqua ciuitate reſpondit
Conſiliarius meritiſſimus Georg. al-
249 leg.50. reſtituto tamen pretio acce-
pto,vt idem dixit in ſuo tract. feudor.
cap 55.num.51.nam licet gratia tran-
ſierit in contractum ob pecuniam , ex
docti. Bald. l. qui ſe patris C.vnde
cogn.tamẽ potius eſt actus miſtus gra-
tiæ,& pecuniæ, & prçualet gratia, illa
attenditur l. cum quæritur ff. de ſtatu
hom.Gratiæ vero particulares in præ-
250 iudicium Baronum non poſſunt fieri
vaſallis eorum dixi pragmat 8. par.1.
num.168.niſi ex cauſa publicæ lætitię
250 vti Indultus generalis , & ſic doctiſ-
ſimè cauſam defendit in Collate-
rali Conſilio, diebus præteritis Caro-
lus Brancatius inter primarios Aduo-
catos doctiſſimus, & ſanguine nobiliſ-
ſimus.

155

Princeps poterit diuidere , & vnire
Prouincias, & earum terminos , ac iu-
251 riſdictionem ad libitum,nec poſſunt
conqueri Prouinciales dum Princeps
vtitur iure ſuo, nulli iniuriam facit, nã
eius eſt erigere,& minuere l.1.C.de
metropol.Beryth.libr. 12. & ſic annis
præteritis vidimus Calabriam fuiſſe
vnam Prouinciam ; & poſtea in duas
fuiſſe diuiſam, & multa notat Innoce.
cap.cum ad eccleſiarum de offic.or-
din.

156

Princeps ſolus poteſt comminare
pœnam indignationis,vel ponere clau
ſulam in reſcriptis,pro quanto habent
252 caram gratiam noſtram,l.2. C.de
petit.bonorum lib.11.ibi [Indignatio-
nem noſtri numinis ſubſtinebit] con-
cordat tex.l.fin.C.de aquæduct.lib.12.
Sed quanta erit pœna ſic comminata
in caſu inobedientiæ,dic quod arbitra-
253 ria , ſecundum qualitatem inobſer-
uantiæ,& cauſam l.1.in fi. C. de ſum.
Trin.Bellug.in ſpec. Princ. rubr.11.§.
reſtat.

157

Procuratoris confeſſio de recepto ,
liberat ſoluentem, licet de actuali nu-
meratione non conſtet , probat tex.l.
fin.C.de apoc publ lib.10.& Dominus
exceptionem non numeratæ pecuniæ
opponere non poterit,vt gloſ.d.l.fin.&
254 in tutore,quod pendente tutela, pu-
pillo præiudicat confitendo l. Lucius
§.tu-

ſ.tutelæ,verbo apocæ ff.de admin.tut. Capyc.dec.16.num.8.Idem in Syndico reſpondit Roman. conſ.352. Maſc. concluſ.369. num. 10. Oſaſch.dec.38. num.36.cum alijs coaceruatis contrarium probant l.certum §. ſed an ipſos ff.de confeſſ.l.non abſtulit C. de nouation.& Surd. hanc veram eſſe opinionem dicit,vt deciſ.129.Tiraq.de retr. conuent.§.4.gloſ 6. Tu pro conciliandis ijs iuribus, diſtingue quod aut ſumus in exactoribus, & procuratoribus Fiſci,& procedit tex.d.l.fin.C.de apocis,quia ſtat legitima præſumptio, vt iſti non habeant fidem de pretio, aut tractatur de procuratore priuato conſtituto ad eligendum,& confeſſio de recepto non nocet principali, etiam ſi iurata eſſet Oſaſch.deciſ.172.num.9. Maſcard.concluſ.369. Guttier. de iuram.par.1.num.50 Limita ſi Procurator haberet procurationem cum libe-
255 ra poteſtate, Guttier.loco citato nu mer.7. Caualcan.tract.de tut.nu.324. Carol.de Graff tract.de except. c.25. Quia in ſocio reo credendi tutore, & curatore, Surd.diſputat allegata deci. ſed confeſſio prædicta quando non nocet principali,aduerte quod ſemper no cet ipſi confitenti ad ſui præiudicium. Add ad Capyc.dec.16. vbi multa ad materiam.

158

Rationes ſemel datæ amplius reuideri non debent poſtquam partes acquieuerunt,alias daretur proceſſus in
256 infinitum l.qui ſemel C.de apoc.publi.libr. 10. limitatur ſingulariter hæc concluſio pluribus modis,veluti ſi diceretur de errore calculi, nam vſque ad 30.annos allegari poteſt l.vn.C.de errore eod.lib.Surd.dec.239.Guttier.de iuram. par.3. cap.2. ſublimita ſi error ſit magnus,ſecus ſi minimus Bouadill. lib.5.Polit.cap.4.Doctor.l.quamuis ff.
257 de condit. Et ſi error erit in vna partita illa ſola reuidenda eſt, vt Bouadil. ibi, limita ſi dolus,vel ſordes interuenerit, nam hoc conſtito rationes etiam facta liberatione poſſunt reuideri, Auend.cap.9.par.1.de exequend. mandat.Felic.tract.ſociet.cap.38. Limita ſi Princeps diſpenſauerit, vt ſolet Regia Camera etiam obſeruare reuiſionem per decem annos præcedentes, Dom.Rouit.pragm.5. tit.de adminiſtr. Vniu.num.44. Eſcobar de ratioc.cap. 41. Prout ex cauſa poteſt Princeps
258 mandare, vt officialis ſyndicatus iterum ſindicetur, vt D. de Ponte in ſuo tract.de pot.pror.fol.... Verumtamen poſt 30. annos non poteſt peti amplius reuiſio,quia habetur pro reuiſis D.Rou.pragm.31. tit.de offic. procurator.Cæſar.Item ceſſat ſi rationes fuerint conſignatæ Domino, vel calculatori,& nõ fuerint redditæ, nam ſi nõ ſint in manu partis, & non reperiãtur non poteſt pars cogi ad dandas ratio-
259 nes,Plot.de in litem iur.fol.65.n.36. & inde cauti adminiſtratores dum liberãtur in inſtrumento, ponunt libros, & rationes eſſe parti conſignatas,& laceratas,& ideo non poterint amplius moleſtari.

159

Rationes priùs reddere debet ille qui adminiſtrauit, licet plures fuerint ſocij,vel factores, ſeu adminiſtratores, inſolidum obligati l.1. C.quoquiſque
260 ordine lib.11. Quæ diſpoſitio habet locum,ſiue adminiſtratores ſint rerum publicarum,ſiue priuatorum,Boer.deciſ.60.Eſcob.de ratioc.cap.4. num.12. Limita ſingulariter ceſſare hoc beneficium ordinis ſi ille qui adminiſtrauit mortuus fuerit,tunc enim non poterint cogi hæredes, vt ipſi conueniantur prius,ſed erit in electione Actoris,Antib.de mun.& hon.§.1.verſ.quidam, Eſcob.loc.cit.nu.15

160

Rationes calculatæ, & ſignificatæ non habent executionem, neque par-
261 titæ confitentibus nocent l.inſtar C. de iur.fiſci lib.10.quando ſunt à rationalibus priuatis diſpũtæ,ſecus ſi ab officiali fuiſſent electi,nam decretum ele

ctionis factæ à ſuperiore confert iuriſ-
dictionem, ita quod ſignificatoriæ ha-
bent vim rei iudicatæ, Guttier. practic.
quæſt. lib. 1. cap. 37. ſed an ſtatim ha-
beant executionem paratam, non ob-
ſtante appellatione gloſ. §. æconomos,
verbo repetitionem authent. de ſanct.
Epiſc. innuit quod non, niſi cauſa eſ-
ſet pia, vel niſi partitæ eſſent de introi-
262 tu ſuperante exitum, nam tunc vti
in confeſſum exequi poſſunt, vt dixi
pragmat. 16. vel niſi eſſent ſignificati-
uæ Vniuerſitatum, quæ ex regia prag.
vulgata exequuntur realiter, & perſo-
naliter.

161

Salaria nō poſſunt ab Vniuerſitatibus
nullis perſonis ſolui pro negotijs, ſine
Principis licentia, ad tex. l. primæ C. de
præbendo ſalar. lib. 10. Sed aduerte
263 quod ille tex. intelligitur, vt proce-
dat in ſalario nouiter conſtituendo a-
licui in caſibus à iure non expreſſis;
ſed ſecus in ſalarijs præſtandis Aduo-
catis, Procuratoribus, & alijs, de quibus
Doctor. l. ambitioſa ff. de decretis ab
ord. fac. & enumerat Auendan cap. 2.
num. 9. parte 1. & hæc ſolita ſalaria ſi-
ne decurionum ordine, neque Syndi-
cus ſoluere poterit toto tit. ff. de decr.
ab ord. fac. ſolum modica impenſa, ſine
ordine Syndicus ſoluere habet de iure
264 facultatem, vſque ad carolenos quin-
que regulariter, & vſque ad triginta
ſi ſic erit conſuetudo, vt vidi ſeruatum
in aliquibus Ciuitatibus, Auiles capit.
30. prætorum, ex gloſ. l. hactenus gloſ.
pertinet ff. de vſufr. Eſcobar, de ratioc.
cap. 23. num. 22. ſed ſi vltrà exceſſe-
rint, non per hoc pecunia ſoluta non
erit condicibilis, ſed erit probanda eā
eſſe verſam in vtilitatem, quo caſu a-
ctione de in rem verſo in iudicio me-
diante decreto approbāda erit, vt Do-
cto. præcit. aduertunt.

162

Salaria plura ſecundum diuerſa of-
ficia quæ quis exercet, & labores ha-
265 bere poteſt l. hiſce, C. de dign. libro
decimo, leg. bonis C. de aduoc. diuerſo.
iud. Auendan. part. prima, cap. 46. de
exequend. mandat. Regum Hyſpaniæ,
nam quando iura duorum concurrunt
in perſona vnius, tantum prꝫmij debet
habere vnus quantum plures, leg. ſi mi
hi, & tibi, ff. de legat. primo, & licet ſu-
pra verbo officialis, diximus quod offi-
cialis non poterit habere plura ſala-
266 ria, intelligitur quando ſine Princi-
pis licentia exerceret aliquod officium
vltra ordinarium, Domin. de Ponte
conſil. 146. num. 48. volum. ſecundo, &
in viſitatione officiales fuiſſe inquiſi-
tos relationem habuimus.

163

Secretarij Regis ſunt in dignitate,
& poſſe ſedere in Tribunalibus, nota-
267 tur ex tex. in leg. ſecunda, C. de pro-
xim. ſacr. ſcrin. lib. duodecimo, vbi eſt
ſedes huius materiæ, nam proximi de
iure dicuntur, quia ad latus Principis,
vel ſui Præſidis continuò aſtant, & ſa-
cra ſcrinia ſcripturarum conſeruant,
verum in Tribunali ſedent, ſed in
ſcamno, & non in ſella, nam ſunt in
minori dignitate quam Iudices, licet
in aliquibus Tribunalibus, vti in Re-
gia Audientia Calabriæ Citrà ex pri-
uilegio Franciſcus Paſſalaqua Nobilis
ſanguine, & virtute in ſella ſedeat, &
ſimiliter Horatius Longobardus in
Prouincia Salerni, vir inſignis, & omni
virtute præditus.

164

Senectus eſt veneranda, iuxta vul-
268 gatum adagium, probat tex. leg. fi-
nal. C. de firm. libr. duodecimo, & com-
petunt ſenibus multa priuilegia, quæ
cumulat Ricc. collecta. 1023. & 1862
Addent. ad Capyc. dicunt eos gaude-
re priuilegio leg. vn. C. quando impe-
rator, ſed tu ne decipiaris, diſtingue
vt Franch. nouiſſima deciſion. 608. &
vide Nouarium in ſua praxi elect. fori
q. 18. ſect. 1. vbi latè.

165

Seruitia ſunt iniungenda ſolitis, & in defectum habilibus, probatur hæc
269 concluſio in leg. curſum C.de curſu publ.lib.11.ibi [Qui ea ſolent accepta mercede locare] & nos latè diximus pragmat.16.inde baro non poterit iure iniungere ſeruitia perſonis non ſolitis,ſeu captis ad ſeruitium quod intendit,vnde artiſtæ, maſſatij, non poſſunt niſi in eorum exercitio vocari, & non
270 ad diuerſa, vt fuit iudicatum pro Vniuerſitate Sanctæ Mennæ cum vtili Domino Cardinali Ieſualdo, Actuario Figliola.

166

Seruitia ſunt iniungenda à Fiſco, vel Barone cum temperamento, illa repartiendo inter ſubditos,vt vnus al-
271 tero non grauetur plus,ad tex.nota. l.longius C.de annon. & tribut & ibi gloſ. vbi probatur,quod vltra dietam, non debent perſonæ euocari, ſed alij finita dieta erunt ad ſeruitia accipiendi,& ideò Commiſſarij,milites quando animalia pro conducendis eorum rebus accipiunt portandis ad longinqua,
272 qualibet die debent mutare, & vbi de ſero habent tranſitum cogunt Vniuerſitatem ad alia animalia conſignãda,licentiam præſtando aliјs,& ſic cõtinuare,Et quando Baro habet plures terras & intendit ſibi victualia præferri Neapolim, vel aliò debeat onus repartiri inter ſuas terras, vt dixi ſupra cit.pragm.

167

Seruientes vnius Tribunalis poſſunt ſuum officium exercere in omnibus alijs Curijs,quando erint requiſiti, ſi-
273 ne alia Iudicis loci commiſſione,ſed tantum licentia ordinarij erit requirenda,tex.leg. in collatores C. de re milit.lib.12 & Rebuff.ibi num.quarto, Et exinde,orta eſt Pragmatica prouiſionum,directarum (ſeruientibus quarumuis Curiarum) quælibet autem Curia debet habere ad minus duos ſeruientes,ſeu alguzerios §. is qui cauſas collat.6. authent. de Iudic. Quis autem eos debeat eligere Bar.leg.prima
274 C.de Irenarch lib.11.dicit hoc pertinere ad Decuriones Vniuerſitatis, ſed Lucas de Penn. l.hac prudentiſſima C.quibus muner.lib.10. reprehendit Bar.& ſic Boer.dec.227.aſſerentes hanc eſſe prærogatiuam ſpectantem ad Iudices iuriſdictionis, & ſic Auend. cap.1.nu.11.par.1.de exequen. mandat.& hoc de iure procedit,niſi legitima conſuetudo eſſet in contrarium, vt notat Maſc.de probat. concluſ.in cap. Nuncij.

168

Sigilli appoſitio in literis gratiæ,
275 vel iuſtitiæ, vbi ſolitum eſt ſportulas exigi pro illius impoſitione, conſeruandus eſt exigens Dominus,in ipſa impoſitione, tex.eſt l.in ſacris,la ſeconda, C.de proxim.ſacr.ſcrin.lib.11.& l.fin. C de princ.agent in rebus. ex quibus iuribus allegaui in cauſa hanc exactionem non eſſe onus nouum contra iuris diſpoſitionem,pro Barone contra quem hoc grauamen à vaſſallis erat porrectum,ſed præter ius,& notauitD. Rouit.tit.de officio Secret. Et propterea fuit conſeruatus Baro in quaſi poſſeſſione,& ſeruatis ſeruandis fuit exhibita taxa pandectæ in Sancto Conſilio fuit legitimè moderata, nam ſuperiorum eſt tales exactores pandectarum augere,& minuere, Luc. d l.in ſacris in fine Mandell.conſ.354.vol.2 Bim. latè conſ.103.

169

Signa arguunt ſignatum,probantq; dominium illius cuius ſunt arma, ex
276 tex.in leg.ſtigmata C.de Fabricenſ. libr.12.pro cuius tex. ampliatione, vide Marant.conſil 129 Ann.allegat. 110.Ricc collectan.1798.& 1847.ſed non allegant Auendan. qui par.ſecunda de exequend. mandat. Regum Hiſpan cap 16.omnia cumulauit,ponendo triginta caſus diuerſos, ex quibus ſigna demonſtrant effectus ſignantis, nouiter latè Nouarius in praxi elect. fori q.24.ſect.1. à n.5.

170

Solutio annuorum tributorum, vel cenſuum, an de iure ſolum in fine anni
277 fieri debeat, & maximè in cenſu debito ad formam Regiæ Pragmaticæ, vel vſuraria dici poſſit vti anticipata ſi tertiatim fieri fuerit conuentum; fuit hæc antiqua quæſtio, ſed ſingulariter probat tex leg pen. C de collat. fund. patrim. lib. 11. Eſſe licitam pactionem ibi; & penſiones non amplius quam in tribus per ſingulos annos, vicibus rationali aſſignet, & ideo ex communi vſu tale pactum contrahitur, quicquid in contrarium teneat Guttier. practic. quæſtionum quæſt. 175. lib. 2. Immo in caſu non ſolutionis additur qualitas,
278 vt inſtrumenta poſſint liquidari etiam pro ſorte, & mandatur hoc executioni, vt videmus continuo, & teſtatur Vrſill. deciſio. 86. Dom. de Ponte conſil. 6 num. 26. Maſtrill. deciſio. 95. cum addit Dom. Rouit. pragm. 1. cum ſequent de cenſib. ſed non reſcinditur pro ſorte, niſi elapſo anno trium tertiarum.

171.

Solutio trium annorum præcedentium continuata, arguit integralem ſatisfactionem præteritorum, ex vulg. tex. leg. quicumque C. de apoc. publ.
279 libr vndecimo, ad cuius tex ampliationem, & limit. volui tibi adnotare quamplurimas, quæ adducunt Doctor. vti Gabr. concluſ. vndecima. titul. de præſumpt. Maſcard. de probationibus concluſ. 1025. Carrot. tractat. loc. titu. de trienn. ſolut. Franch. deciſion. 137. Dom. de Ponte nouiſſime conſil. 138. volum. 2. ad quos in occurrenti recurras.

172

Statutum, ſeu ordinationes factæ per Vniuerſitates ne bona ſtabilia alienentur alienigenis de iure non ſunt improbatæ, ne termini confundantur,
280 ac Ciues ipſi affluant bonis, tex. notab. l. prima C. non licere habitat. loca ſua ad alios transferre, & an poſſit interdici, ne tales alienationes fiant perſonis priuilegiatis, vide Rebuff. dict. l. prima, & dixi pragm. 1. in fine, de Baronib.

173

Studia generalia, ſine Principis li-
281 centia teneri non poſſunt leg. prima C. de ſtudijs liber. Vrbis Romæ lib. 11. Neque Lectores impunè poſſunt Cathedras aſcendere leg. prima, C. de profeſſ. lib. decimo. Immò Lectores, neque in ſtudijs licitis ſi non fuerint approbati à ſuperiore, licet Ciuitas elegerit poterint legere, Rebuff. latè leg. prima C. de profeſſ. Vrbis conſtant lib. 12. Studentes verò quanto tempore
282 ſtudere debeant in publicis Gymnaſijs, vt gradum Doctoratus aſſequi poſſint, vide text. l. magiſtros, & l. ſi quis, C. eodem tit. præcitato, & qualiter examinandi ſint prout text. eſt ſingularis l. prima C. de athlet. lib. 12. ibi [Non minus tribus certaminis probentur, quæ diſpoſitio in multis practicatur.

174

Subſtituere quiſque non poteſt in ſuo officio, quæ regula depromitur
283 ex leg prima C. de præpoſ agent. libro decimo, l. nullus, la terza, C. de decur. lib. 10. & l. inter artifices ff de ſolut. fallit ex cauſa, & ad modicum tempus leg. nullus apparitor C. de apparit. præfect. prætor. lib duodecimo. Limitatur ſi adeſt licentia ſuperioris, ſed nota quod talis promiſſio non aprobat perſonam ſubſtituti electi ab officiali, ſed tantum conceditur facultas actui prohibito, Rebuff. ſingulariter, l. ſi
284 quis C. de muri leg. lib. vndecimo, vnde ſubſtituens tenetur de facto ſubſtituti, Reliqua ad hanc materiam bene Maſtrill. de magiſtrat. primo tomo, fol. 12. & an Prorex poſſit ſibi ſubſtituere in caſu abſentiæ, Domin. Rouit. pragm. 5. de adminiſtr. Vniuerſit. & an
285 eadem reuerentia debeatur ſubſtituto, quæ debetur principali, quod non, D. de Ponte in ſuo tract. de pot. Pror. fol. 33. nu. decimoquarto, & conſ. 137. volum. 2.

Sub-

175

Subhaſtationes vbi de iure requi-
286 runtur,pluriès de iure fieri debēt, & per dierum interualla,leg. ſi tempora, C.de fide inſtrumen.lib.10.licet interualla hodie arbitrio Iudicis relinquantur,Capyc.dec.36.Menoch.de arbitr. Iud.caſu 209.& conſuetudo erit obſeruanda: Neceſſariæ tamen ſunt in bonis fiſcalibus vendendis, vel Vniuerſitatum,ſeu Eccleſiarum, vel pupillorū, gloſ.autem l loca C.de locat præd.ciuil.lib.duodecimo, ampliat procedere dictam diſpoſitionem etiam in locandis bonis prædictorum ad longum tēpus,ſed communiter repræhenditur,vt habeat locum etiam in locationibus ad minimum tempus, Oſaſch.dec.109 & Eſcobar tract. de ratiocin. capit.16. num.3.Auendan.de exequend.mand. Reg.cap.12.par.2. Verum nota,quod frequentiori Doctorum calculo ſubhaſtationes requiri in rebus minorum vendendis dixerunt Menoch.caſu 129 Carroc.tract.loc.tit.de adminiſt tuto. ſed Dom.Rouit prag.1.de titul. abuſu firmat contrarium, non eſſe de eſſentia,cogita tamen in occurrenti.

176

Supernumerarij vltra numerum ſolitum, & conſuetum à Rege deſtinari, vel eius Vicario in officijs, creari non
287 poſſunt,niſi immediatè ab ipſo Principe,tex.eſt ſollemnis l cooperimus C. de proxim.ſacr.ſcrin lib.12.Alber.l.1. C.de offic.Præfect.vrb. leg.non plures C. de ſacroſanct Eccleſ.Auend.cap 10 num.4.D.Reg. Valenz. conſ.61. & dū Dux Oſſuni Prorex creaſſet multos ſupernumerarios in Magn.Curia,& Regijs Audientijs ordine Regis poſtea fuerunt amoti,quia nulla ſuberat neceſſitas,ſed damnum fiſci in ſolutione tot ſalariorum,Princeps verò ex cauſa aliquem ſupernumerarium creare poterit, vt nuper egit cum Marco Antonio Ruſſino meo fratre conſobrino,qui
288 cum præſuiſſet multis annis Aduocatus Fiſcalis Regiæ Audientiæ Calabriæ vltrà honorificentiſſimè ad ſolam relationem emulorum, à Duce Oſſuni Prorege, fuit vocatus carceratus, ſed ille confiſus de ſua innocentia,adijt ad pedes Regis in Hiſpaniam,grauamina paſsa Principi narrando, qui reſcripſit Duci, vt inquiſitiones ſi quas haberet contra dictum Ruſſinum traſmitteret, & relationem feciſſet,cur illum ſic malè tractauerit, & habito reſponſo, & omnibus benè recognitis, per ſententiam Regiam fuit innocens declaratus ac vt macula quæuis delicti prætenſi ab omnium mente excluderetur,creauit illum Iudicem Magnæ Curiæ Criminalem, cum præcepto, vt nominari debeat in officium perpetuum in occurrenti vacatione, cum prærogatiua, vt gaudere debeat etiam interim ſalario muneris fiſcalis in dicta Regia Audientia,& in Magna Curia quouſq; daretur vacantia,in ſupernumerarium admitteretur, prout fuit acceptus, & aſſumptus cum aſpectatione ad maiora.

177

Texi non poſſunt tela ſerica,argentea,vel aurea, niſi in locis à Principe
289 ex particulari priuilegio conceſſis l. 1.C.de veſt.holib.lib.12.ibi [Conficere,vel contexere auratas, vel ſericas peragandas,] vulgariter nominati *drappi*, vt Gloſ.& Doct. & eſt notandum,nam regulariter quilibet contrarium diceret quia artes,& commercia ſunt de iure libera C. de commerc.& merc. Et dum prætendiſſet Ciuitas Coſentina habere hanc facultatem, ex antiqua conſuetudine, vt talia miniſteria poſſint exerceri in ea Ciuitate,vidi Regium Commiſſarium pœnā a textoribus exegiſſe telaria ſcidiſſe, ſolum in Ciuitate Catanzarij adeſt Priuilegium,& in terra Paulæ, Prouinciarum Calabriæ.

178

Titulati,qui non meritis,vel ſanguine,ſed pecunia titulos acquirunt, de
290 iure prærogatiuis gaudere non debent l. 1. cum ſequent. C. de præpoſ. ſacr.cubic.lib.12. Ann.ſing. 166. qui

de

de tex.non meminit, ſed talis concluſio non eſt recepta, dum ſic Principi placeat, D.de Ponte conſ.134.volu.2. qui poteſt diſpenſare, vt latè dixi pragmat.4.& facere ignobiles nobiles, ſed procedit cum officialibus, vt ſi pretio intercedere aſſecuti fuerunt dignitatē ea priuari debeant l.Vniuerſis C.de leg.lib.10.

179

Titulati retinent nomen & honorē dignitatis, etiam refutato titulo filio,
291 vel legitimis ſuſceptoribus l.1.& ſequent.C.de primic.lib.12.de qua conclusione locutus fuit Dom.' Rou.de titul.abuſ. prag.1. D.de Pont.in ſuo tractat.latius.

180

Titulos poteſt Princeps commutare de vna Terra in aliam l. vnicuique C.de prox.ſacr.ſcrin.lib.12.& ibi Doctor ſed an cum prærogatiua temporis
292 cenſeatur data vti erat prima, quod ſic Maſtril.de magiſtr. vol.2.fol.59. & de Ponte conſ.7.volum.2. ſed ſi noua qualitas eſſet addita, illa ex nunc, & non prout ex tunc conſideranda erit, niſi expreſsè Princeps prærogatiuam
293 cōcederet ex cauſa, antecedi allios etiam tempore potiores, Rebuff l.1.C. de conſul.lib.10.Franc.Marc.dec.806 cum duabus ſequent.& de Pont.ibi, & in facto Don Petrus Vrſinus Princeps Sorbi anno elapſo ſupplicauit Regem
294 pro commutatione tituli ad ſuam Terram Solofræ, & obtinuit gratiam cum prærogatiua antiqua, quæ dignitas benè fuit collocata in perſona tanti ſanguinis, vt teſtatur chronicæ iſtius Domus, vltra quod vir eſt omni virtute præditus.& benemeritus dignus ad conſeruationem ſuæ familiæ in Regno, cum ſolus ipſe ſuperſit cum ſobole, quā Deus conſeruet.

181

Vacare quis debet officio ſuæ conditionis, miles in militia, Doctor in legibus, mercator in mercatura, maſſa-
295 rius in maſſarijs & ſuam vacationem ſequi,& non externis,& diuerſis ſe implicare agendis, tex.l.fi.C.de mancip. & colon.lib.11. ibi [numquam placet tela in vſum vomerum,& ligonis conuerſi] inde argumentum ſumitur, qđ tutor debeat ſequi negotiationes pa-
296 tris pupilli, & non variare conditionem, alias de culpa, & damno tenebitur Borgn. de tut.nu.113. Ioſ.Ludou. dec.peruſ.67

182

Vendere, vel emere nemo quacumque præditus poteſtate prohibere poteſt, ſolum Principi ex cauſa hoc licet, l.ſeptem C.de erogat.mil.annon li.12
297 & ideo Baronibus non licere vaſallis prohibere ne emant, vel vendant, dixi latè pragm.1.Quando vero Princeps mandat, vt quicumq; habeat victualia vendat, vt ſolet ſemper fieri pro abundantia conſeruanda, vel neceſſitate vrgente, ſemper talis ordinatio in
298 telligitur deducto vſu illius qui ea habet per ſe & familia l.vn C. vt nemini liceat in empt. ſpet.& ibi Doctor.

183

Venatio ferarum quæ nocere poſſunt, licita eſt in omni loco l.1. C.de
299 venat.ferarum lib. 12.& adeò permictitur quod vacantes huic capturæ, vti vrſorum, luporum, ſerpentium locuſtarum iurè petere poterint ab Vniuerſitatibus locorum remunerationem,& Syndici qui recognoſcunt ſeruitium iſtorum, vti publicæ vtilitatis rectè ſoluunt Aend.de exequend.man. Regum par.1.cap.2.num.8.Bart.l.qui in vtero ff.de ſtatu hom.

184

Venire contra factum proprium regulariter non licet, ex vulgata regula,
300 limita ſi factum eſſet nullum l.quemadmodum C.de agric.& cenſ.lib 10.& publica intercedat vtilitas, vt gloſ.ibi declarat, ſed an tunc contraueniens teneatur de euictione, maxime exiſtente iuramento, vide Valaſc. conſult.63. Magon.dec. Flor.93 Oſaſch.deciſi.68 Gutier.de iuram.cap.1.num.94.quid ſi quis alleget ſimulationem, vel aliquam

quam

Digitized by Google

quam turpitudinem ſuam audiatur Pe
regr.tract.de iur.fiſc.tit.de litig.nu 29
301 & an hæres poſſit impugnare factum
defuncti nullum,Franch.dec.665.latè
Barboſa l.1.p.5.n.154.ff.ſol.mat. Pha
nut.tract.de inuent.f.415.ad quos re-
currè.

185

Victualibus prouidere Ciuitatem
ad decuriones ſpectat principaliter,
alias erunt in culpa, ſed Principis eſt
302 intueri,vt Regnum,& Prouinciæ ſint
abundantes,tex.eſt l.1.C.de frum. Ale-
xand.lib.11.Et ibi gloſ. inde ad Prin-
cipem ſpectat eligere viros ſolertiſſi-
mos pro abundãtia,& victualibus coa
ceruandis l.frumẽta C.de ſuſcept lib.
11. & multa notat D. de Pont. in ſuo
tract.de pot.Pror.tit.de abund.

186

Viſitationes, ſeu generales inquiſi-
tiones,vitæ,& morum delictorum per-
303 ſonarum parte non inſtante prohibi
ta eſt,ad tex.l.fin. C.de anno. & trib.
lib.11.ibi [Nemo inſpector accedat,]
& in Regno annis præteritis, multi tu-
multus orti fuerunt, dum prætendere-
tur induci hæc nouitas viſitandi,ſolum
enim officiales perpetui,quia non ſin-
dicantur , viſitantur ſingulis quinde-
304 cim annis per perſonam à Rege de-
ſtinatam,quæ inquirit de eorum exceſ
ſibus,peritia,vita,& moribus, de cuius
materia vide Surg.de Neap. illuſt.fol.
161.& latius Maſtr. de magiſtr. lib.6.
c.2.cum ſeq.

187

Vniuerſitas habet priuilegium, vt
pro ſola actione perſonali poſſit deue-
nire contra tertium poſſeſſorem bono-
rum ſui debitoris l. 2. C.de debit. ciu.
305 lib.10.nam regula ſtat in contrariũ,
l.fin.§.fin.ff.de contrah.empt. Gaill.ob
ſeru.118.& exinde colligitur quod de
iure Vniuerſitates non habent tacitam
hypothecam in bonis debitorum, vti
tutores l. 2.C.de iure reipub.lib.10.&
D.Rou.pragm.5.de adm.Vniuer.num.
17.licet contrarium ſubſtineat Eſcob.
tract.de ratioc.c.39. Sed in Regno ex
prag. 10. tituli præcitati fuit expreſsè
cautum ad beneficium ipſarum,vt ha-
beant dictum priuilegium tacitæ hy-
pothecæ,Fiſcus vero habet hoc bene-
ficiũ l.2.C.in quib. cauſ.pign.contrah.
306 Sed fuit dubitatum,an Barones vti
ſubrogati in locum fiſci in feudalibus
habeant tacitam hypothecam in bonis
Aerariorum,& aliorum feudalium ad-
miniſtratorum , & videtur quod ſic ex
regula ſubrogationis leg.3.§.cum ff.ſi
quis caut.in contrarium tamen fuit cõ
cluſum,quod nota, quia quando iuriſ-
dictio Principis deuenit in priuatum
mutatur qualitas,& ſolum quod de iu-
re,vel priuilegio feudatarijs concedi-
307 tur retinent,Boer.deciſi.246. latius
Auend.de exeq.mand.c.1.p.1.nu.21.
verſ.& ſic aduerte, quod eſt memoriæ
tenendum,cum in omnibus prætendãt
Barones habere priuilegia fiſci,vti ſub
rogati in eius locum , quod à vero eſt
alienum.

188

Vniuerſitates pro eorum debitis, &
neceſſitatibus, ſi alios introitus ſuffi-
cientes non habent poſſunt ponere
ciuibus onera collectarum mediante
308 appretio ſuper bonis eorum, iuxta
c.Regni,& prag. tit. de appretio, & in
hoc non eſt neceſſarius Regius aſſen-
ſus l.2.C. de prædijs nauicu.lib. 12. Io-
ſeph.dec.Peruſ.43.ſed ſi vellent nouas
gabellas imponere pro cauſa prædicta
non poſſent de iure, ſine Principis be-
neplacito tot. tit.C.noua vectig.impo-
ni non poſſe,rationem diuerſitatis no-
tauit Montan.prag.5.6. num.20.titu.
de adm.Vniu.& Maſtril.de magiſt.li.3.
cap.4.nu.444. Appretia vero qualiter
ſint facienda, vide Doct. in d.prag. de
appretio.

189

Vniuerſitas non poteſt quicquam
309 remictere ſignificatis debitoribus ,
etiam conſentiente Concilio,quia non
poteſt donare,nec remictere l.1.C. de
piſtor. lib. 10. & fuit confirmatum
ex pragm.5.tit.de adminiſt.Vniuerſ.&
ibi aduertit D.Rou.n.22. niſi eſſent di
cti

cti debitores in magna neceſſitate l.
omnes,& ibi gl.de anno. & trib.lib.10
limita ſi tractaretur de remittendis v-
ſuris alicuius quantitatis,quæ deberẽ-
tur ex capitali , nã relaxari poſſunt ex
310 aliqua cauſa l.1.C.de his qui ex of-
ficio lib. 12.& l 1. in fine C.de pericul.
nom lib.10. l Lucius §.1. ff. ad munic.
in dictis enim vſuris non quæritur ius,
niſi per ſententiam l.aduerſus C.de
vſur.niſi eſſent conuẽtæ,Eſcob.benè in
tract.de ratioc.c.16.cum ſeq. & c.24.
311 Sicq; litem cœptam non poteſt Vni-
uerſitas remittere, transfigere ſine de-
creto,Anna alleg.53. etiam cum con-
ſilio vno reluctante.

190

Vſuræ non debentur fiſco, ex motu
pœnæ non ſolutæ l.1.C.de vſur.fiſc.lib.
12.quia lucrum ex lucro non debetur,
312 nec pœna ex pœna,nec vſura vſuræ,
ſiue ſint legales, ſiue conuentionales ,
vt DD d.l.j.Inde infertur quod nec ac
ceſſio acceſſionis , iure petitur Corn.
conſ.240.Affl. dec.291. Nec ex dona-
tione leg liberalitatis ff.de vſur.& latè
explicat Pereg.de iur. fiſci tit. de debi.
fiſc.ex n.30.cum ſeq.Pro alijs verò de
bitis,ex mora ipſo iure vſuræ fiſco de-
313 bentur arg.l.in minorum C. in quib.
cauſ.min.reſt. E contra vero quando
Fiſcus ex mora teneatur,latè D.de Pō-
te in ſuo tract.de pot.Pror. hanc quæ-
ſtionem explicat.

191

Vſus ſi cui de iure, vel priuilegio,
ſeu cōuentione debeatur in alieno ter-
314 ritorio,is interpetratur conceſſus, ſi
ſuperabundet concedenti paſtus, vel
ius aquandi,& ſimilium, ad tex.l.ſi qs
diutinam C. de aquæductu lib. 12. &
omnes Doct.Auen.cap.4.p.1.de exeq.
mand.Reg. Hinc Barones,& vaſalli q
ad inuicem,de iure alter in alterius de
manio habet vſum , vt latè explicaui
prag.11. moderatè ſe gerere debent,
qui vſum habet, vt Dominus non an-
guſtetur:ſimiliter,ſi erit communio in-
ter Vniuerſitates cum aſſenſu,ea tamẽ
diſſolui poteſt,ſi paſtus non ſufficiat ci-
uibus alterius terrarum , quia populus
creuerit,numero, vel diuitijs animaliũ
Affl dec.290.Franch.dec.301. Auẽd.
loc.cit.& Vrſil.deci 254.nu.2.dicit,qđ
315 petita diſſolutione ab vna earum ſta-
tim fieri debeant , etſi immemorabile
tempus interceſſerit ex dicta cauſa .
Vel peti poterit, vt fiat iuſta repartitio
in qua Iudex non æqualem partem da
bit vicino: quia Dominus debet eſſe
melioris conditionis, quam ſeruitutem
habens l.teſtatrix §.fin.ff.ſi ſeru. vend.
Meno.caſ.128.& 245.nu.14.ait,quod
arbitrabitur hoc ſuperior, conſideran-
do paſcuorum quantitatem,incolarum
numerum,conditionem, neceſſitatem,
316 & æquitatem l Imperatores ff.de ſer
uit. ibi [Aquam de flumine pro modo
poſſeſſionum ad irrigandos hortos di-
uidi oportere , niſi quis proprio iure
plus ſibi deberi oſtenderit] quem tex.
extollit Surd. conſ.65. nam iuſtitia di
ſtributiua requirit, vt plus principali ,
& digniori debeatur,quam cui ex libe-
ralitate conceditur, Hier.de Monte
tract.fin.regund.c.72.Lopez tit.28.p.
3.glo. verb. *como allo riccos*.

Imprimatur. Alexand.Boſch.Epiſcop.Carin. Vic.Gen.Neap.

Alexander Ruſſus Canon.Dep.vid.

Aloyſius Riccius Canon.Dep.vid.

EXPENSIS IO: FRANCISCI PEREGRINI BIBLIOPOLAE NEAPOL.

NEAPOLI

Ex Typographia Hæredum Tarquinij Longhi. M. DC. XXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google